

Kyrkomötet 2014

inkl. valsammanträdet 2013

Volym 1 Protokoll och bilagor

Innehåll i protokoll med bilagor från kyrkomötet 2014 inkl. valsammanträdet 2013

Volym 1 Protokoll och bilagor

Kyrkomötets valsammanträde protokoll 2013
Kyrkomötets protokoll 2014
Kyrkostyrelsens skrivelser, KsSkr 2014:1–3
Motioner, Mot 2014:1–109

Volym 2 Bilagor

Verksamhetsberättelse år 2013 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar
Verksamhetsberättelse år 2013 för Svenska kyrkans valprovsnämnd
Verksamhetsberättelse år 2013 för Svenska kyrkans överklagandenämnd
Gudstjänstutskottets betänkanden, G 2014:1–9
Organisationsutskottets betänkanden, O 2014:1–14
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkanden, TU 2014:1–13
Ekonomi- och egendomsutskottets betänkanden, EE 2014:1–11
Ekumenikutskottets betänkanden, Eu 2014:1–9
Kyrkolivsutskottets betänkanden, KI 2014:1–20
Budgetutskottets betänkanden, B 2014:1–5
Kyrkorättsutskottets betänkanden, Kr 2014:1–6
Kyrkomötets skrivelser, KmSkr 2014:1–22
Personregister
Sakregister

*Alla dokument från kyrkomötet finns publicerade på kyrkomötets webbplats,
www.svenskakyrkan.se/kyrkomotet*

Kyrkomötets valsammanträde protokoll 2013

Kyrkomötets valsammanträde 2013
20–21 november

Onsdagen den 20 november	1
§ 1 Inledningsanförande av ålderspresidenten	1
§ 2 Anförande av Ärkebiskop Anders Wejryd.....	1
§ 3 Utdelande av Stefansmedaljen	1
§ 4 Upprop av valda ledamöter i kyrkomötet och anmälan av inkallade ersättare	1
§ 5 Regler för debatt i procedurfrågor samt för instämmande och reservationer.....	7
§ 6 Val av kyrkomötets ordförande.....	7
§ 7 Val av kyrkomötets förste vice ordförande	7
§ 8 Val av kyrkomötets andre vice ordförande	8
§ 9 Val av kyrkomötets sekreterare.....	8
§ 10 Val av protokolljusterare.....	8
§ 11 Val av valberedning	8
§ 12 Meddelanden.....	9
 Torsdagen den 21 november	 10
§ 13 Meddelanden.....	10
§ 14 Val till kyrkostyrelsen	10
§ 15 Ordningen för inkallande av ersättare i kyrkostyrelsen	11
§ 16 Val till domkapitlet i Visby.....	12
§ 17 Val till Läronämnden	12
§ 18 Val till Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar	13
§ 19 Val till Svenska kyrkans valprövningsnämnd.....	14
§ 20 Val till Svenska kyrkans överklagandenämnd	15
§ 21 Val av revisorer.....	16
§ 22 Kyrkomötets valsammanträde avslutas.....	17
 Bilaga 1 Debattregler vid procedurfrågor	 19
Instämmande	19
Reservation	19
Valärenden	19

Kyrkomötet

Valsammanträde 2013

Onsdagen den 20 november

Kl. 19.30–21.00

Onsdagen den 20 november öppnades kyrkomötets valsammanträde i Uppsala universitets aula. Under öppnandet framförde Anders Fröling sång och musik av bland andra Evert Taube och Carl Michael Bellman.

§ 1 Inledningsanförande av ålderspresidenten

Torgny Larsson, som varit ledamot längst tid i kyrkomötet, höll ett anförande. Därefter förklarades kyrkomötets valsammanträde 2013 öppnat.

§ 2 Anförande av Ärkebiskop Anders Wejryd

Ärkebiskop Anders Wejryd talade till det nyvalda kyrkomötet.

§ 3 Utdelande av Stefansmedaljen

Ärkebiskop Anders Wejryd delade ut Stefansmedaljen till Hilda Lind för hennes inbjudande och uthålliga arbete för mission, pedagogik, internationalisering och jämställdhet i Svenska kyrkan.

Hilda Lind tackade ärkebiskopen.

§ 4 Upprop av valda ledamöter i kyrkomötet och anmälan av inkallade ersättare

Företogs *upprop* av valda ledamöter i kyrkomötet för mandatperioden 2014–2017 efter direkta val i kyrkovalet den 15 september 2013.

Uppsala stift

Marta Axner

Emma Hedlundh

Rolf Forslin

Åke Löfstrand

Anna-Karin Westerlund

Gun Eriksson

Erik Sjöstrand

Roger Hedlund

Inga Alm

Mattias Kristenson

Terence Hongslo

Sven-Ingvar Holmgren

Linda Danung

Agneta Brendt

Boel Johansson

Roberth Krantz

Margit Borgström

Bertil Murray

Peter Nordgren

Helena Näslund

Linköpings stift

Lars Stjernkvist
Anna Lundblad Mårtensson
Conny Tyrberg
Monica Lago
Ragnhild Bertius
Madelaine Erlandsson
Mats Ludvigsson
Sven Gunnar Persson
Magnus Ek
Irene Oskarsson
Margareta Carlenius
Irma Carlsson
Michael Kauppi
Christina Blomqvist
Hildegard Jarskog

Skara stift

Sebastian Clausson
Per Lindberg
Sonja Grunselius
Jan G Nilsson
Aina Andersson
Sofia Särduquist
Carl-Eric Gabrielsson
Roger Olsson
Claes Björndahl
Katarina Ramnerö Ödestad
Leif Nordlander
Gunvor Torstensson
Maddelen Larsson
Lena Klevenås
Helena Klahr Fast
Birgit Kullingsjö

Strängnäs stift

Lars Johnsson
Torvald Johansson
Monica Lindell Rylén
Sven Kerst
Sten Elmberg
Niklas Nilsson
Marie Rydén Davoust
Jenny Thor
Julia Kronlid
Christer Björk
Moni Höglund
Gustaf Bengtsson
Gerd Gullberg Johnson
Lars G Linder

Heléne Lundström
Margareta Karlsson
Västerås stift
Britt Sandström
Mikael Mogren
Anders Åkerlund
Britas Lennart Eriksson
Inger Wahlman
Peter Bernövall
Karin Perers
Ann-Britt Åsebol
Stefan Grundberg
Maria Lagerman
Anders Brunnstedt
Jerker Alsterlund
Ann-Christine From Utterstedt
Peter Egardt
Mikael Grenstedt
Jan Segerstedt
Kekke Paulsson
Tomas Jansson

Växjö stift
Jesper Eneroth
Margareta Andersson
Sofia Rosenquist
Marie Johansson
Per-Arne Waldenvik
Bella Aune
Dag Sandahl
Ola Isacsson
Birgitta Lindén
Bertil Olsson
Helena Elmqvist
Mats Nilsson
Anton Härder
Mattias Rosenquist
Johnny Lilja
Lissandra Rickemark
Magnus Hedin

Lunds stift
Claes Block
Mats Hagelin
Marie Nielsén
Linda Isberg
Lars-Ivar Ericson
Margareta Larsson
Birger Wernersson
Elisabeth Sandberg Kullenberg

Dan Sarkar
Nils Gårder
Sofija Pedersen Videke
Kristina Backe
Jan-Åke Isaksson
Anders Nihlgård
Elsa Christersson
Lena Jönsson
Johan Åkesson
Alve Svensson
Camilla Persson
Kent Karlsson
Samuel Lilja
Niklas Larsson
Louise Erixon
Ronny Hansson
Anna Ekström
Berth Löndahl
Gunilla Bengtsson
Britt Kilsäter
Marie Wojdkow
Elise Nilsson
Roine Olsson
Jan Björkman
Lisbeth Göranson
Mikael Eskilandersson

Göteborgs stift

Torgny Larsson
Jenny Nilsson
Hans-Olof André
Sara Waldenfors
Ulla Rickardsson
Berit Simonsson
Bengt Kjellgren
Bengt Inghammar
Carina Etander Rimborg
Göran Karlsson
Axel W Karlsson
Bo Hanson
Daniel Tisell
Cecilia Berntsson
Hans Weichbrodt
Lars T Gåreberg
Kåge Johansson
Karl-Gunnar Svensson
Helena Björkman
Jerker Schmidt
Björn Andersson
Karin Janfalk

Berit Bornecrantz Dias
Aron Emilsson
Johanna Andersson
Solveig Hallin
Anna-Lena Carlsson
Hanna Unger
Fredrik Sidenvall
Magnus Nilsson
Manilla Bergström

Karlstads stift

Birgitta Halvarsson
Lars Risberg
Sven-E Kragh
Margareta Nisser-Larsson
Niklas Grahm
Anna-Karin Stråle Börjesson
Birger Jönsson
Carina Håkansson
Kerstin Andersson Carlsson
Lina Larhult
Runar Filper

Härnösands stift

Linn Berglin
Tommy Eriksson
Ann-Christin Alexius
Stefan Dalin
Märta Stierna
Christina Andersson
Leif Grip
Leif Nilsson
Ingrid Borgström
Birgitta Sedin
John-Erik Stureson

Luleå stift

Levi Bergström
Maria Johansson Berg
Lisa Tegby
Sten-Arne Burman
Lars-Erik Edlund
Torbjörn Arvidsson
Agnetha Eriksson
Katarina Glas
Lennart Åström
Jenny Andersson
Helena Nordvall
Gunilla Blom
Katarina Wedin

Bo Isaksson
Stefan Aro
Agneta Granström
Kenneth Nordgren
Helén Lindbäck
Visby stift
Peder Fohlin
Ingrid Smittsarve

Stockholms stift
Wanja Lundby-Wedin
Olle Reichenberg
Olle Carlsson
Olle Burell
Cecilia Brinck
Ylva Wahlström
Cecilia Clausen
Anki Erdmann
Sven Milltoft
Eva-Maria Munck
David Lång
Daniel Larson
Anders Novak
Ulla Littgren
Suzanne Fredborg
Nanna Tranströmer
Bengt-Gunnar Carlsson
Elisabeth Rydström
Roland Johansson
Jerry Adbo
Jan Olov Sundström
Emilia Lindstrand
Irène Pierazzi
Marie-Helena Fjällås
Claes-Johan Bonde
Anders Roos
Dan Kareliusson
Roger Sjöberg
Elisabet Stålhjem
Monica Karlsson
Marja Sandin-Wester
Louise Callenberg
Georg Lagerberg
Sven Esplund
Nasrin Sjögren
Erik Hallonstén
Bertil Persson
Birgitta Söderfeldt
Anna Forssell
Gunilla Eldebro

Utlandsförsamlingarna

Maj-Lis Aasa

Anette Nordgren

Följande ledamöter hade begärt ledigt från kyrkomötets valsammanträde och var inte närvarande vid uppropet: Rolf Forslin, Gun Eriksson, Monica Lago, Margareta Karlsson, Britt Sandström, Linda Isberg, Jan-Åke Isaksson, Johan Åkesson, Kent Karlsson, Louise Erixon, Stefan Dalin, Bo Isaksson, David Lång, Marie-Helena Fjällås och Birgitta Söderfeldt.

Företogs **upprop** av biskoparna: ärkebiskop Anders Wejryd, biskoparna Ragnar Persenius, Uppsala stift, Martin Modéus, Linköpings stift, Åke Bonnier, Skara stift, Hans-Erik Nordin, Strängnäs stift, Thomas Söderberg, Västerås stift, Jan-Olof Johansson, Växjö stift, Antje Jackelén, Lunds stift, Per Eckerdal, Göteborgs stift, Esbjörn Hagberg, Karlstads stift, Tuulikki Koivunen Bylund, Härnösands stift, Hans Stiglund, Luleå stift, Sven-Bernhard Fast, Visby stift och Eva Brunne, Stockholms stift.

Anmälles att biskop Esbjörn Hagberg, Karlstads stift, hade anmält förhinder.

Anmälles att följande ersättare inkallats i stället för de ledamöter som anmält förhinder att delta i kyrkomötets valsammanträde:

Catharina Erdtman, Uppsala stift, ersätter Rolf Forslin

Emma Svensson, Uppsala stift, ersätter Gun Eriksson

Ulla Nordlien, Västerås stift, ersätter Britt Sandström

Helena Tengstrand, Lunds stift, ersätter Linda Isberg

Karin Forsell, Lunds stift, ersätter Jan-Åke Isaksson

Gunilla Jannerstig, Lunds stift, ersätter Johan Åkesson

Joakim Persson, Lunds stift, ersätter Kent Karlsson

Christina Meltin Westerlund, Härnösands stift, ersätter Stefan Dalin

Karin Norlander, Luleå stift, ersätter Bo Isaksson

Arnold Boström, Stockholms stift, ersätter David Lång

Britt-Marie Danestig, Stockholms stift, ersätter Birgitta Söderfeldt.

Anmälles att ersättare inte hade kallats för Monica Lago, Linköpings stift, Margareta Karlsson, Strängnäs stift, Louise Erixon, Lunds stift, och Marie-Helena Fjällås, Stockholm stift, på grund av sent inkommen anmälan om förhinder.

§ 5 Regler för debatt i procedurfrågor samt för instämmande och reservationer

BESLUT *Kyrkomötet* beslöt att fastställa debattregler vid procedurfrågor och i valärenden samt för instämmande och reservation enligt *bilaga 1*.

§ 6 Val av kyrkomötets ordförande

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* efter förslag från Sven-E Kragh att utse Karin Perers till kyrkomötets ordförande under kommande mandatperiod.

§ 7 Val av kyrkomötets förste vice ordförande

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* efter förslag från Olle Burell att utse Levi Bergström till kyrkomötets förste vice ordförande under kommande mandatperiod.

§ 8 Val av kyrkomötets andre vice ordförande

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* efter förslag från Hans-Olof Andrén att utse Carina Etander Rimborg till kyrkomötets andre vice ordförande under kommande mandatperiod.

Torgny Larsson överlämnade ordförandeskapet och ledningen av förhandlingarna till den nyvalda ordföranden Karin Perers.

Karin Perers tackade på det nyvalda presidiets vägnar för förtroendet. Hon riktade även ett tack till ålderspresidenten för inledningen av valsammanträdet.

§ 9 Val av kyrkomötets sekreterare

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* efter förslag från Karin Perers att utse Anders Lindberg till kyrkomötets sekreterare för mandatperioden 2014–2017.

§ 10 Val av protokolljusterare

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* efter förslag från Mats Hagelin att utse Mattias Kristenson, Anna-Karin Westerlund och Inga Alm att jämte ordförandena justera kyrkomötets valsammanträdesprotokoll 2013.

§ 11 Val av valberedning

En företrädare för nomineringsgrupperna, Olle Burell, föreslog följande femton personer att ingå i valberedningen för mandatperioden 2014–2017:

Aina Andersson

Agneta Brendt

Leif Nilsson, ordförande

Roine Olsson

Nanna Tranströmer

Per Lindberg, vice ordförande

Anna Lundblad Mårtensson

Sven Kerst

Ann-Britt Åsebol

Sven-E Kragh

Conny Tyrberg

Arnold Boström

Bertil Olsson

Bertil Murray

Margareta Karlsson

Valberedningen anmodas att adjungera en representant vardera från Miljöpartister i Svenska kyrkan, Fria liberaler i Svenska kyrkan samt Vänstern i Svenska kyrkan.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att utse Aina Andersson, Agneta Brendt, Leif Nilsson, ordförande, Roine Olsson, Nanna Tranströmer, Per Lindberg, vice ordförande, Anna Lundblad Mårtensson, Sven Kerst, Ann-Britt Åsebol, Sven-E Kragh, Conny Tyrberg, Arnold Boström, Bertil Olsson, Bertil Murray och Margareta Karlsson till valberedning för mandatperioden 2014–2017.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla förslaget att anmoda valberedningen att adjungera en representant vardera från Miljöpartister i Svenska kyrkan, Fria liberaler i Svenska kyrkan samt Vänstern i Svenska kyrkan.

§ 12 Meddelanden

Ordföranden kallade valberedningen till sammanträde direkt efter plenum.

Ordförande *meddelade* att nomineringsgrupperna sammanträder torsdagen den 21 november kl. 9.00.

Ordförande påminde om att en introduktion av kyrkomötets arbete äger rum torsdagen den 21 november kl. 10.30 i universitetets aula och därefter, kl. 11.30, kommer kyrkomötets arbete i plenum att återupptas.

Dagen avslutades med en andakt ledd av Anders Åkerlund.

Förhandlingarna ajournerades kl. 21.00.

Kyrkomötet

Valsammanträde 2013

Torsdagen den 21 november

Kl. 11.30–14.00

Förhandlingarna återupptogs under ledning av ordföranden.

Dagen inleddes med en andakt ledd av Sara Waldenfors.

§ 13 Meddelanden

Ordföranden *meddelade* att valberedningen ännu inte justerat sitt protokoll och att kyrkomötet därför kommer att tidigarelägga lunchpausen.

Ordföranden tackade kyrkomötets sekreterare Anders Lindberg för hans introduktion om kyrkomötets uppdrag och arbete.

Ordföranden *meddelade* att gruppfotoografering kommer att ske kl. 13.00 på trappan till universitetshuset.

Förhandlingarna ajournerades kl. 11.50.

Förhandlingarna återupptogs kl. 13.15 under ledning av ordföranden.

§ 14 Val till kyrkostyrelsen

Från valberedningen förelåg förslag till 14 ledamöter, 14 ersättare, förste och andre vice ordförande samt ersättare för ärkebiskopen i kyrkostyrelsen fr.o.m. den 1 januari 2014 till dess att kyrkomötet har hållit nytt val under nästa mandatperiod. Ärkebiskopen är självskriven ordförande i kyrkostyrelsen.

Ledamöter

Wanja Lundby-Wedin

Lars Johnsson

Marta Axner

Olle Burell

Birgitta Halvarsson

Anna Lundblad Mårtensson

Nils Gårder

Erik Sjöstrand

Mats Hagelin

Cecilia Brinck

Sven-E Kragh

Ulla Rickardsson

Karl-Gunnar Svensson

Eric Muhl

I ärendet yttrade sig

Roger Hedlund.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Förste vice ordförande

Wanja Lundby-Wedin

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Andre vice ordförande

Mats Hagelin

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare för ärkebiskopen

Per Eckerdal

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare

Birger Wernersson

Britt Sandström

Göran Karlsson

Margareta Carlenius

Tommy Eriksson

Katarina Wedin

Sofia Särquvist

Helena Nordvall

Margareta Nisser-Larsson

Lars-Ivar Ericson

Margareta Andersson

Georg Lagerberg

Dag Sandahl

Ylva Wahlström

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

§ 15 Ordningen för inkallande av ersättare i kyrkostyrelsen

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag att ordningen för inkallande av ersättare i kyrkostyrelsen ska vara följande:

I första hand inträder ersättare inom den egna gruppen i turordning, därefter

1. beträffande nomineringsgruppen S
att ersättare i andra hand hämtas från nomineringsgruppen ViSK och i tredje hand från nomineringsgruppen MPSK, i fjärde hand från nomineringsgruppen ÖKA, i femte hand från nomineringsgruppen C, i sjätte hand från nomineringsgruppen BA, i sjunde hand från nomineringsgruppen FiSK, i åttonde hand från nomineringsgruppen POSK, i nionde hand från nomineringsgruppen KR, i tionde hand från nomineringsgruppen FK och i elfte hand från övriga i invalordning.
2. beträffande nomineringsgruppen BA
att ersättare i andra hand hämtas från nomineringsgruppen FiSK, i tredje hand från nomineringsgruppen C, i fjärde hand från nomineringsgruppen KR och i femte hand från övriga i invalordning.
3. beträffande nomineringsgruppen C
att ersättare i andra hand hämtas från nomineringsgruppen BA, i tredje hand från nomineringsgruppen S, i fjärde hand från nomineringsgruppen POSK och i femte hand från övriga i invalordning.
4. beträffande nomineringsgruppen POSK

- att ersättare i andra hand hämtas från nomineringsgruppen FK, i tredje hand från nomineringsgruppen C, i fjärde hand från nomineringsgruppen KR, i femte hand från nomineringsgruppen FiSK och i sjätte hand från övriga i invalsortning.
5. beträffande nomineringsgruppen KR
att ersättare i andra hand hämtas från nomineringsgruppen KSV, i tredje hand från nomineringsgruppen FK, i fjärde hand från nomineringsgruppen POSK, i femte hand från nomineringsgruppen BA, i sjätte hand från nomineringsgruppen FiSK, i sjunde hand från nomineringsgruppen C och i åttonde hand från övriga i invalsortning.
6. beträffande nomineringsgruppen FiSK
att ersättare i andra hand hämtas från nomineringsgruppen BA, i tredje hand från nomineringsgruppen KR, i fjärde hand från nomineringsgruppen C, i femte hand från nomineringsgruppen POSK och i sjätte hand från övriga i invalsortning.
7. beträffande nomineringsgruppen MPSK
att ersättare i andra hand hämtas från nomineringsgruppen ÖKA, i tredje hand från nomineringsgruppen S och i fjärde hand från övriga i invalsortning.
8. beträffande nomineringsgruppen ÖKA
att ersättare i andra hand hämtas från nomineringsgruppen MPSK, i tredje hand från nomineringsgruppen S, i fjärde hand från nomineringsgruppen C, i femte hand från nomineringsgruppen POSK, i sjätte hand från nomineringsgruppen FiSK, i sjunde hand från nomineringsgruppen BA, i åttonde hand från nomineringsgruppen KR och i nionde hand från övriga i invalsortning.
9. beträffande ViSK
att ersättare i andra hand hämtas från nomineringsgruppen S, i tredje hand från nomineringsgruppen ÖKA, i fjärde hand från nomineringsgruppen MPSK, i femte hand från nomineringsgruppen C, i sjätte hand från nomineringsgruppen POSK, i sjunde hand från nomineringsgruppen FiSK, i åttonde hand från nomineringsgruppen KR, i nionde hand från nomineringsgruppen FK och i tionde hand från övriga i invalsortning.

§ 16 Val till domkapitlet i Visby

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag att utse Agneta Leroy till ledamot och Anders Rengefors till ersättare i Domkapitlet i Visby stift.

§ 17 Val till Läronämnden

Från valberedningen förelåg förslag till åtta ledamöter att tillsammans med biskopsmötet ingå i Läronämnden fr.o.m. den 1 januari 2014 till dess att kyrkomötet har hållit nytt val under nästa mandatperiod.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag att utse Thomas Ekstrand (omval), Anna Karin Hammar (omval), Margarethe Isberg (omval), Karin Johannesson (omval), Jesper Svartvik (omval), Kristin Zeiler (omval), Göran Eidevall (nyval), vakant (nyval) till ledamöter i Läronämnden. Den vakanta platsen tillsätts genom fyllnadsval vid kyrkomötet i september 2014.

§ 18 Val till Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar

Från valberedningen förelåg förslag till ordförande, ersättare för ordförande, tre ledamöter och tre ersättare i Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar fr.o.m. den 1 januari 2014 valdagen till dess att kyrkomötet har hållit nytt val under nästa mandatperiod.

Ordförande

Robert Schött

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare för ordföranden

Fredrik von Arnold

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ledamot

Ingemar Söderström

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare för Ingemar Söderström

Carin Åblad Lundström

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ledamot

Thomas Stoor

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare för Thomas Stoor

Karl Gustav Sjögren

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ledamot

Elisabeth Engberg

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare för Elisabeth Engberg

Eva Forssell Aronsson

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

§ 19 Val till Svenska kyrkans valprovsnämnd

Från valberedningen förelåg förslag till ordförande, ersättare för ordförande, sex ledamöter och sex ersättare i Svenska kyrkans valprovsnämnd fr.o.m. den 1 januari 2014 till dess att kyrkomötet har hållit nytt val under nästa mandatperiod.

Ordförande

Staffan Magnusson

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare för ordföranden

Per Virdesten

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ledamot

Lars-Ola Dahlqvist

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare för Lars-Ola Dahlqvist

Titti Ådén

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ledamot

Kåge Johansson

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare för Kåge Johansson

Christer Björk

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ledamot

Bertil Persson

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare för Bertil Persson

Per Lindberg

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ledamot

Stig-Göran Fransson

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare för Stig-Göran Fransson

Lisbeth Göransson

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ledamot

Birgit Friggebo

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare för Birgit Friggebo

Terence Hongslo

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ledamot

Bertil Olsson

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare för Bertil Olsson

Torbjörn Lindahl

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

§ 20 Val till Svenska kyrkans överklagandenämnd

Från valberedningen förelåg förslag till ordförande, ersättare för ordförande, fyra ledamöter och åtta ersättare i Svenska kyrkans överklagandenämnd fr.o.m. den 1 januari 2014 till dess att kyrkomötet har hållit nytt val under nästa mandatperiod.

Ordförande

Johan Munck

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare för ordföranden

Ingvar Paulsson

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ledamot

Cecilia Nahnfeldt

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare för Cecilia Nahnfeldt

ersättare 1: Esbjörn Särddquist

ersättare 2: Kjell Kallenberg

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ledamot

Hans-Olof Hansson

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare för Hans-Olof Hansson

ersättare 1: Caroline Krook

ersättare 2: Lars Viper

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ledamot

Torgny Werger

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare för Torgny Werger

ersättare 1: Eric Bylander

ersättare 2: Birgitta Eilemar

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ledamot

Ingrid Karlsson

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare för Ingrid Karlsson

ersättare 1: Britt Louise Agrell

ersättare 2: Ingrid Borgström

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

§ 21 Val av revisorer

Från valberedningen förelåg förslag till sex revisorer samt ordförande och vice ordförande att granska verksamheten från och med den 1 januari 2014.

Uppdraget som auktoriserad revisor från och med den 1 januari 2011 gäller till och med år 2014.

Revisorer

Göte Karlsson

Mari Lönnerblad

Fredrik Nilsson

Staffan Holmgren

Karl-Erik Ivarsson

Gusten Rolandsson

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ordförande

Staffan Holmgren

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Vice ordförande

Karl-Erik Ivarsson

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

§ 22 Kyrkomötets valsammanträde avslutas

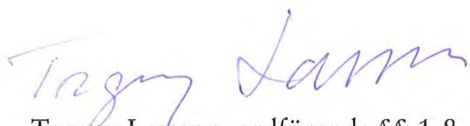
Ordföranden *meddelade* att kyrkostyrelsen sammanträder 15 minuter efter plenum. Alla ledamöter har i ledamotsfacken erhållit ärkebiskopens nya andaktsbok. Det finns möjlighet för ledamöterna att bli fotograferade direkt efter plenum.

Ordföranden framförde ett tack till alla för arbetet under kyrkomötets valsammanträde 2013.

Kyrkomötets valsammanträde 2013 avslutades med en andakt ledd av ärkebiskop Anders Wejryd.

Ordföranden förklarade kl. 14.00 kyrkomötets valsammanträde 2013 avslutat.

Kyrkomötets valsammanträde protokoll den 20–21 november 2013,
fört enligt ovan, justeras.

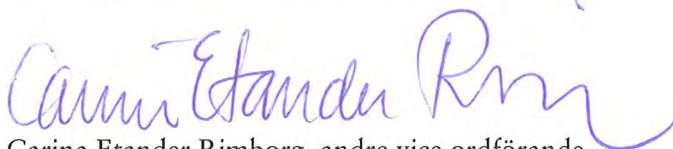
Torgny Larsson, ordförande §§ 1-8

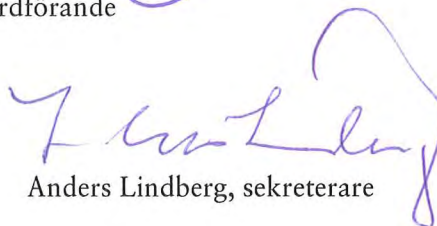
Karin Perers, ordförande

Levi Bergström, förste vice ordförande

Carina Etander Rimborg, andre vice ordförande

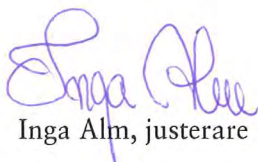
Anders Lindberg, sekreterare

Mattias Kristenson, justerare

Anna-Karin Westerlund, justerare

Inga Alm, justerare

Bilaga 1

Debattregler vid procedurfrågor

En företrädare för varje nomineringsgrupp får i sitt första anförande tala längst 5 minuter. Övriga talare får tala längst 3 minuter.

En talare som haft ordet och vill återkomma i debatten får tala längst 3 minuter. Varje talare får hålla högst två anföranden i varje ärende. Dubbla talarlistor tillämpas vilket innebär att en talare inte får ett andra anförande i ett ärende förrän alla som begärt ordet i ärendet haft sitt första anförande.

Oberoende av talarordningen får ordföranden lämna ordet till den som tidigare har yttrat sig i överläggningen för att bemöta närmast föregående talare (replik). Tiden för replik får inte överstiga 1 minut. Varje talare får avge högst två repliker på varje huvudanförande.

Den som har förbrukat sin replikrätt kan efter sista anförandet i ett replikskifte få antecknat till protokollet att han eller hon inte har rätt till någon ytterligare replik.

Blanketten *Begäran om ordet* ska alltid fyllas i. Blanketter finns att hämta i en korg framför podiet.

Instämmande

Oberoende av talarordningen får den som har rätt att yttra sig i överläggningen instämma med närmast föregående talare utan att ange skälen. Ett instämmande betyder att man till fullo står bakom varje ord talaren sagt.

Den som vill instämma i ett anförande ska fylla i blanketten *Instämmande* och lägga den i en särskild korg framför podiet omedelbart efter det att det anförande avslutats som instämmandet avser. En blankett som inte är fullständigt ifylld eller inlämnas för sent beaktas inte.

Blanketter finns att hämta i en korg framför podiet.

Reservation

En ledamot som har deltagit i beslutet i ett ärendes och som helt eller delvis vill reservera sig mot det beslut som kyrkomötet har fattat, ska anmäla reservationen genom att fylla i blanketten *Reservation*. Blanketten ska läggas i en särskild korg framför podiet innan sammanträdet i plenum har avslutats den dag som beslutet fattades. En blankett som inte är fullständigt ifylld beaktas inte.

Skriftlig reservation

Om en ledamot vill utveckla en reservation genom en skriftlig motivering ska blanketten *Reservation* fyllas i och särskild ruta på blanketten kryssas i. Den skriftliga motiveringen ska lämnas i korgen för reservationer framför podiet innan årets kyrkomöte avslutas. Observera, om inte blanketten *Reservation* är inlämnad beaktas inte den skriftliga motiveringen. Samtliga reservanter på en reservation måste lämna in blanketten för att stå med på den skriftliga reservationen.

Blanketter finns att hämta i en korg framför podiet.

Valärenden

I valärende som är berett av valberedningen får varje talare ett anförande som inte får överstiga 3 minuter och två repliker som inte får överstiga 1 minut. Blanketten *Begäran om ordet* ska alltid fyllas i.

Kyrkomötets protokoll 2014

Kyrkomötets protokoll 2014
23–26 september och 17–19 november

Tisdagen den 23 september	1
§ 1 Kyrkomötet öppnas	1
§ 2 Anförande av ärkebiskopen	1
§ 3 Hälsningar	1
§ 4 Inkomna skriftliga hälsningar	1
§ 5 Anförande av ordföranden	2
§ 6 Anmälan av ny ledamot i kyrkomötet	2
§ 7 Anmälan av inkallade ersättare	2
§ 8 Regler för debatt i procedurfrågor samt för instämmande och reservationer	2
§ 9 Val av protokolljusterare	3
§ 10 Val av kyrkomötets utskott	3
§ 11 Ordning för inkallande av ersättare i utskotten	11
§ 12 Biskoparnas närvaro i utskotten	12
§ 13 De inkallade ersättarnas placering i utskotten	12
§ 14 Fyllnadsval till valberedningen	13
§ 15 Anmälan och bordläggning av inkomna ärenden	13
§ 16 Hänvisning av skrivelser, motioner och övriga ärenden till utskotten	18
§ 17 Meddelanden	18
 Fredagen den 26 september	 20
§ 18 Fyllnadsval till valberedningen	20
§ 19 Fyllnadsval av revisorer	20
§ 20 Anmälan av betänkanden från utskotten	20
§ 21 Fastställande av debattregler	20
§ 22 Meddelanden och ajournering	20
 Måndagen den 17 november	 21
§ 23 Kyrkomötets förhandlingar återupptas	21
§ 24 Anmälan om inkallade ersättare	21
§ 25 Anmälan och bordläggning av utskottens betänkanden	21
§ 26 Meddelanden	22
§ 27 Verksamhet och ekonomi för den nationella nivån 2015–2017	22
§ 28 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2013	22
§ 29 Systematiskt kvalitetsarbete: internationell referensgrupp	23
§ 30 Ekonomiskt stöd till arbetsmarknadsinsatser för ungdomar	23
§ 31 Nationellt program för praktik för unga	23
§ 32 Ekumeniska frågor	24
§ 33 Om <i>Guds vägar</i> och Kairosdokumentet	24
§ 34 Behandling av konvertiter	25
§ 35 Om restriktiv hållning gentemot islam	25
§ 36 Meddelanden	26
§ 37 Religionsdialog	26
§ 38 Internationellt församlingsutbyte	26
§ 39 Kristna i Mellanöstern	26
§ 40 Israel/Palestinakonflikten och andra internationella konflikter	27
§ 41 Ett fredsupprop	28
§ 42 Församlingsutveckling och missionsstrategi	29

§ 43 Diakonens vigningslöften och antal diakoner i pastorat	30
§ 44 Byte av uppdrag inom vigningstjänsten.....	30
§ 45 Lönepolicy för Svenska kyrkan	30
§ 46 Möjlighet att nå nya svenska medborgare.....	31
§ 47 Säkerhet vid datalagring.....	31
§ 48 Svenska kyrkans kristna identitet.....	31
§ 49 Vuxenkatekes	32
§ 50 Bekännelseskriterier.....	32
§ 51 En kyrka utan tillgång till barnpornografi.....	32
§ 52 Ta fram en mångfaldsplan.....	33
§ 53 Verksamhetsberättelse år 2013 för Svenska kyrkans överklagandenämnd.....	33
§ 54 Verksamhetsberättelse år 2013 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar	33
§ 55 Ändringar i kyrkoordningen m.m.	33
§ 56 Verksamhetsberättelse år 2013 för Svenska kyrkans valprovsnämnd	33
§ 57 Kulturen som grundläggande uppgift.....	34
§ 58 Valfrågor.....	34
§ 59 Kyrkvårdar	34
§ 60 Antalet ledamöter i kyrkomötet	34
§ 61 Kyrkans roll i den sociala ekonomin.....	35
§ 62 Klockringning	35
§ 63 Valfri församling.....	35
§ 64 Kretsloppstankepris.....	36
§ 65 Avveckla ägandet i Fairtrade	36
§ 66 Generationsspridning i beslutsfattande organ	37
§ 67 Församlingsbegreppet	37
§ 68 Stiftelsekyrkor.....	38
Tisdagen den 18 november.....	39
§ 69 Meddelanden.....	39
§ 70 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2013, beslut	39
§ 71 Systematiskt kvalitetsarbete: internationell referensgrupp, beslut.....	39
§ 72 Ekonomiskt stöd till arbetsmarknadsinsatser för ungdomar, beslut.....	40
§ 73 Nationellt program för praktik för unga, beslut	41
§ 74 Ekumeniska frågor, beslut.....	41
§ 75 Om <i>Guds vägar</i> och Kairosdokumentet, beslut	42
§ 76 Behandling av konvertiter, beslut	44
§ 77 Om restriktiv hållning gentemot islam, beslut	44
§ 78 Religionsdialog, beslut.....	44
§ 79 Internationellt församlingsutbyte, beslut.....	44
§ 80 Kristna i Mellanöstern, beslut	45
§ 81 Israel/Palestinakonflikten och andra internationella konflikter, beslut.....	48
§ 82 Ett fredsupprop, beslut	49
§ 83 Församlingsutveckling och missionsstrategi, beslut	49
§ 84 Diakonens vigningslöften och antal diakoner i pastorat, beslut.....	51
§ 85 Byte av uppdrag inom vigningstjänsten, beslut	51
§ 86 Lönepolicy för Svenska kyrkan, beslut	52
§ 87 Möjlighet att nå nya svenska medborgare, beslut	52
§ 88 Säkerhet vid datalagring, beslut	52
§ 89 Svenska kyrkans kristna identitet, beslut	52

§ 90 Vuxenkatekes, beslut	53
§ 91 Bekännelseskriterier, beslut	53
§ 92 En kyrka utan tillgång till barnpornografi, beslut	55
§ 93 Ta fram en mångfaldsplan, beslut	55
§ 94 Verksamhetsberättelse år 2013 för Svenska kyrkans överklagandenämnd, beslut	55
§ 95 Verksamhetsberättelse år 2013 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, beslut	56
§ 96 Ändringar i kyrkoordningen m.m., beslut	56
§ 97 Verksamhetsberättelse år 2013 för Svenska kyrkans valprovsnämnd, beslut	56
§ 98 Kulturen som grundläggande uppgift, beslut	57
§ 99 Valfrågor, beslut	57
§ 100 Kyrkvårdar, beslut	58
§ 101 Antalet ledamöter i kyrkomötet, beslut	58
§ 102 Kyrkans roll i den sociala ekonomin, beslut	59
§ 103 Klockringning, beslut	59
§ 104 Valfri församling, beslut	60
§ 105 Kretsloppstankepris, beslut	60
§ 106 Avveckla ägandet i Fairtrade, beslut	61
§ 107 Generationsspridning i beslutsfattande organ, beslut	61
§ 108 Församlingsbegreppet, beslut	62
§ 109 Stiftelsekyrkor, beslut	62
§ 110 Val och fyllnadsval till Läronämnden	62
§ 111 Fyllnadsval till Svenska kyrkans överklagandenämnd, beslut	63
§ 112 Valresultat vid val och fyllnadsval till Läronämnden, beslut	63
§ 113 Stöd till samernas rättigheter	64
§ 114 Att möta människor på kyrkogårdar	64
§ 115 Svenska kyrkan på nätet	64
§ 116 Sveriges Kristna Råds migrationsfolder	65
§ 117 Medieutredning	65
§ 118 Församlingarnas arbete med flyktingar och asylsökande	65
§ 119 Fattiga EU-migranter	66
§ 120 Socialt arbete	67
§ 121 Dödsskjutningar i utanförskapsområden	67
§ 122 Söderblomstipendium	67
§ 123 Sanning och sken	68
§ 124 Katastroffond	68
§ 125 Utökad satsning på Alpha-arbetet i Sverige	68
§ 126 Svenska kyrkans roll som traditionsbärare	69
§ 127 Behovet av förstärkt trosundervisning	69
§ 128 Svenska kyrkan och klimatfrågan	69
§ 129 Utökad familjerådgivning	70
§ 130 Nationellt hjälpcentrum för konvertiter	70
§ 131 Fördjupat samarbete mellan kyrka och idrott	70
§ 132 Översyn av utbildning inom själavård	70
§ 133 Miljöfrågor i förvaltningen av prästlönstillgångarna	71
§ 134 Meddelanden	71
§ 135 Utdelning av Svenska kyrkans kulturstipendium	71
§ 136 Meddelanden	72

§ 137 Fördelning av vinsten från prästlönetillgångarna.....	72
§ 138 Tillgänglighet i kyrkor och andra lokaler.....	72
§ 139 Ekoteologisk professur.....	72
§ 140 Kontanthantering.....	73
§ 141 Central upphandling av miljöcertifierad el	73
§ 142 Inför ett golv för kyrkoavgiften	73
§ 143 Avgifter i barn- och ungdomsverksamheten	74
§ 144 Svenska kyrkans miljöansvar.....	74
§ 145 Kyrkoantikvarisk ersättning.....	74
§ 146 Nå ut med evangeliet.....	75
§ 147 Svenska kyrkans nattvardssyn	75
§ 148 Odöptas tillträde till nattvardsbordet.....	75
§ 149 De odöpta 18-åringarna.....	76
§ 150 Fastan behöver vi ta fasta på.....	76
§ 151 Vigselrätten och Svenska kyrkan.....	76
§ 152 Kyrkohandbok för Svenska kyrkan.....	77
§ 153 Veterangudstjänst och stöd till veteraner	77
§ 154 Gör dopet till en fest för familjen, släkten, vännerna och församlingen.....	77
§ 155 Vidgning av begreppet kyrkomusik	77
§ 156 Meddelanden.....	78
Onsdagen den 19 november	79
§ 157 Meddelanden.....	79
§ 158 Stöd till samernas rättigheter, beslut	79
§ 159 Att möta människor på kyrkogårdar, beslut	79
§ 160 Svenska kyrkan på nätet, beslut	80
§ 161 Sveriges Kristna Råds migrationsfolder, beslut	80
§ 162 Medieutredning, beslut.....	81
§ 163 Församlingarnas arbete med flyktingar och asylsökande, beslut.....	81
§ 164 Fattiga EU-migranter, beslut.....	81
§ 165 Socialt arbete, beslut	82
§ 166 Dödsskjutningar i utanförskapsområden, beslut	83
§ 167 Söderblomstipendium, beslut.....	84
§ 168 Sanning och sken, beslut.....	84
§ 169 Katastroffond, beslut.....	84
§ 170 Utökad satsning på Alpha-arbetet i Sverige, beslut	85
§ 171 Svenska kyrkans roll som traditionsbärare, beslut	85
§ 172 Behovet av förstärkt trosundervisning, beslut.....	86
§ 173 Svenska kyrkan och klimatfrågan, beslut.....	86
§ 174 Utökad familjerådgivning, beslut.....	87
§ 175 Nationellt hjälpcentrum för konvertiter, beslut	87
§ 176 Fördjupat samarbete mellan kyrka och idrott, beslut	87
§ 177 Översyn av utbildning inom själavård, beslut.....	88
§ 178 Miljöfrågor i förvaltningen av prästlönetillgångarna, beslut	88
§ 179 Fördelning av vinsten från prästlönetillgångarna, beslut	90
§ 180 Tillgänglighet i kyrkor och andra lokaler, beslut	91
§ 181 Ekoteologisk professur, beslut	91
§ 182 Kontanthantering, beslut	92
§ 183 Central upphandling av miljöcertifierad el, beslut	92
§ 184 Inför ett golv för kyrkoavgiften, beslut	92

§ 185 Avgifter i barn- och ungdomsverksamheten, beslut	92
§ 186 Svenska kyrkans miljöansvar, beslut	93
§ 187 Kyrkoantikvarisk ersättning, beslut	93
§ 188 Nå ut med evangeliet, beslut	94
§ 189 Svenska kyrkans nattvardssyn, beslut	94
§ 190 Odöptas tillträde till nattvardsbordet, beslut	94
§ 191 De odöpta 18-åringarna, beslut	95
§ 192 Fastan behöver vi ta fasta på, beslut	95
§ 193 Vigselrätten och Svenska kyrkan, beslut	95
§ 194 Kyrkohandbok för Svenska kyrkan, beslut	96
§ 195 Veterangudstjänst och stöd till veteraner, beslut	96
§ 196 Gör dopet till en fest för familjen, släkten, vännerna och församlingen, beslut	98
§ 197 Vidgning av begreppet kyrkomusik, beslut	98
§ 198 Arvodesorgan för den nationella nivån och övriga ändringar i kyrkoordningen m.m.	99
§ 199 Rikstäckande verksamhet	99
§ 200 Svenska kyrkans kulturarvsarbete	99
§ 201 Klimatmål för den nationella nivån m.m.	99
§ 202 Bekännelseskriterierna till kyrkomötets ledamöter	100
§ 203 Angående lagen om Svenska kyrkan	100
§ 204 Avtackning av biskopar	100
§ 205 Meddelanden	101
§ 206 Antagande av uttalande om EU-migranter	101
§ 207 Arvodesorgan för den nationella nivån och övriga ändringar i kyrkoordningen m.m., beslut	102
§ 208 Rikstäckande verksamhet, beslut	102
§ 209 Svenska kyrkans kulturarvsarbete, beslut	103
§ 210 Klimatmål för den nationella nivån m.m., beslut	103
§ 211 Bekännelseskriterierna till kyrkomötets ledamöter, beslut	104
§ 212 Angående lagen om Svenska kyrkan, beslut	104
§ 213 Verksamhet och ekonomi för den nationella nivån 2015–2017, beslut	105
§ 214 Kyrkomötet avslutas	106
Bilaga 1 Debattregler vid procedurfrågor	108
Bilaga 2 Debattregler och blanketter	109

Kyrkomötet 2014

Tisdagen den 23 september

Kl. 15.45–18.25

Kyrkomötets ledamöter och biskoparna deltog i en mäsas vid vilken ärkebiskop Antje Jackelén predikade. Kyrkomötet år 2014 inleddes i Uppsala domkyrka i närvaro av D.D.M.M. Konung Carl XVI Gustaf och Drottning Silvia. Körsång framfördes av klass 4 A och 4 B från Uppsala musikklasser under ledning av David Anstey och Guri Brandvik-Nilsson. Andrew Canning framförde musik på orgel.

§ 1 Kyrkomötet öppnas

Ordföranden Karin Perers höll ett inledningsanförande. Därefter förklarades kyrkomötet år 2014 öppnat.

§ 2 Anförande av ärkebiskopen

Ärkebiskop Antje Jackelén talade till kyrkomötet.

§ 3 Hälsningar

Hälsningar framfördes av ärkebiskop Kari Mäkinen, Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland och förbundsordförande Amanda Carlshamre, Svenska Kyrkans Unga.

§ 4 Inkomna skriftliga hälsningar

Skriftliga hälsningar hade inkommit till kyrkomötet från EFS årskonferens och Eumeniakyrkans kyrkokonferens.

EFS samlad till årskonferens i Hässleholm 29 maj–1 juni, sänder sin hälsning med vårt årstema ”Älskad-Rustad-Sänd”. Temat uttrycker vår vilja att vara delaktiga i Svenska kyrkans missionsuppdrag att räcka evangeliet till vårt folk.

Hässleholm den 31 maj 2014

Stefan Svensson
ordförande

Stefan Holmström
missionsföreståndare

Den 29–31 maj samlas Eumeniakyrkan till kyrkokonferens i Filadelfiakyrkan i Stockholm.

I år är temat ”Rötter och vingar”. Vi är en kyrka som förvisso inte är så gammal, men som har stolta traditioner. Det vill vi ska genomsyra helheten som vi tillsammans är som kyrka. Men vi vill inte se dessa traditioner som något att bara tänka tillbaka på och minnas – vi vill se dem som resurser som ger oss kraft och vitalitet för uppdraget att vara kyrka idag. Som ger oss vingar för samtid och framtid. Som hjälper oss att leva i enlighet med vår vision: Eumeniakyrkan är en kyrka för hela livet, där mötet med Jesus Kristus förvandlar – mig, dig och världen.

Vi vill också önska Guds välsignelse i ert fortsatta arbete och ser fram emot ett gott samarbete med er.

För Eumeniakyrkan

Lasse Svensson

Kyrkoledare

Sofia Camnerin

Bitr. kyrkoledare

Olle Alkholm

Bitr. kyrkoledare

Förhandlingarna ajournerades kl. 16.40.

Förhandlingarna återupptogs kl. 17.20.

Linnékvintetten framförde musik.

§ 5 Anförande av ordföranden

Ordföranden hälsade välkommen till Uppsala Konsert & Kongress, tackade Linnékvintetten och talade till kyrkomötet.

§ 6 Anmälan av ny ledamot i kyrkomötet

Anmälles att följande utsetts till ny ledamot i kyrkomötet:

Karin Norlander, Luleå stift, blir ny ledamot efter Bo Isaksson som avsagt sig uppdraget.

Ordföranden hälsade den nya ledamoten välkommen till kyrkomötet.

§ 7 Anmälan av inkallade ersättare

Ordföranden *meddelade* att ett antal ledamöter hade anmält förhinder att delta i kyrkomötets sammanträde i september 2014 och att följande ersättare hade inkallats:

Emma Svensson, Uppsala stift, ersätter Rolf Forslin

Rutger Gram, Skara stift, ersätter Helena Klahr Fast

Gun Alingsjö Bäck, Västerås stift, ersätter Mikael Mogren

Jan Sahlin, Västerås stift, ersätter Stefan Grundberg

Evelina Johansson, Västerås stift, ersätter Mikael Grenstedt

Karin Forsell, Lunds stift, ersätter Louise Eriksson

Carl-Henrik Henriz, Lunds stift, ersätter Jan Björkman

Anita Engström, Göteborgs stift, ersätter Cecilia Berntson

Christina Meltin Westerlund, Härnösands stift, ersätter Stefan Dalin

Titti Ådén, Luleå stift, ersätter Jenny Andersson

Kerstin Rossipal, Stockholms stift, ersätter Monica Karlsson

Anmälles att ersättare inte inkallats för Birger Jönsson, Karlstads stift, på grund av sent inkommen anmälan om förhinder.

§ 8 Regler för debatt i procedurfrågor samt för instämmande och reservationer

BESLUT *Kyrkomötet* beslöt att fastställa regler för debatt i procedurfrågor och valärenden samt för instämmande och reservation enligt *bilaga 1*.

§ 9 Val av protokolljusterare

BESLUT *Kyrkomötet* beslöt i enlighet med valberedningens förslag att utse Inga Alm, Anna-Karin Westerlund och Marta Axner att jämte ordförandena justera kyrkomötets protokoll 2014.

§ 10 Val av kyrkomötets utskott

Från valberedningen förelåg förslag till ledamöter, ersättare, ordförande och vice ordförande i utskotten för kyrkomötets innevarande mandatperiod.

Följande förslag förelåg från valberedningen.

Ledamöter i Gudstjänstutskottet

Sofija Pedersen Videke

Nanna Tranströmer

Lennart Åström

Maria Johansson-Berg

Johan Åkesson

Ola Isacsson

Torvald Johansson

Berth Löndahl

Katarina Ramnerö Ödestad

Sven Milltoft

Kenneth Nordgren

Sonja Grunselius

Kristina Backe

Alve Svensson

Jan Segerstedt

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ordförande i Gudstjänstutskottet

Sofija Pedersen Videke

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Vice ordförande i Gudstjänstutskottet

Sonja Grunselius

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare i Gudstjänstutskottet

Anna-Karin Stråle Börjesson

Niklas Nilsson

Gunilla Bengtsson

Birger Jönsson

Roger Olsson

Mikael Mogren

Lisa Tegby

Dag Sandahl

Per-Arne Waldenvik

Lena Jönsson

Anders Åkerlund

Jerker Alsterlund

Aron Emilsson
Bengt Inghammar
Elise Nilsson

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Platserna i Gudstjänstutskottet fördelas mellan nomineringsgrupperna enligt följande, för ledamöterna: platserna 1–5 (S), 6–7 (POSK), 8 (FK), 9–10 (BA), 11 (FiSK), 12–13 (C), 14 (KR), 15 (MPSK), och för ersättarna: platserna 1–5 (S), 6–7 (POSK), 8 (FK), 9–10 (BA), 11–12 (C), 13 (SD), 14–15 (ÖKA).

Ledamöter i Organisationsutskottet

Torgny Larsson
Louise Callenberg
Claes Block
Aina Andersson
Anton Härder
Per Lindberg
Gustaf Bengtsson
Maj-Lis Aasa
Olle Reichenberg
Kåge Johansson
Tomas Jansson
Birgit Kullingsjö
Bella Aune
Irene Oskarsson
Bo Hanson

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ordförande i Organisationsutskottet

Torgny Larsson

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Vice ordförande i Organisationsutskottet

Birgit Kullingsjö

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare i Organisationsutskottet

Cecilia Clausen
Roberth Krantz
Britt Sandström
Roger Sjöberg
Irma Carlsson
Sven Gunnar Persson
Stefan Aro
Johnny Lilja
Britt Kilsäter
Märta Stierna
Mats Nilsson
Louise Eriksson
Michael Kauppi

Elsa Christersson
Linda Danung

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Platserna i Organisationsutskottet fördelas mellan nomineringsgrupperna enligt följande, för ledamöterna: platserna 1–5 (S), 6–7 (POSK), 8 (Utlandsförsamlingarna), 9–10 (BA), 11 (FiSK), 12–13 (C), 14 (KR), 15 (ÖKA), och för ersättarna: platserna 1–4 (S), 5–6 (POSK), 7 (FK), 8–9 (BA), 10–11 (C), 12–13 (SD), 14 (MPSK), 15 (ÖKA).

Ledamöter i Tillsyns- och uppdragsutskottet

Britas Lennart Eriksson
Rolf Forslin
Inger Wahlman
Roine Olsson
Anna Forssell
Emilia Lindstrand
Hans-Olof Andrén
Emma Hedlundh
Mattias Rosenquist
Sven Kerst
Anna Ekström
Sten Elmberg
Lisbeth Göranson
Anders Novak
Hanna Unger

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ordförande i Tillsyns- och uppdragsutskottet

Britas Lennart Eriksson

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Vice ordförande i Tillsyns- och uppdragsutskottet

Anna Ekström

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare i Tillsyns- och uppdragsutskottet

Lars Risberg
Margareta Carlenius
Sebastian Clausson
Johanna Andersson
Kent Karlsson
Bertil Murray
Ingrid Borgström
Helena Nordvall
Monica Karlsson
Anna-Lena Carlsson
Ann-Christin Alexius
Helena Elmqvist
Maddelen Larsson
Helena Björkman
Claes Björndahl

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Platserna i Tillsyns- och uppdragsutskottet fördelas mellan nomineringsgrupperna enligt följande, för ledamöterna: platserna 1–5 (S), 6 (ViSK), 7–9 (POSK), 10 (BA), 11 (FiSK), 12–13 (C), 14 (KR), 15 (ÖKA), och för ersättarna: platserna 1–3 (S), 4–5 (POSK), 6 (FK), 7–8 (BA), 9 (KR), 10–11 (C), 12–13 (SD), 14 (MPSK), 15 (ÖKA).

Ledamöter i Ekonomi- och egendomsutskottet

Tommy Eriksson
Mats Ludvigsson
Gun Eriksson
Linn Berglin
Birgitta Söderfeldt
Peter Bernövall
Ragnhild Bertius
Anders Brunnstedt
Jan G Nilsson
Samuel Lilja
Peter Nordgren
Carina Håkansson
Magnus Ek
Helena Klahr Fast
Heléne Lundström

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ordförande i Ekonomi- och egendomsutskottet

Jan G Nilsson

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Vice ordförande i Ekonomi- och egendomsutskottet

Peter Bernövall

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare i Ekonomi- och egendomsutskottet

Magnus Nilsson
Marie Johansson
Erik W Hallonstén
Jenny Andersson
Leif Grip
Linda Isberg
John-Erik Sturesson
Margareta Nisser-Larsson
Kerstin Andersson-Carlsson
Åke Löfstrand
Margareta Andersson
Jan-Åke Isaksson
Dan Kareliusson
Jan Björkman
Marie-Helena Fjällås

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Platserna i Ekonomi- och egendomsutskottet fördelas mellan nomineringsgrupperna enligt följande, för ledamöterna: platserna 1–4 (S), 5 (ViSK), 6–8 (POSK), 9–10 (BA), 11 (FiSK), 12–13 (C), 14 (KR), 15 (MPSK), och för ersättarna: platserna 1–4 (S), 5–6 (POSK), 7 (FK), 8–9 (BA), 10–11 (C), 12–13 (SD), 14 (MPSK), 15 (ÖKA).

Ledamöter i Ekumenikutskottet

Lina Larhult
Mattias Kristenson
Agneta Brendt
Lars Stjernkvist
Lars G Linder
Anki Erdmann
Eva-Maria Munck
Anette Nordgren
Fredrik Sidenvall
Jan Olov Sundström
Madelaine Erlandsson
Magnus Hedin
Daniel Tisell
Inga Alm
Lena Klevenås

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ordförande i Ekumenikutskottet

Daniel Tisell

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Vice ordförande i Ekumenikutskottet

Lena Klevenås

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare i Ekumenikutskottet

Karin Norlander
Jesper Eneroth
Göran Karlsson
Gunilla Bengtsson
Olle Carlsson
Katarina Wedin
Dan Sarkar
Elisabet Stålhjem
Lars-Ivar Ericson
Ann-Christin Alexius
Julia Kronlid
Margit Borgström
Moni Höglund
Agneta Granström
Anders Nihlgård

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Platserna i Ekumenikutskottet fördelas mellan nomineringsgrupperna enligt följande, för ledamöterna: platserna 1–5 (S), 6 (ViSK), 7 (POSK), 8 (Utlandsförsamlingarna), 9 (FK), 10–11 (BA), 12 (FiSK), 13–14 (C), 15 (MPSK), och för ersättarna: platserna 1–4 (S), 5–6 (POSK), 7 (FK), 8 (BA), 9–10 (C), 11 (SD), 12–13 (KR), 14 (MPSK), 15 (ÖKA).

Ledamöter i Kyrkolivsutskottet

Marie Nielsén
Daniel Larson
Birgitta Lindén
Ronny Hansson
Kekke Paulsson
Sofia Rosenquist
Niklas Grahm
Roland Johansson
Berit Simonsson
Anna-Karin Westerlund
Gunilla Eldebro
Lars-Erik Edlund
Elisabeth Rydström
Torbjörn Arvidsson
Marja Sandin-Wester

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ordförande i Kyrkolivsutskottet

Sofia Rosenquist

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Vice ordförande i Kyrkolivsutskottet

Marie Nielsén

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare i Kyrkolivsutskottet

Sara Waldenfors
Monica Lindell Rylén
Stefan Grundberg
Camilla Persson
Lissandra Rickemark
Katarina Glas
Nasrin Sjögren
Elisabeth Sandberg Kullenberg
Ulla Littgren
Jerker Schmidt
Niklas Larsson
Margareta Larsson
Runar Filper
Ylva Wahlström
Karin Janfalk

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Platserna i Kyrkolivsutskottet fördelas mellan nomineringsgrupperna enligt följande, för ledamöterna: platserna 1–4 (S), 5 (ViSK), 6–8 (POSK), 9 (FK), 10–11 (BA),

12–13 (C), 14 (KR), 15 (MPSK), och för ersättarna: platserna 1–5 (S), 6 (POSK), 7 (FK), 8 (BA), 9–10 (FiSK), 11 (C), 12–13 (SD), 14 (MPSK), 15 (ÖKA).

Ledamöter i Budgetutskottet

Irène Pierazzi
Solveig Hallin
Peter Egardt
Leif Nilsson
Helena Näslund
Marie Wojdkow
Bertil Persson
Lars T Gåreberg
Leif Nordlander
Christer Björk
Bengt Kjellgren
Carl-Eric Gabrielsson
Gerd Gullberg Johnson
Bertil Olsson
Jenny Nilsson

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ordförande i Budgetutskottet

Bertil Olsson

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Vice ordförande i Budgetutskottet

Irène Pierazzi

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare i Budgetutskottet

Monica Lago
Stefan Dalin
Cecilia Berntson
Roger Sjöberg
Birger Wernersson
Marie Rydén Davoust
Mikael Grenstedt
Ann-Britt Åsebol
Mats Nilsson
Märta Stierna
David Lång
Roger Hedlund
Helén Lindbäck
Terence Honglo
Hildegard Jarskog

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Platserna i Budgetutskottet fördelas mellan nomineringsgrupperna enligt följande, för ledamöterna: platserna 1–4 (S), 5 (ViSK), 6–8 (POSK), 9 (FK), 10–11 (BA), 12–13 (C), 14 (KR), 15 (ÖKA), och för ersättarna: platserna 1–5 (S), 6 (POSK), 7 (FK), 8 (BA), 9–10 (C), 11–12 (SD), 13 (KR), 14–15 (MPSK).

Ledamöter i Kyrkorättsutskottet

Jerry Adbo
Maria Lagerman
Sten-Arne Burman
Christina Andersson
Björn Andersson
Berit Bornecrantz Dias
Anders Roos
Gunvor Torstensson
Boel Johansson
Sven Esplund
Suzanne Fredborg
Gunilla Blom
Conny Tyrberg
Peder Fohlin
Margareta Karlsson

BESLUT *Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.*

Ordförande i Kyrkorättsutskottet

Anders Roos

BESLUT *Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.*

Vice ordförande i Kyrkorättsutskottet

Sven Esplund

BESLUT *Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.*

Ersättare i Kyrkorättsutskottet

Jenny Thor
Sebastian Clausson
Agnetha Eriksson
Manilla Bergström
Sofia Särdaqvist
Hans Weichbrodt
Claes-Johan Bonde
Sven Ingvar Holmgren
Christina Blomqvist
Georg Lagerberg
Ingrid Smittsarve
Ann-Christine From Utterstedt
Mikael Eskilanderesson
Birgitta Sedin
Bengt-Gunnar Carlsson

BESLUT *Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.*

Platserna i Kyrkorättsutskottet fördelas mellan nomineringsgrupperna enligt följande, för ledamöterna: platserna 1–5 (S), 6 (ViSK), 7–9 (POSK), 10–11 (BA), 12–13 (C), 14 (KSV), 15 (ÖKA), och för ersättarna: platserna 1–3 (S), 4–5 (POSK), 6 (FK), 7–9 (BA), 10 (FiSK), 11 (C), 12–13 (SD), 14 (KR), 15 (MPSK).

§ 11 Ordning för inkallande av ersättare i utskotten

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag att ordningen för inkallande av ersättare i utskotten ska vara följande:

I första hand inträder ersättare inom den egna gruppen i turordning, därefter

1. beträffande nomineringsgruppen S
att ersättare i andra hand hämtas från nomineringsgruppen ViSK, i tredje hand från nomineringsgruppen MPSK, i fjärde hand från nomineringsgruppen ÖKA, i femte hand från nomineringsgruppen C, i sjätte hand från nomineringsgruppen BA, i sjunde hand från nomineringsgruppen FiSK, i åttonde hand från nomineringsgruppen POSK, i nionde hand från nomineringsgruppen KR, i tionde hand från nomineringsgruppen FK och i elfte hand från övriga i invalsordning.
2. beträffande nomineringsgruppen BA
att ersättare i andra hand hämtas från nomineringsgruppen FiSK, i tredje hand från nomineringsgruppen KR, i fjärde hand från nomineringsgruppen C och i femte hand från övriga i invalsordning.
3. beträffande nomineringsgruppen C
att ersättare i andra hand hämtas från nomineringsgruppen BA, i tredje hand från nomineringsgruppen S, i fjärde hand från nomineringsgruppen POSK och i femte hand från övriga i invalsordning.
4. beträffande nomineringsgruppen POSK
att ersättare i andra hand hämtas från nomineringsgruppen FK, i tredje hand från nomineringsgruppen C, i fjärde hand från nomineringsgruppen KR, i femte hand från nomineringsgruppen FiSK och i sjätte hand från övriga i invalsordning.
5. beträffande nomineringsgruppen KR
att ersättare i andra hand hämtas från nomineringsgruppen KSV, i tredje hand från nomineringsgruppen BA, i fjärde hand från nomineringsgruppen FiSK, i femte hand från nomineringsgruppen C, i sjätte hand från nomineringsgruppen POSK, i sjunde hand från nomineringsgruppen FK och i åttonde hand från övriga i invalsordning.
6. beträffande nomineringsgruppen FiSK
att ersättare i andra hand hämtas från nomineringsgruppen BA, i tredje hand från nomineringsgruppen KR, i fjärde hand från nomineringsgruppen C, i femte hand från nomineringsgruppen POSK och i sjätte hand från övriga i invalsordning.
7. beträffande nomineringsgruppen MPSK
att ersättare i andra hand hämtas från nomineringsgruppen ÖKA, i tredje hand från nomineringsgruppen S, i fjärde hand från nomineringsgruppen ViSK och i femte hand från övriga i invalsordning.
8. beträffande nomineringsgruppen ÖKA
att ersättare i andra hand hämtas från nomineringsgruppen MPSK, i tredje hand från nomineringsgruppen S, i fjärde hand från nomineringsgruppen ViSK, i femte hand från nomineringsgruppen C, i sjätte hand från nomineringsgruppen POSK, i sjunde hand från nomineringsgruppen FiSK, i åttonde hand från nomineringsgruppen BA, i nionde hand från nomineringsgruppen KR och i tionde hand från övriga i invalsordning.
9. beträffande nomineringsgruppen ViSK
att ersättare i andra hand hämtas från nomineringsgruppen S, i tredje hand från nomineringsgruppen ÖKA, i fjärde hand från nomineringsgruppen MPSK, i femte hand från nomineringsgruppen C, i sjätte hand från nomineringsgruppen POSK, i sjunde hand från nomineringsgruppen FiSK, i åttonde hand från nomi-

neringsgruppen BA, i nionde hand från nomineringsgruppen KR, i tionde hand från nomineringsgruppen FK och i elfte hand från övriga i invalsordning.

10. beträffande nomineringsgruppen KSV

att ersättare i andra hand hämtas från nomineringsgruppen KR, i tredje hand från nomineringsgruppen BA, i fjärde hand från nomineringsgruppen FiSK, i femte hand från nomineringsgruppen C, i sjätte hand från nomineringsgruppen POSK, i sjunde hand från nomineringsgruppen FK och i åttonde hand från övriga i invalsordning.

11. beträffande FK

att ersättare i andra hand hämtas från nomineringsgruppen POSK, i tredje hand från nomineringsgruppen KR, i fjärde hand från nomineringsgruppen BA och i femte hand från övriga i invalsordning.

12. beträffande utlandsförsamlingarna

att ersättare i andra hand hämtas från nomineringsgruppen POSK, i tredje hand från nomineringsgruppen BA och i fjärde hand från övriga i invalsordning.

§ 12 Biskoparnas närvaro i utskotten

BESLUT *Kyrkomötet* beslöt i enlighet med valberedningens förslag att biskoparna får närvara i utskotten enligt följande:

Gudstjänstutskottet

Esbjörn Hagberg

Per Eckerdal

Organisationsutskottet

Thomas Söderberg

Sven-Bernhard Fast

Tillsyns- och uppdragsutskottet

Hans Stiglund

Eva Brunne

Ekonomi- och egendomsutskottet

Hans-Erik Nordin

Ekumenikutskottet

Ragnar Persenius

Tuulikki Koivunen Bylund

Kyrkolivsutskottet

Jan-Olof Johansson

Johan Tyrberg

Budgetutskottet

Martin Modéus

Kyrkorättsutskottet

Åke Bonnier

§ 13 De inkallade ersättarnas placering i utskotten

BESLUT *Kyrkomötet* *beslöt* i enlighet med ordförandens förslag, att inkallad ersättare tjänstgör i det utskott där den som hon/han ersätter skulle ha ingått.

§ 14 Fyllnadsval till valberedningen

Kyrkomötet ska utse ny ledamot efter Sven-E Kragh, som avsagt sig uppdraget. Berörd nomineringsgrupps företrädare Conny Tyrberg föreslog Margareta Andersson att ingå i valberedningen för innevarande mandatperiod.

BESLUT *Kyrkomötet* beslöt att utse Margareta Andersson till ny ledamot i valberedningen.

§ 15 Anmälan och bordläggning av inkomna ärenden

Anmälles och *bordlades* skrivelser, motioner och övriga handlingar som inkommit till kyrkomötet.

Kyrkostyrelsens skrivelser

- 2014:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2015–2017
- 2014:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2013
- 2014:3 Ändringar i kyrkoordningen m.m.
Fastställande av Svenska kyrkans indelning
Fördelning av uppgifter mellan ärkebiskopen och biskopen i Uppsala
Fortsatt beredning av kontraktsfrågan
Tillsättande av ett arvodesorgan på Svenska kyrkans nationella nivå
Tyska Christinae församling

Motioner

- 2014:1 Medel för att ge arbetstillfällen till ungdomar
Lars-Ivar Ericson
- 2014:2 Församlingsutveckling i folkkyrkan
Lars-Ivar Ericson
- 2014:3 Mottagande av nattvarden vid Katolska kyrkans nattvardsgudstjänster
Karl-Gunnar Svensson
- 2014:4 Stöd samernas rättigheter
Johan Åkesson
- 2014:5 Vart tog Guds vägar vägen?
Biskop Åke Bonnier
- 2014:6 Behandling av konvertiter
Karl-Gunnar Svensson
- 2014:7 Omställning till ekologiskt och kretsloppsanpassat jordbruk
Elsa Christersson och Carl-Henrik Henriz
- 2014:8 Rättvisare fördelning av vinsten från prästlönstillgångarna
Elsa Christersson och Carl-Henrik Henriz
- 2014:9 Svenska kyrkans nattvardssyn
Anders Nihlgård
- 2014:10 Diakonens vagningslöften
Anders Nihlgård
- 2014:11 Odöptas tillträde till nattvardsbordet
Anders Nihlgård
- 2014:12 Från teori till handling som förvaltare av skog och mark
Terence Hongslo m.fl.
- 2014:13 Ökad tillgänglighet för allergiker i kyrkans lokaler
Terence Hongslo m.fl.

- 2014:14 Kulturen som grundläggande uppgift
Marja Sandin-Wester m.fl.
- 2014:15 Byte av uppdrag inom vigningstjänsten
Biskop Ragnar Persenius
- 2014:16 Ekoteologisk professur
Ylva Wahlström m.fl.
- 2014:17 Ringning i kyrkklockor
Karl-Gunnar Svensson
- 2014:18 Socialt företagande
Birgitta Söderfeldt m.fl.
- 2014:19 Tillgänglighet i Svenska kyrkans kyrkor och andra lokaler för hundar
för funktionshindrade
Birgitta Söderfeldt m.fl.
- 2014:20 Att möta människor på kyrkogårdarna
Elsa Christersson
- 2014:21 Underlätta för unga att komma in på arbetsmarknaden
Jerker Alsterlund
- 2014:22 Barnportal på nätet
Anders Brunnstedt m.fl.
- 2014:23 Samtal med romersk-katolska kyrkan inför reformationsjubileet
Dan Sarkar
- 2014:24 Definiera ”rikstäckande verksamhet”
Dan Sarkar och Anders Roos
- 2014:25 Öppna för ”Fresh Expressions”
Dan Sarkar och Berth Löndahl
- 2014:26 Översyn av antalet ledamöter i kyrkomötet
Mats Hagelin och Margareta Nisser-Larsson
- 2014:27 Församlingarnas arbete med flyktingar och asylsökande
Dag Sandahl
- 2014:28 Söderblomstipendium
Dag Sandahl
- 2014:29 Sanning och sken
Dag Sandahl
- 2014:30 De odöpta 18-åringarna
Dag Sandahl
- 2014:31 Medieutredning
Dag Sandahl
- 2014:32 Kretsloppstankepris
Lars-Ivar Ericson
- 2014:33 Avkastningen på prästlönetillgångarna
Mats Nilsson
- 2014:34 Internationellt församlingsutbyte
Mats Nilsson
- 2014:35 Kristna i Mellanöstern
Anders Roos m.fl.
- 2014:36 Politik och religion i Mellanöstern
Anders Roos m.fl.
- 2014:37 Vigningslöftet och antalet diakoner i pastorat
Irene Oskarsson

- 2014:38 Begränsning av möjligheten till brevröstning med bud i kyrkoval
Boel Johansson
- 2014:39 Utvärdering av valen till församlingsråd
Anders Brunnstedt m.fl.
- 2014:40 Fastan behöver vi ta fasta på
Ylva Wahlström och Heléne Lundström
- 2014:41 Katastroffond
Ylva Wahlström m.fl.
- 2014:42 Kontanthantering
Berth Löndahl
- 2014:43 Församlingsbegreppet
Berth Löndahl och Leif Nordlander
- 2014:44 Lönepolicy för Svenska kyrkan
Berth Löndahl och Bertil Murray
- 2014:45 Central upphandling av miljöcertifierad el
Berth Löndahl och Leif Nordlander
- 2014:46 Vigselrätten och Svenska kyrkan
Berth Löndahl
- 2014:47 Information och evangelisation
Berth Löndahl m.fl.
- 2014:48 Behovet av en förstärkt trosundervisning och lärande i kristen tro
Helén Lindbäck
- 2014:49 Inför ett golv för kyrkoavgiften
Hanna Unger
- 2014:50 Svenska kyrkans arvodesnämnd
Bertil Persson
- 2014:51 Avgifter i barn- och ungdomsverksamhet
Maria Johansson-Berg
- 2014:52 Svenska kyrkans miljöansvar
Ulla Rickardsson
- 2014:53 Handboksförslagets nattvardsböner
Tomas Jansson m.fl.
- 2014:54 Kyrkvärdar
Tomas Jansson m.fl.
- 2014:55 Veterangudstjänst och stöd till veteraner
Sten Elmberg och Jerker Schmidt
- 2014:56 Möjlighet att nå nya svenska medborgare
Sten Elmberg
- 2014:57 Sveriges Kristna Råds migrationsfolder m.m.
Margareta Larsson
- 2014:58 Avveckla ägandet i Fairtrade
Margareta Larsson
- 2014:59 Följeslagarprogram för västra Israel
Margareta Larsson
- 2014:60 Avveckla Svenska kyrkans opinionsbildning i klimatfrågan
Margareta Larsson
- 2014:61 Personligt stöd
Margareta Larsson
- 2014:62 Fattiga EU-migranter
Lena Klevenås m.fl.

- 2014:63 Stiftelsekyrkorna i Svenska kyrkan
Stefan Aro
- 2014:64 Säkerhet vid datalagring
Margareta Andersson
- 2014:65 Stöd för förföljda och utsatta kristna
Julia Kronlid och Aron Emilsson
- 2014:66 Utökad familjerådgivning
Julia Kronlid
- 2014:67 Insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck
Julia Kronlid
- 2014:68 Svenska kyrkans kristna identitet
Julia Kronlid och Aron Emilsson
- 2014:69 Svenska kyrkans roll i internationella konflikter och Mellanöstern-
konflikten
Julia Kronlid och Aron Emilsson
- 2014:70 Nationellt hjälpcentrum för konvertiter
Julia Kronlid
- 2014:71 Utökad socialt arbete
Julia Kronlid och Aron Emilsson
- 2014:72 Webbsända gudstjänster
Jerry Adbo
- 2014:73 Kyrkoantikvarisk ersättning för att öka tillgängligheten
Peder Fohlin
- 2014:74 Utökad satsning på Alpha-arbetet i Sverige
Peder Fohlin
- 2014:75 Gör dopet till en fest för familjen, släkten, vännerna och församlingen
Bertil Olsson
- 2014:76 Nå ut med evangeliet
Bertil Olsson
- 2014:77 Ett fredsupprop
Johan Åkesson
- 2014:78 Fördjupat samarbete kyrka–idrott
Leif Nilsson m.fl.
- 2014:79 Kyrkohandboken del II
Hans-Olof Andrén
- 2014:80 Teologisk otydlighet om ersättningsteologi
Johanna Andersson
- 2014:81 Svenska kyrkans kulturarvsarbete
Aron Emilsson
- 2014:82 Natur- och kulturvård i Svenska kyrkans skogs- och markinnehav
Aron Emilsson
- 2014:83 Svenska kyrkans roll som traditionsbärare
Aron Emilsson
- 2014:84 Ökat stöd till Mellanösterns kristna
Jerker Schmidt m.fl.
- 2014:85 Elektroniska resehandlingar
Jerker Schmidt m.fl.
- 2014:86 Kyrkoantikvarisk ersättning till övertaliga kyrkor
Gunvor Torstensson och Per Lindberg

- 2014:87 Skapa en svensk vuxenkatekes
Axel W Karlsson
- 2014:88 Reglera klockringningar för att förebygga missbruk
Axel W Karlsson
- 2014:89 Tillägg till bekännelsen om det hebreiska folket i Guds planer
Axel W Karlsson
- 2014:90 Upppta Barmenförklaringen bland Svenska kyrkans bekännelseskriter
Axel W Karlsson
- 2014:91 Dödsskjutningarna i utanförskapsområden
Axel W Karlsson
- 2014:92 Nationellt program för praktik för unga
Marie Rydén Davoust m.fl.
- 2014:93 Liturgiskt försöksmaterial utanför kyrkohandboken
Kenneth Nordgren och Tomas Jansson
- 2014:94 Klimatmål för kyrkomötet, kyrkostyrelsen samt organ och råd
Eva-Maria Munck m.fl.
- 2014:95 Större generationsspridning i beslutande organ
Eva-Maria Munck m.fl.
- 2014:96 Restriktiv hållning gentemot islam
Dan Kareliusson
- 2014:97 Bekännelseskriterierna till kyrkomötets ledamöter
Fredrik Sidenvall
- 2014:98 Utvecklingsstöd för kristna institutioner
Fredrik Sidenvall
- 2014:99 Systematiskt kvalitetsarbete: internationell referensgrupp
Fredrik Sidenvall och Leif Nordlander
- 2014:100 En kyrka utan tillgång till barnpornografi
Louise Callenberg
- 2014:101 Översyn av utbildning inom själavård
Sofija Pedersen Videke
- 2014:102 Kyrkohandbokens relation till tidigare ekumeniska och läromässiga
ställningstaganden
Ola Isacson och Anders Roos
- 2014:103 Församlingsutveckling – ej avveckling
Inga Alm
- 2014:104 Ändra formerna för kyrkoval
Per Lindberg
- 2014:105 Vidgning av begreppet kyrkomusik
Kekke Paulsson m.fl.
- 2014:106 Gör det möjligt att välja församlingstillhörighet
Anna Ekström m.fl.
- 2014:107 Ta fram en mångfaldsplan
Anna Ekström m.fl.
- 2014:108 Avskaffa lagen om Svenska kyrkan
Anna Ekström m.fl.
- 2014:109 Lokala dialogcentra
Berit Bornecrantz Dias m.fl.

Verksamhetsberättelser

Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar

Svenska kyrkans valprovsnämnd

Svenska kyrkans överklagandenämnd

§ 16 Hänvisning av skrivelser, motioner och övriga ärenden till utskotten

Föredrogs presidiets förslag till hänvisning av skrivelser, motioner och övriga ärenden till utskotten:

Kyrkostyrelsens skrivelser

Organisationsutskottet: 3 (avsnitten: Fastställande av Svenska kyrkans indelning, Fördelning av uppgifter mellan ärkebiskopen och biskopen i Uppsala, Fortsatt beredning av kontraktsfrågan, Tyska Christinae församling)

Budgetutskottet: 1 och 2

Kyrkorättsutskottet: 3 (avsnitten: Tillsättande av ett arvodesorgan på Svenska kyrkans nationella nivå, Övriga ändringar och rättelser)

Motioner

Gudstjänstutskottet: 9, 11, 30, 40, 46, 53, 55, 75, 79, 93, 102, 105

Organisationsutskottet: 14, 17, 18, 26, 32, 38, 39, 43, 54, 58, 63, 88, 95, 98, 104, 106

Tillsyns- och uppdragsutskottet: 2, 10, 15, 25, 37, 44, 47, 56, 64, 68, 87, 89, 90, 100, 103, 107

Ekonomi- och egendomsutskottet: 7, 8, 12, 13, 16, 19, 33, 42, 45, 49, 51, 52, 73, 76, 82, 86

Ekumenikutskottet: 3, 5, 6, 23, 34, 35, 36, 59, 65, 69, 77, 80, 84, 96, 109

Kyrkolivsutskottet: 4, 20, 22, 27, 28, 29, 31, 41, 48, 57, 60, 61, 62, 66, 67, 70, 71, 72, 74, 78, 83, 91, 101

Budgetutskottet: 1, 21, 92, 99

Kyrkorättsutskottet: 24, 50, 81, 85, 94, 97, 108

Övriga ärenden

Organisationsutskottet: Verksamhetsberättelse för Svenska kyrkans valprovsnämnd

Tillsyns- och uppdragsutskottet: Verksamhetsberättelser för Svenska kyrkans överklagandenämnd och Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att hänvisa skrivelser, motioner och övriga ärenden i enlighet med presidiets förslag.

§ 17 Meddelanden

Ordföranden meddelade att medmotionären Anki Erdmanns namn hade fallit bort i motionerna 2014:18 och 2014:19 samt att KsSkr 2014:2 kompletterats med tillkommande information om prästlönetillgångar i Växjö stift.

Utskottens ordföranden och vice ordföranden träffas omedelbart efter ajourneringen för kort information inför utskottsarbetet. Utskotten kallas till sammanträde kl. 18.45.

Fredagen den 26 september finns möjlighet för ledamöter som har tid till förfogande att kl. 14.00 få en separat visning i Uppsala domkyrka av utställningen *Himlen är här – Människan och kyrkokonsten under tusen år* eller att delta i ett

seminarium på Uppsala Konsert & Kongress om att leda pastorat i förändringsarbete.

Ordföranden påminde om att namnskylden ska bäras synlig under hela sessionen och att det är allas uppgift att vara uppmärksamma på varandra så att ingen lämnas ofrivilligt ensam.

Förhandlingarna ajournerades kl. 18.30 till fredagen den 26 september kl. 16.00.

Kyrkomötet 2014

Fredagen den 26 september

Kl. 16.00–16.10

Förhandlingarna återupptogs under ledning av ordföranden.

§ 18 Fyllnadsval till valberedningen

Kyrkomötet ska utse ny ledamot efter Arnold Boström, som har avsagt sig uppdraget. Berörd nomineringsgrupps företrädare Roger Hedlund föreslog Dan Kareliusson att ingå i valberedningen för innevarande mandatperiod.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att utse Dan Kareliusson till ny ledamot i valberedningen.

§ 19 Fyllnadsval av revisorer

Från valberedningen förelåg förslag att välja Lennart Sacrédeus till revisor att granska verksamheten från och med den 1 januari 2014 efter Gusten Rolandsson, som avlidit, samt att utse Stefan Norell, auktoriserad revisor från Grant Thornton, för perioden 2015–2016.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag att välja Lennart Sacrédeus till revisor.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag att utse Stefan Norell, auktoriserad revisor från Grant Thornton, för perioden 2015–2016.

§ 20 Anmälan av betänkanden från utskotten

Ordföranden *anmälde* att utskottsarbetet under veckan resulterat i 87 betänkanden och framförde ett tack till alla som på olika sätt varit involverade i detta arbete.

§ 21 Fastställande av debattregler

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att fastställa debattregler för kyrkomötet 2014 enligt *bilaga 2*.

§ 22 Meddelanden och ajournering

Ordförande *meddelade* att fyllnadsval till Läronämnden sker under kyrkomötets andra session. Namnskyltar och nyckelbrickor ska lämnas in.

Ordförande tackade för gott arbete under kyrkomötets första session.

Andre vice ordförande Carina Etander Rimborg avslutade kyrkomötets första session med bön och gemensam psalmsång.

Kyrkomötets förhandlingar ajournerades kl. 16.10 till måndagen den 17 november 2014 kl. 09.00.

Kyrkomötet 2014

Måndagen den 17 november

Kl. 09.00–23.25

§ 23 Kyrkomötets förhandlingar återupptas

Ordföranden förklarade kyrkomötets förhandlingar återupptagna och hälsade ledamöterna välkomna.

Sammanträdet inleddes med en andakt ledd av Peder Fohlin.

§ 24 Anmälan om inkallade ersättare

Ordföranden *meddelade* att ett antal ledamöter hade anmält förhinder att delta i kyrkomötets sammanträde i november 2014 och att följande ersättare hade inkallats

Emma Svensson, Uppsala stift, ersätter Rolf Forslin
Jessica Rytter, Skara stift, ersätter Helena Klahr Fast
Gun Alingsjö Bäck, Västerås stift, ersätter Mikael Mogren
Ulla Nordlien, Västerås stift, ersätter Stefan Grundberg
Jan Sahlin, Västerås stift, ersätter Peter Egardt
Evelina Johansson, Västerås stift, ersätter Mikael Grenstedt
Karin Forsell, Lunds stift, ersätter Louise Eriksson
Carl-Henrik Henriz, Lunds stift, ersätter Jan Björkman
Robin Nord, Lunds stift, ersätter Lisbeth Göranson
Anita Engström, Göteborgs stift, ersätter Cecilia Berntson
Lars Jonsson, Karlstads stift, ersätter Lars Risberg
Christina Meltin Westerlund, Härnösands stift, ersätter Stefan Dalin
Stig Eriksson, Luleå stift, ersätter Lars-Erik Edlund
Marie-Louise Marsjögård, Luleå stift, ersätter Agnetha Eriksson
Titti Ådén, Luleå stift, ersätter Jenny Andersson
Gunnel Lagerkvist, Luleå stift, ersätter Gunilla Blom
Anders Rålin, Luleå stift, ersätter Agneta Granström
Linnea Jensdotter, Stockholms stift, ersätter Cecilia Clausen
Lars Larsson, Stockholms stift, ersätter Bengt-Gunnar Carlsson
Kerstin Rossipal, Stockholms stift, ersätter Monica Karlsson

Anmäldes att ersättare inte inkallats för Maddelen Larsson, Skara stift, Peter Bernövall, Västerås stift, Berit Simonsson, Göteborgs stift, Bengt Inghammar, Göteborgs stift, och Berit Bornecrantz Dias, Göteborgs stift, på grund av sent inkomna anmälningar om förhinder.

§ 25 Anmälan och bordläggning av utskottens betänkanden

Anmäldes och *bordlades* betänkanden från utskottens arbete under kyrkomötets session i september 2014:

Gudstjänstutskottet 2014:1–9

Organisationsutskottet 2014:1–14

Tillsyns- och uppdragsutskottet 2014:1–13

Ekonomi- och egendomsutskottet 2014:1–11

Ekumenikutskottet 2014:1–9

Kyrkolivsutskottet 2014:1–20

Budgetutskottet 2014:1–5

Kyrkorättsutskottet 2014:1–6

§ 26 Meddelanden

Ordföranden *påminde* om regler och talartider för debatten, som beslutades under första sessionen. Till ledamöter och ersättare som inte tjänstgjorde under den första sessionen har dessa delats i ledamotsfacken inför denna session. Nytt för i år är att det används två talarstolar.

Ett ytterligare tillägg till kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2014:2 angående Präst-lönetillgångar i Växjö stift har gjorts och delats i facken.

Det finns en rättelse i Kyrkolivsutskottets betänkande K1 2014:7, där det i reservationen ska stå bifall till motion 2014:62 och inte, som felaktigt angivits, motion 2014:64.

§ 27 Verksamhet och ekonomi för den nationella nivån 2015–2017

Förelåg Budgetutskottets betänkande B 2014:1 Verksamhet och ekonomi för den nationella nivån 2015–2017.

I debatten yttrade sig

Bertil Olsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Carl-Eric Gabrielsson

Mats Hagelin, som yrkade bifall till utskottets förslag

Evelina Johansson

I detta anförande *instämde* Christina Blomqvist och Hildegard Jarskog

Leif Nordlander

I detta anförande *instämde* Christina Blomqvist och Hildegard Jarskog

Ulla Rickardsson

Wanja Lundby-Wedin, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november 2014)

§ 28 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2013

Förelåg Budgetutskottets betänkande B 2014:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2013.

I debatten yttrade sig

Irène Pierazzi, som yrkade bifall till utskottets förslag

Leif Nordlander, som yrkade bifall till av honom under överläggningen framlagt förslag

I detta anförande *instämde* Hildegard Jarskog

Mats Nilsson

Mats Hagelin, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
 - ♦ bifall till av Leif Nordlander under överläggningen framlagt förslag.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november 2014)

§ 29 Systematiskt kvalitetsarbete: internationell referensgrupp

Förelåg Budgetutskottets betänkande B 2014:3 Systematiskt kvalitetsarbete: internationell referensgrupp.

I debatten yttrade sig

Fredrik Sidenvall, som yrkade bifall till motion 2014:99

Christer Björk, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
 - ♦ bifall till motion 2014:99 av Fredrik Sidenvall och Leif Nordlander.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november 2014)

§ 30 Ekonomiskt stöd till arbetsmarknadsinsatser för ungdomar

Förelåg Budgetutskottets betänkande B 2014:4 Ekonomiskt stöd till arbetsmarknadsinsatser för ungdomar.

I debatten yttrade sig

Lars-Ivar Ericson, som yrkade bifall till reservation av Carl-Eric Gabrielsson och Gerd Gullberg Johnson

I detta anförande *instämde* Heléne Lundström och Kristina Backe

Jerker Alsterlund, som yrkade bifall till reservation av Carl-Eric Gabrielsson och Gerd Gullberg Johnson

I detta anförande *instämde* Ingrid Smittsarve och Kristina Backe

Carl-Eric Gabrielsson, som yrkade bifall till reservation av Carl-Eric Gabrielsson och Gerd Gullberg Johnson

Jenny Nilsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Hildegard Jarskog

Olle Burell, som yrkade bifall till utskottets förslag

Magnus Ek

Lars-Ivar Ericson

Jerker Alsterlund

Carl-Eric Gabrielsson.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
 - ♦ bifall till reservation av Carl-Eric Gabrielsson och Gerd Gullberg Johnson.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november 2014)

§ 31 Nationellt program för praktik för unga

Förelåg Budgetutskottets betänkande B 2014:5 Nationellt program för praktik för unga.

I debatten yttrade sig

Jenny Nilsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Hildegard Jarskog

Marie Rydén Davoust, som yrkade bifall till utskottets förslag

Marie Wojcikow, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november 2014)

Förste vice ordföranden övertog kl. 10.35 ledningen av förhandlingarna.

§ 32 Ekumeniska frågor

Förelåg Ekumenikutskottets betänkande Eu 2014:1 Ekumeniska frågor.

I debatten yttrade sig

Fredrik Sidenvall, som yrkade bifall till utskottets förslag

Dan Sarkar, som yrkade bifall till utskottets förslag

Ärkebiskop Antje Jackelén

Fredrik Sidenvall, som yrkade bifall till av honom under överläggningen framlagt förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till av Fredrik Sidenvall under överläggningen framlagt förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november 2014)

§ 33 Om *Guds vägar* och Kairosdokumentet

Förelåg Ekumenikutskottets betänkande Eu 2014:2 Om *Guds vägar* och Kairosdokumentet.

I debatten yttrade sig

Anders Roos

Lisa Tegby, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Ylva Wahlström och Erik Sjöstrand

Daniel Tisell, som yrkade bifall till utskottets förslag

Anders Åkerlund, som yrkade bifall till utskottets förslag

Biskop Åke Bonnier, som yrkade bifall till motion 2014:5

Daniel Tisell (replik)

Biskop Åke Bonnier (replik)

Daniel Tisell (replik)

Biskop Åke Bonnier (replik)

Fredrik Sidenvall, som yrkade bifall till utskottets förslag

Johanna Andersson, som yrkade bifall till motion 2014:80

I detta anförande *instämde* Michael Kauppi

Daniel Tisell (replik)

Johanna Andersson (replik)

Daniel Tisell (replik)

Julia Kronlid, som yrkade bifall till utskottets förslag punkterna 1–4 samt 6–7 och till av henne under överläggningen framlagt förslag med anledning av utskottets förslag punkt 5

I detta anförande *instämde* Michael Kauppi

Daniel Tisell (replik)

Julia Kronlid (replik)

Daniel Tisell (replik)

Julia Kronlid (replik)

Evelina Johansson

I detta anförande *instämde* Fredrik Sidenvall

Jerker Schmidt

Biskop Per Eckerdal, som yrkade bifall till motion 2014:5 punkt 3

Fredrik Sidenvall (replik)

Biskop Per Eckerdal (replik)

Fredrik Sidenvall (replik)

Dag Sandahl

I detta anförande *instämde* Ola Isacson

Axel W Karlsson

Daniel Tisell

Johanna Andersson, som yrkade bifall till motion 2014:80 punkt 2

Evelina Johansson

I detta anförande *instämde* Fredrik Sidenvall

Biskop Åke Bonnier

Anders Roos.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:5 punkt 2 av biskop Åke Bonnier
- ♦ bifall till motion 2014:5 punkt 3 av biskop Åke Bonnier
- ♦ bifall till motion 2014:80 av Johanna Andersson
- ♦ bifall till av Julia Kronlid under överläggningen framlagt förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november 2014)

§ 34 Behandling av konvertiter

Förelåg Ekumenikutskottets betänkande Eu 2014:3 Behandling av konvertiter.

I debatten yttrade sig

Karl-Gunnar Svensson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Lars G Linder, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Agneta Brendt

Lena Klevenås.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november 2014)

§ 35 Om restriktiv hållning gentemot islam

Förelåg Ekumenikutskottets betänkande Eu 2014:4 Om restriktiv hållning gentemot islam.

I debatten yttrade sig

Anders Åkerlund, som yrkade bifall till utskottets förslag

Eva-Maria Munck, som yrkade bifall till utskottets förslag

Julia Kronlid

I detta anförande *instämde* Axel W Karlsson

Evelina Johansson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Axel W Karlsson

Jesper Eneroth, som yrkade bifall till utskottets förslag

Biskop Ragnar Persenius.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november 2014)

Förhandlingarna ajournerades kl. 12.27.

- - - - -

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00 under ledning av förste vice ordföranden.

§ 36 Meddelanden

Förste vice ordföranden informerade om att talarlistor finns uppsatta utanför plenisalen. För begäran om ordet finns en särskild blankett som ska inlämnas i förhand.

§ 37 Religionsdialog

Förelåg Ekumenikutskottets betänkande Eu 2014:5 Religionsdialog.

I debatten yttrade sig

Lena Kleverås, som yrkade bifall till utskottets förslag

Anki Erdmann, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november 2014)

§ 38 Internationellt församlingsutbyte

Förelåg Ekumenikutskottets betänkande Eu 2014:6 Internationellt församlingsutbyte.

I debatten yttrade sig

Magnus Hedin, som yrkade bifall till utskottets förslag

Mats Nilsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Margareta Andersson, som yrkade bifall till motion 2014:34

Anders Åkerlund, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:34 av Mats Nilsson.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november 2013)

§ 39 Kristna i Mellanöstern

Förelåg Ekumenikutskottets betänkande Eu 2014:7 Kristna i Mellanöstern.

I debatten yttrade sig

Margit Borgström, som yrkade bifall till motionerna 2014:35 punkt 2 och 2014:84 punkt 2 samt i övrigt bifall till utskottets förslag

Berth Löndahl

I detta anförande *instämde* Hildegard Jarskog och Christina Blomqvist

Julia Kronlid, som yrkade bifall till motionerna 2014:35 punkt 2, och 2014:65 samt i övrigt bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Christina Blomqvist

Jerker Schmidt, som yrkade bifall till motion 2014:84

Evelina Johansson

I detta anförande *instämde* Hildegard Jarskog, Michael Kauppi och Christina Blomqvist

Anders Roos

I detta anförande *instämde* Christina Blomqvist

Anki Erdmann, som yrkade bifall till utskottets förslag

Lina Larhult, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Lars G Linder och Agneta Brendt

Lars Stjernkvist

I detta anförande *instämde* Björn Andersson, Solveig Hallin, Agneta Brendt och Daniel Tisell

Berth Löndahl (replik)

Lars Stjernkvist (replik)

Aron Emilsson, som yrkade bifall till motion 2014:65

I detta anförande *instämde* Michael Kauppi

Dan Sarkar

Fredrik Sidenvall

I detta anförande *instämde* Christina Blomqvist

Lars Stjernkvist (replik)

Fredrik Sidenvall (replik)

Margit Borgström

Jerker Schmidt

Lina Larhult (replik)

Dag Sandahl

Nasrin Sjögren

I detta anförande *instämde* Axel W Karlsson

Anders Roos

I detta anförande *instämde* Christina Blomqvist

Margit Borgström (replik)

Anders Roos (replik)

Margit Borgström (replik)

Anders Roos (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:35 punkt 2 av Anders Roos m.fl.
- ♦ bifall till motion 2014:65 av Julia Kronlid och Aron Emilsson
- ♦ bifall till motion 2014:84 av Jerker Schmidt m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november 2014)

§ 40 Israel/Palestinakonflikten och andra internationella konflikter

Förelåg Ekumenikutskottets betänkande Eu 2014:8 Israel/Palestinakonflikten och andra internationella konflikter.

I debatten yttrade sig

Daniel Tisell, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Lars G Linder och Jenny Thor

Margareta Larsson, som yrkade bifall till motionerna 2014:59 och 2014:69

Daniel Tisell (replik)

Margareta Larsson (replik)

Daniel Tisell (replik)

Julia Kronlid, som yrkade bifall till motionerna 2014:69 och 2014:59

I detta anförande *instämde* Axel W Karlsson, Christina Blomqvist, Nasrin Sjögren och Michael Kauppi

Daniel Tisell (replik)

Julia Kronlid (replik)

Daniel Tisell (replik)

Julia Kronlid (replik)

Daniel Tisell önskade få antecknat till protokollet att han inte hade rätt till ytterligare replik

Biskop Hans-Erik Nordin

Sara Waldenfors

Erik Sjöstrand

Biskop Eva Brunne

Julia Kronlid (replik)

Daniel Tisell, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Lars G Linder och Jenny Thor

Jerker Schmidt

Biskop Hans-Erik Nordin (replik)

Jerker Schmidt (replik)

Biskop Hans-Erik Nordin (replik)

Fredrik Sidenvall

I detta anförande *instämde* Heléne Lundström och Axel W Karlsson

Axel W Karlsson

Daniel Tisell (replik)

Axel W Karlsson (replik)

Daniel Tisell (replik)

Axel W Karlsson (replik)

Margareta Larsson

Daniel Tisell (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
 - ♦ bifall till motion 2014:59 av Margareta Larsson
 - ♦ bifall till motion 2014:69 av Julia Kronlid och Aron Emilsson.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november 2014)

§ 41 Ett fredsupprop

Förelåg Ekumenikutskottets betänkande Eu 2014:9 Ett fredsupprop.

I debatten yttrade sig

Lena Klevenås, som yrkade bifall till motion 2014:77

I detta anförande *instämde* Carl-Henrik Henriz och Heléne Lundström

Johan Åkesson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Eva-Maria Munck, som yrkade bifall till utskottets förslag

Mikael Eskilandersson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Michael Kauppi, Nasrin Sjögren och Aron Emilsson

Lena Klevenås (replik)

Mikael Eskilandersson (replik)

Lena Klevenås (replik)

Mikael Eskilandersson (replik)

Jan Olov Sundström, som yrkade bifall till utskottets förslag

Ylva Wahlström

Jerker Schmidt

I detta anförande *instämde* Sven Kerst, Aron Emilsson och Michael Kauppi

Fredrik Sidenvall

I detta anförande *instämde* Aron Emilsson

Johan Åkesson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:77 av Johan Åkesson.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november 2014)

Andre vice ordföranden övertog kl 16.23 ledningen av förhandlingarna.

(Psalm 298 sjöngs.)

§ 42 Församlingsutveckling och missionsstrategi

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2014:1 Församlingsutveckling och missionsstrategi.

I debatten yttrade sig

Inga Alm, som yrkade bifall till motion 2014:103

I detta anförande *instämde* Kristina Backe

Lars-Ivar Ericson

I detta anförande *instämde* Kristina Backe

Anders Åkerlund, som yrkade bifall till utskottets förslag

Alve Svensson, som yrkade bifall till motion 2014:47

Hans-Olof Andrén, som yrkade bifall till utskottets förslag

Berth Löndahl, som yrkade bifall till motionerna 2014:47 och 2014:2

I detta anförande *instämde* Kristina Backe

Hans-Olof Andrén (replik)

Berth Löndahl (replik)

Hans-Olof Andrén (replik)

Berth Löndahl (replik)

Dan Sarkar, som yrkade bifall till motion 2014:25

I detta anförande *instämde* Peder Fohlin

Evelina Johansson

Leif Nordlander, som yrkade bifall till motionerna 2014:25 och 2014:47

I detta anförande *instämde* Peder Fohlin

Aron Emilsson, som yrkade bifall till motion 2014:47

I detta anförande *instämde* Michael Kauppi

Biskop Ragnar Persenius

Lars-Ivar Ericson

Alve Svensson

Hans-Olof Andrén (replik)

Alve Svensson (replik)

Claes Björndahl

Nils Gårder

Berth Löndahl.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:2 av Lars-Ivar Ericson
- ♦ bifall till motion 2014:25 av Dan Sarkar och Berth Löndahl
- ♦ bifall till motion 2014:47 av Berth Löndahl m.fl.
- ♦ bifall till motion 2014:103 av Inga Alm.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november 2014)

§ 43 Diakonens vigningslöften och antal diakoner i pastorat

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2014:2 Diakonens vigningslöften och antal diakoner i pastorat.

I debatten yttrade sig

Emma Hedlundh, som yrkade bifall till utskottets förslag

Elisabeth Rydström.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november 2014)

§ 44 Byte av uppdrag inom vinningstjänsten

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2014:3 Byte av uppdrag inom vinningstjänsten.

I debatten yttrade sig

Mattias Rosenquist, som yrkade bifall till utskottets förslag

Biskop Esbjörn Hagberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

Bo Hanson, som yrkade bifall till av honom under överläggningen framlagt förslag

Britas Lennart Eriksson

Biskop Ragnar Persenius.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till av Bo Hanson under överläggningen framlagt förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november 2014)

§ 45 Lönepolicy för Svenska kyrkan

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2014:4 Lönepolicy för Svenska kyrkan.

I debatten yttrade sig

Berth Löndahl

Bertil Murray, som yrkade bifall till utskottets förslag

Evelina Johansson

I detta anförande *instämde* Heléne Lundström

Britas Lennart Eriksson

Biskop Martin Modéus, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Bertil Murray

Biskop Hans-Erik Nordin, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Bertil Murray

Biskop Thomas Söderberg

Britas Lennart Eriksson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Peter Nordgren, som yrkade bifall till utskottets förslag

Bo Hanson.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november 2014)

§ 46 Möjlighet att nå nya svenska medborgare

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2014:5 Möjlighet att nå nya svenska medborgare.

I debatten yttrade sig

Hanna Unger, som yrkade bifall till utskottets förslag

Sten Elmberg, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november 2014)

§ 47 Säkerhet vid datalagring

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2014:6 Säkerhet vid datalagring.

I ärendet yttrade sig

Roine Olsson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november 2014)

Förhandlingarna ajournerades kl. 17.53.

Förhandlingarna återupptogs kl. 19.00 under ledning av andre vice ordföranden.

§ 48 Svenska kyrkans kristna identitet

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2014:7 Svenska kyrkans kristna identitet.

I debatten yttrade sig

Bertil Murray, som yrkade bifall till utskottets förslag

Julia Kronlid, som yrkade bifall till motion 2015:68

I detta anförande *instämde* Alve Svensson

Evelina Johansson

I detta anförande *instämde* Fredrik Sidenvall

Anna Ekström, som yrkade bifall till utskottets förslag

Julia Kronlid (replik)

Anna Ekström (replik)

Julia Kronlid (replik)

Margareta Larsson, som yrkade bifall till motion 2014:68

Bo Hanson

Evelina Johansson

Ärkebiskop Antje Jackelén

Berth Löndahl

Fredrik Sidenvall

I detta anförande *instämde* Alve Svensson och Aron Emilsson

Bo Hanson (replik)

Fredrik Sidenvall (replik)

I denna replik *instämde* Alve Svensson

Bo Hanson (replik)

Fredrik Sidenvall (replik)

Biskop Ragnar Persenius
Biskop Esbjörn Hagberg
Roger Hedlund, som yrkade bifall till motion 2014:68
Julia Kronlid.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
 - ♦ bifall till motion 2014:68 av Julia Kronlid och Aron Emilsson.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november 2014)

§ 49 Vuxenkatekes

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2014:8 Vuxenkatekes.

I debatten yttrade sig
Sten Elmberg, som yrkade bifall till utskottets förslag
Axel W Karlsson, som yrkade bifall till motion 2014:87.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
 - ♦ bifall till motion 2014:87 av Axel W Karlsson.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november 2014)

§ 50 Bekännelseskriter

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2014:9 Bekännelseskriter.

I debatten yttrade sig
Axel W Karlsson, som yrkade bifall till motion 2014:89
Anders Novak, som yrkade bifall till utskottets förslag
Axel W Karlsson
Biskop Ragnar Persenius.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
 - ♦ bifall till motion 2014:89 av Axel W Karlsson.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november 2014)

§ 51 En kyrka utan tillgång till barnpornografi

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2014:10 En kyrka utan tillgång till barnpornografi.

I debatten yttrade sig
Sara Waldenfors
Anna Forssell, som yrkade bifall till utskottets förslag
Louise Callenberg
I detta anförande *instämde* Heléne Lundström, Lars G Linder och Sofija Pedersen
Videke
Sara Waldenfors.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.
(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november 2014)

§ 52 Ta fram en mångfaldsplan

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2014:11 Ta fram en mångfaldsplan.

I debatten yttrade sig

Johanna Andersson, som yrkade bifall till utskottets förslag
Anna Ekström.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.
(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november 2014)

§ 53 Verksamhetsberättelse år 2013 för Svenska kyrkans överklagandenämnd

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2014:12 Verksamhetsberättelse år 2013 för Svenska kyrkans överklagandenämnd.

Förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november 2014)

§ 54 Verksamhetsberättelse år 2013 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2014:13 Verksamhetsberättelse år 2013 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar.

Förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november 2014)

(Psalm 89 sjöngs.)

Ordföranden övertog kl 20.21 ledningen av förhandlingarna.

§ 55 Ändringar i kyrkoordningen m.m.

Förelåg Organisationsutskottets betänkande O 2014:1 Ändringar i kyrkoordningen m.m.

I debatten yttrade sig

Olle Reichenberg, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november 2014)

§ 56 Verksamhetsberättelse år 2013 för Svenska kyrkans valprovsnämnd

Förelåg Organisationsutskottets betänkande O 2014:2 Verksamhetsberättelse år 2013 för Svenska kyrkans valprovsnämnd.

Förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november 2014)

§ 57 Kulturen som grundläggande uppgift

Förelåg Organisationsutskottets betänkande O 2014:3 Kulturen som grundläggande uppgift.

I debatten yttrade sig

Bella Aune, som yrkade bifall till utskottets förslag

Marja Sandin-Wester

I detta anförande *instämde* Carl-Henrik Henriz.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november 2014)

§ 58 Valfrågor

Förelåg Organisationsutskottets betänkande O 2014:4 Valfrågor.

I debatten yttrade sig

Boel Johansson

Anders Brunnstedt, som yrkade bifall till reservation 1 av Gustaf Bengtsson m.fl.

Irene Oskarsson, som yrkade bifall till reservation 1 av Gustaf Bengtsson m.fl.

Per Lindberg, som yrkade bifall till motion 2014:104

I detta anförande *instämde* Kent Karlsson

Gustaf Bengtsson, som yrkade bifall till reservation 1 av Gustaf Bengtsson m.fl.

Evelina Johansson

I detta anförande *instämde* Michael Kauppi

Kåge Johansson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Bengt Kjellgren.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:104 av Per Lindberg
- ♦ bifall till reservation 1 av Gustaf Bengtsson m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november 2014)

§ 59 Kyrkvårdar

Förelåg Organisationsutskottets betänkande O 2014:5 Kyrkvårdar.

Förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november 2014)

§ 60 Antalet ledamöter i kyrkomötet

Förelåg Organisationsutskottets betänkande O 2014:6 Antalet ledamöter i kyrkomötet.

I debatten yttrade sig

Irene Oskarsson

Maj-Lis Aasa, som yrkade bifall till reservation av Olle Reichenberg m.fl.

I detta anförande *instämde* Bengt Kjellgren

Ingrid Smittsarve, som yrkade bifall till utskottets förslag

Olle Reichenberg, som yrkade bifall till reservation av Olle Reichenberg m.fl.

Anton Härder, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till reservation av Olle Reichenberg m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november 2014)

§ 61 Kyrkans roll i den sociala ekonomin

Förelåg Organisationsutskottets betänkande O 2014:7 Kyrkans roll i den sociala ekonomin.

I debatten yttrade sig

Irene Oskarsson

Per Lindberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

Fredrik Sidenvall

Per Lindberg (replik)

Fredrik Sidenvall (replik)

Birgitta Söderfeldt, som yrkade bifall till av henne under överläggningen framlagt förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till av Birgitta Söderfeldt under överläggningen framlagt förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november 2014)

§ 62 Klockringning

Förelåg Organisationsutskottets betänkande O 2014:8 Klockringning.

I debatten yttrade sig

Karl-Gunnar Svensson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Axel W Karlsson, som yrkade bifall till motion 2014:88

Gustaf Bengtsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Sofija Pedersen Videke

Axel W Karlsson.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:88 av Axel W Karlsson.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november 2014)

§ 63 Valfri församling

Förelåg Organisationsutskottets betänkande O 2014:9 Valfri församling.

I debatten yttrade sig

Anton Härder, som yrkade bifall till utskottets förslag

Irene Oskarsson, som yrkade bifall till reservation av Tomas Jansson m.fl.

Bo Hanson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Birger Jönsson

Per Lindberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

Nils Gårder, som yrkade bifall till utskottets förslag

Anna Ekström, som yrkade bifall till reservation av Tomas Jansson m.fl.

Olle Reichenberg, som yrkade bifall till motion 2014:106 och därmed i enlighet med reservation av Tomas Jansson m.fl.

I detta anförande *instämde* Bengt Kjellgren

Lars-Ivar Ericson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Carl-Eric Gabrielsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Birger Wernersson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Ulla Rickardsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Anna Ekström (replik)

Ulla Rickardsson (replik)

Anna Ekström (replik)

Claes Björndahl, som yrkade bifall till utskottets förslag

Marta Axner, som yrkade bifall till utskottets förslag

Birgit Kullingsjö, som yrkade bifall till utskottets förslag

Jerker Alsterlund, som yrkade bifall till utskottets förslag

Claes Block, som yrkade bifall till utskottets förslag

Anna Ekström (replik)

Claes Block (replik)

Anna Ekström (replik)

Torgny Larsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Irene Oskarsson, som yrkade bifall till reservation av Tomas Jansson m.fl.

Bo Hanson.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till reservation av Tomas Jansson m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november 2014)

§ 64 Kretsloppstankepris

Förelåg Organisationsutskottets betänkande O 2014:10 Kretsloppstankepris.

I debatten yttrade sig

Lars-Ivar Ericson

Irene Oskarsson

Fredrik Sidenvall.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november 2014)

§ 65 Avveckla ägandet i Fairtrade

Förelåg Organisationsutskottets betänkande O 2014:11 Avveckla ägandet i Fairtrade.

I debatten yttrade sig

Birgit Kullingsjö, som yrkade bifall till utskottets förslag

Eva-Maria Munck, som yrkade bifall till utskottets förslag

Margareta Larsson, som yrkade bifall till motion 2014:58

Birgit Kullingsjö (replik)

Margareta Larsson (replik)

Michael Kauppi, som yrkade bifall till motion 2014:58 punkt 1 och utskottets förslag punkt 2

Wanja Lundby-Wedin, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Monica Lindell Rylén

Margareta Larsson

Wanja Lundby-Wedin (replik)

Margareta Larsson (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:58 av Margareta Larsson
- ♦ bifall till motion 2014:58 punkt 1 av Margareta Larsson.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november 2014)

§ 66 Generationsspridning i beslutsfattande organ

Förelåg Organisationsutskottets betänkande O 2014:12 Generationsspridning i beslutsfattande organ.

I debatten yttrade sig

Eva-Maria Munck, som yrkade bifall till utskottets förslag

Evelina Johansson

Karin Perers

Louise Callenberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

Terence Honglo, som yrkade avslag på motion 2014:95 i dess helhet och till utskottets förslag med anledning av motion 2014:95 punkt 1

I detta anförande *instämde* Hildegard Jarskog

Per Lindberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

Mattias Kristenson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Heléne Lundström och Jenny Thor

Erik Sjöstrand, som yrkade bifall till utskottets förslag

Robin Nord

Karin Perers.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ avslag på motion 2014:95 i dess helhet och till utskottets förslag med anledning av motion 2014:95 punkt 1.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november 2014)

§ 67 Församlingsbegreppet

Förelåg Organisationsutskottets betänkande O 2014:13 Församlingsbegreppet.

I debatten yttrade sig

Berth Löndahl

Tomas Jansson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november 2014)

§ 68 Stiftelsekyrkor

Förelåg Organisationsutskottets betänkande O 2014:14 Stiftelsekyrkor.

I debatten yttrade sig

Stefan Aro

I detta anförande *instämde* Michael Kauppi

Claes Block, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.
(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november 2014)

Dagen avslutades med en andakt ledd av Emilia Lindstrand.

Förhandlingarna ajournerades kl. 23.25.

Kyrkomötet 2014

Tisdagen den 18 november

Kl. 10.30–22.35

Förhandlingarna återupptogs under ledning av ordföranden.

Dagen inleddes med en andakt ledd av Dan Sarkar.

§ 69 Meddelanden

Ordföranden *meddelade* att en förändring av talartid inte var aktuell, men vädjade till talarna att hålla sig inom begränsad tid och överväga att inte använda möjligheten till ett andra anförande.

§ 70 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2013, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Budgetutskottets betänkande B 2014:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2013 förelåg endast utskottets förslag (§ 28).

Leif Nordlander hade i debatten yrkat bifall till av honom under överläggningen framlagt förslag avseende bokslutsdisposition. Det är formellt riktigt att lägga ett sådant yrkande i anslutning till en årsredovisning. Kyrkomötets praxis är att det som är vinstdisposition och framtid hanteras i samband med att beslut fattas om kommande års verksamhet och ekonomi. Yrkandet kommer därför att behandlas i samband med Budgetutskottets betänkande B 2014:1 som beslutas under onsdagen den 19 november.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla att av Leif Nordlander under överläggningen framlagt förslag behandlas i samband med beslut om Budgetutskottets betänkande B 2014:1.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag

1. att fastställa årsredovisning samt resultat- och balansräkningen för Svenska kyrkans nationella nivå år 2013.
2. att bevilja kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2013.

I detta beslut deltog inte de ledamöter som har redovisningsskyldigheter.

§ 71 Systematiskt kvalitetsarbete: internationell referensgrupp, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Budgetutskottets betänkande B 2014:3 Systematiskt kvalitetsarbete: internationell referensgrupp förelåg följande förslag (§ 29):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:99 av Fredrik Sidenvall och Leif Nordlander.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:99 av Fredrik Sidenvall och Leif Nordlander,

dels om bifall till motion 2014:99,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:99 av Fredrik Sidenvall och Leif Nordlander om systematiskt kvalitetsarbete: internationell referensgrupp.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Fredrik Sidenvall.

§ 72 Ekonomiskt stöd till arbetsmarknadsinsatser för ungdomar, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Budgetutskottets betänkande B 2014:4 Ekonomiskt stöd till arbetsmarknadsinsatser för ungdomar förelåg följande förslag (§ 30):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till reservation av Carl-Eric Gabrielsson och Gerd Gullberg Johnson att kyrkomötet beslutar, för att förstärka genomförandet av vad som anförts i utskottets övervägande, att anslå 100 miljoner kronor från 2013 års överskott som riktat församlingsbidrag via stiftens samt att kyrkostyrelsen får utfärda regler för genomförandet.

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:1 av Lars-Ivar Ericson om medel för att ge arbetstillfällen till ungdomar.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Anna-Lena Carlsson.

Utskottet punkt 2

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:21 av Jerker Alsterlund om att underlätta för unga att komma in på arbetsmarknaden.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Anna-Lena Carlsson.

Reservation av Carl-Eric Gabrielsson och Gerd Gullberg Johnson

Förslag ställdes

dels om bifall till reservation av Carl-Eric Gabrielsson och Gerd Gullberg Johnson,
dels om avslag på reservation av Carl-Eric Gabrielsson och Gerd Gullberg Johnson,
och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på reservationen med övervägande ja besvarat.

På Carl-Eric Gabrielssons begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för avslag på reservationen.

På Carl-Eric Gabrielssons begäran företogs rösträkning varvid 202 ledamöter röstade för avslag på reservationen, 33 för reservationen och 6 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att avslå reservation av Carl-Eric Gabrielsson och Gerd Gullberg Johnson.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Anders Åkerlund, Märta Stierna, Ann-Christin Alexius, Sonja Grunselius, Birgit Kullingsjö, Stig Eriksson, Ingrid Smittsarve, Carina Håkansson, Anna-Lena Carlsson, Conny Tyrberg, Carl-Eric

Gabrielsson, Inga Alm, Kristina Backe, Margareta Andersson, Gunnel Lagerkvist, Niklas Larsson, Mats Nilsson, Åke Löfstrand och Gerd Gullberg Johnson.

§ 73 Nationellt program för praktik för unga, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Budgetutskottets betänkande B 2014:5 Nationell program för praktik för unga förelåg endast utskottets förslag (§ 31).

Utskottet punkterna 1, 2 och 3

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag

1. att avslå motion 2014:92 punkt 1 av Marie Rydén Davoust m.fl. om nationellt program för ungdomspraktik.
2. att avslå motion 2014:92 punkt 1 av Marie Rydén Davoust m.fl. om nationellt program för ungdomspraktik.
3. att avslå motion 2014:92 punkt 3 av Marie Rydén Davoust m.fl. om nationellt program för ungdomspraktik.

Utskottet punkt 4

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att med anledning av motion 2014:92 uppdra till kyrkostyrelsen att utreda förutsättningarna för hur ett nationellt program för praktik för unga på bästa sätt kan organiseras, genomföras och finansieras samt återkomma till kyrkomötet 2016 med resultatet av utredningen.

§ 74 Ekumeniska frågor, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Ekumenikutskottets betänkande Eu 2014:1 Ekumeniska frågor förelåg följande förslag (§ 32):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till av Fredrik Sidenvall under överläggningen framlagt förslag att 10 miljoner kronor budgeteras i budget 2015, för att förbereda, i svenska samhället brett förankra samt genomföra reformationsjubiléet 2017.

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:3 av Karl-Gunnar Svensson om mottagande av nattvarden vid Katolska kyrkans nattvards-gudstjänster.

Utskottet punkt 2

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:23 av Dan Sarkar om samtal med romersk-katolska kyrkan.

Av Fredrik Sidenvall under överläggningen framlagt förslag

Förslag ställdes

dels om bifall till av Fredrik Sidenvall under överläggningen framlagt förslag,
dels om avslag på av Fredrik Sidenvall under överläggningen framlagt förslag,
och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på av Fredrik Sidenvall under överläggningen framlagt förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att avslå av Fredrik Sidenvall under överläggningen framlagt förslag.

§ 75 Om *Guds vägar* och Kairosdokumentet, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Ekumenikutskottets betänkande Eu 2014:2 Om *Guds vägar* och Kairosdokumentet förelåg följande förslag (§ 33):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:5 av biskop Åke Bonnier
- ♦ bifall till motion 2014:5 punkt 2 av biskop Åke Bonnier
- ♦ bifall till motion 2014:5 punkt 3 av biskop Åke Bonnier
- ♦ bifall till motion 2014:80 av Johanna Andersson
- ♦ bifall till av Julia Kronlid under överläggningen framlagt förslag att med anledning av motion 2014:36 punkt 2 uppdra till kyrkostyrelsen att se över om den dignitet och uppmärksamhet Kairosdokumentet fått verkligen är rimlig i förhållande till dess ursprungliga syfte och status, med anledning av det som framkommer i särskild mening i betänkandet.

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att bifalla motion 2014:5 punkt 1 av biskop Åke Bonnier om att uppdra till kyrkostyrelsen att uppmuntra alla stift att implementera dokumentet *Guds vägar* så att det blir känt och diskuterat.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Michael Kauppi.

Utskottet punkt 2

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:5 punkt 2 av biskop Åke Bonnier,

dels om bifall till motion 2014:5 punkt 2,
och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:5 punkt 2 av biskop Åke Bonnier.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Karl-Gunnar Svensson.

Utskottet punkt 3

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:5 punkt 3 av biskop Åke Bonnier,

dels om bifall till motion 2014:5 punkt 3,
och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Leif Nordlanders begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:5 punkt 3 av biskop Åke Bonnier.

Mot kyrkomötets beslut, att avslå motion 2014: 5 punkterna 2 och 3, *reserverade* sig Hildegard Jarskog i en skriftlig reservation.

Önskar bifalla motionens punkter 2 och 3 då Evangeliebokens text kan tolkas nedvärderande vad gäller judendomen.

Utbildningsplats enligt motionären bifalls för implementering av dokumentet *Guds vägar*.

Utskottet punkterna 4 och 5

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:36 av Anders Roos m.fl. om politik och religion i Mellanöstern.

Mot kyrkomötets beslut, att avslå motion 2014:36 punkt 2, *reserverade* sig Karl-Gunnar Svensson.

Utskottet punkterna 6 och 7

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:80 av Johanna Andersson,

dels om bifall till motion 2014:80,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:80 av Johanna Andersson om teologisk otydlighet om ersättningsteologi.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Karl-Gunnar Svensson.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Johanna Andersson i en skriftlig reservation.

Kairosdokumentet är ett aktivistiskt dokument som beskriver Israel som en rasistisk apartheidstat, trivialiserar förintelsen och urskuldar palestinsk terrorism mot den israeliska civilbefolkningen. Dessutom ger dokumentet uttryck för ersättningsteologi (se t.ex. punkt 2.2.2 sidan 9) när Nya testamentets löften uppges ersätta löfterna i Gamla testamentet avseende "utkorelsen, Guds löften och landet". Svenska kyrkan har använt Kairosdokumentet som förevändning för kampanjer och bojkotter mot Israel, utan en teologisk genomlysning. Detta bortförklaras nu genom att dokumentet uppges vara "icke antaget", samtidigt som det alltså legat till grund för en rad olika aktiva åtgärder. I min motion föreslogs att Svenska kyrkan skulle ta avstånd från ersättningsteologiska avsnitt i Kairosdokumentet samt arbeta fram en studievägledning som belyser problematiska delar. Då motionen avslagits, och det fortsatta aktiva spridandet av Kairosdokumentet utan ställningstaganden kring ersättningsteologi fortsätter, riskerar arbetet med att implementera Guds vägar att motverkas och Svenska kyrkans relation till judendomen att kompliceras. Därför reserverar jag mig mot beslutet att avslå motion 2014:80.

Mot kyrkomötets beslut, att avslå motion 2014:80 punkt 1, *reserverade* sig Michael Kauppi.

Av Julia Kronlid under överläggningen framlagt förslag

Förslag ställdes

dels om bifall till av Julia Kronlid under överläggningen framlagt förslag,
dels om avslag på av Julia Kronlid under överläggningen framlagt förslag,
och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på av Julia Kronlid under överläggningen framlagt förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att avslå av Julia Kronlid under överläggningen framlagt förslag.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Michael Kauppi.

§ 76 Behandling av konvertiter, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Ekumenikutskottets betänkande Eu 2014:3 Behandling av konvertiter förelåg endast utskottets förslag (§ 34).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:6 av Karl-Gunnar Svensson om behandling av konvertiter.

§ 77 Om restriktiv hållning gentemot islam, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Ekumenikutskottets betänkande Eu 2014:4 Om restriktiv hållning gentemot islam förelåg endast utskottets förslag (§ 35).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:96 av Dan Kareliusson om restriktiv hållning gentemot islam.

§ 78 Religionsdialog, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Ekumenikutskottets betänkande Eu 2014:5 Religionsdialog förelåg endast utskottets förslag (§ 37).

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:109 av Berit Bornecrantz Dias m.fl. om lokala dialogcentra.

Utskottet punkt 2

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att med anledning av motion 2014:109 uppdra till kyrkostyrelsen att genomföra en kartläggning av det inter-religiösa och interkulturella sammanhang där Svenska kyrkan finns med.

§ 79 Internationellt församlingsutbyte, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Ekumenikutskottets betänkande Eu 2014:6 Internationellt församlingsutbyte förelåg följande förslag (§ 38):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:34 av Mats Nilsson.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:34 av Mats Nilsson,
dels om bifall till motion 2014:34,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:34 av Mats Nilsson om internationellt församlingsutbyte.

§ 80 Kristna i Mellanöstern, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Ekumenikutskottets betänkande Eu 2014:7 Kristna i Mellanöstern förelåg följande förslag (§ 39):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:35 punkt 2 av Anders Roos m.fl.
- ♦ bifall till motion 2014:65 av Julia Kronlid och Aron Emilsson
- ♦ bifall till motion 2014:84 av Jerker Schmidt m.fl.

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:35 punkt 1 av Anders Roos m.fl. om kristna i Mellanöstern.

Utskottet punkt 2

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:35 punkt 2 av Anders Roos m.fl.,

dels om bifall till motion 2014:35 punkt 2,
och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Karl-Gunnar Svenssons begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:35 punkt 2 av Anders Roos m.fl. om kristna i Mellanöstern.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Roger Hedlund, Julia Kronlid, Runar Filper, Karin Forsell, Ann-Christine From Utterstedt, Jan-Åke Isaksson, Aron Emilsson, Margareta Larsson, Mikael Eskilandersson, Michael Kauppi och Helena Elmqvist.

Utskottet punkt 3

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:65 punkt 1 av Julia Kronlid och Aron Emilsson,

dels om bifall till motion 2014:65 punkt 1,
och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:65 punkt 1 av Julia Kronlid och Aron Emilsson om stöd till förföljda och utsatta kristna.

Utskottet punkt 4

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:65 punkt 2 av Julia Kronlid och Aron Emilsson,

dels om bifall till motion 2014:65 punkt 2,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:65 punkt 2 av Julia Kronlid och Aron Emilsson om stöd till förföljda och utsatta kristna.

Utskottet punkt 5

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:65 punkt 3 av Julia Kronlid och Aron Emilsson,

dels om bifall till motion 2014:65 punkt 3,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:65 punkt 3 av Julia Kronlid och Aron Emilsson om stöd till förföljda och utsatta kristna.

Mot kyrkomötets beslut, att avslå motion 2014:65, *reserverade* sig Roger Hedlund, Julia Kronlid, Runar Filper, Karin Forsell, Ann-Christine From Utterstedt, Jan-Åke Isaksson, Aron Emilsson, Margareta Larsson, Mikael Eskilandersson, Michael Kauppi och Helena Elmqvist.

Utskottet punkt 6

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:84 punkt 1 av Jerker Schmidt m.fl.,

dels om bifall till motion 2014:84 punkt 1,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:84 punkt 1 av Jerker Schmidt m.fl. om ökat stöd till Mellanösterns kristna.

Utskottet punkt 7

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:84 punkt 2 av Jerker Schmidt m.fl.,

dels om bifall till motion 2014:84,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:84 punkt 2 av Jerker Schmidt m.fl. om ökat stöd till Mellanösterns kristna.

Mot kyrkomötets beslut, att avslå motion 2014:35 punkt 2 och motion 2014:84 punkt 2, *reserverade* sig Karl-Gunnar Svensson, Bertil Olsson, Torbjörn Arvidsson,

Peder Fohlin, Birgitta Sedin, Kerstin Rossipal, Alve Svensson, Jessica Rytter, Anders Novak, Helén Lindbäck, Margit Borgström, Moni Höglund och Irene Oskarsson.

Redan vid 2011 års kyrkomöte uppmärksammade Kristdemokrater i Svenska kyrkan genom dess ledamot Margareta Viklund de kristnas utsatta situation i Mellanöstern. Motionen om Förföljda kristna och gömda flyktingar blev avslagen.

2012 skrev samma ledamot en motion om Förföljda kristna med förslag om en internationell konferens, som gick samma öde till mötes.

Inför 2013 års kyrkomöte föreslogs genom en motion att en arbetsgrupp skulle ytterligare intensifiera arbetet med förföljda kristna. Kyrkomötet beslutade avslå densamma.

Till årets kyrkomöte finns flera motioner rörande situationen i Mellanöstern. Vi reserverar oss till förmån för bifall till punkterna 2 och 7.

Vi anser att ett intensifierat arbete till hjälp åt förföljda kristna, främst i Mellanöstern är angeläget.

Kyrkostyrelsen borde också fått uppdraget att i samarbete med andra kyrkor och organisationer intensifiera Svenska kyrkans humanitära arbete i Mellanöstern, särskilt i Irak.

Utskottet punkt 8

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att med anledning av motion 2014:84 punkt 2 av Jerker Schmidt m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att på ett ansvarsfullt och substantiellt sätt öka omfattningen på stödet till arbetet för utsatta människor i Mellanöstern.

Utskottet punkt 9

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:84 punkt 3 av Jerker Schmidt m.fl.,

dels om bifall till motion 2014:84 punkt 3, och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:84 punkt 3 av Jerker Schmidt m.fl. om ökat stöd till Mellanösterns kristna.

Utskottet punkt 10

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:84 punkt 4 av Jerker Schmidt m.fl.,

dels om bifall till motion 2014:84 punkt 4, och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:84 punkt 4 av Jerker Schmidt m.fl. om ökat stöd till Mellanösterns kristna.

Utskottet punkt 11

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att kyrkomötet med anledning av motion 2014:84 punkt 1 av Jerker Schmidt m.fl. gör ett uttalande om situationen för de kristna i Mellanöstern,

dels om avslag på förslaget,
och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att göra ett uttalande om situationen för de kristna i Mellanöstern.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Dag Sandahl.

§ 81 Israel/Palestinakonflikten och andra internationella konflikter, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Ekumenikutskottets betänkande Eu 2014:8 Israel/Palestinakonflikten och andra internationella konflikter förelåg följande förslag (§ 40):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:59 av Margareta Larsson
- ♦ bifall till motion 2014:69 av Julia Kronlid och Aron Emilsson.

Utskottet punkterna 1 och 2

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:59 av Margareta Larsson,
dels om bifall till motion 2014:59,
och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:59 av Margareta Larsson om följeslagarprogram för västra Israel.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Roger Hedlund, Julia Kronlid, Runar Filper, Karin Forsell, Ann-Christine From Utterstedt, Jan-Åke Isaksson, Aron Emilsson, Margareta Larsson, Mikael Eskilandersson, Michael Kauppi och Helena Elmqvist.

Utskottet punkterna 3 och 4

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:69 av Julia Kronlid och Aron Emilsson,
dels om bifall till motion 2014:69,
och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:69 av Julia Kronlid och Aron Emilsson om Svenska kyrkans roll i internationella konflikter och Mellanösternkonflikten.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Roger Hedlund, Julia Kronlid, Runar Filper, Karin Forsell, Ann-Christine From Utterstedt, Jan-Åke Isaksson, Aron Emilsson, Margareta Larsson, Mikael Eskilandersson, Michael Kauppi och Helena Elmqvist.

§ 82 Ett fredsupprop, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Ekumenikutskottets betänkande Eu 2014:9 Ett fredsupprop förelåg följande förslag (§ 41):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:77 av Johan Åkesson.

Utskottet punkt 1

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:77 av Johan Åkesson,

dels om bifall till motion 2014:77,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Mikael EskilanderSSons begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:77 av Johan Åkesson om ett fredsupprop.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Lena Klevenås, Ylva Wahlström och Heléne Lundström.

Utskottet punkt 2

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att med anledning av motion 2014:77 av Johan Åkesson uppdra till kyrkostyrelsen att utreda på vilket sätt Kyrkornas världsråds missionsuppdrag *a Pilgrimage of Justice and Peace* kan tolkas, kontextualiseras och konkretiseras samt hur detta kan leda fram till ett fredsupprop i Svenska kyrkan, under perioden fram till Kyrkornas världsråds nästa generalförsamling 2021,

dels om avslag på utskottets förslag,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Jerker Schmidts begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag.

§ 83 Församlingsutveckling och missionsstrategi, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2014:1 Församlingsutveckling och missionsstrategi förelåg följande förslag (§ 42):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:2 av Lars-Ivar Ericson
- ♦ bifall till motion 2014:25 av Dan Sarkar och Berth Löndahl
- ♦ bifall till motion 2014:47 av Berth Löndahl m.fl.
- ♦ bifall till motion 2014:103 av Inga Alm.

Utskottet punkt 1

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:2 av Lars-Ivar Ericson,
dels om bifall till motion 2014:2,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:2 av Lars-Ivar Ericsson om församlingsutveckling i folkkyrkan.

Utskottet punkt 2

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:25 av Dan Sarkar och Berth Löndahl,

dels om bifall till motion 2014:25,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:25 av Dan Sarkar och Berth Löndahl om att öppna för ”Fresh Expressions”.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Leif Nordlander.

Utskottet punkt 3

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:47 av Berth Löndahl m.fl.,

dels om bifall till motion 2014:47,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:47 av Berth Löndahl m.fl. om information och evangelisation.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Berth Löndahl, Roger Hedlund, Julia Kronlid, Runar Filper, Karin Forsell, Ann-Christine From Utterstedt, Jan-Åke Isaksson, Aron Emilsson, Margareta Larsson, Mikael Eskilandersson, Michael Kauppi och Helena Elmqvist.

Utskottet punkt 4

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:103 av Inga Alm,

dels om bifall till motion 2014:103,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:103 av Inga Alm om församlingsutveckling — ej avveckling.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Inga Alm.

§ 84 Diakonens vigningslöften och antal diakoner i pastorat, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2014:2 Diakonens vigningslöften och antal diakoner i pastorat förelåg endast utskottets förslag (§ 43).

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:10 av Anders Nihlgård om diakonens vigningslöften.

Utskottet punkterna 2 och 3

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:37 av Irene Oskarsson om vigningslöftet och antalet diakoner i pastorat.

§ 85 Byte av uppdrag inom vigningstjänsten, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2014:3 Byte av uppdrag inom vigningstjänsten förelåg följande förslag (§ 44):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till av Bo Hanson under överläggningen framlagt förslag att kyrkomötet beslutar att alla delar av vigningstjänsten bör beaktas.

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:15 av biskop Ragnar Persenius om byte av uppdrag inom vigningstjänsten.

Utskottet punkt 2

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att med anledning av motion 2014:15 av biskop Ragnar Persenius uppdra till kyrkostyrelsen att utreda vad som bör gälla när en person är behörig att utöva både uppdraget och präst och uppdraget som diakon,

dels om avslag på utskottets förslag, och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag med anledning av motion 2014:15 av biskop Ragnar Persenius om byte av uppdrag inom vigningstjänsten.

Av Bo Hanson under överläggningen framlagt förslag

Förslag ställdes

dels om bifall till av Bo Hanson under överläggningen framlagt förslag, *dels* om avslag på av Bo Hanson under överläggningen framlagt förslag, och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på av Bo Hanson under överläggningen framlagt förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att avslå av Bo Hanson under överläggningen framlagt förslag.

§ 86 Lönepolicy för Svenska kyrkan, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2014:4 Lönepolicy för Svenska kyrkan förelåg endast utskottets förslag (§ 45).

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:44 av Berth Löndahl och Bertil Murray om lönepolicy för Svenska kyrkan.

Utskottet punkt 2

BESLUT *Kyrkomötet* beslöt att bifalla utskottets förslag att med anledning av motion 2014:44 av Berth Löndahl och Bertil Murray ge kyrkostyrelsen till känna vad utskottet anfört om samtal rörande lönebildning mellan kyrkostyrelsen och Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation.

§ 87 Möjlighet att nå nya svenska medborgare, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2014:5 Möjlighet att nå nya svenska medborgare förelåg endast utskottets förslag (§ 46).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:56 av Sten Elmberg om möjlighet att nå nya svenska medborgare.

§ 88 Säkerhet vid datalagring, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2014:6 Säkerhet vid datalagring förelåg endast utskottets förslag (§ 47).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:64 av Margareta Andersson om säkerhet vid datalagring.

§ 89 Svenska kyrkans kristna identitet, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2014:7 Svenska kyrkans kristna identitet förelåg följande förslag (§ 48):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:68 av Julia Kronlid och Aron Emilsson.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:68 av Julia Kronlid och Aron Emilsson,

dels om bifall till motion 2014:68,
och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Julia Kronlids begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Julia Kronlids begäran företogs rösträkning varvid 212 ledamöter röstade för utskottets förslag, 15 för motionen och 12 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:68 av Julia Kronlid och Aron Emilsson om Svenska kyrkans kristna identitet.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Roger Hedlund, Julia Kronlid, Runar Filper, Karin Forsell, Ann-Christine From Utterstedt, Jan-Åke Isaksson, Aron Emilsson, Margareta Larsson, Mikael Eskilandersson, Michael Kauppi och Helena Elmqvist.

§ 90 Vuxenkatekes, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2014:8 Vuxenkatekes förelåg följande förslag (§ 49):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:87 av Axel W Karlsson.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:87 av Axel W Karlsson,

dels om bifall till motion 2014:87,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:87 av Axel W Karlsson om vuxenkatekes.

§ 91 Bekännelseskriterier, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2014:9 Bekännelseskriterier förelåg följande förslag (§ 50):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:89 av Axel W Karlsson.

Utskottet punkt 1

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:89 av Axel W Karlsson,

dels om bifall till motion 2014:89,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:89 av Axel W Karlsson om tillägg till bekännelsen om det hebreiska folket i Guds planer.

Utskottet punkt 2

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:90 av Axel W Karlsson om att uppta Barmenförklaringen bland Svenska kyrkans bekännelseskriterier.

Efter beslutet lämnade Axel W Karlsson ett *särskilt yttrande* med anledning av betänkandet TU 2014:9 Bekännelseskriterier.

Enligt min uppfattning är såväl utskottets betänkande som Läronämndens yttrande över min motion 2014:90 om Barmenförklaringens upptagande bland Svenska kyrkans bekännelseskriterier så bristfälliga att det inte är möjligt för kyrkomötet att fatta beslut i ärendet.

Av min motion framgår tydligt att intentionen med min motion är att ta hänsyn till två möjliga avvikelser från den väg kyrkan bör vandra.

Stat och kyrka är båda gudomliga stiftelser med olika uppgifter. Samtidigt är båda kallade att samverka med varandra för varje folks och hela världens bästa. Den harmoniska samverkan störs om kyrkans ledning överskrider sin kompetens och vill bestämma i politiska frågor såsom självständig politisk aktör. (Teokratiskt förmynderi, ecklesiokrati). Den störs likaledes om statens företrädare överskrider sin av Gud givna kompetens och vill reglera frågor som det tillkommer den kyrkliga myndigheten att handha. ("Ceasaropapism")

I beredningen har enbart tagits hänsyn till den ena möjligheten, nämligen statens och främmande ideologiers vilja att ingripa i ärenden som är kyrkans ansvar, rätt och skyldighet att besluta om.

Den historiska bakgrundsbeskrivningen i utskottsbetänkandet är ensidig och ofullständig genom att den underlåter att nämna att det 1934 inte bara fanns en debatt om nazismens och antisemitismens inträngande i kyrkan, utan också fanns en debatt om gränserna för kyrkans ställningstagande i rent politiska frågor.

Gränserna för kyrkans rätt och skyldighet att besluta i politiska frågor behandlas också i Barmenförklaringen. I artikel III heter det bl.a. "Vi förkastar den falska läran, att kyrkan får överlåta sitt budskaps gestalt och dess ordningar åt växlingen mellan de i varje tid härskande världsåskådningsmässiga och politiska övertygelserna och deras godtycke."

Många idag är oroliga för precis detta: att kyrkans budskap blir präglade av "härskande världsåskådningsmässiga och politiska övertygelserna". Denna del av Barmenförklaringen finns inte alls berörd i utskottsbetänkandet och inte heller i Läronämndens yttrande.

Barmenförklaringens artikel V drar gränsen mellan stat och kyrka så, att den erkänner staten som en särskild Guds ordning med särskilda uppgifter och medel. Den vänder sig såväl mot att staten blir en kyrka, som att kyrkan reduceras till ett organ för staten.

I Barmenförklaringens artikel V står det bland annat: "Vi förkastar den falska läran, att kyrkan kan och skall, utöver sitt särskilda uppdrag, tillägna sig statens egenart, statliga uppgifter och statlig dignitet och därmed själv bli ett statsorgan."

Ett exempel på sådant kompetensöverskridande från kyrkans sida kan vara utrikespolitiska deklarationer, som är en statlig uppgift. Det fallet, att kyrkan själv överskrider sina gränser och politiseras, har inte alls behandlats i beredningen av min motion.

Att så är fallet är en händelse som ser ut som en tanke, om man tar i betraktande att många, såväl inom Svenska kyrkan som utanför den, i Sverige och i utlandet, menar att Svenska kyrkan är i fara på denna punkt.

Även Barmenförklaringens sjätte artikel är relevant: "Vi förkastar den falska läran, att kyrkan i mänsklig självhärlighet kan ställa Herrens ord och verk i tjänst hos vilka egenmäktigt valda önsknings, ändamål och planer som helst."

§ 92 En kyrka utan tillgång till barnpornografi, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2014:10 En kyrka utan tillgång till barnpornografi förelåg endast utskottets förslag (§ 51).

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:100 av Louise Callenberg om en kyrka utan tillgång till barnpornografi.

Utskottet punkt 2

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att med anledning av motion 2014:100 av Louise Callenberg ge kyrkostyrelsen i uppdrag att pröva om ytterligare åtgärder kan vidtas för att stoppa innehav och spridning av barnpornografiskt material på kyrkliga arbetsplatsers nätverk och datorer i enlighet med vad utskottet har anfört.

§ 93 Ta fram en mångfaldsplan, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2014:11 Ta fram en mångfaldsplan förelåg endast utskottets förslag (§ 52).

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:107 av Anna Ekström m.fl. om att ta fram en mångfaldsplan.

Utskottet punkt 2

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att med anledning av motion 2014:107 ge kyrkostyrelsen tillkänna vad utskottet anfört avseende *dels* initiativ till framtagande av en plan för lika rättigheter och möjligheter för kyrkokansliet i Uppsala, *dels* vikten av att diskrimineringslagens minimikrav uppfylls.

§ 94 Verksamhetsberättelse år 2013 för Svenska kyrkans överklagandenämnd, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2014:12 Verksamhetsberättelse år 2013 för Svenska kyrkans överklagandenämnd förelåg endast utskottets förslag (§ 53).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att lägga Svenska kyrkans överklagandenämnds verksamhetsberättelse för år 2013 till handlingarna.

§ 95 Verksamhetsberättelse år 2013 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2014:13 Verksamhetsberättelse år 2013 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar förelåg endast utskottets förslag (§ 54).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att lägga verksamhetsberättelsen för år 2013 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar till handlingarna.

§ 96 Ändringar i kyrkoordningen m.m., beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Organisationsutskottets betänkande O 2014:1 Ändringar i kyrkoordningen m.m. förelåg endast utskottets förslag (§ 55).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag

1. att angående **Fastställande av Svenska kyrkans indelning** punkt 1
dels ge kyrkostyrelsen i uppdrag att fastställa den församlingsindelning av Svenska kyrkan som ska gälla per den 1 januari 2016. Kyrkostyrelsen ska inför fastställandet göra den utredning som behövs och vid behov samråda med berörda stiftsstyrelser,
dels ge kyrkostyrelsen i uppdrag att besluta om sådana övergångsbestämmelser som kan komma att krävas med anledning av fastställandet, och
dels kyrkostyrelsens beslut om fastställande ska återrapporteras till kyrkomötet senast 2016.
2. att angående **Fastställande av Svenska kyrkans indelning** punkt 2 att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen enligt *bilaga 1*.
3. att angående **Fördelning av uppgifter mellan ärkebiskopen och biskopen i Uppsala stift** anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen enligt *bilaga 2*.
4. att angående **Fortsatt beredning av kontraktsfrågorna** anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i övergångsbestämmelserna till kyrkomötets beslut om ändringar i kyrkoordningen (SvKB 1999:1), SvKB 2012:14 enligt *bilaga 3*.
5. att angående **Tyska Christinae församling** anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen enligt *bilaga 4*.

§ 97 Verksamhetsberättelse år 2013 för Svenska kyrkans valprovsnämnd, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Organisationsutskottets betänkande O 2014:2 Verksamhetsberättelse år 2013 för Svenska kyrkans valprovsnämnd förelåg endast utskottets förslag (§ 56).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att lägga verksamhetsberättelsen för år 2013 för Svenska kyrkans valprovsnämnd till handlingarna.

Kåge Johansson deltog inte i omröstningen p.g.a. jäv.

§ 98 Kulturen som grundläggande uppgift, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Organisationsutskottets betänkande O 2014:3 Kulturen som grundläggande uppgift förelåg endast utskottets förslag (§ 57).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:14 av Marja Sandin-Wester m.fl. om kulturen som grundläggande uppgift.

§ 99 Valfrågor, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Organisationsutskottets betänkande O 2014:4 Valfrågor förelåg följande förslag (§ 58):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:104 av Per Lindberg
- ♦ bifall till reservation 1 av Gustaf Bengtsson m.fl. som innebär att kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att göra en kartläggning av hur valen till församlingsråd genomförts.

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:38 av Boel Johansson om begränsning av möjligheten till brevröstning med bud.

Utskottet punkt 2

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att med anledning av motion 2014:38 av Boel Johansson uppdra till kyrkostyrelsen att se över regelverket kring brevröstning med bud.

Utskottet punkt 3

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:39 av Anders Brunnstedt m.fl. om utvärdering av valen till församlingsråd.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Ragnhild Bertius, Gustaf Bengtsson och Anders Brunnstedt.

Utskottet punkt 4

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:104 av Per Lindberg,

dels om bifall till motion 2014:104,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Per Lindbergs begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:104 av Per Lindberg om att ändra formerna för kyrkoval.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Lisa Tegby, Irma Carlsson, Maj-Lis Aasa, Anette Nordgren, Marie Rydén Davoust, Anna Lundblad Mårtensson, Ragnhild Bertius, Katarina Wedin, Carina Etander Rimborg, Sven Gunnar Persson, Nils Gårder, Hans-Olof Andrén, Kent Karlsson, Ola Isacsson, Gunvor Torstensson,

Anders Brunnstedt, Niklas Grahn, Sofia Rosenquist, Mattias Rosenquist, Per Lindberg och Emma Hedlundh.

Reservation 1 av Gustaf Bengtsson m.fl.

Förslag ställdes

dels om bifall till reservation 1 av Gustaf Bengtsson m.fl.,

dels om avslag på reservation 1,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på reservation 1 med övervägande ja besvarat.

På Bertil Murrays begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för avslag på reservation 1.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att avslå reservation 1 av Gustaf Bengtsson m.fl.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Linda Isberg, Marie Rydén Davoust, Karl-Gunnar Svensson, Gustaf Bengtsson, Per Lindberg, Sven-Gunnar Persson, Torvald Johansson och Eva-Maria Munck.

§ 100 Kyrkvärdar, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Organisationsutskottets betänkande O2014:5 Kyrkvärdar förelåg endast utskottets förslag (§ 59).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:54 av Tomas Jansson m.fl. om kyrkvärdar.

§ 101 Antalet ledamöter i kyrkomötet, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Organisationsutskottets betänkande O 2014:6 Antalet ledamöter i kyrkomötet förelåg följande förslag (§ 60):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till reservation av Olle Reichenberg m.fl. som innebär bifall till motion 2014:26 av Mats Hagelin och Margareta Nisser-Larsson.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag avslå motion 2014:26 av Mats Hagelin och Margareta Nisser-Larsson,

dels om bifall till reservation av Olle Reichenberg m.fl.,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Olle Reichenbergs begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:26 av Mats Hagelin och Margareta Nisser-Larsson om antalet ledamöter i kyrkomötet.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Sven Gunnar Persson, Elisabet Ståhlhem, Madelaine Erlandsson, Claes-Johan Bonde, Ragnhild Bertius, Jan G Nilsson, Johnny Lilja, Carina Etander Rimborg, Suzanne Fredborg, Bengt Kjellgren, Mats Hagelin, Margareta Nisser-Larsson, Lena Jönsson, Helena Nordvall, Ann-Britt Åsebol, Kåge Johansson, Sven Kerst, Sven Ingvar Holmgren, Katarina Ramnerö Ödestad, Samuel

Lilja, Olle Reichenberg, Jan Olov Sundström, Christer Björk, Eva-Maria Munck och Elisabeth Sandberg Kullenberg.

§ 102 Kyrkans roll i den sociala ekonomin, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Organisationsutskottets betänkande O 2014:7 Kyrkans roll i den sociala ekonomin förelåg följande förslag (§ 61):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till av Birgitta Söderfeldt under överläggningen framlagt förslag att kyrkostyrelsen inom ramen för arbetet med välfärdsfrågorna hanterar frågan kring socialt företagande. Inom arbetet ska kyrkostyrelsen ta fram riktlinjer om hur anknytning till församling eller stift ska ske samt tydliggöra etiska och sociala krav på socialt företagande med anknytning till Svenska kyrkan.

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:18 av Birgitta Söderfeldt m.fl. om socialt företagande.

Utskottet punkterna 2, 3 och 4

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:98 av Fredrik Sidenvall om utvecklingsstöd till kristna institutioner.

Av Birgitta Söderfeldt under överläggningen framlagt förslag

Förslag ställdes

dels om bifall till av Birgitta Söderfeldt under överläggningen framlagt förslag,
dels om avslag på av Birgitta Söderfeldt under överläggningen framlagt förslag,
och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att avslå av Birgitta Söderfeldt under överläggningen framlagt förslag.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Birgitta Söderfeldt.

§ 103 Klockringning, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Organisationsutskottets betänkande O 2014:8 Klockringning förelåg följande förslag (§ 62):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:88 av Axel W Karlsson.

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:17 av Karl-Gunnar Svensson om ringning i kyrkklockor.

Utskottet punkt 2

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:88 av Axel W Karlsson,
dels om bifall till motion 2014:88,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:88 av Axel W Karlsson om att reglera klockringningar för att förebygga missbruk.

§ 104 Valfri församling, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Organisationsutskottets betänkande O 2014:9 Valfri församling förelåg följande förslag (§ 63):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till reservation av Tomas Jansson m.fl. som innebär bifall till motion 2014:106 av Anna Ekström m.fl.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:106 av Anna Ekström m.fl.,

dels om bifall till reservation av Tomas Jansson m.fl.,
och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Karl-Gunnar Svenssons begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:106 av Anna Ekström m.fl. om att göra det möjligt att välja församlingstillhörighet.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Madelaine Erlandsson, Bengt Kjellgren, Mats Hagelin, Margareta Nisser-Larsson, Kerstin Rossipal, Claes-Johan Bonde, Elisabet Stålhjem, Johnny Lilja, Magnus Hedin, Jan G Nilsson, Lena Jönsson, Helena Nordvall, Ann-Britt Åsebol, Kåge Johansson, Sven Kerst, Karl-Gunnar Svensson, Sven Ingvar Holmgren, Katarina Ramnerö Ödestad, Samuel Lilja, Olle Reichenberg, Jan Olov Sundström, Christer Björk, Elisabeth Sandberg Kullenberg och Anna Ekström.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Helén Lindbäck, Jessica Rytter, Irene Oskarsson, Peder Fohlin, Margit Borgström, Alve Svensson, Bertil Olsson, Anders Novak, Moni Höglund, Torbjörn Arvidsson, Birgitta Sedin, Kerstin Rossipal och Karl-Gunnar Svensson i en skriftlig reservation.

Svenska kyrkan befinner sig i snabb medlemsminskning. Har vi råd att i detta läge inte ens titta på frågan om medlemskapets villkor? Motion 2014:106 Gör det möjligt att välja församlingstillhörighet föreslår att detta utreds. Kyrkomötet beslutade att avslå denna motion. Vi reserverar oss till förmån för bifall till motionen.

§ 105 Kretsloppstankepris, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Organisationsutskottets betänkande O 2014:10 Kretsloppstankepris förelåg endast utskottets förslag (§ 64).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå 2014:32 av Lars-Ivar Ericson om kretsloppstankepris.

§ 106 Avveckla ägandet i Fairtrade, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Organisationsutskottets betänkande O 2014:11 Avveckla ägandet i Fairtrade förelåg följande förslag (§ 65):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:58 av Margareta Larsson.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:58 av Margareta Larsson,
dels om bifall till motion 2014:58,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå 2014:58 av Margareta Larsson om att avveckla ägandet i Fairtrade.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Roger Hedlund, Julia Kronlid, Runar Filper, Karin Forsell, Ann-Christine From Utterstedt, Jan-Åke Isaksson, Aron Emilsson, Margareta Larsson, Mikael Eskilander, Michael Kauppi och Helena Elmqvist.

§ 107 Generationsspridning i beslutsfattande organ, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Organisationsutskottets betänkande O 2014:12 Generationsspridning i beslutsfattande organ förelåg följande förslag (§ 66):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ avslag på motion 2014:95 i dess helhet och till utskottets förslag punkt 4.

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:95 punkt 1 av Eva-Maria Munck m.fl. om generationsspridning i beslutande organ.

Utskottet punkt 2

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:95 punkt 2 av Eva-Maria Munck m.fl. om generationsspridning i beslutande organ.

Utskottet punkt 3

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:95 punkt 3 av Eva-Maria Munck m.fl. om generationsspridning i beslutande organ.

Utskottet punkt 4

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att med anledning av motion 2014:95 punkt 1 av Eva-Maria Munck m.fl. anta en motsvarande målsättning som Kyrkornas världsråd och Lutherska världsförbundet angående ungas deltagande i olika organ. Målet är därmed att minst 20 procent av de som utses till kyrkostyrelsen och organ som utses av kyrkostyrelsen ska vara under 30 år,

dels om avslag på utskottets förslag,
och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Terence Hongslos begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Terence Hongslo och Michael Kauppi.

§ 108 Församlingsbegreppet, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Organisationsutskottets betänkande O 2014:13 Församlingsbegreppet förelåg endast utskottets förslag (§ 67).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:43 av Berth Löndahl och Leif Nordlander om församlingsbegreppet.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Leif Nordlander i en skriftlig reservation.

Jag vänder mig mot behandlingen av ärendet. Den sena timmen då ärendet togs upp gav inte möjlighet att på ett adekvat sätt diskutera ärendet.

§ 109 Stiftelsekyrkor, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Organisationsutskottets betänkande O 2014:14 Stiftelsekyrkor förelåg endast utskottets förslag (§ 68).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:63 av Stefan Aro om stiftelsekyrkor.

§ 110 Val och fyllnadsval till Läronämnden

Kyrkomötet ska utse två ledamöter i Läronämnden. Det ena är ett fyllnadsval efter Thomas Ekstrand, som har av sagt sig uppdraget.

Leif Nilsson föredrog Valberedningens förslag, att utse Eva-Lotta Grantén och Håkan Möller, till ledamöter i Läronämnden.

I ärendet yttrade sig

Bertil Murray, som föreslog biskop emeritus Carl Axel Aurelius som ny ledamot i Läronämnden

Biskop Ragnar Persenius, som påpekade att en biskop emeritus inte tidigare nominerats och att detta var en principiell fråga som aldrig hade belysts

Bo Hanson, som yrkade bifall till Valberedningens förslag

Dag Sandahl, som yrkade bifall till Bertil Murrays förslag

Biskop Ragnar Persenius (replik)

Dag Sandahl (replik)

Kristina Backe, som yrkade bifall till Valberedningens förslag

Mikael Eskilandersson, som föreslog ajournering för vidare diskussion i nomineringsgruppen

Ordföranden

Torgny Larsson, som yrkade bifall till Valberedningens förslag

Dag Sandahl (replik)

Evelina Johansson

Bo Hanson (replik)

Evelina Johansson (replik)

Bo Hanson (replik)

Evelina Johansson (replik)
Biskop Ragnar Persenius (replik).

Förslag ställdes

dels om bifall till Eva-Lotta Grantén,

dels om bifall till Håkan Möller,

dels om bifall till Carl Axel Aurelius,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till Valberedningens förslag att utse Eva-Lotta Grantén och Håkan Möller med övervägande ja besvarat.

Bertil Murrays begärde rösträkning som företogs med slutna sedlar.

Rösträknare

Ordföranden föreslog Dan Sarkar och Lars T Gåreberg till rösträknare.

BESLUT *Kyrkomötet* beslöt att utse Dan Sarkar och Lars T Gåreberg till rösträknare.

Valresultatet meddelades senare under förhandlingarna (se § 112).

§ 111 Fyllnadsval till Svenska kyrkans överklagandenämnd, beslut

Kyrkomötet ska utse ny ledamot efter Cecilia Nahnfeldt, som avsagt sig uppdraget.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla Valberedningens förslag att utse nuvarande ersättare 1 Esbjörn Särndquist till ledamot i Svenska kyrkans överklagandenämnd från och med beslutsdagen till och med den 31 december valåret.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla Valberedningens förslag att utse nuvarande ersättare 2 Kjell Kallenberg till ersättare 1 från och med beslutsdagen till och med den 31 december valåret.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla Valberedningens förslag att utse Annika Borg till ersättare 2 från och med beslutsdagen till och med den 31 december valåret.

Sofia Särndquist deltog inte i omröstningen p.g.a. jäv.

Förhandlingarnas ajournerades kl. 12.27.

- - - - -

Förhandlingarna återupptogs kl. 13.30 under ledning av förste vice ordföranden.

§ 112 Valresultat vid val och fyllnadsval till Läronämnden, beslut

Efter rösträkning som förrättades av andre vice ordföranden och de valda rösträknarna, meddelade förste vice ordföranden att 239 röstsedlar hade avgivits och att rösterna fördelade sig enligt följande:

Eva-Lotta Grantén, 212 röster

Håkan Möller, 182 röster

Carl Axel Aurelius, 80 röster

Blanka, 2 röster

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla Valberedningens förslag, att utse Eva-Lotta Grantén och Håkan Möller till ledamöter i Läronämnden från och med beslutsdagen till och med den 31 december valåret.

§ 113 Stöd till samernas rättigheter

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2014:1 Stöd till samernas rättigheter.

I debatten yttrade sig

Sofia Rosenquist, som yrkade bifall till utskottets förslag

Johan Åkesson, som yrkade bifall till reservation av Marja Sandin-Wester

I detta anförande *instämde* Hildegard Jarskog och Kent Karlsson

Maj-Lis Aasa, som yrkade bifall till reservation av Marja Sandin-Wester

Nils Gårder, som yrkade bifall till reservation av Marja Sandin-Wester

Ylva Wahlström, som yrkade bifall till reservation av Marja Sandin-Wester

I detta anförande *instämde* Heléne Lundström

Heléne Lundström, som yrkade bifall till reservation av Marja Sandin-Wester

Biskop Hans Stiglund, som yrkade bifall till reservation av Marja Sandin-Wester

Ann-Britt Åsebol, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till reservation av Marja Sandin-Wester.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november 2014)

§ 114 Att möta människor på kyrkogårdar

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2014:2 Att möta människor på kyrkogårdar.

I debatten yttrade sig

Marie Nielsén, som yrkade bifall till utskottets förslag

Elsa Christersson, som yrkade bifall till motion 2014:20

I detta anförande *instämde* Heléne Lundström.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:20 av Elsa Christersson.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november 2014)

§ 115 Svenska kyrkan på nätet

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2014:3 Svenska kyrkan på nätet.

I debatten yttrade sig

Anders Brunnstedt, som yrkade bifall till utskottets förslag

Sofija Pedersen Videke, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Kent Karlsson och Camilla Persson

Roland Johansson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Jerry Adbo som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november 2014)

§ 116 Sveriges Kristna Råds migrationsfolder

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2014:4 Sveriges Kristna Råds migrationsfolder.

I debatten yttrade sig

Jerker Schmidt, som yrkade bifall till utskottets förslag

Margareta Larsson, som yrkade bifall till motion 2014:57

Jerker Schmidt

I detta anförande *instämde* Lars G Linder

Margareta Larsson

Jerker Schmidt (replik)

Margareta Larsson (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:57 av Margareta Larsson.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november 2014)

§ 117 Medieutredning

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2014:5 Medieutredning.

I debatten yttrade sig

Dag Sandahl, som yrkade bifall till motion 2014:31

Sara Waldenfors, som yrkade bifall till utskottets förslag

Dag Sandahl (replik)

Roland Johansson, som yrkade bifall till motion 2014:31.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:31 av Dag Sandahl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november 2014)

§ 118 Församlingarnas arbete med flyktingar och asylsökande

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2014:6 Församlingarnas arbete med flyktingar och asylsökande.

I debatten yttrade sig

Daniel Larson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Sara Waldenfors, som yrkade bifall till utskottets förslag

Niklas Grahm, som yrkade bifall till utskottets förslag

Dag Sandahl

Anna-Karin Westerlund, som yrkade avslag på motion 2014:27

Dag Sandahl (replik)

Anna-Karin Westerlund (replik)

Dag Sandahl (replik)

Lars-Ivar Ericson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Helena Näslund, som yrkade bifall till utskottets förslag

Margareta Larsson, som yrkade avslag på motion 2014:27

Dag Sandahl (replik)

Margareta Larsson (replik)

Dag Sandahl (replik)

Katarina Wedin

Dan Sarkar

Leif Nordlander, som yrkade bifall till utskottets förslag

Michael Kauppi, som yrkade avslag på motion 2014:27

Daniel Larson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ avslag på motion 2014:27 av Dag Sandahl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november 2014)

§ 119 Fattiga EU-migranter

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2014:7 Fattiga EU-migranter.

I debatten yttrade sig

Lena Klevenås, som yrkade bifall till av henne under överläggningen framlagt förslag

I detta anförande *instämde* Hildegard Jarskog, Carl-Henrik Henriz och Heléne Lundström

Marie Nielsén, som yrkade bifall till utskottets förslag

Lena Klevenås (replik)

Nils Gårder

Wanja Lundby-Wedin, som yrkade bifall till utskottets förslag och bifall till av Lena Klevenås under överläggningen framlagt förslag

Eva-Maria Munck

Karl-Gunnar Svensson

Bertil Murray

Biskop Tuulikki Koivunen Bylund

Bertil Murray (replik)

Biskop Tuulikki Koivunen Bylund (replik)

Bertil Murray (replik)

Biskop Tuulikki Koivunen Bylund (replik)

Michael Kauppi, som yrkade bifall till utskottets förslag

Lena Klevenås

Michael Kauppi (replik)

Lena Klevenås (replik)

Kenneth Nordgren, som yrkade bifall till motion 2014:62

Kristina Backe

Bo Hanson, som yrkade bifall till motion 2014:62

Helena Elmqvist

Lena Klevenås.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:62 av Lena Klevenås m.fl.
- ♦ bifall till av Lena Klevenås under överläggningen framlagt förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november 2014)

§ 120 Socialt arbete

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2014:8 Socialt arbete.

I debatten yttrade sig

Ronny Hansson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Margareta Larsson, som yrkade bifall till motion 2014:61

Ann-Christine From Utterstedt, som yrkade bifall till motionerna 2014:71 och 2014:67

I detta anförande *instämde* Michael Kauppi.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:71 av Julia Kronlid och Aron Emilsson
- ♦ bifall till motion 2014:67 av Julia Kronlid
- ♦ bifall till motion 2014:61 av Margareta Larsson.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november 2014)

§ 121 Dödsskjutningar i utanförskapsområden

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2014:9 Dödsskjutningar i utanförskapsområden.

I debatten yttrade sig

Niklas Grahn, som yrkade bifall till utskottets förslag

Axel W Karlsson

Axel W Karlsson, som yrkade bifall till motion 2014:91

Lars Stjernkvist

Axel W Karlsson (replik)

Lars Stjernkvist (replik)

Axel W Karlsson (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:91 av Axel W Karlsson.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november 2014)

Andre vice ordföranden övertog kl. 16.05 ledningen av förhandlingarna.

(Psalm 86 sjöngs.)

§ 122 Söderblomstipendium

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2014:10 Söderblomstipendium.

I debatten yttrade sig

Gunilla Eldebro, som yrkade bifall till utskottets förslag

Dag Sandahl, som yrkade bifall till motion 2014:28.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:28 av Dag Sandahl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november 2014)

§ 123 Sanning och sken

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2014:11 Sanning och sken.

I debatten yttrade sig

Dag Sandahl, som yrkade bifall till motion 2014:29

Camilla Persson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Dag Sandahl (replik)

Camilla Persson (replik)

Dag Sandahl (replik)

Camilla Persson (replik)

Dag Sandahl önskade få antecknat till protokollet att han inte hade rätt till ytterligare replik.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2014:29 av Dag Sandahl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november 2014)

§ 124 Katastroffond

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2014:12 Katastroffond.

Förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november 2014)

§ 125 Utökad satsning på Alpha-arbetet i Sverige

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2014:13 Utökad satsning på Alpha-arbetet i Sverige.

I debatten yttrade sig

Roland Johansson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Hans Weichbrodt, som yrkade bifall till motion 2014:74

Stefan Aro, som yrkade bifall till motion 2014:74

I detta anförande *instämde* Michael Kauppi

Peder Fohlin, som yrkade bifall till motion 2014:74

Kerstin Rossipal, som yrkade bifall till motion 2014:74

Helena Elmqvist, som yrkade bifall till motion 2014:74

Roland Johansson

Sara Waldenfors

I detta anförande *instämde* Lars G Linder

Hans Weichbrodt.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2014:74 av Peder Fohlin.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november 2014)

§ 126 Svenska kyrkans roll som traditionsbärare

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2014:14 Svenska kyrkans roll som traditionsbärare.

I debatten yttrade sig

Elisabeth Rydström, som yrkade bifall till utskottets förslag

Margareta Larsson, som yrkade bifall till motion 2014:83.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:83 av Aron Emilsson.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november 2014)

§ 127 Behovet av förstärkt trosundervisning

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2014:15 Behovet av förstärkt trosundervisning.

I debatten yttrade sig

Helén Lindbäck, som yrkade bifall till motion 2014:48

Lissandra Rickemark, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:48 av Helén Lindbäck.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november 2014)

§ 128 Svenska kyrkan och klimatfrågan

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2014:16 Svenska kyrkan och klimatfrågan.

I debatten yttrade sig

Margareta Larsson, som yrkade bifall till motion 2014:60

Birgitta Lindén, som yrkade bifall till utskottets förslag

Margareta Larsson (replik)

Biskop Thomas Söderberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

Margareta Larsson, som yrkade bifall till motion 2014:60

Biskop Thomas Söderberg (replik)

Sven Gunnar Persson

Carl-Henrik Henriz

Margareta Larsson (replik)

Carl-Henrik Henriz (replik)

Margareta Larsson (replik)

I detta anförande *instämde* Alve Svensson

Gustaf Bengtsson

I detta anförande *instämde* Alve Svensson

Biskop Ragnar Persenius.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:60 av Margareta Larsson.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 129 Utökad familjerådgivning

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2014:17 Utökad familjerådgivning.

I debatten yttrade sig

Torbjörn Arvidsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Helena Elmqvist, som yrkade bifall till motion 2014:66.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:66 av Julia Kronlid.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 130 Nationellt hjälpcentrum för konvertiter

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2014:18 Nationellt hjälpcentrum för konvertiter.

I debatten yttrade sig

Karin Janfalk, som yrkade bifall till utskottets förslag

Margareta Larsson, som yrkade bifall till motion 2014:70.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:70 av Julia Kronlid.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 131 Fördjupat samarbete mellan kyrka och idrott

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2014:19 Fördjupat samarbete mellan kyrka och idrott.

I debatten yttrade sig

Anna-Karin Westerlund, som yrkade bifall till utskottets förslag

Leif Nilsson, som yrkade bifall till motion 2014:78

I detta anförande *instämde* Torgny Larsson och Ann-Christin Alexius.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:78 av Leif Nilsson m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 132 Översyn av utbildning inom själavård

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2014:20 Översyn av utbildning inom själavård.

I debatten yttrade sig

Boel Johansson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Sofija Pedersen Videke

I detta anförande *instämde* Louise Callenberg

Kekke Paulsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Anna-Karin Westerlund, som yrkade bifall till reservation av Anna-Karin Westerlund och Gunilla Eldebro.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till reservation av Anna-Karin Westerlund och Gunilla Eldebro.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

Ordföranden övertog kl. 17.37 ledningen av förhandlingarna.

§ 133 Miljöfrågor i förvaltningen av prästlönetillgångarna

Förelåg Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2014:1 Miljöfrågor i förvaltningen av prästlönetillgångarna.

I debatten yttrade sig

Irene Oskarsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Mats Ludvigsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Jan-Åke Isaksson, som yrkade bifall till motion 2014:82

Terence Hongslo, som yrkade bifall till motion 2014:12 i sin helhet eller om det faller till motion 2014:12 punkt 1

Carl-Eric Gabrielsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Magnus Ek.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:12 av Terence Hongslo
- ♦ bifall till motion 2014:12 punkt 1 av Terence Hongslo
- ♦ bifall till motion 2014:82 av Aron Emilsson.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 134 Meddelanden

Ordföranden *meddelade* att kyrkomötets presidium skulle överväga talartiden. Gruppledarna och presidiet skulle sammanträda direkt efter kvällsandakten.

Debatten av kyrkomötets ärenden ajournerades kl. 17.56 och återupptas senare ikväll.

§ 135 Utdelning av Svenska kyrkans kulturstipendium

Wanja Lundby-Wedin, kyrkostyrelsens 1 vice ordförande, informerade om Svenska kyrkans kulturuppdrag och Svenska kyrkans kulturstipendium som delas ut årligen.

Ett filmklipp visades ur "Förvaret" av Shaon Chakraborty, Anna Persson och Anna Weitz, som tilldelades ett kulturstipendium år 2013.

Kultursekreterare Erika Hedenström presenterade och samtalade med årets stipendiater. Ärkebiskop Antje Jackelén talade till årets kulturstipendiater. Ärkebiskopen och kyrkomötets ordförande överlämnade stipendierna och blommor.

Förhandlingarna ajournerades kl. 18.42.

- - - - -

Förhandlingarna återupptogs kl. 19.30 under ledning av ordföranden.

§ 136 Meddelanden

Ordförande *meddelade* att kyrkomötets presidium övervägt talartiden. Förhandsanmälda talare skulle behålla talartiden 4 respektive 3 minuter för första anförande men att möjligheten att hålla ett andra anförande skulle tas bort. Replikrätten skulle kvarstå. Nyanmälda talare under överläggningen i ett ärende skulle få 2 minuters talartid.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla presidiets förslag om nya talartider.

§ 137 Fördelning av vinsten från prästlönetillgångarna

Förelåg Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2014:2 Fördelning av vinsten från prästlönetillgångarna.

I debatten yttrade sig

Samuel Lilja, som yrkade bifall till utskottets förslag

Mats Nilsson, som yrkade bifall till motion 2014:33

Samuel Lilja (replik)

Mats Nilsson (replik)

Heléne Lundström, som yrkade bifall till motion 2014:8

Samuel Lilja (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:8 av Elsa Christersson och Carl-Henrik Henriz
- ♦ bifall till motion 2014:33 av Mats Nilsson.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 138 Tillgänglighet i kyrkor och andra lokaler

Förelåg Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2014:3 Tillgänglighet i kyrkor och andra lokaler.

I debatten yttrade sig

Peter Nordgren, som yrkade bifall till utskottets förslag

Birgitta Söderfeldt, som yrkade bifall till motion 2014:19

I detta anförande *instämde* Hildegard Jarskog

Terence Hongslo, som yrkade bifall till motion 2014:13

I detta anförande *instämde* Hildegard Jarskog och Heléne Lundström.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:13 av Terence Hongslo m.fl.
- ♦ bifall till motion 2014:19 av Birgitta Söderfeldt m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 139 Ekoteologisk professur

Förelåg Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2014:4 Ekoteologisk professur.

I debatten yttrade sig

Anders Brunnstedt, som yrkade bifall till utskottets förslag

Carl-Henrik Henriz, som yrkade bifall till motion 2014:16

I detta anförande *instämde* Hildegard Jarskog, Heléne Lundström, Lena Klevenås och Helena Björkman

Ylva Wahlström

I detta anförande *instämde* Hildegard Jarskog och Heléne Lundström
Fredrik Sidenvall, som yrkade bifall till utskottets förslag
Marta Axner, som yrkade bifall till utskottets förslag
Carl-Henrik Henriz (replik)
Marta Axner (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:16 av Ylva Wahlström m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 140 Kontanthantering

Förelåg Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2014:5 Kontanthantering.

I debatten yttrade sig

Berth Löndahl

Margareta Nisser-Larsson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 141 Central upphandling av miljöcertifierad el

Förelåg Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2014:6 Central upphandling av miljöcertifierad el.

I ärendet yttrade sig

Berth Löndahl.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 142 Inför ett golv för kyrkoavgiften

Förelåg Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2014:7 Inför ett golv för kyrkoavgiften.

I debatten yttrade sig

Hanna Unger

I detta anförande *instämde* Hildegard Jarskog
Birgitta Söderfeldt, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 143 Avgifter i barn- och ungdomsverksamheten

Förelåg Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2014:8 Avgifter i barn- och ungdomsverksamheten.

I debatten yttrade sig

Tommy Eriksson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Maria Johansson-Berg, som yrkade bifall till motion 2014:51.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:51 av Maria Johansson-Berg.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 144 Svenska kyrkans miljöansvar

Förelåg Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2014:9 Svenska kyrkans miljöansvar.

I debatten yttrade sig

Heléne Lundström, som yrkade bifall till av henne under överläggningen framlagt förslag

Gun Eriksson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Ulla Rickardsson, som yrkade bifall till motion 2014:52

Margareta Andersson, som yrkade bifall till motion 2014:52

I detta anförande *instämde* Hildegard Jarskog

Biskop Hans-Erik Nordin, som yrkade bifall till utskottets förslag

Magnus Ek, som yrkade bifall till motion 2014:52

Gun Eriksson (replik)

Magnus Ek (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:52 av Ulla Rickardsson
- ♦ bifall till av Heléne Lundström under överläggningen framlagt förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 145 Kyrkoantikvarisk ersättning

Förelåg Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2014:10 Kyrkoantikvarisk ersättning.

I debatten yttrade sig

Heléne Lundström, som yrkade bifall till utskottets förslag

Peder Fohlin, som yrkade bifall till motion 2014:73

Gunvor Torstensson.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:73 av Peder Fohlin.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 146 Nå ut med evangeliet

Förelåg Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2014:11 Nå ut med evangeliet.

I debatten yttrade sig

Bertil Olsson, som yrkade bifall till motion 2014:76

Carina Håkansson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Dag Sandahl.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:76 av Bertil Olsson.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

Förste vice ordföranden övertog kl 20.50 ledningen av förhandlingarna.

§ 147 Svenska kyrkans nattvardssyn

Förelåg Gudstjänstutskottets betänkande G 2014:1 Svenska kyrkans nattvardssyn.

I debatten yttrade sig

Anders Nihlgård, som yrkade bifall till motion 2014:9

Ola Isacsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Anders Nihlgård (replik)

Ola Isacsson (replik)

Anders Nihlgård (replik)

Ola Isacsson (replik)

Evelina Johansson.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:9 av Anders Nihlgård.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 148 Odöptas tillträde till nattvardsbordet

Förelåg Gudstjänstutskottets betänkande G 2014:2 Odöptas tillträde till nattvardsbordet.

I debatten yttrade sig

Berth Löndahl, som yrkade bifall till utskottets förslag

Kenneth Nordgren, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Anna Ekström

Anders Nihlgård, som yrkade bifall till motion 2014:11

Berth Löndahl (replik)

Anders Nihlgård (replik)

Berth Löndahl (replik)

Anders Åkerlund

Dan Sarkar

I detta anförande *instämde* Michael Kauppi

Biskop Ragnar Persenius.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:11 av Anders Nihlgård.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 149 De odöpta 18-åringarna

Förelåg Gudstjänstutskottets betänkande G 2014:3 De odöpta 18-åringarna.

I debatten yttrade sig

Dag Sandahl, som yrkade bifall till motion 2014:30

I detta anförande *instämde* Jan-Åke Isaksson

Nanna Tranströmer, som yrkade bifall till utskottets förslag

Dag Sandahl (replik)

Nanna Tranströmer (replik)

Dag Sandahl (replik)

Nanna Tranströmer (replik)

Ola Isacsson, som yrkade bifall till motion 2014:30

Anders Nihlgård, som yrkade bifall till motion 2014:30

Sofija Pedersen Videke.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:30 av Dag Sandahl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 150 Fastan behöver vi ta fasta på

Förelåg Gudstjänstutskottets betänkande G 2014:4 Fastan behöver vi ta fasta på.

I debatten yttrade sig

Ylva Wahlström, som yrkade bifall till motion 2014:40

I detta anförande *instämde* Heléne Lundström

Sonja Grunselius, som yrkade bifall till utskottets förslag

Ylva Wahlström (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:40 av Ylva Wahlström och Heléne Lundström.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 151 Vigselrätten och Svenska kyrkan

Förelåg Gudstjänstutskottets betänkande G 2014:5 Vigselrätten och Svenska kyrkan.

I debatten yttrade sig

Kenneth Nordgren, som yrkade bifall till utskottets förslag

Berth Löndahl, som yrkade bifall till motion 2014:46.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:46 av Berth Löndahl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 152 Kyrkohandbok för Svenska kyrkan

Förelåg Gudstjänstutskottets betänkande G 2014:6 Kyrkohandbok för Svenska kyrkan.

I debatten yttrade sig

Kenneth Nordgren, som yrkade bifall till utskottets förslag

Tomas Jansson, som yrkade bifall till motion 2014:53

I detta anförande *instämde* Evelina Johansson

Hans-Olof Andrén, som yrkade bifall till utskottets förslag

Ola Isacson

Lisa Tegby, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:53 av Tomas Jansson m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november 2014)

§ 153 Veterangudstjänst och stöd till veteraner

Förelåg Gudstjänstutskottets betänkande G 2014:7 Veterangudstjänst och stöd till veteraner.

I debatten yttrade sig

Sten Elmberg, som yrkade bifall till motion 2014:55 punkterna 4 och 5

Jerker Schmidt

Jan Segerstedt, som yrkade bifall till utskottets förslag

Bengt Kjellgren, som yrkade bifall till motion 2014:55 punkterna 4 och 5

Camilla Persson.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:55 punkterna 4 och 5 av Sten Elmberg och Jerker Schmidt.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november 2014)

§ 154 Gör dopet till en fest för familjen, släkten, vännerna och församlingen

Förelåg Gudstjänstutskottets betänkande G 2014:8 Gör dopet till en fest för familjen, släkten, vännerna och församlingen.

I debatten yttrade sig

Bertil Olsson

Sofija Pedersen Videke, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november 2014)

§ 155 Vidgning av begreppet kyrkomusik

Förelåg Gudstjänstutskottets betänkande G 2014:9 Vidgning av begreppet kyrkomusik.

I debatten yttrade sig

Kekke Paulsson, som yrkade bifall till motion 2014:105

Sven Milltoft, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:105 av Kekke Paulsson m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november 2014)

§ 156 Meddelanden

Förste vice ordföranden påminde om att presidiet och gruppledarna skulle mötas direkt efter ajourneringen.

Dagen avslutades med en andakt ledd av Moni Höglund.

Förhandlingarna ajournerades kl. 22.35.

Kyrkomötet 2014

Onsdagen den 19 november

Kl. 10.00–14.12

Förhandlingarna återupptogs under ledning av ordföranden.

Dagen inleddes med en andakt ledd av Claes Björndahl.

§ 157 Meddelanden

Ordföranden *meddelade* att en ny föredragningslista för dagens ärendebehandling förelåg och hade delats i ledamöternas postfack.

§ 158 Stöd till samernas rättigheter, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2014:1 Stöd till samernas rättigheter förelåg följande förslag (§ 113):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till reservation av Marja Sandin-Wester att kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2014:4 uppdra till kyrkostyrelsen att intensifiera uppvaktning av regering och riksdag för att ratificera ILO-konventionen 169.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:4 av Johan Åkesson om att stödja samernas rättigheter.

Reservation av Marja Sandin-Wester

Förslag ställdes

dels om bifall till reservation av Marja Sandin-Wester,

dels om avslag på reservation av Marja Sandin-Wester,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på reservationen med övervägande ja besvarat.

På Ylva Wahlströms begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för avslag på reservationen.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att avslå reservation av Marja Sandin-Wester.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Terence Honglo, Linn Berglin, Emma Svensson, Jerry Adbo, Anki Erdmann, Kent Karlsson, Ylva Wahlström, Nils Gårder, Heléne Lundström, Marja Sandin-Wester, Johan Åkesson, Hildegard Jarskog och Eva-Maria Munck.

§ 159 Att möta människor på kyrkogårdar, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2014:2 Att möta människor på kyrkogårdar förelåg följande förslag (§ 114):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:20 av Elsa Christersson.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:20 av Elsa Christersson,

dels om bifall till motion 2014:20,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:20 av Elsa Christersson om att möta människor på kyrkogårdar.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Elsa Christersson.

§ 160 Svenska kyrkan på nätet, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2014:3 Svenska kyrkan på nätet förelåg endast utskottets förslag (§ 115).

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att bifalla motion 2014:22 av Anders Brunnstedt m.fl. om barnportal på nätet.

Utskottet punkterna 2 och 3

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:72 av Jerry Adbo om webbsända gudstjänster.

Utskottet punkt 4

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att med anledning av motion 2014:72 ge kyrkostyrelsen i uppdrag att intensifiera arbetet med att på ett samlat sätt tillgängliggöra webbsända gudstjänster.

§ 161 Sveriges Kristna Råds migrationsfolder, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2014:4 Sveriges Kristna Råds migrationsfolder förelåg följande förslag (§ 116):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:57 av Margareta Larsson.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:57 av Margareta Larsson,

dels om bifall till motion 2014:57,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:57 av Margareta Larsson om Sveriges Kristna Råds migrationsfolder.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Roger Hedlund, Julia Kronlid, Runar Filper, Karin Forsell, Ann-Christine From Utterstedt, Jan-Åke Isaksson, Dan Kareliusson, Aron Emilsson, Margareta Larsson, Mikael Eskilandersson, Michael Kauppi, Helena Elmqvist och David Lång.

§ 162 Medieutredning, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande K1 2014:5 Medieutredning förelåg följande förslag (§ 117):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:31 av Dag Sandahl.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:31 av Dag Sandahl,
dels om bifall till motion 2014:31,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:31 av Dag Sandahl om medieutredning.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Leif Nordlander.

§ 163 Församlingarnas arbete med flyktingar och asylsökande, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande K1 2014:6 Församlingarnas arbete med flyktingar och asylsökande förelåg följande förslag (§ 118):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ avslag på motion 2014:27 av Dag Sandahl.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att bifalla motion 2014:27 av Dag Sandahl,
dels om avslag på motion 2014:27,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att bifalla motion 2014:27 av Dag Sandahl om församlingarnas arbete med flyktingar och asylsökande.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Madelaine Erlandsson.

§ 164 Fattiga EU-migranter, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande K1 2014:7 Fattiga EU-migranter förelåg följande förslag (§ 119):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:62 av Lena Klevenås m.fl.
- ♦ bifall till av Lena Klevenås under överläggningen framlagt förslag att kyrkomötet beslutar att göra ett uttalande om fattiga EU-migranter.

I debatten yttrade sig

Bo Hanson, som yrkade att presidiet skulle bereda texten till uttalandet

Ordförande, som informerade om att presidiet har sammanträtt med alla gruppledare och då berett uttalandets lydelse.

Utskottet punkt 1

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:62 av Lena Klevenås m.fl.,

dels om bifall till motion 2014:62,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:62 av Lena Klevenås om fattiga EU-migranter.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Ylva Wahlström. Kenneth Nordgren, Heléne Lundström, Birgitta Sedin och Hildegard Jarskog.

Av Lena Klevenås under överläggningen framlagt förslag

Förslag ställdes

dels om bifall till av Lena Klevenås under överläggningen framlagt förslag,

dels om avslag på av Lena Klevenås under överläggningen framlagt förslag,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till av Lena Klevenås framlagt förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla av Lena Klevenås under överläggningen framlagt förslag att kyrkomötet ska göra ett uttalande om fattiga EU-migranter.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Ann-Christine From Utterstedt, Katarina Ramnerö Ödestad, Michael Kauppi och Axel W Karlsson.

§ 165 Socialt arbete, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2014:8 Socialt arbete förelåg följande förslag (§ 120):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2014:71 av Julia Kronlid och Aron Emilsson
- ◆ bifall till motion 2014:67 av Julia Kronlid
- ◆ bifall till motion 2014:61 av Margareta Larsson.

Utskottet punkterna 1, 2 och 3

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:71 av Julia Kronlid och Aron Emilsson,

dels om bifall till motion 2014:71,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:71 av Julia Kronlid och Aron Emilsson om utökat socialt arbete.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Roger Hedlund, Julia Kronlid, Runar Filper, Karin Forsell, Ann-Christine From Utterstedt, Jan-Åke Isaksson, Dan Kareliusson, Aron Emilsson, Margareta Larsson, Mikael Eskilander, Michael Kauppi, Helena Elmqvist och David Lång.

Utskottet punkterna 4 och 5

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:67 av Julia Kronlid,

dels om bifall till motion 2014:67,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:67 av Julia Kronlid om insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Roger Hedlund, Julia Kronlid, Runar Filper, Karin Forsell, Ann-Christine From Utterstedt, Jan-Åke Isaksson, Dan Kareliusson, Aron Emilsson, Margareta Larsson, Mikael Eskilandersson, Michael Kauppi, Helena Elmqvist och David Lång.

Utskottet punkt 6

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:61 av Margareta Larsson,

dels om bifall till motion 2014:61,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:61 av Margareta Larsson om personligt stöd.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Roger Hedlund, Julia Kronlid, Runar Filper, Karin Forsell, Ann-Christine From Utterstedt, Jan-Åke Isaksson, Dan Kareliusson, Aron Emilsson, Margareta Larsson, Mikael Eskilandersson, Michael Kauppi, Helena Elmqvist och David Lång.

§ 166 Dödsskjutningar i utanförskapsområden, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande K1 2014:9 Dödsskjutningar i utanförskapsområden förelåg följande förslag (§ 121):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2014:91 av Axel W Karlsson.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:91 av Axel W Karlsson,

dels om bifall till motion 2014:91,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:91 av Axel W Karlsson om dödsskjutningar i utanförskapsområden.

§ 167 Söderblomstipendium, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande K1 2014:10 Söderblomstipendium förelåg följande förslag (§ 122):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:28 av Dag Sandahl.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:28 av Dag Sandahl,
dels om bifall till motion 2014:28,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:28 av Dag Sandahl om Söderblomstipendium.

§ 168 Sanning och sken, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande K1 2014:11 Sanning och sken förelåg följande förslag (§ 123):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:29 av Dag Sandahl.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:29 av Dag Sandahl,
dels om bifall till motion 2014:29,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:29 av Dag Sandahl om sanning och sken.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Roger Hedlund, Julia Kronlid, Runar Filper, Karin Forsell, Ann-Christine From Utterstedt, Jan-Åke Isaksson, Dan Kareliusson, Aron Emilsson, Margareta Larsson, Mikael Eskilandersson, Michael Kauppi, Helena Elmqvist och David Lång.

§ 169 Katastroffond, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande K1 2014:12 Katastroffond förelåg endast utskottets förslag (§ 124):

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:41 av Ylva Wahlström m.fl. om katastroffond.

§ 170 Utökad satsning på Alpha-arbetet i Sverige, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2014:13 Utökad satsning på Alpha-arbetet i Sverige förelåg följande förslag (§ 125):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:74 av Peder Fohlin.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:74 av Peder Fohlin,
dels om bifall till motion 2014:74,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Karl-Gunnar Svenssons begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:74 av Peder Fohlin om utökad satsning på Alpha-arbetet i Sverige.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Gustaf Bengtsson, Carina Etander Rimborg och Leif Nordlander.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Karl-Gunnar Svensson, Bertil Olsson, Peder Fohlin, Birgitta Sedin, Margit Borgström, Moni Höglund, Anders Novak, Jessica Rytter, Helén Lindbäck, Alve Svensson, Kerstin Rossipal och Irene Oskarsson i en skriftlig reservation.

Vi reserverar oss till förmån för bifall till motion 2014:74 av Peder Fohlin.

Alpha-arbetet skulle därigenom fått en större legitimitet i Svenska kyrkan.

Alpha-arbetet har visat sig framgångsrikt då det lägger stor vikt vid gemenskap via måltid och öppenhet för alla frågeställningar rörande kristen tro.

§ 171 Svenska kyrkans roll som traditionsbärare, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2014:14 Svenska kyrkans roll som traditionsbärare förelåg följande förslag (§ 126):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:83 Aron Emilsson.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:83 av Aron Emilsson,
dels om bifall till motion 2014:83,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:83 av Aron Emilsson om Svenska kyrkans roll som traditionsbärare.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Roger Hedlund, Julia Kronlid, Runar Filper, Karin Forsell, Ann-Christine From Utterstedt, Jan-Åke Isaksson, Dan Kareliusson, Aron Emilsson, Margareta Larsson, Mikael Eskilander, Michael Kauppi, Helena Elmqvist och David Lång.

§ 172 Behovet av förstärkt trosundervisning, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2014:15 Behovet av förstärkt trosundervisning förelåg följande förslag (§ 127):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:48 av Helén Lindbäck.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:48 av Helén Lindbäck,
dels om bifall till motion 2014:48,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Fredrik Sidenvalls begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:48 av Helén Lindbäck om behovet av förstärkt trosundervisning.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Karl-Gunnar Svensson, Bertil Olsson, Birgitta Sedin, Kerstin Rossipal, Alve Svensson, Anders Novak, Jessica Rytter, Helén Lindbäck, Margit Borgström, Moni Höglund och Irene Oskarsson i en skriftlig reservation.

Vi reserverar oss till förmån för bifall till motion 2014:48 av Helén Lindbäck.

Den kyrkliga statistiken visar att Svenska kyrkan under de senaste knappt 30 åren har minskat sin medlemsandel av befolkningen med 21 procentenheter.

Sedan undervisningen i kristendom i våra skolor försvunnit har Svenska kyrkan inte förmått sätta in lämpliga strategier, som kunnat nå alla olika åldersgrupper.

Dela tro – dela liv är en början men den är otillräcklig i detta allvarliga tillstånd som Svenska kyrkan befinner sig.

§ 173 Svenska kyrkan och klimatfrågan, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2014:16 Svenska kyrkan och klimatfrågan förelåg följande förslag (§ 128):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:60 av Margareta Larsson.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:60 av Margareta Larsson,
dels om bifall till motion 2014:60,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:60 av Margareta Larsson om Svenska kyrkan och klimatfrågan.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Roger Hedlund, Julia Kronlid, Runar Filper, Karin Forsell, Ann-Christine From Utterstedt, Jan-Åke Isaksson, Dan Kareliusson, Aron Emilsson, Margareta Larsson, Mikael Eskilandersson, Michael Kauppi, Helena Elmqvist och David Lång.

§ 174 Utökad familjerådgivning, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2014:17 Utökad familjerådgivning förelåg följande förslag (§ 129):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:66 av Julia Kronlid.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:66 av Julia Kronlid,
dels om bifall till motion 2014:66,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:66 av Julia Kronlid om utökad familjerådgivning.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Roger Hedlund, Julia Kronlid, Runar Filper, Karin Forsell, Ann-Christine From Utterstedt, Jan-Åke Isaksson, Dan Kareliusson, Aron Emilsson, Margareta Larsson, Mikael Eskilandersson, Michael Kauppi, Helena Elmqvist och David Lång.

§ 175 Nationellt hjälpcentrum för konvertiter, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2014:18 Nationellt hjälpcentrum för konvertiter förelåg följande förslag (§ 130):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:70 av Julia Kronlid.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:70 av Julia Kronlid,
dels om bifall till motion 2014:70,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:70 av Julia Kronlid om nationellt hjälpcentrum för konvertiter.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Roger Hedlund, Julia Kronlid, Runar Filper, Karin Forsell, Ann-Christine From Utterstedt, Jan-Åke Isaksson, Dan Kareliusson, Aron Emilsson, Margareta Larsson, Mikael Eskilandersson, Michael Kauppi, Helena Elmqvist och David Lång.

§ 176 Fördjupat samarbete mellan kyrka och idrott, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2014:19 Fördjupat samarbete mellan kyrka och idrott förelåg följande förslag (§ 131):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:78 av Leif Nilsson m.fl.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:78 av Leif Nilsson m.fl.,
dels om bifall till motion 2014:78,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Dag Sandahls begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:78 av Leif Nilsson m.fl. om fördjupat samarbete mellan kyrka och idrott.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Elsa Christersson.

§ 177 Översyn av utbildning inom själavård, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande K1 2014:20 Översyn av utbildning inom själavård förelåg följande förslag (§ 132):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till reservation av Anna-Karin Westerlund och Gunilla Eldebro.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att bifalla motion 2014:101 av Sofija Pedersen Videke,

dels om avslag till motion 2014:101,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att bifalla motion 2014:101 av Sofija Pedersen Videke om översyn av utbildning inom själavård.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Christer Björk, Gustaf Bengtsson och Madelaine Erlandsson.

§ 178 Miljöfrågor i förvaltningen av prästlönetillgångarna, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2014:1 Miljöfrågor i förvaltningen av prästlönetillgångarna förelåg följande förslag (§ 133):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:7 av Elsa Christersson och Carl-Henrik Henriz
- ♦ bifall till motion 2014:12 punkt 1 av Terence Hongslo
- ♦ bifall till motion 2014:12 av Terence Hongslo
- ♦ bifall till motion 2014:82 av Aron Emilsson.

Utskottet punkt 1

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:7 av Elsa Christersson och Carl-Henrik Henriz,

dels om bifall till motion 2014:7,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:7 av Elsa Christersson och Carl-Henrik Henriz om omställning till ekologiskt och kretsloppsanpassat jordbruk.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Elsa Christersson, Carl-Henrik Henriz och Terence Hongslo.

Utskottet punkt 2

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:12 punkt 1 av Terence Hongslo m.fl.,

dels om bifall till motion 2014:12 punkt 1,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:12 punkt 1 av Terence Hongslo m.fl. om från teori till handling som förvaltare av skog och mark.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Terence Hongslo och Carl-Henrik Henriz.

Utskottet punkt 3

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:12 punkt 2 av Terence Hongslo m.fl.,

dels om bifall till motion 2014:12 punkt 2,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:12 punkt 2 av Terence Hongslo m.fl. om från teori till handling som förvaltare av skog och mark.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Elsa Christersson, Terence Hongslo och Carl-Henrik Henriz.

Utskottet punkt 4

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:12 punkt 3 av Terence Hongslo m.fl.,

dels om bifall till motion 2014:12 punkt 3,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:12 punkt 3 av Terence Hongslo m.fl. om från teori till handling som förvaltare av skog och mark.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Elsa Christersson, Heléne Lundström, Terence Hongslo, Carl-Henrik Henriz, Roger Hedlund, Julia Kronlid, Runar Filper, Karin Forsell, Ann-Christine From Utterstedt, Jan-Åke Isaksson, Dan Kareliusson, Aron Emilsson, Margareta Larsson, Mikael Eskilandersson, Michael Kauppi, Helena Elmqvist och David Lång.

Utskottet punkterna 5, 6 och 7

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:82 av Aron Emilsson,

dels om bifall till motion 2014:82,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:82 av Aron Emilsson om natur- och kulturvård i Svenska kyrkans skogs- och markinnehav.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Carl-Henrik Henriz Terece Hongso och Elsa Christersson, Roger Hedlund, Julia Kronlid, Runar Filper, Karin Forsell, Ann-Christine From Utterstedt, Jan-Åke Isaksson, Dan Kareliusson, Aron Emilsson, Margareta Larsson, Mikael Eskilander, Michael Kauppi, Helena Elmqvist och David Lång.

§ 179 Fördelning av vinsten från prästlönstillgångarna, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2014:2 Fördelning av vinsten från prästlönstillgångarna förelåg följande förslag (§ 137):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:8 av Elsa Christersson och Carl-Henrik Henriz
- ♦ bifall till motion 2014:33 av Mats Nilsson.

Utskottet punkt 1

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:8 av Elsa Christersson och Carl-Henrik Henriz,

dels om bifall till motion 2014:8,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:8 av Elsa Christersson och Carl-Henrik Henriz om rättvisare fördelning av vinsten från prästlönstillgångarna.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Heléne Lundström, Elsa Christersson och Carl-Henrik Henriz.

Utskottet punkt 2

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:33 av Mats Nilsson,

dels om bifall till motion 2014:33,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Mats Nilssons begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:33 av Mats Nilsson om avkastningen på prästlönstillgångarna.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Mats Nilsson och Inga Alm.

§ 180 Tillgänglighet i kyrkor och andra lokaler, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2014:3 Tillgänglighet i kyrkor och andra lokaler förelåg följande förslag (§ 138):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:13 av Terence Hongslo m.fl.
- ♦ bifall till motion 2014:19 av Birgitta Söderfeldt m.fl.

Utskottet punkterna 1, 2 och 3

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:13 av Terence Hongslo m.fl.,

dels om bifall till motion 2014:13, och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:13 av Terence Hongslo m.fl. om ökad tillgänglighet för allergiker i kyrkans lokaler.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Hildegard Jarskog i en skriftlig reservation.

Bifall till motionens punkt 1 och 2 då de utgör en rekommendation. Det är dags att kyrkan tar tag i dessa problem, då det begränsar allergikers tillträde till kyrkans förrättningar.

Utskottet punkt 4

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:19 av Birgitta Söderfeldt m.fl.,

dels om bifall till motion 2014:19, och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:19 av Birgitta Söderfeldt m.fl. om tillgänglighet i Svenska kyrkans kyrkor och andra lokaler för hundar för funktionshindrade.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Birgitta Söderfeldt.

§ 181 Ekoteologisk professur, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2014:4 Ekoteologisk professur förelåg följande förslag (§ 139):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:16 av Ylva Wahlström m.fl.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:16 av Ylva Wahlström m.fl.,

dels om bifall till motion 2014:16, och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:16 av Ylva Wahlström m.fl. om ekoteologisk professur.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Carl-Henrik Henriz, Elsa Christersson och Hildegard Jarskog.

§ 182 Kontanthantering, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2014:5 Fördelning av vinsten från prästlönetillgångarna förelåg endast utskottets förslag (§ 140).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:42 av Berth Löndahl om kontanthantering.

§ 183 Central upphandling av miljöcertifierad el, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2014:6 Central upphandling av miljöcertifierad el förelåg endast utskottets förslag (§ 141).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:45 av Berth Löndahl och Leif Nordlander om central upphandling av miljöcertifierad el.

§ 184 Inför ett golv för kyrkoavgiften, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2014:7 Inför ett golv för kyrkoavgiften förelåg endast utskottets förslag (§ 142).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:49 av Hanna Unger om att införa ett golv för kyrkoavgiften.

§ 185 Avgifter i barn- och ungdomsverksamheten, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2014:8 Avgifter i barn- och ungdomsverksamheten förelåg följande förslag (§ 143):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:51 av Maria Johansson-Berg.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:51 av Maria Johansson-Berg,

dels om bifall till motion 2014:51,
och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:51 av Maria Johansson-Berg om avgifter i barn- och ungdomsverksamheten.

§ 186 Svenska kyrkans miljöansvar, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2014:9 Svenska kyrkans miljöansvar förelåg följande förslag (§ 144):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:52 av Ulla Rickardsson
- ♦ bifall till av Heléne Lundström under överläggningen framlagt förslag om att uppdra till kyrkostyrelsen att uppmana församlingar, pastorat, stift och beslut på nationella nivån att börja klimatomställningen i praktiskt handlande.

Utskottet punkt 1

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:52 av Ulla Rickardsson,

dels om bifall till motion 2014:52,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:52 av Ulla Rickardsson om Svenska kyrkans miljöansvar.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Ingrid Smittsarve, Inga Alm och Heléne Lundström.

Av Heléne Lundström under överläggningen framlagt förslag

Förslag ställdes

dels om bifall till av Heléne Lundström under överläggningen framlagt förslag,

dels om avslag på av Heléne Lundström under överläggningen framlagt förslag,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på av Heléne Lundström under överläggningen framlagt förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå av Heléne Lundström under överläggningen framlagt förslag.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Heléne Lundström och Kerstin Rossipal.

§ 187 Kyrkoantikvarisk ersättning, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2014:10 Kyrkoantikvarisk ersättning förelåg följande förslag (§ 145):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:73 av Peder Fohlin.

Utskottet punkt 1

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:73 av Peder Fohlin,

dels om bifall till motion 2014:73,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:73 av Peder Fohlin om kyrkoantikvarisk ersättning för att öka tillgängligheten.

Utskottet punkt 2

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:86 av Gunvor Torstensson och Per Lindberg om kyrkoantikvarisk ersättning till övertaliga kyrkor.

§ 188 Nå ut med evangeliet, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2014:11 Nå ut med evangeliet förelåg följande förslag (§ 146):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:76 av Bertil Olsson.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:76 av Bertil Olsson,

dels om bifall till motion 2014:76,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:76 av Bertil Olsson om att nå ut med evangeliet.

§ 189 Svenska kyrkans nattvardssyn, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Gudstjänstutskottets betänkande G 2014:1 Svenska kyrkans nattvardssyn förelåg följande förslag (§ 147):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:9 av Anders Nihlgård.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:9 av Anders Nihlgård,

dels om bifall till motion 2014:9,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:9 av Anders Nihlgård om Svenska kyrkans nattvardssyn.

§ 190 Odöptas tillträde till nattvardsbordet, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Gudstjänstutskottets betänkande G 2014:2 Odöptas tillträde till nattvardsbordet förelåg följande förslag (§ 148):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:11 av Anders Nihlgård.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:11 av Anders Nihlgård,

dels om bifall till motion 2014:11,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:11 av Anders Nihlgård om odöptas tillträde till nattvardsbordet.

§ 191 De odöpta 18-åringarna, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Gudstjänstutskottets betänkande G 2014:3 De odöpta 18-åringarna förelåg följande förslag (§ 149):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:30 av Dag Sandahl.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:30 av Dag Sandahl,
dels om bifall till motion 2014:30,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Ola Isacssons begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:30 av Dag Sandahl om de odöpta 18-åringarna.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Irene Oskarsson, Evelina Johansson, Birgitta Sedin, Carina Etander Rimborg, Gunvor Torstensson, Torvald Johansson, Ola Isacsson, Berth Löndahl, Moni Höglund, Dag Sandahl, Roger Hedlund, Julia Kronlid, Runar Filper, Karin Forsell, Ann-Christine From Utterstedt, Jan-Åke Isaksson, Dan Kareliusson, Aron Emilsson, Margareta Larsson, Mikael Eskilandersson, Michael Kauppi, Helena Elmqvist och David Lång.

§ 192 Fastan behöver vi ta fasta på, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Gudstjänstutskottets betänkande G 2014:4 Fastan behöver vi ta fasta på förelåg följande förslag (§ 150):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:40 av Ylva Wahlström och Heléne Lundström.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:40 av Ylva Wahlström och Heléne Lundström,

dels om bifall till motion 2014:40,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:40 av Ylva Wahlström och Heléne Lundström om fastan behöver vi ta fasta på.

§ 193 Vigselrätten och Svenska kyrkan, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Gudstjänstutskottets betänkande G 2014:5 Vigselrätten och Svenska kyrkan förelåg följande förslag (§ 151):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:46 av Berth Löndahl.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:46 av Berth Löndahl,

dels om bifall till motion 2014:46,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:46 av Berth Löndahl om vigselrätten och Svenska kyrkan.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Evelina Johansson och Berth Löndahl.

§ 194 Kyrkohandbok för Svenska kyrkan, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Gudstjänstutskottets betänkande G 2014:6 Kyrkohandbok för Svenska kyrkan förelåg följande förslag (§ 152):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:53 av Tomas Jansson m.fl.

Utskottet punkt 1

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:53 av Tomas Jansson m.fl.,

dels om bifall till motion 2014:53,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:53 av Tomas Jansson m.fl. om handboksförslagets nattvardsböner.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Evelina Johansson, Bertil Murray och Tomas Jansson.

Utskottet punkt 2

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att bifalla motion 2014:79 av Hans-Olof Andrén om kyrkohandbok del II.

Utskottet punkt 3

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:93 av Kenneth Nordgren och Tomas Jansson om liturgiskt försöksmaterial utanför kyrkohandboken.

Utskottet punkterna 4, 5 och 6

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:102 av Ola Isacson och Anders Roos om kyrkohandbokens relation till tidigare ekumeniska och läromässiga ställningstaganden.

§ 195 Veterangudstjänst och stöd till veteraner, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Gudstjänstutskottets betänkande G 2014:7 Veterangudstjänst och stöd till veteraner förelåg följande förslag (§ 153):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:55 punkt 4 av Sten Elmberg och Jerker Schmidt
- ♦ bifall till motion 2014:55 punkt 5 av Sten Elmberg och Jerker Schmidt.

Utskottet punkterna 1, 2 och 3

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:55 punkterna 1, 2 och 3 av Sten Elmberg och Jerker Schmidt om veterangudstjänst och stöd till veteraner.

Mot kyrkomötets beslut att avslå motion 2014:55 punkt 3 *reserverade* sig Irene Oskarsson

Utskottet punkt 4

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:55 punkt 4 av Sten Elmberg och Jerker Schmidt,

dels om bifall till motion 2014:55 punkt 4,
och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Jerker Schmidts begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:55 punkt 4 av Sten Elmberg och Jerker Schmidt.

Utskottet punkt 5

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:55 punkt 5 av Sten Elmberg och Jerker Schmidt,

dels om bifall till motion 2014:55 punkt 5,
och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:55 punkt 5 av Sten Elmberg och Jerker Schmidt.

Mot kyrkomötets beslut, att avslå motion 2014:55 punkterna 4 och 5, *reserverade* sig Anna Ekström, Magnus Hedin, Madelaine Erlandsson.

Mot kyrkomötets beslut, att avslå motion 2014:55 punkterna 4 och 5, *reserverade* sig Karl-Gunnar Svensson, Bertil Olsson, Peder Fohlin, Birgitta Sedin, Margit Borgström, Moni Höglund, Anders Novak, Jessica Rytter, Helén Lindbäck, Alve Svensson, Kerstin Rossipal och Irene Oskarsson i en skriftlig reservation.

Vi reserverar oss till förmån för bifall till motion 2014:55 punkterna 4 och 5.

Vi menar att det borde vara ett ansvar på den nationella nivån att öka kunskapen om det stöd som veteranerna kan behöva. Dessutom behövs uppföljning och stöd till statens veteranarbete.

Mot kyrkomötets beslut att avslå motion 2014:55 *reserverade* sig Jerker Schmidt.

§ 196 Gör dopet till en fest för familjen, släkten, vännerna och församlingen, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Gudstjänstutskottets betänkande G 2014:8 Gör dopet till en fest för familjen, släkten, vännerna och församlingen förelåg endast utskottets förslag (§ 154).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:75 av Bertil Olsson om att göra dopet till en fest för familjen, släkten, vännerna och församlingen.

§ 197 Vidgning av begreppet kyrkomusik, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Gudstjänstutskottets betänkande G 2014:9 Vidgning av begreppet kyrkomusik förelåg följande förslag (§ 155):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:105 av Kekke Paulsson m.fl.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:105 av Kekke Paulsson m.fl.,

dels om bifall till motion 2014:105,
och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Kekke Paulssons begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:105 av Kekke Paulsson m.fl. om vidgning av begreppet kyrkomusik.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Tomas Jansson.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Kekke Paulsson i en skriftlig reservation.

Jag anser fortfarande att ett brett och dynamiskt samtal, kring vilket utrymme olika musikaliska uttryck får i Svenska kyrkan, är nödvändigt.

Jag hade därför gärna sett att kyrkomötet hade bifallit min motion.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Anders Åkerlund i en skriftlig reservation.

Jag är mycket negativ till att kultureliten ska styra gudstjänstutveckling och därmed bidra till gudstjänstlivets utdöende.

Vi behöver inte ett kyrkans skepp med uppfostrande kommandobrygga utan en armada där vi finner musik som kan bära vår sorg/glädje, längtan, tro, tvivel och vrede.

Andre vice ordföranden övertog kl. 11.28 ledningen av förhandlingarna.

Psalm 231

§ 198 Arvodesorgan för den nationella nivån och övriga ändringar i kyrkoordningen m.m.

Förelåg Kyrkorättsutskottets betänkande Kr 2014:1 Arvodesorgan för den nationella nivån och övriga ändringar i kyrkoordningen m.m.

I ärendet yttrade sig

Anders Roos, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.
(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet senare denna dag)

§ 199 Rikstäckande verksamhet

Förelåg Kyrkorättsutskottets betänkande Kr 2014:2 Rikstäckande verksamhet.

I debatten yttrade sig

Dan Sarkar, som yrkade bifall till motion 2014:24

Gunvor Torstensson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Bertil Murray

Bo Hanson.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:24 av Dan Sarkar och Anders Roos.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet senare denna dag)

§ 200 Svenska kyrkans kulturarvsarbete

Förelåg Kyrkorättsutskottets betänkande Kr 2014:3 Svenska kyrkans kulturarvsarbete.

I debatten yttrade sig

Sven Esplund, som yrkade bifall till utskottets förslag

Ann-Christine From Utterstedt, som yrkade bifall till motion 2014:81

Aron Emilsson, som yrkade bifall till motion 2014:81.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:81 av Aron Emilsson.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet senare denna dag)

§ 201 Klimatmål för den nationella nivån m.m.

Förelåg Kyrkorättsutskottets betänkande Kr 2014:4 Klimatmål för den nationella nivån m.m.

I debatten yttrade sig

Ingrid Smittsarve, som yrkade bifall till utskottets förslag

Ylva Wahlström

Ingrid Smittsarve (replik)

Julia Kronlid, som yrkade bifall till av henne under överläggningen framlagt förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till av Julia Kronlid under överläggningen framlagt förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet senare denna dag)

§ 202 Bekännelseskriterierna till kyrkomötets ledamöter

Förelåg Kyrkorättsutskottets betänkande Kr 2014:5 Bekännelseskriterierna till kyrkomötets ledamöter.

I debatten yttrade sig

Fredrik Sidenvall, som yrkade bifall till motion 2014:97

I detta anförande *instämde* Axel W Karlsson

Jerry Adbo, som yrkade bifall till utskottets förslag

Fredrik Sidenvall (replik)

Jerry Adbo (replik)

Fredrik Sidenvall (replik)

Jerry Adbo (replik)

Fredrik Sidenvall, önskade få antecknat till protokollet att han inte hade rätt till ytterligare replik

Axel W Karlsson

Fredrik Sidenvall (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
 - ♦ bifall till motion 2014:97 av Fredrik Sidenvall.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet senare denna dag)

§ 203 Angående lagen om Svenska kyrkan

Förelåg Kyrkorättsutskottets betänkande Kr 2014:6 Angående lagen om Svenska kyrkan.

I debatten yttrade sig

Boel Johansson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Anna Ekström, som yrkade bifall till motion 2014:108

Bertil Olsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Fredrik Sidenvall, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ♦ bifall till utskottets förslag
 - ♦ bifall till motion 2014:108 av Anna Ekström m.fl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet senare denna dag)

Ordföranden övertog kl. 12.21 ledningen av förhandlingen.

§ 204 Avtackning av biskopar

Ordföranden tackade biskoparna Jan-Olof Johansson, Tuulikki Koivunen Bylund, Hans-Erik Nordin och Thomas Söderberg, som deltog i kyrkomötets arbete för sista gången i tjänsten, med varma ord och vackra buketter.

Förhandlingarna ajournerades kl. 12.42.

Förhandlingarna återupptogs kl. 13.45 under ledning av ordföranden.

§ 205 Meddelanden

Ordföranden *informerade* om att gruppledarna och presidiet igår överlade och beslutade att de vid sitt sammanträde i mars 2015 skulle fatta beslut om hur uttalanden ska beredas inför beslut i kyrkomötet.

Ordföranden *påminde* om att ledamöterna skulle tömma bänkar och postfack samt lämna in sina namnskyltar innan hemresan påbörjades. Kyrkomötets överläggningar finns på webben och kan ses i efterhand.

§ 206 Antagande av uttalande om EU-migranter

Kyrkomötet beslöt vid sin behandling av KI 2014:7 Fattiga EU-migranter att göra ett uttalande (se § 164). Följande förslag förelåg:

Allt fler fattiga EU-migranter befinner sig i Sverige. Många saknar id-handlingar, vilket innebär att de inte räknas som medborgare i det land som de kommer från. De saknar försörjningsmöjligheter, har dåliga bostäder eller inga bostäder alls. Sällan har de tillgång till sjukvård eller skolgång. De som är romer utsätts dessutom ofta för diskriminering och förtryck.

Svenska kyrkan arbetar tillsammans med andra aktörer för att på kort och lång sikt kunna bistå fattiga EU-migranter, inte minst romer. Församlingar och stift ingår ofta i lokala och regionala nätverk. Insatserna handlar om bostäder, skydd för utsatta kvinnor, akut hälsovård och skolgång för barn. Långsiktigt arbete sker med syfte att möjliggöra sysselsättning på svensk arbetsmarknad och fortbildning. Dessa insatser gör stor skillnad för den enskilde.

Svenska kyrkan deltar också i arbetet med att påverka EU:s medlemsländer vad gäller socialpolitik och skydd för minoriteter, bland annat genom kyrkliga organisationer på europeisk nivå.

Svenska kyrkans kyrkomöte uppmanar alla nivåer i Svenska kyrkan att fortsätta och intensifiera arbetet för att förbättra situationen för fattiga EU-migranter.

Våra utgångspunkter är att:

- ◆ Alla människor är skapade till Guds avbild och har rätt till ett liv i värdighet.
- ◆ Grundläggande rättigheter måste gälla för alla människor.
- ◆ Barns situation och behov måste särskilt uppmärksammas.
- ◆ Familjer har rätt att leva tillsammans.
- ◆ Alla har medansvar för samhällsutvecklingen och att göra gott mot sina medmänniskor.
- ◆ Vårt mål är fred, rättvisa och ett hållbart samhälle.

Svenska kyrkans kyrkomöte uppmanar Sveriges kommuner att ta sitt ansvar för människor i nöd och att i samråd med frivilligorganisationer och kyrkor hitta modeller som förbättrar situationen för fattiga EU-migranter som vistas i kommunen.

Svenska kyrkans kyrkomöte uppmanar Sveriges regering och riksdag att verka för att minska fattiga EU-migranternas utsatthet, både genom att kraftfullt agera inom EU och genom att tydliggöra och respektera EU-migranternas mänskliga rättigheter, särskilt barnens rättigheter.

Förslag ställdes

dels om bifall till förslaget till uttalande om fattiga EU-migranter,
dels om avslag på förslaget till uttalande om fattiga EU-migranter,
och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till uttalandet om fattiga EU-migranter med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att anta det föreslagna uttalandet om fattiga EU-migranter.

§ 207 Arvodesorgan för den nationella nivån och övriga ändringar i kyrkoordningen m.m., beslut

Från dagens överläggning med anledning av Kyrkorättsutskottets betänkande Kr 2014:1 Arvodesorgan för den nationella nivån och övriga ändringar i kyrkoordningen m.m. förelåg endast utskottets förslag (§ 198).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag

1. att anta utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen (SvKB 1999:1) enligt *bilaga 1*.
2. att anta utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen (SvKB 1999:1) enligt *bilaga 2*.
3. att anta utskottets förslag till ändringar i Arbetsordning för kyrkomötet (SvKB 1999:3) enligt *bilaga 3*.
4. att anta utskottets förslag till ändringar i Ersättningsstadga (SvKB 2012:17) enligt *bilaga 4*.
5. att anta utskottets förslag till Instruktion för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån enligt *bilaga 5*.
6. att avslå motion 2014:50 av Bertil Persson om Svenska kyrkans arvodesnämnd.
7. att med anledning av motion 2014:50 av Bertil Persson om Svenska kyrkans arvodesnämnd, 2 § i instruktionen för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån ska ha lydelse enligt *bilaga 5*.

§ 208 Rikstäckande verksamhet, beslut

Från dagens överläggning med anledning av Kyrkorättsutskottets betänkande Kr 2014:2 Rikstäckande verksamhet förelåg följande förslag (§ 199):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:24 av Dan Sarkar och Anders Roos.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:24 av Dan Sarkar och Anders Roos,
dels om bifall till motion 2014:24,
och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:24 av Dan Sarkar och Anders Roos om rikstäckande verksamhet.

§ 209 Svenska kyrkans kulturarvsarbete, beslut

Från dagens överläggning med anledning av Kyrkorättsutskottets betänkande Kr 2014:3 Svenska kyrkans kulturarvsarbete förelåg följande förslag (§ 200):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:81 av Aron Emilsson.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:81 av Aron Emilsson,
dels om bifall till motion 2014:81,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:81 av Aron Emilsson om Svenska kyrkans kulturarvsarbete.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Roger Hedlund, Julia Kronlid, Runar Filper, Karin Forsell, Ann-Christine From Utterstedt, Jan-Åke Isaksson, Dan Kareliusson, Aron Emilsson, Margareta Larsson, Mikael Eskilander, Michael Kauppi, Helena Elmqvist och David Lång.

§ 210 Klimatmål för den nationella nivån m.m., beslut

Från dagens överläggning med anledning av Kyrkorättsutskottets betänkande Kr 2014:4 Klimatmål för den nationella nivån m.m. förelåg följande förslag (§ 201):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till av Julia Kronlid under överläggningen framlagt förslag om att med anledning av motion 2014:94 punkt 1 uppdra till kyrkomötets presidium att utarbeta lämplig standard för miljöcertifiering.

Utskottet punkterna 1 och 2

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:85 av Jerker Schmidt m.fl. om elektroniska resehandlingar.

Utskottet punkterna 3 och 4

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:94 av Eva-Maria Munck m.fl. om klimatmål för kyrkomötet, kyrkostyrelsen samt organ och råd.

Utskottet punkt 5

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att med anledning av motion 2014:94 punkt 1, uppdra till kyrkomötets presidium att utarbeta och implementera uppföljningsbara klimatmål för kyrkomötet i enlighet med vad utskottet anförde.

Av Julia Kronlid under överläggningen framlagt förslag

Förslag ställdes

dels om bifall till av Julia Kronlid under överläggningen framlagt förslag,
dels om avslag på av Julia Kronlid under överläggningen framlagt förslag,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på av Julia Kronlid under överläggningen framlagt förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att avslå av Julia Kronlid under överläggningen framlagt förslag.

§ 211 Bekännelseskriterierna till kyrkomötets ledamöter, beslut

Från dagens överläggning med anledning av Kyrkorättsutskottets betänkande Kr 2014:5 Bekännelseskriterierna till kyrkomötets ledamöter förelåg följande förslag (§ 202):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:97 av Fredrik Sidenvall.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:97 av Fredrik Sidenvall,

dels om bifall till motion 2014:97,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Fredrik Sidenvalls begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Fredrik Sidenvalls begäran företogs rösträkning varvid 173 ledamöter röstade för utskottets förslag, 41 för motionen och 14 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:97 av Fredrik Sidenvall om bekännelseskriterierna till kyrkomötets ledamöter.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Bertil Olsson, Kerstin Rossipal, Margit Borgström, Dag Sandahl, Fredrik Sidenvall, Peder Fohlin, Gustaf Bengtsson, Moni Höglund, Gunvor Torstensson, Karl-Gunnar Svensson, Helén Lindbäck och Birgitta Sedin.

§ 212 Angående lagen om Svenska kyrkan, beslut

Från dagens överläggning med anledning av Kyrkorättsutskottets betänkande Kr 2014:6 Angående lagen om Svenska kyrkan förelåg följande förslag (§ 203):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2014:108 av Anna Ekström m.fl.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:108 av Anna Ekström m.fl.,

dels om bifall till motion 2014:108,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2014:108 av Anna Ekström m.fl. om att avskaffa lagen om Svenska kyrkan.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Anna Ekström.

§ 213 Verksamhet och ekonomi för den nationella nivån 2015–2017, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Budgetutskottets betänkande B 2014:1 Verksamhet och ekonomi för den nationella nivån 2015–2017 förelåg följande förslag (§ 27):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till av Leif Nordlander under överläggningen framlagt förslag (B 2014:2):
 - att kyrkomötet beslutar att 500 miljoner av överskottet på 664 miljoner ska återföras till Svenska kyrkans församlingar utan dröjsmål och på mest kostnadseffektiva sätt.
 - att av samma medel överföra 100 miljoner till Svenska kyrkans internationella verksamhet att använda för stöd till våldets offer, flyktingsituationen i Mellanöstern och kampen mot ebolaepidemin och upprustning av sjukvården i Västafrika.
 - att avsätta 64 miljoner till stöd för församlingar som får ökade kostnader p.g.a. flyktingsituationen, behovet av ökade diakonala insatser och kostnader och etablering av nya flyktingföreläggningar.

Utskottet punkterna 1, 2, 3, 4, 5 och 6

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag

1. att fastställa inriktning för verksamheten på nationell nivå i enlighet med kyrkostyrelsens förslag.
2. att fastställa kostnadsram för 2015 till 2 815 miljoner kronor.
3. att medge planeringsram för 2016 till 2 656 miljoner kronor.
4. att medge planeringsram för 2017 till 2 705 miljoner kronor.
5. att fastställa en ram på 67 miljoner kronor under åren 2015–2019 för kostnader för Svenska kyrkan i utlandets fastigheter och lokaler.
6. att fastställa en ram på 5 miljoner kronor under åren 2015–2019 för kostnader för Svenska teologiska institutets fastighet i Jerusalem.

Av Leif Nordlander under överläggningen framlagt förslag

Förslag ställdes

dels om bifall till av Leif Nordlander under överläggningen framlagt förslag,
dels om avslag på av Leif Nordlander under överläggningen framlagt förslag,
och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på av Leif Nordlander under överläggningen framlagt förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att avslå av Leif Nordlander under överläggningen framlagt förslag.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Leif Nordlander i en skriftlig reservation.

Jag reserverar mig mot kyrkomötets beslut avseende Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå B 2014:1 till förmån för mina egna yrkanden om hanteringen av 2013 års överskott där jag föreslår att 500 miljoner ska återföras till församlingar/pastorat, 100 miljoner till Svenska kyrkans internationella verksamhet avseende flyktingsituationen i Mellanöstern och ebolaepidemin i Västafrika samt 64 miljoner för stöd till församlingar att hantera den diakonala situation som uppstått i samband med nya flyktingföreläggningar m.m.

§ 214 Kyrkomötet avslutas

Ordföranden tackade kyrkomötet för gott arbete och givande debatter och framhöll att det hade varit trevligt med barnens närvaro under dagarna.

Ordföranden riktade ett tack till de vice ordförandena och personalen under ledning av Birgitta Gunnarsson.

Förste vice ordföranden framförde ett varmt tack till ordföranden.

Ordföranden förklarade kl. 14.12 kyrkomötet 2014 avslutat.

Kyrkomötets ledamöter deltog därefter i en högtidsmessa i Uppsala domkyrka då biskop Åke Bonnier predikade.

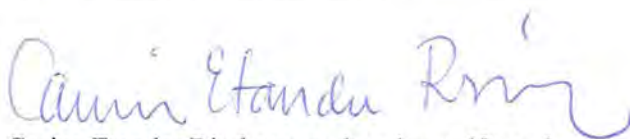
Kyrkomötets protokoll den 23–26 september och 17–19 november 2014,
fört enligt ovan, justeras.

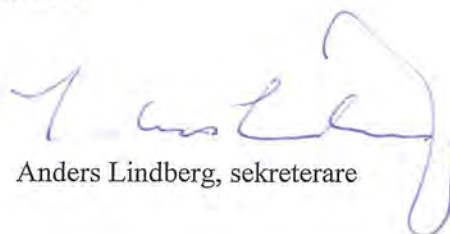
Karin Perers, ordförande

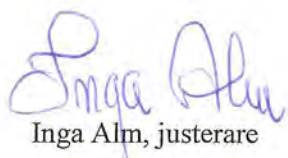
Levi Bergström, förste vice ordförande

Carina Etander Rimborg, andre vice ordförande

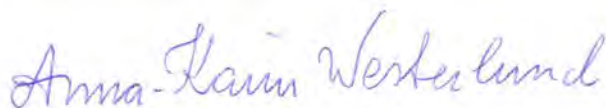
Anders Lindberg, sekreterare

Inga Alm, justerare

Marta Axner, justerare

Anna-Karin Westerlund, justerare

Bilaga 1

Debattregler vid procedurfrågor

En företrädare för varje nomineringsgrupp får i sitt första anförande tala längst 5 minuter. Övriga talare får tala längst 3 minuter.

En talare som haft ordet och vill återkomma i debatten får tala längst 3 minuter. Varje talare får hålla högst två anföranden i varje ärende. Dubbla talarlistor tillämpas vilket innebär att en talare inte får ett andra anförande i ett ärende förrän alla som begärt ordet i ärendet haft sitt första anförande.

Oberoende av talarordningen får ordföranden lämna ordet till den som tidigare har yttrat sig i överläggningen för att bemöta närmast föregående talare (replik). Tiden för replik får inte överstiga 1 minut. Varje talare får avge högst två repliker på varje huvudanförande.

Den som har förbrukat sin replikrätt kan efter sista anförandet i ett replikskifte få antecknat till protokollet att han eller hon inte har rätt till någon ytterligare replik.

Blanketten *Begäran om ordet* ska alltid fyllas i. Blanketter finns att hämta i en korg framför podiet.

Instämmande

Oberoende av talarordningen får den som har rätt att yttra sig i överläggningen instämma med närmast föregående talare utan att ange skälen. Ett instämmande betyder att man till fullo står bakom varje ord talaren sagt.

Den som vill instämma i ett anförande ska fylla i blanketten *Instämmande* och lägga den i en särskild korg framför podiet innan sammanträdet ajourneras för dagen. En blankett som inte är fullständigt ifylld eller inlämnas för sent beaktas inte.

Blanketter finns att hämta i en korg framför podiet.

Reservation

En ledamot som har deltagit i beslutet i ett ärende och som helt eller delvis vill reservera sig mot det beslut som kyrkomötet har fattat, ska anmäla reservationen genom att fylla i blanketten *Reservation*. Blanketten ska läggas i en särskild korg framför podiet innan sammanträdet i plenum har avslutats den dag som beslutet fattades. En blankett som inte är fullständigt ifylld beaktas inte.

Skriftlig reservation

Om en ledamot vill utveckla en reservation genom en skriftlig motivering ska blanketten *Reservation* fyllas i och särskild ruta på blanketten kryssas i. Den skriftliga motiveringen ska lämnas i korgen för reservationer framför podiet innan årets kyrkomöte avslutas. Observera, om inte blanketten *Reservation* är inlämnad beaktas inte den skriftliga motiveringen. Samtliga reservanter på en reservation måste lämna in blanketten för att stå med på den skriftliga reservationen.

Blanketter finns att hämta i en korg framför podiet.

Valärenden

I valärende som är berett av valberedningen får varje talare ett anförande som inte får överstiga 3 minuter och två repliker som inte får överstiga 1 minut. Blanketten *Begäran om ordet* ska alltid fyllas i.

Bilaga 2

Debattregler och blanketter

Begäran om ordet

Den som vill och får yttra sig i ett ärende i plenum ska om möjligt i förväg anmäla detta genom att fylla i blanketten *Begäran om ordet*.

Blanketten kan lämnas i mötesbyrån fram till en halvtimme före plenums inledande varje dag. Därefter lämnas blanketten i korgen till höger uppe på podiet.

Blanketten *Begäran om ordet* delas i 1 exemplar till varje ledamot. Fler blanketter finns att hämta i en korg framför podiet eller i mötesbyrån.

(11 kap. 9 § kyrkoordningen samt 2 kap. 4 § och 6 kap. 1 § andra stycket i Kyrkomötets arbetsordning)

Debatt vid behandlingen av utskottsbetänkanden

Förslag

Utskottsbetänkandena föredras inte i plenum, eftersom materialet sänts ut i förväg. Om inte något annat sägs anses utskottet ha föreslagit bifall till sina förslag i betänkandet.

- ◆ Annat förslag än bifall till utskottets förslag ska framställas i samband med begäran om ordet på den förtryckta baksidan på blanketten *Begäran om ordet* och tydligt framställas muntligt under överläggningen.
- ◆ Vill någon föreslå bifall till en reservation i utskottets betänkande måste detta framställas särskilt under överläggningen.
- ◆ Annat särskilt förslag ska också framställas muntligt under överläggningen.

(5 kap. 2 § i Kyrkomötets arbetsordning)

Anförande

Förhandsanmäld talare är den ledamot, biskop eller ledamot av kyrkostyrelsen som har lämnat in blanketten *Begäran om ordet* senast kl. 15.00 dagen före den dag då överläggningen i ett ärende äger rum. I ärenden som ska behandlas måndagen den 17 november 2014 ska förhandsanmälan lämnas in senast kl. 8.30 samma dag. Observera att den som företräder utskottet måste lämna in blanketten *Begäran om ordet* även om utskottet redan anmält företrädaren. Även företrädare för motion och reservation måste lämna in blanketten *Begäran om ordet*.

Kyrkomötets presidium skickar före novembersessionen ut en preliminär plan för ärendenas behandling i plenum som underlag för förhandsanmälan.

Förhandsanmäld talare får högst två anföranden i varje ärende. Dubbla talarlistor tillämpas vilket innebär att en talare inte får ett andra anförande i ett ärende förrän alla som begärt ordet i ärendet haft sitt första anförande. Följande talartider gäller:

4 minuter i första anförandet får

- ◆ utskottsordförande eller annan företrädare för utskottet
- ◆ en företrädare för varje reservation i utskottsbetänkandet
- ◆ en företrädare för en skrivelse eller motion som behandlats i utskottsbetänkandet
- ◆ en företrädare för varje särskilt yttrande

3 minuter i första anförandet får

- ♦ annan förhandsanmäld talare

2 minuter i andra anförandet får

- ♦ alla förhandsanmälda talare

Talare som inte är förhandsanmäld får ett anförande som inte får överstiga 3 minuter.

I talarstolen finns en klocka som visar talartiden.

(2 kap. 3 och 4 §§ i Kyrkomötets arbetsordning)

Replik

Oberoende av talarordningen får ordföranden lämna ordet till den som tidigare har yttrat sig i överläggningen för att bemöta ett (personligt) angrepp från närmast föregående talare eller för rättelse med anledning av dennes anförande (replik).

Vid behandling av en skrivelse från kyrkostyrelsen har kyrkostyrelsens ordförande eller annan företrädare för kyrkostyrelsen rätt till replik för att lämna en upplysning.

Varje talare får högst två repliker på varje anförande. Tiden för replik får inte överstiga 1 minut.

Den som har förbrukat sin replikrätt kan efter sista repliken i ett replikskifte få antecknat till protokollet att han eller hon inte har rätt till någon ytterligare replik. Anteckningen till protokollet sker på ledamotens begäran.

(2 kap. 5 § i Kyrkomötets arbetsordning)

Instämmande

Oberoende av talarordningen får den som har rätt att yttra sig i överläggningen instämma med närmast föregående talare utan att ange skälen. Ett instämmande betyder att man till fullo står bakom varje ord talaren sagt.

Den som vill instämma i ett anförande ska fylla i blanketten *Instämmande* och lägga den i en särskild korg framför podiet omedelbart efter det att det anförande avslutats som instämmandet avser. En blankett som inte är fullständigt ifylld eller inlämnas för sent beaktas inte.

Blanketter finns att hämta i en korg framför podiet.

(2 kap. 6 § i Kyrkomötets arbetsordning)

Reservation

En ledamot som har deltagit i beslutet i ett ärende och som helt eller delvis vill reservera sig mot det beslut som kyrkomötet har fattat, ska anmäla reservationen genom att fylla i blanketten *Reservation*. Blanketten ska läggas i en särskild korg framför podiet innan sammanträdet i plenum har avslutats den dag som beslutet fattades. En blankett som inte är fullständigt ifylld eller inlämnas för sent beaktas inte.

Skriftlig reservation

Om en ledamot vill utveckla en reservation genom en skriftlig motivering ska blanketten *Reservation* fyllas i och särskild ruta på blanketten kryssas i. Den skriftliga motiveringen ska lämnas i korgen för reservationer framför podiet innan årets kyrkomöte avslutas. Observera, om inte blanketten *Reservation* är inlämnad

beaktas inte den skriftliga motiveringen. Samtliga reservanter på en reservation måste lämna in blanketten för att stå med på den skriftliga reservationen. En reservation som inlämnas för sent beaktas inte.

Blanketter finns att hämta i en korg framför podiet.

(3 kap. 37a § i kyrkoordningen)

Valärenden

I valärende som är berett av valberedningen får varje talare ett anförande som inte får överstiga 3 minuter och två repliker som inte får överstiga 1 minut. Blanketten *Begäran om ordet* ska alltid fyllas i.

Kyrkostyrelsens skrivelser

KsSkr 2014:1–3

Kyrkostyrelsens skrivelser

KsSkr 2014:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2015–2017

KsSkr 2014:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2013

KsSkr 2014:3 Ändringar i kyrkoordningen m.m.

**Kyrkomötet
Kyrkostyrelsens skrivelse 2014:1**

**Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans
nationella nivå åren 2015–2017**

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 12 juni 2014

Anders Wejryd

Helén Ottosson Lovén

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Den nationella nivån ska varje år upprätta en budget för nästa budgetår. Budgeten ska innehålla en plan för verksamheten och ekonomin under budgetåret, samt en plan för ekonomin under en period av tre år.

Denna skrivelse innehåller kyrkostyrelsens förslag till verksamhetsinriktning, kostnadsram 2015, planeringsramar 2016-2017 samt kostnadsramar 2015-2019 för lokalförsörjning inom Svenska kyrkan i utlandet och Svenska teologiska institutet i Jerusalem.

De totala kostnaderna uppgår till 2 849 miljoner kronor 2015. Perioden kommer bland annat att präglas av arbete med förslag till ny kyrkohandbok, fastighets- och utjämningsutredningen, kulturarvsfrågor, satsningar inom administrativa stödfunktioner samt till stöd för stift och församlingars kommunikation. Det internationella arbetet för mission och diakoni fokuseras geografiskt och tematiskt under perioden, i enlighet med den strategiska plan som antagits för 2014-2017. Stödet till stiftens och församlingarnas engagemang i det internationella arbetet stärks under perioden. För kyrkomötets kännedom redovisas en preliminär fördelning av återstående medel 2015-2018 för den gemensamma satsningen *Dela tro – dela liv*.

Mot bakgrund av ökade ekonomiska risker till följd av vikande medlemsutveckling, osäkerheter vad gäller statsbidrag och makroekonomiska faktorer anser kyrkostyrelsen att målkapitalets storlek bör utredas.

Innehåll

Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	1
Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut	3
Inledning	4
1. Uppdrag och utmaningar	6
2. Verksamheten och dess inriktning	12
3. Ekonomi	37
Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll.....	41
Bilaga 1 - Omvärldsanalys	42

Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut

KsSkr 2014:1

1. Kyrkomötet beslutar att fastställa inriktning för verksamheten på nationell nivå.
2. Kyrkomötet beslutar att fastställa kostnadsram för 2015 till 2 815 miljoner kronor.
3. Kyrkomötet beslutar att medge planeringsram för 2016 till 2 656 miljoner kronor.
4. Kyrkomötet beslutar att medge planeringsram för 2017 till 2 705 miljoner kronor.
5. Kyrkomötet beslutar att fastställa en ram på 67 miljoner kronor under åren 2015-2019 för kostnader för Svenska kyrkan i utlandets fastigheter och lokaler.
6. Kyrkomötet beslutar att fastställa en ram på 5 miljoner kronor under åren 2015-2019 för kostnader för Svenska teologiska institutets fastighet i Jerusalem.

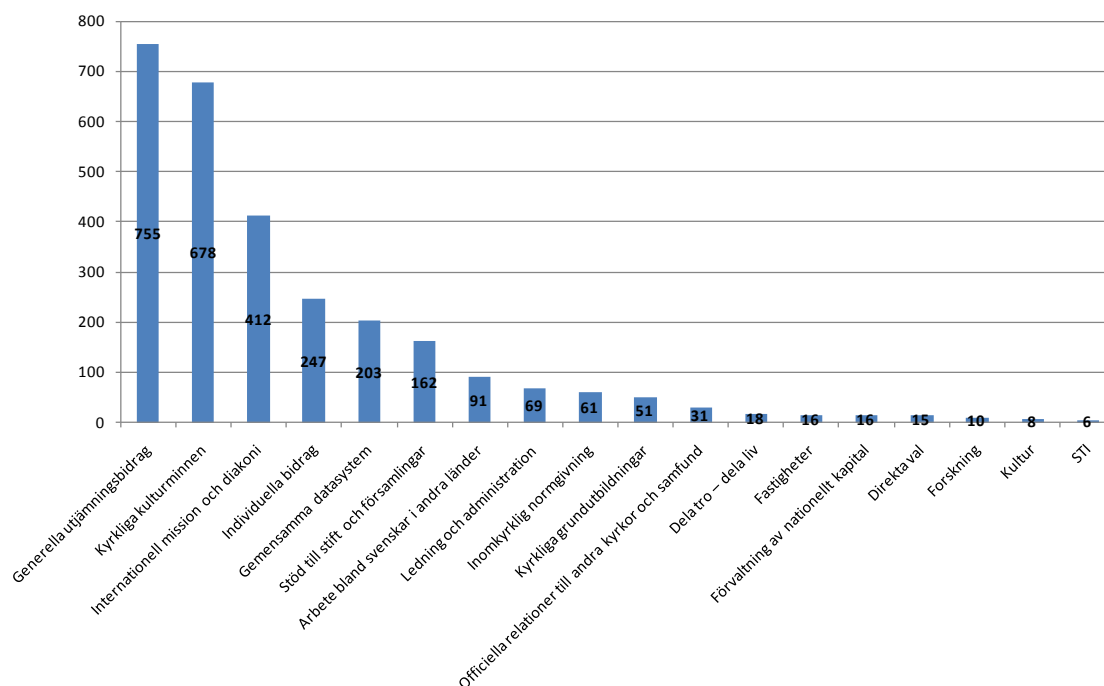
Inledning

Enligt kyrkoordningen 51 kap. 4-5 §§ ska den nationella nivån varje år upprätta en budget för nästa budgetår. Budgeten ska innehålla en plan för verksamheten och ekonomin under budgetåret, samt en plan för ekonomin under en period av tre år.

År 2010 beslutade kyrkomötet att det, utöver de ekonomiska ramarna för respektive år under perioden, ska finnas rullande femåriga kostnadsramar för finansiering av Svenska kyrkan i utlandets och Svenska teologiska institutets fastigheter och lokaler. Det innebär att kyrkostyrelsen förutom förslag till ekonomiska ramar för respektive år under perioden också ska lämna förslag till omfattningen på de femåriga kostnadsramarna.

År 2012 beslutade kyrkomötet om en ram på 60 miljoner kronor under åren 2013-2018 för en gemensam satsning på kyrkans undervisning och mission för alla åldrar, *Dela tro – dela liv*. För kyrkomötets kännedom redovisas en preliminär fördelning av återstående medel 2015-2018.

Diagram1. Totala kostnader (2 849 miljoner kronor) fördelat per verksamhetsområde

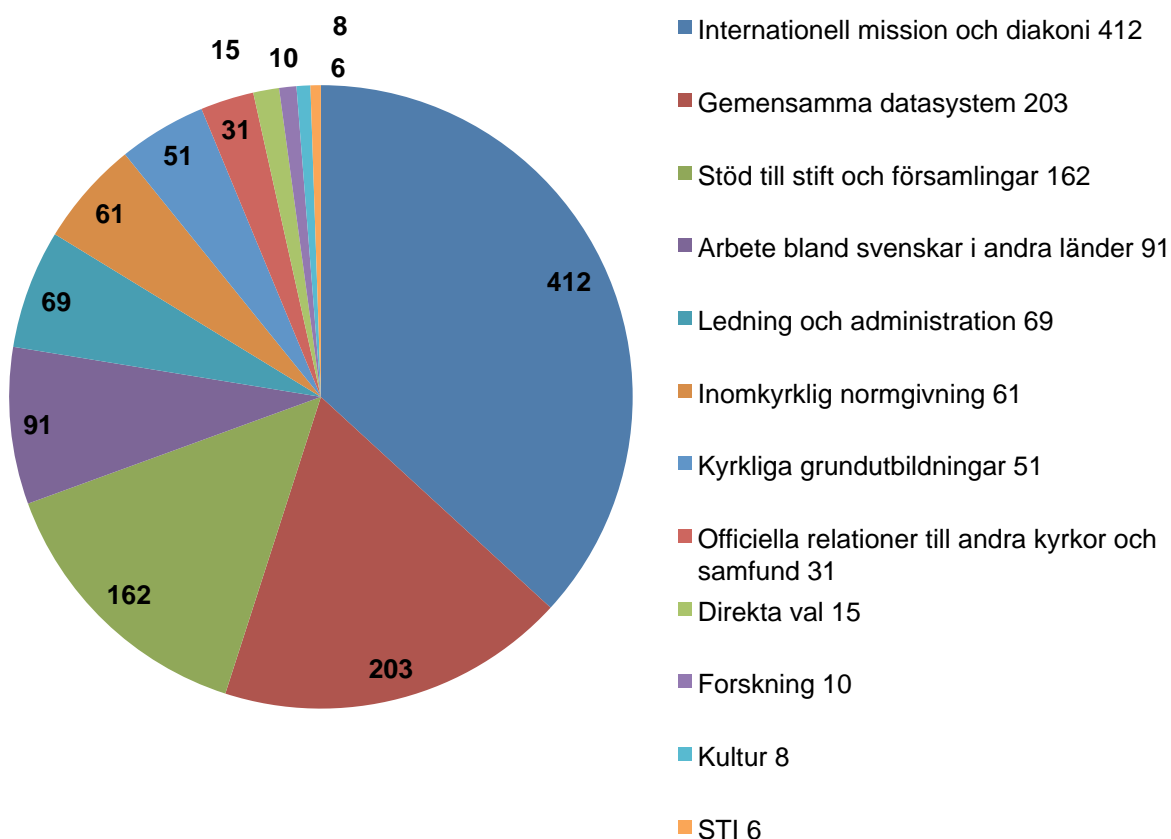
För att illustrera den ekonomiska omfattningen på den nationella nivån verksamhet redovisas ovan de totala kostnaderna 2015 i kostnadsram, fastighetsram och den gemensamma satsningen *Dela tro – dela liv* fördelat per verksamhetsområde. De totala kostnaderna uppgår till 2 849 miljoner kronor för 2015, varav omkring 1 700 miljoner kronor avser bidrag till församlingar och stift och omkring 150 miljoner kronor avser kostnader som den nationella nivån finansierar i stället för att debitera kostnaden till respektive enhet.

Generella utjämningsbidrag, kyrkliga kulturminnen och individuella bidrag omfattar främst likvidflöden, medan övriga verksamhetsområden i större utsträckning representerar verksamhet på den nationella nivån. Kostnaden för dessa verksamhetsområden uppgår till 1 119 miljoner kronor och visas nedan. De största verksamhetsområdena är internationell mission och diakoni, gemensamma datasystem och stöd till stift och församlingar.

verksamhetsområden uppgår till 1 119 miljoner kronor och visas nedan. De största verksamhetsområdena är internationell mission och diakoni, gemensamma datasystem och stöd till stift och församlingar.

Inom ramen för stöd till stift och församlingar är omvärldsanalys och forskning ett fortsatt prioriterat område. Fortsatta satsningar görs inom området stöd till församlingens grundläggande uppgift, exempelvis kyrkohandboken och Dela tro – dela liv. Satsningar görs även inom administrativa stödfunktioner, exempelvis vad gäller gemensamma datasystem och på fastighetsområdet. Dessutom görs satsningar till stöd för stift och församlingars kommunikation.

Diagram 2. Verksamhetsrelaterade kostnader (1 119 miljoner kronor) fördelat per verksamhetsområde

Kyrkomötet fastställde 2008 en målnivå för den nationella nivån eget kapital och beslutade samtidigt att kyrkostyrelsen, om faktiskt utfall enligt årsbokslut överstiger 125 procent av den indexuppräknade målnivån, ska lämna förslag till kyrkomötet om hur överstigande kapital ska hanteras. Denna målnivå överstigs i 2013 års bokslut med 664 miljoner kronor, varav merparten – 450 miljoner kronor – avser orealiserad värdeökning inom kapitalförvaltningen. Mot bakgrund av Svenska kyrkans utmaningar, vikande medlemsutveckling, ökade ekonomiska risker till exempel osäkerheter vad gäller statsbidrag och makroekonomiska faktorer anser kyrkostyrelsen att en utredning av målkapitalets storlek bör göras. Kyrkostyrelsen avser att bereda frågan till 2015 års kyrkomöte och då bland annat belysa för vilka situationer som målkapitalet kan utgöra en buffert.

Disposition av skrivelsen

Skrivelsen är indelad i tre delar.

1. *Uppdrag och utmaningar*: En beskrivning av Svenska kyrkans och den nationella nivåns uppdrag, en sammanfattning av den bifogade analysen (bilaga 1) av de yttre förutsättningarna för kyrkans uppdrag samt en övergripande beskrivning av konsekvenser för och prioriteringar i kyrkostyrelsens verksamhetsplanering.
2. *Verksamheten och dess inriktning*: Kyrkostyrelsens förslag till inriktning på verksamheten, sorterad i en struktur med utgångspunkt i kyrkoordningens bestämmelser om den nationella nivåns uppgifter samt från instruktioner för kyrkostyrelse och råd. Här anges också kostnadsramar för respektive område.
3. *Ekonomi*: Sammanfattningar och kommentarer kring ekonomin i sin helhet. Här framgår kostnadsram 2015, planeringsramar 2016-2017, kostnadsramar 2015-2019 för lokalförsörjning samt den preliminära fördelningen av återstående medel 2015-2018 för *Dela tro – dela liv*.

1. Uppdrag och utmaningar

Svenska kyrkans uppdrag

Kristen tro erbjuder en tolkning av livet som skapar mening och uppfordrar till handling. I kyrkans gemenskap övar vi oss i förtröstan på att Gud aldrig överger oss och att det därför alltid finns skäl för hopp. Berättelser, sånger och gudstjänster kan vara en referenspunkt eller utgöra en rytm för varje människa. De heliga rummen förbinder oss med historien och öppnar oss mot framtiden. Vi får förståelse för och riktning i våra jordiska liv samtidigt som vi möter Gud som i sin kärlek befriar, upprättar och utmanar.

Den kristna bekännelsen vänder oss till Gud Fadern som skapar, Sonen som frälser och Anden som förnyar och ger liv. Eftersom vi tror att Gud skapat världen och alla människor till sin avbild, utmanas vi att främja hållbara livsvillkor för allt levande och att värna varje människas liv och värdighet. Vår tro att Gud blivit människa och att Kristus uppstått från de döda ger oss grund för hopp också inför det svåra och oväntade. Gud är närvarande i vår tvetydiga tillvaro genom sin Ande. Den är inte alltid lätt att peka ut, men den finns i kyrkan, ges till oss i dopet och verkar i hela världen. Den leder oss vidare som kyrka och mänsklighet.

Den världsvida kyrkans uppdrag är detsamma i alla tider, men konkretiseras på varje plats och i varje tid. Svenska kyrkan behöver prioritera sin verksamhet och sin resursanvändning på bästa sätt för att tron ska få betydelse i människors liv, både i ord och i handling. Målet är, som kyrkoordningen anger, att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas. Kyrkostyrelsen lyfter fram aspekter av den kristna tron och dess konsekvenser som behöver framhållas i vår tid samt gör ekonomiska prioriteringar.

Omvärld och utmaningar

Mot bakgrund av medlemsutvecklingen är det en särskild utmaning för Svenska kyrkan i vår tid att erbjuda människor möjligheten att lära känna kristen tro och livshållning och att ge dem möjligheter att bidra och att vara delaktiga i en levande kristen gemenskap.

Kyrkan finns i världen för livets skull. Vår konkreta diakonala verksamhet i Sverige och världen är därför en del av trons liv, men inte begränsad till troende människor, utan handlar om alla utan åtskillnad. Vårt budskap om alla människors lika värde behöver höras i varje sammanhang där människor kränks och där politiska system bygger på föreställningar om den starkes rätt och ett förakt för svaghet. Kyrkan behövs som en positiv kraft i samhället, nationellt och globalt.

Vi behöver också vara delaktiga i samtalet om frågor som relaterar till livets början och slut, till exempel surrogatmoderskap och andra former av assisterad befruktning samt villkoren för vård i livets slutskede. Dessa svåra frågor har inga enkla svar, men kyrkan bör både som gemenskap och genom sina medlemmar bidra till att finna vägar framåt på sätt som värnar tron på att varje människa är Guds avbild.

Vår tro på Gud som skapare, frälsare och livgivare kan i många sammanhang översättas till ett uppdrag att värna global och social sammanhållning och hållbarhet. Detta med grund i en livshållning som förankrar konkreta handlingar och ställningstaganden i ett levande kulturarv som rymmer förvissningen om att Gud är med oss som Jesus utmaning: allt vad ni vill att människorna ska göra för er, det ska ni också göra för dem.

De yttre förutsättningarna

Den bifogade omvärldsanalysen som ligger till grund för denna skrivelse, innehåller ett urval faktorer av särskild relevans för Svenska kyrkans nationella nivå. Sammantaget ger de en bild av den mångdimensionella verklighet som vi har att förhålla oss till när vår verksamhetsinriktning ska konkretiseras.

Omvärldsanalysen omfattar några övergripande globala perspektiv och ett antal specifikt nationella utmaningar. Nationella förändringar hänger intimt samman med globala och vice versa. Till exempel kan medvetenheten om den globala uppvärmningen och den rika världens särskilda ansvar för den fortsatta utvecklingen skapa en uppgivenhet hos människor och förstärka deras känsla av maktlöshet. Här har kyrkan ett evangelium som kan ge både hopp och kraft till handling.

Omvärldsanalysen lyfter fram människans behov av livsmod och längtan efter mening och sammanhang. Svenska kyrkan genomgår för närvarande en rollförskjutning från att ha varit en självklar aktör och en del av majoritetssamhället till att bli en aktör bland många andra som erbjuder ceremonier vid högtider och i livets olika skeden.

I ett samhälle med ökat intresse för religion och andlighet kan kyrkans skatt av bilder och berättelser utgöra en viktig grund för människors livskvalitet, när de relaterar till det egna livet. Likaså kan församlingslivet och det kyrkliga kulturarvet bidra till ett samhälle som håller ihop och skapar integration och gränsöverskridande gemenskaper. Inte minst kyrkobyggnaderna och vårt levande kulturarv, kan fungera som en sammanhållande faktor för ett samhälle som allt mer dras isär och individualiseras.

Omvärldsanalysen belyser en allt högre acceptans av aktiv dödshjälp i vårt samhälle vilket motiverar Svenska kyrkan att skapa beredskap inför de människovärdesdiskussioner som kan få förnyad aktualitet de närmaste åren. Den tekniska utvecklingen inom naturvetenskap och medicin reser också många nya etiska frågor.

Framväxten av främlingsfientliga grupper manar Svenska kyrkan att agera. När demokratin och kyrkans värderingar hotas har Svenska kyrkan ett uppdrag att skapa plattformar för samtal och stå upp för mänskliga rättigheter och allas lika värde.

Barn drabbas ofta hårt när familj och samhälle belastas ekonomiskt och socialt. I planeringen av kyrkans verksamhet måste vi ta hänsyn till att ingen tvingas hamna utanför eller sakna möjlighet att delta i någon av kyrkans verksamheter, som till exempel konfirmandarbetet.

Den diakonala verksamheten i Svenska kyrkans församlingar hittar delvis nya former och det finns en förväntan att Svenska kyrkan både gör ett konkret socialt arbete och förmedlar erfarenheter från de möten med människor som äger rum. Svenska kyrkan ska bevaka socialpolitiska frågor och delta i debatten utifrån kyrkans grundläggande värderingar och följa samhällsutvecklingen.

Omvärldsanalysen belyser också att välfärden i Sverige ställs inför nya utmaningar genom att andelen äldre kommer att öka kraftigt samtidigt som andelen i yrkesverksam ålder minskar.

Alltfler människor lever idag i tätorter och ingenting tyder på att avfolkningen av landsbygden mattats av. Svenska kyrkan ska verka för en levande landsbygd och kyrkan ska vara närvarande både i glesbygd och på de platser där många bor.

Eftersom Svenska kyrkan är rikstäckande finns förutsättningar att medvetet och strukturerat följa våra medlemmar så att relationen kan bestå på den nya bostadsorten, vilket inte minst är viktigt för unga människor som flyttar. Detta efterfrågas också av Svenska Kyrkans Unga som vittnar om hur unga människor förlorar kontakten med kyrkan när de byter bostadsort.

De förändrade kommunikationsmönstren utmanar Svenska kyrkan i sin medlemskommunikation. Utmaningar och möjligheter finns att i sociala medier bidra till existentiell och teologisk reflektion tillsammans med andra i samhället. Kyrkans sökande efter sin roll i vår samtid är viktig och samtal om kyrkans identitet och kristendomens kärna ska uppmuntras. Inte sällan kantas dock dessa samtal av uppsplitande offentliga debatter mellan Svenska kyrkans egna medarbetare. Det aggressiva debattklimat som råder skadar inte bara individer utan även kyrkan som helhet. Det är en utmaning att stärka det goda samtalet och inte inta ett förhållnings-sätt som underblåser religionskritik.

De bilder som ges av Svenska kyrkan i media kan tillsammans med andra faktorer påverka medlemsutvecklingen negativt. Medlemsutveckling i kombination med makroekonomiska faktorer samt den samhällsekonomiska utvecklingen med privatekonomiska konsekvenser som följd påverkar avgiftsunderlagets storlek. Av allt att döma kommer intäkten från kyrkoavgiften på ett stadigvarande sätt att minska. Kyrkostyrelsen menar att det är en utmaning att på samtliga nivåer i Svenska kyrkan bidra och påverka utvecklingen mot ett annat scenario genom att visa på det goda arbete som Svenska kyrkan gör så att fler blir motiverade att tillhöra Svenska kyrkan.

Svenska kyrkan behöver också stärka sin förmåga att visa vad kristen tro har att erbjuda för att hjälpa människor att tolka och leva sina liv. Det kräver mod till förändring, rätt tilltal, förmåga att se nya lösningar och förtröstan på att nya tider också rymmer nya möjligheter.

Positiva tecken ryms i en aktuell studie. Trots att många människor saknar en närmare relation till Svenska kyrkan skulle omkring 700 000 personer kunna tänka sig att göra en ideell insats inom ramen för Svenska kyrkans verksamhet. Dessa människor är en dold rikedom. Främst uttrycks en önskan om att få göra nytta inom kyrkans sociala arbete.

I denna värld handlar det om att fortsatt motverka utsatthet, bidra till ett hållbart samhälle, ge rum för samtal om tro och liv, påminna om den Gud som tvinnar sitt liv samman med människans. Det handlar också om att utmana våra vanor och söka nya vägar.

Församlingen är den primära enheten inom Svenska kyrkan med grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Stiftens främjar och har tillsyn över församllingslivet medan den nationella nivån tar ansvar för kyrkans gemensamma angelägenheter och utövar sitt stöd till församlingarna i första hand via stiftet. Stödet till stiftet kan ta sig olika uttryck genom att stiftet också har olika behov.

Den nationella nivåns uppgift är att vara en sammanhållande kraft och bidra till att Svenska kyrkan kan fullgöra sitt uppdrag rikstäckande genom att ta ansvar för kyrkans gemensamma angelägenheter bland annat i fråga om inomkyrklig normgivning, överprövning av beslut, gemensam information, utbildning, ekumeniska relationer samt internationell diakoni och mission. Till uppgiften hör också att vara kyrkans röst utåt såväl i det svenska samhället som internationellt.

En viktig uppgift för den nationella nivån är att underlätta erfarenhetsutbyte och lyfta fram goda exempel och resurspersoner. Arbetet kring kyrkans uppdrag bör ske i en medvetenhet om vad som är respektive nivåns roll och ske i en anda av samförstånd. Bidragen från de olika nivåerna är olika men uppdraget är gemensamt. Kyrkostyrelsen styr och samordnar förvaltningen av den nationella nivåns uppgifter och företräder Svenska kyrkan. För vissa uppgifter finns råd under kyrkostyrelsen som på delegation fullgör vissa uppdrag.

Ett exempel på en gemensam kraftsamling och som nu är avslutad är programmet *Barn och unga 0–18 år*. Tillsammans med stift och församlingar utarbetades planer för hur barn och unga ska få större utrymme och inflytande i Svenska kyrkan och hur man kan verka för barnets bästa. Programmet har utvärderats och det har konstaterats svagheter i organisationen som det är viktigt att dra lärdom av.

Kyrkomötesbeslutet om att göra barnkonsekvensanalyser inför beslut i församlingar, stift och på nationell nivå var ett uttryck för en prioritering som i praktiken innebär en nyorientering. Beslut som fattas framöver kommer att innebära fortsatt eftertanke och handling i vår strävan att alltmer värna barnets perspektiv och vara en kyrka som är relevant för unga människor. Kyrkomötesuppdraget om barnkonsekvensanalys handlar om implementering på den nationella nivån, KmSkr 2012:1.

Kyrkostyrelsens förslag till verksamhetsinriktning de kommande åren utgår från de uppgifter som är reglerade i kyrkoordningen. Det innebär att det är mycket löpande arbete som ska genomföras. Det handlar till exempel om fortsatt stöd för arbetet med barnkonsekvensanalyser, som lyfter barnets perspektiv och som ska genomsyra verksamheten. En utveckling för att involvera barn och unga i kyrkomötet, till exempel genom att utveckla ett så kallat *De ungas kyrkomöte*, KmSkr 2008:27, pågår i samarbete med Svenska Kyrkans Unga. Som en konsekvens av inriktningen att bidra till barnets bästa höjs bidraget till Svenska Kyrkans Unga.

Svenska kyrkan som rikstäckande organisation ska hålla ihop den utveckling som äger rum. En utveckling som ska vara hållbar för Svenska kyrkan och bidra till att samhället håller ihop och inte drar isär.

Kyrkostyrelsen menar att frågan om hållbarhet är av särskild betydelse i omvärldsanalysen som gjorts. Det finns ett konkret klimathot för oss och kommande generationer, sannolikt den största gemensamma utmaning mänskligheten någonsin stått inför. Vi behöver stärkas och i vissa fall väckas till en längtan efter en hållbar framtid. Vi behöver det hopp som motverkar motstånd och tröghet, bereda utrymme

för saklig diskussion och frigöra förändring och handlingskraft. Vetenskap, politik, näringsliv, kultur och religion måste samverka och arbetet med klimatomställning måste få genomslag i samhällsutvecklingen och stimulera en omprövning av vad som är hållbart i vår vardag. Arbetet med en omställning måste också bäras av ett tydligt globalt rättviseperspektiv.

Hållbar utveckling förknippas oftast mest med klimatfrågan, men det är mer än så och rymmer också ekonomiska och sociala perspektiv. Det etiska perspektivet är en integrerad del i arbetet med hållbar utveckling. Etik och värdegrund är väsentliga element för att påverka och utveckla såväl kapitalförvaltning som strukturer för barnets bästa genom barnkonsekvensanalyser.

I dialog med berörda parter ska kyrkostyrelsen under perioden utreda hur Svenska kyrkan ska kunna stärka Svenska kyrkans arbetsgivaransvar, likaså stärka diakonala frågor kopplade till begravning.

Kyrkostyrelsen har efter samråd med stiftens styrelser fastställt att fyra områden ska ges särskild prioritet under den kommande verksamhetsperioden:

Omvärldsanalys och forskning

Genom forskning och analys kan den nationella nivån visa på övergripande perspektiv och utmana Svenska kyrkan att reflektera över sin identitet och hur uppdraget kan ta gestalt. Det innebär också att ta fram beslutsunderlag för att församlingar och stift ska kunna forma en verksamhet som är relevant i deras sammanhang.

Ett uttryck för denna prioritering är att tillgängliggöra och samla de studier och analyser som görs. Planering pågår för att skapa en digital plattform på nätet som kan samla den analys som görs inom olika områden.

Under hösten 2013 har en ny modell för enkätundersökning prövats. Den nya modellen, som har arbetsnamnet *kyrkbussar*, samlar och samordnar den nationella nivåns alla interna och externa enkätundersökningar i syfte att effektivisera och underlätta för församlingar och för de som medverkar i undersökningar externt. Förhoppningen är också att detta arbetssätt ska bidra till högre kvalitet i den omvärldsanalys som görs.

Ett exempel på forskning av betydelse för Svenska kyrkans undervisning och lärande är forskning inom religionsdidaktik, om hur undervisning sker i praktiken. Detta är att betrakta som en del av ett stöd till den strategiska satsningen på undervisning och mission.

Administrativa stödfunktioner

Ett fortsatt utvecklingsarbete tillsammans med stiftens för administrativ samverkan genom de tre koncepten Gemensam IT-plattform (GIP), Gemensam telefoniplattform och Gemensamt administrativt stöd för Svenska kyrkan gör att församlingar kan frigöra resurser för att lägga kraft på sin grundläggande uppgift. Arbetet bidrar till en hållbar utveckling, genom nya arbetssätt som säkerställer kvalitativa stödfunktioner med stabilitet över tid även i en ändrad situation.

Ett uttryck för prioritering inom detta område är resursförstärkningar för att införandet av gemensamma lösningar ska kunna öka. När den grundläggande infrastrukturen finns på plats är det möjligt att använda gemensamt utvecklat stöd inom flera områden, till exempel ekonomi- och lönehantering. Under perioden pågår i samverkan ett arbete inom området dokument- och ärendehantering samt arkiv. Den pågående utredningen om bland annat kyrkans fastigheter kan komma att lägga

förslag som påverkar administrativa funktioner även på det området vid sidan av den förstärkning för samordning inom fastighetsområdet som ligger i planeringen.

KsSkr 2014:1

Stöd till församlingens grundläggande uppgift

Gudstjänsten kan stärka förmågan att verka i vardagen. Arbetet med den nya kyrkohandboken syftar till att underlätta församlingars möjligheter att utveckla sitt gudstjänstliv. Ett uttryck för denna prioritering är den omfattande reflektion och arbete som görs inom ramen för revisionen av kyrkohandboken. Kyrkostyrelsen kommer att lämna ett förslag till ny kyrkohandbok för Svenska kyrkan till kyrkomötet 2016. Den nya kyrkohandboken planeras att tas i bruk på påsk- eller pingstdagen 2017.

Tillsammans med stift och församlingar genomförs en särskild satsning på kyrkans *undervisning* och *mission* för alla åldrar, *Dela tro – dela liv*, med syfte att stärka församlingarna i den grundläggande uppgiften och hitta nya vägar i det konkreta arbetet. Svenska kyrkan vill med satsningen ge människor i alla åldrar möjlighet att växa och utvecklas i sin förmåga att samtala om och leva i tro. Ett uttryck för denna prioritering är de extra resurser som kyrkomötet tidigare avsatt för åren 2013-2018.

Under perioden 2015-2017 genomförs ett intensifierat arbete inom området *diakonal utveckling*, där välfärdsfrågorna ingår. Arbetet sker i nära dialog och samverkan med stiftet. Syftet är att vidareutveckla former för stöd i det diakonala arbetet samt erbjuda mötesplatser för erfarenhetsutbyte och kompetensutveckling.

I det internationella arbetet finns särskilda utmaningar i att ge stöd till kyrkor, organisationer och institutioner att vara relevanta för sina sammanhang och därmed kunna verka på ett sådant sätt att evangeliet omsätts i handling och människor i utsatta situationer får förbättrade livsmöjligheter. I samverkan med kyrkor och andra religiösa aktörer i Sverige och världen stärks den teologiska reflektionen och det lokala uppdraget att verka för *mission* och *diakoni*.

Kommunikation

Inte sällan likställs religion med fundamentalism och framställs som en reaktionär kraft i media. Det är en utmaning för Svenska kyrkan att bidra till minskad polarisering och ge ett nyanserat bidrag genom att berätta om vad Svenska kyrkan är och gör samt varför. Att stärka kyrkans profetiska röst i samhällsdebatten är att inte överlåta uppdraget att berätta om vad kyrkan står för till andra.

Praktiskt och strategiskt kommunikationsstöd, inte minst i det nya medielandskapet, gör att kyrkan kan hitta nya sätt att nå människor där de befinner sig. Kyrkan är kommunikativ till sitt väsen och behöver ständigt pröva nya vägar i sin medlemskommunikation, och i att förmedla sitt budskap och delta i samhällssamtalet. Exempelvis behöver medlemskommunikationen i samband med kyrkoval utvecklas och verktyg till stift och församlingar för kommunikation tas fram.

Ett uttryck för denna prioritering är fortsatt och stärkt stöd för kyrkans närvaro i sociala medier. Sociala medier är ett naturligt sätt att nå och behålla kontakten med unga människor till exempel efter konfirmationen.

2. Verksamheten och dess inriktning

Mot den bakgrund som tecknas ovan planerar kyrkostyrelsen för den nationella nivåns verksamhet de kommande åren. I detta avsnitt redovisar styrelsen sitt förslag till verksamhetsinriktning, med utgångspunkt i kyrkoordningens bestämmelser om den nationella nivåns uppgifter samt i instruktioner för kyrkostyrelse och råd.

Samtliga belopp i skrivelsen anges i miljoner kronor, där inte annat anges. Jämförelsekolumner i de tabeller som följer relaterar till *Verksamhet och ekonomi för den nationella nivån 2014-2016* (beslutad av kyrkomötet 2013). Belopp i jämförelsekolumner med positivt tecken innebär att kostnaderna varit lägre eller intäkterna högre i föreslagen ram jämfört med tidigare beslutad planeringsram. På motsvarande sätt innebär negativt tecken att kostnaderna är högre eller intäkterna lägre i föreslagen ram jämfört med tidigare beslutad planeringsram.

Tabell 1. Finansiering och kostnader

Kostnader och finansiering	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Extern finansiering	1 712	1 851	1 838	1 662	1 692	-1	6
Allmän utjämningsavgift	857	879	891	901	922	5	4
Särskild utjämningsavgift	33	0	0	0	0	0	0
Finansförvaltning (brutto)	645	294	311	327	344	4	6
Kostnads- och planeringsram	-2 668	-2 900	-2 815	-2 656	-2 705	-14	-28
Särsk. budgeterade kostnader	-16	-38	-34	-27	-33	-2	-3
Nettoresultat	563	86	191	207	220	-8	-15

Sammantaget är finansieringen på motsvarande nivå som i tidigare ram. Kostnads- och planeringsramar ökar något som en följd av satsningar inom stöd till stift och församlingar samt administrativa stödfunktioner.

Omvärld och relationer

Företrädarskap

En uppgift för den nationella nivån är att företräda Svenska kyrkan genom att upprätthålla goda kontakter med landets beslutsfattare och myndigheter, lämna yttranden på de remisser som ständigt ökar i antal samt genom företrädare i media och på andra sätt. I remissyttranden, samtal, möten och i deltagandet i den offentliga debatten kan företrädare för Svenska kyrkan tydliggöra hur kyrkan bidrar till exempelvis ökat livsmod, ett hållbart samhälle, jämställdhet och människors gemenskap i en rörlig och individualiserad tid.

Verksamheten inriktas på att stärka genomslag i företrädarskapet genom att utveckla metoder, bättre systematisera kontakter med landets beslutsfattare och arbeta mer samordnat med det nationella påverkansarbetet gentemot samhället i övrigt. Inte minst är politikerveckan i Almedalen en viktig arena för Svenska kyrkan i dialogen mellan olika samhällsaktörer.

Som en del av satsningen *Dela tro – dela liv* kommer kyrkostyrelsen att arbeta för att stärka kunskapen om kristen tro och tradition hos media och andra centrala samhällsaktörer lokalt, regionalt och nationellt.

Avsikten är att med några års mellanrum anordna ett större möte i likhet med *Interfaith Climate Summit 2008* och *Barn och unga - ärkebiskopens möte 2012*. I tidigare verksamhetsplan har det budgeterats för ett nytt möte 2015. Med hänsyn till

att Svenska kyrkan får en ny ärkebiskop vid halvårsskiftet 2014 har planerna på ett nytt ärkebiskopens möte flyttats fram till våren 2016 med budget för förberedelser under 2015. Mötet är en möjlighet för ärkebiskopen att utveckla och fördjupa kunskapen och reflektionen inom kyrka och samhälle kring ett område eller en specifik fråga som omvärldsanalysen identifierar.

Kostnaderna inom detta område återfinns främst inom området stöd till stift och församlingar.

Officiella relationer till andra kyrkor och samfund

Uppgiften är att svara för Svenska kyrkans officiella relationer till andra kyrkor och samfund.

Verksamheten inriktas på att främja relationer med kyrkor som Svenska kyrkan har kyrkogemenskap med, till exempel genom Lutherska världsförbundet, eller genom särskild ekumenisk överenskommelse för att konkret gestalta enhet och samverkan. Bilateral ekumeniska relationer med andra kyrkor utvecklas för att öka förståelse och samverkan. Medlemskap i ekumeniska organisationer stödjer gemensam bearbetning av frågor. Ekumeniskt arbete vidgar perspektiven om vad det innebär att vara kyrka och därför är det värdefullt att söka arbetsformer som ökar engagemanget lokalt i församlingarna för ekumenik.

Deltagandet i det ekumeniska arbetet ger möjlighet att lyfta fram viktiga delar av kyrkostyrelsens omvärldsanalys om jämställdhet, klimat, minoriteters rättigheter och nya diakonala utmaningar. Detta kan ske genom att man ömsesidigt utmanar varandra, gemensamt bearbetar eller agerar tillsammans i sakfrågor. Den jämställdhet i officiella representationer och delegationer Svenska kyrkan tillämpar kan utmana andra kyrkor på samma sätt som de utmaningar och lärdomar Svenska kyrkan tar emot från andra.

Det finns en fortsatt strävan att bereda yngre människor möjlighet att delta i ekumeniska officiella relationer. Likaså att fortsättningsvis möjliggöra för unga att ansluta till de större konferenser och mötesplatser som finns i den världsvida ekumeniken, som genom exempelvis det förmöte för unga som arrangerades i samband med Kyrkornas världsråds generalförsamling i Busan i november 2013.

Exempel på insatser är fortsatt engagemang i Kyrkornas världsråd (KV), Global Christian Forum (GCF), Lutherska världsförbundet (LVF), Konferensen för europeiska kyrkor (KEK), Sveriges kristna råd (SKR) och Svenska missionsrådet (SMR). Därtill kommer insatser för ett fortsatt fördjupande av relationerna till kyrkorna som ingår i Borgågemenskapen (Porvoo), till Evangeliska kyrkan i Tyskland (EKD) och till Svenska kyrkans partnerkyrkor i syd, samt tal med ortodoxa och orientaliska kyrkor i Sverige samt arbete för att finna former för relationen till Eumeniakyrkan.

För ytterligare information om arbetet med officiella relationer till andra kyrkor och samfund, se rubriken *Samarbetet i globala ekumeniska allianser* i avsnittet *Internationell mission och diakoni*.

Planeringen har påbörjats i enlighet med kyrkmötesuppdraget, KmSkr 2011:6, för ett firande av reformationens 500-årsjubileum 2017. Firandet ska präglade återkommande arrangemang och konferenser som finns inom Svenska kyrkan, ha en folkbildande karaktär och genomföras på ett ekumeniskt lyhört sätt. Planeringen sker i samverkan med LVF och i kontakt med SKR.

Det finns ett ökat behov av att värna religionsfrihet och mänskliga rättigheter och Svenska kyrkan arbetar både i bilaterala och multilaterala relationer för detta. Religiösa minoriteter drabbas av utsatthet där demokratiska system och stabil

ekonomi saknas. Svenska kyrkan stödjer dialoger med moderata krafter i olika situationer och bidrar till att skapa motbilder till fundamentalistiska tolkningar av religion och utvecklar metoder för gränsöverskridande samtal i känsliga frågor, bland annat genom att erbjuda trygga miljöer för denna dialog. Kyrkostyrelsen kommer att fortsätta analysera behoven hos olika grupper i utsatta situationer och stödja våra samarbetspartner genom de kanaler som finns både inom verksamheten för internationell mission och diakoni och genom andra ekumeniska samarbeten.

Med anledning av det ökade behovet intensifierar kyrkostyrelsen bidraget för att stärka mänskliga rättigheter och religionsfrihet här i Sverige. Det sker genom att förstärka kompetensen inom området religionsdialog. Ett internationellt jämförande forskningsprojekt om förföljda kristna har också påbörjats och 2015 års forskardagar kommer att lyfta mänskliga rättigheter inklusive minoriteters rättigheter och religionsfrihet. Det finns ett kyrkomötesuppdrag, Arbetsgrupp för förföljda kristna samt religions- och övertygelsefrihet, KmSkr 2013:22.

Det gemensamma biskopsmötet mellan Svenska kyrkan och Tanzaniska kyrkan var planerat 2014, men har uppskjutits till 2015. LVF:s generalförsamling i Windhoek i Namibia 2017 innebär också ett ekonomiskt åtagande för Svenska kyrkan.

Tabell 2. Kostnader och finansiering av officiella relationer till andra kyrkor och samfund

Officiella relationer till andra kyrkor och samfund	Utfall 2013	Detalj-budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm-förelse 2015	Jäm-förelse 2016
Extern finansiering	2	2	2	2	2	0	0
Allmän utjämningsavgift	25	25	29	28	28	3	2
Kostnader	-27	-27	-31	-30	-30	-3	-2
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna ökar jämfört med tidigare ram till följd av anslag utfördelade över perioden till LVF:s generalförsamling. För 2015 tillkommer även kostnader för biskopsmötet mellan Svenska kyrkan och Tanzaniska kyrkan.

Internationell mission och diakoni

Uppdraget är att samordna, planera och utveckla Svenska kyrkans och dess församlingars arbete, engagemang och finansiering för internationell mission och diakoni. Verksamheten ska formas utifrån en nära, målmedveten och strategisk samverkan med andra kyrkor och internationella organ samt med församlingar i Svenska kyrkan. I uppgiften ligger att verka för internationellt och ekumeniskt samordnad planering av missions- och diakonala insatser. Verksamheten finansieras av insamlade medel, allmän utjämningsavgift och erhållna bidrag. Sida är en betydande bidragsgivare till vilken Svenska kyrkan är en ramavtalsorganisation. Inom det humanitära området är Svenska kyrkan också en strategisk partner till Sida.

Verksamheten inriktas på policyområdena *Pastoral utveckling*, *Hälsa*, *Genusrättvisa och jämställdhet*, *Hållbar försörjning* samt *Fred och försoning*.

Strukturen för organisering och tematisering av verksamheten har följande inriktning:

För att nå förändringar inom de policyområden som verksamheten inriktas på samarbetar Svenska kyrkan aktivt med samarbetspartner och stödjer verksamhet i Afrika, Asien, Karibien, Latinamerika och i Mellanöstern. I samverkan med kyrkor och andra religiösa aktörer stärks den generella teologiska reflektionen och uppdraget att holistiskt verka för mission och diakoni.

Utvecklingssamarbetet är långsiktigt och syftar till att bidra till hållbara och inkluderande samhällen för att skapa tro på framtiden och den egna förmågan. Att arbeta med grundorsaker till orättvisor och fattigdomsproblem är väsentligt.

Svenska kyrkan kommer, liksom andra aktörer i civilsamhället, att bli en bredare utvecklingsaktör i det internationella arbetet. En viktig aspekt av detta är att aktivt initiera studier och analyser, att lära av genomförd verksamhet samt att sätta upp mål för det gemensamma ansvaret. Långsiktiga relationer och partnerskap ger förutsättningar för att stärka kyrkor och andra aktörers roll på den lokala, nationella, regionala och globala nivån. Genom att tillsammans driva frågor gentemot makthavare, beslutsfattare och andra som har makt och ansvar i frågorna kan en varaktig förändring uppnås. För att påverka beslutsfattare att utgå ifrån förändring av grundorsaker och utforma en utvecklingspolitik för att stärka människors värdighet och grundläggande rättigheter ska en kvalitativ *policydialog* bedrivas.

Samarbetet i globala ekumeniska allianser

Detta program relaterar även till skrivelsens avsnitt *Officiella relationer till andra kyrkor och samfund*, men beskrivs här för att den internationella verksamheten ska redovisas i sin helhet.

Svenska kyrkan är en del av den världsvida kyrkan och vill vara en aktiv medlem för att stärka ekumeniska globala allianser och tillsammans med dem bidra till att kyrkor blir inkluderande och hållbara och verkar för fred, rättvisa och gemenskap.

Samarbetet med Kyrkornas världsråd (KV) och Lutherska världsförbundet (LVF) kommer under perioden att fokusera på de policyområden som anges ovan. Det gäller inte minst KV:s uppdrag som samlande kraft för medlemskyrkor för till exempel teologisk reflektion, stärkande av kvinnors röst och ledarskap samt interreligiös dialog för fred och försoning. KV:s och ACT-alliansens, Action by Churches Together, unika ingång i FN-systemet, bland annat genom det globala ekumeniska FN-kontoret i New York, är särskilt viktigt och bidrar till att stärka kyrkornas röst i globala rättvisefrågor.

Det gäller också LVF:s globala program för att stärka de lutherska kyrkornas teologi och utbildning, organisation samt ledarskaps- och genderfrågor. LVF har därtill en unik möjlighet att skapa ett högprofilerat lobbyarbete i mänskliga rättigheter genom att länka alternativa rapporteringar från sina lokala fältkontor till UNHCR och FN:s råd för mänskliga rättigheter.

Lokalt och nationellt samverkar Svenska kyrkan med LVF i humanitärt arbete och långsiktigt utvecklingssamarbete, med ambition att stärka kopplingen mellan dessa båda områden.

Resurser avsätts för att stärka lokala och regionala ACT-forum och ACT:s kapacitet och samordning av den globala och regionala policydialogen i frågor som rör klimatet och millenniemålen efter 2015. Vidare är det en ambition att verka för att Aprovech, kyrkornas påverkansorgan gentemot EU, så smidigt som möjligt ska bli integrerat i ACT-alliansen.

Det finns ett kyrkomötesuppdrag med anknytning till området, Nya dokument från Kyrkornas världsråd om kyrkosyn och mission, KmSkr 2013:23.

Program för global policydialog

I samverkan med regionala och globala nätverk och ekumeniska organisationer bedrivs påverkansarbete i några globala frågor som på sikt är helt avgörande för effektiv fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling. Kombinationen av strategiska samarbeten och allianser å ena sidan och evidensbaserade studier och analyser å den andra, ökar möjligheterna att åstadkomma påverkansresultat.

I landprogrammen bedriver Svenska kyrkan tillsammans med samarbetspartner nationella och regionala policydialoger. Det arbetet kompletteras av policydialog och påverkansarbete på den globala nivån, EU- och Sverigenivån för att påverka policyskapandet i viktiga globala utvecklingsfrågor som klimatfrågan och FN:s millenniemål.

Arbetet behöver underbyggas med egna analyser av den verksamhet som vi tillsammans med partner står i, men också relatera till aktuell forskning och andra aktörers erfarenheter. Det är därför angeläget att dra nytta av de erfarenheter som görs i relation till den landprogrammerade verksamheten. Genom att både påverka beslutsfattare att agera i de globala policyfrågorna och att påverka attityder och ställningstaganden i kyrka och samhälle bidrar vi till förändring. Det är av vikt att arbeta med olika metoder för att få engagerade i Svenska kyrkan, inte minst unga, att aktivt delta i opinionsbildning.

Program för humanitära insatser

Svenska kyrkan har ett mandat att rädda liv och lindra nöd i akuta situationer. Detta uppdrag utförs genom humanitära insatser som primärt samordnas inom ACT-alliansen, men även utförs i samarbete med andra partner.

Det humanitära arbetet bedrivs utifrån internationell standard och principerna om humanitet, opartiskhet, neutralitet och oberoende i det humanitära biståndet. Alla humanitära insatser syftar till att säkerställa människors grundläggande rättigheter och upprätthålla värdighet i situationer där människor är extremt utsatta och sårbara. De humanitära principerna är inte förhandlingsbara, vilket innebär att humanitärt bistånd enbart ska ges på grundval av behov. I interna målkonflikter ska de humanitära principerna ha företräde.

Svenska kyrkan ska ha beredskap att bistå med insatser i akuta situationer, primärt i Svenska kyrkans programländer men även i särskilda fall i länder där Svenska kyrkan inte har ett tidigare samarbete. När det gäller utdragna kriser och konfliktsituationer i något av Svenska kyrkans programländer kan humanitära insatser initieras. Dessa ska då tydligt kopplas till pågående långsiktiga insatser i landet eller i regionen, samt i relevanta fall till påverkansinsatser. I händelse av sådana insatser ska det redan från start planeras för hur insatsen ska avslutas alternativt övergå i det pågående utvecklingsarbetet.

Arbetet med engagemang, stöd, insamling och vänrelationer

Detta arbete relaterar även till skrivelsens avsnitt *Stöd till stift och församlingar*, men beskrivs här så att den internationella verksamheten redovisas i sin helhet.

Den internationella verksamheten ska utgöra ett stöd och en samordning för församlingars och stifts engagemang i internationella frågor. Under de kommande åren kommer detta stöd att utvecklas och arbetet med engagemang inom Svenska kyrkan att förnyas.

Det är av vikt att fortsätta arbetet med att vidmakthålla det stora engagemang för Svenska kyrkans internationella arbete som finns bland ideellt engagerade. Samtidigt behöver kontaktytor med anställda och förtroendevalda ökas, för att det

internationella arbetet ska kunna integreras i församlingarnas och stiftens egna verksamhetsplaner, budgetar och insatser. Alla nivåer i Svenska kyrkan bär ett gemensamt ansvar för Svenska kyrkans internationella arbete. Insatser genomförs för att höja kunskapen om det internationella arbetet för alla inom Svenska kyrkan. Ett särskilt analysarbete görs med anledning av den sedan många år nedåtgående trenden i insamlingsresultatet.

Åtgärder kommer också att vidtas för att göra det möjligt för människor i Sverige och i partnerkyrkor att dela erfarenheter omkring tro och liv. Särskilt stöd prioriteras med syfte att utveckla former för delande, rådgivning och samordning av de vänrelationer som idag bärs av nationell nivå, stiftet och församlingarna. Stödfunktionen agerar i samverkan med stiftet och utgör ett stöd för deras arbete med att främja internationell mission och diakoni i församlingslivet. Vidare undersöks möjligheten att omvandla en del av de projekt som nationell nivå har ansvar för till vänprojekt som stift och församlingar kan få en tydligare relation till.

Internt utvecklings- och kvalitetssäkringsarbete

Den här delen av verksamheten är en intern stödfunktion för hela den internationella verksamheten och beskrivs här för att den internationella verksamheten ska redovisas i sin helhet.

Det kvalitetsarbete som krävs inom kärnverksamheten i och med att Svenska kyrkans internationella arbete är certifierat i HAP, Humanitarian Accountability Partnership, kommer att implementeras under en femårsperiod. Genom konsultationer som genomförts i arbetet med den strategiska plan som antagits för 2014-2017 har även partner tagit emot information och deltagit i diskussioner gällande ansvar och kvalitet. Kvalitetsutvecklingen handlar om hur samarbetet mellan Svenska kyrkan och våra partner ser ut, som exempel hur beslut fattas, vilken personal som rekryteras och hur samarbetet dokumenteras.

Tabell 3. Kostnader och finansiering av internationell mission och diakoni

Internationell mission och diakoni	Utfall 2013	Detalj-budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm-förelse 2015	Jäm-förelse 2016
Extern finansiering	362	333	321	325	329	21	22
Varav insamlade medel	158	154	154	154	154	-1	-1
Varav erhållna bidrag	192	159	167	171	175	22	24
Varav övr. int., förändr. dest. medel	12	20	0	0	0	0	-1
Allmän utjämningsavgift	70	85	90	90	90	-1	0
Ränta destinerade medel	2	1	1	1	1	-1	-1
Kostnader	-434	-419	-412	-416	-420	-19	-21
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Intäkterna ökar jämfört med tidigare ram främst till följd av ökade bidrag från Sida. Nivån på finansiering från allmän utjämningsavgift följer den långsiktiga plan som kyrkostyrelsen tidigare utformat. Vad gäller kostnaderna ökar främst lämnade bidrag. Destinerade medel, öronmärkt för den internationella verksamheten, planeras inte ianspråkta ytterligare, vilket ökar kraven på kostnadskontroll i verksamheten. I enlighet med kyrkomötets beslut 2007 ingår 30 miljoner kronor avseende bostadsbyggnadsprojekt på Olivberget. Kostnaden fördelas med 10 miljoner kronor för respektive år.

Stöd till stift och församlingar

Det finns ett gemensamt ansvar i Svenska kyrkan för en sammanhållen kristen livstolkning i ett växelspel mellan tradition och förnyelse. Den nationella nivåns uppgift är att stödja stiftens arbete för utveckling av församlingslivet. Stödet till församlingar ges antingen direkt eller via stiftet, därtill lämnas stöd till stiftet utan en direkt koppling vidare till församlingsnivån.

Vissa utvecklingsarbeten äger rum i samarbete med något eller några stift som har särskilt intresse och engagemang inom ett verksamhetsområde. En arbetsmetod som blir allt vanligare är att kompetens inom vissa områden utvecklas tillsammans i några stift. Erfarenheter som görs delas därefter vidare till hela landet, till exempel vad gäller modeller för fortbildning inom områden som kräver alltför stora resurser för ett stift att bära på egen hand. Likaså tar ibland något eller några stift ansvar för nationell samordning och utveckling i en fråga, för en kortare eller längre period, till exempel så som några stift nu gör för området arbetshandledning.

Verksamheten inriktas på att ge stöd inom de prioriterade områden som kyrkostyrelsen och stiftet kommit överens om: *omvärldsanalys och forskning, administrativa stödfunktioner, stöd till församlingens grundläggande uppgift samt kommunikation*. Stiftet har också uttryckt behov av att den nationella nivån utmanar stiftet, inte minst i identitetsfrågor.

Det pågår ett övergripande arbete för att utveckla processen med församlingsinstruktioner. Den nationella nivån stödjer stiftens arbete i att utarbeta vägledningar till församlingar genom bidrag till omvärldsanalys och erfarenhetsutbyte.

Det finns två kyrkomötesuppdrag som kommer att hanteras under perioden, Behörighet som arbetsledare, KmSkr 2013:6, och Benämning på befattningar som präst, KmSkr 2013:7. Likaså finns ett uppdrag Den svenska psalmboken, KmSkr 2011:10.

Hållbarhet

Det handlar om att i planeringen för stöd till stift och församlingar identifiera de områden som stärker ett hållbart samhälle och ett meningsskapande kyrkoliv. Därför omfattar den nationella nivåns arbete stöd till klimatarbete, utveckling av det diakonala arbetet och utmaning i identitets- och människovärdesfrågor, som samtliga bidrar till en global sammanhållning.

Svenska kyrkan har ett särskilt ansvar när människovärdet kränks och när skillnaden mellan människor blir större. En konkret utmaning är att till exempel konfirmandarbetet ska vara tillgängligt för alla oavsett funktionsnedsättning eller social utsatthet.

Kyrkostyrelsen följer FN:s klimatförhandlingar och bidrar till opinionsbildning. Det finns certifieringssystem och andra verktyg för församlingars omställningsarbete för miljön och under 2014 har ett biskopsbrev om klimatet utkommit.

Inom arbetet för hållbarhet är det viktigt att samverka med andra organisationer och även europeiska nätverk och organisationer såsom Europeiska kyrkokonferensen. Många av de frågor Svenska kyrkan arbetar för globalt i Sverige kräver också ett europeiskt perspektiv och samarbete. *Ekumeniska EU kontoret* i Sverige, där Svenska kyrkan genom SKR är en av huvudmännen är ett stöd till församlingarnas utvecklingsarbete genom kunskapsförmedling och handledning vid ansökningar om ekonomiskt stöd från EU.

Genom *Fairtrade Sverige AB*, som Svenska kyrkan äger till hälften, påverkar Svenska kyrkan detaljhandeln, återförsäljare och grossister att produktutveckla sitt sortiment.

Genom att erbjuda stift och församlingar en finanspolicy och etiskt ansvarsfulla investeringsmöjligheter, vilka vilar på grundprinciperna om människovärde och förvalterskap, kompletterar kapitalförvaltningen det arbete som sker på andra håll inom Svenska kyrkan.

Diakonalt utvecklingsarbete

Svenska kyrkans församlingar finns idag på nya arenor och den diakonala verksamheten hittar nya former. Det ställer nya krav i fråga om analys, kompetens och kvalitet. På kort sikt vill vi öka medvetenheten om vilken roll Svenska kyrkans diakonala arbete har ur ett samhällsperspektiv, dess bidrag till välfärd i samhället samt kopplingen till vårt uppdrag som kyrka. Som exempel finns ett nationellt webbverktyg som stöd vid planeringen av församlingens diakonala arbete som leder till lokala diakonipastorater med handlingsplaner.

På lång sikt vill vi att Svenska kyrkans former för åtaganden i välfärden ska vara grundade i vår identitet som evangelisk-luthersk folkkyrka, församlingens grundläggande uppgift, nutidsmänniskans behov och samtidens sociala utmaningar.

Kyrkostyrelsen antog 2013 en plattform om *Svenska kyrkans roll och uppgift i den svenska välfärden*. Syftet med plattformen är att beskriva motiv och principer vägledande för Svenska kyrkan på nationell nivå. Den kan också fungera inspirerande för församlingar och stift. Kyrkostyrelsen kommer att arbeta fram en plan för det fortsatta arbetet med välfärdsfrågorna under 2014. Planen kommer att rymma en dialog- och samrådsprocess med stiftet samt strukturerat erfarenhetsutbyte och kunskapsspridning. Vid den fortsatta bearbetningen av välfärdsfrågorna kan den antagna plattformen fungera både som ram och som utgångspunkt.

I de samhällsförändringar som sker på välfärdsområdet efterfrågas Svenska kyrkan. Som exempel finns sedan länge flera etablerade lokala samarbeten mellan Arbetsförmedlingen och församlingar i syfte att stödja människor i arbetslöshet. Ett nationellt projekt kommer att genomföras under perioden i samarbete med Arbetsförmedlingen centralt, i syfte att inspirera och stärka församlingarnas kompetens ytterligare inom området.

Det efterfrågas arenor för kunskaps- och erfarenhetsutbyte från stiftet inom välfärdsområdet liksom för diakonalt utvecklingsarbete med rättighetsbaserat arbete som utgångspunkt. Ett rättighetsbaserat arbete innebär att möjliggöra individens inflytande över sitt liv, att involvera berörda parter och att grundorsakerna till en problematik identifieras. Svenska kyrkan kan vara en viktig röst i samhällsdebatten och denna roll behöver stärkas ytterligare.

Migrations-, flykting- och integrationsfrågor är centrala områden i en strävan efter ett hållbart samhälle och stiftet får kontinuerligt stöd till kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte på dessa områden. Svenska kyrkan stödjer och bidrar till utveckling av *Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar* dit många människor söker sig för kostnadsfri juridisk rådgivning, familjeåterförening och svenskt medborgarskap.

Som ett led i det diakonala arbetet för hållbarhet samordnas Svenska kyrkans familjerådgivning, tre telefonjourer och utveckling av själavård på nätet samt själavården på samhällets institutioner. Under perioden utvecklas metoder och samverkansformer liksom former för påverkansarbete i fråga om barn som lever i utsatthet.

Med anledning av ett kyrkomötesuppdrag, *Kyrkliga begravningsbyråer* (KmSkr 2013:14) kommer perioden att innebära ett utvecklingsarbete vad gäller kyrkans

KsSkr 2014:1 möte med människor i sorg. Förstudien som presenteras i början av perioden kommer att bidra till avvägningar och omfattning på arbetet.

Det ges stöd till stiftens arbete för att motverka sexuella trakasserier och våld i nära relationer och till arbete i genderfrågor och ökad medvetenhet i HBTQ-frågor. Det finns ett specifikt kyrkomötesuppdrag om HBT-certifikat, KmSkr 2013:19. Jämställdhetsskrivelsen som redogör för jämställdheten i Svenska kyrkan och som presenteras för kyrkomötet vart fjärde år medverkar till att frågan om jämställdhet uppmärksammas. Nästa gång en jämställdhetsskrivelse lämnas är år 2016.

Ideellt engagemang och samhörighet

I den aktuella studie som nämnts tidigare framgår att 700 000 personer skulle kunna tänka sig att göra en ideell insats inom ramen för Svenska kyrkans verksamhet, främst inom det sociala området. Människor måste beredas plats för sitt engagemang och anställda medarbetare i Svenska kyrkan utbildas i att leda ideella medarbetare. Att ta vara på ideella krafter är ett uppdrag som inte bara handlar om att fördela identifierade arbetsuppgifter utan det handlar om att ta tillvara människors specifika kompetenser, deras nätverk och visioner som både kan påverka och förnya Svenska kyrkan.

Att verka för en kyrka med ideella krafter är en utmaning som kräver både kulturförändring och nyorientering, så att det ideella engagemanget får tillföra, berika och stärka verksamheten. Ett sätt att stödja ideellt engagemang är att stödja nätverket *Ideellt forum i Svenska kyrkan* och *Volontärbyrå i Svenska kyrkan* som i samverkan med stiftet erbjuder fortbildning, erfarenhetsutbyte och lärande. Svenska kyrkan är också medlem i paraplyorganisationen *Forum - Idéburna organisationer med social inriktning*. Vidare lämnas organisationsbidrag till bland andra *EFS* och *Svenska Kyrkans Unga*.

Att som individ göra en insats i en verksamhet som kyrkan kan både skapa mening och sammanhang, ge livsmod och näring till fortsatt identitets- och trosutveckling.

Praktisk handling kan vara en väg till tro och för den som vill engagera sig kan detta vara en ingång till tro och kyrklig gemenskap, inte minst för yngre människor.

Barn, ungdomar och unga vuxna

Arbetet med att stärka barns och ungas delaktighet i Svenska kyrkan fortsätter i samverkan med stiftet. Medarbetare som möter barn och unga erbjuder fortbildning och inspiration inom exempelvis konfirmandarbete och för samarbetet mellan kyrka och skola. Nationella fortbildningar för mötet med barn och unga med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar erbjuds även fortsättningsvis och pedagogiskt utvecklingsarbete med det kyrkliga kulturarvet och kyrkorummet som resurs kommer att initieras. Under verksamhetsperioden kommer chefer för förskolor med Svenska kyrkan som huvudman att erbjudas mötesplatser för erfarenhetsutbyte. Samarbetet med *Svenska fotbollsförbundet* fortsätter att utvecklas och genom detta etableras en kontakt med barn och unga som innebär att den som är ung inte måste välja antingen kyrkan eller idrotten.

Under perioden genomförs de tvådelade kyrkomötesuppdragen, KmSkr 2013:18 om konfirmation, med syftet att dels stärka informationsinsatser och dels uppmärksamma konfirmationens betydelse som ett stöd till ungas livskvalitet så som det formuleras i Svenska kyrkans riktlinjer för konfirmandarbetet.

Det finns många ideellt engagerade i konfirmandarbetet, inte minst unga konfirmandledare som behöver fortsatt stimulans och uppmuntran.

Det är värdefullt med olika alternativ vad gäller konfirmandarbetet. Det bör finnas olika inriktningar och teman som möter ungdomars intressen. Men föräldrarnas möjlighet att finansiera konfirmandtiden eller ett läger får inte påverka en tonårings möjlighet till en meningsfull konfirmandtid. Verksamhet som riktar sig till föräldrar, barn och unga får inte stänga ute någon på grund av ekonomisk eller social utsatthet. Även barn som placerats i samhällsvård har rätt att erbjudas delaktighet i svenska kyrkans församlingar. Dessa frågor kräver uppmärksamhet och resurser.

Unga vuxna är en ofta bortglömd grupp som stundtals faller utanför Svenska kyrkans målgruppsanpassade verksamhet. I denna grupp finns både kompetens, vilja till ideellt engagemang och en stor nyfikenhet. Kyrkostyrelsen avser utveckla arbetssätt som synliggör och underlättar möjligheterna att följa unga medlemmar som byter bostadsort.

På större högskoleorter kan de fångas upp i det arbete som bedrivs genom kyrkans högskolearbete, men för den som inte är student kan en inbjudan eller ett välkomstbrev från en församling betyda mycket.

Flerspråkighet och minoriteters rättigheter

Arbetet inom flerspråkighetsområdet inriktas på att fullfölja de kunskapshöjande och metodutvecklande insatser som planerats och som förväntas ge församlingar bättre förutsättningar att klara den grundläggande uppgiften även på de nationella minoritetsspråken. För att detta ska kunna ske behöver även biblar, psalmer och kyrkohandböcker göras tillgängliga på dessa språk. Det behövs också insatser för att inkludera döva och hörselskadade i Svenska kyrkans verksamhet. Särskilt fokus läggs på att utveckla Svenska kyrkans flerspråkiga arbete bland barn och unga för att stärka minoritets- och urfolksbarns och ungas identitet, livsmod och andliga utveckling.

Under perioden stärks insatserna för att synliggöra samers erfarenheter. De diakonala insatserna behöver stärkas för att möta samer i deras existentiella frågor och för att öka dialogen med majoritetssamhället. Sommaren 2017 står dessutom Svenska kyrkan värd för de samiska kyrkodagarna.

Svenska kyrkans arbete med inkludering av romer och resande förstärks genom ett projekt som pågår fram till sommaren 2016.

Kyrkohandboken

Engagemanget som visats under den nyligen genomförda remissomgången av förslaget till ny kyrkohandbok vittnar om stort intresse bland många människor. Under perioden 2015-2016 kommer kyrkohandboksrevisionen att slutföras. Åtgärder har vidtagits för att särskilt beakta barns och ungas perspektiv. Efter det att svaren i kyrkohandboksförslagets stora remittering bearbetats kommer en ytterligare remissomgång med ett reviderat förslag att genomföras. Därefter arbetas ett slutförslag till ny kyrkohandbok fram och lämnas till kyrkomötet 2016 för att sedan kunna tas i bruk under 2017. Efter beslut i kyrkomötet påbörjas bearbetningen av kyrkohandbokens översättningar till nationella minoritetsspråk, svenskt teckenspråk och andra språk.

Dela tro – dela liv

Den större satsningen på kyrkans undervisning och mission för alla åldrar, *Dela tro - dela liv*, genomförs under perioden och kulminerar under reformationsjubileet 2017 för att sedan fasas ut 2018. Syftet är att stärka församlingarna i den grundläggande

KsSkr 2014:1 uppgiften genom att bland annat kompetensutveckla och stärka anställda, förtroendevalda och ideella medarbetare som bärare av tro.

Det konkreta innehållet i satsningen utarbetas och genomförs i samarbete mellan den nationella nivån, stiftet och församlingarna. Som exempel planeras en årlig konferens som bidrag till fortbildning i stift och församling, mötesplatser för erfarenhetsutbyte och lärande samt planering av bidrag till delar av innehållet under Teologifestivalen 2015.

Kartläggning, analys och forskning kommer att genomföras och en webbaserad kunskapsbank för undervisning och lärande tillgängliggörs. En delsatsning genomförs i samarbete med *Svenska Kyrkans Unga* som ett bidrag till att stärka ungas livskvalitet. Det kommer även att finnas delsatsningar för att lyfta kyrkorummets möjligheter och stärka människors möjligheter att dela liv och tro genom kulturella och musikaliska uttryck samt delsatsningar i syfte att stärka och nyansera kunskapen om kristen tro hos media och andra centrala samhällsaktörer.

Kyrkostyrelsen avser att årligen följa processen och informera kyrkomötet om hur den fortskrider samt presentera en utvärdering av genomförande och måluppfyllelse för kyrkomötet 2019. Kyrkomötet beslutade 2012 att fastställa en ram på 60 miljoner kronor för detta ändamål under åren 2013-2018.

Svenska kyrkan som lärande organisation

Vid och inför utfasning av stora satsningar, som exempelvis riktat församlingsbidrag, *Dela tro - dela liv* och arbetet med kyrkohandboken behöver arbetet med utvärdering och kontinuerligt lärande utvecklas. De lärdomar som dras ska bli till nytta inför kommande större satsningar.

Kommunikationsstöd

De kärnvärden och ledord som ska prägla all kommunikation är närvaro, öppenhet och hopp. Allt kommunikationsarbete ska sikta mot en kyrka som människor har en positiv relation till och känner glädje över att tillhöra. Den nationella nivån ska fungera som en sammanhållande kraft genom samlat kommunikationsstöd till stift och församlingar.

Det behöver satsas mera på medlemskommunikation de närmaste åren och konkret innebär det att tematiska och målgruppsanpassade verktyg som kan användas under en flerårsperiod av stift och församlingar behöver utarbetas. Under perioden är bland annat kyrkovalet 2017 en utmaning.

Den digitala kommunikationen behöver förbättras, inte minst internt i Svenska kyrkan genom intranätet. Det gäller också kyrkans närvaro på sociala medier i stort och genom pastoralt arbete genom särskilda forum på nätet.

Administrativa stödfunktioner

Ramavtal för hela Svenska kyrkan har under 2013 genererat rabatter på cirka 50 miljoner kronor. Då efterfrågan på gemensamma avtal är fortsatt hög inom flera områden vidareutvecklas upphandlingsfunktionen under de kommande åren. Den nationella nivån sluter vidare varje år ett kopieringsavtal med Bonus Presskopia som innebär att församlingar utan kostnad kan kopiera till exempel sångtexter fritt i verksamheten.

Stödet inom fastighetsområdet, såväl inom kulturarvssektorn som generellt, ökar under perioden.

Tabell 4. Kostnader och finansiering av stöd till stift och församlingar

Stöd till stift och församlingar	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. Ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Extern finansiering	22	20	19	19	17	1	1
Allmän utjämningsavgift	115	62	74	66	72	17	8
Finansförvaltningen	83	152	65	73	69	8	18
Kostnader	-220	-234	-158	-158	-158	-26	-27
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Resursförstärkning sker främst inom fastighets- (8 miljoner kronor) och informationsstöd (2 miljoner kronor), minoritetsspråk (2 miljoner kronor), anslag till rådgivningsbyrån (1 miljon kronor), diakonal utveckling (1 miljon kronor) och omvärldsanalys (1 miljon kronor).

7 miljoner kronor av kostnadsökningen i tabellen jämfört med tidigare beslutad ram beror endast på att kostnaden redovisades under annan rubrik förra året.

Sedan tidigare finns riktat församlingsbidrag, destinerat till församlingar/pastorat för åtgärder som leder till ökad samverkan mellan församlingar i syfte att uppnå bestående förändringar och verksamhetseffektivisering, som får användas till och med 2016.

Ett nytt utbildningsinstitut

Uppdraget är att ange villkoren för tillträde till de kyrkliga grundutbildningarna, bestämma utbildningsplaner samt se till att de kyrkliga grundutbildningarna erbjuds i tillräcklig omfattning. Vidare är uppgiften att stödja rekrytering till kyrklig tjänst och utbildning. Utbildningarna ska uppfattas som attraktiva och hålla en hög kvalitet till en rimlig kostnad.

Enligt beslut av *Nämnden för utbildning, forskning och kultur* 2013 har Svenska kyrkans utbildningsinstitut sin placering i Uppsala, men undervisning bedrivs tillsvidare också i Lund. Utbildningsinstitutet tar emot sina första studenter höstterminen 2014 med ett beräknat studerandeintag på cirka 180 studenter på helfart och 40 på halvfart.

Institutet ger en integrerad pastoralteologisk utbildning för diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster som innehåller gemensamma moment, men också kurser specifika för respektive yrke.

Till utmaningarna för de första åren, som sammanfaller med planeringsperioden, hör att hitta en form för organisation av utbildningsinstitutets verksamhet och personella resurser som håller samman institutet i en gemensam pedagogisk och teologisk vision. Det krävs också en väl fungerande organisation för kontakter med stiftet som ansvarar för utformningen och genomförandet av minst åtta veckors praktik för samtliga yrkesgrupper.

Högsta prioritet är att stärka studenternas färdigheter och deras förmåga att analysera och reflektera över Svenska kyrkan samt bekräfta och fördjupa deras samhörighet med Svenska kyrkan.

Vidare ska den behörighetsgivande utbildningen för blivande kyrkoherdar som nu genomförs i samarbete med Uppsala universitet, Malmö högskola och Lunds universitet utvärderas och utvecklas. Det, sedan tidigare, initierade uppdraget att undersöka behovet av att utveckla påbyggnadsutbildning och avancerad fortbildning för de fyra professionerna ska följas upp i samråd med stiftet.

Då institutet bedriver utbildning på två orter med cirka 70 mils avstånd medför detta ökade kostnader.

Tabell 5. Kostnader och finansiering av de kyrkliga grundutbildningarna

De kyrkliga grundutbildningarna	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Extern finansiering	1	0	0	0	0	0	0
Allmän utjämningsavgift	51	62	51	52	52	-1	1
Kostnader	-52	-62	-51	-52	-52	1	-1
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna är i stort sett oförändrade jämfört med tidigare ram. Det finns dock viss risk för fortsatta etableringskostnader under 2015. Sådana kostnader ingår inte i budget.

Forskning

Uppgiften är att främja forskning inom det teologiska forskningsområdet och andra för kyrkans liv och verksamhet väsentliga områden.

Verksamheten inriktas på att genomföra forskning vars resultat kan utgöra underlag för Svenska kyrkans reflektion över sin identitet och sitt uppdrag samt reflektion över religionernas roll i det mångkulturella samhället samt att tillgängliggöra forskningsresultaten.

Under planeringsperioden kommer forskningen i huvudsak att ske inom följande områden: Kyrkans identiteter, Religionsdidaktik och Kyrkovetenskap med praktisk inriktning som kommer att inkludera frågor kring det gemensamma i relation till individualisering och kyrkan som gränsöverskridande gemenskap. Under 2015 undersöks möjligheten att initiera ett forskningsprojekt som fokuserar på förtroendevalda inom Svenska kyrkan och relaterar till förhållandet mellan anställda, förtroendevalda och medlemmar i Svenska kyrkan. Som en konsekvens av omvärldsanalysen kommer den forskning som genomförts i glesbygd att följas upp under perioden.

Tabell 6. Kostnader och finansiering av forskning

Forskning	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Allmän utjämningsavgift	10	10	10	11	11	0	1
Kostnader	-10	-10	-10	-11	-11	0	-1
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna är i stort sett oförändrade jämfört med tidigare ram.

Kultur

Uppgiften är att verka för ett rikt och mångfaldigt kulturliv som främjar dialogen om religion och livstolkning.

Verksamheten inriktas på att stärka Svenska kyrkans röst i kulturdebatten och kulturens ställning inom Svenska kyrkan. Svenska kyrkans kulturstipendier och

filmpriser är ett sätt att stödja mötet mellan kultur och kyrka och bidrar till att stärka Svenska kyrkans reflektion kring sin samtid och sitt uppdrag.

Konceptet *Se Människan* vid Bokmässan i Göteborg fortsätter att utvecklas, liksom arbetet med Svenska kyrkans kulturstipendier och kulturdialogen på filmens område. Vidare är det en ambition att öka kunskapen om internationellt kulturteologiskt arbete, göra Svenska kyrkan mer delaktig i internationella nätverk och genomföra regelbundna större kyrkomusiksymposier.

Under perioden planeras en inventering av stiftens behov av stöd och kompetensutveckling inom området kultur. En viktig metod för att stärka stiftens arbete och utveckling är möten och gemensamma processer där stiftsmedarbetare, teologer med flera deltar tillsammans med konstnärer, dramatiker, musiker och andra professionella utövare av kultur. Syftet är att fördjupa kontakterna mellan kyrka och kulturliv och bidra till ömsesidigt utbyte av perspektiv och kunskap. Unga människors möjlighet att erövra och uppskatta ett kulturarv som till en början känns främmande får inte underskattas utan frimodigt erbjudas unga genom att öka bild- och kyrkorums pedagogisk kompetens bland medarbetare i stiftet.

Kyrkomötet beslutade 2013 att uppdra till kyrkostyrelsen att etablera ett brett samråd kring kyrkomusikens framtida roll i samhällets kulturliv. Kyrkomötet beslutade också att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur nationell nivå fortsättningsvis ska ta sitt ansvar för kyrkomusiken som en del av det kyrkliga kulturarvet, KmSkr 2013:20. Musiken berör människor, oberoende av ålder, bakgrund och kultur och tar vid där orden tystnar. Kyrkomusiken som en del av kulturarvet ska ha bredd, djup och kvalitet. Arbetet med de kyrkomusikaliska frågorna kommer därför att vara i fokus under denna verksamhetsperiod.

Tabell 7. *Kostnader och finansiering av kultur*

Kultur	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Extern finansiering	0	0	1	1	1	1	1
Allmän utjämningsavgift	9	13	7	7	7	-4	-5
Kostnader	-9	-13	-8	-8	-8	3	4
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna är i stort sett oförändrade jämfört med tidigare ram och innehåller medel för satsning inom kyrkomusik. Tidigare år har kulturarvskostnader redovisats under kultur, men finns nu under rubriken kyrkliga kulturminnen.

Kyrkliga kulturminnen

Svenska kyrkan äger 3 400 kyrkor och kapell, varav 3 000 är skyddade enligt Kulturmiljölagen. Årligen får Svenska kyrkan en kyrkoantikvarisk ersättning från staten för vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena. Kyrkostyrelsen beslutar om fördelning av ersättningen och redovisar användningen till regeringen. Till och med 2014 är det årliga bidraget fastställt till 460 miljoner kronor.

Verksamheten inriktas på att genomföra och följa upp diskussionerna med staten om villkor och nivåer på den kyrkoantikvariska ersättningen från 2015. I detta ingår att söka skapa en förnyad syn på det kyrkliga kulturarvet som levande och användbart och en samhällsresurs för social, kulturell och ekonomisk utveckling. Det kyrkliga kulturarvet ska betraktas som en angelägenhet och tillgång för alla i samhället.

Ambitionen är också att hitta nycklar för en så god fördelning av ersättningen som möjligt.

I regeringens skrivelse till riksdagen, *Den kyrkoantikvariska ersättningen* 2013/14:152, som presenterades i mars 2014, redovisas hur den kyrkoantikvariska ersättningen har använts under perioden 2002-2012. I den framgår hur den kyrkoantikvariska kompetensen inom Svenska kyrkan successivt förstärkts men att det finns områden som behöver utvecklas vidare, till exempel tillgängligheten till kyrkorna, inte minst i glesbygden där den har minskat. Likaså framgår det av skrivelsen att det inte bara handlar om att vårda och bevara kyrkorna utan också om att utveckla och använda dessa i fler funktioner än nu. Människor skulle till exempel kunna erbjudas kyrkorummet som ett upplevelserum där berättelserna om kyrkans tro och liv och bygdens historia återges. En av de större utmaningarna är de övertaliga kyrkorna på landsbygden som med färre medlemmar gör det svårt för församlingarna att behålla och vårda alla kyrkor.

Under planeringsperioden prioriteras tre områden: Det första är utveckling av kvalitet, effektivitet och analys, inklusive en ny modell för fördelning av ersättningen. Det andra området är stärkt nationellt stöd och utvecklade redskap i förvaltningen av fastigheter och kulturarv. Det tredje området handlar om strategisk utveckling av det kyrkliga kulturarvet som resurs för samhälle och kyrka, med fokus på utvidgat bruk, kommunikation av kulturvärdena och ökad tillgänglighet till kyrkorna.

Kyrkostyrelsen anser det angeläget att säkra Svenska kyrkans långsiktiga förmåga att förvalta det kyrkliga kulturarvet. För detta krävs hållbar finansiering och förvaltning. De förslag som fastighets- och utjämningsutredningen lämnar våren 2015 kommer att få betydelse för den fortsatta utvecklingen.

Riksantikvarieämbetet har fått regeringens uppdrag att göra en översyn av regleringen i 4 kap i kulturmiljölagen om de kyrkliga kulturminnena. Uppdraget ska genomföras i samråd med bl.a. Svenska kyrkan och länsstyrelserna och redovisas till regeringen senast i september 2015.

Under perioden fortsätter satsningen på kulturarvspedagogik som syftar till att kommunicera kulturvärdena till allmänheten och skapa förutsättningar för ideellt arbete där kulturarvet ses som en resurs för både kyrka och samhälle. I den nationella kommunikationen ska arbetet inriktas på ökat genomslag i synen på det kyrkliga kulturarvet som en värdefull samhällsresurs som tillhör alla.

Tabell 8. *Kostnader och finansiering av kyrkliga kulturminnen*

Kyrkliga kulturminnen	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. Ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Extern finansiering	536	700	671	460	460	-29	-40
Allmän utjämningsavgift	0	0	7	7	7	7	7
Kostnader	-536	-700	-678	-467	-467	22	33
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Den sedan tidigare ansamlade kyrkoantikvariska ersättningen som inte förbrukats planeras ha använts fullt ut vid utgången av 2015. I *Kontrollstation 2014* kommer riksdagen att ta ställning till storleken av kyrkoantikvarisk ersättning för tiden från och med 2015. Förslag kommer först i budgetpropositionen hösten 2014. I föreliggande förslag till budget har nivån fortsatt antagits ligga kvar på 460 miljoner kronor per år.

Ansaret innebär att verka för att det finns en kyrklig verksamhet för svenskar som vistas utomlands. I detta ligger att hålla kontakt med annan kyrklig verksamhet bland svenskar i andra länder och samverka med nordiska och internationella organ samt främja ekumeniskt samarbete. Rekrytering och utbildning av medarbetare och utlandsplacerad personal ingår också.

Ett arbete med att anpassa verksamhetens omfattning utifrån nationell och lokal försörjningsförmåga och kvalitetsstärka personalförsörjningen har pågått de senaste åren. Detta omställningsarbete är nu avslutat och det pågår ett analysarbete kring hur framtidens utlandskyrka ska formas, bland annat mot bakgrund av svenskarnas förändrade resmönster. Allt fler svenskar rör sig utomlands och drygt 500 000 svenskar bor för närvarande utomlands enligt SVIV, *Svenskar i världens* senaste räkning. Det finns en utmaning i att skapa en flexibel organisation som möter de förändringar som sker vad gäller resande och som kan ske plötsligt.

Verksamheten inriktas på att följa upp de förändringar som genomförts, höja kvaliteten i det diakonala arbetet, stärka insamlings- och kommunikationsarbetet, ge stöd i lokalförsörjningsfrågor och verka för utveckling av de lokaler som hyrs eller ägs av församlingarna, samt teckna avtal med församlingar och verksamhetsplatser.

Den inomkyrkliga omvärlden måste följas noggrant och utlandsförsamlingarna måste präglas av den utveckling och förnyelse som sker hemma utifrån den historia och kontext där de verkar. Ett erfarenhetsutbyte mellan Svenska kyrkan i Sverige och Svenska kyrkan i utlandet är något som bör stärkas.

Utlandskyrkan bereder plats för unga människor i verksamheten genom barn- och ungdomsgrupper men också för unga vuxna genom det nyligen etablerade traineeprogrammet. Barn far också illa utomlands, i familjer, och här har församlingarna en viktig uppgift att motverka utsatthet.

Tabell 9. Kostnader och finansiering av arbete bland svenskar i andra länder

Arbete bland svenskar i andra länder	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Extern finansiering	19	13	14	14	14	0	-1
Varav insamlade medel	9	8	8	8	8	-1	-1
Varav erhållna bidrag	3	2	3	3	3	1	1
Varav övr. int., förändr. dest. medel	7	3	3	3	3	0	-1
Allmän utjämningsavgift	69	76	77	77	77	0	0
Ränta destinerade medel	0	0	0	0	0	-1	-1
Kostnader	-88	-89	-91	-91	-91	1	2
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Intäkter och kostnader är i stort sett oförändrade jämfört med tidigare ram.

Svenska teologiska institutet i Jerusalem (STI)

Svenska teologiska institutet i Jerusalem ska utveckla och fördjupa frågan om kristnas möte med människor av annan tro, särskilt i mötet med judendomen.

Institutet har fyra huvudkomponenter: Akademisk verksamhet med forskningsanknytning och deltagande i de dialoger som kan föras i Jerusalem, kortare kurser av både akademisk och folkbildande karaktär, internationella kurser samt lokala program och utveckling av lokala kontakter. Verksamheten är inriktad mot frågor

som rör kristen livstolkning och ekumenik och betonar områdena hållbar utveckling, fred och försoning samt kvalitet och lärande.

Verksamheten inriktas på att utveckla färdiga kurspaket samt en samordnande funktion kring kursplanering och marknadsföring. Ambitionen är att verksamheten ska fortgå med god kursbeläggning och att samarbetet med det nya studieförbundet som bildas när Sensus studieförbund och Studieförbundet Bilda går samman ska fortsätta och utvecklas. Likaså är ambitionen att samarbetet med flera svenska universitet fördjupas. Med det ökade intresset för hållbar utveckling samt miljö- och skapelseologi i Jerusalem håller ett så kallat grönt pilgrimsarbete på att utvecklas, och detta kommer att inkluderas i institutets verksamhet och program.

STI är en resurs för Svenska kyrkans nya utbildningsinstitut och samarbetet kring aktuell teologi, omvärldsanalys och utbildning fördjupas.

För att göra STI mer känt, både för Svenska kyrkan i sin helhet och lokalt i Jerusalem, kommer en marknadsförings- och informationsstrategi att utarbetas.

Tabell 10. Kostnader och finansiering av STI

STI	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Extern finansiering	3	1	1	1	1	-1	-1
Allmän utjämningsavgift	3	4	4	4	4	0	0
Ränta destinerade medel	2	1	1	1	1	-1	-1
Kostnader	-8	-6	-6	-6	-6	2	2
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Intäkter och kostnader är i stort sett oförändrade jämfört med tidigare ram.

Administrativ samverkan

Utjämningsystemet

Den nationella nivåns uppgift att svara för det kyrkliga utjämningsystemet innebär att administrera och fastställa nivåerna i systemet. Årligen förmedlas kyrkoavgifter om cirka 12,5 miljarder kronor.

Utjämningsystemet syftar till att utjämna strukturella och ekonomiska olikheter mellan enheter i Svenska kyrkan, för att skapa förutsättningar för verksamhet över hela landet. Systemet omfattar inkomstutjämnning, utjämnning av kostnader för kyrko- och underhåll och utjämnning av kostnader med anledning av andelen kyrkotillhöriga (generell utjämnning) samt stiftsbidrag och extra utjämningsbidrag (individuella bidrag). I utjämningsystemet ingår också den allmänna utjämningsavgiften, som finansierar de individuella bidragen och stora delar av den nationella nivåns verksamhet.

Som aviserades i förra årets skrivelse har kyrkostyrelsen tillsatt en utredning om utjämningsystemet. Utredningen ska säkerställa ett långsiktigt hållbart, brett accepterat utjämningsystem samt överväga clearingsystemets effektivitet och möjlig inkorporering i utjämningsystemet. I utredningens uppdrag ingår också att lägga fram förslag som effektiviserar förvaltningen av kyrkobyggnader och eventuellt andra fastigheter, såväl ekonomiskt som kompetensmässigt. Utredningen ska lägga fram sina resultat för kyrkostyrelsen i april 2015.

Det finns ett kyrkomötesuppdrag som innebär att inom ramen för utredningen utreda möjlighet till ekonomisk kompensation för församlingar och pastorat i gränsbygder till följd av bortfall av kyrkoavgifter, KmSkr 2013:3.

KsSkr 2014:1

Allmän utjämning

Allmän utjämning utgör den nationella nivåns finansiering från kyrkoavgiften. Kyrkoavgiftsunderlaget följer inkomstutvecklingen i samhället. Budgeterade intäkter baseras på Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) prognos för skatteunderlagets utveckling. En nedjustering görs med 2 procentenheter jämfört med SKL:s prognos för hänsyn till minskande medlemstal och demografiska förändringar.

Generell utjämning

Generell utjämning utgör utjämningen på församlingsnivå. Den generella utjämningen följer av kyrkoordningens bestämmelser kring inkomstutjämning, utjämning av kostnader för kyrkounderhåll och utjämning av kostnader med anledning av andelen kyrkotillhöriga. Genom att avgifter och bidrag följer varandra påverkar den generella utjämningen inte den nationella nivåns resultat.

Tabell 11. Generell utjämning

Generell utjämning	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Extern finansiering	734	739	755	770	784	19	29
Allmän utjämningsavgift	0	0	0	-1	0	-1	-1
Kostnader	-734	-739	-755	-769	-784	-18	-28
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Omsättningen i utjämningssystemet ökar till följd av förbättrat avgiftsunderlag.

Individuell utjämning

Individuella bidrag består av stiftsbidrag och extra utjämningsbidrag. Kostnaden för stiftsbidragen utgörs av nettot mellan det totala stiftsbidraget och den utdelning som stiftens kan tillgodogöra sig från förvaltningen av prästlönetillgångar (särskild utjämningsavgift). Kostnaden på nationell nivå varierar i första hand som ett resultat av stiftens förvaltning av prästlönetillgångar.

Tabell 12. Individuell utjämning

Individuell utjämning	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Stiftsbidrag, brutto	-457	-457	-457	-457	-457	0	0
Avgår särskild utjämningsavg.	215	214	210	209	210	20	30
Stiftsbidrag, netto	-242	-243	-247	-248	-247	20	30
Extra utjämningsbidrag	0	0	0	0	0	0	0
Individuella bidrag	-242	-243	-247	-248	-247	20	30
Allmän utjämningsavgift	242	243	247	248	247	-20	-30

Kostnaderna för stiftsbidrag, netto, minskar jämfört med tidigare ram då tidigare planerad kompensation för ökade skattekostnader avseende prästlönetillgångar uteblir.

Gemensamma datasystem

Kyrkostyrelsen har sedan flera år betonat betydelsen av samordning och samverkan inom Svenska kyrkan i sin strävan efter hållbarhet. Det är angeläget att så stor del som möjligt av de samlade resurserna används för den grundläggande uppgiften och att verksamheten bedrivs ändamålsenligt, hållbart och kostnadseffektivt. Bland de områden som lyfts fram som särskilt strategiskt är ökad effektivitet genom administrativ samverkan och gemensamma system.

Uppgiften innebär drift, förvaltning och utveckling av bland annat kyrknätet, kyrkobokföringssystemet, kyrksam, val- och mandatsystem, kollekt- och betal-system, kyrkobyggnadsregistret och inventariesystemet Sacer, e-post, svenskakyrkan.se och det gemensamma intranätet. Uppgiften innebär dessutom utbildning och support.

Svenska kyrkans IT-stöd är i stark förändring. Stiftens efterfrågan på hög utbyggnadstakt av gemensamma systemlösningar ställer krav på att den nationella nivån kan möta församlingarnas och stiftens behov. Det handlar bland annat om ett samordnat beställaransvar, en stabil leveransorganisation som kan arbeta på ett systematiskt och kvalitetssäkrat sätt där effektivitet, säkerhet och hållbarhet står i centrum, med kontinuerlig riskanalys i förebyggande syfte.

Den gemensamma IT-plattformen, GIP, är en betydelsefull infrastruktur som möjliggör en enhetlig grund för samordning av administrativa system i Svenska kyrkan. Perioden 2015-2017 förväntas en hög tillväxt beträffande antalet användare av GIP. Arbetet med fortsatt utbyggnad tar stora resurser i anspråk och följande aktiviteter är särskilt väsentliga under perioden: uppbyggnad av en IT-driftsenhet med egen personal på de strategiska posterna istället för ett konsultberoende, övergång till avtal om leverans av tjänster enligt preciserade nivåer i stället för köpta konsulttimmar samt uppgradering av e-postsystemet till ny version. Förändringarna möjliggör en ökad kvalitet i arbetet. Kostnaden för GIP avser i huvudsak licenser och konsulter.

Under perioden krävs att nya systemstöd upphandlas eller utvecklas på flera områden. Det beror på tillkommande behov, nya områden för samverkan samt att vissa system nått slutet av sin tekniska livslängd.

Genom ändrad lagstiftning om folkbokföring krävs att Svenska kyrkan själv tar ansvar för att registrera i vilken församling den enskilde bor. Detta kräver nyutveckling i befintliga system. Det nya utbildningsinstitutet behöver ändamålsenliga studiesystem för utbildningsplanering och hantering av studenter. Den samlade och samordnade förvaltningen av fastigheter och kulturarv är beroende av förstärkt stöd för bland annat handläggning av kyrkoantikvarisk ersättning. Erfarenheterna från 2013 års kyrkoval ska tas tillvara för att säkerställa ett bättre stöd för kyrkoval 2017. Under perioden kommer det nuvarande kyrkobokföringssystemet att utvärderas, vilket kan medföra att en ny version behöver utvecklas.

Gemensamt administrativt stöd fortsätter att utvecklas under perioden, bland annat avseende ekonomi- och lönefunktioner. Ett projekt i samverkan med stiftens avseende dokumenthantering och e-arkiv har också startat. Detta betyder både att enhetliga arbetssätt utvecklas och att nya systemstöd tas i drift.

Utvecklingen av gemensamma stöd kräver att supportfunktioner byggs ut för att verksamheten ska fungera smidigt för användarna. Supporten kommer att ske genom att engagera medarbetare i olika delar av Svenska kyrkan, men vissa supportfunktioner för att effektivisera hanteringen av incidenter, problem och nylanseringar måste upphandlas av Svenska kyrkan på nationell nivå som gemensamma tjänster för kyrkan.

Ett kyrkomötesuppdrag med uppdrag till kyrkostyrelsen att fastställa en plan för införandet av gemensamma systemlösningar i Svenska kyrkan kommer att redovisas till kyrkomötet 2015, KmSkr 2013:27.

Ytterligare ett kyrkomötesuppdrag med anknytning till området bereds under perioden *Nya sätt att ge kollekt*, KmSkr 2013:21.

Tabell 13. Kostnader och finansiering av gemensamma datasystem

Gemensamma datasystem	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Extern finansiering	27	41	54	69	81	-8	-2
Allmän utjämningsavgift	121	159	149	143	123	28	40
Kostnader	-148	-200	-203	-212	-204	-20	-38
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Externa intäkter avseende GIP senareläggs i förhållande till tidigare plan när den nationella nivåns införandeplanering anpassats utifrån stiftens planerade införandetakt.

Förstärkningar sker bland annat för uppbyggnad av resurser för ny förvaltningsorganisation (5 miljoner kronor) och för anpassning av Svenska kyrkans system till följd av riksdagens beslut om att folkbokföring från 2016 ska ske i kommun istället för församling (5 miljoner kronor 2015 och 2 miljoner kronor för 2016 respektive 2017). Satsningar inom GIP medför ökade kostnader för 2016 (17 miljoner kronor) för att därefter sjunka (11 miljoner kronor).

4 miljoner kronor av kostnadsökningen i tabellen ovan beror på att dessa redovisades under annan rubrik förra året.

De direkta valen

Uppgiften avser övergripande ansvar för samtliga direkta val i hela landet genom att på olika sätt biträda stiftsstyrelserna i deras uppgifter genom utarbetande av gemensamma rutiner, information och utbildning.

Verksamheten inriktas på att ta till vara erfarenheterna från arbetet med 2013 års kyrkoval och förbereda valen 2017.

En fråga som är föremål för utredning är om även valet till kyrkomötet från Svenska kyrkan i utlandet ska ske genom ett direkt val istället för indirekt som vid kyrkovalet 2013. I övrigt torde kyrkovalet 2017 ske utifrån samma grundförutsättningar som tidigare, men det kommer att krävas investeringar i nya val- och mandatsystem inför nästa val då det tidigare använda organisationsregistret ersatts av ett nytt systemstöd för den kyrkliga organisationen, *Kyrksam*. Vidare kommer ändrad folkbokföring att innebära nya förutsättningar för det systemstöd som behövs för valets genomförande.

Det mer intensiva skedet med valförberedelser kommer att inledas under 2016, men redan nu pågår ett utvecklingsarbete utifrån gjorda utvärderingar och uppdrag från kyrkomötet som rör valfrågor.

Det är en utmaning att säkra tillgång till kompetens för kyrkovalet med god framförhållning och inför valet 2017 torde det också finnas behov av utökade resurser.

Det finns två kyrkomötesuppdrag: *Kyrkofullmäktiges storlek*, KmSkr 2013:16 och *Vissa frågor om de kyrkliga valens administration*, KmSkr 2013:17.

Tabell 14. Kostnader och finansiering av de direkta valen

De direkta valen	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Extern finansiering	4	0	0	0	0	0	0
Allmän utjämningsavgift	43	6	15	26	54	1	-1
Kostnader	-47	-6	-15	-26	-54	-1	1
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna är i stort sett oförändrade jämfört med tidigare ram avseende 2015 och 2016, men ökar för valåret 2017.

Normering, tillsyn och förvaltning

Inomkyrklig normgivning

Kyrkomötet ska i kyrkoordningen utfärda bestämmelser om kyrkans tro, bekännelse och lära, kyrkans böcker, gudstjänster, sakrament och övriga handlingar, tillhörigheten till kyrkan, kyrkans vigningstjänst, den kyrkliga organisationen och de regler efter vilka församlingar och stift samt organ på den nationella nivån ska fullgöra sina uppgifter.

Verksamheten inriktas på att producera ändamålsenliga underlag för förankring, reflektion och beslut om förändringar i kyrkoordningen.

Med anledning av att universitetshuset i Uppsala ska renoveras kommer åtminstone kyrkomötet 2014, 2015 och 2016 att genomföras i lokaler i samarbete med *Uppsala konsert och kongress*. Av denna anledning krävs utökade resurser för kyrkomötet. Även en eventuell förlängning av kyrkomötet 2016 på grund av bland annat behandlingen av förslaget till ny kyrkohandbok bidrar till ökade kostnader. Därtill kommer ökade kostnader i enlighet med kyrkomötets beslut om en ny ersättningsstadga som innebär rätt för ledamöterna till ersättning för förlorad arbetsförtjänst.

Det finns ett kyrkomötesuppdrag om demokratifrågor, KmSkr 2013:8 och ett om nomineringsgruppernas deltagande vid kyrkliga arrangemang, KmSkr 2013:16. Det finns även ett kyrkomötesuppdrag om översyn av kyrkoordningen och Svenska kyrkans bestämmelser, Minska krånglet, KmSkr 2013:26. Slutligen finns kyrkomötesuppdraget Verksamhetsindelning i redovisningen, KmSkr 2013:2.

Tabell 15. Inomkyrklig normgivning

Inomkyrklig normgivning	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Extern finansiering	0	0	0	0	2	0	0
Allmän utjämningsavgift	46	58	61	67	64	2	8
Kostnader	-46	-58	-61	-67	-66	-2	-8
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna är i stort sett oförändrade jämfört med tidigare ram avseende 2015 och ökar 2016 bland annat till följd av kostnader för behandling av större utredningar.

Tabell 16. Kostnader för förtroendemannaorganisationen

Kostnad för förtroendemanna- organisationen	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Ansvarsnämnd för biskopar	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	0,0	0,0
Valprovsnämnd	-0,2	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	0,0	0,0
Överklagandenämnd	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6	0,0	0,0
	-1,0	-1,1	-1,1	-1,1	-1,1	0,0	0,0
Kyrkomötet, arrangemang	-1,9	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7	-0,2	-0,2
Kyrkomötet, förtroendevalda	-16,5	-14,1	-14,0	-18,6	-17,5	0,4	-0,9
Kyrkomötet, intendentur	-1,5	-1,5	-1,5	-1,5	-1,5	0,0	0,0
Kyrkostyrelsen	-2,9	-3,9	-3,7	-3,7	-3,7	-0,1	-0,1
	-22,8	-24,2	-23,9	-28,5	-27,4	0,1	-1,2

Kostnaderna är i stort sett oförändrade jämfört med tidigare ram.

Ledning och samordning av Svenska kyrkans samlade beredskap

Kyrkostyrelsen har ett helhetsansvar för beredskapen inom Svenska kyrkan och har rätt att genom råd och anvisningar ge riktlinjer för hur planläggning ska bedrivas inom Svenska kyrkan.

En plattform för kyrkans roll i samhällets kriser kommer att utarbetas för den nationella nivån och erbjudas övriga nivåer. Inom ramen för den nationella nivåns krisberedskap och krisledning ges stöd till utlandsförsamlingarnas verksamhet, den internationella verksamhetens utsända medarbetare och till kansliets personalfunktion.

Bevarande och vård av kyrkans arkiv

Kyrkostyrelsen får utfärda regler om vård av handlingar i kyrkans arkiv i fråga om vilka skriv- och förvaringsmedel som ska användas, hur arkiven ska vårdas, utlåning och återlämnande av handlingar, överlämnande av handlingar för tillsyn och överprövning samt när och hur handlingar ska gallras. I ansvaret ligger också att arkivhandlingar som inte längre behövs i kyrkans verksamhet får överlämnas till kyrkostyrelsen för förvaring i Svenska kyrkans gemensamma arkiv.

Arbetet med gemensamt administrativt stöd i Svenska kyrkan omfattar även diarie- och arkivfrågor. Ambitionen är att hela kyrkan ska kunna erbjudas gemensamma dokumenthanteringssystem och e-arkiv i framtiden. Ett projekt för införande av ett dokumenthanteringssystem och e-arkiv startar under 2014 och pågår

KsSkr 2014:1 till och med 2018. Arbetet sker i samverkan med stiftens enligt konceptet Gemensamt administrativt stöd.

Tillsyn och förvaltning av prästlönetillgångar

Uppgiften innebär förutom tillsyn över stiftens förvaltning att ge råd, stöd och hjälp i frågor som rör förvaltningen, till exempel att minst en gång varje år kalla till överläggningar med företrädare för stiftens för samråd om förvaltningen. Kyrkostyrelsen har rätt att utfärda närmare bestämmelser om förvaltningen.

Kyrkostyrelsen verkar för en ändrad lagstiftning beträffande äganderätten till egendomsmassan. Den frågan är av väsentlig betydelse för möjligheten till effektiv förvaltning framåt.

Förvaltning av nationellt kapital

Uppgiften är att förvalta det nationella kapitalet på ett sådant sätt att det bevaras till sin reella (värdesäkrade) nivå mätt över rullande tioårsperioder. Kapitalet ska förvaltas effektivt, på ett etiskt försvarbart sätt, risker spridas och bästa möjliga uthålliga totalavkastning ska uppnås. I förvaltningen av det nationella kapitalet följs FN:s principer för ansvarsfulla investeringar. Styrande för verksamheten är den av kyrkostyrelsen beslutade finanspolicyn och ett delegerat ansvar för verksamheten ligger hos Kapitalförvaltningsrådet.

Inom ramen för förvaltningen fortsätter arbetet med att påverka finansiella institut och förvaltningen i övriga delar av Svenska kyrkan i fråga om etik, ansvarsfull förvaltning och bolagsengagemang. Förhoppningsvis leder arbetet till att fler företag förhåller sig ansvarsfullt och att Svenska kyrkan uppfattas som en trovärdig, kompetent och engagerad aktör inom området.

Tabell 17. Kostnader och finansiering av förvaltning av det nationella kapitalet

Förvaltning av det nationella kapitalet	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Finansförvaltningen	12	16	16	16	17	-2	-2
Kostnader	-12	-16	-16	-16	-17	2	2
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna är i stort sett oförändrade jämfört med tidigare ram.

Ledning och administration

Verksamhetsområdet ledning och administration omfattar arbetet med att löpande utveckla ändamålsenlighet och effektivitet i den nationella nivåns verksamhets- och ekonomistyrning.

Tabell 18. Kostnader och finansiering av ledning och administration

KsSkr 2014:1

Ledning och administration	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Extern finansiering	2	2	2	2	2	1	1
Allmän utjämningsavgift	33	72	67	73	83	-25	-25
Finansförvaltningen	1	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-36	-74	-69	-75	-85	24	24
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna för ledning och administration sjunker jämfört med tidigare ram bland annat till följd av att en löpande reserv för kostnadsökningar på 10 miljoner kronor omfördelats till övriga verksamhetsområden. 12 miljoner kronor av minskade kostnader beror på att dessa redovisas under annan rubrik i år jämfört med föregående år.

Sammanfattande tabeller över kostnadsram och finansiering av den nationella nivåns uppgifter

Tabell 19. Extern finansiering fördelat per verksamhetsområde

Extern finansiering	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Officiella relationer till andra kyrkor och samfund	2	2	2	2	2	0	0
Internationell mission och diakoni	362	333	321	325	329	21	22
Stöd till stift och församlingar	22	20	19	19	17	1	1
De kyrkliga grundutbildningarna	1	0	0	0	0	0	0
Kultur	0	0	1	1	1	1	1
Kyrkliga kulturminnen	536	700	671	460	460	-29	-40
Arbete bland svenskar i andra länder	19	13	14	14	14	0	-1
STI	3	1	1	1	1	-1	-1
Generell utjämning	733	739	755	770	784	19	29
Individuell utjämning	0	0	0	0	0	0	0
Gemensamma datasystem	27	41	54	69	81	-8	-2
De direkta valen	4	0	0	0	0	0	0
Inomkyrklig normgivning	0	0	0	0	2	0	0
Ledning och administration	2	2	2	2	2	1	1
	1 712	1 851	1 838	1 662	1 692	5	10

Tabell 20. Allmän utjämningsavgift fördelat per verksamhetsområde

Allmän utjämningsavgift	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Officiella relationer till andra kyrkor och samfund	25	25	29	28	28	3	2
Internationell mission och diakoni	70	85	90	90	90	-1	0
Stöd till stift och församlingar	119	66	77	69	75	16	7
De kyrkliga grundutbildningarna	51	62	51	52	52	-1	1
Forskning	10	10	10	11	11	0	1
Kultur	9	13	7	7	7	-4	-5
Kyrkliga kulturminnen	0	0	7	7	7	7	7
Arbete bland svenskar i andra länder	69	76	77	77	77	0	0
STI	3	4	4	4	4	0	0
Generell utjämning	1	0	0	-1	0	-1	-1
Individuell utjämning	242	243	247	248	247	-20	-30
Gemensamma datasystem	121	159	149	143	123	28	40
De direkta valen	43	6	15	26	54	1	-1
Inomkyrklig normgivning	46	58	61	67	64	2	8
Ledning och administration	33	72	67	73	83	-25	-25
Övrigt	15	0	0	0	0	0	0
	857	879	891	901	922	5	4

Tabell 21. Finansförvaltningen fördelat per verksamhetsområde

Finansiering från kapitalet	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Internationell mission och diakoni	2	1	1	1	1	-1	-1
Stöd till stift och församlingar	83	152	66	74	70	9	19
Arbete bland svenskar i andra länder	0	0	0	0	0	-1	-1
STI	2	1	1	1	1	-1	-1
Förvaltning av det nationella kapitalet	12	16	16	16	17	-2	-2
Ledning och administration	1	0	0	0	0	0	0
Fastigheter	15	36	16	8	16	0	0
Dela tro – dela liv	1	2	18	19	17	2	3
	116	208	118	119	122	6	17

Tabell 22. Kostnader fördelat per verksamhetsområde

KsSkr 2014:1

Kostnader	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Officiella relationer till andra kyrkor och samfund	-27	-27	-31	-30	-30	-3	-2
Internationell mission och diakoni	-434	-419	-412	-416	-420	-19	-21
Stöd till stift och församlingar	-224	-238	-162	-162	-162	-26	-27
De kyrkliga grundutbildningarna	-52	-62	-51	-52	-52	1	-1
Forskning	-10	-10	-10	-11	-11	0	-1
Kultur	-9	-13	-8	-8	-8	3	4
Kyrkliga kulturminnen	-536	-700	-678	-467	-467	22	33
Arbete bland svenskar i andra länder	-88	-89	-91	-91	-91	1	2
STI	-8	-6	-6	-6	-6	2	2
Generell utjämning	-734	-739	-755	-769	-784	-18	-28
Individuell utjämning	-242	-243	-247	-248	-247	20	30
Gemensamma datasystem	-148	-200	-203	-212	-204	-20	-38
De direkta valen	-47	-6	-15	-26	-54	-1	1
Inomkyrklig normgivning	-46	-58	-61	-67	-66	-2	-8
Förvaltning av det nationella kapitalet	-12	-16	-16	-16	-17	2	2
Ledning och administration	-36	-74	-69	-75	-85	24	24
Fastigheter	-15	-36	-16	-8	-16	0	0
Dela tro – dela liv	-1	-2	-18	-19	-17	-2	-3
Övrigt	-15	0	0	0	0	0	0
	-2 684	-2 938	-2 849	-2 683	-2 738	-16	-31

3. Ekonomi

Av kostnaderna på den nationella nivån utgör en övervägande del bidrag till övriga nivåer, till exempel bidrag inom ramen för utjämningssystemet och den kyrkoantikvariska ersättningen. Dessa uppgår till omkring 1,7 miljarder kronor. Andra delar av budgeten avser kostnader som den nationella nivån finansierar i stället för att övriga nivåer debiteras sin andel. Dessa uppgår till omkring 150 miljoner kronor.

Kostnads- och planeringsramar är en uppskattning av den framtida ekonomin baserad på den kunskap som föreligger i juni 2014. Med hänsyn till den tidsperiod planeringen avser finns dock osäkerheter. Följande exempel ger en uppfattning om betydelsen av olika antaganden.

Tabell 23. Känslighetsanalys

Känslighetsanalys	Förändring av antagande	Ungefärlig effekt (miljoner kronor)
Allmän utjämningsavgift	1 öre	120
Medlemsandel	1%	8
Avkastning på värdepappersportföljen	1%	50

Den viktigaste intäkten i Svenska kyrkan är kyrkoavgiften. Förändringar i antal tillhöriga och utvecklingen av avgiftsunderlaget är därmed centrala faktorer. In- och utträden 2014 påverkar kyrkoavgiftsintäkten först år 2017. Medlemmarnas inkomster 2014 påverkar kyrkoavgiften år 2016. Den ekonomiska utvecklingen globalt påverkar utvecklingen i Sverige och därmed avgiftsunderlaget. Andra faktorer som kan ha betydelse för verksamheten är förändringar i skattesystemet, politiska beslut kring offentliga bidrag som till exempel Sida bidrag, konsekvenser av riksdagens beslut att folkbokföring ska ske i kommun istället för församling från 2016 och riksdagens beslut om begravningsfrågor. Genom Kontrollstation 2014 kommer riksdagen att ta ställning till storleken av kyrkoantikvarisk ersättning för tiden från och med 2015. Under perioden lämnar fastighets- och utjämningsutredningen förslag, vars konsekvenser kan komma att påverka budgeten. Därtill råder osäkerhet om utvecklingen på finansmarknaden.

Tabell 24. Intäkter och kostnader för verksamheten

Intäkter och kostnader	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Generell utjämningsavgift	734	739	755	770	784	19	29
Allmän utjämningsavgift	857	879	891	901	922	5	4
Särskild utjämningsavgift	33	0	0	0	0	0	0
Insamlade medel	179	175	174	175	175	-2	-2
Erhållna bidrag	736	867	847	639	643	-7	-17
Övriga intäkter	48	49	61	77	89	-9	-2
Förändr. destinerade medel	16	21	1	1	1	-2	-1
	2 603	2 730	2 729	2 563	2 614	4	11
Finansförvaltningen (brutto)	645	294	311	327	344	4	6
Summa intäkter	3 248	3 024	3 040	2 890	2 958	8	17
Generella utjämningsbidrag	-734	-739	-755	-769	-784	-18	-28
Individuella utjämningsbidrag	-242	-243	-247	-248	-247	20	30
Utveckl.samarbete/bistånd	-270	-236	-252	-253	-254	-27	-28
Församlingsbidrag	-100	-100	0	0	0	0	0
Kyrkoantikvarisk ersättning	-535	-700	-671	-460	-460	29	40
Övriga lämnade bidrag	-86	-70	-60	-64	-63	-3	-4
Externa kostnader	-388	-438	-416	-439	-464	10	-12
Personalkostnader	-301	-355	-391	-400	-409	-23	-23
Avskrivningar	-13	-19	-23	-23	-24	-2	-3
Kostnadsram	-2 669	-2 900	-2 815	-2 656	-2 705	-14	-28
Fastighetsfinansiering	-15	-36	-16	-8	-16	0	0
Dela tro – dela liv	-1	-2	-18	-19	-17	-2	-3
Nettoresultat	563	86	191	207	220	-8	-14

Rambudget för 2015-2017 uppvisar ett positivt resultat för respektive år som en konsekvens av resultatet från finansförvaltningen. Generell utjämningsavgift är förhållandevis stabil över planeringsperioden och har en högre omslutning än tidigare ram till följd av förbättrat avgiftsunderlag. Insamlade medel är i nivå med tidigare ram. Vad gäller erhållna bidrag sjunker ianspråktagen kyrkoantikvarisk ersättning jämfört med tidigare ram och tidigare ansamlade medel planeras vara förbrukade 2015. Erhållna bidrag från Sida planeras vara högre än i tidigare ram.

På kostnadssidan följer generella utjämningsbidrag generell utjämningsavgift. Individuella bidrag (stiftsbidrag) planeras till lägre nivå än tidigare då planerad

kompensation för ökade skattekostnader avseende prästlönetillgångar uteblir. Kostnaderna för kyrkoantikvarisk ersättning och Sidabidrag följer förändringarna på intäktssidan. Externa kostnader är i nivå med tidigare ram, med viss förändring mellan åren. Personalkostnader ökar bland annat till följd av satsningar inom stöd till stift och församlingar samt gemensamma datasystem.

KsSkr 2014:1

Tabell 25. Nationell fastighetsfinansiering

Nationell fastighetsfinansiering	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Plan. ram 2018	Plan. ram 2019	5-års ram
Svenska kyrkan i utlandet	-14	-35	-15	-7	-15	-15	-15	-67
STI	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-5

Fastighetsbudget löper vid sidan om både detaljbudget och rambudget som ett totalbelopp över en femårsperiod. I ovanstående tabell visas den planerade användningen över tid.

Tabell 26. Satsning på undervisning och mission (Dela tro – dela liv)

	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Plan. ram 2018	Summa
Dela tro – dela liv	-1	-2	-18	-19	-17	-3	-60

I ovanstående tabell visas hur kostnaderna för *Dela tro – dela liv* förväntas fördela sig över planeringsperioden.

Tabell 27. Nettoresultat för verksamheten

Nettoresultat	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Allmän utjämningsavgift	857	879	891	901	922	5	4
Generell utjämning	-1	0	0	1	0	1	1
Individuell utjämning	-242	-243	-247	-248	-247	20	30
Särskild utjämning	33	0	0	0	0	0	0
Finansiering av verksamhet	-597	-690	-714	-731	-749	-39	-55
Resultat från allmän utjämning	50	-54	-70	-77	-74	-13	-20
Finansförvaltningen (netto)	629	278	295	311	327	7	9
Finansiellt stöd till förs.	-100	-100	0	0	0	0	0
Fastighetsfinansiering	-15	-36	-16	-8	-16	0	0
Satsning - Dela tro dela liv	-1	-2	-18	-19	-17	-2	-3
Nettoresultat	563	86	191	207	220	-8	-14

I ovanstående resultaträkning visas nettoresultatet.

Balansräkningen*Tabell 28. Destinerade medel¹*

Destinerade medel	Utfall 2013	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Internationell mission och diakoni	146	126	126	126	28	30
Arbete bland svenskar i andra länder	31	30	29	28	-4	-5
Övriga verksamheter	47	47	47	47	2	2
	224	203	202	201	26	27

Destinerade medel planeras vara huvudsakligen oförändrade under planeringsperioden. För den internationella verksamheten bedöms att nivån på destinerade medel bör ligga på denna nivå för att på ett ansvarsfullt kunna bedriva verksamheten. Balanserade medel för respektive år visas i ovanstående tabell.

Tabell 29. Eget kapital och målkapital²

Eget kapital och målkapital	Utfall 2013	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Eget kapital	5 932	6 209	6 416	6 636	865	851
Skillnad mot målvärde	1 718	1 824	1 943	2 074	1038	1027
Skillnad mot målvärde +25%	664	727	825	933	1081	1071
Målvärde	4 215	4 385	4 473	4 562	-173	-176
Målvärde +25%	5 269	5 482	5 591	5 703	-216	-220

Ovanstående tabell visar det egna kapitalet per 31 december respektive år, målvärdet samt det spann inom vilket det egna kapitalet varierar. Budgeterat resultat för planeringsperioden medför att utrymmet målvärde plus 25 procent överskrider. För 2013 överskrider detta målvärde med 664 miljoner kronor, varav cirka 450 miljoner kronor avser ännu ej realiserade värdeökningar inom kapitalförvaltningen.

Svenska kyrkans ekonomi är beroende av ett flertal faktorer. Förutom den interna kostnadseffektiviteten är medlemsutveckling, statsbidrag (som exempelvis kyrkoantikvarisk ersättning och Sidabidrag) och utvecklingen inom en global finansmarknad viktiga komponenter.

Situationen idag, inte minst ur ett riskperspektiv, är väsentligt förändrad jämfört med tidpunkten för beslutet om målkapital 2008. Även om euroområdet gradvis börjat återhämta sig ur krisen syns tecken på inbromsning i den kinesiska ekonomin och ökade risker för svagare utveckling i de framväxande ekonomierna.

Mot denna bakgrund tillsammans med de utmaningar som Svenska kyrkan står inför bedömer kyrkostyrelsen att det finns anledning att utreda målkapitalets storlek samt att belysa för vilka situationer målkapitalet kan utgöra en buffert. En bredare riskanalys behöver ligga till grund för dessa överväganden. Vidare bör särskilt beaktas de resultat som den 15 april 2015 ska lämnas från utredningen om Svenska kyrkans fastighetshantering och utjämnningssystem.

Kyrkostyrelsen har för avsikt att arbeta igenom frågan och återkomma till kyrkomötet 2015.

¹ Utgående balans för respektive år.

² Utgående balans för respektive år.

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens sammanträde den 12 juni 2014.

Närvarande: Ärkebiskop Anders Wejryd, ordförande, ledamöterna, Mats Hagelin, Marta Axner, Olle Burell, Nils Gårder, Birgitta Halvarsson, Lars Johnsson, Anna Lundblad Mårtensson, Erick Muhl, Ulla Rickardsson, Erik Sjöstrand och Karl-Gunnar Svensson samt tjänstgörande ersättarna Lars-Ivar Ericson, Helena Nordvall och Birger Wernersson.

Föredragande: Generalsekreterare Helén Ottosson Lovén

Kyrkostyrelsen beslöt

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2014:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2015-2017

Särskild mening av Dag Sandahl

Den omvärldsanalys som kyrkostyrelsen bifogar kyrkomötesskrivelsen KsSkr 2014:1 är oprecis och flera av de påståenden som görs kan med goda skäl ifrågasättas och/eller kompliceras. Kyrkostyrelsen borde ha gjort det arbetet. Det räcker inte att konstatera att Svenska kyrkan påverkar och påverkas av teologiska, organisatoriska, ekonomiska, politiska och pedagogiska utmaningar. Hur dessa utmaningar ska hanteras, borde framgå av den verksamhetsplan kyrkostyrelsen lämnar kyrkomötet. Så sker inte.

Detta beror, enligt min mening, på att kyrkostyrelsen inte haft vare sig tid eller metod för ett sådant arbete. Slutsatserna som dras för verksamheten övertygar inte sakligt utan fungerar som kyrkligt självförhållande emblem:

”Kyrkan behövs som en positiv kraft i samhället, nationellt och globalt.” eller ”Vår tro på Gud som skapare, frälsare och livgivare kan i många sammanhang översättas till ett uppdrag att värna global och social sammanhållning och hållbarhet” – och ”Gud är med oss som Jesus utmaning”, heter det och så resulterar skrivningen i lagiskhet. Gud kräver något av oss. Talet om ”Jesus utmaning” är det sammanhang där namnet Jesus förekommer. I en evangelisk kyrka kunde detta förhållande uppfattas som uppseendeväckande.

När det gäller de yttre förutsättningarna får vi veta, att ”inte minst kyrkobyggnaderna och vårt levande kulturarv, kan fungera som en sammanhållande faktor för ett samhälle som allt mer dras isär och individualiseras”. Verkligen? I den nyutkomna boken *Drakar & änglar* (Gotlands Museum) beskrivs Gotlands kyrkor och får omdömet ”ett andligt Skansen”. Vilket samhälle sammanhålls på Skansen?

Jag menar att ett verksamhetsdokument måste vara ett material som mer teologiskt reflekterar Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära, gör seriösare samtidsanalyser och mer kritiskt och konstruktivt tar sig an de uppgifter som avtecknar sig för Svenska kyrkan under perioden 2015-2017.

Styrelsens arbetsformer har inte gjort ett sådant arbete möjligt.

Bilaga 1 Omvärldsanalys

De yttre förutsättningarna för Svenska kyrkans uppdrag.

Utmaningarna för framtiden är mångdimensionella – teologiska, organisatoriska, ekonomiska, politiska och pedagogiska. Med detta som utgångspunkt blir Svenska kyrkan en del av sin omvärld samtidigt som den både påverkar och påverkas av den. Detta avsnitt innehåller ett urval av faktorer av särskild relevans för dess nationella nivå. Sammantaget ger faktorerna en bild av den mångdimensionella verklighet som den nationella nivån har att förhålla oss till när verksamhetsinriktningen ska konkretiseras.

Inledningsvis följer tre övergripande globala perspektiv, och därefter ett antal specifikt nationella utmaningar. Nationella förändringar hänger intimt samman med globala och vice versa. Till exempel kan medvetenheten om den globala uppvärmningen och den rika världens särskilda ansvar för den fortsatta utvecklingen skapa en uppgivenhet och förstärka känslan av maktlöshet.

Internationella perspektiv

Konflikter och fred

Fred och demokrati är grundläggande villkor för att respekten för mänskliga rättigheter ska upprätthållas. På många håll i världen finns en positiv utveckling, där kyrkorna spelar en viktig roll. Bristen på respekt för mänskliga rättigheter är dock stor i många regioner. Människor förföljs och utsätts för frihetsbegränsningar och våld på grund av sin religiösa eller etniska tillhörighet, sin sexuella läggning eller – i stora delar av världen – för att de är kvinnor. Idag lever cirka 45 miljoner människor som flyktingar. Drygt hälften av dem är s.k. internflyktingar och befinner sig i grannländer eller inom sitt eget land. Vid slutet av 2011 räknade IDMC (Internal Displacement Monitoring Center) med att det fanns 26,4 miljoner internflyktingar i världen, varav de flesta i Colombia (minst 3,9 miljoner).

En viktig del i värnandet av mänskliga rättigheter och demokrati utgår från att kvinnor och män ska ha samma rättigheter. Kulturella och sociala normer och ekonomiska och politiska strukturer hindrar kvinnor och flickor från att fullt ut delta som samhällsmedborgare och att få tillgång till viktiga rättigheter: utbildning, hälsovård och egendom. Jämlikhet bidrar till god samhällsutveckling.

Svenska kyrkans internationella arbete fokuserar på att skapa ”enabling environments” (möjliggörande miljöer) som kan frigöra individer från förtryckande och destruktiva sociala, politiska och ekonomiska strukturer. Svenska kyrkans förmåga att framgångsrikt bedriva detta arbete handlar inte bara om faktorer som organisation, resurser och samarbetspartners och -former, utan är också beroende av svensk biståndspolitik överlag. Denna kan förändras, inte minst vid regeringsskifte, och är därför svår att förutse och kyrkan måste därför kontinuerligt och noga bevakas utvecklingen.

Kristendomen blir i dag allt mer polariserad. Som en del av den världsvida kyrkan befinner sig Svenska kyrkan mitt i denna polariserade verklighet och ambitionen är att värna de stora kristna gemenskaperna.

Klimatförändringar

Den framtidsfråga som flest svenskar säger sig oroas över är klimatförändringar och miljöförstöring. Klimatförändringarna är orättvisa, eftersom de människor som har bidragit minst till att skapa problemet generellt sett drabbas värst. Bara genom att

värna skapelsen på ett ansvarsfullt sätt bevaras våra förutsättningar för goda livsvillkor för kommande generationer. Frågorna om klimatförändringar, resursförbrukning, utveckling och rättvisa, är inte enbart naturvetenskapliga, tekniska, ekonomiska och politiska utan i lika hög grad etiska, existentiella och teologiska.

Svenska kyrkan står inför utmaningen att tydliggöra sitt engagemang i dessa frågor med utgångspunkt i den kristna traditionen och låta denna förståelse genomsyra sitt praktiska och teologiska förhållningssätt till hållbarhetsfrågor. Ekologisk hållbarhet kan inte uppnås utan den sociala, ekonomiska och politiska hållbarhet som endast demokrati och jämställdhet möjliggör. Skapelse- och människosyn är därför integrerade aspekter av en kristen förståelsehorisont.

Världsekonomin

Under senare år har den ekonomiska krisen i Europa blivit allt mer tydlig. Den höga skuldnivån i flera länder gör att ytterligare besparingar på sikt kan behövas. För länder som pressas av hög arbetslöshet, demografiska påfrestningar och deflationsrisk är dock en sådan politik förenad med stora ekonomiska risker. Ytterligare en konsekvens av denna utveckling är att missnöjesyttringar i form av inte minst främlingsfientlighet får ett allt starkare fäste och större utbredning i Europa.

Stigande förmögenhets- och inkomstskillnader riskerar att hämma tillväxten på sikt i form av svagare konsumtion och investeringar. En del bedömare diskuterar riskerna för att vi står inför en ännu längre period av svag tillväxt. I främst Kina och Japan är den demografiska situationen utmanande men även i Europa ser man problem med åldrande befolkning.

Nationella perspektiv

Mening och meningsfattigdom

Vår gemensamma skatt av berättelser har genom historien bidragit till att ge människor gemensamma referenspunkter. De har givit mening och livsmod, men också kunnat användas för kontroll och maktutövning. Det har gradvis skett en förskjutning från kollektiva traditioner till individuella livsstilar. Institutioner som tidigare bidrog till att skapa gemensamma erfarenheter och referenspunkter – t.ex. värnplikt, konfirmation och allmän skola – har minskat i betydelse.

Där integration och sammanhang går förlorade ökar individualiseringen. Gamla gemenskaper monteras ned och nya växer fram, men på nya och förändrade villkor. Individer ingår i allt större utsträckning i flera överlappande sociala kategorier. De isoleras ofta från den fysiska miljö de lever i samtidigt som de integreras i nya virtuella gemenskaper som skapas och upprätthålls av nya kommunikationsmönster.

Ett av de viktigaste sätten att uttrycka sin individualitet är genom konsumtion och just konsumismen i synnerhet och marknadstänkandet i allmänhet har kommit att genomsyra samhället som helhet. Det som kan prissättas kan också jämföras och bytas ut. Där allting är utbytbar är heller ingenting heligt. Det är rimligt att hävda att konsumismen inte är någon ideologi eller världsbild utan snarare en strategi för att handskas med och förtränga upplevelsen av avsaknaden av ideologi eller övergripande världsbild. Kyrkan har här en viktig uppgift grundad i tron på att varje människa är skapad till Guds avbild och till ett liv i gemenskap med andra. Vi levandegör ett arv som rymmer mångfald, men som också hålls samman av sitt centrum i evangelium. Dessutom visar forskning att Svenska kyrkans kulturarv i sig

själv – inte minst kyrkobyggnaderna – fungerar som ett sammanhållande kitt för ett samhälle som allt mer dras isär.

Det är av avgörande betydelse för vårt psykiska välbefinnande att uppleva tillvaron som begriplig, hanterbar och meningsfull. Sammantaget ger det en känsla av sammanhang. Det behövs alltså bilder och berättelser som det egna livet kan relatera till och som kan utgöra grunden för människors handlingsförmåga i en föränderlig tid. Den mening människan behöver för att överleva verkar i oroväckande hög grad ha gått förlorad bland många materiellt sett välmående människor i samtiden. Ungdomsstyrelsen rapporterar att den psykiska ohälsan bland unga har ökat sedan slutet av 1980-talet fram till idag. Ett allvarligt tecken i tiden är att självmord bland unga kvinnor har ökat kraftigt de senaste åren. Andra allt vanligare uttryck för psykisk ohälsa såsom utmattningssyndrom, utbrändhet, kronisk stress, en del ätstörningar och vissa former av depressioner, går med säkerhet att härleda till en livssituation präglad av för många prestationskrav och för få perioder av andhämtning. En rimlig tolkning av dessa mätbara försämringar i livskvalitet, är att de utgör symptom på en djupgående existentiell kris.

Mångkultur och integration

Antalet asylsökande till Sverige har ökat kraftigt både 2012 och 2013 och närmar sig nivåerna under kriget i forna Jugoslavien. 2013 är prognosen 54 000 asylsökande. De tre länder varifrån flest asylsökande kommit till Sverige de senaste åren är Syrien, Afghanistan, Irak och Somalia. Sverige är också det land i EU som tar emot flest asylsökande syrier. Allt fler asylsökande är ensamkommande barn, främst från Afghanistan och Somalia. Här sätts Svenska kyrkans pågående arbete med barnkonsekvensanalys på prov. Ett ökande antal asylsökande flyr förtryck på grund av sin sexuella läggning eller religiösa tillhörighet. Inte minst är situationen svår för kristna minoriteter i Mellanöstern, som redan tidigare har stark förankring i Sverige och därför i hög grad söker sig hit. Vi ser även en växande grupp av ”papperslösa” i Sverige, varav en del är tidigare asylsökande, andra offer för människohandel, andra har kommit hit – kanske med tillstånd – för jobb eller för en relation som sedan tagit slut. Fler papperslösa betyder större grupper med ohälsa och situationer där särskilt barn riskerar att fara illa. Många gömda familjer och individer söker sig till församlingar för stöd och hjälp vilket ökar trycket på församlingar och enskilda medarbetare i Svenska kyrkan.

Ungefär 15 procent av svenskarna är födda utomlands och om man därtill adderar de som fötts i Sverige med utlandsfödda föräldrar ökar nivån naturligtvis betydligt. Den ökade globala migrationen medför möten mellan människor med olika bakgrunder på skolor, arbetsplatser och sjukhus. Detta skapar möjligheter och berikar samtidigt som det finns problem med bristande integration, etnisk diskriminering och segregation. Kyrkorna kan bidra till gränsöverskridande gemenskaper, men kan också bli segregerade rum. En stor utmaning för Svenska kyrkan måste vara att med bibehållen identitet aktivt motverka segregation och att arbeta för att möta mångkulturens utmaningar och tillvarata och utveckla dess möjligheter.

Minoritetsrättigheterna har stärkts och förvaltningsområdena för finska, meänkieli och samiska har utvidgats betydligt. Den lagstadgade skyldigheten för kommuner att samråda med företrädare för de nationella minoriteterna påverkar församlingarnas arbete eftersom de i sitt arbete möter personer från dessa grupper. På vissa orter kan församlingen vara den enda organisation som företräder minoriteten och har då en viktig roll som röstbärare för minoritets- och urfolksfrågor.

Förändringarna inom svensk välfärd har pågått under en längre tid och har medfört en ökad otrygghet. Fler lever under knappa ekonomiska förhållanden och de ekonomiska klyftorna ökar. Det sociala skyddsnätet är mer grovmaskigt idag och risken är större att falla mellan olika myndigheters och instansers ansvarsområden. Barn drabbas ofta hårt när familj och samhälle belastas ekonomiskt och socialt. På sikt sker stora befolkningsmässiga förändringar i Sverige, liksom i övriga västvärlden. Andelen äldre kommer att öka kraftigt samtidigt som andelen i yrkesverksam ålder minskar. Välfärden ställs inför nya utmaningar. I denna utveckling finns en förväntan om att olika aktörer inom civilsamhället ska etablera sig som utförare av välfärdstjänster. En undersökning genomförd av Svenska kyrkan 2009 och 2010 visar att den diakonala verksamheten i Svenska kyrkans församlingar hittar delvis nya former. Kyrkan möter och får del av människors livsöden och berättelser i sina verksamheter och på så sätt erfarenhet av de effekter förändringar i välfärden har i människors liv. Det finns en förväntan att Svenska kyrkan förmedlar de erfarenheterna och bevakar socialpolitiska frågor och tar ställning utifrån kyrkans grundläggande värderingar och visioner.

En viktig yttre meningsskapande faktor för många vuxna är det sammanhang som arbetslivet utgör. I Sverige ligger arbetslösheten på omkring 7,5 procent. I internationellt perspektiv är detta inte anmärkningsvärt högt, men många, och allt fler, befinner sig utanför arbetsmarknaden. Särskilt ungdomar och utrikes födda har svårigheter att finna arbete. Arbetet är inte bara en födkrok. I hög grad är det grunden för delaktighet i samhället och en central källa till individuell och social identitet.

Växande klyftor inom kyrkan

Klyftorna inom kyrkan växer både i geografiska och socioekonomiska termer. Gapet mellan de kommuner som avfolkas och de med stark befolkningstillväxt är större än någonsin. 85 procent av Sveriges befolkning lever idag i tätorter och ingenting tyder på att avfolkningen av landsbygden mattats av. Dessutom verkar befolkningsutvecklingen delvis bli mer och mer frikopplad från näringslivsutvecklingen. Studier visar att etablerandet av ny industri på en ort inte generellt är tillräckligt för att vända utvecklingen. Utvecklingen i städerna innebär att befolkningsunderlaget blir större där. Dessutom tenderar barnfamiljer att bo kvar centralt längre än tidigare. Att flytta innebär ofta att man förlorar kontakt med ett lokalsamhälle för att upprätta kontakt med ett annat. Eftersom Svenska kyrkan är rikstäckande finns förutsättningar att på ett mer medvetet sätt följa sina medlemmar, så att relationen består i den nya situationen på den nya orten. Detta efterfrågas särskilt av unga människor. I glesbygd och på landsbygd är bandet till kyrkan ofta fortsatt starkt. Utmaningen är att bevara dessa band när färre personer ska ta ett större ansvar med mindre ekonomiska resurser, till exempel för det levande kulturarv som de många kyrkobyggnaderna utgör.

Svenska kyrkan håller på att få en allt tydligare skiktning mellan en inre kärna och en mer perifer grupp medlemmar. Den senare saknar regelbunden kontakt med kyrkan och förlorar därför alltmer kunskap om vad kyrkan står för, dess liturgi och teologi, och får därför svårare att bilda sig en uppfattning om vilka förväntningar den kan ställa på kyrkan. En annan konsekvens är att denna grupp riskerar att utveckla en mer negativ bild av kyrkan, förmedlad via medier, än vad de skulle få om de hade haft en tätare direktkontakt med kyrkan. Utvecklingen har också medfört att Svenska kyrkan i allt större omfattning blivit en medelklasskyrka. Samhällets

mest utsatta grupper har inte kyrkan i sitt blickfång. Det berör inte minst barn och unga, eftersom tendensen är tydlig vad gäller dop och konfirmation. Det är framför allt de socialt mest utsatta grupperna som avstår från dessa kyrkliga handlingar.

Den minskande kunskapen om kyrkan och dess teologi, evangeliet, berättelserna och liturgi har många förklaringar varav en torde gå att relatera till en allmän och olycklig trend av generellt sjunkande skolresultat bland svenska barn och ungdomar.

Förändrade kommunikationsmönster

Våra kommunikationsmönster har förändrats radikalt på bara några år. Det är idag möjligt att överföra information och kapital oberoende av rummets och tidens begränsningar. Det går lika fort att få tillgång till internationella nyhetskanaler som till den lokala tidningen. Sociala band kan vidmakthållas mer eller mindre kostnadsfritt över stora avstånd. Emigranter behöver idag inte kapa sina band till hemlandet. Virtuella gemenskaper oberoende av tidszoner, frigjorda från nationella, rumsliga, etniska och religiösa gränser, uppstår. Fördelarna är många. Allas kommunikationsytor har expanderat, vilket innebär en demokratisering av informationsflödet. Här finns också stora möjligheter att nå ut med evangelium och att bidra till existentiell och teologisk reflektion tillsammans med andra. Till nackdelarna hör att det är möjligt och lockande att fysiskt vistas på en plats, men mentalt vara på en annan. Det kan till exempel undergräva viljan att integreras i den fysiska värld man vistas i. Man kan fly in i virtuella världar och förlora kontakten med den fysiska. Den anonymitet och frikoppling från kroppen som den virtuella världen möjliggör gynnar också framväxten av ett socialt rum befriat från de sociala konventioner och hänsyn som reglerar livet i den fysiska världen, inte sällan med brutal mobbning och otyglade personangrepp som följd.

Det stora utbudet av kommunikationskanaler leder också till att det blir enklare att bara röra sig i ett kommunikationsflöde där de egna åsikterna bekräftas. Trots den ökade rörligheten och de förbättrade tekniska kommunikationsmöjligheterna finns det risk att samhället utvecklas i riktning där vi inte talar med varandra över gruppgränserna och de gemensamma kommunikationsytorna blir färre.

Svenska kyrkans ändrade ställning

Svenska kyrkan genomgår en rollförskjutning. Från att ha varit den självklara aktören och referenspunkten (ofta den enda) inom många områden och en del av majoritetssamhällets formella strukturer har den i dag blivit en aktör vid sidan om flera andra. Kyrkan präglar inte heller utvecklingen på tidigare självklara områden (i institutioner som skolan och kulturellt genom de stora berättelserna t.ex.). Det rör sig om en förskjutning som pågått länge, men som blir allt mer påfallande. Ett uttryck för detta är ett minskat gudstjänstdeltagande, ett annat att det samlas in allt mera pengar till ideell verksamhet, men att Svenska kyrkans andel sjunker. De kyrkliga handlingarna är visserligen fortfarande viktiga i många människors liv men det finns allt fler aktörer som erbjuder ceremonier vid högtider och livets olika skeden. Skillnaden mellan den kristna gudstjänstens innebörd och sekulära ceremonier är inte tydlig för alla. Det finns ett ökande intresse för religion och andlighet men Svenska kyrkan uppfattas inte självklart som en relevant aktör, även när våra traditionella frågor står i fokus.

Sökandet efter en ny roll att spela i samhället och samtiden kantas också av ofta uppsplitande debatter om kyrkans identitet och kristendomens kärna. Oberoende av rimligheten i olika argument i dessa debatter råder det knappast något tvivel om att

Engagemang och samhörighet

Många människor saknar idag en närmare relation till Svenska kyrkan. Det är ett skäl till att antalet medlemmar minskar och sannolikt kommer att fortsätta göra det under flera år framåt. Det stora flertalet medlemmar talar om Svenska kyrkan som "de andra" och den kyrkliga tillhörigheten kommer mer sällan till uttryck än den skulle kunna göra. Delvis beror det på att många inte upplever kyrkan som relevant. Det får konsekvenser som ett vikande engagemang och en vikande förståelse för vad Svenska kyrkan är och på vilket sätt kristen tro kan ge mening och sammanhang i människors liv och vardag. Det förändrar förutsättningarna för kyrkans kontakter med skolor, offentlig sektor och beslutsfattare på alla nivåer. Det innebär också en mer ansträngd ekonomi. Under senare år, och kanske i synnerhet sedan terrordåden den 11 september 2001, har religionskritiken fått förnyad energi, vilket påverkar samhällets inställning också till Svenska kyrkan. Men än viktigare är den bild som förmedlas av media där religion ofta likställs med fundamentalism och framställs som en reaktionär kraft. Även om enskilda företrädare för Svenska kyrkan på olika nivåer ger nyanserade bidrag till tolkningen av tro och liv sätts det inte i samband med den negativa tolkningen av religion, och därmed blir bilden av religionens olika sidor ändå inte fullständig i människors ögon.

Samtidigt visar en ny studie att omkring 700 000 individer skulle kunna tänka sig att göra en ideell insats inom ramen för Svenska kyrkans verksamhet. Det rör sig om individer som i dag inte är engagerade och vad man främst uttrycker önskemål om är att få göra nytta inom kyrkans sociala arbete.

Teknikutveckling och människosyn

Den tekniska utvecklingen inom naturvetenskap och medicin reser många etiska frågor och manar oss att reflektera över vår människosyn. Utvecklingen kan förändra synen på människan, men synen på människan påverkar också vilken utveckling som prioriteras. Vad händer med vår människosyn när allas våra genetiska förutsättningar går att läsa som en bok, såväl av oss själva som av eventuella arbetsgivare? Informationsteknologin ställer oss också inför nya etiska frågor. För inte så många år sedan blev fildelning en verklighet som kom att utmana både upphovsrättslagar och vår syn på rätt och fel. Är det stöld om det som delas fortfarande finns kvar hos "ägaren"? Med hjälp av företag som Spotify och Netflix har strömmande ljud och bild blivit självklarheter i de flestas vardag.

I en ny undersökning genomförd av Kairos Future, När man blir gammal på riktigt, fokuseras särskilt 40-talisterna och deras attityder till åldrande och död. Särskilt intressant med den studien är att just 40-talisternas värderingar ofta lett till ny lagstiftning. Ett av studiens viktigaste resultat visar på en betydligt högre grad av acceptans av aktiv dödshjälp (18 % otvetydigt för) än hos tidigare generationer. Vi kan därför förvänta oss att dessa frågor kommer att få en förnyad aktualitet inom de närmaste åren.

Avgiftsunderlaget

En rad makroekonomiska faktorer påverkar avgiftsunderlagets storlek. Detta i kombination med kyrkans medlemsutveckling ger anledning till eftertanke.

Med den medlemsutveckling vi nu ser är det bara en tidsfråga innan den positiva ekonomiska effekten av medlemmarnas inkomstökning överträffas av den negativa

effekten från medlemsantalets minskning. När den tidpunkten inträffar kommer intäkten från kyrkoavgiften därefter årligen, och på ett stadigvarande sätt, att minska.

Ytterligare en faktor som får direkt genomslag på avgiftsunderlaget är sysselsättningen. I dagsläget är den historiskt låg. Den samhällsekonomiska utvecklingen rör sig snabbare idag än förr och det finansiella systemet har inte alltid visat sig vara stabilt. Det betyder större och snabbare svängningar i både avgiftsunderlag och fondplaceringar.

Andra faktorer som har betydelse för avgiftsunderlagets och kyrkoavgiftens utveckling är demografi och hushållens disponibla inkomst i förhållande till skuldsättningen. När andelen äldre bland kyrkans medlemmar ökar, påverkas avgiftsunderlaget eftersom äldre människor i regel har en lägre beskattningsbar inkomst än de som är i arbetsför ålder. Bostadspriserna ökade under 2013 och förväntas fortsätta stiga under de närmaste åren (Riksbanken februari 2014). Det gör att också hushållens skuldsättning förväntas öka under kommande år. I förhållande till disponibel inkomst väntas hushållens skuldsättning stiga till cirka 180 procent mot slutet av 2015 och blir därmed fortsatt hög, både i ett historiskt och i ett internationellt perspektiv. En alltför hög skuldsättning riskerar leda till att fler människor väljer att avstå från medlemskap i Svenska kyrkan.

Kyrkomötet
Kyrkostyrelsens skrivelse 2014:2

Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2013

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 24 juni 2014

Wanja Lundby-Wedin

Helén Ottosson Lovén

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen läggs årsredovisningen för Svenska kyrkans nationella nivå år 2013 fram. Skrivelsen består av den tryckta *Årsredovisning 2013 för Svenska kyrkans nationella nivå* med bilagorna *Resultatrapport 2013*, *Redogörelse för behandlingen av kyrkomötets ärenden* samt *Övrig rapportering från kyrkostyrelsen*.

Innehåll

Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	1
Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut.....	3
Årsredovisning för år 2013.....	3
Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll.....	72
Utdrag ur kyrkostyrelsens arbetsutskotts protokoll.....	72
Bilaga 1 Resultatrapport 2013	73
Bilaga 2 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötets ärenden	99
Underbilaga 2A Rättssäkra direkta val till kyrkomötet för utlandssvenskar	114
Underbilaga 2B Gränsdragningen mellan begravningsverksamhet och näringsverksamhet i samband med begravning	120
Bilaga 3 Övrig rapportering från kyrkostyrelsen	131

Kyrkomötet beslutar att fastställa årsredovisning och koncernredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2013.

Årsredovisning år 2013 för Svenska kyrkans nationella nivå

Trossamfundet Svenska kyrkan, organisationsnummer 252002-6135.

Uthålligt och hållbart – ärkebiskopen resonerar

”Såsom det var av begynnelsen, nu är och skall vara”. Många känner igen orden som avslutning på uppmaningen ”Ära vare Fadern och Sonen och den helige Ande”. Det låter som att inget bör ändras, som att bäst är att allt förblir som förr.

Det är inte så orden är tänkta. De handlar om att det är Gud som ska äras, tiderna igenom. Som vi alltid lovsjungit och tackat, så ska vi fortsätta! Tacksamheten ska fram. Lovsången till Guds ära ska aldrig upphöra! Förhållanden förändras ibland till det bättre och ibland till det sämre, men genom tack till Gud hålls vi nära Gud.

Gudsgemenskapen, det som sagts genom profeterna och det som sagts och skett genom Jesus, behövs i alla tider. Liv är förändring och det har vi ett ansvar för att bidra till. Vi har fått förmågor att bidra till bättre levnadsförhållanden och bättre samhällen. Naturen ger oss resurser som vi ska vara med och ta hand om.

Ny teknik ger nya möjligheter. Ibland blir vi rädda för vår egen eller andras nyfikenhet och upptäckarlusta. Vi behöver bedöma risker och avgöra nya svåra frågor. Ändå är jag övertygad om att det är farligare när vi vill fortsätta leva med orättvisa och skadliga samhällen, gamla och farliga tekniker, därför att vi är så vana vid att det är som är. Det kan alltid bli bättre!

Den gyllene regeln förblir vårt ideal: allt vad vi vill att människorna ska göra mot oss, det ska vi göra mot dem. Därför får vi inte ge oss och slå oss till ro!

Kanske tycker vi att andra borde göra mer. Varför ska just jag ge och sträcka mig längre och längre? Kanske är det för att du överskattar dina insatser och underskattar andras?

Framför allt är det för att vi tror på en generös Gud som alltid skänker mer än vi någonsin kan åstadkomma. Gud ger utan beräkning, oavsett mottagarnas inställning. Gud låter det regna över både onda och goda. Dessutom slutar inte Gud slösa, trots att vi inte alltid tar tillvara gåvorna. Gud ger av nåd och vi får många nya tillfällen att ta emot.

Uthålligt har Svenska kyrkan drivit hållbarhetsfrågor. Några har börjat tröttna på Svenska kyrkans engagemang. Man ser inte att kyrkan borde ägna sig åt sådana frågor. De är ju politiska!

Men det är också centrala frågor i kristen tradition. Hållbarhet är mycket mer än moralism och skrämselpropaganda. Hållbarhet har att göra med respekt för att höra till ett sammanhang som vi inte skapat själva. Vi är alla inbördes beroende och vi har alla ansvar. Hållbarhet och helighet rör vid varandra. Det som är heligt är ett mål i sig. Det som är heligt är inte tänkt som medel för att uppnå annat. Det som är heligt är därför inte till salu. Det har värdet i sig självt. Skapelsen är bärare av helighet och vi ska sträva efter att bruka utan att förbruka, förvalta utan att föröda. Och – vår strävan efter ett hållbart samhälle stärks av hopp, självkänsla och inlevelse.

Gud ger oss goda gåvor, oavsett om vi gjort oss förtjänta av dem eller inte. Därför bör vi som kristna sträva efter att leva i samma generositet och omsorg. Det är inte genom att behärska och äga som livet får innehåll. Livet får mening när vi upplever delaktighet, sammanhang och hopp. Det kristna budskapet ger grund för ett engagemang för hållbar utveckling som hela samhället behöver. Vi behöver ta ansvar både för budskapet och för engagemanget, eftersom de är beroende av varandra. Kyrkan behöver stärka både tron och engagemanget för livets skull.

Det andliga klimatet

Kyrkan bör vara självutbredande, självfinansierad och självstyrande. Så har man uttryckt det länge i kyrkan i Kina. Fungerar inte de tre ”själven” så blir inte kyrkan hållbar. Svenska kyrkan är självfinansierad och självstyrande – men med självutbredandet är det sämre. När vi lämnat en kyrka som var nära förbunden med staten, skolan och folkuppfostran, så är det på ett mycket tydligare sätt hela kyrkfolkets uppgift att berätta, dela och missionera.

Under min tid som ärkebiskop har jag fått möjlighet att inbjuda till två särskilda möten: ett om klimatfrågor, ett om barns och ungas rätt till andlig utveckling. Båda handlar om hållbarhet och båda har sin grund i vår tro. Båda handlade om förbindelsen mellan helighet och hållbarhet.

Ska kyrkan ge ett hållbart bidrag till samhällslivet, så behöver vi rusta och uppmuntra varandra att fördjupas i tro och levande tradition. Gudstjänster ska firas med omsorg och ambitioner, så att det sensationella med Guds nåd märks. Livet är Guds gåva – så enkelt och så märkligt. Därigenom ges en fast grund för ett gemensamt människovärde.

Vårt samhälle behöver hörbara och bearbetade kristna traditioner för att utvecklas väl. Institutionen kyrkan gör det inte åt oss – men den helige Ande hjälper oss, var och en för sig och tillsammans som kristen gemenskap. Och när vi vågar bidra, kan vi göra det i och genom institutionen Kyrkan!

”Ära vare Fadern och Sonen och den heliga Anden – nu och alltid och i evigheters evighet!”

Anders Wejryd

Ärkebiskop och ordförande i kyrkostyrelsen 2006–2014

Svenska kyrkan är både och – generalsekreteraren har ordet

Under 2013 fördes en livlig debatt i tidningar och i sociala medier om Svenska kyrkans tro och teologi. Under inläggen kan man ana olika tankar om kyrkans natur och uppdrag. Vad eller vilka är kyrkan? Till vilka vänder sig kyrkans förkunnelse? Ett svar lyfter fram söndagens gudstjänstfirande församling. Hos de fem, trettio eller hundra finns kyrkan. Ett annat svar utgår från de 6,4 miljoner svenskar som av olika skäl väljer att vara medlemmar i Svenska kyrkan.

Diskussioner om tro, teologi och identitet har alltid funnits och är nödvändiga för kyrkan. Det behöver vi påminna oss om, så att vi inte blir nervösa när debattens vågor går höga. Men vi måste också komma ihåg att den logik, kanske särskilt i media, som kräver ställningstaganden för det ena eller det andra inte är vår logik. Kyrkan är inte söndagens lilla krets eller de många som samlas till dop, bröllop och begravning. Svenska kyrkan är både och.

Att tänka i termer av både och – alltså dialektiskt – är ett arv från reformationen. Vi känner igen Martin Luthers formulering *simul justus et peccator*: människan är samtidigt rättfärdig och syndare. Utifrån Luthers dialektiska perspektiv kan vi beskriva kyrkans uppgift som både och. Vi har ett uppdrag att bevara traditionen och att lämna den vidare. Det ska ske med noggrannhet och omsorg. Men lika mycket har vi ett ärende till dem som inte känner sig hemma i det kristna språket och kyrkans hävdvunna former. Evangelium har en bundsförvant i varje människas hjärta, sa Nathan Söderblom. Att finna nya uttryck – i ord, bild, musik och handling – som når en existentiell klangbotten, som rör vid varje människas hjärta, är också kyrkans uppdrag. Denna rörelse mellan den mindre kretsen och den större hör ihop med kyrkans naturliga rörelse mellan historia och framtid. Att förvalta traditionen innebär att vara trogen sin historia och att möta framtidens utmaningar – samtidigt.

Förkunnelse som når många

Låt mig försöka konkretisera en dialektisk kyrkosyn med tre händelser från 2013. Förslaget till ny kyrkohandbok har under året provats i församlingarna. Söndagens högmässa är fortfarande en huvudgudstjänst i Svenska kyrkan; en ordning som går tillbaka till urkyrkan. Trogna gudstjänstdeltagare känner igen sig i förslaget. Samtidigt innehåller det uttryck som kan skapa genklang hos ovana, som kan öppna varje människas hjärta. Också de kyrkliga handlingarna rymmer en förkunnelse som når många. I decennier framåt kommer handbokens formuleringar att predika evangelium för de hundratusentals som vill döpa sina barn, gifta sig och begrava enligt Svenska kyrkans ordning.

Kulturarv som rymmer mening

I juni 2013 lämnade Svenska kyrkan rapporten Ett rum öppet för alla till regeringen. Rapporten beskriver hur vi sedan 2000 års relationsändring har arbetat med det kyrkliga kulturarvet och kyrkoantikvarisk ersättning. I kyrkorummet tar kristendomens innersta gestalt; vid altaret, i ord och sakrament. Samtidigt är kyrkans rum, konst, texter och riter ett kulturarv som rymmer mening och djup inte bara för dem som firar gudstjänst, utan för alla som går in i en kyrka för att beundra medeltida kalkmålningar, lyssna till musik eller tända ett ljus. Människor söker sig till kyrkan av olika skäl, men en längtan efter rummets helighet har de gemensamt. Svenska kyrkan äger kyrkorna. I en vidare mening är det kyrkliga kulturarvet allas och Svenska kyrkan dess förvaltare.

Barnkonsekvensanalys tydliggör

Slutligen vill jag lyfta fram kyrkomötets beslut om barnkonsekvensanalys som trädde i kraft 1 januari 2013. Ändringen i kyrkoordningen innebär att innan Svenska kyrkan fattar ett beslut ska dess konsekvenser analyseras ur barnets perspektiv. Tanken om barnets särställning har en stark förankring i kristen tro. Låt barnen komma till mig, säger Jesus. Genom att införa krav på barnkonsekvensanalys vill kyrkan göra allvar av denna övertygelse. Innan – till exempel – en församling beslutar om verksamhetsplan måste man reflektera över vilken betydelse den kommer att få för barn och unga. En barnkonsekvensanalys tydliggör hur kyrkan väljer att prioritera, i ekonomi, anställningar och verksamhet. Arbetet med barnkonsekvensanalys är alltså en administrativ process som kommer att få stor innehållslig betydelse – inte för de få utan för många unga människor.

Diskussionen om Svenska kyrkans tro, teologi och identitet förs inte bara på debattsidor och på nätet. Den återspeglas också i de breda, djupa och ständigt pågående förändringar som äger rum i våra församlingar, stift och på nationell nivå. Jag är glad över att få vara en del i detta arbete.

Helén Ottosson Lovén

Generalsekreterare

Hållbar utveckling

Hållbar utveckling förknippas ofta med klimatfrågan, men är mer än så. Hållbar utveckling är hållbar även ur ekonomisk och social synvinkel.

Svenska kyrkan ser det etiska perspektivet som en integrerad del i arbetet med hållbar utveckling. Etik och värderingar är väsentliga element för att utveckla nya institutioner och strukturer för politik och marknad. Påverkansarbete, bland annat genom kapitalförvaltningen, är därför en del i vårt arbete.

Vi redovisar vårt hållbarhetsarbete enligt GRI:s standard. Se vidare läsning i vårt hållbarhetsbokslut på sidan 28.

Fakta om Svenska kyrkan 2013

Organisationen, människorna & siffrorna

- ◆ Svenska kyrkan bestod 2013 av 1 426 församlingar och 31 utlandsförsamlingar. Församlingens uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning och utöva diakoni och mission.
- ◆ Svenska kyrkan har cirka 6,4 miljoner medlemmar, 66 procent av befolkningen. I kyrkans 13 stift varierar andelen medlemmar mellan 56 och 77 procent.
- ◆ Under 2013 firades omkring 410 000 gudstjänster med nästan 16 miljoner deltagare. En tredjedel av gudstjänsterna är dop, konfirmation, vigsel och begravning.
- ◆ I omkring 5 200 körer sjunger 98 000 människor i alla åldrar. (2013)
- ◆ Antalet kyrkor och kapell som ägs av Svenska kyrkan uppgår till 3 377, av dem är 2 950 skyddade av kulturmiljölagen. Av dessa är 115 uppförda efter 1940 – varav 35 efter år 2000. (2013)
- ◆ Besökare i Svenska kyrkans öppna verksamhet för barn och unga 0–19 år var omkring 1,9 miljoner under 2013.
- ◆ Närmare 30 000 ungdomar konfirmerades under året.
- ◆ Svenska kyrkans internationella arbete samlade in sammanlagt 158 miljoner kronor. Kyrkan fick utöver detta 192 miljoner kronor från främst Sida och EU för sina internationella insatser.
- ◆ Verksamheten på nationell nivå utförs till största delen vid kyrkokansliet i Uppsala med ca 330 anställda. Utomlands arbetar omkring 100 personer.
- ◆ Under 2013 fanns cirka 22 000 anställda och 35 000 förtroendevalda i Svenska kyrkan. Därutöver engagerar sig många ideellt.
- ◆ Verksamheten i församlingarna finansieras till största delen av kyrkoavgiften. 89 procent av avgiften går till den lokala församlingen, 11 procent till stiftet och den nationella nivån.
- ◆ Det bokförda värdet på Svenska kyrkans samlade tillgångar var 2012*, 40 miljarder kronor. En del av tillgångarna, som värdepapper, ger avkastning, medan till exempel kyrkobyggnaderna medför stora kostnader. Den ekonomiska förvaltningen sker med etisk hänsyn och med krav på god avkastning.

* Uppgifter för år 2013 finns i juni 2014.

Ett händelserikt 2013.

UPPDRAGET

Det evangelisk-lutherska trossamfundet Svenska kyrkan rymmer en rik mångfald av verksamhet som uttrycker den grundläggande tro, bekännelse och lära som Svenska kyrkan står för. Den primära enheten är församlingen, vars grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Regionalt framträder Svenska kyrkan som stift med uppgift att främja och ha tillsyn över församlingslivet.

Den nationella nivån, vars verksamhet denna årsredovisning avser, tar ansvar för kyrkans gemensamma angelägenheter. Det gäller området omvärld och relationer där bland annat företräderskap, officiella relationer till andra kyrkor och samfund och internationell mission och diakoni ingår, området stöd till stift och församlingar som bland annat innehåller stöd i stiftens och församlingarnas grundläggande uppgift, grundutbildningar, forskning, kulturarv, arbete bland svenskar i andra länder och administrativa stödfunktioner samt området normering, tillsyn och förvaltning.

Organisationen

Verksamheten på den nationella nivån bedrivs i det registrerade Trossamfundet Svenska kyrkan. Högsta beslutande organ är kyrkomötet, vars 251 ledamöter sammanträder varje år. Kyrkomötet utser en kyrkostyrelse för en period om fyra år. Ärkebiskopen är ordförande. Kyrkostyrelsen är Svenska kyrkans högsta ansvariga organ när kyrkomötet inte är samlat. Den leder och samordnar förvaltningen av den nationella nivåns uppgifter. Kyrkostyrelsen handlägger ärenden enligt bestämmelser i kyrkoordningen, beslutar i alla övergripande och löpande frågor på nationell nivå och företräder Svenska kyrkan. Kyrkostyrelsen är kyrkomötets beredande och verkställande organ. Det betyder att kyrkostyrelsen kan lägga fram förslag i olika frågor genom skrivelser till kyrkomötet. Den ska också verkställa de uppdrag som kyrkomötet ger.

Direkt utsedda av kyrkomötet är även, enligt den förändrade organisation som trädde i kraft 1 januari 2014, läronämnden, Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, Svenska kyrkans valprovsnämnd och Svenska kyrkans överklagandenämnd. Kyrkostyrelsen utser rådet för Svenska kyrkan i utlandet, samt kan även tillsätta råd för andra delar av verksamheten. Kyrkostyrelsen ansvarar för all övergripande verksamhet. Kyrkokansliet i Uppsala är organiserat i nio avdelningar och två sekretariat, som genomför verksamheten på den nationella nivån. Varje del leds av en chef och verksamheten kan vara knuten till ett eller flera styrorgan utöver kyrkostyrelsen. Kyrkokansliets arbete leds av en generalsekreterare.

Koncernen

Svenska kyrkans nationella nivå innehar dotterföretaget Svenska kyrkans förvaltningsaktiebolag och det vilande dotterföretaget Svenska kyrkans utbildningsaktiebolag. Förvaltningsaktiebolaget äger och förvaltar fastigheten Fjärdingen 15:2 i Uppsala, som tillgodoser kyrkokansliets huvudsakliga behov av kontorslokaler. Svenska kyrkans nationella nivå innehar också andelar i intresseföretagen Fairtrade Sverige AB och Berling Media AB. Från och med 2013 upprättas ingen koncern-

KsSkr 2014:2 redovisning på grund av ovanstående verksamheters ringa omfattning, i förhållande till den totala verksamheten på nationell nivå.

Året som gick

OMVÄRLD OCH RELATIONER

Ärkebiskopens resor och officiella besök (ett urval)

24 februari	Gudstjänst med resandefolket i Högsbo församling, Göteborgs stift.
5–8 mars	Kyrkornas världsråds exekutiva kommitté, Genève.
11 mars	Besök av Tysklands ambassadör.
21–22 mars	Installation av ny ärkebiskop av Canterbury.
3–5 april	Klimatseminarium i Washington, gemensamt med episkopala kyrkan.
26 april	Nordisk roma-romani-konferens, Oslo.
7 maj	Demokratiseminarium, Sigtunastiftelsen.
17–25 juni	Besök hos Lutherska kyrkan i Tanzania.
1–5 juli	Medverkan i Almedalen.
8–11 augusti	Samiska kyrkodagar i Mo i Rana, Norge.
12 september	Eritreas ambassadör, eritreanska ambassaden.
26–29 september	Bok- och biblioteksmässan i Göteborg.
29 september –	
1 oktober	Medverkan i St Egidio i Rom, ekumenisk fredskonferens.
14 oktober	Manifestation ”i Solidaritet med utsatta troende”, Mynttorget i Stockholm tillsammans med Sveriges kristna råd.
26 oktober –	
9 november	Kyrkornas världsråds General Assembly, Sydkorea.
13 december	Tal i St Paul’s Cathedral, London.

Företräderskap

Val av ny ärkebiskop

Den 15 oktober 2013 valdes biskop Antje Jackelén till ny ärkebiskop i Svenska kyrkan. Hon fick en tydlig majoritet i den första valomgången. Antje Jackelén efterträder Anders Wejryd, som 2006 var förste ärkebiskop att väljas direkt av Svenska kyrkan. Före 2000 utsågs alla biskopar av regeringen bland tre kandidater valda av kyrkan. Biskop Antje Jackelén blir första kvinna som ärkebiskop i Svenska kyrkan, men har fler motsvarigheter i världen, bland annat i Norska kyrkan. Antje Jackelén, 58 år, är sedan 2007 biskop i Lunds stift. Tidigare var hon verksam vid Lutheran School of Theology i Chicago. Hon har även verkat som församlingspräst i Lunds stift. Antje Jackelén prästvigdes 1980 för Stockholms stift. Hon installeras som ny ärkebiskop under en högmässa i Uppsala domkyrka söndagen den 15 juni 2014.

Biskopsmötet

Svenska kyrkans biskopar samlades till biskopsmöte åtta gånger under 2013. Ärkebiskopen är ordförande. Ärenden som behandlas är dels frågor som kyrkostyrelsen ska besluta om och som har läromässiga, teologiska och ekumeniska implikationer, dels frågor kring stiftsledning och ämbetsansvar. Några exempel på frågor som var aktuella det gångna året: kyrkohandboken, aktuella utredningar,

Biskopsbrev

Biskopsbrevet *Kallad till diakon och präst i Svenska kyrkan* togs fram under 2013. Biskopsmötet med landets 14 biskopar står bakom skriften. Det vänder sig till dem som känner sig kallade till präst eller diakon samt till rekryteringsansvariga i Svenska kyrkan. Det huvudsakliga syftet med brevet är att beskriva antagningskriterier och den vanliga modellen för antagning av präst- och diakonkandidater i Svenska kyrkan. Det ger också en bild av prästens och diakonens identitet och en syn på hur en präst och en diakon bör fungera och arbeta.

Biskoparna om klimatet

Ärkebiskopen har i projektet Utåtriktat klimatarbete valt att återuppta klimatfrågan. Ett antal aktiviteter har genomförts under 2013; seminarier under Almedalsveckan, ett program med en internationell gäst på Bok- och bibliotek samt en rapport om klimatomställningens möjligheter.

Svenska kyrkans 14 biskopar skrev i en gemensam debattartikel i september att: ”mänskligheten står inför sin största utmaning hittills, att hejda klimatförändringen. Denna kris har nått sådana proportioner att alla goda krafter nu måste samverka för livets skull”. Bakgrunden var bland annat FN:s klimatrappport. Biskopsmötet konstaterar att det som står på spel är människans rätt till ett drägligt liv och ett stort ansvar vilar på oss i den rika världen att gå före och förändra vår livsstil. Biskoparna vill se att Sveriges regering tar modiga beslut för att minska växthusgaser såväl i Sverige som utomlands, inte minst inom EU.

Klimatmöte i Washington

I maj deltog bland andra ärkebiskop Anders Wejryd i ett klimatmöte i Washington, USA, tillsammans med två amerikanska kyrkor. ”Kyrkorna vill möta klimatutmaningen med en trotsig optimism grundad på rättvisa, solidaritet och medkänsla!”, menade ärkebiskop Anders Wejryd. Deltagarna träffade amerikanska politiker och tjänstemän. Ärkebiskopen och hans amerikanska motsvarigheter Katharine Jefferts Schori, episkopala kyrkan och Mark Hanson, Evangelisk lutherska kyrkan i USA, mötte även representanter för Vita huset och senaten.

Klimatmöte i Warszawa

2013 hölls de årliga klimatförhandlingarna inom FN:s organ UNFCCC (United Nations Framework Convention on Climate Change) i Warszawa, Polen. Svenska kyrkan fanns på plats och deltog genom de nätverk vi ingår i genom ACT (Action by Churches Together) och KV (Kyrkornas världsråd). Påverkansarbetet bedrivs genom att i samtal med olika länders delegater visa på vikten av att ta långsiktiga beslut som tar hänsyn till de fattigas utsatthet, till framtida generationers möjligheter och till skapelsens integritet. Svenska kyrkan är en betydelsefull aktör i den internationella ekumeniska rörelsen kring klimat och rättvisa.

Hearing om vapenexporten

Ärkebiskop Anders Wejryd deltog vid en hearing om vapenexporten i riksdagen i februari, och sade då bland annat att: ”Sveriges exportsamarbete med många länder kränker mänskliga rättigheter.” Som det är nu har Sverige samarbete om krigs-

materialexport med många icke-demokratiska stater och stater som kränker mänskliga fri- och rättigheter, trots att lagstiftningen på pappret är restriktiv. ”Ett samhälle skadas om ord och handling inte följs åt i politiken. Sverige har både ett globalt ansvar och en global politisk roll att låta de fattigas perspektiv och rättighetsperspektivet genomsyra all svensk politik. Den tyngdpunktsförskjutning som skett de senaste åren mot en mycket expansivt näringspolitiskt krigsmaterielfrämjande är olycklig”, fortsatte Anders Wejryd.

Historiskt vapenhandelsavtal

Svenska kyrkan var representerad när det internationella vapenhandelsavtalet Arms Trade Treaty (ATT) undertecknades vid FN:s högkvarter i New York. Avtalet är ett historiskt steg mot en bättre global vapenkontroll. Varje år dör 750 000 människor på grund av väpnat våld. Undertecknandet i juni 2013 var första steget för staterna att markera att de avser att ratificera avtalet. Avtalet bekräftar ett förbud mot att exportera vapen och ammunition som kan användas för brott mot internationell humanitär rätt och mänskliga rättigheter.

Almedalsveckan

Syftet med Svenska kyrkans engagemang i Almedalen är att lyfta politiska (begreppet tolkat i vid mening) frågor som vi uppfattar som angelägna. Kyrkans unika bidrag i Almedalen är, förutom att formulera krav och förändring, att tala om frihet och nytt liv. Vi bjöd in till seminarier och samtal om bland annat kulturarv, ensamkommande flyktingbarn, klimat och hållbara investeringar. Ledande representanter för riksdagspartierna kom till Nikodemussamtalen i Visby S:t Maria domkyrka för förtroliga samtal. Svenska kyrkans röst hördes tydligt och brett både i debatter och sociala medier.

Ekumeniska kontakter

Kyrkornas världsråds generalförsamling

I månadsskiftet oktober/november ägde Kyrkornas världsråds generalförsamling rum i Busan, Sydkorea. Mötets tema var *Livets Gud, led oss till rättvisa och fred*. Mötet samlade 3 000 deltagare från medlemskyrkor i hela världen, bland dem 800 officiella delegater. Svenska kyrkan representerades av en delegation med fyra personer under ledning av biskop Eva Brunne. Ärkebiskopen, som avgick från centralkommittén, blev vald till Europapresident och biskop Eva Brunne och Celina Falk valdes in i centralkommittén. Dr Agnes Abuom från Kenya, valdes som första kvinna i rådets historia till ordförande i centralkommittén. Representanter för Svenska kyrkan var med och ordnade workshops om vattenförsörjning, urbefolkning och ekumeniska konversationer om barnens rätt och deras plats i kyrkan.

Lutherska världsförbundet

I juni träffades Lutherska världsförbundets råd. Rådsmötet ägnade mycket tid åt att diskutera situationen efter att Mekane Yesus kyrkan i Etiopien bröt gemenskapen med Svenska kyrkan och Evangelisk-lutherska kyrkan i Amerika i januari 2013, detta på grund av olikheter i synen på homosexualitet. Underlaget för diskussionerna var dokumentet *Claiming the Gift of Communion in a Fragmented World*. Ett resultat av mötet var att man bekräftade att förbundets medlemskyrkor förblir en kyrkogemenskap trots oenighet i vissa frågor.

De afrikanska kyrkornas konferens med vilken Svenska kyrkan samarbetar firade 50-årsjubileum i samband med sin generalförsamling i Kampala i juni. Temat var *Livets Gud, led Afrika fram mot rättvisa, fred och värdighet*, och var en tillämpning av temat för Kyrkornas världsråds generalförsamling. Biskop emerita Caroline Krook representerade Svenska kyrkan och predikade vid en av gudstjänsterna.

De latinamerikanska kyrkornas råd

I maj höll de latinamerikanska kyrkornas råd generalförsamling i Havanna på Kuba under temat *Ekumenik i handling*. De deltagande kyrkorna uppmanades att bistå med stöd till återuppbyggnadsarbetet efter orkanen Sandy som drabbade Kuba hösten 2012. Utöver val och andra formella förhandlingar hölls en konsultation på uppdrag av FN:s befolkningsfond om kyrkorna och sexuella och reproduktiva rättigheter. Rådet uttryckte tacksamhet för Svenska kyrkans mångåriga stöd.

Aprodevs generalförsamling

Aprodev (Association of protestant development agencies) utgör påverkanskontoret i Bryssel för kyrkliga biståndsorganisationer anknutna till Kyrkornas världsråd och ACT. Den 15–16 maj hölls årsmöte för Aprodev. Den viktigaste punkten på dagordningen var frågan om hur Aprodev ska integreras i ACT-alliansen. Den tidigare formulerade färdplanen med målet att Aprodev på sikt ska bli en helt integrerad del av ACT bekräftades nu och ett formellt beslut om att låta Aprodev uppgå i ACT kommer att fattas på Aprodevs årsmöte i maj 2014.

Man förordade att ett regionalt ACT-forum för Väst- och Centraleuropa bildas med syfte att ansvara för styrning och finansiering av Brysselkontoret (nuvarande Aprodev), eftersom det finns starka synergieffekter mellan påverkansarbetet i Bryssel och det som sker på hemmaplan gentemot våra egna nationella regeringar, exempelvis i frågor som rör klimat, jordbruksreformer och Israel-Palestina-konflikten.

Lutherska kyrkan i Tanzania firar 50 år

Lutherska kyrkan i Tanzania har firat 50-årsjubileum. Ett antal lutherska kyrkor och missioner bildade 1963 en gemensam kyrka. Svenska kyrkan har haft en nära relation till landet både före och efter bildandet och därför representerades vi vid firandet i juni av ärkebiskopen. Jubiléet bestod av ett seminarium där utmaningar och visioner inför framtiden diskuterades och en stor gudstjänst med över 2 000 deltagare.

Europeiska kyrkokonferensen

I juli samlades delegater för 120 medlemskyrkor i Europeiska kyrkokonferensen till generalförsamling i Budapest. I Sverige är Svenska kyrkan och Ekumeniakyrkan medlemmar.

Temat var frågan *Och nu, vad väntar ni på?* Citatet är hämtat från den engelska översättningen av Apg 22:16 och är Ananias uppmaning till Paulus att låta döpa sig. Idag riktar den sig till de europeiska kyrkorna och utmanar till reflektion om vad som är kyrkornas uppgift. Den stora händelsen under generalförsamlingen var beslutet om en ny konstitution. Karin Burstrand, domprost i Göteborg, valdes in i den nya styrelsen.

Borgåsamarbetet

Borgågemenskapen, där de Lutherska kyrkorna i Norden och Baltikum samt anglikanska kyrkor på de brittiska öarna ingår sedan tidigare, fick flera nya ledare och blivande medlemskyrkor under året som gick. Engelska kyrkan fick ny ärkebiskop då biskopen i Durham Justin Welby tillträdde som ärkebiskop av Canterbury i mars. Vid installationen representerades Svenska kyrkan av ärkebiskop Anders Wejryd. Irländska kyrkan valde i september Patricia Storey som sin första kvinnliga biskop. I oktober träffades Borgåkyrkornas ledande biskopar i Reykjavik och fattade ett principbeslut att godkänna Lutherska kyrkan i Storbritannien och Lettiska kyrkan i utlandet som fullvärdiga medlemskyrkor.

Sveriges kristna råd

Sveriges kristna råd valde vid sitt årsmöte i maj en ny styrelse. Ärkebiskopen blev vald till ordförande för ett år. SKR möjliggör för Sveriges kyrkor att engagera sig tillsammans i olika frågor. Tillsammans med Svenska missionsrådet genomfördes en manifestation för förföljda kristna i världen. Deltagarna samlades till förbönsgudstjänst i S:ta Klara kyrka i Stockholm där ärkebiskopen medverkade och därefter gick ett fackeltåg till Mynttorget där tal hölls.

Equmeniakyrkan

Metodistkyrkan, Baptistsamfundet och Missionskyrkan gick 2011 samman och bildade en ny kyrka, som våren 2013 fick namnet Equmeniakyrkan. Kyrkan består av drygt 800 församlingar med cirka 60 000 medlemmar. En dialog mellan Svenska kyrkan och samfundet pågår sedan 2012 för att hitta en form för en ömsesidig relation som kan underlätta ekumenisk samverkan mellan församlingar i framtiden.

Right Livelihood Award

Samarbetet mellan Svenska kyrkan och Right Livelihood Award Stiftelsen (som även är känd som det "alternativa Nobelpriset") fortskrider som planerat. Tanken med vår samverkan är att lyfta de frågor som Right Livelihood-pristagarna arbetar med och som står vårt internationella arbete nära. I juli arrangerades gemensamt en konferens i Bogotá, Colombia för Right Livelihood-pristagare från Latinamerika och Karibien med fokus på möjliggörande miljöer. Pristagare av Right Livelihood Award 2013 var Paul Walker, USA, Raji Sourani, Palestina, Denis Mukwege, Demokratiska republiken Kongo (DRC), och Hans Herren/Biovision Foundation, Schweiz.

Internationellt arbete**Syriska flyktingar i Jordanien**

Svenska kyrkan finns i flyktinglägret Za'atari i Jordanien och i flera av de gränsstäder som tagit emot stora strömmar av syriska flyktingar. I lägret är mer än hälften av alla flyktingar barn under 18 år. En halv miljon människor har tagit sin tillflykt i Jordanien. Både de materiella och de sociala behoven är mycket stora. Stödet går bland annat till utdelning av kläder och lakan till tiotusentals flyktingar och till ordentliga baracker för familjer med särskilda behov. Konflikter präglar vardagen, något som påverkar barnen i lägret. Därför har ett viktigt område under 2013 varit att ge människorna i flyktinglägret verktyg att hantera konflikter genom att utbilda lokala ledare i konfliktlösning och medling. Svenska kyrkan har också byggt en

”Fredsoas”, en sorts fritidsgård där ungdomar får möjlighet att leka, sporta, ägna sig åt musik och målning.

KsSkr 2014:2

Stöd till Filippinerna

Tillsammans med ACT-alliansen inledde Svenska kyrkan insatser till 235 000 människor som drabbats av tyfonen i Filippinerna. Insatserna har bland annat handlat om att tillhandahålla mat, rent vatten, mediciner och tillfälliga bostäder. Svenska kyrkan sände i november personal till Filippinerna för att bistå i arbetet för de tyfondrabbade. Svenska kyrkan har byggt upp en särskild kompetens i hur man bäst kan bemöta och stötta människor i katastrofsituationer och har ett särskilt ansvar inom ACT-alliansen för psykosocialt arbete.

Ursprungsmärkning Israel/Palestina

Under julkampanjen lyfte Svenska kyrkans internationella arbete frågan om ursprungsmärkning av varor och produkter från illegala bosättningar, på ockuperat palestinskt område. Idag märks dessa varor som israeliska och går därför inte att skilja från varor som kommer från Israel inom erkända gränser. Det är ett brott mot EU:s direktiv. Frågan aktualiserades efter en uppmaning från kyrkor i Palestina som i dag drabbas av bosättningspolitiken. Svenska kyrkan anser, i likhet med Sveriges regering, EU och USA, att bosättningarna utgör ett stort hinder för en hållbar fred mellan Israel och Palestina.

Fasteinsamlingen

2013 års fasteinsamling med tema *ALLT för att utrota hungern* hade särskilt fokus på jämställdhet och sociala trygghetssystem. Kampanjen rymde många aktiviteter för att samla in medel, till exempel Svenska kyrkans matkasse och Livsloppet i Uppsala med bland andra ärkebiskopen som deltagare. Insamlingsresultat för fastekampanjen 2013 blev 31,5 miljoner kronor.

Julkampanjen

Svenska kyrkans årliga julkampanj hade 2013 temat *Ge alla barn en framtid utan våld*. Barn var fokus i kampanjen, som lyfte fram insatser som stöttar barn i krig och konflikt. Insamlingen pågick till och med Trettondagen 2014, målet var att samla in 34 miljoner kronor och resultatet blev 38 miljoner kronor. Med exempel från bland annat Sydsudan och Syrien vill Svenska kyrkan visa på kyrkans arbete i världen för att hjälpa människor att förändra sin situation och försörja sig själva. Julkampanjen engagerar tusentals frivilliga och anställda i Svenska kyrkans församlingar.

utmärkelse för projekt i etiopien

I Etiopien utsågs i maj insamlingsprojektet *Nytt liv för kvinnor*, som Svenska kyrkan gett stöd till under flera år, till 2012 års bästa projekt av nuvarande Consortium of Christian Relief and Development Association. Denna är en stor plattform bestående av fler än trehundra utvecklingsorganisationer i Etiopien. Projektet drivs av den etiopiska Mekane Yesus-kyrkan för att hjälpa unga kvinnor i Addis Abeba ur prostitution och stödja dem i strävan att bli självförsörjande.

Pris för arbete mot fattigdom

Föreningen för utvecklingsfrågor delade 2013 ut FUF-priset till Gunnel Axelsson Nycander, Svenska kyrkan. Hon fick priset för sitt arbete för sociala trygghetssystem i

KsSkr 2014:2 utvecklingsländer, ett arbete som dokumenterats i skriften *Pengar i handen – sociala trygghetssystem som metod att bekämpa fattigdom och hunger*. Svenska kyrkan arbetar med frågan eftersom kontanta stöd, som barnbidrag och folkpensioner, bidrar till att minska hunger och fattigdom i utvecklingsländer.

Avtal med Sida

Under året gjordes en ansökan till Sida för perioden 2014–2016. Svenska kyrkan ansöker totalt om cirka 95 miljoner kronor vilket också beviljats. Sida har under året också bedömt ramkriterierna för Svenska kyrkans internationella arbete. Syftet är att avgöra hur väl vi svarar upp mot de krav som ställs på ramanslagsorganisationerna. I slutrapporten får Svenska kyrkan ett övervägande bra betyg.

Rapport från Statskontoret

Under året genomförde och rapporterade Statskontoret en översyn av det svenska ramavtalssystemet som biståndsform. Denna visar att Sida har bra instrument för att följa upp civilsamhällsaktörernas utvecklingsarbete.

STÖD TILL STIFT OCH FÖRSAMLINGAR

Samverkan med stiftet

Samarbete med och stöd till stiftet är en prioriterad fråga för kyrkostyrelsen. Riktat församlingsbidrag fortsätter att fördelas till stiftet. Kriterierna för att få bidraget är att det används till åtgärder som leder till ökad samverkan mellan församlingar i syfte att uppnå bestående förändringar och verksamhetseffektivisering.

Kyrkohandboken

Under året prövade många församlingar i Svenska kyrkan ett förslag till ny kyrkohandbok. Fram till och med domssöndagen 2013 var det fler än 500 församlingar som firade gudstjänster utifrån förslaget, prövade ny musik och nya formuleringar i texter och böner. Utvärderingar av förslaget från församlingar, stift och andra remissinstanser kommer att ligga till grund för ytterligare bearbetningar av gudstjänstordningarna. Kyrkohandboksförslaget har i varierande omfattning översatts till de nationella minoritetsspråken finska, meänkieli och samiska (lulesamiska, nordsamiska och sydsamiska) samt till svenskt teckenspråk. Ett arbete har också inletts för att översätta gudstjänsttexter till varieteter av romani chib.

Dela tro – dela liv

Satsningen på kyrkans undervisning och mission för alla åldrar fick under 2013 namnet *Dela tro – dela liv*. Under hösten 2013 inbjöds medarbetare på stiftskanslierna till samtal om hur församlingarnas arbete med undervisning och mission kan stärkas än mer, så att kristen tro och tradition blir levande och angelägen. Hur ska människor som kommer i kontakt med Svenska kyrkan få möjligheter att tolka sina liv i ljuset av evangeliet, i ett samhälle där kunskapen om kristen tro och kyrkans uttryckssätt tunnas ut? Det är utmaningen när *Dela tro – dela liv* under åren 2014–2017 konkretiseras i stift och församlingar med stöd från den nationella nivån.

Möten med stiftens styrelser och ledning

Som ett led i samverkansarbetet gentemot stiftet hade kyrkostyrelsen i mars 2013 överläggningar med stiftens styrelser om den gemensamma satsningen på undervisning och mission. Nästa fas var ett möte med stiftens kanslichefer. Det har också

skett samråd om fortsatt administrativ samverkan. Stiftens kanslichefer och kyrkokansliets ledningsgrupp samlas tre gånger per år för överläggningar och samråd. I början av april genomförde gruppen ett studiebesök i Luleå stift och informerades om kreativt församlingsarbete i såväl glesbygd som gränstrakt.

Styrelseöverläggningar med Växjö och Västerås

Kyrkostyrelsen besökte Växjö stift i februari. Stiftsstyrelsen informerade om aktuella frågor, utvecklingsprojektet Till tro och stiftets strukturfrågor. Senare i februari tog kyrkostyrelsen emot företrädare för Västerås stiftsstyrelse för information och erfarenhetsutbyte om välfärdsfrågor och framtidsutmaningar.

Flerspråkigt arbete

Svenska kyrkan har arbetat i enlighet med kyrkostyrelsens beslut om åtgärder för att stärka arbetet med språkliga minoriteter. Fokus har legat på kartläggningar och analysarbete.

En av rapporterna beskriver Svenska kyrkans förhållande till romer och resande. En rapport om minoritetsbarns rättigheter till sitt språk presenterades för Europarådets granskningskommitté före jul. En kartläggning av arbete med flerspråkiga barn och unga inleddes under hösten.

Svenska kyrkan har också engagerat sig för urfolksrättigheter, till exempel genom debattartiklar och deltagande i demonstration samt deltagande i Samiska kyrkodagar som hölls i Mo i Rana i augusti. Huvudtemat var "Hellig jord! Hellig Ord" och satte med det skapelsetron, klimatfrågan och urfolk i centrum. Programmet behandlade samisk identitet och inbjöd till andlig fördjupning och reflektion.

Jourhavande präst

Själavård via telefon, Jourhavande präst, tog emot ca 70 000 samtal under året.

En utredning av larmtjänsten 112 (SOU 2013:33) föreslår att larmtjänsten renodlas och att Jourhavande präst med flera utesluts från 112-tjänsten. Kyrkostyrelsen lämnade ett remissvar där man säger nej till en snävare definition av larmtjänsten och skriver: "Antalet dödsfall i suicid överstiger årligen antalet dödsfall i trafiken. Hänvisningstjänsten jourhavande präst är en funktion som sparar både liv och pengar. Den nollvision för suicid, som gäller i vårt samhälle, motverkas av utredningens förslag". Jourhavande präst ska utvidga sin verksamhet och även finnas tillgänglig via chat på webben.

Välfärdsplattformen

Kyrkostyrelsen antog under 2013 en välfärdsplattform som definierar de olika rollerna för Svenska kyrkan som röstbärare, samverkanspartner samt utförare inom välfärden. Plattformen gäller för Svenska kyrkans nationella nivå, men kan vara vägledande för församlingar och stift. Syftet med plattformen är att beskriva motiv, principer och värden som ska vara vägledande i arbetet. Plattformen är fristående från den s.k. Välfärdsutredningen som kom med sitt betänkande under hösten. Kyrkostyrelsen arbetar nu vidare med välfärdsfrågorna.

Kyrkovalet

På valdagen den 15 september 2013 genomfördes direkta val till beslutande organ i Svenska kyrkan. Sammantaget ställde nästan 800 nomineringsgrupper upp med 51 000 kandidaturer (33 000 olika personer). Väljarna utsåg 17 000 ledamöter och

KsSkr 2014:2 9 000 ersättare. Vid kyrkovalen 2013 utsågs 23 325 individer till antingen ledamot eller ersättare i ett direktvalt beslutande organ. Valdeltagandet ökade något till 12,8 procent. Kyrkovalet är ett av Svenska kyrkans största samarbetsprojekt och utvärderingarna visar att det genomfördes som planerat. Utvärderingarna kommer att studeras ytterligare för att se vilka förändringar och förbättringar som kan genomföras inför kyrkovalen 2017.

Grundutbildningar

Under 2013 började uppbyggnaden av en ny samlad utbildningsform för de kyrkliga profilutbildningarna som nu ska finnas gemensamt i Svenska kyrkans utbildningsinstitut. Svenska kyrkans församlingar behöver också i framtiden välutbildad personal för att bedriva verksamhet med hög kvalitet. Reformen syftar till att ytterligare rusta medarbetare för tjänst i en tid när omvärlden ställer nya krav. Det blir en pastoralteologisk utbildning för diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster. Året/terminen vid Svenska kyrkans utbildningsinstitut kommer innebära att kandidaterna får sin pastoralteologiska utbildning tillsammans med blivande medarbetare inom andra yrken. De fyra programmen innehåller gemensamma moment men också kurser specifika för respektive yrke. Utbildningen bygger på fackutbildningen och har till uppgift att förbereda för tjänst i Svenska kyrkans församlingar.

Barn och unga

Barnet intar en särställning i kristen tro och behöver särskilt uppmärksammas i Svenska kyrkans verksamhet. Detta betonas i kyrkoordningen. Kyrkans verksamhet bland barn och unga motiveras ur det innersta i kristen tro. Genom ett beslut som fattades av 2012 års kyrkomöte är det sedan januari 2013 reglerat i kyrkoordningen att Svenska kyrkan i församlingar, stift och på nationell nivå ska göra barnkonsekvensanalys inför beslut. Svenska kyrkan vill på så sätt omsätta FN:s barnkonvention i praktisk handling.

Barn och unga 0–18 år

Programmet Barn och unga 0–18 år i Svenska kyrkan har pågått 2009–2013. Svenska kyrkan vill stärka barns och ungas rättigheter i kyrka och samhälle. Kyrkostyrelsens riktade utvecklingsstöd hade åren 2008 och 2009 fokus på barn och unga. Några exempel på händelser under programtiden:

- ◆ dop och dopundervisning har varit ett prioriterat område i programmet,
- ◆ samtalsunderlaget Svenska kyrkan och skolavslutningar,
- ◆ forskning som bland annat resulterat i publikationen *Och han tog dem i famnen*,
- ◆ ett barn- och unga perspektiv på arbetet med förslaget till ny kyrkohandbok,
- ◆ internationellt har det vi kallar barnfattigdom uppmärksammats,
- ◆ under programmets period har utbildningar med fokus på barn och ungdomar i behov av särskilt stöd genomförts,
- ◆ år 2011 kom reviderade riktlinjer för arbetet mot sexuella övergrepp,
- ◆ ett särskilt ungdomsfilmpris delas ut varje år i samarbete med Lunds stift och Malmö pastorat,
- ◆ ett stort projekt inom programmet har varit *Barn och unga – ärkebiskopens möte 2012*,

- ♦ fortbildning, kurser och konferenser har skett tillsammans med Svenska Kyrkans Unga och Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation.

KsSkr 2014:2

Barnkonsekvensanalys

Arbetet med barnkonsekvensanalys har initierats i programmet Barn och unga 0–18 år.

Till kyrkomötet i november presenterades en webbutbildning om barnkonsekvensanalys. Utbildningen riktar sig till anställda och förtroendevalda i Svenska kyrkan och är en del i implementeringen av det beslut om barnkonsekvensanalys som kyrkomötet fattade 2012. Utbildningen ger grundläggande kunskaper i barnrättsfrågor samt barnkonsekvensanalys i fem steg. Under 2013 har nationell nivå mött stift och församlingar för att informera om kyrkomötets beslut 2012 samt introducera Handbok för Barnkonsekvensanalyser i Svenska kyrkan. Uppskattningsvis har man mött 1 500 personer.

Projekt 13+

Under hösten 2013 startade det treåriga projektet *Projekt 13+*. Uppgiften är att förstärka det kontinuerliga och långsiktiga utvecklingsarbetet som gäller mötet med konfirmanden men även tonåringen som väljer att inte konfirmeras. Det handlar både om ett arbete inåt i Svenska kyrkans organisation och utåt gentemot målgrupper och andra intressenter. I uppdraget ingår att samordna och stödja stiftens i arbetet inom området. Projektet har betydelse för Svenska kyrkan i stort och kommer att vara ett betydelsefullt bidrag till stiftens erfarenhetsutbyte, utvärdering och utveckling av konfirmandfrågorna. En viktig uppgift framöver kommer att handla om ungas livsvillkor, ungdomskultur och sociala medier.

Unga och ekumenik

I oktober sände Svenska kyrkan, i samarbete med Svenska Kyrkans Unga, tolv unga vuxna till Kyrkornas världsråds generalförsamling i Busan, Sydkorea. Den strategiska satsningens mål är att öka kunskapen, förståelsen och intresset bland unga för ekumenik. Deltagarna har fått möta bredden av det internationella arbetet för rättvisa och fred som kyrkorna tillsammans verkar för. De har också fått vara del av de grundläggande samtal om vad det är att vara kyrka, som motiverar detta arbete. De har blivit utmanade och uppmuntrade att fortsätta verka lokalt och globalt.

Det har även arrangerats en kurs om ekumenik på KV:s studiecentrum Bossey i Schweiz, för studenter vid pastoralinstitutet i Uppsala. Som ett led i projektet UngEk har unga vuxna som sänts ut av Svenska kyrkan skrivit på ekumenikbloggen på svenskakyrkan.se.

Arbete bland svenskar i andra länder

Utveckling av gudstjänstlivet

En vital del av arbetet i Svenska kyrkan i utlandet är utveckling av gudstjänstlivet. Tio utlandsförsamlingar har deltagit i försöket med nytt förslag till kyrkohandbok, något som har tagits emot positivt. Antalet vigselgudstjänster och välsignelser ökar. Detta ställer krav på präst och övriga i arbetslaget som ska se till att mötet blir oförglömligt. Man söker hela tiden nya arbetsformer, ett exempel är förberedande vigelsamtal via Skype eller annan modern teknik.

Präst med mobil tjänst

Den första prästen med en renodlat mobil tjänst var under 2013 placerad i Sydamerika. Det är en försöksverksamhet som pågick under ett år. Prästen var anställd på halvtid i en församling i Sverige och arbetade på den andra delen som kyrkoherde i en mobil verksamhet i Sydamerika. Parallellt utreds möjligheter att inleda en liknande verksamhet i Asien och i Afrika.

Jubileum i Paris

Den svenska församlingen i Paris grundade 1626 och är Svenska kyrkans äldsta utlandsförsamling. Den har en rik historia och har utgjort ett nav för svenskar i området. Den nuvarande kyrkobyggnaden i Sofiaförsamlingen fyllde 100 år under 2013 och det firades med ett jubileum i april.

Det kyrkliga kulturarvet

Svenska kyrkan förvaltar landets största sammanhållna kulturarv. Kyrkans kulturarv är både materiellt och immateriellt: kyrkogårdar och minnen, kyrkorum och traditioner, instrument och musik. Svenska kyrkan har rätt till viss ersättning från staten för kulturhistoriskt motiverade kostnader i samband med vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena. Ersättningen är en del i ett ömsesidigt åtagande mellan staten och Svenska kyrkan och ska garantera att kyrkornas kulturhistoriska värden bevaras. Förebyggande arbete och samverkan med kulturmiljösektorn är förutsättningar för att kulturvärdena långsiktigt bevaras, används och utvecklas. I Svenska kyrkans ansvar ingår också att se till att alla medborgare kan ta del av och använda det kyrkliga kulturarvet. Kyrkan beslutar själv om hur den kyrkoantikvariska ersättningen ska fördelas enligt kyrkostyrelsens villkor. Det årliga anslaget ligger på 460 miljoner kronor. Stiftsstyrelserna beslutar i sin tur om kyrkoantikvarisk ersättning på grundval av de ansökningar församlingarna lämnar in.

Årlig regeringsrapport

Varje år lämnar kyrkostyrelsen en rapport med redovisning av de kyrkoantikvariska frågorna till Kulturdepartementet. Rapporten *Svenska kyrkans redovisning för 2012 angående de kyrkliga kulturvärdena och användningen av den kyrkoantikvariska ersättningen* överlämnades till Kulturdepartementet i maj. Rapporten redogör för och analyserar användningen av den kyrkoantikvariska ersättningen och bevarandet och brukandet av den kyrkoantikvariska ersättningen under det gångna året. Förbrukningen av det statliga anslaget uppgick till 536 miljoner kronor år 2013, att jämföra med de 460 miljoner kronor i kyrkantikvarisk ersättning som betalades ut från staten till Svenska kyrkan i början av 2013.

Ett rum öppet för alla

I juni 2013 lämnade Svenska kyrkan till regeringen den översiktliga rapporten *Ett rum öppet för alla – Svenska kyrkans redovisning till regeringen angående de kyrkoantikvariska frågorna inför kontrollstationen 2014*. Skrivelsen redogör för Svenska kyrkans arbete med frågor om det kyrkliga kulturarvet och den kyrkoantikvariska ersättningen 2000–2013. Rapporten innehåller en utförlig redogörelse och analys av arbetet under hela perioden. Den beskriver också utvecklingsbehov och strategier med tanke på nuläge och trolig framtid för den kyrkoantikvariska ersättningen och det kyrkliga kulturarvet. Kontrollstation 2014 är

att likna vid en tidpunkt för avstämning av var man står just nu i de kyrkoantikvariska frågorna.

KsSkr 2014:2

Inför kontrollstation 2014

I oktober genomfördes på Kulturdepartementet det första samtalet med referensgruppen för kyrkoantikvariska frågor inför kontrollstationen 2014.

Den 25 oktober arrangerade Lunds stift ett samtal mellan bland andra biskopen i Lunds stift, Svenska kyrkans generalsekreterare och kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth om det kyrkliga kulturarvet och kyrkoantikvarisk ersättning.

Regeringen har i mars 2014 lagt fram en skrivelse till riksdagen i de kyrkoantikvariska frågorna.

Kultur

Musiklivet i Svenska kyrkan

Året runt, över hela landet, fylls kyrkans gudstjänster och rum av tusentals körers, orkestrars och andra musikers kreativitet och vitalitet. Svenska kyrkan är en av landets största konsertarrangörer och en arena där professionella musiker och sångare på ett unikt sätt arbetar sida vid sida med amatörer.

Under 2013 har Svenska kyrkans nationella nivå arbetat med musikfrågor bland annat genom att stödja stiftens musikaliska verksamhet, genom arbetet med den nya kyrkohandboken samt genom att inom ramen för uppbyggnaden av det kyrkliga utbildningsinstitutet behandla frågan om musikens och musikernas roll i Svenska kyrkan.

Svenska kyrkans filmpris

Svenska kyrkan deltar i samtalet om vår tids livsfrågor genom filmpriser och filmarbete i församlingarna samt medverkan på filmfestivaler. Svenska kyrkans filmpris om 50 000 kronor går årligen till en film som håller hög konstnärlig kvalitet och synliggör existentiella, rättvise- och sociala frågor i berättelse och uttryck. Svenska kyrkans filmpris 2013 gick till filmen *Godheten* i regi av Stefan Jarl. Svenska kyrkans ungdomsfilmpris 2013 gick till filmen *Broken* i regi av den brittiske regissören Rufus Norris.

Kulturstipendier 2013

Svenska kyrkan delar årligen ut 500 000 kronor till sex nyskapande konstprojekt om livsfrågor. Under 2013 inkom rekordmånga ansökningar; 467 stycken. Fyra stipendiater fick 100 000 kronor vardera för projekt inom film, dans/musik, skulptur och litteratur. Två stipendier om 50 000 kronor gick till film och foto. Stipendierna delades ut under kyrkomötet.

Samiska rådets kulturstipendium

I november delade Samiska rådet i Svenska kyrkan ut sitt kulturstipendium till den samiska kören Sámi Jienat. Rådet uppmärksammade att kören genom sitt arbete berikar det samiska andliga livet, synliggör det samiska språket och urfolkskulturen.

Bok- och bibliotek i Göteborg

Genom sin närvaro på Bok- och bibliotek vill Svenska kyrkan ge utrymme för möten och skeenden inom konsten, kulturen och samhällslivet som kan bidra till nya utblickar och vidgade vyer. Svenska kyrkan är Bok- och biblioteks största sam-

KsSkr 2014:2 arbetspartner. Under namnet *Se människan* arrangeras ett omfattande scenprogram med ett sjuttiofem författarsamtal där litteratur, kultur och livsfrågor står i centrum.

Forskning

Svenska kyrkan bedriver oberoende forskning och analysarbete, bland annat i nära samverkan med universitet och högskolor i Sverige och internationellt. Därigenom får vi underlag till vår teologiska och strategiska reflektion över identitet och omvärld.

Forskardagarna är ett uttryck för samarbete mellan akademi och kyrka och ett fruktbart utbyte ägde rum när man samlades kring reformatorisk teologi i allmänhet och luthersk teologi i synnerhet. Svenska kyrkans forskardagar med temat *Remembering the Past – Living the Future* genomfördes i samarbete med Teologiska institutionen vid Uppsala universitet i oktober.

Äldrestudien

Svenska kyrkan har tillsammans med andra organisationer deltagit i studien *När man blir gammal på riktigt*. Den genomfördes av Kairos Future, och hade fokus på vad som händer när man är så gammal att man inte längre klarar sig på egen hand. Detta skede av livet har successivt krupit upp i åldrarna, i takt med att vi behåller hälsan längre och blir äldre. Studien var inriktad på 40-talistgenerationen (rekordgenerationen), en grupp som på flera plan varit banbrytande, och vilka förväntningar de har inför sitt eget åldrande. I det här segmentet finns en hög acceptans för aktiv dödshjälp, något som är en utmaning för kyrkan. I undersökningen ingick även präster och diakoner som egna grupper.

Undersökning med SOM-institutet

För andra året i rad deltog Svenska kyrkan i SOM-institutets nationella undersökning om förtroende för institutioner, medievänor och politisk opinion. SOM står för Samhälle, Opinion och Media, institutet är knutet till Göteborgs universitet. Man har ställt frågor om religionen i Sverige sedan 80-talet. Religiositeten har visserligen förändrats sedan dess, vissa grupper har minskat medan andra har tillkommit, men ser man till helheten visar årets analys att religiositeten är relativt konstant och att det till exempel är lika många som ber till Gud en gång i månaden som de som spelar TV-spel.

Kyrkbussen

Svenska kyrkan på nationell nivå har samordnat flera av sina enkätundersökningar under namnet *Kyrkbussen*, enkäten genomförs såväl internt som externt. Fältarbetet till den externa genomfördes i november 2013. Enkäten skickades till ett slumpmässigt urval personer mellan 16 och 75 år. Drygt 5 000 personer besvarade enkäten som behandlade en stor variation av frågor. Ett viktigt resultat av undersökningen var kunskapen om att det finns en stor grupp, motsvarande 700 000 personer, som kan tänka sig att bidra med sin tid och engagemang för att arbeta ideellt i kyrkan. Främst vill man bidra med sin kunskap till kyrkans sociala arbete. Ambitionen med *Kyrkbussen* är att samla den nationella nivåns behov av interna och externa undersökningar. Det blir effektivare och av högre kvalitet. Det underlättar också för församlingarna då det inte blir lika många enkäter för dem att fylla i. Den första interna *Kyrkbussen* kommer att gå ut hösten 2014, och då till Svenska kyrkans anställda och förtroendevalda.

Sociala medier

Under året har Svenska kyrkans närvaro på internet och i sociala medier utvecklats. Nya vägar att skapa engagemang och samtal har prövats, bland annat i samband med kyrkovalet, allhelgonahelgen och julen. Arbetet med att utveckla bönewebben med en ljuständningsfunktion har lett till att funktionen kan lanseras 2014. Den pastorala närvaron på nätet kommer att utvecklas, bland annat med stöd av den strategi för digital kommunikation som kyrkostyrelsen antog i maj.

Svenska kyrkans kommunikationsdagar

Svenska kyrkans kommunikationsdagar i april samlade 330 deltagare från hela landet och utlandsförsamlingarna. Dagarna vänder sig till alla som på olika sätt arbetar med eller ansvarar för kommunikationsarbetet i Svenska kyrkan. Temat var Att arbeta tillsammans. Diskussionerna handlade bland annat om kommunikationsåret och förändringskommunikation.

Två priser till svenskakyrkan.se

Företaget MyNewsdesk utser varje år *Årets nyhetsrum* (pressrum på webben) i 12 olika kategorier. Svenska kyrkan vann 2013 utmärkelsen i kategorin Ideella organisationer. Vi vann med motiveringen: "Med en röd tråd som genomsyrar hela nyhetsrummet visar denna organisation hur man på ett intressant sätt kan belysa olika delar av verksamheten genom att frekvent publicera om aktuella ämnen. Detta tillsammans med strukturen i form av taggning och den tydliga presentationen av kontaktpersoner gör nyhetsrummet till en klar vinnare i sin kategori."

Tidningen *Internet World* listar varje år Sveriges 100 bästa webbplatser. På listan som presenterades 2013 kom Svenska kyrkans externa webbplats på delad andraplats i kategorin Organisationer. Motiveringen löd: "En favorit bland organisationer är Svenska kyrkans sajt. Även om de borde släppa sargen lite oftare och våga lämna mallarna och ramverk är detta en välbyggd, lugn och målgruppsanpassad sajt."

Administrativ samverkan och gemensamma system

Det finns ett behov av att omfördela kyrkans resurser så att en större andel av medlen framöver används i den grundläggande uppgiften. Nationell nivå har tillsammans med samtliga tretton stift under 2013 fortsatt arbetet med administrativ samverkan genom de tre samverkanskoncepten GIP – *Gemensam IT-plattform*, GAS – *Gemensamt administrativt stöd* och GTP – *Gemensam telefoniplattform*.

Anslutningen av enheter i GIP har fortsatt under året och införandetempot har ökat successivt under hösten. Vid årsskiftet 2013/2014 var 238 enheter, med 5 400 användare, anslutna. Bedömningar visar att hälften av enheterna på lokal nivå kommer att vara anslutna till den gemensamma IT-plattformen vid utgången av år 2014. Anslutningen till GIP är en förutsättning för att nå samverkansformerna som GAS är och utgör.

Upphandling av gemensamma system för ekonomi, löneadministration och tidredovisning har också inletts under 2013 och beräknas vara avslutad under våren 2014.

Den nationella nivån ansvarar för utveckling av GAS-konceptet, samordning mellan kyrkans enheter och stöd i införandearbetet. Formerna för samverkan och

KsSkr 2014:2 samarbete mellan församlingar, stift och nationell nivå har fått nya former under året.

Vid årets slut var elva enheter på lokal nivå anslutna till konceptet GAS. Dessa enheter arbetar i gemensam IT-miljö och de administrativa uppgifterna utförs enhetligt.

NORMERING, TILLSYN OCH FÖRVALTNING

Inomkyrklig normgivning

Kyrkomötet 2013

Under hösten samlades kyrkomötet, som är Svenska kyrkans högsta beslutande organ. Vid de båda sessioner som var mandatperiodens sista kyrkomöte behandlade ledamöterna 100 motioner och tre skrivelser. Efter tio år på posten avgick Gunnar Sibbmark från Växjö stift som kyrkomötets ordförande. Därefter startade det nyvalda kyrkomötet för mandatperioden 2014–2017 med att förrätta val till bland annat kyrkostyrelse och det egna presidiet. Karin Perers från Västerås stift valdes som första kvinna till kyrkomötets ordförande. Av kyrkomötets 251 ledamöter var 119 nyvalda. Svenska kyrkans högsta beslutande organ är nu jämställt: 125 av ledamöterna är kvinnor och 126 män. För första gången finns utlandsförsamlingarna representerade och de har två mandat.

Utredningar och remissvar

I serien Svenska kyrkans utredningar kom följande ut under året:

2013:1 *Domprostens ställning, uppgifter och tillsättning*

2013:2 *Samverksansformer för begravningsverksamheten*

2013:3 *Att färdas väl – hur Svenska kyrkan kan navigera i välfärden*

Kyrkostyrelsen har svarat på följande remisser under året:

- ◆ *Begreppet beskattningsbar person – en teknisk anpassning av mervärdesskattelagen*, från Finansdepartementet.
- ◆ *Folkbildningens samhällsvärden – En ny modell för statlig utvärdering*, från Utbildningsdepartementet.
- ◆ *Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fonden för europeiskt bistånd till de som har det sämst ställt*, från Socialdepartementet.
- ◆ *Nytt allmänt råd med tillhörande vägledning om bokföring*, från Bokföringsnämnden.
- ◆ *Genomförande av EU:s direktiv om bekämpande av sexuella övergrepp mot barn, sexuell exploatering av barn och barnpornografi*, från Justitiedepartementet.
- ◆ *Rapporten om klimatfärdplan 2050*, från Miljödepartementet.
- ◆ *Högre ersättning vid mastupplåtelser* (SOU 2012:61), från Justitiedepartementet.
- ◆ *Hyres- och arrendetvister i framtiden* (SOU 2012:82), från Justitiedepartementet.
- ◆ *Om katastrofmedicin som en del av svenska insatser utomlands m.m.* (Ds 2013:7), från Socialdepartementet.
- ◆ *Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2014*, från Finansdepartementet.
- ◆ *Spioneri och annan olovlig underrättelseverksamhet* (SOU 2012:95), från Justitiedepartementet.
- ◆ *Goda affärer – en strategi för hållbar offentlig upphandling, Upphandlingsutredningen 2010 – slutbetänkandet* (SOU 2013:12), från Socialdepartementet.

- ◆ *Betänkande av utredningen om ett effektivare arbete mot främlingsfientlighet – Främlingsfienden inom oss* (SOU 2012:74), från Arbetsmarknadsdepartementet.
- ◆ *EU-kommissionens förslag till förordning avseende åtgärder i syfte att minska kostnaderna vid bredbandsutbyggnad*, från Lantmäteriet.
- ◆ *Betänkandet En myndighet för alarmering* (SOU 2013:33), från Försvarsdepartementet.
- ◆ *Promemoria med förslag till ändring i totalförsvarets folkrättsförordning*, från Försvarsdepartementet.
- ◆ *Långsiktigt hållbar markanvändning del 1*, från Miljödepartementet.
- ◆ Statskontorets rapport *Bistånd genom svenska organisationer: En översyn av ramavtalssystemet* (2013:2), från Utrikesdepartementet.
- ◆ *Åtgärder mot missbruk av reglerna för arbetskraftsinvandring* (Ds 2013:57), från Justitiedepartementet.
- ◆ *En ny lag om personnamn* (SOU 2013:35), från Justitiedepartementet.
- ◆ *Hantverkslaboratoriets verksamhet och framtid*, från Västra Götalandsregionen.
- ◆ *Elektronisk ansökan om lantmäteriförrättning* (LM-rapport 2012:2), från Justitiedepartementet.

Andra aktuella utredningar

Betänkandet *Kontraktets ställning, uppgifter och indelning* (Kontraktsutredningen) lades fram för kyrkostyrelsen i början av 2014. Utredningen tar upp frågor om förändringar för kontrakten från 2014, samt ger en analys och förslag till kyrkoordningsändringar.

Utredning om Svenska kyrkans fastighetshantering och utjämningssystem: Svenska kyrkan står inför många utmaningar. Våra ekonomiska resurser är gemensamma för hela kyrkan, men behoven är olika. Kyrkobyggnaderna utgör en integrerad del av trons liv och de utgör ofta länken till medlemmarnas upplevelse av sin samhörighet med kyrkan. De demografiska förändringarna är den enskilda faktor som påverkar Svenska kyrkans förutsättningar allra mest. Mot denna bakgrund pågår en gemensam utredning om förvaltningen av kyrkobyggnader och andra fastigheter samt utjämningssystemet.

Svenska kyrkan har ett stort antal fastigheter och byggnader för sin verksamhet men kunskapen om storleken på fastighetsbeståndet är bristfällig. I utredningsuppdraget ingår att lägga fram förslag som kan effektivisera förvaltningen av kyrkobyggnader och eventuellt andra fastigheter. Vidare ska den säkerställa ett långsiktigt hållbart, brett accepterat utjämningssystem och möjligheten att inkorporera clearingsystemet. Utredningen ska lägga fram sina resultat senast den 15 april 2015.

Tydligare organisation

Från 2014 har Svenska kyrkan en ny lokal struktur som syftar till en effektivare organisation. De tidigare kyrkliga samfälligheterna med gemensam ekonomi, men med flera kyrkoherdar, har ersatts med pastorat som leds av en kyrkoherde, ett kyrkoråd och församlingsråd i de lokala kyrkorna. Syftet är att bevara medlemmarnas möjlighet att engagera sig och påverka kyrkans verksamhet samtidigt som möjlighet ges till att kyrkans administration blir mer effektiv.

I början av 2014 har Svenska kyrkan 1 364 församlingar och 258 pastorat.

Gemensam begravningsavgift

Svenska kyrkan är huvudman för begravningsverksamheten i hela landet, förutom Tranås och Stockholms kommuner. Riksdagen har beslutat om en gemensam begravningsavgift från och med 2016, med undantag för Tranås och Stockholms kommuner. Den statliga utredning om begravningsfrågor som är ute på remiss föreslår att kommunerna Tranås och Stockholm i framtiden ingår i samma system.

Rådet för begravningsfrågor

Rådet för begravningsfrågor som bildades år 2007 är ett samrådsorgan mellan Svenska kyrkan, Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund och Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation. Rådet har formulerat *Riktlinjer för etiska ställningstaganden* att läggas till grund för det fortsatta arbetet med behandling av etiska frågor inom begravningsverksamheten.

Prästlönetillgångar

Kyrkostyrelsen har till uppgift att utföra tillsyn över stiftens förvaltning av prästlönetillgångarna och har rätt att utfärda närmare bestämmelser om förvaltningen. I uppdraget ingår även att ge råd och stöd i frågor som rör förvaltningen. Minst en gång varje år ska det kallas till överläggningar med företrädare för stiftet för att samråda om förvaltningen. Samrådet 2013 genomfördes i Uppsala i oktober. Samrådet behandlade statusen på den statliga miljömålsberedningen, Skogsstyrelsens projekt Dialog om naturhänsyn samt frågan om ekologiskt jordbruk med företrädare från Hushållningssällskapet. Under samrådet behandlades även frågan om hur man ska se på prästlönetillgångarnas nuvarande innehav av onoterade tillgångsslag. Inom ramen för tillsynsuppgiften har kyrkostyrelsen tillsammans med Västerås stift besökt stiftets skogsodlingar i Moçambique. Dessa investeringar har i särskild ordning rapporterats till kyrkomötet. Kyrkostyrelsen har under året följt upp 2012 års förvaltning av prästlönetillgångarna, bland annat ur hållbarhetsperspektiv och ekonomiskt perspektiv. Därvid har en rapport sammanställts som kyrkostyrelsen behandlat och delgivit kyrkomötet. Kontakter med företrädare från Socialdepartementet har lett till att direktiv för en statlig utredning, som ska belysa frågan om prästlönetillgångarna ska övergå till Svenska kyrkan med äganderätt, för närvarande arbetas fram.

Publikationer i urval

Ärkebiskopens andaktsbok. Ärkebiskop Anders Wejryd skrev inför sitt sista år som ärkebiskop en andaktsbok för årets alla dagar. Boken är kyrkoårsanknuten och startar vid första advent. Varje vecka inleds med en text inför helgen, utifrån söndagens tema i kyrkoåret, följt av en kort reflekterande text till varje dag med utgångspunkt i ett bibelord och en psalmvers.

Livsmod – om teologi, barn och unga. Texten i denna skrift är dels ett resultat av *Barn och unga – ärkebiskopens möte 2012*, och dels en del av det nu avslutade programmet *Barn och unga 0–18 år* som bedrivits på Svenska kyrkans nationella nivå. Skriften vänder sig till dem som på olika sätt arbetar med barn och unga i församlingen, men också till andra intresserade.

Svenska kyrkans förhållande till romer och resande ca 1900–1950. I denna rapport diskuteras kyrkans förhållande till den nationella minoritetsgruppen romer.

Sverigefinnarna och finska språket – en analys av språkbevarande och strategiska vägval. Som den organisation som har flest sverigefinska medlemmar i landet

har Svenska kyrkan i samarbete med Hugo Valentin-centrum vid Uppsala universitet, analyserat olika faktorer som påverkar finska språkets ställning och framtid.

Marginalized and Ignored – National Minority Children’s Struggle for Language Rights in Sweden 2013. Rapport undertecknad av Svenska kyrkan bland andra organisationer.

Pengar i handen – sociala trygghetssystem som metod att bekämpa fattigdom och hunger. Skrift som behandlar frågan om sociala trygghetssystem i utvecklingsländer. Svenska kyrkan är aktiv i denna fråga då kontanta stöd, som barnbidrag och folkpensioner, bidrar till att minska hunger och fattigdom i utvecklingsländer.

Nyckeln till Svenska kyrkan – en skrift om organisation, verksamhet och ekonomi 2013. Denna årligen utkommande skrift presenterar ett kunskapsunderlag, som kan vara ett stöd vid beslut och bidra till vidare reflektion bland kyrkans frivilliga, förtroendevalda och anställda.

Speglar och avtryck, denna bok togs fram inför jubileet i Svenska kyrkan i Paris. Den beskriver livet i församlingen och möten med Gud i Paris. Boken har velat uppmärksamma kulturarvet och den renovering som genomförts. Boken nominerades hösten 2013 till såväl Svenska Designpriset som Svenska Publishingpriset.

I Religionens offentlighet. Om religionens plats i samhället. Här presenteras konkreta exempel på exempelvis kyrkornas roll som välfärdsaktörer i dagens Sverige och islams roll för demokratiaktivister under den arabiska våren. Konstruktiva förslag ges om deltagande i offentliga samtal och samhälleligt liv.

Utanför paradiset. Arvsyndsläran i nutida luthersk teologi och etik diskuteras, såsom frågan om det är möjligt att utforma en teologi och etik kring arvsynd – med avstamp i en luthersk tradition – som framstår som rimlig i dag, och hur den skulle i så fall kunna se ut.

The Real Church. An Ecclesiology of the Visible. Med utgångspunkt i en nordisk luthersk och folkkyrklig kontext utgör boken ett inlägg i en internationell och ekumenisk ekklesiologisk diskussion och erbjuder kunskap och reflektion och ett möjligt sätt att teologiskt förstå vad kyrkan är.

Gods and Arms. On Religion and Armed Conflict. Boken behandlar den komplicerade relation som finns mellan religion och samhällskonflikter.

Det upptäckta valet

Sociala medier gav ökat engagemang

Under 2013 genomfördes det fjärde kyrkovalet sedan relationsändringen mellan staten och Svenska kyrkan. Valet trotsade både omgivningens förväntningar och Svenska kyrkans egen självbild. Sedan år 2000 har Svenska kyrkan minskat sitt antal medlemmar, lockat färre gudstjänstbesökare och fått en annan, mer marginell roll i samhället. De flesta kurvorna i statistiken har pekat neråt och vår egen bild av oss själva har blivit alltmer dystert.

”Medlemstapp” är ett ord som förknippas med Svenska kyrkan. Så också ”det bortglömda valet”, grundat i ett konstant minskat valdeltagande. 14,2, 12,0, 11,9 – så har den sluttande kurvan sett ut vad gäller valdeltagande i procent under 2000-talet. 840 000, 696 000, 671 000 i antalet röstande.

En positiv valutveckling

Förväntningarna var alltså inte på topp inför valet 2013. Hur bortglömt skulle valet bli? Ända fram till dagarna innan den 15 september var temperaturen låg och många undrade vilket engagemang som är rimligt att förvänta sig. Denna negativa syn skulle dock förändras. Dagen före valdagen steg temperaturen dramatiskt, ledare i både riks- och lokalmedia började skriva om ”det viktiga valet”. På lördagskvällen låg ämnet kyrkoval på topplistan över mest twittrade ämnen, knappt slaget av körslaget. På valdagens morgon började telefonerna ringa hos Svenska kyrkan och köerna till vallokalerna att ringla.

Informationsservice hade rustat sig med elva personer beredda svara på telefon och e-post från kl 09.00 till 20.00. Närmare 1 700 telefonsamtal registrerades – och en av de vanligaste frågorna var: Hur gör jag för att rösta?

Webben hade stresstestats för en maximal belastning som överskreds trefalt. Men den höll, fler än 220 000 besök under själva valdagen och den mest besökta sidan var startsidan för kyrkovalet.

På TV och i radio rapporterades om långa köer, människor – inte minst unga – som köade i timmar för att komma in i vallokalerna. Vallokaler som inte resursmässigt var anpassade för det överraskande trycket.

Någonting hände, kurvorna vände. Den slutliga räkningen visar att 695 834 personer röstade i kyrkovalet, vilket ger ett valdeltagande på 12,8 procent. Både procentuellt och numerärt fler än föregående val, men fortfarande återstår frågan vilket valdeltagande som är rimligt att förvänta sig.

Sannolikt var röstdeltagandet på väg att nå en lägre nivå än tidigare val. Men med hjälp av sociala medier och ny teknik bars ett uppvaknat engagemang för Svenska kyrkan. Medlemmar, även de som sällan deltar i verksamheten, röstade. Svenska kyrkan har alla förutsättningar att fortsätta vara en öppen folkkyrka kännetecknad av tolerans och respekt för alla människors värde. Kyrkobyggnaderna är värda att vårda, diakonin behövs och samtal om Gud och liv måste rymmas i öppna rum. Svenska kyrkan engagerar.

Så kan man tolka valresultatet år 2013.

Öppna kyrkor för ett helt samhälle

Kulturarvet i Sverige en tillgänglig resurs

Kyrkorna tillhör församlingarna, men som kulturarv tillhör de alla. I kyrkoordningen står att kyrkorummet behöver vara tillgängligt för alla som söker sig till det. Det innebär att kyrkorna ses som offentliga rum som alla har rätt att ta del av, oberoende av tillhörighet eller tro.

Tanken på kyrkorna som kulturarv, en form av allmän nytta, uppstod i slutet av 1800-talet och kulturvärdena kom med tiden att skyddas i lag. När Svenska kyrkan år 2000 blev ett självständigt samfund, men med fortsatt nära relation till staten, upprättades en överenskommelse ”i frågor som rör de kulturhistoriska värden inom Svenska kyrkan”. I denna framgår att kyrkan ska ersättas ekonomiskt för värden av kyrkobyggnaderna och samtidigt se till att kyrkorna hålls öppna. Mer exakt står det att ”Svenska kyrkan svarar för att de kyrkliga kulturminnena i framtiden är tillgängliga för var och en i minst samma utsträckning som för närvarande.”. Vad som avses med ”tillgängliga” framgår i den offentliga utredning (SOU 1997:43) som föregick relationsändringen; ”Förutom möjlighet att delta i gudstjänst och kyrklig handling (...), bör alla – oberoende av kyrkotillhörighet – ha tillgång till kyrkan för att söka stillhet, trygghet och ro eller för att ta del av och

uppleva konst och arkitektur.”. Kyrkorna ses därmed både som gudstjänstrum och som offentliga tillgångar, de är religiösa rum och har samtidigt sekulära värden.

KsSkr 2014:2

Tillgängligheten central

Det kulturarv som Svenska kyrkan förvaltar är både materiellt och immateriellt. Inte bara byggnader och inventarier hör till det kyrkliga kulturarvet, utan också texter, traditioner och inte minst musiken. Vi vill att alla ska kunna få ta del av och ha glädje av detta rika kulturarv. Vi välkomnar alla till kyrkorummen, oberoende av tro eller motiv för att besöka dem. Men mot bakgrund av de snabba omvandlingarna av samhälle och kyrka är principen och löftet till staten om att hålla kyrkorna tillgängliga för alla ibland svåra att tillämpa. Frågan är också vad det innebär att ha tillgång till kyrkorna? Idag är synen på tillgänglighet bredare än när förutsättningarna för det kyrkliga kulturarvet utreddes under 1990-talet. Det kan vara tillgänglighet i digitala medier, förmedling och kommunikation av kulturarvet, pedagogiska insatser som visningar och utställningar. Likaså ska kyrkorna vara tillgängliga för människor med funktionshinder. I dagens digitaliserade, individualiserade och heterogena samhälle är samtidigt behoven större än någonsin av öppna, varma, offentliga rum där alla kan delta eller bara få vistas en stund utan krav på motprestationer.

Hur ska då kyrkorna kunna bli mer öppna och tillgängliga för hela samhället? I Svenska kyrkans framtidsstrategi ingår bland annat att stärka det ideella arbete med det kyrkliga kulturarvet och att utveckla mångbruk av kyrkorna. Samtidigt som de är rum för kyrkliga handlingar ska de, med respekt för religiösa och kulturella värden, vara offentliga rum för kulturella och andliga upplevelser, för social utveckling och delaktighet. Kyrkorna kan utgöra lokala resurser för alla som behöver ickekommerciella mötesplatser. Behoven är sannolikt lika stora i städer som i glesbygder, där det ibland kanske inte finns några allmänna rum kvar. För att åstadkomma detta behöver kunskap och former utvecklas, i samverkan med staten och andra intressenter, för att öka både det professionella och ideella engagemanget i utvidgat bruk och i öppna kyrkor. Svenska kyrkan har under 2013 arbetat med en handledning för Identifiering och förvaltning av kyrkliga kulturvärden som planeras bli klar 2014. I denna finns redskap för att identifiera och använda kyrkornas samtliga värden, som resurser för både församlingen och samhället. En bärande tanke är att se kyrkan, samhället och de olika värdena som aspekter och resurser som berikar varandra i en helhet. Med detta som grund kan en utveckling mot eventuell splittring och utanförskap vändas, för att ersättas med helhetssyn och delaktighet, i såväl kyrkan som i hela samhället.

Hög tid att ompröva och se nytt

En blick på den världsvida kyrkan med nya ögon

Det lär finnas många som redan i årskurs 1 helt utan avsikt kom att lägga den nedersta raden på skolsköterskans syntavla på minnet: MRTVFUENCXOZD. Och i många kommuner förblev tavlan densamma ända upp i gymnasiet ...

Kanske missade man därmed vissa synfel? Det är möjligt. Men fenomenet skulle kanske kunna gå att tillämpa på den MRTVFUENCXOZD-risk som många så kallade lärande organisationer löper. Man tror att man redan sett allt, eller ser allt tydligt och klart.

När vi i Svenska kyrkan säger världsvid kyrka, internationellt arbete och kyrkorelationer ligger det ibland nära till hands att vi redan vet vad det är. Vi är dessutom

ganska ense om att vi på senare tid omprövat vår missionssyn och nu också tänker på ett helt annat sätt kring hur vi hör ihop här i världen. Vi pratar sedan länge handelsfrågor, rättvisefrågor och människors rätt som en del av vår världsvida utmaning. Men, har vi sett allt, eller har några av oss möjligen ”lagt nedersta raden på minnet” och därigenom trott sig veta vad det handlar om?

En av de utmaningar det innebär att leva i en världsvid kyrkogemenskap är just att hela tiden våga ompröva och lära av andra. 2013 är ett bra exempel.

Guds ande ger insikter

Under det gångna året var kanske Kyrkornas världsråds stora generalförsamling i Busan det stora syntestet. *God of Life – lead us to justice and peace*. Det händer något när kristna från jordens alla hörn, runt 4 000, möts för att dela hur detta tema landar i deras egna sammanhang. En kristen från Zimbabwe kan åka hem och känna att det är dags att inte bara prata om peace utan också om justice – och just rättvisa först. Eller en kristen från Sverige åker hem med insikten att han/hon aldrig riktigt förstått den smärta som vår egen samiska urbefolkning bär på. Många tycks också ha åkt hem med minnet av de frågor som man trots allt nästan lyckades undvika – men som börjar komma på mångas dagordningar, till exempel frågorna om sexuell läggning eller genusbaserat våld.

Sammantaget kan mötet i Busan ha fungerat som besöket hos en optiker för många av oss: det kan vara hög tid att ompröva sin tidigare syn.

Till hjälp för fortsatt bearbetning fick också den världsvida kyrkan ett av mötets huvuddokument, missionsdokumentet *Together towards life*. Inte ett slutligt konstaterande av vad mission till sist är, utan en inbjudan att världen runt våga ställa frågorna på nytt, för att kanske se på nytt. Vad betyder vår sändning? Vad menar vi när vi talar om att perspektiven ska komma från marginalerna in mot centrum – och vem är centrum, vem är marginal? Hör spiritualitet samman med mod att utmana vapenexport eller uppmana till nya tag i klimatfrågor? Missionens, frihetens, gemenskapen och pingstens Ande utmanar oss till att hela tiden vara en kyrka i rörelse – tillsammans för livet.

En bärande tanke i missionsdokumentet är att försöka öva sig i att se hur Guds Ande verkar även idag, och många gånger på de sätt som vi inte väntat oss. Vi ser nätverken mellan kyrkorna, vi agerar för fred, försoning och hållbarhet. Men vi behöver överraskas av att se att också i de små vardagliga händelserna och mötena mellan människor är Gud mitt ibland oss. Även när vi funderar över hur vi just i vårt sammanhang bäst ska organisera oss för att vara kyrka där vi är.

Till en årsberättelse kopplas också alltid en revisionsberättelse. Att möta och engagera sig i en världsvid kyrka är också i allra högsta grad ett revisionsarbete. Hela tiden en övning i att se på ett nytt sätt. En del såg vi 2013, nu väntar 2014.

Hållbarhetsbokslut 2013 – ett proaktivt arbete för en medveten kyrka

Om Svenska kyrkans hållbarhetsbokslut

Arbetet för en mer hållbar utveckling är centralt för Svenska kyrkans uppdrag och verksamhet. Det är kanske särskilt framträdande inom den internationella verksamheten, det sociala arbetet och kapitalförvaltningen. Svenska kyrkans hållbarhetsarbete vilar på två principer som är grundläggande för kristen tro och etik. Principerna uttrycker dels att alla människor är lika mycket värda och dels att

människan som förvaltare av Guds gåvor har ett ansvar, både gentemot andra människor och gentemot skapelsen i stort.

KsSkr 2014:2

Den egna verksamheten medverkar dock till bland annat utsläpp av växthusgaser. Eftersom Svenska kyrkan stödjer projekt i samhällen med utbredd fattigdom och svaga kontrollsysteem, föreligger även risk för korruption och förskingring. Svenska kyrkan måste därför alltid agera proaktivt samt följa upp och syna den egna verksamhetens påverkan på miljö och människor. Som ett led i detta arbete upprättar den nationella nivån för fjärde året i följd en hållbarhetsredovisning enligt redovisningsramverk från Global Reporting Initiative. Redovisningen fokuserar på hur den nationella nivån arbetar för att minimera den egna verksamhetens potentiellt negativa inverkan på en hållbar utveckling.

Styrning av hållbarhetsarbetet

Det är kyrkostyrelsen som ansvarar för Svenska kyrkans hållbarhetsarbete på nationell nivå och för att ett hållbarhetsperspektiv ska genomsyra hela verksamheten. Det innebär att nationell nivå:

- ◆ tillhandahåller stöd till stiftens i deras arbete med hållbar utveckling,
- ◆ stödjer biståndsprojekt som bidrar till ett hållbart samhälle,
- ◆ bidrar till människors förmåga att kräva och försvara sina rättigheter och sin värdighet,
- ◆ arbetar för att alla medarbetare ska känna engagemang för ett hållbart samhälle,
- ◆ satsar på medarbetares hälsa och balans i livet,
- ◆ arbetar för att våra leverantörer ska leva upp till våra riktlinjer,
- ◆ samt kontrollerar att våra kapitalplaceringar sker utifrån hållbar utveckling och etisk hänsyn.

Hållbar utveckling ska vara en integrerad del i verksamhetsstyrningen. Inom den internationella verksamheten kommer detta till uttryck genom att:

- ◆ Svenska kyrkan och våra partner är aktiva i det civila samhället för uthållig hushållning av naturresurser och för människors rätt till goda livsbetingelser.
- ◆ Svenska kyrkan och våra partner är aktiva aktörer i det civila samhället för rättvisa, säkra, fredliga och demokratiska samhällen.

Det strategiska arbetet syftar till att utveckla verksamhetsinriktningen utifrån de övergripande målen. Målen och de strategiska planerna konkretiseras i treårsplanering, budget och nyckeltal – vilket medför att konkreta aktiviteter för att främja hållbar utveckling planeras, genomförs och följs upp. Policies och det interna regelverket är en väsentlig del av styrningen.

Intern uppförandekod

Svenska kyrkan på nationell nivå har en uppförandekod som medarbetarna ska följa. Koden är fastställd av generalsekreteraren och innehåller information om Svenska kyrkans ställningstagande vad gäller lagkrav, maktutövning, korruption och pornografi. Medarbetare ska följa svensk lagstiftning. För medarbetare som befinner sig utomlands ska svensk lagstiftning vara vägledande, samtidigt som lokala lagar, internationella konventioner och regelverk ska följas. Koden slår vidare fast att Svenska kyrkans medarbetare aldrig får utnyttja sin maktposition på ett otillåtet sätt och får inte under några omständigheter medverka till korruption genom att ge eller ta emot mutor. Arbetsplatsen och all teknisk utrustning ska vara fri från pornografiskt material. Uppförandekoden kommuniceras till medarbetarna via intranätet. I

KsSkr 2014:2 december 2013 beslutade kyrkostyrelsen om en uppförandekod för samtliga förtroendevalda på nationell nivå.

Finanspolicy för en ansvarsfull kapitalförvaltning

Den nationella nivåns finanspolicy följer FN:s principer för ansvarsfulla investeringar (Principles for Responsible Investment). Det innebär att våra placeringar ska präglas av hänsyn till och respekt för miljö, mänskliga rättigheter och arbetsförhållanden, men även god bolagsstyrning. Se Svenska kyrkans *Rapport om ansvarsfulla investeringar*, för mer information om hur finanspolicyn omsätts i praktiken inom kapitalförvaltningen. Det finns även information att tillgå på: svenskakyrkan.se/ansvarsfullainvesteringar.

Policy mot korruption och förskingring

Svenska kyrkans internationella verksamhet måste kunna hantera risk för korruption och förskingring, även under svåra omständigheter. Svenska kyrkan har en nolltoleranspolicy mot korruption och förskingring. Vi har utvecklat en praktisk antikorrupcionsguide, som gjorts känd för våra medarbetare och partner.

Under tiden som Svenska kyrkan stödjer ett projekt har våra internationella handläggare tät kontakt med den aktuella partnern. Det underlättar för upptäckten av oegentligheter och brister i administrationen. Kontroller sker fortlöpande, och vi tar alltid del av partners redovisning av projekt och samlad ekonomi.

Vid tecken på korruption påbörjar Svenska kyrkan en utredning. Om misstanken som föreligger är allvarlig, kan fortsatta utbetalningar omedelbart stoppas. Svenska kyrkan informerar även samarbetspartner i projektet och andra svenska finansiärer (Sida), samt inleder samtal med den aktuella partnern.

I de fall där en misstanke om korruption eller allvarliga administrativa brister kan bekräftas, inleder Svenska kyrkan samtal om återbetalning av utbetalade medel. Svenska kyrkan kan även i sin tur bli tvungen att återbetala medel, som inte gått till utlovat ändamål.

Upphandlingspolicy

Svenska kyrkans arbete för en hållbar och rättvis utveckling ställer höga krav på de företag som vi ingår avtal med. Den nationella nivåns upphandlingspolicy slår fast att all upphandling ska ske utifrån tre principer: affärsmässighet, människors lika värde och gott förvalterskap. I praktiken innebär det att kyrkan enbart ska upphandla och sluta avtal med företag som uppträder ansvarsfullt mot sina anställda, samhälle och miljö. Företagen ska också följa internationella avtal med syfte att skydda människor och miljö.

Resepolicy

Den nationella nivåns resepolicy säger att våra tjänsteresor ska ske med hänsyn till miljömässig och social påverkan samt på ett kostnadseffektivt sätt. I praktiken betyder det att våra medarbetare alltid ska överväga möjligheten att resa med tåg eller buss framför flyg, men med hänsyn till tid och avstånd. Allmänna kommunikationsmedel ska om möjligt alltid nyttjas framför taxi och bil.

Externa policys och Svenska kyrkans medlemskap i HAP

Svenska kyrkans nationella nivå följer Röda korsets och ACT-alliansens uppförandekoder. ACT-alliansens medarbetare har ett särskilt etiskt ansvar gentemot

de människor som tar del av ACT:s humanitära program och utvecklingsprogram. I humanitära krissituationer är den drabbade befolkningen ofta beroende av de humanitära organisationerna för sina grundläggande behov. ACT-alliansens uppförandekod ska hjälpa organisationens medarbetare att förstå vilket etiskt ansvar de har, och hur de ska uppträda för att förhindra sexuella övergrepp och sexuellt utnyttjande, alla former av trakasserier, bedrägeri och korruption, överträdelser av säkerhetsföreskrifter och oetiska affärsmetoder. Uppförandekoden ska undertecknas av Svenska kyrkans medarbetare vars arbete på ett eller annat sätt berör den internationella verksamheten.

Sedan 2011 är Svenska kyrkan även medlem i HAP International (Humanitarian Accountability Partnership International). HAP är biståndssektorns första självreglerande organ och organisationen ställer höga krav på sina medlemmars trovärdighet och styrning. Medlemskapet innebär att den internationella verksamheten har åtagit sig att följa HAP:s principer om ansvarstagande och ansvarsutkrävande gentemot våra partner, målgrupper och övriga intressenter. År 2012 blev Svenska kyrkan, som första svenska organisation, certifierad enligt HAP Standard 2010. Certifieringen innebär att Svenska kyrkan lever upp till HAP:s riktlinjer för transparens, personalkompetens och uppföljning. Det betyder också att Svenska kyrkan inbjuder till deltagande i lärandeprocesser samt möjliggör för människor att framföra sina synpunkter på verksamheten. Mer information om Svenska kyrkans klagomålshanteringssystem finns att tillgå på webben: svenskakyrkan.se (Internationellt arbete, sök på "klagomål").

Det klimatsmarta kontoret

El och uppvärmning

En betydande del av den totala energiförbrukningen i Sverige sker i byggnader. Det gäller även för Svenska kyrkans nationella nivå. Frågor som rör uppvärmning och el är således centrala för verksamhetens hållbarhetsarbete. Sedan 2011 köper den nationella nivån el som bär Naturskyddsföreningens märkning Bra miljöval. Märkningen innebär att all el är baserad på förnybara energikällor (i vårt fall 100 procent vattenkraft), har en låg miljöpåverkan och tar hänsyn till biologisk mångfald.

Klimatkompenserat papper och minskade utskrifter

Sedan 2011 använder Svenska kyrkans nationella nivå klimatkompenserat papper. Det betyder att det i priset på det papper som vi köper ingår en avgift som oavkortat går till plantering av träd i södra Afrika.

För att minska den nationella nivåns pappersförbrukning används sedan 2012 ett system med "follow me print-utskrifter". Det innebär att samtliga utskrifter skickas till en gemensam kö. Personen som skriver ut måste logga in på en valfri nätverks-skrivare för att få sin utskrift. Som ytterligare en åtgärd för att spara energi och papper har den nationella nivåns skrivare dubbelsidiga utskrifter som standard-inställning.

Grön IT

IT har potentiellt både en positiv och negativ miljöpåverkan. IT-lösningar kan ersätta miljökrävande processer, såsom resor, men produktion och användning av IT- och telekomprodukter ger upphov till cirka 2 procent av världens totala koldioxidutsläpp. För att minska energiförbrukningen arbetar Svenska kyrkans nationella nivå tillsammans med stiftet för att införa en Gemensam IT-plattform,

GIP. Lösningen innebär att många av våra användare inte kommer att behöva en dator. Istället kommer programvaran att finnas på en central server som nås via en så kallad tunn klient. En tunn klient har längre livstid än en traditionell dator och förbrukar avsevärt mindre energi. En dator förbrukar cirka 150 watt medan en tunn klient förbrukar 40–80 watt.

I samband med implementeringen av GIP har drygt 70 procent av Svenska kyrkans ekonomiska enheter IT-inventerats. Analysen av det sammanställda materialet tyder på att församlingar och samfälligheter kan minska sin elförbrukning från IT med uppemot 50 procent. Under 2013 anslöt sig 120 enheter och vid årsskiftet var 238 enheter, med 5 400 användare anslutna.

För att begränsa den nationella nivån totala koldioxidutsläpp uppmuntrar vi användningen av videokonferenser. Under 2013 genomfördes över 1 500 videomöten och användningen ökade med 7 procent. Inom Svenska kyrkan finns för närvarande 39 installationer av videokonferenssystemet. Många deltar också i videomöten via sin dator.

Nationell nivå fattade i slutet av 2013 beslutet att härnäst endast köpa in miljömärkta datorer, dvs. där man vet att krav ställts på miljö, klimat och socialt ansvar vid tillverkningen. Stift och församlingar kommer att erbjudas möjligheten att använda samma avtal.

Miljösmart resande

Klimatkompensationen baserad på kansliets resande för 2013 uppgick till 1,4 miljoner kronor. Mer information om Svenska kyrkans syn på klimatkompensation och klimaträttvisa finns på sida 33 och på svenskakyrkan.se/klimatrattvisa.

För 2013 års klimatpengar genomfördes bland annat ett pilotprojekt tillsammans med Lutherska världsförbundet och företaget Solvatten i flyktinglägret i Kakuma i norra Kenya. Projektet förmedlade till 1 070 hushåll en solljusbaserad lösning för vattenrening och uppvärmning av vatten. Utfallet av projektet var en signifikant minskad vedförbrukning och det rapporteras hälsoresultat på förekomsten av ögonsjukdomar hos små barn. Ett minskat behov av ved skapar en tidsbesparing som reducerar överfallsrisken för kvinnor och flickor med traditionellt vedhämtningsansvar. Tidsbesparingen har använts till produktivt arbete i hushållet, vilket beräknas öka hushållsinkomsterna. Hushållen själva rapporterar om en känsla av ökad social status.

El och uppvärmning (Sverige)	2013	2012
<i>Trossamfundets fastigheter</i>		
El till verksamhet och fastighet (kWh/m ²)	85	79
Fjärrvärme (kWh/m ²)	59	60
CO ₂ till luft (kg/ m ²) på grund av fjärrvärme*	10	10
<i>Hyrda fastigheter</i>		
El till verksamhet och fastighet (kWh/m ²)	49	43

Pappersförbrukning	2013	2012	KsSkr 2014:2
Kopieringspapper (kg/person)	18	27	
Returpapper kontorspapper (kg/person)	45	52	
Returpapper wellpapp (kg/person)	9	13	
 Resor	 2013	 2012	
Tågresor (km/person)	1 994	2 572	
CO ₂ till luft på grund av tågresor, totalt (kg)*	2	2	
Flygresor (km/person)	27 568	27 977	
CO ₂ till luft på grund av flygresor, totalt (ton)*	1 451	1 372	

*Se sid 63 för beräkningsgrunder.

I tabellen ovan framgår bland annat att elförbrukningen ökat något, pappersförbrukningen minskat och utsläppen från flygresorna ökat. De ökade utsläppen som skett i samband med flygresor är en följd av ett ökat antal anställda samt de många delegationer som deltagit i internationella möten under året.

Klimaträttvisa

Svenska kyrkans hållning är att klimatfrågan är en global rättvisefråga. Det är industriländerna som har släppt ut den absoluta merparten av de växthusgaser som värmer klimatet idag. Fattiga människor i utvecklingsländerna bidrar minst till de globala utsläppen, men drabbas hårdast av klimatförändringens negativa effekter.

Idag finns det en rad organisationer och företag som erbjuder olika former av klimatkompensation. Den vanligaste modellen går ut på att köparen kvittar sina koldioxidutsläpp mot investeringar i till exempel energibesparande teknik eller trädplanteringar i utvecklingsländer. Tanken är att utsläppen på så vis ska neutraliseras. Det är dock svårt och förknippat med höga kostnader att fastställa den exakta mängden minskade koldioxidutsläpp som klimatkompensationsprojekten faktiskt uppnår. Därtill riskerar kompensationstanken att fördröja en nödvändig livsstilsförändring, då den ger en illusion av att det är acceptabelt att exempelvis flyga, så länge var och en betalar för sig.

Svenska kyrkan har utvecklat verktyget *Klimaträttvisa* som ett alternativ till sådan klimatkompensation. *Klimaträttvisa* utlovar inte att utsläppen neutraliseras genom att en tredje part minskar sina utsläpp. Istället uppmanar initiativet *Klimaträttvisa* till att man både ska betala för sina utsläpp, genom att stödja människor som drabbas av klimatförändringarna, och därtill minska sina egna utsläpp. Priset på ett kilo koldioxid är satt så pass högt att det ska påskynda en livsstilsförändring. Svenska kyrkan har satt priset på ett kilo koldioxid till 1 krona, vilket motsvarar Sveriges koldioxidskatt. För varje krona går 50 öre till klimatprojekt inom ramen för Svenska kyrkans internationella arbete. Dessa klimatprojekt leder ibland till utsläppsminskningar men fokus ligger oftast på att bidra till klimatanpassningen. Resterande 50 öre ska användas till att minska den egna verksamhetens miljöpåverkan, det vill säga till att stimulera ett ändrat beteende.

På svenskakyrkan.se/klimatrattvisa erbjuds individer en möjlighet att dels beräkna sina egna utsläpp, och dels att bidra till Klimaträttvisa.

Så här styrs Svenska kyrkan

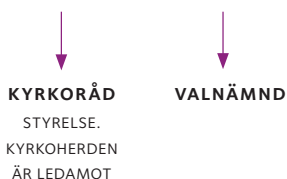
Församlingar, pastorat stift och på nationell nivå.

Ny organisation från 2014

FÖRSAMLING

SOM INTE INGÅR I PASTORAT.
DET LOKALA PASTORALA OMRÅDET. FULLGÖRA
FÖRSAMLINGENS GRUNDLÄGGANDE UPPGIFT.

KYRKOFULLMÄKTIGE
HÖGSTA BESLUTANDE ORGAN.

PASTORAT

PASTORALT OMRÅDE. ÖVERGRIPANDE LOKALT
ANSVAR FÖR ATT FÖRSAMLINGARNA FULLGÖR SIN
GRUNDLÄGGANDE UPPGIFT. EKONOMISKT ANSVAR.

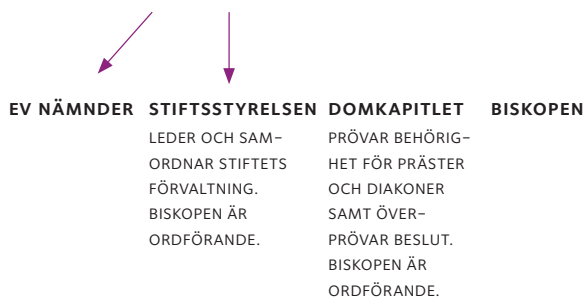
KYRKOFULLMÄKTIGE
HÖGSTA BESLUTANDE ORGAN.

STIFT

DET REGIONALA PASTORALA OMRÅDET.
FRÄMJAR OCH HAR TILLSYN ÖVER FÖRSAMLINGSLIVET.

STIFTSFULLMÄKTIGE
HÖGSTA BESLUTANDE ORGAN.

NATIONELL NIVÅ

ANSVARAR FÖR SVENSKA KYRKANS GEMENSAMMA
ANGELÄGENHETER OCH FÖRETRÄDER KYRKAN NATIONELLT
OCH INTERNATIONELLT.

KYRKOMÖTET

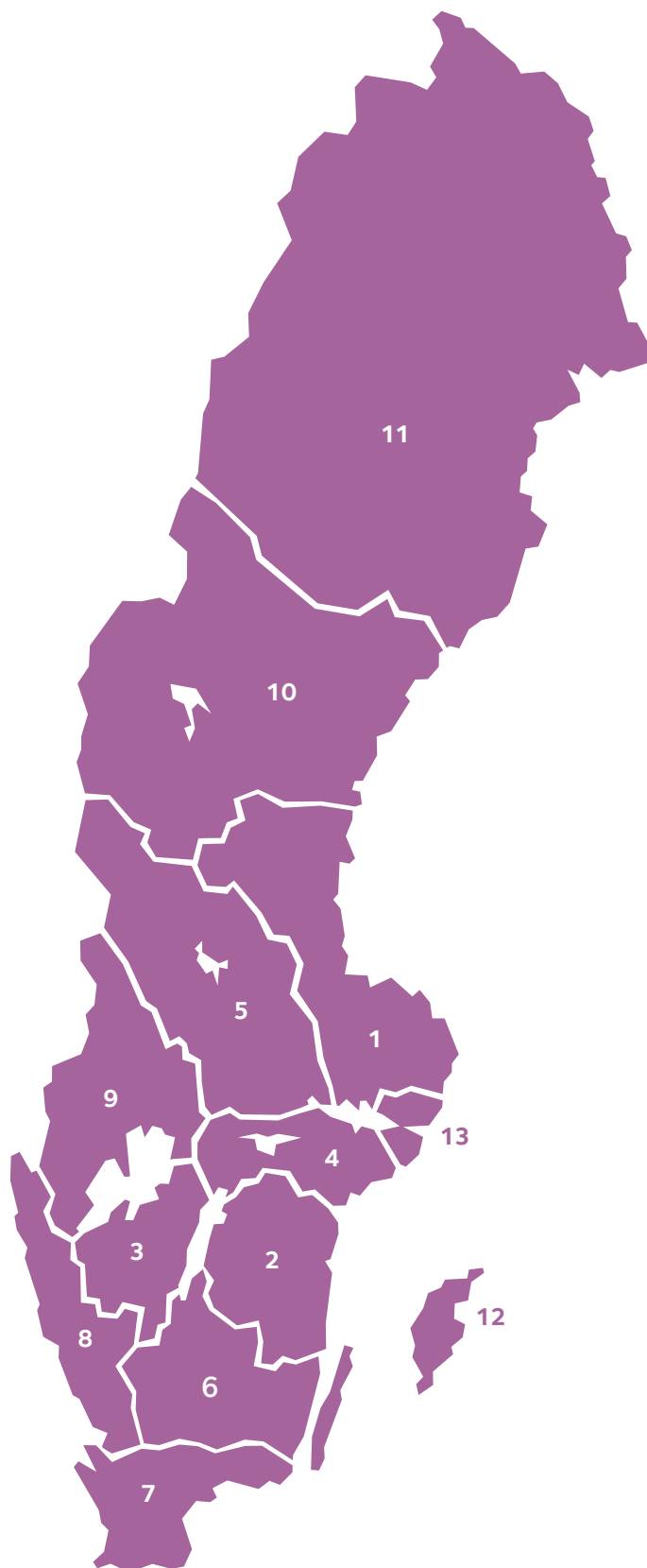
SVENSKA KYRKANS HÖGSTA BESLUTANDE ORGAN.

Stiften i Svenska kyrkan

KsSkr 2014:2

Svenska kyrkan bestod 2013 av 13 stift indelade i totalt 1 426 församlingar i Sverige och 31 församlingar utomlands. Drygt 65 procent av Sveriges befolkning var medlemmar i Svenska kyrkan.

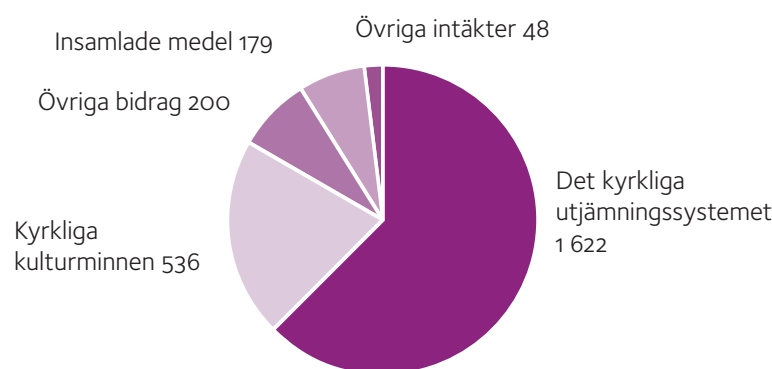

- KsSkr 2014:2
1. Uppsala stift. 748 371 invånare (2013/2014). 69 % medlemmar. 133 församlingar.
Ärkebiskop: Anders Wejryd. Biskop: Ragnar Persenius.
 2. Linköpings stift. 548 749 invånare. 70 % medlemmar. 105 församlingar.
Biskop: Martin Modéus.
 3. Skara stift. 549 317 invånare. 71 % medlemmar. 124 församlingar.
Biskop: Åke Bonnier.
 4. Strängnäs stift. 626 039 invånare. 62 % medlemmar. 73 församlingar.
Biskop: Hans-Erik Nordin.
 5. Västerås stift. 581 835 invånare. 71 % medlemmar. 76 församlingar.
Biskop: Thomas Söderberg.
 6. Växjö stift. 636 109 invånare. 70 % medlemmar. 191 församlingar.
Biskop: Jan-Olof Johansson.
 7. Lunds stift. 1 426 826 invånare. 65 % medlemmar. 185 församlingar.
Biskop: Antje Jackelén.
 8. Göteborgs stift. 1 340 770 invånare. 64 % medlemmar. 191 församlingar.
Biskop: Per Eckerdal.
 9. Karlstads stift. 361 672 invånare. 76 % medlemmar. 85 församlingar.
Biskop: Esbjörn Hagberg.
 10. Härnösands stift. 368 617 invånare. 76% medlemmar. 103 församlingar.
Biskop: Tuulikki Koivunen Bylund.
 11. Luleå stift. 510 548 invånare. 77 % medlemmar. 57 församlingar.
Biskop: Hans Stiglund.
 12. Visby stift. 57 161 invånare. 73 % medlemmar. 39 församlingar.
Biskop: Sven-Bernhard Fast.
 13. Stockholms stift. 1 888 850 invånare. 57 % medlemmar. 64 församlingar.
Biskop: Eva Brunne.

Totala intäkter och kostnader

Det ekonomiska utfallet uppgår till 563 (föregående år 313) miljoner kronor och är främst en följd av det positiva resultatet i kapitalförvaltningen uppgående till 613 miljoner kronor. De totala intäkterna före förändring av destinerade medel uppgår till 3 200 (föregående år 2 855) miljoner kronor, inklusive resultatet av finansförvaltningen. Den största intäktsposten är utjämningsavgiften. Den omfördelas till största delen i det kyrkliga utjämningsystemet i form av utjämningsbidrag. Den näst största intäktsposten är erhållna bidrag, främst den kyrkoantikvariska ersättningen, som intäktsförs i den utsträckning som den används. Ännu inte använda medel skuldförs i balansräkningen. Övriga bidrag kommer bland annat från Sida, EU och olika stiftelser och används främst i den internationella verksamheten. Kollektor och gåvor är en annan betydelsefull intäkt, inte minst för den internationella verksamheten.

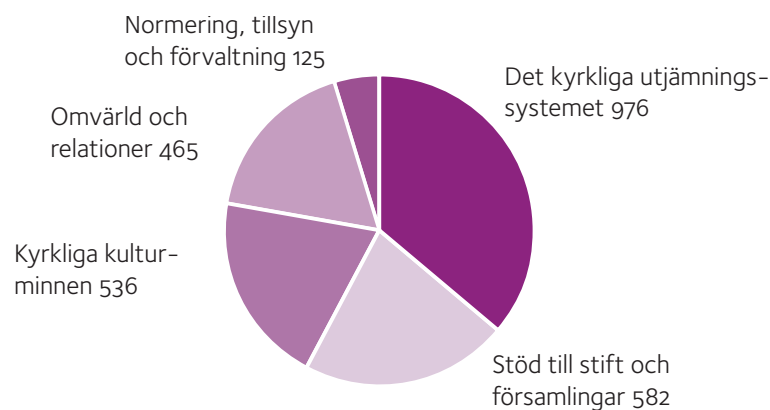
Diagram 1: Intäkter* 2013 (miljoner kronor)

*exklusive finansförvaltningen.

Inriktningen på verksamheten utgår från kyrkoordningen och från de beslut som kyrkomötet och kyrkostyrelsen fattar. De totala kostnaderna före förändring av destinerade medel uppgår till 2 683 (föregående år 2 588) miljoner kronor. Den ekonomiska omfattningen av de huvudsakliga uppgifterna framgår i nedanstående diagram.

Diagram 2: Kostnader fördelade på verksamhetsområden 2013 (miljoner kronor)

Omvärld och relationer

Företrädarskap

En uppgift för den nationella nivån är att utöva ett aktivt företrädarskap genom att upprätthålla goda kontakter med beslutsfattare, lämna remissyttranden samt genom talespersoner i media och på andra sätt. Detta ska förmedla bilden av vad Svenska kyrkan är och gör. Verksamheten inriktas på att utveckla ändamålsenlighet och effektivitet genom att än bättre systematisera och strukturera kontakterna, påverkansarbetet och företrädarskapet. Kostnaderna för verksamheten uppgår till 4 (föregående år 4) miljoner kronor och finansieras huvudsakligen av allmän utjämningsavgift.

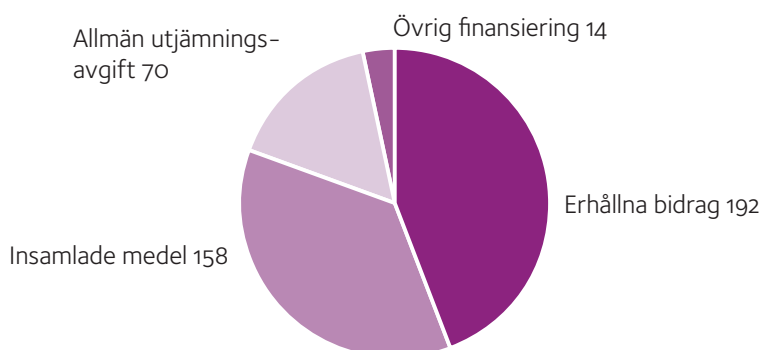
Officiella relationer till andra kyrkor och samfund

Uppgiften är att svara för Svenska kyrkans officiella relationer till andra kyrkor och samfund. Verksamheten är inriktad på att främja relationer med kyrkor som Svenska kyrkan har kyrkogemenskap med, till exempel genom Lutherska världsförbundet, eller genom särskild ekumenisk överenskommelse för att konkret gestalta enhet och samverkan. Bilateral ekumeniska relationer med andra kyrkor utvecklas för att öka förståelse och samverkan. Medlemskap i ekumeniska organisationer stödjer gemensam bearbetning av frågor. Deltagande i ekumeniska nätverk möjliggörs för att öka utbyte och förståelse. Kostnaderna för verksamheten uppgår till 27 (föregående år 26) miljoner kronor och finansieras huvudsakligen av allmän utjämningsavgift.

Internationell mission och diakoni

Uppgiften är att samordna, planera och utveckla Svenska kyrkans och dess församlingars arbete, engagemang och finansiering för internationell mission och diakoni. Verksamheten formas utifrån en nära, målmedveten och strategisk samverkan med församlingarna och med andra kyrkor och internationella organ. I uppgiften ligger att verka för internationellt och ekumeniskt samordnad planering av missions- och diakonala insatser. Verksamhetens finansiering framgår i nedanstående diagram. Kostnaderna uppgår till 434 (föregående år 400) miljoner kronor och finansieras huvudsakligen av erhållna bidrag, kollekt, gåvor och allmän utjämningsavgift. Ökningen i verksamhetens omfattning jämfört med föregående år är främst en konsekvens av ökade Sidabidrag.

Diagram 3: Finansiering av internationell mission och diakoni 2013 (miljoner kronor)

Svenska kyrkan står under tillsyn av Svensk insamlingskontroll och följer regelverk utfärdade av denna. Svenska kyrkan upprättar även kodrapport enligt regler från Frivilligorganisationernas insamlingsråd.

Stöd till stift och församlingar

Uppgiften är att stödja stiftens arbete för utveckling av församlingslivet. Stödet till församlingar ges antingen direkt eller via stiftet, därtill lämnas stöd till stiftet utan en direkt koppling vidare till församlingsnivån. Efter samråd med stiftet har kyrkostyrelsen beslutat att stödet ska fokusera på analys/omvärld/forskning, administrativa stödfunktioner, församlingens grundläggande uppgift samt kommunikationsstöd. Kostnaderna för verksamheten uppgår till 220 (föregående år 352) miljoner kronor och finansieras huvudsakligen av allmän utjämningsavgift och från avkastningen på kapitalet. Föregående år fanns 141 miljoner kronor i högre finansiellt stöd till församlingar än under 2013.

De kyrkliga grundutbildningarna

Uppgiften är att ange villkor för tillträde till de kyrkliga grundutbildningarna, bestämma utbildningsplaner samt se till att utbildningarna erbjuds i tillräcklig omfattning. Vidare är uppgiften att stödja rekrytering till kyrklig tjänst och utbildning. Utbildningarna ska uppfattas som attraktiva och hålla en hög kvalitet till en rimlig kostnad. Kostnaderna för verksamheten uppgår till 52 (föregående år 52) miljoner kronor och finansieras huvudsakligen av allmän utjämningsavgift.

Forskning

Uppgiften är att främja forskning inom det teologiska forskningsområdet och andra för kyrkans liv och verksamhet väsentliga områden. Till uppdraget hör vidare att företräda Svenska kyrkan i akademien och samhällsdebatten. Kostnaderna för verksamheten uppgår till 10 (föregående år 11) miljoner kronor och finansieras huvudsakligen av allmän utjämningsavgift.

Kulturliv för dialog

Uppgiften är att verka för ett rikt och mångfaldigt kulturliv som främjar dialogen om religion och livstolkning. Kostnaderna för verksamheten uppgår till 9 (föregående år 6) miljoner kronor och finansieras huvudsakligen av allmän utjämningsavgift.

Kyrkoantikvarisk ersättning

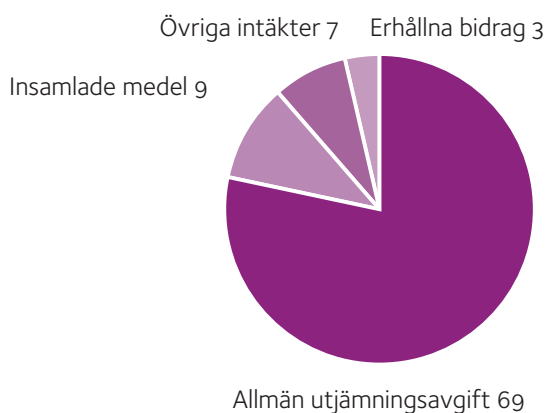
Svenska kyrkan äger 3 400 kyrkor och kapell, varav 3 000 är skyddade enligt Kulturmiljölagen. Årligen får Svenska kyrkan en ersättning om 460 miljoner kronor från staten för vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena. Kyrkostyrelsen beslutar om fördelning av ersättningen och redovisar användningen till regeringen. Den årliga användningen av dessa medel har ökat med 86 miljoner kronor jämfört med föregående år till 536 miljoner kronor. Ökningen innebär en motsvarande minskning av skulden i balansräkningen.

Arbetet bland svenskar i andra länder

Ansvarer innebär att verka för att det finns kyrklig verksamhet för svenskar som vistas utomlands. I detta ligger att hålla kontakt med annan kyrklig verksamhet bland svenskar i andra länder och samverka med nordiska och internationella organ samt främja ekumeniskt samarbete. Rekrytering och utbildning av medarbetare och utlandsplacerad personal ingår också. Verksamheten omfattar 31 utlandsförsamlingar varav fem är filialer till trossamfundet. Kostnaderna för verksamheten uppgår till 88 (föregående år 82) miljoner kronor och finansieras huvudsakligen av allmän

KsSkr 2014:2 utjämningsavgift, kollekt och gåvor. Verksamhetens finansiering framgår i nedanstående diagram.

Diagram 4: Finansiering av arbete bland svenskar i andra länder 2013 (miljoner kronor)

Svenska teologiska institutet i Jerusalem

Institutet, som är en filial till Svenska kyrkan, ska utveckla och fördjupa frågan om kristnas möte med människor av annan tro, särskilt i mötet med judendomen. Kostnaderna för verksamheten uppgår till 8 (föregående år 8) miljoner kronor och finansieras dels av allmän utjämningsavgift och dels externt.

Det kyrkliga utjämningsystemet

Det kyrkliga utjämningsystemet syftar till att utjämna strukturella och ekonomiska olikheter mellan enheter i Svenska kyrkan, för att skapa förutsättningar för verksamhet över hela landet. Systemet omfattar inkomstutjämning, utjämning av kostnader för kyrkunderhåll och utjämning av kostnader med anledning av andelen medlemmar samt stiftsbidrag. Den nationella nivåns uppgift att svara för det kyrkliga utjämningsystemet innebär att administrera och fastställa nivåerna i systemet. Under 2013 förmedlades 12,4 miljarder kronor i kyrkoavgifter. Bidraget från nationell nivå till stiftet har ökat jämfört med föregående år till följd av en motsvarande minskad utdelning från förvaltningen av prästlönstillgångar. Kostnaderna för verksamheten uppgår till 976 (föregående år 959) miljoner kronor och finansieras genom generell och allmän utjämningsavgift.

Gemensamma datasystem

Uppgiften innebär drift, förvaltning och utveckling av gemensamma administrativa system som bland annat kyrknätet, kyrkobokföringssystemet, organisationsregistret, val- och mandatsystem, kollekt- och betalsystem, e-post, svenskakyrkan.se och det gemensamma intranätet. Kostnaderna för verksamheten uppgår till 148 (föregående år 108) miljoner kronor och finansieras av allmän utjämningsavgift och extern fakturering. Kostnaderna har ökat till följd av satsningar inom gemensam IT och administration.

De direkta valen

Uppgiften avser övergripande ansvar för samtliga direkta val i hela landet genom att på olika sätt biträda stiftsstyrelserna i deras uppgifter (till exempel utarbetande av rutiner, information och utbildning). Kostnaderna för valet under perioden 2011–

2013 är 70 miljoner kronor vilket är 6 miljoner kronor lägre än motsvarande period för kyrkovalet 2009 och 13 miljoner kronor lägre än budget.

KsSkr 2014:2

Normering, tillsyn och förvaltning

Inomkyrklig normgivning

Kyrkomötet ska i kyrkoordningen utfärda bestämmelser om kyrkans tro, bekännelse och lära, kyrkans böcker, gudstjänster, sakrament och övriga handlingar, tillhörigheten till kyrkan, kyrkans vigningstjänst, den kyrkliga organisationen och de regler efter vilka församlingar och stift samt organ på den nationella nivån ska fullgöra sina uppgifter. Verksamheten är inriktad på att producera ändamålsenliga underlag för förankring, reflektion och beslut om förändringar i kyrkoordningen. Kostnaderna för verksamheten uppgår till 46 (föregående år 43) miljoner kronor och finansieras huvudsakligen av allmän utjämningsavgift.

Ledning och samordning av svenska kyrkans samlade beredskap

Kyrkostyrelsen har ett helhetsansvar för beredskapen inom Svenska kyrkan och rätt att genom råd och anvisningar ge riktlinjer för hur planläggning med mera ska bedrivas inom Svenska kyrkan.

Bevarande och vård av kyrkans arkiv

Kyrkostyrelsen får utfärda regler om vård av handlingar i kyrkans arkiv i fråga om vilka skriv- och förvaringsmedel som ska användas, hur arkiven ska vårdas, utlåning och återlämnande av handlingar, överlämnande av handlingar för tillsyn och överprövning samt när och hur handlingar ska gallras. I ansvaret ligger också att arkivhandlingar som inte längre behövs i kyrkans verksamhet får överlämnas till kyrkostyrelsen för förvaring i Svenska kyrkans gemensamma arkiv.

Tillsyn av förvaltningen av prästlönetillgångar

Uppgiften innebär förutom tillsyn över stiftens förvaltning att ge råd, stöd och hjälp i frågor som rör förvaltningen, till exempel att minst en gång varje år kalla till överläggningar med företrädare för stiftet för samråd om förvaltningen. Kyrkostyrelsen har rätt att utfärda närmare bestämmelser om förvaltningen.

Förvaltning av nationellt kapital

Uppgiften är att förvalta det nationella kapitalet på ett sådant sätt att det bevaras till sin reella (värdesäkrade) nivå mätt över rullande tioårsperioder. Kapitalet ska förvaltas effektivt, på ett etiskt försvarbart sätt, risker spridas och bästa möjliga uthålliga totalavkastning ska uppnås. Styrande för verksamheten är den av kyrkostyrelsen beslutade finanspolicyn. En särskild rapport Ansvarsfulla investeringar 2013 redovisar fördjupat arbetet med kapitalförvaltningen. Inom ramen för det etiska arbetet finns Ethosfonder med svenska och globala aktier samt räntebärande papper tillgängliga för hela kyrkan. Innehaven redovisas i sin helhet på svenskakyrkan.se.

Svenska kyrkan anlitar externa förvaltare för hela det förvaltade kapitalet. Den totala nominella avkastningen under de senaste tio åren är 82 procent. Det är 22 procentenheter högre än avkastningsmålet. Den reala årliga snittavkastningen har varit 5 procent för totalportföljen. Kapitalförvaltningen genererade en avkastning på 613 miljoner kronor eller 12,4 procent 2013 (jämförelseindex 10,0 procent). Långfristiga värdepappersinnehav uppgår till 5 840 miljoner kronor på balansdagen.

Ledning och administration

Arbetet med administration av den nationella nivåns verksamhet, såsom kansliets ledning och stabsfunktioner, ekonomi- och personaladministration redovisas här. Kostnaderna för verksamhetsområdet uppgår till 36 (föregående år 40) miljoner kronor och finansieras huvudsakligen av allmän utjämningsavgift. Utöver detta disponeras medel för fastighetsunderhåll 15 (föregående år 12) miljoner kronor.

Risker

Väsentliga riskområden att beakta för Svenska kyrkans nationella nivå är risk för skadat förtroende, aktivitetsrelaterade risker, risker inom finansförvaltningen och omvärldsrisker.

Svenska kyrkans viktigaste resurs är människors förtroende. Därför läggs stor vikt vid uppdatering av och utbildning kring exempelvis uppförandekod, policy mot korruption och förskingring, policy mot kränkande särbehandling och riktlinjer kring förebyggande av sexuella övergrepp.

Aktivitetsrelaterade risker uppkommer bland annat då den nationella nivån har många medarbetare som reser till eller bor i miljöer med dålig trafiksäkerhet eller andra säkerhetsrisker. För att hantera dessa risker finns riktlinjer som all utsänd personal utbildas i. Andra aktivitetsrelaterade risker handlar om att den nationella nivån också har många kritiska system vilka hanteras inom ramen för vår IT-policy.

Riskhantering inom finansförvaltningen syftar till att säkerställa att förvaltningen av de finansiella tillgångarna sker på ett tillfredsställande sätt. Metoden för att uppnå detta är att löpande bevaka, utvärdera och kontrollera de finansiella riskerna. Utformningen av denna verksamhet ska säkerställa att förvaltningen följer beslutade strategier och riktlinjer. Riskerna hanteras genom god intern kontroll exempelvis vad gäller en säker hantering av transaktioner, klart definierade och avgränsade ansvarsområden samt dokumenterade rutinbeskrivningar.

Till omvärldsriskerna kan räknas makroekonomiska faktorer som konjunktur, sysselsättning, räntor m.m. Den nationella nivån har därför omvärldsbevakning som följer och analyserar utvecklingen på dessa områden.

Stiftelser

Svenska kyrkan på nationell nivå förvaltar 86 (föregående år 86) stiftelser med anknuten förvaltning. Stiftelserna är egna juridiska personer och ingår därför inte i balans- och resultaträkningen för Svenska kyrkan på nationell nivå. Eget kapital i stiftelserna har vid årsskiftet ett bokfört värde på 177 (föregående år 163) miljoner kronor. Avkastningen från stiftelserna tillförs till stor del den verksamhet som bedrivs inom Svenska kyrkan på nationell nivå. Från de förvaltade stiftelserna har under året anslag med 6,7 (föregående år 3,4) miljoner kronor delats ut.

Destinerade medel

Under året är nettoförändringen av destinerade medel 16 (föregående år 0) miljoner kronor.

Eget kapital

Målnivån på eget kapital för Svenska kyrkan på nationell nivå bestämdes av kyrkomötet 2008 till 4 000 miljoner kronor, med en årlig uppräkningsenligt konsu-

mentprisindex. När eget kapital överstiger målnivån med 25 procent ska detta kommenteras till kyrkomötet. Genom utvecklingen inom finansförvaltningen överstiger eget kapital gränsen med 664 miljoner kronor vid utgången av 2013.

KsSkr 2014:2

Övrigt

Inga väsentliga händelser finns att notera efter balansdagen. Framtida utveckling behandlas i bland annat skriften *Nyckeln till Svenska kyrkan* – en skrift om organisation, verksamhet och ekonomi, som finns att ladda ner på svenskakyrkan.se.

Resultat och ställning

Resultatet av verksamheten samt ställningen vid räkenskapsårets utgång framgår i övrigt av efterföljande resultat- och balansräkning med noter.

Koncernen 5 år i sammandrag

Belopp i mnkr

Resultaträkning	2013	2012	2011	2010	2009
<i>Intäkter</i>					
Utjämningsavgifter	1 622	1 574	1 567	1 553	1 502
Kollekter och gåvor	179	178	195	191	190
Kapitalförvaltning	613	423	-256	435	763
Övriga intäkter	786	680	722	471	511
Summa intäkter	3 200	2 855	2 228	2 650	2 966
<i>Kostnader</i>					
Utjämningsbidrag	-976	-1 001	-944	-921	-953
<i>Personal- och övriga kostnader</i>	-1 707	-1 587	-1 509	-1 427	-1 507
Summa kostnader	-2 683	-2 588	-2 453	-2 348	-2 460
Övriga resultatposter	30	46	43	5	-2
Förändring destinerade medel	16	0	-22	37	62
Årets resultat	563	313	-204	344	566
Balansräkning					
Tillgångar	9 876	9 187	8 611	8 814	8 136
Eget kapital	5 932	5 369	5 056	5 261	4 916
Skulder, avsättningar och destinerade medel	3 944	3 818	3 555	3 553	3 220
Soliditet*	60%	58%	59%	60%	60%
Personal					
Medeltal anställda					
Sverige	334	298	286	307	325
Utland	97	99	115	138	154

*) Eget kapital i procent av totala tillgångar.

Resultaträkning

Belopp i tkr	Not	2013	2012
	1		
Intäkter			
Utjämningsavgifter	2	1 622 439	1 574 198
Kollekter och gåvor	3	178 764	177 863
Andra erhållna bidrag	4	736 133	642 555
Resultat av ideella placeringar	5	688	687
Resultat av likviditetsförvaltning	6	1 340	1 192
Resultat av kapitalförvaltning	7	612 803	422 734
Övriga intäkter	8	48 071	36 004
Summa		3 200 238	2 855 233
Kostnader			
Utjämningsbidrag	2	-975 818	-1 000 627
Lämnade bidrag	9	-986 633	-981 601
Övriga externa kostnader	8	-406 135	-317 804
Personalkostnader	10, 11,12	-300 820	-277 799
Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	13	-13 490	-10 033
Summa		-2 682 896	-2 587 864
Resultat före förändring av destinerade medel		517 342	267 369
Förändring destinerade medel	14	15 828	-627
Resultat efter förändring av destinerade medel		533 170	266 742
Resultat före finansiella poster		533 170	266 742
<i>Finansiella poster</i>	15		
Finansiella intäkter		30 377	46 957
Finansiella kostnader		-405	-703
Summa		29 972	46 254
Resultat efter finansiella poster		563 142	312 996
Årets resultat	16	563 142	312 996

Balansräkning

KsSkr 2014:2

Belopp i tkr	Not	2013-12-31	2012-12-31
TILLGÅNGAR	1		
<i>Anläggningstillgångar</i>			
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>			
Balanserade utgifter för utvecklingsarbeten	17	24 552	20 144
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Byggnader och mark	18	77 038	68 470
Inventarier	19	18 614	13 709
Summa		95 652	82 179
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>			
Andelar i koncernföretag	20	55 774	55 774
Långfristiga fordringar i koncernföretag	21	30 000	30 000
Andelar i intresseföretag	22	42 333	42 295
Ideella placeringar	23	34 437	34 412
Andra långfristiga värdepappersinnehav	24	5 840 034	5 228 425
Övriga långfristiga fordringar		418	434
Summa		6 002 996	5 391 340
Summa anläggningstillgångar		6 123 200	5 493 663
<i>Omsättningstillgångar</i>			
Varulager		1 300	1 948
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kortfristiga fordringar		58 188	20 432
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		44 282	40 104
Summa		102 470	60 536
<i>Kortfristiga placeringar</i>	25	2 789 111	2 430 420
<i>Kassa och bank</i>	26	860 042	1 200 916
Summa omsättningstillgångar		3 752 923	3 693 820
SUMMA TILLGÅNGAR		9 876 123	9 187 483

forts. Balansräkningar

Belopp i tkr	Not	2013-12-31	2012-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
<i>Eget kapital</i>	16		
Eget kapital vid årets början		5 369 339	5 056 343
Årets resultat		563 142	312 996
Summa		5 932 481	5 369 339
<i>Avsättningar</i>			
Destinerade medel	14	223 694	239 522
Avsättningar för pensioner	27	70 424	63 567
Övriga avsättningar	28	199 468	175 965
<i>Kortfristiga skulder</i>			
Leverantörsskulder		44 399	75 164
Skulder till koncernföretag		12 143	8 999
Övriga kortfristiga skulder	26	3 349 880	3 203 188
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	29	43 634	51 739
Summa		3 450 056	3 339 090
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		9 876 123	9 187 483
<i>Ställda säkerheter</i>	30	–	50 000
<i>Ansvarsförbindelser</i>	31	–	–

Kassaflödesanalys

KsSkr 2014:2

Belopp i tkr	Not	2013	2012
<i>Den löpande verksamheten</i>			
Inbetalningar från verksamheten exkl finansförvaltning		2 469 990	2 570 522
Utbetalningar av bidrag samt till leverantörer och anställda		-2 759 186	-2 478 929
Netto räntor och utdelningar		153 343	193 926
Nettoförändring i ideella placeringar		-25	-25
Nettoförändring i likviditetsförvaltning *		-357 093	-249 147
Förändring av Kyrkkontot *		280 540	87 116
Nettoförändring i kapitalförvaltning		-127 432	-359 949
Kassaflöde från den löpande verksamheten		-339 863	-236 486
<i>Investeringsverksamheten</i>			
Investering i materiella och immateriella anläggningstillgångar		-31 371	-14 935
<i>Finansieringsverksamheten</i>			
Ökning av skulder		30 360	44 354
Årets kassaflöde		-340 874	-207 067
Likvida medel vid årets början		1 200 916	1 407 983
Likvida medel vid årets slut		860 042	1 200 916

Noter

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Alla belopp är angivna i tusental kronor (tkr) om inte annat anges.

Årsredovisningen har upprättats enligt Årsredovisningslagen (1995:1554) och Bokföringsnämndens (BFN) allmänna råd med undantag för BFNAR 2002:10 samt resultaträkningens uppställningsform. Uttalande om redovisning av gåvor för ideella föreningar och registrerade trossamfund där Svenska kyrkan beträffande redovisning av destinerade medel (gåvor) tillämpar riktlinjer fastställda av Svenska kyrkans redovisningskommitté (Kred), Redovisning av ändamålsbestämda gåvor.

Destinerade medel

I vissa fall är intäkter förenade med villkor som innebär att medlen ska användas för viss angiven verksamhet (verksamhetsdestinerade medel) eller visst angivet ändamål inom en verksamhet (ändamålsdestinerade medel). För Svenska kyrkan är det angeläget att gentemot givare tydligt visa att erhållna destinerade medel hålls åtskilda från övriga medel och ej är möjliga att använda för andra ändamål. För att uppnå en rättvisande bild avsätts medlen i de fall intäkten inte kunnat användas för den angivna verksamheten eller ändamålet under året som förändring av destinerade medel i resultaträkningen och som destinerade medel i balansräkningen. När utbetal-

KsSkr 2014:2 ning sker till den angivna verksamheten eller ändamålet ianspråkats destinerade medel och intäktsredovisas för att möta kostnaden.

Intresseföretagsredovisning

Som intresseföretag betraktas de företag där företaget har ett långsiktigt ägarintresse och där företaget direkt eller indirekt innehar mer än 20 procent av rösterna för samtliga aktier. I noten 22 redovisas samtliga intresseföretag. Intresseföretagsinnehav av ideell karaktär redovisas i balansräkningen under rubriken ideella placeringar.

Intäktsredovisning

Utjämningsutgifter

Svenska kyrkans nationella nivå ansvarar för förmedlingen av de kyrkoavgifter som Skatteverket uppbär för Svenska kyrkans räkning. Den del av kyrkoavgifterna som överförs till församlingar, samfälligheter och stift redovisas endast över balansräkningen.

Intäkter redovisas till det verkliga värde av vad som erhållits eller kommer att erhållas.

Kollekter och gåvor

Med kollekter och gåvor avses i huvudsak insamlade medel från allmänheten som ställs till Svenska kyrkans förfogande. Gåvor och testamenten som utgörs av annat än kontanta medel värderas till marknadsvärde vid gåvotillfället. Kollekt och gåvor intäktsförs som huvudregel när gåvan sakrättsligt är genomförd. Aktier erhållna genom gåva eller testamente värderas till marknadsvärde vid tidpunkten för överföring till Svenska kyrkans depå. I det fall tillgången avyttras i nära anslutning till gåvotillfället värderas tillgången till faktiskt erhållen likvid. Från och med 2013 sker ingen periodisering av gåvointäkter.

Andra erhållna bidrag

Med begreppet bidrag avses medel som erhållits från externa bidragsgivare och där bidraget grundas på avtal eller liknande handling samt där återrapporteringsskyldighet föreligger samt utdelning från förvaltade stiftelser och stiftelseliknande rättssubjekt.

Bidrag från svenska staten avseende kyrkoantikvarisk ersättning redovisas liksom bidrag från Sida och EU i enlighet med BFNAR 2002:11 *Uttalande om redovisning av bidrag av likvida medel till ideella föreningar och registrerade trossamfund från offentligrättsliga organ*, och skuldförs till dess att de kostnader som bidraget ska täcka uppkommit varvid intäktsföring sker.

Leasingavtal

Samtliga leasingavtal, oavsett om de är finansiella eller operationella, redovisas som hyresavtal (operationella leasingavtal).

Tillgångar och skulder i utländsk valuta

Tillgångar och skulder i utländsk valuta värderas enligt balansdagens kurs. Fastigheter redovisas dock till historisk anskaffningskurs.

Fordringar

Fordringar har tagits upp till de belopp varmed de beräknas inflyta.

Utgifter för utvecklingsarbeten av datorprogram kostnadsförs vanligtvis löpande när de uppkommer. Vissa större utvecklingsprojekt som har ansetts vara av väsentligt värde under kommande år har aktiverats i balansräkningen som balanserade utgifter för utvecklingsarbeten. Kostnader direkt hänförliga till utveckling av tillgången har ökat tillgångens redovisade värde. Datorprogram som ej är egenutvecklade kostnadsförs vid anskaffningen.

Anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar. Utgifter för förbättringar av tillgångars prestanda, utöver ursprunglig nivå, ökar tillgångens redovisade värde. Utgifter för löpande reparation och underhåll redovisas som kostnader.

Anläggningstillgångar skrivs av systematiskt över tillgångens bedömda nyttjandeperiod. Linjär avskrivningsmetod används. Följande nyttjandeperioder tillämpas:

Byggnader	10–50 år
Kontorsmöbler	10 år
Kontorsmaskiner	5 år
Datorprogram	4–5 år
Datorer	4 år
Övrig datautrustning	3 år

I de fall en tillgångs redovisade värde överstiger dess verkliga värde skrivs tillgång-
en ner till verkligt värde.

Finansiella instrument

Finansiella instrument värderas till verkligt värde enligt ÅRL 4 kap 14 § a–g. För ideella placeringar sker dock annan bedömning, se nedan.

Affärsdagsredovisning

Transaktioner på de finansiella marknaderna redovisas i balansräkningen per affärsdagen. Affärsdagen är den tidpunkt då de väsentliga rättigheterna och därmed riskerna övergår mellan parterna.

Ideella placeringar

Med ideella placeringar avses placeringar där såväl ekonomisk som social avkastning legat till grund för placeringsbeslutet. I balansräkningen redovisas samtliga ideella placeringar under denna rubrik, trots att vissa innehav uppfyller kriteriet för intresseföretag. Därmed kommer rubriken intresseföretag i balansräkningen endast att redovisa intresseföretag som inte är av ideell karaktär. Värdering av ideella placeringar sker individuellt för varje enskilt innehav till det lägsta av verkligt värde och anskaffningsvärde om inte annat anges.

Kapital- och likviditetsförvaltning

Inom kapitalförvaltningen förvaltas den nationella nivåns långfristiga värdepapper. Förvaltningen strävar efter att uppnå bästa möjliga uthålliga totalavkastning med beaktande av kyrkans grundläggande värderingar.

Inom likviditetsförvaltningen förvaltas överlikviditeten från Kyrkkontot huvudsakligen genom placeringar i kortfristiga värdepapper.

Värdepapper i kapitalförvaltningen redovisas, med stöd av Fars RedR 5 som anläggningstillgång då förvaltningen är av långsiktig karaktär. Från och med 2013 redovisas de långfristiga värdepappersinnehaven utifrån ett portföljperspektiv. Det

KsSkr 2014:2 innebär att även upplupna ränteintäkter och likvida medel som är knutna till kapitalförvaltningen ingår i marknadsvärderingen. Jämförelsetalen för år 2012 har därför korrigerats med följande:

Upplupna intäkter -23 380

Kassa och bank -9 781

Andra långfristiga värdepappersinnehav +33 161

Likviditetsförvaltningens tillgångar redovisas som kortfristiga placeringar.

- Aktier och andelar

Värdering av noterade aktier och andelar sker till verkligt värde baserat på senaste betalkurs under årets sista handelsdag.

- Obligationer och andra räntebärande tillgångar

Obligationer och andra räntebärande tillgångar värderas till verkligt värde. Verkligt värde beräknas utifrån balansdagens officiella marknadsnotering (oftast mid-kurs). Innehav som inte har officiell marknadsnotering värderas till noterade priser observerbara i en aktiv marknad. I de fall instrumenten inte handlas på en aktiv marknad och tillförlitliga marknadspriser inte finns att tillgå värderas instrumentet med hjälp av allmänt vedertagna värderingsmodeller som innebär att kassaflöden diskonteras till relevant värderingskurva.

Nettoresultatet utgörs av skillnaden mellan genomsnittligt upplupet anskaffningsvärde och försäljningsvärde/verkligt värde. Det upplupna anskaffningsvärdet utgörs av den effektiva räntan vid anskaffningstidpunkten. Detta innebär att förvärvade över- och undervärden periodiseras under återstående löptid till nästa räntejusteringstillfälle. Över- och undervärdena redovisas som ränteintäkt.

Eget kapital

Enligt 51 kap. i kyrkoordningen ska den nationella nivåns kapital förvaltas på ett sådant sätt att kapitalet bevaras till sin reella nivå mätt över rullande tioårsperioder. Målnivån är 4 miljarder kronor. Från och med 2009 sker en årlig indexuppräknings enligt konsumentprisindex.

I not 16 redovisas hur eget kapital förhåller sig till den målsatta värdesäkrade nivån.

Avsättningar

Med avsättningar avses förpliktelser på balansdagen som är säkra eller sannolika till sin förekomst, men ovissa till belopp eller tidpunkt då de ska infrias. Värdering av avsättningar har skett till det belopp som beräknas komma att betalas.

Ny normgivning, K3

Från och med räkenskapsår som påbörjas 2014 träder ny normgivning i kraft, vilken innebär att företaget i framtida år kommer att upprätta årsredovisning enligt K3. Förändringar kommer sannolikt att ske vad gäller synen på avskrivningar, investeringar, underhåll, gåvor och destinerade medel. Detta kan medföra att framtida resultat och jämförelsetal avviker från denna årsredovisning och budget för 2014.

Not 2 Utjämningsavgifter och utjämningsbidrag

Koncernen och moderföretaget	2013	2012
Regler om ekonomisk utjämning återfinns i 44 kap. i kyrkoordningen.		
<i>Utgjämningsavgifter</i>		
Allmän utjämningsavgift *	856 652	847 712
Särskild utjämningsavgift	32 490	0
Inkomstutjämningsavgift	328 974	318 799
Kostnadsutjämningsavgift för		
- Kyrkounderhåll	79 815	86 914
- Kostnadsutjämningskonstant	115 817	116 245
- Andel medlemmar	208 691	204 528
Generell utjämningsavgift	733 297	726 486
Summa utjämningsavgifter	1 622 439	1 574 198
<i>Utgjämningsbidrag</i>		
Inkomstutjämningsbidrag	-328 981	-318 804
Kostnadsutjämningsbidrag för		
- Kyrkounderhåll	-83 148	-90 658
- Kostnadsutjämningskonstant	-114 832	-115 259
- Andel medlemmar	-206 647	-202 726
Generellt utjämningsbidrag	-733 608	-727 447
Övrigt församlingsbidrag	0	-40 990
Stiftsbidrag	-242 210	-232 190
Summa utjämningsbidrag	-975 818	-1 000 627

*) Församlingarna betalar en allmän utjämningsavgift som uppgår till 7 öre per 100 kronor av avgiftsunderlaget.

Not 3 Kollektor och gåvor

	2013	2012
<i>Kollekter</i>		
Riidskollektor	37 389	41 700
Stiftskollektor	1 584	1 415
Församlingskollektor	14 434	14 265
	53 407	57 380
<i>Gåvor</i>		
Testamenten	29 075	34 961
Övriga*	96 282	85 522
	125 357	120 483
Summa kollektor och gåvor	178 764	177 863
Antal inkomna testamentsärenden	89	70
* Insamlade via 90-konton	91 932	81 233

Not 4 Erhållna bidrag

Koncernen och moderföretaget	2013	2012
Sidabidrag för		
- Utvecklingssamarbete	123 864	126 358
- Katastrofbistånd	33 287	22 171
- Administration	12 047	12 803
- Information och opinionsbildning	2 852	3 879
- Övriga anslag	704	874
	172 754	166 085
Kyrkoantikvarisk ersättning	535 830	450 345
Stiftelser		
- Förvaltade av Svenska kyrkan på nationell nivå	4 787	2 980
- Övriga stiftelser	1 529	1 384
	6 316	4 364
Övriga organisationer och företag	12 290	13 712
Radiohjälpen	5 794	3 511
Europeiska Unionen	3 149	4 538
Summa erhållna bidrag	736 133	642 555

Not 5 Resultat av ideella placeringar

	2013	2012
Räntor och utdelningar	688	687
Resultat av ideella placeringar	688	687

Not 6 Resultat av likviditetsförvaltning

	2013	2012
Realisationsresultat vid försäljning	1 249	180
Orealiserat resultat kortfristiga placeringar	349	28 561
Ränteintäkter	112 264	150 935
Räntekostnader	-69 741	-98 071
Resultat av likviditetsförvaltning före avsättning	44 121	81 605
<i>Avsättningar</i>		
Avsättning för utbetalning nästkommande år	-42 781	-80 413
Resultat av likviditetsförvaltning efter avsättning	1 340	1 192

Not 7 Resultat av kapitalförvaltning

KsSkr 2014:2

	2013	2012
<i>Aktier och fondandelar</i>		
- Utdelningar	42 370	39 589
- Realiserat resultat	66 445	2 296
- Orealiserat resultat	482 526	275 373
	591 341	317 258
<i>Räntevärdepapper</i>		
- Utdelningar	45 859	60 635
- Räntenetto	38 783	49 001
- Realiserat resultat	-23 129	17 109
- Orealiserat resultat	-37 072	-18 157
	24 441	108 588
<i>Provisionskostnader</i>		
- Förvaltningsarvoden	-2 891	-3 034
- Bankkostnader	-88	-78
	-2 979	-3 112
Resultat av kapitalförvaltning	612 803	422 734

Not 8 Inköp och försäljning mellan koncernföretag

	2013	2012
Av moderföretagets omsättning avser försäljning till andra koncernföretag	598	597
Av moderföretagets inköp avser inköp från andra koncernföretag	-7 649	-7 430

Not 9 Lämnade bidrag

	2013	2012
Utvecklingssamarbete, katastrofbistånd och kyrkosamverkan i utlandet	-269 851	-251 971
Svenska församlingar i utlandet	-10 076	-6 788
Tillfälligt församlingsbidrag	0	-100 000
Riktat församlingsbidrag	-100 000	-100 000
Kyrkoantikvarisk ersättning	-530 096	-443 233
Verksamhet i Sverige	-76 610	-79 609
Summa lämnade bidrag	-986 633	-981 601

Not 10 Löner, andra ersättningar och sociala kostnader

	Löner och andra ersättn. 2013	Sociala kostn. 2013	(varav pens.- kostn.) 2013	Löner och andra ersättn. 2012	Sociala kostn. 2012	(varav pens.- kostn.) 2012
Styrelse och general- sekreterare*	-2 811	-2 109	-1 219	-2 635	-1 751	-921
Förtroendevalda som inte ingår i styrelsen	-5 752	-1 807	-	-4 862	-1 528	-
Övriga anställda	-186 731	-87 835	-33 327	-175 621	-78 180	-27 663
Summa	-195 294	-91 751	-34 546	-183 118	-81 459	-28 584

* Inga avtal om avgångsvederlag eller om pensionsavgång föreligger med ledande befattningshavare.

Not 11 Könsfördelning bland ledande befattningshavare *

	2013		2012	
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor
Styrelseledamöter	60%	40%	60%	40%
Generalsekreterare		100%		100%

* Fördelningen avser förhållandet på balansdagen.

Not 12 Medelantalet anställda per land

	2013			2012		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
<i>Afrika</i>						
Etiopien	1	1	2	1	2	3
Kenya	2	-	2	2	-	2
Sydafrika	2	2	4	1	1	2
Tanzania	2	2	4	1	2	3
Zimbabwe	1	-	1	1	-	1
<i>Asien</i>						
Burma	1	-	1	1	-	1
Kina	2	2	4	3	3	6
Singapore	1	1	2	1	1	2
Thailand	2	2	4	2	1	3
<i>Australien</i>	3	2	5	3	2	5
<i>Europa</i>						
Belgien	2	2	4	2	2	4
Cypern	1	1	2	1	1	2
Danmark	-	1	1	-	1	1
Finland	-	1	1	-	1	1
Frankrike	4	1	5	5	1	6
Grekland	1	1	2	1	1	2
Italien	1	1	2	1	1	2
Nederländerna	2	1	3	2	1	3
Norge	1	1	2	1	1	2
Schweiz	1	2	3	1	2	3
Spanien	7	5	12	7	6	13
Storbritannien	1	3	4	2	3	5
Tyskland	4	1	5	4	1	5
Österrike	1	1	2	1	1	2

	2013			2012		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
<i>Latinamerika</i>						
Brasilien	1	-	1	1	-	1
Colombia	-	1	1	-	1	1
Costa Rica	-	1	1	-	1	1
<i>Mellanöstern</i>						
Förenade Arabemiraten	1	1	2	1	1	2
Israel	2	2	4	2	3	5
<i>Nordamerika</i>						
USA	6	4	10	7	3	10
Korttidsanställda *	1	-	1	-	1	1
<i>Summa utland</i>	54	43	97	55	44	99
Sverige	216	118	334	199	99	298
Summa	270	161	431	254	143	397

* Avser personer utsända för katastrofinsatser och specialinsatser.

Not 13 Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar

	2013	2012
Datorprogram	-4 777	-3 561
Byggnader	-2 395	-2 393
Inventarier*	-6 318	-4 079
Summa	-13 490	-10 033

* Varav filialer -168 (-235)

Not 14 Destinerade medel

Koncernen och moderföretaget	2013	2012
Medel vid årets ingång	239 522	238 895
Förändring från årets verksamhet	-15 828	627
Belopp vid årets utgång	223 694	239 522
<i>Fördelning per verksamhet vid årets utgång</i>		
Svenska kyrkans internationella arbete	151 370	163 218
Svenska kyrkan i utlandet	30 596	33 856
Övriga verksamheter	41 728	42 448
S:a fördelning vid årets utgång	223 694	239 522
<i>Svenska kyrkans internationella arbete</i>		
Medel vid årets ingång	163 218	160 996
Förändring från årets verksamhet	-11 848	2 222
Belopp vid årets utgång	151 370	163 218
Varav använt för ideella placeringar	33 048	33 048
Varav övriga intecknade medel	6 299	6 430
Varav ändamålsdestinerade medel	16 939	6 141
Återstår ej intecknade medel	95 084	117 599
	151 370	163 218
<i>Svenska kyrkan i utlandet</i>		
Medel vid årets ingång	33 856	35 380
Förändring från årets verksamhet, filialer	112	-2 310
Förändring från årets verksamhet, övrigt	-3 372	786
Belopp vid årets utgång	30 596	33 856
Varav medel filialer	5 550	5 438
Varav övriga intecknade medel	25 046	28 418
	30 596	33 856
<i>Övriga verksamheter</i>		
Medel vid årets ingång	42 448	42 519
Förändring från årets verksamhet, övrigt	-720	-71
Belopp vid årets utgång	41 728	42 448

Not 15 Finansiella intäkter och kostnader

KsSkr 2014:2

	2013	2012
<i>Finansiella intäkter</i>		
Ränteintäkter	28 307	44 800
Övriga finansiella intäkter	2 070	2 157
	30 377	46 957
<i>Finansiella kostnader</i>		
Räntekostnader	-395	-433
Övriga finansiella kostnader	-10	-270
	-405	-703
Summa finansiella intäkter och kostnader	29 972	46 254

Not 16 Eget kapital

	2013	2012
Eget kapital vid årets ingång	5 369 339	5 056 343
Årets resultat	563 142	312 996
Belopp vid årets utgång	5 932 481	5 369 339

Eget kapital i förhållande till målnivån

Enhet (mnkr)	31 dec 2013	31 dec 2012	31 dec 2011
Eget kapital	5 932	5 369	5 056
Målnivå*	4 215	4 209	4 211
Skillnad mot målnivå	1 717	1 160	845
Skillnad mot övre målnivå (+25 %)	664	108	-208

*) Målnivån för Svenska kyrkans nationella nivå bestämdes av kyrkomötet 2008 till 4 miljarder kronor, med en årlig indexuppräknning enligt konsumentprisindex.

Not 17 Balanserade utgifter för utvecklingsarbeten

	2013	2012
Ingående anskaffningsvärden	69 489	59 782
Årets balanserade utgifter	9 185	9 707
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	78 674	69 489
Ingående avskrivningar	-49 345	-45 784
Årets avskrivningar	-4 777	-3 561
Utgående ackumulerade avskrivningar	-54 122	-49 345
Utgående bokfört värde	24 552	20 144

Not 18 Byggnader och mark

	2013	2012
Ingående anskaffningsvärden	89 122	91 048
Investeringar	10 969	–8
Försäljning mark	-	–1 918
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	100 091	89 122
Ingående avskrivningar	–20 652	–18 259
Årets avskrivningar	–2 395	–2 393
Valutakurseffekt, filialer	–6	-
Utgående ackumulerade avskrivningar	–23 053	–20 652
Utgående bokfört värde	77 038	68 470
<i>Bokförda värden</i>		
Svenska teologiska institutet i Jerusalem	24 402	25 080
Fastigheten Svenska kyrkan i Paris	15 564	6 778
Ärkebiskopsgården, Fjärdingen 21:1, Uppsala	8 844	9 643
Kyrkobyggnad, Bryssel	22 001	22 526
Prästgård, Torrevieja	2 711	2 754
Hyrd kyrka i San Agustin	1 918	-
Ekermanska huset, Uppsala	296	354
Summa	77 038	68 470

Not 19 Inventarier

	2013	2012
Ingående anskaffningsvärden	39 267	33 657
Inköp	11 191	6 896
Försäljningar och utrangeringar	–2 478	–1 286
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	47 980	39 267
Ingående avskrivningar	–26 249	–23 691
Årets avskrivningar	–6 150	–3 844
Försäljningar och utrangeringar	2 467	1 286
Utgående ackumulerade avskrivningar	–29 932	–26 249
Filialers bokförda värde	566	691
Utgående bokfört värde	18 614	13 709

Not 20 Andelar i koncernföretag

KsSkr 2014:2

	Org nr	Säte	Kapital- andel %	Antal aktier	Bokfört värde 2013	Bokfört värde 2012
Sv. kyrkans förvaltnings AB	556047-5773	Uppsala	100	1 000	55 654	55 654
Sv. kyrkans utbildning AB*	556427-5823	Uppsala	100	100	120	120
Summa					55 774	55 774
					2013	2012
Ingående anskaffningsvärde					58 130	58 130
Utgående anskaffningsvärde					58 130	58 130
Ingående nedskrivningar					-2 356	-2 356
Utgående nedskrivning					-2 356	-2 356
Utgående bokfört värde					55 774	55 774

* Vilande företag

Sv. kyrkans förvaltnings AB

Omsättning	7 751	7 532
Resultat efter finansnetto	955	537
Eget kapital	23 700	22 744

Not 21 Långfristiga fordringar i koncernföretag

	Bokfört värde 2013	Bokfört värde 2012
Ingående fordran	30 000	30 000
Utgående ackumulerad fordran	30 000	30 000
Utgående bokfört värde	30 000	30 000

Not 22 Andelar i intresseföretag

	Org nr	Säte	Kapital- andel %	Antal aktier	Bokfört värde 2013	Bokfört värde 2012
Intresseföretag som ej är ideella placeringar						
Berling Media AB	556191-0521	Sthlm	41	512 814	42 333	42 295
Summa					42 333	42 295
Intresseföretag som är ideella placeringar						
Fairtrade Sverige AB	556554-0425	Sthlm	50	2 000	-	-
Summa					-	-
Ingående anskaffningsvärde					58 452	58 452
Anskaffningar under året					38	-
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde					58 490	58 452
Ingående nedskrivningar					-16 157	-16 157
Årets nedskrivningar					-	-
Utgående ackumulerade nedskrivningar					-16 157	-16 157
Utgående bokfört värde					42 333	42 295
Berling Media AB:						
Omsättning					327 281	350 039
Resultat efter finansnetto					4 017	12 481
Eget kapital					131 389	132 473
Fairtrade Sverige AB:						
Omsättning					17 520	15 850
Resultat efter finansnetto					3 434	2 070
Eget kapital					15 381	13 170

Not 23 Ideella placeringar

	2013	2012
Ingående anskaffningsvärde	41 100	41 075
Investering under året	25	25
Utgående anskaffningsvärde	41 125	41 100
Ingående nedskrivning	-6 688	-6 688
Årets nedskrivning	-	-
Utgående nedskrivning	-6 688	-6 688
Utgående bokfört värde	34 437	34 412
	Bokf. värde 2013	Bokf. värde 2012
<i>Ideella intresseföretag</i>		
Fairtrade Sverige AB	-	-
Summa	-	-
<i>Övriga ideella placeringar</i>		
Oikocredit	26 337	26 312
Revers Stiftelsen Kyrkornas U-fond	8 100	8100
Biosensor Applications Sweden AB	0	0
Summa	34 437	34 412
Summa ideella placeringar	34 437	34 412

Not 24 Andra långfristiga värdepappersinnehav

KsSkr 2014:2

	Marknads- värde 2013	Andel 2013	Marknads- värde 2012	Andel 2012
SEB Ethos aktiefond	630 466	10,8%	403 161	7,7%
Nordea Swedish Stars	421 194	7,2%	237 008	4,5%
DNB, diskretionärt mandat avslutat under 2013	-	-	337 543	6,5%
Svenska aktier	1 051 660	18,0%	977 712	18,7%
RobecoSAM Ethos global	615 601	10,5%	486 223	9,2%
Generation IM Global Equity Fund	718 626	12,3%	574 607	11,0%
DNB Miljöinvest	98 499	1,7%	71 786	1,4%
First State Worldwide Sustainability Fund	236 360	4,0%	195 632	3,7%
Globala aktier	1 669 086	28,5%	1 328 248	25,4%
First State Global Emerging M Sustainability Fund	327 060	5,6%	314 078	6,0%
Generation IM Asia Fund	115 096	2,0%	108 255	2,1%
Emerging Markets	442 156	7,6%	422 333	8,1%
Alfred Berg, diskretionärt mandat	636 147	10,9%	634 279	12,1%
Nordea, diskretionärt mandat	424 043	7,3%	671 259	12,8%
SEB Ethos räntefond	482 700	8,3%	634 356	12,1%
Räntebärande värdepapper	1 542 890	26,5%	1 939 894	37,1%
Nordea Institutional Cross Over Fund	261 507	4,5%	-	-
Företagsobligationer	261 507	4,5%	-	-
Excalibur	212 631	3,7%	109 751	2,1%
SEB Credit Opportunity III	120 712	2,1%	110 441	2,1%
Domestica Bostäder	136 290	2,3%	45 747	0,9%
SEB Microfinance Fund	99 258	1,7%	-	-
Generation Credit Fund	7 383	0,1%	-	-
Althelia Climat Fund	2 225	0,0%	-	-
Alternativa placeringar	578 499	9,9%	265 939	5,1%
Likvida medel	8	0,0%	325	0,0%
Summa kapitalförvaltning	5 545 806	95,0%	4 934 451	94,4%
SEB Ethos aktiefond	9 455	0,2%	8 627	0,2%
SEB Ethos räntefond	8 735	0,1%	9 887	0,2%
Professorsfonden	18 190	0,3%	18 514	0,4%
SEB Ethos räntefond	270 514	4,6%	270 276	5,2%
Verksamhetsdestinerade medel	270 514	4,6%	270 276	5,2%
SEB Ethos aktiefond	3 059	0,1%	2 592	0,0%
SEB Ethos räntefond	2 465	0,0%	2 592	0,0%
Minnesfonder	5 524	0,1%	5 184	0,0%
Totala portföljen	5 840 034	100,0%	5 228 425	100,0%

Not 25 Kortfristiga placeringar

	2013		2012	
<i>Värdepapper</i>	Bokfört värde	Portföljandel %	Bokfört värde	Portföljandel %
Löptid upp till 1 år	1 355 064	48,6	1 562 767	64,3
Löptid 1–3 år	797 116	28,6	380 380	15,7
Löptid över 3 år	636 931	22,8	487 273	20,0
Summa bokfört värde	2 789 111	100,0	2 430 420	100,0
Duration	0,4 år		0,5 år	
<i>Emittenter</i>	Bokfört värde	Portföljandel %	Bokfört värde	Portföljandel %
Bank	1 197 109	42,9	1 339 991	55,1
Bostäder	389 685	14,0	225 462	9,3
Företag	849 279	30,4	748 850	30,8
Kommuner	240 339	8,6	-	-
Världsbanken	31 502	1,1	32 629	1,3
Europeiska Inv.banken	81 197	2,9	83 488	3,4
Summa bokfört värde	2 789 111	100,0	2 430 420	100,0
Fem största innehav	Bokfört värde	Portföljandel %		
Nordea FRN 16/11	103 607	3,7		
Swedbank FRN 16/01	103 435	3,7		
Nordea FRN 16/05	101 342	3,6		
Swedbank FRN 15/04	101 272	3,6		
SBAB FRN 150928	100 215	3,6		
<i>Andel av den kortfristiga portföljen</i>	509 871	18,3		
<i>Övrig del av kortfristig portfölj</i>	2 279 240	81,7		
Summa bokfört värde	2 789 111	100,0		

Not 26 Kassa och bank, kortfristiga skulder

Koncernen och moderföretaget

Moderföretaget innehar ett koncernkonto i Swedbank, Kyrkkontot, som samtliga ekonomiska enheter inom Svenska kyrkan är anslutna till och som bl.a. används för utbetalning av kyrkoavgiften. Svenska kyrkan har beslutat under året att inte ha någon kredit.

På balansdagen finns en nettoskuld till underkontohavare på 2 714 539 (2 433 999).

Not 27 Avsättningar för pensioner

	2013	2012
Pensioner enligt övergångsbestämmelser*	62 420	56 544
Förmånsbestämd ålderspension**	8 004	7 023
Summa	70 424	63 567

*) Avser i huvudsak åtaganden för präster och andra anställda avseende intjänad pensionsrätt och avgångsförmåner som enligt övergångsregler har statliga eller kyrkokommunala pensionsvillkor.

**) Enligt kyrkans tjänstepensionsavtal har anställda rätt till förmånsbestämd tjänstepension vid inkomster över 7,5 inkomstbasbelopp. Planen redovisas som en avgiftsbestämd plan pga att den försäkras årligen och att vi inte har några aktuariella eller finansiella risker.

Not 28 Övriga avsättningar

KsSkr 2014:2

	2013	2012
Ingående avsättning*	16 000	34 061
Utbetalt under året	-16 000	-18 061
Avsatt under året	0	16 000
Riktat församlingsbidrag	197 289	158 746
Klimatkompensation	2 179	1 219
Utgående avsättning	199 468	175 965

*) Stifts, samfälligheters och församlingars andel av resultatet från likviditetsförvaltningen inom Kyrkkontot.

Not 29 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	2013	2012
Konsultarvoden	2 879	4 056
Upplupna semesterlöner	17 926	17 796
Upplupna sociala avgifter	5 946	6 386
Övriga upplupna kostnader	15 425	22 068
Förutbetalda intäkter	1 458	1 433
Summa	43 634	51 739

Not 30 Ställda säkerheter

	2013	2012
Pantsatt penningmarknadsdepå avseende kredit i koncernkontot	-	50 000

Not 31 Ansvarsförbindelser

Koncernen och moderföretaget har inga ansvarsförbindelser.

GRI, redovisningsprofil

Global Reporting Initiative är en nätverksbaserad organisation som har utvecklat ett ramverk för hållbarhetsredovisning. Ramverket innehåller riktlinjer för redovisning av ekonomisk, miljömässig och social påverkan. Läs mer på globalreporting.org/Home

Urval av områden

De uppgifter och nyckeltal som redovisas har bedömts som mest väsentliga med hänsyn till organisationens uppdrag och verksamhet. Med väsentlighet avses områden som enligt GRI:s egen definition speglar organisationens betydande ekonomiska, miljömässiga och sociala påverkan samt kan komma att påverka intressenternas bedömningar och beslut.

Intressenter

Som Sveriges största trossamfund har Svenska kyrkan en särskild roll i det svenska samhället. Därför är samhället i stort att betrakta som en intressent. Svenska kyrkan har även ett särskilt ansvar gentemot organisationens medlemmar, medarbetare, bidragsgivare, samt dotter- och intresseföretag. Även andra trossamfund, beslutsfattare, myndigheter, leverantörer, Svenska kyrkans stift, församlingar och samfäl-

KsSkr 2014:2 ligheter samt organisationer som Svenska kyrkan är medlem i eller på annat vis utövar inflytande över, har identifierats som intressenter.

Beräkningsgrunder

Våra reseuppgifter erhåller vi från vår resebyrå. Underlagets värden är baserade på schabloner från Nätverket för transporter och miljön (NTM).

<i>Flyg, interkontinental</i>	140g CO ₂ /person km
<i>Flyg, inhemsk</i>	226g CO ₂ /person km
<i>Flyg, internationell</i>	110g CO ₂ /person km
<i>Tåg</i>	0,0021g CO ₂ /person km

Leverantören av klimatkompenserat papper tittar först på koldioxidutsläppet från massatillverkningen och från pappersbruket där det aktuella pappret tillverkas. Ett normalt värde i branschen är cirka 1 ton CO₂ per ton papper. Därefter beräknar leverantören vilka utsläpp tillverkarens inköpta el förorsakar. Slutligen läggs utsläppen från transporterna till och från det egna centrallagret i Jordbro till.

För att beräkna CO₂-utsläpp till luft på grund av fjärrvärme har vi använt oss av uppgifter från Vattenfall. 2012 gav varje kWh levererad fjärrvärme utsläpp av 170 gram CO₂ till luft.

Tillämpad redovisningsnivå

Svenska kyrkans nationella nivå redovisar sitt hållbarhetsarbete enligt GRI:s redovisningsnivå C. GRI-indexet anger på vilken sida i den tryckta årsredovisningen som informationen finns att tillgå.

		C	C+	B	B+	A	A+
OBLIGATORISKT	EGEN BEDÖMNING		Redovisningen bestyrkt av utomstående		Redovisningen bestyrkt av utomstående		Redovisningen bestyrkt av utomstående
	UTTALANDE FRÅN TREDJE PART						
	GRANSKAT AV GRI						
FRIVILLIGT							

1	Strategi och analys	Sida i den tryckta årsredovisningen
1.1	Uttalande från generalsekreteraren	11
1.2	Beskrivning av påverkan; risker och möjligheter	55
2	Organisation	
2.1	Organisationens namn	13
2.2	De viktigaste varumärkena, produkterna och tjänsterna	13
2.3	Organisationsstruktur	13
2.4	Lokalisering av organisationens huvudkontor	13
2.5	Länder där organisationen är verksam	18, 66
2.6	Ägarstruktur och företagsform	13
2.7	Marknader	63
2.8	Organisationens storlek	12
2.9	Utmärkelser och priser under räkenskapsåret	26, 32
3	Redovisningsparametrar	
3.1	Redovisningsperiod	Kalenderår
3.2	Senaste redovisningen	Föregående kalenderår
3.3	Redovisningscykel	Ettårig
3.4	Kontaktperson	78
3.5	Process för att definiera redovisningens innehåll	76
3.6	Redovisningens avgränsningar	40, 76
3.8	Redovisningsprinciper för hyrda anläggningar med mera	45
3.9	Mätmetoder och beräkningsunderlag	76
3.11	Väsentliga förändringar i omfattning, avgränsning med mera, jämfört med tidigare rapporter	40
3.12	GRI-index	76
4	Styrning, åtaganden och intressentrelationer	
4.1	Styrningsstruktur	13
4.2	Styrelseordförandens roll	13, 80
4.3	Styrelseledamöter	81
4.4	Möjligheter att lämna förslag till högsta beslutande organ	27
4.5	Koppling mellan ersättning och resultat	Ej bonus
4.7	Process för krav på styrelsemedlemmarnas kvalifikationer	13, 80
4.8	Värderingar, uppförandekoder etc.	41, 42
4.12	Externa stadgor, principer och initiativ	42

KsSkr 2014:2	4.13	Medlemskap i organisationer	16, 42
	4.14	Identifierade intressentgrupper	76
	4.15	Identifiering och urval av intressenter	76
	4.16	Tillvägagångssätt för kommunikation med intressenter	19FF
	4.17	Viktiga områden som har kommunicerats till intressenter	19FF
	5	Ekonomiska indikatorer	
	EC1	Skapa och levererat ekonomiskt värde	58
	EC3	Omfattning av organisationens förmånsbestämda åtaganden	75
	EC4	Väsentligt finansiellt stöd från den offentliga sektorn	51, 63
	6	Miljöindikatorer	
	EN1	Materialanvändning i vikt eller volym	45
	EN3	Direkt energianvändning per primär energikälla	45
	EN4	Indirekt energianvändning per primär energikälla	45
	EN7	Initiativ för att minska indirekt energianvändning	44, 45
	EN16	Totala och indirekta utsläpp av växthusgaser	45
	EN17	Andra relevanta indirekta utsläpp av växthusgaser, i vikt	45
	EN18	Initiativ för att minska utsläppen växthusgaser	45
	EN29	Väsentlig miljöpåverkan genom transport av arbetskraft	45
	7	Sociala indikatorer	
	LA1	Total personalstyrka, uppdelad på anställningsform och region	66
	LA4	Procent av arbetsstyrkan som omfattas av kollektivavtal	100 %
	LA13	Sammansättning av styrelse och ledning nedbruten på kön och åldersgrupp	65
	HR1	Procentuell andel betydande investeringsbeslut som krav gällande mänskliga rättigheter	100 %
	SO5	Politiska ställningstaganden och delaktighet i politiska beslutsprocesser och lobbying	15, 16, 24, 27

Kontakt: Magnus Kald, magnus.kald@svenskakyrkan.se

Kyrkokansliet i Uppsala, tfn 018-16 95 00

Adress: Svenska kyrkan, 751 70 Uppsala

Kyrkostyrelsen

En presentation av styrelsen och dess arbete

Svenska kyrkan på nationell nivå tar ansvar för kyrkans gemensamma angelägenheter. Det gäller området omvärld och relationer där bland annat företräderskap, officiella relationer till andra kyrkor och samfund och internationell mission och diakoni ingår, området stöd till stift och församlingar som bland annat innehåller stöd i stiftens och församlingarnas grundläggande uppgift, grundutbildningar, forskning, kulturarv, arbete bland svenskar i andra länder, gemensam information och administrativa stödfunktioner samt området normering, tillsyn och förvaltning.

Kyrkomötet är Svenska kyrkans högsta beslutande organ men får inte besluta i sådana enskilda frågor som det är en församlings eller ett stifts uppgift att besluta i.

Kyrkomötet utser en kyrkostyrelse som leder och samordnar förvaltningen av den nationella nivåns uppgifter enligt bestämmelser i kyrkoordningen. Kyrkostyrel-

sen företräder trossamfundet Svenska kyrkan, till exempel genom remissvar, uttalanden och officiella kontakter. I teologiska och ekumeniska frågor samråder kyrkostyrelsen med biskopsmötet.

Kyrkostyrelsen verkställer de uppdrag som kyrkomötet ger och kan lämna skrivelser till kyrkomötet med olika förslag. Varje år lämnar kyrkostyrelsen verksamhetsplan och årsredovisning för den nationella nivån till kyrkomötet.

Kyrkostyrelsen består av ärkebiskopen och fjorton ledamöter med lika många ersättare, som väljs för en period på fyra år. Dessutom väljs en annan biskop som ersättare för ärkebiskopen. Kyrkostyrelsens ordförande är ärkebiskopen, och därtill finns två vice ordförande. Det dagliga arbetet på kyrkostyrelsens kansli leds av generalsekreteraren, som utses av kyrkostyrelsen.

Enligt kyrkoordningen ska kyrkostyrelsen bland annat:

- ◆ företräda Trossamfundet Svenska kyrkan,
- ◆ svara för Svenska kyrkans officiella relationer till andra kyrkor och samfund,
- ◆ stödja stiftens arbete för utveckling av församlingslivet,
- ◆ ange villkoren för tillträde till de kyrkliga grundutbildningarna och bestämma utbildningsplanerna för dessa samt se till att de kyrkliga grundutbildningarna erbjuds i tillräcklig omfattning,
- ◆ samordna Svenska kyrkans och dess församlingars ansvar för internationell mission och internationell diakoni,
- ◆ ansvara för Svenska kyrkans arbete bland svenskar i andra länder,
- ◆ svara för det kyrkliga utjämnningssystemet,
- ◆ ha hand om övergripande frågor när det gäller Svenska kyrkans gemensamma datasystem,
- ◆ främja forskning av betydelse för Svenska kyrkan och
- ◆ verka för ett rikt och mångfaldigt kulturliv, som främjar dialog kring religion och livstolkning.

Svenska kyrkans kyrkostyrelse 2014–2017

Självskriven ordförande är ärkebiskop Antje Jackelén

1:e vice ordförande Wanja Lundby-Wedin (S), Stockholms stift

2:e vice ordförande Mats Hagelin (BA), Lunds stift

Lars Johnsson (S), Strängnäs stift

Marta Axner (S), Uppsala stift

Olle Burell (S), Stockholms stift

Birgitta Halvarsson (S), Karlstads stift

Anna Lundblad Mårtensson (POSK), Linköpings stift

Nils Gårder (POSK), Lunds stift

Erik Sjöstrand (POSK), Uppsala stift

Cecilia Brinck (BA), Stockholms stift

Sven-E Kragh (C), Karlstads stift

Ulla Rickardsson (C), Göteborgs stift

Karl-Gunnar Svensson (KR), Göteborgs stift

Eric Muhl (ÖKA), Göteborgs stift

Ersättare

Per Eckerdal, ersättare för ärkebiskopen

Birger Wernersson (S), Lunds stift

Britt Sandström (S), Västerås stift

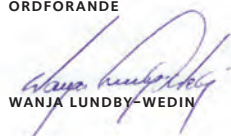
KsSkr 2014:2 Göran Karlsson (S), Göteborgs stift
Margareta Carlenius (S), Linköpings stift
Tommy Eriksson (S), Härnösands stift
Katarina Wedin (POSK), Luleå stift
Sofia Särndquist (POSK), Skara stift
Helena Nordvall (BA), Luleå stift
Margareta Nisser-Larsson (BA), Karlstads stift
Lars-Ivar Ericson (C), Lunds stift
Margareta Andersson (C), Växjö stift
Georg Lagerberg (FiSK), Stockholms stift
Dag Sandahl (FK), Växjö stift
Ylva Wahlström (MPSK), Stockholms stift

STYRELSEN FÖR TROSSAMFUNDET SVENSKA KYRKAN

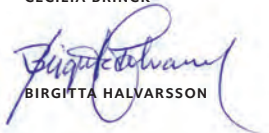
KsSkr 2014:2

UPPSALA DEN 10 APRIL 2014

ANDERS WEJRYD
ORDFÖRANDE

WANJA LUNDBY-WEDIN

CECILIA BRINCK

BIRGITTA HALVARSSON

ANNA LUNDBLAD MÅRTENSSON

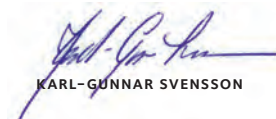

ERIK SJÖSTRAND

MATS HAGELIN

OLLE BURELL

LARS JOHNSON

ERIC MUHL

KARL-GUNNAR SVENSSON

MARTA AXNER

NILS GÄRDER

SVEN E. KRAGH

ULLA RICKARDSSON

VÅR REVISIONSBERÄTTELSE HAR LÄMNATS

UPPSALA DEN 23 APRIL 2014

STAFFAN HOLMGREN
ORDFÖRANDE FÖR REVISIONEN

GÖTE KARLSSON

BARBRO INGVALL

KARL-ERIK IVARSSON

ULLA DAHLBERG

INGEMAR ÅHS

STEFAN NORELL
AUKTORISERAD REVISOR, GRANT THORNTON

Revisionsberättelse

Rapport om årsredovisningen

Vi har reviderat årsredovisningen för Trossamfundet Svenska kyrkan för år 2013 med undantag för sidorna 5–12 och 33–50 (i den tryckta årsredovisningen).

Kyrkostyrelsens ansvar för årsredovisningen

Det är kyrkostyrelsen som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning som ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och för den interna kontroll som kyrkostyrelsen bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorernas ansvar

Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen på grundval av vår revision. Auktoriserade revisorn har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige. Övriga revisorer har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Dessa standarder kräver att vi följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur trossamfundet upprättar årsredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i trossamfundets interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i kyrkostyrelsens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Trossamfundet Svenska kyrkans finansiella ställning per den 31 december 2013 och av dess finansiella resultat för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att kyrkomötet fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra förordningar samt kyrkordningen

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även reviderat kyrkostyrelsens förvaltning för Trossamfundet Svenska kyrkan för år 2013.

Det är kyrkostyrelsen som har ansvaret för förvaltningen enligt kyrkoordningen.

Revisorernas ansvar

Vårt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala oss om förvaltningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige och med iakttagande av särskilda föreskrifter i kyrkoordningen.

Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi utöver vår revision av årsredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i trossamfundet för att kunna bedöma om någon ledamot av kyrkostyrelsen har handlat i strid med kyrkoordningen eller årsredovisningslagen.

Vi anser att de revisionsbevis vi inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Uttalande

Vi tillstyrker att kyrkomötet beviljar kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens sammanträde den 12 juni 2014.

Närvarande: Ärkebiskop Anders Wejryd, ordförande, ledamöterna, Mats Hagelin, Marta Axner, Olle Burell, Nils Gårder, Birgitta Halvarsson, Lars Johnsson, Anna Lundblad Mårtensson, Erick Muhl, Ulla Rickardsson, Erik Sjöstrand och Karl-Gunnar Svensson samt tjänstgörande ersättarna Lars-Ivar Ericson, Helena Nordvall och Birger Wernersson.

Föredragande: Generalsekreterare Helén Ottosson Lovén

Kyrkostyrelsen beslöt

att delegera till arbetsutskottet att lämna skrivelsen 2014:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2013 till kyrkomötet.

Utdrag ur kyrkostyrelsens arbetsutskotts protokoll

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens arbetsutskotts sammanträde den 24 juni 2014.

Närvarande: Wanja Lundby-Wedin, förste vice ordförande, ledamöterna, Mats Hagelin, Lars Johnsson, Anna Lundblad Mårtensson samt tjänstgörande ersättarna biskop Per Eckerdal och Ulla Rickardsson.

Föredragande: Generalsekreterare Helén Ottosson Lovén

Arbetsutskottet beslöt

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2014:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2013.

Bilaga 1

Resultatrapport 2013

KsSkr 2014:2
Bilaga 1

Som del av Svenska kyrkan delar den nationella nivån målet om Guds rikes förverkligande och skapelsens återupprättelse. Med utgångspunkt i kyrkoordningens beskrivning blir uppgiften att bidra till att Svenska kyrkan kan fullgöra sitt uppdrag genom att ta ansvar för kyrkans gemensamma angelägenheter i fråga om inomkyrklig normgivning, överprövning av beslut, gemensam information, utbildning, samråd samt ekumeniska relationer, internationell diakoni och mission. Till uppgiften hör också att vara kyrkans röst utåt såväl i det svenska samhället som internationellt.

I det följande redovisas ett urval av verksamhetens insatser och resultat i förhållande till den nationella nivåns uppgifter enligt kyrkoordningen och den verksamhetsinriktning som kyrkomötet beslutat om. Finansiering och kostnader 2013 ställs i relation till utfall 2012 och detaljbudget 2013.

Under utfall i nedanstående tabell redovisas verksamhetens kostnader, knutna till kostnadsram och särskilt budgeterade kostnader. Belopp i avvikelsekolumnerna med positivt tecken innebär att kostnaderna varit lägre eller intäkterna högre i utfallet jämfört med plan. På motsvarande sätt innebär negativt tecken att kostnaderna varit högre eller intäkterna lägre i utfallet jämfört med plan.

Tabell 1. Finansiering och kostnader

Finansiering och kostnader	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Extern finansiering	1 582	1 782	1 779	1 745	163	-34
Allmän utjämningsavgift	848	858	856	857	9	1
Finansförvaltningen (brutto)	471	249	250	645	174	395
Kostnads- och planeringsram	-2 576	-2 813	-2 818	-2 668	-92	150
Särsk. budgeterade kostnader	-12	-36	-43	-16	-4	27
Nettoresultat	313	40	23	563	250	540

Jämfört med föregående år har intäkterna sammanlagt ökat med 346 miljoner kronor. Detta förklaras främst av ökning inom finansförvaltningen och ökad användning av kyrkoantikvarisk ersättning. Jämfört med budget är intäkterna sammanlagt 363 miljoner kronor högre. Dock har användningen av kyrkoantikvarisk ersättning varit lägre än budgeterat.

Jämfört med 2012 ökar kostnaderna främst till följd av ökad användning av kyrkoantikvarisk ersättning. Jämfört med budget är kostnaderna 150 miljoner kronor lägre. Den främsta anledningen till avvikelsen är lägre förbrukning av kyrkoantikvarisk ersättning och lägre kostnader för stiftsbidrag.

Omvärld och relationer

Företräderskap

En uppgift för den nationella nivån är att utöva ett aktivt företräderskap genom att upprätthålla goda kontakter med beslutsfattare, lämna remissyttranden samt genom talespersoner i media och på andra sätt. Detta ska förmedla bilden av vad Svenska kyrkan är och gör. Verksamheten inriktas på att utveckla ändamålsenlighet och effektivitet genom att än bättre systematisera och strukturera kontakterna, påverkansarbetet och företräderskapet.

Insatser och resultat

Den 15 oktober 2013 valdes biskop Antje Jackelén till ny ärkebiskop i Svenska kyrkan. Hon installeras under en högmässa i Uppsala domkyrka den 15 juni 2014 och efterträder då Anders Wejryd.

Ärkebiskopen har fortsatt ett utåtriktat arbete med klimatfrågan, parallellt med att biskopsmötet förberett ett biskopsbrev som kommer under första halvåret 2014. Ett antal aktiviteter har genomfört under 2013, bl.a. seminarier under Almedalsveckan, ett program med en internationell gäst på Bok- och biblioteksmässan samt en rapport om klimatomställningens möjligheter.

Andra aktuella samhällsfrågor har varit manifestationen *Solidaritet för utsatta troende*, en nordisk konferens om romer samt samtal med Referensgruppen för flykting- och integrationsfrågor.

Liksom tidigare deltog Svenska kyrkans nationella nivå 2013 i politikerveckan i Almedalen. Verksamheten sker i samverkan med Visby domkyrkoförsamling och Visby stift. Syftet är att lyfta politiska - i vid mening - frågor som Svenska kyrkan uppfattar som angelägna. Årets verksamhet bestod av egna seminarier, kyrkliga företrädares medverkan i andras arrangemang, omvärldsbevakning och nätverksarbete.

Kyrkostyrelsen har under året svarat på följande remisser:

- ◆ *Begreppet beskattningsbar person – en teknisk anpassning av mervärdesskattelagen*, från Finansdepartementet.
- ◆ *Folkbildningens samhällsvärden – En ny modell för statlig utvärdering*, från Utbildningsdepartementet.
- ◆ *Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fonden för europeiskt bistånd till de som har det sämst ställt*, från Socialdepartementet.
- ◆ *Nytt allmänt råd med tillhörande vägledning om bokföring*, från Bokföringsnämnden.
- ◆ *Genomförande av EU:s direktiv om bekämpande av sexuella övergrepp mot barn, sexuell exploatering av barn och barnpornografi*, från Justitiedepartementet.
- ◆ *Rapporten om klimatfärdplan 2050*, från Miljödepartementet.
- ◆ *Högre ersättning vid mastupplåtelse* (SOU 2012:61), från Justitiedepartementet.
- ◆ *Hyses- och arrendetvister i framtiden* (SOU 2012:82), från Justitiedepartementet.
- ◆ *Om katastrofmedicin som en del av svenska insatser utomlands m.m.* (Ds 2013:7), från Socialdepartementet.
- ◆ *Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2014*, från Finansdepartementet.
- ◆ *Spioneri och annan olovlig underrättelseverksamhet* (SOU 2012:95) från Justitiedepartementet.
- ◆ *Goda affärer – en strategi för hållbar offentlig upphandling, Upphandlingsutredningen 2010 – slutbetänkandet* (SOU 2013:12), från Socialdepartementet.
- ◆ *Betänkande av utredningen om ett effektivare arbete mot främlingsfientlighet – Främlingsfienden inom oss* (SOU 2012:74), från Arbetsmarknadsdepartementet.
- ◆ *EU-kommissionens förslag till förordning avseende åtgärder i syfte att minska kostnaderna vid bredbandsutbyggnad*, från Lantmäteriet.
- ◆ *Betänkandet En myndighet för alarmering* (SOU 2013:33), från Försvarsdepartementet.
- ◆ *Promemoria med förslag till ändring i totalförsvarets folkrättsförordning*, från Försvarsdepartementet.
- ◆ *Långsiktigt hållbar markanvändning del 1* från Miljödepartementet.

- ◆ *Statskontorets rapport Bistånd genom svenska organisationer: En översyn av ramavtalssystemet* (2013:2) från Utrikesdepartementet.
- ◆ *Åtgärder mot missbruk av reglerna för arbetskraftsinvandring* (Ds 2013:57) från Justitiedepartementet.
- ◆ *En ny lag om personnamn* (SOU 2013:35) från Justitiedepartementet.
- ◆ *Hantverkslaboratoriets verksamhet och framtid* från Västra Götalandsregionen.
- ◆ *Elektronisk ansökan om lantmäteriförrättning* (LM-rapport 2012:2) från Justitiedepartementet.

Att upprätthålla goda kontakter med beslutsfattare är ett ständigt pågående arbete. Under 2013 har den nationella nivån samarbetat med externa aktörer i uppbyggnaden av ett mer systematiskt förhållningssätt till relationerna med riksdag och regering.

Tabell 2. Finansiering och kostnader för företräderskap

Företräderskap	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Extern finansiering	1	0	0	0	-1	0
Allmän utjämningsavgift	3	4	4	4	1	0
Kostnader	-4	-4	-4	-4	0	0
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0

Kostnader för företräderskapet är i nivå med föregående år och med budget.

Officiella relationer till andra kyrkor och samfund

Uppgiften är att svara för Svenska kyrkans officiella relationer till andra kyrkor och samfund. Verksamheten är inriktad på att främja relationer med kyrkor som Svenska kyrkan har kyrkogemenskap med, t.ex. genom Lutherska världsförbundet, eller genom särskild ekumenisk överenskommelse för att konkret gestalta enhet och samverkan. Bilateral ekumeniska relationer med andra kyrkor utvecklas för att öka förståelse och samverkan. Medlemskap i ekumeniska organisationer stödjer gemensam bearbetning av frågor. Deltagande i ekumeniska nätverk möjliggörs för att öka utbyte och förståelse.

Insatser och resultat

Arbete och resurser ägnades förebereelser inför och deltagande i **Kyrkornas världsråds (KV)** generalförsamling i Busan med temat *Livets Gud, led oss till rättvisa och fred*. Svenska kyrkan representerades av en officiell delegation och deltagare som medverkade i olika aktiviteter, t.ex. workshops och ekumeniska konversationer. Dessa berörde ämnen som ursprungsbefolkning, vattenförsörjning, hiv/aids, barns rättigheter och plats i kyrkan samt genusperspektivet i kyrkan. Vidare skickades i samarbete med Svenska Kyrkans Unga tolv unga vuxna till ungdomsförmötet och generalförsamlingen, samt två forskare till en ekumenisk teologisk kurs för unga teologer från hela världen som pågick samtidigt.

Mekane Yesus kyrkan i Etiopien beslutade i januari 2013 att bryta gemenskapen med Svenska kyrkan på grund av oenighet i synen på samkönade relationer. Det har inneburit mycket arbete med att hantera konsekvenserna för relationerna med Etiopien på olika nivåer inom Svenska kyrkan, för det konkreta projektsamarbetet och inte minst för relationerna inom **Lutherska världsförbundet (LVF)**.

Innebörden av beslutet har klargjorts genom både informella och officiella kontakter, inte minst LVF:s rådsmöte i juni som ånyo konstaterade att oenighet i frågan om synen på samkönade relationer inte är grund för splittring i gemenskapen. Rådsmötet uppmanade medlemskyrkorna att fortsatt bearbeta frågor om gemenskapens innebörd i relation till kyrkornas autonomi.

Svenska kyrkan deltog i generalförsamlingen för **Konferensen för europeiska kyrkor (KEK)** i Budapest i juli. Mötet var avgörande för organisationens framtid, eftersom en ny konstitution antogs som medför nyformulering av konferensens vision, mål, medlemskapskriterier, organisation och huvudsäte. Svenska kyrkan har varit mycket aktiv i processen med framtagande av förslaget. Generalförsamlingen med tema *Vad väntar vi på nu?* valde en ny styrelse, där bl.a. domprost Karin Burstrand är ledamot.

Under året har det strategiska arbetet med att **engagera unga människor i ekumeniken** fortsatt. Satsningen med att skicka unga vuxna från Svenska Kyrkans Unga till Busan och yngre teologer till konferenser utomlands har redan nämnts. En kurs i ekumenik har också anordnats på KV:s studiecentrum Bossey i Schweiz för studenter på pastoralinstitutet i Uppsala. Unga vuxna som sänts ut av Svenska kyrkan har regelbundet skrivit på ekumenikbloggen på Svenskakyrkan.se.

Inför **Firandet av reformationen** (KmSkr 2011:6) har en projektplan utarbetats, där synpunkter från LVF:s plan för jubileet har integrerats. Som en del av arbetet med de ekumeniska dimensionerna av uppdraget har planeringen av en ny dialog med Stockholms katolska stift inletts, där fokus kommer att vara reformationens betydelse utifrån ett nytt dokument från Vatikanen och LVF.

Tabell 3. Finansiering och kostnader för officiella relationer till andra kyrkor och samfund

Officiella relationer till andra kyrkor och samfund	Utfall 2012	Ram-budget 2013	Detalj-budget 2013	Utfall 2013	Jäm-förelse 2012	Jäm-förelse det bu
Extern finansiering	1	2	2	2	1	0
Allmän utjämningsavgift	25	26	27	25	0	-2
Kostnader	-26	-28	-29	-27	-1	2
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0

Kostnader för officiella relationer till andra kyrkor och samfund är i nivå med föregående år och något lägre än budget till följd av generellt lägre kostnader fördelade på mindre delposter inom området.

Internationell mission och diakoni

Uppgiften är att samordna, planera och utveckla Svenska kyrkans och dess församlingars arbete, engagemang och finansiering av internationell mission och diakoni. Verksamheten formas utifrån en nära, målmedveten och strategisk samverkan med församlingar och med andra kyrkor och internationella organ. I uppgiften ligger att verka för internationellt och ekumeniskt samordnad planering av missions- och diakonala insatser.

Insatser och resultat

Verksamheten är organiserad i program med tematisk inriktning. 2013 är det sista året i en programperiod som började 2010. Förutom planerade insatser i relation till

partner har 2013 ägnats åt det fokuseringsarbete för att bl.a. skapa en tydligare logik mellan insatser och program mål.

KsSkr 2014:2
Bilaga 1

◆ **Kristen gemenskap, tro och liv**

Övergripande program mål: Svenska kyrkan och dess partner samarbetar för teologisk reflektion, kristen enhet och interreligiös förståelse och för att ömsesidigt dela tro och liv.

Under 2013 har kyrkorelationen med Mekane Yesus kyrkan i **Etiopien** formellt brutits, men det diakonala arbetet i utvecklingsprojekt har fortsatt med det fristående utvecklingsorganet DASSC. Den formella brytningen har framför allt fått konsekvenser på den nationella nivån, medan kontakter mellan stift, församlingar och individer i Svenska kyrkan och Mekane Yesus kyrkan fortsatt. Den långa gemensamma historien och gemenskapen mellan kyrkorna är inte möjlig att bryta trots generalförsamlingsbeslut.

I **Eritrea** befinner sig den lutherska kyrkan fortsatt i en utsatt situation. I september 2013 tog Svenska kyrkans ärkebiskop ett initiativ genom att i ett officiellt brev till myndigheterna i Eritrea vädja om att underlätta situationen för kyrkan och de kristna i Eritrea.

I **Pakistan** har Svenska kyrkan ett unikt ekumeniskt samarbete tillsammans med den svenska Ekumeniakyrkan och med Church of Pakistan, en kyrka som finns i ett muslimskt sammanhang där de kristna är en utsatt minoritet. Ett besök från Pakistan i Sverige under 2013 och det planerade ärkebiskopsbesöket i Pakistan under 2014 är viktiga markörer för att deklarerat solidaritet, gemenskap och behovet av att visa att kyrkan och de kristna inte på något sätt är bortglömda i sin svåra situation.

◆ **Hållbar utveckling**

Övergripande program mål: Svenska kyrkan och dess partner är aktiva i det civila samhället för uthållig hushållning av naturresurser och för människors rätt till goda livsbetingelser.

Insatserna under detta mål har ökat under 2013. Bl.a. stödjer Svenska kyrkan från och med 2013 ett program som vänder sig till ett antal medlemskyrkor i Lutherska världsförbundet i länder som regelbundet drabbas av katastrofer: Colombia, Kenya, Liberia, Madagaskar, Myanmar och Nigeria. Kyrkorna är viktiga lokala aktörer när extrema naturhändelser eller politiska konflikter inträffar. Programmet syftar till att bygga kyrkornas kapacitet att ha **beredskap att agera i krissituationer**. Fokus ligger på att ta fram beredskapsplaner och att uppmuntra kyrkorna att vara aktiva i relevanta nätverk, t.ex. lokala ACT-fora. Resultat för året kan rapporteras främst i form av genomförda konsultationer på global nivå och på landnivå i Liberia och Madagaskar. Den lutherska kyrkan i Madagaskar, med 3 miljoner medlemmar och med lokal närvaro i stora delar av landet, har tagit fram ett utkast till beredskapsplan för kyrkan. Ett annat resultat som de deltagande kyrkorna lyfter är upptäckten av Bibeln som en inspirationskälla för församlingarna i deras arbete med beredskapsplaner och strategier genom de berättelser som finns där om katastrofer och samhällets hållbarhet.

Svenska kyrkan har under 2013 varit involverad i arbete tillsammans med partner för att säkerställa tillgången på **god utbildning**. Detta ska ses som ett komplement till statlig verksamhet och har genomförts i samverkan med myndigheter för att öka kvalitet, tillgänglighet och långsiktig bärkraft. Insatserna har varierat och innefattat alltifrån specifikt påverkansarbete för att flickor ska få gå i skola (Etiopien) till fortbildning i modern pedagogik för lärare (Sydsudan), betal-

ning av skolavgifter för utsatta grupper som t.ex. lever med hiv och aids (Afrika och Asien) och reparation av skolbyggnader (Liberia).

Arbetet tillsammans med partner har under 2013 bidragit till att tillgänglighet och kvalitet på vård förbättrats i våra samarbetsländer. Exempel visar på resultat i form av **förbättrad hälsa** för de människor vi avsett att stödja. Svenska kyrkan har utgått från ett rättighetsbaserat perspektiv när det gäller stöd till hälsoinstitutioner med det långsiktiga målet att staten ska bidra till verksamheten och så småningom ta över den eller att insatsen kompletterar där staten inte räcker till, t.ex. på otillgängliga platser eller för marginaliserade grupper i samhället. Samverkan och planering med berörda myndigheter har varit mycket viktigt.

Under 2013 har Svenska kyrkan genom sitt partnersamarbete funnits i områden där behoven av rent **vatten** är som störst. En rad insatser har bl.a. fokuserat på utbildning i hygien, borrning av nya brunnar, byggandet av latriner och utbildning av vattenkommittéer.

Många av Svenska kyrkans samarbetspartner vittnar om en ökad förekomst av **extrem väderlek** i form av svår torka, häftiga skyfall och översvämningar. Ny teknik och ny kunskap behövs för att kunna producera tillräckligt med mat. På många platser talar man om s.k. *hunger gaps*, en återkommande period varje år då maten inte räcker till. För att råda bot på detta har Svenska kyrkan samarbetat med ett flertal integrerade utvecklingsprojekt där matsäkerhet och jordbruk varit huvudkomponenter. Självhushållande bönder har organiserats i mindre grupper eller organisationer som gemensamt brukat jord och fått möjlighet att prova ny teknik och grödor som är ekologiskt hållbara och anpassade efter klimatförändringar, ger högre avkastning och breddar näringsintaget. I många fall har stödet även inkluderat utbildning som fokuserat på marknadsanalys, råvaruförädling och olika konserveringstekniker.

◆ **Demokrati, fred och säkerhet**

Övergripande program mål: Svenska kyrkan och dess partner är aktiva aktörer i det civila samhället för rättvisa, säkra, fredliga och demokratiska samhällen och bidrar till att människor har förmåga att kräva och försvara sina rättigheter och sin värdighet.

Under programperioden har Svenska kyrkan stärkt det civila samhället i världen när det gäller demokrati och mänskliga rättigheter och det finns mycket positivt att rapportera. **Urfolk, minoritetsfolk och migranter** får ofta sina rättigheter kränkta och inom dessa grupper är kvinnor och barn särskilt utsatta. Genom utbildningsinsatser och organisering har målgrupperna kunnat stå upp för sina rättigheter. I andra fall har de genom representation i beslutsfattande kommittéer kunnat vara med och påverka så att myndigheter tillgodoser deras rättigheter. Dokumentation av övergrepp och stöd i rättsliga prövningar har hjälpt drabbade att få upprättelse. Deltagande och nätverkande på lokala, nationella och internationella arenor har gett vårt arbete tyngd och gett utdelning bl.a. genom att nya lagar och konventioner stiftats.

Ett annat område har varit att bistå och stärka människor som drabbats av **naturkatastrofer och konflikter** och därigenom bidra till att de får sina grundläggande mänskliga rättigheter tillgodosedda. Detta har skett genom ett humanitärt bistånd som baseras på att människor själva aktivt deltar såväl i utformningen av stödet som i dess genomförande, samt genom olika former av skyddsinsatser och psykosocialt stöd. Genom projekt som inkluderat dessa aspekter har Svenska kyrkan kunnat stödja och stärka människor som drabbats av katastrofer, inte bara genom

akut hjälp utan också genom insatser som syftar till återhämtning och att rusta människor inför framtida utmaningar.

KsSkr 2014:2
Bilaga 1

◆ Kvalitet och lärande

Det är en utmaning att få Svenska kyrkans internationella arbete att bli en naturlig del av församlingarnas och stiftens arbete. Kunskapen om arbetet behöver öka och vilka grundvärderingar som styr tydliggöras. Kyrkans olika delar ska känna ett gemensamt ägande för allt internationellt arbete. Levande berättelser och närhet i relationer är sådant som väcker och stärker engagemang och därför är det viktigt att egna initiativ bejakas, men att nationell nivå blir ett stöd till församlingar och stift när det gäller kvalitetssäkring och annan kunskapsöverföring.

Ett kommunikationskoncept för Svenska kyrkans internationella arbete är under framtagande och innehåller en kommunikativ tolkning av vår gemensamma identitet tillsammans med de mål som vi behöver uppfylla.

Två journalistresor har med gott resultat genomförts och bidragit med en rad publiceringar om vårt arbete.

Tabell 4. Finansiering och kostnader för internationell mission och diakoni

Internationell mission och diakoni	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Extern finansiering	333	363	364	362	29	-2
Varav insamlade medel	153	163	163	158	5	-5
Varav erhållna bidrag	183	186	180	192	9	12
Varav övr. int., förändr. dest. medel	-3	14	21	12	15	-9
Allmän utjämningsavgift	65	78	82	70	5	-12
Ränta destinerade medel	2	3	3	2	0	-1
Kostnader	-400	-444	-449	-434	-34	15
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna ökar med 34 miljoner kronor jämfört med föregående år. Detta är främst en följd av ökad Sidafinansierad verksamhet. Kostnaderna är dock 15 miljoner kronor lägre än budget, då bostadsbyggnadsprojektet på Olivberget i Jerusalem inte startat (10 miljoner kronor), kostnaden för såväl kanslipersonal som utsänd personal är lägre (10 miljoner kronor) samt att kostnaderna generellt är lägre än budget. Nivån på lämnade bidrag är dock högre än budget (9 miljoner kronor).

Kostnadsökningar jämfört med föregående år finansieras av destinerade medel, erhållna bidrag och insamlade medel. Den externa finansieringen är i nivå med budget. Finansiering från allmän utjämningsavgift är lägre än budget då projektet på Olivberget inte har behövt finansieras.

Stöd till stift och församlingar

Stöd i stifts och församlingars grundläggande uppgift

Uppgiften är att stödja stiftens arbete för utveckling av församlingslivet. Stödet till församlingar ges antingen direkt eller via stiftet, därtill lämnas stöd till stiftet utan en direkt koppling vidare till församlingsnivån. Efter samråd med stiftet har kyrkostyrelsen beslutat att stödet ska fokusera på analys/omvärld/forskning, administrativa stödfunktioner, församlingens grundläggande uppgift samt kommunikationsstöd.

Insatser och resultat

Kyrkostyrelsens beslutade satsning på kyrkans undervisning och mission för alla åldrar, **Dela tro – dela liv**, har under 2013 befunnit sig i en introduktions- och förberedelsefas. En första övergripande kartläggning av stiftens främjande av församlingarnas grundläggande uppgift har skett. Förberedelser har gjorts för att under 2014–2015 genomföra en internationell ekumenisk kartläggning. Samtal har förts med bl.a. Svenska Kyrkans Unga för att finna lämpliga samarbetsformer. En referensgrupp av stiftsdirektorer följer arbetet. Uppdraget att utarbeta och genomföra det konkreta innehållet i satsningen i samarbete mellan den nationella nivån, stiftet och församlingarna fortskrider enligt plan. Den nationella nivåns insats blir att samordna processen genom att tillhandahålla resurser och mötesplatser samt bidra med omvärldsanalys, forskning och kommunikation. Kyrkomötesuppdragen utifrån skrivelserna Kyrkans undervisning (KmSkr 2008:21), Kyrkliga handlingar i fokus (KmSkr 2012:9) och Strategi för Svenska kyrkans undervisning i alla åldrar (KmSkr 2010:10, KmSkr 2009:17, KmSkr 2011:5) har förts in i Dela tro – dela liv.

Arbetet med revision av **kyrkohandboken** har skett enligt plan. Kyrkohandboksförslaget har prövats i mer än 500 församlingar under året. Dessa församlingar, tillsammans med stiftsstyrelser, domkapitel och övriga remissinstanser, fick i september ett enkätutskick för att påbörja arbetet med remissvar till den 1 februari 2014. Den pågående kyrkohandboksrevisionen har under året belysts ekumeniskt och internationellt i flera sammanhang. Arbete har också påbörjats för översättning av gudstjänsttexter till varianter av romani chib.

Arbetet med Den svenska psalmboken (KmSkr 2011:10) innehåller två delar varav den ena avslutades 2013 i och med redovisningen av en pilotstudie om psalmbokens användning. Arbetet med att tillgängliggöra psalmboken på internet förväntas vara slutfört under 2014. Översättning av psalmbok och kyrkohandbok till samiska (KmSkr 1997:7) är i slutfasen och ska vara slutfört under våren 2014.

Under 2013 har fokus inom det **flerspråkiga arbetet** legat på att precisera behov och påbörja insatser till stöd för stift och församlingar. Flera insatser har påbörjats inom ramen för kyrkostyrelsens *Policy för flerspråkig kyrka* och för den s.k. Ságastallamatprocessen med samer. Samarbetet med andra minoritets- och urfolksaktörer har fördjupats under året. I augusti deltog representanter för den nationella nivån i de samiska kyrkodagarna i Mo i Rana, Norge. Under hösten genomfördes ett urfolksseminarium om försoningsfrågor vid Kyrkornas världsråds generalförsamling i Busan tillsammans med de finska och norska systerkyrkorna, varvid en representant för Samiska rådet i Svenska kyrkan deltog.

I enlighet med kyrkomötets beslut ska **barnkonsekvensanalyser** genomföras inför alla beslut i Svenska kyrkan från 2013. Under året därför har utbildningsdagar skett i stift och församlingar.

Genom skrivelsen **Kyrkoordningen och FN:s barnkonvention** (KmSkr 2009:11) har kyrkomötet uppdragit åt kyrkostyrelsen att utreda frågor om barns och ungdomars dop och kyrkotillhörighet. De rättsliga förutsättningarna har utretts under 2013, men det behövs också pastorala överväganden efter synpunkter från bl.a. biskopsmötet. Först därefter kan ställning tas till eventuella förslag om kyrkoordningsändringar.

Plattformen **Svenska kyrkans roll och uppgift i den svenska välfärden** antogs av kyrkostyrelsen i juni 2013. Den ligger till grund för fortsatta överväganden inom det diakonala området.

Samtal har inletts mellan Arbetsförmedlingens huvudkontor, Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation och Svenska kyrkans nationella nivå med syfte att hitta

samarbetsformer till nytta för församlingarna. I samarbete med Kronofogdemyndigheten har utbildning genomförts med flertalet av stiften. 250 församlingsmedarbetare har utbildats i syfte att öka kompetensen i mötet med överskuldssatta individer. Satsningen avslutas under 2014.

Arbetet med **Diakonernas ställning och uppgifter** (KmSkr 2011:14) avslutades genom kyrkostyrelsens överläggningar med stiftsstyrelserna och Rådet för Svenska kyrkan i utlandet i mars 2013. Därefter har även Biskopsbrevet *Kallad till diakon och präst i Svenska kyrkan* lämnats i januari 2014.

Arbetet med att koordinera och utveckla Svenska kyrkans arbete med att **förebygga och bemöta sexuella övergrepp** i kyrkliga sammanhang har fortsatt under 2013 i form av utbildningsdagar för stiftens kontaktpersoner och lansering av riktlinjerna *Vad gör vi nu?* Samverkan med Ungdomsstyrelsen har inletts kring förebyggande arbete när det gäller kyrkans barn och ungdomsarbete. Detta fortsätter under 2014.

Inom **Projekt Människovärde** har sju regionala ambassadörsutbildningar genomförts som utbildat cirka 120 ambassadörer. Utbildningarna har syftat till att öka beredskapen att möta och stå upp mot främlingsfientlighet och rasism. Utbildningarna genomförs i samarbete med Sensus, Svenska Kyrkans Unga, stift och kyrkliga folkhögskolor. I början av 2014 planeras en extern utvärdering av projektet.

Under 2013 har arbetet inom styrelsen för **Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar** fokuserat på att hitta en långsiktigt ekonomiskt hållbar modell för arbetet där byrån kan expandera och i högre grad möta behoven hos församlingar runt om i landet.

Svenska kyrkans strategi för digital kommunikation och närvaro antogs av kyrkostyrelsen under hösten. Implementering av strategin har påbörjats och kommer att fortsätta under 2014.

Tabell 5. Finansiering och kostnader för stöd i stifts och församlingars grundläggande uppgift

Stöd till stift och församlingar	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Extern finansiering	25	17	21	22	-3	1
Allm utjämningsavgift/finansförv.	327	198	202	198	-129	-4
Kostnader	-352	-215	-223	-220	132	3
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0

Kostnader för stöd till stift och församlingar minskar med 132 miljoner kronor jämfört med föregående år. Detta är en konsekvens av att finansiellt stöd till stift och församlingar minskar med 141 miljoner kronor jämfört med föregående år. Övrigt stöd ökar däremot med 9 miljoner kronor, vilket främst är hänförligt till kommunikationsområdet. Under året har 100 miljoner kronor utgått i riktat församlingsbidrag.

Grundutbildningar

Uppgiften är att ange villkor för tillträde till de kyrkliga grundutbildningarna, bestämma utbildningsplaner samt se till att utbildningarna erbjuds i tillräcklig omfattning. Vidare är uppgiften att stödja rekrytering till kyrklig tjänst och utbildning. Utbildningarna ska uppfattas som attraktiva och hålla en hög kvalitet till en rimlig kostnad.

Insatser och resultat

I mars 2012 beslutade Nämnden för utbildning, forskning och kultur om innehåll och organisation av Svenska kyrkans utbildningar i framtiden. Studiegången för utbildning av diakon, församlingspedagog, kyrkomusiker och präst gäller från och med den 1 augusti 2013. Utbildningarnas slutår/sluttermin organiseras i Svenska kyrkans egen regi och kommer att bedrivas av ett institut som är en del av den nationella nivån och som startar sin verksamhet med studenter hösten 2014. Under 2013 har beslut om övergångsregler, utbildningsplaner, organisation och inplacering av Svenska kyrkans utbildningsinstitut i den nationella strukturen fattats. I oktober tillsattes tjänsten som rektor för det nya institutet.

Under 2013 har utbildningar fortsatt vid de institutioner som ger utbildning till diakon, församlingspedagog, kyrkomusiker och präst. Prästutbildningarna vid pastoralinstitutet i Uppsala och Lund har fortsatt enligt plan under året och de sista prästerna utexamineras från instituten i juni 2014. Antalet utexaminerade studenter var under 2013 43 från diakonutbildningar, 8 från församlingspedagogutbildning vid Sigtuna folkhögskola, 52 från kantorsutbildningar vid folkhögskolor och Ersta Sköndal högskola. Från pastoralinstitutet och Johannelunds Teologiska Högskola examinerades 82 studenter. Den behörighetsgivande utbildningen för blivande kyrkoherdar har fortsatt med full beläggning. Tre stift - Luleå, Skara och Uppsala - startar tillsammans med den nationella nivån och Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation en vidareutbildning för nyutbildade kyrkoherdar.

Tabell 6. Finansiering och kostnader för kyrkliga grundutbildningar

Kyrkliga grundutbildningar	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Extern finansiering	2	0	0	1	-1	1
Allmän utjämningsavgift	50	52	52	51	1	-1
Kostnader	-52	-52	-52	-52	0	0
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0

Kostnader för de kyrkliga grundutbildningarna är i nivå med föregående år och med budget. Här ingår lägre kostnader som en konsekvens av vakanser och av att kyrkomusikerutbildningen inte genomförts i planerad omfattning på grund av brist på studenter. Detta balanseras av kostnader för uppbyggnaden av det nya utbildningsinstitutet.

Forskning

Uppgiften är att främja forskning inom det teologiska forskningsområdet och andra för kyrkans liv och verksamhet väsentliga områden. Till uppdraget hör vidare att företräda Svenska kyrkan i akademien och samhällsdebatten.

Insatser och resultat

Arbetet har bedrivits enligt plan. Forskningsresultat av relevans för Svenska kyrkans utveckling presenteras via publikationer, föreläsningar och arrangerade konferenser. Forskarna finns i en akademisk kontext som direkt och indirekt bedriver forskning av relevans för Svenska kyrkan. Under året har forskare anställts för en riktad **satsning på det religionsdidaktiska fältet** som beräknas pågå 2014–2015.

Samlingar för disputerade anställda i stift och församlingar i södra respektive norra Sverige har genomförts i syfte att fortsatt stimulera och tillvarata den

kompetens som dessa personer utgör för Svenska kyrkan. Samlingarna har hållits i Lund respektive Uppsala med sammanlagt 50 deltagare.

KsSkr 2014:2
Bilaga 1

Svenska kyrkans forskardagar med temat *Remembering the Past – Living the Future* har hållits i samarbete med Teologiska institutionen vid Uppsala universitet 8–10 oktober. Ett 70-tal föreläsare stimulerade till samtal och reflektioner kring luthersk tradition i förändring. Dagarna hade en stark internationell prägel med medverkande från ett 15-tal länder. Föreläsningar och samtal fokuserade kring åtta teman: Luthersk teologi och etik i ett post-kristet samhälle, Bibeln i luthersk tradition, Luthersk identitet i en global värld, Luthersk tradition och gender, Reformationen som en modell för tolkning av nuet, Luthersk teologi och politik, Försoning och förlåtelse samt Luthersk tradition och tolerans. Universitetets föreläsningssalar var välfyllda och deltagare från ett flertal av stiftet fanns på plats. Forskardagarna var ett tydligt uttryck för samarbete mellan akademi och kyrka och ett fruktbart utbyte ägde rum kring reformatorisk teologi i allmänhet och luthersk teologi i synnerhet.

Tabell 7. Finansiering och kostnader för forskning

Forskning	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Extern finansiering	1	0	0	0	-1	0
Allmän utjämningsavgift	10	10	10	10	0	0
Kostnader	-11	-10	-10	-10	1	0
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0

Kostnader för forskning är i nivå med föregående år och med budget.

Kultur

Uppgiften är att verka för ett rikt och mångfaldigt kulturliv som främjar dialogen om religion och livstolkning.

Insatser och resultat

De främsta uttrycken för den nationella nivåns kulturfrämjande arbete är Svenska kyrkans deltagande och arrangemang vid Bok- och bibliotek i Göteborg. Det sker i huvudsak genom seminarier och författarmöten på den egna scenen *Se Människan*. Vidare genom de filmpriser och kulturstipendier som delas ut varje år.

Ett pedagogiskt material för arbete med bildkonst i kyrkorummet har arbetats fram under 2013 och kommer att finnas tillgängligt för stift och församlingar på Svenska kyrkans intranät under våren 2014.

Tabell 8. Finansiering och kostnader för kultur

Kultur	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Allmän utjämningsavgift	6	9	8	9	3	1
Kostnader	-6	-9	-8	-9	-3	-1
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna för kultur är i nivå med föregående och med budget. Här ingår även kostnader för att administrera arbetet med kulturminnen, där informations- och utvärderingskostnader ökat jämfört med tidigare år (se nedan).

Kulturminnen

Svenska kyrkan äger 3 400 kyrkor och kapell, varav 3 000 är skyddade enligt Kulturmiljölagen. Årligen får Svenska kyrkan en ersättning om 460 miljoner kronor från staten för antikvariska merkostnader avseende vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena. Kyrkostyrelsen beslutar om fördelning av ersättningen och redovisar användningen till regeringen.

Insatser och resultat

Förutom genomförande av de årligen återkommande uppgifterna – beredning av inkomna ansökningar från stiftet, fördelning av ersättning för 2014 och rapportering för 2012 – har en plan för arbetet inför Kontrollstation 2014, avstämningen mellan Svenska kyrkan och staten om vården av de kyrkliga kulturminnena och den kyrkoantikvariska ersättningen, lagts fast i samråd med Kulturdepartementet och Riksantikvarieämbetet. Formella samtal har under hösten 2013 förts mellan departementet, länsstyrelser, Riksantikvarieämbetet och Svenska kyrkan. En utvidgad regeringsrapport för perioden 2002-2013, *Ett rum öppet för alla*, lämnades till Kulturdepartementet i juni 2013. Där redogör Svenska kyrkan för arbetet med de kyrkliga kulturvärdena och betydelsen av den kyrkoantikvariska ersättningen för det kyrkliga kulturarvet.

Kyrkostyrelsen fastställde under hösten reviderade villkor för ersättningen och ett nytt, webbaserat redskap för inventarieförteckningar erbjöds församlingarna. Arbetet med att analysera hur kulturvärdena tydligare kan utgöra grund för förvaltningen har fortgått. Särskilda insatser har genomförts för att kommunicera betydelsen av att öka förbrukningen av den kyrkoantikvariska ersättningen, förbättra administration och uppföljning samt att hålla en god kvalitet i planering och genomförande av projekt.

Kommunikation om det kyrkliga kulturarvet har förstärkts under 2013, bl.a. genom Svenska kyrkans hemsida och genom seminarier om det kyrkliga kulturarvet under Almedalsveckan. Arbete med kulturarvsboken *Tusen år till* har pågått under året och avslutas i april 2014.

Tabell 9. Finansiering och kostnader för kyrkoantikvarisk ersättning

Kyrkoantikvarisk ersättning	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Extern finansiering	450	600	600	536	86	-64
Allmän utjämningsavgift	0	0	1	0	0	-1
Kostnader	-450	-600	-601	-536	-86	65
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0

Användningen av kyrkoantikvarisk ersättning har ökat med 86 miljoner kronor jämfört med föregående år, men är fortfarande 64 miljoner kronor lägre än budget. På balansräkningen finns vid årsskiftet 451 miljoner kronor som ännu inte fördelats.

Arbete bland svenskar i andra länder

Ansaret innebär att verka för att det finns kyrklig verksamhet för svenskar som vistas utomlands. I detta ligger att hålla kontakt med annan kyrklig verksamhet bland svenskar i andra länder och samverka med nordiska och internationella organ samt främja ekumeniskt samarbete. Rekrytering och utbildning av medarbetare och utlandsplacerad personal ingår också.

Insatser och resultat

KsSkr 2014:2
Bilaga 1

I den årliga mätningen av svenskarnas relation till Svenska kyrkan framkommer att Svenska kyrkan i utlandet har fortsatt hög kännedom, 85 procent. Var tionde person söker aktivt information före utresa.

Att vara kyrka utomlands ställer höga krav på identitet och reflektion kring uppdraget. Ett led i detta arbete är **värdegrundsarbetet** som inleddes hösten 2012. Under 2013 har en kartläggning av främjandearbetet skett genom en enkät samt djupintervjuer. Samtalen om framtidens utlandskyrka fortsätter under 2014.

Gudstjänstutvecklingen är en vital del av arbetet, att söka nya former, att länka samman kyrkoåret, riterna med de kulturella aspekterna och förväntningarna från utlandssvenskar och turister. Tio av församlingarna har deltagit i försöket med nytt förslag till kyrkohandbok, vilket har mottagits positivt. Antalet vigselgudstjänster och välsignelser ökar. Det är populärt att vigas utomlands, vilket ställer krav på präst och arbetslag att mötet blir oförglömligt. För att förbereda vigselgudstjänsten söks nya arbetsformer med t.ex. förberedande vigselsamtal via Skype eller annan modern teknik.

Runt om i världen finns kyrkorådsledamöter som behöver adekvat stöd i sin roll som **förtroendevalda**. 2013 var ett viktigt år då Svenska kyrkan i utlandet fick två mandat i kyrkomötet.

Tabell 10. Finansiering och kostnader för arbete bland svenskar i andra länder

Arbete bland svenskar i andra länder	Utfall 2012	Ram-budget 2013	Detalj-budget 2013	Utfall 2013	Jäm-förelse 2012	Jäm-förelse det bu
Extern finansiering	17	16	14	19	2	5
Varav insamlade medel	9	12	9	9	0	0
Varav erhållna bidrag	3	2	2	3	0	1
Varav övr. int., förändr. dest. medel	5	2	3	7	2	4
Allmän utjämningsavgift	65	72	72	69	4	-3
Kostnader	-82	-88	-86	-88	-6	-2
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0

Kostnader för arbete bland svenskar i andra länder är 6 miljoner kronor lägre jämfört med föregående år genom anpassning av verksamheten och 2 miljoner kronor lägre än budget, vilket främst beror på vakanser bland utsänd personal. Kollekt och gåvor är något högre än föregående år och överstiger budget.

Svenska teologiska institutet i Jerusalem (STI)

Institutet, som är en filial till Svenska kyrkan, ska utveckla och fördjupa frågan om kristnas möte med människor av annan tro, särskilt i mötet med judendomen.

Insatser och resultat

STI har haft regelbunden kursverksamhet under året med 13 kurser i egen eller i CTR:s (Centrum för teologi och religionsvetenskap i Lund) regi. Arbete har påbörjats med kursmoduler som ska marknadsföras i paketform. 2013 präglades av internt arbete som slutförs under våren 2014. En utvecklingsplan har utarbetats för perioden 2014-2016.

Tabell 11. Finansiering och kostnader för STI

STI	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Extern finansiering	3	6	5	3	0	-2
Allmän utjämningsavgift	3	2	3	3	0	0
Avkastning destinerade medel	2	2	1	2	0	1
Kostnader	-8	-10	-9	-8	0	1
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0

Kostnader för STI ligger i nivå med föregående år och med budget.

Utjämningsystemet

Det kyrkliga utjämningsystemet syftar till att utjämna strukturella och ekonomiska olikheter mellan enheter i Svenska kyrkan, för att skapa förutsättningar för verksamhet över hela landet. Systemet omfattar inkomstutjämnning, utjämnning av kostnader för kyrkunderhåll och utjämnning av kostnader med anledning av andelen kyrkotillhöriga (generell utjämnning) samt stiftsbidrag och extra utjämningsbidrag (individuella bidrag).

Den nationella nivåns uppgift att svara för det kyrkliga utjämningsystemet innebär att administrera och fastställa nivåerna i systemet.

Insatser och resultat

Under 2013 förmedlades 12,4 miljarder kronor i kyrkoavgifter. Stiftsbidraget har ökat något jämfört med föregående år till följd av en motsvarande minskad utdelning från förvaltningen av prästlönstillgångar till stiftet.

Tabell 12. Finansiering och kostnader för generella utjämningsbidrag

Generella utjämningsbidrag	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse utfall	Jäm- förelse db
Extern finansiering	726	745	737	733	7	-4
Allmän / särskild utjämningsavgift	1	2	0	1	0	1
Kostnader	-727	-747	-737	-734	-7	3
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0

Omslutningen på den generella utjämnningen ökar med 7 miljoner kronor jämfört med föregående till följd av ökat avgiftsunderlag.

Tabell 13. Individuella utjämningsbidrag brutto och netto

Individuella bidrag	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Stiftsbidrag, brutto	-457	-457	-457	-457	0	0
Avgår särskild utjämningsavg.	225	177	168	215	-10	47
Stiftsbidrag, netto	-232	-280	-289	-242	-10	47
Extra utjämningsbidrag	0	0	0	0	0	0
Individuella bidrag	-232	-280	-289	-242	-10	47
Allmän utjämningsavgift	232	280	289	242	10	-47
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0

Kostnader för stiftsbidraget ökar med 10 miljoner kronor jämfört med föregående år till följd av minskad utdelning från förvaltningen av prästlönetillgångar. Kostnaden är 47 miljoner kronor lägre än budget då kompensation för ökade skattekostnader avseende prästlönetillgångar inte utfallit i den omfattning som planerats.

Gemensamma datasystem

Uppgiften innebär drift, förvaltning och utveckling av gemensamma administrativa system som bl.a. kyrknätet, kyrkobokföringssystemet, organisationsregistret, val- och mandatsystem, kollekt- och betalsystem, e-post, svenskakyrkan.se och det gemensamma intranätet.

Insatser och resultat

Verksamhetens IT-stöd är i stark förändring. Utvecklingsarbetet för Kyrksam, som efterträder Organisationsregistret under 2014 har bedrivits enligt plan. Under året gjordes en konsekvensanalys av att riksdagen beslutat att folkbokföring på församling upphör från 1 januari 2016. Ett omfattande arbete har genomförts för att strömlinjeforma stöd för **integrationer mellan datasystem** och för att öka förvaltningsbarheten och minska förvaltningskostnaden i de system som nationell nivå svarar för.

Tillsammans med stiftens har arbetet fortsatt under 2013 med administrativ samverkan genom samverkanskoncepten **GIP-Gemensam IT-plattform**, **GTP-Gemensam telefoniplattform** och **GAS-Gemensamt administrativt stöd**. Anslutningen av enheter i GIP har ökat successivt under hösten. Vid årets slut var 245 enheter med sammanlagt 6 476 anställda anslutna. Den aktuella bedömningen är att med given utveckling kommer hälften av enheterna på lokal nivå att vara anslutna till den gemensamma IT-plattformen vid utgången av år 2014. Under året har en uppgradering av GIP förberetts och införande planeras påbörjas under 2014. Anslutningen till GIP är en förutsättning för att nå samverkansformer som GAS är och utgör.

Projektet GAS har avslutats under 2013. Slutrapporten berörde förestående pensionsavgångar för medarbetare i administrativa funktioner och gav exempel på vilka effekter administrativ samverkan kan medföra. Behovet av att omfördela kyrkans resurser, så att större andel av intäkterna framöver används i den grundläggande uppgiften, var tydligt. Upphandling av gemensamma system för ekonomi, löneadministration och tidredovisning har inletts under 2013 och beräknas vara avslutad under våren 2014. Den nationella nivåns ansvar omfattar utveckling av GAS-konceptet, samordning mellan olika enheter samt stöd till stiftens i införande-arbetet. Vid årets slut, var elva enheter på lokal nivå anslutna till GAS ekonomi. Dessa enheter arbetar i gemensam IT-miljö, enhetligt och de administrativa uppgifterna utförs enhetligt.

Tabell 14. Finansiering och kostnader för gemensamma datasystem

Gemensamma datasystem	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Extern finansiering	21	31	35	27	6	-8
Allmän utjämningsavgift	87	92	101	121	34	20
Kostnader	-108	-123	-136	-148	-40	-12
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0

Kostnader för gemensamma datasystem har ökat med 40 miljoner kronor jämfört med föregående år och med 12 miljoner kronor jämfört med budget. Ökningen är en konsekvens av prioriterade satsningar inom IT, telefoni och administrativt stöd. Kostnaderna för GIP är 40 miljoner kronor högre än föregående år och 16 miljoner kronor högre än budget. Kostnader för gemensamma system i övrigt är i nivå med föregående år och 4 miljoner kronor lägre än budget.

Direkta val

Uppgiften avser övergripande ansvar för direkta val i hela landet genom att på olika sätt biträda stiftsstyrelserna i deras uppgifter (t.ex. utarbetande av rutiner, information och utbildning).

Insatser och resultat

Kyrkovalet genomfördes enligt plan och utan att några omval behövde ske. Informations- och utbildningsmaterial togs fram och anpassades till beslutet om förändrad struktur i kyrkan. Datastöd har säkrats med avseende på nya strukturer och kontroller har genomförts så att det fungerar tillsammans med angränsande system och arbetsprocesser i kyrkovalet. Valet har i särskild ordning avrapporterats i mars 2014.

Valdeltagandet ökade jämfört med 2009. Från ett valdeltagande på 11,9 procent (671 000 röstande i valet till kyrkomötet) 2009 steg siffran 2013 till ett valdeltagande på 12,8 procent (695 834 röstande). En stor ökning av informationsbehovet i samband med valet kunde också ses.

Tabell 15. Finansiering och kostnader för direkta val

Direkta val	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Extern finansiering	0	0	0	4	4	4
Allmän utjämningsavgift	23	51	52	43	20	-9
Kostnader	-23	-51	-52	-47	-24	5
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna för valet under perioden 2011-2013 är 70 miljoner kronor vilket är 6 miljoner kronor lägre än motsvarande period kyrkovalet 2009 och 13 miljoner kronor lägre än budget.

Normering, tillsyn och förvaltning

Inomkyrklig normgivning

Kyrkomötet ska i kyrkoordningen utfärda bestämmelser om kyrkans tro, bekännelse och lära, kyrkans böcker, gudstjänster, sakrament och övriga handlingar, tillhörigheten till kyrkan, kyrkans vinningstjänst, den kyrkliga organisationen och de regler efter vilka församlingar och stift samt organ på den nationella nivån ska fullgöra sina uppgifter. Verksamheten är inriktad på att producera ändamålsenliga underlag för förankring, reflektion och beslut om förändringar i kyrkoordningen.

Insatser och resultat

Kyrkomötet och kyrkostyrelsens sammanträden har förberetts och genomförts enligt plan. Kyrkostyrelsen lämnade tre skrivelser till kyrkomötet. 100 motioner

inkom till kyrkomötet och utskottsarbetet resulterade i 75 betänkanden. Kyrkomötets beslut ledde till 27 skrivelser med uppdrag till kyrkostyrelsen.

Efter remissförfarande av **domprostutredningen** lämnade kyrkostyrelsen förslag till kyrkomötet 2013 att det skulle införas ett krav på samråd mellan kyrkoråd som arbetsgivare och stiftsstyrelsen vid beslut om tillsättning av ett längre vikariat på en befattning som domprost, och före en eventuell begäran om befogenhetsprövning avseende en domprost. Detta blev också kyrkomötets beslut.

När det gäller utredningarna om **samverkansformer för begravningsverksamheten och utförarorganisation för välfärdsrelaterad verksamhet** fortsätter kyrkostyrelsen beredningen av dessa bägge frågor.

Under 2013 startade **utredningen Svenska kyrkans fastigheter och utjämningsystem**. Utredningen har fått information från framför allt inomkyrklig sakexpertis kring utjämningsystemet, clearingsystemet och Svenska kyrkans fastighetsinnehav men även blivit insatta i aktuella frågor hos Statens fastighetsverk samt fått en överblick över det utjämningsystem som finns för Sveriges kommuner och landsting. Representanter för utredningen har också besökt ett antal kyrkliga enheter och samtalat kring utredningens frågor.

Uppdraget från kyrkomötets skrivelse **Utvärdering av clearingsystemet** (KmSKr 2011:3) ingår som en del i den pågående utredningen om Svenska kyrkans fastighetshantering och utjämningsystem. Den del av skrivelsen som handlade om en utvärdering av ersättning för kyrkliga handlingar är genomförd och slutrapporterades till kyrkomötet redan 2012.

Uppdraget att utreda alternativa valmetoder, företrädesvis elektronisk röstning, vid val inom kyrkomötet (KmSkr 2010:14) har återrapporterats till kyrkomötet 2013. Möjligheten att genomföra elektronisk röstning vid personval har undersökts och tekniska möjligheter finns men skulle inte medföra någon betydande tidsvinst. Kyrkostyrelsen gjorde därför, efter samråd med kyrkomötets presidium och företrädare för nomineringsgrupperna, bedömningen att inte lägga fram något förslag om elektronisk röstning vid personval till kyrkomötet.

Under året har arbetet med föreslagna och beslutade regeländringar varit mycket omfattande. Kyrkomötets beslut år 2012 i enlighet med förslagen i **Strukturutredningen** har föranlett en mängd regeländringar som trädde i kraft den 1 januari 2014. Det har utfärdats 27 stycken Svenska kyrkans bestämmelser under året. Flertalet bestämmelser är en följd av kyrkomötesbeslut och den omfattande genomgång som har gjorts av alla Svenska kyrkans bestämmelser för att åtgärda konsekvenserna med anledning av kyrkomötets beslut om strukturfrågor.

För att förtydliga ansvarsförhållanden har kyrkomötet beslutat att Nämnden för internationell mission och diakoni samt Nämnden för utbildning, forskning och kultur upphör från och med 2014.

I serien **Svenska kyrkans utredningar** har följande utkommit:

2013:1 *Domprostens ställning, uppgifter och tillsättning*

2013:2 *Samverkansformer för begravningsverksamheten*

2013:3 *Att färdas väl – hur Svenska kyrkans kan navigera i välfärden*

Tabell 16. Kostnader för förtroendemannaorganisationen

Kostnad för förtroendemanna- organisationen	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Ansvarsnämnd för biskopar	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2	-0,1	0,0
Valprövningsnämnd	-0,1	-0,3	-0,3	-0,2	-0,1	0,1
Överklagandenämnd	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6	0,0	0,0
	-0,8	-1,1	-1,1	-1,0	-0,2	0,1
Kyrkomötet, arrangemang	-2,1	-2,6	-2,8	-1,9	0,2	0,9
Kyrkomötet, förtroendevalda	-14,6	-16,2	-16,2	-16,5	-1,9	-0,3
Kyrkomötet, intendentur	-1,2	-1,5	-1,5	-1,5	-0,3	0,0
Kyrkostyrelsen	-2,7	-3,6	-3,6	-2,9	-0,2	0,7
	-20,6	-23,9	-24,1	-22,8	-2,2	1,3
Nämnden för int. mission o diakoni	-0,7	0,0	-0,4	-0,4	0,3	0,0
Nämnden för utb., forskn., kultur	-0,8	-0,2	-0,5	-0,7	0,1	-0,2
Råd för Svk i utlandet	-1,0	-0,6	-0,8	-0,6	0,4	0,2
Kapitalförvaltningsrådet	-0,1	0,0	0,0	-0,1	0,0	-0,1
Samiska rådet	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	0,0
	-2,7	-0,9	-1,8	-1,9	0,8	-0,1
	-24,1	-25,9	-27,0	-25,7	-1,6	1,3

Tabell 17. Finansiering och kostnader för inomkyrklig normgivning

Inomkyrklig normgivning	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Extern finansiering	1	0	0	0	-1	0
Allmän utjämningsavgift	42	55	54	46	4	-8
Kostnader	-43	-55	-54	-46	-3	8
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0

Kostnader för inomkyrklig normgivning är 3 miljoner kronor högre än föregående år, men 8 miljoner kronor lägre än budget. Ökningen jämfört med föregående år beror bl.a. på ökad användning av kyrkostyrelsens förfogandemedel och ökade kostnader för kyrkomötet. Minskningen jämfört med budget beror bl.a. på att reserver inte behövt tas i anspråk i budgeterad omfattning och på lägre kostnader för förtroendemannaorganisationen.

Ledning och samordning av Svenska kyrkans samlade beredskap

Kyrkostyrelsen har ett helhetsansvar för beredskapen inom Svenska kyrkan och rätt att genom råd och anvisningar ge riktlinjer för hur planläggning m.m. ska bedrivas inom Svenska kyrkan.

Insatser och resultat

Social oro har varit ett viktigt tema för krissamordningen under året. Bl.a. har erfarenheter från medialt uppmärksammade händelser i Husby och andra Stockholmsförorter samlats in genom samtal med berörda kyrkoherdar och stiftets beredskapsansvariga. Frågan om krisberedskap i begravningsverksamheten har väckts och resulterat dels i samtal med Sveriges kommuner och landsting, dels i en informationsbroschyr framtagen i Begravningsrådet. Samlingar med stiftens beredskapshandläggare och med präster i stödstyrkan har genomförts. Präster har genomgått Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps grundutbildning och

fältövning för personal i stödstyrkan, där också krissamordningen medverkat. Övningar har genomförts med Svenska kyrkans nationella nivåns krisledningsgrupp och med utlandskyrkans ledningsgrupp. Arbete har påbörjats tillsammans med Den norska sjömanskyrkan för en gemensam krisövning vid utlandskyrkan i Los Angeles, där Svenska kyrkan och Norska kyrkan samarbetar. Arbete har också påbörjats för en digital plattform som hjälpmedel i krisberedskap och krishantering, att använda på nationell nivå och erbjuda stift och församlingar.

Bevarande och vård av kyrkans arkiv

Kyrkostyrelsen får utfärda regler om vård av handlingar i kyrkans arkiv i fråga om vilka skriv- och förvaringsmedel som ska användas, hur arkiven ska vårdas, utlåning och återlämnande av handlingar, överlämnande av handlingar för tillsyn och överprövning samt när och hur handlingar ska gallras. I ansvaret ligger också att arkivhandlingar som inte längre behövs i kyrkans verksamhet får överlämnas till kyrkostyrelsen för förvaring i Svenska kyrkans gemensamma arkiv.

Insatser och resultat

Arbetet med dokumenthanteringsplaner har fortsatt. Under året har arbetet bl.a. koncentrerats till hanteringen av stiftelser och testamenten. Under året har 113 hyllmeter levererats till arkivet, som kan jämföras med år 2012 då arkivet tog emot 54 hyllmeter. Ökningen under året beror till viss del på att arkivet har tagit emot arkiv från ett antal utlandsförsamlingar. Under året har 81 hyllmeter förtecknats. Registrerade förfrågningar har under året legat på en oförändrat hög nivå, 247 förfrågningar jämfört med 252 förfrågningar under år 2012. Det finns ett stort intresse för arkivet, under året har det varit 8 studiebesök och 216 registrerade besök av forskare och andra.

Tillsyn och förvaltning av prästlönetillgångar

Uppgiften innebär förutom tillsyn över stiftens förvaltning att ge råd, stöd och hjälp i frågor som rör förvaltningen, t.ex. att minst en gång varje år kalla till överläggningar med företrädare för stiftet för samråd om förvaltningen. Kyrkostyrelsen har rätt att utfärda närmare bestämmelser om förvaltningen.

Insatser och resultat

Under året har arbete med avrapportering till kyrkostyrelsen om 2012 års förvaltning av prästlönetillgångarna genomförts.

Kyrkostyrelsen har beslutat att **Växjö stift** ska betala in överskjutande särskild utjämningsavgift om 33 miljoner kronor. Detta mot bakgrund av att prästlönetillgångar i Växjö stift i december 2012 gjorde en extrautdelning till församlingar och till stiftet om närmare 65 miljoner kronor. Stiftsfullmäktige i Växjö stift överklagade kyrkostyrelsens beslut till Svenska kyrkans överklagandenämnd, men fick i november 2013 avslag på sin hemställan hos Överklagandenämnden.

Kyrkostyrelsen har under året överlagt med företrädare för **Västerås stift** med anledning av den verksamhet som prästlönetillgångar i Västerås stift genom dotterbolag bedriver i Moçambique. Kyrkostyrelsen samt tjänstemän från kyrkokansliet har under senhösten deltagit i ett besök i Mocambique tillsammans med stiftet och flera andra organisationer. En rapport från besöket kommer att föreligga under våren. Med anledning av den har kyrkostyrelsen tagit initiativ till ytterligare samtal med företrädare för Västerås stift i april 2014.

Förvaltning av nationellt kapital

Uppgiften är att förvalta det nationella kapitalet på ett sådant sätt att det bevaras till sin reella (värdesäkrade) nivå mätt över rullande tioårsperioder. Kapitalet ska förvaltas effektivt, på ett etiskt försvarbart sätt, risker spridas och bästa möjliga uthålliga totalavkastning ska uppnås. Styrande för verksamheten är den av kyrkostyrelsen beslutade finanspolicyn och ett delegerat ansvar för verksamheten ligger hos Kapitalförvaltningsrådet. Innehaven redovisas på svenskakyrkan.se. En särskild rapport *Ansvarsfulla investeringar 2013* redovisar fördjupat arbetet med kapitalförvaltningen. Inom ramen för det etiska arbetet finns Ethosfonder med svenska och globala aktier samt räntebärande papper tillgängliga för hela kyrkan.

Insatser och resultat

Svenska kyrkan anlitar externa förvaltare för hela det förvaltade kapitalet. Den totala nominella avkastningen under de senaste tio åren är 82 procent. Det är 22 procentenheter högre än avkastningsmålet. Den reala årliga snittavkastningen har varit 5 procent för totalportföljen. Kapitalförvaltningen genererar 2013 en avkastning på 613 miljoner kronor eller 12,4 procent (jämförelseindex 10,0 procent). Med en planerad reell avkastning på 3 procent och inflation på 0,1 procent överstigs den reella avkastningen med 9,3 procentenheter. Långfristiga värdepappersinnehav uppgår till 5 840 miljoner kronor på balansdagen.

Likviditetsförvaltningen ger nollresultat, vilket innebär att en extraränta på cirka 42 miljoner kronor betalas. Det motsvarar 1,4 procent hänförligt till 2013 års resultat. Med upplösande av befintlig reserv blir den totala utbetalningen preliminärt cirka 58 miljoner kronor, motsvarande 2 procent i extraränta. Förvaltningen av egen likviditet överstiger budget med 11,4 miljoner kronor.

Tabell 18. Finansiering och kostnader för förvaltning av nationellt kapital

Förvaltning av nationellt kapital	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Finansförvaltningen	12	22	17	12	0	-5
Kostnader	-12	-22	-17	-12	0	5
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0

Kostnader för förvaltning av nationellt kapital är i nivå med föregående års utfall och understiger budget då vissa förvaltningskostnader nettoredovisas i utfallet.

Ledning och administration

Arbetet med administration av den nationella nivåns verksamhet, såsom kansliets ledning och stabsfunktioner, ekonomi- och personaladministration redovisas här.

Insatser och resultat

Generalsekreteraren tillsatte i slutet av 2012 tre kansliövergripande projekt, för att stärka synergierna mellan kansliets delar, samordna kontakter med stift och församlingar samt öka kvaliteten och effektiviteten i kansliets arbetsprocesser. Projektet *Kyrkans röst* om ökad samordning i den nationella nivåns påverkansarbete lämnade som planerat sin rapport under 2013, de två övriga projekten har fått förlängd tid och återrapporteras i början av 2014.

Tabell 19. Kostnader för ledning och administration

Ledning och administration	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Extern finansiering	1	2	1	2	1	1
Allmän utjämningsavgift	36	73	61	33	-3	-28
Finansförvaltningen	3	0	0	1	-2	1
Kostnader	-40	-75	-62	-36	4	26
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0

Kostnader för ledning och administration är 4 miljoner kronor lägre än föregående år och 26 miljoner kronor lägre än budget. Huvuddelen av besparingen återfinns inom fastigheter och service. Vidare har vakanser medfört lägre kostnader. Omställnings- och kostnadsreserver har inte behövt tas i anspråk.

Sammanfattande tabeller över finansiering och kostnader

Tabell 20. Extern finansiering och förändring av destinerade medel

Extern finansiering och förändring destinerade medel	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Företrädarskap	1	0	0	0	-1	0
Officiella relationer till andra kyrkor och samfund	1	2	2	2	1	0
Internationell mission och diakoni	333	363	364	362	29	-2
Stöd till stift och församlingar	25	17	21	22	-3	1
Kyrkliga grundutbildningar	2	0	0	1	-1	1
Forskning	1	0	0	0	-1	0
Kultur	0	0	0	0	0	0
Kyrkoantikvarisk ersättning	450	600	600	536	86	-64
Arbete bland svenskar i andra länder	17	16	14	19	2	5
STI	3	6	5	3	0	-2
Generell utjämningsavgift	726	745	737	766	40	29
Individuella bidrag	0	0	0	0	0	0
Gemensamma datasystem	21	31	35	27	6	-8
Direkta val	0	0	0	4	4	4
Inomkyrklig normgivning	1	0	0	0	-1	0
Ledning och administration	1	2	1	2	1	1
	1 582	1 782	1 779	1 745	163	-34

Tabell 21. Finansiering från allmän utjämningsavgift

Allmän utjämningsavgift	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Företrädarskap	3	4	4	4	1	0
Officiella relationer till andra kyrkor och samfund	25	26	27	25	0	-2
Internationell mission och diakoni	65	78	82	70	5	-12
Stöd till stift och församlingar	200	53	39	148	-52	109
Kyrkliga grundutbildningar	50	52	52	51	1	-1
Forskning	10	10	10	10	0	0
Kultur	6	9	8	9	3	1
Kyrkoantikvarisk ersättning	0	0	1	0	0	-1
Arbete bland svenskar i andra länder	65	72	72	69	4	-3
STI	3	2	3	3	0	0
Generella utjämningsbidrag	1	2	0	-32	-33	-32
Individuella bidrag	232	280	289	242	10	-47
Gemensamma datasystem	87	92	101	121	34	20
Direkta val	23	51	52	43	20	-9
Inomkyrklig normgivning	42	55	54	46	4	-8
Ledning och administration	36	73	61	33	-3	-28
Övrigt	0	0	0	15	15	15
	848	858	855	857	9	2

Tabell 22. Finansiering från kapitalet

Finansiering från kapitalet	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Internationell mission och diakoni	2	3	3	2	0	-1
Stöd till stift och församlingar	127	145	163	50	-77	-113
STI	2	2	1	2	0	1
Förvaltning av nationellt kapital	12	22	17	12	0	-5
Ledning och administration	3	0	0	1	-2	1
Fastigheter	12	36	42	15	3	-27
Dela tro – dela liv	0	1	1	1	1	0
	158	209	227	83	-75	-144

Tabell 23. Kostnader

Kostnader	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Företräderskap	-4	-4	-4	-4	0	0
Officiella relationer till andra kyrkor och samfund	-26	-28	-29	-27	-1	2
Internationell mission och diakoni	-400	-444	-449	-434	-34	15
Stöd till stift och församlingar	-352	-215	-223	-220	132	3
Kyrkliga grundutbildningar	-52	-52	-52	-52	0	0
Forskning	-11	-10	-10	-10	1	0
Kultur	-6	-9	-8	-9	-3	-1
Kyrkoantikvarisk ersättning	-450	-600	-601	-536	-86	65
Arbete bland svenskar i andra länder	-82	-88	-86	-88	-6	-2
STI	-8	-10	-9	-8	0	1
Generella utjämningsbidrag	-727	-747	-737	-734	-7	3
Individuella bidrag	-232	-280	-289	-242	-10	47
Gemensamma datasystem	-108	-123	-136	-148	-40	-12
Direkta val	-23	-51	-52	-47	-24	5
Inomkyrklig normgivning	-43	-55	-54	-46	-3	8
Förvaltning av nationellt kapital	-12	-22	-17	-12	0	5
Ledning och administration	-40	-75	-62	-36	4	26
Fastigheter	-12	-36	-42	-15	-3	27
Dela tro – dela liv	0	0	-1	-1	-1	0
Övrigt	0	0	0	-15	-15	-15
	-2 588	-2 849	-2 861	-2 684	2 573	2 846

Ekonomi

Av kostnaderna på den nationella nivån utgör en övervägande del bidrag till övriga nivåer, t.ex. bidrag inom ramen för utjämningsystemet, den kyrkoantikvariska ersättningen och de riktade församlingsbidragen. Dessa uppgår till omkring 1 600 miljoner kronor. Andra delar av budgeten avser kostnader som den nationella nivån finansierar i stället för att övriga nivåer debiteras sin andel. Dessa uppgår till omkring 150 miljoner kronor.

Från och med 2011 särredovisas kostnader för lokalförsörjning inom Svenska kyrkan i utlandet och Svenska kyrkans teologiska institut som en konsekvens av kyrkomötets beslut 2010 (femåriga kostnadsramar för finansiering).

Tabell 24. Intäkter och kostnader för verksamheten

Intäkter och kostnader	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Generell utjämningsavgift	726	745	737	733	7	-4
Allmän utjämningsavgift	848	858	856	857	9	1
Särskild utjämningsavgift	0	0	0	33	33	33
Insamlade medel	178	190	186	179	1	-7
Erhållna bidrag	643	791	790	736	93	-54
Övriga intäkter	36	41	43	48	12	5
Förändr. destinerade medel	-1	15	22	16	17	-6
	2 430	2 640	2 634	2 602	172	-32
Finansförvaltningen (brutto)	471	249	250	645	174	395
Summa intäkter	2 901	2 889	2 884	3 247	346	363
Generella utjämningsbidrag	-727	-747	-737	-734	-7	3
Individuella utjämningsbidrag	-232	-280	-289	-242	-10	47
Utveckl.samarbete/bistånd	-252	-270	-260	-270	-18	-10
Församlingsbidrag	-241	-100	-100	-100	141	0
Kyrkoantikvarisk ersättning	-450	-600	-600	-535	-85	65
Övriga lämnade bidrag	-86	-84	-86	-86	0	0
Externa kostnader	-300	-389	-400	-387	-87	13
Personalkostnader	-278	-329	-327	-301	-23	26
Avskrivningar	-10	-13	-19	-13	-3	6
Kostnadsram	-2 576	-2 812	-2 818	-2 668	-92	150
Fastighetsfinansiering	-12	-36	-42	-15	-3	27
Dela tro – dela liv	0	-1	-1	-1	-1	0
Nettoresultat	313	40	23	563	250	540

Verksamhetens intäkter och kostnader finns sammanställd i ovanstående tabell. Jämfört med föregående år har intäkterna ökat med 346 miljoner kronor. Detta förklaras främst av ökning inom finansförvaltningen (174 miljoner kronor), erhållna bidrag 93 miljoner kronor (varav ökad användning av kyrkoantikvarisk ersättning 85 miljoner kronor och ökning av Sidabidrag 7 miljoner kronor). Särskild utjämningsavgift från Växjö tillkommer med 33 miljoner kronor. Destinerade medel ianspråkta i större omfattning än föregående år (17 miljoner kronor, se även tabell 27). Övriga intäkter ökar med 12 miljoner kronor, bl.a. genom ökade intäkter inom gemensamma datasystem.

Jämfört med budget är intäkterna 363 miljoner kronor högre än budget. Här reduceras en positiv avvikelse inom finansförvaltningen (395 miljoner kronor) av lägre användning av kyrkoantikvarisk ersättning (65 miljoner kronor) än budgeterat. Sidaintäkter har ökat med 12 miljoner kronor jämfört med budget, vilket bidrar till att erhållna bidrag är 54 miljoner kronor lägre än budget. Särskild utjämningsavgift är 33 miljoner kronor högre än budget, till följd av överskjutande utjämningsavgift enligt ovan. Insamlade medel är sammantaget lägre än budget (7 miljoner kronor). Destinerade medel har inte avsatts i samma utsträckning som budgeterat (6 miljoner kronor).

Kostnaderna (exklusive fastighetsfinansiering och särskild satsning Dela tro – dela liv) är 92 miljoner kronor högre än **föregående års utfall**. Frånräknat minskningen av det finansiella bidraget till församlingar är kostnadsökningen 233 miljoner kronor. Externa kostnader har ökat med (87 miljoner kronor). Ökningen beror främst på att kostnaderna för IT har ökat (27 miljoner kronor), ökade informationskostnader

som till stor del är hänförliga till valet (24 miljoner kronor) och en pensionsreglering avseende präster anställda i Svenska kyrkan före år 2000 (15 miljoner kronor). Liksom på intäktssidan har kostnadssidan ökat för den kyrkoantikvariska ersättningen jämfört med föregående år (85 miljoner kronor). Kostnaderna för utvecklingssamarbete/bistånd har även ökat inom ramen för det internationella arbetet (16 miljoner kronor). Personalkostnader är högre jämfört med föregående år (23 miljoner kronor) till stor del beroende på att tillsättning av vakanta tjänster skett.

Jämfört med budget är kostnaderna 150 miljoner kronor lägre. Den främsta anledningen till avvikelsen är lägre förbrukning av kyrkoantikvarisk ersättning jämfört med budget (65 miljoner kronor), lägre individuella bidrag till stiftet (47 miljoner kronor) då kompensation för ökade skattekostnader avseende prästlönstillgångarna inte utfallit i den omfattning som planerats. Personalkostnaderna är 26 miljoner kronor lägre än budgeterat bl.a. beroende på vakanser och färre utsänd personal.

Tabell 25. Nationell fastighetsfinansiering

Nationell fastighetsfinansiering	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Svenska kyrkan i utlandet	-11	-35	-41	-14	-3	27
STI	-1	-1	-1	-1	0	0

Fastighetsbudget löper vid sidan om både detaljbudget och rambudget som ett totalbelopp över en femårsperiod. I ovanstående tabell visas den planerade användningen. Fastighetskostnaden är 3 miljoner kronor högre än föregående år och 27 miljoner kronor lägre än budget, vilket helt beror på förskjutning i tiden. Det största pågående projektet avser fastigheten i Paris.

Tabell 26. Resultat från allmän utjämning och nettoresultat för verksamheten

Nettoresultat	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse utfall	Jäm- förelse db
Allmän utjämningsavgift	848	858	856	857	9	1
Särskild utjämningsavgift	0	0	0	33	33	33
Generell utjämning, netto	-1	-2	0	-1	0	-1
Individuella bidrag	-232	-280	-289	-242	-10	47
Finansiering av verksamhet	-501	-627	-632	-597	-96	35
Resultat från allmän utjämning	114	-51	-65	50	-64	115
Finansförvaltningen (netto)	452	227	231	629	177	398
Finansiellt stöd till förs.	-241	-100	-100	-100	141	0
Fastighetsfinansiering	-12	-35	-42	-15	-3	27
Satsning - Dela tro dela liv	0	-1	-1	-1	-1	0
Övrigt	0	0	0	0	0	0
Nettoresultat	313	40	23	563	250	540

Resultatet före finansförvaltning, finansiellt stöd till församlingar och fastighetsfinansiering är 50 miljoner kronor. Det är 64 miljoner kronor lägre än föregående år som en konsekvens av högre egenfinansierade kostnader (96 miljoner kronor). I resultatet ingår tillfälligt ökade intäkter för överskjutande utjämningsavgift från Växjö. Genom det positiva nettoresultatet från finansförvaltningen blir årets nettoresultat 563 miljoner kronor efter finansiellt stöd till stift och församlingar samt fastighetsfinansiering.

Medelantalet anställda i Sverige var 2013 334 (föregående år 298), varav 65 (67) procent kvinnor, sjukfrånvaron 1,9 (2,1) procent och personalomsättningen 4,6 (7,6) procent. Ökningen av antalet anställda beror främst på särskild bemanning för kyrkoval 2013 och på att tidigare vakanser kunnat fyllas. Medelantalet utsända 2013 är 97 (föregående år 99).

Balansräkningen

Tabell 27. Destinerade medel

Destinerade medel	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Internationell mission och diakoni	158	137	103	146	-12	43
Arbete bland svenskar i andra länder	34	33	34	31	-3	-3
Övriga verksamheter	48	41	45	47	-1	2
	240	211	182	224	-16	42

Tabell 28. Eget kapital och målkapital

Eget kapital och målkapital	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Totalt eget kapital	5 369	5 094	5 077	5 932	563	855
Skillnad mot målvärde	1 160	713	696	1 718	558	1 022
Skillnad mot målvärde +25%	108	-382	-399	664	557	1 064
Målvärde	4 209	4 381	4 381	4 215	6	-166
Målvärde +25%	5 261	5 476	5 476	5 269	8	-208

Ovanstående tabell visar det egna kapitalet per 31 december respektive år, målvärdet samt det spann inom vilket det egna kapitalet varierar. Årets resultat för 2013 medför att målvärde plus 25 procent överskrids med 664 miljoner kronor. Där ingår då knappt 450 miljoner kronor i orealiserat finansresultat vid årsskiftet.

Mot bakgrund av Svenska kyrkans utmaningar, de senaste årens utveckling och beroenden av den globala ekonomiska utvecklingen bedömer kyrkostyrelsen att det finns anledning att överväga målkapitalets storlek. Situationen är väsentligt förändrad jämfört med tidpunkten för beslutet om målkapital 2008. Kyrkostyrelsen har för avsikt att arbeta igenom frågan och återkomma till kyrkomötet 2015.

Bilaga 2

Redogörelse för behandlingen av kyrkomötets ärenden

KsSkr 2014:2
Bilaga 2

Kyrkostyrelsen lämnar i det följande en redogörelse för behandlingen av kyrkomötets ärenden. Alla fortfarande öppna ärenden samt ärenden som avslutats till den 30 juni 2014 redovisas. Detta är ett uttryck för kyrkostyrelsens övergripande ansvar för verksamheten på Svenska kyrkans nationella nivå och avser att skapa en samlad överblick.

För varje ärende redovisas kyrkomötets uppdrag i sammanfattning, vad som skett eller planerats i ärendets handläggning samt om skrivelsen fortfarande är under behandling eller avslutats sedan föregående redogörelse lämnades.

Följande är vägledande för när en skrivelse anges som slutbehandlad eller inte. En skrivelse är i första hand slutbehandlad när resultatet av vad kyrkomötet begärt finns och i förekommande fall lagts fram för kyrkomötet. Exempel på detta är när kyrkomötet begär att kyrkostyrelsen ska återkomma med ett utarbetat förslag i någon fråga. Skrivelsen är slutbehandlad när kyrkostyrelsens förslag läggs fram för kyrkomötet.

Kyrkostyrelsen betraktar även en skrivelse som slutbehandlad när det uppdrag kyrkomötet gett är omhändertaget i ett sammanhang som i sin tur har i uppdrag att göra en redovisning. Ett exempel är när kyrkomötet begär att kyrkostyrelsen ska tillsätta en utredning i en viss fråga. Skrivelsen anses slutbehandlad i och med att utredningen tillsatts. Kyrkomötet kommer då i en framtid att få ta del av utredningens betänkande samt av eventuella förslag från kyrkostyrelsen med anledning av den.

Skrivelser där kyrkomötet ger kyrkostyrelsen något till känna är i regel avslutade när kyrkostyrelsen tagit del av kyrkomötets synpunkter och fört dem vidare till aktuell avdelning på den nationella nivån. Eftersom denna typ av skrivelser inte innebär något uttalat uppdrag och de konsekvenser som de kan medföra inte är budgetprövade i kyrkomötets budgetutskott måste kyrkostyrelsen anses ha frihet att själv prioritera bland uppdragen. Däremot kan en sådan skrivelse återspeglas i den årliga redovisningen eller andra skrivelser till kyrkomötet.

Dela tro – dela liv

Kyrkostyrelsen avser att återkommande rapportera till kyrkomötet om hur processen fortskrider och presentera en utvärdering av genomförande och måluppfyllelse till kyrkomötet 2019. Årets rapport finns i bilaga 3 Övrig rapportering från kyrkostyrelsen.

Skrivelser från kyrkomötet år 2013

Kyrkomötets skrivelse 2013:1 med

Budgetutskottets betänkande 2013:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2012 (Ks 2013/1092)

Kyrkomötet har beslutat att fastställa årsredovisning och koncernredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2012 och att bevilja kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2012.

Skrivelsen är lagd till handlingarna och därmed avslutad.

Kyrkomötets skrivelse 2013:2 med

Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2013:2 Verksamhetsindelningen i redovisningen (Ks 2013/1093)

Kyrkomötet har beslutat att med anledning av motion 2013:52 av Hans-Olof Andrén uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta en ändamålsenlig redovisningsmodell för församlingar och pastorat.

I beredningen av uppdraget har de områden som särskilt bör utvecklas eller förändras med anledning av framförda synpunkter på nuvarande modell för verksamhetsindelning dokumenterats. Vad gäller arbetsformer är det viktigt att skapa förutsättningar för bred förankring, analys och reflektion varför kansliet planerar att arbeta i projektform. En styrgrupp har tillsatts med i huvudsak kompetens med kyrklig erfarenhet, både teologisk och ekonomisk. Likaså är en statistiskt utvalt referensgrupp framtagen och ska inbjudas att delta i det kommande arbetet. Gruppen består av 20–25 kyrkoherdar och ekonomer och ska, bland annat via webbenkäter, ges möjlighet att tycka till om olika möjliga lösningar. Arbetet beräknas pågå året ut.

Uppdrags- och projektbeskrivning fastställs under maj månad. Projektet och dess process kommer att presenteras på intranätet under Verksamhetsstöd/Ekonomi och finans.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2013:3 med

Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2013:6 Kompensation för utebliven kyrkoavgift för nordiska gränsbygdspastorat (Ks 2013/1094)

Kyrkomötet har beslutat att med anledning av motion 2013:96 av Rune Wallmyr uppdra till kyrkostyrelsen att utfärda tilläggsdirektiv till den pågående utredningen om Svenska kyrkans fastigheter och utjämningsystem, innebärande att man inom utredningens ram också ska utreda möjlighet till ekonomisk kompensation för församlingar och pastorat i gränsbygder till följd av bortfall av kyrkoavgifter.

Uppdraget bereds i utredningen Svenska kyrkans fastigheter och utjämnings-system och betänkande lämnas enligt planen våren 2015.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2013:4 med
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2013:1 Kyrkoherdars i
utlandsförsamlingar rätt att pröva frågor om tillhörighet till Svenska kyrkan
(Ks 2013/1095)**

Kyrkomötet har beslutat att anta utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen (SvKB 1999:1) med den av utskottet föreslagna justeringen enligt utskottets bilaga 1.

Svenska kyrkans bestämmelser SvKB 2013:2 har utfärdats och trädde ikraft den 1 januari 2014.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2013:5 med
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2013:2 Domprostens ställning,
uppdrag och tillsättning (Ks 2013/1096)**

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen (SvKB 1999:1) enligt utskottets bilaga 1.

Svenska kyrkans bestämmelser SvKB 2013:3 har utfärdats och trädde ikraft den 1 januari 2014.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2013:6 med
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2013:7 Behörighet som
arbetsledare (Ks 2013/1097)**

Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2013:37 av Bo Hansson att uppdra till kyrkostyrelsen att komma med förslag till kyrkomötet om sådan ändring i kyrkoordningen att till de befattningsinnehavare, som ska ha ”förklarat sig beredda att i alla uppgifter tjänstgöra tillsammans med andra som vigts till ett uppdrag inom kyrkans vigningstjänst oavsett deras kön” (34 kap. 9 § i kyrkoordningen), även ska höra arbetsledande komministrar och arbetsledande diakoner.

Uppdraget kommer att beredas inom kyrkokansliet och redovisas till 2015 års kyrkomöte.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2013:7 med
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2013:8 Benämning på
befattningar som präst (Ks 2013/1098)**

Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2013:63 av Kjell Petersson och Leif Nordlander att uppdra till kyrkostyrelsen att fatta beslut om vilka prästerliga tjänstetitlar som bör användas.

Uppdraget relaterar till Svenska kyrkans omfattande arbete med organisationsfrågor: demokratiutredningen och betänkandet *Styra och leda* (Svenska kyrkan utredningar 2008:1) samt *Närhet och samverkan* (Svenska kyrkan utredningar 2011:2). Uppdraget förändrades sedan den 1 januari 2014 genomförda strukturförändringar i Svenska kyrkan. Kyrkostyrelsens uppdrag att fatta beslut om vilka benämningar på befattningar som bör användas kommer att behöva ta hänsyn till att det redan finns en omfattande nomenklatur som är lokalt anpassad och således inte enhetlig.

Kyrkostyrelsen kommer att utgå från nuvarande kyrkoordningsreglering, tidigare genomfört arbete och beslut som relaterar nära till frågan om befattningsbenämningar. Kyrkostyrelsen kommer också att genomföra en kartläggning av

existerande benämningar och därmed sammanhängande organisation av pastorat och församlingar. Uppdraget beräknas slutföras under 2015.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2013:8 med

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2013:9 Demokratifrågor (Ks 2013/1099)

Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2013:70 av Sven Kragh att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsammans med stiftens initiera ett fördjupat samtal om demokratin i kyrkan mellan företrädare för kyrkans demokratiska organisation och kyrkans ämbete på lokal nivå.

Uppdraget är att stimulera till samtal om det gemensamma ansvaret i samverkan med stiftens och bereds i dialog med företrädare för stiftens. Stiftens kanslichefer och direktorer samt stiftens förste vice ordföranden har fört inledande dialoger om uppdraget. Bland annat har en fortlöpande utbildning av förtroendevalda och anställda om de olika rollerna och deras samverkan lyfts fram som avgörande för en god samverkan. Det är en uppgift för stift och nomineringsgrupper att utbilda och fortbilda anställda och förtroendevalda och ett stort arbete görs redan. I dialogen har lyfts ett behov av att kunna dela och hämta in goda exempel och goda erfarenheter. Kyrkostyrelsen ser en god samverkan i styrning och ledning av Svenska kyrkans många enheter som helt grundläggande och avgörande och planerar att, i samverkan med stiftens, bidra till att goda och fördjupande samtal förs under hela den innevarande mandatperioden. Uppdraget beräknas rapporteras till kyrkomötet 2018.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2013:9 med

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2013:13 Verksamhetsberättelse år 2012 för Svenska kyrkans överklagandenämnd (Ks 2013/1100)

Skrivelsen är lagd till handlingarna och därmed avslutad.

Kyrkomötets skrivelse 2013:10 med

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2013:14 Verksamhetsberättelse år 2012 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar

Skrivelsen är lagd till handlingarna och därmed avslutad.

Kyrkomötets skrivelse 2013:11 med

Organisationsutskottets betänkande 2013:1 Ändringar i kyrkoordningen (Ks 2013/1102)

Val av kyrkomötets utskott

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändring i 11 kap. 6 a §, andra stycket i kyrkoordningen med den justeringen att orden ”som ledamöter” utgår.

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändring i Arbetsordning för kyrkomötet (SvKB 1999:3).

Svenska kyrkans bestämmelser SvKB 2013:4 och SvKB 2013:5 har utfärdats och trädde ikraft omedelbart när kyrkomötet fattade sitt beslut.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2013:12 med
Organisationsutskottets betänkande 2013:2 Verksamhetsberättelse år 2012 för
Svenska kyrkans valprövningsnämnd (Ks 2013/1103)**

KsSkr 2014:2
Bilaga 2

Skrivelsen är lagd till handlingarna och därmed avslutad.

**Kyrkomötets skrivelse 2013:13 med
Organisationsutskottets betänkande 2013:4 Valfrågor (Ks 2013/1104)**

Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2013:40 punkt 1 och 2 av Tomas Jansson m.fl. om att 38 kap. 16 a § i kyrkoordningen ska upphöra att gälla (angående inskränkt valbarhet till stiftsfullmäktige) samt att denna ändring träder i kraft den 1 januari 2014.

Svenska kyrkans bestämmelser SvKB 2013:6 har utfärdats och trädde ikraft den 1 januari 2014.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2013:14 med
Organisationsutskottets betänkande 2013:5 Kyrkliga begravningsbyråer
(Ks 2013/1105)**

Kyrkomötet beslutar, med anledning av motion 2013:86 punkt 1 av Karin Perers och Anna Lundblad Mårtensson, att uppdra till kyrkostyrelsen att tydliggöra gränsdragningen mellan Svenska kyrkans huvudmannaskap för begravningsverksamheten och kyrklig näringsverksamhet i samband med begravning. Kyrkostyrelsen ska analysera frågan och redovisa sin analys till kyrkomötet.

Kyrkomötet beslutar, med anledning av motion 2013:86 punkt 4 av Karin Perers och Anna Lundblad Mårtensson, att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram förutsättningar för en nationell kraftsamling kring frågorna om begravning och mötet med människor i sorg med utgångspunkt i biskopsbrevet om begravning, i likhet med den tidigare nationella kraftsamlingen mot barn och unga.

Den del av uppdraget som avser att tydliggöra gränsdragningen mellan Svenska kyrkans huvudmannaskap för begravningsverksamheten och kyrklig näringsverksamhet i samband med begravning har beretts inom kyrkokansliet. Kyrkostyrelsen har låtit upprätta en promemoria vari frågan analyseras. Av promemorian, som biläggs som Underbilaga 2B, framgår sammanfattningsvis att, enligt gällande regelverk i begravningslagen och kyrkoordningen, utrymmet för kyrklig näringsverksamhet i samband med begravning torde vara mycket litet.

Med den ovan redovisade analysen är skrivelsen till den del som avser första attsatsen slutbehandlad.

Uppdraget om en nationell kraftsamling diskuterades med stiftskanslicheferna i januari 2014 som välkomnade kyrkomötets beslut. En förstudie som behandlar Svenska kyrkans roll och identifierar de viktigaste frågorna vad gäller mötet med människor i sorg och vid begravning planeras. Förutsättningarna för en nationell kraftsamling kommer att undersökas. Förstudien genomförs under 2014 och våren 2015 och därefter görs avvägningar om insatser inom området. Därvid ska även det av utskottet påpekade behovet av åtgärder i syfte att komma framåt i samtalet om kyrkliga begravningsbyråer ingå.

Skrivelsen är i den del som avser en nationell kraftsamling inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2013:15 med
Organisationsutskottets betänkande 2013:6 Kyrkofullmäktiges storlek
(Ks 2013/1106)**

Kyrkomötet beslutar, med anledning av motion 2013:28 av Inger Gustafsson m.fl., att uppdra till kyrkostyrelsen att inom ramen för en utvärdering av 2013 års kyrkoval göra en analys av och eventuellt föreslå ändringar när det gäller de förändrade kraven på minimiantalet fullmäktigeledamöter i församlingar och pastorat.

Uppdraget kommer att beredas inom kyrkokansliet och redovisas till 2015 års kyrkomöte.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2013:16 med
Organisationsutskottets betänkande 2013:9 Nomineringsgruppers deltagande
vid kyrkliga arrangemang (Ks 2013/1107)**

Kyrkomötet beslutar med anledning av motion 2013:38 av Carina Etander Rimborg att uppdra till kyrkostyrelsen att se över behov och förutsättningar för att ta fram en policy om nomineringsgruppernas möjligheter att delta vid kyrkliga arrangemang som anordnas av nationell nivå och stift.

Uppdraget är under beredning inom kyrkokansliet och redovisas till 2015 års kyrkomöte.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2013:17 med
Organisationsutskottets betänkande 2013:14 Vissa frågor om de kyrkliga
valens administration (Ks 2013/1108)**

Kyrkomötet beslutar, med anledning av motionerna 2013:11 av Karl-Gunnar Svensson och Irene Oskarsson, 2013:39 av Hans-Olof Andrén och Carina Etander Rimborg och 2013:45 av Bertil Murray, att uppdra till kyrkostyrelsen att inom ramen för en utvärdering av 2013 års kyrkoval göra en fördjupad analys av de frågeställningar som utskottet berört och eventuellt andra frågor samt återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar som berör de kyrkliga valens administration.

Uppdraget kommer att beredas inom kyrkokansliet och redovisas till 2015 års kyrkomöte.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2013:18 med
Kyrkolivsutskottets betänkande 2013:5 Konfirmation (Ks 2013/1109)**

Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2013:30 av Sofija Pedersen Videke att uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka hur nationell nivå kan stötta församlingarna kring information om konfirmation.

Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2013:43 av Britt-Louise Agrell m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att i samråd med stiftens göra en särskild satsning för att uppmärksamma konfirmationens betydelse.

Ett samråd om kyrkomötesuppdraget genomfördes med stiftens konfirmandansvariga i mars 2014. En förstudie genomförs och planeras vara färdig i oktober 2014. Den kommer att innehålla en analys av behoven av förstärkt kommunikation om konfirmation dels utifrån stiftens och församlingarnas behov, dels utifrån barn och unga och deras anhörigas behov.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2013:19 med
Kyrkolivsutskottets betänkande 2013:9 HBT-certifikat (Ks 2013/1110)**

KsSkr 2014:2
Bilaga 2

Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2013:54 av Irene Gustafsson att uppdra till kyrkostyrelsen att uppmuntra alla stift att sträva efter att i möjligaste mån genomföra HBT-certifikat på arbetsplatser i Svenska kyrkan.

En förstudie vad gäller befintligt arbete, redskap och andra förutsättningar som identifierats presenteras i augusti 2014. Förstudien ska också innehålla beskrivning om vad HBT certifikat i Svenska kyrkan kan innebära, hur arbetet skulle kunna genomföras på arbetsplatser i Svenska kyrkan samt förslag till tänkbara insatser med handlingsplan. Förstudien görs i samverkan med referenspersoner i stiftet, i första hand med det nätverk av s.k. ambassadörer för HBTQ-frågor som bildades i samband med den nationella pilotutbildning som genomfördes 2012 efter ett kyrkomötesbeslut 2010.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2013:20 med
Kyrkolivsutskottets betänkande 2013:14 Svenska kyrkans ansvar för
kyrkomusiken som en del av det kyrkliga kulturarvet (Ks 2013/1111)**

Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2013:89, punkt 1 av Britt Louise Agrell och Anna Lundblad Mårtensson, att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur nationell nivå fortsättningsvis ska ta sitt ansvar för kyrkomusiken som en del av det kyrkliga kulturarvet.

Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2013:89, punkt 2 av Britt Louise Agrell och Anna Lundblad Mårtensson, att uppdra till kyrkostyrelsen att etablera ett brett samråd kring kyrkomusikens framtida roll i samhällets kulturliv.

En förstudie kommer att genomföras där behovet inom det kyrkomusikaliska området kartläggs utifrån motionens intentioner. Förstudien planeras vara avslutad under hösten 2014.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2013:21 med
Gudstjänstutskottets betänkande 2013:3 Nya sätt att ge kollekt (Ks 2013/1112)**

Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2013:74 av Erik Sjöstrand ge kyrkostyrelsen i uppdrag att ta fram och erbjuda församlingarna kostnadseffektiva system för kollekthantering, innefattande fler sätt att ge kollekt än genom kontanter.

Även om uppdraget främst avser kollekthantering ser vi också andra områden, inom främst församlingsarbetet, där det torde vara intressant att finna och erbjuda effektiva alternativ till kontanthantering. Kollekten innehar dock en särställning, bland annat genom den tradition och teologiska innebörd som den också ger uttryck för, varvid det är angeläget att även inhämta synpunkter utöver de strikt kostnads-effektiva och administrativa aspekterna.

För närvarande pågår en kartläggning över aktörer och produkter som kan vara av intresse för det fortsatta arbetet. Samtidigt kan noteras, bland annat från annonser i Kyrkans Tidning, att vissa initiativ inom detta område redan tagits inom Svenska kyrkans organisation. Att sprida goda exempel är angeläget men lösningarna måste prövas utifrån såväl kostnadsmässiga, tekniska och säkerhetsmässiga aspekter som symboliska.

Ambitionen är att senast i november 2014 presentera ett ställningstagande avseende eventuell upphandling samt förslag till hur fortsatt arbete med uppdraget ska bedrivas.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2013:22 med
Ekumenikutskottets betänkande 2013:1 Arbetsgrupp för förföljda kristna samt
religions- och övertygelsefrihet (Ks 2013/1113)**

Kyrkomötet beslutar att bifalla ett av Britta Olinder under överläggningen framlagt förslag om att uppdra till kyrkostyrelsen att intensifiera det pågående arbetet för förföljda kristna.

Under senare år har situationer där människor trakasseras och hotas på grund av sin religiösa tillhörighet fått ökad uppmärksamhet, bl.a. i rapporter av FN:s specialrapportör för religionsfrihet. Skyddet för dessa grupper och deras mänskliga rättigheter riskeras särskilt i samhällen som kännetecknas av avsaknad av demokratiska författningar och strukturer för att hålla förövarna ansvariga. Kränkningar av religionsfriheten sker i flera delar av världen och grundorsakerna är oftast inte entydiga. Både kristna, judar och muslimer återfinns bland dem som utsätts för diskriminering och våld i sina samhällen, men också företrädare för andra trosuppfattningar. Förföljelse av kristna kan ses mot denna bakgrund och 2010 rapporterade United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) om en ökning av våldet mot kristna irakier som p.g.a. det tvingades på flykt inom sitt eget land men också till platser utanför landets gränser. Inom Svenska kyrkans internationella arbete ser vi den utvecklingen i länder som Egypten, Syrien, Irak, Pakistan, Myanmar samt ett antal länder i Afrika där kristna erfar intolerans och förföljelse. Några av Svenska kyrkans partners ger uttryck för att kristnas situation kan förvärras om deras utsatthet ensidigt framhålls. De uttrycker vikten av ett arbete för mänskliga rättigheter och demokratiska institutioner, samt religions- och trosfrihet. Våra partner betonar även betydelsen av att stöd ges till förtroendeskapande åtgärder mellan kristna, muslimer och andra religiösa grupper.

Inom de globala ekumeniska organisationerna Kyrkornas världsråd (KV) och Lutherska världsförbundet (LVF) är Svenska kyrkan en aktiv medlem. För arbetet framåt med frågan om förföljda kristna är förtroendeskapande insatser centrala och utförs bland annat genom KV som arbetar med fredsbyggande insatser och mänskliga rättigheter. De länder som är aktuella för det fortsatta arbetet är exempelvis Egypten, Syrien, Palestina, Nigeria, Pakistan, Sydsudan och Sudan. LVF driver skyddet av religionsfriheten utifrån sin konsultativa status inom FN och i relation till UNHCR och FN:s råd för mänskliga rättigheter samt genom samarbete med specialrapportören för religionsfrihet.

Förtroendeskapande insatser sker i Mellanöstern genom Mellanösterns kristna råd (MECC), Svenska Teologiska Institutet (STI), Svenska kyrkans koptiska samarbetspartner i Egypten, Coptic Evangelical Organization for Social Services (CEOSS), World Student Christian Federation i Mellanöstern (WCSF-ME). Därtill utförs ett arbete av kyrkor och organisationer i Asien: i Pakistan genom Christian Study Center (CSC) och i Myanmar genom Inter-Religious Dialogue Center. I Afrika pågår sedan årtionden konfliktförebyggande samarbete genom bland annat den panafrikanska organisationen Program for Christian and Muslim Relations in Africa (PROCMURA) och Fellowship of Christian Councils and Churches in the Great Lakes and Horn of Africa (FECCLAHA).

Svenska kyrkans internationella arbete i Egypten och Pakistan förstärks under den kommande treårsperioden till stöd för demokrati, mänskliga rättigheter, genusrättvisa och religionsdialog. Det korresponderar mot partners analys av vad som främst stärker situationen för kristna och andra grupper som lever i utsatthet. Arbetet utvecklas under 2014 med insatser i Egypten, bland annat tillsammans med

CEOSS avseende utbildningsinsatser för fredsbyggande åtgärder under programperioden 2014–2016.

KsSkr 2014:2
Bilaga 2

Sedan många år har Svenska kyrkan ett långsiktigt stöd till KV:s Jerusalem Inter-Church Center (JIC) genom sekonderad personal. Därtill anställs en liaison officer för programperioden 2014–2016, med placering i Amman, som har en rådgivande funktion till Svenska kyrkan. Detta bidrar till en intensifiering av det direkta stödet av arbetet i regionen.

Syftet med ovanstående insatser är att förstärka analysarbetet kring den aktuella situationen i regionen samt att utveckla framtida strategier för Mellanösternarbetet hos Svenska kyrkan, bygga upp kunskap om aktörer i regionen för ett bredare samarbete, t.ex. avseende Syrien och Irak.

Viktigt att nämna är att konflikterna i regionen resultaterat i en av världens största flyktingkatastrofer. I arbetet med flyktingar från Syrien är Svenska kyrkan aktiv genom ACT-alliance med stöd till flyktingläger för bland annat syriska flyktingar i Jordanien. Inom flyktinggruppen finns människor med bakgrund såväl i kristen som i muslimsk tro.

I februari 2014 genomförde ärkebiskopen en resa till Pakistan i syfte att visa solidaritet med Church of Pakistan. Under resan besöktes Svenska kyrkans samarbetspartner det ekumeniska CSC som arbetar med att stärka kristna medarbetare i en muslimsk kontext och med inter-religiös dialog för fredsbyggande. Arbetet utvecklas under programperioden 2014–2016. Svenska kyrkan har tillsammans med Church of Pakistan deltagit i KV:s hearing kring *Misuse of the Blasphemy Law and Religious Minorities in Pakistan* (2012).

Svenska kyrkans forskningsenhet genomför projektet *Christian Perceptions of Persecution* i samarbete med ämnet missionsvetenskap inom teologisk fakultet vid Uppsala universitet i syfte “to document strategies that Christians in different situations use/have used when they are experiencing hardship because of their Christian faith, and to find out what responses Christians under threat expect from the global Christian community”. Intervjuer genomförs lokalt i en rad länder som Malaysia, Pakistan, Indien, och Myanmar. Tidigare har publicerats *Non-Muslims in Muslim Majority Societies. With focus on the Middle East and Pakistan* red. Kajsa Ahlstrand & Göran Gunner.

På europisk nivå och i svensk kontext bearbetas frågan om religionsfrihet i relation till flykting och migrationsfrågor inom Konferensen för europeiska kyrkor (KEK/CEC). Svenska kyrkan arbetar genom The Churches' Commission for Migrants in Europe (CCME). Ett material *European churches engaging in human rights. Present challenges and training material* har utarbetats. Här diskuteras även frågan om att muslimer som konverterar i Europa kan utsättas för stora risker vid ett återvändande till sina hemländer.

Sveriges kristna råd och Svenska missionsrådet är en etablerad plattform för Svenska kyrkan att gemensamt med andra religiösa aktörer uppmärksamma betydelsen av religionsfrihet specifikt och mänskliga rättigheter generellt, i utbildningsinsatser och dialog med beslutsfattare samt civilsamhällets aktörer.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2013:23 med
Ekumenikutskottets betänkande 2013:4 Nya dokument från Kyrkornas
världsråd om kyrkosyn och mission (Ks 2013/1114)**

Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2013:75 punkt 1 av Eva-Maria Munck m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta en plan för spridning och utbildning utifrån

de nya dokumenten *Mission och Evangelism* och *The Church* från Kyrkornas världsråd.

Svenska kyrkan har finansierat översättningen av de två dokumenten till svenska. Dokumentet om mission har getts ut som *Tillsammans för livet* av Sveriges krisnäråd (SKR) och Svenska Missionsrådet (SMR). Konvergensdokumentet om kyrkan har getts ut i SKR:s skriftserie som *Kyrkan – på väg mot en gemensam vision*. I samband med detta har en ny upplaga utgivits av *Dop, nattvard, ämbete* (det så kallade BEM-dokumentet). Detta är det tidigare konvergensdokumentet från Kyrkornas världsråds kommission för Faith and Order som försetts med ny inledning.

En plan för spridningen av dokumenten i Svenska kyrkan har utarbetats. Den innehåller två nivåer. En formell process genomförs för att utarbeta en officiell respons på kyrkodokumentet utifrån önskemål från Kyrkornas världsråd. Under våren 2014 har dokumentet skickats på remiss till stiftet med remisstid fram till den 31 december 2014. Under våren 2015 analyseras remissvaren och skrivelse med förslag på officiell respons bereds.

Dessutom kommer SKR att avge en ekumenisk respons på dokumentet om kyrkan. Svenska kyrkan på nationell nivå deltar också i den processen. Respons ska lämnas till Kyrkornas världsråds kommission för Faith and Order senast den 31 december 2015.

En annan process syftar till allmän spridning av och utbildning kring båda dokumenten. De presenteras vid olika samlingar för förtroendevalda på nationell nivå. Kontakt har tagits med samrådsgruppen för stiftsansvariga för arbetet med församlingsinstruktionen, för att diskutera möjligheten att använda dokumenten i anslutning till detta arbete. Dessutom planeras att erbjuda stiftet medverkan i form av pedagogisk workshop vid olika stiftsfortbildningar och stiftssamlingar där så är lämpligast. SKR och SMR planerar tillsammans med studieförbunden Sensus och Bilda att erbjuda studiecirkelmateriel kring dokumentet om mission.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2013:24 med

Kyrkorättsutskottets betänkande 2013:1 Ändringar i kyrkoordningen (Ks 2013/1115)

1. Kyrkomötet beslutar att anta förslag till ändringar i 8, 38, 41 och 46 kap. i kyrkoordningen enligt utskottets bilaga 1.
2. Kyrkomötet beslutar att kyrkomötets beslut (SvKB 2005:11) om Instruktion för Nämnden för utbildning, forskning och kultur ska upphöra att gälla.
3. Kyrkomötet beslutar att kyrkomötets beslut (SvKB 2009:7) om Instruktion för Nämnden för internationell mission och diakoni ska upphöra att gälla.
2. Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkomötets beslut (SvKB 2012:17) om Ersättningsstadga att 8 § ska upphöra att gälla.

Svenska kyrkans bestämmelser SvKB 2013:7 har utfärdats och trädde i kraft den 1 januari 2014.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2013:25 med
Kyrkorättsutskottets betänkande 2013:2 Ändringar i Arbetsordning för
kyrkomötet (Ks 2013/1116)**

KsSkr 2014:2
Bilaga 2

Kyrkomötet beslutar att anta utskottets förslag till ändring i 2 och 4 kap. i Arbetsordning för kyrkomötet (SvKB 1999:3) enligt utskottets bilaga 1.

Svenska kyrkans bestämmelser SvKB 2013:11 har utfärdats och ändringen i 2 kap. trädde ikraft omedelbart med att kyrkomötet fattat sitt beslut och ändringen i 4 kap. trädde i kraft den 1 januari 2014.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2013:26 med
Kyrkorättsutskottets betänkande 2013:3 Minska krånglet (Ks 2013/1117)**

Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2013:6 av Per-Henrik Bodin m.fl. uppdra åt kyrkostyrelsen att påskynda kyrkostyrelsens arbete med en översyn av kyrkoordningen och Svenska kyrkans bestämmelser samt årligen lämna en rapport till kyrkomötet om vilka åtgärder som vidtagits.

Uppdraget bereds inom kyrkokansliet och diskussioner pågår om hur uppdraget bäst ska angripas. Avsikten är att påbörja och genomföra en kartläggning av hur kyrkoordningen och Svenska kyrkans bestämmelser uppfattas i syfte att identifiera konkreta områden som behöver förbättras. Kartläggningen beräknas pågå under hösten 2014 och våren 2015. Utifrån resultatet av kartläggningen kan mindre eller större utredningar, arbetsgrupper eller liknande behöva tillsättas i syfte att förslag ska kunna lämnas till nödvändiga ändringar i regelverket. Utredningsarbetet beräknas pågå under åren 2015–2017, under tiden kommer förslag på ändringar löpande att överlämnas till kyrkostyrelsen för ställningstagande. Uppdraget beräknas kunna avslutas under åren 2017–2018.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2013:27 med
Budgetutskottets betänkande 2013:1 Verksamhet och ekonomi för den
nationella nivån åren 2014-2016 (Ks 2013/1118)**

1. Kyrkomötet beslutar att fastställa inriktning för verksamheten på nationell nivå.
2. Kyrkomötet beslutar att fastställa kostnadsram för 2014 till 2 747 miljoner kronor.
3. Kyrkomötet beslutar att medge planeringsram för 2015 till 2 801 miljoner kronor.
4. Kyrkomötet beslutar att medge planeringsram för 2016 till 2 628 miljoner kronor.
5. Kyrkomötet beslutar att fastställa en ram på 87 miljoner kronor under åren 2014–2018 för kostnader för Svenska kyrkan i utlandets fastigheter och lokaler.
6. Kyrkomötet beslutar att fastställa en ram på 5 miljoner kronor under åren 2014–2018 för kostnader för Svenska teologiska institutets fastighet i Jerusalem.
7. Kyrkomötet beslutar att destinera ett riktat församlingsbidrag om 100 miljoner kronor år 2014 via stiftens till pastorat och till församlingar som inte ingår i pastorat, att användas till åtgärder som leder till ökad samverkan mellan församlingar i syfte att uppnå bestående förändringar, varvid barn och ungas behov särskilt bör beaktas. Beloppet avsätts proportionerligt, utifrån antalet kyrkotillhöriga per den 1 januari 2013. Bidraget finansieras med del av de 119 miljoner kronor som enligt årsbokslutet 2012 överstiger 125 procent av målkapitalet.

8. Kyrkomötet beslutar att avsätta 20 miljoner kronor 2014 för att stärka den nationella nivåns kapacitet i arbetet med att öka införandet av gemensam IT-plattform. Detta finansieras med del av de 119 miljoner kronor som enligt årsbokslutet 2012 överstiger 125 procent av målkapitalet.
9. Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att fastställa en plan för införandet av gemensamma systemlösningar i Svenska kyrkan och redovisa den för kyrkomötet senast 2015.

Kyrkostyrelsen beslutar att lägga kyrkomötets beslut till grund för 2014 års deltaljbudget och det fortsatta arbetet med verksamhet och ekonomi för den nationella nivån åren 2014-2016.

Uppdraget att fastställa en plan för införandet av gemensamma systemlösningar i Svenska kyrkan kommer att beredas inom Avdelningen för gemensamma funktioner och redovisas till 2015 års kyrkomöte.

Skrivelsen är i den del som avser en plan för införandet av gemensamma systemlösningar inte slutbehandlad.

Skrivelser från kyrkomötet år 2012

Kyrkomötets skrivelse 2012:1 med

Organisationsutskottets betänkande 2012:1 Ändringar i kyrkoordningen m.m. (Barnkonsekvensanalys, Val till kyrkomötet från Svenska kyrkan i utlandet, Beslut om namnändringar, Valsammanträde i kyrkomötet, Avskaffande av nämnder och Rättelse i valbestämmelserna) (Ks 2012/1073)

I enlighet med kyrkomötets beslut om ändringar av kyrkoordningen ska barnkonsekvensanalyser genomföras inför alla beslut på kyrkans samtliga nivåer. Denna del av uppdraget har tidigare inte slutrapporterats till kyrkomötet.

En handbok för barnkonsekvensanalyser har producerats och distribuerats till samtliga stift. Sedan hösten 2013 finns en webbutbildning om barnkonsekvensanalys på Svenska kyrkans intranät där också handboken finns tillgänglig.

Stora insatser har genomförts för att inspirera och utbilda Svenska kyrkans medarbetare i stift och församlingar i att göra barnkonsekvensanalyser. Under 2013 genomfördes 45 utbildningsinsatser i stift och i större församlingar med medverkande resurspersoner från den nationella nivån. Utbildningarna nådde tillsammans cirka 1 500 medarbetare. Därtill erbjöds fortbildningsinsatser utan den nationella nivåns personella inblandning. Idag erbjuder flera stift utbildningar på egen hand och under 2014 finns betydligt fler planerade utbildningar än under föregående år. Något stift har anställt egen kompetens för att skapa strukturer för att ge stöd åt förtroendevalda och andra nyckelpersoner i stiftets församlingar. Flera stift använder också utomstående konsulter som stöd.

Ett nationellt samarbete har etablerats med Sensus studieförbund vad gäller stöd till stift och församlingar i att göra barnkonsekvensanalyser. Det finns nationella resurspersoner på studieförbundet och det pågår en rekrytering av resurspersoner för arbetet regionalt. I september 2014 erbjuds en längre utbildning för regionala resurspersoner i deras uppdrag att fortsättningsvis stödja församlingarna i arbetet med att göra barnkonsekvensanalyser.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2012:14 med
Kyrkolivsutskottets betänkande 2012:3 Kontakt med dopfaddrar
(Ks 2012/1086)**

KsSkr 2014:2
Bilaga 2

Kyrkomötet har med anledning av en motion beslutat att uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka möjligheten att registrera faddrarnas personnummer i kyrkobokföringssystemet.

Med anledning av uppdraget har kyrkostyrelsen upprättat en promemoria där frågan analyserats med huvudfokus på de rättsliga förutsättningarna. Av promemorian framgår sammanfattningsvis följande.

Den som vill åta sig ett uppdrag som fadder måste vara döpt, men behöver inte vara medlem i Svenska kyrkan. En uppgift om att någon åtagit sig ett uppdrag som fadder är att betrakta som ett uttryck för en religiös övertygelse och därmed en känslig personuppgift i personuppgiftslagens mening. För registrering av såväl känsliga personuppgifter som personnummer finns i personuppgiftslagen särskilda bestämmelser som innebär att Svenska kyrkan måste inhämta ett uttryckligt samtycke från faddern före registrering, oavsett om faddern är tillhörig Svenska kyrkan eller inte.

En sådan registrering och hantering av skriftliga samtycken kräver anpassningar i kyrkobokföringssystemet och införande av ett nytt, relativt omfattande administrativt förfarande för hantering av samtycken som åläggs lokal nivå. Det krävs även ändringar i några av kyrkostyrelsens bestämmelser. Vidare skulle genomförande av en sådan lösning innebära en inte oväsentlig vidgning av kyrkostyrelsens faktiska personuppgiftsansvar. Kyrkostyrelsen saknar dock verktyg för att själv utöva tillsyn över den samtyckeshantering som utförs på lokal nivå, men för vilken kyrkostyrelsen är direkt ansvarig. Ändringarna i kyrkobokföringssystemet måste mot den bakgrunden utformas på ett sätt som bidrar till att tillförsäkra upprätthållandet av kyrkostyrelsens personuppgiftsansvar. Det bör exempelvis inte vara möjligt att registrera en fadders personnummer om inte ett skriftligt samtycke först registrerats som inhämtat. Systemet måste även kunna hantera återkallelse av samtycken och förhindra att ytterligare personuppgifter behandlas efter återkallelsetidpunkten. Kostnaderna för införande beräknas, endast för kyrkokansliets del, uppgå till miljonbelopp. Den bedömning som görs är därför att en registrering av faddrars personnummer i kyrkobokföringssystemet inte framstår som lämplig.

I den analys som har gjorts har även, utöver det av kyrkomötet beställda uppdraget, övervägts möjligheten att registrera de aktuella uppgifterna med annat befintligt systemstöd utanför kyrkobokföringssystemet, Kyrksam (som nu har ersatt det tidigare organisationsregistret). Kyrksam skulle kunna användas av den enskilda församlingen för att registrera faddrarnas personnummer och därigenom skulle församlingen få tillgång till aktuella adressuppgifter över tid. En sådan registrering i Kyrksam kräver inte några ändringar i kyrkostyrelsens bestämmelser eller systemstödet. Den skulle inte heller medföra ett vidgat personuppgiftsansvar för kyrkostyrelsen. Det saknas dock möjlighet i Kyrksam att automatiskt skapa en relation mellan den döpte och dess fadder. Uppgifterna om faddern kan därmed inte heller automatiskt överflyttas till någon annan församling t.ex. om dopbarnet flyttar och därigenom byter församlingstillhörighet. Under utredningens gång har framkommit att det saknas en kyrklig praxis där kontakt sker med enbart faddrar varför användbarheten av ett sådant register skulle vara begränsad. Mot bakgrund av vad som nu har sagts har bedömningen gjorts att en registrering i Kyrksam inte framstår som ändamålsenlig.

Sammantaget konstateras i promemorian att det mot bakgrund av ovanstående f.n. inte är möjligt att på ett lämpligt eller ändamålsenligt sätt åstadkomma en registrering av dopfaddrarnas personnummer i kyrkobokföringssystemet eller i något annat befintligt system.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Skrivelser från kyrkomötet år 2011

Kyrkomötets skrivelse 2011:6 med

Kl 2011:8 Firande av reformationen (Dnr ks 2011/916)

Kyrkomötet har med bifall till en motion beslutat att uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka och planera ett firande inför reformationens 500-årsjubileum 2017.

Avsikten är att dels låta firandet präglade återkommande arrangemang (forskar-dagar, teologifestival m.m.), dels ta initiativ till särskilda satsningar och firanden. Firandet ska ha folkbildande karaktär och genomföras på ett ekumeniskt lyhört sätt.

En webbplats har skapats, www.svenskakyrkan.se/reformationsjubileum2017. Där samlas information om vad som förbereds inför reformationsjubileet inom både kyrka och samhälle. En revision och komplettering av Carl Axel Aurelius bok om tidigare reformationsjubileer i Sverige med titeln *Luther i Sverige* (1994) kommer också att publiceras. Kontakter hålls med Lutherska världsförbundet och Sveriges kristna råd inför firandet.

En samtalsprocess genomförs med Stockholms katolska stift fram tills 2017 med utgångspunkt i dokumentet *From Conflict to Communion. Lutheran Catholic Common Commemorations of the Reformation in 2017* utgivet av Lutheran-Roman Catholic Commission on Unity. Det dokument kommer att översättas till svenska. Diskussion förs om formerna för ett gemensamt nationellt firande 2017.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2011:10 med

G 2011:4 Den svenska psalmboken (Dnr ks 2011/920)

Kyrkomötet har med bifall till en motion beslutat att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att den svenska psalmskatten görs tillgänglig på Svenska kyrkans hemsida och med bifall till en annan motion beslutat att uppdra till kyrkostyrelsen att under denna mandatperiod initiera ett projekt i vilket användandet av den nuvarande psalmboken undersöks.

Arbetet med att göra psalmboken tillgänglig på nätet fortsätter i nära samarbete med Verbum med ambitionen att publicering ska ske före årsskiftet.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2011:20 med

Eu 2011:1 Svenska kyrkan i utlandet—struktur och delaktighet (Dnr ks 2011/932)

Kyrkomötet har uppdragit åt kyrkostyrelsen att så snart som möjligt återkomma med förslag om rättssäkra direkta val även till en utlandsvalkrets i kyrkomötet. (Övriga delar i uppdraget i skrivelsen 2011:20 slutrapporterades till kyrkomötet 2012.)

Uppdraget har beretts inom kansliet. Av bifogade promemoria, Underbilaga 2A, framgår att de rättssäkerhetsproblem som 2011 års kyrkomöte uppmärksammade kvarstår.

Skrivelsen är därmed slutbehandlad.

Skrivelser från kyrkomötet år 2009

KsSkr 2014:2
Bilaga 2

Kyrkomötets skrivelse 2009:11 med TU 2009:7 Kyrkoordningen och FN:s barnkonvention

Kyrkomötet har med bifall till en motion beslutat att uppdra åt kyrkostyrelsen att utreda frågor om barns och ungdomars dop och kyrkotillhörighet i enlighet med vad utskottet har anfört.

Uppdraget har behandlats tillsammans med KmSkr 2009:18 inom ramen för programmet barn och unga 0–18 år. Genom biskopsbrevet *Leva i dopet* samt genom informationsinsatser har frågan om Svenska kyrkans kommunikation med ungdomar som på 18-årsdagen inte tillhör Svenska kyrkan behandlats. Revidering av de brev som församlingar erbjuds att använda i sin kommunikation med föräldrar och barn har gjorts. Kyrkomötet har tagit beslut om att barnkonsekvensanalys ska genomföras inför beslut. De rättsliga förutsättningarna för barns självbestämmande i frågor gällande dop och kyrkotillhörighet har utretts och sammanställts i en promemoria inom kyrkokansliet.

Bedömningen är att nuvarande reglering i kyrkoordningen inte står i strid med vare sig svensk lag eller barnkonventionen, så som den införlivats i svensk lag. Däremot kan frågan ställas om kyrkoordningen bör ändras så att det tydligare framgår att barn i vissa situationer kan ha ett utrymme för självbestämmande i dessa frågor. Det konstateras dock att en sådan bestämmelse skulle bli svår både att formulera och tillämpa. Frågan måste också ses ur ett pastoralt perspektiv. Även med en förändring i kyrkoordningen, skulle de pastorala övervägandena ändå alltid behöva göras lokalt i varje specifik situation eftersom en förändring i kyrkoordningen med nödvändighet skulle behöva ge ett tolkningsutrymme.

Bedömningen är att de pastorala övervägandena idag i hög grad görs med hänsyn till både barnet och familjeförhållanden i handhavandet i det lokala pastorala sammanhanget med stöd av stiftens.

Skivelsen är slutbehandlad.

Skrivelser från kyrkomötet år 2008

Kyrkomötets skrivelse 2008:27 med Kr 2008: 6 De ungas kyrkomöte

Kyrkomötet har med bifall till en motion beslutat att uppdra till kyrkostyrelsen att till kyrkomötet 2010 föreslå former för ungas ökade delaktighet i Svenska kyrkan på nationell nivå t.ex. i anslutning till kyrkomötet.

Samarbetet med Svenska Kyrkans Unga har fortsatt i denna fråga. Tänkbara förslag har diskuterats. De formella förutsättningarna för de former som utarbetats behöver undersökas ytterligare. Under tiden utvecklas det kontinuerliga arbete som sker inom Svenska Kyrkans Unga inför kyrkomötet varje år. Sedan ett par år tillbaka presenterar Svenska Kyrkans Unga sin respons på inkomna motioner till ledamöterna i kyrkomötet.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Underbilaga 2A

Rättssäkra direkta val till kyrkomötet för utlandssvenskar

Uppdraget från kyrkomötet

2011 års kyrkomöte uppdrog åt kyrkostyrelsen att ”så snart som möjligt återkomma med förslag om rättssäkra direkta val även till en utlandsvalkrets i kyrkomötet”. (Eu 2011:1, KmSkr 2011:20)

Som en bakgrund till uppdraget fanns kyrkostyrelsens skrivelse 2011:5 *Svenska kyrkan i utlandet – struktur och delaktighet*. Skrivelsen hade som en utgångspunkt utredningen med samma namn (Svenska kyrkans utredningar 2009:1) och remiss-svaren på utredningen. I skrivelsen fanns bl.a. förslag om införande av en utlandsvalkrets för att kyrkomedlemmar som inte var folkbokförda i landet i direkta val skulle utse två ledamöter i kyrkomötet.

Ekumenikutskottet, som beredde ärendet inför kyrkomötets beslut, lade inte fram något förslag om direkta val för utlandsboende. Detta ställningstagande byggde inte på ett principiellt förespråkande av indirekta val. Ekumenikutskottet angav att man föredrog om inflytandet från de utlandsboendes kunde ske genom direkta val. Utskottet fann dock att kyrkostyrelsens förslag inte kunde läggas till grund för beslut om direkta val. Därför föreslog utskottet i ”nuläget” inte direkta val utan att två mandat i kyrkomötet skulle tillsättas efter indirekta val. Detta blev också kyrkomötets beslut. I detta beslut ingick också det inledningsvis nämnda uppdraget till kyrkostyrelsen med förslag om rättssäkra direkta val till en utlandsvalkrets.

Tidigare förslag om val till kyrkomötet från utlandsboende

Före 2011 har kyrkomötet vid ytterligare ett par tillfällen under 2000-talet behandlat skrivelser från kyrkostyrelsen om Svenska kyrkan i utlandet. I skrivelsen 2002:7 *Tillsyns- och främjandefunktionerna för Svenska kyrkans utlandsförsamlingar* redovisade kyrkostyrelsen förslaget från utredningsbetänkandet *Svenska kyrkan i utlandet - organisation och uppgifter* (Svenska kyrkans utredningar 2001:1) om närvarorätt i kyrkomötet för två representanter för utlandsförsamlingarna. Förslaget innebar att de två företrädarna för utlandsförsamlingarna skulle ha rätt att närvara och delta i kyrkomötets sammanträden men utan rätt att delta i besluten. I skrivelsen redovisades också att flera remissinstanser menat att denna form för utlandsförsamlingarnas delaktighet i kyrkomötet var otillräcklig. I skrivelsen till 2002 års kyrkomöte lades dock inte fram några förslag i flera av de frågor om delaktighet och demokratiskt inflytande som hade tagits upp i det föregående utredningsarbetet. Vissa frågor på detta område behandlades istället i skrivelsen 2005:7 *Fortsatt reglering av Svenska kyrkan i utlandet*.

I 2005 års skrivelse konstaterade kyrkostyrelsen att det fanns flera olika frågor av såväl principiell som valteknisk karaktär som måste behandlas om man skulle ändra kyrkoordningens bestämmelser så att även de som tillhör Svenska kyrkan och är bosatta utomlands skulle kunna delta i valet till kyrkomötet och väljas till ledamöter. Styrelsen pekade på att valfrågorna spelade en central roll i det då pågående utredningsarbetet om demokrati och delaktighet i Svenska kyrkan. Kyrkostyrelsen angav att frågorna om utlandskyrkans delaktighet i valet till kyrkomötet borde finnas med i det fortsatta arbetet med valfrågorna. Därför behandlades inte bestämmelserna om val till kyrkomötet närmare i skrivelsen.

I den s.k. demokratiutredningens betänkande *Välja med förtroende* föreslogs (Svenska kyrkans utredningar 2006:2) att rösträtten vid val till kyrkomötet skulle utvidgas till att gälla även dem som tillhör Svenska kyrkan men inte är folkbokförda i Sverige. Utredningen lyfte fram den problematik som återkommit i arbetet med val för utlandsboende, nämligen bristen på säkra uppgifter om vilka som är medlemmar i Svenska kyrkan. I samband med att huvudmannaskapet för folkbokföringen fördes över till skattemyndigheterna år 1991 kom ett antal personer som hörde till Svenska kyrkan inte med i register över kyrkotillhöriga inom kyrkobokföringen. Det finns inte heller någon säker avisering när någon dör utomlands. Utredningsförslaget innebar att det skulle upprättas en förteckning per den 15 april under valåret över alla som var röstberättigade vid val till kyrkomötet men inte folkbokförda i Sverige. Kriterier för rösträtt var att man skulle tillhöra Svenska kyrkan och fylla 16 år senast på valdagen. De som ansåg sig vara uteslutna ur förteckningen på felaktiga grunder eller annars ansåg att det fanns felaktiga uppgifter om dem skulle ha tiden fram till den 15 maj på sig att begära rättelse. Förteckningen skulle sedan ligga till grund för upprättande av en röstlängd. De röstberättigade som inte var folkbokförda i Sverige skulle föras till den valkrets där de senast var folkbokförda. Utlandssvenskar skulle utöva sin rösträtt genom att brev rösta. Brevrösterna skulle skickas till kyrkostyrelsen men också kunna lämnas till en utlandsförsamling för vidarebefordran till kyrkostyrelsen.

Det gjordes efter remissbehandling en beredning av utredningsförslaget hos kyrkostyrelsen. Styrelsen beslutade dock att inte lägga fram någon skrivelse om val till kyrkomötet. Den kyrkoordningstext som hade utarbetats under beredningen hos kyrkostyrelsen lades fram i en motion till 2007 års kyrkomöte (mot 2007:90). Där fanns dock inget förslag som avsåg rösträtt i kyrkomötesvalet för utlandsboende. Vid remissbehandling hade samtliga utlandsförsamlingar avvisat förslaget att de utlandsboende skulle rösta i de redan existerande stiftsvalkretsarna och alltså inte ha en särskild utlandsvalkrets med "egna representanter" i kyrkomötet.

Vid ett sammanträde under tiden för 2007 års kyrkomöte fattade kyrkostyrelsen beslut om en utredning rörande Svenska kyrkan i utlandet. Till utredningens uppgifter hörde att lämna förslag rörande "förutsättningar och möjligheter också för representanter från utlandsförsamlingarna att vara delaktiga i kyrkomötet". Denna utredning lade fram sina förslag i betänkandet *Utlandskyrkan – struktur och delaktighet*. Utredningen föreslog bl.a. om rösträtt i kyrkomötesvalet för utlandsboende. I fråga om valets genomförande anslöt man sig i huvudsak till förslaget från demokratiutredningen. En skillnad var dock att man föreslog en särskild utlandsvalkrets med två mandat.

På grundval av nämnda utredning lade kyrkostyrelsen fram en skrivelse med samma benämning (KsSkr 2011:5). Där fanns förslag om rösträtt i en utlandsvalkrets för utlandsboende kyrkotillhöriga. I likhet med utredningen föreslog kyrkostyrelsen införande av en utlandsvalkrets med två mandat. Det fanns dock skillnader ifråga om hur en röstlängd för valet skulle upprättas och även i den närmare utformningen av brev röstningen.

Kyrkostyrelsen konstaterade att utredningen pekat på svårigheterna att få till stånd en korrekt röstlängd. Om man lägger tillhörighetsregistret till grund för upprättande av röstlängden kommer denna att sakna personer som rätteligen borde finnas med. Alla som tillhör Svenska kyrkan och är bosatta utomlands finns inte med i kyrkotillhörighetsregistret. Kyrkostyrelsen menade att det inte går "att på ett helt rättssäkert sätt upprätta en röstlängd, eftersom det finns ett okänt antal icke folkbokförda personer som tillhör Svenska kyrkan som därför är röstberättigade."

Dessutom noterade styrelsen att adressuppgifterna för dem som finns i tillhörighetsregistret är osäkra.

Kyrkostyrelsen föreslog att röstlängden skulle omfatta dem som inte var folkbokförda i landet och som senast den 15 april under valåret hade anmält sin önskan att bli upptagna i röstlängden och intygat sin tillhörighet till Svenska kyrkan. På ett motsvarande sätt skulle de som stödde en ansökan om registrering av en nomineringsgrupp själva intyga att de tillhörde Svenska kyrkan. För dem som efter anmälan hade upptagits i röstlängden skulle upprättas röstkort och till dessa skulle också skickas det material som behövs för brevröstning - "brevröstningspaket". De skulle fortsättningsvis också i alla hänseenden vara medlemmar i Svenska kyrkan.

Behandlingen vid 2011 års kyrkomöte

I motion 2011:57 av Susann Torgerson *Behåll och utöka Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet* gjordes följande invändningar mot det förslag om val till kyrkomötet från medlemmar bosatta utomlands som kyrkostyrelsen lagt fram.

I kyrkostyrelsens förslag ges alla personer som är bosatta utomlands och som påstår sig vara medlemmar i Svenska kyrkan rösträtt och valbarhet till kyrkomötet. Ingen kontroll kommer att (kunna) göras av om deras uppgifter om medlemskap i kyrkan är riktiga. De behöver inte heller vara medlemmar i någon svensk församling utomlands eller svenska medborgare. Det är inte rimligt att den rättssäkerhet som krävs för rösträtt och valbarhet i Sverige ska vara mindre när det gäller de två mandaten i kyrkomötet för dem som representerar Svenska kyrkans medlemmar som är bosatta utomlands.

Kyrkostyrelsens skrivelse till 2011 års kyrkomöte bereddes av Ekumenikutskottet. I betänkandet Eu 2011:1 *Svenska kyrkan i utlandet – struktur och delaktighet* knöt utskottet an till ifrågasättandet i motion 2011:57 av att man själv skulle intyga sin kyrkotillhörighet. Utskottet menade att det föreslagna förfarandet avviker väsentligt från hur medlemskapet i Svenska kyrkan sedan tidigare är reglerat. Man såg det som en långtgående förändring i synen på kyrkotillhörigheten. Utskottet konstaterade att "i dag finns inget säkert och rimligt sätt att ta reda på vilka utlandsboende som är röstberättigade". Man förespråkade indirekta val "till dess att medlemskap i Svenska kyrkan för utlandsboende kan fastställas och hållas aktuellt på ett förutsägbart och tillfredsställande sätt". Utskottet angav att det utgick från "att fullgoda medlemsregister inom överskådlig tid kommer att upprättas också för utlandsboende". Mot den bakgrunden lämnade man det förslag som också blev kyrkomötets beslut, alltså att kyrkostyrelsen så snart som möjligt ska återkomma med förslag om rättssäkra direkta val även till en utlandsvalkrets i kyrkomötet.

Några noteringar till Ekumenikutskottets betänkande 2011:1

Det kan noteras att Ekumenikutskottet angav att man utgick "från att målet är att uppnå större delaktighet och inflytande för dem som omfattas av Svenska kyrkans verksamhet i utlandet". Utskottet menade att det kan uppfattas som en brist i kyrkans demokratiska system att bara de som tillhör en utlandsförsamling blir delaktiga vid indirekta val till kyrkomötet. Även i övrigt synes utgångspunkten vara att rösträtten ska avse alla som bor utomlands och tillhör Svenska kyrkan oavsett deras direkta koppling till den verksamhet som bedrivs av Svenska kyrkan. Om målet att bara eller i första hand de som "omfattas av Svenska kyrkans verksamhet i utlandet" ska

kunna rösta i val till kyrkomötet torde detta ändra förutsättningarna för hantering av frågorna kring direkta val. Det får förutsättas att med dem som "omfattas av Svenska kyrkans verksamhet i utlandet" avses personer som tillhör en utlandsförsamling eller i varje fall är bosatta inom en utlandsförsamlings verksamhetsområde.

Ekumenikutskottet gör vissa bedömningar som kan kopplas till frågor om rätts-säkra eller demokratiska val. Man avvisade möjligheten att en person ska kunna tas upp i röstlängden och fortsättningsvis finnas med som medlem på grundval av att man själv intygar sin kyrkotillhörighet. Två argument anförs för det ställnings-tagandet. Dels skulle den föreslagna ordningen avvika alltför mycket från gällande reglering, dels såg man det som en långtgående förändring i synen på kyrkotillhörig-heten. Vad gäller avvikelserna från gällande reglering bör det vara fråga om det som också tas upp i motion 2011:57, alltså risken för att personer som inte är medlemmar ändå uppger att de tillhör Svenska kyrkan. Vilken förändring i synen på kyrko-tillhörigheten det skulle vara fråga om är mindre uppenbart, om det inte bara är ett sätt att säga att det sker en påtaglig förändring av hur kyrkotillhörigheten styrks.

Vidare gör man bedömningen, att det är ett lika stort demokratiskt problem med osäkerheten om huruvida de som tas upp i röstlängden verkligen tillhör Svenska kyrkan som att de som "inte bor i närheten av en utlandsförsamling" saknar möjlig-het att påverka sammansättningen av kyrkomötet. Även om utskottet skriver att det är fråga om två lika stora problem eller brister så torde förslaget om indirekta val innebära att man i praktiken har sett röstlängdsfrågan som ett större demokratiskt problem.

En ytterligare bedömning eller avvägning från utskottets sida gällde att det föreslagna indirekta valet skulle kunna medföra att enskilda personer som inte är medlemmar i Svenska kyrkan, i alla fall indirekt, kunde sägas få ett inflytande i kyrkomötet. Kyrkorättsutskottet hade också pekat på att en ledamot i ett kyrkoråd i en utlandsförsamling i vissa fall skulle kunna ha och utöva rösträtt också i de direkta valen till kyrkomötet.

(Rätts)säker kyrkotillhörighet

Det problem som synes ha varit avgörande för att 2011 års kyrkomöte avvisade kyrkostyrelsen förslag till direkta val till kyrkomötet för medlemmar bosatta i utlandet var att det finns viss osäkerhet om vilka som verkligen tillhör Svenska kyrkan och att det saknas ett säkert sätt att styrka kyrkotillhörigheten. Detta torde vara ett problem som kommer att bestå för lång tid framöver.

I kyrkobokföringssystemet Kbok2003 saknades i juni 2008 uppgift om tillhörighet i Svenska kyrkan för cirka 77.000 personer som var folkbokförda i ca 1700 församlingar. Dessutom saknades uppgift för cirka 60.000 som utvandrade före de 1 juli 1991 och fortfarande var utvandrade. För dessa personer överfördes inte uppgiften om tillhörighet efter den 1 juli 1991 men i ett senare skede infördes uppgift om dop och/eller konfirmation men för tillhörigheten noterades "uppgift saknas".

Uppgift om man tillhörde Svenska kyrkan fanns för samtliga personer som var folkbokförda i Sverige på de personakter som användes i folkbokföringen fram till den 1 juli 1991. Om personen var folkbokförd i Sverige arkiverades personakten efter detta datum i den församling där man då var folkbokförd. Om personen inte var folkbokförd utan tidigare hade utvandrat finns på personakten den uppgift om tillhörighet som fanns vid utvandringen. Personakten arkiverades i de fallen i

emigrantregistret i den församling där personen var folkbokförd vid utvandringen eller för Stockholms och Göteborgs del hos lokala skattemyndigheten.

Regeringen beslutade 2009 att uppgifter i folkbokföringsdatabasen som behövs för att bedöma om en person var tillhörig Svenska kyrkan per den 1 juli 1991 får lämnas ut till Svenska kyrkan på medium för automatiserad behandling. Sådana historiska uppgifter har därefter begärts från Skatteverket och medfört att uppgifterna om kyrkotillhörigheten i kyrkobokföringssystemet har kunnat förbättras. Detta innebär dock inte att det står klart vilka utlandsboende svenskar utvandrade, före 1991, som tillhör Svenska kyrkan. Som tidigare har noterats var det omkring 60 000 sådana personer som det saknades uppgifter om kyrkotillhörighet för år 2008. Även om antalet personer i den gruppen minskar rör det sig om ett betydande antal.

Det bör noteras att den ordning som föreslogs beträffande röstlängden i skrivelsen till 2011 års kyrkomöte – att man när uppgifter om kyrkotillhörighet saknades själv skulle intyga vad som gällde och därmed antecknas i röstlängd och som medlem i Svenska kyrkan – är det som har tillämpats när personer har återinvandrat till Sverige och uppgift om kyrkotillhörighet har saknats. Det finns alltså redan personer som både är bokförda som medlemmar och som har tagits upp i röstlängder vid kyrkoval med stöd av de intyganden om sin kyrkotillhörighet som de själva har gjort. Härtill kan noteras att vid de indirekta val till kyrkomötet som genomfördes 2013 tillgreps också ordningen att en ledamot i kyrkoråd som skulle delta i valet, men där det saknades uppgift om kyrkotillhörighet, själv fick intyga att vederbörande var medlem i Svenska kyrkan och därmed röstberättigad.

Om man med ännu större säkerhet skulle vilja kunna avgöra frågan om en persons kyrkotillhörighet krävs att man söker reda på uppgifter i landsarkiv runt om i landet. Det skulle innebära oproportionerligt omfattande arbetsinsatser. Det skulle ändå finnas kvar en osäkerhetsmarginal. Tidigare kunde svenska ambassader och konsultat ta emot begäran om utträden ur Svenska kyrkan. Om och var sådana utträdesanmälningar nu kan finnas tillgängliga står inte klart.

Sammantaget kan konstateras att det inte finns och inte heller kommer att finnas säkra uppgifter om personer som utvandrat före den 1 juli 1991 och som tillhör Svenska kyrkan.

Ett par noteringar om de indirekta valen

Vid behandlingen av valfrågorna vid 2011 års kyrkomöte befarade Kyrkorättsutskottet att en person skulle kunna få dubbel rösträtt genom att dels vara röstberättigad vid det direkta valet, dels röstberättigad i ett kyrkoråd vid det indirekta valet. Det skulle i teorin kunna gälla en anställd vid en ambassad som fortfarande har kvar sin folkbokföring i Sverige. I de bestämmelser om indirekta val som senare beslutades av 2012 års kyrkomöte anges dock att en ledamot i kyrkorådet som har rösträtt i det direkta valet till kyrkomötet inte får delta i kyrkorådets beslut, 39 kap. 20 §. Vidare befarades att personer som inte tillhör Svenska kyrkan skulle kunna få inflytande vid valet. Det är bara de medlemmar av kyrkorådet som tillhör Svenska kyrkan som får delta när kyrkorådet fattar beslut om vilka man röstar på som ledamöter och ersättare till kyrkomötet. Problemet med detta är att det kan bli väldigt få personer som är beslutande. Detta var också en situation som uppstod när valet genomfördes. Indirekt, genom att välja ledamöter till kyrkorådet, kan det sägas att personer som inte tillhör Svenska kyrkan kan påverka valet till kyrkomötet.

Det har gjorts en rapport med erfarenheter från det indirekta val som genomfördes 2013. En slutsats när man tar del av den rapporten är att valet kunde

genomföras i enlighet med de i kyrkoordningen givna bestämmelserna. Det kan finnas skäl att göra en viss översyn av bestämmelserna om ett nytt indirekt val ska genomföras och det finns även i övrigt lärdomar att dra från detta val som kan leda till framtida förbättringar. Det kom ett överklagande av valet men detta, som gällde en valbarhetsfråga, avslogs av Valprövningsnämnden. Det synes inte ha varit alldeles problemfritt att hantera informationen om valet trots att det var en förhållandevis väldefinierad och avgränsad grupp personer som berördes. Det förfaller rimligt att anta att informationen till de röstberättigade vid ett direkt val, en fråga som åtminstone gränsar till sådant som rör demokrati och rättsäkerhet, inte blir enklare att hantera.

Sammanfattande slutsats

Den osäkerhet som finns i fråga om tillhörighet till Svenska kyrkan för personer som har utvandrat före den 1 juli 1991 kommer att bestå. Det kommer inte att finnas fullgoda medlemsregister om man med detta avser register från vilka man med säkerhet kan avgöra om en viss person bosatt i utlandet och utvandrad före 1991 verkligen tillhör Svenska kyrkan. Vilken grad av rättsosäkerhet som ligger i detta om man ska genomföra ett direkt val enligt kyrkostyrelsens förslag från 2011 är en bedömningsfråga som nog kan ges olika svar beroende på vad som är att anse som tillfredsställande rättssäkerhet. Som tidigare har noterats tillämpas redan ordningen att man själv får intyga sin kyrkotillhörighet när frågan inte kan avgöras på annat sätt. Man kan naturligtvis hävda att när man återinvandrar och intygar att man tillhör Svenska kyrkan så tar man samtidigt på sig förpliktelsen att betala kyrkoavgift. Detta gäller inte för den som är bosatt utomlands och intygar sin tillhörighet för att kunna föras upp på en röstlängd. Samtidigt kan man ju ställa frågan i vilken utsträckning personer som inte tillhör Svenska kyrkan vill bli medlemmar genom ett osant intygande för att kunna rösta i val till kyrkomötet. Det förefaller osannolikt att detta skulle ske annat än i rena undantagsfall. Härtill kan sägas att en begäran om att bli upptagen i röstlängden kan ses som en begäran om inträde i Svenska kyrkan. Enligt förslaget till 2011 års kyrkomöte skulle en sådan begäran göras redan den 15 april under valåret. Det är långt tidigare än tidpunkten, 45 dagar före valet, när avstämningen sker av att någon som är folkbokförd i Sverige ska föras upp i röstlängden. Jämförelsen mellan att begära att bli upptagen i röstlängden och att begära inträde i Svenska kyrkan kan dock sägas halta betänkligt. Det blir dels inte fråga om någon pastoral hantering av inträdet, dels blir det inträde grundat på ett felaktigt intygande. Den kvarstående slutsatsen är att det inte går att genomföra ett direkt val, men inte heller ett indirekt val, där man med full säkerhet kan veta att de som verkligen tillhör Svenska kyrkan får möjlighet att rösta. Läger man tillgängliga register till grund för en röstlängd så kommer personer som egentligen tillhör Svenska kyrkan, men inte är registrerade, att bli uteslutna. Låter man personer om vilka det saknas uppgift om kyrkotillhörighet själva få intyga vad som gäller kan någon göra ett falskt intygande.

Eftersom det finns ett färdigt förslag till hur ett direkt val skulle kunna genomföras i skrivelsen till 2011 års kyrkomöte har den frågan inte tagits upp ytterligare i detta sammanhang.

Underbilaga 2B

Gränsdragningen mellan begravningsverksamhet och näringsverksamhet i samband med begravning

Sammanfattning

Kyrkomötet har gett kyrkostyrelsen i uppdrag att tydliggöra gränsdragningen mellan huvudmannaskapet för begravningsverksamheten och kyrklig näringsverksamhet i samband med begravning. Kyrkostyrelsen ska analysera frågan och återkomma till kyrkomötet.

I denna promemoria ges inledningsvis en kort beskrivning av den hittillsvarande kyrkopolitiska debatten kring kyrkliga begravningsbyråer och Överklagandenämndens beslut rörande tillåtligheten av kyrkliga begravningsbyråer. Därefter följer en analys av frågan om gränsdragning mellan huvudmannaskapet för begravningsverksamheten och kyrklig näringsverksamhet i samband med begravning samt redovisas de slutsatser som kan dras av analysen.

Bakgrund

Den kyrkopolitiska diskussionen

Frågan om begravningsbyråer i kyrklig regi har varit ett återkommande ämne för diskussion inom kyrkan, åtminstone sedan 2004 då kyrkomötet avtog motion 2004:22 om rikstäckande kyrklig begravningsbyrå. Diskussionen har varit särskilt intensiv efter ett beslut i Överklagandenämnden 2007 (ÖN 22/2007), i vilket nämnden slog fast att en församlings bedrivande av begravningsbyråverksamhet var i strid med kyrkoordningen. Samtidigt drivs idag närmare ett tiotal begravningsbyråer i kyrklig regi, merparten under det gemensamma namnet Kyrkans begravningsbyrå.

Med anledning av motion 2007:17 beslöt 2007 års kyrkomöte att uppdraga åt kyrkostyrelsen att utreda församlingarnas förhållningssätt och arbetssätt när det gäller olika former av verksamheter som inte självklart ligger inom ramen för församlingens grundläggande uppgift, till exempel begravningsbyråer (se betänkande O 2007:4). Kyrkostyrelsen tillsatte därför en utredning som 2009 presenterade sina förslag i betänkandet *Arbetsformer i förändring* (SKU 2009:2). I utredningsbetänkandet föreslogs att det skulle införas en bestämmelse i 2 kap. 1 §, femte stycket (nuvarande 2 kap. 2 §) i kyrkoordningen av innebörd att församlingarna får bedriva näringsverksamhet om den har en naturlig anknytning till den grundläggande uppgiften. Utredaren ansåg att en sådan naturlig anknytning till den grundläggande uppgiften fanns när det gällde begravningsbyråverksamhet. Utredaren kunde inte heller finna att det förelåg några lagliga hinder, t.ex. mot bakgrund av konkurrens- eller skattelagstiftning, för begravningsbyråer i kyrklig regi. Utredaren föreslog dock att kyrkostyrelsen genom en bestämmelse i kyrkoordningen skulle ges bemyndigande att fastställa den ordning för medgivande som skulle krävas innan en församling startar begravningsbyråverksamhet.

Kyrkostyrelsen var, i sin skrivelse KsSkr 2010:7 till 2010 års kyrkomöte, tveksam till en tillåtande reglering av begravningsbyråer. Styrelsen menade att det fanns en risk för att församlingar som bedriver begravningsbyråverksamhet inte förmår hålla isär sådan verksamhet från såväl den grundläggande uppgiften som uppdraget som huvudman för begravningsverksamheten och ansåg att det behövdes en djupare reflektion i frågan. Kyrkostyrelsen föreslog dock att en bestämmelse om

näringsverksamhet skulle införas i kyrkoordningen men att kyrkliga begravningsbyråer inte skulle omfattas av denna reglering. Samtidigt poängterades att Överklagandenämndens beslut ÖN 22/2007 fortfarande ägde giltighet. I skrivelsen pekade kyrkostyrelsen även på de möjligheter som finns inom ramen för såväl huvudmannaskapet som uppdraget som församling i Svenska kyrkan, att på olika sätt förbättra sin service mot allmänheten utan att det för den skull blir att betrakta som begravningsbyrå.

Organisationsutskottet delade kyrkostyrelsens uppfattning angående begravningsbyråer. I sitt betänkande O 2010:1 framhöll även utskottet de särskilda problem som föranleds av att församlingarna också bär huvudmannaskapet för begravningsverksamheten. Mot denna bakgrund ansåg också utskottet att det behövdes en djupare reflektion kring frågan. Utskottet underströk vidare vikten av det kyrkostyrelsen framfört i skrivelsen, om församlingarnas möjligheter att förbättra sin service gentemot allmänheten. Kyrkomötet beslöt, i enlighet med kyrkostyrelsens och organisationsutskottets förslag, om ett tillägg i kyrkoordningen som klarlägger att församlingarna får bedriva näringsverksamhet om den har en naturlig anknytning till den grundläggande uppgiften.

Vid ett sammanträde i april 2012 behandlade kyrkostyrelsen frågan om begravningsbyråer i kyrklig regi och fann då inte anledning att vidta några åtgärder för att sådana fortsättningsvis skulle kunna bli tillåtna. Som underlag för sin diskussion hade kyrkostyrelsen låtit utarbeta en promemoria, *Begravningsbyrå i församlingsregi*, i vilken analysen kring kyrkliga begravningsbyråer fördjupades.

I sin skrivelse KsSkr 2012:2, bilaga 2, angav kyrkostyrelsen att det fortsatta förbudet främst motiverades utifrån omsorg om huvudmannaskapet för begravningsverksamheten. Det skulle inte behöva uppstå misstankar om att församlingar blandar sina olika uppgifter och kassor med varandra eller utnyttjar huvudmannaskapet som en konkurrensfördel. Man anförde vidare att även om utredningen *Arbetsformer i förändring* visade att konkurrenslagstiftningen formellt inte hindrar att en församling driver en begravningsbyrå kan det upplevas som alltför känsligt på grund församlingens uppdrag att samtidigt vara huvudman för begravningsverksamheten. Det kunde, enligt kyrkostyrelsen, också finnas en risk för att en församling som startar en begravningsbyrå konkurrerar ut en befintlig byrå på orten och att församlingen får negativ publicitet av det skälet. Människors bild av Svenska kyrkan, med sitt uppdrag att svara för begravningsverksamheten, kunde riskera att förändras. Det handlade ytterst, menade kyrkostyrelsen, om kyrkans trovärdighet, något som inte fick sättas på spel.

Kyrkostyrelsen framhöll också nu att det finns många möjligheter för en församling att förbättra sina kontakter med anhöriga och erbjuda ett stöd för dem som söker ett alternativ till de traditionella begravningsbyråerna.

Kyrkostyrelsen noterade vidare att Överklagandenämnden i sitt beslut ÖN 9/2012 hade vidhållit sitt tidigare ställningstagande från år 2007, innebärande att det även enligt den ändrade lydelsen av kyrkoordningen inte kan anses vara en uppgift för Svenska kyrkans församlingar att bedriva begravningsbyrå.

Överklagandenämndens beslut

I Överklagandenämndens beslut 2007/22 var omständigheterna att kyrkorådet i en församling hade beslutat tillstyrka ett samarbete med Kyrkans Begravningsbyrå AB samt att bland annat utse kyrkoherden och kyrkorådets ordförande till representanter i bolaget. Det framgick också av beslutet att församlingen hade för avsikt att senare förvärva bolaget från Kyrkans Vård och Omsorg i Sverige AB. En person begärde

beslutsprövning av beslutet under åberopande av att beslutet inte hänförde sig till något som var en angelägenhet för församlingen. Klaganden menade att beslutet de facto innebar att församlingen startade en begravningsbyrå och menade att detta inte var förenligt med kyrkoordningen och inte heller med begravningslagen. Domkapitlet fann att beslutet om samarbetet inte stod i strid med vare sig kyrkoordningen eller någon annan rättregel som kyrkan har att följa.

Beslutet överklagades till Överklagandenämnden som, efter att ha redogjort för såväl innehållet i gällande bestämmelser som den diskussion som förevarit inom kyrkan angående begravningsverksamhet i kyrkans regi, konstaterade att beslutet – särskilt med beaktande av att församlingen avsåg att köpa aktierna i bolaget – inte kunde uppfattas på något annat sätt än att församlingen i aktiebolagsform skulle bedriva begravningsbyråverksamhet. Man anförde sedan;

Att bedriva denna typ av näringsverksamhet är såsom Ekonomi- och egendomsutskottet framhållit problematiskt ur flera aspekter. Det gäller t.ex. beskattning och konkurrenslagstiftning samt lagstiftningen kopplad till huvudmannaskapet för begravningsverksamheten.

Med hänsyn till det anförda finner Överklagandenämnden att det inte kan anses vara en uppgift för Svenska kyrkans församlingar att bedriva begravningsbyråverksamhet, vare sig självständigt eller tillsammans med annan, och att det klandrade beslutet således är oförenligt med regleringen i kyrkoordningen. Domkapitlets beslut skall därför undanröjas och det klandrade beslutet upphävas.

I beslutet från 2012 var de materiella förutsättningarna likartade men detta beslut fattades av pastoratet efter det att kyrkoordningen förtydligats avseende församlingarnas möjligheter att bedriva näringsverksamhet. Överklagandenämnden fann, efter att ha framhållit att kyrkostyrelsen i sin skrivelse KsSkr 2010:7 uttalat att den nya lydelsen av 2 kap. 1 § (nu 2 kap. 2 §) inte var avsedd att ändra rättsläget avseende begravningsbyråverksamhet, att det inte fanns skäl för nämnden att göra något annat ställningstagande än det man gjort i beslut 22/2007, innebärande att det inte kan anses vara en uppgift för Svenska kyrkans församlingar att bedriva begravningsbyråverksamhet.

Uppdraget till kyrkostyrelsen

I motion 2013:86 till 2013 års kyrkomöte föreslogs bland annat att kyrkomötet skulle ge kyrkostyrelsen i uppdrag ”att utarbeta förslag till definition som tydliggör gränsdragningen mellan Svenska kyrkans huvudmannaskap för begravningsverksamheten och kyrklig näringsverksamhet med begravningsbyråverksamhet”.

Organisationsutskottet, som i sitt betänkande O 2013:5 föreslog kyrkomötet att avslå motion 2013:86, konstaterade som utgångspunkt för sin diskussion att det å ena sidan redan bedrivs flera begravningsbyråer i kyrklig regi och att det å andra sidan föreligger tillsynsärenden beträffande sådan verksamhet i ett par stift. Man konstaterade också att det inom Svenska kyrkan pågår ett samtal kring hur man ska se på frågan om kyrkliga begravningsbyråer och att i många delar, som var och en för sig skulle kunna sägas vara avgörande för frågan om Svenska kyrkan bör bedriva begravningsbyråverksamhet, är frågetecknen omfattande. Utskottet ansåg därför att åtgärder behövde vidtas i syfte att komma framåt i samtalet om kyrkliga begravningsbyråer.

Kyrkomötet beslöt på Organisationsutskottets förslag att, med anledning av den ovan nämnda punkten i motion 2013:86, uppdra till kyrkostyrelsen att tydliggöra

gränsdragningen mellan Svenska kyrkans huvudmannaskap för begravningsverksamheten och kyrklig näringsverksamhet i samband med begravning. Kyrkostyrelsen ska analysera frågan och redovisa sin analys till kyrkomötet.

KsSkr 2014:2
Bilaga 2

Analys av begreppen och deras gränser

Huvudmannaskapet för begravningsverksamheten

Huvudmannaskapet

Församlingarna inom Svenska kyrkan är huvudmän för begravningsverksamheten på alla orter i Sverige utom i Tranås och Stockholms kommuner där begravningsverksamheten är kommunaliserad. Innebörden av huvudmannaskapet framgår av 1 kap. 1 § begravningslagen (1990:1144). Där definieras huvudman som ”församling inom Svenska kyrkan eller kommun som ska anordna och hålla allmänna begravningsplatser för dem som är folkbokförda inom ett visst geografiskt avgränsat förvaltningsområde.” Skyldigheten gäller gentemot alla, oberoende av trostillhörighet. Huvudmannen ska också tillhandahålla särskilda gravplatser för dem som inte tillhör något kristet samfund.

Huvudmannen ska se till att det finns ett tillräckligt antal gravplatser och andra gravanläggningar av allmänt förekommande slag samt att begravningsplatsen får sådan utformning och vårdas på ett sätt som stämmer överens med gällande bestämmelser och därigenom hålls i ett ordnat och värdigt skick. Härtill kommer att huvudmannen har att svara för de ekonomiska förutsättningarna för verksamheten.

Begravningsverksamhet

I 1 kap. 1 § begravningslagen definieras begravningsverksamhet som ”de olika åtgärder som har direkt samband med förvaltningen av allmänna begravningsplatser”.

Vad som närmare ingår i begravningsverksamheten kan utläsas av 9 kap. 6 § samma lag där det anges vilka tjänster som ingår i begravningsavgiften. För den som var folkbokförd inom en huvudmans förvaltningsområde ska huvudmannen enligt paragrafen, utan kostnad för dödsboet, tillhandahålla gravplats eller motsvarande på allmän begravningsplats under en tid av 25 år. Huvudmannen ska vidare tillhandahålla gravsättning inklusive gravöppning, återfyllning och iordningställande av öppnad grav samt transporter från det att huvudmannen övertagit ansvaret för stoftet till dess att gravsättning har skett, med undantag av transport för gravsättning utanför huvudmannens område, om inte transporten beror på ett avtal om tillhandahållande av särskilda gravplatser. Huvudmannen ska också tillhandahålla kremering, en lokal för förvaring och visning av stoftet, samt en lokal för begravningsceremoni utan religiösa symboler.

Utöver detta finansierar begravningsavgiften också alla de olika övriga åtgärder som har ett direkt samband med förvaltningen av de allmänna begravningsplatserna. Förvaltningen består av administration, skötsel, drift och underhåll av begravningsplatsen, vari även innefattas vård av allmänna ytor samt vård och bevarande av kulturhistoriskt värdefulla gravplatser. Även nyanläggning av begravningsplatser ingår i förvaltningen. Huvudmannen har vidare att anskaffa samt svara för drift och underhåll av de byggnader och inventarier som är nödvändiga för verksamheten på begravningsplatsen. Tjänster som mottagande av stoft för förvaring och visning, tillsyn av gravanordningar och kontakter med gravrättsinnehavare i samband med detta räknas också till förvaltningen. Som exempel på byggnader som kan vara nödvändiga för begravningsverksamheten kan nämnas gravkapell, krematorium,

lokal för förvaring och visning samt ekonomibygnader inklusive utrymmen för personal.

Länsstyrelsen är ansvarig för tillsynen av begravningsverksamheten. Länsstyrelsen har också att utse begravningsombud vilka har till uppgift att granska hur huvudmannen, i de fall det är en församling, tar tillvara icke kyrkotillhörigas intressen. Även begravningsombudets verksamhet bekostas av begravningsavgiften.

Skötselåtaganden som gjorts före relationsförändringen år 2000 betraktas som verksamhetskostnader i begravningsverksamheten. De äldre skötselåtagandena gjordes i en tid då andra förutsättningar gällde för församlingarnas ekonomi och då särredovisning av begravningsverksamhetens kostnader inte var regel. Mot denna bakgrund ansåg regeringen i sin proposition *Staten och trossamfunden* (prop. 1998/99:38) att det var rimligt att kostnaden för dessa fortsatt skulle betraktas som en kostnad i begravningsverksamheten och betalas av begravningsavgiften. Skötselåtaganden som gjorts efter relationsförändringen kan dock inte belasta begravningsavgiften utan måste ske på ett sätt som ger full kostnadstäckning genom enskilda avgifter, se mer nedan.

Gränserna för huvudmannaskapet för begravningsverksamheten

Enligt Hälso- och sjukvårdslagen (1983:763) ligger ansvaret för det omedelbara omhändertagandet av avlidna inte på begravningshuvudmannen utan på sjukvårdshuvudmannen. Sjukvårdshuvudmannen kan, beroende på var dödsfallet inträffar, vara antingen en landstingskommun eller en primärkommun.

I övrigt vilar det normalt på den enskilde, vanligtvis ett dödsbo, att, själv eller genom annan, utföra de uppgifter i samband med begravning som inte omfattas av begravningsavgiften. Vanligen utförs merparten av dessa uppgifter för dödsboets räkning av en begravningsbyrå mot vederlag. Det finns dock inget som hindrar att dödsboet själv utför en, flera eller samtliga av uppgifterna. Exempel på sådana tjänster kan vara, svepning, anskaffande av kista och gravsten samt annonsering och liknande åtgärder.

Även sådant som skötselåtaganden¹, tillhandahållande av växter, plantering och annan utsmyckning avseende den enskilda gravplatsen, faller utanför begravningsverksamheten. Detta är uppgifter som huvudmannen inom ramen för gällande kompetensregler frivilligt kan åta sig².

Inte heller begravningsceremoni med därtill hörande officiant, musiker, bärare m.m. eller minnesstund med förtäring ingår i begravningsverksamheten. När den avlidna tillhörde Svenska kyrkan har dödsboet rätt till begravningsgudstjänst i Svenska kyrkan. Kostnaden för detta ingår i kyrkoavgiften. Andra samfund har avskedsceremonier i egna lokaler. För dessa ceremonier har Svenska kyrkan inget ansvar och de bekostas av det andra samfundet, av dödsboet eller av annan. Huvudmannen berörs endast genom sitt ansvar i förekommande fall för lokalen och för transporten av den avlidne till och från lokalen.

¹ Se dock ovan vad som sägs om skötselåtaganden som gjorts före relationsförändringen 2000.

² Eftersom tillhandahållande av gravskötsel är ett frivilligt åtagande och även andra, till exempel privata entreprenörer, kan erbjuda gravskötsel uppstår genom gravskötselavtalet ett rent konsumentförhållande mellan församlingen och den enskilde gravrättsinnehavaren som regleras av konsumenttjänstlagen (1985:716). Då det är församlingen som är den juridiska personen tecknas avtalet mellan församlingen och den enskilde gravrättsinnehavaren.

Allmänt om kyrklig näringsverksamhet

Med näringsverksamhet menas vanligtvis en verksamhet som är varaktig och yrkesmässig och som har ett förvärvssyfte. Det behöver dock inte finnas ett vinstsyfte för att det ska vara fråga om näringsverksamhet. För en församling bör det vara fråga om verksamhet som antingen är självfinansierande eller som tillför finansiering till församlingens övriga verksamhet och som alltså inte kyrkoavgiftsmedel, gåvor eller liknande svarar för.

I vilken organisationsform en verksamhet bedrivs är normalt inte ensamt avgörande men kan få betydelse för en prövning av huruvida en viss verksamhet utgör näringsverksamhet. Näringsverksamhet sker ofta i bolagsform eller i form av ekonomiska föreningar etc. och om en församling väljer att bedriva viss verksamhet i t.ex. aktiebolagsform torde man kunna sluta sig till att det är fråga om näringsverksamhet. En församling kan dock även bedriva näringsverksamhet i egen regi.

För att en församling ska få bedriva näringsverksamhet krävs också, som nämnts ovan, att verksamheten har en naturlig anknytning till församlingens grundläggande uppgift. I av kyrkostyrelsen 2011 fastställda *Råd vid bedrivande av näringsverksamhet* konkretiserar kyrkostyrelsen hur man anser att begreppet naturlig anknytning ska tolkas. Man anför här att det ska finnas ett samband mellan näringsverksamheten och den grundläggande uppgiften. Sambandet kan bestå i antingen att verksamheten i sig är ett utflöde av församlingens grundläggande uppgift (t.ex. förskoleverksamhet) eller att verksamheten skapar bättre förutsättningar för församlingen att kunna utföra den grundläggande uppgiften (t.ex. fastighetsskötsel och administration). Ren finansieringsverksamhet – som bara syftar till att församlingen ska ”tjäna pengar” – faller alltså utanför. Verksamheten får inte upplevas som helt främmande för Svenska kyrkan. Det får inte råda någon oklarhet om vad Svenska kyrkan står för. Den grundläggande tron, bekännelsen och läran måste komma till uttryck i allt vad kyrkan gör och säger. Det måste således finnas en begriplig koppling mellan näringsverksamheten och församlingen som församling. Vidare anför kyrkostyrelsen att församlingen bör agera så att man inte negativt påverkar närsamhället och dess näringsliv. Det är därför viktigt att en av församlingen bedriven näringsverksamhet uppfattas ske på sunda konkurrensmässiga grunder. Den skattegynnade situation som församlingen har som församling får alltså inte användas för att ge otillbörliga konkurrensfördelar. Verksamheten får, enligt kyrkostyrelsen, inte heller bli av sådan omfattning att arbetet med den grundläggande uppgiften kommer i andra hand.

Särskilt om kyrklig näringsverksamhet i samband med begravning

Överklagandenämnden hänvisade i sitt beslut 2007 till problem vad gäller till exempel ”konkurrenslagstiftningen samt lagstiftningen kopplad till huvudmannaskapet för begravningsverksamheten”. Frågan är då om det finns något hinder enligt konkurrenslagstiftningen för en församling som är huvudman för begravningsverksamheten att bedriva näringsverksamhet i samband med begravning. Så skulle t.ex. kunna vara fallet om de myndighetsuppgifter som ingår i huvudmannaskapet skulle kunna tolkas som en konkurrensfördel för församlingen. Denna fråga, i relation till begravningsbyråverksamhet, utreddes särskilt inom ramen för utredningen *Arbetsformer i förändring*. Utredningen bekräftade inte nämndens farhågor utan konstaterade att det inte finns någon

... rättsregel som förbjuder den som har någon form av myndighetsuppgift att engagera sig på den öppna marknaden i

konkurrens med privata företag. Konkurrenslagen innehåller dock vissa regler för hur verksamheten får bedrivas.

Konkurrensverket har också utfärdat en rekommendation att näringsverksamhet ska särskiljas från de myndighetsuppgifter som den aktuella aktören sköter. Det skulle innebära att näringsverksamheten ska bedrivas i en annan juridisk organisation. Detta är dock bara en rekommendation. (SKU 2009:2, sid. 120 f.)

Det kan också noteras att regeringen, i sin proposition Staten och Trossamfunden (prop. 1998/99:38, sid. 99) gett uttryck för uppfattningen att definitionen av begravningsverksamhet i begravningslagen inte ska ses som en kompetensregel och att det därför inte finns något som hindrar att en huvudman utför även andra uppgifter är de som ingår i begravningsverksamheten. Finansieringen av sådana uppgifter måste dock ske på annat sätt än genom begravningsavgiften.

Även om gränsdragningen mot vad som utgör begravningshuvudmannens ansvar inte är svår att dra måste hänsyn också tas till gränsen mot sådant som kan beskrivas som begravningsbyråverksamhet. Den relevanta frågan blir egentligen vilka uppgifter i samband med en begravning som kan utföras av en församling inom ramen för en av församlingen bedriven näringsverksamhet utan att det för den skull blir fråga om *vare sig* begravningsverksamhet eller begravningsbyråverksamhet. Det måste därför försöka klarläggas vad som kan tänkas innefattas i begreppet begravningsbyråverksamhet och då särskilt vad Överklagandenämnden i sina beslut kan ha avsett med begreppet.

Begravningsbyråverksamhet

Begreppet begravningsbyrå är inte definierat i lag. Dock finns det naturligtvis i praktiken en rad uppgifter som en begravningsbyrå normalt sett åtar sig och som man därför kan betrakta som "typisk" begravningsbyråverksamhet när de utförs inom ramen för en näringsverksamhet.

I promemorian *Begravningsbyrå i församlingsregi* som 2012 upprättades som ett led i kyrkostyrelsens fördjupade analys av frågan om kyrkligt bedrivna begravningsbyråer gjordes en genomgång av vilka tjänster några av begravningsbyråerna på marknaden³ tillhandahöll. Av denna redovisning framgår att det finns en stor mängd uppgifter som kan tillhandahållas av en begravningsbyrå. Vissa av dessa uppgifter kan uppfattas som mer typiska för begravningsbyråverksamheten, såsom omhändertagande av den avlidne med tvättning, kamning, rakning och påklädning eller svepning m.m., försäljning av kistor och urnor, annonsering samt försäljning av nya gravstenar och rengöring/komplettering av befintliga sådana. Att tillhandahålla här uppräknade varor/tjänster kan sägas vara centrala för en begravningsbyrås verksamhet och har ett omedelbart samband med begravningen.

Det finns också sådant som har ett omedelbart samband med begravningen och som ofta utförs av en begravningsbyrå men som många gånger kanske lika gärna skulle kunna utföras av enskilda sörjande med bistånd av församlingen. Ett exempel är bokning av kyrkan som ju ändå i praktiken görs av församlingen men där det inte sällan är en begravningsbyrå som ringer till kyrkan och bokar. Bokning av präst och tid för samtal med prästen, psalmval och eventuell bokning av församlingslokal för minnesstund är andra exempel på sådant som kan ske genom direkt kontakt mellan dödsboet och församlingen men där en begravningsbyrå ofta agerar mellanhand.

³ Kyrkans begravningsbyrå i Fagersta, Toarps begravningsbyrå och Fonus.

En del begravningsbyråer tillhandahåller även sådant som inte har omedelbart samband med begravningen men som aktualiseras av ett dödsfall. Som exempel på denna typ av tjänster kan nämnas boutredning och förvaltning av dödsboet, boupteckning, arvskifte och avveckling av dödsboet samt hjälp med att efterforska okända försäkringar och hjälp med ansökan om ekonomiskt bistånd från kommunen.

Också tjänster som inte har något omedelbart tidsmässigt samband med, men ändå en koppling till ett dödsfall tillhandahålls av somliga begravningsbyråer. Härmed avses sådant som bistånd vid upprättande samt förvaring av testamente, gåvobrev och äktenskapsförord.

En tänkt gräns för begravningsbyråverksamhet

Det Överklagandenämnden i sina beslut tog ställning till var frågan om tillåtligheten av att bedriva "begravningsbyrå". Överklagandenämnden gick dock i sina beslut inte närmare in på exakt vad man avsåg med begreppet begravningsbyrå. I det fall som Överklagandenämnden 2007 hade att bedöma var det fråga om en tämligen omfattande verksamhet som skulle bedrivas under namnet Kyrkans Begravningsbyrå AB. I 2012 års ärende, var det däremot inte i detalj klarlagt vilken typ av verksamhet församlingen avsåg att bedriva men i det inriktningsbeslut samfällda kyrkofullmäktige fattat beskrevs verksamheten som "begravningsbyråverksamhet".

En möjlig tolkning av besluten är att Överklagandenämnden avsåg all form av näringsverksamhet i samband med begravning. För detta skulle kunna tala att Överklagandenämnden särskilt lyfter fram konkurrensfrågan och kopplingen till huvudmannaskapet som problematiska. Denna typ av problematik gör sig ju gällande, fastän kanske med mindre styrka, även om församlingen endast tillhandahåller en eller några få av de tjänster en begravningsbyrå normalt tillhandahåller.

En annan möjlig tolkning skulle kunna vara att besluten egentligen endast avser verksamhet i vilken tillhandahålls samtliga de tjänster som en begravningsbyrå normalt tillhandahåller och som bedrivs under beteckningen begravningsbyrå. Kanske kan man tänka sig att Överklagandenämnden, i vart fall 2012, hade ställt sig mer positiv till en näringsverksamhet som i och för sig hade samband med begravning men som inte på ett så tydligt sätt utgjorde begravningsbyråverksamhet? En sådan tolkning vinner stöd av att en församling som huvudregel får bedriva näringsverksamhet om den har en naturlig anknytning till den grundläggande uppgiften. Överklagandenämndens uttydning av denna bestämmelses närmare innebörd kan sägas innebära att begreppet "naturlig anknytning" har avgränsats till att i vart fall inte omfatta sådan begravningsverksamhet som var aktuell i de båda avgörandena. En sådan begränsning av vad som kan rymmas i begreppet bör inte tolkas alltför extensivt. Det kan också hävdas att eftersom begreppet inte har någon klar och entydig definition kan det inte heller finnas några hinder för en begravningsbyrå att bedriva vilken verksamhet som helst, t.ex. tillhandahålla gravskötseljänster och anordna/hyra ut lokal för minnesstund. Man kan svårigen tänka sig att Överklagandenämnden menat att begreppet ska tolkas så att inte heller denna typ av verksamhet vore tillåten.

Slutsatsen måste bli att det inte går att uttala sig säkert om vilken innebörd Överklagandenämnden lägger i benämningen begravningsbyråverksamhet. Av nämndens motivering framgår dock att inte enbart en verksamhets beteckning som begravningsbyrå utan även verksamhetens innehåll är av betydelse för frågan om tillåtligheten.

Det måste anses stå klart att Överklagandenämnden i vart fall menat att begreppet inrymmer tjänster som typiskt sett tillhandahålls av en begravningsbyrå.

Till dessa tjänster får, som ovan angivits, räknas omhändertagande av den avlidne med tvättning, kamning, rakning och påklädning eller svepning m.m., försäljning av kistor och urnor, annonsering samt försäljning av nya gravstenar och rengöring/komplettering av befintliga sådana.

Övriga uppgifter som i och för sig många begravningsbyråer normalt åtar sig är sådana att de kanske inte omedelbart måste anses träffas av förbudet mot att bedriva begravningsbyråverksamhet. Det måste t.ex. anses klart att Överklagandenämndens beslut inte utgör hinder för en församling att mot vederlag tillhandahålla gravskötseljänster och anordna samt hyra ut lokal för minnesstund. Någonstans mellan dessa ytterligheter går gränsen.

Slutsatser

Utrymmet för kyrklig näringsverksamhet i samband med begravning

Att dra en tydlig gräns kring vad som utgör huvudmannens ansvar för begravningsverksamheten är inte särskilt komplicerat. Det framgår, som beskrivits ovan, direkt av begravningslagen vilka uppgifter begravningshuvudmannen obligatoriskt har att svara för. Dessa uppgifter bekostas av begravningsavgiften. Begravningshuvudmannen *måste* tillhandahålla dessa tjänster och samtidigt är det inte tillåtet för en begravningshuvudman att låta även andra tjänster omfattas av begravningsavgiften.

Däremot synes det svårt att finna något större utrymme för kyrklig näringsverksamhet i samband med begravning som inte utgör *vare sig* begravningsverksamhet eller begravningsbyråverksamhet. Många av de tjänster som tillhandahålls av begravningsbyråer utan att kunna karaktäriseras som typiska begravningsbyrå-tjänster har inte någon omedelbar koppling till begravningen och torde inte heller kunna anses ha någon naturlig anknytning till den grundläggande uppgiften. Exempel på sådana tjänster är boutredning, dödsboförvaltning och arvskifte samt upprättande m.m. av testamente, gåvobrev och äktenskapsförord.

En del annat, såsom att bistå efterlevande med ansökan om kommunalt bistånd m.m., torde kunna sägas ha viss anknytning till församlingens grundläggande uppgift och ett visst samband med begravningen men det torde av flera skäl inte vara acceptabelt att församlingen i förvärvssyfte erbjöd sådan hjälp mot vederlag. Församlingen torde kunna erbjuda denna typ av bistånd men inte inom ramen för näringsverksamhet, utan då som ett led i den diakonala verksamheten.

Slutsatsen blir att det egentligen endast återstår ett fåtal tjänster som en församling skulle kunna tillhandahålla inom ramen för en *näringsverksamhet* i samband med begravning utan att det för den skull ses som otillåten begravningsbyråverksamhet. För det första torde det vara fullt möjligt för de församlingar som så kan och önskar att mot vederlag från dödsboet hyra ut lämplig lokal för hållande av minnesstund och i samband med detta även erbjuda förtäring. Ett annat exempel är tillhandahållande av gravskötseljänster. Redan idag tillhandahåller många församlingar dessa tjänster inom ramen för näringsverksamhet och det har nog aldrig uppfattats som något som inte skulle vara tillåtet.

Man skulle förmodligen också kunna tänka sig att den församling som själv driver upp växter till utsmyckning av kyrkogården och kyrkan, som en sidoverksamhet också skulle kunna sälja blomsterarrangemang till enskilda. Begravningsbyrån på orten skulle då inte utgöra konkurrent utan i stället möjligen den största kunden. En sådan verksamhet skulle svårigen kunna beskrivas som begravningsbyråverksamhet samtidigt som den, i enlighet med vad kyrkostyrelsen uttalat i sina

råd för bedrivande av näringsverksamhet, torde kunna anses ha en naturlig anknytning till den grundläggande uppgiften.

KsSkr 2014:2
Bilaga 2

Det kan noteras att i det fall en församling tillhandahåller här uppräknade tjänster inom ramen för en näringsverksamhet bedrivs denna av församlingen i egenskap av församling i Svenska kyrkan och inte i egenskap av huvudman för begravningsverksamheten. I de fall församlingen inte erhåller full kostnadstäckning för sina åtaganden kommer förlusterna att drabba församlingsverksamheten.

Övrigt

Utöver de ovan nämnda tjänsterna torde utrymmet för kyrklig näringsverksamhet i samband med begravning vara i stort sett obefintligt. Som något berörts ovan finns det emellertid tjänster som idag ofta utförs av en begravningsbyrå men där, inte minst på grund av tjänsternas koppling till begravningsgudstjänsten, församlingen skulle kunna spela en mer aktiv roll än vad som idag på en del håll är fallet, dock inte som näringsidkare utan som församling i Svenska kyrkan.

Redan i samband med kyrkomötesbehandlingen av motion 2004:22 om rikstäckande kyrklig begravningsbyrå framhöll kyrkolivsutskottet i sitt yttrande till ekonomi- och egendomsutskottet att församlingarnas arbete med begravningsfrågorna behövde bli mer genomreflekterat för att kunna möta de sörjandes behov och för att kunna kommunicera de möjligheter som församlingen erbjuder till stöd. Utskottet konstaterade att den utveckling som hade skett hade inneburit att församlingens anställda på många platser sist av alla kommer in i de sörjandes sammanhang och efterfrågade större tillgänglighet så att anhöriga kunde nå församlingens anställda (Kl 2004:2y).

I sin skrivelse om näringsverksamhet i församlingsregi till kyrkomötet 2010 (KsSkr 2010:7) återkom kyrkostyrelsen till denna fråga;

Kyrkostyrelsen vill dock i detta sammanhang peka på de möjligheter som finns att inom ramen för såväl huvudmannaskapet som uppdraget som församling i Svenska kyrkan på olika sätt förbättra sin service mot allmänheten utan att det för den skull blir att betrakta som begravningsbyråverksamhet. Begravningsbyråverksamhet är nämligen inte, som Kyrkostyrelsen ser det, något entydigt begrepp. En begravningsbyrås tjänster kan bestå av allt från kistförsäljning till hjälp med tidsbokningar, psalmval och kontakter med kyrkogårdspersonal. En hel del av dessa uppgifter kan mycket väl hanteras av församlingen.

Kyrkostyrelsen framhöll att det redan ges råd och stöd till anhöriga som möter kyrkans personal, både i församlingen och i annan verksamhet där församlingspersonal medverkar, t.ex. inom sjukhuskyrkan och menade att det inte torde möta något hinder att det finns någon form av samordnande funktion i församlingens regi dit människor kan vända sig när någon anhörig har avlidit. I församlingen finns ju alltid tillgång till personal som på ett eller annat sätt blir engagerad vid en begravning, såsom präst, kyrkomusiker och kyrkogårdspersonal. Kyrkostyrelsen pekade på att en väl fungerande organisation för rådgivning, tidsbokningar och allt det övriga som hänger samman med en begravning är ett bra sätt för församlingen att underlätta och förbättra kontakterna med allmänheten. Man framhöll också att mycket av det man beskrivit var sådant som av tradition tidigare hade skötts av kyrkan men som under de senare årtiondena alltmer hade kommit att tas om hand av begravningsbyråbranschen.

I samband med behandlingen av motion 2013: 86 gav kyrkomötet kyrkostyrelsen ytterligare ett uppdrag. Kyrkostyrelsen fick i uppdrag att ta fram förutsättningar för en nationell kraftsamling kring frågorna om begravning och mötet med människor i sorg med utgångspunkt i biskopsbrevet om begravning, i likhet med den tidigare nationella kraftsamlingen mot barn och unga. Av organisationsutskottets betänkande O 2013:5 framgår att utskottet såg framför sig att ett konkret sätt att arbeta med dessa frågor kan vara att inbjuda till samtal om begravningspastoralens innehåll, utformning och användning, allt med utgångspunkt i biskopsbrevet om begravning. Inom ramen för det nu beskrivna uppdraget kommer de här berörda frågorna att kunna närmare analyseras och konkretiseras.

Bilaga 3

Övrig rapportering från kyrkostyrelsen

KsSkr 2014:2
Bilaga 3

Kyrkostyrelsen lämnar i denna bilaga information om ärenden som inte är återrapportering av direkta uppdrag från kyrkomötet, utan ärenden som kyrkostyrelsen särskilt vill redovisa till kyrkomötet.

Rapport Dela tro – dela liv

Satsningen på undervisning och mission för alla åldrar.

Kyrkostyrelsen beslutade i juni 2012 om en gemensam satsning på kyrkans undervisning och mission för alla åldrar. Hösten 2012 beslutade kyrkomötet om ekonomiska ramar på 60 miljoner för satsningen som löper under perioden 2013 – 2018. Beslutet följdes av en förberedelsefas som avslutas under sommaren 2014 och övergår i en genomförandefas från och med hösten 2014.

Under förberedelsefasen har överläggningar för samråd, planering och konkretisering prioriterats. Kyrkostyrelsen har överlagt med stiftsstyrelserna och Rådet för Svenska kyrkan i utlandet om såväl namnet på satsningen som prioriterade delområden. Fortsatta samtal har hållits med flera stiftsstyrelser och stiftsstyrelsernas förste vice ordförande. Under kyrkomötets första session 2013 informerades kyrkolivsutskottet. Kyrkolivsutskottet hade även inbjudit ledamöter i övriga utskott till informationen. Samråd har skett med organisationer som exempelvis Svenska Kyrkans Unga. Medarbetarna inom Dela tro – dela liv på nationell nivå har vidare medverkat vid stiftssamlingar av olika slag för diskussion om satsningen. Stiftskanslidirektörerna hålls fortlöpande uppdaterade

Den 21–22 oktober 2013 samlades tre medarbetare från varje stiftskansli till en workshop om Dela tro – dela liv, tillsammans med medarbetare från kyrkokansliet (med tjänstemannarepresentation även från Svenska kyrkan i utlandet). Syftet var att informera om satsningen, gemensamt arbeta vidare med en kartläggning av stiftens stödjande arbete för församlingarnas uppdrag undervisning och mission, diskutera satsningens möjligheter samt ge incitament för stiftens fortsatta arbete med Dela tro – dela liv. Under workshopen fördes fördjupande samtal om möjligheterna att berika församlingarnas grundläggande uppgift och det vi gemensamt kan göra för att stödja detta. Workshopen följs upp under våren 2014 då stiftskanslierna besöks av ansvariga på nationell nivå för Dela tro – dela liv. Delsatsningar och samarbetsformer diskuteras och planläggs.

Anvisningar för hur man kan ansöka hos kyrkostyrelsen om ekonomiska medel till delsatsningar inom Dela tro – dela liv har tagits fram och bejakats av kyrkostyrelsens arbetsutskott (kyrkostyrelsens arbetsutskott 2014-02-14, § 22). Anvisningarna bygger på de inriktningar som angavs i underlaget till kyrkostyrelsens beslut i juni 2012. Föreslagna teman för delsatsningar kommer från de överläggningar som kyrkostyrelsen höll med stiftsstyrelserna och Rådet för Svenska kyrkan i utlandet i mars 2013. För delsatsningar betonas samverkan i olika former. Stiften har informerats om möjligheterna att ansöka om ekonomiska medel.

Tre informationsbrev om Dela tro – dela liv har hittills skickats ut. Det första i september 2013 med en infogad sammanställning och analys av minnesanteckningarna från kyrkostyrelsens överläggningar med stiftsstyrelserna och Rådet för Svenska kyrkan i utlandet. Det andra kom i december 2013. Ytterligare ett skickades i mars 2014 och innehöll bland annat information om ekonomisk fördelning till delsatsningar. Det åtföljdes av en bilaga med en övergripande inventering av stiftens

stöd till församlingarnas arbete med undervisning och mission. Informationsbreven sänds till stiftsstyrelserna, Rådet för Svenska kyrkan i utlandet, biskopsmötet och ett stort antal medarbetare på stift- och församlingsnivå. Informationsbrev skickas ut fyra gånger per år och finns tillgängliga på Dela tro – dela livs intranätsida, internwww.svenskakyrkan.se/delatrodelaoliv. Information och kommunikation sker också via sociala medier.

På nationell nivå har en handläggare rekryterats till Dela tro – dela liv. Vidare har en processledare utsetts och en processbeskrivning utarbetats. En referensgrupp bestående av tre stiftskanslichefer samarbetar med medarbetarna på nationell nivå och rådfrågas i beredningen av delsatsningar. För att särskilt beakta barns och ungas perspektiv inrättas under våren 2014 en referensgrupp bestående av unga. Denna grupp kommer att tillfrågas vid beredning av ansökningar om delsatsningar samt vara rådgivande för Dela tro – dela liv. Samråd sker också fortlöpande med Svenska Kyrkans Unga.

Genom den omvandling av tidigare doktorandtjänster till visstidsanställningar för disputerade forskare som Nämnden för utbildning, forskning och kultur beslutat om påbörjades ett för Dela tro – dela liv betydelsefullt arbete i slutet av 2013 och början av 2014. Sex forskningsprojekt inom det religionsdidaktiska området startades och pågår parallellt med satsningens övriga delar. Korsbefrukning kommer att ske på lämpligt sätt under perioden. Fem av projekten finansieras av ordinarie budget och ett av Dela tro – dela liv. Sistnämnda är en internationell och ekumenisk kartläggning och analys av hur andra kyrkor arbetar med undervisning och lärande. Ett sådant projekt har efterfrågats av stiftsstyrelserna. Inom de övriga forskningsprojekten studeras lärande inom det mångkulturella nätverket "Framtiden bor hos oss", meningsskapande hos körmedlemmar, historiedidaktik i relation till kyrkans kulturarv, lärande i samband med kyrkopedagogiska visningar samt kyrkans undervisning för unga och vuxna.

Inom Dela tro – dela liv planeras för en årlig konferens om aktuellt tema inom satsningen. Dessa konferenser kommer att vara öppna för alla och samarrangeras med stift. Den första konferensen hålls på Stjärnholms stiftsgård den 27–28 oktober 2014 och arrangeras tillsammans med Strängnäs stift. Temat är lärande i ett ekumeniskt och internationellt perspektiv med vuxnas lärande i särskilt fokus. I samråd med Göteborgs stift diskuteras möjligheterna att arrangera en kommande konferens med temat Bibeln. Ytterligare mötesplatser kommer att skapas fortlöpande, så exempelvis under Teologifestivalen i februari 2015 då kyrkorummets möjligheter för undervisning och lärande diskuteras under rubriken "Dela rum, dela tro, dela liv".

Prästlönetillgångar

Kyrkostyrelsen har från och med 2010 enligt 46 kap. 5a § i kyrkoordningen tillsyn över stiftens förvaltning av prästlönetillgångar. I tillsynen ingår råd, stöd och hjälp i frågor som rör förvaltningen. Ett stift är enligt § 5b skyldigt att på begäran tillhandahålla handlingar och annat material som rör förvaltningen, samt att ge kyrkostyrelsen de upplysningar som behövs för tillsynen. Vid uppmärksammande av allvarliga brister i ett stifts förvaltning av prästlönetillgångar, ska kyrkostyrelsen enligt § 5c avlämna skrivelse till kyrkomötet med förslag på åtgärder som föranleds av stiftets agerande.

Mot bakgrund av kyrkostyrelsens tillsynsansvar lämnas i likhet med de senaste två åren information om förvaltningen i Västerås och Växjö stift.

I årsredovisningsskrivelsen till 2013 års kyrkomöte informerade kyrkostyrelsen om prästlönetillgångar i Västerås stift (KsSkr 2013:2, bilaga 3, s. 107).

Prästlönetillgångar i Västerås stift är moderbolag till det helägda dotterbolaget Västerås stift Skog AB. Vidare ägdes, vid utgången av 2013, drygt 49 procent av aktierna i bolaget Global Solidarity Fund International AB (GSFI), vilket var en minskning från 2012 års innehav om 54 procent av bolaget. Detta beror på att 5 procent av aktierna i GSFI såldes till Västerås stift under 2013 och innebär att GSFI, enligt gällande redovisningsregler, gått från att vara prästlönetillgångarnas dotterbolag till att bli ett intressebolag. Vidare ägde prästlönetillgångarna 5 procent av Global Solidarity Forest Fund AB (GSFF) vid utgången av 2013. Prästlönetillgångarna var vid årsskiftet bundna av ett långsiktigt avtal om att investera 6 miljoner USD i GSFF, varav 5,7 miljoner USD (f.å. 4,5 miljoner USD) hade investerats vid utgången av 2013. GSFF har etablerat flera investeringar i Moçambique, bland annat i bolaget Chikweti Forests of Niassa, SARL. Bolaget planterar skog på avbeskogade områden i Niassaprovincen i Moçambique. Investeringarna i Afrika har under flera år underpresterat, varför ännu ingen avkastning erhållits.

Försäljning av GSFF våren 2014

Som ett led i att hitta en uthållig framtida finansiering för investeringarna i Moçambique sålde Prästlönetillgångar i Västerås stift den 1 maj 2014 sitt innehav i GSFF till det onoterade norska skogsbolaget Green Resources AS. Green Resources betalade köpet med egna aktier och därmed blev prästlönetillgångarna delägare i det norska bolaget. I och med denna transaktion upphörde ovan nämnda investeringsavtal att gälla.

Utvärderingsresa till Moçambique 2013

Inom ramen för det tillsynsuppdrag kyrkostyrelsen har över förvaltningen av prästlönetillgångar genomfördes en utvärderingsresa till Moçambique hösten 2013. En delegation av elva personer från Västerås stift, kyrkostyrelsen, We Effect samt Världsnaturfonden besökte Maputo och Lichinga den 15-23 oktober. Utvärderingsresan har resulterat i en gemensamt skriven rapport, som har haft den faktiska verksamheten i fokus.

Lärdomar

Kyrkostyrelsen noterar att flera lärdomar kan dras av investeringen i Moçambique. De initiala kontakterna mellan Västerås stift och kyrkostyrelsen rörande investeringen innebar ett tydligt avrådande från kyrkostyrelsen, bland annat med hänsyn till riskexponering och behovet av särskild kompetens i en komplex kontext. Detta ledde dock inte till förändrade ställningstaganden i Västerås stift, utan istället till en minskad kommunikation mellan Västerås stift och kyrkostyrelsen. När väl investeringen var ett faktum förefaller det som om Västerås stifts engagemang i Moçambique delats upp, snarare än samordnats. Trots att investeringen innebar kyrkorelationer och social utveckling för lokalsamhället i Moçambique har investeringen endast hanterats av egendomsnämnden medan annat engagemang styrts av stiftsstyrelsen. I juni 2014 föreligger en situation där prästlönetillgångarna har ett mindre aktieägarande i Green Resources AS. Förändringen innebär att prästlönetillgångarnas ekonomiska intressen i Moçambique minskat, men kyrkostyrelsen menar att Västerås stift har ett fortsatt ansvar för de människor som

fått sina förutsättningar förändrade av investeringen och för stiftet i Moçambique som varit en viktig partner. Det är fortsatt en fråga om Svenska kyrkans relationer med andra kyrkor och om Svenska kyrkans internationella engagemang och ansvarstagande.

Sammantaget pekar erfarenheterna på en allvarlig brist på mekanismer för samråd och gemensamt beslutsfattande i frågor där effekterna får bäras gemensamt, oavsett var besluten fattas. Motsvarande situationer kan uppstå i framtiden där enskilda överväganden riskerar att drabba den gemensamma tillgångsmassan eller Svenska kyrkans goda anseende. Kyrkostyrelsen anser det därför angeläget att fortsätta arbetet, i samverkan med stiftet, med att inom ramen för sitt tillsyns- och uppdrag arbeta för en samsyn i förvaltningsfrågor avseende prästlönetillgångarna, till exempel beträffande innehav i onoterade värdepapper.

Prästlönetillgångar i Växjö stift

I årsredovisningsskrivelsen till 2013 års kyrkomöte informerade kyrkostyrelsen om den extrautdelning från prästlönetillgångarna som Växjö stift hade beslutat om och att styrelsen – med anledning av detta – hade anmodat Växjö stift att inbetala överskjutande särskild utjämningsavgift till den nationella nivån (KsSkr 2013:2 bilaga 3, s. 107 f.).

Med hänvisning till 58 kap. 18 § i kyrkoordningen (omprövning i särskilda fall) överklagade Växjö stift i juli 2013 kyrkostyrelsens beslut om inbetalning hos Svenska kyrkans överklagandenämnd. Stiftet yrkade i första hand att Överklagandenämnden skulle upphäva kyrkostyrelsens beslut och i andra hand att Överklagandenämnden skulle undanröja beslutet och överlämna ärendet till kyrkostyrelsen för ny behandling. Överklagandenämnden beslöt den 29 november 2013 att avslå Växjö stifts ansökan om omprövning med motiveringen att det, mot bakgrund av vad som framkommit i ärendet, inte fanns synnerliga skäl för att pröva ärendet på nytt. Därmed står kyrkostyrelsens beslut fast.

Kyrkostyrelsen har därefter, vid flera tillfällen, på nytt anmodat Växjö stift att inbetala den överskjutande särskilda utjämningsavgiften om 32 490 000 kronor. Stiftsstyrelsen har vid ett sammanträde den 11 juni 2014 beslutat att begäran om inbetalning tas upp i samband med det sedan tidigare planerade mötet mellan kyrkostyrelsen och stiftsstyrelsen i Uppsala den 7 oktober 2014. Kyrkostyrelsen har den 23 juni 2014, på plats i Växjö, fört samtal med stiftsstyrelsen. Vid samtalet kunde konstateras att kyrkostyrelsen och stiftsstyrelsen har olika uppfattningar om innebörden av Överklagandenämndens beslut. Någon inbetalning har ännu inte skett.

Prästlönetillgångarna är inte att se som ett enskilt stifts tillgångar utan som en samlad egendomsmassa som är till för hela trossamfundet Svenska kyrkan (kyrkliga ändamål). Kyrkomötet har i kyrkoordningen beslutat att hälften av prästlönetillgångarnas avkastning ska hänföras till det gemensamma utjämningsystemet. Genom utjämningsen av de ekonomiska förutsättningarna visar församlingarna ömsesidig solidaritet och därmed blir det möjligt för Svenska kyrkan att upprätthålla en rikstäckande verksamhet.

I kyrkostyrelsens övergripande ansvar för utjämningsystemet ingår att se till att detta syfte med utjämningsen förverkligas. Kyrkostyrelsen ser därför mycket allvarligt på den nu uppkomna situationen. Det förhållandet att stiftsstyrelsen i Växjö stift trots anmodan ännu inte har inbetalat den överskjutande särskilda utjämningsavgiften visar på en bristande följsamhet, inte bara mot kyrkomötets intentioner med utjämningsystemet utan också mot den inomkyrkliga rättsordningen.

Kyrkostyrelsen avser, mot bakgrund av det anförda, att ompröva sitt tidigare beslut om stiftsbidrag för år 2015 till Växjö stift och kommer därutöver att överväga vilka ytterligare åtgärder som kan behöva vidtas med anledning av den uppkomna situationen.

Tillkommande information 2014-09-22

Den 27 augusti 2014 lämnade kyrkostyrelsen preliminärt besked om stiftsbidrag för 2015 till samtliga stift utom Växjö stift. Samtidigt informerades Växjö stift skriftligen om att något preliminärt besked för stiftet inte kunde lämnas med anledning av pågående beredning i kyrkostyrelsen.

Den 17 september 2014 inkom en skrivelse från Växjö stift till kyrkostyrelsen enligt vilken stiftsstyrelsen, vid sitt sammanträde den 12 september, beslutat att inbetala den överskjutande särskilda utjämningsavgiften om 32 490 000 kronor. Stiftsstyrelsen uppger i skrivelsen att man fattat beslutet av solidaritetsskäl gentemot övriga stift och församlingar. Enligt uppgift från stiftet kommer inbetalningen att verkställas så snart tiden för att klaga på stiftsstyrelsens beslut har löpt ut vilket, när detta skrivs, ännu inte har skett.

Tillkommande information 2014-10-24

Växjö stift har i sin tidigare nämnda skrivelse till kyrkostyrelsen framfört bl.a. följande.

Stiftsstyrelsen vidhåller att beslutet att de aktuella medlen skulle tillfalla församlingarna i Växjö stift togs i enlighet med vid tidpunkten för beslutet gällande regler.

Den ansökan om prövning hos Överklagandenämnden av kyrkostyrelsens ovan nämnda beslut som stiftsstyrelsen gjorde fann inte nämnden skäl att bevilja. Kyrkostyrelsens beslut står därmed fast. Någon prövning av saken har dock inte skett.

Det beslut som stiftsstyrelsen nu fattat har skett i solidaritet med övriga stift och församlingar i Svenska kyrkan som kommer i åtnjutande av utjämningsystemet.

Den 14 oktober 2014 har Växjö stift inbetalat den överskjutande särskilda utjämningsavgiften om 32 490 000 kronor till trossamfundets konto. Den 15 oktober 2014 har kyrkostyrelsen lämnat preliminärt besked om stiftsbidrag för 2015 till Växjö stift. Kyrkostyrelsen välkomnar stiftsstyrelsens ställningstagande och att betalning nu har skett. Några ytterligare åtgärder från kyrkostyrelsens sida är därmed inte aktuella.

Riktat församlingsbidrag

Inledning

Stiften rapporterar årligen om användningen av riktat församlingsbidrag. Denna rapport bygger på den information som stiften lämnat våren 2014.

Bakgrund

Kyrkomötet beslutade 2009 om ett riktat församlingsbidrag (RFb) på 100 miljoner kronor årligen destinerat till församlingar år 2011 och 2012 att användas till

åtgärder som leder till ökad samverkan mellan församlingar i syfte att uppnå bestående förändringar och verksamhetseffektivisering.

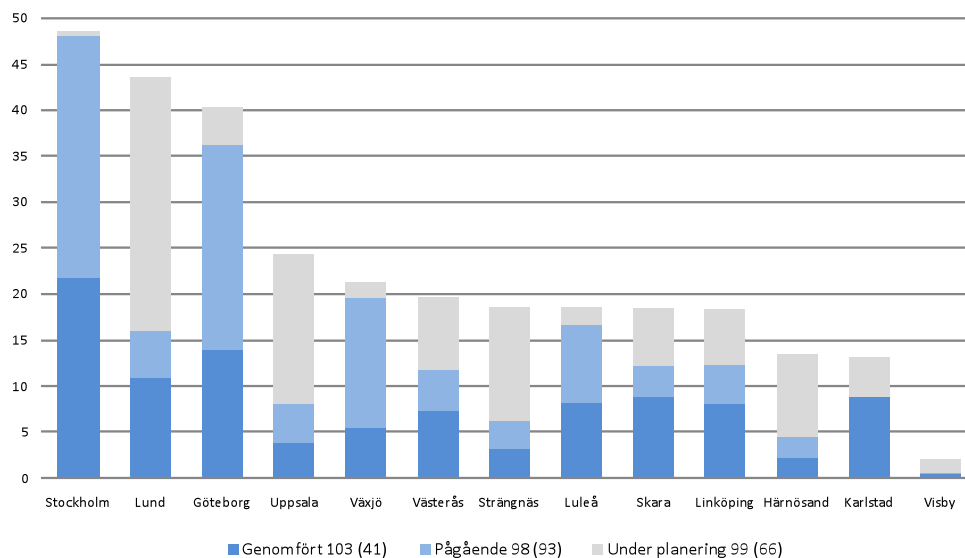
Medlen, som är en form av omställningsbidrag, avsattes proportionerligt till stiftet, utifrån antalet kyrkotillhöriga i varje stift per den 1 januari 2010. Respektive stift ansvarar för att använda bidraget utifrån de behov stiftet bedömer finns och de kriterier stiftet definierar samt att rekquirera medel från den nationella nivån.

Kyrkostyrelsen beslutade i juni 2011 om en förlängd tid för stiftens rekvisition av bidraget vilket innebär att RFb 2011 kan rekvireras intill utgången av 2013 och RFb 2012 intill utgången av 2014. Detta betyder samtidigt att den sammanlagda period som bidraget för respektive år är tillgängligt kan sträcka sig över tre år, 2011-2013 respektive 2012-2014.

Kyrkomötet beslutade 2012 om RFb för 2013. På motsvarande sätt beslutade kyrkomötet 2013 om RFb för år 2014. Båda bidragen beslutades att vara i samma omfattning och på samma grunder som tidigare år. För år 2014 skedde ett tillägg i skrivningen ovan *åtgärder som leder till ökad samverkan mellan församlingar i syfte att uppnå bestående förändringar och verksamhetseffektivisering varvid barn och ungas behov särskilt bör beaktas*. Budgetutskottet betonade att avsikten inte var att snäva in RFb eftersom arbetet med gemensamma stödfunktioner ännu pågår.

RFb för 2011-2013 uppgår sammanlagt till 300 miljoner kronor och ingår i nedanstående redovisning. RFb för 2014 på 100 miljoner kronor ingår därmed inte. Belopp anges i miljoner kronor, där inte annat anges och inom parentes anges jämförelsetal från perioden 2011-2012.

Diagram 1. Total omfattning på beslutat RFb 300 (200) miljoner kronor

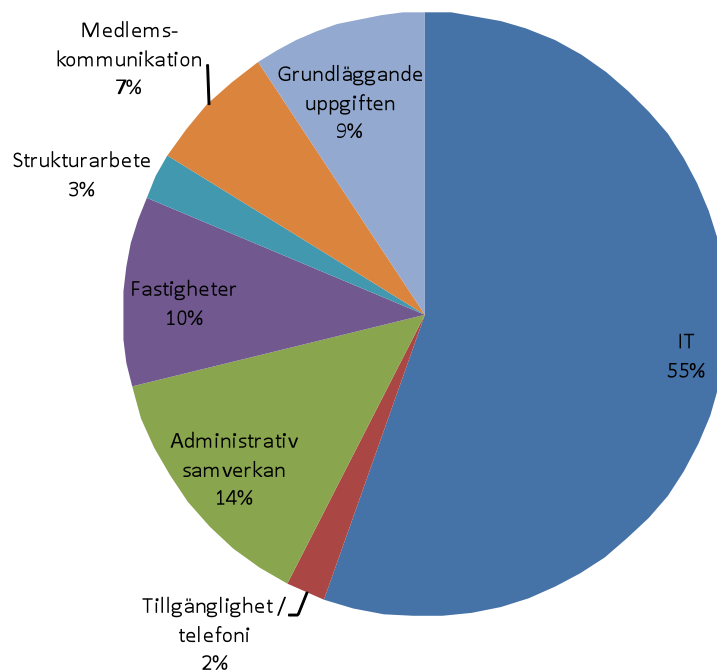
Den totala omfattningen av beslutat RFb delas upp i kategorierna genomfört, pågående och under planering, dvs. av stiftet ännu ej fördelade medel. Sammanlagt har 34 (21) procent av den möjliga volymen genomförts, 33 (47) procent är pågående och 33 (33) procent är under planering.

Genomförda och pågående projekt

Den huvudsakliga inriktningen för genomförda projekt är IT följt av administrativ samverkan, fastigheter och den grundläggande uppgiften.

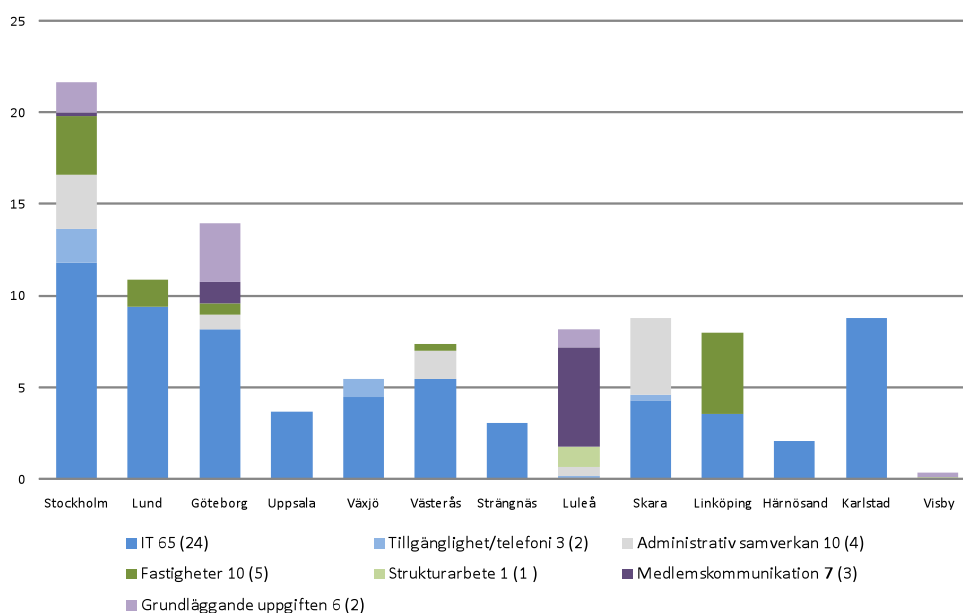
Diagram 2. Fördelning av pågående och genomförda projekt per inriktning

KsSkr 2014:2
Bilaga 3

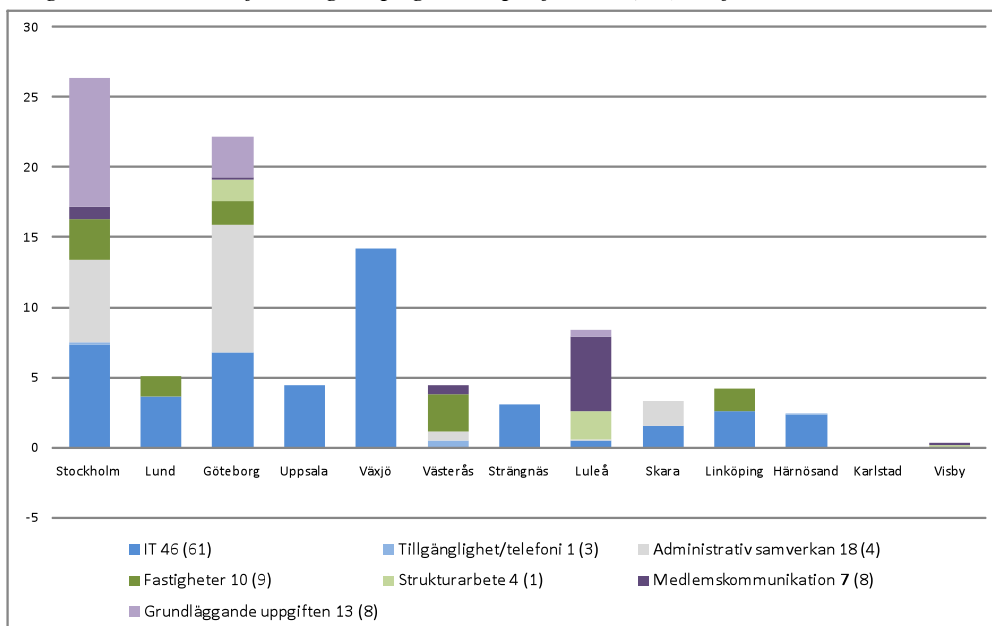
Fram till den 31 december 2013 har projekt till en kostnad av 103 (41) miljoner kronor hunnit genomföras, vilket motsvarar 34 (20) procent av det totala riktade församlingsbidraget. Den huvudsakliga inriktningen för projekten är IT följt av administrativ samverkan, fastigheter, medlemskommunikation och den grundläggande uppgiften. Den största ökningen av avslutade projekt jämfört med föregående år finns inom IT-området. Väsentliga ökningar finns även vad gäller administrativ samverkan och fastigheter. Hur RFb-projekt kostnadsmässigt är fördelade på stift och verksamhet framgår av nedanstående diagram.

Diagram 3. Total omfattning av genomförda projekt 103 (41) miljoner kronor

Den 31 december 2013 pågick projekt med en upparbetad kostnad 98 (93) miljoner kronor vilket motsvarar 33 (47) procent av det totala riktade församlingsbidraget. Den största ökningen av pågående projekt jämfört med föregående finns inom administrativ samverkan och den största minskningen finns inom IT, där tidigare pågående projekt avslutats. Hur RFB-projekt kostnadsmässigt är fördelade på stift och verksamhet framgår av nedanstående diagram.

Diagram 4. Total omfattning av pågående projekt 98 (93) miljoner kronor

IT

Grundtanken med den gemensamma IT-plattformen (GIP) är att i samverkan med anslutna församlingar, stift och den nationella nivån bygger upp ett kostnads-effektivt, säkert och uppdaterat IT-system. Genom anslutning till GIP får församlingar tillgång till kompetens, högre säkerhet och minskade kostnader samtidigt som det möjliggör en bredare samverkan på det administrativa området. Därtill kan den samordning och dokumentation som är en del i genomförandet vara till hjälp vid indelningsändringar.

För GIP-projekt är tiden från information och inventering till införande och drift cirka två år och beslutet om förlängd rekvisitionstid för RFB har därför gett stiften bättre planeringsmöjligheter. Den nationella nivåns möjligheter att ta emot och införa nya enheter och användare i den takt som efterfrågas påverkar också projekt-tidens längd och på det området har resurserna förstärkts över tiden.

Projekt inom IT återfinns i 12 stift. Det planerade införandet av GIP är cirka 3 500 användare per år och antalet användare är cirka 5 000 vid utgången av 2013.

Tillgänglighet och telefoni

Genom anslutning till den gemensamma telefoniplattformen får församlingar tillgång till kompetens, högre säkerhet och minskade kostnader samtidigt som det möjliggör en bredare samverkan på det administrativa området.

Projekt inom tillgänglighet och telefoni återfinns i 9 stift. Utvecklingen inom telefoniområdet har i likhet med GIP varit stark och vid utgången av 2013 används den tekniska lösningen, Centrex, som är bas för telefoniplattformen cirka 18 000 användare. Av dessa är mer än 5 500 användare i cirka 150–200 enheter anslutna till

den form av telefonisamverkan som innebär att anslutna enheter, utöver den tekniska samverkan som en Centrexlösning innebär, även delar av en funktionell samverkan i form av möjligheter till gemensamt svarsställe, stöd och support, utbildning och samverkan vid exempelvis vakanser. Denna tjänst erbjuds av stift. På liknande sätt erbjuds telefonisamverkan inom Västerås stift.

Administrativ samverkan

I samma takt som intresse och engagemang i stiftet ökat för anslutning till GIP har också behovet av och möjligheterna till en utvecklad samordning och samverkan inom det administrativa området vuxit. Projekt inom ramen för Gemensam administrativ samverkan har därför getts uppdraget att arbeta med frågor om förutsättningar och möjligheter, liksom organisationsformer och möjliga systemlösningar för en utvecklad och samordnad administrativ samverkan inom Svenska kyrkan.

Administrativ samverkan förväntas leda till ökad kostnadseffektivitet, ökad kvalitet och minskad sårbarhet med bibehållen servicenivå och möjliggör att resurser kan överföras till arbetet med den grundläggande uppgiften. Möjligheter till verksamhetseffektiviseringar, i form av lägre kostnader med bibehållen eller högre kvalitet ses som stora, men uppskattas i de flesta fall komma på några års sikt.

Projekt inom administrativ samverkan återfinns i 5 stift. I 9 pastorat i två stift, Skara och Stockholm, har pilotprojekt genomförts beträffande ekonomi- och personalhantering. Samtliga pastorat har fortsatt med arbetssättet även efter att projekten avslutades vid årsskiftet. Projekten har inneburit att 7 pastorat samverkar i en servicebyrå och 4 pastorat som använder det gemensamma arbetssättet i egen regi.

Fastigheter

Samverkan i fastighets- och energifrågor mellan de lokala enheterna bidrar till kompetensutveckling och byggande av kollegiala nätverk. Det skapar förutsättningar för respektive lokal enhet att överblicka behov av akuta och framtida åtgärder på fastighetssidan på ett bättre sätt. Projekt inom fastigheter återfinns i 5 stift.

Strukturarbete

Inom ramen för strukturarbete har bland annat några underlag för beslut om nya pastorat arbetats fram som på sikt förväntas resultera i en ökad samordning och ett effektivare resursutnyttjande. Projekt inom strukturarbete återfinns i 2 stift.

Medlemskommunikation

Projekt inom området medlemskommunikation återfinns i 3 stift.

Den grundläggande uppgiften

Kopplat till den grundläggande uppgiften – gudstjänst, undervisning, diakoni och mission – har flera samverkansprojekt bedrivits. Detta gäller bland annat gudstjänstutveckling, gudstjänstfokusering samt barn- och ungdomsverksamhet. Projekt inom den grundläggande uppgiften återfinns i 3 stift.

Stiftens prioriteringar

Vid utgången av 2013 finns cirka 200 miljoner kronor i RFb som ännu inte rekvirerats och av dessa medel är 100 miljoner kronor inte fördelade till projekt. För 2014 har kyrkomötet beslutat om ytterligare 100 miljoner kronor i RFb.

I enkät till stiften har efterfrågats i vilken utsträckning stiften fullt ut *har beslutat om fördelningen* av RFb 2011-2013 och om eventuell orsak till att sådan fördelning ännu inte skett fullt ut. Av stiftens svar framgår att 5 av 13 (7 av 13) stift, fullt ut fattat beslut om fördelning av RFb. I de fall man inte gjort detta är orsakerna bland annat GIP-processens utsträckning i tid och osäkerhet över processens kostnader. Bland svaren framgår också att förankring hos församlingar och pastorat tar tid.

Stiften har tillfrågats om för vilken *typ av insatser* som ännu inte fördelat RFb ska användas. Av svaren framgår att IT och administrativ samverkan står i förgrunden följt av fastigheter, tillgänglighet/telefoni, den grundläggande uppgiften och medlemskommunikation. Strukturarbete tas till skillnad från föregående år endast upp i ett stift.

Stiften har även tillfrågats om hur man bedömer möjligheten att hinna fördela och rekquirera de för respektive stift tilldelade medlen. Frågan har ställts mot bakgrund av att stiften är olika långt komna i planering och genomförande av RFb-projekt. Svaren visar att färre stift jämfört med föregående år gör bedömningen att man *kommer att hinna såväl fatta beslut om fördelning som rekvisition* av RFb 2011-2013, i båda fallen 5 av 13 (11 av 13) stift. För de stift som uttrycker tveksamhet eller i något fall svarar nej på frågan, är orsakerna främst att de projekt till vilka det beslutats om bidrag tar betydligt längre tid än planerat att genomföra.

Stiften ser ett allt större behov av att kunna planera och stödja genomförandet av projekt som rör utveckling av samordnade lösningar och gemensamma arbetssätt.

Slutsatser

Rapporteringen från stiften visar att den huvudsakliga inriktningen för projekt är IT följt av administrativ samverkan, fastigheter, medlemskommunikation och den grundläggande uppgiften. Den största ökningen av avslutade projekt jämfört med föregående år finns inom IT. Den största ökningen av pågående projekt jämfört med föregående år finns inom administrativ samverkan.

Erfarenheterna av riktat församlingsbidrag visar att ett stöd för ett specifikt syfte – att åstadkomma en ökad samverkan – verksamt bidrar till att det också sker. Detta sker inte minst genom utveckling och implementering av en gemensam IT-plattform som infrastruktur och grund för att bygga gemensamma lösningar och på så sätt nå de effektiviseringar bidraget är avsett att främja. Genom samverkan kan resurser användas gemensamt och skapa ekonomiskt utrymme så att kyrkans möjligheter stärks att fullgöra sitt grundläggande uppdrag.

Rapporten visar att färre stift har beslutat om fördelning av RFb 2011-2013 jämfört med föregående års beslut om fördelning av RFb 2011-2012. Färre stift gör också bedömningen att de kommer att hinna såväl fatta beslut om fördelning, som rekvisition inom befintlig rekvisitionstid. Stiftet konstaterar att projekten tar längre tid än vad tidigare bedömningar indikerat. Detta innebär att behoven av RFb kan komma att sträcka sig bortom den nu anslagna nyttjandeperioden.

Kyrkomötet Kyrkostyrelsens skrivelse 2014:3

Ändringar i kyrkoordningen m.m.

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 12 juni 2014

Anders Wejryd

Helén Ottosson Lovén

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen, som är uppdelad i sex separata avsnitt, föreslås i huvudsak följande ändringar i kyrkoordningen:

- ◆ En ändring i församlingsindelningen ska alltid göras så att de berörda församlingarna erhåller sammanhängande gränslinjer. Begreppet ”fastighetsförhållandena” utmönstras ur bestämmelserna om samråd och ikraftträdande i 37 kap. 8 respektive 16 §§ i kyrkoordningen, avseende indelningsändringar som endast beror på oregelbundenhet i indelningen. Detta eftersom det från och med den 1 januari 2016 inte längre kommer att finnas behov av att kunna besluta om församlingsindelningen med hänsyn till fastighetsförhållandena.
- ◆ Ärkebiskopens pastoralas område föreslås reduceras till att bestå av församlingarna inom Uppsala kontrakt. Vidare föreslås det framgå av kyrkoordningen att ärkebiskopen och biskopen i Uppsala stift i samråd ska avgöra vem som ska utföra övriga uppgifter enligt 8 kap. 1 § i kyrkoordningen.
- ◆ Undantaget för kontrakt enligt punkten 7 i övergångsbestämmelserna i kyrkomötets beslut SvKB 2012:14 om ändringar i kyrkoordningen (SvKB 1999:1) föreslås förlängas till den 1 januari 2018.
- ◆ Det föreslås att en ny nämnd på nationell nivå, Svenska kyrkans arvodesnämnd, tillsätts. Förslaget innefattar även en instruktion för den nya nämnden, samt ändringar i ersättningsstadgan och i kyrkomötets arbetsordning.
- ◆ En bestämmelse i kyrkoordningen föreslås som ger kyrkostyrelsen möjlighet att utfärda sådana särskilda bestämmelser som, mot bakgrund av de särskilda förutsättningar som gäller för Tyska Christinae församling, kan komma att krävas om stiftsstyrelsen i Göteborgs stift beslutar att församlingen ska ingå i ett pastorat.
- ◆ Övriga ändringar och rättelser.

Härutöver föreslås att kyrkostyrelsen får i uppdrag att dels fastställa den församlingsindelning av Svenska kyrkan som ska gälla per den 1 januari 2016,

KsSkr 2014:3 *dels* besluta om sådana övergångsbestämmelser som kan komma att krävas med anledning av fastställandet av församlingsindelningen.

Det föreslås slutligen att kyrkostyrelsen ska återrapporera beslutet om fastställandet till kyrkomötet senast 2016.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	1
1 Inledning	5
2 Fastställande av Svenska kyrkans indelning	6
Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut.....	6
Förslag till ändringar i kyrkoordningen	6
2.1 Fastställande av indelningen	7
2.2 Bakgrund.....	8
2.3 Kyrkostyrelsens överväganden och förslag	10
2.4 Ändringar i kyrkoordningen	12
2.5 Barnkonsekvensanalys.....	13
2.6 Kyrkoordningskommentarer	13
3 Fördelning av uppgifter mellan ärkebiskopen och biskopen i Uppsala stift	15
Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut.....	15
Förslag till ändringar i kyrkoordningen	15
Kyrkostyrelsens förslag	16
3.1 Bakgrund.....	17
3.2 Kyrkostyrelsens överväganden och förslag	19
3.3 Barnkonsekvensanalys.....	20
3.4 Kyrkoordningskommentarer	20
4 Forsatt beredning av kontraktsfrågan	21
Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut.....	21
Förslag till ändringar i SvKB 2012:14.....	21
Kyrkostyrelsens förslag	21
4.1 Bakgrund.....	21
4.2 Kyrkostyrelsens överväganden	22
4.3 Den fortsatta beredningen av kontraktsfrågorna.....	23
4.4 Barnkonsekvensanalys.....	23
4.5 Kyrkoordningskommentar	23
5 Tillsättande av ett arvodesorgan på Svenska kyrkans nationella nivå	24
Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut.....	24
Förslag till ändringar i kyrkoordningen	24
Förslag till ändringar i Arbetsordning för kyrkomötet.....	25
Förslag till ändringar i Ersättningsstadga	26
Förslag till instruktion för Svenska kyrkans arvodesnämnd	27
Kyrkostyrelsens förslag	28
5.1 Bakgrund.....	28
5.2 Kyrkostyrelsens överväganden och förslag	31
5.3 Barnkonsekvensanalys.....	36
5.4 Kyrkoordningskommentar	36
6 Tyska Christinae församling.....	37
Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut.....	37
Förslag till ändringar i kyrkoordningen	37
Ändringar i kyrkoordningen	37
Kyrkostyrelsens förslag	37

6.1 Bakgrund.....	37
6.2 Kyrkostyrelsens överväganden och förslag	38
6.3 Barnkonsekvensanalys	39
6.4 Kyrkoordningskommentar	39
7 Övriga ändringar och rättelser	40
Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut.....	40
Förslag till ändringar i kyrkoordningen	40
Kyrkostyrelsens förslag	47
7.1 Kyrkostyrelsens överväganden och förslag	47
7.2 Barnkonsekvensanalys	50
Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll.....	51

Skrivelsen innehåller ett antal förslag till ändringar i kyrkoordningen, ett förslag om ändring i övergångsbestämmelserna i kyrkomötets beslut SvKB 2012:14 om ändringar i kyrkoordningen (SvKB 1999:1), förslag om ändring i ersättningsstadgan och i kyrkomötets arbetsordning, en instruktion för den nya nämnden "Svenska kyrkans arvodesnämnd", samt ett förslag om uppdrag till kyrkostyrelsen avseende fastställelse av Svenska kyrkans indelning.

Förslaget om fastställande av Svenska kyrkans indelning har utarbetats under 2014 genom en promemoria som upprättats inom kyrkokansliet. Promemorian har remitterats till samtliga stift, Svenska kyrkans överklagandenämnd, Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation samt utvalda församlingar och pastorat.

Förslaget om fördelning av arbetsuppgifter mellan ärkebiskopen och biskopen i Uppsala stift har utarbetats i en promemoria som upprättats inom kyrkokansliet, efter förslag från stiftsstyrelsen i Uppsala stift. Promemorian har remitterats till Domkapitlet i Uppsala stift, Stiftsstyrelsen i Uppsala stift och till samtliga församlingar som inte ingår i ett pastorat och samtliga pastorat inom Uppsala stift.

Förslaget om tillsättande av ett arvodesorgan, Svenska kyrkans arvodesnämnd, på Svenska kyrkans nationella nivå har sin grund i ett beslut fattat av 2013 års kyrkomöte om inrättande av ett sådant organ. Förslaget om tillsättande har utarbetats under år 2014 genom en promemoria som har upprättats inom kyrkokansliet.

Förslaget om en förlängning av undantaget för vissa kontrakt enligt punkten 7 i övergångsbestämmelserna till kyrkoordningen är en konsekvens av kyrkostyrelsens beslut att inte gå vidare med förslaget i utredningen *Kontraktets ställning, uppgifter och indelning* (SKU 2014:1) utan att i stället fortsätta utredningen av kontraktsfrågorna. Utredningen remitterades till en rad remissinstanser, däribland alla stift och kontraktsprostar, Svenska kyrkans överklagandenämnd, Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation samt en mängd utvalda församlingar och pastorat.

Förslaget avseende Tyska Christinae församling har sin grund i de behov av specialreglering som kan komma att gälla för församlingen om stiftsstyrelsen i Göteborgs stift beslutar att församlingen ska ingå i ett pastorat.

Förslag gällande övriga ändringar och rättelser har sin grund i behov av ändringar som kyrkostyrelsen har uppmärksammat sedan 2013 års kyrkomöte.

Kyrkostyrelsen har analyserat konsekvenser för barn av de förslag som läggs fram, vilket redovisas under respektive avsnitt.

Förslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2015, med undantag för förslagen i 37 kap. i kyrkoordningen om ändringar i indelningen som föreslås träda ikraft den 1 januari 2016.

2 Fastställande av Svenska kyrkans indelning

Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att
dels ge kyrkostyrelsen i uppdrag att fastställa den församlingsindelning av Svenska kyrkan som ska gälla per den 1 januari 2016. Kyrkostyrelsen ska inför fastställandet göra den utredning som behövs och vid behov samråda med berörda stiftsstyrelser,
dels ge kyrkostyrelsen i uppdrag att besluta om sådana övergångsbestämmelser som kan komma att krävas med anledning av fastställandet, och
dels kyrkostyrelsens beslut om fastställande ska återrapporteras till kyrkomötet senast 2016.
2. Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen (SvKB 1999:1)

dels att det ska införas en ny paragraf, 37 kap. 4 a §, av följande lydelse,

dels att 37 kap. 8 och 16 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

37 kap. Ändringar i indelningen

4 a § En ändring i församlingsindelningen ska alltid göras så att de berörda församlingarna erhåller sammanhängande gränslinjer.

- 8 § I ett ärende om ändrad församlings- eller pastoratsindelning enligt 6 § ska stiftsstyrelsen göra den utredning som behövs. Församlingar och pastorat ska lämna uppgifter och i övrigt i skäligen omfattning hjälpa till i utredningsarbetet, om stiftsstyrelsen begär det.

Vid utredningen ska stiftsstyrelsen samråda med berörda församlingar och pastorat samt med domkapitlet. Sådant samråd behöver inte äga rum om ändringen i indelningen bara beror på oregelbundenhet i indelningen eller fastighetsförhållandena.

Vid utredningen ska stiftsstyrelsen samråda med berörda församlingar och pastorat samt med domkapitlet. Sådant samråd behöver inte äga rum om ändringen i indelningen bara beror på oregelbundenhet i indelningen.

Om den ändring i indelningen som utredningen i första hand avser också bör leda till en ändring i någon annan indelning, som stiftsstyrelsen får besluta om, ska utredningen omfatta även denna ändring.

16 § En ändring i församlings- eller pastoratsindelningen enligt 6 § träder i kraft den 1 januari året efter det år då ordinarie kyrkoval har ägt rum.

KsSkr 2014:3

Om ändringen i indelningen bara beror på oregelbundenhet i indelningen *eller fastighetsförhållandena* träder beslutet i kraft vid den tidpunkt som stiftsstyrelsen eller kyrkostyrelsen beslutar.

Om ändringen i indelningen bara beror på oregelbundenhet i indelningen träder beslutet i kraft vid den tidpunkt som stiftsstyrelsen eller kyrkostyrelsen beslutar.

En ändring enligt första stycket som är av så begränsad omfattning att församlingen eller pastoratet även under återstoden av mandatperioden bör kunna företrädas av tidigare valda organ träder i kraft den 1 januari det år som bestämts i beslutet. Detsamma gäller sådana ändringar som avses i 15 §.

Om det finns särskilda skäl får stiftsstyrelsen även i andra fall än som anges i tredje stycket besluta att en ändring som innebär att en ny församling eller ett nytt pastorat bildas genom sammanläggning av församlingar eller pastorat ska träda i kraft under pågående mandatperiod. Ändringen träder i kraft den 1 januari det år som bestämts i beslutet.

En ändring av församlings- eller pastoratsindelningen enligt 7 § träder i kraft 1 januari det år som anges i beslutet.

Dessa bestämmelser träder i kraft den 1 januari 2016.

2.1 Fastställande av indelningen

Kyrkostyrelsens förslag: Kyrkomötet ger kyrkostyrelsen i uppdrag att fastställa den församlingsindelning av Svenska kyrkan som ska gälla per den 1 januari 2016. Kyrkostyrelsen ska inför fastställandet göra den utredning som behövs och vid behov samråda med berörda stiftsstyrelser. Kyrkostyrelsen ges också i uppdrag att besluta om sådana övergångsbestämmelser som kan komma att krävas med anledning av fastställandet av församlingsindelningen. Beslutet om fastställande ska återrapporteras till kyrkomötet senast 2016.

Promemorians förslag: Överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag.

Remissinstanserna

Promemorian har remitterats till samtliga stift, Svenska kyrkans överklagandenämnd, Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation samt utvalda församlingar och pastorat.

Näst intill samtliga remissinstanser som har yttrat sig har tillstyrkt promemorians förslag. Av de elva stift som har yttrat sig har samtliga ställt sig bakom promemorians förslag. *Söderköping S:t Anna församling* har angivit att man överlåter till nationell nivå att fatta beslut i frågan.

Stockholms stift har påpekat att det även fortsättningsvis kan vara ändamålsenligt att ändra församlingsindelningen i samband med att fastighetsindelningen ändras, särskilt i de fall fastighetsförhållandena ändras som ett led i en kommande exploatering där berörda fastigheter kommer att bebyggas med bostäder och inte behöva vänta tills planerad bebyggelse är uppförd och erforderliga adresskoordinater för de kyrkotillhöriga har erhållits. Stiftet menar vidare att det är rimligt att anta att de nya församlingsgränserna kommer att utgöras av gällande fastighetsgränser och

inte någon antagen linje mellan olika adresskoordinater. Behovet av att kunna beakta fastighetsindelningen blir ännu mer påtagligt när församlingsindelningen behöver ses över och ändras när ett befintligt bostadsområde utvidgas eller en ny stadsdel uppförs på gränsen mellan två församlingar. Stiftet menar i båda dessa fall att befintlig fastighetsindelning torde vara den indelning som ligger till grund för en ändrad församlingsindelning. *Växjö stift* betonar att det är av stor vikt att de förändringar som görs i indelningen inte påverkar församlingarnas förmåga att utföra sin grundläggande uppgift på ett negativt sätt. Stiftet instämmer i promemorians uppfattning att de ändringar som behöver göras är oregelbundenheter i indelningen och att nationell nivå därför inte behöver samråda med församlingarna inför de indelningsbeslut som ska fattas. Samtidigt menar stiftet att såväl stift som församlingar bör vara redo att ge den hjälp som nationell nivå anser sig behöva för att fullgöra uppdraget. *Skara stift* har belyst vikten av tillrådliga övergångsbestämmelser. Stiftet menar att promemorians förslag är till barnets bästa då förslaget pekar på kostnadseffektivt resultat och därmed en hållbar utveckling. *Sävar-Holmöns församling* menar att berörda församlingar ska informeras innan beslut om fastställelse. Även *Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation* har belyst frågan om information till berörda församlingar och menar att det i det föreslagna uppdraget till kyrkostyrelsen även bör ingå att informera berörda församlingar. Arbetsgivarorganisationen har vidare konstaterat att de aktuella indelningsändringarna sannolikt inte omfattas av arbetsgivarens primära förhandlingsskyldighet enligt 11 § i medbestämmandelagen. Slutligen har arbetsgivarorganisationen pekat på vissa frågeställningar som rör begravningsverksamheten. *Nättraby-Hasslö församling* har framhållit att dess enklav Hasslö rymmer nästan en fjärdedel av församlingens befolkning och att en reglering som innebär att enklaven förs till en angränsande församling skulle innebära ett betydande bortfall av möjligheterna att utföra kyrkans grundläggande uppgifter.

2.2 Bakgrund

2.2.1 Frågan om fastställande av Svenska kyrkans indelning

Den 29 maj 2013 beslutade riksdagen att bifalla förslagen i proposition 2012/13:120 *Folkbokföringen i framtiden*. Beslutet, som träder i kraft den 1 januari 2016, innebär bland annat att folkbokföring inte längre ska ske i en församling inom Svenska kyrkan. Riksdagens beslut får ett antal konsekvenser för Svenska kyrkan. Bland annat innebär det att församlingsindelningen blir en helt intern fråga för kyrkan eftersom Lantmäteriet kommer att upphöra med sin redovisning av den gällande församlingsindelningen. Svenska kyrkan kommer därför själv att behöva bygga upp ett systemstöd som ger förutsättningar för att hantera och redovisa den gällande församlingsindelningen och kunna hänföra de kyrkotillhöriga till rätt församling. Detta måste göras genom att kyrkan själv utvecklar och kontinuerligt uppdaterar en digital karta som utvisar den exakta geografiska sträckningen av alla församlingsgränser i landet.

Svenska kyrkans församlingsindelning innehåller idag nästan 2 600 ytor som hör till en församling men som ligger geografiskt åtskilda från församlingens huvudsakliga område, s.k. enklaver. Enklaverna har tillkommit som en följd av lantmäteritekniska åtgärder och har sin grund i den knytning som historiskt funnits, och i viss mån fortfarande finns, mellan församlingsindelningen och fastighetsindelningen. När kyrkan nu utvecklar ett systemstöd för den kyrkliga indelningen, kommer systemet att behöva ”laddas” med en kyrklig indelning som utgångsläge. Den fråga

som då uppkommer är om systemet ska laddas med den kartbild över indelningen som finns idag och som innehåller en stor mängd oregelbundenheter i form av enklaver, eller om man först ska försöka komma till rätta med enklaverna för att få en enklare och mer ändamålsenlig indelning och hantering i utgångsläget.

2.2.2 Enklaver enligt gällande indelning

Svenska kyrkan har redan idag en digital geografisk redovisning av församlingsindelningen. Denna uppdateras emellertid inte kontinuerligt utan enbart i samband med de kyrkliga valen. Kyrkostyrelsen har, med den kartbild över indelningen som togs fram i samband med kyrkovalet 2013 som grund, låtit göra en förstudie för att skaffa sig en uppfattning om vilket omfång problemet med existerande enklaver har. Förstudien visar att församlingsindelningen 2014 innehåller 1 371 församlingar. I indelningen förekommer 2 584 enklaver. Förekomsten av enklaver är klart vanligast på landsbygden och det är ovanligt med enklaver i tätorter. Detta kan förmodligen förklaras av att merparten av de fastighetsbildningar som gett upphov till enklaver, se mer nedan, sker på landsbygden när t.ex. en skogsbrukare köper upp skogsskiftet eller en jordbrukare köper upp åkermark och de förvärvade fastigheterna läggs samman med en av köparen sedan tidigare ägd fastighet.

Enklaverna kan vara av mycket skiftande storlek och belägenhet. Vissa enklaver ligger förhållandevis långt från församlingens huvudsakliga område medan andra ligger tämligen nära. I något fall ligger en enklav i ett annat stift än församlingens huvudsakliga område och i något fall finns det en kyrkobyggnad i enklaven. De allra flesta enklaver är små eller mycket små, men det finns exempel på enklaver vars yta i stort sett är jämnstor med församlingens huvudsakliga område. 152 enklaver ligger i områden som utgörs av vatten ut till territorialvattengräns (s.k. 00-tytor) och 1 322 av enklaverna har ingen fastighetspunkt¹ i sig, vilket innebär att de sannolikt är helt obebodda. Ytterligare 835 enklaver har endast 1–2 fastighetspunkter i sig vilket sannolikt innebär att om de alls är bebodda är det endast av ett fåtal personer. Förstudien visar också att den församling som har flest enklaver har drygt 200 stycken.

En anledning till uppkomsten av enklaver i den kyrkliga indelningen är att det enligt den lag som fram till den 30 april 2001 reglerade ändringar i indelningen i samband med fastighetsbildning (LÄIF) som huvudregel gällde att en ändring i fastighetsförhållandena skulle medföra motsvarande ändring i församlingsindelningen, om det inte fanns särskilda skäl. Eftersom även en väg kan utgöra en egen fastighet har enklaver också kunnat uppstå då en väg skär tvärs igenom en församling.

2.2.3 Bestämmelser om indelning

Före relationsändringen var det i huvudsak Kammarkollegiet som beslutade i frågor om ändring i församlingsindelningen. I vissa fall – om en ändring behövde ske på grund av oregelbundenhet i indelningen eller med hänsyn till fastighetsförhållandena

1) För varje fastighet koordinatsätter och registrerar lantmäterimyndigheten en fastighetspunkt. Om fastigheten är bebyggd med ett hus sätts oftast fastighetspunkten där huset är beläget, om inte sätts fastighetspunkten i fastighetens centrumkoordinat. I de fall en enklav är en geografiskt särskild del av en annan huvudfastighet hamnar fastighetspunkten oftast i huvudfastigheten varför enklaven inte får någon fastighetspunkt alls i sig. Detta betyder inte med säkerhet att fastigheten är obebodd men utgör en stark indikation på att så är fallet.

och vissa andra förutsättningar var uppfyllda – fick länsstyrelsen besluta. Om en ändring hade samband med en ändring i rikets indelning i kommuner fattades beslutet av regeringen.

Med kyrkoordningens tillkomst lades huvudansvaret för att besluta om församlingsindelningen på stiftsstyrelserna. I de fall en ändring berör församlingar inom flera stift ligger beslutanderätten dock hos kyrkostyrelsen. Kyrkoordningens nuvarande regler om indelning trädde i kraft så sent som den 1 januari i år då hela kapitel 37 fick ny lydelse. Förändringen var en del av det beslut som föranletts av den s.k. strukturutredningens förslag och det som i sak är nytt relaterar till indelningen i församlingar i pastorat.

I den tidigare lydelsen av kapitel 37 gjordes en tydlig och uttrycklig åtskillnad mellan olika typer av indelningsändringsbeslut. Det handlade dels om vad som kan betraktas som egentliga indelningsändringar, nämligen indelningsändringar som sker för att ge bättre förutsättningar för församlingarna att verka som församlingar och utföra sina uppgifter enligt kyrkoordningen, dels om ändringar som mera hade karaktären av reglering/justering av församlingsgränser på grund av något externt förhållande eller i vart fall något förhållande som inte hade någon koppling till församlingskriterierna. Beslut om indelningsändring fick enligt 4 § fattas på grund av oregelbundenheter i indelningen eller med hänsyn till fastighetsförhållandena.

Även om det inte i den nya lydelsen av kapitel 37 är lika tydligt angivet att det finns olika typer av indelningsbeslut framgår det ändå att det fortfarande finns en skillnad i hanteringen av beslut som grundar sig på oregelbundenheter i indelningen eller på fastighetsförhållandena, jämfört med indelningsbeslut som har annan grund. För den förra typen av beslut finns, i likhet med tidigare, inga krav på samråd inför beslut, se 37 kap. 8 §. Liksom tidigare gäller också särskilda regler om när beslut ska fattas och träda i kraft i de fall beslutet om ändring i indelningen bara beror på oregelbundenhet i indelningen eller fastighetsförhållandena, se 37 kap. 16 §, andra stycket resp. 37 kap. 17 §, andra stycket.

2.3 Kyrkostyrelsens överväganden och förslag

2.3.1 Behovet av enklavfri indelning

Kyrkostyrelsen konstaterar att det varken framgår av lag eller av kyrkoordningen att en territorieförsamling måste bestå av en geografiskt sammanhållen enhet med en sammanhängande gränslinje. Detta torde dock vara den mest ändamålsenliga indelningen. Mot bakgrund av församlingarnas ursprung och givet församlingens funktion måste det också antas att avsikten egentligen aldrig varit någon annan. Innebörden av den territoriella församlingsstrukturen får sägas vara att varje församling omfattar och har ansvar för människor inom *ett* sammanhållet geografiskt område. Enklaverna har inte heller tillkommit som resultat av någon genomtänkt indelningsstrategi byggd på pastorala överväganden, utan är i stället en följd av att kyrkans indelning tidigare har varit knuten till fastighetsindelningen.

Kyrkostyrelsen kan vidare, i likhet med vad som beskrivits i promemorian, konstatera att dagens enklaver, rent tekniskt utgör ett problem för den pågående utvecklingen av det nya kartbaserade systemstödet. Med ett stort antal enklaver ökar komplexiteten i systemutveckling och förvaltning betydligt. Mängden kontroller ökar med mängden ytor som måste underhållas och sannolikt kommer det också krävas ett större mått av manuell hantering och undantagshantering i förvaltningen. Detta innebär i sin tur att risken för felkällor ökar vilket i förlängningen kan få till följd att tillhöriga betalar fel kyrkoavgift. För systemets användare, däribland stiftet,

kommer ett system som ska visa alla enklaver dessutom att bli onödigt komplext och de kartbilder som systemet kan erbjuda riskerar att bli komplicerade och svårtydda. Kostnaderna för såväl utveckling som drift och underhåll av systemet kommer också att öka högst väsentligt om systemet ska kunna hantera en stor mängd enklaver. Mot bakgrund av det anförda och då det inte finns några andra bärande skäl för att föra med sig en indelning med en stor mängd enklaver in i kyrkans eget indelnings-system, anser kyrkostyrelsen att det bör fastställas en, så långt möjligt, enklavfri församlingsindelning per den 1 januari 2016.

2.3.2 Uppdraget till kyrkostyrelsen

Enligt kyrkoordningen är det huvudsakligen stiftsstyrelsen eller kyrkofullmäktige som beslutar om ändringar i församlingsindelningen. Det torde dock inte finnas någon möjlighet för stift och pastorat att enligt bestämmelserna i 37 kapitlet i kyrkoordningen hinna genomföra alla de indelningsändringar som krävs och som behöver ske samordnat så att en samlad indelning kan registreras som utgångsläge i det nya systemet. Även om det normalt inte kan sägas vara en sak för nationell nivå att besluta om ändringar i församlingsindelningen måste det i detta fall anses vara en angelägenhet för trossamfundet som sådant att på ett övergripande plan kunna ha inflytande över församlingsindelningen, i den meningen att nationell nivå kan rensa indelningen från enklaver och fastställa den indelning som ska gälla när ansvaret för redovisningen av indelningen tas över från Lantmäteriet. Kyrkomötet kan, som kyrkans högsta beslutande organ, besluta att frånga kyrkoordningens bestämmelser i ett enskilt fall. Mot bakgrund av det stora antal enskilda indelningsändringar som behöver göras och den begränsade tid som står till buds, finns det inte någon möjlighet för kyrkomötet att självt hinna fatta ett sådant beslut. Kyrkostyrelsen anser därför att kyrkomötet bör uppdra till kyrkostyrelsen att göra de indelningsändringar som krävs och fastställa indelningen per den 1 januari 2016.

I likhet med vad som framförts i promemorian ser kyrkostyrelsen framför sig att samtliga enklaver, av olika skäl, sannolikt inte kommer kunna tas bort ur indelningen i ett sammanhang. Det kan naturligtvis inte bli fråga om att kyrkostyrelsen fastställer en indelning som äventyrar någon församlings möjligheter att uppfylla församlingskriterierna enligt 37 kap. 2-3 §§ i kyrkoordningen. Däremot måste kyrkostyrelsen kunna fatta beslut om ändring i indelningen även om beslutet skulle innebära att ett mindre antal kyrkotillhöriga kommer att byta församlings-tillhörighet. Motsatsen skulle innebära att ett icke obetydligt antal enklaver fortsatt skulle finnas i indelningen och då skulle inte målet att skapa en enklavfri indelning kunna komma ens i närheten av att uppnås. Möjligheten att utveckla och förvalta ett enkelt, lätthanterligt och kostnadseffektivt systemstöd skulle då också gå om intet. I det fall ett antal enklaver av olika skäl ändå återstår i den indelning som fastställs per den 1 januari 2016 bör ambitionen vara att även dessa på sikt upphör att finnas. Detta får då ske genom indelningsändringar i ordinarie ordning.

Eftersom de justeringar av indelningen som kyrkostyrelsen enligt promemorian föreslås få i uppdrag att besluta om endast beror på oregelbundenhet i indelningen, finns enligt promemorian inget krav på att samråd ska ske med varje berörd församling i samband med fastställandet av den nya indelningen. Däremot anses att samråd vid behov bör ske med berörda stift, i syfte att få en så allsidig belysning som möjligt och för att vederbörlig hänsyn ska kunna tas till sådana lokala förhållanden som kan inverka på beslutet. Ett par remissinstanser har i detta sammanhang framfört att berörda församlingar bör respektive ska informeras. En av remissinstanserna menar att informationen ska ske innan beslut om fastställelse

fattas. Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation har menat att information till församlingarna bör vara en del av kyrkostyrelsens uppdrag.

Kyrkostyrelsen konstaterar att det inte finns något krav på sådan information som remissinstanserna efterfrågat enligt de bestämmelser i 37 kap. i kyrkoordningen som rör indelningsändringar till följd av oregelbundenhet i indelningen. Kyrkostyrelsen instämmer dock i att det i och för sig framstår som både lämpligt och naturligt att en information går ut till varje berörd församling i samband med genomförandet av det föreslagna uppdraget. De närmare formerna för hur och när sådan information ska ske måste emellertid kyrkostyrelsen ha utrymme att besluta om inom ramen för utförandet av uppdraget. Frågan om hur denna informations-spridning ska ske framstår enligt kyrkostyrelsens mening som ett exempel på sådana angelägenheter som lämpligen diskuteras och avgörs i samråd mellan kyrkostyrelsen och varje berört stift för sig. Kyrkostyrelsen anser därför att det inte är lämpligt för kyrkomötet att reglera informationsfrågan närmare i kyrkostyrelsens uppdrag.

Kyrkostyrelsen konstaterar att det kan komma att uppstå behov av särskilda övergångsbestämmelser med anledning av kyrkostyrelsens beslut om fastställande av indelningen. Som exempel kan nämnas att det kan bli aktuellt att göra undantag i bestämmelserna om valbarhet i det fall en församlingsgräns ändras så att valbarheten upphör för en förtroendevald som genom ändringen kommer att byta församlings-tillhörighet. Det är emellertid inte i dagsläget möjligt att fullt ut överblicka vilka övergångsbestämmelser som kan komma att behövas. Kyrkostyrelsen bör därför även få i uppdrag att besluta om sådana övergångsbestämmelser som kan komma att krävas med anledning av beslutet.

Kyrkostyrelsen bör till kyrkomötet 2016 återrapportera resultatet av sitt arbete. Återrapporteringen kan dock inte rimligen behöva ske med någon hög detaljerings-grad. Det torde vara tillräckligt om kyrkostyrelsen på ett övergripande plan kan redovisa hur arbetet har bedrivits och vilka indelningsändringar som gjorts.

2.4 Ändringar i kyrkoordningen

Kyrkostyrelsens förslag: En ny paragraf om att en ändring i församlingsindelningen alltid ska göras så att de berörda församlingarna erhåller sammanhängande gränslinjer införs i kyrkoordningen. Vidare utmönstras begreppet ”fastighetsförhållandena” ur bestämmelserna om samråd och ikraftträdande i 37 kap. 8 respektive 16 §§ i kyrkoordningen, avseende indelningsändringar som endast beror på oregelbundenhet i indelningen. Bestämmelserna träder i kraft den 1 januari 2016.

Ny paragraf: 37 kap. 4 a §

Ändrade paragrafer: 37 kap. 8 och 16 §§

Promemorians förslag: Överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag.

Remissinstanserna

Remissutfallet har redogjorts för under avsnitt 2.1.

2.4.1.1 Sammanhängande gränslinje

Som framhållits ovan kommer kyrkans eget system för att hantera och redovisa den kyrkliga indelningen inte att relatera till fastighetsindelningen som Lantmäteriets system gör idag. Några enklaver kommer därför inte att kunna uppstå av denna anledning och några pastorala eller andra skäl att göra indelningsändringar som leder till uppkomsten av enklaver torde, som framhållits ovan, knappast finnas. Mot bakgrund härav finns det inte några bärande skäl för att tillåta ändringar i församlingsindelningen som medför att församlingar delas upp på flera geografiskt skilda områden. För att för framtiden undvika att en situation med geografisk splittring av församlingar återuppstår föreslår kyrkostyrelsen därför att det i kyrkoordningen införs en ny bestämmelse i 37 kap. i kyrkoordningen, 4 a §, om att det beslutande organet vid ändringar i församlingsindelningen ska se till att de församlingar som berörs av beslutet får sammanhängande gränslinjer. Bestämmelsen föreslås träda i kraft den 1 januari 2016.

2.4.1.2 Ändringar i 37 kap. 8 och 16 §§ i kyrkoordningen

I promemorian anges att eftersom det system för att redovisa indelningen som kyrkan själv ska förvalta kommer att sakna knytning till fastighetsindelningen, kommer det från den 1 januari 2016 inte längre att finnas behov av att kunna besluta om ändring i församlingsindelningen med hänsyn till fastighetsförhållandena. Detta har vidare ansetts föranleda vissa ändringar i bestämmelserna om samråd och ikraftträdande i 37 kap. 8 och 16 §§ i kyrkoordningen, nämligen på så vis att begreppet ”fastighetsförhållandena” utmönstras. Stockholms stift har i sammanhanget påpekat att det även fortsättningsvis kan vara ändamålsenligt att ändra församlingsindelningen i samband med att fastighetsindelningen ändras, särskilt i de fall fastighetsförhållandena ändras som ett led i en kommande exploatering. Kyrkostyrelsen vill i denna del framhålla att fastighetsindelningen även fortsättningsvis kommer att kunna utgöra en del av informationsunderlaget för stiftens (och pastoratens) arbete med indelning, så att man, om man vill, kan dra en församlingsgräns längs med den då kända fastighetsindelningen. Församlingsgränserna kommer att kunna dras även innan man känner till adresskoordinaterna.

Kyrkostyrelsen delar sammanfattningsvis den uppfattning som förts fram i promemorian om behovet av ändringar i 37 kap. 8 och 16 §§ i kyrkoordningen och föreslår att de genomförs. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2016.

2.5 Barnkonsekvensanalys

Förslagen bedöms inte medföra några direkta eller indirekta konsekvenser för barn. Däremot skulle man, i likhet med vad Skara stift anført, kunna säga att förslagen ligger i linje med barnets bästa då det pekar på kostnadseffektivt resultat och därmed en hållbar utveckling.

2.6 Kyrkoordningss kommentarer**37 kap. 4 a §**

Paragrafen är ny. Genom att Svenska kyrkan från och med den 1 januari 2016 kommer att ha en församlingsindelning som är helt frikopplad från fastighetsindelningen, kommer skälen för den fortsatta indelningen att kunna styras helt av

KsSkr 2014:3 inomkyrkliga hänsyn. Det har i ett sådant sammanhang funnits ändamålsenligt att för framtiden undvika att geografisk splittring av församlingar återuppstår. Se vidare avsnitt 2.4.1.1.

37 kap. 8 och 16 §§

Paragraferna ändras genom att begreppet "fastighetsförhållandena" utmönstras, eftersom det från den 1 januari 2016 inte längre kommer att finnas behov av att kunna besluta om ändring i församlingsindelningen med hänsyn till fastighetsförhållandena. Se vidare under avsnitt 2.4.1.2.

3 Fördelning av uppgifter mellan ärkebiskopen och biskopen i Uppsala stift

KsSkr 2014:3

Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen (SvKB 1999:1) att 8 kap. 3 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap. Biskopen

Fördelningen av uppgifterna mellan ärkebiskopen och biskopen i Uppsala stift

3 § Arbetsuppgifterna för ärkebiskopen och biskopen i Uppsala stift fördelas mellan dem på pastorala områden.

Ärkebiskopens pastorala område består av församlingarna inom Uppsala, *Enköpings och Sigtuna* kontrakt.

Biskopens i Uppsala stift pastorala område består av återstående församlingar i Uppsala stift.

Inom sina pastorala områden ska ärkebiskopen respektive biskopen i Uppsala stift svara för uppgifterna enligt 1 § 1–4 och 2 §. De utser även kontraktsprostarna inom sina respektive områden. *I övrigt ska uppgifterna enligt 1 § utföras av ärkebiskopen eller, efter uppdrag från ärkebiskopen, av biskopen.*

3 § Arbetsuppgifterna för ärkebiskopen och biskopen i Uppsala stift fördelas mellan dem på pastorala områden.

Ärkebiskopens pastorala område består av församlingarna inom Uppsala kontrakt.

Biskopens i Uppsala stift pastorala område består av återstående församlingar i Uppsala stift.

Inom sina pastorala områden ska ärkebiskopen respektive biskopen i Uppsala stift svara för uppgifterna enligt 1 § 1–4 och 2 §. De utser även kontraktsprostarna inom sina respektive områden. *Ärkebiskopen och biskopen avgör i samråd vem som ska utföra övriga uppgifter enligt 1 §.*

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2015.

Kyrkostyrelsens förslag

Kyrkostyrelsens förslag: Ärkebiskopens pastorala område reduceras något så att det fortsättningsvis omfattar församlingarna inom Uppsala kontrakt. Vidare föreslås att den ordning, som sedan länge har varit praxis i Uppsala stift, kommer till uttryck i kyrkoordningen genom att det, istället för att det talas om uppdrag från ärkebiskopen, regleras att ärkebiskopen och biskopen i samråd avgör vem som ska utföra uppgifterna inom stiftet.

Ändrade paragrafer: 8 kap. 3 § i kyrkoordningen.

Promemorians förslag: Överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag bortsett från att ärkebiskopens pastorala område föreslås utgöras av församlingarna inom Uppsala pastorat istället för Uppsala kontrakt.

Remissinstanserna

Promemorian har remitterats till domkapitlet i Uppsala stift, Stiftsstyrelsen i Uppsala stift och till samtliga församlingar som inte ingår i ett pastorat och samtliga pastorat inom Uppsala stift.

Ingen av de remissinstanser som yttrat sig har motsatt sig förslaget om att låta den praxis som sedan länge gällt mellan stiftsbiskopen och ärkebiskopen avseende uppgiftsfördelning, komma till uttryck i kyrkoordningen. Däremot har majoriteten av de remissinstanser som yttrat sig motsatt sig förslaget om att ärkebiskopens pastorala område ska utgöras av Uppsala pastorat. Bland dem som motsatt sig förslaget anser ungefär ena hälften att ärkebiskopens pastorala område istället ska utgöras av församlingarna inom Uppsala kontrakt och andra hälften att det ska utgöras av ett annat pastorat eller kontrakt inom stiftet.

Uppsala pastorat delar inte promemorians förslag utan anser att det är önskvärt att Uppsala pastorat hålls samman under samma biskop. Pastoratet menar att ärkebiskopens ansvarsområde i nuvarande situation bör omfatta hela Uppsala kontrakt. *Danmark-Funbo församling* stöder inte förslaget att ärkebiskopens pastorala område ska vara endast Uppsala pastorat utan anser att det ska vara Uppsala kontrakt. Församlingen menar att det finns ett sedan lång tid tillbaka väl utvecklat samarbete mellan församlingarna inom Uppsala kontrakt. Församlingen framhåller att begreppet "Svenska kyrkan i Uppsala" funnits sedan tidigt sjuttital och är väl inarbetat. Att begränsa ärkebiskopens pastorala område till Uppsala pastorat skulle enligt församlingens mening innebära att ärkebiskopen inte får en helhetsbild av Svenska kyrkans arbete i Uppsala. Dessutom skulle förslaget kunna äventyra de särskilda samarbetsavtal som finns mellan församlingarna inom Svenska kyrkan i Uppsala inom en rad områden. Avslutningsvis framhålls också att församlingen, framförallt genom bostadsområdena Sävja, Vilan, Nántuna, Bergsbrunna och Danmark, är en naturlig del av Uppsala stad. *Kontraktsprosten i Uppsala kontrakt* anser att ärkebiskopens pastorala område bör utgöras av hela nuvarande Uppsala kontrakt. Kontraktsprosten har framförallt lyft fram det samarbete som sedan tidigt sjuttital sker under benämningen "Svenska kyrkan i Uppsala" och uttryckt oro för att detta samarbete riskerar äventyras genom promemorians förslag. *Märsta pastorat* anser att ärkebiskopen kan få inblick i församlingslivet på annat sätt än genom att ha ett "eget" pastoralt område. Pastoratet föreslår därför att Svenska kyrkan övergår till ordningen där biskopen i Uppsala stift är biskop för hela stiftet. Om ärkebiskopen önskar ett prostområde så anser Märsta pastorat att Enköpings pastorat bättre speglar hur landet ser ut, där finns både stad och landsbygd.

Sigtuna församling anser att Sigtuna kontrakt även fortsättningsvis bör ingå i ärkebiskopens tillsynsområde. Församlingen pekar på att Sigtuna har en lång historisk tradition av att vara förknippad med ärkebiskopen. Sigtuna är även i det närmaste att betrakta som en förort till Stockholm med dess för- och nackdelar. Vidare menar församlingen att ärkebiskopens pastorala kontakt inte bör reduceras till den som tillkommer domprosten i "Uppsala pastorat", om den ska vara reell. Sigtuna församling menar sammanfattningsvis att Sigtuna, med dess struktur av stad – landsbygd och med sin tradition, vore en viktig "management by walking"-tillgång för ärkebiskopen i hennes uppdrag att leda beslutsarbetet i de nationella organen biskopsmötet, kyrkostyrelsen och läronämnden. Även *Almunge pastorat* har vänt sig mot förslaget och för istället fram församlingarna i Sigtuna som förslag till ärkebiskopens pastorala område. Pastoratet menar att ärkebiskopen på så sätt ges möjlighet att ta del av något annat geografiskt område än församlingarna i Uppsala och pekar på att Sigtuna kontrakt består av församlingar både på landsbygd och i tätort. *Bro församling* bejakar förändring av ärkebiskopens pastorala område men föreslår att t.ex. Enköpings pastorat förblir ärkebiskopens pastorala område istället för Uppsala pastorat. Församlingen menar att det är mer naturligt att Uppsala pastorat är stiftsbiskopens pastorala område. Vidare anføres att det finns en risk att just det pastorat som redan anses ha hög status inomkyrkligt sett skulle kunna komma att betraktas som ett finare pastorat än övriga om det är just detta pastorat som ska kopplas till ärkebiskopen. En sådan lösning äventyrar balansen såväl mellan pastoraten inom Uppsala stift som mellan ärkebiskop och stiftsbiskop. Församlingen menar att den organisation som genomförs bör vara en konsekvens av kyrkans teologiska hållning och identitet. Det talar ett bättre kyrkligt symbolspråk om ärkebiskopens lilla pastorala område är en del av vanligt svenskt församlingsliv, ett bättre snitt av hur det ser ut med landsbygd och stad. Avslutningsvis uppmanar *Bro församling* till att allt bör göras för att undvika risken att ärkebiskopen blir en koncernchef på toppen av hierarkin.

3.1 Bakgrund

3.1.1 Dagens fördelning av uppgifter

Av 8 kap. 3 § i kyrkoordningen framgår vilket pastoralt område i Uppsala stift som ärkebiskopen respektive biskopen i Uppsala ansvarar för. Ärkebiskopens pastorala område består av församlingarna inom Uppsala, Enköpings och Sigtuna kontrakt. Biskopens i Uppsala stift pastorala område består av återstående församlingar i stiftet. På detta sätt klargörs att biskoparna i Uppsala stift har en likartad funktion i relation till stiftet och att båda har ett eget pastoralt ansvar. Uppgiftsfördelningen i övrigt mellan ärkebiskopen och biskopen i Uppsala stift framgår av bestämmelserna i kyrkoordningen. Det är alltså inte fråga om, såsom före kyrkoordningens tillkomst, att alla uppgifter ges på delegation från ärkebiskopen till biskopen i Uppsala stift.

I likhet med nivåutredningen (Arbetet på olika kyrkliga nivåer, SKU 1998:3) menade Centralstyrelsen (CsSkr 1999:3) att den huvudsakliga fördelningen av arbetsuppgifterna mellan ärkebiskopen och biskopen i Uppsala stift skulle slås fast i kyrkoordningen på så sätt att biskoparna skulle tilldelas olika pastorala områden inom stiftet. Bakgrunden till detta var att den tidigare ordningen, där den biträdande biskopen fick sina uppgifter helt på delegation från ärkebiskopen, inte hade fungerat så bra. Det hade uppstått oklarheter, bl.a. om episkopéfunktionen och styrningen i stiftet.

Nivåutredningen framhöll att ärkebiskopens pastoralala område inte skulle få bli större än att det, tillsammans med de nationella uppgifterna, skulle bli en någorlunda rimlig arbetsbörda för ärkebiskopen. Av utredningen framgår att ärkebiskopen bedömdes ägna ungefär 75 procent av faktisk arbetstid åt nationella uppgifter. Detta gjorde att utredningen övervägde om ärkebiskopen skulle frigöras från anknytningen till ett eget stift och enbart bli "riksbiskop". Utredningen avvisade dock denna lösning då en sådan modell skulle innebära en ny teologisk tradition beträffande biskopsämbetet.

Centralstyrelsen erinrade om att det pastoralala ansvaret på stiftsnivån fullgörs inte bara av biskopen. Biskopen delar detta ansvar huvudsakligen med domkapitlet. För att den föreslagna uppdelningen av stiftet i pastoralala områden skulle kunna fungera på ett tillfredställande sätt måste, enligt Centralstyrelsen, båda biskoparna fungera tillsammans med ett domkapitel och för att behålla en samlad stiftsledning skulle det inte vara lämpligt att inrätta ett särskilt domkapitel för varje pastoralt område. Därför föreslog Centralstyrelsen den ordning som nu gäller enligt kyrkoordningen att i domkapitlet i Uppsala stift är ärkebiskopen ordförande medan biskopen i Uppsala stift är förste vice ordförande och domprosten är andre vice ordförande. I stiftsstyrelsen är enligt bestämmelserna i kyrkoordningen biskopen och inte ärkebiskopen ledamot, tillika ordförande.

När det gäller lämplighetsprövningen av blivande präster och vem som vid varje tillfälle skulle ansvara för prästvigningarna och diakonvigningarna menade Centralstyrelsen att det måste ankomma på ärkebiskopen och biskopen i Uppsala stift att träffa överenskommelse härom. Detta kommenterades inte närmare i kyrkomötesbehandlingen. Enligt 8 kap. 3 § i kyrkoordningen ska präst- och diakonvigningar och övriga uppgifter enligt 8 kap. 1 § 5-7 utföras av ärkebiskopen eller, på uppdrag av ärkebiskopen, av biskopen.

3.1.2 Uppsala stifts förslag

Stiftsstyrelsen i Uppsala stift beslutade vid sitt sammanträde den 6 mars 2014 (§ 36 Dnr B19/59/14) att föreslå kyrkostyrelsen att föreslå kyrkomötet en ändring i kyrkoordningen så att ärkebiskopens pastoralala område utgörs av Uppsala pastorat. Vid ett möte på kyrkokansliet den 18 mars 2014 med representanter från Uppsala stift skedde en överläggning om möjligheten att åstadkomma den av stiftsstyrelsen önskade ändringen.

I samband med att en ny ärkebiskop tillträder och med hänsyn till den pågående kontraktsutredningen finns det enligt stiftet skäl att se över biskoparnas pastoralala områden. Ärkebiskopens nationella arbetsuppgifter har under senare år ökat väsentligt samtidigt som de kontrakt som utgör ärkebiskopens pastoralala område är det geografiska område inom stiftet som har haft den största befolkningsökningen. Enligt stiftet bor cirka 40 procent av stiftets befolkning inom detta område. Stiftet framhöll att det råder stor enighet i stiftsstyrelsen om att ärkebiskopen även fortsättningsvis ska ha ett pastoralt område, men att detta bör reduceras något.

Vidare framkom vid mötet att det allt sedan kyrkoordningens tillkomst har varit praxis i stiftet att biskopen i Uppsala stift har utfört präst- och diakonvigningarna och att biskopen har kallat samtliga präster och diakoner till överläggningar i stiftet. Detta har skett efter överenskommelse biskoparna emellan och inte på direkt "uppdrag" från ärkebiskopen. Mot bakgrund av detta framfördes från stiftet att det vore önskvärt att kyrkoordningen ändras även på denna punkt så att den bättre återspeglar nämnda praxis.

Ärkebiskopen har tillfrågats och samtycker till föreslagna ändringar.

3.2.1 Ärkebiskopens pastorala område

Kyrkostyrelsen konstaterar att den nu gällande ordningen, där ärkebiskopen respektive biskopen i Uppsala stift ansvarar för olika pastorala områden i stiftet, har tillämpats under fjorton år och under två ärkebiskopar. Erfarenheten visar att ärkebiskopens nationella arbetsuppgifter under denna tid har ökat väsentligt. Om nivåutredningen beräknade att de nationella uppgifterna utgjorde cirka 75 % av ärkebiskopens arbetstid torde den andelen idag vara betydligt större. Det finns en ökad förväntan från övriga delar av samhället på att ärkebiskopen ska finnas med och aktivt delta i olika sammanhang. Ärkebiskopen som en del av det offentliga rummet tas nu för given och ärkebiskopen har därför mindre arbetstid för sina pastorala områden än som var fallet vid kyrkoordningens tillkomst. Till detta kommer att de tre kontrakt som idag utgör ärkebiskopens pastorala område är det geografiska område inom Uppsala stift som har haft den största befolkningsökningen under de senaste åren. Cirka 40 % av stiftets innevånare bor i detta område.

Kyrkostyrelsen delar den uppfattning som Uppsala stifts stiftsstyrelse har gett uttryck för, att ärkebiskopen även fortsättningsvis bör ha ett pastoralt område. Det förslag som Mårsta pastorat fört fram, som går ut på att frigöra ärkebiskopen från anknytningen till ett eget pastoralt område, kan kyrkostyrelsen inte ställa sig bakom eftersom det skulle innebära, vilket beskrivits under avsnitt 3.1.1, att det införs en ny teologisk tradition beträffande biskopsämbetet.

Mot bakgrund av ärkebiskopens ökande arbetsbelastning, delar kyrkostyrelsen även stiftsstyrelsens uppfattning att ärkebiskopens pastorala område bör reduceras något. Den första fråga som här infinner sig är om det, som vissa av remissinstanserna ansett, finns skäl att förlägga den geografiska placeringen av ärkebiskopens pastorala område utanför Uppsala. Kyrkostyrelsen menar att så inte är fallet. Det faktum att Uppsala är stiftsstad och den stad där kyrkoledningen finns, utgör enligt kyrkostyrelsen starka argument för att ärkebiskopens pastorala område fortsatt ska hänföra sig till Uppsala. Av stor betydelse är också Uppsala domkyrka som stiftskatedral och Svenska kyrkans rikshelgedom. Enligt kyrkostyrelsens mening kan det mot den bakgrunden finnas en symbolisk betydelse av att ärkebiskopens pastorala område hänförs till Uppsala.

En ytterligare fråga som uppkommer är vilken omfattning det pastorala området bör ha. I syfte att ärkebiskopen ska få en någorlunda rimlig arbetsbörda, men med bibehållen grundsyn i fråga om biskopsämbetet har stiftsstyrelsen inledningsvis föreslagit att ärkebiskopens pastorala område endast ska omfatta Uppsala pastorat. Kyrkostyrelsen kan dock konstatera att befogade invändningar mot förslaget har inkommit från de tungt vägande remissinstanserna Uppsala pastorat, kontraktsprosten i Uppsala kontrakt samt Danmark-Funbo församling, som istället anser att det pastorala området ska utgöras av hela Uppsala kontrakt. Med anledning av den remisskritik som framförts har stiftsstyrelsen i Uppsala stift ombetts lämna sina synpunkter. Stiftsstyrelsen har som nytt förslag fört fram Uppsala kontrakt som ärkebiskopens pastorala område. Mot denna bakgrund föreslår kyrkostyrelsen sammanfattningsvis att ärkebiskopens pastorala område ska utgöras av församlingarna inom Uppsala kontrakt.

3.2.2 Samråd mellan ärkebiskopen och biskopen i Uppsala stift

Kyrkostyrelsen föreslår vidare att den ordning som sedan länge har varit praxis i Uppsala stift, kommer till uttryck i kyrkoordningen genom att det, istället för att det talas om uppdrag från ärkebiskopen, regleras att ärkebiskopen och biskopen i samråd avgör vem som ska utföra uppgifterna inom stiftet. Kyrkostyrelsen föreslår att 8 kap. 3 § i kyrkoordningen ändras i enlighet med promemorians förslag.

3.3 Barnkonsekvensanalys

Förslagen bedöms inte medföra några direkta eller indirekta konsekvenser för barn.

3.4 Kyrkoordningskommentarer

8 kap. 3 §

Paragrafens första stycke ändras på så vis att ärkebiskopens pastoralas område reduceras till att avse församlingarna inom Uppsala kontrakt. Motiven för ändringen framgår av avsnitt 3.2.1.

Ändringen i andra stycket utgör en kodifiering av den praxis som sedan länge gällt mellan ärkebiskopen och biskopen i Uppsala stift, se avsnitt 3.2.2.

4 Fortsatt beredning av kontraktsfrågorna

Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut

KsSkr 2014:3

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i övergångsbestämmelserna till kyrkomötets beslut om ändringar i kyrkoordningen (SvKB 1999:1), SvKB 2012:14.

Förslag till ändringar i SvKB 2012:14

Kyrkomötet beslutar i fråga om SvKB 2012:14 att punkten 7 i övergångsbestämmelserna till SvKB 2012:14 ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

7. Trots bestämmelserna i 36 kap. 5 § får kontrakt enligt den indelning som gäller den 1 januari 2014 finnas kvar till den 1 januari 2016, även om de då inte uppfyller dessa bestämmelser.

Föreslagen lydelse

7. Trots bestämmelserna i 36 kap. 5 § får kontrakt enligt den indelning som gäller den 1 januari 2014 finnas kvar till den 1 januari 2018, även om de då inte uppfyller dessa bestämmelser.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2015.

Kyrkostyrelsens förslag

Kyrkostyrelsens förslag: Det undantag som idag finns för vissa kontrakt enligt punkten 7 i övergångsbestämmelserna till SvKB 2012:14 föreslås förlängas så att det gäller till den 1 januari 2018. Detta har sin grund i att kyrkostyrelsen har beslutat om fortsatt utredning av kontraktsfrågorna.

Bestämmelsen föreslås träda i kraft den 1 januari 2015.

Ändrad bestämmelse: Punkten 7 i övergångsbestämmelserna till SvKB 2012:14.

Promemorians förslag: Promemorian innehåller inget förslag i denna del.

Remissinstanserna

Av de remissinstanser som har inbjudits att lämna synpunkter på utredningens förslag genom s.k. EasyResearch har 39 procent valt att lämna svar. För remissutfallet redogörs nedan.

4.1 Bakgrund

Den 1 januari 2014 trädde de s.k. strukturförändringarna i kraft. I skrivelsen som låg till grund för kyrkomötesbeslutet (*Strukturfrågor*, KsSkr 2012:5) noterade kyrkostyrelsen att ändringarna kunde leda till att pastoraten blev betydligt större. Kyrkostyrelsen aviserade att det därför behövde ske en översyn av kontraktets ställning och uppgifter liksom av kontraktsindelningen. Styrelsen föreslog också en övergångsbestämmelse som gör det möjligt för nuvarande kontraktsindelning att bestå till den 1 januari 2016. – Kyrkomötet beslöt i enlighet med kyrkostyrelsens förslag.

Kyrkostyrelsen beslöt i september 2012 att tillsätta en utredning om kontraktets ställning, uppgifter och indelning samt om domprostens ställning, uppgifter och tillsättning. En särskild utredare utsågs. Utredaren överlämnade sina förslag gällande domprost den 15 januari 2013 och förslagen rörande kontrakten den 15 januari 2014, i enlighet med direktiven. Den del av utredningen som behandlar kontraktsfrågorna fick namnet *Kontraktets ställning, uppgifter och indelning* (SKU 2014:1). Utredningen, i den del som avser kontrakten, skickades ut på remiss genom s.k. EasyResearch. Sista svarsdatum sattes till den 17 april 2014.

4.2 Kyrkostyrelsens överväganden

En föredragning av det preliminära remissutfallet av kontraktsutredningen gjordes för kyrkostyrelsens arbetsutskott den 25 april 2014. Efter föredragningen beslöt arbetsutskottet att föreslå kyrkostyrelsen att inte gå vidare med utredningens förslag och i stället göra en fortsatt utredning i syfte att avreglera kontrakten så mycket som möjligt i kyrkoordningen. En sådan avreglering leder enligt arbetsutskottet till större frihet för stiftens vad gäller kontraktsindelning och utseende av kontraktsprostar. Ett förslag i enlighet med detta skulle, enligt arbetsutskottets förslag, kunna presenteras för kyrkomötet 2015.

På kyrkostyrelsens sammanträde den 12 maj 2014 presenterades en slutlig remissammanställning. Av denna framgår bl.a. följande.

Svarsfrekvensen är låg, vilket bör tas i beaktande vid en bedömning av remissutfallet. Trots en viss förlängning av svarstiden var svarsfrekvensen endast 39 procent den 28 april. Av de kategorier av remissinstanser som har svarat är stiftens (stiftsstyrelser, domkapitel och biskopar) flitigast. Remissvaren är förhållandevis spretiga och en hel del kritik riktas mot utredningens slutsatser. Bland annat ifrågasätts utredningens slutsats att begreppet kontrakt måste bytas ut. Nära hälften av de svarande säger ja till förslaget medan lika många säger nej. Vidare framkommer kritik mot att ett prostområde (som utredningen föreslår att kontrakten ska benämnas) ska kunna bestå av enbart en enhet. Nära 60 procent säger ja till förslaget medan en femtedel säger nej och lika många anser att förslaget bör justeras. Flera remissinstanser menar att den episkopala linjen måste värnas vid en sådan konstruktion, något som inte utredningen föreslår några åtgärder för. Flera av utredningsförslagen kritiserar remissinstanserna för att det anses vara fråga om onödiga regleringar. Ett exempel på det är utredningens förslag om att biskopen ska utse en kyrkoherde till (kontrakts-)prost om inte synnerliga skäl föreligger. De flesta (ca 70 procent) är för att den som utses till (kontrakts-)prost ska vara kyrkoherde. Däremot menar flera remissinstanser att det i de allra flesta fall är kyrkoherdar som utses till kontraktsprostar redan idag och att detta därför inte behöver regleras. Annan kritik går ut på att nationell nivå skulle gå utöver sin kompetens om utredningens förslag i vissa delar, som i och för sig anses positiva, genomförs. Det gäller särskilt det föreslagna kravet på stiftens att gå igenom indelningen och namnen på de i utredningen benämnda prostområdena till en viss tidpunkt, då detta, enligt några remissinstanser, redan är en uppgift som ligger på stiftens genom kyrkoordningen. – Remissinstanserna är påfallande positiva till att även diakoner, och inte enbart präster, hörs innan biskopen utser en (kontrakts-)prost. Dessutom ställer sig många remissinstanser, i synnerhet stiftens, positiva till att lösgöra valkretsindelningen till stiftsfullmäktige från kontraktsindelningen, samtidigt som många (nära en femtedel) säger sig inte ha någon uppfattning i frågan och inte heller ha tillräckligt med kunskap för att bedöma densamma.

Kyrkostyrelsen beslöt i enlighet med arbetsutskottets förslag.

4.3 Den fortsatta beredningen av kontraktsfrågorna

KsSkr 2014:3

Enligt 36 kap. 5 § 1 st i kyrkoordningen består ett kontrakt av en eller flera församlingar som inte ingår i ett pastorat och/eller ett eller flera pastorat i ett stift, dock alltid minst två enheter. I avvaktan på kontraktsutredningens slutsatser har de kontrakt som pga. strukturförändringarna idag enbart består av en enhet undantagits från kyrkoordningens krav genom punkten 7 i övergångsbestämmelserna till SvKB 2012:14. Där sägs att trots bestämmelserna i 36 kap. 5 § så får kontrakt enligt den indelning som gäller den 1 januari 2014 finnas kvar till den 1 januari 2016, även om de inte uppfyller dessa bestämmelser.

Den av kyrkostyrelsen beslutade fortsatta utredning som ska ske av kontrakten innebär att eventuella förslag till följd av en sådan utredning kommer att kunna lämnas till kyrkomötet tidigast år 2015. Då blir tiden alltför knapp för stiftens för att de, om kyrkomötets beslut med anledning av utredningens förslag så föranleder, ska hinna fatta beslut om ändrad indelning rörande de kontrakt som består av bara en enhet i enlighet med punkten 7 i övergångsbestämmelserna. Den undantagslösning som finns i punkten 7 i övergångsbestämmelserna bör därför förlängas, lämpligen till den 1 januari 2018.

4.4 Barnkonsekvensanalys

Förslaget bedöms inte medföra några direkta eller indirekta konsekvenser för barn.

4.5 Kyrkoordningskommentar

Införande- och övergångsbestämmelser till SvKB 2012:14

7.

Då kyrkostyrelsen har beslutat om en fortsatt utredning av kontraktsfrågorna behöver undantaget i p. 7 i övergångsbestämmelserna förlängas till den 1 januari 2018. Genom förlängningen blir det möjligt för ett kontrakt att bestå som sådant t.o.m. 2017 trots att det bara utgörs av en enhet. I vad mån undantaget kommer att behöva nyttjas beror på vad den fortsatta utredningen om avreglering leder till.

5 Tillsättande av ett arvodesorgan på Svenska kyrkans nationella nivå

Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag
dels om ändringar i kyrkoordningen (SvKB 1999:1),
dels om ändringar i Arbetsordning för kyrkomötet (SvKB 1999:3),
dels om ändringar i Ersättningsstadga (SvKB 2012:17) samt
dels om en Instruktion för Svenska kyrkans arvodesnämnd.

Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen (SvKB 1999:1) att det ska införas en ny paragraf, 10 kap. 11 § av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 kap. Den nationella nivåns uppdrag

11 § Svenska kyrkans arvodesnämnd är ett särskilt organ för att fastställa sammanträdesarvoden för kyrkomötets ledamöter samt för de övriga förtroendevalda som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen.

Arvoden för arvodesnämndens ledamöter regleras i Ersättningsstadgan (SvKB 2012:17).

Arvodesnämnden ska självständigt fullgöra de uppgifter som anges i instruktionen för nämnden.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2015.

Förslag till ändringar i Arbetsordning för kyrkomötet

Kyrkomötet beslutar i fråga om Arbetsordning för kyrkomötet (SvKB 1999:3) att 4 kap. 13 § och 7 kap. 1 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap. Ärendenas beredning

13 § Kyrkorättsutskottet bereder ärenden om lagen om Svenska kyrkan (1998:1591), lagstiftningsfrågor om Svenska kyrkan som registrerat trossamfund, begravningsverksamheten och

13 § Kyrkorättsutskottet bereder ärenden om lagen om Svenska kyrkan (1998:1591), lagstiftningsfrågor om Svenska kyrkan som registrerat trossamfund, begravningsverksamheten och

den kulturhistoriskt värdefulla egendomen samt kyrkomötets arbetsordning och instruktionen för kyrkostyrelsen.

Kyrkorättsutskottet ska yttra sig över förslag till ändringar i kyrkoordningen som finns i en skrivelse från kyrkostyrelsen eller i en motion. Det finns ytterligare bestämmelser om yttranden från kyrkorättsutskottet i 21 §.

För att yttra sig över förslag till ändringar i kyrkoordningen får kyrkorättsutskottet sammanträda innan årets första kyrkomötes-sammanträde har öppnats.

den kulturhistoriskt värdefulla egendomen samt kyrkomötets arbetsordning och instruktionen för kyrkostyrelsen.

Kyrkorättsutskottet bereder också av Svenska kyrkans arvodesnämnd till kyrkomötet överlämnade verksamhetsberättelser.

Kyrkorättsutskottet ska yttra sig över förslag till ändringar i kyrkoordningen som finns i en skrivelse från kyrkostyrelsen eller i en motion. Det finns ytterligare bestämmelser om yttranden från kyrkorättsutskottet i 21 §.

För att yttra sig över förslag till ändringar i kyrkoordningen får kyrkorättsutskottet sammanträda innan årets första kyrkomötes-sammanträde har öppnats.

7 kap. Arvoden

- 1 § Ledamöter av kyrkomötet samt förtroendevalda som utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen har rätt till arvode och ersättning.
- Närmare bestämmelser om arvoden och ersättningar meddelas av kyrkomötet i särskilt beslut.

- 1 § Ledamöter av kyrkomötet samt förtroendevalda som utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen har rätt till arvode och ersättning.
- Som framgår av 10 kap. 11 § i kyrkoordningen (SvKB 1999:1) ska Svenska kyrkans arvodesnämnd fastställa sammanträdesarvoden för kyrkomötets ledamöter samt för de övriga förtroendevalda som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen, dock inte för arvodesnämndens ledamöter.*

Närmare bestämmelser om arvoden och ersättningar meddelas av kyrkomötet i särskilt beslut.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2015.

Förslag till ändringar i Ersättningsstadga

Kyrkomötet beslutar i fråga om Ersättningsstadga (SvKB 2012:17) att 4–5 och 9 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Sammanträdesarvoden

- 4 § *Sammanträdesarvodet till kyrkomötets ledamöter utgår med ett belopp som motsvarar 3 procent av ett basbelopp.*
- 5 § *Sammanträdesarvodet till ledamöter i organ som är utsedda av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen utgår med ett belopp som motsvarar 2 procent av ett basbelopp.*

Fasta arvoden

- 9 § Till ordföranden i Svenska kyrkans överklagandenämnd utgår ett fast årligt arvode motsvarande 125 procent av ett basbelopp och till dess vice ordförande ett fast årligt arvode motsvarande 25 procent av ett basbelopp.
- Till ordföranden i Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar utgår ett fast årligt arvode motsvarande 25 procent av ett basbelopp.
- Till ordföranden i Svenska kyrkans valprövningsnämnd utgår ett fast årligt arvode motsvarande 25 procent av ett basbelopp och till dess vice ordförande ett fast årligt arvode motsvarande 12,5 procent av ett basbelopp.

Föreslagen lydelse

- 4 § *Sammanträdesarvode till kyrkomötets ledamöter utgår med ett belopp som Svenska kyrkans arvodesnämnd fastställer.*
- 5 § *Sammanträdesarvode till ledamöter i organ som är utsedda av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen, förutom till arvodesnämndens ledamöter, utgår med ett belopp som Svenska kyrkans arvodesnämnd fastställer.*
- Sammanträdesarvode till ledamöter i Svenska kyrkans arvodesnämnd utgår med ett belopp som kyrkomötets presidium fastställer.*

- 9 § Till ordföranden i Svenska kyrkans överklagandenämnd utgår ett fast årligt arvode motsvarande 125 procent av ett basbelopp och till dess vice ordförande ett fast årligt arvode motsvarande 25 procent av ett basbelopp.
- Till ordföranden i Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar utgår ett fast årligt arvode motsvarande 25 procent av ett basbelopp.
- Till ordföranden i Svenska kyrkans valprövningsnämnd utgår ett fast årligt arvode motsvarande 25 procent av ett basbelopp och till dess vice ordförande ett fast årligt arvode motsvarande 12,5 procent av ett basbelopp.
- Till ordföranden i Svenska kyrkans arvodesnämnd utgår ett fast årligt arvode motsvarande 12,5 procent av ett basbelopp.*

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2015.

Förslag till instruktion för Svenska kyrkans arvodesnämnd

KsSkr 2014:3

Kyrkomötet beslutar att Instruktion för Svenska kyrkans arvodesnämnd ska ha följande lydelse.

Svenska kyrkans arvodesnämnd

1 § Som framgår av 10 kap. 11 § i kyrkoordningen (SvKB 1999:1) ska Svenska kyrkans arvodesnämnd fastställa sammanträdesarvoden för kyrkomötets ledamöter samt för de övriga förtroendevalda som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen, dock inte för arvodesnämndens ledamöter.

Nämndens sammansättning

2 § Arvodesnämnden ska bestå av en ordförande och två övriga ledamöter.

Val till arvodesnämnden

3 § Ledamöterna väljs av kyrkomötet för fyra år, räknat från och med den 1 januari året efter valåret.

Om en ledamot avgår under tjänstgöringstiden, ska ett fyllnadsval hållas för den tid som återstår.

Vem som får fatta beslut

4 § Arvodesnämnden är beslutförför när samtliga ledamöter är närvarande.

I en arbetsordning får nämnden besluta om de närmare formerna för sitt arbete.

Överklagande

5 § Arvodesnämndens beslut får inte överklagas.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2015. När kyrkomötet första gången förrättar val till Svenska kyrkans arvodesnämnd ska valet avse tiden fr.o.m. den 1 januari 2016 t.o.m. den 31 december 2017.

Kyrkostyrelsens förslag

Kyrkostyrelsens förslag: En ny nämnd på nationell nivå, Svenska kyrkans arvodesnämnd, tillsätts. Nämnden ska vara ett särskilt organ på nationell nivå för fastställande av sammanträdesarvoden för kyrkomötets ledamöter samt för de övriga förtroendevalda som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen, utom för arvodesnämndens egna ledamöter. Nämndens ledamöter utses av kyrkomötet. Förslaget innebär en ny bestämmelse i kyrkoordningen om arvodesnämnden samt en instruktion för nämnden. Förslaget innebär även ändringar i ersättningsstadgan och i kyrkomötets arbetsordning.

Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2015.

Nya paragrafer: 10 kap. 11 § i kyrkoordningen.

Ändrade paragrafer: 4 kap. 13 § och 7 kap. 1 § i Arbetsordning för kyrkomötet samt 4–5 §§ och 9 § i Ersättningsstadgan.

Ny instruktion: Instruktion för Svenska kyrkans arvodesnämnd.

5.1 Bakgrund

5.1.1 Ledamotsarvoden på Svenska kyrkans nationella nivå

Ledamotsarvodena på nationell nivå är inte kyrkoordningsreglerade. Däremot framgår det av 11 kap. 23 § i kyrkoordningen att ytterligare bestämmelser om kyrkomötet finns i kyrkomötets arbetsordning. I 7 kap. 1 § i Kyrkomötets beslut (SvKB 1999:3) om Arbetsordning för kyrkomötet sägs att ledamöter av kyrkomötet samt förtroendevalda som utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen har rätt till arvode och ersättning, samt att närmare bestämmelser om arvoden och ersättningar meddelas av kyrkomötet i särskilt beslut.

Nu gällande regler, Kyrkomötets beslut (SvKB 2012:17) om Ersättningsstadga, trädde i kraft den 1 januari 2014 och ersatte då Kyrkomötets beslut (SvKB 2001:18) om Ersättningsstadga. Ersättningsstadgan reglerar arvoden och ersättningar för kyrkomötets ledamöter samt för de övriga förtroendevalda som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen. De ersättningsnivåer som anges i stadgan bygger i de flesta fall på prisbasbelopp enligt Socialförsäkringsbalken (2010:110). Prisbasbeloppet har för år 2014 beräknats till 44 400 kr.

5.1.1.1 Gemensamma regler för alla förtroendevalda på nationell nivå

Sammanträdesarvode

För alla förtroendevalda som omfattas av ersättningsstadgan finns allmänna bestämmelser om sammanträdesarvode. Enligt 2 § i ersättningsstadgan utgår sammanträdesarvode för ett protokollfört sammanträde oavsett sammanträdet längd. Endast ett sammanträdesarvode per dygn kan utgå. Sammanträdesarvode avses ersätta den förtroendevaldes inläsning, närvaro och ansvarstagande. (2 §)

Arvodet utgår till ordinarie ledamot samt till tjänstgörande ersättare och ersättare som är närvarande på ordförandes särskilda kallelse. Sammanträdesarvode utgår inte till den förtroendevalde som enligt kyrkoordningen är skyldig att delta i sammanträdet. (3 §)

Reseförmåner

Enligt 12 § gäller att de bestämmelser om reseförmåner som enligt kollektivavtalet gäller för anställda i kyrkokansliet också ska tillämpas vid resor med anledning av

uppdrag som ledamot av kyrkomötet, i organ utsedda av kyrkomötet samt i organ utsedda av kyrkostyrelsen. Ledamoten ska anses ha sitt tjänsteställe i bostaden. Bestämmelserna om reseförmåner för ledamöter ska även tillämpas för ersättare som tjänstgör i ledamots ställe eller som efter särskild kallelse deltar i ett sammanträde.

5.1.1.2 Särskilda regler för kyrkomötets ledamöter

Sammanträdesarvode

Till kyrkomötets ledamöter utgår sammanträdesarvode under kyrkomötets sammanträdesdagar jämte en inledande förberedelsedag vid varje session. Till kyrkomötets ledamöter utgår dock inte sammanträdesarvode enligt ersättningsstadgan för ett sammanträde i något annat organ under den tid som kyrkomötet är samlat. (3 §)

Sammanträdesarvodet till kyrkomötets ledamöter utgår med ett belopp som motsvarar tre procent av ett basbelopp. (se 4 §)

Fasta arvoden

Till kyrkomötets ordförande utgår ett fast årligt arvode motsvarande 50 procent av ett basbelopp. Till kyrkomötets förste och andre vice ordförande utgår ett fast årligt arvode motsvarande 12,5 procent av ett basbelopp. (6 §)

Ersättning för förlorad arbetsförtjänst

Till kyrkomötets ledamöter får också betalas ersättning för styrkt förlorad arbetsförtjänst. Semester och kompensationsledighet berättigar inte till ersättning för förlorad arbetsförtjänst. Ersättning för förlorad arbetsförtjänst betalas per sammanträdesdag med högst 7 procent av ett basbelopp. Till den ledamot som har förlorat arbetsförtjänst men som inte kan redovisa för den får ersättning betalas med ett belopp som motsvarar den sjukpenning som skulle ha betalats från Försäkringskassan vid sjukdom. (11 §)

Ersättning för barntillsyn

De kyrkomötesledamöter som behöver anlita barntillsyn under kyrkomötets sessioner har rätt till skälig ersättning för barnvakt. Ersättning kan utgå för barn upp till tolv år. Kyrkomötets presidium beslutar om ersättningens storlek. (13 §)

5.1.1.3 Särskilda regler för övriga ledamöter som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen

Sammanträdesarvode

Sammanträdesarvodet till ledamöter i organ som är utsedda av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen utgår med ett belopp som motsvarar 2 procent av ett basbelopp (5 §).

Kyrkostyrelsens vice ordförande och arbetsutskott

Till kyrkostyrelsens förste och andre vice ordförande utgår ett fast årligt arvode motsvarande 200 procent av ett basbelopp.¹ Till ledamöter i kyrkostyrelsens arbetsutskott utgår ett fast årligt arvode motsvarande 100 procent av ett basbelopp och till ersättare i arbetsutskottet ett fast årligt arvode motsvarande 50 procent av ett basbelopp. (7 §)

1) Ärkebiskopen är ordförande i kyrkostyrelsen (se 12 kap. 6 § i kyrkoordningen) och arvodet till kyrkostyrelsens ordförande regleras således inte i ersättningsstadgan.

Ordföranden och vice ordföranden i nämnder på nationell nivå

Till ordföranden i Svenska kyrkans överklagandenämnd utgår ett fast årligt arvode motsvarande 125 procent av ett basbelopp och till dess vice ordförande ett fast årligt arvode motsvarande 25 procent av ett basbelopp. (9 § 1 st)

Till ordföranden i Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar utgår ett fast årligt arvode motsvarande 25 procent av ett basbelopp. (9 § 2 st)

Till ordföranden i Svenska kyrkans valprövningsnämnd utgår ett fast årligt arvode motsvarande 25 procent av ett basbelopp och till dess vice ordförande ett fast årligt arvode motsvarande 12,5 procent av ett basbelopp. (9 § 3 st)

Kyrkomötets revisorer

Till ordföranden bland kyrkomötets revisorer utgår ett fast årligt arvode motsvarande 75 procent av ett basbelopp och till övriga revisorer valda av kyrkomötet ett fast årligt arvode motsvarande 50 procent av ett basbelopp. (10 §)

5.1.2 Ledamotsarvoden i riksdag och regering m.m.**5.1.2.1 Riksdagsledamöternas arvoden**

Enligt 9 kap. 6 § riksdagsordningen (1974:153) ska en riksdagsledamot av statsmedel erhålla arvode för sitt uppdrag. Bestämmelser om detta, om andra ekonomiska villkor med anledning av uppdraget och om gottgörelse till ersättare för riksdagsledamot finns i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter.

Enligt 3 kap. 1 § lagen om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter ska ledamotsarvode betalas med ett belopp för månad som Riksdagens arvodesnämnd bestämmer.

Enligt 2 kap. 1 § samma lag erhåller riksdagens talman ett arvode som motsvarar arvodet till statsministern. Enligt 3 kap. 2 § betalas tilläggsarvode för månad till vice talman med 30 procent, till ordförande i utskott med 20 procent och till vice ordförande i utskott med 15 procent av ledamotsarvodet.

Vidare finns regler om resekostnadsersättning, traktamente, viss teknisk utrustning, ålders- och sjukpension m.m.

5.1.2.2 Statsrådets arvoden

Enligt 1 § lagen (1991:359) om arvoden till statsråden m.m. ska arvoden till statsråden betalas månadsvis med ett belopp som fastställs av Statsrådsarvodesnämnden. Nämnden beslutar också om avgångsersättning till statsråd.

I lagen finns även regler om avdrag på arvodet när ett statsråd inte kan fullgöra sitt uppdrag på grund av sjukdom, regler om avlöningsförstärkning om statsrådet har längre färdväg än 70 km från bostaden på hemorten till Regeringskansliet, m.m.

5.1.2.3 Lön till riksdagens ombudsmän och riksrevisorerna

Enligt 1 § lagen (2012:882) med instruktion för Nämnden för lön till riksdagens ombudsmän och riksrevisorerna ska nämnden bestämma det belopp som månadsvis ska betalas i lön till riksdagens ombudsmän och riksrevisorerna.

5.1.2.4 Arvoden till andra uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ

I lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ finns en rad arvoden reglerade. I 1 § finns regler om arvoden till bl.a. fullmäktigeledamöter i Sveriges riksbank, ledamöter i riksdagsstyrelsen, Riksrevisionens parlamentariska råd och Nordiska rådets svenska delegation. Dessa erhåller

månadsarvoden bestämda i procent av riksdagsledamöternas arvoden. Vidare utgår sammanträdesarvoden för fullgörande av dessa uppdrag (se 2 §).

För ordföranden och i vissa fall ledamöter i riksdagens nämndmyndigheter utbetalas i stället årsarvoden (se 1 a §). Bland riksdagens nämndmyndigheter kan nämnas Valprovsnämnden, Riksdagens överklagandenämnd, Nämnden för lön till riksdagens ombudsmän och riksrevisorerna samt Statsrådsarvodesnämnden. För vissa uppdrag utgår även sammanträdesarvoden (se 1 b §).

Det kan noteras att arvoden till ledamöterna i Riksdagens arvodesnämnd beslutas av Riksdagsstyrelsen (se 14 § lagen (2012:883) med instruktion för Riksdagens arvodesnämnd).

5.2 Kyrkostyrelsens överväganden och förslag

5.2.1 Uppdraget

I Kyrkorättsutskottets betänkande Kr 2010:5 *Modernisering av ersättningsstadgan* ansåg utskottet att presidiet borde överväga att inrätta ett särskilt organ för att besluta om ersättningar.

I presidiets skrivelse 2012:1 *Ny ersättningsstadga* anförde presidiet bl.a. följande. ”Det finns anledning att regelbundet se över samtliga arvoden. Kyrkomötets presidium anser att det bör göras av ett fristående organ och föreslår därför att kyrkomötet ska besluta att inrätta ett särskilt organ som inför varje mandatperiod ska se över arvoden.”

I Kyrkorättsutskottets betänkande 2012:1 *Ny ersättningsstadga* anförde utskottet bl.a. följande. ”Kyrkorättsutskottet påtalade under 2010 års kyrkomöte att det rått oklarhet om formerna för beslut om ersättningar. Utskottet ansåg därför att det bör övervägas om ett särskilt organ bör inrättas för uppgiften. Kyrkomötets presidium anser att det finns anledning att regelbundet se över samtliga arvoden och föreslår att kyrkomötet inrättar ett särskilt organ som inför varje mandatperiod ska se över arvoden. Kyrkorättsutskottet finner den föreslagna modellen lämplig. Det är en fördel att ha ett fristående organ som ansvarar för samtliga arvodesfrågor rörande de uppdrag som regleras i ersättningsstadgan. Kyrkorättsutskottet tillstyrker förslaget.”

Kyrkomötet beslutade i enlighet med presidiets förslag.

5.2.2 Ett arvodesorgan för förtroendevalda på Svenska kyrkans nationella nivå

5.2.2.1 Vilka arvoden ska organet besluta om?

Kyrkomötets beslut innebär att det ska tillsättas ett särskilt organ som inför varje mandatperiod ska se över arvoden. Kyrkomötets presidium ansåg i sin skrivelse PSkr 2012:1 *Ny ersättningsstadga* att det finns anledning att regelbundet se över samtliga arvoden. Kyrkorättsutskottet anförde i sitt betänkande med anledning av presidiets skrivelse (Kr 2012:1 *Ny ersättningsstadga*) att den föreslagna modellen är lämplig och att det är en fördel att ha ett fristående organ som ansvarar för samtliga arvodesfrågor rörande de uppdrag som regleras i ersättningsstadgan och tillstyrkte presidiets förslag.

De arvoden som regleras i ersättningsstadgan är arvoden för kyrkomötets ledamöter samt för de övriga förtroendevalda som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen. Det slås fast att arvode kan utgå som sammanträdesarvode och som ett fast årsarvode.

Vidare regleras ersättning för förlorad arbetsförtjänst, reseförmåner samt ersättning för barntillsyn i ersättningsstadgan.

Vilka arvoden bör arvodesorganet besluta om? Vid en jämförelse med vad arvodes- och lönenämnderna under riksdagen beslutar om så är det, vad gäller Riksdagens arvodesnämnd och Statsrådsarvodesnämnden, det månatliga belopp som ska betalas som arvode till riksdagsledamöterna respektive statsråden. Tilläggsarvode till vice talman, ordförande i utskott m.fl. betalas ut med en lagstadgad procent av riksdagsledamöternas månatliga arvode. Utöver detta finns resekostnadsersättningar, traktamenten m.m. också lagreglerade och bestäms således inte av nämnderna.

Kyrkomötets ledamöter har inte något sådant månatligt arvode. Kyrkomötet har, till skillnad från riksdagen, endast två sessioner per år. I stället utgår arvode i form av sammanträdesarvode med ett belopp som motsvarar 3 procent av ett basbelopp. Vad gäller sammanträdesarvodet till ledamöter i övriga organ som är utsedda av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen är detta i stället 2 procent av ett basbelopp. Utöver detta tillkommer fasta årliga arvoden till särskilt utpekade innehavare av vissa poster.

En lämplig lösning kan vara att arvodesorganet har att besluta om det belopp som sammanträdesarvodet ska uppgå till avseende förtroendevalda i kyrkomötet eller organ som utses av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen. Beloppet ska kunna vara olika för förtroendevalda i kyrkomötet jämfört med de organ som utses av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen. Arvodesorganet bör dock inte besluta om sammanträdesarvodet avseende de egna ledamöterna. Här krävs en särreglering; se mer om detta nedan.

De fasta årliga arvoden till vissa utpekade funktioner bör även fortsättningsvis regleras genom ersättningsstadgan, som idag, och inte beslutas av arvodesorganet. Detta motsvarar till en del också vad som gäller på den statliga sidan. Ersättningarna i övrigt, alltså ersättning för förlorad arbetsförtjänst, reseförmåner och ersättning för barn tillsyn, bör inte heller vara något som arvodesorganet beslutar om, utan de ska även fortsättningsvis regleras i ersättningsstadgan. För detta talar att motsvarande ersättningar för riksdagsledamöter m.fl. inte beslutas av de statliga arvodesnämnderna utan regleras i lag. Däremot kan eventuella tak för ersättningarna med fördel kopplas till det sammanträdesarvode som beslutas av arvodesorganet.

5.2.2.2 Vem ska utse ledamöterna i organet?

Ledamöterna i nämnderna om arvoden och lön till riksdagsledamöter, statsråd m.fl. utses av riksdagen (se 8 kap. 4–5 §§ riksdagsordningen). Genom en ändring i riksdagsordningen som träder i kraft den 1 maj 2014 så gäller detta även ledamöterna i Riksdagens arvodesnämnd. Den nu gällande, men snart ändrade, ordningen är att riksdagsstyrelsen är det organ som utser ledamöterna i Riksdagens arvodesnämnd.

I likhet med vad som annars gäller för nämnder på den nationella nivån bör kyrkomötet utse ledamöterna i det kyrkliga arvodesorganet.

Enligt riksdagsordningen är det konstitutionsutskottet som bereder frågan om val av ledamöter till nämnderna som beslutar om arvoden och lön. Frågan är om det är lämpligt med en liknande ordning för det arvodesorgan som nu ska inrättas för förtroendevalda på Svenska kyrkans nationella nivå. Till skillnad från riksdagen sammanträder kyrkomötet endast vid två sessioner per år. Under dessa två sessioner arbetar kyrkomötesledamöterna intensivt. Att lägga på ett utskott en ytterligare arbetsbörda under den knappa tid som står till deras förfogande är inte lämpligt. Ett sådant beredningskrav av frågan om val av ledamöter i arvodesorganet bör därför inte införas och ärendet bör istället lämpligen beredas av kyrkomötets valberedning i likhet med övriga val som ska förrättas av kyrkomötet (se 11 kap. 11 § i kyrko-

ordningen). Valberedningen bereder bl.a. val till de tre befintliga nämnderna på nationell nivå och dessa tre ska uttryckligen fullgöra sina uppgifter självständigt.

KsSkr 2014:3

5.2.2.3 Hur ska organet vara uppbyggt?

Om ledamöterna

Om man ser till de tre nämnder för arvoden och löner som är myndigheter under riksdagen, så består de alla av en ordförande och två övriga ledamöter. Detta kan vara en lämplig ordning även för Svenska kyrkans arvodesorgan. – Som redan redogjorts för ovan bör ledamöterna kunna utses av kyrkomötet.

Arvode till ledamöterna

Arvode bör utgå till arvodesorganets ledamöter i likhet med andra ledamöter i organ som utses av kyrkomötet m.fl. Som redan nämnts ovan vore det dock inte lämpligt att arvodesorganet beslutar om sina egna arvoden.

Som framgår ovan föreslås att arvodesorganet beslutar om sammanträdesarvoden för förtroendevalda på nationell nivå, dock inte till organets egna ledamöter. Övriga ersättningar framgår av ersättningsstadgan och beslutas således av kyrkomötet.

Arvode till Riksdagens arvodesnämnds ledamöter regleras inte i lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ, där arvoden till ordförande och ledamöter i Nämnden för lön till riksdagens ombudsmän och riksrevisorerna samt Statsrådsarvodesnämnden regleras. I stället framgår det av instruktionen för Riksdagens arvodesnämnd att det är riksdagsstyrelsen som beslutar om arvoden till nämndens ledamöter.

På Svenska kyrkans nationella nivå finns inte någon direkt motsvarighet till riksdagsstyrelsen. Enligt nu gällande ersättningsstadga är det dock kyrkomötets presidium som beslutar om ersättning för barntillsyn. Därför vore det en möjlig lösning att låta kyrkomötets presidium även besluta om sammanträdesarvodet för arvodesorganets ledamöter.

Vad gäller ordföranden i arvodesorganet så bör det utgå ett fast årligt arvode till honom/henne, i likhet med vad som gäller för de tre nämnderna på nationell nivå. Om man jämför med de fasta arvoden som utgår till ordföranden m.fl. i de tre nämnderna så har ordföranden i Överklagandenämnden högst (125 procent av ett basbelopp) och vice ordföranden i Valprovsningsnämnden lägst (12,5 procent av ett basbelopp), se 9 § i ersättningsstadgan. En lämplig nivå för ett fast arvode till ordförande i arvodesorganet torde vara 12,5 procent av ett basbelopp då arvodesorganets uppgift i och för sig är grannlaga men mer begränsad än vad uppgifterna som ligger på de tre befintliga nämnderna är.

Mandatperiod

De nämnder under riksdagen som hanterar frågor om arvoden och löner utses av riksdagen efter ett ordinarie val till riksdagen och för tiden till dess att ett nytt val till nämnden har ägt rum (se 8 kap. 4–5 §§ riksdagsordningen). Vad gäller de nämnder som finns på Svenska kyrkans nationella nivå så väljs de av kyrkomötet för fyra år, räknat från och med den 1 januari året efter valåret (se 14 kap. 3 §, 15 kap. 3 § och 16 kap. 3 § i kyrkoordningen).

Arvodesorganet ska regelbundet se över samtliga arvoden ”inför varje mandatperiod” (se PSkr 2012:1 *Ny ersättningsstadga* s. 12). Om arvodesorganet utses för fyra år räknat från och med den 1 januari året efter valåret så kommer arvodesorganet inte att fatta beslut i arvodesfrågan förrän nära fyra år senare. Samtidigt för

detta det goda med sig att det inte är de kyrkomötesledamöter som utser arvodesorganets ledamöter som kommer att träffas av arvodesorganets beslut.

Val av ledamöter till arvodesorganet torde därför lämpligen kunna avse samma period som gäller för ledamöterna i de tre befintliga nämnderna på nationell nivå. Då behövs dock en särreglering rörande arvodesorganets första mandatperiod. Första gången ledamöter till arvodesorganet utses är av 2015 års kyrkomöte. Organets mandatperiod sträcker sig då fr.o.m. den 1 januari 2016 t.o.m. den 31 december 2017. På så vis beslutar arvodesorganet även denna första gång om arvoden för det kommande kyrkomötets ledamöter och inte för det kyrkomöte som har utsett ledamöterna i fråga.

Närmare reglering

För de nämnder som nu finns på nationell nivå finns inga instruktioner. Däremot har de var sitt kapitel i kyrkoordningen (se 14–16 kap. i kyrkoordningen) samt en arbetsordning som de själva fastställer (se 14 kap. 4 §, 15 kap. 4 § och 16 kap. 4 § i kyrkoordningen).

Någonstans bör närmare regler om arvodesorganet finnas. Rent praktiskt är det svårt att pressa in ytterligare ett kapitel i kyrkoordningen, i anslutning till de ”nämndkapitel” som redan finns. I så fall kommer det att behöva införas ett 16 a kapitel eller liknande, vilket är en ordning som man hittills har undvikit i kyrkoordningen.

En möjlighet är att i stället ha en portalparagraf gällande arvodesorganet sist i 10 kap., där det finns sådana bestämmelser om övriga nämnder. I kyrkoordningsbestämmelsen hänvisas till att särskilda bestämmelser om arvoden till organets ledamöter finns i ersättningsstadgan och att bestämmelser om organet i övrigt finns i en särskild instruktion. Även om de tre befintliga nämnderna på nationell nivå inte har sådana instruktioner så är de kapitel i kyrkoordningen som avser dessa tre nämnder uppbyggda som nämndinstruktioner.

Instruktionen för nämnden bör således beslutas av kyrkomötet i form av en SvKB. Bestämmelserna i instruktionen bör i huvudsak motsvara de bestämmelser som finns i kyrkoordningen gällande de tre nämnderna på nationell nivå (se 14–16 kap. i kyrkoordningen). SvKB:n bör beslutas av kyrkomötet, i likhet med de ”instruktionskapitel” som finns för de tre nämnderna. Instruktionen bör för arvodesorganet innehålla bestämmelser om dess uppgift, sammansättning, hur val sker, vem som får fatta beslut, möjlighet till arbetsordning samt överklagande av dess beslut.

De tre befintliga nämnderna på nationell nivå avlämnar en verksamhetsberättelse till kyrkomötet varje år (se 4 kap. 7 och 8 §§ i kyrkomötets arbetsordning). Det finns dock inget formellt krav på nämnderna att göra detta men sedan början av 2000-talet finns en etablerad praxis att så sker. Därför finns numera en reglering i kyrkomötets arbetsordning som anger vilket utskott som har att bereda nämndernas verksamhetsberättelser. Även Riksdagens arvodesnämnd ska avlämna en verksamhetsredogörelse till riksdagen varje år (se 12 § lagen med instruktion för Riksdagens arvodesnämnd). Mot bakgrund av detta kan det vara rimligt att utgå från att även arvodesorganet kommer att avge en verksamhetsberättelse när det finns skäl till det. Det föreslås därför att kyrkomötets arbetsordning ändras så att det framgår till vilket utskott i kyrkomötet som verksamhetsberättelsen ska lämnas i så fall. Då det är kyrkorättsutskottet som enligt 4 kap. 13 § i arbetsordningen bereder ärenden om bl.a. kyrkomötets arbetsordning torde det vara lämpligt att det är kyrkorättsutskottet som ska bereda verksamhetsberättelsen för det nya arvodesorganet.

5.2.2.4 Vilka ändringar och tillägg i kyrkoordningen och i andra Svenska kyrkans bestämmelser krävs?

KsSkr 2014:3

Ändringar i kyrkoordningen

I enlighet med vad som anförts ovan torde det vara lämpligast att införa en portalparagraf sist i 10 kap. gällande arvodesorganet samt en hänvisning till ersättningsstadgan och organets instruktion.

Ändringar i Kyrkomötets beslut (1999:3) om Arbetsordning för kyrkomötet

Det bör framgå av 4 kap. 13 § att det är kyrkorättsutskottet som bereder arvodesorganets verksamhetsberättelse. I övrigt torde enbart en enkel hänvisning till arvodesorganet behöva göras i 7 kap. 1 §.

Ändringar i Kyrkomötets beslut (2012:17) om Ersättningsstadga

Ersättningsstadgan bör ändras på så vis att det där framgår att det är arvodesorganet som fastställer sammanträdesarvoden för kyrkomötets ledamöter samt för alla övriga förtroendevalda som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen, dock inte för organets egna ledamöter. Vidare bör det av ersättningsstadgan framgå att sammanträdesarvodet till ledamöter i arvodesorganet fastställs av kyrkomötets presidium. Slutligen bör det av ersättningsstadgan framgå det fasta arvode som utgår till arvodesorganets ordförande.

En instruktion för arvodesorganet

I enlighet med vad som har anförts ovan kan en lämplig ordning vara att närmare reglera arvodesorganet i en instruktion som beslutas av kyrkomötet i form av en SvKB. Bestämmelserna i instruktionen bör i huvudsak motsvara de bestämmelser som finns i kyrkoordningen gällande de tre befintliga nämnderna på nationell nivå (se 14–16 kap. i kyrkoordningen). Instruktionen bör således innehålla bestämmelser avseende organets uppgift, sammansättning, hur val sker, vem som får fatta beslut, möjlighet till arbetsordning samt överklagande av organets beslut.

5.2.2.5 Vad ska organet heta?

I kyrkomötesuppdraget står ett ”särskilt organ” ska inrättas, som inför varje mandatperiod ska se över arvoden. I kyrkoordningen finns enligt gällande ordning endast tre organ som uttryckligen benämns ”särskilda organ”, och de är alla tre särskilda organ på nationell nivå: Svenska kyrkans överklagandenämnd, Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar samt Svenska kyrkans valprovsnämnd (se 10 kap. 8–10 §§ i kyrkoordningen).

Kyrkostyrelsen föreslog i skrivelsen KsSkr 2012:3 *Ändringar i kyrkoordningen* att det förutom Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, Svenska kyrkans valprovsnämnd och Svenska kyrkans överklagandenämnd inte ska finnas några nämnder på den nationella nivån. Kyrkomötet beslutade i enlighet med kyrkostyrelsens förslag och ändringen trädde i kraft den 1 januari 2014.

Som har framgått av redogörelsen ovan har alla de organ som beslutar om riksdagsledamöternas och statsrådets arvoden samt riksdagens ombudsmäns och riksrevisorernas löner benämningen nämnder: Riksdagens arvodesnämnd, Statsrådsarvodesnämnd samt Nämnden för lön till riksdagens ombudsmän och riksrevisorerna.

Även om det nyligen har införts en ordning där man uttryckligen har tagit ställning för att de tre nämnder som idag finns på nationell nivå är de enda nämnder som ska finnas, är tillskapandet av ett organ för att besluta om arvoden för förtro-

KsSkr 2014:3 endevalda i kyrkomötet och organ utsedda av kyrkomötet och kyrkostyrelsen ett organ som snarast kan benämnas "nämnd" i likhet med de tre nämnder som idag finns. Ett arvodesorgan är, precis som de nämnder som nu finns på nationell nivå, mer av en specialnämnd. På så vis skiljer sig både de befintliga nämnderna och arvodesorganet från de nämnder som kyrkomötet beslutade skulle avskaffas. Som framgår ovan föreslås att kyrkomötet utser ledamöterna i arvodesorganet, så det blir heller ingen skillnad i det avseendet jämfört med de övriga nämnderna.

Det nya arvodesorganet föreslås därför få namnet Svenska kyrkans arvodesnämnd.

5.3 Barnkonsekvensanalys

Förslaget bedöms inte medföra några direkta eller indirekta konsekvenser för barn.

5.4 Kyrkoordningskommentar

10 kap. Den nationella nivåns uppdrag

11 §

Bestämmelsen är ny och har sin grund i inrättandet och tillsättandet av en ny nämnd på nationell nivå: Svenska kyrkans arvodesnämnd.

Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen (SvKB 1999:1)

dels att det ska införas en ny paragraf, 35 kap. 11 §,

dels att det ska införas en ny rubrik före nya 35 kap. 11 § av följande lydelse.

Ändringar i kyrkoordningen

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Särskilda bestämmelser

11 § Kyrkostyrelsen får utfärda sådana särskilda bestämmelser som behövs för att Tyska Christinae församling ska kunna ingå i ett pastorat.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2015.

Kyrkostyrelsens förslag

Kyrkostyrelsens förslag: Det införs en bestämmelse i kyrkoordningen som ger kyrkostyrelsen möjlighet att utfärda sådana särskilda bestämmelser som, mot bakgrund av de särskilda förutsättningar som gäller för Tyska Christinae församling, kan komma att krävas om stiftsstyrelsen i Göteborgs stift beslutar att församlingen ska ingå i ett pastorat.

6.1 Bakgrund

Tyska Christinae församling bildades 1623 och är en av fem icke-territoriella församlingar i Svenska kyrkan. Kriterier för församlingstillhörigheten finns i 35 kap. 3 § i kyrkoordningen. Bestämmelser om församlingen finns, utöver i kyrkoordningen, även i ett avtal mellan Svenska kyrkan och Evangelischen Kirche in Deutschland (EKD). Församlingen har, till skillnad från de andra icke-territoriella församlingarna inte någon egen ekonomi utan ingår i Göteborgs kyrkliga samfällighet som med stöd av övergångsbestämmelser får finnas kvar till den 31 december 2017. Församlingen har betraktats som ingående i samfälligheten alltsedan samfällighetens tillkomst 1883.

Kyrkomötets beslut om strukturförändringar inom Svenska kyrkan som trädde i kraft den 1 januari 2014 innebär i här aktuellt avseende bl.a. att det på den lokala nivån ska finnas församlingar med kyrkofullmäktige som beslutande organ och kyrkoråd som verkställande organ. Alternativt kan flera församlingar bilda ett pastorat som då har kyrkofullmäktige som beslutande och kyrkoråd som verkställande organ. En församling som ingår i ett pastorat har som styrelse ett församlingsråd som utses av kyrkofullmäktige. Valbarheten till församlingsrådet

gäller hela pastoratet. Ändringarna innebär också att församlingar som ingår i ett pastorat ska ha en gemensam församlingsinstruktion.

Motiven till de särskilda övergångsbestämmelserna beträffande Göteborgs kyrkliga samfällighet var att stiftsstyrelsen i Göteborg måste ges tillräckligt utrymme för att kunna planera och genomföra en ordnad övergång från nuvarande samfällighetskonstruktion till en kommande ordning som möjligen skulle komma att innehålla ett flertal pastorat.

Stiftstyrelsen i Göteborgs stift avser att under våren 2015 slutligt besluta hur den lokala nivån i Göteborg ska organiseras från och med 2018. Tyska Christine församling har, mot bakgrund av sina speciella förutsättningar, inte möjlighet att utgöra en församling med egen ekonomi. Församlingen kan emellertid inte heller omedelbart ingå i ett pastorat efter 2018. Om församlingen ska ingå i ett pastorat behöver specialreglering ske beträffande församlingsrådets uppgifter och hur det ska utses, församlingsinstruktionen samt formerna för tillsättning av präst i församlingen.

Kyrkostyrelsen uppmärksammade i sin skrivelse om strukturförändringar till 2012 års kyrkomöte (KsSkr 2012:5) särskilt Tyska Christinae församlings situation och konstaterade då att det faktum att församlingen ingår i Göteborgs kyrkliga samfällighet hade inneburit fördelar för församlingen i form av den gemensamma ekonomin, fastighetsskötseln, administrationen och begravningsverksamheten. Kyrkostyrelsen anförde att man avsåg att följa upp frågan eftersom den behövde en särskild lösning.

I motion 2013:36 till kyrkomötet 2013 föreslogs att kyrkomötet skulle uppdra till kyrkostyrelsen att till kyrkomötet lägga förslag om sådan ändring av kyrkoordningen, att Tyska Christinae församling kan ingå i ett pastorat, om församlingen inte längre tillhör en samfällighet.

Organisationsutskottet behandlade frågan i sitt betänkande O 2013:8. Utskottet anförde inledningsvis att man delade motionärernas bedömning att Tyska Christinae församling skulle riskera att hamna i en mycket svår ekonomisk situation om församlingen skulle fortleva som församling med egen ekonomi och att det därför stod klart att någon form av särlösning behövde komma till stånd. Eftersom stiftsstyrelsen emellertid ännu inte fattat något giltigt beslut angående den framtida indelningen i Göteborg såg utskottet det som mindre lämpligt att initiera ett utredningsarbete och lägga fram förslag i enlighet med motionen. Utskottet anförde vidare att man förutsatte att kyrkostyrelsen uppmärksam följer frågan och vidtar behövliga åtgärder i god tid före det att övergångsbestämmelserna rörande Göteborgs kyrkliga samfällighet upphör att gälla eller stiftsstyrelsen i Göteborgs stift dessförinnan beslutar om en ändring i indelningen av Göteborgs kyrkliga samfällighet.

6.2 Kyrkostyrelsens överväganden och förslag

Församlingsutskottet i Göteborgs stift har den 20 februari 2014 beslutat återuppta utredningen inför beslut om ändring av pastoratsgränser inom Göteborgs kyrkliga samfällighet, inklusive Tyska Christinae församling.

Skulle stiftsstyrelsen i Göteborg besluta att Tyska Christinae församling ska ingå i ett pastorat behöver specialregler utarbetas vad gäller val och valbarhet till församlingsråd. Då verksamheterna i en icke territoriell församling inte kan likställas med verksamheten i en territoriell församling behöver särreglering ske även rörande delegation från kyrkoråd till församlingsråd och utarbetande av församlingsinstruktionen för att garantera församlingens nuvarande verksamhet. Vid tillsättning av

kyrkoherde behövs också särskilda bestämmelser, så att församlingsrådet kan bli tillsättningsorgan för prästtjänsten. EKD har här ett stort inflytande som inte kan bortses ifrån.

KsSkr 2014:3

Det är, enligt kyrkostyrelsens mening, viktigt att stiftsstyrelsen i Göteborgs stift kan känna sig fri att besluta att Tyska Christinae församling ska ingå i ett pastorat för det fall man finner att detta är mest ändamålsenligt eller rentav nödvändigt. Stiftsstyrelsen ska därvid inte behöva hindras av det faktum att det saknas bestämmelser i kyrkoordningen för att hantera de ovan redovisade frågeställningarna. Mot bakgrund härav föreslås att det i kyrkoordningen införs en bestämmelse som ger kyrkostyrelsen möjlighet att utfärda sådana särskilda bestämmelser som, mot bakgrund av de särskilda förutsättningar som gäller för församlingen, kan komma att krävas om stiftsstyrelsen beslutar att församlingen ska ingå i ett pastorat.

6.3 Barnkonsekvensanalys

Förslaget bedöms inte medföra några direkta eller indirekta konsekvenser för barn.

6.4 Kyrkoordningsskommentar

Genom bestämmelsen ges kyrkostyrelsen mandat att utfärda sådana särskilda bestämmelser som, mot bakgrund av de särskilda förutsättningar som gäller för Tyska Christinae församling, kan komma att krävas om stiftsstyrelsen i Göteborgs stift beslutar att församlingen från och med 2018 ska ingå i ett pastorat.

7 Övriga ändringar och rättelser

Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen (SvKB 1999:1)

dels att 24 kap. 7 § ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 24 kap. 7 § ska utgå,

dels att 7 kap. 4 §, 8 kap. 8 §, 17 kap. 2 §, 32 kap. 10 §, 33 kap. 4 och 9 §§, 38 kap. 75 och 82 §§, 40 kap. 2 §, 42 kap. 2 §, 48 kap. 2–4 §§ och 54 kap. 2 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap. Stiftsfullmäktige, stiftsstyrelsen och nämnderna

Antalet ledamöter och ersättare

4 § Stiftsfullmäktige fastställer antalet ledamöter och ersättare i fullmäktige. Antalet ledamöter ska bestämmas till ett udda tal och till minst 41.

Antalet ersättare ska utgöra en viss andel, dock högst hälften, av det antal platser som varje nomineringsgrupp får i stiftsfullmäktige *eller i varje valkrets om stiftsfullmäktige enligt 38 kap. 16 a § har beslutat att valbarheten ska vara inskränkt till valkretsen*. Om det då uppkommer ett decimaltal, avrundas detta till närmast högre hela tal. Det ska alltid utses minst två ersättare från varje nomineringsgrupp som har något mandat.

4 § Stiftsfullmäktige fastställer antalet ledamöter och ersättare i fullmäktige. Antalet ledamöter ska bestämmas till ett udda tal och till minst 41.

Antalet ersättare ska utgöra en viss andel, dock högst hälften, av det antal platser som varje nomineringsgrupp får i stiftsfullmäktige. Om det då uppkommer ett decimaltal, avrundas detta till närmast högre hela tal. Det ska alltid utses minst två ersättare från varje nomineringsgrupp som har något mandat.

8 kap. Biskopen

8 § Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar ska utifrån bestämmelserna i 25 kap. 2 § första stycket pröva behörigheten att biskopsvigas hos dem som erhållit röster i nomineringsvalet. Prövningen ska omfatta de kandidater som erhållit fem procent eller mera av rösterna. Om möjligt ska

8 § Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar ska utifrån bestämmelserna i 25 kap. 2 § första stycket pröva behörigheten att biskopsvigas hos dem som erhållit röster i nomineringsvalet. Prövningen ska omfatta de kandidater som erhållit fem procent eller mera av rösterna *och som inte*

dock minst fem kandidater bli behörigförklarade.

I valet får röster bara avges på dem som Ansvarsnämnden förklarat behöriga att biskopsvigas.

redan är vigda till biskop. Om möjligt ska dock minst fem kandidater bli behörigförklarade.

I valet får röster bara avges på dem som Ansvarsnämnden förklarat behöriga att biskopsvigas, eller på de kandidater som redan är vigda till biskopar.

KsSkr 2014:3

17 kap. Gudstjänstliv

Gudstjänstens öppenhet och tillgänglighet

2 § Svenska kyrkans gudstjänster är öppna för alla.

Den som tillhör Svenska kyrkan har rätt att i sin församling bli delaktig av de kyrkliga handlingarna dop, bikt, konfirmation, vigsel och begravning enligt vad som föreskrivs i denna kyrkoordning.

Bestämmelser om möjligheterna att i en annan församling bli delaktig av kyrkliga handlingar finns i 42 kap.

Gudstjänstens öppenhet och tillgänglighet

2 § Svenska kyrkans gudstjänster är öppna för alla.

Den som tillhör Svenska kyrkan har rätt att i sin församling bli delaktig av de kyrkliga handlingarna dop, bikt, konfirmation, vigsel och begravning enligt vad som föreskrivs i denna kyrkoordning.

Bestämmelser om möjligheterna att i en annan församling bli delaktig av kyrkliga handlingar finns i 22–24 kap.

24 kap. Begravning

Begravningsgudstjänst för den som inte tillhörde Svenska kyrkan

7 § *Att även den som inte tillhörde Svenska kyrkan i vissa fall får begravas enligt Svenska kyrkans ordning framgår av 42 kap. 9 §.*

32 kap. Uppdraget som diakon

Rätt att delta i överläggningar, val m.m.

10 § Den som är anställd som diakon i Svenska kyrkan har rätt att inom ramen för sin anställning delta i överläggningar på kallelse av biskop eller kontraktsprost samt i val av ledamot i domkapitlet.

10 § Den som är anställd som diakon i Svenska kyrkan har rätt att inom ramen för sin anställning delta i överläggningar på kallelse av biskop eller kontraktsprost samt i val av biskop och av ledamot i domkapitlet.

33 kap. Kyrkans förtroendevalda

Valbarhet

- 4 § Valbar till uppdrag som förtroendevald i Svenska kyrkan är den som tillhör Svenska kyrkan, är döpt och fyller 18 år senast på dagen för valet. Härtill ska den som väljs vara folkbokförd i
1. församlingen, om det gäller val till en församling som inte ingår i ett pastorat,
 2. en församling som ingår i pastoratet, om det gäller val till pastoratet eller till en församling i pastoratet, eller
 3. en församling inom stiftet, om det gäller val till stiftet.

Den som tillhör en icke-territoriell församling är vid val till församling inte valbar till den församling där han eller hon är folkbokförd utan i stället till den icke-territoriella församlingen. Vid val till pastorat är hon eller han endast valbar till det pastorat där den icke-territoriella församlingen ingår.

Det finns ytterligare bestämmelser om *valbarhet vid val till stiftsfullmäktige i 38 kap. 16 a §*, direkta val till kyrkomötet i 38 kap. 19 a § och indirekta val till kyrkomötet i 39 kap. 20 §.

Om valbarhetshinder i vissa fall finns bestämmelser i 5–9 §§.

- 9 § Förutom det som anges i 5–8 §§ gäller följande valbarhetshinder för förtroendeuppdrag. Hindren gäller för alla kyrkligt anställda som har en tjänstgöringsgrad över 20 procent av heltid för sin befattningsberäknat för en period på fem månader.
1. Den som är anställd av en församling är inte valbar till församlingens kyrkoråd.
 2. Den som är anställd av ett pastorat är inte valbar till pastoratets kyrkoråd. Han eller

- 4 § Valbar till uppdrag som förtroendevald i Svenska kyrkan är den som tillhör Svenska kyrkan, är döpt och fyller 18 år senast på dagen för valet. Härtill ska den som väljs vara folkbokförd i
1. församlingen, om det gäller val till en församling som inte ingår i ett pastorat,
 2. en församling som ingår i pastoratet, om det gäller val till pastoratet eller till en församling i pastoratet, eller
 3. en församling inom stiftet, om det gäller val till stiftet.

Den som tillhör en icke-territoriell församling är vid val till församling inte valbar till den församling där han eller hon är folkbokförd utan i stället till den icke-territoriella församlingen. Vid val till pastorat är hon eller han endast valbar till det pastorat där den icke-territoriella församlingen ingår.

Det finns ytterligare bestämmelser om valbarhet vid direkta val till kyrkomötet i 38 kap. 19 a § och indirekta val till kyrkomötet i 39 kap. 20 §.

Om valbarhetshinder i vissa fall finns bestämmelser i 5–9 §§.

- 9 § Förutom det som anges i 5–8 §§ gäller följande valbarhetshinder för förtroendeuppdrag. Hindren gäller för alla kyrkligt anställda som har en tjänstgöringsgrad över 20 procent av heltid för sin befattningsberäknat för en period på fem månader.
1. Den som är anställd av en församling är inte valbar till församlingens kyrkoråd *eller valnämnd*.
 2. Den som är anställd av ett pastorat är inte valbar till

hon är inte heller valbar till församlingsrådet i en församling som ingår i pastoratet.

3. Den som är anställd av ett stift är inte valbar till stiftsstyrelsen eller någon av stiftets nämnder.

4. Den som är anställd på nationell nivå är inte valbar till kyrkostyrelsen eller någon nämnd på nationell nivå.

Bestämmelserna om valbarhets hinder för anställda ska på motsvarande sätt tillämpas för den som är uppdragstagare.

pastoratets kyrkoråd *eller valnämnd*. Han eller hon är inte heller valbar till församlingsrådet i en församling som ingår i pastoratet.

3. Den som är anställd av ett stift är inte valbar till stiftsstyrelsen eller någon av stiftets nämnder.

4. Den som är anställd på nationell nivå är inte valbar till kyrkostyrelsen eller någon nämnd på nationell nivå.

Bestämmelserna om valbarhets hinder för anställda ska på motsvarande sätt tillämpas för den som är uppdragstagare.

38 kap. Direkta val

75 § Om en nomineringsgrupp i någon valkrets har fått fler mandat än som motsvarar antalet kandidater för nomineringsgruppen på grupp- och kandidatförteckningen gäller följande.

1. Vid val till kyrkomötet ska det överskjutande mandatet vara obesatt.

2. Vid val till stiftsfullmäktige ska det överskjutande mandatet med tillämpning av 86 § flyttas till en annan valkrets. Kan mandatet inte tillsättas på detta sätt ska det vara obesatt under valperioden. *Om valbarheten är inskränkt till valkretsen ska dock det överskjutande mandatet vara obesatt.*

75 § Om en nomineringsgrupp i någon valkrets har fått fler mandat än som motsvarar antalet kandidater för nomineringsgruppen på grupp- och kandidatförteckningen gäller följande.

1. Vid val till kyrkomötet ska det överskjutande mandatet vara obesatt.

2. Vid val till stiftsfullmäktige ska det överskjutande mandatet med tillämpning av 86 § flyttas till en annan valkrets. Kan mandatet inte tillsättas på detta sätt ska det vara obesatt under valperioden.

Hur ersättare inträder i tjänst i stiftsfullmäktige och kyrkomötet

82 § Ersättarna inträder till tjänstgöring vid förhinder för ledamot tillhörande samma nomineringsgrupp i valkretsen i den ordning de har utsetts enligt 79 §.

Om nomineringsgruppens samtliga ersättare i valkretsen i stiftsfullmäktige är förhindrade att inställa sig till tjänstgöring ska den ersättare inträda som har utsetts för nomineringsgruppen i

82 § Ersättarna inträder till tjänstgöring vid förhinder för ledamot tillhörande samma nomineringsgrupp i valkretsen i den ordning de har utsetts enligt 79 §.

Om nomineringsgruppens samtliga ersättare i valkretsen i stiftsfullmäktige är förhindrade att inställa sig till tjänstgöring ska den ersättare inträda som har utsetts för nomineringsgruppen i

någon annan valkrets, efter den grund som nyss har sagts. Därvid har den ersättare företrädare som har utsetts i den valkrets där nomineringsgruppens röstetal är högst.

Bestämmelserna i andra stycket gäller inte om stiftsfullmäktige har beslutat om inskränkt valbarhet enligt 16 a §.

någon annan valkrets, efter den grund som nyss har sagts. Därvid har den ersättare företrädare som har utsetts i den valkrets där nomineringsgruppens röstetal är högst.

40 kap. Kyrkobyggnader

Vård av kyrkobyggnader och deras inventarier

2 § Kyrkobyggnader och deras inventarier ska underhållas så att de kan tjäna sitt ändamål. I *lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.* finns ytterligare bestämmelser om vården av kyrkobyggnader och inventarier.

Kyrkobyggnaderna ska hållas tillgängliga för allmänheten.

Kyrkoherden och en kyrkvård ansvarar för kyrkobyggnadernas inventarier i enlighet med bestämmelserna i *lagen om kulturminnen m.m.*

Kyrkvärden ska utses av kyrkorådet, om det är en församling som inte ingår i ett pastorat, eller av församlingsrådet. Han eller hon utses bland de kyrkvärddar som är ledamöter eller ersättare i kyrkorådet eller i församlingsrådet. Kyrkoherden får utse någon annan präst som arbetar i församlingen att ansvara i stället för kyrkoherden.

2 § Kyrkobyggnader och deras inventarier ska underhållas så att de kan tjäna sitt ändamål. I *kulturmiljölagen (1988:950)* finns ytterligare bestämmelser om vården av kyrkobyggnader och inventarier.

Kyrkobyggnaderna ska hållas tillgängliga för allmänheten.

Kyrkoherden och en kyrkvård ansvarar för kyrkobyggnadernas inventarier i enlighet med bestämmelserna i *kulturmiljölagen*.

Kyrkvärden ska utses av kyrkorådet, om det är en församling som inte ingår i ett pastorat, eller av församlingsrådet. Han eller hon utses bland de kyrkvärddar som är ledamöter eller ersättare i kyrkorådet eller i församlingsrådet. Kyrkoherden får utse någon annan präst som arbetar i församlingen att ansvara i stället för kyrkoherden.

42 kap. Kyrkoavgift och ersättning för kyrkliga handlingar

Kyrkoavgift

2 § Av 7–8 §§ *lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan* framgår att den som tillhör Svenska kyrkan ska betala lokal och regional kyrkoavgift samt vem som ska besluta om kyrkoavgift.

Av 4 § *lagen (1999:291) om*

2 § Av 7–8 §§ *lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan* framgår att den som tillhör Svenska kyrkan ska betala lokal och regional kyrkoavgift samt vem som ska besluta om kyrkoavgift.

Av 3 § *lagen (1999:291) om*

avgift till registrerat trossamfund framgår att kyrkoavgiften ska beräknas på samma underlag som den kyrkotillhöriges kommunala inkomstskatt beräknas på.

avgift till registrerat trossamfund framgår att kyrkoavgiften ska beräknas på samma underlag som den kyrkotillhöriges kommunala inkomstskatt beräknas på.

KsSkr 2014:3

48 kap. Revision och granskning av församlingar och pastorat

Val av revisorer

2 § Kyrkofullmäktige ska utse en auktoriserad revisor *eller en godkänd revisor som har avlagt revisorsexamen* för att granska verksamheten under en tidsperiod om längst fyra år. Till sådan revisor får även ett registrerat revisionsbolag utses.

Kyrkofullmäktige ska, utöver den revisor som ska utses enligt första stycket, välja ytterligare två revisorer. Valet ska förrättas av nyvalda kyrkofullmäktige det år ordinarie kyrkoval har ägt rum, för att granska verksamheten under de fyra följande åren.

Den revisor som utses enligt första stycket ska även utses till revisor för dotterföretag.

2 § Kyrkofullmäktige ska utse en auktoriserad revisor för att granska verksamheten under en tidsperiod om längst fyra år. Till sådan revisor får även ett registrerat revisionsbolag utses.

Kyrkofullmäktige ska, utöver den revisor som ska utses enligt första stycket, välja ytterligare *minst* två revisorer. Valet ska förrättas av nyvalda kyrkofullmäktige det år ordinarie kyrkoval har ägt rum, för att granska verksamheten under de fyra följande åren.

Den revisor som utses enligt första stycket ska även utses till revisor för dotterföretag.

Valbarhet

3 § Valbar till uppdrag som revisor i en församling är den som tillhör Svenska kyrkan, är döpt och fyller 18 år senast vid valtillfället. Bestämmelsen gäller ej auktoriserad *eller godkänd* revisor.

3 § Valbar till uppdrag som revisor i en församling är den som tillhör Svenska kyrkan, är döpt och fyller 18 år senast vid valtillfället. Bestämmelsen gäller ej auktoriserad revisor.

Valbarhetshinder

4 § Valbar till uppdrag som revisor i en församling är inte den som 1. är ledamot eller ersättare i kyrkofullmäktige eller kyrkorådet i församlingen eller, om församlingen ingår i ett pastorat, i ett församlingsråd inom pastoratet, 2. är ledamot eller ersättare i domkapitlet i det stift som församlingen ligger i,

4 § Valbar till uppdrag som revisor i en församling är inte den som 1. är ledamot eller ersättare i kyrkofullmäktige, kyrkorådet eller *valnämnden* i församlingen eller, om församlingen ingår i ett pastorat, i ett församlingsråd inom pastoratet, 2. är ledamot eller ersättare i domkapitlet i det stift som för-

3. är ledamot eller ersättare i Svenska kyrkans överklagande-nämnd.

samlingen ligger i,
3. är ledamot eller ersättare i Svenska kyrkans överklagande-nämnd.

54 kap. Undantag från offentlighet för handlingar m.m.

Förbud mot att röja personliga och känsliga uppgifter

2 § I kyrkans församlingsvårdande verksamhet gäller förbud mot att röja uppgifter om en enskilds personliga förhållanden. Förbudet gäller om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att personen i fråga eller någon närstående lider men.

Av socialtjänstlagen (2001:453), skollagen (1985:1100) och lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område framgår att förbud mot att röja uppgifter också gäller i vissa verksamheter.

2 § I kyrkans församlingsvårdande verksamhet gäller förbud mot att röja uppgifter om en enskilds personliga förhållanden. Förbudet gäller om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att personen i fråga eller någon närstående lider men.

Av socialtjänstlagen (2001:453), skollagen (2010:800) och patient-säkerhetslagen (2010:659) framgår att förbud mot att röja uppgifter också gäller i vissa verksamheter.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2015.

Kyrkostyrelsens förslag:

- 24 kap. 7 § i kyrkoordningen upphävs.
- Rubriken närmast före 24 kap. 7 § utgår.
- Bestämmelserna i 7 kap. 4 §, 33 kap. 4 § samt 38 kap. 75 och 82 §§ anpassas till det faktum att bestämmelsen om inskränkt valbarhet vid val till stiftsfullmäktige i 38 kap. 16 a § i kyrkoordningen upphört att gälla.
- Bestämmelsen om behörighetsprövning i 8 kap. 8 § ändras till att endast omfatta kandidater som inte redan är vigda till biskopar.
- De felaktiga hänvisningarna i 17 kap. 2 § respektive 42 kap. 2 § rättas.
- Bestämmelsen i 32 kap. 10 § om en diakons rätt att delta i överläggningar och val kompletteras med att även gälla vid val av biskop.
- Valbarhetshindret enligt 33 kap. 9 § föreslås omfatta även valnämnder.
- Benämningen av lagen (1988:950) om kulturminnen i 40 kap. 2 § ändras till kulturmiljölagen (1988:950).
- Bestämmelsen om val av revisorer i församlingar och pastorat, 48 kap. 2 §, ändras dels så att möjligheten att utse godkänd revisor utgår, dels genom ett tydliggörande av att valet avser en auktoriserad revisor samt *minst* två ytterligare revisorer.
- Bestämmelsen i 48 kap. 3 § om valbarhet till uppdrag som revisor i en församling ändras genom att benämningen ”godkänd revisor” utgår.
- Valbarhetshindren enligt 48 kap. 4 § föreslås omfatta även valnämnder.
- Hänvisningarna i 54 kap. 2 § till skollagen (1985:1100) respektive lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område ändras till att avse skollagen (2010:800) respektive patientsäkerhetslagen (2010:659).

Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2015.

Upphäv *paragraf*: 24 kap. 7 § i kyrkoordningen.

Utgående rubrik: Rubriken närmast före 24 kap. 7 § i kyrkoordningen.

Ändrade paragrafer: 7 kap. 4 §, 8 kap. 8 §, 17 kap. 2 §, 32 kap. 10 §, 33 kap. 4 och 9 §§, 38 kap. 75 och 82 §§, 40 kap. 2 §, 42 kap. 2 §, 48 kap. 2–4 §§ samt 54 kap. 2 § i kyrkoordningen.

7.1 Kyrkostyrelsens överväganden och förslag

7.1.1 Ändringar i 7 kap. 4 §, 33 kap. 4 § samt 38 kap. 75 och 82 §§ i kyrkoordningen

Bestämmelsen i 38 kap. 16 a § i kyrkoordningen, enligt vilken stiftsfullmäktige hade möjlighet att besluta om inskränkt valbarhet vid val till stiftsfullmäktige, upphävdes genom kyrkomötets beslut 2013 (motion 2013:40, betänkande O 2013:4, SvKB 2013:6). Eftersom bestämmelsen upphört krävs följdändringar i de kyrkoordningsbestämmelser som hänvisar till bestämmelsen om inskränkt valbarhet vid stiftsfullmäktigeval, nämligen 7 kap. 4 §, 33 kap. 4 §, samt 38 kap. 75 och 82 §§ i kyrkoordningen. Kyrkostyrelsen föreslår att nämnda bestämmelser ändras på så sätt att hänvisningarna till 38 kap. 16 a § utgår.

7.1.2 Ändringar i 8 kap. 8 § i kyrkoordningen

Bestämmelsen i 8 kap. 8 § i kyrkoordningen handlar om den behörighetsprövning som Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar ska göra avseende de kandidater som erhållit röster i det nomineringsval som föregår ett biskopsval. Enligt bestämmelsens ordalydelse görs inget undantag för kandidater som redan är vigda till biskopar, vilket med en strikt tolkning av bestämmelsen innebär att en biskop som kandiderar i ett biskopsval, måste behörighetsprövas på nytt. Det är inte en tillfredsställande ordning och kyrkostyrelsen föreslår därför att bestämmelsen förtydligas genom ett tillägg som klargör att den som redan är vigd till biskop inte ska behörighetsförklaras. I bestämmelsens andra stycke anges att röster i valet bara får avges på dem som Ansvarsnämnden förklarat behöriga att biskopsvigas. I likhet med den föreslagna ändringen av bestämmelsens första stycke, föreslår kyrkostyrelsen att andra stycket ändras på så sätt att röster får avges, inte bara på dem som Ansvarsnämnden förklarat behöriga att biskopsvigas, utan även på de kandidater som redan är vigda till biskopar.

7.1.3 Ändringar i 17 kap. 2 § i kyrkoordningen

Före den 1 januari 2014 fanns bestämmelser om vilka som får ta del av de kyrkliga handlingarna konfirmation, vigsel och begravning under avdelningen Ekonomi och egendom, i 42 kap. i kyrkoordningen. Kyrkomötet beslutade dock 2012 att dessa bestämmelser skulle flyttas till kyrkoordningens gudstjänstavdelning där de bättre hör hemma (KsSkr 2012:5). Således kom bestämmelserna att föras in i respektive kapitel om konfirmation, vigsel och begravning. Av förbiseende ändrades inte den hänvisning till 42 kap. som finns i 17 kap. 2 §. Kyrkostyrelsen föreslår därför att hänvisningen till 42 kap. rättas till att istället avse 22–24 kap. i kyrkoordningen.

7.1.4 Ändringar i 32 kap. 10 § i kyrkoordningen

Bestämmelsen i 32 kap. 10 § i kyrkoordningen innefattar en rätt för diakoner att inom ramen för sin anställning, alltså på arbetstid, delta i vissa överläggningar och val. Motsvarande bestämmelse för präster finns i 31 kap. 10 § i kyrkoordningen. En skillnad bestämmelserna emellan är att rätten till deltagande för präster även omfattar val av biskop. Diakoner gavs rösträtt i biskopsval genom beslut av 2009 års kyrkomöte (SKU 2008:1, KsSkr. 2009:5). Någon rätt till deltagande i biskopsvalen på arbetstid kom dock aldrig att införas i 32 kap. 10 § och därmed föreligger alltså i dagsläget en skillnad mellan präster och diaconers rätt att delta i överläggningar och val på arbetstid. Denna skillnad är inte ändamålsenlig och torde vara ett förbiseende. Med hänvisning till den rösträtt som tillkommer diakoner vid biskopsval föreslår kyrkostyrelsen att bestämmelsen i 32 kap. 10 § ändras på så sätt att diaconers rätt till deltagande i överläggningar och val på arbetstid även omfattar val av biskop.

7.1.5 Ändringar i 33 kap. 9 § och 48 kap. 4 § i kyrkoordningen

Vid 2012 års kyrkomöte beslutades bl.a. att det inte ska finnas andra nämnder än valnämnder på lokal nivå. Valnämnd ska, enligt 38 kap. 3 § i kyrkoordningen, finnas i varje församling respektive pastorat (KsSkr 2012:5, SvKB 2012:14). Med anledning av den nya lokala strukturen beslutade kyrkomötet 2012 också om anpassningar i bestämmelsen om valbarhetshinder till följd av viss kyrklig anställning i 33 kap. 9 § i kyrkoordningen samt om anpassningar i bestämmelsen om valbarhetshinder för revisorer på lokal nivå i 48 kap. 4 § i kyrkoordningen. I sam-

band med justering av bestämmelserna togs också valbarhetshinder för nämnder bort, d.v.s. även avseende valnämnd. I förarbetena finns inget som tyder på att det varit avsett. Tvärtom anges i specialkommentarerna att anpassningar och följdändringar gjorts i förhållande till förändringarna i den lokala strukturen (SKU 2011:2, KsSkr 2012:5, O 2012:2). Kyrkostyrelsen föreslår därför att bestämmelserna i 33 kap. 9 § respektive 48 kap. 4 § i kyrkoordningen ändras på så sätt att valbarhetshinder, liksom tidigare, även omfattar valnämnd i församling och pastorat.

7.1.6 Ändringar i 40 kap. 2 § i kyrkoordningen

Den 1 januari 2014 bytte lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. namn till Kulturmiljölag (1988:950) (SFS 2013:548). Som en följd av detta behöver bestämmelsen i 40 kap. 2 § i kyrkoordningen justeras.

7.1.7 Ändringar i 42 kap. 2 § i kyrkoordningen

I bestämmelsen i 42 kap. 2 § i kyrkoordningen, andra stycket, finns en hänvisning till lagen (1999:291) om avgift till registrerat trossamfund avseende sättet för beräkning av kyrkoavgiften. Idag hänvisas till 4 § i nämnd lag, vilket rätteligen ska vara 3 §. Kyrkostyrelsen föreslår att den felaktiga hänvisningen rättas.

7.1.8 Ändringar i 48 kap. 2 § i kyrkoordningen

Enligt revisionsbestämmelsen i 48 kap. 2 § i kyrkoordningen ska kyrkofullmäktige utse en auktoriserad revisor eller en godkänd revisor som har avlagt revisorsexamen. Genom en ändring i revisorslagen (2001:883), som trädde i kraft den 1 juni 2013, togs emellertid möjligheten att bli godkänd revisor med revisorsexamen bort (prop. 2012/13:61, SFS 2013:217). En godkänd revisor som före ikraftträdandet har avlagt revisorsexamen ska benämnas auktoriserad revisor. Syftet med lagändringen är att förenkla regelverket. Med hänvisning till det anförda behöver 48 kap. 2 § i kyrkoordningen anpassas till revisorslagens nya reglering och kyrkostyrelsen föreslår därför att bestämmelsen justeras på så sätt att benämningen ”godkänd revisor som har avlagt revisorsexamen” utgår.

Bestämmelsen i 48 kap. 2 § i kyrkoordningen fick sin nuvarande lydelse genom beslut i kyrkomötet 2011 och trädde i kraft den 1 januari 2013 (SvKB 2011:2). Enligt den bestämmelse som tidigare gällde, 48 kap. 1 § andra stycket, skulle kyrkofullmäktige utse minst tre revisorer och lika många ersättare. Begreppet ”minst” har alltså utgått i den nu gällande 48 kap. 2 §. Detta är något som väckt frågor vid tillämpningen av bestämmelsen eftersom det visat sig finnas behov av att kunna välja fler än två revisorer utöver den auktoriserade. Borttagandet av begreppet ”minst” har inte berörts i förarbetena och synes därför inte ha skett med avsikt (KsSkr 2011:6, EE 2011:1). Kyrkostyrelsen ser ingen anledning till att församlingar eller pastorat ska vara förhindrade att välja fler än två revisorer utöver den auktoriserade revisorn. I syfte att undvika oklarheter i frågan föreslår kyrkostyrelsen att begreppet ”minst” åter förs in i bestämmelsen.

7.1.9 Ändringar i 48 kap. 3 § i kyrkoordningen

Kyrkostyrelsen har i avsnitt 7.1.8 föreslagit att bestämmelsen i 48 kap. 2 § i kyrkoordningen ändras genom att benämningen ”godkänd revisor som har avlagt revisorsexamen” utgår. Som en konsekvens av det och med samma motivering föreslår

KsSkr 2014:3 kyrkostyrelsen att benämningen ”godkänd revisor” även utgår ur bestämmelsen om valbarhet till uppdrag som revisor i en församling, 48 kap. 3 § i kyrkoordningen.

7.1.10 Ändringar i 54 kap. 2 § i kyrkoordningen

Nu gällande skollag (2010:800) trädde ikraft den 1 augusti 2010 och ersatte den tidigare gällande skollagen (1985:1100) (SFS 2010:801). Patientsäkerhetslagen (2010:659) trädde i kraft den 1 januari 2010 och ersatte den tidigare gällande lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område (SFS 2010:659). I 54 kap. 2 § i kyrkoordningen hänvisas fortfarande till de tidigare gällande, nu upphävda, lagarna. Eftersom det fortfarande är relevant att hänvisa till bestämmelser i de aktuella lagarna föreslår kyrkostyrelsen att nämnda paragraf justeras.

7.1.11 Upphävande av 24 kap. 7 § i kyrkoordningen

Bestämmelsen i 24 kap. 7 § i kyrkoordningen klargör, genom en hänvisning till 42 kap. 9 § i kyrkoordningen, att även den som inte tillhörde Svenska kyrkan i vissa fall får begravas enligt Svenska kyrkans ordning. Hänvisningen till 42 kap. 9 § är emellertid felaktig till följd av att bestämmelsen i 42 kap. 9 § i kyrkoordningen fick en ändrad lydelse genom beslut av 2012 års kyrkomöte (KsSkr 2012:5). Innebörden av 24 kap. 7 § framgår emellertid redan av 24 kap. 1 a § 2 st. Kyrkostyrelsen föreslår därför att 24 kap. 7 § upphävs.

7.2 Barnkonsekvensanalys

Förslagen bedöms inte medföra några direkta eller indirekta konsekvenser för barn.

Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll

KsSkr 2014:3

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens sammanträde den

Närvarande: Ärkebiskop Anders Wejryd, ordförande, ledamöterna, Mats Hagelin, Marta Axner, Olle Burell, Nils Gårder, Birgitta Halvarsson, Lars Johnsson, Anna Lundblad Mårtensson, Erick Muhl, Ulla Rickardsson, Erik Sjöstrand och Karl-Gunnar Svensson samt tjänstgörande ersättarna Lars-Ivar Ericson, Helena Nordvall och Birger Wernersson.

Föredragande: Rättschef Maria Lundqvist Norling

Kyrkostyrelsen beslöt

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2014:3 Ändringar i kyrkoordningen m.m.

Motioner
Mot 2014:1–109

Motioner

- 2014:1 Medel för att ge arbetstillfällen till ungdomar
Lars-Ivar Ericson
- 2014:2 Församlingsutveckling i folkkyrkan
Lars-Ivar Ericson
- 2014:3 Mottagande av nattvarden vid Katolska kyrkans nattvardsgudstjänster
Karl-Gunnar Svensson
- 2014:4 Stöd samernas rättigheter
Johan Åkesson
- 2014:5 Vart tog Guds vägar vägen?
Biskop Åke Bonnier
- 2014:6 Behandling av konvertiter
Karl-Gunnar Svensson
- 2014:7 Omställning till ekologiskt och kretsloppsanpassat jordbruk
Elsa Christersson och Carl-Henrik Henriz
- 2014:8 Rättvisare fördelning av vinsten från prästlönertillgångarna
Elsa Christersson och Carl-Henrik Henriz
- 2014:9 Svenska kyrkans nattvardssyn
Anders Nihlgård
- 2014:10 Diakonens vigningslöften
Anders Nihlgård
- 2014:11 Odöptas tillträde till nattvardsbordet
Anders Nihlgård
- 2014:12 Från teori till handling som förvaltare av skog och mark
Terence Hongslo m.fl.
- 2014:13 Ökad tillgänglighet för allergiker i kyrkans lokaler
Terence Hongslo m.fl.
- 2014:14 Kulturen som grundläggande uppgift
Marja Sandin-Wester m.fl.
- 2014:15 Byte av uppdrag inom vigningstjänsten
Biskop Ragnar Persenius
- 2014:16 Ekoteologisk professur
Ylva Wahlström m.fl.
- 2014:17 Ringning i kyrkklockor
Karl-Gunnar Svensson
- 2014:18 Socialt företagande
Birgitta Söderfeldt m.fl.
- 2014:19 Tillgänglighet i Svenska kyrkans kyrkor och andra lokaler för hundar för funktionshindrade
Birgitta Söderfeldt m.fl.
- 2014:20 Att möta människor på kyrkogårdarna
Elsa Christersson
- 2014:21 Underlätta för unga att komma in på arbetsmarknaden
Jerker Alsterlund
- 2014:22 Barnportal på nätet
Anders Brunnstedt m.fl.
- 2014:23 Samtal med romersk-katolska kyrkan inför reformationsjubileet
Dan Sarkar

2014:24	Definiera "rikstäckande verksamhet"
	Dan Sarkar och Anders Roos
2014:25	Öppna för "Fresh Expressions"
	Dan Sarkar och Berth Löndahl
2014:26	Översyn av antalet ledamöter i kyrkomötet
	Mats Hagelin och Margareta Nisser-Larsson
2014:27	Församlingarnas arbete med flyktingar och asylsökande
	Dag Sandahl
2014:28	Söderblomstipendium
	Dag Sandahl
2014:29	Sanning och sken
	Dag Sandahl
2014:30	De odöpta 18-åringarna
	Dag Sandahl
2014:31	Medieutredning
	Dag Sandahl
2014:32	Kretsloppstankepris
	Lars-Ivar Ericson
2014:33	Avkastningen på prästlönstillgångarna
	Mats Nilsson
2014:34	Internationellt församlingsutbyte
	Mats Nilsson
2014:35	Kristna i Mellanöstern
	Anders Roos m.fl.
2014:36	Politik och religion i Mellanöstern
	Anders Roos m.fl.
2014:37	Vigningslöftet och antalet diakoner i pastorat
	Irene Oskarsson
2014:38	Begränsning av möjligheten till brevröstning med bud i kyrkoval
	Boel Johansson
2014:39	Utvärdering av valen till församlingsråd
	Anders Brunnstedt m.fl.
2014:40	Fastan behöver vi ta fasta på
	Ylva Wahlström och Heléne Lundström
2014:41	Katastroffond
	Ylva Wahlström m.fl.
2014:42	Kontanthantering
	Berth Löndahl
2014:43	Församlingsbegreppet
	Berth Löndahl och Leif Nordlander
2014:44	Lönepolicy för Svenska kyrkan
	Berth Löndahl och Bertil Murray
2014:45	Central upphandling av miljöcertifierad el
	Berth Löndahl och Leif Nordlander
2014:46	Vigselrätten och Svenska kyrkan
	Berth Löndahl
2014:47	Information och evangelisation
	Berth Löndahl m.fl.

2014:48	Behovet av en förstärkt trosundervisning och lärande i kristen tro Helén Lindbäck
2014:49	Inför ett golv för kyrkoavgiften Hanna Unger
2014:50	Svenska kyrkans arvodesnämnd Bertil Persson
2014:51	Avgifter i barn- och ungdomsverksamhet Maria Johansson-Berg
2014:52	Svenska kyrkans miljöansvar Ulla Rickardsson
2014:53	Handboksförslagets nattvardsböner Tomas Jansson m.fl.
2014:54	Kyrkvårdar Tomas Jansson m.fl.
2014:55	Veterangudstjänst och stöd till veteraner Sten Elmberg och Jerker Schmidt
2014:56	Möjlighet att nå nya svenska medborgare Sten Elmberg
2014:57	Sveriges Kristna Råds migrationsfolder m.m. Margareta Larsson
2014:58	Avveckla ägandet i Fairtrade Margareta Larsson
2014:59	Följeslagarprogram för västra Israel Margareta Larsson
2014:60	Avveckla Svenska kyrkans opinionsbildning i klimatfrågan Margareta Larsson
2014:61	Personligt stöd Margareta Larsson
2014:62	Fattiga EU-migranter Lena Klevenås m.fl.
2014:63	Stiftelsekyrkorna i Svenska kyrkan Stefan Aro
2014:64	Säkerhet vid datalagring Margareta Andersson
2014:65	Stöd för förföljda och utsatta kristna Julia Kronlid och Aron Emilsson
2014:66	Utökad familjerådgivning Julia Kronlid
2014:67	Insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck Julia Kronlid
2014:68	Svenska kyrkans kristna identitet Julia Kronlid och Aron Emilsson
2014:69	Svenska kyrkans roll i internationella konflikter och Mellanöstern- konflikten Julia Kronlid och Aron Emilsson
2014:70	Nationellt hjälpcentrum för konvertiter Julia Kronlid

- 2014:71 Utökat socialt arbete
Julia Kronlid och Aron Emilsson
- 2014:72 Webbsända gudstjänster
Jerry Adbo
- 2014:73 Kyrkoantikvarisk ersättning för att öka tillgängligheten
Peder Fohlin
- 2014:74 Utökad satsning på Alpha-arbetet i Sverige
Peder Fohlin
- 2014:75 Gör dopet till en fest för familjen, släkten, vännerna och församlingen
Bertil Olsson
- 2014:76 Nå ut med evangeliet
Bertil Olsson
- 2014:77 Ett fredsupprop
Johan Åkesson
- 2014:78 Fördjupat samarbete kyrka–idrott
Leif Nilsson m.fl.
- 2014:79 Kyrkohandboken del II
Hans-Olof André
- 2014:80 Teologisk otydlighet om ersättningsteologi
Johanna Andersson
- 2014:81 Svenska kyrkans kulturarvsarbete
Aron Emilsson
- 2014:82 Natur- och kulturvård i Svenska kyrkans skogs- och markinnehav
Aron Emilsson
- 2014:83 Svenska kyrkans roll som traditionsbärare
Aron Emilsson
- 2014:84 Ökat stöd till Mellanösterns kristna
Jerker Schmidt m.fl.
- 2014:85 Elektroniska resehandlingar
Jerker Schmidt m.fl.
- 2014:86 Kyrkoantikvarisk ersättning till övertaliga kyrkor
Gunvor Torstensson och Per Lindberg
- 2014:87 Skapa en svensk vuxenkatekes
Axel W Karlsson
- 2014:88 Reglera klockringningar för att förebygga missbruk
Axel W Karlsson
- 2014:89 Tillägg till bekännelsen om det hebreiska folket i Guds planer
Axel W Karlsson
- 2014:90 Uppta Barmenförklaringen bland Svenska kyrkans bekännelseskrifter
Axel W Karlsson
- 2014:91 Dödsskjutningarna i utanförskapsområden
Axel W Karlsson
- 2014:92 Nationellt program för praktik för unga
Marie Rydén Davoust m.fl.
- 2014:93 Liturgiskt försöksmaterial utanför kyrkohandboken
Kenneth Nordgren och Tomas Jansson
- 2014:94 Klimatmål för kyrkomötet, kyrkostyrelsen samt organ och råd
Eva-Maria Munck m.fl.

- 2014:95 Större generationsspridning i beslutande organ
Eva-Maria Munck m.fl.
- 2014:96 Restriktiv hållning gentemot islam
Dan Kareliusson
- 2014:97 Bekännelseskriterierna till kyrkomötets ledamöter
Fredrik Sidenvall
- 2014:98 Utvecklingsstöd för kristna institutioner
Fredrik Sidenvall
- 2014:99 Systematiskt kvalitetsarbete: internationell referensgrupp
Fredrik Sidenvall och Leif Nordlander
- 2014:100 En kyrka utan tillgång till barnpornografi
Louise Callenberg
- 2014:101 Översyn av utbildning inom själavård
Sofija Pedersen Videke
- 2014:102 Kyrkohandbokens relation till tidigare ekumeniska och läromässiga
ställningstaganden
Ola Isacson och Anders Roos
- 2014:103 Församlingsutveckling – ej avveckling
Inga Alm
- 2014:104 Ändra formerna för kyrkoval
Per Lindberg
- 2014:105 Vidgning av begreppet kyrkomusik
Kekke Paulsson m.fl.
- 2014:106 Gör det möjligt att välja församlingstillhörighet
Anna Ekström m.fl.
- 2014:107 Ta fram en mångfaldsplan
Anna Ekström m.fl.
- 2014:108 Avskaffa lagen om Svenska kyrkan
Anna Ekström m.fl.
- 2014:109 Lokala dialogcentra
Berit Bornecrantz Dias m.fl.

Kyrkomötet
Motion 2014:1
av Lars-Ivar Ericson

Medel för att ge arbetstillfällen till ungdomar

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att avsätta 200 miljoner kronor till stöd för de församlingar som åtar sig att ordna sommarjobb för arbetslösa ungdomar och att uppdra åt kyrkostyrelsen att på lämpligt sätt fördela dessa medel.

Motivering

Efter att ha tagit del av bokslut för 2013 konstaterar jag att det ekonomiska resultatet är bra. Det verkar även som om att den ekonomiska framtiden för rikskyrkan blir god. Enligt vår bibel kan det vara klokt att "samla i ladorna" inför kommande tider. Samtidigt vet vi att ladorna ibland måste tömmas på en del av sitt innehåll för att det finns olika aktuella behjärtansvärda ändamål som behöver stöd. Det handlar även om kyrkans trovärdighet när det gäller att dela med sig.

Ett sådant viktigt ändamål är åtgärder mot ungdomsarbetslösheten. Att unga människor under långa tider är sysslösa är förödande. Genom att anslå medel till församlingar som anordnar sommarjobb åt arbetslösa ungdomar kan kyrkan få goda medarbetare till vägkyrkor, sommarkyrkor, sommarverksamhet för barn, kyrkguidar osv. Ett sommarjobb underlättar även framtida jobbsökande och kan ge inspiration till att söka sig till ett yrke inom kyrkan.

Tyringe den 4 april 2014

Lars-Ivar Ericson (C)

Kyrkomötet
Motion 2014:2
av Lars-Ivar Ericson

Församlingsutveckling i folkkyrkan

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att påbörja projektet församlingsutveckling i folkkyrkan.

Motivering

Den svenska folkkyrkan står inför stora utmaningar i framtiden. Många frågeställningar aktualiseras och ett nyckelord är medlemsvård – hur tas medlemmar om hand och hur nås icke-medlemmar?

I ett folkkyrkosammanhang handlar det om att nå inte bara de aktiva medlemmarna utan även att skapa en relation med alla medlemmar och andra icke-medlemmar. Sedan några år tillbaka bedrivs i den norska folkkyrkan ett projekt som benämns församlingsutveckling i folkkyrkan. Målet med detta projekt är att analysera förutsättningar och skapa metoder för församlingsutveckling i en folkkyrka. Bland delmålen finns att utveckla verktyg för församlingsanalys osv.

Svenska kyrkan borde kunna bedriva ett liknade projekt som skulle kunna stödja församlingarna inför framtidens församlingsbygge.

Tyringe den 7 april 2014

Lars-Ivar Ericson (C)

Kyrkomötet
Motion 2014:3
av Karl-Gunnar Svensson

Mottagande av nattvarden vid Katolska kyrkans nattvardsgudstjänster

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta initiativ till samtal med Stockholms katolska stift i avsikt att få till stånd en överenskommelse om möjligheten för döpta medlemmar i Svenska kyrkan att ta emot nattvarden vid katolska mässor i Sverige.

Motivering

Under Andra Vatikankonciliet blev det viktigt för Katolska kyrkan att verka för enhetens återställande bland alla kristna, och nu mer än 50 år efter menar jag att ännu ett steg bör tas för att komma närmare varandra.

Det vore ett betydelsefullt enhetens tecken för den splittrade världen om de döpta medlemmarna i den katolska kyrkan och i den svenska kyrkan gavs möjlighet att ta emot nattvarden vid varandras gudstjänster. Det borde kunna ske trots vissa historiska skillnader i kyrkornas nattvardssyn.

I Svenska kyrkan är nattvardsbordet öppet för alla döpta och troende från varje kristet samfund, medan den katolska kyrkan har haft en betydligt strängare hållning. Det finns exempel på att medlemmar ur Svenska kyrkan vid vissa tillfällen undantagsvis inbjudits att dela Kristi kropp och blod vid katolska mässor, i Sverige eller under resor på kontinenten. Dessa tillfällen har kommit att betyda oerhört mycket för dem som då deltagit.

I Katolska kyrkans lag Codex Iuris Canonici Bok 14 canon 844 § 1 står det att

Katolska präster kan lagligt utdela sakramenten endast till katolska kristna, som på samma sätt endast kan lagligt motta dem av katolska präster, med förbehåll för föreskrifterna i §§ 2, 3 och 4 i denna canon och i canon 861 § 2.

I paragraf § 3 står det

Katolska präster kan lagligen meddela botten sakrament, eukaristin och de sjukas smörjelse till medlemmar i de österländska kyrkor, som inte är i full gemenskap med den Katolska kyrkan, om dessa självmant ber därom och är vederbörligen förberedda. Detsamma gäller medlemmar i andra kyrkor, vilka den Apostoliska stolen bedömer vara i samma ställning som de förut nämnda österländska kyrkorna vad avser sakramentet.

Svenska kyrkan borde i samtal med Stockholms katolska stift än en gång väcka frågeställningen om en överenskommelse gällande nattvardsbordets ömsesidiga öppnande. Om det inte visar sig vara möjligt, bör man åtminstone försöka finna former för så ekumeniskt öppna pastorala undantag som möjligt och då kanske i linje med den öppenhet som inom den katolska kyrkan medges för ortodoxa och österländska kyrkors medlemmar.

Den som tror på Jesus Kristus, är döpt och tror att Jesus Kristus är, eller är närvarande i, det bröd och vin som konsekrerats vid eukaristin borde såsom sentida lärjungar erbjudas att dela himmelrikets måltid redan här och nu.

För att aktualisera denna grundfråga för kristen enhet bör kyrkostyrelsen ta initiativ till samtal med Stockholms katolska stift i förhoppning att tiden nu är mogen för nya steg i relationerna kyrkorna emellan, särskilt med avseende på den eukaristiska gemenskapen.

Träslövsläge den 7 juni 2014

Karl-Gunnar Svensson (KR)

Kyrkomötet
Motion 2014:4
av Johan Åkesson

Stöd samernas rättigheter

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att uppvakta regering och riksdag till stöd för en ratificering av FN-stadgan om urfolkens rättigheter.

Motivering

Under Kyrkornas världsråds generalförsamling i Busan i Sydkorea hösten 2013 lovade kyrkorna i världen att kämpa för ursprungsfolkens rättigheter. På många håll i världen förnekas de sina rättigheter som de kommer till uttryck i de av FN-stadgan reglerade rättigheterna. Folkrättsliga standarder för urfolks rättigheter inriktar sig framförallt på att säkra att urfolk, utifrån sina egna förutsättningar, ska kunna skydda och utveckla sin kultur, sitt språk, sitt levnadssätt och sitt samhälle. I detta ligger skyddet för urfolks traditionella områden och deras rätt till land och naturresurser.

I september 2007 antog FN:s generalförsamling en Urfolksdeklaration. Genom deklarationen har staterna kommit överens om vilka krav som ställs på staterna i förhållande till urfolk som lever inom nationsgränserna. Deklarationen har processats fram under mycket lång tid. Det är en milstolpe i folkrätten att Urfolksdeklarationen antagits.

International Labour Organisation (ILO) är ett fackorgan inom FN med uppgift att bevaka frågor om arbetsvillkor, diskriminering m.m. Inom ramen för denna uppgift har ILO sedan många år bevakat urfolkens villkor. Konvention nr 169 innehåller ett antal bestämmelser och åtaganden till skydd för ursprungsfolken. Regeringarna i de länder som anslutit sig till konventionen ska se till att urfolkens rättigheter skyddas och att deras integritet respekteras. Regeringarna ska samråda med folken om åtgärder som angår dem och skapa förutsättningar för att de så långt som möjligt själva ska kunna bestämma över sin utveckling.

I Sverige har frågan om en ratificering av ILO:s konvention nr 169 utretts i SOU 1999:25. Sveriges regering har uttalat att ambitionen är att Sverige ska ratificera konventionen så snart det låter sig göras. Sverige har fått upprepad internationell kritik då denna process inte har gått framåt. FN har flera gånger kritiserat diskrimineringen mot samer i Sverige. Efter 15 år av utredningar har regeringen ännu inte ratificerat ILO-konvention 169 om bland annat samernas rätt till land.

Svenska kyrkan bör som civil aktör värna utsatta grupper i samhället. Det känns helt naturligt att vi som en del av den världsvida kyrkan inte bara tar ett ansvar för minoritetsgrupper på andra håll i världen utan att vi stöder närliggande gruppers rättigheter.

Simrishamn den 23 april 2014

Johan Åkesson (S)

Kyrkomötet
Motion 2014:5
av Åke Bonnier

Vart tog *Guds vägar* vägen?

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att uppmuntra alla stift att implementera dokumentet *Guds vägar* så att det blir känt och diskuterat.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ge Svenska kyrkans utbildningsinstitut och dess bägge utbildningsplatser i Uppsala respektive Lund i uppdrag att tydligare implementera dokumentet *Guds vägar* så att alla prästkandidater är väl förtrogna med såväl dess innehåll som dess hermeneutiska och homiletiska implikationer.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ge en sakkunnig i uppdrag att granska Evangeliebokens textsammansättning utifrån ett *Guds vägar*-perspektiv för att se om predikotexterna kombinerar Gamla och Nya testamentet på ett sätt som kontrasterar de båda testamentena och/eller reflekterar ett ersättningssteologiskt tänkande.

Motivering

Kyrkomötet antog 2001 samtalsdokumentet *Guds vägar: Judendom och kristendom. Ett inomkyrkligt samtalsdokument*. Beteckningen "samtalsdokument" uttrycker att det inte är fråga om någon slutgiltig deklaration av Svenska kyrkans syn på relationen mellan judar och kristna, utan att detta dokument bör tjäna som utgångspunkt för fortsatt teologisk bearbetning och reflexion. Detta syfte klargörs redan i förordet till dokumentet av dåvarande ärkebiskopen KG Hammar:

Som kristna behöver vi också reflektera över hur vi ser på Bibelns två testamenten och relationen mellan dem. Är det första testamentet, det vi kallar Gamla testamentet, bara en inledning till det Nya? Eller bär psaltarpsalmer och profeter med sig budskap och insikter om Gud och Guds vägar värda att gå djupare in i? Hur ser vi på uppenbarelsen i de två testamentena? Vi behöver också arbeta vidare med hur vi tänker kring frågan om Guds folk. Kan kristna göra anspråk på att kyrkan tagit över som det utvalda folket från det judiska folket – eller är det judiska folket också en del av Guds folk idag?

På kyrkomötets webbplats betonas likaledes att *Guds vägar* bör tjäna som "grund" för en teologisk uppföljning (www.svenskakyrkan.se/default.aspx?id=665216):

Guds vägar är tänkt att vara grund för Svenska kyrkans fortsatta reflektion och samtal med företrädare för judisk tro och bekännelse och vill markera ett avståndstagande från tankemodeller inom kristen

tradition, som kunnat utnyttjas till att legitimera övergrepp mot det judiska folket, särskilt den s.k. ersättningsteologin. Denna teologiska tankemodell säger att den kristna kyrkan som det nya förbundet eller det nya Israel ersatt det judiska folket eller det gamla förbundet.

Dokumentet *Guds vägar* har en lång tillkomsthistoria. Biskopsmötet deklarerade redan den 10 maj 1995 (citerat i *Guds vägar*):

I vår kyrka vill vi arbeta för att få bort sådant som kan tolkas som anti-semitism eller förakt för det judiska folket och försvara dess rätt till sin historia, sin tro och sina seder.

Även här uttalas alltså behovet av fortsatt teologisk bearbetning av kyrkans speciella relation till det judiska folket. Tyvärr har *Guds vägar* inte fått den verkningshistoria som kunde förväntas utifrån dess karaktär och dessa tydligt uttalade syften. Vart tog *Guds vägar* vägen?!

Huvudsyftet med dokumentet *Guds vägar* är att göra upp med det ersättnings-teologiska paradigm som systematiskt framställer judisk tro som ett teologiskt och moraliskt lägre stående förstadium till kristen tro. I den troligen allra viktigaste meningen i *Guds vägar* fastslås att "Guds förbund med det judiska folket äger fortsatt giltighet".

Frågan måste emellertid ställas huruvida denna teologiska grundförståelse kommer till uttryck i exempelvis förkunnelsen. På vilket sätt bistår eller begränsar Evangeliebokens textval och textsammansättning en förkunnelse som lever upp till de förpliktelser som explicit nämns i *Guds vägar*? Två exempel kan räcka:

(a) På Tolfte söndagen efter Trefaldighet är temat "Friheten i Kristus". Den söndagen läses den andra och tredje årgången tre texter om sabbaten (2 Moseboken 23:10–12, Markus 2:23–28 och Lukas 13:10–17) och dessutom en text från Galaterbrevet 4:31–5:6 som uppmanar läsare och lyssnare att inte låta någon "lägga på er slavoket igen". Är inte risken stor, med detta texturval, att den söndagen kommer att beskriva sabbaten som ett problem som ska lösas – och att den kristna friheten från sabbaten alltså är lösningen på det judiska problemet? Är inte risken påfallande att präster som är omedvetna om ersättningsteologins tvåtusenåriga inflytande på kristen tro och tanke förkunnar på ett sådant sätt att judendomen på Jesu tid inte framställs som hans historiska kontext utan som hans teologiska kontrast, inte som ett liv att leva utan som ett problem att lösa? Kan inte många läsare och lyssnare få intrycket att den bakomliggande teologiska tanken är att kristen tro befriar människor från judendomens "lag och krav" (för att använda en problematisk formulering i Sv.Ps. 331:6)?

Är det verkligen detta vi vill ska förkunnas i våra kyrkor? Vad menar vi då med den viktiga formuleringen "Guds förbund med det judiska folket äger fortsatt giltighet"? Som sagt, vart tog *Guds vägar* vägen?

(b) Det andra exemplet är andra årgångens episteltext på sextonde söndagen efter Trefaldighet då läsningen är hämtad från Uppenbarelseboken 2:8-11. Temat för söndagen ("Döden och livet") är allvarsamt, dagens två böner talar om Gud "som har liv och död i sina händer" och "som är Herre över liv och död" – och episteltexten talar om hur Uppenbarelsebokens mottagare "smädas av dem som kallar sig judar men inte är det utan en Satans synagoga"! Hur menar vi att denna formulering uppfattas av gudstjänstens lyssnare och läsare? Kan vi vara säkra på att gudstjänstdeltagarna inte förknippar orden "judar" och "synagoga" med judenhet och judendom? Kort sagt, ännu en gång, vart tog *Guds vägar* vägen?

I ett samhälle där antisemitismen, rasismen och främlingsfientligheten återigen sticker upp sitt fula tryne är det viktigt att kyrkans företrädare, både vigda och lekmän – är väl insatta i Jesu eget sammanhang och dess fortsatta betydelse som en levande systerreligion i både dagens Sverige och dagens Europa i stort. Om detta må vi berätta! I ljuset av detta må vi förkunna! *Guds vägar* visar vägar.

Skara den 16 juni 2014

Åke Bonnier, biskop

Kyrkomötet
Motion 2014:6
av Karl-Gunnar Svensson

Behandling av konvertiter

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i Sveriges Kristna Råd ta initiativ till samtal med ledande muslimska företrädare i landet för att få fram en ömsesidig överenskommelse om vad som bör gälla vid behandling av konvertiter.

Motivering

Sverige får ta emot allt fler människor som kommer från andra delar av världen och har andra religioner. I vårt land brukar vi uppfatta det som en tillgång att få möta olika kulturer och ta emot människor som kommer med andra kulturarv, annan tro och andra religiösa uppfattningar.

En del människor som möter andra religioner känner en dragning till någon av dessa och några väljer att konvertera till en annan tro.

Detta är en självklarhet i Sverige.

Vi har sedan 1951 en religionsfrihetslag där det står i § 1:

Envar äger rätt att fritt utöva sin religion, såvitt han icke därigenom stör samhällets lugn eller åstadkommer allmän förargelse.

Det här är inte bara en självklarhet i Sverige, det gäller också Europa.

I Europakonventionens artikel 9 står det:

Envar skall äga rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet. Denna rätt innefattar frihet att byta religion eller tro och frihet att ensam eller i gemenskap med andra, offentligt eller enskilt, utöva sin religion eller tro genom gudstjänst, undervisning, andaktsövningar och iakttagande av religiösa sedvänjor.

Envars frihet att utöva sin religion eller tro må endast underkastas sådana inskränkningar, som äro angivna i lag och som äro nödvändiga i ett demokratiskt samhälle med hänsyn till den allmänna säkerheten, upprätthållandet av allmän ordning, skyddandet av hälsa eller moral eller av andra personers fri- och rättigheter.

Enligt UN Declaration on the elimination of all forms of intolerance and discrimination based on religion or belief, Article 6 (1981 Deklarationen), samt UN Human Rights Committee General Comment 22 samt OSSE Vienna Declaration 1989 § 16, brukar följande rättigheter lyftas fram internationellt när det gäller religionsfrihet:

- ◆ att fira gudstjänst eller samlas i anslutning till en religion eller övertygelse och att bygga, etablera och underhålla lokaler för det ändamålet
- ◆ att etablera religiösa och humanitära institutioner samt välgörenhetsinstitutioner
- ◆ att tillverka, införskaffa och använda föremål och material som är nödvändiga för ritualer och sedvänjor, inklusive att följa en viss diet
- ◆ att skriva, ge ut och sprida relevanta publikationer,
- ◆ att lära ut en religion/livsåskådning i lokaler lämpliga för ändamålet samt
- ◆ att etablera teologiska seminarier eller skolor
- ◆ att söka och ta emot frivilliga finansiella och andra bidrag
- ◆ att utbilda, utnämna, rösta fram eller genom successionsordning välja lämpliga ledare, präster och lärare,
- ◆ att observera och fira religiösa högtider och vilodagar,
- ◆ att kommunicera med individer och samfund i religiösa frågor på nationell och internationell nivå,
- ◆ att uppvisa religiösa symboler inklusive att bära religiös klädsel.

Det finns alltså många rättigheter när det gäller religionsfriheten i vårt land. Utöver det vet vi att, enligt forskning från PewResearch Religion & Public Life Project, bor 70 procent av världens befolkning i länder där staten eller grupper i samhället kraftigt begränsar medborgarnas religionsfrihet. Sverige är inte ett sådant land och därför behöver vi både i samhället och som kyrka arbeta för människors rätt till sin religion också när någon väljer att konvertera från en religion till en annan.

Frågan om samtal och dialog mellan islam och kristendom har varit uppe till behandling av kyrkomötet vid flera tillfällen, senast 2006 där frågan handlade om att ta fram ett religionsteologiskt dokument som utgångsmaterial för ömsesidiga samtal mellan Svenska kyrkan och de olika inriktningarna av islam som finns i Sverige. Behandlingen i Ekumenikutskottet (Eu 2006:6) var omfattande och bra, men tydligen inte tillräckligt bra för dem som väljer att konvertera.

Tyvärr blir alla i Sverige som konverterar inte väl behandlade. Somliga som sökt sig till en annan tro, till exempel från islam till kristen tro, har behandlats illa av människor från det sammanhang som de tillhört tidigare. Vänner och släktingar vänder dem ryggen och vägrar att tala med dem. Hot av både fysisk och psykisk art har framförts. Det har också hänt att personer inte fått det arbete de sökt sedan det framkommit att de bytt religion. Detta är inte tillåtet enligt svensk lag, men det sker på ett sådant sätt att det sällan blir åtalbart.

Hur enskilda människor handlar kan vi inte styra i kyrkomötet. Men för att underlätta för konvertiter så att de får en bättre behandling kan Svenska kyrkan, genom Sveriges Kristna Råd, ta initiativ till samtal med ledande muslimer. Syftet med samtalen ska vara att få fram en gemensam policy om hur konvertiter bör behandlas. Denna policy eller överenskommelse ska gälla både när det gäller konvertiter från islam till kristendom men också tvärtom, eftersom det också förekommer.

En sådan policy eller överenskommelse ska gälla både när det gäller konvertiter från islam till kristendom och tvärtom. Den bör dels rikta uppmärksamheten på den behandling som konvertiter kan råka ut för och dels medverka till att skapa större förståelse för våra olika trosuppfattningar och kulturella skillnader.

Genom att ta upp de reella problem som förekommer vill vi hindra ryktesspridning och därigenom motverka fördomar mellan olika religioner.

Träslövsläge den 1 juni 2014

Karl-Gunnar Svensson (KR)

Kyrkomötet Motion 2014:7

av Elsa Christersson och Carl-Henrik Henriz

Omställning till ekologiskt och kretsloppsanpassat jordbruk

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att komma med förslag till kyrkomötet om sådan ändring i kyrkoordningen att det blir möjligt för stiftens att inleda ett arbete för att ställa om till ekologiskt och kretsloppsanpassat jordbruk.

Motivering

Svenska kyrkan är en mycket stor ägare av jordbruksmark. Därmed har Svenska kyrkan ett stort ansvar för hur användningen av vår mark påverkar klimatet. Svenska kyrkan har genom sitt markinnehav också ett ansvar för framtida livsmedelsförsörjning.

Dagens jordbruk drivs till större delen i specialiserade former, antingen enbart spannmålsodling eller enbart mjölkproduktion. Jordbruket kräver då tillförsel av konstgödsel och bekämpningsmedel. Detta är inte långsiktigt hållbart. Jordbruket måste ställas om till ekologiskt och kretsloppsanpassat jordbruk, så att jorden kan behålla sin bördighet utan tillförsel av konstgödsel och bekämpningsmedel. På kort sikt kan detta ge mindre intäkter, men på lång sikt är det minst lika lönsamt som den nuvarande konventionella odlingen.

Det är nu vi måste agera i de viktiga klimat- och framtidsfrågorna, och Svenska kyrkan bör visa vägen. Vi måste noga överväga om avkastningen av våra marktillgångar i pengar är viktigare än mindre klimatpåverkan och bevarandet av åkerjorden för kommande generationer. Om vårt engagemang i klimatfrågan, som kommer fram t.ex. i biskopsbrevet, ska vara mer än ord, är åkerjordens framtid en av de saker vi måste ta itu med.

Hur stiftens egendomsförvaltning ska gå till regleras i kyrkoordningen. Där står i 46 kap. 3 §:

Prästlönetillgångarna ska förvaltas så effektivt som möjligt och på ett sådant sätt att de ger bästa möjliga uthålliga totalavkastning. Tillgångarna ska därtill förvaltas på ett etiskt försvarbart sätt i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar.

Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om förvaltningen av prästlönetillgångarna. (SvKB 2009:6)

Denna paragraf ger intrycket att det viktigaste är att tjäna pengar. Den behöver skrivas om eller förtydligas så att det framgår att det är önskvärt med en omställning

Mot 2014:7 till ekologiskt och kretsloppsanpassat jordbruk. Eventuellt kan närmare bestämmelser med denna innebörd utfärdas av kyrkostyrelsen.

Kristianstad och Degeberga den 23 juni 2014

Elsa Christersson (MPSK)

Carl-Henrik Henriz (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2014:8
av Elsa Christersson och Carl-Henrik Henriz

Rättvisare fördelning av vinsten från prästlönetillgångarna

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att komma med förslag till kyrkomötet om sådan ändring i kyrkoordningen att det blir möjligt för stiftens att fördela vinsten från prästlönetillgångarna mellan församlingarna på ett mera rättvist sätt.

Motivering

Svenska kyrkans prästlönetillgångar har genom seklerna tillkommit genom arv, donationer och förvärv. På uppdrag av kyrkomötet förvaltar stiftens tillgångarna. Församlingarna har andelar i prästlönetillgångarna efter hur stor del av tillgångarna som härstammar från respektive församling. Av den årliga vinsten från förvaltningen går hälften, enligt fastställda andelstal, till församlingarna, medan den andra hälften tillfaller stiftens.

Flera av prästlönetillgångarna härstammar från donationer under medeltiden och det känns inte helt relevant att sådana donationer ska ligga till grund för fördelningen av pengarna i dag. Vissa församlingar får ingenting och några kan få över en miljon kronor om året. Det vore önskvärt om pengarna kunde fördelas på ett rättvisare sätt. Behov och verksamhet i församlingarna borde vara mer styrande.

Kristianstad och Degeberga den 23 juni 2014

Elsa Christersson (MPSK)

Carl-Henrik Henriz (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2014:9
av Anders Nihlgård

Svenska kyrkans nattvardssyn

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda frågan kring vilken nattvardssyn som finns i vår Svenska kyrka, närmare bestämt att besluta när det bröd som använts i nattvardsmåltiden är Kristi kropp och blod och när det är vanligt bröd och vin.

Motivering

Det uppstår en förvirring i många församlingar när det bröd som använts i måltiden förvaras i en viss ask som sedan inte kan stå på det s.k. corporalet för att vissa då menar att det redan är konsekkrerat. Jag menar att det inte är förenligt med en luthersk nattvardssyn. Brödet och vinet är enligt min mening och en luthersk nattvardssyn endast Kristi kropp och blod i samband med utdelandet annars är det vanligt bröd och vin. Men eftersom båda meningarna finns, ibland i samma församling, menar jag att det är viktigt att klargöra vad som gäller i vår svenska kyrka.

Lund den 18 juni 2014

Anders Nihlgård (ÖKA)

Kyrkomötet
Motion 2014:10
av Anders Nihlgård

Diakonens vigningslöften

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma med förslag till ändring i kyrkohandboken, i enlighet med motionens förslag, när det gäller orden som diakonen säger ”ja” till vid sin vigning.

Motivering

2009 presenterade Lutherska världsförbundet ett material, *Diakonia in Context*, en gemensam förståelse av diakoni med utgångspunkten i nyckelorden förvandling, försoning och bemyndigande. Detta viktiga arbete bör ge avtryck också i vår evangeliska lutherska svenska kyrka.

Diakoni är ingenting som görs för andra, snarare tillsammans med andra. Diakonen är inte någon som med sitt ”Första hjälpen-kit” under armen skyndar ut till människor med Gud. Gud är redan där. Uppdraget handlar mer om att i samverkan med andra goda krafter, skapa mötes- och växtplatser där upprättelse och försoning kan äga rum. Kyrkans holistiska synsätt på människan som kropp, själ och ande behöver förtydligas i diakonens vigningslöften. Det bör också tydligt framgå i löftena: att diakonens uppgift är att uppmuntra människor till hållbara livsval där människovärdet upprätthålls både socialt, ekonomiskt och ekologiskt.

Ett förslag till diakonens uppgift skulle kunna vara så här:

En diakon ska i nådens och försoningens tjänst: skapa goda mötes- och växtplatser för upprättelse och själavård för dem som är i kroppslig, själslig och andlig nöd, inspirera till ömsesidigt lärande och växande i den kristna tron, i församling och samhälle vara ett barmhärtighetens tecken och i allt tjäna Kristus i sin nästa.

En diakon ska leva som Guds medskapare och uppmuntra människor att värna människovärdet och skapelsen.

En diakon ska försvara människors rättigheter, stå på de förtrycktas sida, bemyndiga och frigöra Guds folk till det som är gott, så att Guds kärlek blir synlig i världen.

Lund den 19 juni 2014

Anders Nihlgård (ÖKA)

Kyrkomötet
Motion 2014:11
av Anders Nihlgård

Odöptas tillträde till nattvardsbordet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda frågan om vilka bibliska skäl det finns att idag utesluta någon sökare från nattvardsbordet även om sökaren inte är döpt.

Motivering

Detta ärende har berörts i kyrkomötet vid olika tillfällen och med olika infallsvinklar. Ingen vägras som regel Herrens måltid i vår kyrka. I den församling där undertecknad var kyrkoherde i många år hände det ibland att människor, som jag visste var muslimer, kom fram till nattvardsbordet och sträckte fram sin hand för att ta emot brödet, som de sedan doppade i bågaren. Vem vore jag, om jag hade förnekat denna människa att få vara med i gemenskapen? I Matteusevangeliets åttonde kapitel kom en romersk officer till Jesus för att be honom om hjälp och mötet med officeren får Jesus att säga: "Sannerligen inte hos någon i Israel har jag funnit en så stark tro". Officeren var inte döpt, officeren tillhörde inte Israel, gudsfolket, men han vägrades inte hjälp. Jesus hade måltidsgemenskap med människor som var uteslutna ur samhällets gemenskap, vilket förvånade och irriterade många. Så vitt jag vet var inte någon av de närvarande lärjungarna döpt vid det tillfälle då nattvarden instiftades.

Lund den 19 maj 2014

Anders Nihlgård (ÖKA)

Kyrkomötet
Motion 2014:12
av Terence Hongslo m.fl.

Från teori till handling som förvaltare av skog och mark

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma med förslag till ändring av kyrkoordningens formulering om prästlönetillgångar 46 kap. 3 § till att lyda: Prästlönetillgångarna ska förvaltas på ett ekologiskt, etiskt och hållbart sätt så att prästlönetillgångarnas biologiska mångfald bevaras och den ekonomiska avkastningen även finns för kommande generationer.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att 20 procent av Svenska kyrkans skogar avsätts för fri utveckling så att en ekologiskt hållbar utveckling kan uppnås i Svenska kyrkans skogar.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att upprätta en plan för kontinuerlig fortbildning för personal på alla nivåer som arbetar med skogs-, jord- och markfrågor gällande en långsiktigt hållbar utveckling med bevarande av biologisk mångfald.

Motivering

Biskoparna har i sitt biskopsbrev tagit upp det allvarliga klimathotet. Det vore bra om medvetenheten i miljöfrågorna också fick utslag i skötseln av Svenska kyrkans skogar. Svenska kyrkan måste visa att man tar miljöfrågorna på allvar inte bara i teorin utan även i praktiken. Svenska kyrkan bör föregå med gott exempel och visa i praktiken omsorg för natur, biologisk mångfald och arternas överlevnad. 20 procent av kyrkans skogar bör lämnas för fri utveckling.

I kyrkoordningen står: "Prästlönetillgångarna ska förvaltas så effektivt som möjligt och på ett sådant sätt att det ger bästa möjliga uthålliga totalavkastning." Detta utgör ett allvarligt hinder för skonsam förvaltning av Svenska kyrkans skogar och mark. Ett förslag som överensstämmer mycket bättre med Svenska kyrkans ansvar som förvaltare av Guds fria natur och dess biologiska mångfald lyder: "Prästlönetillgångarna ska förvaltas på ett ekologiskt, etiskt och hållbart sätt så att prästlönetillgångarnas biologiska mångfald bevaras och den ekonomiska avkastningen även finns för kommande generationer."

Svenska kyrkans budskap måste få konsekvenser. En ökad kompetens när det gäller hållbarhet och biologisk mångfald hos alla som arbetar med prästlönetillgångarna måste eftersträvas. Med en medvetenhet om biologisk mångfald så fredar man olika lokala biotoper såsom skogsbryn, kärr, hällmark och lämningar mellan områden i fred från avverkning. Att freda nyckelbiotoper ger den biologiska mångfalden en möjlighet att överleva. Ett krav på uthållighet är att skogen vid nästa avverkning ska hålla samma kvalitet och biologiska mångfald som den har idag.

Mot 2014:12 Uppsala, Huddinge, Stockholm, Alingsås, Orsa och Nyköping den 29 juni 2014

Terence Hongslo (MPSK)

Bengt-Gunnar Carlsson (MPSK)

Marja Sandin-Wester (MPSK)

Lena Klevenås (MPSK)

Jan Segerstedt (MPSK)

Heléne Lundström (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2014:13
av Terence Hongslo m.fl.

Ökad tillgänglighet för allergiker i kyrkans lokaler

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att på lämpligt sätt rekommendera att kyrkans personal undviker att använda parfym vid kyrkliga förrättningar.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att på lämpligt sätt rekommendera att de förtroendevalda undviker att använda parfym vid möten för förtroendevalda.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att på lämpligt sätt rekommendera församlingar och andra lokalansvariga att ersätta alla tvålar, tvättmedel och olika rengöringsmedel med motsvarande parfymfria produkter.

Motivering

Allergier och astma är ett växande problem. Den som har astma och allergi är ofta överkänslig mot parfym och dofter. Allt fler personer får svåra besvär av parfym. För många astmatiker är parfymdoften lika symtomframkallande som rökdoften. Det finns människor som inte kan gå i kyrkan eller ställa upp som förtroendevalda p.g.a. att det doftar parfym vid kyrkliga förrättningar och vid förtroendevaldas möten.

Svenska kyrkan bör föregå med gott exempel och öka tillgängligheten för de som inte tål parfym. Det är viktigt att använda oparfymerade produkter som tvål, tvättmedel och rengöringsmedel i kyrkans lokaler.

Att många av kyrkans personal och förtroendevalda använder parfym som orsakar hälsoproblem för deltagare vid kyrkliga förrättningar och möten är en förbisedd del av miljöanpassningen. Det är därför viktigt att rekommendera kyrkans personal att undvika användandet av parfymerade produkter vid förrättningar. Det gäller även att rekommendera att de förtroendevalda undviker parfym vid sina möten. Svenska kyrkan har kommit en bra bit när det gäller att miljöanpassa kyrkor men användningen av parfym har ännu inte uppmärksammats.

Uppsala, Norrköping, Stockholm, Alingsås, Orsa, Huddinge och Nyköping den 29 juni 2014

Terence Hongslo (MPSK)

Hildegard Jarskog (MPSK)

Marja Sandin-Wester (MPSK)

Lena Klevenås (MPSK)

Jan Segerstedt (MPSK)

Bengt-Gunnar Carlsson (MPSK)

Heléne Lundström (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2014:14
av Marja Sandin-Wester m.fl.

Kulturen som grundläggande uppgift

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma med förslag till ändring i kyrkoordningen som innebär att kultur läggs till som en del av församlingens grundläggande uppgift.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta med kulturen som en självständig del i den verksamhetsindelning som finns med i redovisningsmodellen för församlingar och pastorat.

Motivering

Inom kristendomen har olika kulturyttringar alltid haft en framträdande roll för att tolka, gestalta och utveckla det religiösa innehållet. Musiken är en sammanhållande kraft och litteratur och bildkonst formulerar de bärande tankar som Svenska kyrkans medlemmar kan använda som ledstjärnor i sin andliga utveckling.

Den lutherska kristendomen har alltid haft som mål att vara en utvecklande och sammanbindande kraft i samhället och att bidra till att formulera tidsandan.

Ett sätt att nå kontakt med aktuella tidsströmningar kan vara att samverka med det kulturliv där man i ord, bild, musik, teater, dans och digitala uttryck pejar de djupare förändringar som sker. Kultur kreatörer har ofta på ett intuitivt sätt fångat upp samtidens uttryck och fört en aktiv dialog med andlighet, teologi, filosofi, psykologi och kulturanthropologi.

Svenska kyrkan skulle stärkas och vitaliseras av en mer, direkt, öppen och inkluderande kontakt med kulturlivet nationellt och internationellt. Det är också viktigt att kulturen med musiken i den nya redovisningsmodell – som införts 2014 – inte ska föras in under gudstjänst, kristen undervisning, diakoni och mission utan att den ska få en självständig del. Kyrkans faktiska uppgift som kulturförvaltare, förmedlare och förnyare ska framgå av kyrkoordningen.

Konsekvens ur barnperspektiv: barn måste tidigt bli delaktiga i olika kulturyttringar för att senare i livet kunna göra egna val. Svenska kyrkans rika kulturskatt är här en viktig pusselbit.

Stockholm, Uppsala, Ljungkile, Degeberga, Alingsås, Kristianstad, Orsa och Huddinge den 29 juni 2014

Marja Sandin-Wester (MPSK)

Terence Hongslo (MPSK)

Helena Björkman (MPSK)

Carl-Henrik Henriz (MPSK)

Lena Klevenås (MPSK)

Elsa Christersson (MPSK)

Jan Segerstedt (MPSK)

Bengt-Gunnar Carlsson (MSKP)

Kyrkomötet
Motion 2014:15
av Ragnar Persenius

Byte av uppdrag inom vigningstjänsten

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen (SvKB 1999:1) att 31 kap. 1 § och 32 kap. 1 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

31 kap. Uppdraget som präst

Behörighet att utöva uppdraget som präst

- 1 § Behörig att utöva uppdraget som präst är den som har vigts till präst i Svenska kyrkans ordning eller som har förklarats behörig av ett domkapitel.

För den som är behörig att utöva både uppdraget som präst och uppdraget som diakon ska behörigheten som präst vara vilande när han eller hon är anställd som diakon.

Den som har en vilande behörighet får inte utöva uppdraget som präst. Bestämmelserna om tystnadsplikt för präst gäller inte när behörigheten är vilande.

Den som har en vilande behörighet kan trots detta förklaras behörig att anställas på en befattning som präst.

32 kap. Uppdraget som diakon

Behörighet att utöva uppdraget som diakon

- 1 § Behörig att utöva uppdraget som diakon är den som har vigts till diakon i Svenska kyrkans ordning eller som har förklarats behörig av ett domkapitel.

För den som är behörig att utöva både uppdraget som diakon och uppdraget som präst ska behörigheten som diakon vara vilande när han eller hon är anställd som präst.

Den som har en vilande behörighet får inte utöva uppdraget som

diakon. Bestämmelserna om tystnadsplikt för diakon gäller inte när behörigheten är vilande.

Den som har en vilande behörighet kan trots detta förklaras behörig att anställas på en befattning som diakon.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2015.

Motivering

Svenska kyrkans vinningstjänst är indelad i de tre teologiskt parallellställda uppdragen präst, diakon och biskop. Det framgår av hur de beskrivs i 1997 års vigningsordningar och den tydande text som kyrkomötet infogade före ordningarna:

Kyrkans vigningshandlingar är ett uttryck för att Kristus genom Anden inom Guds folk för evangeliets skull kallar människor till livslång tjänst. Denna kallelse bekräftas genom kyrkans vinning.

Vigningarna till biskop, präst och diakon är likvärdiga uttryck för evangeliets fullhet och för kyrkans uppdrag utifrån detta evangelium, som skall gestaltas i såväl ord som handling.

Med 1999 års kyrkoordning infördes en kyrkorättslig reglering som innebar att uppdragen förtydligades genom inledningstext och bestämmelser. Den kyrkorättsliga regleringen tydliggör samtidigt att de tre uppdragen inte är helt parallellställda när det gäller befogenheter och ansvar. Det tydligaste exemplet på det är att den som ska vigas till biskop dessförinnan måste vara vigd till präst.

Den kyrkorättsliga regleringen liksom vigningsordningarna uppställer inga hinder för byte av uppdrag inom vinningstjänsten. Det har dock visat sig uppstå oklarheter när någon som redan är vigd till uppdragen präst och diakon vill byta mellan dessa uppdrag. I biskopsbrevet *Kallad till diakon och präst i Svenska kyrkan*, 2014, beskrivs vad som anses gälla ur ett antagningsperspektiv:

Byte av uppdrag inom vinningstjänsten

Vinningstjänsten är en, vilket bland annat kommer till uttryck när någon måste förklaras obehörig av ett domkapitel eller ansvarsnämnden för biskopar. En sådan obehörighetsförklaring gäller hela vinningstjänsten, inte enbart ett uppdrag inom vinningstjänsten.

Däremot är det möjligt att vigas till och vara behörig till mer än ett uppdrag. En diakon kan bli präst och en präst bli diakon. När en sådan förändring ska ske behövs en ny antagningsprocess, eftersom kallelse och innehåll är olika i uppdragen.

När någon går in i ett nytt uppdrag finns inget tvång att lämna behörigheten i det tidigare uppdraget. Däremot är det viktigt för församlingens skull att en person enbart tjänstgör i ett uppdrag. Bland annat är tystnadsplikten olika för prästen och diakonen.

Det normala är att den som vigas till ett visst uppdrag fortsättningsvis tjänstgör i det uppdraget. Oklarheter och vissa formella problem uppstår när någon med dubbel behörighet byter tillbaka till det första vigningsuppdraget. De befogenheter som uppdragen ger skiljer sig åt. Sakramentsförvaltningen är knuten till uppdraget som präst. Tystnadsplikten är olika för de båda uppdragen. Till det kommer att endast

den som är behörig präst enligt kyrkoordningen kan erhålla vigselrätt genom Kammarkollegiet. För tjänstgöringen och människors trygghet i mötet med kyrkans vigda tjänare behöver det vara tydligt om någon tjänstgör som präst eller som diakon.

Vid samtal i biskopsmötet har det därför framkommit önskemål om att övergången när någon byter uppdrag ska kyrkorättsligt förtydligas. Det ska endast vara möjligt att tjänstgöra endera som diakon eller präst. Med tanke på vignings-tjänstens enhet och att uppdragen teologiskt ska vara parallellställda bör den som byter uppdrag inte förlora behörigheten till ett uppdrag. Lösningen bör istället vara att det blir fråga om en vilande behörighet till det gamla uppdraget. Om behörigheten senare aktualiseras behöver inte vigningslöften avläggas på nytt.

De bestämmelser i kyrkoordningen som behöver ändras finns i 31 kap. 1 § när det gäller uppdraget som präst och i 32 kap. 1 § för uppdraget som diakon. Mitt förslag innebär att den tidigare behörigheten automatiskt blir vilande när någon är anställd som präst respektive diakon. Av 34 kap. 8 §, jfr 14 §, preciseras vad som avses med diakon:

Endast den som är behörig att utöva uppdraget som diakon enligt bestämmelserna i 32 kap. får vara anställd som diakon eller på en befattning med benämning där ordet diakon ingår eller en där sådan behörighet på annat sätt har angetts som villkor för anställning.

Mitt förslag till ändring i kyrkoordningen innebär också att den som vigs till ett uppdrag och anställs får en vilande behörighet till det föregående vigningsuppdraget. Detta förblir vilande tills dess att behörighetsförklaring ges av domkapitlet i samband med anställning.

Söderhamn den 1 juli 2014

Ragnar Persenius, biskop

Kyrkomötet
Motion 2014:16
av Ylva Wahlström m.fl.

Ekoteologisk professur

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att möjliggöra införandet av en ny professur i ekoteologi vid något av universiteten i vårt land.

Motivering

Klimat- och miljöproblemen blir alltmer överskuggande för mänskligheten, för skapelsen i sin helhet och för jordens överlevnad. Koldioxid- och metanutsläppen gör att jordens medeltemperatur stiger alltmer med följd att översvämningar, torka, häftiga oväder ökar, att livsbetingelserna för både människor, djur och natur försämras och ibland katastrofer inträffar. Detta beror på våra utsläpp av växthusgaser genom vår bilism, flyg, vissa industrier, nötkreatur i lantbruket med mera.

Oftast drabbas de mest fattiga områdena på jorden av dessa katastrofer och spär ytterligare på fattigdomen och nöden och skapar också motsättningar mellan folkgrupper. Utrotningen av djur och växter ökar i en accelererande fart och försämrar också våra levnadsbetingelser. Detta har vi från skapelsen att förvalta till kommande generationer.

Enligt klassisk kristen etik har vi ett särskilt ansvar att värna allt som är svagt och utsatt. Det finns många väsentliga bibelställen i både GT och NT som visar på detta; det är centralt i Jesu liv, död och uppståndelse.

När en professur i ekoteologi inrättas vid något av universiteten utvecklas detta tänkande och denna etik för att stimulera teologer, blivande präster med flera till att infoga detta i sin teologi, etik, förkunnelse och i hela sin livsföring. Kyrkan kommer att på detta sätt bli en viktig aktör i miljökampen, genom att ha tillgång till en väl utvecklad skapelseteologi, ekoteologi och etik för mänsklighetens överlevnad. Detta skulle också förstärka församlingarnas vilja att aktivt agera lokalt för den globala skapelsen. Och till hjälp för alla kämpande människor i sjukdomar och lidande under miljökatastrofer.

När det gäller den tidigare motionen 2012:8 angående ekoteologi innehåller denna nya motion ett nytt förslag att införa en ekoteologiprofessur.

Vi vet att kyrkostyrelsen inte förfogar över rätten att tillsätta professorer, men vi vet att med ärkebiskopen i spetsen är det många frågor där Svenska kyrkans ledning är aktivt påtryckande och opinionsbildande.

Tankar kring barnkonsekvensanalys: med ett kristet skapelseperspektiv värnas de mest sårbara bland människor, djur och natur. Därför är ekoteologi på kristen grund så livsavgörande för allt levande, inte bara för våra kommande barnbarn.

Mot 2014:16

Barnen behöver hitta till Edens lustgård eller till naturen igen. Hon är vår moder, med hjälp av stjärnornas stoft från fadern.

Stockholm den 30 juni 2014

Ylva Wahlström (MPSK)

Carl-Henrik Henriz (MPSK)

Lena Klevenås (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2014:17
av Karl-Gunnar Svensson

Ringning i kyrkklockor

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram riktlinjer för ringning i kyrkklockor vid andra tillfällen än i samband med gudstjänst.

Motivering

I Jönköping ringdes det i kyrkklockorna som protest mot en demonstration. Det var mot rasism som angavs som orsaken. Aktionen blev mycket uppmärksammas och visade på vad vi i Svenska kyrkan kan göra för att tydligt hävda alla människors lika värde, att Gud älskar alla människor lika mycket och att Gud inte tar hänsyn till person som Paulus skriver i Galaterbrevet 2:6 och Efesierbrevet 6:9. Under Almedalsveckan gjordes en liknande aktion med kyrkklockor mot rasism.

Jag menar att det är väsentligt att vi som kyrka ger uttryck för människans lika värde på de sätt som kan anses vara lämpliga. Vi har möjlighet till uttalanden, till att demonstrera och vi har möjlighet till tydligt ställningstagande genom att ringa i kyrkans klockor. Men när det gäller att ringa i kyrkans klockor vid andra tillfällen än vid gudstjänst, finns det inga riktlinjer för att underlätta för kyrkoråd att fatta beslut om klockringning.

Frågan vem som ska besluta om att ringa i kyrkans klockor, när det inte sker i samband med gudstjänster, har tagits upp i Svenska kyrkans överklagandenämnd. Den 17 januari 2007 beslöt överklagandenämnden att klockringning i samband med gudstjänst ligger på kyrkoherden att besluta om efter samråd. Men övrig klockringning borde rimligen vara kyrkorådets sak att besluta om såvida inte kyrkorådet har delegerat uppgiften till kyrkoherden. Så kan jag tolka beslutet i överklagandenämnden.

I Överklagandenämndens ärende med nummer ÖN46-2006 står det bl.a.:

Enligt vad som redogjorts för ovan kan kyrkoherdens beslut även tolkas så att det kan anses innefatta ett förbud mot klockningar som inte sker i direkt anslutning till huvudgudstjänsten.

Enligt Överklagandenämndens mening kan sådana klockringningar däremot inte anses ha ett sådant omedelbart samband med huvudgudstjänsten att de kan anses vara en del därav.

Det ingår därmed inte i kyrkoherdens befogenheter att fatta beslut därom utan skall bestämmas av kyrkorådet inom ramen för det i 2 kap. 5 § kyrkoordningen angivna kompetensområdet.

Överklagandet skall således bifallas på så sätt att kyrkoherdens beslut upphävs till den del det kan anses omfatta klockringningar som inte sker i direkt anslutning till huvudgudstjänster.

Frågan om klockringning har varit aktuell vid flera tillfällen tidigare och det kan i vissa fall vara tydligt att det behövs riktlinjer för att ge stöd för klockringning vid andra tillfällen än i samband med gudstjänst.

Frågan om klockringning har varit uppe bl.a. i Lunds stift. 2004 stod det att läsa i Ystads Allehanda:

Stiftsjurist Erik Ski i Lunds stift säger till YA att det inte finns några generella riktlinjer från stiftets sida när det gäller klockringningen.

– Det beslutas lokalt och har mestadels att göra med vilken tradition som finns på platsen. Lunds stift följer utvecklingen i Ystad men har i dag inga planer på att ta upp en diskussion kring klockringningen.

– Om jag bygger ett hus bredvid järnvägen kan jag inte efteråt komma och klaga på tågen, säger kontraktsprost Håkan Wilhelmsson i Lunds domkyrka. I domkyrkan rings det på liknande sätt som i Mariakyrkan i Ystad. Det gäller både morgonringningen klockan 8 och kvällsringningen klockan 21. Sedan slår klockorna dygnet runt en gång i kvarten med tidsangivelse varje heltimme genom lika många klockslag.

När det gäller klockringning borde det finnas riktlinjer som stöd för beslut när det gäller klockringning som inte sker i anslutning till gudstjänst eller tacksägelse.

I andra frågor tar vi tydlig ställning för människors integritet och värde och beslutar bl.a. om etiska riktlinjer i ekonomiska frågor. Som kyrka ställer vi upp på alla möjliga sätt för att stödja och hjälpa människor i utsatthet och kränkning. Som kyrka vill vi vara en tydlig röst i samhället för människors lika värde. Möjligheten att visa det kan ta sig i uttryck på många olika sätt, ett av dem kan vara det som nu har uppmärksamrats, att ringa i kyrkans klockor för människor lika värde och mot rasism. Vid vilka sådana tillfällen borde det kunna anses vara lämpligt att ringa i kyrkans klockor?

Det vore bra om kyrkostyrelsen kunde ta fram riktlinjer med rekommendationer för användandet av att ringa i kyrkans klockor i vår tid vid andra tillfällen än vid gudstjänst.

Träslövsläge den 1 juli 2014

Karl-Gunnar Svensson (KR)

Kyrkomötet
Motion 2014:18
av Birgitta Söderfeldt m.fl.

Socialt företagande

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning om hur Svenska kyrkan ska hantera frågor kring socialt företagande. Utredningen ska ta fram riktlinjer om hur anknytningen till församling eller stift ska ske samt tydliggöra etiska och sociala krav på socialt företagande med anknytning till Svenska kyrkan.

Motivering

Sedan några år tillbaka har en mångfald så kallade sociala företag etablerats i Sverige. Flera sociala företag har koppling till Svenska kyrkan. Syftet med ett socialt företag är att erbjuda personer med olika former av arbetshinder en utslussning mot arbete och/eller studier och företaget får ersättning från Arbetsförmedlingen och/eller andra myndigheter för de personer som finns i verksamheten. Omvittnat är att detta kan vara positivt och erbjuda en reell möjlighet att komma i arbete eller studier. Det finns också kritik där man bland annat pekat på den höga ersättningen till företaget i relation till en låg ersättning till arbetstagaren. Det finns risk att företag med koppling till ideell eller kyrklig verksamhet får arbetsuppgifter som annars skulle utföras av vanligt anställda personer utfört till en låg kostnad. Höga ersättningar till arbetsledande personer inom socialt företagande har också förekommit. Det har även kommit kritik från småföretag på orter med sociala företag att konkurrensen blir snedvriden t.ex. om en verksamhet kan driva café med nästa inga lönekostnader.

Svenska kyrkan bör i sin verksamhet med sociala företag vägledas av högt ställda krav på etik, respekt för fackliga och arbetsrättsliga villkor, brukarinflytande och ha en transparent ekonomi kring verksamheten. Nationella riktlinjer för denna typ av verksamhet behövs som vägledning för församlingar och stift.

Stockholm den 4 juli 2014

Birgitta Söderfeldt (ViSK)

Berit Bornecrantz Dias (ViSK)

Emilia Lindstrand (ViSK)

Kekke Paulsson (ViSK)

Anki Erdmann (ViSK)

Kyrkomötet
Motion 2014:19
av Birgitta Söderfeldt m.fl.

Tillgänglighet i Svenska kyrkans kyrkor och andra lokaler för hundar för funktionshindrade

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uttala sig för att ledarhund, assistanshund, servicehund eller signalhund är välkomna med sin förare i Svenska kyrkans kyrkobyggnader och andra lokaler.

Motivering

Svenska kyrkan ska vara en tillgänglig kyrka och detta gäller även tillgänglighet för personer med funktionsnedsättningar. En liten grupp av dessa personer – främst synskadade – har en hund som hjälpmedel. Totalt rör det sig i Sverige om ca 300 ledarhundar för synskadade och dessutom ca 100 hundar för andra grupper med funktionsnedsättningar. Synskadade med ledarhund har vittnat om att de nekats komma in på gudstjänster, förrättningar och andra samlingar i kyrkor och församlingshem. I vissa fall har detta upplevts som mycket kränkande av den drabbade som förmenats att närvara vid en viktig familjetilldragelse.

Genom att gruppen är liten kan det vara svårt för varje kyrkvärd, vaktmästare eller präst att veta hur man ska hantera situationen när en person med ledarhund eller annan hund för funktionshindrade ska besöka kyrkan. En lösning på problemet är att kyrkomötet uttalar sig för att ledarhund, assistanshund, servicehund eller signalhund får medfölja och hundföraren tar med en kopia på detta uttalande och visar berörd personal. På detta sätt fungerar det i dag i butiker och restauranger där det finns ett EU-beslut om tillgänglighet som hundföraren kan visa upp.

En fråga som ofta diskuteras är om tillgänglighet för hundar kan utgöra ett hinder och/eller risk för hundallergiker. Frågan har utretts och det är mindre än 1 % av befolkningen som har en allergi mot hund. Risken att en hundallergiker och en ledarhund, assistanshund, servicehund eller signalhund ska råka hamna i samma lokal är alltså liten. I de fall det ändå skulle ske finns en överenskommelse mellan Allergiförbundet och Synskadades riksförbund som går ut på att problemet ska lösas av de inblandade personerna med ömsesidig respekt för varandra och att man inte önskar riktlinjer från utomstående eller myndigheter.

Stockholm den 4 juli 2014

Birgitta Söderfeldt (ViSK)

Berit Bornecrantz Dias (ViSK)

Emilia Lindstrand (ViSK)

Kekke Paulsson (ViSK)

Anki Erdmann (ViSK)

Kyrkomötet
Motion 2014:20
av Elsa Christersson

Att möta människor på kyrkogårdarna

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta ett projekt för att värna om kyrkans möten med människor via våra kyrkogårdar.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att avsätta medel för en projektgrupp där det, förutom förtroendevalda och tjänstemän via kyrkokansliet, också bör ingå en landskapsarkitekt/ingenjör eller motsvarande, samt att avsätta medel för att ersätta försöksförsamlingar för det merarbete som projektet kan komma att innebära.

Motivering

Våra kyrkogårdar ligger där vackra, ofta välskötta, ofta i centrum och inbjuder till besök i lugn och ro, utan att ställa några krav. En landskapsarkitekt (tillika doktor i pedagogik) vill i tidningen Kyrkogårdar likna kyrkogården vid ett tåg med vagnar för olika ändamål där man kan finna det man vill ha.

På många kyrkogårdar finns utrymme så att olika delar kan avgränsas för olika ändamål och det pågår en arkitektonisk förnyelse där kyrkogårdarnas utseende förnyas och utvecklas.

Men denna motion vill lyfta fram den betydelse som mötesplatser som kyrkogårdarna har. Just kyrkogården är ibland det enda som medlemmarna ser av sin kyrka.

Därför vore det intressant med ett projekt där just möjligheterna till möten görs tydliga. På kyrkogårdarna bör vi från Svenska kyrkan aktivt finnas med och möta människor. Redan idag möter man människor där genom att erbjuda gudstjänster särskilt under allhelgonahelgen.

Fast på många håll och under de flesta dagar är de som arbetar på kyrkogårdarna de enda representanterna för kyrkan som besökarna möter. Projektet skall syfta dels till att förstärka den del av kyrkogårdsarbetarnas yrkesroll som innebär kontakt och dels inspirera andra kategorier till att ibland besöka sina kyrkogårdar.

De församlingar som vill delta meddelar intresse och arbetar sedan tillsammans med kyrkokansliet fram en plan för projektet.

Syftet är att hitta nya vägar för möten och utveckla de som finns. Vissa besökare på kyrkogårdarna önskar bara kontakt i stunden, men detta är också ett tillfälle att berätta om alla de möjligheter som kyrkan erbjuder i form av stöd i svåra stunder, grupper för gemenskap och inre utveckling men också för kreativitet och glädjefull gemenskap. Projektet bör få arbeta kreativt med detta, men projektet bör inte pågå länge, utan målet är att gå över till normal församlingsverksamhet inom tre år.

Mot 2014:20 Barnkonsekvensanalys: även barn besöker kyrkogårdar och detta kan ge många tillfällen att prata om livets svåra frågor och den kristna traditionen.

Kristianstad den 4 juli 2014

Elsa Christersson (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2014:21
av Jerker Alsterlund

Underlätta för unga att komma in på arbetsmarknaden

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att avsätta 100 miljoner kronor av det nationella överskottet till att stimulera församlingar att skapa projektanställningar för unga människor.

Motivering

Svenska kyrkan behöver visa att den kristna tro vi vill leva ut, kan ta sig konkreta uttryck som engagerar sig i samhällsfrågor som är relevanta för nutidsmänniskan. Arbetslösheten för unga människor är ett växande problem, som hotar välfärd och utanförskap. Unga människor måste få bekräftat att vuxenvärlden, och framför allt kyrkan, tar ansvar för och visar intresse för den unga människans livsvillkor.

Vi i kyrkan är redan duktiga på att engagera unga människor. Men vi skulle kunna bli bättre på att dokumentera och ge intyg på de utbildningar vi ger exempelvis konfirmandassistenter, så att de kan använda det i sina CV. Ett stort problem för unga är att de har svårt att få arbete trots goda utbildningar i sitt CV, därför att den potentielle arbetsgivaren inte kan värdera den unges arbetsförmåga, när ingen arbetslivserfarenhet finns. Att inte ha några arbetslivserfarenheter blir ett ”moment 22” för den unga människan. Här skulle Svenska kyrkan kunna avsätta 100 miljoner av det nationella överskottet, till att stimulera församlingar att skapa ”korttidsanställningar” (3–4 månader) för att kunna ge unga människor en första arbetslivserfarenhet, som ger referenser som kan leda till andra anställningar. 100 miljoner skulle kunna ge 1 000 arbetstillfällen för unga människor. Kyrkan visar sitt engagemang för viktiga frågor för sina unga medlemmar, genom att gå ut med att visa att vi skapar 1 000 arbetstillfällen för unga, samtidigt som unga människor kan få uppleva att deras engagemang i kyrkan kan leda till anställningar (med därtill hörande referenspersoner) som ger den unge handfast hjälp ut i arbetslivet.

Att stimulera till ett gott samhällsbyggande, förhindra utanförskap för vissa grupper, samt ge möjligheter till helande och upprättelse i en människas liv, måste anses vara något som står i överensstämmelse med vår kristna tro.

Västerås den 8 juli 2014

Jerker Alsterlund (C)

Kyrkomötet
Motion 2014:22
av Anders Brunnstedt m.fl.

Barnportal på nätet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att skapa en barnportal för Svenska kyrkan på nätet.

Motivering

Barn är idag ofta användare av datorer och nätet. Den inspiration och trosförmedling som barn tidigare upplevde via tryckt material borde idag finna vägar ut på nätet. Svenska kyrkans på nationell nivå officiella närvaro på nätet är främst riktad till vuxna och förutsätter läskunnighet. En barnportal skulle ha barn som målgrupp, och i första hand bygga på andra språk än alfabetets.

Falun den 10 juli 2014

Anders Brunnstedt (POSK)

Anna Ekström (FiSK)

Linda Isberg (POSK)

Maria Lagerman (S)

Mikael Mogren (POSK)

Sofija Pedersen Videke (S)

Lisa Tegby (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2014:23
av Dan Sarkar

Samtal med romersk-katolska kyrkan inför reformationsjubileet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inleda ekumeniska samtal med romersk-katolska kyrkan.

Motivering

Den ekumeniska kartan ritas om ganska snabbt nu. De senaste årens kulturblandande globaliseringseffekter, EU:s öppna rörlighet och nya resmönster har fått Guds folk att närma sig varandra. Där man förut hatade varandra, krigade mot varandra och tog avstånd från varandra växer det nu fram en ny kärlek till varandra. På gräsrotsnivå – och inte minst bland ungdomar – är det en självklarhet att hitta varandra över samfundsgränserna och se till det som förenar istället för det som skiljer. Frågor som för bara några årtionden sen gjorde det otänkbart med samverkan utgör numera inget hinder för gemenskap och nära samarbete. Problematiskt nog sker det ekumeniska gräsrotsnärmandet ibland tack vare bristen på medveten teologisk reflektion.

Ett belysande exempel (det finns fler!) på den nya gräsrotsekumeniken är relationen till den romersk-katolska kyrkan. För många lutheraner ses påven som en andlig ledare – vem under de senaste 500 åren hade kunnat förutspå en sådan utveckling?

Här har nog inte kyrkoledningarna riktigt hängt med. 1999 undertecknade den romersk-katolska kyrkan och lutherska världsförbundet *GDR, Gemensam Deklaration om Rättfärdiggörelsen* – en milstolpe i det ekumeniska arbetet.

Men efter det har mycket hänt. Eller snarare mycket lite. Efter *GDR* hade samtalen med Rom behövt intensifieras och fler frågor bearbetas. Från vårt perspektiv är det både pastorala, etiska och teologiska frågor som behöver närma sig svar: Om vi ser till ungdomars resande är samtal om nattvardsgemenskap akut; vidare behöver stora etiska frågor som den vetenskapliga utvecklingen väcker belysas internationellt och ekumeniskt; och frågor om bibelsyn och tradition är alltid aktuella.

Från Roms håll har den teologiska diskussionen i framför allt Tyskland efter *GDR* lyft fram ett flertal frågor som man efterlyser mer samtal kring, som t.ex. människosynsfrågan utifrån simul iustus et peccator; sambandet mellan rättfärdiggörelsen och deltagandet i kyrkans liv; dopets frälsande roll utifrån sola fide; sambandet mellan dop och rättfärdiggörelse, o.s.v. Se fler exempel på:

<http://signum.se/gemensam-deklaration-om-rattfardiggorelselaran-2/>.

I Sverige förs samtal med Stockholms katolska stift med utgångspunkt i dokumentet *From Conflict to Communion*. Men reformationsfirandet manar oss till

Mot 2014:23 ett bredare samtal: som (numera näst-)största medlemskyrka kan Svenska kyrkan gott ta initiativ till att Lutherska världsförbundet inleder ekumeniska samtal med Rom. Utifrån ekumenikkapitlet i kyrkoordningen är det angeläget att vi gör vad vi kan för att det ekumeniska klimatet ska gå mot en global uppvärmning.

Broby den 12 juli 2014

Dan Sarkar (FK)

Kyrkomötet
Motion 2014:24
av Dan Sarkar och Anders Roos

Definiera "rikstäckande verksamhet"

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram mätbara definitioner av begreppet "rikstäckande verksamhet".

Motivering

Enligt 2 § i lagen om Svenska kyrkan (1998:1591) är Svenska kyrkan "en öppen folkkyrka, som i samverkan mellan en demokratisk organisation och kyrkans ämbete bedriver en rikstäckande verksamhet".

Vad innebär det att bedriva rikstäckande verksamhet? Staten ålägger oss inte att definiera det, men för vår egen skull skulle det vara bra att formulera det. Med tanke på avstånden i vissa glesbefolkade områden kan det knappast innebära att varje människa i Sverige ska kunna ha obegränsad tillgång till kyrkans fyra grundläggande verksamheter (gudstjänst, undervisning, diakoni, mission) ... Men borde det inte finnas någon sorts miniminivå, till exempel en gräns för hur stort avståndet till närmaste regelbundna gudstjänstmöjlighet får bli för en viss procent av församlingsborna för att vi fortfarande ska kunna kalla vår verksamhet rikstäckande?

Vi tappar ca 1 procent av medlemmarna per år och gudstjänstdeltagandet har halverats på drygt 20 år. Mätbara mål behövs som statistiskt underlag vid budgetplanering, strategitänkande, prioriteringsavvägningar, församlingssammanslagningar och motivering till nysatsningar – alltså en hjälp både att mäta kvantiteten och säkra kvaliteten framöver.

Broby och Sollentuna den 12 juli 2014

Dan Sarkar (FK)

Anders Roos (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2014:25
av Dan Sarkar och Berth Löndahl

Öppna för "Fresh Expressions"

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en rapport som uppmuntrar till nya uttryck för att vara kyrka.

Motivering

I England ställde sig anglikanska kyrkans General Synod år 2004 bakom rapporten *Mission-Shaped Church* och förband sig att verka för att nå människor som ännu inte är medlemmar i kyrkan.

Väl medvetna om att nytt liv i församlingarna inte skapas genom direktiv ovanifrån, var man lika medveten om att kyrkans övergripande nivåer måste göra allt för att ge plats åt liv att spira underifrån:

Fresh Expressions betjänar dem som är utanför kyrkan, lyssnar till människor inifrån deras egen kultur, prioriterar lärjungaskap och formar kyrka/bygger församling.

På förra årets teologdag i Lunds stift presenterade rapportens författare, biskop Graham Cray, resultatet hittills: hundratals nya församlingar har växt fram och en stor del av de blivande prästerna rekryteras från församlingar som arbetar med "Fresh Expressions". Arbetet har skapat en anda av hopp och framtidstro också på ställen där kyrkan tidigare hade svårt att nå människor. För färsk statistik, se: www.churchgrowthresearch.org.uk/progress_findings_reports.

Konceptet kan naturligtvis inte kopieras rakt av till svenska förhållanden. Vi har redan mycket av vad de saknar och de har mycket som vi saknar. Ett visst samordnat arbete kring "Fresh Expressions" pågår redan bland annat mellan Lunds och Skara stift, men det som givit både legitimitet och kraft åt och skapat möjligheter för "Fresh Expressions" i England är de centrala instansernas initiativ, stöd och vilja att uppmuntra nya uttryck för att vara kyrka. Det vi efterlyser i Svenska kyrkan är ett liknande nationellt initiativ som öppnar för lokal mission bland dem som Svenska kyrkan idag har särskilt svårt att nå, d.v.s. ickekyrkliga, före detta kyrkliga, invandrar- och ungdomar.

Broby och Malmö den 12 juli 2014

Dan Sarkar (FK)

Berth Löndahl (FK)

Kyrkomötet
Motion 2014:26
av Mats Hagelin och Margareta Nisser-Larsson

Översyn av antalet ledamöter i kyrkomötet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att låta utreda och lämna förslag till ändring i kyrkoordningen avseende ett minskat antal ledamöter i kyrkomötet.

Motivering

Under de senaste åren har fler och fler kyrkomötesledamöter påtalat hur tungrodda mötena är. Man har också ifrågasatt de stora kostnader som är förknippade med mötena.

Av Centralstyrelsens skrivelse till 1999 års kyrkomöte (CsSkr 1999:3) med förslag till kyrkoordning framgår att de flesta remissinstanser uttalade att de vill se en minskning av kyrkomötet, dels för att minska kostnaderna, dels för att förbättra arbetsformerna.

I tidigare överväganden från Organisationsutskottet (betänkande O 2002:12) föreslås ett utredningsuppdrag där man gör en total översyn över kyrkomötet och dess arbetsformer. Utskottet anser att någon utredning inte bör ske förrän nuvarande ordning varit i kraft i så lång tid att nödvändiga slutsatser kan dras.

Nu är det 2014 och nuvarande ordning har varit i kraft ett antal år. Med alla de erfarenheter som finns samlade anser vi att tiden är mogen för en total översyn över kyrkomötet, antalet ledamöter och dess arbetsformer.

Simrishamn och Alster den 3 juli 2014

Mats Hagelin (BA)

Margareta Nisser-Larsson (BA)

Kyrkomötet
Motion 2014:27
av Dag Sandahl

Församlingarnas arbete med flyktingar och asylsökande

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att skyndsamt ordna former för ekonomiskt bistånd till församlingars arbete med flyktingar och asylsökande.

Motivering

När det plötsligt öppnades ett flyktingboende i Rävlanda församling samordnades Svenska kyrkans, Ekumeniakyrkans och Röda Korsets arbete. Svenska kyrkans diakon och därmed församlingen tog samordningsansvaret, som förutom kontakter med de samverkande och myndigheter, också innebar att koordinera de ideella insatser. Många blev engagerade.

Det öppnades ett internationellt café för möten mellan människor, det organiserades klädinsamling och kläderna delades ut.

Flyktingarna som kom var ungefär 200. Efterhand kom nya medan andra flyttade. Prästen på plats menar att flyktingarna och de asylsökande utgjorde 10 procent av församlingens befolkning.

Diakonens arbetsinsats beräknades till 25 procent av tjänsten. Därtill kom prästs medverkan. För denna plötsliga meraktivitet hade inga resurser kunnat avsättas tidigare eftersom beslutet om öppnande av en förläggning togs skyndsamt.

Församlingar skulle behöva en resursförstärkning när ett flyktingboende plötsligt öppnas på orten. Denna resursförstärkning skulle kunna ordnas så att den nationella nivån ger sitt ekonomiska stöd åt församlingen så länge staten driver verksamheten. Det tycks som om länsstyrelsen i Västra Götaland särskilt ställt frågor om hur civilsamhället kan medverka i arbetet. Svaret kan för Svenska kyrkan ges i handfast praktikalitet i det lokala och genom ekonomisk support från nationell nivå.

Detta kräver en enkel organisation, där församlingen utan dröjsmål ska kunna rekvidrera ekonomiskt stöd från nationell nivå och redovisa hur medlen använts.

Ska Sverige ta emot 80 000 asylsökande detta år, krävs alla goda krafterns insatser och det stöd som kan ges, måste vara enkelt att få och enkelt att redovisa. Hur teknikaliteter och transparens ska skapas är en fråga för handlingskraftiga ekonomer med sinne för konstruktiva problemlösningar.

Moheda den 9 juli 2014

Dag Sandahl (FK)

Kyrkomötet
Motion 2014:28
av Dag Sandahl

Söderblomstipendium

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inrätta ett Söderblomstipendium.

Motivering

I den norska kyrkan finns sedan drygt 20 år det så kallade Olavstipendiet, instiftat år 1993 av Kyrkodepartementet till minne av Kong Olav V och hans engagemang för kyrkan. Stipendiet delas ut en gång om året, efter ansökan, och ska företrädesvis gå till präster i Norska kyrkan. Mottagaren erhåller lön i ett år samt upp till 100 000 kronor i stipendiemedel.

Olavstipendiet syftar till att ge personer med kunskap och erfarenhet från prästerlig tjänst möjligheter att utnyttja dessa erfarenheter inom ramen för ett teologiskt studieprojekt. Studien ska ge inspiration till vidare engagemang i kyrkan och bidra till att öka kunskapen om kyrkans roll i samhället.

Svenska kyrkan befinner sig i en oundviklig nyorienteringsfas. Den typ av frågor som det norska stipendiet syftar till att belysa är nödvändiga att ställa också hos oss. Även för Svenska kyrkan kan det just i detta skede vara motiverat att satsa på ett liknande stipendium – Söderblomstipendiet. Namnet anknyter självfallet till Nathan Söderblom, som blev ärkebiskop för 100 år sedan, år 1914 och inte bara i sin tid en uppmärksammas kyrkoledare.

Ett års lön med 30 000 kronor/månad brutto, för att ta ett enkelt räkneexempel, kostar med sociala avgifter 478 000 kronor. Tillkommer 100 000 kronor i stipendiemedel.

Söderblomstipendiet ska företrädesvis gå till präster i aktiv tjänst i Svenska kyrkan. Berättigad att söka är därför den som är präst i Svenska kyrkan och har minst tre års sammanhängande tjänstgöring bakom sig.

Stipendiet utlyses en gång om året av kyrkostyrelsen.

Fokus för stipendiet är praktisk teologi: det vill säga teologisk-teoretisk reflektion med bäring på kyrkolivet.

Söderblomstipendiet ska på detta sätt bidra till att öka kunskapen om Svenska kyrkans roll i samtid och samhälle.

Stipendiet ska resultera i dels en skriftlig framställning och dels en föreläsning i Uppsala, förslagsvis i anslutning till ett kyrkomöte.

Moheda den 9 juli 2014

Dag Sandahl (FK)

Kyrkomötet
Motion 2014:29
av Dag Sandahl

Sanning och sken

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka hur Svenska kyrkans verksamhet för framtiden kan säkras mot PR-kupper som föröder kyrkans trovärdighet.

Motivering

Bloggen *Kyrkliga Ting* kunde avslöja hur PR-firman Westander, som utsett ärkebiskop Antje Jackelén till Almedalens ”hetaste”, följt sin egen PR-handbok att utdela ett pris och därmed skaffat medias uppmärksamhet på enklast tänkbara sätt. Det avslöjades också att denna PR-byrå hade Svenska kyrkan som kund.

När allt kom till allt, tycks det som om Svenska kyrkan genom den betalda PR-insatsen lovordade sig själv. Det som påstods var inte heller riktigt sant, kanske inte ens sannolikt. Det var den för stunden och i egenintresset lämpliga ”sanningen” som gav medial uppmärksamhet.

För en kyrka, som hör till sanningsbranschen, torde det som avslöjats vara förödande. Svenska kyrkan har på ett olyckligt sätt agerat på det vis som är världens vis – och det är knappast visligt.

Det återstår bara att beklaga det inträffade och söka former för att det som skett inte ska kunna upprepas.

Svenska kyrkan och hennes företrädare kan gott förtjäna beröm, men då för något som faktiskt är sant och inte bara en PR-kupp, alltså som bäst ett falsarium i de bästa avsikter.

En trovärdig kyrka kan i mötet med människor och i trohet mot sitt uppdrag och sin Herre inte agera så.

Moheda den 9 juli 2014

Dag Sandahl (FK)

Kyrkomötet
Motion 2014:30
av Dag Sandahl

De odöpta 18-åringarna

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram konkreta åtgärdsprogram så att de odöpta 18-åringarna får en pastoralt utformad inbjudan till dop.

Motivering

Prosten dr Kjell Petersson beskrev situationen i Svensk Pastoraltidskrift:

Odöpta kyrkomedlemmar är alla de som före den 1 januari 1996 togs upp i kyrkan utan dop, eftersom deras föräldrar var medlemmar i kyrkan. En grov uppskattning är att varje år före 1996 ökade denna grupp med 20 000 personer. Siffran grundar sig på att 1990 tillhörde 89 procent av alla invånare Svenska kyrkan, men endast 70 procent av de som föddes blev döpta. 1996 kan denna grupp ha omfattat uppemot en halv miljon personer, tillhöriga Svenska kyrkan men inte döpta. Eller mer exakt, inte döpta i Svenska kyrkan, eftersom en del döpts i en frikyrka. Ett förhållandevis stort antal döptes i samband med konfirmationen. Sedan kan man anta att de odöpta kyrkomedlemmarna i större utsträckning än de döpta har valt att begära utträde. Men att dessa odöpta kyrkomedlemmar ännu är en stor grupp, flera hundratusen personer, råder knappast något tvivel om.

Sedan den 1 januari 1996 tas barn och vuxna upp i kyrkan genom dop. Detta är huvudregeln. Men det finns också en annan väg, nämligen att bli tillhörig genom anmälan, antingen så att föräldrarna anmäler sitt nyfödda barn, eller att den vuxne själv gör en anmälan att han eller hon vill tillhöra Svenska kyrkan i avvaktan på dop. Enligt uppgift från kyrkokansliet i Uppsala, som tjänstvilligt tagit fram siffran, finns det 671 tonåringar som är odöpta kyrkomedlemmar och som blir 18 år under 2014. Dessa 671 personer har någon gång under sitt liv anmält (genom sina föräldrar) till pastorsexpeditionen att de ska tillhöra Svenska kyrkan. Man kan anta att varje år utökas denna grupp med 400–500 personer. Ordningen som infördes 1996 innebär alltså att man fortfarande kan bli medlem och kvarstå som medlem i Svenska kyrkan hela livet utan att bli döpt. Men i förhållande till den andra gruppen odöpta, de som blev medlemmar enligt de gamla bestämmelserna, är denna grupp liten, kanske i nuläget sammanlagt 10 000 personer.

Enligt kyrkoordningen (19 kap. 9 §) ska kyrkoherden tillskriva de som anmälts som kyrkomedlemmar som barn innan 18-årsdagen:

”Församlingens kyrkoherde ska informera unga personer som tillhör Svenska kyrkan utan att vara döpta om bestämmelserna för kyrkotillhörighet samt erbjuda dopundervisning och dop. Detta ska alltid göras året före 18-årsdagen”. I vilken utsträckning detta skett och sker är oklart. Det troliga är att det glöms bort – på församlingsnivå handlar det kanske om en eller två personer. Dessa odöpta medlemmar finns ju kvar i kyrkan även efter att de fyllt 18 år.

Sedan finns gruppen antecknade. I Matrikel för Svenska kyrkan förklarar man den tredje siffran som anges för varje församling (den första är folkmängden, den andra är antalet medlemmar i Svenska kyrkan) så här: ”det totala antalet antecknade i församlingen. Med antecknad menas t.ex. barn som inte tillhör kyrkan men vars föräldrar gör det eller föräldrar som inte tillhör kyrkan men vars barn gör det”. Denna anteckning regleras av kyrkostyrelsen (kyrkostyrelsens beslut 2009:9 om kyrkobokföring, 2 kap, 2 paragrafen): ”Om barnet inte tillhör Svenska kyrkan ska anges att registreringen har skett i avvaktan på dop eller meddelande om kyrkotillhörighet”. De barn som är antecknade är inte medlemmar och den anteckning som finns om dem (anteckning i avvaktan på dop) och deras föräldrar tas med automatik bort den dag de fyller 18 år. De försvinner då ur Svenska kyrkans register.

Antalet antecknade tonåringar som blir 18 år 2014, födda 1996, är 8 117 personer, enligt uppgift från kyrkokansliet. De är alltså mer än tio gånger så många som de som blivit medlemmar genom anmälan. Dessa antecknade, icke kyrkotillhöriga och icke döpta, är uppskattningsvis en grupp om åtminstone 100 000 personer, förmodligen flera. Att de antecknats beror på kyrkostyrelsens anvisningar där det heter: ”Om barnet inte tillhör Svenska kyrkan ska anges att registreringen har skett i avvaktan på dop eller meddelande om kyrkotillhörighet”. Det är denna grupp som datainspektionen menar inte borde finnas i kyrkobokföringen, eller i varje fall kraftigt reduceras.

Svenska kyrkan menar att det är genom dopet som den enskilde tas upp i kyrkan. Samtidigt finns det, som visats ovan, en stor grupp människor som tillhör Svenska kyrkan men utan att vara döpta – ”i avvaktan på dop”, som det brukar formuleras. Vidare finns inte så få, främst barn och ungdomar, antecknade i de kyrkliga registren. För alla dessa, både de odöpta och de antecknade, finns namn och adress lätt tillgängliga i kyrkobokföringen.

Det är alltså förhållandevis lätt att kontakta alla dessa. Att skicka ett brev är inget större arbete. Man skulle kunna börja ett sådant brev med att nämna att i de kyrkliga registren står adressaten som odöpt, och fråga om detta stämmer. Skulle den tillfrågade vara döpt, även om det inte skett i Svenska kyrkan, är det viktigt att detta antecknas i kyrkoboken. Om adressaten är odöpt kan församlingen erbjuda undervisning i kristen tro och kyrkans lära; en undervisning som kan leda fram till dop.

Om dopet är det viktigt att tala i tid och otid, att påminna varje döpt om dopets stora gåva och att tala om för de som ännu är odöpta hur vägen till dopet ser ut.

Moheda den 9 juli 2014

Dag Sandahl (FK)

Kyrkomötet
Motion 2014:31
av Dag Sandahl

Medieutredning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en medieutredning.

Motivering

Tidningen Vår Kyrka blev på 1950-talet den moderna tidningen för Svenska kyrkan och var tänkt som ett verktyg för att möta samtida behov både i Svenska kyrkan och hos läsarna. Vår Kyrka kunde som bäst redovisa en upplaga kring 60 000.

Efter en utredning sedan Vår Kyrka tappat i upplagesiffror kom Kyrkans Tidning till. Därmed las ett antal stiftspublicationer ner för att i stället bli en stiftssida i Kyrkans Tidning. Tanken var nog att MED, den sammanslagna tidningen för de institutioner som ägnade sig åt mission, ekumenik och diakoni och haft egna informationsblad, kunde upphöra och Kyrkans Tidning ge denna information. Var Kyrkans Tidning som bäst uppe i en upplaga på 54 000? Nu kan man förstå att upplagan är väsentligt lägre, ambitionsnivån blir därefter och målgruppen blir närmast inomkyrklig.

Kyrka och Folk är en annan kyrklig veckotidning, utgiven av Kyrkliga Förbundet med en målgrupp som inte är begränsad till anställda och förtroendevalda utan närmast riktar sig till "kyrkfolk".

Med dessa två tidningar är det svenskkyrkliga utbudet av veckotidningar redovisat.

Teologiska facktidningar kan ges ut var fjortonde dag, Svensk Pastoraltidskrift eller månadsvis, Svensk Kyrkotidning. Till detta kommer mer sällan utgivna fackorgan som Svensk Teologisk Kvartalsskrift med fyra nr/år. Det är uppenbart att de teologiska facktidningarna har närmast överraskande små upplagor. Det verkar som om präster inte är så roade av att läsa inom sitt teologiska fack.

Till denna situation kommer den omtalade krisen för papperstidningen. Hur möter Svenska kyrkan det nya medielandskapet, vilket det nu är?

Här finns uppenbarligen ett helt problemkomplex att arbeta igenom. För att Svenska kyrkan ska kunna vara med bland framtidens medier är det dags för en ny kyrklig medieutredning, där frågan om de kyrkliga tidningarnas framtid ställs men också frågan vilka medier Svenska kyrkan för framtiden kan använda i mötet med människor. Frågorna är mer än angelägna.

Moheda den 9 juli 2014

Dag Sandahl (FK)

Kyrkomötet
Motion 2014:32
av Lars-Ivar Ericson

Kretsloppstankepris

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inrätta och utforma kriterier för ett kretsloppstankepris som ska utdelas till församling eller församlingsanställd som tagit goda initiativ för att förverkliga kretsloppstanken.

Motivering

Det är viktigt att uppmärksamma hur vi på bästa sätt hushållar med jordens resurser och bidrar till en varaktig och hållbar utveckling till kommande generationer. Jorden och jordelivet är heligt och kyrkans uppgift är att på bästa sätt vårda skapelsen. Miljöfrågan tillhör kyrkans viktiga framtidsfrågor.

Det är bra att församlingarna mer och mer upptäcker hur viktigt det är att investera i miljötankande och alla goda förslag är värda att uppmärksammas. Som exempel kan nämnas investeringar i vindkraft och solenergi, återanvändning av gravstenar, rättvisemärkt kyrkkaffe, energibesparande åtgärder som fjärrstyrning av lokalers värme osv.

Runtom i landet förverkligas dessa idéer och nya åtgärder föreslås. Detta goda arbete kan uppmärksammas mera genom inrättande av ett kretsloppstankepris.

Tyringe den 6 juli 2014

Lars-Ivar Ericson (C)

Kyrkomötet
Motion 2014:33
av Mats Nilsson

Avkastningen på prästlönetillgångarna

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över regelverket för utjämningsystemet för att optimera avkastningen från prästlönetillgångarna.

Motivering

Med de prognoser för framtiden vad det gäller medlemstal och ekonomi är det av största vikt att optimera möjliga inkomster till Svenska kyrkan. Prästlönetillgångarna är en mycket viktig inkomstkälla till kyrkans verksamhet. Med det nuvarande systemet är det stor risk att den del som tillfaller stiftens blir målet för avkastningen från prästlönetillgångarna i varje stift. Mycket av tillgångarna är skog och avkastning därifrån. Över tid varierar konjunkturen vilket gör att priset och efterfrågan på produkterna blir mer eller mindre eftertraktade. Som förvaltare av skog vill man ha ett så jämnt flöde som möjligt och i stort omsätta den långsiktiga tillväxt som sker. Det finns dock handlingsutrymme, genom att avverka lite mer när det är högkonjunktur och lite mindre när priset är sämre. Här ligger fällan med det nuvarande systemet. För att "fylla målet" behövs mindre kvantitet när det är ett högt pris och mer när det är ett lägre pris. Det borde vara en självklarhet att man från stiftens ska vara solidarisk mot utjämningsystemet. Nu är dock verkligheten så att alla är sig själv närmast och helst inte betalar "skatt".

Det måste löna sig att vara effektiv och ge fördelar till dem som jobbar bra och tillför kyrkan resurser. En tanke skulle kunna vara att stiftens får behålla 50 procent av den del som går till kollektivet. Ett liknande system skapar och ger positiva vibbar att det lönar sig att vara effektiv och på så sätt optimera lönsamheten.

Vislanda den 13 juli 2014

Mats Nilsson (C)

Kyrkomötet
Motion 2014:34
av Mats Nilsson

Internationellt församlingsutbyte

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att avsätta 1 miljon kronor till varje stift för internationellt församlingsutbyte.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att fastställa kriterier för hur pengarna ska användas.

Motivering

Det finns församlingar som har internationella utbyten. Som exempel har vår församling utbyte med Costa Rica. Vi har vid flera tillfällen haft besök därifrån. Nu planeras återbesök. I en liten församling är det svårt att kunna finansiera det inom tillgänglig budget. Det finns möjligheter att få externa pengar för anställda men för lekmän är det svårare.

I en första omgång borde 1 miljon till varje stift vara något att börja med. Bidraget bör vara en delfinansiering av projektet. Bidraget bör vara riktat mot utbytesverksamhet.

Vislanda den 13 juli 2014

Mats Nilsson (C)

Kyrkomötet
Motion 2014:35
av Anders Roos m.fl.

Kristna i Mellanöstern

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att omdisponera de medel som avsatts för bostadsbyggande på Olivberget i Jerusalem så att de istället kan vara till stöd för förföljda kristna i Mellanöstern.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att intensifiera arbetet till hjälp åt förföljda kristna i världen, främst i Mellanöstern.

Motivering

Under de senaste åren har kyrkomötet behandlat och avslagit motioner om situationen för de kristna i Mellanöstern. Förföljelserna mot kristna i Mellanöstern, och flykten av kristna från samma område har dramatiskt ökat under senare år. Situationen är akut inte minst för kristna i Syrien och Irak. Det är viktigt att starka röster höjs för att belysa och säkra deras situation.

Samtidigt har situationen för kristna i andra delar av världen väsentligt förvärrats. En belysande genomgång av situationen i olika delar av världen görs i boken *The Global War on Christians* av John L. Allen jr., som är "senior correspondent" för National Catholic Reporter.

Svenska kyrkan har genom Sveriges Kristna Råd ett gott samarbete med kristna i Sverige som kommer från områden där förföljelserna är svåra och där människor riskerar sina liv "bara för att de är kristna".

Det är viktigt att ett så samlat förhållningssätt som möjligt finns från kristna i Sverige. De internationella kontakter och kanaler som finns tillgängliga måste användas för hjälp och stöd åt kristna som förföljs, fängslas, torteras och i många fall dödas var det än sker i världen. Större ansträngningar och mer hjälp än vad som görs och ges i dag måste till.

Det är viktigt att saklig information om förhållandet för kristna runt om i världen ges så att mediebilderna blir tydliga. Svenska kyrkan och Sveriges Kristna Råd är viktiga i allt detta.

Kyrkomötet har genom beslut avsatt 30 miljoner kronor för bostadsbyggande på Olivberget i Jerusalem. Detta projekt har tyvärr, främst beroende på krångliga regler och besvär med myndigheter, inte ännu kunnat realiseras. Dessa medel borde kunna omdisponeras för att på olika sätt vara till stöd till förföljda kristna på andra håll i Mellanöstern. Om bostadsprojektet på Olivberget i en framtid kan realiseras borde nya bidrag från Svenska kyrkan kunna avsättas.

Mot 2014:35 Sollentuna den 15 juli 2014

Anders Roos (POSK)

Bertil Persson (POSK)

Bertil Murray (FK)

Berth Löndahl (FK)

Marie Rydén Davoust (POSK)

Ragnhild Bertius (POSK)

Sofia Rosenquist (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2014:36
av Anders Roos m.fl.

Politik och religion i Mellanöstern

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över det av kyrkomötet antagna dokumentet *Guds vägar* samt att om behov finns återföra dokumentet till kyrkomötet 2015 för förnyat beslut.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att belysa om det finns teologiska skiljaktigheter och motsättningar mellan av kyrkomötet antagna dokument och andra rekommenderade skrifter och beslutade policyer beträffande situationen i Mellanöstern. Resultatet av detta arbete redovisas till kyrkomötet 2015.

Motivering

Jerusalem är världens centrum. Så visas det på medeltida kartor där övriga delar av världen växer ut som kronblad i en blomma. Det är en vacker bild, men den har också visat sig kunna vara en förgiftande växt.

På något sätt har det blivit så att Jerusalem med omgivande landområden alltid har varit i fokus var än andra religiösa, politiska och ekonomiska centra växt upp i världen. Alltid har människor historien igenom tvingats förhålla sig till situationen i Mellanöstern och kampen om inflytande har varit och är hård. Genom olika dokument och uttalanden har de många försökt beskriva sin egen position, kanske ofta för att skapa sin egen identitet, men också för att försöka vara en del i de processer som arbetat för förståelse, fred, frihet och rättvisa åt de många.

Svenska kyrkan har genom åren försökt dra sitt strå till stacken. Inte minst genom en närvaro i området, genom täta kontakter med kyrkor i regionen, genom dokument, rekommenderade studier och genom antagna policyer. Mycket av detta är viktigt och lovvärt.

Svenska Teologiska Institutet (STI) har under mer än ett halvt sekel varit av stor betydelse för kyrkans förståelse av våra judiska rötter, lärt oss att känna igen Jesus som den jude han föddes som. Vi som fått studera där, alla som varit på längre och kortare besök har fått större kunskap och större förståelse för vårt historiska arv och vår gemenskap med judiska systrar och bröder. Kyrkomötet har, mycket som ett resultat av detta och med samtal med andra kyrkor, antagit dokumentet *Guds vägar*, där förutsättningar och riktlinjer för vår kyrkas judisk-kristna dialog slås fast. Detta dokument har inte setts över sedan sin tillkomst. Andra kyrkor med liknande dokument har i en fortsatt process än mer betonat och lagt fast nödvändigheten av en djupgående dialog mellan kristendom och judendom.

Det är viktigt att dokumentet *Guds vägar* fortsatt används och studeras i Svenska kyrkan och att det blir väl känt redan i utbildningarna till tjänst i kyrkan. Detta aktualiseras i en motion i år av biskop Åke Bonnier. Detta hans initiativ är viktigt

och väl värt att uppmärksammas och stödjas. Det är emellertid också viktigt att dokumentet blir föremål för översyn och eventuella nya teologiska forskningsrön vävs in i detsamma. Därför föreslås en översyn av dokumentet.

I Sverige, liksom i övriga Västeuropa, har under senaste decenniet antisemitistiska strömningar och aktioner ökat. Förståelsen för vårt arv och vår gemensamma religiösa historia med judendomen har minskat. Detta har till och med resulterat i att Förintelsen, historiens värsta försök till etnisk rensning, har satts ifråga. Förintelsen har också i all sin vidrighet tagits till argument för politiska ställningstaganden i konflikterna i Mellanöstern. Visserligen har gång på gång slagordet ”Vi får aldrig glömma!” aktualiserats, men ofta glömts bort lika fort.

Svenska kyrkan har en viktig roll i kristenheten som varande en ”brobyggarkyrka” mellan såväl oss själva och andra kyrkor, mellan andra kyrkor och mellan olika religioner. Som varande en sådan ”brobyggarkyrka” är den egna identiteten och självförståelsen väldigt viktiga. Detta betyder att vi måste vara tydliga såväl inåt som utåt, i annat fall blir vi inte trovärdiga.

Förutom det antagna dokumentet *Guds vägar* har genom åren andra skrifter och policyer delats ut till kyrkomötets ledamöter för studium. Man har också rekommenderat församlingar att studera och samtala om dessa dokument. Detta är något gott, men det har också lett till insikten om att det mellan de olika dokumenten kan finnas motsättningar i teologi och förståelse av situationens Mellanöstern. Särskilt markant har meningsutbytet varit kring det dokument, *Kairos*, som kyrkorna i Mellanöstern, med tonvikt på kyrkor i Israel och Palestina, publicerat. Många har menat att det i detta dokument framskymtar en ersättningsteologi som Svenska kyrkan med kraft tagit avstånd från i det antagna dokumentet *Guds vägar*.

I den konflikt som uppstår finns kristna bröder och systrar i Mellanöstern som en form av gisslan. Otydlighet om vad Svenska kyrkan egentligen står för inger inget förtroende vare sig hos våra judiska eller kristna systrar och bröder. Var har vi Svenska kyrkan?

Situationen i Mellanöstern är komplex. Den är värd att lyftas fram och studeras i all sin komplexitet, religiöst, socialt, politiskt, geografiskt, ekonomiskt etc. Svenska kyrkan kan i detta sammanhang spela en viktig roll genom sin närvaro, sina kontakter i området och sin roll som brobyggarkyrka. Det är då viktigt att kyrkan inte talar med kluven tunga utan utifrån en egen identitet bejakar och tar avstånd. Det är viktigt att Svenska kyrkan för sig själv skapar klarhet i hur, eller om, antagna dokument och till studier anbefallda dokument, hänger samman och att de eget antagna dokumenten förs vidare i en process, vid behov bearbetas och aktualiseras. Vidare måste de olika policyer som antagits av tidigare nämnder och nu av kyrkostyrelsen, harmoniera med antagna dokument. Vidare bör det klargöras om nuvarande råd kan anta policyer eller om dessa måste bli föremål för kyrkostyrelsens beslut.

Mellanöstern har en komplex historia, situationen i Mellanöstern är komplex och explosiv. Svenska kyrkan kan med sin roll som ”brobyggarkyrka” spela en viktig roll för livet mellan människor och kyrkor i området. Men då måste Svenska kyrkan vara tydlig.

Sollentuna den 15 juli 2014

Anders Roos (POSK)

Bertil Persson (POSK)

Bertil Murray (FK)

Berth Löndahl (FK)

Ragnhild Bertius (POSK)

Sofia Rosenquist (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2014:37
av Irene Oskarsson

Vigningslöftet och antalet diakoner i pastorat

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att genomföra en översyn av vigningslöftena i enlighet med vad som anförs i motionen.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma med förslag till en reglering i kyrkoordningen som innebär att antalet diakoner i ett pastorat ska fastställas av stiftsstyrelsen.

Motivering

Med anledning av att Svenska kyrkans olika handböcker nu genomgår en översyn anser jag det angeläget att det också sker en genomgång av hur vigningsgudstjänsternas löften är formulerade.

Jag kan konstatera att det idag finns en diskussion om olika formuleringar i vigningsgudstjänstens ordning för diakoner i de frågor som kandidaterna ska svara ja på.

Jag vill med anledning av detta betona vikten av att kyrkan har en roll av att också ge undervisning i den kristna tron och att formuleringen om att fostra är ett bra uttryck för det. Historiskt kan vi se att mycket av traditionsförmedlingen och fostran har gjorts i hemmen, men också i söndagsskolan och i den vanliga skolan. I dag är detta inte fallet längre och kyrkans egenansvar att på olika sätt ge kunskap i den kristna tron är därför mycket viktigt och borde fortsättningsvis räknas med i diakonens löften genom att behålla formuleringen av fostran.

Därför anser jag att det skulle vara olyckligt om begreppet fostran byttes ut eller togs bort i ordningen för diakonvigning. Diakonerna är viktiga i arbetet med att fostra ge en gedigen kunskapsförmedling i den kristna tron.

Jag ser det också som viktigt att uppvärdera diakonernas roll i församlingarna och ser därför att det bör skrivas in i kyrkoordningen att det i pastoratet ska ha minst det antal diakoner som stiftsstyrelsen fastslagit. Skulle stiftsstyrelsen finna att det finns särskilda skäl kan man besluta om att talet ska vara 0, men då har frågan, i motsats till i dag, prövats.

Hultrum den 11 juli 2014

Irene Oskarsson (KR)

Kyrkomötet
Motion 2014:38
av Boel Johansson

Begränsning av möjligheten till brevröstning med bud i kyrkoval

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att möjligheter att fungera som bud i kyrkoval begränsas.

Motivering

Endast en liten del av Svenska kyrkans medlemmar använder sig av sin möjlighet att rösta i kyrkovalen. För att underlätta för alla som vill rösta, finns i kyrkoval som i allmänna val möjligheten att förtidsrösta för den som inte kan eller vill rösta på valdagen. För den som av olika skäl inte kan ta sig till en vallokal finns möjligheten till röstning på t.ex. sjukhus, fängelse eller äldreboende eller att brevrösta. Det senare görs genom användning av ett särskilt ytterkuvert för brevröst, vilket postas eller ges till ett bud, som lämnar det i vallokalen.

Vid de två senaste kyrkovalen har förekommit, att nomineringsgruppsföreträdare kommit till vallokaler som bud med ett stort antal ytterkuvert för brevröster. Det har här till en förvånansvärt stor del varit personer födda på 1990-talet som använt sin möjlighet att brevrösta med bud.

I kyrkoordningen krävs endast att den som är bud för brevröst har fyllt 18 år. Det är uppenbart, att möjligheten att fungera som bud för brevröst kan användas på ett sätt som rimligen inte avsetts av lagstiftaren. För att minimera möjligheter till tveksam användning av nuvarande system vid kyrkovalet 2017 bör formuleringarna i kyrkoordningen, 34 kap. 54–57 §§ ses över.

Gävle den 16 juli 2014

Boel Johansson (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2014:39
av Anders Brunnstedt m.fl.

Utvärdering av valen till församlingsråd

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utvärdera såväl genomförande som resultat av val till församlingsråd ur ett samlat perspektiv för Svenska kyrkan.

Motivering

Församlingsråden har genom förändringar i kyrkoordningen tillkommit som nytt beslutsorgan i flerförsamlingspastorat som tillsätts via indirekta val. Målet med församlingsråden är bl.a. att tydligare ge en lokal förankring och bredda rekryteringen av förtroendevalda.

Det är angeläget att utvärdera såväl genomförande som resultat av valen till församlingsråd för att kunna bedöma om de mål som uppställts har uppnåtts.

Falun den 16 juli 2014

Anders Brunnstedt (POSK)

Marie Rydén Davoust (POSK)

Anders Roos (POSK)

Gustaf Bengtsson (POSK)

Ragnhild Bertius (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2014:40
av Ylva Wahlström och Heléne Lundström

Fastan behöver vi ta fasta på

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att kartlägga hur vanor kring fastan konkret och teologiskt tillämpas inom Svenska kyrkans församlingar.

Motivering

I den kristna traditionen finns det ett enkelhetsideal, som mer allmänt är tänkt att praktiseras under fastetiden. Nu med allt tydligare miljöhot behöver vi som kyrka våga gå i spetsen för det enkla i vår egen livsföring. Det räcker inte längre med att skicka pengar och annan hjälp till behovande i andra länder långt från vårt västerländska levnadssätt. Vi kan inte längre leva som vi hade flera jordklot, utan vi har en stor fantastisk levande organism, som är en del av det stora världsalltet.

Vi kan och bör inte tillhöra den förnekande skaran som inte vill se att hoten redan är stora, kanske har vi bara några år på oss innan en allt för stor värmestigning inträffar och katastroferna kommer allt tätare kring vår jord. Vi har också ett behov av att bli trovärdiga mot biskoparnas brev om klimatet från i våras.

Redan för några år sen var det en grupp kristna i Storbritannien som uppmanade folk att koldioxidfasta för miljöns skull. Det behöver vi också göra i våra församlingar, men även att vissa dagar dra ner på vårt matintag helt eller mer systematiskt avstå, i alla fall lite överflöd och träna oss till de dagar då vi måste leva enklare. Om vi med en religiös tro inte är beredda att träna och bli inspirerade av en enklare livshållning, främst under fastan, vem ska visa vägen till en ny rättvisare och hållbar världsordning?

Det är dock viktigt att detta inte blir för tungt och att vår vardag kan rulla på. Visst kan man bryta fastan och fira konfirmation i våra kyrkor? Eller mötas, kanske lite enklare, olika kyrkliga grupper och fria middagar ihop även under fastan?

Sen bör vi också förstärka vilken betydelse fastan har haft historiskt i vår lutherska tradition. Kanske vi behöver en bok eller ett temaår kring fastan och enklare liv i Jesus efterföljd, det får kyrkostyrelsen avgöra.

Den tidigare motionen, 2013:56, om att allmänt öka den vegetariska kosten ligger i linje här, men vi utökar perspektivet och vill ha fördjupning kring fastan både praktiskt och teologiskt.

Liten barnkonsekvensanalys: att göra fastan tydlig är lättare att ta till sig som barn och ung. De unga kan lättare delta själva när fastan får handla mer om ditt liv och inte bara om pengar som ska skänkas eller samlas in. Vi behöver förnya faste-traditionen, genom att söka våra rötter och få förståelse inför framtiden, då barnen tar över en ännu prunkande jord.

Stockholm och Strängnäs den 11 juli 2014

Ylva Wahlström (MPSK)

Heléne Lundström (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2014:41
av Ylva Wahlström m.fl.

Katastroffond

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillskapa en katastroffond.

Motivering

Då vi gör fördelningar efter bärkraft redan idag, så bör vi även kunna fördela och gå in och stödja vid större eller mindre katastrofer inte minst utifrån klimatiförsämringar men även annat kan skapa stora lokala bekymmer.

På detta sätt kan alla stift veta att om vi hamnar i något krisläge av något slag t.ex. en storm eller en stor trafikolycka så kan nationell nivå gå in ekonomisk och stödja efter att kyrkostyrelsen beviljat bidrag från katastroffonden.

Vi kan också på detta sätt bli extra trovärdiga i vårt diakonala arbete lokalt, och budgethållning kan gå hand i hand med en aktiv hjälporganisation även på hemma plan.

Liten barnkonsekvensanalys: Att ha extra resurser vid katastrofer hjälper barn och unga lokalt. De svaga grupperna är alltid extra utsatta. Vi behöver ha lite extra att tillgå då vi kanske behöver klä de hemlösa efter en stor översvämning. Då klär vi Jesus själv.

Stockholm den 11 juli 2014

Ylva Wahlström (MPSK)

Heléne Lundström (MPSK)

Hildegard Jarskog (MPSK)

Marja Sandin-Wester (MPSK)

Jan Segerstedt (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2014:42
av Berth Löndahl

Kontanthantering

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda den framtida kontanthanteringen i Svenska kyrkan.

Motivering

Flertalet banker och bankkontor har inte längre någon kontanthantering. Det enda undantaget är i stort sett Handelsbanken. Förändringen från ett kontant- till ett kortsamhälle har skett på mycket kort tid, vilket givetvis påverkar Svenska kyrkans församlingar som har daglig kontanthantering genom främst kollekter men också i samband med gåvor, intäkter av förtäring, förmedlande av bidrag till behövande osv.

Svenska kyrkan behöver därför finna ett gemensamt sätt att hantera förändringen. Detta gäller allt från kollektupptagningen, som inom en snar framtid även måste kunna tas upp på annat sätt än med kontanter, till hur man i församlingarna ska ta betalt vid förtäring, förmedla gåvor m.m. En annan aspekt är säkerheten. Ju färre aktörer i samhället som hanterar kontanter, desto större risk för rån och våld finns för dem som ännu har kontanter tillgängliga.

Med anledning av detta menar jag att med det snaraste den framtida hanteringen av kontanter utreds och belyses så brett som möjligt.

Bunkeflo den 13 juli 2014

Berth Löndahl (FK)

Kyrkomötet
Motion 2014:43
av Berth Löndahl och Leif Nordlander

Församlingsbegreppet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att som en följd av organisationsförändringen på nytt reflektera över begreppet församling.

Motivering

Den organisationsförändring som kyrkomötet utifrån den s.k. Strukturutredningen beslöt hösten 2013 och som genomfördes 1 januari 2014 har medfört en ökad oklarhet hur begreppet ”församling” ska förstås inom Svenska kyrkan.

För att tydliggöra vad jag menar, vill jag hämta ett exempel från mitt eget sammanhang, Malmö pastorat. I Malmö utgör idag hela kommunen ett pastorat med ca 150 000 medlemmar och ca 320 000 boende. Inte i någon mening kan en sådan enhet kallas för församling. Detta pastorat har uppdelats i sex församlingar, som var för sig består av flera tidigare pastorat/församlingar. Det är här den ökade oklarheten uppstår. Dessa sex församlingar kan inte heller i verklig mening kallas ”församlingar”, då de inte utgör gemensamma gudstjänstfirande enheter. För att undvika förväxling har man valt att kalla ”församlingarna” inom de sex församlingarna för ”kyrkor”, vilket snarare ökar förvirringen eftersom var och en av dessa församlingar inom församlingarna kan ha flera kyrkor. Om nu någon som har läst motionen så här långt, tycker att undertecknads beskrivning är förvirrande, så är det ingenting mot vad den är i verkligheten. Förvirringen ökar dessutom ytterligare då väl etablerade pastorat och församlingar har försvunnit till namnet, t.ex. Slottsstadens pastorat/församling som nu blivit enbart S:t Andreas kyrka inom S:t Petri församling. I Malmö kan vi således inte längre tala om den enhet som utgör en församling som en församling.

Dagens församlingsbegrepp har helt lösgjorts från hur man ursprungligen, teologiskt och pastoralt har förstått och normalt förstår ”församling”, dvs. att församling betyder den gudstjänstfirande församlingen på en plats och i en kyrka. En församling är, enkelt uttryckt, där man församlas för att fira gudstjänst.

Kyrkoordningen har därtill bestämmelser för pastorat och församlingar (i den mening som Malmö pastorat utgör sex församlingar) men inte för de kyrkor/distrikter/egentliga församlingsgemenskaper eller vad de nu ska kallas, som de tidigare pastoraten utgjorde och som än idag är fungerande gudstjänstfirande församlingar. Dessa senare har därtill förlorat all beslutsrätt, ingenting i kyrkoordningen finns om t.ex. lokala verksamhetsråd och de s.k. församlingsråden i de sex församlingarna är i stort sett maktlösa institutioner.

Utan att ta fram ytterligare exempel från andra håll i landet menar jag att det krävs en mer enhetlig definition av vad vi idag menar med församling inom Svenska

Mot 2014:43 kyrkan – och att då församling i kyrkoordningens mening sammanfaller med vad vi normalt menar med församling.

Om nu denna motion uppfattas som oklar så gör det sakfrågan om församlingsbegreppets otydlighet tydlig.

Bunkeflo och Vara den 13 juli 2014

Berth Löndahl (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2014:44
av Berth Löndahl och Bertil Murray

Lönepolicy för Svenska kyrkan

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att forma en lönepolicy för Svenska kyrkans anställda.

Motivering

Under det gångna året har lönenivåerna inom Svenska kyrkan uppmärksammats, särskilt avseende kyrkoherdelönerna. Flera artiklar i ämnet publicerades i Kyrkans Tidning, bl.a. skrev biskoparna Thomas Söderberg i Västerås och Ragnar Persenius i Uppsala, "Sätt stopp för orimlig lönesättning", om "att det yttersta ansvaret för att se till att det finns ett fungerande system för lönebildning ligger på kyrkomötet". Det är dock inte vare sig kyrkomötets eller kyrkostyrelsens uppgift att besluta om lönebildningen för personal ute i stift och församlingar. Sådant ansvarar lokala arbetsgivare och de olika fackförbunden för.

Inte desto mindre är det av vikt att det finns en gemensam reflektion över hur lönenivåerna ska se ut inom Svenska kyrkan. Vilka lönenivåer är acceptabla för ett trossamfund? Hur ska man se på motsägelsen att å ena sidan är arbetaren värd sin lön, å andra sidan behöver det finnas en återhållsamhet i förvaltandet av Svenska kyrkans medlemmars avgifter. Om lönebildningen för t.ex. prästtjänster, och då framför allt kyrkoherdetjänster, uppmärksammas i medierna skulle det förmodligen inte vara bra för vare sig kyrkans trovärdighet eller betalningsviljan bland medlemmarna. En annan frågeställning är att vi i församlingarna är beroende av frivilliga medarbetare som gör avgörande insatser utan ekonomisk ersättning samtidigt som anställd personal kan ha en ganska eller till och med mycket hög lönenivå. Ytterligare ett skäl till en lönepolicy är att Svenska kyrkan på sikt kommer att få en alltmer försämrad ekonomi, varför det med tiden krävs återhållsamhet med lönerna. Här kan man jämföra med övriga kyrkor och samfund i Sverige som t.ex. Frälsningsarmén eller Romersk-katolska kyrkan.

Det finns skäl för relativt höga löner likaväl som återhållsamhet i löneutvecklingen. För att få kompetenta och välutbildade chefer krävs en relativt hög lönenivå men de höga lönerna tycks också vara en spegling av ett växande koncerntänkande inom Svenska kyrkan. Här finns en utmaning till dem som har ledande positioner: biskopar, kyrkoherdar, tjänstemän och kyrkoråd att inte bidra till en spiral där lönenivåerna ökar och löneskillnaderna blir större och större. En av följderna med Strukturutredningen och införandet av stora pastorat och församlingar är att högste chefen, ofta kallad "superkyrkoherde", är att likna vid den världsliga ordningens vd:ar och chefer med följden att lönen ska vara därefter. Kyrkans ordning kan inte och ska inte följa världens. Här utmanas vi att hindra och vända den utveckling som

Mot 2014:44 nu sker genom ett helhetsgrepp för lönenivåerna. ”Störst är den som tjänar mest” behöver förstås på kyrkans sätt, inte världens.

Men även varje anställd står inför en utmaning då även andra tjänster som t.ex. komministrar eller diakoner har förhållandevis höga löner. Var och en av oss som har anställning i Svenska kyrkan utmanas att förändra synen på våra löner. Kanske handlar det här om den klassiska frågan om grunden till att vara anställd inom Svenska kyrkan – som ett kall eller som en löneanställd, vilket i och för sig inte behöver innebära en motsättning men riskerar att göra det.

Bunkeflo och Uppsala den 13 juli 2014

Berth Löndahl (FK)

Bertil Murray (FK)

Kyrkomötet
Motion 2014:45
av Berth Löndahl och Leif Nordlander

Central upphandling av miljöcertifierad el

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka möjligheten av ett centralt avtal för upphandling av miljöcertifierad el från vatten- och/eller vindkraft.

Motivering

Biskopsbrevet om klimatfrågan har på nytt aktualiserat vårt gemensamma ansvar för energianvändning, hur mycket och vilken sorts energi vi förbrukar. Svenska kyrkan är en stor förbrukare av energi genom uppvärmning av kyrkor och andra fastigheter. Idag upphandlas energi lokalt vilket ger sämre möjligheter till att påverka såväl pris som en miljövänlig energiproduktion.

Som en direkt konsekvens av biskopsbrevet i frågan bör därför Svenska kyrkan i största möjliga mån endast använda energi som är miljöcertifierad. Därför bör Svenska kyrkan inleda centrala förhandlingar med kraftbolagen för

- ◆ att få garantier för att den el som hon förbrukar är miljöklassad
- ◆ att genom sådana centrala förhandlingar få ett prismässigt förmånligt avtal
- ◆ att ett sådant avtal skulle alla församlingar, pastorat och samfälligheter kunna ta del av.

Redan 2011 motionerade jag i samma ärende. Förhoppningsvis är tiden idag mogen för att besluta i enlighet med motionen.

Bunkeflo och Vara den 11 juli 2014

Berth Löndahl (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2014:46
av Berth Löndahl

Vigselrätten och Svenska kyrkan

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att äktenskap endast kan ingås genom en civilrättslig process.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att Svenska kyrkan därmed avstår från vigselrätten och endast har rätt att välsigna borgerligt ingånget äktenskap.

Motivering

Det finns starka teologiska, pastoral, ekumeniska och religionsdialogiska skäl som talar för att ingående av äktenskap genom vigsel inte ska kunna förrättas av vare sig Svenska kyrkan eller annat trossamfund utan endast genom av staten utsedd representant, d.v.s. att borgerlig vigsel som en rent civilrättslig process är enda giltiga vigselformen.

Det tillkommer endast Riksdagen att besluta om äktenskapslagstiftning. Sådan lagstiftning kan således både vara förenlig och oförenlig med kyrkors och trossamfunds äktenskapssyn. För många kyrkor och religiösa samfund är den idag gällande äktenskapslagstiftningen oförenlig med deras respektive äktenskapssyn. Detta kan gälla frågor som vigsel av frånskilda eller av samkönade par. Kyrkor och religiösa samfund har valt att förhålla sig på olika sätt till detta, vilket medför att den av Riksdagen beslutade äktenskapslagstiftningen tillämpas på skiftande sätt av olika vigselförrättare beroende av vilken kyrka/religiöst samfund dessa tillhör. Det måste anses vara otillfredsställande att vad som beslutats av svensk riksdag kan tillämpas helt olika beroende av den enskilde vigselförrättaren. Än mer otillfredsställande vore det att ålägga varje vigselförrättare och därmed varje kyrka och religiöst samfund att handlägga vigslar på samma sätt, då dagens äktenskapslagstiftning på flera punkter skiljer sig från den äktenskapssyn som finns inom t.ex. ortodoxa, katolska, många frikyrkor och muslimska samfund.

Utifrån av Riksdagen fattat beslut om en könsneutral äktenskapslagstiftning tvingades även Svenska kyrkan att på kort tid tänka igenom sin äktenskapssyn. Vilka framtida beslut som Riksdagen kan förväntas fatta om äktenskapet är svårt att förutse men i debatten har från åtminstone ett par riksdagspartier framförts förslag på polygama äktenskap, d.v.s. att äktenskap ska kunna ingås mellan två eller flera parter. Ett sådant beslut skulle fjärma svensk äktenskapslag radikalt från kristen syn medan det till en del skulle vara förenligt med vissa muslimska och andra kulturella traditioner.

Äktenskapsfrågan är således omfattande och för Svenska kyrkans del berör det vad kyrkoordningen talar om som vår kyrkas tro, bekännelse och lära. Den rör således det som varje präst vid sin vigning lovat att hålla fast vid och efterleva. För en mer neutral tillämpning av lagstiftningen bör därför Svenska kyrkan arbeta för att själv avstå från den juridiska delen av äktenskapets ingående och överlåta den på staten. Vi skulle då få en situation som liknar andra länder med könsneutral äktenskapslagstiftning. Kyrkorna har ingen vigselrätt, utan den rättsliga regleringen sköts av staten. Läronämnden har tidigare sagt, att det ur läromässig synvinkel är möjligt att både behålla vigseluppdraget och avsäga sig det. Att båda förhållningssätten är möjliga betyder inte att de alltid är lika bra. Läromässigt och pastoralt finns det goda skäl för att idag förorda att Svenska kyrkan avstår från vigseluppdraget:

En sådan ordning där den civilrättsliga registreringen föregår den religiösa riten, tydliggöra den för vår egen tradition naturliga roll- och ansvarsfördelningen mellan stat och kyrka som ligger i distinktionen mellan andligt och världsligt regemente. Kyrkan skulle stå fri gentemot staten och därmed lättare kunna upprätthålla också den kritiska funktion som ligger i tvåregementsläran, när den förstås rätt. I detta sammanhang är det värt att lyfta fram Ungdomsstyrelsens rapport, *Gift mot sin vilja*, som bland annat påtalar klara brister i såväl Kammarkollegiets tillsyn som trosamfundens fullgörande av sin myndighetsutövning.

En sådan ordning är också naturlig i mångreligiösa och mångkulturella samhällen, dit vilka även Sverige idag torde räknas, där det finns många olika äktenskapssyner och äktenskapsseder. Staten klargör vad som gäller på äktenskapets område och tar sitt ansvar för äktenskapets ingående och för dess upplösande. För staten gäller då, att framför allt skydda den svagare parten. Det gör staten genom att värna offentlighet och frivillighet och motverka arrangerade äktenskap, tvångsäktenskap, barnäktenskap och äktenskap genom fullmakt.

Bunkeflo den 11 juli 2014

Berth Löndahl (FK)

Kyrkomötet
Motion 2014:47
av Berth Löndahl m.fl.

Information och evangelisation

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utforma en missionsstrategi för Svenska kyrkan.

Motivering

Svenska kyrkan har antagit en informationsstrategi.

Svenska kyrkan har inte antagit en evangelisationsstrategi.

Lite förenklat kan man säga att avsikten med en informationsstrategi är att informera om kyrkans verksamhet medan en evangelisationsstrategi vill vittna om kyrkans tro.

Att kyrkan antagit en informationsstrategi torde vara både nödvändigt och självklart i ett samhälle som alltmer kommit att kallas för ett informationssamhälle. Att informera om Svenska kyrkan, dess uppgift, organisation och kristna trosgrund måste anses som angeläget, likaså vilka ställningstaganden hon har gjort och gör i samtida och andra frågor och att via såväl traditionella medier som nyare sociala medier ge möjlighet till kommunikation med dem som söker hennes tjänster.

Svenska kyrkan har dock inte antagit någon missionsstrategi, trots att mission är en av de fyra aspekterna på kyrkans huvuduppgift eller att mission idag inte främst handlar om mission ute i världen utan i vårt eget land. Ofta har man för den lokala missionen använt ordet evangelisation, vilket jag för klarhets skull gör i det följande. Skillnaden mellan information och evangelisation är påtaglig. Om man reflekterar något över den tidiga kyrkans historia, så kan man svårigen hävda att det var informatörer som Jesus kallade och sände ut. Det var vittnen, lärjungar och apostlar som förkunnade om Jesus och inte kunde tiga med vad de hade sett och hört (Apg. 4:20). Information kan PR-konsulter och reklambyråer forma, evangelisation kan endast de som i tro och liv blir Kristi vittnen förmedla.

Samtidigt är inte evangelisation enbart begränsad till enskilda kristnas vittnesbörd utan även här kan olika strategier finnas. Svenska kyrkan förlorar i oroande snabb takt medlemmar, antalet döpta och konfirmerade minskar och såväl de regelbundna som mer tillfälliga gudstjänstfirarna blir färre. Att i den situationen endast ha utformat en informationsstrategi men sakna en evangelisationsstrategi är allvarligt. Information ger sällan vare sig nya eller aktiverar passiva medlemmar, medan evangelisation, det levande vittnesbördet om Jesus Kristus, om den kristna trons verklighet, kan på ett påtagligt sätt förändra människors livssyn och förnya många församlingars liv.

Många församlingar inom Svenska kyrkan tycks ha förlorat initiativet och en påtaglig för att inte säga förtvivlad trötthet är inte ovanlig. Pastoral modeller liksom

evangelisationsstrategier saknas för hur man bygger församling. Det är hög tid för Svenska kyrkan centralt att ta ansvar för att en evangelisationsstrategi utformas och så ge redskap för de lokala kyrkorna och församlingarna att återfinna initiativkraften.

Det har tidigare motionerats om evangelisation. Avslagen har blivit rutin men en dag måste väl insikten nå också kyrkomötets ledamöter om att behovet i församlingarna är stort och att kallelsen att nå människor med evangelium om Jesus Kristus är primär för oss som kyrka. Svenska kyrkan har antagit en kommunikationsvision: ”En kyrka som människor har en positiv relation till och känner glädje över att tillhöra”. Ambitionsnivån i den visionen kan väl ingen påstå är särskilt hög, möjligen kan man säga att den är ödmjuk intill självutplåning. Jesus var djärvare i Missionsbefallningen. Skillnaden mellan den antagna visionen och Jesu uppmaning handlar ytterst om kyrkans självförståelse. Vill vi vara en kyrka som människor har en positiv relation till? Eller vill vi vara Kyrkan som Guds folk, Kyrkan som Guds rike i världen, Kyrkan som Kristi kyrka och Svenska kyrkan som en del av den världsvida Kyrkan?

Bunkeflo, Uppsala och Vara den 13 juli 2014

Berth Löndahl (FK)

Bertil Murray (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2014:48
av Helén Lindbäck

Behovet av en förstärkt trosundervisning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur Svenska kyrkan ska möta människor i olika åldrar så att de kan socialiseras in i och växa i sin kristna tro.

Motivering

Den kyrkliga statistiken visar att Svenska kyrkan under de senaste knappt trettio åren har minskat sin medlemsandel av befolkningen med 21 procentenheter. Dessutom att antalet årliga besök vid alla offentliga gudstjänster stadigt minskat. Från 2,49 genomsnittliga besök per invånare år 1988 till 1,8 2009. I boken *Den sorgslöst försumliga kyrkan, belyst norrifrån* (2010) av Jörgen Straarup och Mayvor Ekberg diskuteras orsakerna bakom människors frånvaro i Svenska kyrkans tro och liv.

De båda forskarna driver tesen att avkonfessionaliseringen av det svenska skol- och utbildningsväsendet inte lett till lämpliga motåtgärder från kyrkans sida. Mot den stadigt minskande undervisningen i kristendom, har Svenska kyrkan inte svarat med en strategi som kunnat nå alla olika åldersgrupper. Barn- och ungdomsgenerationernas kunskap om kristendomen har gradvis monterats ned. Dopet såväl som konfirmationen har kommit att bli ett minoritetsbeteende. Kyrkan har inte förmått säkra återväxten.

Genom både intervju- och enkätsvar drar Straarup och Ekberg slutsatsen att kyrkans försummelse lett till okunskap och ointresse för den kristna tron. Förlusten av religiöst språk och religiösa begrepp gör gudstjänsten svår att förstå, trots ny psalmbok, ny bibelöversättning och nya gudstjänstordningar.

Svenska kyrkans projekt Dela tro – dela liv är en början. Utredningen bör utgå ifrån att enskilda församlingar och pastorat inom de olika stifteten kan söka medel på nationell nivå för ett arbete på lokal nivå, vilka kan bli goda exempel för hela landet. Dessa lokala projekt bör bli ytterligare en inriktning i konceptet Tro och liv.

Boken lyfter fram Den norske kirke som förebild. Där pågår sedan början av 2000-talet en av Stortinget sanktionerad och ekonomiskt stödd Trosuppläeringsreform. Målet är en medveten undervisning i kristen tro för att barn och unga ska få stöd till att växa in i den kristna tron, in i en kristen livstolkning och därmed hitta sin plats i församlingens liv.

Mot bakgrund av att undervisning är en av Svenska kyrkans grundläggande uppgifter, fastslaget i kyrkoordningen som ett prioriterat område, yrkar jag att Svenska kyrkan ska bedriva trosundervisning i den kristna tron grundad i en pedagogik anpassad för olika åldersgrupper.

Piteå den 15 juli 2014

Helén Lindbäck (KR)

Kyrkomötet
Motion 2014:49
av Hanna Unger

Inför ett golv för kyrkoavgiften

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheterna att införa ett golv för kyrkoavgiften.

Motivering

Det har kommit till vår kännedom att personal inom kyrkan har mött personer som känner sig tvingade att gå ur Svenska kyrkan. Det handlar om personer som haft svårt att klara sin försörjning och som sökt försörjningsstöd från socialtjänsten. Enligt socialtjänstlagen ska varje individ göra sitt yttersta för att själv klara sin försörjning och det finns tydligen handläggare som tolkar det så strikt att de uppmanar den enskilda att gå ur Svenska kyrkan för att slippa betala kyrkoavgiften.

I Sverige idag finns det någonting som heter "förbehållsbelopp", det är den summa Kronofogdemyndigheten räknar med att en person (eller en familj) behöver för att klara de nödvändigaste behoven i form av mat, hyra, kläder, mediciner m.m. Vårt förslag är att Svenska kyrkan inför ett "golv" för när en person ska behöva betala kyrkoavgift och att det golvet följer kronofogdens förbehållsbelopp. Med tanke på att detta schablonbelopp redan finns i skattemyndighetens system borde det inte medföra några större administrativa åtgärder utan borde kunna genomföras ganska enkelt.

Lerum den 4 juli 2014

Hanna Unger (ÖKA)

Kyrkomötet
Motion 2014:50
av Bertil Persson

Svenska kyrkans arvodesnämnd

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att 2 § i instruktionen för Svenska kyrkans arvodesnämnd ska lyda: "Arvodesnämnden ska bestå av en ordförande och högst fyra övriga ledamöter."

Motivering

I KsSkr 2014:3 om Ändringar i kyrkoordningen m.m. finns bl.a. förslag om att inrätta en arvodesnämnd och förslag till instruktion för denna. Enligt 2 § i förslaget till instruktion ska nämnden bestå av en ordförande och två övriga ledamöter. Utifrån kyrkomötets sammansättning för mandatperioden 2014–2017 skulle då rimligen S-gruppen, POSK och BA kunna nominera ledamöter till arvodesgruppen medan en så stor grupp som Centern skulle stå utanför. Vid val till en nämnd av detta slag borde rimligen inte några valkarteller komma ifråga.

Mitt förslag är att nämnden i stället ska bestå av en ordförande och högst fyra övriga ledamöter. Det får sedan ankomma på kyrkomötet att utifrån nomineringsgruppernas storlek besluta om de tre största eller de fyra största eller de fem största grupperna ska vara representerade i arvodesnämnden.

Jag stöder i övrigt kyrkostyrelsens förslag om arvodesnämnden och särskilt att förslaget innebär att inga ersättare ska utses.

Skrivelsen om arvodesnämnden är dock märklig med de upprepade referenserna till förhållandena i riksdag och regering samtidigt som ingen motsvarande information lämnas om förhållandena i t.ex. fackliga organisationer, Röda Korset och andra ideella sammanslutningar.

Täby den 18 juli 2013

Bertil Persson (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2014:51
av Maria Johansson-Berg

Avgifter i barn- och ungdomsverksamhet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att inga avgifter för barn- och ungdomsverksamhet som bedrivs i Svenska kyrkans namn tas ut.

Motivering

I Svenska kyrkan ska alla barn och unga känna sig välkomna. De verksamheter/aktiviteter som erbjuds ska utgå från FN:s barnkonvention och vara öppna för alla. Vi lever dessvärre i ett segregerat land där barns uppväxtvillkor ser mycket olika ut. I Rädda Barnens rapport om barnfattigdom i Sverige framgår att ungefär 12 procent av alla barn i Sverige lever i fattigdom, det vill säga i en familj som antingen har låg inkomststandard – alltså så låg inkomst att pengarna inte täcker nödvändiga kostnader – eller får försörjningsstöd, tidigare kallat socialbidrag.

Vår kyrka måste arbeta så att barn, oavsett var man bor i landet, oavsett föräldrar och ekonomiska möjligheter, ska ha rätt att möta Svenska kyrkan, finna gemenskap och samhörighet på lika villkor. Ett tydligt hinder för detta är de avgifter som kyrkan tar ut i vissa verksamheter. Idag är det t.ex. vanligt att Svenska kyrkans församlingar väljer att ta ut en avgift för konfirmationsläger som innehåller fördyrande aktiviteter för att locka fler unga att delta. Parallellt med det erbjuds kostnadsfria läger med ett annat innehåll. Det gör att deltagarna splittras i två grupper – de som har råd och de som inte har råd med det dyrare lägret.

Svenska kyrkan bidrar då till att segregera och diskriminera unga, då vi tror att kostnaden istället för intresset kan styra valet av konfirmationsalternativ.

Studien *Medlem 2010* har visat att det finns en tydlig skillnad mellan dem som är konfirmerade och dem som inte är det. *Om man inte är konfirmerad tycks det vara svårare att se relevansen i medlemskapet i Svenska kyrkan.* Man kan helt enkelt utgå från att de som konfirmerats haft större möjlighet än andra att skapa en relation till kyrkan under tidiga år. Här är det också viktigt att vara uppmärksam på att tidigare studier har visat att många konfirmander valde att konfirmera sig för att kompisar gjorde det. En vikande konfirmandfrekvens förstärker alltså sig själv. Om då konfirmationen i sig är avgörande för om man stannar som medlem i kyrkan eller inte så kan man lätt se att färre som konfirmeras kommer att innebära färre medlemmar i framtiden. *Därför finns det anledning att ta de fortsatt vikande konfirmandtalen på största allvar.* Det finns en överhängande risk för ett framtida scenario där allt färre unga kommer att söka sig till kyrkan. Kanske inte för att man har något emot kyrkan, utan för att man inte vet på vilket sätt den skulle kunna vara relevant. (*Medlem 2010*)

Jämfört med 2004 års medlemsstudie verkar benägenheten att gå ur kyrkan ha ökat. Ett viktigt resultat är att det finns en klar koppling mellan konfirmationen och viljan att stå kvar som medlem. *I alla åldrar ökar benägenheten att gå ur kyrkan bland dem som inte har konfirmerat sig.* Av konfirmationsfrekvensen att döma kommer de höga utträdesnivåerna sannolikt att hålla i sig under den närmaste framtiden eftersom många unga i dag väljer att inte konfirmera sig. (*Medlem 2010*)

En fortsatt vikande konfirmationssed i kombination med en ökad mångfald i samhället kommer sannolikt att ytterligare försvaga befolkningens relation till Svenska kyrkan. Det kommer inte att gå att vara kyrka på samma sätt överallt. (*Medlem 2010*)

I Svenska kyrkans församlingars budgetarbete, prioriteringar, omfördelningar och verksamhetsförändringar måste barn- och ungdomsverksamhet hamna högst upp på dagordningen. Det pekar allt på.

Luleå den 9 juli 2014

Maria Johansson-Berg (S)

Kyrkomötet
Motion 2014:52
av Ulla Rickardsson

Svenska kyrkans miljöansvar

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att uppmana församlingar, pastorat, stift och i beslut på nationella nivå att följa upp biskopsbrevet om klimatet i praktiskt handlande.

Motivering

Ärkebiskop emeritus Anders Wejryd inbjöd till klimatmöte i Svenska kyrkans regi och biskoparna har följt upp detta med ett biskopsbrev om klimatet under detta år. Där uppmanas vi i Svenska kyrkan att ta ansvar och tänka miljöklakt. En klimatbön är också framtagen. De uppmanar oss till samtal och diskussion, praktiskt handlande och påverkan.

Det handlar om skapelsen och livet.

Biskopsbrevet om klimatet ger oss alla i församlingar och pastorat, på stifts- och nationell nivå uppmaning att alltid tänka miljö-klimatmässigt i våra beslut.

Mycket har skett t.ex. med konvertering av uppvärmningssystem men mycket återstår att göra.

Låt oss alltid arbeta med de smartaste och mest långsiktiga systemen.

Låt oss i Svenska kyrkan vara en god förebild genom det som står skrivet i biskopsbrevet:

- Sätt ambitiösa mål för energibesparingar i Svenska kyrkans byggnader och för användning av förnybar energi
- Reflektera tillsammans, pröva konkreta lösningar, bilda opinion. Samverka

Vessigebro den 17 juli 2014

Ulla Rickardsson (C)

Kyrkomötet
Motion 2014:53
av Tomas Jansson m.fl.

Handboksförslagets nattvardsböner

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i beredningen av förslaget till ny handbok för Svenska kyrkans gudstjänster utforma nattvardsbönerna med hänsyn till ekumeniska rekommendationer.

Motivering

Det senaste halvsekle har de olika kyrkorna närmat sig varandra i nattvardssyn och nattvardspraxis. Ett uttryck för detta är Kyrkornas världsråds dokument *Dop, nattvard, ämbete* från 1982. Det är ett av de tyngsta dokument som skapats i den ekumeniska rörelsens historia. Där räknas i stycke 27 upp följande inslag som historiskt hävdvunna i nattvardsbönens utformning:

- tacksägelse till Fadern för skapelsens under, för frälsning och helgelse (med rötter i den judiska berakah-traditionen)
- Kristi instiftelseord enligt nytestamentlig tradition
- anamnesis eller åminnelse av de stora frälsningsgärningar, lidande, död, uppståndelse, himmelsfärd och pingst, som skapat kyrkan
- nedkallande av den helige Ande (epiklesis) över församlingen och elementen bröd och vin (antingen före instiftelseorden eller efter åminnelsen eller bådadera, eller också någon annan form för hänvisning till Den helige Ande som på tillbörligt sätt uttrycker nattvardens epikles-karaktär)
- överantvordande av de troende till Gud
- hänvisning till de heligas gemenskap
- bön om Herrens återkomst och Gudsrikets slutliga framträdande
- hela församlingens Amen

I stycke 28 sägs sedan: ”Kyrkorna bör pröva sina liturgier i ljuset av den enighet om nattvarden, som vi nu håller på att uppnå.”

Förslaget till ny gudstjänsthandbok för Svenska kyrkan innehåller flera nyskrivna nattvardsböner. De flesta av dessa är tämligen kortfattade och ger i ljuset av ovannämnda ekumeniska samsyn ett något torftigt intryck. Alla inslag finns inte alltid med. Detta är en brist med tanke på nattvardsbönens centrala ställning i gudstjänsten. Dess sakramentala sammanhang gör att den är ett uttryck för kyrkans tro, lära och bekännelse. Orden i denna har därför alltid valts av kyrkan med omsorg.

Mot 2014:53

Kyrkostyrelsen bör därför i redigeringen av handboksförslaget inför förslaget till kyrkomötesbeslut bearbeta nattvardsbönerna i ljuset av ekumeniska rekommendationer.

Hitra den 21 juli 2014

Tomas Jansson (FiSK)

Anna Ekström (FiSK)

Kenneth Nordgren (FiSK)

Jerker Schmidt (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2014:54
av Tomas Jansson m.fl.

Kyrkvärdar

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen (SvKB 1999:1) att 4 kap. 19 § andra stycket ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap. Kyrkoråd och församling

Kyrkvärdar

19 § Församlingens kyrkoråd eller, om församlingen ingår i ett pastorat, församlingsrådet väljer för mandatperioden kyrkvärdar. Till kyrkvärd får den väljas som

1. tillhör Svenska kyrkan,
2. är döpt, och
3. har fyllt 16 år.

Minst två av kyrkvärdarna ska alltid vara ledamöter eller ersättare i församlingens kyrkoråd eller i församlingsrådet. Ingen får vara kyrkvärd i mer än en församling samtidigt. (SvKB 2012:14)

Minst *en* av kyrkvärdarna ska alltid vara *ledamot* eller ersättare i församlingens kyrkoråd eller i församlingsrådet. Ingen får vara kyrkvärd i mer än en församling samtidigt.

Motivering

Enligt kyrkoordningen ska alltid minst två av en församlings kyrkvärdar vara ledamöter i kyrkorådet/församlingsrådet. Detta låter sig göras utan problem i en stor församling med många kyrkvärdar. Men i vårt land finns även många små landsbygdsförsamlingar där man kanske inte har fler än två kyrkvärdar. Att då kräva att båda ska tillhöra församlingsrådet kan leda till rekryteringsproblem. Det är inte säkert att det finns två personer i det lilla församlingsrådet som är villiga att åta sig uppdraget.

En av avsikterna med den strukturreform den genomfördes i Svenska kyrkan det senaste årsskiftet var att underlätta bevarandet, eller återskapandet, av små församlingar. Kyrkvärdsparagrafens utformning riskerar att försvåra detta.

Om paragrafen omformuleras till att stadga att minst en av kyrkvärdarna ska vara med i församlingsrådet så tillgodoses både stora och små församlingars behov. De

Mot 2014:54 stora kan fortsätta att utse flera ledamöter ur församlingsrådet till kyrkvårdar och de små kan utse bara en om inte fler finns att tillgå, utan att behöva begå regelbrott.

Hitra den 21 juli 2014

Tomas Jansson (FiSK)

Anna Ekström (FiSK)

Ulla Littgren (FiSK)

Peter Nordgren (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2014:55
av Sten Elmberg och Jerker Schmidt

Veterangudstjänster och stöd till veteraner

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uttala sitt stöd och sitt tack till de kvinnor och män som på olika sätt arbetar i fredsfrämjande insatser.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att finna en lämplig helgdag/dag för veterangudstjänst.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta underlag och innehåll av att fira en minnesgudstjänst för militära och civila fredsinsatser.
4. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att öka kunskapen och medvetenheten i Svenska kyrkans församlingar om veteraner och de olika behov av stöd och hjälp som de kan behöva.
5. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att fortsatt följa och stödja statens veteranarbete.

Motivering

Varje dag och året runt tjänstgör svenska kvinnor och män frivilligt på uppdrag av svenska folket (staten) i olika fredsfrämjande insatser, humanitära insatser samt bistånds- och utvecklingsinsatser runt om i världen.

Insatserna görs för att skapa fred i konfliktområden, undsätta behövande och nödlidande människor i katastrofområden och hjälpa andra människor till ett tryggare och bättre liv genom olika bistånds- och utvecklingsinsatser. De kvinnor och män som sänds ut på dessa uppdrag är omsorgsfullt rekryterade för dessa uppdrag, som många gånger innebär stora personliga uppoffringar för den enskilde, men även för dennes anhöriga, särskilt barnen.

Arbetet sker många gånger under riskfyllda och påfrestande förhållanden där den enskilde kan utsättas för stora risker att drabbas av fysiska och psykiska skador till följd av tjänstgöringen i insatsområdet. Erfarenheten visar att de allra flesta som återvänder hem efter tjänstgöringen har berikats och utvecklats som individer av de utmaningar som arbetet innebär.

De cirka 60 000–70 000 svenska veteraner som under åren tjänstgjort i internationella insatser och verksamheter utgör i många avseenden en resursstark grupp som med kunskaper och erfarenheter bidrar på olika sätt i vårt samhälle. Samtidigt visar forskningen och erfarenheten att ett mindre antal kvinnor och män drabbas av olika fysiska och psykiska besvär och skador till följd av de många gånger mycket farliga, svåra och komplexa förhållanden som råder i tjänstgöringsområdet. I några fall skadas den enskilde särskilt svårt. Även anhöriga, särskilt barnen, gör uppoffringar och utsätts för påfrestning när en make/maka/partner/förälder/barn sänds ut till konflikt- och katastrofområden.

Den svenska staten har sedan några år tillbaka uppmärksammat dessa människor genom att fira veterandagen, den 29 maj. (Internationellt är 29 maj Peacekeepers day). Begreppet "veteran" har blivit ett uttryck för såväl militära som civila insatser.

Undertecknade anser att Svenska kyrkan bör ta ett större ansvar för dessa människor och inbjuda dem till en veterangudstjänst. Svenska kyrkan med sina församlingar har en unik möjlighet genom gudstjänster/samlingar ge människor verktyg i form av riter och andra handlingar som hjälper människor i svåra situationer. (Kyrkorna i bl.a. Frankrike och Storbritannien genomför årligen en "Remembrance Day" som infaller helgen efter allhelgonahelgen). Internationellt har detta visat sig vara mycket viktigt för människor, att just kyrkan visar sitt engagemang för människor som arbetar för fred och rättvisa.

Undertecknade anser att en ordning/manual på ett enkelt sätt kan ges till de församlingar som vill fira en veterangudstjänst. Förslagsvis skulle även Svenska kyrkan kunna förlägga denna minnesdag till just den 29 maj eller en redan etablerad dag, krigsseglardagen. Krigsseglardagen infaller första söndagen i september och firas av främst sjömanskyrkor i Svenska kyrkan. Dagen instiftades efter initiativ av kommunikationsminister Ines Uusmann.

I en helt aktuell SOU 2014:27 *Svensk veteranpolitik – ett ansvar för hela samhället, del 1* tas även där frågan om en veterangudstjänst upp.

15.2.4 Veterangudstjänst

Sveriges statschef har under lång tid varit starkt knuten till en statskyrka och ett militärt försvar byggt på allmän värnplikt för män. Svenska kyrkan är inte längre en statskyrka och värnplikten är vilande.

Till skillnad från våra grannländer har Sverige inte prövats i den säkerhetspolitiska dimension som brukar betecknas som tragisk. För Finland och Norge var andra världskriget en existentiell utmaning i långt djupare mening än vad samma period var för Sverige.

Statens erkännande

Samhällen liksom individer som provas söker en mening däri. Med symboler och traditioner som verktyg kan meningsskapande processer initieras. Erfarenheter runtomkring i världen talar för att dessa processer kan försona människor med varandra och i vissa fall till och med läka psykisk ohälsa.

Den svenska Försvarsmakten är i dag byggd på frivillig rekrytering och utgör ett insatsförsvar avsett att främja svenska intressen i Sverige, i vårt närområde och i internationella insatser globalt. Svenska kvinnor och män sänds på uppdrag av Sveriges riksdag och regering för att med vapenmakt agera i ofta mycket svårbedömda situationer. Både efter att ha ingripit med våld eller efter att ha varit förhindrad att ingripa, så kan moraliska tvivel om riktigheten i ens handlande slå rot i den enskildes sinne. Detta är något som följer den berörde genom livet.

En enskild handling som skulle kunna symbolisera den svenske statschefens omsorg om Sveriges veteraner och då särskilt i själsligt avseende vore en veterangudstjänst i Slottskyrkan första söndagen i september. Den oro som veteraner och deras anhöriga kan känna är vad som gör dem mänskliga. För denna mer inåtvända dimension lämpar sig Slottskyrkan väl som komplement till Veteranmonumentets utåtriktade ceremoniell på Djurgården 29 maj.

Strängnäs och Göteborg den 21 juli 2014

Sten Elmberg (C)

Jerker Schmidt (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2014:56
av Sten Elmberg

Möjlighet att nå nya svenska medborgare

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att genom överläggningar med Skatteverket möjliggöra för församlingar att ha tillgång till förteckning över de nya inflyttade medborgarna inom respektive församling (med reservation för dem som har skyddad identitet).

Motivering

Sedan relationsändringen mellan kyrka och stat år 2000 kan församlingar inte se vilka nya medborgare som bor i församlingarna.

De senaste fem åren har Sverige haft en hög invandring och antalet nya medborgare från andra nationer har ökat. Ur Migrationsverkets statistik har följande siffror om antalet nya medborgare i Sverige från andra nationer inhämtats: år 2010 ca 31 000, år 2011 ca 29 000, år 2012 ca 43 000, år 2013 ca 54 000.

Allt fler kommuner väljer att vid nationaldagsfirande 6 juni hälsa de nya svenska medborgarna välkomna i kommunen officiellt.

Svenska kyrkans församlingar har idag ett stort antal mötesplatser för olika åldrar och intressen. Svenska kyrkan har ett stort ansvar i Sverige som exempelvis gudstjänst- och musikliv med körer, som stöd/diakoni vid kriser och katastrofer och som största kulturbäraren genom alla kyrkor och kapell. Dessutom har Svenska kyrkan fått förtroendet att sköta begravningsverksamheten i stort sett i hela Sverige. Denna sistnämnda verksamhet med beaktande och respekt för skiftande kultur och sed.

Undertecknad anser att vi bör sträva efter att nå nya medborgare och inbjuda dem till församlingssamfund för att de ska få en fördjupad delaktighet i svensk kultur och historia.

Givetvis förutsätts att församlingen har både öppenhet och varsamhet i mötet med andra kulturer, det krävs även språkliga kunskaper för att nå dessa nya medborgare i Sverige.

Svenska kyrkan, liksom många andra trossamfund, har sedan år 2000 avtal om att nå Skatteverkets register över medborgare. Detta avtal med Skatteverket skulle kunna utökas så att församlingen har möjlighet att finna dem som är nya medborgare (med reservation för dem som har skyddad identitet).

Strängnäs den 21 juli 2014

Sten Elmberg (C)

Kyrkomötet
Motion 2014:57
av Margareta Larsson

Sveriges Kristna Råds migrationsfolder m.m.

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att föreslå ändringar i Sveriges Kristna Råds folder *Detta vill vi! Kyrkorna och migrationsfrågorna* i syfte att rätta till teologiska felaktigheter man använt som stöd för sin linje i invandringspolitiken.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ansvara för att litteratur som kyrkan ger ut använder sig av en seriös teologisk tolkning.

Motivering

Enligt min uppfattning använder Sveriges Kristna Råd i foldern *Detta vill vi! Kyrkorna och migrationsfrågorna* Bibeln tendentiöst och felaktigt i syfte att vinna stöd för sin invandringssyn. I foldern *Detta vill vi!* används lösryckta bibelcitater för att finna stöd för en invandringspolitik som framstår som synnerligen ogenomtänkt. Detta är att missbruka bibeltexter.

På sidan 6 i foldern *Detta vill vi!* har man dragit ut detta stycke ur sitt sammanhang: "Låt barnen komma till mig och hindra dem inte – Guds rike tillhör sådana som dem" (Mark 10:14). Det utvalda bibelstället Sveriges Kristna Råd använder sig av handlar inte om migrationsfrågor, utan om barnens rätt till Jesu undervisning då lärjungarna försökte mota i väg dem från Jesu närhet. Men med denna bibelvers vill man försvara den nuvarande invandringspolitiken. I detta exempel att göra gällande att, under begreppet ensamkommande, flyktingbarn automatiskt ska få asyl i Sverige.

Längre ner på sidan har man klippt ut en annan lösryckt bibelvers ur sitt sammanhang (Mark 3:25) där det står: "Om en familj är splittrad kan den inte bestå". I denna vers vill Sveriges Kristna Råd finna stöd för en ohämmad anhörighetsinvandring till Sverige. Denna vers handlar inte heller om migration utan om Jesus då han anklagas för att vara besatt av Belsebub. "Om ett hus har kommit i strid mot sig själv kan det inte bestå", svarar Jesus i det han ifrågasatte hur logiskt det är att Satan driver ut Satan.

Sveriges Kristna Råds folder *Detta vill vi! Kyrkorna och migrationsfrågorna*, är full av politisk propaganda där man utan skrupler missbrukar bibelverser som ett sorts bevis för Guds stöd för den förda invandringspolitiken. Det är ovärdigt Svenska kyrkan att utnyttja den brist på kunskap man i dag har om kristendomen i syfte att förvanska Bibeln för politiska motiv. Likaså boken *Där främlingskapet bryts kan en ny värld börja* är politisk invandringspropaganda förtäckt med utvalda återkommande bibelverser som inte har med svensk förd invandringspolitik att göra.

Mot 2014:57

Till största del handlar boken om att hetsa mot Sverigedemokraterna som vill värna vår gemensamma kultur, vårt kristna arv samt bevara och upprätthålla familjen.

Det synes mig vara viktigt att Svenska kyrkan visar en ödmjuk respekt för Bibeln vars ord man är satt att förvalta. Därmed ser jag det som absolut nödvändigt att sakkunniga teologer tar ett ansvar för det avfall som sker. De människor som idag blir vilseledda av Svenska kyrkans undervisning är att likna med att bli bortvisad från Jesus Kristus. Förfarandet som Svenska kyrkan gör sig skyldig till, enligt ovan, är därmed att likna med lärjungarnas bortvisande av barnen.

Tyresö den 21 juli 2014

Margareta Larsson (SD)

Kyrkomötet
Motion 2014:58
av Margareta Larsson

Avveckla ägandet i Fairtrade

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att analysera effekterna av sitt ägande i Fairtrade.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att överväga ett avslut i ägandet av Fairtrade.

Motivering

Rättvisemärkta varor finns i livsmedelsbutiker över hela landet. Tanken är att skapa en länk mellan konsumenter i den rika delen av världen och producenter i fattiga länder. Det övergripande målet med märkningen är att förbättra arbets- och levnadsvillkor för jordbrukare och lantarbetare i utvecklingsländer. Engagemanget som sådant är väldigt lätt att sympatisera med, dock måste man inom Svenska kyrkan ha en diskussion om alla de brister systemet innebär. Det finns en mängd olika rapporter och TV-inslag där fusk och snedvriden konkurrens istället visar att märkningen försätter de fattiga bönderna på ekonomiskt obestånd.

Inkomststöd i form av minimipris har nackdelar, främst att det är produktionskopplat vilket inte stöder diversifiering. Fattiga jordbrukare som står utanför märkningen kan drabbas negativt av minimipriset. Detta sker om priset pressas på konventionellt odlade grödor genom utökat utbud av t.ex. kaffe. Alternativt om efterfrågan på konventionellt odlat kaffe minskar till följd av märkningen.

I dagsläget omfattas en och en halv miljon jordbrukare av Fairtrade. Jämförelsevis finns det 25 miljoner odlare bara av kaffebönor i utvecklingsländerna. Vidare finns 880 miljoner fattiga på landsbygden i u-länderna som till stor andel är direkt eller indirekt beroende av jordbruket för sin försörjning.

Att merparten av världens fattiga, småskaliga jordbrukare skulle omfattas av minimipris är inte möjligt på en global marknad. Det innebär att Fairtrade endast kan fungera som en nischmarknad, gynnsamt för ett fåtal som även har råd med certifikatet, men utan möjlighet att hjälpa fattiga på riktigt.

Små volymer som Fairtrade erbjuder bidrar till att produktionskostnaden per enhet kan bli högre än vid konventionell produktion. I kombination med kostnader för certifiering och kontroll gör produktionskostnaderna generellt högre för rättvisemärkta varor. Kostnader som belastar jordbrukarna och därmed reducerar inkomsteffekten av att vara Fairtrade-certifierad. Därmed är risken överhängande att handlare tar ut högre priser i konsumentledet än merkostnaden för att täcka minimipriset och den sociala premien motiverar. Slutligen finns risk för korruption eftersom minimipriset betalas till producentorganisationen som i sin tur ska fördela

Mot 2014:58 pengarna till jordbrukarna. Sammantaget riskerar endast en mindre del av merpriset konsumenten betalar extra i butik nå jordbrukarna.

Tanken är god med Fairtrade i teorin, men har många svagheter. Svenska kyrkan borde därför överväga att sälja av sin del i Fairtrade Sverige AB och undvika att blanda sig i handel av detta slag. Min förhoppning är därför att Svenska kyrkan tar del av den kritik som Fairtrade omfattas av och istället väljer att satsa på ett hjälp-arbete i konkret mening för fattiga. En hjälp som man ser direkt nytta med och gärna i personlig relation till givaren.

Tyresö den 21 juli 2014

Margareta Larsson (SD)

Kyrkomötet
Motion 2014:59
av Margareta Larsson

Följeslagarprogram för västra Israel

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en genomförandeplan för ett följeslagarprogram för västra Israel.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka möjligheten till delfinansiering av FN eller EU utifrån motionens intentioner.

Motivering

I skrivande stund regnar det raketer över civila i Israel. Israels befolkning har under veckan varit utsatt för uppemot 50 kort- och medeldistansraketer dagligen. Palestiniernas raketer når även längre och längre. Sedan en tid tillbaka har många i området som gränsar till Gaza tillgång till förstärkta rum i sina lägenhetskomples, men dessa är inte lika säkra som ordentliga skyddsrum. Särskilt för äldre och andra som har svårt att snabbt ta sig till ett riktigt skyddsrum utgör raketattackerna ett ständigt dödshot. Hamas har även varit tydliga med att "alla israeler utgör legitima mål" – äldre, kvinnor och barn inkluderade.

Med inspiration från SKR:s följeslagarprogram anser jag att Svenska kyrkan ska försöka inleda ett samarbete med israeliska myndigheter och bistå med följeslagare som ledsagar personer från deras hem till skyddsrummen. Följeslagarna bör givetvis prioritera barnfamiljer, äldre och funktionshindrade. De närmare detaljerna för hur arbetet ska bedrivas och utformas kan lämpligen ske i samråd med IDF (Israels försvarsstyrka). Svenska kyrkan borde även undersöka om inte FN eller EU kan bidra med delfinansiering.

Tyresö den 21 juli 2014

Margareta Larsson (SD)

Kyrkomötet
Motion 2014:60
av Margareta Larsson

Avveckla Svenska kyrkans opinionsbildning i klimatfrågan

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att avveckla Svenska kyrkans opinionsbildning i klimatfrågan.

Motivering

Det har upplevts svårt att förmå Svenska kyrkan att förtydliga sitt uppdrag i mission utifrån det uppdrag vi fått av Jesus Kristus. Mission i dess ursprungliga form har istället idag förskjutits till att missionera i miljö- och klimatfrågor.

Jag har alltså inget emot en större medvetenhet kring miljöfrågor, men ifrågasätter om klimatfrågan egentligen är kyrkans uppdrag utifrån missionsbefallningen. Klimatfrågan rymmer en rad olika teorier, oenigheter och komplexitet. Vi ska även ha i åtanke att världens klimat har varit i ständig förändring sedan världens skapelse. I de flesta fall utan människans inblandning. Detta innebär dock inte att jag anser att miljöförstöring är ett hot mot natur och folkhälsa.

Det är min privata uppfattning att svensk miljöpolitik ska ledas av regeringen efter beslut av Sveriges riksdag, i samråd med EU och Nordiska rådet, för att eftersträva globala lösningar. Mycket av de katastrofer som sker utgår från hur den moderna människan väljer att bygga sina städer. Världens befolkning är även större idag än tidigare vilket medför fler dödsfall och förstörelse av bebyggelse och infrastruktur. Den moderna människan har byggt ett komplicerat samhälle på relativt kort tid, vilket gör att vi står mer utsatta för diverse komplikationer än tidigare generationer.

Att Svenska kyrkan värnar om energieffektivitet inom de egna byggnaderna är en sak. Att Svenska kyrkan därtill ska engagera sig i det globala klimatet är en annan. Att Svenska kyrkan slutligen lägger mer tid och kraft på debattartiklar och opinion om klimat än något annat ämne är förkastligt. Uppfattningen om klimathotet är redan förankrat i västvärlden och kanske framförallt i Sverige. Regeringar på alla kontinenter satsar redan oerhörda summor på förnybar energi. Klimatföreningarna är knappast underfinansierade och t.o.m. energibolagen har svängt om och investerar i ren teknik. Svenska kyrkan borde istället upphöra med sina spridda skurar och använda kyrkoavgiften så kostnadseffektivt som möjligt. Det är min mening att Svenska kyrkan ska renodla sin verksamhet och satsa på att göra sitt varumärke förtroendegivande genom att tala om tro och traditioner.

Tyresö den 21 juli 2014

Margareta Larsson (SD)

Kyrkomötet
Motion 2014:61
av Margareta Larsson

Personligt stöd

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram ett program för att kunna erbjuda sökanden vid Ersättningsnämnden personligt stöd.

Motivering

I kyrkostyrelsens skrivelse 2014:1 framgår på sidan 21 en vilja att barn som placerats i samhällsvård har rätt att erbjudas delaktighet i Svenska kyrkans församlingar. Vad som konkret avses nämns inte utan enbart att dessa frågor kräver resurser och uppmärksamhet.

Debatten om hur de som vanvårdats av samhället mellan 1920 och 1980 har pågått löpande sedan regeringen tillsatte Ersättningsnämnden 2012. Kritiken har varit hård dels med tanke på att hälften får avslag och dels för att bemötandet på nämnden varit under all kritik enligt vissa. Som upplägget är nu reser många sökanden långväga och med en orolig knut i magen innan de anländer till Ersättningsnämnden. Man förväntas redogöra i detalj vad man utsatts för som barn inför främmande jurister och akademiker på ibland en kvart. Smärtsamma minnen man inte ens nämnt för sina närmaste. Då mottagandet upplevts av många som dåligt och då avslagen är så pass höga, har jag länge hyst oro för de sökande som fått avslag och ensamma åker hem. Ingen finns som följer upp dem. Jag har personligen fått kännedom om att flera hamnat på psyk efter avslag.

Svenska kyrkan borde kunna fånga upp dessa människor i tid och sedermera kanske få in dem i ett levande församlingsliv som erbjuder värme och gemenskap eller kanske bara erbjuda stödsamtal och själavård. Därför vore det angeläget att Svenska kyrkan ställer upp med kontakterbjudande vid nämnden som blir känt för de sökande som anländer dit. Detta kan vara i form av information och blanketter om önskan att få kontakt och någon att tala med efter hemkomsten. Utifrån den församling den sökande tillhör kan sedan informationen gå ut till den församling sökanden bor i så att man på församlingsnivå kan uppsöka denna om en personlig önskan ger uttryck för det.

Tyresö den 21 juli 2014

Margareta Larsson (SD)

Kyrkomötet
Motion 2014:62
av Lena Klevenås m.fl.

Fattiga EU-migranter

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta en policy för bemötande av fattiga EU-migranter.

Motivering

Tiggare har återkommit till våra gator. Många tankar väcks hos alla. Svenska kyrkan behöver formulera en policy för hur vi ska bemöta dessa fattiga medmänniskor som helt plötsligt finns mitt ibland oss.

Två goda exempel:

Vi tackar Gud varje dag att vi slipper bo på gatan, säger Paraskeva, mamma i en romsk familj som fått bostad i en husvagn i Göteborg. Kyrkans parkeringar blir temporära hem för bostadslösa EU-migranter. Idén kommer från Räddningsmissionen och finansieras av Göteborgs stad. (Göteborgs-Posten 2014-07-03)

Många av de fattigaste tiggarna kommer från Rumänien. En svensk organisation i Linköping, Hjärta till hjärta, söker EU-pengar för att försöka skapa jobb till romer i deras hemby, Pauleasca. (Göteborgs-Posten 2014-06-29)

Dessa goda idéer och liknande skulle kunna prövas av fler.

Om vi tog vår kristna tro riktigt på allvar skulle vi dela det vi har med de fattiga, men mycket hindrar oss från att individuellt göra det. Svenska kyrkan behöver därför hitta gemensamma lösningar och formulera en aktuell policy.

För länge sedan hade klostren rum för resande. Nu när tiggarna kommer finns det inga sådana möjligheter. Men det är en tradition som skulle kunna återupplivas. Varje församling skulle kunna skaffa bostad för en romsk familj. Om alla församlingar bidrog skulle problemet snart vara löst. I Göteborg ber Räddningsmissionen kyrkorna att upplåta en parkeringsplats per kyrka för att ställa upp en husvagn, som kan bli ett tillfälligt hem för bostadslösa EU-migranter. Det är en rimlig begäran som stämmer väl överens med det kristna budskapet. Ändå finns det församlingar som säger nej.

Vid jultid blir fattiga EU-migranter och andra hemlösa ofta överösta av gåvor och mat, men det är inte välgörenhet de behöver utan bostad och arbete, för att själva kunna försörja sig långsiktigt. Bostad, arbete, utbildning och hälsa är för övrigt mänskliga rättigheter där Sverige som konventionsstat har åtaganden, som inte bara gäller svenska medborgare utan alla människor som befinner sig här.

Det är svårt för lågutbildade rumäner och bulgarer att få jobb i Sverige. De har som EU-medborgare rätt att söka arbete under tre månader. Det är en alldeles för kort tid och inte realistiskt. Att få jobb är svårt utan att kunna svenska, men de har ingen rätt att lära sig det först. SFI, svenska för invandrare, är inte till för dem. Många dröjer sig kvar i åratal, därför att de inte har något bättre alternativ, och blir tiggare eller försäljare av Götalands gatutidning Faktum.

Lyckas en fattig EU-migrant mot alla odds få ett jobb har de svårt att ta emot lönen. De saknar oftast bankkonton eftersom banker inte får öppna konto för personer de inte säkert kan identifiera. Romerna från Rumänien och Bulgarien saknar ofta giltiga ID-handlingar och pass. För att få stanna i Sverige, måste dessutom jobbet vara så värlönlönat att de kan försörja sig på det och det ska vara samma arbetsgivare i minst ett halvår.

Kanske är det enklare att, som Hjärta till hjärta börjat göra, försöka bistå på plats i deras hemländer. Att få studera och kunna sitt eget modersmål riktigt bra vore en bra start. Inom EU finns pengar anslagna för att förbättra romernas situation på olika sätt, men det mesta av pengarna används inte.

Kanske vår idé med folkhögskolor skulle kunna komma till användning. Skulle Svenska kyrkan tillsammans med systerkyrkor, och med hjälp av EU:s gemensamma ekonomiska resurser kunna starta folkhögskolor i Rumänien och/eller Bulgarien, där de romer som vill skulle kunna få bostad, mat, utbildning och omsorg om sina barn under några år?

I Sverige har vi diskriminerat romer i 700 år. Det är dags att sluta med detta och kanske börja tänka i termer av kompensation och upprättelse. I USA finns, till skillnad mot i EU, ingen diskriminering av romer, enligt Maria Leissner, f d ordförande för delegationen för romska frågor. De vet helt enkelt inte att man ska diskriminera romer, så som vi har blivit vana är naturligt i Sverige. Utställningen *Vi är romer* på Stadsmuseet i Göteborg var en ovanligt lyckad utställning för att minska fördomar och stärka de svenska romernas ställning. Men Svenska kyrkans budskap saknar nationella gränser. Nu är det dags att formulera en policy för hur vi ska bemöta de fattiga EU-migranter som kommer till Sverige. Vi behöver också hitta vägar för att bidra till uppfyllandet av romers mänskliga rättigheter i Rumänien och Bulgarien.

Alingsås, Huddinge, Uppsala, Nyköping och Stockholm den 20 juli 2014

Lena Klevenås (MPSK)

Bengt-Gunnar Carlsson (MPSK)

Terence Hongslo (MPSK)

Heléne Lundström (MPSK)

Ylva Wahlström (MPSK)

Marja Sandin Wester (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2014:63
av Stefan Aro

Stiftelsekyrkorna i Svenska kyrkan

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheten att på olika sätt stärka stiftelsekyrkornas ställning vid organisationsförändringar och använda stiftelsekyrkan som uppmuntrande exempel på ansvarstagande och frivilligbaserat engagemang lokalt i församlingen.

Motivering

Under småkyrkorörelsens tid restes många kyrkor upp i vårt land. Under 1950- och 60-talen stod samhället i stor och snabb förändring och många städer, förorter och tätorter växte fram. Utvecklingen karakteriserades av inflyttning och bostadsbyggande och stora satsningar gjordes på infrastruktur och offentlig sektor. Eftersom samhällskartan ritades om uppkom också snart behovet av nya kyrkor.

Huvuddelen av kyrkorna som restes finansierades och förvaltades av Svenska kyrkan, men under samma tid byggdes också många stiftelsekyrkor. Det handlade ofta om engagerade människor som på gräsrotsnivå tog initiativ till insamling av medel för att bygga en kyrka. Det speciella med stiftelsekyrkan är just ägandeformen, att de som byggde kyrkan också ägde och förvaltade den, och detta gemensamt genom en stiftelse. Av dessa stiftelsekyrkor finns sedan olika varianter som är framsprungna ur olika fromhetstraditioner och med olika nära koppling till Svenska kyrkan. Gemensamt för stiftelsekyrkorna är att kyrkorummet är invigt, oftast av stiftsbiskopen, för gudstjänstbruk inom Svenska kyrkan.

Bland dem finns stiftelsekyrkor med mycket nära band till den lokala församlingen. Inte sällan har kyrkoherden varit en av initiativtagarna och självskriven ordförande i stiftelsen. Stiftelsekyrkan har erhållit årligt ekonomiskt bidrag till drift och underhåll från pastoratet och i praktiken fungerat som en distrikts- och kvarterskyrka. Ur stadgarna kan utläsas också hur nära sammantvinnad man var med Svenska kyrkan och att man underställde sig domkapitlets tillsynsansvar. Varje år skulle årsberättelsen skickas in till domkapitlet och vid visitationerna var det lika naturligt att stiftelsekyrkan ingick i biskopsvisitationen som de andra kyrkorna i församlingen. En del stiftelser har stadgar där relationen till Svenska kyrkan är reglerad på så sätt, att det är domkapitlet som slutgiltigt beslutar om en eventuell upplösning.

Till idag har ett och annat förändrats för våra stiftelsekyrkor. En del kyrkor har övergått i pastoratets ägande, medan andra har avsakraliserats och avyttrats och stiftelser upplösts, men fortfarande lever många stiftelsekyrkor kvar på oförändrat sätt i Svenska kyrkan. Där dessa finns kvar, finns också de engagerade medlemmarna kvar. Medlemmarna som på frivilligbasis lägger ner många arbetstimmar för att byn

eller orten ska ha kvar sin kyrka. En kyrka som dessutom betraktas som "sin hemkyrka" och synonymt med Svenska kyrkan, eftersom det är i den kyrkan man firar gudstjänst och tar emot de kyrkliga handlingarna.

Nu går många stiftelsekyrkor en osäker framtid tillmötes. I de nya storpastoraten hänger många stiftelsekyrkor löst när pastorat ändrar sin kostym och tvingas till kostnadsbesparingar. Detta har lett till att de stiftelsekyrkor som tidigare erhållit ett ekonomiskt bidrag till driftskostnader från pastoratet, har fått kraftigt reducerade eller helt indragna bidrag. Bidragsbelopp som i en del fall inte varit större än lokalens uppvärmningskostnad på ett år.

Stiftelserna är juridiskt reglerade i stiftelselagen (1994:1220) som trädde i kraft den 1 januari 1996, och har sedan i olika omgångar fått sina civilrättsliga bestämmelser uppdaterade (senast 1 januari 2010 har betydande ändringar i regelverket genomförts). Stiftelserna lyder enligt denna under Länsstyrelsens och Kammarkollegiets tillsynsbestämmelser.

Trots att den civilrättsliga delen har stärkts för stiftelsekyrkorna är deras strukturella ställning fortfarande inte reglerad i kyrkoordningen (KO). Man kan få intrycket av att stiftelsekyrkorna inte existerar eller ska anses som en historisk parentes när KO inte med en enda rad säger något om stiftelsekyrkorna och deras ställning i Svenska kyrkan.

I en tid då pastoraten ser över sina resurser, kämpar med krympande ekonomi och gör omfattande organisationsförändringar finns anledning att se över möjligheterna att stärka stiftelsekyrkornas status i den svenskkyrkliga strukturen. Dessutom skulle det vara önskvärt att de stiftelsekyrkor som enligt sina stadgar lyder under domkapitlets tillsyn, uttryckligen skulle ges stöd i KO och därmed också möjlighet att leva upp till denna för att fortsättningsvis vara en del av Svenska kyrkan.

Dessa stiftelsekyrkor byggs upp underifrån av engagerade, uppoffrande och gudstjänstfirande medlemmar, vilka ofta är djupt rotade i den svenskkyrkliga myllan. Det handlar om människor som med sitt liv och sin tjänst utgör goda föredömen och profetiska exempel, som är värda att lyssna till och att ta efter. Människor som verkligen älskar Svenska kyrkan är en än större resurs än kronor och strategiska aktieplaceringar, resurser som vi inte har råd att slösa bort. Något som vi riskerar att göra, om vi inte värnar om de kyrkliga sammanhang där dessa människor har sin förankring.

Juoksengi den 18 juli 2014

Stefan Aro (FK)

Kyrkomötet
Motion 2014:64
av Margareta Andersson

Säkerhet vid datalagring

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över vilken säkerhet som finns för digitalt lagrade uppgifter inom alla nivåer hos Svenska kyrkan och hur uppgifterna kan skyddas.

Motivering

Svenska kyrkan använder liksom myndigheter, företag och privatpersoner ett stort antal digitala tjänster. En del ska vara åtkomliga för allmänheten medan andra ska vara skyddade mot åtkomst. Särskilt gäller detta uppgifter om enskilda kyrkotillhöriga men också uppgifter om ekonomiska frågor.

Kyrkomötet och kyrkostyrelsen inför möjligheter för stift och församlingar att anlita gemensamma tjänster och medvetenheten om säkerhetsfrågor varierar på alla nivåer. Därför är det viktigt att man utformar program så att de uppfyller högt ställda säkerhetskrav. Man behöver också erbjuda utbildningar i de här frågorna så att handhavare av systemen på olika nivåer blir medvetna om var de känsliga punkterna finns och hur man kan skydda uppgifter som inte ska läcka till obehöriga.

Näshult den 20 juli 2014

Margareta Andersson (C)

Kyrkomötet
Motion 2014:65
av Julia Kronlid och Aron Emilsson

Stöd till förföljda och utsatta kristna

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att arbeta för att Svenska kyrkan i sitt internationella arbete ska prioritera och intensifiera sina ansträngningar i syfte att stödja förföljda och utsatta kristna.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att Svenska kyrkan mer regelbundet ska ta med förföljda kristna i förbönen.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att på Svenska kyrkans hemsida utöka informationen om förföljda kristnas utsatta situation i världen, och ge förslag på förbönsämnen.

Motivering

Situationen för kristna runt om i världen är på många håll mycket svår och på flera håll har det under senare tid förvärrats. De omvälvande förändringar som skett i Nordafrika och Mellanöstern har tyvärr inte bara fört med sig positiva effekter utan också förvärrat situationen för kristna på flera håll.

Den fruktansvärda situationen i Syrien där den ena grymheten avlöser den andra tycks inte ha någon ände. Situationen är givetvis svår för alla drabbade civila i området men vi anser att det finns anledning att även lyfta upp just de kristnas situation. Sen konfliktens början har de kristna haft det svårt för att de inte ville välja sida då de var rädda för vad som skulle hända om oppositionen fick makten. Som en följd av att mer radikala krafter etablerat närvaro i Syrien har det nu uppstått mer religiösa motiv till förföljelser. Detta har lett till att kristna har fördrivits, flytt och andra mördats. Kyrkor har förstörts, präster och biskopar har kidnappats och kyrkan i Syrien är på väg att utplånas. Bland annat har klostret i Maaloula, en av de sista byar där Jesus språk fortfarande talas, förstörts i strider.

I Irak har det länge pågått en etnisk rensning av kristna och situationen har på senare tid försämrats ytterligare på grund av islamistisk extremism.

I Nigeria har ett antal attacker emot kristna eller muslimer som inte accepterar deras tolkning av islam utförts av den islamistiska gruppen Boko Haram! Enligt uppgifter från Open Doors har dessa attacker krävt minst 800 dödsoffer i Nigeria. I vissa delstater har det tagits beslut som lett till att kristna blivit utsatta för begränsningar i skolorna, hotade om kidnappning, blivit utsatta för tvångsäktenskap, samt blivit nekade anställning, rent vatten och hälsovård. Det är förenat med risker att konvertera till kristendom och farligt för kyrkor att ta emot nyomvända.

Nordkorea klassas som det land där det är svårast att vara kristen av organisationen Open Doors. Det är förenat med stor fara att vara kristen och risken är stor att bli dömd till fruktansvärda arbetsläger med djupt omänskliga förhållanden. Detta på

grund av en förtryckande kommunistisk regim som inte tillåter att någon ifrågasätter regimen.

Svenska kyrkan är en del av den världsvida kyrkan och vi anser att Svenska kyrkan har ett särskilt ansvar för dem som förtrycks och förföljs på grund av att de står upp för den kristna tron. Vi anser att kyrkan i alltför liten grad gjort ansträngningar internationellt för att stödja förföljda kristna.

Vi anser därför att Svenska kyrkan i sitt internationella arbete bör omprioritera och fästa större uppmärksamhet på att stödja utsatta kristna i andra länder.

Informationen om vad som pågår gentemot kristna i många länder är i den allmänna opinionen ibland bristfällig och det finns behov av att sprida vad som händer och sker. Svenska kyrkan skulle kunna göra en insats genom att informera mer om detta på sin hemsida och samtidigt då ge tillfälle för förbön för dessa utsatta människor.

Lillkyrka den 15 juli 2014

Julia Kronlid (SD)

Aron Emilsson (SD)

Kyrkomötet
Motion 2014:66
av Julia Kronlid

Utökad familjerådgivning

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att Svenska kyrkans verksamhet med familjerådgivning utökas med målsättningen att det ska finnas tillgängligt i alla kommuner i Sverige.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att Svenska kyrkan erbjuder stöd till barn som erfar sina föräldrars skilsmässa.

Motivering

Varje år gifter sig ca 40 000 par i Sverige och tyvärr skiljer sig ca 20 000 par också varje år. Även om det i vissa situationer inte finns någon annan lösning än skilsmässa är varje skilsmässa i varierande grad en påfrestning för hela familjen i synnerhet för barnen. Om det är möjligt att förebygga en skilsmässa och rädda äktenskapet för de som vill genom exempelvis den familjerådgivning som Svenska kyrkan kan erbjuda kan man bespara föräldrarna och barnen onödigt lidande. Detta kan även innebära en ekonomisk samhällsvinst.

Idag erbjuder Svenska kyrkan familjerådgivning på 28 platser i Sverige. Detta är mycket positivt men långt ifrån alla har möjlighet att ta del av detta då det inte finns i alla kommuner i Sverige. Att försvara och stödja familjens ställning i samhället torde vara en viktig uppgift för Svenska kyrkan och därför bör detta vara en verksamhet som prioriteras i högre grad. Inom kyrkan finns också mycket kompetent personal vad gäller att möta människor i kris och föra samtal. Vi menar att mycket fin kompetens i kyrkan borde komma samhället till större del i kyrkans sociala arbete och familjerådgivning är en del av det.

Enligt en ny rapport från 2013 av BRIS *Lyssna på mig*, som handlar om barnens upplevelser vid en skilsmässa, påverkar en skilsmässa barnen mer än vad de vuxna verkar förstå. Även så kallade vanliga skilsmässor påverkar. Bara för att skilsmässor är vanliga behöver det inte bli mindre smärtsamt, svårt, sorgligt eller lättare för barnen att hantera. Barnens kontakter med BRIS visar också på att de unga ofta känner sig ensamma och utlämnade i försöken att förstå och hantera känslor och tankar. Särskilt svårt är det om föräldrarna gör uppbrottet till en konflikt om vårdnaden av barnen.

Mot bakgrund av ovanstående är det angeläget att i högre grad än i dag erbjuda barn som erfar skilsmässa särskilt stöd. Med den kompetens som finns inom Svenska kyrkan för själavård och barnverksamhet menar vi att kyrkan skulle kunna utgöra ett viktigt komplement vad gäller aktiviteter och stöd till barn som erfar skilsmässa. I

Mot 2014:66 den mån det behövs bör detta förberedas med ytterligare kompletterande utbildning för dem det berör, inom Svenska kyrkan.

Lillkyrka den 15 juli 2014

Julia Kronlid (SD)

Kyrkomötet
Motion 2014:67
av Julia Kronlid

Insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för utökad information och utbildning om hedersrelaterat våld och förtryck för dem som möter utsatta människor inom Svenska kyrkan.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för utökad möjlighet till samtalsjour och stöd på olika sätt för dem som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck.

Motivering

I dagens Sverige hörs allt oftare rapporter från personer som lever i en förtryckande och våldsam hederskultur, i en verklighet som existerar parallellt med majoritets-samhället.

Offren för hederskulturen begränsas kraftigt i sin vardag. De tvingas finna sig i att deras rätt att göra egna livsval inskränks och det krävs av dem att de försakar den egna viljan för att alltid sätta familjens eller släktens anseende först. I hederns namn utsätts de ofta för trakasserier, hot och våld från de personer som borde stå dem närmast. Alternativt tvingas de att själva utsätta sina närmaste för våld och förtryck. De mest extrema fallen har gått så långt att offren fått sätta livet till i rena avrättningar till försvar av familjenamnet.

Hederskulturen står för raka motsatsen till grundläggande mänskliga rättigheter och varje människas egenvärde och rätt till en fri vilja att göra sina livsval. Problemet med dess växande förekomst i Sverige måste därför tas på största allvar och utsatta personer bör ges stöd på olika sätt. Samhällets instanser och myndigheter bär det största ansvaret för stödinsatser. För dem som önskar vända sig till kyrkan för stöd menar vi dock att även Svenska kyrkan ska kunna utgöra ett komplement och det är viktigt att det finns kompetens och kunskap inom Svenska kyrkan för vad det innebär att vara utsatt för denna typ av förtryck.

Att erbjuda samtalsjour för utsatta och vid behov kunna hänvisa vidare skulle kunna vara en möjlighet att visa att Svenska kyrkan ser och bryr sig om dessa utsatta som inte sällan är unga människor.

Lillkyrka den 15 juli 2014

Julia Kronlid (SD)

Kyrkomötet
Motion 2014:68
av Julia Kronlid och Aron Emilsson

Svenska kyrkans kristna identitet

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att arbeta för att Svenska kyrkan återtar en tydlig kristen identitet.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att noggrannare följa upp att Svenska kyrkans företrädare respekterar kyrkoordningen och den kristna läran.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att Svenska kyrkan tydligare fokuserar på och prioriterar de fyra grundstenarna gudstjänst, undervisning, mission och diakoni.

Motivering

Kyrkoordningens 1 kap. Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära lyder enligt följande:

- 1 § Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära,
som gestaltas i gudstjänst och liv,
är grundad i Guds heliga ord, såsom det är givet i Gamla och Nya
testamentets profetiska och apostoliska skrifter,
är sammanfattad i den apostoliska, den nicenska och den
athanasianska trosbekännelsen samt i den oförändrade augsburgska
bekännelsen av år 1530,
är bejakad och erkänd i Uppsala mötes beslut år 1593,
är förklarad och kommenterad i Konkordieboken
samt i andra av Svenska kyrkan bejakade dokument.

Vidare står följande om biskopens uppgifter

- 1 § Den som innehar en befattning som biskop ska
1. förkunna evangelium i ord och handling,
 2. ha ansvar för att evangelium förkunnas rent och klart och för att sakramenten förvaltas enligt kyrkans bekännelse och ordning,
 3. svara för ledning och tillsyn,
 4. vårda och värna kyrkans enhet,
 5. viga präster och diakoner,
 6. kalla präster och diakoner till överläggningar, samt
 7. i övrigt fullgöra biskopens uppgifter enligt kyrkoordningen.

Det svenska samhället har under de senaste decennierna genomgått en djupgående omvandling med få motstycken i historien. Traditioner, gemenskaper, normer och moral har utmanats och luckrats upp och blivit alltmer flytande och föränderliga.

Sverigedemokraterna vill bryta denna negativa utveckling. Vi vill återskapa en kyrka som åter betonar värden som tro, tradition, trygghet och kontinuitet och som kan utgöra en fast punkt i en alltmer ytlig och osäker värld.

I sin iver att vara politiskt korrekt och inte kränka någon annan religion har Svenska kyrkan idag börjat bli alltmer otydlig i sin kristna identitet.

Vi menar att kärleken till alla människor oavsett tro och bakgrund är grundläggande i den kristna tron. Det är dock inte detsamma som att vara otydlig i tron på att vägen till Gud är genom förlåtelse och försoning genom Guds enfödde son Jesus Kristus född av jungfru Maria som genom döden och uppståndelsen gav möjligheten för *alla* människor att motta förlåtelse och frälsning.

Låt oss inte glömma vad som står i Johannes 3:16–17:

Ty så älskade Gud världen att han utgav sin enfödde Son, för att den som tror på honom inte skall gå förlorad utan ha evigt liv. Inte sände Gud sin Son till världen för att döma världen utan för att världen skulle bli frälst genom honom.

Detta är ett kärlekens budskap, ett erbjudande som Svenska kyrkan ska vara stolta över att företräda och det finns inget tvång och ingen kränkning gentemot någon annan i det budskapet.

Svenska kyrkan ska stå upp för religionsfrihet men religionsfrihet innebär att också Svenska kyrkan är fri att tro på det kristna budskapet.

Olika uttalanden från företrädare i Svenska kyrkan som bland annat handlat om en osäkerhet kring hur vi ska tala om jungfrufödseln, synen på Jesus och Muhammed och om Jesus är Guds son har gjort att en del medlemmar idag känner en viss osäkerhet om Svenska kyrkan i praktiken står upp för den evangelisk-lutherska tron så som det uttrycks i kyrkoordningen eller om Svenska kyrkan förminskats till en allmän politisk och religiös samlingsplats.

Att Svenska kyrkan anställt en imam och samlat pengar till moskébygge ger också uttryck för en osäkerhet som skapar förvirring hos medlemmar.

Ovanstående inriktning och händelser menar vi inte stämmer överens med det som kyrkoordningen uttrycker att Svenska kyrkans lära ska vara grundad i Guds heliga ord samt att kyrkans biskopar ska ansvara för att evangelium predikas rent och klart, att svara för ledning och tillsyn och vårda och värna kyrkans enhet. Därför menar vi att kyrkostyrelsen bör ta ett ansvar i att följa upp att Svenska kyrkans företrädare respekterar kyrkoordningen så att medlemmarna kan känna en trygghet och kontinuitet i Svenska kyrkans tro bekännelse och lära.

På senare tid verkar Svenska kyrkans viktigaste kampanj vara en politisk påverkan som gäller klimatet. Visst har kyrkan ett ansvar för att vi ska värna om vår natur och vårda Guds vackra skapelse. Tyvärr ger dock dagens fokus i Svenska kyrkan en bild av att kyrkan missat sin kärnuppgift att förmedla det kristna budskapet till andra och svenska kyrkans grundstenar, de fyra benen gudstjänst, undervisning, mission och diakoni. Vi anser att dessa fyra grundstenar tydligare bör lyftas fram och vara prioritet för Svenska kyrkans verksamhet.

I dagens föränderliga samhälle behövs inte en osäker rädd kyrka utan en kyrka som är trygg i sin kristna identitet och kan utgöra en fast punkt i vardagen.

Lillkyrka den 21 juli 2014

Julia Kronlid (SD)

Aron Emilsson (SD)

Kyrkomötet
Motion 2014:69
av Julia Kronlid och Aron Emilsson

Svenska kyrkans roll i internationella konflikter och Mellanösternkonflikten

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utforma en politik som i internationella konflikter står för fred och försoning och så långt det är möjligt förhåller sig neutral i konflikter.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utforma en politik som i Mellanösternkonflikten förhåller sig mer neutral och inte så tydligt tar parti för den ena parten.

Motivering

Vår mening är att Svenska kyrkan i sitt internationella arbete i första hand bör prioritera stöd för utsatta och förföljda kristna i andra länder eftersom det torde vara en del av kyrkans ansvar när vi är en del av den världsvida kyrkan.

Rent humanitärt hjälparbete är också en naturlig del av Svenska kyrkans internationella arbete.

Att Svenska kyrkan ska ta aktiv ställning och föra en egen utrikespolitik i känsliga internationella konflikter ser vi dock inte vara kyrkans uppgift. Utgångspunkten för kyrkans förhållningssätt till väpnade konflikter i världen bör vara en strävan efter försoning och fred. Detta förutsätter respekt och lyhördhet för samtliga inblandade parter ståndpunkter och intressen. Mot bakgrund av detta bör kyrkan bland annat ompröva sitt hittills alltför ensidiga ställningstagande för Palestina i Israel-Palestina konflikten.

Svenska kyrkan förhåller sig på ett oproportionerligt sätt mycket kritisk till Israel och det judiska folket trots att judendomen och Israel är en del av kristendomens rötter och vi har en gemensam historia. Låt oss aldrig glömma den förföljelse och utsatthet judarna utsatts för i tusentals år.

Givetvis måste Israel få kritiseras när det är befogat men vi anser det olämpligt att biskopar som är officiella företrädare för Svenska kyrkan har gått ut med att de stödjer ett mycket politiskt provokativt projekt som Ship to Gaza. Detta projekt handlar mer om en politisk provokation mot Israel än humanitär hjälp och det är mycket olyckligt att Svenska kyrkans företrädare aktivt stöttat detta.

Vi anser det också olämpligt att Svenska kyrkan uppmanar ursprungsmärkning för att bojkotta varor från Västbanken. Svenska kyrkan har ett långt invecklat policydokument med detaljerade politiska ställningstaganden i förhållande till konflikten där den absoluta tyngdpunkten ligger i att kritisera Israel. Israels perspektiv och den terror och antisemitism de utsatts för utgör endast en liten del. Svenska kyrkan bör mycket tydligare visa att de på allt sätt tar avstånd från terrorism och antisemitism.

Mot 2014:69

Vi anser att Svenska kyrkan ska förhålla sig mer neutral än idag till konflikten i Israel och Palestina och tydligare också lyfta fram Israels och judarnas perspektiv och situation i konflikten.

Lillkyrka den 15 juli 2014

Julia Kronlid (SD)

Aron Emilsson (SD)

Kyrkomötet
Motion 2014:70
av Julia Kronlid

Nationellt hjälpcentrum för konvertiter

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att upprätta ett nationellt hjälpcentrum för att hjälpa dem som konverterat från en religion till en annan och utsätts för förtryck och förföljelse.

Motivering

Inte bara i andra länder riskerar de som konverterat från islam till kristendom trakasserier och förföljelser eller till och med hot om livet, utan detta förekommer även i Sverige. Detta gäller naturligtvis inte alla som konverterar men det finns vittnesbörd från flera personer som upplever att de blivit hotade till livet, spottade på och betraktade som orena för att de lämnat islam och blivit kristna. Det förekommer säkert gällande andra religioner också men vi hör inte lika mycket om det i Sverige. Svenska Evangeliska Alliansen har presenterat ett reportage om detta på internet och där framkom vittnesbörd med vad konvertiter fått uppleva och höra av andra med följande citat: "Du är oren, du är otrogen, du är väldigt smutsig och du måste dö", "Sedan jag döptes lever jag nu i ständig fruktan på grund av hot om att dödas", "De flesta av mina vänner har vänt sig bort från mig och betraktar mig som oren".

En person som konverterat från en religion till en annan och som på grund av det på olika sätt blir utsatt för förföljelse trakasserier och hot blir enormt utsatt och ensam. Det är därför av stor vikt att samhället kan vara med och stötta och hjälpa en sådan person.

Svenska kyrkan kan här ta ett särskilt ansvar att hjälpa utsatta konvertiter i Sverige genom att inrätta ett nationellt hjälpcentrum där människor kan erbjudas praktiskt och psykosocialt stöd och hjälp, samt även kontakter med berörda myndigheter i den mån det behövs. Svenska kyrkan kan också bistå kristna konvertiter med andlig vägledning och gemenskap när det önskas.

Lillkyrka den 15 juli 2014

Julia Kronlid (SD)

Kyrkomötet
Motion 2014:71
av Julia Kronlid och Aron Emilsson

Utökat socialt arbete

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för utökat socialt arbete i Svenska kyrkan.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att ensamma, socialt isolerade äldre, brottsoffer och unga som lider av psykisk ohälsa bör få en mer framskjuten plats än idag i kyrkans sociala arbete.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för utökat utbud av samtalsjour till unga som lider av psykisk ohälsa.

Motivering

Många människor i vårt samhälle lider idag andlig, fysisk, social eller ekonomisk nöd och det är tyvärr uppenbart att stat och kommun inte alltid förmår att erbjuda ett adekvat stöd. Kyrkan bör genom sin diakoni prioritera att ge dessa människor andlig vägledning, stöd, trygghet och mänsklig gemenskap. Kyrkan gör redan idag genom sin diakoni och möjlighet till samtalsstöd och själavård ett mycket viktigt arbete. Vi anser dock att detta bör få ta en större plats i Svenska kyrkans arbete och budget.

Många lever tyvärr idag ett liv i ensamhet och många äldre blir socialt isolerade. För dessa kan kyrkan erbjuda aktiviteter av gemenskap och exempelvis erbjuda alternativa julfiranden då det är en högtid då det är smärtsamt att vara ensam. Samhället brister idag i att ge det stöd som behövs till brottsoffer, det är positivt att Svenska kyrkan erbjuder stöd till dem som blivit utsatta för sexuella övergrepp men denna verksamhet kan med fördel utökas till att även omfatta dem som utsatts för andra typer av brott.

Alltför många unga lider idag av psykisk ohälsa och psykiatri är i många fall överbelastad och kan endast erbjuda stöd i den mest akuta fasen. Vi menar inte att kyrkan ska ersätta den vård och behandling som är nödvändig i landstingets och statens regi men vi menar att kyrkan kan utgöra ett viktigt komplement i en mindre akut fas. Kyrkan kan utgöra en trygg plats där unga kan få stöd, vägledning, trygghet och gemenskap i olika stadier i livet.

Lillkyrka den 15 juli 2014

Julia Kronlid (SD)

Aron Emilsson (SD)

Kyrkomötet
Motion 2014:72
av Jerry Adbo

Webbsända gudstjänster

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka möjligheterna att webbsända gudstjänster.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att initiera webbsända gudstjänster.

Motivering

Idag kan vi ta del av gudstjänster och mässor på olika sätt, genom kyrkogång, genom radio, TV och kanske på andra sätt. Vi lever idag i ett väl utvecklat informationssamhälle där större krav ställs på lättillgänglig information via olika kanaler. En stor sådan kanal är internet.

Svenska kyrkan har en rik mångfald vad gäller kyrkoliv, konst- och kulturyttringar. Varje församling är unik vad gäller sin sammansättning och sina förutsättningar. Församlingarna äger rätt att utforma sin verksamhet men inom ramen för uppdraget. Centralt och gemensamt för alla församlingar är ändå gudstjänsten. Dock finns här visst utrymme att fritt inrama det centrala. Variationen berikar och utgör den mångfald vi vill värna i vår kyrka.

Många, liksom jag, gillar nog att ta del av andra församlingars verksamhet, genomföra gudstjänstbesök i andra kyrkor och församlingar, för att ta del av kanske annan musik, ett annat kyrkorum, av andra predikanter budskap. Detta berikar inte bara det egna intresset utan även kyrkan som helhet. Andra intryck menar jag kan vara en drivkraft och inspiration till utveckling.

Denna mångfald bör spridas. Gudstjänstfirandet bör synliggöras och det kristna budskapet bör spridas i större utsträckning.

Ett sätt kan vara att webbsända gudstjänster via förslagsvis Svenska kyrkans hemsida.

Webbsända gudstjänster kan tjäna som ett medel att öka och sprida den mångfald jag beskrivit ovan, men är också ett sätt att öka Svenska kyrkans tillgänglighet för de medlemmar som av olika anledningar inte har möjlighet att närvara under själva gudstjänsten i en kyrka eller en gemenskap. Det medger dessutom en flexibilitet då man kan ta del av budskapet vid det tillfälle som passar bäst samt förenklar för de som vill följa med i kyrkoårets rytm. Det kristna budskapet skulle också kunna spridas på ett helt annat sätt.

Webbsända gudstjänster kunde lösas ungefär på samma sätt som de radiosända gudstjänsterna genomförs i Sveriges Radios regi. Där roterar gudstjänsterna mellan olika församlingar. En ny församling för varje söndag. De direktsända gudstjänsterna spelas in och går sedan att lyssna på igen, vid olika tidpunkter, via Sveriges Radios

hemsida på internet. På samma sätt skulle Svenska kyrkan kunna låta en kamera-utrustning eller ett "filmteam" turnera runt bland församlingarna, en ny för varje vecka och spela in de gudstjänster som firas. Dessa kan "streamas" (direktsändas) över internet via förslagsvis Svenska kyrkans hemsida. Där kan programmen ligga sparade en vecka, tills programmet byts ut mot aktuell veckas gudstjänst med sitt tema.

Webbsända gudstjänster skulle kunna tjäna som komplement till de övriga kanalerna. Ibland behövs även bilder till orden för att förstärka intrycken och upplevelserna. Gudstjänsternas ritualer och symbolerna i handlingarna är viktiga för förståelsen och upplevelsen.

Vidare kan vi inte längre, efter statens skiljande från Svenska kyrkan, för all tid förvänta oss att public service ska fortsätta sända gudstjänster i Svenska kyrkans regi. Därför bör vi satsa nu och lägga grunden till en fortsatt spridning av vårt budskap, även via webbsändning.

Hägersten den 18 juli 2014

Jerry Adbo (S)

Kyrkomötet
Motion 2014:73
av Peder Fohlin

Kyrkoantikvarisk ersättning för att öka tillgängligheten

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för en höjning av den kyrkoantikvariska ersättningen för att göra våra kyrkor tillgängliga för funktionsnedsatta.

Motivering

Många av våra kulturhistoriskt värdefulla kyrkor har fått stora summor till restaurering av kyrkobyggnaderna, vilket är mycket värdefullt. Däremot finns det stora brister i tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning, många små församlingar har inte råd att göra handikappanpassningar som ofta kan kosta 300 000–400 000 kronor.

Oftast hittar man enkla lösningar som då inte blir godkända vid länsstyrelsens antikvariska kontroll. Det är viktigt att problemet uppmärksammas och att nivån på nuvarande ersättning höjs. Det har satsats stora summor på restaureringar av föremål, likvagnar och inventarier vilket har varit värdefullt, men för våra besökare måste tillgängligheten vara ett viktigt fokus.

Fole den 10 juli 2014

Peder Fohlin (KSV)

Kyrkomötet
Motion 2014:74
av Peder Fohlin

Utökad satsning på Alpha-arbetet i Sverige

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att anslå medel till Alpha-arbetet genom ett årligt bidrag till Alpha Sverige.

Motivering

Många människor över hela världen har idag gått en Alphakurs. I Sverige har över 100 000 personer deltagit i Alphakurser som arrangerats av olika församlingar inom Svenska kyrkan och andra kyrkor, många gånger ekumeniskt. Alpha är ett bra koncept som efterfrågas av många, de som arbetar med detta gör det under mycket små ekonomiska ramar. De skulle behöva känna ett stort stöd från många olika håll.

Om Alphaarbetet får ökade resurser kommer det att hjälpa församlingar att genomföra fler Alphakurser i Sverige. I vår kyrkoordning är en av de grundläggande uppgifterna undervisning. Att undervisa om grundläggande kristen tro måste väl vara vår kyrkas primära uppgift, därför är det av vikt att vi stödjer arbetet i Alpha som en del i det uppdrag vi har att utföra.

Fole den 10 juli 2014

Peder Fohlin (KSV)

Kyrkomötet
Motion 2014:75
av Bertil Olsson

Gör dopet till en fest för familjen, släkten, vännerna och församlingen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta riktlinjer för hur församlingarna på ett tydligare sätt kan knyta dopfamiljerna till församlingsgemenskapen.

Motivering

Sedan tidigt 1970-tal har ett stort antal präster arbetat med frågan hur dopfamiljerna ska integreras i församlingens gemenskap. Utgångspunkten har ofta varit att dopet ska ske i söndagens högmässa för att markera att den som döps blir medlem av församlingen.

Denna strategi har många gånger misslyckats – i större församlingar hade det inneburit dop i stort sett varje söndag – i mindre församlingar blir ofta dopföljet större än de i församlingen som regelmässigt firar gudstjänst.

Till detta kommer omgivningens krav på barnets föräldrar att ordna ett stort ”kalas”, då det vid första barnets dop, ofta är första gången som både mammans och pappans släkt träffas. Detta ligger bakom det nya fenomenet med ”drive-in”-dop, då församlingar har velat underlätta för familjerna att komma med barnet till dopet. Vid dessa dop försvagas ofta sambandet med församlingen ännu mer.

Ett annat sätt vore att församlingen vid varje dopgudstjänst eller annan gudstjänst med dop, bjuder familjen, släkten och vännerna på festen med kaffe och tårta och aktiva församlingsmedlemmar alltid är med och serverar vid dessa kalas. Säkerligen finns det många fler sätt att fördjupa sambandet mellan församlingarna och dopfamiljerna.

Ett första steg för kyrkostyrelsen kan vara att inventera vilka idéer som församlingar arbetar med i detta avseende och sedan ge ut en liten handbok som hjälp för församlingarnas arbete med att levandegöra sambandet mellan dopfamiljerna och församlingen.

Lammhult den 18 juli 2014

Bertil Olsson (KR)

Kyrkomötet
Motion 2014:76
av Bertil Olsson

Nå ut med evangeliet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta riktlinjer för hur högtalare utanför kyrkor kan användas för att sprida evangeliet.

Motivering

I många länder kan man få lyssna till gudstjänster utan att man behöver ta det aktiva steget att gå in genom kyrkporten. Utanför kyrkan finns högtalare som återger vad som sker inne i kyrkan. Tanken bakom detta är säkerligen att det kristna budskapet ska nå även den som ännu inte vågar eller vill ta steget att delta i gudstjänsten.

Varför använder inte vi i Svenska kyrkan detta sätt att bedriva mission? På många kyrkogårdar som ligger runt kyrkorna kan man ofta se ett antal människor som sköter sina gravar under gudstjänsttid, men inte vågar eller vill gå in i kyrkan. Varför kan vi inte ge ett budskap även till dem? Eller till den som råkar gå förbi en kyrka i staden eller samhället?

Givetvis måste detta ske med urskillning.

Därför behövs det riktlinjer, som kan vägleda församlingar och pastorat vid beslut. Därför föreslår jag att kyrkostyrelsen får i uppdrag att utarbeta dessa riktlinjer. Det bör givetvis ske i samverkan med biskopsmötet.

Lammhult den 18 juli 2014

Bertil Olsson (KR)

Kyrkomötet
Motion 2014:77
av Johan Åkesson

Ett fredsupprop

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att, tillsammans med Sveriges Kristna Råd, initiera ett "fredsupprop", ställt till Sveriges regering och riksdag, om att omfördela den militära budgeten till humanitära insatser och utvecklingsbehov, till konfliktförebyggande och civilt fredsbyggande arbete.

Motivering

Fredsfrågan är aktuellare än någonsin detta år 2014. I år uppmärksammas att det är 200 år sedan Sverige var i krig (1814). Det är 100 år sedan första världskrigets utbrott (1914). De stegrande konflikterna i vår närmiljö (Rysslands aggression mot Ukraina och annekteringen av Krimhalvön) påminner oss om hur skör och bräcklig freden är. Plötsligt höjs röster om ökade anslag till försvaret och om ökad militär upprustning. Kyrkorna i Sverige bör höja rösten till försvar för tanken om rättvis fred. Kyrkornas betydelse och ansvar för att medverka till försoning i samhällen, mellan människor och länder, är en del i hennes kallelse att vara ljus och salt i världen och som sådan en aktör för freds och konfliktfrågor.

2010 kom Sveriges Kristna Råd ut med en skrift *Fred – detta vill kyrkorna i Sverige* (Sveriges Kristna Råds skriftserie nr 14). Där tydliggörs mål för fredsarbetet som bl.a. uttrycker: "Därför vill vi att uppbyggnad av civil kapacitet för förebyggande av väpnade konflikter och fredsbyggande prioriteras framför resurser för militära ingripanden." Vår värld behöver inte mer militär upprustning utan ökade resurser på aktiviteter och insatser som kan motverka och förebygga konflikter.

Under ett decennium har Kyrkornas världsråd stimulerat en intensiv aktivitet i närmare 350 medlemskyrkor i över 100 länder under rubriken *Årtiondet för att övervinna våldet* (2000–2010). Det uppropet utmynnade i fredsmötet i Kingston, Jamaica 2011. I skriften *Ett ekumeniskt upprop för rättfärdig fred* (2011) ligger betoningen på att bygga bort krigets och förtryckets orsaker genom att långsiktigt satsa på mänskliga rättigheter och en politik i millenniemålens anda. 2013 skriver KG Hammar ett utkast till fredsteologi *Fred är vägen till fred* på beställning av kyrkostyrelsen som ett diskussionsunderlag inför Kyrkornas världsråds generalförsamling i Busan i Sydkorea samma år. Den bygger på rättvis fred och ickevåldsprincipen där en värld utan krig inte bara ska ses som en utopi utan som en realistisk förväntan.

Under generalförsamlingen i Busan, under temat och bönen *God of life, lead us to justice and peace*, beslöt man i ett gemensamt ställningstagande att kyrkorna i de olika länderna tillsammans med andra trosgemenskaper och människor av god vilja ska arbeta för "att reducera nationella militära kapaciteter och minska legitimiteten

Mot 2014:77 för krig som medel” och för att världens regeringar ska ”fördela militära budgetar till humanitära insatser och utvecklingsbehov, till konfliktförebyggande och civilt fredsbyggande”.

I vår strävan efter rättvis fred bör Svenska kyrkan, tillsammans med hela den världsvida kyrkan, mana alla goda krafter till aktiv handling.

Simrishamn den 21 juli 2014

Johan Åkesson (S)

Kyrkomötet
Motion 2014:78
av Leif Nilsson m.fl.

Fördjupat samarbete mellan kyrka och idrott

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inom ramen för arbetet med barn och ungdomar 0–18 år utveckla samarbetet med idrottsrörelsen.

Motivering

Kyrkan och idrotten har många beröringspunkter. Båda har som mål att utveckla människor och bidra till att varje människa skall leva ett gott liv. Båda inser att människan är en helhet. Hon är inte bara kropp, men hon är inte heller bara själ. Det är ett gemensamt intresse för lokalsamhället att våra barn och ungdomar får en trygg uppväxt utan droger, våld och utanförskap av olika slag. Den lokala församlingen kan vara ett viktigt stöd till den lokala idrottsföreningens ledare.

Samarbetet mellan kyrkan och idrotten har pågått länge och i olika former. Sedan många år finns ett samarbete mellan Svenska kyrkan och Svenska Fotbollförbundet. Det har på ett påtagligt sätt ökat kyrkans kontaktyta med barn, ungdomar och ledare i fotbollsföreningarna.

Årligen anordnar församlingar och stift olika former av idrottskonfirmation. Vid olympiska spel har Svenska kyrkan bl.a. genom SKUT-församlingar tagit initiativ till samarbete till glädje för många. Biskopsmötet och Fotbollförbundets styrelse har bl.a. haft överläggningar om vad som kan göras mot läktarvåldet osv.

Här har endast ett fåtal exempel getts. Men det behöver fördjupas och intensifieras. Det behöver ordnas fler kurser och konferenser med deltagare för olika aktörer. Initiativ behöver tas från skilda håll.

På kyrkokansliet sker ett viktigt arbete, som emellertid behöver få bredare förankring. Det behöver likaså bättre än för närvarande inordnas i Svenska kyrkans ordinarie verksamhet. Samarbetet med idrottsrörelsen behöver utvecklas och mer resurser ställas till förfogande. Detta kan vara av stor betydelse för Svenska kyrkans barn- och ungdomsarbete. Många barn och ungdomar vill pröva på olika former av fritidssysselsättningar men samtidigt kan ambitiösa ledare ställa alltför stora krav. Då är det viktigt att ansvariga ledare på båda håll tar sitt ansvar för de unga.

Ytterhogdal, Sundsvall och Kyrkesund den 21 juli 2014

Leif Nilsson (S)

Tommy Eriksson (S)

Torgny Larsson (S)

Kyrkomötet
Motion 2014:79
av Hans-Olof Andrén

Kyrkohandbok del II

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att sedan en reviderad kyrkohandbok del I antagits av kyrkomötet återkomma med förslag till en reviderad kyrkohandbok del II (vignings- och mottagningshandlingar).

Motivering

Gällande kyrkohandbok består av två delar, del I (de allmänna gudstjänsterna och de kyrkliga handlingarna) och del II (vignings- och mottagningshandlingar). Del I beslutades av kyrkomötet år 1986 och del II år 1987. Besluten utgjorde slutpunkten på ett mångårigt arbete (1968–87) med expertutredningar och kommittébetänkanden (på den tiden i form av volymer i serien Statens offentliga utredningar), försöksverksamhet, omfattande utvärdering av erfarenheterna av försöksordningarna (1976 och 1982), betänkanden med slutförslag, slutlig remissbehandling och kyrkomötesbehandling.

För närvarande pågår ett omfattande arbete med revision av kyrkohandbokens del I. Till skillnad från förra revisionen, som från början utformades som en genomgripande revision, har det nuvarande revisionsarbetet växt under resans gång och är nu inne i fasen remissammanställning och utarbetande av ett slutligt förslag. Eftersom försöksverksamheten gett många värdefulla erfarenheter som speglas i de många och omfattande remissvaren, är det angeläget att utformningen av slutförslaget får ta den tid som behövs. En bred och öppen remiss om slutförslaget skulle stärka känslan av delaktighet i den nya handboken och bli en viktig del i handbokens mottagande ("receptionsprocessen"). Gudstjänsten är församlingens och kyrkans hjärta, och vi måste få en ny handbok som är väl förankrad och tas emot med glädje och verkligen används i församlingarna. Vi kan i nödfall leva med en dålig organisation, men vi kan inte leva med ett förtvinat gudstjänstliv.

Det är angeläget att, i likhet med vid förra revisionstillfället, antagandet av en ny kyrkohandbok del I följs av antagandet av en reviderad kyrkohandbok del II. Denna del innehåller ordningar för biskops-, präst- och diakonvigningar, sändningshandlingar, mottagning av biskop, kyrkoherde och medarbetare, samt invigning av kyrka och av begravningsplats. Förutom en anpassning till de nya gudstjänstordningarna i del I finns skäl att göra en allmän översyn av ordningarnas utformning – exempelvis tillkom de nuvarande ordningarna innan diakonatet var kyrkorättsligt reglerat. Kritiska synpunkter på diakonvigningens löftesord framfördes nyligen av två diakoner i en debattartikel i Svensk kyrkotidning.

Möjligtvis har någon grupp redan fått i uppdrag av kyrkostyrelsen att arbeta med kyrkohandboken del II – jag har inte kunnat finna någon uppgift om detta – men jag

Mot 2014:79 anser att det är av betydelse att kyrkomötet nu klart uttalar sin önskan om ett förslag till en reviderad kyrkohandbok del II ett eller ett par år efter att del I antagits, så att kyrkostyrelsen i tid kan planera för detta arbete. Att förslaget är väl genomarbetat och förankrat är viktigare än tidpunkten för fastställandet, varför något tidskrav inte bör anges i uppdraget till kyrkostyrelsen.

Göteborg den 22 juli 2014

Hans-Olof Andrén (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2014:80
av Johanna Andersson

Teologisk otydlighet om ersättningsteologi

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uttala sitt avståndstagande från de delar i *Kairos-dokumentet* som står i teologisk konflikt med dokumentet *Guds vägar*.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att omarbета såväl presentationstext som samtalshandledning till *Kairos-dokumentet* så att Svenska kyrkans avståndstagande från den ersättningsteologi som kommer till uttryck i *Kairos-dokumentet* blir tydligt, samt att tillse att dokumentet *Guds vägar* läggs till både som referens och i litteraturförteckningen i samtalshandledningen till *Kairos-dokumentet*.

Motivering

Några kyrkomötesmotioner detta år uppmärksammar glädjande nog dokumentet *Guds vägar*. Samtidigt kommenteras att detta dokument blivit bortglömt men nu borde uppmärksammas, bli föremål för studiecirklar och utgöra en grund för kunskapsinhämtning och reflektion om frågor som rör relationerna mellan judendom och kristendom.

Ett dokument som istället uppmärksammas desto mer i Svenska kyrkan är det så kallade *Kairos-dokumentet*. Delar av *Kairos-dokumentet* står i konflikt med *Guds vägar*, konflikten rör främst hur judendomen beskrivs och hur landet Israel uppfattas. Den teologi som kommer till uttryck i *Kairos-dokumentet* kallas ersättningsteologi, vilken Svenska kyrkan tar avstånd från i andra sammanhang. Bland annat görs ett sådant avståndstagande i *Guds vägar*. Svenska kyrkan har alltså två parallella dokument varav det ena uttrycker ersättningsteologi samtidigt som det andra dokumentet tar avstånd från en sådan teologi.

Kairos-dokumentet är inte "antaget" i någon officiell mening men ges ändå legitimitet och status genom att ligga på Svenska kyrkan officiella hemsida. Den som går in på denna hemsida finner flera länkar och hänvisningar till *Kairos-dokumentet*. Dokumentet anbefalls till studiecirklar samt används som argument för olika bojkotter och andra inom Svenska kyrkan sanktionerade BDS-inspirerade aktioner. (BDS står för Bojkott–Desinvestering–Sanktioner. Inom BDS-rörelsen talar man om Israel som en apartheidstat, vilket också görs i *Kairos-dokumentet*, samt uppmanar till bojkotter av Israel i olika omfattning.) En sådan BDS-inspirerad aktion i Svenska kyrkans regi var förra årets omfattande och kritiserade julkampanj, som rymde såväl direkta bojkottuppmaningar som tips om andra konsumentaktioner. Till julkampanjen hörde också ett särskilt andaktshäfte i vilket man kunde ta del av böner och betraktelser som uttryckte solidaritet för palestinier på ett sätt som kunde uppfattas som angrepp på israeler.

Kyrkomötet har inte beslutat om att *Kairos-dokumentet* skulle ligga till grund för framtida julkampanjer. Inte heller att dokumentet skulle utgöra basen för studie-cirklar eller ensidiga utrikespolitiska uttalanden i Mellanöstern-konflikten. Inte heller beslutades att *Kairos-dokumentet* skulle resultera i de till böner och betraktelser kamouflerade politiska uttalandena i andaktshäftet i förra årets julkampanj. Det beslut som finns är att *Kairos-dokumentet* skulle skickas ut till ledamöterna av kyrkomötet.

Kairos-dokumentets otydliga status är otillfredsställande eftersom delar av detta dokument motsäger det av kyrkomötet antagna dokumentet *Guds vägar*. Bakom det senare ligger ett gediget teologiskt arbete. De församlingar och enskilda kyrkomedlemmar som följer uppmaningarna på Svenska kyrkans hemsida om att studera *Kairos-dokumentet* bör därför få en tydligare presentationstext och samtalshandledning till sin hjälp så att kyrkans hållning när det gäller ersättningsteologi tydligt framgår. Det är också viktigt att dokumentet *Guds vägar* finns med som en självklar referens och har en plats i litteraturlistan. Att så inte är fallet är beklagligt och *Kairos-dokumentet* borde tas bort från hemsidan tills denna nödvändiga komplettering är genomförd.

Avslutningsvis uppfattar jag *Kairos-dokumentet* som ett dokument med starka politiska undertoner och det skapar som sådant kritik och även oro bland våra judiska syskon. Då den politiska konflikten ökar i Israel–Palestina är det av största vikt att Svenska kyrkans agerande är teologiskt tydligt och står i försoningens tecken.

Pukeberg den 22 juli 2014

Johanna Andersson (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2014:81
av Aron Emilsson

Svenska kyrkans kulturarvsarbete

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur den nationella nivån kan förstärka och fördjupa arbetet med det kyrkliga kulturarvet.
2. Kyrkomötet beslutar uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka förutsättningarna för att i samverkan med staten inrätta ett nationellt kyrkohistoriskt museum.
3. Kyrkomötet beslutar uppdra till kyrkostyrelsen att lämna förslag på hur Svenska kyrkans centrala kulturarvsförvaltning kan förstärkas för att den nationella nivån bättre ska kunna samordna verksamhetsstöd för stift och församlingar i arbetet med kyrkliga inventarier och textilier.

Motivering

Svenska kyrkans, den svenska nationens och den svenska statens historia är intimt sammanflätade. Under århundraden har man ömsesidigt påverkat varandra. Kyrkan har onekligen gjort svenskarna till en del av en internationell kristenhet och en europeisk kulturgemenskap och haft en enorm inverkan på nationens liv även på andra sätt. Å andra sidan har den svenska nationen och den svenska naturen också inverkat på den svenska kyrkan, vilket givit den särdrag i förhållande till andra kyrkor och samfund.

Liturgin i den svenska kyrkan skiljer sig ifrån de flesta andra kyrkors även på andra sätt än att gudstjänsterna hålls på just det svenska språket. Detta som en följd av att vår reformation var relativt ”mild”. Det sistnämnda har också haft en inverkan på kristna seder såsom bevarandet av namnsdagar, prästernas klädsel, klockringningsseder och kyrkorummens utsmyckning.

Utformningen av kristna byggnader och miljöer såsom kyrkor, klockstaplar och gravplatser har särdrag som nästan bara kan hittas i Sverige. Kyrkomusiken och folkmusiken har haft en ömsesidig påverkan på varandra och de kristna högtiderna och traditionerna ser annorlunda ut i Sverige än i de flesta andra länder. Detta och mer därtill tillsammans med det faktum att miljontals svenskar genom århundradenas lopp gråtit, skrattat, förfärats, hoppats, döpt sina barn, konfirmerat sig, gift sig och begravt sina kära inom kyrkans famn, gör den Svenska kyrkan betydelsefull för Sverige.

Svenska kyrkan förvaltar Sveriges största sammanhängande kulturarv och bedriver ett dagligt kulturarvsarbete såväl nationellt som på stifts- och församlingsnivå. Med 3 000 kyrkor skyddade av kulturmiljölagen och 460 miljoner kronor i årlig ersättning av staten för vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena är Svenska kyrkan inte bara ett trossamfund utan också en kulturbärare av nationellt och internationellt intresse. Samtidigt är behovet av förstärkning och fördjupning stort, dels för att trygga fler delar av kulturarvet och utjämna regionala och lokala obalanser, dels för att Svenska kyrkan ska kunna leva upp till sina överenskomme-

ser med staten. Inför Kontrollstation 2014 har det blivit särskilt intressant att stämma av hur kyrkan och staten klarar det kyrkoantikvariska arbetet.

Förra sommaren överlämnades rapporten *Ett rum öppet för alla* till regeringen. Där redogör man för arbetet med det kyrkliga kulturarvet och användningen av den kyrkoantikvariska ersättningen under perioden 2000–2013, samt beskriver utvecklingsbehov och strategier inför framtiden. Det är en intressant och gedigen rapport som, trots en något kulturrelativistisk och värdenihilistisk introduktion, bjuder på såväl ett viktigt bokslut som tänkvärda framtidsscenarier om tillgänglighet, hot och möjligheter.

Det är uppenbart att ett mer splittrat och segregerat samhälle, jämte en försämrad ekonomi för många församlingar i inte minst lands- och glesbygd, fordrar förändringar i anslagsnivå, användningsutrymme och församlingens egeninsats för kyrkoantikvarisk ersättning. Ett som är säkert är att kulturarvförvaltningen måste förstärkas på såväl nationell- som stiftsnivå för att vård och tillgängliggörande av kulturarvet ska nå högre ambitionsnivåer. Det är inte rimligt att, som rapporten antyder, mindre församlingar ska behöva uppgå i större enheter för att få bättre tillgänglighet till kulturarvskompetens. Det stödet måste kunna samordnas och erbjudas från nationell nivå och genom stiftet i högre utsträckning.

Även om kompetensen kring kulturarv och antikvariska frågor ökat bland stiftet de senaste åren, så råder regionala skillnader och kompetens i vård- och konserveringsfrågor saknas fortsatt på flera håll. I ljuset av det och att den nationella nivån endast består av sex årsarbetskrafter, lär många församlingar även framgent inte bli informerade eller vägleda i kyrkoantikvariska, eller andra kulturarvrelaterade frågor i tillräcklig utsträckning. Ovan nämnda rapport konstaterar att Svenska kyrkan sedan relationsförändringen med staten klarat sin förvaltningsroll av kulturarvet bra. Glädjande är att andelen församlingar med vård- och underhållsplaner ökat markant. Dock gäller det företrädesvis VoU-planer för kyrkor och kyrkogårdar. Framtagande av vård- och underhållsplaner för inventarier och textilier är fortsatt eftersatt bland många församlingar och här måste stift och nationell nivå ta fram strategier.

En stor del av kyrkans kulturarv är ting som inte är lika iögonfallande som kyrkobyggnaderna, eller kyrkogårdarna. De kulturhistoriskt värdefulla inventarierna och textilierna i många kyrkor är centrala i berättelsen om kyrkans och Sveriges kulturarv. Det är glädjande att det digitala systemet för inventarieförteckningar, Sacer, är på plats, men samtidigt är det bekymrande att många församlingar varken har vård- och underhållsplaner för inventarier och textilier, eller kompetens eller möjlighet att inventera och dokumentera dessa med bilder och beskrivningar. Något som minskar möjligheten till god kännedom om de lokala kulturskatterna, överblicken ur stöld- och försäkringsperspektiv för församlingen och helhetssynen på den nationella nivån. En kartläggning och erbjudande av kompetensförsörjning måste till.

I rapporten inför Kontrollstation 2014 kan man läsa att projekt för fotodokumentation och skadeinventeringar av inventarier i kyrkorna, och inventering av vilka som saknar vård- och underhållsplaner respektive inte sökt kyrkoantikvarisk ersättning, inte är utförda, trots anslagna projektmedel. Det är olyckligt med tanke på att projekt av den här typen skulle vara bra för kartläggning och dokumentation, inte bara för församlingarna utan också för stiftet och den nationella nivån. Förhoppningsvis kan nya projekt av den här typen sätts och kulturarvsarbetet stärkas.

Med förhoppning om att kyrkostyrelsen återkommer med vidare förslag kring hur kulturarvsförvaltningen centralt och kulturarvsarbetet generellt kan förstärkas, organisatoriskt och ekonomiskt, men också i sitt konkreta arbete närmare församlingarna.

Stora Lundby den 20 juli 2014

Aron Emilsson (SD)

Kyrkomötet
Motion 2014:82
av Aron Emilsson

Natur- och kulturvård i Svenska kyrkans skogs- och markinnehav

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur Svenska kyrkan centralt kan ta ett samlat grepp för att säkra biologisk mångfald och hållbara skogs- och jordbruksmetoder i förvaltningen av prästlönetillgångarna och kyrkans skog och mark.
2. Kyrkomötet beslutar uppdra till kyrkostyrelsen att i dialog med stiftet utreda om avkastningskrav i förvaltningen av prästlönetillgångarna och kyrkans skog kan tillåtas minska något till förmån för långsiktigt kontinuitetsskogsbruk och reservatsbildningar.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i samråd med berörda myndigheter ta fram centrala strategier för att hindra skador och förstörelse av kulturarv i samband med förvaltningen av prästlönetillgångarna och Svenska kyrkans skog och jord.

Motivering

Svenska kyrkan är en stor och viktig markägare och förvaltare i Sverige. Jord och skog i många hektar ligger under kyrkans och prästlönetillgångarnas ägande från norr till söder och förvaltas och brukas av stift eller andra. I och med vår syn på omsorg om skapelsen och devisen att lämna över jorden i ett gott skick till efterkommande generationer är Svenska kyrkan inte vilken markägare som helst. I våra skötselplaner och avkastningskrav bör inte bara ekonomi, utan också ekologi och hållbarhet räknas. I ljuset av det är det viktigt att Svenska kyrkan reflekterar över betydelsen av – och agerar utifrån – jämställda miljö- och produktionsmål i förvaltning och brukande av skog och mark.

Sedan Sveriges radios stora granskning av skogsnäringen i Sverige 2012 har rapporter kring hur gammelskog avverkas, den biologiska mångfalden utarmas och miljömålen inte uppnås, avlöst varandra. Som en av landets stora skogsägare och med sitt arbete för klimat och miljö, har kyrkan ett stort ansvar för vård och värn av skapelsen, inte minst här på hemmaplan, och kan vara ett föredöme. För att citera tidigare ärkebiskop Anders Wejryd i inledningen till årsredovisningen för 2013:

Hållbarhet har att göra med respekt för att höra till ett sammanhang som vi inte skapat själva. [...] Hållbarhet och helighet rör vid varandra. [...] Skapelsen är bärare av helighet och vi ska sträva efter att bruka utan att förbruka, förvalta utan att föröda.¹

¹ Årsredovisning 2013 s. 6

Jord- och skogsbruket i kyrkans regi ska vara etiskt försvarbart och ekologiskt hållbart. Särskild vikt bör läggas vid bevarandet av den biologiska mångfalden och möjligheten att införa mer skonsamma och hållbara avverkningsmetoder som till exempel kontinuitetsskogsbruk måste övervägas i större skala än idag. Svenska kyrkan bör i högre utsträckning än hittills centralt kunna utreda hur stiftens kan styra skogsskötselmetoderna mot mer miljövänliga alternativ. En del stift är på god väg, andra längre ifrån, men genom samlade strategier och gemensam vilja kan arbetet bli bättre. Varsamt brukade skogsområden och kulturlandskap skänker inte bara ekologi och ekonomi, utan också rekreation och reflektion för den stressade nutidsmänniskan. Kanske på pilgrimsvandring eller söndagsutflykt. I ljuset av det glädjer ett ökat naturvårdsperspektiv inte bara miljön, utan får också en självavårdande dimension.

Det bör vidare tilläggas att kontinuitetsskogsbruk och hyggesfritt brukande av olika slag även visat sig kunna vara ekonomiskt fördelaktigt i förhållande till exempelvis trakthyggesbruket. Flera studier i detta pågår idag.

Frågor som inte sällan är sammantvinnade med varandra är natur- och kulturvård, och inte sällan föranleder brister i det ena försämringar i det andra. Senast i juni i år kunde vi notera att Riksantikvarieämbetet i samverkan med Skogsstyrelsen återigen konstaterar att hänsynen till fornlämningar och kulturarv i skogen inte fungerar. Den årliga inventeringen visar att närmare hälften av de inventerade forn- och kulturlämningarna är skadade eller grovt skadade i samband med skogsbruk och då framförallt av markberedning. Åverkan på forn- och kulturlämningar är allvarligt och ett brott mot kulturmiljölagen.

Svenska kyrkan ska i sin roll som försvarare av skapelsen och bärare av kulturarvet kunna visa föredöme även i denna fråga och utarbeta strategier i samarbete med berörda myndigheter och stiftens för att förhindra och försäkra sig om att skador på kulturarvet inte ska ske i samband med förvaltning och brukande av prästlönetillgångarna och kyrkans skogsinnehav.

Stora Lundby den 18 juli 2014

Aron Emilsson (SD)

Kyrkomötet
Motion 2014:83
av Aron Emilsson

Svenska kyrkans roll som traditionsbärare

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur Svenska kyrkan i samverkan med berörda aktörer på central och lokal nivå aktivt kan verka för att kyrkliga skolavslutningar bibehålls där det finns en tradition av detta.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att Svenska kyrkan på lokal nivå arbetar för att samverka och underlätta för föräldrarna skolavslutningar i kyrkan som ett komplement till de sekulära avslutningarna.

Motivering

Vid terminssluten då adventsljusstaken plockats fram eller försommaren gjort sitt intåg återkommer varje år den inte sällan heta debatten om skolors avslutning i kyrkorummen och dess vara eller icke vara. Det är en diskussion som accelererat i takt med samhällets sekularisering under de senaste decennierna. Samtidigt är det en diskussion som inte vill tystna, i den finns ett folkligt engagemang och intresse som sällan skådas i frågor kring kyrka och samhälle idag. Sverigedemokraterna värnar den långa tradition det kristna arvet har i Sverige och i vår kultur. Mot den bakgrunden anser vi att skolorna har en skyldighet i form av värdeförmedlande institution att erbjuda eleverna kontinuitet och tradition och därför anordna skolavslutning i kyrkan om elever och föräldrar så önskar, och när skolan sviker bör kyrkan vara öppen för dialog med föräldrar och barn som önskar upprätthålla traditionen.

För att förstå sin samtid bör man förstå sin historia, sägs det. Genom förståelse för det förflutna och dess spår i vardagen kan vi förstå varför vi resonerar och agerar som vi gör. Vi ser oss själva i ett större sammanhang och finner en mening med det vi gör, uppmärksammar och firar i vardag och fest. Avslutningar i kyrkan kan för en del idag tyckas vara en marginell fråga, men i det här perspektivet får det stor betydelse.

”Den högsta graden av tolerans är inte att utplåna sin egen kulturhistoria”, skrev utbildningsminister Jan Björklund i SvD i mars 2010. Han berör i samband med det också att människor utan kunskap om, och trygghet i, sina rötter riskerar att drabbas av osäkerhet. En osäkerhet som riskerar leda till motsättningar. Det som i exemplet kyrkliga skolavslutningar var menat som en giv för tolerans och sympati för minoriteter, riskerar snarare att leda till oförståelse och integrationssvårigheter. Har man däremot från barnsben fått med sig en solid känsla av att tillhöra en definierad kultur och kunskap om att ens traditioner bottnar i något mycket äldre, så skänker det trygghet, kunskap och kontinuitet. För dem som invandrat och inte har samma kulturella eller religiösa bakgrund skapar det intresse och nyfikenhet. I de flesta fall då man slopat avslutningar i kyrkan kommer beslutet inte sällan från rektor, lärare

eller möjligen någon förälder, men det är sällan minoritetsgrupper som efterfrågat en förändring. Sverige är en sekulär stat, men inte en sekulär nation. Kristendomen är intimt sammanvävd med den svenska kulturen och identiteten och gemene man har sällan problem med att låta sina barn fira skolavslutning i kyrkan, oavsett religiös eller kulturell bakgrund, tvärtom vill många låta sina barn uppleva detta.

Skolan har också ett uppdrag att förmedla kunskap om vårt gemensamma kulturarv och seder och bruk. Det är naturligtvis fullt möjligt att kombinera med skolans uppdrag att vara icke-konfessionell. Mot bakgrund av de senaste årens debatt om samverkan mellan skola och kyrka i avslutningstider, och i en förhoppning att reda ut begreppen, kom regeringen med ett förslag under december 2013. Det ska vara tillåtet med skolavslutning i kyrkan och inte råda några tvivel om detta. Det ska vara tillåtet för präst att medverka och han/hon ska också ha möjlighet att utföra vissa konfessionella handlingar, såsom att läsa julevangeliet. Det ska därtill vara tillåtet att sjunga psalmer, vilket det finns en lång och kär tradition av vid skolavslutningar. Förslaget förväntas träda i kraft i slutet av 2014.

Förslaget kommer förhoppningsvis leda till att rektorer och lärare känner sig tryggare i att upprätthålla, eller till och med söka ny kontakt med kyrkan inför skolavslutningen. I det här läget bör Svenska kyrkan vara aktiv och intresserad av att med ny frimodighet finna former för avslutning i kyrkorummet, där tradition och intresse så bjuder tillfälle.

Det lär dock även fortsättningsvis finnas skolor som intar en avvaktande inställning, eller helt avstår avslutning i kyrkan trots önskan och intresse från elever och föräldrar. Det är ett känt faktum. I det läget bör kyrkan finnas nära invånarna och aktivt verka för att möjliggöra föräldrarnas avslutningar i samverkan med församlingen. Även om skolledningen beslutar hålla en sekulär avslutning i skolans lokaler, finns det inget som hindrar kyrka och folk att finna former för en traditionsenlig ceremoni i kyrkan för de som vill.

Stora Lundby den 18 juli 2014

Aron Emilsson (SD)

Kyrkomötet
Motion 2014:84
av Jerker Schmidt m.fl.

Ökat stöd till Mellanösterns kristna

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att göra ett uttalande om situationen för Mellanösterns kristna samt uppmana till förbön i Svenska kyrkans församlingar.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i samarbete med andra kyrkor och organisationer intensifiera Svenska kyrkans humanitära arbete i Mellanöstern, särskilt i Irak.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att intensifiera de ekumeniska kontakterna med mellanösterns kristna, särskilt i Irak.
4. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att genomföra en utbildningsinsats i Svenska kyrkan om Mellanösterns kristna och deras situation och hur vi som kyrka kan bli bättre rustade att möta dem som flytt och som idag lever i Sverige.

Motivering

Frivilligorganisationen Open Doors rapporter visar att kristna är världens mest förföljda religiösa grupp. Mest akut är situationen i Mellanöstern, och särskilt för Iraks kristna assyrier.

Det pågår en etnisk rensning av assyrier på Nineveslätten i Irak och det sker i internationell medieskugga. Fördömanden har kommit från påven och Ban Ki-Moon, men för sent och för tamt. Västvärldens – och Sveriges – politiska ledare tiger.

Den fundamentalistiska terroristorganisationen IS (Islamistiska staten) vill skapa ett sunnitiskt kalifat i Irak och utplåna de kristna. Kyrkor bränns, människor mördas – i en del fall genom korsfästning – och assyriska hem och butiker har markerats med bokstaven N, på arabiska i betydelsen ”Nusrani”, ett arabiskt ord för ”kristen”. Tusentals människor drivs på flykt. I Sverige finns hundratals assyriska familjer som lever i oro för vad som händer deras släktingar.

Efter Saddam Husseins fall 2003 attackerade jihadister assyrierna i en sådan extrem omfattning att antalet assyrier i Irak minskade från 1,4 miljoner till under en halv miljon. Över 80 kyrkor förstördes då av jihadister. Omfattningen av flykten var så stor att assyrierna, vilka utgjorde 3–4 procent av Iraks befolkning, stod för 40 procent av alla flyktingar från Irak. Många av dessa flyktingar lever idag i Sverige.

Svenska kyrkan behöver ta ett ökat ansvar för hjälpa i den akuta situationen på plats i området men också långsiktigt arbeta för en förändring för att uppnå fred och säkerhet.

Mot 2014:84 Göteborg den 22 juli 2014

Jerker Schmidt (FiSK)

Georg Lagerberg (FiSK)

Kenneth Nordgren (FiSK)

Anna Ekström (FiSK)

Ulla Littgren (FiSK)

Tomas Jansson (FiSK)

Magnus Hedin (FiSK)

Peter Nordgren (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2014:85
av Jerker Schmidt m.fl.

Elektroniska resehandlingar

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkomötets presidium att tillse att alla resehandlingar i samband med kyrkomötet skickas ut elektroniskt.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillse att samtliga resor som hanteras av kyrkokansliet administreras elektroniskt.

Motivering

I samband med valsammanträdet 2013 fick jag som nyvald ledamot av kyrkomötet uppleva hur resehandlingar fortfarande skrivs ut i pappersform samt skickas med ordinarie post. Detta förfarande är både ett kostsamt och ett icke miljövänligt alternativ.

Det finns idag elektroniska alternativ som täcker alla former resehandlingar och där t.ex. sms-biljetter eller e-biljetter kan användas.

Göteborg den 22 juli 2014

Jerker Schmidt (FiSK)

Georg Lagerberg (FiSK)

Kenneth Nordgren (FiSK)

Anna Ekström (FiSK)

Ulla Littgren (FiSK)

Peter Nordgren (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2014:86
av Gunvor Torstensson och Per Lindberg

Kyrkoantikvarisk ersättning till övertaliga kyrkor

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att till nästa kyrkomöte 2015 redovisa strategier för hantering av kyrkoantikvarisk ersättning till övertaliga kyrkor.

Motivering

Varje kyrka, oavsett ålder och konstnärlig utformning, utgör ett lokalt kulturarv för sin bygd eller stadsdel, men det finns en risk att vi lägger stora summor pengar på kyrkor som inte används för pastorala behov.

I många församlingar/pastorat, särskilt på landsbygden, finns det så många kyrkor att man inte kan fira gudstjänst i alla. Till stor del beror detta på befolkningsomflyttningen, som medfört att landsbygden avfolkats.

Kulturmiljölagen visar tydligt att församlingen/pastoratet har ansvar för att kyrkorummens kulturvärden består och kan upplevas av alla, också i framtiden.

Den kyrkoantikvariska ersättningen, som varje församling/pastorat kan söka, beviljas enbart utifrån det kulturhistoriska värdet – ingen pastoral hänsyn. Verkligheten för den enskilda församlingen/pastoratet blir, att man måste lägga miljontals kronor av kyrkoavgiften på en kyrka som inte används. Konsekvensen blir mindre resurser för den grundläggande uppgiften.

Järpås och Skövde den 20 juli 2014

Gunvor Torstensson (POSK)

Per Lindberg (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2014:87
av Axel W Karlsson

Skapa en svensk vuxenkatekes

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att skapa en svensk vuxenkatekes.

Motivering

Kunskapen om innebörden av kristen tro och kristet liv tycks med hast avta. I vår tid tycks lära och intellektuella inslag i den kristna tron trängas tillbaka till förmån för de känslomässiga elementen som enkla slagord, underhållning och musik. Kristen kunskap – även historisk kunskap – är av avgörande betydelse för att upprätthålla de centrala värden som vår kultur och vårt samhälle bygger på.

Det behövs enligt min mening en officiell, samlad, systematisk undervisning om den kristna tron. Flera kyrkor i länder i vår närhet har insett detta behov. Den katolska kyrkan har gett ut en katekes som översatts till flera språk, bland annat svenska.

En katekes, en systematiskt upplagd bok om kristen tro och liv, behövs för en rad olika behov inom kyrkan såsom konfirmand- och vuxenundervisning samt fortbildning och fördjupning för anställda och kyrkligt aktiva. Att det finns en handbok och ett referensverk om kristen tro och etik utgivet av Svenska kyrkan skulle även ha betydelse för dem som arbetar med undervisning och inom media. Också dem som inte delar kyrkans tro kan i en katekes snabbt orientera sig om kyrkans lära. Därmed underlättas debatt och meningsutbyte.

Flera utländska arbeten skulle kunna användas som förebild och inspiration. Den katolska kyrkan har en internationell katekes som även är översatt till svenska. Den tyska evangeliska kyrkans vuxenkatekes (*Evangelischer Erwachsenkatechismus*) utkom i sin första upplaga för år 1975, för trettiofem år sedan. Den har sedan dess visat sig vara ett oundgängligt hjälpmedel i kyrkans tjänst. Hösten 2010 utkom den i en ny uppdaterad åttonde upplaga. Det finns fler exempel.

Dessa katekeser innehåller svar på de flesta frågor utan att fördenskull hemfalla åt missvisande förenklingar eller ensidigheter. Man skulle t.ex. kunna översätta den tyska katekesen och förse den med lämpliga komplement med hänsyn till det svenska kyrkliga sammanhanget.

Styrsö den 18 juli 2014

Axel W Karlsson (-)

Kyrkomötet
Motion 2014:88
av Axel W Karlsson

Reglera klockringningar för att förebygga missbruk

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta bestämmelser om användning av kyrkklockor.

Motivering

En kyrkopolitiker i Göteborg motionerade för ca 20 år sedan i kyrkofullmäktige om att alla stadens kyrkklockor skulle ringa en viss dag ”mot främlingsfientlighet och rasism”. Domkapitlet i stiftet tillbakavisade förslaget med motiveringen: i Sverige ringer vi i kyrkklockor när det är gudstjänst eller krig. Sedan dess har en del ha hänt.

Från olika håll kommer det påståenden om att församlingar i Svenska kyrkan på senare år ska ha ringt i kyrkklockorna i alla möjliga syften som inte har med kallelse till gudstjänst att göra.

Det ska ha ringts mot ett skjutfält i Vättern.

Biskopen i Visby ska ha ringt som en protest mot dåliga tider för fastlandsfärjan enligt uppgifter i media. Om det är sant har kyrkklockor blivit ett ortspolitiskt påtryckningsmedel i vissa kyrkopotentaters hand. Vad ska man tänka om det?

I Visby ringde även tio kyrkklockor för ”fara” mot att tjugo nazister höll möte under Almedalsveckan 2014. I efterhand ändrades motiveringen till att man ringde för att prisa ”mångfald”.

En kommentator på nätet skriver: ”Om vi låter klockorna varna för nazister, vad blir nästa steg? Ska vi ringa när muslimska brödrskapet har möte? När revolutionär vänster tågar i Lund? Till sist kommer klockorna gå dygnet runt.” (Hans Odeberg).

Om kyrkliga makthavare börjar missbruka klockringningar för att påverka aldrig så angelägna världsliga frågor, då bör sådan klockringning förbjudas i lag, och man får räkna med att sådana förslag kan komma. Varför ska en liten kyrklig elit, som redan utnyttjar sin ställning för ”opinionsbildning” i olika frågor, tillåtas ha rätt att ringa i klockor som demonstration, när inga andra har den rätten och möjligheten?

För att undvika godtycke och missbruk och för att inte klockringningsseden ska råka i vanrykte bör Svenska kyrkan fastställa regler för klockringning.

Styrsö den 18 juli 2014

Axel W Karlsson (-)

Kyrkomötet
Motion 2014:89
av Axel W Karlsson

Tillägg till bekännelsen om det hebreiska folket i Guds planer

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att formulera ett tillägg till kyrkans bekännelse som klargör det hebreiska folkets ställning inför Gud och i Hans framtidsplaner enligt Bibeln. Innan tillägget slutgiltigt beslutas bör Svenska kyrkan i dialog konsultera ekumeniska organ som Borgågemenskapen, Lutherska världsförbundet, Kyrkornas världsråd samt den Romersk-katolska kyrkan.

Motivering

I den nicenska trosbekännelsen står att Gud har ”talat genom profeterna”. Enligt min mening bör den kristna kyrkan i vår tid utveckla innebörden i denna sats i ett bekännelsedokument. Det finns många anledningar härtill.

Den bibliska judiska liksom kristna tron har en historisk dimension. Gud har handlat i historien och skall handla i historien. Det är viktigt att vi inte glömmer det. Det hebreiska folket är utkorat av Gud för att ha en uppgift i världshistorien, att vara ett ljus för folken och alla folk till välsignelse. Jungfru Marie lovsång, Magnificat, i Lukasevangeliet 1 är en sammanfattning av denna tro.

Det hebreiska folkets utkorelse förnekas och förvrängs ofta vad dess innebörd beträffar av antijudiska och antisemitiska krafter. Därför är det viktigt att kyrkan är tydlig på denna punkt.

En utveckling av bekännelsen skulle komplettera och i kortfattad form förtydliga den av kyrkan utgivna skriften *Guds vägar*.

Styrsö den 18 juli 2014

Axel W Karlsson (-)

Kyrkomötet
Motion 2014:90
av Axel W Karlsson

Uppta Barmenförklaringen bland Svenska kyrkans bekännelseskriter

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppta Barmenförklaringen (1934) bland de av Svenska kyrkan erkända bekännelseskriterna.

Motivering

I år är det 80 år sedan den tyska evangeliska kyrkan, lutheraner och reformerta i förening, beslutade anta den s.k. Barmenförklaringen. Den syftade till att påminna om den rätta gränsdragningen mellan stat och kyrka inför de problem som uppkom med anledning av att den nationalsocialistiska ideologin etablerat makthegemoni i Tyskland.

Stat och kyrka är båda gudomliga stiftelser med olika uppgifter. Samtidigt är båda kallade att samverka med varandra för varje folks och hela världens bästa. Den harmoniska samverkan störs om kyrkans ledning överskrider sin kompetens och vill bestämma i politiska frågor såsom en självständig politisk aktör. (Teokratiskt förmynderi, ecklesiokrati). Den störs likaledes om statens företrädare överskrider sin av Gud givna kompetens och vill reglera frågor som det tillkommer den kyrkliga myndigheten att handha. (Ceasaropapism).

Barmenförklaringen försöker ange kyrkans rätta väg rakt fram mellan dessa avvikelser.

Genom att uppta Barmenförklaringen bland bekännelseskriterna ansluter sig Svenska kyrkan till en lång rad kyrkor världen över som redan tillerkänner förklaringen denna rang och ställning. Bland dessa finns den tyska evangeliska kyrkan (EKD). Många kyrkor, även i länder utanför Europa, anslöt sig till förklaringen efter nazismens nederlag 1945.

Ett avvisande av Barmenförklaringens upptagande bland Svenska kyrkans bekännelseskriter torde omvänt innebära att Svenska kyrkan distanserar sig från viktiga lärdomar som kyrkan gjorde under 1900-talet.

Barmenförklaringen 1934 i original finns på följande länk:

www.ekd.de/glauben/bekanntnisse/barmer_theologische_erklaerung.html

I engelsk språkdräkt finns den här:

www.ekd.de/english/barmen_theological_declaration.html.

Bilaga: Svensk översättning av Barmenförklaringens huvudteser.

Styrsö den 18 juli 2014

Axel W Karlsson (-)

Bilaga till motion 2014:90

Teologisk förklaring till det nuvarande läget i den Tyska evangeliska kyrkan

Enligt introduktionen till sin författning av den 11 juli 1933 är den Tyska evangeliska kyrkan en federation av bekännande kyrkor som växte fram ur reformationen och som är likaberättigade. Den teologiska förutsättningen för dessa kyrkors förenande är angiven i artikel 1 och artikel 2.1 i den Tyska evangeliska kyrkans författning, erkänd av riksregeringen den 14 juli 1933:

Art. 1: Det okränkbara fundamentet för den Tyska evangeliska kyrkan är Jesu Kristi evangelium, så som det är omvittnat i Den heliga skrift och i reformationens bekännelser på nytt trädde fram i ljuset. På detta sätt är den myndighet² som kyrkan behöver för sitt uppdrag, definierad och begränsad.

Art. 2.1: Den Tyska evangeliska kyrkan består av medlemskyrkor.³

Vi, församlade representanter för lutherska, reformerta och unierade kyrkor, fria synoder, kyrkodagar och församlingsskretsar, förklarar härmed att vi gemensamt står på den Tyska evangeliska kyrkans (N: Deutsche Evangelische Kirche, DEK) grund som ett förbund av tyska bekännande kyrkor. Bekännelsen till den ende herren över den enda, heliga, allmänliga och apostoliska kyrkan förenar oss.

Vi förklarar inför offentligheten av alla evangeliska kyrkor i Tyskland, att gemenskapen i denna bekännelse, och därmed också den Tyska evangeliska kyrkans enhet, befinner sig i den största fara. Den Tyska evangeliska kyrkan hotas under det första året av sin tillvaro av det härskande kyrkopartiet Tyska Kristnas (Deutsche Christen) allt mer tydliga läro- och handlingssätt och av dess sätt att styra kyrkan. Detta hot består däri, att den teologiska förutsättning, som förenar den Tyska evangeliska kyrkan, på ett förblivande och principiellt sätt har gjorts omintet och blivit ogiltig, såväl av ledaren och talesmannen för de Tyska Kristna som av kyrkostyrelsen, genom främmande förutsättningar. Om dessa får förbli gällande, upphör kyrkan, enligt alla de bekännelser som är i kraft hos oss, att vara kyrka. Om dessa förutsättningar får förbli gällande, kommer alltså den Tyska evangeliska kyrkan att av inre skäl bli omöjlig som ett förbund av bekännande kyrkor.

Som medlemmar av lutherska, reformerta och unierade kyrkor får vi och måste vi idag tala gemensamt i denna sak. Just eftersom vi vill vara och förbli våra olika bekännelser trogna, får vi inte tåga, eftersom vi tror, att ett gemensamt ord lagts i vår mun i en tid av gemensam kris och anfäktelse. Vi lämnar åt Gud vad detta kan betyda för det inbördes förhållandet mellan de bekännande kyrkorna.

Inför de misstag från de Tyska Kristnas och den nuvarande rikskyrkostyrelsens sida, som är förödande för kyrkorna och därmed också splittrande för den Tyska evangeliska kyrkan, bekänner vi oss till följande evangeliska sanningar:

² Tyska: Vollmachten.

³ Tyska: Landeskirchen.

I.

Jesus Kristus säger: *Jag är vägen, sanningen och livet, ingen kommer till Fadern utom genom mig.* (Joh. 14,6)

Sannerligen jag säger er: Den som inte går in i fårfållan genom grinden utan klättrar in på ett annat ställe, han är en tjuv och rövare. Jag är grinden. Den som går in genom mig skall bli räddad. (Joh. 10:1,9)

Jesus Kristus, så som han är omvittnad för oss i Den heliga skrift, är Guds enda Ord, som vi har att höra och som vi i liv och död ska lita på och lyda.

Vi förkastar den falska läran att kyrkan kan och måste erkänna andra händelser och makter, gestalter och sanningar som Guds uppenbarelse.

II.

Genom honom finns ni i Kristus Jesus, som har blivit vår vishet från Gud, vår rättfärdighet, vår helighet och vår frihet. (1 Kor. 1,30)

Liksom Jesus Kristus är Guds tilltal till förlåtelse för alla våra synder, så är han med samma allvar också Guds kraftfulla ianspråkstagande av hela vårt liv; genom honom ges vi en glad befrielse ur denna världens gudlösa bindningar, till att fritt och tack-samt tjäna dem han skapat.

Vi förkastar den falska läran att det skulle finnas områden av vårt liv, på vilka vi inte är Jesus Kristi utan andra herrars egendom; områden där vi inte behöver rättfärdiggörelse och helgelse genom honom.

III.

Låt oss i kärlek hålla fast vid sanningen och växa i alla avseenden så att vi förenas med honom som är huvudet, Kristus. (Ef. 4:15, 16)

Den kristna kyrkan är den församling av bröder, i vilken Jesus Kristus som Herre handlar i det närvarande i ord och sakrament genom sin helige Ande. Kyrkan ska med sin tro och sin lydnad, med sitt budskap och sin ordning, som de benådade syndarnas kyrka, mitt i syndens värld vittna om att den endast är hans egendom och endast lever och vill leva av hans tröst och hans anvisningar i väntan på hans uppenbarelse.

Vi förkastar den falska läran, att kyrkan får överlåta sitt budskaps gestalt och dess ordningar åt växlingen mellan de i varje tid härskande världsåskådningsmässiga och politiska övertygelserna och deras godtycke.

IV.

Jesus Kristus säger: *Ni vet att härskarna är herrar över sina folk och att furstarna har makten över folken. Men så är det inte hos er. Den som vill vara stor bland er skall vara de andras tjänare.* (Matt. 20: 25-26)

Kyrkans olika ämbeten är ingen grund för det ena ämbetets herravälde över det andra, utan syftar till utövandet av den tjänst som anförtrotts och befallts åt hela församlingen.

Vi förkastar den falska läran, att kyrkan vid sidan av denna tjänst, skulle kunna och ha rätt att för sig själv utse eller låta utse ledare, som är utrustade med särskilda befogenheter.

V.

Frukta Gud och ära kejsaren. (1 Petr. 2:17)

Skriften säger oss, att staten enligt Guds förordning har till uppgift, att i den ännu inte frälsta världen som även kyrkan lever i, sörja för rätt och fred efter måttet av mänsklig insikt och mänsklig förmåga, och under hot om och användande av våld. Kyrkan erkänner i tacksamhet och fruktan inför Gud denna ordning som en välgärning. Den erinrar om Guds rike, om Guds bud och Guds rättfärdighet och därmed om de regerande och de regerades ansvar. Den litar till och lyder ordets kraft, genom vilket Gud bär allting.

Vi förkastar den falska läran, att staten kan och ska, utöver sitt särskilda uppdrag, vara det mänskliga livets enda och totala ordning och alltså också uppfylla det som är kyrkans bestämmelse.

Vi förkastar den falska läran, att kyrkan kan och ska, utöver sitt särskilda uppdrag, tillägna sig statens egenart, statliga uppgifter och statlig dignitet och därmed själv bli ett statsorgan.

VI.

Jesus Kristus säger: *Jag är med er alla dagar till världens slut. (Matt. 28:20)*

Guds ord har inte fängslats. (2 Tim. 2:9)

Kyrkans uppdrag, i vilken dess frihet är grundad, består däri, att i Kristi ställe och alltså i tjänst åt hans ord och verk, genom predikan och sakrament, förmedla budskapet om Guds fria nåd till alla folk.

Vi förkastar den falska läran, att kyrkan i mänsklig självhärlighet kan ställa Herrens ord och verk i tjänst hos vilka egenmäktigt valda önskningar, ändamål och planer som helst.

Den Tyska evangeliska kyrkans bekännelsesynod förklarar, att den i erkännande av dessa sanningar och i förkastandet av dessa misstag ser den oundgängliga teologiska grunden för den Tyska evangeliska kyrkan som ett förbund av bekännande kyrkor. Den uppfordrar alla som kan ansluta sig till denna förklaring, att minnas dessa teologiska insikter vid sina kyrkopolitiska avgöranden. Den ber alla som den angår, att återvända till trons, kärlekens och hoppets enhet.

Verbum Dei manet in aeternum.

Kyrkomötet
Motion 2014:91
av Axel W Karlsson

Dödsskjutningarna i utanförskapsområden

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att besluta om extra åtgärder från Svenska kyrkans sida i syfte att förbättra situationen på platser i Sverige där okontrollerat bruk av illegala handeldvapen, inte sällan militära automatvapen, leder till allt fler dödsfall.

Motivering

På några år har omkring 40 unga män skjutit ihjäl varandra i olika uppgörelser framför allt i invandrartäta områden i Göteborg. Stor oro råder hos befolkningen, särskilt i dessa områden. Oskyldiga har skadats, andra har utsatts för direkt livsfara.

Många, däribland undertecknad, fruktar att det bara är en tidsfråga tills än större och mer dramatiska händelser inträffar, t.ex. att en eller flera poliser blir nerskjutna och/eller att en grupp unga beväpnade män går samma öde till mötes vid någon konfrontation. Vilka kravaller och andra följder man då torde få räkna med vågar vi bara inte tänka på.

Myndigheterna har uppenbarligen inte situationen under kontroll. Trots en rad åtgärder och satsningar från polisens och de sociala myndigheternas sida, fortsätter skjutningarna och har under 2014 nått en tidigare icke skådad höjdpunkt.

Svenska kyrkan har i olika sammanhang engagerat sig för fred och mot vapenexport. Ledande krafter i Svenska kyrkan har talat sig varma mot svensk vapenexport och t.o.m. prisat sabotörer som klättrar över stängsel och förstört legala svenska militära exportprodukter.

En kyrka som är engagerad för fred kan naturligtvis inte stå passiv inför den omfattande illegala import av vapen som möjliggjorts och underlättats genom det s.k. Schengenavtalet och dess borttagande av gränskontroller. När Sverige anslöt sig till detta avtal varnade seniora tullare och poliser för att det skulle bli precis så som det har blivit. Vapen, knark och migranter skulle strömma in. Dessvärre har de fått rätt.

Dödsskjutningarna har hittills gått hand i hand med ett förfall av svensk västerländsk rättskultur. Ytterst få har lagförts för mord, skjutningar och vapenbrott. En huvudorsak anges vara att folk inte vågar vittna. Den svenska rättsstaten fungerar inte där parallellsamhällena råder.

För att behålla sin trovärdighet som fredskraft måste Svenska kyrkan på något sätt agera.

Vad kan kyrkan då göra? Bara uttalanden är naturligtvis inte tillräckligt. Ska kyrkan begränsa sig till att hålla öppet och bjuda in sörjande till samtal? Krävs inte mer handgripliga insatser?

Skulle t.ex. kyrkans församlingar bli ställen där de som vill kan lämna in vapen eller knark? Församlingarnas personal får ges utbildning om hur de ska hantera produkterna säkert och när inlämnaren är borta ringer man polisen som får hämta sakerna.

Kan kyrkan bidra genom att undervisa om svensk och västerländsk rättskultur och nödvändigheten av att medborgarna sluter upp kring dess villkor och värden?

Till sist kanske vi har anledning att besinna oss över kyrkans ansvar i ett större sammanhang. Kanske har vi allt för lättsinnigt bejakat överinvandring med åtföljande arbetslöshet och borttagandet av gränskontroller i tron att det handlade om ett fredsprojekt.

Styrsö den 18 juli 2014

Axel W Karlsson (-)

Kyrkomötet
Motion 2014:92
av Marie Rydén Davoust m.fl.

Nationellt program för praktik för unga

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att skapa förutsättningar för ungdomars fortsatta engagemang i församlingsarbetet genom ett nationellt program för ungdomspraktik.
2. Kyrkomötet beslutar att programmet samordnas nationellt och utvecklas tillsammans med stift, församlingar och utbildningsinstituten samt barn- och ungdomsorganisationer inom Svenska kyrkan.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdraget återrapporteras 2016.

Motivering

Svenska Kyrkans Unga och Svenska kyrkan bedrev under många år ett nationellt praktikprogram. Mellan 1968 och 2012 fanns det i varierande former, senast som *Volontäråret*. Denna verksamhet har varit ett viktigt bidrag till vår kyrka på flera sätt. Det var ett sätt att som ung få chansen att komma ut i en ny församling och upptäcka nya sätt att vara Svenska kyrkan. Den unga volontären fick chans att upptäcka och dela kristen tro. Det fungerade både som rekryterande och att ge unga en möjlighet att prova till kyrklig tjänst.

I dag finns *Volontäråret* kvar i Göteborg i form av en folkhögskolekurs i samverkan mellan Svenska Kyrkans Unga i Göteborgs stift, Svenska Kyrkans Unga i Lunds stift och Helsjöns folkhögskola under namnet *Ungresurs.nu*.

Projektet *Puls* startades 2012 gemensamt av Svenska Kyrkans Unga och Svenska kyrkan på nationell nivå för att därigenom erbjuda unga vuxna i Svenska kyrkan en församlingspraktik inom ramen för en folkhögskoleutbildning. Utbildningens fokus var projektarbete och samverkan med andra organisationer. Projektet fick avslutas i förtid då intresset från stift och församlingar var lågt. I projektets slutrapport *Får unga vuxna plats i Svenska kyrkan?* konstateras att ”unga vuxna har ont om utrymme för eget engagemang och egna idéer i Svenska kyrkan” samt lärdomen att det behöver vara billigt och enkelt för församlingar att delta samt att det tar tid att förankra en ny satsning hos stift och församlingar.

Unga vuxna har ingen given plats i Svenska kyrkan efter tiden som konfirmand-ledare eller andra volontäruppdrag. Den tiden sammanfaller ofta med att personen slutar gymnasiet och fortsätter till arbete eller andra studier, inte sällan på annan ort. Hos många finns ett engagemang och önskan om få bli ianspråktagen med möjlighet till eget ansvar och initiativ. Unga vuxna behövs som medarbetare både efter en utbildning till kyrklig tjänst och som ideella och förtroendevalda. Men bryggan från uppgiften under tonårstiden till platsen som ung vuxen är full av hål. Att ge tillfälle till en lång praktik i en församling är ett sätt att ge ett antal unga vuxna varje år en

möjlighet till en bredare förankring i sitt engagemang i Svenska kyrkan, och är samtidigt ett tillskott för församlingen i form av en medarbetare. Denna tid gör också steget till en kyrklig utbildning kortare och är en viktig del av rekryteringen till de olika utbildningarna.

I utvecklingen av detta nationella program finns det erfarenheter att ta tillvara från både *Puls*, *Ungresurs.nu* samt det utvecklingsarbete som gjordes inom *Volontäråret*. En nationell satsning är viktig för att skapa förutsättningar för unga vuxna att kunna se sitt engagemang i ett större sammanhang än den egna församlingen. Ett nationellt program är också viktigt för att ge församlingar och stift förutsättningar att ta emot praktikanter från andra orter. Ett nationellt program utvecklat i samverkan med utbildningsinstitutionerna gör praktiken meriterande till kyrkliga utbildningar.

Eskilstuna den 22 juli 2014

Marie Rydén Davoust (POSK)

Anders Brunnstedt (POSK)

Anders Roos (POSK)

Boel Johansson (POSK)

Carina Etander Rimborg (POSK)

Eva-Maria Munck (POSK)

Hans-Olof Andréén (POSK)

Jenny Nilsson (ÖKA)

Katarina Wedin (POSK)

Linda Isberg (POSK)

Lisa Tegby (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2014:93
av Kenneth Nordgren och Tomas Jansson

Liturgiskt försöksmaterial utanför kyrkohandboken

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i det fortsatta arbetet med en ny *Kyrkohandbok för Svenska kyrkan* samla liturgiskt material för kompletterande publicering med förslag till möjliga ordningar för gudstjänst, andakt och själavård som inte blir delar av kyrkohandboken.

Motivering

Utifrån det förslag till *Kyrkohandbok för Svenska kyrkan* (Svenska kyrkans utredningar 2012:2) som har prövats i ett stort antal församlingar under försöks(kyrko)-året första advent 2012 till domssöndagen 2013 har inkommit många synpunkter genom remisser. Dessa bearbetas för den fortsatta processen fram till beslut om ny kyrkohandbok som har en tidplan vilken sträcker sig ett par år framåt. Detta arbete fortsätter utifrån de riktlinjer och förutsättningar som är givna.

Vid sidan av det behov som arbetet med själva handboken försöker möta finns ett växande behov i Svenska kyrkans sammanhang av goda exempel på kompletterande ordningar och handlingar för själavårdstillfällen eller specifika andakts- och gudstjänstsituationer. Det kan vara vid önskemål om personlig förbön med handpåläggning och smörjelse med olja. Eller vid tillfällen som inte funnit ett rituellt uttryck med en etablerad kyrklig handling, som exempelvis jämna födelsedagar. Flera ytterligare exempel på behovssituationer kan anföras.

Under 1990-talet utkom *Tillägg till den svenska kyrkohandboken* och 2003 gav bokförlaget Verbum ut *Bönboken – tradition och liv* vilka innehåller en del förslag på möjliga ordningar och handlingar för olika tillfällen och sammanhang. Dessa kan tjäna som förebildliga exempel för att även 2010-talet ska kunna få något motsvarande. Det nuvarande arbetet med en ny kyrkohandbok bör kunna generera ett idéflöde om vad som "också skulle varit bra att få med". Det finns anledning att tro att mycket föds ur och under den process som pågår, och där allt inte får eller ska ha plats i den officiella kyrkohandboken. Därför bör kyrkostyrelsen kunna ge ett uppdrag som vid sidan av kyrkohandboksarbetet, och med anknytning till detta, kan resultera i en publicering av förslag på tillämpliga ordningar och handlingar för olika själavårds-, andakts- och gudstjänstillfällen.

Umeå den 21 juli 2014

Kenneth Nordgren (FiSK)

Tomas Jansson (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2014:94
av Eva-Maria Munck m.fl.

Klimatmål för kyrkomötet, kyrkostyrelsen samt organ och råd

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkomötets presidium att utarbeta och implementera uppföljningsbara klimatmål för kyrkomötet från år 2015 t.ex. genom att kyrkomötet blir miljöcertifierat enligt lämplig standard.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta och implementera uppföljningsbara klimatmål för kyrkostyrelsen samt de organ och råd som finns under kyrkostyrelsen från 2015.

Motivering

Ett biskopsbrev om klimat kom ut i maj 2014. I biskopsbrevet skriver biskoparna:

Klimatkrisen ställer oss inför ett kairos-ögonblick, det rätta tillfället att förändra till det bättre. /---/ Vårt engagemang börjar inte nu och stannar inte här. Vårt engagemang kommer att fortsätta. De närmaste åren är sannolikt avgörande för mänskligheten möjlighetens möjlighet att hejda de värsta klimatförändringarna.

På sista sidorna i biskopsbrevet uppmanas Svenska kyrkan på alla nivåer att ta konkreta initiativ i respektive sammanhang för att göra Svenska kyrkan och Sverige mer klimatsmart.

Som återkommande konferens samlar kyrkomötet mer än 300 personer varje år och har därför stor potential att bli mer klimatsmart genom att anta uppföljningsbara klimatmål gällande pappersanvändning, resor, val av konferenslokal och mat. Ett bra och långsiktigt sätt att göra detta är att arbeta med en miljöcertifiering för kyrkomötet.

Kyrkostyrelsen och de organ och råd som utses av kyrkomötet omfattas av stor pappersanvändning, många resor både inom landet och internationellt, val och nyttjande av konferenslokaler samt beställningar till servering av mat och fika. Dessa sammanhang har också stora möjligheter att anta uppmaningarna från biskopsbrevet och därför bli en aktiv del i arbetet för en hållbar och rättvis livsstil.

Sheffield, Stockholm och Umeå den 22 juli 2014

Eva-Maria Munck (POSK)

Ylva Wahlström (MPSK)

Lisa Tegby (POSK)

Anki Erdmann (ViSK)

Kyrkomötet
Motion 2014:95
av Eva-Maria Munck m.fl.

Större generationsspridning i beslutande organ

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att anta Kyrkornas världsråds och Lutherska världsförbundets principer kring generationsspridning i beslutande organ och råd som utses av kyrkomötet och kyrkostyrelsen, vilka innebär att 20 procent av ledamöter i beslutande organ ska vara under 30 år.
2. Kyrkomötet beslutar att principen implementeras i kommande val och sammansättningar till beslutande organ och råd från och med att beslutet träder i kraft.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att uppmuntra stift och församlingar att anta samma principer i sammansättningen till sina respektive beslutande organ och råd.

Motivering

För att de organ som tar beslut i Svenska kyrkan ska kunna spegla den mångfald som finns bland medlemmarna i vår folkkyrka är vi nu i ett skede då strategiska beslut behöver tas.

Det är glädjande att några nomineringsgrupper har strävat efter att få till en generationsspridning bland sina kyrkomötesledamöter.

Dock är cirka 6 procent av ledamöterna i kyrkomötet 2014–2017 under 30 år, vilket inte kan anses vara en trovärdig representation av unga vuxna i en folkkyrka.

Kyrkomötet valde i november 2013 en kyrkostyrelse utan någon ledamot under 30 år, vilket inte är representativt för en kyrka med 6,5 miljoner medlemmar.

Nomineringsgrupperna behöver därför ta ett gemensamt ansvar i de förhandlingar som föreligger inför sammansättningen till beslutande organ.

Kyrkornas världsråd och Lutherska världsförbundet (LWF) har antagit principen om att 20 procent av ledamöter i beslutande organ ska vara under 30 år. Man uppmuntar också medlemskyrkorna till att ta liknande främjande beslut. LWF implementerar principerna tydligast och mest genomtänkt och har tagit fram verktygslådan *Intergenerational Sharing in the LWF Communion* som innehåller motiv för vikten av intergenerationell representation och arbete samt metodiska och strategiska råd för medlemskyrkornas arbete med att få till stånd en generationsmångfald.

Låt oss arbeta att de beslutande organ som finns i Svenska kyrkan blir trovärdiga och representativa genom att gå från ord till handling.

Sheffield, Uppsala och Stockholm den 22 juli 2014

Eva-Maria Munck (POSK)

Mattias Kristenson (S)

Kekke Paulsson (ViSK)

Erik Sjöstrand (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2014:96
av Dan Kareliusson

Restriktiv hållning gentemot islam

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att Svenska kyrkan intar en mer restriktiv hållning gentemot islam.

Motivering

Svenska kyrkan intar ofta en allt för positiv inställning gentemot islam. Emellanåt uttrycks det att kristendomen och islam har mycket gemensamt och även om det finns gemensamma nämnare så råder också stora olikheter. Jesus respektive Mohammed är två diametralt skilda personligheter. Detsamma kan man säga om kristendomen och islam. Islam är en tro som i huvudsak inte skiljer mellan den världsliga och andliga makten. Islam har visserligen många grenar, men islam har inte likt Svenska kyrkan genomgått någon reformation. Islam yttrar sig både i en religiös trosinriktning, men är i många länder också en i högsta grad politisk och totalitär lära med kulturella uttryck fjärran vår västerländska syn på mänskliga rättigheter och demokrati.

I ljuset av islams totalitära och kulturella delar fjärran vår västerländska uppfattning, är det däremot viktigt och positivt att kyrkan i en vänlig anda har en fortlöpande dialog med islams representanter. Detta inte minst för att sprida kyrkans syn på hur ett samhälle kan utformas och människor behandlas bra.

Stockholm den 19 juli 2014

Dan Kareliusson (SD)

Kyrkomötet
Motion 2014:97
av Fredrik Sidenvall

Bekännelseskriterierna till kyrkomötets ledamöter

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i budgeten för 2015 avsätta ett utrymme på 100 000 kronor för att kunna inköpa Svenska kyrkans bekännelseskriterier till kyrkomötets ledamöter under den nya mandatperioden.

Motivering

Svenska kyrkan är en lärogemenskap. Den gemensamma läran finns i sin grund sammanfattad i de allmänkyrkliga symbola, i Upsala mötes beslut, i den oförändrade augsburgska bekännelsen och i Konkordieboken. Dessa lärotexter finns traditionellt samlade och utgivna i Svenska kyrkans bekännelseskriterier. När vi samlas till kyrkomöte är vår uppgift som ledamöter att efter bästa förstånd och samvete ta ställningen till olika frågor utifrån Bibeln och vår kyrkas bekännelse, som ju sammanfattar vår gemensamma bibelförståelse. Så mycket av ömsesidig förståelse, enhet och gemenskap skulle vinnas om alla hade tillgång till denna skriftsamling och gjorde sig ett sådant bruk av den så att den kunde bli levande texter för oss. Enheten skulle främjas om vi kunde referera till bekännelseskriteriernas och deras grundbudskap vid våra överläggningar och ha som norm när vi enskilt tar ställning till olika frågor. Stora steg kunde då tas mot den enhet som Herren Jesus ber om för sin kyrka. Självklart kvartstår uppgiften att för sig själv och andra tolka och uttyda. Det ger tillräckligt med variation för att våra överläggningar ska präglas av mångfald och rikedom på perspektiv.

Med tanke på det rika flöde av tryckta skrifter, bundna böcker och lösa blad som kommer ledamöterna till handa i samband med kyrkomötet vore det i hög grad motiverat att varje ledamot vid en ny mandatperiods början erbjöds ett exemplar av Svenska kyrkans bekännelseskriterier. En sådan ordning skulle också sända ut en välkommen signal i hela Svenska kyrkan om att vi tillsammans står på en gemensam lärogrund och arbetar utifrån den på ett dynamiskt sätt inför tidens utmaningar.

Om det förhållningssätt sprider sig ut i hela Svenska kyrkan kan det leda till en förstärkt och fördjupad självförståelse och rusta oss att som kyrka frimodigt och kunnigt ge vårt bidrag till samtalet i kristenheten i stort och i det svenska samhället.

Lerum den 21 juli 2014

Fredrik Sidenvall (FK)

Kyrkomötet
Motion 2014:98
av Fredrik Sidenvall

Utvecklingsstöd till kristna institutioner

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att producera en manual för att på kristen grund starta, driva och utveckla verksamheter inom vård, skola och omsorg.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med ett förslag senast 2018.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att, när utredningen är genomförd och manualen är utformad, inom ramen för rikskyrkans verksamhet regelbundet anordna kurser för dem som vill starta eller driver samhällsnyttig verksamhet.

Motivering

Församlingsverksamhetens villkor är ofta att kämpa med andra verksamheter om en marginal av människors fritid. Var och en som har arbetat med gruppverksamhet, inte minst för barn och unga, vet hur svårt det kan vara med rekrytering och sedan med förutsägbarheten när det gäller medverkan vid olika tillfällen. Å andra sidan kan en församling inbjuda till så många olika grupper och verksamheter att om någon verkligen vill delta i allt, man kan sätta i fråga hur den personen hinner med sina grundläggande uppgifter i familj och yrkesliv.

I luthersk tradition ser vi Guds verk i samhällets grundläggande ordningar och verksamhet för människors trygghet och välfärd. Vi ser det också som en kristen människas sätt att tjäna Gud och medmänniskor att stå i daglig, professionell verksamhet (vocatio).

Att bedriva skola på kristen grund innebär att man inte längre rör sig inom fritidssektorn utan är med och tillhandahåller ett grundläggande livsbehov. Att i ett sådant sammanhang bereda rum för Guds ord, bön och goda samtal blir ett svar på bönen: ”tillkomme ditt rike – låt ditt rike komma”. För församlingen som väljer att bedriva skola eller andra institutioner inom vård och omsorg, som finansieras med offentliga medel, innebär det också att en verksamhet som centralt och väsentligt uppfyller en församlings mål blir självfinansierande.

Kan det vara så att om kyrkan genom institutioner för vård, skola och omsorg, tar plats inom centrala verksamheter för grundläggande livsbehov hos människor, att kyrkans marginalisering i samhället kan motverkas?

Med den kärlekens kraft som flödar genom evangelium finns det också goda förutsättningar att kyrkan i sina institutioner kan utforma förhållningssätt och idéer som inspirerar andra huvudmän. Så kan kyrkan bidra till att utveckla välfärden i samhället i stort.

Mot 2014:98

När människor ser att Svenska kyrkan förmår bygga upp verksamheter som har kvalitet som kan jämföras med andra huvudmäns och svarar mot grundläggande behov så kan respekten för kyrkan växa.

Med sådant sätt att verka som kyrka och församling på lokalplanet kan mycket i veckoverksamheten omprövas och fokus kan läggas på att utveckla och förstärka församlingens gudstjänstliv på söndagar.

Lerum den 23 juli 2014

Fredrik Sidenvall (FK)

Kyrkomötet
Motion 2014:99
av Fredrik Sidenvall och Leif Nordlander

Systematiskt kvalitetsarbete: internationell referensgrupp

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att för detta arbete sammankalla en internationell referensgrupp, huvudsakligen av lutherska kyrkoledare och teologer men också representanter för andra kristna kyrkor att allsidigt och kritiskt granska det samlade intrycket av hur Svenska kyrkans, tro, bekännelse och lära kommit till uttryck på nationell nivå under ett verksamhetsår.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i sitt systematiska kvalitetsarbete för Svenska kyrkans nationella nivå årligen föra in underlag från den internationella referensgruppen.

Motivering

Inom all professionell verksamhet som inte har en direkt vinstdrivande inriktning (näringslivet) är det systematiska kvalitetsarbetet ett väsentligt verktyg för att utveckla verksamheten. För Svenska kyrkan på nationell nivå är det närmast kyrkostyrelsens årsrapport som återspeglar ett systematiskt kvalitetsarbete. Till grund för den utvärdering som hör det systematiska kvalitetsarbetet till brukar ligga de olika mätbara faktorer som finns inom verksamheter: ekonomiska rapporter, statistik, enkätsvar och liknande. På senare tid har man i verksamheter där människan och hennes mångtydiga kvaliteter och behov står i fokus, kommit till insikt om att det numerära med fördel kan kompletteras med verbala, resonerande underlag för rapporter. Så kan några medarbetare och avnämare till exempel, ges uppdrag att skriva loggbok för att tillföra perspektiv på verksamheten från det mest finstämda av alla mätinstrument vi känner, nämligen människan med hennes sinnen, förnuft, erfarenhet och omdöme.

2015 är det 70 år sedan Dietrich Bonhoeffer (1905–1945) avrättades och 110 år sedan han föddes. Under hans korta vuxna liv fick han uppleva hur den lutherska kyrkan i hans hemland Tyskland tillägnade sig kvalitetskrav som inte var bibliskt förankrade utan politisk betingade. Kyrkans nationella isolering gjorde det målmedvetna förändringsarbetet i sekulariserande riktning relativt lätt, anpassningen hos dem som visste bättre omfattande och motståndet mot dessa tendenser svagt och sårbart.

Förutsättningarna för kyrkan i Sverige idag är ju förstås på många sätt radikalt annorlunda. Kvar står dock risken för att bli hemmablind och att andra faktorer än

det som för en kristen kyrka är de väsentliga och långsiktigt hållbara kvalitetsfaktorererna vinner inflytande över verksamheten.

Kyrkostyrelsen bör sätta samman och inbjuda till en internationell referensgrupp, bestående av kyrkoledare och akademiska teologer med internationell och ekumenisk bredd och kristen och mänsklig integritet. Gruppen bör förstås domineras av lutherska företrädare. Hur gruppen sammansätts, om den också får rymma företrädare som kan förväntas ge kritiska perspektiv på Svenska kyrkans nationella verksamhet, blir i sig ett tecken på kvaliteten i kyrkostyrelsens arbete. Rapporten från en sådan internationell referensgrupp bör årligen bli ett väsentligt inslag i kyrkans systematiska kvalitetsarbete och ett givet inslag i årsrapporten. På så sätt kan förutsättningarna öka för att Svenska kyrkan uppnår det mål som Kristus har kallat henne till att uppnå, Gud till ära och människor till frälsning.

Lerum och Vara den 23 juli 2014

Fredrik Sidenvall (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2014:100
av Louise Callenberg

En kyrka utan tillgång till barnpornografi

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att uppmana samtliga delar av Svenska kyrkans organisation att installera en mjukvara som säkerställer att det inte går att titta på, ladda ner eller distribuera barnpornografi via Svenska kyrkans datorer eller nätverk.

Motivering

Att inneha, titta på eller distribuera barnpornografi är olagligt i Sverige. Rapporter om att människor påträffas med barnpornografi kommer ständigt. Vi blir alla förvånade över hur stort problemet verkar vara i samhället. Om detta beror på internets utbredning eller om det är ett latent problem som alltid har funnits i samhället, men som nu synliggjorts på grund av internet, vet vi inte. Det vi vet är att bakom varje bild ligger också ett människoöde, en ödelagd barndom och ett stort trauma för offret.

Oavsett anledningen så är problemet så tydligt att vi anser att det är dags att Svenska kyrkan tydligt visar sitt ställningstagande och försäkrar sig om att policyn mot barnpornografiskt material eller sexuellt övergreppsmaterial efterföljs och ser till att sådant material inte kan förekomma i datorer eller nätverk som tillhör Svenska kyrkan.

Ett av kyrkans viktigaste uppdrag är att värna om de mest utsatta. Att titta på barnpornografiska bilder är mycket mer än att titta på sexuellt övergreppsmaterial. Enligt internationella studier är kopplingen mellan att titta på barnpornografiska bilder och att begå fysiska övergrepp på barn mycket stark. Rapporter från Storbritannien säger att 55 procent av de som tittar på barnpornografiskt material också begår övergrepp medan man i USA ser ännu starkare samband som i studien av Michael Bourkei, *The Butner Study*.

Med anledning av ovanstående vill jag att kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att införskaffa en mjukvara som förhindrar att Svenska kyrkans datorer och nätverk kan användas för att titta på, ladda ner eller distribuera barnpornografi. Svenska kyrkan ska även polisanmäla överträdelser för att stoppa eventuella pågående övergrepp.

Det är viktigt att veta att dessa mjukvaror endast reagerar på klassificerad barnpornografi, d.v.s. material som har definierats som barnpornografi av polisen eller Interpol.

Stockholm den 22 juli 2014

Louise Callenberg (S)

Kyrkomötet
Motion 2014:101
av Sofija Pedersen Videke

Översyn av utbildning inom själavård

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över dagens utbildning i själavård samt, om så behövs, komma med förslag till förbättringar.

Motivering

Själavård är en viktig del av Svenska kyrkans möten med människor.

Under det senaste året har frågor väckts kring Svenska kyrkans själavård. Det väcker i sin tur frågor kring prästers utbildning i själavård.

Den utbildning som präster har inom ämnet själavård ligger i slutet av utbildningen, då de ekonomiska förutsättningarna kommer från nationell nivå. Kanske behövs mer tid för undervisning i detta viktiga ämne under utbildningen? Kanske behövs möjlighet till fortbildning på nationell nivå?

Jag yrkar att kyrkomötet ger kyrkostyrelsen i uppdrag att göra en översyn av utbildning i själavård, gärna i samtal med biskopsmötet och stiftsadjunkterna för själavård.

Rydebäck den 23 juli 2014

Sofija Pedersen Videke (S)

Kyrkomötet
Motion 2014:102
av Ola Isacsson och Anders Roos

Kyrkohandbokens relation till tidigare ekumeniska och läromässiga ställningstaganden

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i kommande skrivelse med förslag till kyrkohandbok belysa vilka överväganden och vägval som gjorts med anledning av de ekumeniska dokument Svenska kyrkan tagit ställning till sedan nuvarande kyrkohandbok antogs, särskilt dokument som tagits fram inom Lutherska världsförbundet och Kyrkornas världsråd.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i kommande skrivelse med förslag till kyrkohandbok belysa vilka överväganden och vägval som gjorts med anledning av de ekumeniska dialoger Svenska kyrkan deltar och deltagit i sedan nuvarande kyrkohandbok antogs.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i kommande skrivelse med förslag till kyrkohandbok belysa vilka överväganden och vägval som gjorts med anledning av att kyrkomötets beslut kring dokumentet *Guds vägar – judendom och kristendom*.

Motivering

Sedan åtskilliga årtionden är ekumeniska dialoger och överenskommelser en väsentlig del av Svenska kyrkans lärobildning. Vidare har Svenska kyrkan fattat beslut kring sin syn på judendomen. Även dessa beslut har läromässiga konsekvenser, vilka rimligen får genomslag i Svenska kyrkans gudstjänstordningar.

I hög grad är det kyrkomötet som fattar beslut med anledning av nämnda dialoger, överenskommelser och att teologiska problemområden arbetas igenom. Därför är det viktigt att kyrkomötet får en återkoppling av hur besluten påverkat det förslag till ny kyrkohandbok som kyrkostyrelsen lägger fram för beslut i kyrkomötet.

Växjö och Sollentuna den 23 juli 2014

Ola Isacsson (POSK)

Anders Roos (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2014:103
av Inga Alm

Församlingsutveckling – ej avveckling

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att initiera ett arbete som stimulerar till församlingsutveckling – ej avveckling – för en levande rikstäckande öppen folkkyrka och som tar till vara ett lokalt engagemang underifrån innan strukturförändringar beslutas.

Motivering

Ett spirande församlingsarbete blir tydligt när det är lokalt förankrat med nära kopplingar mellan den gudstjänstfirande församlingen, de beslutande organen och andra aktiva. Det utgör grunden för en hållbar gemenskap där tro och liv kan växa.

De strukturförändringar som pågått en tid inom olika stift kan därför utgöra ett allvarligt hot om vi i fortsättningen vill ha en levande öppen folkkyrka. Konsekvensanalyser i vid mening inte minst för landsbygden och mindre tätorter är nödvändigt underlag att ta fram.

Förändringar i den kyrkliga indelningen måste vara lokalt förankrade och bygga på initiativ från församlingarna och dess medlemmar. Påtvingade förändringar uppifrån strider mot principen att kyrkan byggs underifrån – i och av församlingarna.

I Uppsala stift har en målbild tagits fram för pastoratsindelningen. I förslaget fortsätter centraliseringen och sammanslagningen av församlingar och pastorat. År 2013 fanns 80 pastorat, från årsskiftet 66 och enligt målbilden ca 40 pastorat. Antalet församlingar har från år 2000 minskat från 211 till 127 i år.

De kyrkligt förtroendevalda har nu påbörjat arbetet i en ny mandatperiod. På många håll har stora förändringar redan genomförts genom sammanslagning av församlingar eller bildande av storpastorat. Erfarenheterna av de nya församlingsråd som eventuellt nu bildats i pastoraten finns inte. Att då komma med vittgående förslag till förändringar av den kyrkliga indelningen riskerar att förlama ett lokalt utvecklingsarbete och kväva det engagemang för verksamheten och för kyrkorna som finns idag. En inriktning borde i stället vara att stimulera en dialog där det lokala engagemanget tas tillvara.

Svenska kyrkan bör därför initiera ett arbete som stimulerar till församlingsutveckling i folkkyrkan och där alla blir medvetna om konsekvenserna av den pågående strukturförändringen och aktivt arbetar för ett lokalt engagemang underifrån.

Alunda den 23 juli 2014

Inga Alm (C)

Kyrkomötet
Motion 2014:104
av Per Lindberg

Ändra formerna för kyrkoval

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda och återkomma med förslag på nödvändiga ändringar i kyrkoordningen, så att indirekt valsätt kan användas vid val till stiftsfullmäktige och kyrkomöte vid kyrkovalet 2017.

Motivering

Vilket valsystem är lämpligt för ett trossamfund och organisation som Svenska kyrkan? Det är nu dags för oss att våga tänka nytt!

Frågan om kyrkoval behöver nu bearbetas på allvar, självklart inom kyrkan men också i den allmänna debatten. De politiska partier som ställer upp i årets riksdagsval behöver också ta en allvarlig funderare på den roll de, som i grunden sekulära organisationer, spelar i ett av Sveriges trossamfund.

Församling/pastorat är den grundläggande enheten i Svenska kyrkan. Det är där evangeliet förkunnas och kyrkan rör oss som bor och vistas där. Det är i första hand i församlingen vi medlemmar är kallade att ta ansvar.

En demokratisk uppbyggnad tillhör ju Svenska kyrkans identitet. Nuvarande valsystem kan dock sägas vara en rest av det gamla statskyrkosystemet och ett enhetssamhälle som inte längre finns. Reformen med direkta val till stiftsfullmäktige och kyrkomöte, som beslutades 1999 av det av riksdagspartierna dominerade kyrkomötet, har inte motsvarat förhoppningarna. Tvärtom finns flera oroväckande tendenser och risker:

Ledamöter kan väljas utan att vara förankrade i en församlingssamfund.

Om invalda ledamöter i första hand anses vara lojala med sekulära partier riskerar kyrkomötets beslut att tappa i trovärdighet. Skulle framtida kyrkomötesbeslut om kyrkans böcker och gudstjänstordningar inte uppfattas vara legitima riskeras i förlängningen hela Svenska kyrkans sammanhållning. (Där är vi inte än, men bara att risken finns bör leda till eftertanke.)

Valdeltagandet är lågt och det är orimligt dyrt.

Under 15 procent av medlemmarna deltar i kyrkoval. Det är många personer, men det är värt att notera att det ändå är en krympande skara eftersom ej kyrkotillhöriga och de som gått ur inte deltar alls. Det här är långt ifrån det antal som krävs för att ett direktvalt kyrkomöte kan anses legitimt. Jämför med ett riksdagsval – ett så lågt valdeltagande skulle uppfattas som en katastrof. En demokratiutredning skulle omgående tillsättas och åtgärder vidtas.

Mycket stora resurser läggs på att genomföra kyrkovalen och det kommer att bli ännu orimligare i en framtid med krympande ekonomi. Det är möjligt att minska kostnaderna dramatiskt.

Den rikstäckande valrörelsen skrämmer.

Varje valår ökar antalet medlemmar som utträder. I ett rikstäckande val är det omöjligt att ha kännedom om de som kandiderar. Detta utnyttjas cyniskt och valrörelserna präglas snarast av skrämselfpropaganda. Valplattformarna är många gånger utslätade vilket leder till att väljarna förleds att rösta mot snarare än rösta för.

Direkta val i församlingen är en bra ordning även om formerna har varierat över tid. Ledamöter till stiftsfullmäktige och kyrkomöte valdes tidigare indirekt av representanter från de nyvalda lokala fullmäktigeförsamlingarna. Att åter införa en ordning där församlingarna är grunden för val till stiftsfullmäktige och kyrkomöte skulle ge goda förutsättningar att utveckla den inomkyrkliga demokratin i dagens svenska kyrka. Riskerna och det demokratiska underskottet med nuvarande system behöver åtgärdas och det är nu dags att våga tänka nytt!

Skövde den 23 juli 2014

Per Lindberg (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2014:105
av Kekke Paulsson m.fl.

Vidgning av begreppet kyrkomusik

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att initiera ett brett samtal kring vilket utrymme olika typer av musikaliska uttryck får i vår kyrka, med syftet att vidga begreppet kyrkomusik.

Motivering

Musiken är en viktig del av Svenska kyrkans verksamhet, för många människor kan musiken vara en avgörande faktor för varför hen väljer att engagera sig i kyrkan. Runtom i landet finns unga människor som älskar att spela instrument och sjunga. I vissa sammanhang bjuds de in att medverka i gudstjänster och andra församlingsaktiviteter. Ungdomars musicerande i kyrkan kan naturligtvis ta sig uttryck i att spela traditionella psalmer på orgel eller sjunga ett klassiskt körstycke, men oftast handlar det om andra genrer och andra instrument.

Men det är inte endast ungdomars musicerande som utgör andra varianter av musiken i Svenska kyrkan än den traditionella. Det finns mängder med internationell kyrkomusik, som definitivt gör sig bäst på andra instrument än orgeln. Det finns ett helt hav av låtskrivare och kompositörer, såväl kyrkliga som ickekyrkliga, vars musik och texter är uttrycksfulla och som passar i kyrkan.

Ändå är det fortfarande som om det finns A-musik och B-musik i kyrkans värld. Orgeln och den klassiska kyrkomusiken har en tydlig särställning. I kyrkomusikerutbildningarna, i de ekonomiska fördelningarna, i rekryteringar av församlingsmusiker och stiftskonsulenter, ja på alla nivåer prioriteras orgelspel, klassisk kör och traditionell kyrkomusik.

Vad är kyrkomusik? Vi vill se en rejäl genomlysning av begreppet och ett brett samtal kring vilket utrymme olika typer av musikaliska uttryck får i vår kyrka.

Stockholm den 15 juli 2014

Kekke Paulsson (ViSK)

Birgitta Söderfeldt (ViSK)

Berit Bornecrantz Dias (ViSK)

Kyrkomötet
Motion 2014:106
av Anna Ekström m.fl.

Gör det möjligt att välja församlingstillhörighet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur man kan skapa ökade möjligheter för kyrkotillhöriga att kunna välja att tillhöra en annan församling eller ett annat pastorat än den församling eller det pastorat som de är bosatta inom.

Motivering

Svenska kyrkans medlemmar kan idag vara aktiva och engagerade församlingsmedlemmar i stort sett i vilken församling de vill. Det är bra att enskildas engagemang inte onödigt begränsas till den församling som de tillhör. Vad skulle då våra öppna kyrkportar och talet om en öppen gemenskap betyda?

Men för dem som av en eller annan anledning väljer att engagera sig i en annan församling än den där de är bosatta kvarstår dock en betydelsefull begränsning i och med att de inte kan bli tillhöriga i den valda församlingen. Därigenom tvingas de fortsätta betala kyrkoavgift till den församling som de inte längre vill vara med i. Vidare begränsas deras möjlighet till kyrkopolitiskt engagemang. Har du till exempel varit bosatt i en församling hela ditt liv och flyttar till ett boende i en annan del av samhället kan du ha korsat en församlingsgräns och får inte längre på pappret tillhöra din "hemförsamling".

Det är viktigt att medlemskapet i Svenska kyrkan känns som något värdefullt och relevant. Kyrkan måste sätta medlemmen i centrum. En utökad möjlighet till att tillhöra och vara medlem i en annan församling än en församling inom ett pastorat där du råkar vara bosatt ser vi som en naturlig utveckling och del av Svenska kyrkan. Därför vill vi att kyrkomötet ska besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur man kan skapa ökade möjligheter för kyrkotillhöriga att kunna välja att tillhöra en annan församling eller ett annat pastorat än den församling eller det pastorat som de är bosatta inom.

Karlskrona den 22 juli 2014

Anna Ekström (FiSK)

Georg Lagerberg (FiSK)

Jerker Schmidt (FiSK)

Ulla Littgren (FiSK)

Tomas Jansson (FiSK)

Kenneth Nordgren (FiSK)

Magnus Hedin (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2014:107
av Anna Ekström m.fl.

Ta fram en mångfaldsplan

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en mångfaldsplan för Svenska kyrkans nationella arbete.

Motivering

Svenska kyrkan på nationell nivå bör liksom flera stift och församlingar ta fram en mångfaldsplan.

Genom att ta fram en mångfaldsplan kan Svenska kyrkan på nationell nivå tydliggöra hur man som arbetsgivare arbetar för att bli en inkluderande arbetsgivare som aktivt arbetar för att motverka diskriminering utifrån gällande diskrimineringslagens samtliga diskrimineringsgrunder.

Karlskrona den 22 juli 2014

Anna Ekström (FiSK)

Georg Lagerberg (FiSK)

Kenneth Nordgren (FiSK)

Ulla Littgren (FiSK)

Jerker Schmidt (FiSK)

Peter Nordgren (FiSK)

Magnus Hedin (FiSK)

Tomas Jansson (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2014:108
av Anna Ekström m.fl.

Avskaffa lagen om Svenska kyrkan

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan ska avskaffas.

Motivering

Civilsamhällets politiker ska bidra till att det civila samhället ges goda förutsättningar. Det ska vara enkelt och uppskattat att engagera sig i organisationer. Trossamfunden är en central del av det civila samhället inte minst Svenska kyrkan. Staten har ett ansvar för att säkra en fri religionsutövning, men ska därutöver inte ta ställning för en viss religion eller vissa samfund. För att Svenska kyrkan ska stå helt fri från statlig styrning bör den särskilda lagen om Svenska kyrkan avskaffas.

1998, inför skiljandet mellan kyrka och stat, utfärdades lagen om Svenska kyrkan. Lagen föreskriver bland annat vad Svenska kyrkan ska ha för tro, församlingarnas grundläggande uppgift, var man ska vara medlem, i vilken församling, stift och att alla stift måste ha en biskop.

Vi anser att lagen reglerar inomkyrkliga frågor som Svenska kyrkan bör ha möjlighet att själv besluta om. Vi anser därför att kyrkomötet bör uppdra åt kyrkostyrelsen att i sina kontakter med regering och riksdag verka för att lagen om Svenska kyrkan ska avskaffas.

Karlskrona den 22 juli 2014

Anna Ekström (FiSK)

Georg Lagerberg (FiSK)

Ulla Littgren (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2014:109
av Berit Bornecrantz Dias m.fl.

Lokala dialogcentra

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda om ett samarbete med Nordiskt Centrum för Interreligiös Dialog skulle kunna etableras i syfte att skapa lokala dialogcentra på orter med samfund från flera religioner.

Motivering

Det interreligiösa arbetet runt om i landet är förhoppningsvis ännu bara i sin linda, eftersom mycket återstår att göra. Förebilder finns, som exempelvis Göteborgs Interreligiösa Center (GIC), som inspirerats av S:t Philip's Center i Leicester, England. Centret i Göteborg är mötesplats för stadens cirka hundra församlingar, som alla betraktas jämlikt. Centret är en neutral mötesplats, eftersom kommunen är finansör. Hit kommer också allmänheten, skilda bakgrunder och traditioner möts i en salig blandning. Kontinuerligt arrangeras seminarier, föredrag, utbildningar, tempelturer och festivaler.

Huvudman för centret är Göteborgs Interreligiösa Råd (GIR), som består av ledare från judendom, kristendom, islam, bahá'í, sikhism och hinduism. Enligt Interreligiösa rådets stadgar ska rådet "främja dialog och samverkan mellan olika religiösa företrädare i Göteborg. Tillsammans skall de verka för respekt och förståelse för religiöst liv och skapa mötesplatser för människor av olika tro."

Bakgrunden till det interreligiösa arbetet i Göteborg sträcker sig tillbaka till 1993 då Stiftelsen Nordiskt Centrum för Interreligiös Dialog (NCID) grundades av pastor Sigfried Deminger, rabbin Ronnie Cahana och imam Muhamad Yakoubi. Dessa tre stiftare begav sig, på Utrikesdepartementets begäran, till Sarajevo under brinnande krig för att statuera exempel och visa att fredlig samexistens, samhörighet och fredsvilja över religionsgränserna är möjliga. Idag är stiftelsens ordförande rabbin Peter Borenstein, som tillika är ordförande i Interreligiösa rådet och för Interreligiösa centrets styrgrupp.

NCID har betytt mycket för utvecklingen av det interreligiösa arbetet i staden, vilket pastor Agneta Wallenstam påminner om på Betlehemskyrkans blogg:

Man kan ju tänka att människor med annan tro är av en annan sort och att vi skall hålla oss ifrån varandra (...) bekämpa varandra. Andra menar istället att vi skall blanda ihop det vi tror på (...) och på så sätt hitta den gemensamma tron. Stiftelsen Nordiskt Centrum för Interreligiös Dialog i Göteborg, där Betlehemskyrkan är en flitig medlem, anser däremot att det är viktigt att var och en av oss är djupt rotade i sin egen religion (...) En stark identitet gör oss trygga och först då kan vi möta "de andra"

som individer i sann dialog och i sant samarbete. (...) Det är en stark vänskap som byggts upp i gruppen och jag, som varit med i många år, är övertygad om att gruppen gjort mycket gott så här långt, och hoppas på ett långt fortsatt samarbete.

Enligt § 9 i NCID:s stadgar kan man under vissa förutsättningar etablera lokala dialogcentra på andra orter inom Norden: "Stiftelsen kan verka för sitt ändamål genom att etablera dotterorganisationer i form av lokala dialogcentra."

Det skulle alltså kunna vara möjligt att Svenska kyrkan med hjälp av NCID tog initiativ till en etablering av dialogcentra på olika orter där det finns samfund från flera religioner.

Att det finns behov av detta förstår man av häftet *Det händer inte här – om trossamfundens insatser i samhällets krisberedskap* utgivet av Nämnden för Statligt Stöd till Trossamfund (2011):

I städer med mångkulturell prägel finns ett stort behov av att få råd kring kontakter in i den mångkulturella verkligheten och de olika religiösa samfunden. De olika försöken till religionsdialoggrupper får en viktig funktion i detta sammanhang. (...) Praktisk religionsdialog har blivit en kraft i motståndet mot polarisering, rasism och mot utpekande av syndabockar. (...) Globaliseringen innebär att kriser och krig i världen får konsekvenser i min egen stadsdel. Samfunden kan vara med och bidra till skapandet av dialogplatser, så att inte konflikterna blir oförsonliga i de nära stadsdelarna.

Enligt migration.se var år 2013 cirka 15,9 procent av Sveriges befolkning utlandsfödda. Med invandringen har mångfalden av religiösa riktningar ökat och Svenska kyrkan har idag som majoritetskyrka ett ur kristet perspektiv självklart ansvar för dialog med de andra samfunden. Bibeln visar vägen. Vi är skapade till Guds avbild (1 Mos. 1:27). Det gäller universellt, oavsett religion, att varje människa har ett okränkbart värde. Vi kristna, liksom judar och muslimer har socialt ansvar för främlingar: "En invandrare får du inte kränka eller förtrycka: ni var ju själva invandrare i Egypten." (2 Mos 22:2, Bibel 2000). Enligt hinduismen finns en gudomlig kraft – Brahman – i allt. "När man ser denna högre natur i alla kroppar är man i godhetens kvalitet." (sidan 781, Bhagavad Gita, Stockholm 1977). Vi delar alltså denna inställning över religionsgränserna.

Kyrkornas världsråd, Påvliga rådet för interreligiös dialog och Evangeliska världssalliansen har tillsammans utformat dokumentet *Kristet vittnesbörd i en multireligiös värld* där kyrkornas rätt och ansvar att sprida det kristna budskapet fastställs, dock utan att använda metoder som är otillbörliga, tvångsliknande eller bedrägliga och med respekt för alla människor och för religionsfriheten. I dokumentet uppmanas kristna att bygga relationer över religionsgränserna och att fortsätta föra dialog.

Göteborg den 23 juli 2014

Berit Bornecrantz Dias (ViSK)

Anki Erdmann (ViSK)

Helena Näslund (ViSK)

Kekke Paulsson (ViSK)

Kyrkomötet 2014

inkl. valsammanträdet 2013

Volym 2 Bilagor

Innehåll i protokoll med bilagor från kyrkomötet 2014 inkl. valsammanträdet 2013

Volym 1 Protokoll och bilagor

Kyrkomötets valsammanträde protokoll 2013
Kyrkomötets protokoll 2014
Kyrkostyrelsens skrivelser, KsSkr 2014:1–3
Motioner, Mot 2014:1–109

Volym 2 Bilagor

Verksamhetsberättelse år 2013 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar
Verksamhetsberättelse år 2013 för Svenska kyrkans valprovsnämnd
Verksamhetsberättelse år 2013 för Svenska kyrkans överklagandenämnd
Gudstjänstutskottets betänkanden, G 2014:1–9
Organisationsutskottets betänkanden, O 2014:1–14
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkanden, TU 2014:1–13
Ekonomi- och egendomsutskottets betänkanden, EE 2014:1–11
Ekumenikutskottets betänkanden, Eu 2014:1–9
Kyrkolivsutskottets betänkanden, Kl 2014:1–20
Budgetutskottets betänkanden, B 2014:1–5
Kyrkorättsutskottets betänkanden, Kr 2014:1–6
Kyrkomötets skrivelser, KmSkr 2014:1–22
Personregister
Sakregister

*Alla dokument från kyrkomötet finns publicerade på kyrkomötets webbplats,
www.svenskakyrkan.se/kyrkomotet*

Verksamhetsberättelser

Verksamhetsberättelser

Verksamhetsberättelse år 2013 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar

Verksamhetsberättelse år 2013 för Svenska kyrkans valprovsningsnämnd

Verksamhetsberättelse år 2013 för Svenska kyrkans överklagandenämnd

Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar**Verksamhetsberättelse år 2013**

1 Ansvarsnämndens organisation och sammansättning**1.1 Ansvarsnämndens uppgifter**

Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar är enligt 10 kap. 8 § i kyrkoordningen ett särskilt organ för att pröva frågor om biskopars behörighet att utöva kyrkans vigningstjänst. Ansvarsnämnden ska självständigt fullgöra de uppgifter som anges i kyrkoordningen. Bestämmelser om ansvarsnämndens sammansättning, beslutförhet och omröstningsregler finns i 14 kap. i kyrkoordningen. Ansvarsnämnden har att utifrån bestämmelserna i 8 kap. 8 § i kyrkoordningen pröva behörigheten att biskopsvigas hos dem som erhåller röster i nomineringsval. Ansvarsnämnden ska vidare, enligt 30 kap. 7 § i kyrkoordningen, pröva frågor om biskopars rätt att utöva kyrkans vigningstjänst. Ansvarsnämnden fastställde i inledningen av sin verksamhet en arbetsordning vari bl.a. regleras delegationer till nämndens ordförande och sekreterare.

1.2 Ansvarsnämndens ledamöter och ersättare

Ansvarsnämnden ska enligt 14 kap. 2 § i kyrkoordningen bestå av en ordförande som är eller har varit ordinarie domare, en ledamot som är präst och har avlagt teologie doktorsexamen, en ledamot som är präst och antingen har varit ledamot i ett domkapitel eller har annan motsvarande erfarenhet och en ledamot som är lekman och antingen har varit ledamot av ett domkapitel eller har annan motsvarande erfarenhet. För var och en av ledamöterna ska det finnas en personlig ersättare, som uppfyller de kvalifikationskrav som ställs för respektive ledamot.

Ansvarsnämnden har under år 2013 bestått av följande ledamöter och ersättare.

Ledamöter

Lagmannen Robert Schött, ordförande, kyrkoherden Ingemar Söderström, domkyrkokaplan teol.dr Thomas Stoor och kurssekreteraren Monica Andréasson.

Ersättare

Lagmannen Fredrik von Arnold för Robert Schött, f.d. sjukhusprästen Astrid Andersson Wretmark för Ingemar Söderström, stiftsadjunkten Karl-Gustav Sjögren för Thomas Stoor och fil.dr Elisabeth Engberg för Monica Andréasson.

Sekreterare

Hovrättsrådet Maria Wetterstrand Hagström.

Sammanträden

Under år 2013 har nämnden sammanträtt tre gånger, varav två har varit telefonsammanträden. Sammanträdena har ägt rum den 12 juni och den 19 september per telefon samt den 5 december i Uppsala.

1.3 Kansli- och ekonomifrågor m.m.

Av 14 kap. 2 § fjärde stycket i kyrkoordningen framgår att sekreterare och föredragande i Ansvarsnämnden är en jurist som utses av nämnden. Sekreteraren anställs dock av kyrkokansliet som också – efter samråd med Ansvarsnämndens ordförande – fastställer ersättning för sekreterarens arbete.

Ansvarsnämnden, som inte avses bedriva någon egen löpande tillsyns- eller utredningsverksamhet, har inte något självständigt budgetansvar eller egen internbudget. Kostnaderna för Ansvarsnämndens verksamhet har för budgetåret 2013 täckts genom anslaget för verksamhetsområdet Kyrkomötet.

Nämndens kansligöromål fullgörs av personal vid kyrkokansliet. Under året har nämndens sekreterare biträtts av avdelningssekreteraren Karin Bohlin, kyrkorättsavdelningen.

Ansvarsnämnden har en egen hemsida, www.svenskakyrkan.se/ansvarsnamnden, som uppdateras genom kyrkokansliets försorg.

2 Ansvarsnämndens inriktning och effektmål

Ansvarsnämndens verksamhet har liksom tidigare varit inriktad på att avgöra inkomna ärenden på ett rättssäkert och effektivt sätt samt att detta ska ske utan onödigt dröjsmål. Inriktningen är att medianåldern för avgjorda ärenden inte bör överstiga fyra månader för tillsynsärenden och två månader för ärenden om behörighetsprövning inför biskopsval.

3 Inkomna och avgjorda ärenden

Under året inkom åtta ärenden. Fem av de dessa avsåg anmälningar mot biskopar, ett avsåg behörighetsprövning inför biskopsval och två var av administrativ karaktär. Nämnden avgjorde under året samtliga inkomna ärenden.

4 Prognos om ärendeutvecklingen

Antalet inkommande ärenden var färre än under år 2012. Det finns skäl att anta att antalet ärenden under år 2014 kommer att vara oförändrat i förhållande till antalet ärenden år 2013.

5 Behov av översyn av vissa bestämmelser i kyrkoordningen m.m.

Ansvarsnämnden ser, utifrån nämndens perspektiv, för närvarande inte behov av ändringar i kyrkoordningen.

Uppsala den 20 maj 2014

Robert Schött

Robert Schött
Ordförande

Maria Wetterstrand Hagström

Maria Wetterstrand Hagström
Sekreterare

Svenska kyrkans valprovsningsnämnd

Verksamhetsberättelse år 2013

1.1 Valprovsningsnämndens uppgifter

Svenska kyrkans valprovsningsnämnd är enligt 10 kap. 9 § kyrkoordningen ett särskilt organ för att pröva överklaganden av val. Valprovsningsnämnden ska självständigt fullgöra de uppgifter som anges i kyrkoordningen. Bestämmelser om Valprovsningsnämndens sammansättning, beslutsförhet och omröstningsregler finns i 15 kap. i kyrkoordningen.

Av 38 kap. 90 § i kyrkoordningen framgår att direkta val får överklagas till Valprovsningsnämnden. I samma bestämmelse regleras vilka administrativa valbeslut som får överklagas särskilt och vilka som får överklagas endast i samband med det val beslutet gäller. Även andra val enligt kyrkoordningen får överklagas till Valprovsningsnämnden, t.ex. biskopsval (jfr 8 kap. 38 § i kyrkoordningen).

Valprovsningsnämnden fastställde den 26 oktober 2000 en arbetsordning vari bl.a. regleras delegationer till nämndens ordförande och sekreterare.

1.2 Valprovsningsnämndens ledamöter och ersättare m.fl.

Valprovsningsnämnden har under året bestått av följande ledamöter, ersättare och sekreterare.

Ledamöter

F.d. justitierådet Staffan Magnusson, ordförande, Sigvard Olsson, Birgit Friggebo, Stig-Göran Fransson, Anders Linger, Margareta Viklund och Soili Brunnberg.

Ersättare

F.d. justitierådet Per Virdesten, ersättare för ordföranden, Lars-Ola Dahlqvist, Key Lundegård, Lennart Kjellin, Per Lindberg, Bertil Olsson och Torbjörn Lindahl.

Sekreterare

Hovrättsrådet Gun Lombach och hovrättsrådet Stefan Nyman biträdande sekreterare.

Till nya ledamöter och ersättare för mandatperioden 2014–2017 har följande utsetts:

Ledamöter

F.d. justitierådet Staffan Magnusson, ordförande, Lars-Ola Dahlqvist, KG Johansson, Bertil Persson, Stig-Göran Fransson, Birgit Friggebo och Bertil Olsson.

Ersättare

F.d. justitierådet Per Virdesten, ersättare för ordföranden, Titti Ådén, Christer Björk, Per Lindberg, Lisbeth Göransson, Terence Hongslo och Torbjörn Lindahl.

Sammanträden

Under år 2013 har nämnden sammanträtt tre gånger: den 18 juli, 12 november och 10 december.

1.3 Kansli- och ekonomifrågor m.m.

Valprovsningsnämnden har inte något självständigt budgetansvar och ingen egen internbudget. Kostnaderna för Valprovsningsnämndens verksamhet har för budgetåret 2013 täckts genom anslaget för verksamhetsområdet Kyrkomötet.

Nämndens kansligöromål har fullgjorts av planeringssekreteraren Karin Bohlin vid kyrkokansliets kyrkorättsavdelning.

På Valprovsningsnämndens webbplats på internet publiceras bl.a. referat av nämndens beslut i avidentifierat skick, både i kortform och i fulltext: (www.svenskakyrkan.se/valprovsningsnamnden).

2.1 Inkomna ärenden

Under år 2013 har 10 ärenden kommit in. Ett ärende, verksamhetsberättelse, har initierats av nämnden.

2.2 Avgjorda ärenden

Nämnden har behandlat nio överklaganden i samband med valet 2013. Av dessa avsåg två ärenden överklagande inför valet och sju ärenden överklagande efter valet. Ett ärende har avsett verksamhetsberättelse för år 2012. Vidare har ordföranden skrivit av ett ärende efter återkallelse.

Stockholm den 19 juni 2014

Staffan Magnusson
Ordförande

Gun Lombach
Sekreterare

I beslutet har deltagit: Staffan Magnusson, ordförande, Lars-Ola Dahlqvist, Kåge Johansson, Bertil Persson, Stig-Göran Fransson, Birgit Friggebo och Bertil Olsson.

Övriga närvarande: Per Virdesten, Christer Björk, Torbjörn Lindahl och Terence Hongslo.

Svenska kyrkans överklagandenämnd**Verksamhetsberättelse år 2013**

1 Överklagandenämndens organisation och sammansättning

1.1 Överklagandenämndens uppgifter

Enligt 13 § lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan ska beslut som avser att någon inte får ta del av Svenska kyrkans handlingar överprövas på det sätt som Svenska kyrkan bestämmer. I den utsträckning Svenska kyrkan bestämmer får också andra beslut överprövas. För att inom Svenska kyrkan ytterst pröva sådana frågor ska enligt lagen om Svenska kyrkan inrättas ett särskilt organ. Ordföranden i detta organ ska vara eller ha varit ordinarie domare.

Svenska kyrkans överklagandenämnd är enligt 10 kap. 10 § i kyrkoordningen ett särskilt organ för att ytterst överpröva beslut inom Svenska kyrkan. Överklagandenämnden ska självständigt fullgöra de uppgifter som anges i kyrkoordningen. Bestämmelser om Överklagandenämndens sammansättning, beslutförhet och omröstningsregler finns i 16 kap. i kyrkoordningen. Utöver särskilda bestämmelser i kyrkoordningen om överklagande till Överklagandenämnden anges i 58 kap. 18 § i kyrkoordningen att det är Överklagandenämnden som prövar frågor om omprövning, dvs. motsvarande resning och återställande av försutten tid. Därutöver kan Överklagandenämnden med stöd av 58 kap. 1 § andra stycket i kyrkoordningen pröva överklaganden av sådana arbetsgivares beslut som enligt ett kollektivavtal mellan Svenska kyrkan som arbetsgivare och en eller flera arbetstagarorganisationer särskilt får överklagas på detta sätt. Överklagandenämnden fastställde den 12 april 2000 en arbetsordning vari bl.a. regleras delegationer till nämndens ordförande och sekreterare.

1.2 Överklagandenämndens ledamöter och ersättare

Överklagandenämnden ska enligt 16 kap. 2 § i kyrkoordningen bestå av en ordförande som är eller har varit ordinarie domare, en ledamot som är präst och har avlagt teologie doktorsexamen, en ledamot som är präst och har dokumenterad kunskap och erfarenhet inom det kyrkorättsliga området, en ledamot som har avlagt juris kandidatexamen eller juristexamen, samt en övrig ledamot. Ledamöterna ska ha god kännedom om Svenska kyrkans verksamhet. För ordföranden ska det finnas en personlig ersättare medan det för var och en av de övriga fyra ledamöterna ska finnas två personliga ersättare, som uppfyller de kvalifikationskrav som ställs för respektive ledamot. Ersättaren Catharina Segerbank avträdde från sitt uppdrag per den 31 december 2012 utan att någon utsågs i hennes ställe. Överklagandenämnden har under år 2013 bestått av följande ledamöter och ersättare:

Ledamöter

F.d. kammarrättspresidenten Elisabeth Palm, ordförande, teol.dr Kenneth Nordgren, f.d. domprosten teol.lic. Hans-Olof Hansson, f.d. stiftssekreteraren jur.kand. Torgny Werger och lantbrukaren Karl Erik Olsson.

Ersättare

Lagmannen Ingvar Paulsson för Elisabeth Palm, teol.dr och fil.kand. Kjell Kallenberg för Kenneth Nordgren, teol.lic. biskop em. Caroline Krook och kontraktsprosten teol.kand., fil.mag. Lars Viper för Hans-Olof Hansson, docenten i processrätt Eric Bylander samt f.d. stiftssekreteraren jur.kand. Gunnar Samuelsson för Torgny Werger, leg. tandläkaren Bengt Peterson och jur.kand., fil.kand. Ann-Sofie Nelstrand för Karl Erik Olsson.

Sekreterare

Lagmannen Lars Bjurstam och hovrättsrådet Maria Wetterstrand Hagström.

Sammanträden

Under år 2013 har nämnden sammanträtt fem gånger. Sammanträdena har ägt rum den 15 februari per telefon, den 22 mars, 14 juni och den 6 september i Göteborg samt den 14 november i Uppsala.

1.3 Kansli- och ekonomifrågor m.m.

Av 16 kap. 2 § fjärde stycket kyrkoordningen framgår att sekreterare och föredragande i Överklagandenämnden är jurister som utses av nämnden. Sekreterarna anställs dock av kyrkokansliet som också – efter samråd med Överklagandenämndens ordförande – fastställer ersättningen för sekreterarnas arbete.

Överklagandenämnden har inte något självständigt budgetansvar eller egen internbudget. Kostnaderna för Överklagandenämndens verksamhet har för budgetåret 2013 täckts genom anslaget för verksamhetsområdet Kyrkomötet.

Nämndens kansligöromål fullgörs av personal vid kyrkokansliet. Under året har nämndens sekreterare biträtt av avdelningssekreteraren Karin Bohlin, kyrkorättsavdelningen.

Överklagandenämndens avgöranden publiceras på Svenska kyrkans hemsida, www.svenskakyrkan.se/overklagandenamnden. Hemsidan uppdateras genom kyrkokansliets försorg.

2 Överklagandenämndens inriktningsmål och effektmål

Överklagandenämndens verksamhet har liksom tidigare varit inriktad utifrån ett mål som kan preciseras till att nämndens ärenden ska avgöras på ett rättssäkert och effektivt sätt samt effektmålet att medianåldern för ärenden som avgörs genom nämndbeslut inte bör överstiga tre månader. Nämnda mål anser sig Överklagandenämnden väsentligen ha uppfyllt under 2013.

3 Överklagandenämndens ärenden

3.1 Inkomna ärenden

Från	Överklaganden/ Begäran om omprövning eller beslutsprövning				Övriga ärenden			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
Överklagandenämnden	0	0	7	1	3	1	1	1
Kyrkomötet	0	0	0	0	0	0	0	0
Kyrkostyrelsen	0	0	1	1	1	3	2	1
Stiftsstyrelse	0	2	4	14	0	0	0	0
Domkapitlet i Uppsala stift	1	0	1	1	0	0	0	0
Domkapitlet i Linköpings stift	1	5	2	3	0	1	0	0
Domkapitlet i Skara stift	1	1	1	5	0	0	0	0
Domkapitlet i Strängnäs stift	2	2	2	0	0	0	0	0
Domkapitlet i Västerås stift	3	6	2	2	0	0	0	0
Domkapitlet i Växjö stift	3	6	4	5	0	0	0	0
Domkapitlet i Lunds stift	10	5	5	2	0	0	0	0
Domkapitlet i Göteborgs stift	11	6	3	3	0	0	0	0
Domkapitlet i Karlstads stift	2	0	0	0	0	0	0	0
Domkapitlet i Härnösands stift	0	3	0	2	0	0	0	0
Domkapitlet i Luleå stift	1	5	4	3	0	0	0	0
Domkapitlet i Visby stift	0	0	0	1	0	0	0	0
Domkapitlet i Stockholms stift	6	2	3	2	0	0	0	0
Annan	6	1	3	0	2	3	2	5
Summa	47	44	42	45	6	5	5	7

3.2 Avgjorda ärenden

Ärendetyp	Nämndbeslut				Ordförandebeslut			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
Administrativt ärende	5	1	2	2	0	0	6	1
Remisser	2	3	2	1	0	0	0	0
Utlämnande av kyrklig handling	0	0	0	0	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 29								
DK beslut om kyrkotillhörighet	1	1	0	3	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 29								
KS beslut om kyrkotillhörighet	0	0	0	0	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 31								
Behörighetsprövning – präst	0	2	0	0	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 31								
Obehörighet att utöva kyrkans vigningstjänst – präst	5	3	5	5	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 31								
Befogenhetsprövning – präst	1	2	1	1	0	0	0	0

Ärendetyp	Nämndbeslut				Ordförandebeslut			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
Överklagande enligt KO 32 Behörighetsprövning – diakon	0	1	0	1	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 32 Obehörighet att utöva kyrkans vigningstjänst – diakon	1	1	0	0	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 32 Befogenhetsprövning – diakon	1	0	0	0	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 34 Behörighetsprövning till tjänst som kyrkoherde/komminister	1	0	0	6	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 35 DK beslut om församlings- tillhörighet	0	0	1	0	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 35 Kyrkostyrelsens beslut om församlingstillhörighet	0	0	0	0	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 53 DK beslut om utlämnande av handling	2	2	1	1	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 53 Annat beslut om utlämnande av handling	1	1	4	0	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 56 Uppgifter i dataregister	0	0	0	0	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 57 Beslutsprövning – församling eller samfällighet	17	13	16	3	0	0	0	0
Beslutsprövning enligt KO 57 – stift, tillsättningsnämnd	1	4	3	18	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 57 Verkställighetsförbud	1	3	0	0	1	0	0	0
Beslut enligt KO 58:14 Verkställighetsförbud	0	0	0	1	0	0	0	1
Omprövning enligt KO 58:18	4	3	6	4	0	0	0	0
Avvisning	5	10	5	3	0	0	0	0
Summa	48	50	46	49	0	0	6	2

Av de 51 slutliga beslut som Överklagandenämnden fattat under 2013 har utgången i åtta beslut innefattat att det hos nämnden klandrade beslutet undanröjts, upphävts eller helt eller delvis ändrats eller att det beslutats att ärendet ska prövas på nytt. För de 52 slutliga beslut som Överklagandenämnden fattade 2012 var motsvarande siffra sju.

3.3 Prognos om ärendeutvecklingen

Av redovisningen i avsnitt 3.1 framgår att antalet ärenden som underställts Överklagandenämndens prövning under 2013 varit något fler än under 2012. Någon större förändring av antalet ärenden under 2014 jämfört med 2013 förväntas inte.

4 Behov av översyn av vissa bestämmelser i kyrkoordningen m.m.

Överklagandenämnden ser, utifrån nämndens perspektiv, för närvarande inte behov av ändringar i kyrkoordningen.

Uppsala den 9 juni 2014

Johan Munck
Ordförande

Maria Wetterstrand Hagström
Sekreterare

Gudstjänstutskottets betänkanden
G 2014:1–9

Gudstjänstutskottets betänkanden

- G 2014:1 Svenska kyrkans nattvardssyn
- G 2014:2 Odöptas tillträde till nattvardsbordet
- G 2014:3 De odöpta 18-åringarna
- G 2014:4 Fastan behöver vi ta fasta på
- G 2014:5 Vigselrätten och Svenska kyrkan
- G 2014:6 Kyrkohandbok för Svenska kyrkan
- G 2014:7 Veterangudstjänst och stöd till veteraner
- G 2014:8 Gör dopet till en fest för familjen, släkten, vännerna och *församlingen*
- G 2014:9 Vidgning av begreppet kyrkomusik

Kyrkomötet Gudstjänstutskottets betänkande 2014:1

Svenska kyrkans nattvardssyn

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:9 om Svenska kyrkans nattvardssyn. Motionären föreslår att kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda frågan kring vilken nattvardssyn som finns i vår Svenska kyrka, närmare bestämt att besluta när det bröd som använts i nattvardsmåltiden är Kristi kropp och blod och när det är vanligt bröd och vin.

Gudstjänstutskottet kan förstå den problematik motionären pekar på, men menar att en reglering är fel väg att handskas med frågan. Utskottet emotser ett kommande biskopsbrev om nattvarden som kan ge pastorala råd och öppna för samtal.

Gudstjänstutskottet föreslår kyrkomötet att avslå motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:9.

Motionens förslag

Motion 2014:9 av Anders Nihlgård, Svenska kyrkans nattvardssyn

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda frågan kring vilken nattvardssyn som finns i vår Svenska kyrka, närmare bestämt att besluta när det bröd som använts i nattvardsmåltiden är Kristi kropp och blod och när det är vanligt bröd och vin.

Bakgrund

Nattvarden är tillsammans med dopet ett av Svenska kyrkans två (eller tre, om bikten räknas in) sakrament och har därför en mycket central roll i såväl teologi som i praxis. Nattvardsfirandet är också något som under senare år haft en markant ökning. Den liturgiska rörelsen och inte minst ändringen 1979 när dopet gav tillträde till nattvardsbordet och därmed öppnade upp för barn att ta emot nattvarden är bidragande orsaker till denna ökning. Idag har Svenska kyrkans församlingar ungefär 1,8 miljoner kommunioner på ett år i huvudgudstjänst och ytterligare 800 000 vid andra gudstjänster.

Under reformationstiden utvecklades Luthers syn på nattvarden i relation till den Romersk-katolska kyrkan, men också i relation till t.ex. Calvin och Zwingli. Kort förstod Zwingli nattvarden i symbolisk mening, medan Calvin menade att det inte kan vara tal om en kroppslig närvaro utan blott en andlig sådan. I skriften *Om kyrkans babyloniska fångenskap* angriper Luther den romerska nattvardsläran om transsubstantiation, dvs. föreställningen att bröd och vin förvandlades och förlorade

sin naturliga substans. När Luther beskriver nattvardens innebörd utgår han från den bibliska berättelsen om nattvardens instiftande där syndernas förlåtelse ges. För Luther är det konkreta mottagandet och löftesordet det väsentliga. Det är först när Ordet kommer till som nattvarden blir ett sakrament. På så sätt avvisar Luther förvandlingstanken, men räknar samtidigt med Kristi verkliga eller reella närvaro i bröd och vin. I kraft av Ordet är bröd och vin Kristi sanna kropp och blod. Luther uttrycker det som att det är bröd och vin som utdelas, men ”i, med och under” de yttre elementen är det Kristi kropp och blod. Enligt Luther är alltså Kristi verkliga eller reella närvaro i bröd och vin knutet till Ordet och inte något som gäller bröd och vin tagna för sig själva. Detta knyter biskopsmötet an till i en skrivning angående diakoners utdelande av nattvardsgåvorna utanför gudstjänsten:

Biskoparna konstaterade att Ordet och nattvarden hör samman. På de vårdboenden, där gudstjänsten sänds över den lokala radion för de som inte kan komma till gudstjänstlokalen, bör det vara en möjlighet att efteråt dela sakramenten till dem som så önskat. Detta är dock ett undantag och gäller inte i andra sammanhang. (Biskopsmötet maj 2006, § 59 Nattvarden)

Svenska kyrkan har som en Luthersk kyrka sin grund i Luthers teologi, samtidigt har det med tiden utvecklats olika bruk— som också motionären påpekar – i förhållande till nattvarden. Bruk som idag vetter åt olika håll.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:9.

Nattvardens sakrament är centralt i såväl teologi som praxis i den kristna kyrkan. I den uttrycks ett trons mysterium som kan vara svårt att fånga i exakta formuleringar. Gudstjänstutskottet ser, liksom motionären, att olika bruk av nattvardens sakrament förekommer men menar att en detaljreglering inte är önskvärd. Det är av vikt att se att vår kyrkotraditions sätt att uttrycka Kristi närvaro i nattvardens bröd och vin, ”i, med och under”, skapar ett rum för förståelse.

Utskottet har fått kunskap om att ett biskopsbrev kommer att ges ut om nattvarden. Att biskopsmötet ger pastorala råd och möjliggör samtal är en god väg att gå för att hjälpa till att tränga djupare in i nattvardens mysterium.

Det är av stor vikt att olika synsätt kan rymmas inom Svenska kyrkan. Samtidigt ska Svenska kyrkan och dess sakramentsförvaltare ständigt förhålla sig till de skrifter som uttrycker kyrkans tro, bekännelse och lära samt visa respekt och vördnad för nattvardens mysterium i dess skilda uttryckssätt.

Med hänvisning till ovan förda resonemang föreslår gudstjänstutskottet kyrkomötet att avslå motion 2014:9.

På Gudstjänstutskottets vägnar

Sofija Pedersen Videke, *ordförande*

Niclas Blåder, sekreterare

Beslutande: Sofija Pedersen Videke, ordförande, Nanna Tranströmer, Lennart Åström, Maria Johansson-Berg, Johan Åkesson, Ola Isacsson, Torvald Johansson, Berth Löndahl, Katarina Ramnerö Ödestad, Sven Milltoft, Kenneth Nordgren, Sonja Grunselius, Kristina Backe, Alve Svensson och Jan Segerstedt.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Anna-Karin Stråle Börjesson, Niklas Nilsson, Gunilla Bengtsson, Roger Olsson, Gun Alingsjö Bäck, Lisa Tegby, Dag Sandahl, Per-Arne Waldenvik, Lena Jönsson, Anders Åkerlund, Jerker Alsterlund, Aron Emilsson, Bengt Inghammar och Elise Nilsson.

Biskoparna Esbjörn Hagberg och Per Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Gudstjänstutskottets betänkande 2014:2

Odöptas tillträde till nattvardsbordet

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:11 om de odöptas tillträde till nattvardsbordet. Motionären föreslår att kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda frågan om vilka bibliska skäl det finns att idag utesluta någon sökare från nattvardsbordet även om sökaren inte är döpt. Gudstjänstutskottet ser den problematik motionären pekar på, men menar att det trots detta finns starka såväl teologiska som historiska och ekumeniska skäl att bibehålla nuvarande ordning där dopet föregår nattvarden. Utskottet menar att frågan primärt måste hanteras lokalt och pastoralt på ett sådant sätt att dopet synliggörs och tillgängliggörs.

Gudstjänstutskottet föreslår kyrkomötet att avslå motionen.

Till betänkandet finns ett särskilt yttrande.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:11.

Motionens förslag

Motion 2014:11 av Anders Nihlgård, Odöptas tillträde till nattvardsbordet

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda frågan om vilka bibliska skäl det finns att idag utesluta någon sökare från nattvardsbordet även om sökaren inte är döpt.

Bakgrund

Genom historien har det varit självklart i Svenska kyrkan att dopet föregår nattvarden. Dop och konfirmation har tillsammans gett tillträde till nattvardsbordet. Idag har detta dock ändrats. Förändringen hör bland annat ihop med den internationella ekumeniska utvecklingen som kommer till uttryck i dokumentet *Baptism, Eucharist, Ministry* (BEM. Kyrkornas världsråd, 1982). Idag är nattvardsbordet öppet för alla som är döpta i Faderns, Sonens och den heliga Andens namn (20 kap. i kyrkoordningen). Ordningen med att dopet föregår nattvarden har dock ifrågasatts. I BEM-dokumentet är frågan inte föremål för behandling, men i en senare text från Kyrkornas världsråd *One Baptism: Towards Mutual Recognition* (2011) som behandlar reaktioner på BEM och förändringar i praxis får frågan om nattvardsdeltagande före dopet en egen punkt. I en kort skrivning påpekar man där att en förändring av nuvarande ordning inte bör göras (*One Baptism* s. 17).

Så som motionären påtalar har de odöptas tillträde till nattvardsbordet behandlats av kyrkomötet vid olika tillfällen. Gudstjänstutskottet har t.ex. behandlat frågan i

betänkandena G 2005:5 och G 2009:5. I G 2005:5 föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motionen och skriver:

Utskottet vill understryka vikten av att dop och nattvard hålls samman och kan därför inte tillstyrka någon förändring av Kyrkoordningen som skulle riskera att försvaga dopets ställning. Hur sakramenten i praktiken förvaltas ligger i den tjänstgörande prästens pastoralala ansvar. Det handlar både om att inbjuda till kommunion och att förbereda de ännu icke döpta till dopet.

Genom motion 2009:30 berördes frågan igen. I sitt yttrande (Ln 2009:6y) till motionen hänvisar Läronämnden till sitt tidigare yttrande från år 2005 (Ln 2005:11y) och skriver:

Svenska kyrkan står i den allmänkyrkliga tradition, som gällt alltsedan fornkyrkan, att dop och nattvard hör ihop. Oavsett kyrkotillhörighet inbjuds alla döpta till nattvardsbordet. Det skulle strida mot Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära att skilja dop och nattvard åt. Fokus i det pastoralala arbetet bör inriktas på hur människor, som ännu ej är döpta, kan inbjudas och förberedas för att ta emot dopet och därmed även nattvardens gåvor.

Gudstjänstutskottet bejakade läronämndens yttrande om sambandet mellan dop och nattvard (G 2009:5). Utskottet såg dock problem med hur detta samband hanteras i praktiken och menade att situationen kräver en teologisk och pastoral reflektion. Som svar på betänkandet har arbetsmaterialet *Till frågan om att nattvardsdeltagande är för de döpta* överlämnats till biskopsmötet. Det är ”avsett att vara till hjälp för biskoparna när de teologiskt och pastoralt aktualiserar det nödvändiga sambandet mellan dop och nattvard. Detta är ett ansvar för biskopsmötet, eftersom det är en pastoral fråga” (KsSkr 2012:2 bilaga 2, s. 115).

I biskoparnas brev *Leva i dopet. Brev från biskoparna till Svenska kyrkans präster och församlingar* berör man frågan om relationen dop och nattvard. Biskoparna pekar där bland annat på den ibland komplicerade relationen mellan dop och nattvard i den pastoralala verkligheten. Samtidigt är de tydliga med att påpeka vikten av att behålla ordningen med att dopet föregår nattvarden. Inte minst ur ett själavårdande perspektiv är detta viktigt, enligt biskoparna:

Man behöver inte känna efter om man tror tillräckligt idag för att gå till nattvarden. Är man döpt i Jesu namn är man välkommen till hans måltid. Däri ligger en väsentlig del av dopets själavårdande betydelse.

På min tro kan jag tvivla men inte på mitt dop. (*Leva i dopet*, s. 70).

Biskoparna menar också att i det pastoralala handlandet under en gudstjänst är det inte tillrådligt att ta reda på om en person är döpt eller inte, men om man vet att en person inte är döpt bör man på ett pastoralt klokt sätt söka ett tillfälle att föra ett samtal kring frågan. Biskoparna menar att vägen att gå måste vara att underlätta för dop istället för att ändra ordningen med att dop föregår nattvard. Man skriver: ”Vi behöver öppna vägen till nattvardsfirandet genom att underlätta steget till dopet för dem som längtar efter nattvarden. (*Leva i dopet*, s. 71).

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:11.
--

Dop och nattvard är sakrament och grundläggande i den kristna kyrkan. Historiskt har ordningen mellan dem sällan behövt problematiseras. Minskningen av antalet dop och utvecklingen i Sverige till ett mångreligiöst samhälle är den verklighet Svenska kyrkan står i. Denna utveckling medför bland annat att fler människor än tidigare inte självklart har tillgång till nattvardens sakrament. Utskottet ser också att denna utveckling lett till en viss problematisk diskrepans mellan teori och praxis i det pastoralas arbetet.

Utskottet menar dock att argumenten för att behålla nuvarande ordning är starka. En förändring så att dopet inte föregår nattvarden innebär ett brott med en mycket lång allmänkyrklig historisk tradition. Det innebär också att Svenska kyrkan skulle skilja ut sig på ett tydligt sätt i förhållande till andra kyrkor vilket skulle kunna få ekumeniska konsekvenser. Vidare skulle det kunna innebära att vissa pastoralas aspekter av dopet försvagas, inte minst själavårdsaspekten.

Bibliska motiv är centrala för teologisk reflektion i en luthersk kyrka. Bibeltexterna ger ingen entydig bild av hur dopet förhåller sig till nattvarden. Relationen mellan dop och nattvard är istället ett uttryck för den långa allmänkyrkliga tradition Svenska kyrkan står i. Att utreda frågan om bibliska skäl för att utesluta någon från nattvardsbordet, menar utskottet därför ger fel fokus på frågan.

Gudstjänstutskottet menar att det är av stor vikt att det finns en ordning, men att det likaså är av stor vikt att det finns en öppenhet för pastoralas överväganden i det enskilda fallet. Utskottet välkomnar en fortsatt teologisk och pastoral diskussion i frågan men vill särskilt framhålla vikten av att synliggöra dopet, inte minst i den lokala församlingen, så att onödiga hinder för dop tas bort och dopet görs känt och lättillgängligt för envar som så önskar.

Med hänvisning till ovan förda resonemang föreslår utskottet att motion 2014:11 ska avslås.

Uppsala den 26 september 2014

På Gudstjänstutskottets vägnar

Sofija Pedersen Videke, *ordförande*

Niclas Blåder, sekreterare

Beslutande: Sofija Pedersen Videke, ordförande, Nanna Tranströmer, Lennart Åström, Maria Johansson-Berg, Johan Åkesson, Ola Isacsson, Torvald Johansson, Berth Löndahl, Katarina Ramnerö Ödestad, Sven Milltoft, Kenneth Nordgren, Sonja Grunselius, Kristina Backe, Alve Svensson och Jan Segerstedt.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Anna-Karin Stråle Börjesson, Niklas Nilsson, Roger Olsson, Gun Alingsjö Bäck, Lisa Tegby, Per-Arne Waldenvik, Lena Jönsson, Anders Åkerlund, Jerker Alsterlund, Aron Emilsson, Bengt Inghammar och Elise Nilsson.

Biskoparna Esbjörn Hagberg och Per Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskilt yttrande

Betoningen av ett öppet nattvardsbord i Svenska kyrkans tro och tradition innebär en generös och inkluderande praxis i fråga om vilka som har tillträde till nattvardens måltidsgemenskap. Dock medför nuvarande ordning, som i anslutning till en bred allmänkyrklig grundsyn förutsätter att dop ska föregå nattvard, ett pastoralt problem i den situation vi står i som kyrka. Dels i konfirmandgrupper som utgörs av både döpta och ännu inte döpta på gemensam väg till konfirmation. Dels för enskilda som kan vilja ta första steget in i kyrkans sammanhang genom nattvardsdeltagande utan att vara döpta.

I det första fallet blir det märkligt för konfirmandledare att samtidigt bygga gemenskap i gruppen som ett åtskiljande ska göras vid nattvardsfirande för att följa nuvarande ordning. Här kan en lösning ligga i ett pastoralt råd och en sanktionerad praxis som utgår från att konfirmander, som ännu inte är döpta, också är på väg mot dop redan genom att vara konfirmand, och att steg på denna väg kan tas genom att delta som kommunikant under konfirmandtiden fastän dop ännu inte ägt rum. Motionen aktualiserar behovet av en sådan uttalad officiell inriktning vilken ännu saknas.

I det andra fallet finns en risk att präster, som sakramentsförvaltare, vilka har kännedom om att enskilda som önskar delta i kommunion inte är döpta, behöver förhandla med sitt eget samvete utifrån prästvigningens löfte om att följa kyrkans ordning samtidigt som den pastorala omsorgen talar för att se den enskilda människan och bemöta hennes längtan samt utifrån denna praktisera det öppna nattvardsbordets princip fullt ut. I detta senare fall finns en öppning i biskopsbrevet "Leva i dopet" för att hantera den enskilda situationen utifrån varje prästs pastorala omdöme och vigningstjänstens ansvar.

Trots det sistnämnda aktualiserar motionen en kontextuell problematik för vår kyrka vilken behöver fortsatt bearbetning utifrån en självklar grundsyn att både hålla ihop dop och nattvard som sakrament men samtidigt se enskilda människor och vad nuvarande situation kan kräva pastoralt. Dock finns inte anledning att tillstyrka motionen utifrån dess exakta förslagsformulering.

Kenneth Nordgren

Kyrkomötet Gudstjänstutskottets betänkande 2014:3

De odöpta 18-åringarna

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:30 med förslag om att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram konkreta åtgärdsprogram så att de odöpta 18-åringarna får en pastoralt utformad inbjudan till dop.

Gudstjänstutskottet konstaterar att detta är en viktig del av församlingens pastoralansvar avseende uppdraget att erbjuda dopets gåva till alla människor. En dop-pastoral ska finnas i församlingen och arbetet med dopet är en självklar del i biskopens och domkapitlets tillsynsansvar i relation till församlingarna. Utskottet menar att åtgärdsprogram framtagna av kyrkostyrelsen inte löser den situation motionären beskriver. Gudstjänstutskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

Till betänkandet finns två reservationer och två särskilda meningar.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:30.

Motionens förslag

Motion 2014:30 av Dag Sandahl, De odöpta 18-åringarna

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram konkreta åtgärdsprogram så att de odöpta 18-åringarna får en pastoralt utformad inbjudan till dop.

Bakgrund

Odöpta medlemmar och ”de antecknade”

Motionären föreslår att konkreta åtgärdsprogram tas fram så att en pastoralt utformad inbjudan till dop sänds till alla odöpta 18-åringar. Förslaget motiveras med hänvisning till en artikel publicerad i Svensk Pastoraltidskrift där artikelförfattaren redogör för aktuella siffror avseende ännu ej döpta medlemmar och den grupp som brukar benämnas ”de antecknade”.

1996 beslutade Svenska kyrkan om dopet som grund för medlemskap. Genom dop i Svenska kyrkans ordning blir man medlem, men man kan också anmäla medlemskap ”i avvaktan på dop”. Till det kommer att en grupp människor finns i Svenska kyrkans register som ”antecknade”. Det kan vara barn, ännu ej fyllda 18 år, vars förälder är medlem eller föräldrar vars barn är medlem.

I år, 2014, har det gått 18 år sedan beslutet fattades. Det finns nu en grupp ungdomar som fyller 18 år, antecknade utan att vara döpta eller medlemmar genom

särskild anmälan, som försvinner ur församlingarnas register om de inte själva tar ett aktivt beslut om dop och/eller medlemskap.

Kyrkoordningen

I 20 kap. 9 § i kyrkoordningen tydliggörs ansvaret för att informera och inbjuda de medlemmar i Svenska kyrkan som ännu vid 17 års ålder inte är döpta:

Församlingens kyrkoherde ska informera unga personer som tillhör Svenska kyrkan utan att vara döpta om bestämmelserna för kyrkotillhörighet samt erbjuda dopundervisning och dop. Detta ska alltid göras året före 18-årsdagen.

Kyrkomötet

Kyrkomötet 2006 gav, med bifall till Gudstjänstutskottets betänkande G 2006:7 *När de "antecknade" försvinner ...*, kyrkostyrelsen i uppdrag att bearbeta frågan om hur de som antecknats i Svenska kyrkans medlemsregister på grund av föräldrarnas kyrkotillhörighet skall nås av information om dop och kyrkotillhörighet innan 18-årsdagen.

Kyrkostyrelsen beslutade att lägga detta uppdrag som en del i programmet *Barn och unga 0–18 år*.

Barn och unga 0–18 år

Programmet *Barn och unga 0–18 år* pågick under perioden 2009–2012. Det avrundades med *Barn och unga – ärkebiskopens möte 2012*, som genomfördes i Uppsala den 16–17 november 2012.

I slutrapporten från projektet beskrivs uppdraget från kyrkomötet och hur detta bearbetats.

Programmet har därför ägnat särskild uppmärksamhet åt kommunikationen med unga som på sin 18-årsdag inte tillhör Svenska kyrkan. En revidering av de brev som församlingar erbjuds att använda i sin kommunikation med föräldrar och barn har gjorts. På Svenska kyrkans intranät finns mallar för foldrar och affischer som stöd i och komplement till församlingarnas kommunikation.

I programmets uppdrag att kyrkan ska finnas där barn och unga är blir det självklart att använda internet. En särskild webbsida som ger en kontaktyta gentemot barn och unga har börjat utarbetas, *OMG – Oh, my God* på www.svenskakyrkan.se.

Biskopsbrev

Biskopsmötet skrev 2011 biskopsbrevet *Leva i dopet Brev från biskoparna till Svenska kyrkans präster och församlingar*. I kapitlet *Dopseden idag* (sid. 43) poängteras vikten av inbjudan:

... vi behöver reflektera mer över hur och när vi bjuder in till dop. Detsamma gäller hur vi informerar och ger kunskap om dop. Det som för oss ofta är självklart behöver kläs i ord. Det finns många frågor som man behöver hållas levande i församlingen. Vad innehåller dopets gåva? Vad betyder det att vara medlem i en kyrka, i just Svenska kyrkan? Hur

bjuder vi in de barn som är medlemmar men ännu inte döpta? Hur levande är dopet i församlingens liv? Hur talar vi om vårt eget dop?

G 2014:3

Dela tro – dela liv

På kyrkostyrelsens uppdrag genomförs *Dela tro – dela liv* Satsningen på undervisning och mission för alla åldrar. Satsningen pågår i olika faser till och med 2018, med en genomförandefas som kulminerar under reformationsjubileet 2017.

Visionen för *Dela tro – dela liv* är att de människor Svenska kyrkan möter och står i relation till ska ha en sådan förtrogenhet med kyrkans tro och tradition att de kan erfara, förstå och uttrycka evangeliet om Jesus Kristus.

Intentionerna är bland annat att det i församlingarna kontinuerligt erbjuds arenor för undervisning och lärande.

Kyrkostyrelsen har beslutat om de två första delsatsningarna: *Bibeln.nu* och *Tala tro*. *Bibeln.nu* är en bibelskola för unga och en bibelsamtalsledarutbildning för vuxna. *Tala tro* är en delsatsning för att stärka samtalen om tro och liv i några av Svenska kyrkans församlingar inom Karlstads, Skara och Uppsala stift.

Dela tro – dela liv inbjuder till en konferens om lärande i ett ekumeniskt och internationellt perspektiv på Stiftsgården Stjärnholm 27–28 oktober 2014.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:30.
--

Det är församlingens ansvar att inbjuda de som ännu inte är döpta till dop. Detta kan göras i relation till olika åldersgrupper och på olika sätt men Gudstjänstutskottet delar inte motionärens syn på vad som behöver göras. Gudstjänstutskottet tror inte att åtgärdsprogram framtagna av kyrkostyrelsen är lösningen för denna frågeställning.

I varje församling ska en doppastoral finnas. Doppastoralen och olika frågor i anslutning till dopet är också en del i biskopens och domkapitlets tillsynsansvar. Vid biskopsvisitationer förs samtal om dopet. När domkapitlet fastställer församlingsinstruktionen kan doppastoralen finnas där.

Gudstjänstutskottet konstaterar att mycket gott arbete kring dop och doppastoral görs i församlingarna. Vittnesbörd om drop-in-dopens betydelse kan fås från många håll. I flera stift har också särskilda dopprojekt med syfte att främja församlingarnas arbete genomförts på senare år.

Den särskilda utmaning som motionären pekar på, att inbjuda de 18-åringar som inte är döpta, är en viktig del av församlingens ansvar. Gudstjänstutskottet konstaterar att kyrkoordningen tydliggör ansvaret för att inbjuda, men också att det finns vittnesbörd om att detta inte alltid sker. Detta är en angelägen fråga i församlingens strategiska arbete. Samtidigt, menar utskottet, finns det anledning att inte begränsa sig till dem som ska fylla 18 år. Församlingarna behöver ägna uppmärksamhet åt den större gruppen ”unga vuxna”. För inspiration och kreativt tänkande kan Svenska Kyrkans Unga och Salt lokalt vara resurser att ta vara på. I arbetet med programmet *Dela tro – dela liv* är motionärens frågeställning en aspekt som bör bearbetas. Genom det kan församlingarna också få kunskap och inspiration för sitt arbete.

Gudstjänstutskottet betonar alltså att det behov som motionären pekar på innebär ett pastoralt ansvar för församlingarna och måste hanteras lokalt. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

På Gudstjänstutskottets vägnar

Sofija Pedersen Videke, ordförande

Lena Bohman, sekreterare

Beslutande: Sofija Pedersen Videke, ordförande, Lennart Åström, Maria Johansson-Berg, Johan Åkesson, Anna-Karin Stråle Börjesson, Ola Isacson, Torvald Johansson, Berth Löndahl, Katarina Ramnerö Ödestad, Sven Milltoft, Kenneth Nordgren, Sonja Grunselius, Kristina Backe, Alve Svensson och Jan Segerstedt.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Niklas Nilsson, Roger Olsson, Gun Alingsjö Bäck, Lisa Tegby, Dag Sandahl, Per-Arne Waldenvik, Lena Jönsson, Aron Emilsson, Bengt Inghammar och Elise Nilsson.

Biskoparna Esbjörn Hagberg och Per Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Vi reserverar oss till förmån för ett bifall av motion 2014:30

Motivering:

Det står naturligtvis ett nyvalt kyrkomöte fritt att upphäva eller relativisera betydelsen av tidigare kyrkomötesbeslut, men det är anmärkningsvärt hur isolerat utskottet behandlar motionen i förhållande till tidigare ställningstaganden i gudstjänstutskott och kyrkomöte.

För två år sedan, i Gudstjänstutskottets betänkande 2012:2 anför: "Utskottet vill framhålla betydelsen av att man på nationell nivå tar ett övergripande och sammanhållande ansvar för arbetet med de kyrkliga handlingarna." I betänkandet behandlas en motion som bl.a. vill lyfta frågor kring "inbjudan, tillgänglighet, mottagande, uppföljning, kommunikation och praktiska resurser".

Gudstjänstutskottet valde att föreslå kyrkomötet avslå motionen, men att ta vara på dess intentioner genom ett beslut med anledning av denna.

Mot bakgrund av det ställningstagande Gudstjänstutskottet gjorde för två år sedan är det uppseendeväckande hur konsekvent utskottet detta år driver att de frågor motionären aktualiserar ska hanteras lokalt, t.ex. "Gudstjänstutskottet betonar alltså att det behov som motionären pekar på innebär ett pastoralt ansvar för församlingarna och måste hanteras lokalt."

I motion 2014:30 vill motionären nå en grupp som i kyrkoordningens mening är barn (dvs. under 18 år), men snart är vuxna. I sin motivering ser inte utskottet att just den grupp som motionären vill nå är prioriterad i Svenska kyrkan, utan skriver: "Samtidigt, menar utskottet, finns det anledning att inte begränsa sig till dem som ska fylla 18 år." Det utskottet anför är förstås sant och visserligen har kyrkomötet undantagit sig självt från att genomföra barnkonsekvensanalys av sina beslut, men inte desto mindre kvarstår kyrkoordningens formulering "I kristen tro intar barnen en särställning och de behöver därför särskilt uppmärksammas i Svenska kyrkans verksamhet."

Det är svårt att säga varför utskottet, i motionsbehandlingen, inte lyckas relatera till tidigare ställningstaganden av vikt. I syfte att bredda diskussionen med perspek-

tiv från tidigare beslut i kyrkomötet reserverar vi oss. Vi hoppas på en diskussion i plenum som för in fler frågor än de som kommer till uttryck i utskottets motivering.

G 2014:3

Ola Isacsson och Torvald Johansson

Reservation 2

Jag reserverar mig till förmån för motion 2014:30.

Berth Löndahl

Särskild mening 1

Utreddningen om dop och kyrkotillhörighet fokuserade inte minst på frågorna om de odöpta 18-åringarna. Det var viktigt att hitta modeller för ett uppsökande arbete och ansvaret för detta kom att läggas lokalt, hos kyrkoherdarna. När vi efterhand ser att detta arbete inte bedrivits kunde tanken ligga nära till hands att Gudstjänstutskottet målmedvetet skulle fokusera på ett problem. I stället illustrerar utskottet en tes som drivits religionssociologiskt, nämligen att Svenska kyrkan är ”den sorglöst försumliga kyrkan” (Ekberg och Straarup, Artos). Enligt min mening borde utskottet följt den hållning som är reservanten Ola Isacssons.

Dag Sandahl

Särskild mening 2

Jag vill instämma i bifallsyrkandet till motionen och därmed anmäla som min mening att jag inte delar utskottets förslag om avslag. Det är viktigt att poängtera betydelsen av motionen och erkänna behovet av dess syfte. I och med att församlingarnas engagemang i att inbjuda antecknade 18-åringar till dop skiftar över landet, finns det ett behov av åtgärdsprogram från centralt håll. Detta utan att man detaljreglerar hur församlingarna ska utforma sin inbjudan efter sina lokala förutsättningar.

Aron Emilsson

Kyrkomötet Gudstjänstutskottets betänkande 2014:4

Fastan behöver vi ta fasta på

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:40 om fastan. Motionärerna föreslår att kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att kartlägga hur vanor kring fastan konkret och teologiskt tillämpas inom Svenska kyrkans församlingar. Gudstjänstutskottet delar motionärernas synsätt att fastan är en viktig del av den kristna traditionen och att den behöver synliggöras, diskuteras och brukas. Utskottet menar dock att frågan framför allt bör behandlas lokalt och pastoralt på ett sätt så att fastan kopplas samman med en fördjupad relation till Gud och medmänniskan.

Gudstjänstutskottet föreslår kyrkomötet att avslå motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:40.

Motionens förslag

Motion 2014:40 av Ylva Wahlström och Heléne Lundström, Fastan behöver vi ta fasta på

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att kartlägga hur vanor kring fastan konkret och teologiskt tillämpas inom Svenska kyrkans församlingar.

Bakgrund

Att fasta har en mycket lång tradition i den kristna kyrkan och fasta som företeelse kan man också finna i många andra religioner. I bibeln omnämns fastan t.ex. i Matt. 4:1–11 där Jesus förs ut i öknen av Anden för att sättas på prov och där Jesus fastar i 40 dagar och i Matt. 6:16 där Jesus säger: ”När ni fastar, se då inte dystra ut som hycklarna som vanställer sitt utseende för att människorna ska se att de fastar”. Genom åren och i olika fromhetstraditioner har fastan tagit sig olika uttryck i den kristna kyrkan.

I den kristna traditionen finns olika fasteperioder. I Svenska kyrkan inleds det som ofta i dagligt tal brukar benämnas som fastetiden med askonsdagen och sträcker sig, ungefär sex veckor framåt, till påsk (en annan större fasteperiod är julfastan). Fastetiderna markeras i Svenska kyrkan inte minst av att gudstjänsterna får en annan karaktär i såväl ord som musik. Många församlingar firar också karnevalsgudstjänster som inledning på fastetiden.

Under fastetiden före påsk genomför varje år Svenska kyrkan sin fastekampanj – till förmån för det internationella arbetet – präglad av stort engagemang av såväl enskilda som grupper. Under 2014 (2/3–13/4) gick kampanjen under namnet *ALLT*

för att utrota hungern. Mer än 33 miljoner kronor samlades in vilket är en ökning gentemot resultatet 2013 med 1,6 miljoner kronor. Pengarna har t.ex. gått till mikrolån som ger människor möjlighet att låna pengar och starta verksamhet för att försörja sig. De har gått till utbildning som ger småbönder kunskap hur de kan odla så att de får större skördar, få mat för dagen och ett överskott till skola, hälsovård och annat. Pengar har också gått till toaletter som minskar dödliga sjukdomar och ger friskare barn som orkar gå i skolan.

År 2013 kom den första i en serie av ärkebiskopen rekommenderade böcker för enskild eller gemensam reflektion under fastetiden. I förordet till den första boken *Gränslandet* av Hans Stiglund skriver ärkebiskopen:

Fastan är för mig en tid för eftertanke, lyssnande och berättande. Kanske får denna tid många med mig att längta efter fördjupning och berättelser som rör både trons och livets stora frågor. /.../ Jag vill under några år rekommendera en bok för enskild eller gemensam reflektion under fastetiden. Böckerna kommer att ingå i en planerad serie kallad *Ärkebiskopens fastebok* och ges ut årligen.

I seriens andra bok *Seendets Gud* av Gunilla Renöfält Henningsson pekar ärkebiskopen i förordet på den ofta undanskymda plats fastan har haft i vår kyrka:

Vår kyrkotradition har talat föga om fasta. Rädslan för gärningsrättfärdighet har varit stark – och säkert också lusten att slippa besvär.

Serien *Ärkebiskopens fastebok* är ett sätt att föra fram fastan på ett tydligare sätt.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:40.
--

Fastan är ett inslag i Sverige, buret såväl av svenskar med invandrarbakgrund från skilda religioner och traditioner som en del av den lutherska traditionen. Gudstjänstutskottet stöder därför motionärernas vilja att stärka och synliggöra fastans ställning inom Svenska kyrkan. Utskottet menar dock att en kartläggning av vanor kring fastan inom Svenska kyrkan inte leder rätt, frågan är framför allt av pastoral natur.

Idag görs mycket relaterat till fastan, inte minst fastekampanjerna och bokserien *Ärkebiskopens fastebok*. Genom fastekampanjen sätts fastan in i ett större perspektiv av rättvisa och solidaritet med hela skapelsen. Genom ärkebiskopens bokserie vänds blicken inåt mot den egna personen och en andlig resa. Båda perspektiven är viktiga och går inte att skilja från varandra.

Det är dock viktigt att fastan framför allt aktualiseras i församlingen. Det kan ske genom predikningar, liturgiskt material, samtal med mera. Här kan fastan som försakande visa på dess möjlighet till en fördjupad relation till Gud och medmänniskan.

Med hänvisning till ovan förda resonemang föreslår utskottet att motion 2014: 40 avslås.

På Gudstjänstutskottets vägnar

Sofija Pedersen Videke, ordförande

Niclas Blåder, sekreterare

Beslutande: Sofija Pedersen Videke, ordförande, Nanna Tranströmer, Lennart Åström, Maria Johansson-Berg, Johan Åkesson, Ola Isacsson, Torvald Johansson, Berth Löndahl, Katarina Ramnerö Ödestad, Sven Milltoft, Kenneth Nordgren, Sonja Grunselius, Kristina Backe, Alve Svensson och Jan Segerstedt.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Anna-Karin Stråle Börjesson, Niklas Nilsson, Gunilla Bengtsson, Roger Olsson, Gun Alingsjö Bäck, Lisa Tegby, Dag Sandahl, Per-Arne Waldenvik, Lena Jönsson, Anders Åkerlund, Jerker Alsterlund, Aron Emilsson, Bengt Inghammar och Elise Nilsson.

Biskoparna Esbjörn Hagberg och Per Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Gudstjänstutskottets betänkande 2014:5

Vigselrätten och Svenska kyrkan

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:46 med förslag om att kyrkostyrelsen får i uppdrag att verka för dels att äktenskap endast kan ingås genom en civilrättslig process, dels att Svenska kyrkan avstår från vigselrätten. Vigseln är en stor kontaktyta i situationer som är positiva för människor. Det är också en rit där teologi och juridik samverkar för trygghet och stabilitet.

Gudstjänstutskottet föreslår kyrkomötet att avslå motionen.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:46 punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:46 punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2014:46 av Berth Löndahl, Vigselrätten och Svenska kyrkan

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att äktenskap endast kan ingås genom en civilrättslig process.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att Svenska kyrkan därmed avstår från vigselrätten och endast har rätt att välsigna borgerligt ingånget äktenskap.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2014:46 i Ln 2014:1y, *bilaga 1*.

Bakgrund

Äktenskapslagstiftningen

Den 1 april 2009 beslutade riksdagen om en ny äktenskapslag som gäller sedan den 1 maj 2009. Den avgörande förändringen med den nya lagen var att institutet och begreppet äktenskap omfattar såväl par av olika kön som par av samma kön.

För Svenska kyrkans del innebar lagen att hon, i likhet med andra kyrkor och samfund, måste ansöka om vigselrätt samt om vigselbehörighet för sina vigselförrättare, det vill säga präster. Lagen är tydlig med att någon plikt att alltid viga dem som så önskar inte finns för prästerna.

Trossamfund med vigselrätt

Idag finns i Sverige cirka 40 trossamfund som har beviljats vigselrätt av Kammarkollegiet. Angående ansökan om vigselrätt säger Kammarkollegiet:

För att få tillstånd att förrätta vigsel ska trossamfundet ha en varaktig verksamhet och en organisation som klarar av att tillämpa den svenska lagstiftningens bestämmelser om vigsel. Samfundets befattningshavare får inte heller genomföra ceremonier som ger upphov till sådana äktenskapsliknande förbindelser som avses i 4 kapitlet 4 c § andra stycket brottsbalken i fall där någon av parterna är under 18 år eller inte samtycker till att ingå förbindelsen.

Svenska kyrkans beslut

Kyrkomötet 2009 beslutade med anledning av den nya äktenskapslagen att:

1. uppdra åt kyrkostyrelsen att hos Kammarkollegiet ansöka om vigselrätt för Svenska kyrkan
2. ändra i kyrkoordningens inledningstext till 23 kap. *Vigsel och välsignelsehandlingar* där på två ställen orden ”kvinnan och mannen” byttes ut mot ”två personer” respektive ”paret ömsesidigt”. Ett stycke om äktenskapets syfte och vad som är konstitutivt för ett äktenskap lades samtidigt till i inledningstexten. Ytterligare ändringar som konsekvens av lagen infördes i kyrkoordningens 42 kap. *Avgifter och uppbörd* samt 56 kap. *Kyrkobokföring och andra register*
3. kompletterande anvisningar till den gällande ordningen för vigselgudstjänst, i de fall makarna är av samma kön, skulle utgöra tillägg till *Den svenska kyrkohandboken*.

Kyrkomötets behandling efter 2009

2010 beslutade kyrkomötet enligt Gudstjänstutskottets betänkande G 2010:4 *Riv upp vigselbeslutet* att avslå en motion i vilken föreslogs en återgång till de formuleringar i kyrkoordningen och kyrkohandboken, som gällde innan 2009 års beslut om vigsel för par av samma kön. Gudstjänstutskottet påtalade att det vid beslutet 2009 poängterades att inom Svenska kyrkan ryms olika åsikter avseende äktenskapet.

Tillsyns- och uppdragsutskottet behandlade 2011 tre motioner i sitt betänkande TU 2011:6 *Förordnande som vigselförrättare m.m.* Det förslag som innebar att säkerställa att samtliga präster i Svenska kyrkan har vigselbehörighet bifölls medan förslaget att ge möjlighet för enskilda präster att avstå vigselförordnande avslogs.

2012 behandlade Tillsyns- och uppdragsutskottet i TU 2012:5 *Präster som avlagt sig behörighet som vigselförrättare* en motion med förslag om redovisning av hur många präster, och från vilka stift, som avlagt sig vigselbehörigheten. Utskottet konstaterade att tillsynsansvaret ligger på stiftsnivå och såg inget särskilt behov av redovisning till kyrkomötet. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag att avslå motionen.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:46.

Vigslarna utgör en stor kontaktyta för församlingarna. Det är situationer som står för något positivt i människors livssituation. Där ska kyrkan finnas och erbjuda stöd och välsignelse. Den kyrkliga vigseln i Svenska kyrkans ordning är en rit där teologi och juridik samverkar och från de olika perspektiven ger uttryck för trygghet och stabilitet i det mänskliga livet. Att inte längre erbjuda sådan kyrklig vigsel skulle skada såväl kyrkan som de enskilda människorna.

Det är också grundläggande viktigt att hålla fast vid kyrklig vigsel med tanke på den grupp människor som 2009 fick möjlighet att vigas i kyrkan. Utskottet menar att motionärens förslag kan tolkas som ett avståndstagande från homosexuella och därför står i motsats till kyrkomötets tidigare beslut och Svenska kyrkans hållning i denna fråga.

Motionären menar att en ordning med endast civilrättslig vigsel garanterar likställdhet och jämställdhet i ett mångreligiöst och mångkulturellt samhälle. Kyrkans uppgift bör i stället vara att välsigna civilrättsligt ingångna äktenskap. Gudstjänstutskottet påtalar att lagstiftningen ger utrymme för det mångreligiösa och mångkulturella samhället genom att vigselrätt erbjuds olika trossamfund. Välsignelse över ingånget äktenskap är redan idag en del i det pastorala ansvarstagande som kontinuerligt utförs i församlingarna.

Utskottet poängterar vikten av att hålla fast vid traditionen med Svenska kyrkans vigselrätt. Den civila lagstiftningen är den ram inom vilken olika trossamfund viger. Lagstiftningen är tydlig med att det inte finns någon vigselplikt för enskilda präster. Lagen ger också utrymme för att till exempel katolska kyrkan inte viger alla par. Så länge inte staten kräver att trossamfundet har en äktenskapssyn som överensstämmer med statens finns ingen anledning att ifrågasätta Svenska kyrkans vigselrätt.

Utskottet konstaterar avslutningsvis att det finns anledning att arbeta med en pastoral strategi kring vigseln. Fortfarande finns en föreställning om att kyrklig vigsel är detsamma som ett stort och dyrbart arrangemang. Församlingarna bör på alla sätt försöka informera om att en kyrklig vigsel kan vara en enkel gudstjänst som inte i sig är förknippad med några kostnader för medlemmar i Svenska kyrkan.

Med hänvisning till ovan förda resonemang föreslår Gudstjänstutskottet att kyrkomötet avslår motion 2014:46 i sin helhet.

Uppsala den 25 september 2014

På Gudstjänstutskottets vägnar

Sofija Pedersen Videke, ordförande

Lena Bohman, sekreterare

Beslutande: Sofija Pedersen Videke, ordförande, Nanna Tranströmer, Lennart Åström, Maria Johansson-Berg, Johan Åkesson, Ola Isacsson, Torvald Johansson, Berth Löndahl, Katarina Ramnerö Ödestad, Sven Milltoft, Kenneth Nordgren, Sonja Grunselius, Kristina Backe, Alve Svensson och Jan Segerstedt.

G 2014:5 *Övriga närvarande vid beslutstillfället:* Anna-Karin Stråle Börjesson, Niklas Nilsson, Roger Olsson, Gun Alingsjö Bäck, Lisa Tegby, Per-Arne Waldenvik, Lena Jönsson, Anders Åkerlund, Bengt Inghammar och Elise Nilsson.

Biskoparna Esbjörn Hagberg och Per Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig till förmån för min motion 2014:46.

Berth Löndahl

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2014:1y

Vigselrätten och Svenska kyrkan

Läronämndens yttrande över motion 2014:46

Med hänvisning till Läronämndens yttranden Ln 2007:1y och 2009:12y konstateras att det ur läromässig synvinkel är möjligt att både behålla vigselrätten och att avsäga sig den.

Uppsala den 27 augusti 2014

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Christopher Meakin, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Hans-Erik Nordin, biskop Jan-Olof Johansson, biskop Johan Tyrberg, biskop Per Eckerdal, biskop Esbjörn Hagberg, biskop Tuulikki Koivunen Bylund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Göran Eidevall, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannessson och Jesper Svartvik.

Kyrkomötet Gudstjänstutskottets betänkande 2014:6

Kyrkohandbok för Svenska kyrkan

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas fyra motioner som relaterar till det pågående arbetet med kyrkohandboken.

I motion 2014:53 föreslås kyrkostyrelsen få i uppdrag att utforma nattvardsbönerna med hänsyn till ekumeniska rekommendationer. Gudstjänstutskottet konstaterar att flera perspektiv behöver beaktas och att kyrkohandboksarbetet pågår. Det ekumeniska perspektivet finns med i utredningens direktiv och det får förutsättas att arbetet sker i enlighet med dessa. Utskottet föreslår att kyrkomötet avslår motion 2014:53.

I motion 2014:79 föreslås att kyrkomötet beslutar uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag till en reviderad kyrkohandbok del II. Gudstjänstutskottet är enigt med motionären om att detta behövs och föreslår därför att kyrkomötet bifaller motion 2014:79.

Motion 2014:93 handlar om liturgiskt försöksmaterial utanför kyrkohandboken. Gudstjänstutskottet ser gärna att sådant material tas fram som komplement till kyrkohandboken. Eftersom liturgiskt material som tas fram på uppdrag av kyrkomötet också bör antas där kan dock inte motionärens önskemål tillgodoses genom beslut i kyrkomötet. Gudstjänstutskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motion 2014:93.

I motion 2014:102 föreslås kyrkostyrelsen få i uppdrag att i kommande skrivelse med förslag till kyrkohandbok belysa vilka överväganden och vägval som gjorts med anledning av de ekumeniska dokument Svenska kyrkan tagit ställning till, de ekumeniska dialoger Svenska kyrkan deltar och deltagit i samt kyrkomötets beslut kring dokumentet *Guds vägar – judendom och kristendom*. Gudstjänstutskottet konstaterar också här att det ekumeniska perspektivet är ett av flera som ska beaktas i arbetet med kyrkohandboken. En särskild redovisning av överväganden och vägval föranledda av detta perspektiv är inte tillräckligt påkallat enligt utskottet. En sådan redovisning i relation till samtliga perspektiv skulle innebära en avsevärd komplexitet för hela processen. Med anledning av detta föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motion 2014:102 i sin helhet.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:53.
2. Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2014:79.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:93.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:102, punkt 1.
5. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:102, punkt 2.
6. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:102, punkt 3.

Motionernas förslag

Motion 2014:53 av Tomas Jansson m.fl., Handboksförslagets nattvardsböner

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i beredningen av förslaget till ny handbok för Svenska kyrkans gudstjänster utforma nattvardsbönerna med hänsyn till ekumeniska rekommendationer.

Motion 2014:79 av Hans-Olof Andrén, Kyrkohandbok del II

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att sedan en reviderad kyrkohandbok del I antagits av kyrkomötet återkomma med förslag till en reviderad kyrkohandbok del II (vignings- och mottagningshandlingar).

Motion 2014:93 av Kenneth Nordgren och Tomas Jansson, Liturgiskt försöksmaterial utanför kyrkohandboken

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i det fortsatta arbetet med en ny *Kyrkohandbok för Svenska kyrkan* samla liturgiskt material för kompletterande publicering med förslag till möjliga ordningar för gudstjänst, andakt och själavård som inte blir delar av kyrkohandboken.

Motion 2014:102 av Ola Isacson och Anders Roos, Kyrkohandbokens relation till tidigare ekumeniska och läromässiga ställningstaganden

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i kommande skrivelse med förslag till kyrkohandbok belysa vilka överväganden och vägval som gjorts med anledning av de ekumeniska dokument Svenska kyrkan tagit ställning till sedan nuvarande kyrkohandbok antogs, särskilt dokument som tagits fram inom Lutherska världsförbundet och Kyrkornas världsråd.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i kommande skrivelse med förslag till kyrkohandbok belysa vilka överväganden och vägval som gjorts med anledning av de ekumeniska dialoger Svenska kyrkan deltar och deltagit i sedan nuvarande kyrkohandbok antogs.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i kommande skrivelse med förslag till kyrkohandbok belysa vilka överväganden och vägval som gjorts med anledning av att kyrkomötets beslut kring dokumentet *Guds vägar – judendom och kristendom*.

Yttranden från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2014:79 i Ln 2014:2y, *bilaga 1*, och över motion 2014:102 i Ln 2014:3y, *bilaga 2*.

Bakgrund

Kyrkans böcker

I slutet av 1990-talet blev kyrkohandboken, evangelieboken och *En liten bönbok* föremål för en samlad översyn och revision. Utredningarnas förslag presenterades i Svenska kyrkans utredningar (SKU) 2000:1–6. Efter remissbehandling beslutade kyrkostyrelsen i samråd med biskopsmötet att fortsättningsvis arbeta med en bok i

Kyrkohandboken

Den 19 april 2006 beslutade kyrkostyrelsen om direktiv för det fortsatta arbetet med översyn av *Den svenska kyrkohandboken*. Direktiven förnyades sedan genom beslut i kyrkostyrelsen 2009. I direktiven anges att särskild hänsyn ska tas till bland andra följande aspekter:

- i vilken mening uttrycks Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära i ordalydelse, innehåll, struktur och gestaltning
- konstitutiva moment för nattvardsmässan ...
- fasta formuleringar – stor alternativrikedom ...
- gudstjänstutveckling i ett ekumeniskt och internationellt perspektiv.

2011 beslutade kyrkomötet, enligt Gudstjänstskottets förslag i G 2011:1 *Kyrkoordningen och försöksverksamhet avseende kyrkohandboken*, om reglering för försöksverksamhet. Förslaget till kyrkohandbok användes i 40 procent av Svenska kyrkans församlingar under perioden 1 advent 2012 till domsöndagen 2013. I den remissprocess som följde inkom närmare 640 svar, vilka sammanställts och överlämnats till kyrkostyrelsen. Ett justerat förslag kommer att sändas på en ny remissomgång till ett urval remissinstanser i april 2015.

Den svenska kyrkohandboken Del II

Den svenska kyrkohandboken Del II Vignings-, Sändnings-, Mottagnings- och Invigningshandlingar antogs av 1987 års kyrkomöte, året efter antagandet av kyrkohandbokens Del I.

I 2006 års direktiv för översyn av kyrkohandboken anger kyrkostyrelsen att arbetets andra steg ska avse ”övriga gudstjänster och kyrkliga handlingar”. Vid sitt sammanträde i april 2010, när tilläggsdirektivet för översynen behandlades, konstaterar kyrkostyrelsen: ”Det är i nuläget motiverat att begränsa revisionen till Den svenska kyrkohandboken del I.”

Vigningshandlingarna i kyrkohandboken omfattar biskopsvigning, prästvigning samt diakon- och diakonissvigning. På senare år firas i flera stift gemensam vigningsgudstjänst för präster och diakoner.

Kompletterande material till kyrkohandboken

Motionärerna bakom motion 2014:93 pekar på behovet av kompletterande material till kyrkohandboken. I motionen nämns *Tillägg till den svenska kyrkohandboken*, som utkom under 1990-talet, och *Bönboken – tradition och liv*, Verbum 1993, som också innehåller förslag på ordningar och handlingar för olika tillfällen och sammanhang.

1998 utgavs *Gudstjänster under kyrkoåret* vars syfte var just att komplettera kyrkohandboken. ”I de föreslagna ordningarna och formerna för gudstjänst förs församlingarna djupare in i kyrkoårets rika möjligheter.”

En liten bönbok, som antogs av kyrkomötet 2005, innehåller utöver bönerna ordningar för andakter vid vissa tillfällen.

Nattvardsbönerna

I motion 2014:53 föreslår motionärerna att nattvardsbönerna i kyrkohandboken utformas med hänsyn till ekumeniska rekommendationer. Motionärerna hänvisar till det så kallade BEM-dokumentet, *Baptism, Eucharist and Ministry*, i svensk översättning *Dop Nattvard Ämbete*, från 1982.

Till kyrkohandboksförslaget finns en förklaringsvolym som ingått i det utsända materialet inför försöksperioden och remissbehandlingen. Angående nattvardsbönerna sägs:

De avvägningar angående Måltidens nattvardsböner och nattvardsmotiv som gjorts i revisionsprocessen har tagit fasta på vad Svenska kyrkan uttryckt i sitt svar på BEM-dokumentet. Där konstaterades att nattvarden blir nattvard genom Kristi löfte och inte genom uppbyggnaden av nattvarens liturgi. I svaret betonas vidare att den liturgiska formen kan ge bättre eller sämre uttryck åt nattvarens rikedom och att det finns ett behov av att i Svenska kyrkan överväga mer varierade nattvardsliturgier.

När *Den svenska kyrkohandboken* antogs 1986 hänvisade Läronämnden i sitt yttrande till 1985 års kyrkomötes svar på BEM-dokumentet. Läronämnden framhåller och bejakar den breddning som skett i dåvarande kyrkohandboksförslagets nattvardsböner genom att nattvarens motivkrets breddats. Vidare skriver Läronämnden:

Viktigast utifrån vår kyrkas perspektiv är att nattvardsbönen har biblisk grund och ger klart uttryck för evangelisk nattvardsuppfattning – utifrån vår kyrkas tradition och den allmänkyrkliga traditionen, ...

Detta innebär dock inte att språket behöver vara traditionellt dogmatiskt. ...

Inte heller är det rimligt att kräva teologisk fullständighet i nattvardsbönen. Det är tvärtom naturligt att vissa varianter är kortare än andra och därmed mindre fullständiga. ...

Enligt evangelisk-luthersk uppfattning finns det ett ouplösligt samband mellan Ordet och Anden. Detta samband kan formuleras uttryckligt i ord, men det råder även frihet att endast antyda eller förutsätta det. För nattvardsbönens del betyder detta att epiklesen och anamnesen kan vara tydliga men också att de kan vara endast antydda eller förutsätta.

Ekumeniska hänsyn

I förklaringsvolymen till kyrkohandboksförslaget ges en beskrivning av hur den ekumeniska aspekten funnits med i arbetet.

En kyrkohandbok för Svenska kyrkan relaterar både till den egna kyrkans gudstjänsttradition och till en världsvid, ekumenisk gudstjänstgemenskap. En utgångspunkt och insikt är att kristen gudstjänst utgår från den judiska gudstjänsttraditionen, som påverkat det kristna gudstjänstfirandet på avgörande sätt. Flera ekumeniska konsultationer har genomförts såväl i arbetet inför 2000 års kyrkohandboksförslag som i det översyns- och revisionsarbete som påbörjades 2006. Även avstämningar i religionsdialogiska frågor har genomförts i processen. ...

I reflektionsdokumentet *Teologiska grundprinciper för arbetet i 2006 års kyrkohandboksgrupp* 2009 gjordes utblickar till andra kyrkor

som diskuterat och reviderat sina gudstjänst- eller kyrkohandböcker på ett sätt som kan jämföras med den pågående kyrkohandboksrevisionen.

...

För att få med influenser från kyrkor och kyrkliga organisationer i Afrika, Asien, Latinamerika och Mellanöstern arrangerades därför i början av 2012, som en del av kyrkohandboksrevisionen och i samarbete med Svenska kyrkans internationella och ekumeniska arbete, en workshop där framförallt dopgudstjänsten ställdes i fokus men med utrymme för en vidare gudstjänstreflektion. Workshopen var ett uttryck för Svenska kyrkans uppdrag att förvalta sina ekumeniska relationer och för en strävan att föra in bidrag från kyrkor i syd i Svenska kyrkans kyrkohandboksprocess.

Ekumeniska dokument

Dokument från ekumeniska organisationer som till exempel Kyrkornas världsråd kan ha olika karaktär. Vissa dokument förväntas medlemskyrkorna avge respons på eller ta ställning till på officiell nivå, medan andra anbefalls till läsning, studium och diskussion. När Svenska kyrkan tar officiell ställning till ekumeniska dokument gör kyrkomötet det som Svenska kyrkans högsta beslutande organ. Synpunkter på ekumeniska dokument kan också avges genom biskopsmötet och/eller kyrkostyrelsen.

Sedan 1986 har Svenska kyrkan avgett respons på *The Joint Declaration on Justification* (1995) från Lutherska världsförbundet och Vatikanen och på *The Nature and Mission of the Church* (2005) från Kyrkornas världsråds Faith and Order Commission. För närvarande är ytterligare ett dokument från Faith and Order, *The Church – towards a common vision*, ute på remiss.

Ekumeniska dokument produceras också i dialoger som Svenska kyrkan deltar i. Vissa kan vara en del av en process med ett uttalat syfte att komma fram till någon form av ekumenisk överenskommelse. Då tar man ställning till resultatet av processen när ett konkret förslag läggs fram. Det har gällt överenskommelsen med Metodistkyrkan (1993), Borgå-överenskommelsen (1994), konkordatet med IFI, Iglesia Filipina Independiente, (1995), avtalet med EKD, Evangelischen Kirchen in Deutschland, (2003) och överenskommelsen med Svenska missionskyrkan (2006). Pågående processer av denna karaktär gäller relationerna till Gammalkatolska kyrkan av Utrechtunion, till Ekumeniakyrkan och till Episkopala kyrkan i Amerika.

Andra dialoger handlar om att bearbeta olika samfundstraditioner och deras relation till varandra eller enskilda läropunkter för att skapa större ömsesidig förståelse. Dessa brukar tas emot av uppdragsgivaren och spridas för studium utan att det blir ett officiellt ställningstagande. Exempel på detta har varit samtalen med Stockholms katolska stift, som resulterat i de gemensamma dokumenten *Biskopsämbetet* (1988), *Kyrkan som sakrament* (1999), *Ekumeniska äktenskap* (1999) och *Rättfärdiggörelsen i kyrkans liv* (2010). På motsvarande sätt har samtal förts med Svenska baptistsamfundet och tre rapporter tagits fram, *Utmaningar och möjligheter* (2000), *Vänskap och samverkan* (2006) samt en slutrapport (2010).

De ekumeniska dokumenten i kyrkohandboksarbetet

Motionärerna bakom motion 2014:102 föreslår att kyrkostyrelsen får i uppdrag att redovisa på vilket sätt ekumeniska dokument, ekumeniska dialoger och beslutet om *Guds vägar Judendom och kristendom Ett inomkyrkligt samtalsdokument* (2001) påverkat ställningstaganden i översynen av kyrkohandboken.

Utskottets överväganden

Handboksförslagets nattvardsböner

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:53.

Gudstjänstutskottet är enigt med motionärerna så till vida att den ekumeniska dimensionen måste finnas med vid utformningen av nattvardsbönerna i kyrkohandboken. Dock är den ekumeniska dimensionen inte den enda att ta hänsyn till när för kyrkan viktiga texter formuleras och stadfästs. Fler perspektiv behöver beaktas.

Utskottet konstaterar också att arbetet med kyrkohandboksförslaget pågår. Ett slutförslag ska tas fram och en ny remissomgång genomförs. Det ekumeniska perspektivet finns med i det ursprungliga uppdraget, som ett av flera perspektiv att ta hänsyn till, och det får förutsättas att arbetet sker i enlighet med uppdragsbeskrivningen.

Med hänvisning till ovan förda resonemang föreslår Gudstjänstutskottet kyrkomötet att avslå motion 2014:53.

Kyrkohandbok del II

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2014:79.

Gudstjänstutskottet delar motionärens förväntan om att, sedan en reviderad kyrkohandbok del I antagits av kyrkomötet ska arbetet med revidering av kyrkohandbok del II sättas igång. Gudstjänstordningarna för vignings- och mottagningshandlingar är direkt relaterade till huvudgudstjänsten. Att inte justera vigningsordningarna i enlighet med den reviderade kyrkohandbokens första del skulle alltså innebära en klar inkonsekvens för Svenska kyrkans gudstjänster.

Det finns inget tydligt uttalat beslut att kyrkohandbok del II ska revideras. Det är viktigt att ett sådant beslut tas så att ingen tveksamhet kan finnas om vad som gäller. Revideringen ska ske efter att kyrkohandbok del I har antagits av kyrkomötet.

Gudstjänstutskottet föreslår därför kyrkomötet att bifalla motion 2014:79.

Liturgiskt försöksmaterial utanför kyrkohandboken

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:93.

Utöver de gudstjänster som är reglerade i kyrkohandboken finns i församlingar önskemål om ordningar för andra andakter och riter. Dessa tillhör inte det vi betecknar som kyrkliga handlingar, men är tillfällen viktiga att ta vara på och handha på ett pastoralt sätt.

Gudstjänstutskottet konstaterar att liturgiskt material som kompletterat kyrkohandboken under årens lopp har producerats och utgetts oberoende av kyrkomötets beslut. Utskottet ser gärna att sådant material fortsättningsvis tas fram. Det kan ske i samverkan till exempel mellan Verbum och Svenska kyrkan. Liturgiskt material som tas fram på uppdrag av kyrkomötet bör också antas där. Uppdraget att publicera liturgiskt material enligt motionärernas förslag bör därför inte ges av kyrkomötet. Med hänvisning till detta föreslår utskottet kyrkomötet att avslå motion 2014:93.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:102.

Gudstjänstutskottet konstaterar att motion 2014:102 uttalar samma behov som motion 2014:53, att det ekumeniska perspektivet i revisionen av kyrkohandboken behöver förtydligas. På motsvarande sätt kan konstateras att detta är ett av flera perspektiv som ska beaktas i arbetet med kyrkohandboken. Att detta också sker ifrågasätts inte.

Läronämnden poängterar i sitt yttrande vikten av att det som Svenska kyrkan åtagit sig kommer till uttryck i kyrkohandboken. Yttrandet går tillbaka till beslutet om *Guds vägar Judendom och kristendom Ett inomkyrkligt samtalsdokument*, men får förutsättas omfatta alla överenskommelser och dialoger som Svenska kyrkan deltagit och deltar i. Det som kyrkan åtagit sig ska komma till uttryck i kyrkans gudstjänstböcker.

De olika ekumeniska dokumentens och dialogernas karaktär och ställning gör det vanskligt att formulera tydliga kriterier som en revidering av kyrkohandboken ska ta hänsyn till. I ekumeniska dokument bearbetas inte ofta gudstjänstordningar och gudstjänstteologi. Däremot är till exempel kyrkosyn och sakramentssyn ämnen som är grundläggande i arbetet med en kyrkohandbok och viktiga samtalsämnen i dialogerna. Det kan konstateras att tidigare skillnader i tolkning inte längre behöver ha samma kyrkoskiljande karaktär. I överenskommelserna bejakar samfunden varandras lärotolkningar och gudstjänstliv som uttryck för eller förenligt med apostolisk tro och liv, utan att behöva överta varandras traditioner eller föreslå konkreta ändringar i dessa.

Gudstjänstutskottet menar att överväganden och vägval gjorda med hänsyn till ekumeniska och läromässiga ställningstaganden är en integrerad del av pågående kyrkohandboksarbete men att en särskild redovisning av dessa inte är tillräckligt påkallad. En särskild redovisning av samtliga perspektiv som kyrkohandboksarbetet har att ta hänsyn till skulle innebära en betydande komplexitet för hela processen.

Utskottet förslår med anledning av detta att kyrkomötet avslår motion 2014:102 i sin helhet.

Uppsala den 26 september 2014

På Gudstjänstutskottets vägnar

Sofija Pedersen Videke, ordförande

Lena Bohman, sekreterare

Beslutande: Sofija Pedersen Videke, ordförande, Nanna Tranströmer, Lennart Åström, Maria Johansson-Berg, Johan Åkesson, Ola Isacsson, Torvald Johansson, Berth Löndahl, Katarina Ramnerö Ödestad, Sven Milltoft, Kenneth Nordgren, Sonja Grunselius, Kristina Backe, Alve Svensson och Jan Segerstedt.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Anna-Karin Stråle Börjesson, Niklas Nilsson, Roger Olsson, Gun Alingsjö Bäck, Lisa Tegby, Per-Arne Waldenvik, Lena Jönsson, Anders Åkerlund, Jerker Alsterlund, Aron Emilsson, Bengt Inghammar och Elise Nilsson.

Biskoparna Esbjörn Hagberg och Per Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2014:2y

Vigningsordningarna och diakonernas löften

Läronämndens yttrande över motionerna 2014:10, 2014:37, 2014:79

Den svenska kyrkohandboken uttrycker Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. *Den svenska kyrkohandboken* del II innehåller bland annat vigningsordningarna till biskop, präst och diakon. Vigningstjänsten i Svenska kyrkan är en med tre likvärdiga uppdrag. Om Svenska kyrkan gör en översyn av vigningsordningarna behöver denna omfatta vigningarna till samtliga tre uppdrag.

När det gäller motion 2014:37 om reglering i kyrkoordningen av antalet diakoner i ett pastorat hänvisar Läronämnden till sitt yttrande Ln 2007:2y:

I varje församling behövs en ständigt pågående reflektion samt ett långsiktigt arbete med frågan hur den diakonala uppgiften skall fullgöras. Detta är inte enbart en fråga om antalet tjänster utan handlar även om ett vidgat gemensamt ansvarstagande.

Uppsala den 27 augusti 2014

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Karin Sarja, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Hans-Erik Nordin, biskop Jan-Olof Johansson, biskop Johan Tyrberg, biskop Per Eckerdal, biskop Esbjörn Hagberg, biskop Tuulikki Koivunen Bylund, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Göran Eidevall, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannesson och Jesper Svartvik.

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2014:3y

Implementering av *Guds vägar*

Läronämndens yttrande över motionerna 2014:5 och 2014:102

I Läronämndens yttrande 2001:1y konstaterade nämnden att den inte hade något att erinra mot innehållet i *Guds vägar*.

Detta samtalsdokument behandlar frågeställningar som är centrala och ofrånkomliga för Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Läronämnden betonar vikten av att det som Svenska kyrkan i och med *Guds vägar* har åtagit sig kommer till uttryck i exempelvis *Den svenska evangeliebokens* textsammanställningar och *Den svenska kyrkohandboken*.

Uppsala den 27 augusti 2014

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Christopher Meakin, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Hans-Erik Nordin, biskop Jan-Olof Johansson, biskop Johan Tyrberg, biskop Per Eckerdal, biskop Esbjörn Hagberg, biskop Tuulikki Koivunen Bylund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Göran Eidevall, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannesson och Jesper Svartvik.

Kyrkomötet Gudstjänstutskottets betänkande 2014:7

Veterangudstjänst och stöd till veteraner

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:55 med förslag om veterangudstjänster och stöd till veteraner. Gudstjänstutskottet poängterar värdet av de insatser som görs i fredsfrämjande arbete och att tacksamhet uttrycks för dessa. Sådana insatser görs i olika sammanhang medan de förslag som presenteras i motionen endast fångar in en del av dessa. I fältprostens ansvar ingår att förverkliga de förslag till gudstjänster, dag och innehåll, som presenteras. Församlingen har i sitt pastorala ansvar att möta veteraner och anhöriga som bor eller vistas inom dess område. Det särskilda stöd som innebär professionell hjälp att bearbeta svåra upplevelser måste dock Försvarsmakten ansvara för. Gudstjänstutskottet föreslår, med hänvisning till sina överväganden, kyrkomötet att avslå motionen i sin helhet.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:55 punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:55 punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:55 punkt 3.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:55 punkt 4.
5. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:55 punkt 5.

Motionens förslag

Motion 2014:55 av Sten Elmberg och Jerker Schmidt, Veterangudstjänster och stöd till veteraner

1. Kyrkomötet beslutar att uttala sitt stöd och sitt tack till de kvinnor och män som på olika sätt arbetar i fredsfrämjande insatser.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att finna en lämplig helgdag/dag för veterangudstjänst.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta underlag och innehåll av att fira en minnesgudstjänst för militära och civila fredsinsatser.
4. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att öka kunskapen och medvetenheten i Svenska kyrkans församlingar om veteraner och de olika behov av stöd och hjälp som de kan behöva.
5. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att fortsatt följa och stödja statens veteranarbete.

Bakgrund

Svensk veteranpolitik

Riksdagen beslutade 2010 om en svensk veteranpolitik, som innebär att staten visar erkänsla för veteranens och de anhörigas insatser samt ger ett förstärkt socialrättsligt skydd i samband med tjänstgöringen. Den 7 maj 2014 utgavs SOU 2014:27 *Svensk veteranpolitik Ett ansvar för hela svenska samhället* av Försvarsdepartementet. Veteranutredningens uppdrag var dels att följa upp och utvärdera den 2010 beslutade politiken, dels att bedöma behovet av vidareutveckling av denna. Svenska kyrkan deltog den 24 oktober 2013 i en hearing hos Veteranutredningen och har besvarat utredningens skrivelse *Begäran om uppgifter inom det veteranpolitiska området*.

Veteraner

Veteranlagstiftningen omfattar anställda i Försvarsmakten, såväl militär som civil personal, som tjänstgjort vid internationella militära insatser.

Svenska kyrkans arbete i samverkan med Försvarsmakten

Svenska kyrkans engagemang i Försvarsmakten har anor från 1500-talet. Idag finns två tjänster på Försvarsmaktens högkvarter, fältprost och stabspastor, samt drygt tjugo uppdrag som militärpastor vid förband och skolor. Ett sådant uppdrag ingår i en prästtjänst, i ett par fall i en diakontjänst, i församling eller på kontraktsnivå. Uppdragets omfattning som del av denna tjänst varierar.

Internationell verksamhet

Präster i Svenska kyrkan rekryteras kontinuerligt till de svenska internationella fredsinsatser som Försvarsmakten ansvarar för.

Krisberedskap

I den svenska krisberedskap som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) ansvarar för möts Svenska kyrkan och Försvarsmakten tillsammans med andra aktörer. Svenska kyrkan deltar bland annat med präster i Stödstyrkan.

Svenska Soldathemsförbundet

Svenska Soldathemsförbundet bedriver veteran- och anhörigstöd på uppdrag av Försvarsmakten, samt soldathemsverksamhet öppen för alla. Stödet till veteraner och anhöriga till soldater i utlandstjänst sker sedan 2008 med ekonomiskt bidrag från Försvarsmakten.

Under Almedalsveckan 2014 arrangerade Svenska kyrkan tillsammans med Svenska Soldathemsförbundet ett seminarium med temat "När kriget stannar inom-bords – om moraliska överträdelser vid militär utlandstjänst". Där berördes bland annat frågor kring psykisk ohälsa hos veteraner som tjänstgjort utomlands.

Svenska kyrkans gudstjänster

Det grundläggande reglementet för Svenska kyrkans gudstjänstliv finns i kyrkoordningens femte avdelning *Gudstjänst*. Om kyrkoåret står det i inledningstexten till det 28 kapitlet: "Varje söndag och annan högtidsdag har sitt särskilda firningsämne eller tema som anges i evangelieboken och uttrycks i dess urval av bibliska texter."

Kyrkomötet har vid ett flertal tillfällen under föregående mandatperioder behandlat motioner om kyrkoåret.

G 2014:7

Kyrkohandboken

Det pågående arbetet med förnyelse av *Den svenska kyrkohandboken* handlar för närvarande om att ta fram ett slutförslag som sänds ut för en ny remissomgång under våren 2015.

En viktig aspekt av förnyelsen av kyrkohandboken är möjligheterna till flexibilitet, som innebär att gudstjänster kan planeras och genomföras utifrån lokala behov och för särskilda tillfällen.

Temagudstjänster

Gudstjänstmaterial för särskilda teman och tillfällen har i olika omgångar arbetats fram på kyrkostyrelsens uppdrag. 1998 utgav Svenska kyrkans församlingsnämnd *Gudstjänster under kyrkoåret*, som ett komplement till kyrkohandboken. På Svenska kyrkans webb har gudstjänstmaterial i anslutning till exempelvis en insamlingskampanj eller en viss helgdag kunnat presenteras i en så kallad plocklåda.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet avslår motion 2014:55.
--

Gudstjänstutskottet konstaterar inledningsvis att Sverige bidrar i fredsfrämjande insatser genom såväl Försvarsmakten som andra organisationer. Detta är viktiga insatser som det finns all anledning att vara tacksam över. De personer som ställer sig till förfogande i dessa uppdrag ger inte endast av sin tid och sitt engagemang. De utsätter sig också för direkta faror och situationer som kan medföra ohälsa, fysisk och/eller psykisk, såväl för dem själva som för deras anhöriga.

Det veteranbegrepp som ligger till grund för motionen handlar om de personer som varit anställda i Försvarsmakten under sin insats. Gudstjänstutskottet menar att då detta är en av flera grupper som gör viktiga insatser, i olika sammanhang och på olika sätt, för fred och människovärdigt liv måste perspektiven breddas.

Det är viktigt att män och kvinnor som på olika sätt bidragit i fredsfrämjande insatser får känna stöd och ta emot vår tacksamhet. Utskottet menar dock att ett uttalande från kyrkomötet inte är det rätta sättet att göra det på.

När det gäller den i veteranutredningen uttryckta önskan om en särskild gudstjänst konstaterar utskottet att Svenska kyrkan med glädje bör notera denna invit. Att besluta om en särskild dag för sådan gudstjänst är dock också att göra frågan större än den enligt utskottets mening är. Gudstjänster kring särskilda teman respektive för att påminna om särskilda händelser eller uppdrag kan ordnas utan ett beslut i kyrkomötet. Det sker ständigt i församlingarna, till exempel när en olycka drabbat lokalsamhället. Utskottet konstaterar att temat fred i Svenska kyrkans gudstjänster ofta präglar nyårsdagen. Inget hindrar dock att en tradition med veterangudstjänst i anslutning till Försvarsmakten förläggs till en annan söndag eller vardag, till exempel enligt Veteranutredningens förslag. Gudstjänstutskottet anser att ansvaret för en sådan naturligen ligger under fältprostens ansvar.

Avseende ordning och innehåll i en sådan gudstjänst konstaterar utskottet att fältandaktsboken innehåller gudstjänstordningar som kan komma till användning. Önskan att ta fram en särskild ordning för veterangudstjänsten ska inte underskattas. Detta ingår då också i det ansvar som ligger hos fältprosten.

Veteranerna och deras anhöriga är bosatta inom församlingarna, där de har tillgång till församlingarnas verksamhet. Det särskilda stöd som kan behövas åligger dock Försvarsmakten. Svenska kyrkan har i samtal med Veteranutredningen visat på församlingarnas diakonala och pastorala kompetens och erbjudande. Det är en självklar del i varje församlings uppdrag, att möta de människor som bor och verkar i församlingen. Att möta de specifika behov som veteraner kan ha i form av bearbetning av svåra upplevelser kräver särskild kompetens och särskilda resurser.

Svenska kyrkan deltar som en aktiv part i samhällets krisberedskapsarbete. Det innebär tydliga bidrag till det gemensamma samhällsliga ansvaret och ger samtidigt kompetensutveckling inåt till den egna organisationen. Fältprosten är i sin tjänst Svenska kyrkans främste representant i Försvarsmakten. Genom fältprosten kan Svenska kyrkan fortsatt följa och stödja statens veteranarbete.

Med hänvisning till ovan förda resonemang föreslår Gudstjänstutskottet kyrkomötet att avslå motion 2014:55 i sin helhet.

Uppsala den 25 september 2014

På Gudstjänstutskottets vägnar

Sofija Pedersen Videke, ordförande

Lena Bohman, sekreterare

Beslutande: Sofija Pedersen Videke, ordförande, Nanna Tranströmer, Lennart Åström, Maria Johansson-Berg, Johan Åkesson, Ola Isacsson, Torvald Johansson, Berth Löndahl, Katarina Ramnerö Ödestad, Sven Milltoft, Kenneth Nordgren, Sonja Grunselius, Kristina Backe, Alve Svensson och Jan Segerstedt.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Anna-Karin Stråle Börjesson, Niklas Nilsson, Roger Olsson, Gun Alingsjö Bäck, Lisa Tegby, Per-Arne Waldenvik, Lena Jönsson, Anders Åkerlund, Bengt Inghammar och Elise Nilsson.

Biskoparna Esbjörn Hagberg och Per Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Gudstjänstutskottets betänkande 2014:8

Gör dopet till en fest för familjen, släkten, vännerna och församlingen

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:75 om dopet, familjen och församlingen. Motionären föreslår att kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta riktlinjer för hur församlingarna på ett tydligare sätt kan knyta dopfamiljerna till församlingssamfundet. Gudstjänstutskottet ser den viktiga relationen mellan församling och dopfamilj men menar att frågan inte bäst hanteras genom nya riktlinjer utan måste förstås som en lokal och pastoral angelägenhet. Utskottet menar också att församlingar redan idag kontinuerligt arbetar med frågan genom att upprätta doppastoraler, följa riktlinjer och bedriva olika typer av verksamheter.

Gudstjänstutskottet föreslår kyrkomötet att avslå motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:75.

Motionens förslag

Motion 2014:75 av Bertil Olsson, Gör dopet till en fest för familjen, släkten, vännerna och församlingen

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta riktlinjer för hur församlingarna på ett tydligare sätt kan knyta dopfamiljerna till församlingssamfundet.

Bakgrund

Dopet är grunden för den kristna kyrkan. I den tidigaste kyrkan var dopet i församlingen oftast knutna till påsknattens gudstjänst och inte sällan föremål för såväl stor förberedelse som stor glädje och förväntan. Idag ser dopet i Svenska kyrkan olika ut. En majoritet av de som döps är barn, men också unga och vuxna döps. Många dop är små, men de stora påkostade dopen ökar. Vissa dopfamiljer har nära anknytningar till församlingen, för andra är avståndet längre. Det är i relation till det sista denna motion ska förstås. Hur kan församlingar arbeta för att knyta dopfamiljer till församlingssamfundet? Frågan kan sättas in i ett långt historiskt perspektiv. Med insikt i detta bedriver Svenska kyrkan bl.a. därför ett omfattande barn- och ungdomsarbete på dopets grund genom sina församlingar. Detta slås också fast i 19 kap. 6 § i kyrkoordningen.

Församlingen ska erbjuda dopundervisning till dem som är bosatta i församlingen och tillhör Svenska kyrkan.

Som ett led i att fördjupa Svenska kyrkans dopundervisning i en bred mening initierades programmet Barn och unga 0–18 år i Svenska kyrkan. Programmet avrundades i november 2012 genom ärkebiskopens möte om barn och unga.

På olika sätt har Svenska kyrkans församlingar sökt finna vägar in i ett familjearbete. Inte minst har familjegudstjänster varit – och är alltjämt – en viktig brygga in till familjen. Många församlingar ordnar också familjeläger och speciella ”föräldra- eller äktenskapsskolor” för att på så sätt kunna arbeta med frågor som rör barn och familj. För många församlingar är även den öppna verksamheten i form av t.ex. ”öppen förskola” något som främst relaterar till församlingens familjearbete. Den öppna verksamheten inom Svenska kyrkan har idag cirka två miljoner besök per år (0–19 år) och inom öppen förskola ytterligare cirka 700 000 besök av vuxna.

Ett sätt att söka ta ett större grepp om frågan om kristen tro och liv i vid mening – där trosöverföring eller trosförmedling ingår som komponenter – är genom satsningen ”Dela tro – dela liv”. Satsningen som omfattar 60 miljoner kronor under åren 2013–2018 beslutades av kyrkomötet 2012 och är en gemensam satsning mellan nationell nivå, stift och församlingar med uppgift att styrka församlingarna i det grundläggande uppdraget.

I biskopsbrevet *Leva i dopet. Brev från biskoparna till Svenska kyrkans präster och församlingar* berörs frågan om relationen familj och församling. Där uppmanar biskoparna församlingar att tänka igenom hur de på bästa sätt, utifrån sina förutsättningar, kan vara behjälpliga med att skapa goda praktiska förutsättningar för hur familj och församling kan knytas närmare varandra vid dop. Det kan t.ex. gälla hur församlingen kan underlätta för dop med ett rikt utbud av doptider, eller hur församlingen kan låna ut församlingshem och dopklänning till den som så önskar.

Det finns också olika elektroniska källor med mycket information och många idéer kring dopet och det som hör till det. En sådan är www.dopsajten.se.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:75.

Relationen mellan dopfamiljen och församlingen är mycket viktig. Gudstjänstutskottet delar motionärens åsikt om detta. Samtidigt menar utskottet att frågan framför allt är lokal och pastoral och inte bäst hanteras genom nya riktlinjer. Varje församling arbetar också redan idag med frågan genom att upprätta doppastoraler, följa riktlinjer och bedriva olika typer av verksamheter. Över huvud taget kan hela Svenska kyrkans arbete med barn och unga förstås som ett sätt att söka hantera denna fråga. Också den pågående satsningen ”Dela tro – dela liv” kan i några av sina olika delar hänföras till att behandla frågor som relaterar till detta.

Utskottet vill dock poängtera vikten av att ständigt arbeta vidare för att möta nya utmaningar och svårigheter. De så kallade ”drop-in”-dopen är bara ett exempel på sådant nytänkande. Ett annat exempel är att församlingar hjälper till med att ordna dopfester i församlingshemmet. Det är också viktigt att påminna om att dopet inte bara handlar om dop av mindre barn. Att reflektera kring dop av unga och vuxna är därför mycket angeläget.

Det är lätt att talet om dopfamiljen är oproblematiserat och därför inte ser dagens många nya familjekonstellationer. Utskottet menar därför att det är av stor vikt att alla ges utrymme att finnas med i församlingens liv och verksamhet.

Det är också viktigt att påpeka att dopet inte bara är en fest. Vi döps in i Kristi död och uppståndelse. Detta är en verklighet och får inte glömmas bort i talet om dopet, familjen och festen.

Med hänvisning till ovan förda resonemang föreslår utskottet att motion 2014:75 ska avslås.

Uppsala den 25 september 2014

På Gudstjänstutskottets vägnar

Sofija Pedersen Videke, ordförande

Niclas Blåder, sekreterare

Beslutande: Sofija Pedersen Videke, ordförande, Nanna Tranströmer, Lennart Åström, Maria Johansson-Berg, Johan Åkesson, Ola Isacsson, Torvald Johansson, Berth Löndahl, Katarina Ramnerö Ödestad, Sven Milltoft, Kenneth Nordgren, Sonja Grunselius, Kristina Backe, Alve Svensson och Jan Segerstedt.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Anna-Karin Stråle Börjesson, Niklas Nilsson, Roger Olsson, Gun Alingsjö Bäck, Lisa Tegby, Per-Arne Waldenvik, Lena Jönsson, Anders Åkerlund, Bengt Inghammar och Elise Nilsson.

Biskoparna Esbjörn Hagberg och Per Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Gudstjänstutskottets betänkande 2014:9

Vidgning av begreppet kyrkomusik

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:105 om en vidgning av begreppet kyrkomusik. Motionärerna föreslår att kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att initiera ett brett samtal kring vilket utrymme olika typer av musikaliska uttryck får i vår kyrka, med syftet att vidga begreppet kyrkomusik. Gudstjänstutskottet ser musikens viktiga roll i kyrkan, men menar att det som motionärerna efterlyser är någonting som redan pågår. Kyrkomusiken är inte statisk utan utvecklas ständigt. Det har alltid funnits utrymme för olika musikstilar inom kyrkan som har kunnat påverka varandra och som har gett en utveckling av musiken i kyrkan.

Gudstjänstutskottet föreslår kyrkomötet att avslå motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:105.

Motionens förslag

Motion 2014:105 av Kekke Paulsson m.fl., Vidgning av begreppet kyrkomusik

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att initiera ett brett samtal kring vilket utrymme olika typer av musikaliska uttryck får i vår kyrka, med syftet att vidga begreppet kyrkomusik.

Bakgrund

Musiken i Svenska kyrkan är viktig och berör – som motionen påpekar – många. Det märks på det stora antal människor som går på musikgudstjänster och konserter i Svenska kyrkans församlingar eller som sjunger i kör. Det märks också på det antal – ofta lokala – mässliturgier som skrivs (se t.ex. *Kärlekens måltid. En studie av mässliturgier i Svenska kyrkan perioden 1986–2004*. Lena Petersson, Lunds universitet 2005).

I utredningen om Svenska kyrkans musikverksamhet *Kyrkan mitt i musiklivet* som blev klar 2003 konstateras inledningsvis om den kyrkliga musikens mångfald att ”Kristenhetens musik har steg för steg mejslats ut, och idag kan musiken i kyrkan – eller kyrkomusiken – visa upp många olika ansikten.” (s. 32). I *Förklaringar till förslag för Kyrkohandbok för Svenska kyrkan, del 1* från 2012 skriver man om gudstjänstens musik: ”Musiken är en betydelsefull del av gudstjänsten. Musiken förstärker gudstjänstens skeende, kan bära det kristna budskapet och möta människans tro och liv. Genom tonerna uttrycks trons många aspekter och människans gudstillsnål, som i gudstjänstens kristusrop, lovsång och bön” (s. 36). En sådan förståelse

av musikens roll i Svenska kyrkan har legat till grund för att omfattande arbeten gjorts under ett flertal år kring kyrkomusiken.

Kyrkomötet beslöt år 2001 att fortsätta det pågående arbetet med ny mässmusik. Uppdraget har utförts genom projektet Glad, Enkel och Folklig mässmusik som resulterade i *Gudstjänstsång* (Verbum 2011). *Gudstjänstsång* består av två delar. I den första ingår sex genomkomponerade mässor. I den andra har sångerna hämtats från olika håll och ställts samman till tre serier med vardera tre avdelningar. I inledningstexten kan man läsa:

Musiken i *Gudstjänstsång* är därför inspirerad såväl av svensk folklig musiktradition som av musikaliska traditioner från andra delar av världen. /.../ En annan ambition var att hitta språkliga uttryck som kan upplevas nutida och adekvata.

Kyrkomötets beslut 2001 ledde också till att kyrkostyrelsen tillsatte en utredning med uppgift att kartlägga och analysera kyrkans musikverksamhet och föreslå åtgärder för att stärka kyrkomusikens ställning. Utredningen presenteras i det ovan nämnda betänkandet *Kyrkan mitt i musiklivet. Utredning om kyrkomusikens ställning som en del av det offentliga musiklivet i Sverige* (Svenska kyrkans utredningar 2003:3). I utredningen konstateras att orgeln är oskiljaktigt sammanfogad med kyrkorummet och därmed med kyrkomusiken: ”Den intar i detta sammanhang en särställning” (s. 83). På uppdrag av Nämnden för kyrkolivets utveckling tillkom kyrkorumsdokumentet *Levande arv. Teologisk eftertanke och praktiska råd vid förändring och bevarande av kyrkobyggnader* (Verbum 2007). Även i detta dokument lyfts orgelns betydelse fram. Här framhålls vidare att musiken liksom kyrkorummet är en del av Svenska kyrkans identitet. I framställningen nämns den gregorianska sångtraditionen, Lutherpsalmer och koraler liksom körmusik och orgelmusik. ”Samtidigt” påpekar man ”vävs ständigt nya kulturyttringar in i den kyrkomusikaliska traditionen”. Som exempel på nyare uttryck nämns gospel, globalmusik och musik från populärkulturen (s. 62).

Kyrkomusiksymposiet som samlar en stor mängd kyrkomusiker och andra intresserade har 2014 temat Musiklivet i kyrkan – kyrkan i musiklivet och behandlar frågor kring kyrkomusikens roll i samhällets kulturliv och kulturdebatt och om hur musiklivet i kyrkan kan utvecklas för musikens, människors och kyrkans skull.

I *Förklaringar till förslag för Kyrkohandbok för Svenska kyrkan, del 1* listas åtta punkter som ligger till grund för det pågående arbetet. Tre av dem har stor bäring på föreliggande motion 2014:105.

1. I linje med principen om musik på folkspråket eftersträvas att nutida musikaliska genrer och uttryck kan komma till uttryck i gudstjänsten.
2. Den traditionella musiken behöver kompletteras med musik i andra genrer.
3. En eftersträvansvärd genrebredd innebär att kyrkohandboken kan inspirera till en bredare instrumentering i gudstjänsten.

Remissomgången om 2012 års kyrkohandboksförslag, som avslutades under våren 2014, ligger till grund för det nu pågående arbetet med att justera kyrkohandboksförslaget. Under 2015 kommer ett justerat förslag att sändas på remiss från kyrkostyrelsen till stiftens (domkapitlen) och ett urval församlingar. Ett slutförslag kommer till kyrkomötet 2016.

Gudstjänstutskottet har under senare år behandlat motioner med anknytning till musiken i kyrkan: G 2011:4, G 2012:1 och G 2013:6. I G 2011:4 skriver utskottet

med anledning av motion 2011:93 i vilken motionärerna vill initiera ett projekt i vilket användandet av den nuvarande psalmboken undersöks, att

G 2014:9

Målsättningen för en undersökning bör vara såväl att reflektera över framtiden och hur psalmboken kan och bör förändras som att spegla psalmerna som en del av kulturarvet.

En pilotstudie har genomförts om psalmanvändningen i Svenska kyrkan (KsSkr 2013:2, bilaga 2, s. 96). I betänkandet G 2012:1 behandlas motion 2012:4 om utökande av psalmer i psalmboken. Motionären föreslår att kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram ett psalmförslag för utökande av antalet psalmer i *Den svenska psalmboken*. Gudstjänstutskottet påtalar vikten av ett kontinuerligt arbete med kyrkans psalmer, men pekar på att kyrkomötet 2011 biföll motion 2011:93 om att initiera ett projekt i vilken användandet av den nuvarande psalmboken undersöks. Med anledning av motion 2013:87 där kyrkohandbokens musikdel föreslås bli tvådelad konstaterar Gudstjänstutskottet inledningsvis i betänkandet G 2013:6 att kyrkohandboksarbetet kommit så långt att det nu inte är lämpligt att tillföra nya premisser för arbetet. Utskottet delar motionärens önskan om flexibilitet och ett brett urval av texter och musik i gudstjänsterna. Samtidigt konstaterar utskottet att dessa önskemål är tillgodosedda, dels genom att de är inbyggda i kyrkohandboksförslaget, dels genom den sedan tidigare gällande ordningen att församlingen kan anhålla om undantag hos domkapitlet. Detta bygger utskottet bland annat på 6 kap. 6 § i kyrkoordningen:

I huvudgudstjänsten får vid ett visst tillfälle eller under en viss tid användas någon annan gudstjänstordning eller musik än den som ingår i Den svenska kyrkohandboken och andra psalmer eller församlings-sånger än de som ingår i Den svenska psalmboken. Beslut om detta fattas av kyrkoherden efter samråd med församlingens präster och kyrkomusiker och efter medgivande av kyrkorådet eller församlingsrådet. Ett sådant beslut ska genast anmälas till domkapitlet. Om det finns särskilda skäl får domkapitlet ändra eller upphäva kyrkoherdens beslut.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:105.

Musiken i kyrkan har en central plats, menar såväl motionärerna som Gudstjänstutskottet. Utskottet påpekar dock att det som motionärerna efterlyser är någonting som redan pågår. Mycket av det som idag förstås som kyrkomusik var från början folkvisor eller annan typ av musik. Med tiden har denna musik upptagits av kyrkan för att nu vara en del av hennes musik. Denna utveckling är något ständigt pågående och påverkar därför vad som ses som kyrkomusik idag och vad som kommer att förstås som kyrkomusik i morgon. Det har alltid funnits utrymme för olika musikstilar inom kyrkan som har kunnat påverka varandra och som har gett en utveckling av musiken i kyrkan.

Självklart kan det musikaliska utbudet se olika ut i den lilla församlingen och i den stora. Främjandet av musiken ligger framför allt på stiftet som därför har en viktig uppgift att söka former för att underlätta för bredd och djup också i det lilla sammanhanget.

Utskottet vill också peka på att kyrkomötet förra året beslöt att bifalla motion 2013:89, punkt 1, att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur nationell nivå fortsättningsvis ska ta sitt ansvar för kyrkomusiken som en del av det kyrkliga kulturarvet. Kyrkomötet biföll även motion 2013:89, punkt 2, att uppdra till kyrkostyrelsen att etablera ett brett samråd kring kyrkomusikens framtida roll i samhällets kulturliv. En förstudie utifrån motionens intentioner planeras vara avslutad under hösten 2014.

Med hänvisning till ovan förda resonemang föreslår utskottet att motion 2014:105 ska avslås.

Uppsala den 25 september 2014

På Gudstjänstutskottets vägnar

Sofija Pedersen Videke, ordförande

Niclas Blåder, sekreterare

Beslutande: Sofija Pedersen Videke, ordförande, Nanna Tranströmer, Lennart Åström, Maria Johansson-Berg, Johan Åkesson, Ola Isacsson, Torvald Johansson, Berth Löndahl, Katarina Ramnerö Ödestad, Sven Milltoft, Kenneth Nordgren, Sonja Grunselius, Kristina Backe, Alve Svensson och Jan Segerstedt.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Anna-Karin Stråle Börjesson, Niklas Nilsson, Roger Olsson, Gun Alingsjö Bäck, Lisa Tegby, Per-Arne Waldenvik, Lena Jönsson, Bengt Inghammar och Elise Nilsson.

Biskoparna Esbjörn Hagberg och Per Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Organisationsutskottets betänkanden
O 2014:1–14

Organisationsutskottets betänkanden

- O 2014:1 Ändringar i kyrkoordningen m.m.
- O 2014:2 Verksamhetsberättelse 2013 för Svenska kyrkans valprovsningsnämnd
- O 2014:3 Kulturen som grundläggande uppgift
- O 2014:4 Valfrågor
- O 2014:5 Kyrkvärddar
- O 2014:6 Antalet ledamöter i kyrkomötet
- O 2014:7 Kyrkans roll i den sociala ekonomin
- O 2014:8 Klockringning
- O 2014:9 Valfri församling
- O 2014:10 Kretsloppstankepris
- O 2014:11 Avveckla ägandet i Fairtrade
- O 2014:12 Generationsspridning i beslutsfattande organ
- O 2014:13 Församlingsbegreppet
- O 2014:14 Stiftelsekyrkor

Kyrkomötet
Organisationsutskottets betänkande 2014:1

Ändringar i kyrkoordningen m.m.

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas fyra avsnitt av kyrkostyrelsens skrivelse 2014:3 *Ändringar i kyrkoordningen m.m.*: Fastställande av Svenska kyrkans indelning, Fördelning av uppgifter mellan ärkebiskopen och biskopen i Uppsala stift, Fortsatt beredning av kontraktsfrågorna och Tyska Christinae församling. Utskottet tillstyrker samtliga förslag.

Innehåll

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut.....	3
Skrivelsens förslag	3
Inledning	4
Fastställande av Svenska kyrkans indelning	4
Bakgrund.....	4
Enklaver i Svenska kyrkans församlingsindelning	4
Ansvar för kartredovisningen av församlingsindelningen.....	5
Bestämmelser om ändring i församlingsindelningen.....	5
Skrivelsen	6
Uppdraget om fastställande av indelningen.....	6
Ändringar i kyrkoordningen	8
Utskottets överväganden	8
Fördelning av uppgifter mellan ärkebiskopen och biskopen i Uppsala stift.....	9
Fortsatt beredning av kontraktsfrågan	10
Tyska Christinae församling.....	12
Bilaga 1 Fastställande av Svenska kyrkans indelning	15
Bilaga 2 Fördelning av uppgifter mellan ärkebiskopen och biskopen i Uppsala stift.....	17
Bilaga 3 Fortsatt beredning av kontraktsfrågorna	18
Bilaga 4 Tyska Christinae församling.....	19
Bilaga 5 Läronämndens yttrande 2014:4.....	20
Bilaga 6 Kyrkorättsutskottets yttrande 2014:1	21
Bilaga 7 Kyrkorättsutskottets yttrande 2014:2	22
Bilaga 8 Kyrkorättsutskottets yttrande 2014:3	23
Bilaga 9 Kyrkorättsutskottets yttrande 2014:4	24

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

O 2014:1

Fastställande av Svenska kyrkans indelning

1. Kyrkomötet beslutar att
dels ge kyrkostyrelsen i uppdrag att fastställa den församlingsindelning av Svenska kyrkan som ska gälla per den 1 januari 2016. Kyrkostyrelsen ska inför fastställandet göra den utredning som behövs och vid behov samråda med berörda stiftsstyrelser,
dels ge kyrkostyrelsen i uppdrag att besluta om sådana övergångsbestämmelser som kan komma att krävas med anledning av fastställandet, och
dels kyrkostyrelsens beslut om fastställande ska återrapporteras till kyrkomötet senast 2016.
2. Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen enligt *bilaga 1*.

Fördelning av uppgifter mellan ärkebiskopen och biskopen i Uppsala stift

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen enligt *bilaga 2*.

Fortsatt beredning av kontraktsfrågorna

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i övergångsbestämmelserna till Kyrkomötets beslut om ändringar i kyrkoordningen (SvKB 1999:1), SvKB 2012:14 enligt *bilaga 3*.

Tyska Christinae församling

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen enligt *bilaga 4*.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2014:3

Fastställande av Svenska kyrkans indelning

1. Kyrkomötet beslutar att
dels ge kyrkostyrelsen i uppdrag att fastställa den församlingsindelning av Svenska kyrkan som ska gälla per den 1 januari 2016. Kyrkostyrelsen ska inför fastställandet göra den utredning som behövs och vid behov samråda med berörda stiftsstyrelser,
dels ge kyrkostyrelsen i uppdrag att besluta om sådana övergångsbestämmelser som kan komma att krävas med anledning av fastställandet, och
dels kyrkostyrelsens beslut om fastställande ska återrapporteras till kyrkomötet senast 2016.
2. Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen enligt *bilaga 1*.

Fördelning av uppgifter mellan ärkebiskopen och biskopen i Uppsala stift

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen enligt *bilaga 2*.

Fortsatt beredning av kontraktsfrågorna

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i övergångsbestämmelserna till Kyrkomötets beslut om ändringar i kyrkoordningen (SvKB 1999:1), SvKB 2012:14 enligt *bilaga 3*.

Tyska Christinae församling

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen enligt *bilaga 4*.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över kyrkostyrelsens skrivelse 2014:3, beträffande den del som gäller fördelning av uppgifter mellan ärkebiskopen och biskopen i Uppsala stift, i Ln 2014:4y, *bilaga 5*.

Yttranden från andra utskott

Kyrkorättsutskottet har yttrat sig över skrivelsen, avsnitt 1, Fastställande av Svenska kyrkans indelning i Kr 2014:1y, *bilaga 6*.

Kyrkorättsutskottet har yttrat sig över skrivelsen, avsnitt 2, Fördelning av uppgifter mellan ärkebiskopen och biskopen i Uppsala stift i Kr 2014:2y, *bilaga 7*.

Kyrkorättsutskottet har yttrat sig över skrivelsen, avsnitt 3, Fortsatt beredning av kontraktsfrågorna i Kr 2014:3y, *bilaga 8*.

Kyrkorättsutskottet har yttrat sig över skrivelsen, avsnitt 4, Tyska Christinae församling i Kr 2014:4y, *bilaga 9*.

Inledning

Detta betänkande behandlar fyra avsnitt av kyrkostyrelsens skrivelse 2014:3 *Ändringar i kyrkoordningen m.m.* De förslag som behandlas rör dels frågan om att fastställa den indelning av kyrkan som ska gälla per den förste januari 2016 då ansvaret för att redovisa församlingsindelningen övergår från Lantmäteriet till kyrkan, dels frågan om fördelning av uppgifter mellan ärkebiskopen och biskopen i Uppsala stift. Vidare behandlas förslag som rör den fortsatta beredningen av kontraktsfrågorna samt möjligheten för Tyska Christinae församling att ingå i ett pastorat.

Fastställande av Svenska kyrkans indelning

Bakgrund

Enklaver i Svenska kyrkans församlingsindelning

Svenska kyrkans församlingsindelning 2014 innehåller 1 371 församlingar. I indelningen förekommer 2 584 enklaver. En enklav utgörs av en geografiskt bestämd yta som hör till en församling men som geografiskt ligger inom en annan församlings territorialområde. Förekomsten av dessa enklaver har sin grund i den knytning som historiskt funnits, och i viss mån fortfarande finns, mellan församlingsindelningen och fastighetsindelningen. Enligt den lag som fram till den 30 april 2001 reglerade ändringar i indelningen i samband med fastighetsbildning (LÄIF) gällde som huvudregel att en ändring i fastighetsförhållandena skulle medföra motsvarande

ändring i församlingsindelningen, om det inte fanns särskilda skäl. Enklaverna har därför i många fall tillkommit som en följd av lantmäteritekniska åtgärder t.ex. i samband med att en skogsbrukare köper upp skogsskiften eller en jordbrukare köper upp åkermark och de förvärvade fastigheterna läggs samman med en av köparen sedan tidigare ägd fastighet. Eftersom även en väg kan utgöra en egen fastighet har enklaver också kunnat uppstå då en väg skär tvärs igenom en församling.

Förekomsten av enklaver är klart vanligast på landsbygden och det är ovanligt med enklaver i tätorter. Enklaverna kan vara av mycket skiftande storlek och belägenhet. Vissa enklaver ligger förhållandevis långt från församlingens huvudsakliga område medan andra ligger tämligen nära. I något fall ligger en enklav i ett annat stift än församlingens huvudsakliga område och i något fall finns det en kyrkobyggnad i enklaven. De allra flesta enklaver är små eller mycket små, men det finns exempel på enklaver vars yta i stort sett är jämnstor med församlingens huvudsakliga område. 152 enklaver ligger i områden som utgörs av vatten ut till territorialvattengräns (s.k. 00-ytor) och 1 322 av enklaverna har ingen fastighetspunkt i sig, vilket innebär att de sannolikt är helt obebodda. Ytterligare 835 enklaver har endast 1–2 fastighetspunkter i sig vilket sannolikt innebär att om de alls är bebodda är det endast av ett fåtal personer. Den församling som har flest enklaver har drygt 200 stycken.

Ansaret för kartredovisningen av församlingsindelningen

Den 29 maj 2013 beslutade riksdagen att bifalla förslagen i proposition 2012/13:120 *Folkbokföringen i framtiden*. Beslutet, som träder i kraft den 1 januari 2016, innebär bland annat att folkbokföring inte längre ska ske i en församling inom Svenska kyrkan. Riksdagens beslut får ett antal konsekvenser för Svenska kyrkan. Bland annat innebär det att församlingsindelningen blir en helt intern fråga för kyrkan eftersom Lantmäteriet kommer att upphöra med sin redovisning av den gällande församlingsindelningen. Svenska kyrkan kommer därför själv att behöva bygga upp ett systemstöd som ger förutsättningar för att hantera och redovisa den gällande församlingsindelningen, bland annat i syfte att kunna hänföra de kyrkotillhöriga till rätt församling. Detta måste göras genom att kyrkan själv utvecklar och kontinuerligt uppdaterar en digital karta som utvisar den exakta geografiska sträckningen av alla församlingsgränser i landet.

Bestämmelser om ändring i församlingsindelningen

Före relationsändringen var det i huvudsak Kammarkollegiet som beslutade i frågor om ändring i församlingsindelningen. I vissa fall – om en ändring behövde ske på grund av oregelbundenhet i indelningen eller med hänsyn till fastighetsförhållandena och vissa andra förutsättningar var uppfyllda – fick länsstyrelsen besluta. Om en ändring hade samband med en ändring i rikets indelning i kommuner fattades beslutet av regeringen.

Med kyrkoordningens tillkomst lades huvudansvaret för att besluta om församlingsindelningen på stiftsstyrelserna. I de fall en ändring berör församlingar inom flera stift ligger beslutanderätten dock hos kyrkostyrelsen. Kyrkoordningens nuvarande regler om indelning trädde i kraft så sent som den 1 januari i år då hela kapitel 37 fick ny lydelse. Förändringen var en del av det beslut som föranletts av den s.k. strukturutredningens förslag och det som i sak är nytt relaterar till indelningen i församlingar i pastorat.

I den tidigare lydelsen av kapitel 37 gjordes en tydlig och uttrycklig åtskillnad mellan olika typer av indelningsändringsbeslut. Det handlade dels om vad som kan betraktas som egentliga indelningsändringar, nämligen indelningsändringar som sker för att ge bättre förutsättningar för församlingarna att verka som församlingar och utföra sina uppgifter enligt kyrkoordningen, dels om ändringar som mera hade karaktären av reglering/justering av församlingsgränser på grund av något externt förhållande eller i vart fall något förhållande som inte hade någon koppling till församlingskriterierna. Beslut om indelningsändring fick enligt 4 § fattas på grund av oregelbundenheter i indelningen eller med hänsyn till fastighetsförhållandena.

Även om det inte i den nya lydelsen av kapitel 37 är lika tydligt angivet att det finns olika typer av indelningsbeslut framgår det ändå att det fortfarande finns en skillnad i hanteringen av beslut som grundar sig på oregelbundenheter i indelningen eller på fastighetsförhållandena, jämfört med indelningsbeslut som har annan grund. För den förra typen av beslut finns, i likhet med tidigare, inga krav på samråd inför beslut, se 37 kap. 8 §. Liksom tidigare gäller också särskilda regler om när beslut ska fattas och träda i kraft i de fall beslutet om ändring i indelningen bara beror på oregelbundenhet i indelningen eller fastighetsförhållandena, se 37 kap. 16 §, andra stycket resp. 37 kap. 17 §, andra stycket.

Skrivelsen

Uppdraget om fastställande av indelningen

Behovet av en enklavfri indelning

Kyrkostyrelsen konstaterar i sin skrivelse att det varken av lag eller av kyrkoordningen framgår att en territorieförsamling måste bestå av en geografiskt sammanhållen enhet med en sammanhängande gränslinje men att detta torde vara den mest ändamålsenliga indelningen. Mot bakgrund av församlingarnas ursprung och givet församlingens funktion måste det också antas att avsikten egentligen aldrig varit någon annan. Innebörden av den territoriella församlingsstrukturen får sägas vara att varje församling omfattar och har ansvar för människor inom ett sammanhållet geografiskt område. Enklaverna har inte heller tillkommit som resultat av någon genomtänkt indelningsstrategi byggd på pastorala överväganden, utan är i stället en följd av att kyrkans indelning tidigare har varit knuten till fastighetsindelningen.

Kyrkostyrelsen konstaterar vidare att dagens enklaver, rent tekniskt, utgör ett problem för den pågående utvecklingen av det nya kartbaserade systemstödet. Med ett stort antal enklaver ökar komplexiteten i systemutveckling och förvaltning betydligt. Mängden kontroller ökar med mängden ytor som måste underhållas och sannolikt kommer det också krävas ett större mått av manuell hantering och undantagshantering i förvaltningen. Detta innebär i sin tur att risken för felkällor ökar vilket i förlängningen kan få till följd att kyrkotillhöriga betalar fel kyrkoavgift. För systemets användare kommer ett system som ska visa alla enklaver dessutom att bli onödigt komplext och de kartbilder som systemet kan erbjuda riskerar att bli komplicerade och svårtydda. Kostnaderna för såväl utveckling som drift och underhåll av systemet kommer också att öka högst väsentligt om systemet ska kunna hantera en stor mängd enklaver.

Mot den nu beskrivna bakgrunden och då det inte finns några andra bärande skäl för att föra med sig en indelning med en stor mängd enklaver in i kyrkans eget indelningssystem, anser kyrkostyrelsen att det bör fastställas en, så långt möjligt, enklavfri församlingsindelning per den 1 januari 2016.

Enligt kyrkoordningen är det huvudsakligen stiftsstyrelsen eller kyrkofullmäktige som beslutar om ändringar i församlingsindelningen. Det torde, enligt kyrkostyrelsen, dock inte finnas någon möjlighet för stift och pastorat att enligt bestämmelserna i 37 kapitlet i kyrkoordningen hinna genomföra alla de indelningsändringar som krävs och som behöver ske samordnat för att en samlad indelning kan ska kunna registreras som utgångsläge i det nya systemet. Kyrkostyrelsen anför vidare att även om det normalt inte kan sägas vara en sak för nationell nivå att besluta om ändringar i församlingsindelningen måste det i detta fall anses vara en angelägenhet för trossamfundet som sådant att på ett övergripande plan kunna ha inflytande över församlingsindelningen. Det framstår som ändamålsenligt att nationell nivå kan rensa indelningen från enklaver och fastställa den indelning som ska gälla när ansvaret för redovisningen av indelningen tas över från Lantmäteriet. Kyrkomötet kan, som kyrkans högsta beslutande organ, besluta att frånga kyrkoordningens bestämmelser i ett enskilt fall. Mot bakgrund av det stora antal enskilda indelningsändringar som behöver göras och den begränsade tid som står till buds, finns det dock inte någon möjlighet för kyrkomötet att självt hinna fatta ett sådant beslut. Kyrkostyrelsen anser därför att kyrkomötet bör uppdra till kyrkostyrelsen att göra de indelningsändringar som krävs och fastställa indelningen per den 1 januari 2016.

Kyrkostyrelsen anför emellertid att man ser framför sig att samtliga enklaver, av olika skäl, sannolikt inte kommer kunna tas bort ur indelningen i ett sammanhang. I det fall ett antal enklaver av olika skäl återstår i den indelning som fastställs per den 1 januari 2016 bör ambitionen vara att även dessa på sikt upphör att finnas. Detta får då ske genom indelningsändringar i ordinarie ordning.

Eftersom de justeringar av indelningen som kyrkostyrelsen enligt skrivelsen föreslås få i uppdrag att besluta om endast beror på oregelbundenhet i indelningen, finns inget krav på att samråd ska ske med varje berörd församling i samband med fastställandet av den nya indelningen. Däremot anser kyrkostyrelsen att samråd vid behov bör ske med berörda stift, i syfte att få en så allsidig belysning som möjligt och för att vederbörlig hänsyn ska kunna tas till sådana lokala förhållanden som kan inverka på beslutet.

Kyrkostyrelsen anför att det i och för sig framstår som både lämpligt och naturligt att en information går ut till varje berörd församling i samband med genomförandet av det föreslagna uppdraget. De närmare formerna för hur och när sådan information ska ske måste emellertid kyrkostyrelsen ha utrymme att besluta om inom ramen för utförandet av uppdraget. Frågan om hur denna informationsspridning ska ske framstår enligt kyrkostyrelsens mening som ett exempel på sådana angelägenheter som lämpligen diskuteras och avgörs i samråd mellan kyrkostyrelsen och varje berört stift för sig.

Kyrkostyrelsen konstaterar i skrivelsen att det kan komma att uppstå behov av särskilda övergångsbestämmelser med anledning av kyrkostyrelsens beslut om fastställande av indelningen. Som exempel kan nämnas att det kan bli aktuellt att göra undantag i bestämmelserna om valbarhet i det fall en församlingsgräns ändras så att valbarheten upphör för en förtroendevald som genom ändringen kommer att byta församlingstillhörighet. Det är emellertid inte i dagsläget möjligt att fullt ut överblicka vilka övergångsbestämmelser som kan komma att behövas. Kyrkostyrelsen föreslås därför även få i uppdrag att besluta om sådana övergångsbestämmelser som kan komma att krävas med anledning av beslutet.

Kyrkostyrelsen anför slutligen att resultatet av arbetet bör återrapporteras till kyrkomötet 2016. Återrapporteringen kan, enligt kyrkostyrelsen, dock inte rimligen

behöva ske med någon hög detaljeringsgrad. Det torde vara tillräckligt om kyrkostyrelsen på ett övergripande plan kan redovisa hur arbetet har bedrivits och vilka indelningsändringar som gjorts.

Ändringar i kyrkoordningen

Bestämmelse om sammanhängande gränslinjer

Kyrkostyrelsen anför vidare i skrivelsen att eftersom kyrkans eget system för att hantera och redovisa den kyrkliga indelningen inte kommer att relatera till fastighetsindelningen som Lantmäteriets system gör idag kommer några enklaver inte att kunna uppstå av denna anledning. Man kan inte heller se några pastorala eller andra skäl för att göra indelningsändringar som leder till uppkomsten av enklaver. Mot bakgrund av detta finns det, enligt kyrkostyrelsen, inte några bärande skäl för att tillåta ändringar i församlingsindelningen som medför att församlingar delas upp på flera geografiskt skilda områden. För att för framtiden undvika att en situation med geografisk splittring av församlingar återuppstår föreslår kyrkostyrelsen därför att det i kyrkoordningen införs en ny bestämmelse i 37 kap. i kyrkoordningen, 4 a §, om att det beslutande organet vid ändringar i församlingsindelningen ska se till att de församlingar som berörs av beslutet får sammanhängande gränslinjer. Bestämmelsen föreslås träda i kraft den 1 januari 2016.

Följdändringar i 37 kap. i kyrkoordningen

Eftersom det system för att redovisa indelningen som kyrkan själv ska förvalta kommer att sakna knytning till fastighetsindelningen, kommer det från den 1 januari 2016 inte längre finnas behov av att kunna besluta om ändring i församlingsindelningen med hänsyn till fastighetsförhållandena. Kyrkostyrelsen föreslår därför i sin skrivelse att begreppet ”fastighetsförhållanden” utmönstras ur bestämmelserna om samråd och ikraftträdande i 37 kap. 6 § respektive 37 kap. 16 § i kyrkoordningen. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2016.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bifalla kyrkostyrelsens förslag rörande fastställande av Svenska kyrkans indelning samt anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen enligt bilaga 1.

Enligt utskottet är det av stor vikt att kyrkostyrelsen kan åstadkomma ett systemstöd som ger förutsättningar för att kunna hantera och redovisa den gällande församlingsindelningen och för att kunna hänföra alla kyrkotillhöriga till rätt församling. Utskottet har, i likhet med vad Kyrkorättsutskottet anført i sitt yttrande, noterat att det i fråga om uppdraget till kyrkostyrelsen rör sig om en vidsträckt delegation av beslutanderätt till kyrkostyrelsen. Enligt utskottets mening måste detta dock accepteras i föreliggande situation.

På de skäl som kyrkostyrelsen anför är det, enligt utskottets uppfattning, vidare rimligt att man i framtida indelningsbeslut tillser att berörda församlingar erhåller sammanhängande gränslinjer.

Mot bakgrund av det anförda och med hänvisning till av kyrkostyrelsen i övrigt anförda skäl föreslår utskottet kyrkomötet att bifalla skrivelsen i denna del.

Fördelning av uppgifter mellan ärkebiskopen och biskopen i Uppsala stift

O 2014:1

Bakgrund

Dagens fördelning av uppgifter

Av 8 kap. 3 § i kyrkoordningen framgår vilket pastoralt område i Uppsala stift som ärkebiskopen respektive biskopen i Uppsala stift ansvarar för. Ärkebiskopens pastorala område består av församlingarna inom Uppsala, Enköpings och Sigtuna kontrakt. Biskopens i Uppsala stift pastorala område består av återstående församlingar i stiftet. På detta sätt klargörs att biskoparna i Uppsala stift har en likartad funktion i relation till stiftet och att båda har ett eget pastoralt ansvar. Uppgiftsfördelningen i övrigt mellan ärkebiskopen och biskopen i Uppsala stift framgår av bestämmelserna i kyrkoordningen. Det är alltså inte fråga om, såsom före kyrkoordningens tillkomst, att alla uppgifter ges på delegation från ärkebiskopen till biskopen i Uppsala stift.

I domkapitlet i Uppsala stift är ärkebiskopen ordförande medan biskopen i Uppsala stift är förste vice ordförande och domprosten är andre vice ordförande. I stiftsstyrelsen är enligt bestämmelserna i kyrkoordningen biskopen, inte ärkebiskopen, ledamot, tillika ordförande.

Enligt 8 kap. 3 § i kyrkoordningen ska präst- och diakonvigningar och övriga uppgifter enligt 8 kap. 1 § 5–7 utföras av ärkebiskopen eller, på uppdrag av ärkebiskopen, av biskopen. Centralstyrelsen menade i sin kyrkoordningsskrivelse (CsSkr 1999:3) att det måste ankomma på ärkebiskopen och biskopen i Uppsala stift att träffa överenskommelse härom. Detta kommenterades inte närmare i kyrkomötesbehandlingen.

Uppsala stifts förslag

Stiftsstyrelsen i Uppsala stift beslutade vid sitt sammanträde den 6 mars 2014 (§ 36 Dnr B19/59/14) att föreslå kyrkostyrelsen att föreslå kyrkomötet en ändring i kyrkoordningen så att ärkebiskopens pastorala område utgörs av Uppsala pastorat. I samband med att en ny ärkebiskop tillträder och med hänsyn till den pågående kontraktsutredningen fanns det enligt stiftet skäl att se över biskoparnas pastorala områden. Stiftet framhöll att det rådde stor enighet i stiftsstyrelsen om att ärkebiskopen även fortsättningsvis ska ha ett pastoralt område, men att detta bör reduceras något.

Stiftsstyrelsen anförde vidare att det allt sedan kyrkoordningens tillkomst varit praxis i stiftet att biskopen i Uppsala stift utfört präst- och diakonvigningarna och att biskopen kallat samtliga präster och diakoner till överläggningar i stiftet. Detta har skett efter överenskommelse biskoparna emellan och inte på direkt ”uppdrag” från ärkebiskopen. Mot bakgrund av detta framfördes från stiftsstyrelsen att det vore önskvärt att kyrkoordningen ändrades även på denna punkt så att den bättre återspeglar nämnda praxis.

Skrivelsen

Kyrkostyrelsen konstaterar i sin skrivelse att den nu gällande ordningen, där ärkebiskopen respektive biskopen i Uppsala stift ansvarar för olika pastorala områden i stiftet, har tillämpats under fjorton år och under två ärkebiskopar. Erfarenheten visar att ärkebiskopens nationella arbetsuppgifter under denna tid har ökat väsentligt då

det finns en ökad förväntan från övriga delar av samhället på att ärkebiskopen ska finnas med och aktivt delta i olika sammanhang. Ärkebiskopen som en del av det offentliga rummet tas nu för given och ärkebiskopen har därför mindre arbetstid för sina pastorala områden än som var fallet vid kyrkoordningens tillkomst. Till detta kommer att de tre kontrakt som idag utgör ärkebiskopens pastorala område är det geografiska område inom Uppsala stift som har haft den största befolkningsökningen under de senaste åren. Cirka 40 procent av stiftets innevånare bor i detta område. Kyrkostyrelsen anför att man mot bakgrund av ärkebiskopens ökande arbetsbelastning, delar stiftsstyrelsens i Uppsala stift uppfattning att ärkebiskopens pastorala område bör reduceras något.

Det faktum att Uppsala är stiftsstad och den stad där kyrkoledningen finns, utgör enligt kyrkostyrelsen starka argument för att ärkebiskopens pastorala område fortsatt ska hänföra sig till Uppsala. Av stor betydelse är också Uppsala domkyrka som stiftskatedral och Svenska kyrkans rikshelgedom. Enligt kyrkostyrelsens mening kan det mot den bakgrunden finnas en symbolisk betydelse av att ärkebiskopens pastorala område hänförs till Uppsala. När det gäller frågan om vilken omfattning ärkebiskopens pastorala område bör ha föreslår kyrkostyrelsen att det ska utgöras av församlingarna inom Uppsala kontrakt.

Kyrkostyrelsen föreslår vidare att den ordning som sedan länge har varit praxis i Uppsala stift, kommer till uttryck i kyrkoordningen genom att det, istället för att det talas om uppdrag från ärkebiskopen, regleras att ärkebiskopen och biskopen i samråd avgör vem av dem som ska utföra uppgifterna inom stiftet.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen enligt bilaga 2.

Utskottet har inget att invända mot förslaget att något reducera ärkebiskopens pastorala område. Förslaget att det pastorala området ska bestå av församlingarna inom Uppsala kontrakt ser utskottet som väl avvägt.

Utskottet instämmer också med kyrkostyrelsen i att det är bra att det i kyrkoordningen regleras att ärkebiskopen och biskopen i samråd avgör vem som ska utföra uppgifterna inom stiftet.

Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet kyrkomötet att bifalla skrivelsen i denna del.

Fortsatt beredning av kontraktsfrågan

Bakgrund

Den 1 januari 2014 trädde de s.k. strukturförändringarna i kraft. I skrivelsen som låg till grund för kyrkomötesbeslutet (Strukturfrågor, KsSkr 2012:5) noterade kyrkostyrelsen att ändringarna kunde leda till att pastoraten blev betydligt större. Kyrkostyrelsen aviserade att det därför behövde ske en översyn av kontraktets ställning och uppgifter liksom av kontraktsindelningen. Styrelsen föreslog också en övergångsbestämmelse som gör det möjligt för nuvarande kontraktsindelning att bestå till den 1 januari 2016. Kyrkomötet beslöt i enlighet med kyrkostyrelsens förslag.

Kyrkostyrelsen beslöt i september 2012 att tillsätta en utredning om kontraktets ställning, uppgifter och indelning samt om domprostens ställning, uppgifter och tillsättning. En särskild utredare utsågs. Utredaren överlämnade sina förslag gällande

domprost den 15 januari 2013 och förslagen rörande kontrakten den 15 januari 2014, i enlighet med direktiven. Den del av utredningen som behandlar kontraktsfrågorna fick namnet *Kontraktets ställning, uppgifter och indelning* (SKU 2014:1). Utredningen, i den del som avser kontrakten, skickades ut på remiss.

O 2014:1

Skrivelsen

Kyrkostyrelsen anför i sin skrivelse att när remissammanställningen presenterades kunde kyrkostyrelsen konstatera att svarsfrekvensen på det remitterade förslaget varit låg, att de remissvar som inkommit var förhållandevis spretiga och att det riktades en hel del kritik mot utredningens slutsatser. Nära hälften av de svarande tillstyrkte förslaget medan lika många avstyrkte. Flera av utredningsförslagen kritiserades för att vara onödiga regleringar. Mot bakgrund av detta beslöt kyrkostyrelsen att inte gå vidare med utredningens förslag. I stället beslutade styrelsen att det ska göras en fortsatt utredning i syfte att avreglera kontrakten så mycket som möjligt. En sådan avreglering leder enligt kyrkostyrelsen till större frihet för stiftens vad gäller kontraktsindelning och utseende av kontraktsprostar. Ett förslag i enlighet med detta skulle kunna presenteras för kyrkomötet 2015.

Enligt 36 kap. 5 § 1 st. i kyrkoordningen består ett kontrakt av en eller flera församlingar som inte ingår i ett pastorat och/eller ett eller flera pastorat i ett stift, dock alltid minst två enheter. I avvaktan på kontraktsutredningens slutsatser har de kontrakt som p.g.a. strukturförändringarna idag enbart består av en enhet undantagits från kyrkoordningens krav genom punkten 7 i övergångsbestämmelserna till SvKB 2012:14. Där sägs att trots bestämmelserna i 36 kap. 5 § så får kontrakt enligt den indelning som gäller den 1 januari 2014 finnas kvar till den 1 januari 2016, även om de inte uppfyller dessa bestämmelser.

Den av kyrkostyrelsen beslutade fortsatta utredningen om kontrakten innebär att eventuella förslag till följd av en sådan utredning kommer att kunna lämnas till kyrkomötet tidigast år 2015. Då blir tiden alltför knapp för stiftens för att de, om kyrkomötets beslut med anledning av utredningens förslag så föranleder, ska hinna fatta beslut om ändrad indelning rörande de kontrakt som består av bara en enhet i enlighet med punkten 7 i övergångsbestämmelserna. Den undantagslösning som finns i punkten 7 i övergångsbestämmelserna bör därför förlängas, lämpligen till den 1 januari 2018.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i övergångsbestämmelserna till Kyrkomötets beslut om ändringar i kyrkoordningen (SvKB 1999:1), SvKB 2012:14 enligt bilaga 3.

Utskottet anser på de av kyrkostyrelsen anförda skälen att skrivelsen i denna del bör bifallas.

Tyska Christinae församling

Bakgrund

Tyska Christinae församling är en av fem icke-territoriella församlingar i Svenska kyrkan. Bestämmelser om församlingen finns, utöver i kyrkoordningen, även i ett avtal mellan Svenska kyrkan och Evangelischen Kirche in Deutschland (EKD). Församlingen har, till skillnad från de andra icke-territoriella församlingarna inte någon egen ekonomi utan ingår i Göteborgs kyrkliga samfällighet. Församlingen har betraktats som ingående i samfälligheten alltsedan samfällighetens tillkomst 1883.

Med stöd av övergångsbestämmelser får Göteborgs kyrkliga samfällighet finnas kvar till den 31 december 2017. Motiven till de särskilda övergångsbestämmelserna beträffande Göteborgs kyrkliga samfällighet var att stiftsstyrelsen i Göteborg måste ges tillräckligt utrymme för att kunna planera och genomföra en ordnad övergång från nuvarande samfällighetskonstruktion till en kommande ordning som möjligen skulle komma att innehålla ett flertal pastorat.

Tyska Christine församling har, mot bakgrund av sina speciella förutsättningar, inte möjlighet att utgöra en församling med egen ekonomi. Församlingen kan emellertid inte heller omedelbart ingå i ett pastorat efter 2018. Om församlingen ska ingå i ett pastorat behöver specialreglering ske beträffande församlingsrådets uppgifter och hur det ska utses, församlingsinstruktionen samt formerna för tillsättning av präst i församlingen.

Kyrkostyrelsen uppmärksammade i sin skrivelse om strukturförändringar till 2012 års kyrkomöte (KsSkr 2012:5) särskilt Tyska Christinae församlings situation och konstaterade då att det faktum att församlingen ingår i Göteborgs kyrkliga samfällighet hade inneburit fördelar för församlingen i form av den gemensamma ekonomin, fastighetsskötseln, administrationen och begravningsverksamheten. Kyrkostyrelsen anförde att man avsåg att följa upp frågan eftersom den behövde en särskild lösning.

I motion 2013:36 till kyrkomötet 2013 föreslogs att kyrkomötet skulle uppdra till kyrkostyrelsen att till kyrkomötet lägga förslag om sådan ändring av kyrkoordningen, att Tyska Christinae församling kan ingå i ett pastorat, om församlingen inte längre tillhör en samfällighet.

Organisationsutskottet behandlade frågan i sitt betänkande O 2013:8. Utskottet anförde inledningsvis att man delade motionärernas bedömning att Tyska Christinae församling skulle riskera att hamna i en mycket svår ekonomisk situation om församlingen skulle fortleva som församling med egen ekonomi och att det därför stod klart att någon form av särlösning behövde komma till stånd. Eftersom stiftsstyrelsen emellertid ännu inte fattat något giltigt beslut angående den framtida indelningen i Göteborg såg utskottet det som mindre lämpligt att initiera ett utredningsarbete och lägga fram förslag i enlighet med motionen. Utskottet anförde vidare att man förutsatte att kyrkostyrelsen uppmärksammat följer frågan och vidtar behövliga åtgärder i god tid före det att övergångsbestämmelserna rörande Göteborgs kyrkliga samfällighet upphör att gälla eller stiftsstyrelsen i Göteborgs stift dessförinnan beslutar om en ändring i indelningen av Göteborgs kyrkliga samfällighet.

Kyrkostyrelsen anför i sin skrivelse att församlingsutskottet i Göteborgs stift den 20 februari 2014 har beslutat återuppta utredningen inför beslut om ändring av pastoratsgränser inom Göteborgs kyrkliga samfällighet, inklusive Tyska Christinae församling.

Skulle stiftstyrelsen i Göteborg besluta att Tyska Christinae församling ska ingå i ett pastorat behöver specialregler utarbetas vad gäller val och valbarhet till församlingsråd. Då verksamheterna i en icke territoriell församling inte kan likställas med verksamheten i en territoriell församling behöver särreglering ske även rörande delegation från kyrkoråd till församlingsråd och utarbetande av församlingsinstruktionen för att garantera församlingens nuvarande verksamhet. Vid tillsättning av kyrkoherde behövs också särskilda bestämmelser, så att församlingsrådet kan bli tillsättningsorgan för prästtjänsten. EKD har här ett stort inflytande som inte kan bortses ifrån.

Kyrkostyrelsen framhåller att det är viktigt att stiftsstyrelsen i Göteborgs stift kan känna sig fri att besluta att Tyska Christinae församling ska ingå i ett pastorat för det fall man finner att detta är mest ändamålsenligt eller rent av nödvändigt. Stiftsstyrelsen ska då inte behöva hindras av det faktum att det saknas bestämmelser i kyrkoordningen för att hantera de ovan redovisade frågeställningarna. Mot bakgrund av detta föreslår kyrkostyrelsen att det i kyrkoordningen införs en bestämmelse som ger kyrkostyrelsen möjlighet att utfärda sådana särskilda bestämmelser som, mot bakgrund av de särskilda förutsättningar som gäller för församlingen, kan komma att krävas om stiftsstyrelsen beslutar att församlingen ska ingå i ett pastorat.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen enligt bilaga 4.

Som framgår av kyrkostyrelsens skrivelse behöver specialregler utformas för Tyska Christinae församling om stiftsstyrelsen i Göteborgs stift ska kunna besluta att församlingen ska ingå i ett pastorat från den 1 januari 2018. För att stiftsstyrelsen, för det fall man finner detta vara mest ändamålsenligt, ska känna sig fri att fatta ett sådant beslut bör kyrkostyrelsen ges mandat att utfärda de närmare bestämmelser som kan komma att behövas. Mot bakgrund av här redovisade skäl bör skrivelsen i denna del bifallas.

Uppsala den 25 september 2014

På Organisationsutskottets vägnar

Torgny Larsson, ordförande

Fredrik Nilsson Björner, sekreterare

Beslutande: Torgny Larsson, ordförande, Louise Callenberg, Claes Block, Aina Andersson, Cecilia Clausen, Per Lindberg, Gustaf Bengtsson, Maj-Lis Aasa, Johnny Lilja, Kåge Johansson, Tomas Jansson, Birgit Kullingsjö, Bella Aune, Irene Oskarsson och Bo Hanson.

O 2014:1 *Övriga närvarande vid beslutstillfället:* Roberth Krantz, Britt Sandström, Irma Carlsson, Sven Gunnar Persson, Stefan Aro, Britt Kilsäter, Märta Stierna, Michael Kauppi, Karin Forsell, Elsa Christersson och Linda Danung.

Biskop Sven-Bernhard Fast har deltagit i utskottets överläggningar.

Bilaga 1

Fastställande av Svenska kyrkans indelning

O 2014:1
Bilaga 1

Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen (SvKB 1999:1)
dels att det ska införas en ny paragraf, 37 kap. 4 a §, av följande lydelse,
dels att 37 kap. 8 och 16 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

37 kap. Ändringar i indelningen

4 a § En ändring i församlingsindelningen ska alltid göras så att de berörda församlingarna erhåller sammanhängande gränslinjer.

8 § I ett ärende om ändrad församlings- eller pastoratsindelning enligt 6 § ska stiftsstyrelsen göra den utredning som behövs. Församlingar och pastorat ska lämna uppgifter och i övrigt i skäligen omfattning hjälpa till i utredningsarbetet, om stiftsstyrelsen begär det.

Vid utredningen ska stiftsstyrelsen samråda med berörda församlingar och pastorat samt med domkapitlet. Sådant samråd behöver inte äga rum om ändringen i indelningen bara beror på oregelbundenhet i indelningen eller fastighetsförhållandena.

Vid utredningen ska stiftsstyrelsen samråda med berörda församlingar och pastorat samt med domkapitlet. Sådant samråd behöver inte äga rum om ändringen i indelningen bara beror på oregelbundenhet i indelningen.

Om den ändring i indelningen som utredningen i första hand avser också bör leda till en ändring i någon annan indelning, som stiftsstyrelsen får besluta om, ska utredningen omfatta även denna ändring.

16 § En ändring i församlings- eller pastoratsindelningen enligt 6 § träder i kraft den 1 januari året efter det år då ordinarie kyrkoval har ägt rum.

Om ändringen i indelningen bara beror på oregelbundenhet i indelningen eller fastighetsförhållandena träder beslutet i kraft vid den tidpunkt som stiftsstyrelsen eller kyrkostyrelsen beslutar.

Om ändringen i indelningen bara beror på oregelbundenhet i indelningen träder beslutet i kraft vid den tidpunkt som stiftsstyrelsen eller kyrkostyrelsen beslutar.

En ändring enligt första stycket som är av så begränsad omfattning att församlingen eller pastoratet även under återstoden av mandatperioden bör kunna företräddas av tidigare valda organ träder i kraft den 1 januari det år som bestämts i beslutet. Detsamma gäller sådana ändringar som avses i 15 §.

Om det finns särskilda skäl får stiftsstyrelsen även i andra fall än som anges i tredje stycket besluta att en ändring som innebär att en ny församling eller ett nytt pastorat bildas genom sammanläggning av församlingar eller pastorat ska träda i kraft under pågående mandatperiod. Ändringen träder i kraft den 1 januari det år som bestämts i beslutet.

O 2014:1
Bilaga 1

En ändring av församlings- eller pastoratsindelningen enligt 7 § träder i kraft 1 januari det år som anges i beslutet.

Dessa bestämmelser träder i kraft den 1 januari 2016.

Bilaga 2

Fördelning av uppgifter mellan ärkebiskopen och biskopen i Uppsala stift

O 2014:1
Bilaga 2

Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen (SvKB 1999:1) att 8 kap. 3 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap. Biskopen

Fördelningen av uppgifterna mellan ärkebiskopen och biskopen i Uppsala stift

3 § Arbetsuppgifterna för ärkebiskopen och biskopen i Uppsala stift fördelas mellan dem på pastorala områden.

Ärkebiskopens pastorala område består av församlingarna inom Uppsala, *Enköpings och Sigtuna* kontrakt.

Biskopens i Uppsala stift pastorala område består av återstående församlingar i Uppsala stift.

Inom sina pastorala områden ska ärkebiskopen respektive biskopen i Uppsala stift svara för uppgifterna enligt 1 § 1–4 och 2 §. De utser även kontraktsprostarna inom sina respektive områden. *I övrigt ska uppgifterna enligt 1 § utföras av ärkebiskopen eller, efter uppdrag från ärkebiskopen, av biskopen.*

3 § Arbetsuppgifterna för ärkebiskopen och biskopen i Uppsala stift fördelas mellan dem på pastorala områden.

Ärkebiskopens pastorala område består av församlingarna inom Uppsala kontrakt.

Biskopens i Uppsala stift pastorala område består av återstående församlingar i Uppsala stift.

Inom sina pastorala områden ska ärkebiskopen respektive biskopen i Uppsala stift svara för uppgifterna enligt 1 § 1–4 och 2 §. De utser även kontraktsprostarna inom sina respektive områden. *Ärkebiskopen och biskopen avgör i samråd vem som ska utföra övriga uppgifter enligt 1 §.*

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2015.

Bilaga 3

Fortsatt beredning av kontraktsfrågorna

Förslag till ändringar i SvKB 2012:14

Kyrkomötet beslutar i fråga om SvKB 2012:14 att punkten 7 i övergångsbestämmelserna till SvKB 2012:14 ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

7. Trots bestämmelserna i 36 kap. 5 § får kontrakt enligt den indelning som gäller den 1 januari 2014 finnas kvar till den 1 januari 2016, även om de då inte uppfyller dessa bestämmelser.

Föreslagen lydelse

7. Trots bestämmelserna i 36 kap. 5 § får kontrakt enligt den indelning som gäller den 1 januari 2014 finnas kvar till den 1 januari 2018, även om de då inte uppfyller dessa bestämmelser.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2015.

Bilaga 4

Tyska Christinae församling

O 2014:1
Bilaga 4

Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen (SvKB 1999:1)

dels att det ska införas en ny paragraf, 35 kap. 11 §,

dels att det ska införas en ny rubrik före nya 35 kap. 11 § av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Särskilda bestämmelser

11 § Kyrkostyrelsen får utfärda sådana särskilda bestämmelser som behövs för att Tyska Christine församling ska kunna ingå i ett pastorat.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2015.

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2014:4y

Ändringar i kyrkoordningen m.m.

Läronämndens yttrande över skrivelse KsSkr 2014:3 Ändringar i kyrkoordningen m.m. beträffande fördelning av uppgifter mellan ärkebiskopen och biskopen i Uppsala stift

Förslaget innebär dels en ändring av omfattningen av ärkebiskopens pastorala område, dels en ändring avseende fördelningen av övriga uppgifter enligt 8 kap. § 1 inom Uppsala stift. Den senare ändringen skulle innebära att det inte längre är en delegation till biskopen från ärkebiskopen, utan att samråd ska ske.

Läronämnden har tidigare yttrat sig i dessa frågor. I Läronämndens yttrande Ln 1985:2 framhålls vikten av att ärkebiskopen har ett stift. Läronämnden konstaterar betydelsen av att en biskop i vår kyrka och vår tradition har territoriellt pastoralt ansvar. Förslaget till ändringar i kyrkoordningen (KsSkr 2014:3) innebär ingen förändring av detta förhållande. Ärkebiskopen är fortsättningsvis biskop med territoriellt pastoralt ansvar, med uppdrag på nationell nivå och är primus/prima inter pares i biskopskollegiet (den främsta bland likar). Förslaget till ändringar i kyrkoordningen understryker ärkebiskopens roll som primus/prima inter pares då samverkan med biskopen i Uppsala stift framhålls. Skrivelsens förslag till ändring i kyrkoordningen möter därför inga läromässiga hinder.

Uppsala den 26 augusti 2014

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Karin Sarja, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Hans-Erik Nordin, biskop Thomas Söderberg, biskop Jan-Olof Johansson, biskop Johan Tyrberg, biskop Per Eckerdal, biskop Esbjörn Hagberg, biskop Tuulikki Koivunen Bylund, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, Göran Eidevall, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannesson och Jesper Svartvik.

Fastställande av Svenska kyrkans indelning

Till Organisationsutskottet

Kyrkorättsutskottets yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2014:3, avsnitt 2.

I skrivelsen föreslås att kyrkostyrelsen ges i uppdrag att fastställa den församlingsindelning av Svenska kyrkan som ska gälla per den 1 januari 2016, att kyrkostyrelsen ges i uppdrag att besluta om nödvändiga övergångsbestämmelser och att kyrkostyrelsens beslut ska återrapporteras till kyrkomötet. Vidare föreslår kyrkostyrelsen införande av en bestämmelse om sammanhängande gränslinjer vid indelningsändringar och en utmönstring av begreppet ”fastighetsförhållanden” ur kyrkoordningen.

Kyrkorättsutskottet noterar att det i frågan om uppdraget till kyrkostyrelsen rör sig om en vidsträckt delegation av beslutanderätt till kyrkostyrelsen.

Kyrkorättsutskottet har ur kyrkorättslig synpunkt inget att erinra mot förslaget.

Uppsala den 24 september 2014

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Anders Roos, ordförande

Migelle Wikström, sekreterare

Beslutande: Anders Roos, ordförande, Jerry Adbo, Maria Lagerman, Sten-Arne Burman, Christina Andersson, Björn Andersson, Berit Bornecrantz Dias, Gunvor Torstensson, Boel Johansson, Sven Esplund, Suzanne Fredborg, Gunilla Blom, Conny Tyrberg, Peder Fohlin och Margareta Karlsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Jenny Thor, Sebastian Clausson, Agnetha Eriksson, Manilla Bergström, Sofia Särduist, Hans Weichbrodt, Claes-Johan Bonde, Sven Ingvar Holmgren, Christina Blomqvist, Georg Lagerberg, Ingrid Smittsarve, Ann-Christine From Utterstedt, Mikael Eskilanderesson, Birgitta Sedin och Bengt-Gunnar Carlsson.

Biskop Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Kyrkorättsutskottets yttrande 2014:2y

Fördelning av uppgifter mellan ärkebiskopen och biskopen i Uppsala stift

Till Organisationsutskottet

Kyrkorättsutskottets yttrande över skrivelse 2014:3, avsnitt 3

I skrivelsen föreslås att ärkebiskopens pastoralas område reduceras samt att ärkebiskopen och biskopen i Uppsala stift i samråd ska avgöra vem som ska utföra övriga uppgifter enligt 8 kap. 1 § i kyrkoordningen.

Kyrkorättsutskottet har ur kyrkorättslig synpunkt inget att erinra mot den föreslagna ändringen.

Uppsala den 24 september 2014

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Anders Roos, ordförande

Anna Sundelius, sekreterare

Beslutande: Anders Roos, ordförande, Jerry Adbo, Maria Lagerman, Sten-Arne Burman, Christina Andersson, Björn Andersson, Berit Bornecrantz Dias, Gunvor Torstensson, Boel Johansson, Sven Esplund, Suzanne Fredborg, Gunilla Blom, Conny Tyrberg, Peder Fohlin och Margareta Karlsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Jenny Thor, Sebastian Clausson, Agnetha Eriksson, Manilla Bergström, Sofia Särduquist, Hans Weichbrodt, Claes-Johan Bonde, Sven Ingvar Holmgren, Christina Blomqvist, Georg Lagerberg, Ingrid Smittsarve, Ann-Christine From Utterstedt, Mikael Eskilandersson, Birgitta Sedin och Bengt-Gunnar Carlsson.

Biskop Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Fortsatt beredning av kontraktsfrågan

Till Organisationsutskottet

Kyrkorättsutskottets yttrande över kyrkostyrelsen skrivelse 2014:3, avsnitt fyra.

I skrivelsen föreslås att det undantag som idag finns för vissa kontrakt enligt punkten 7 i övergångsbestämmelserna till SvKB 2012:14 förlängs så att det gäller till den 1 januari 2018. Detta har sin grund i att kyrkostyrelsen har beslutat om fortsatt utredning av kontraktsfrågorna. Bestämmelsen föreslås träda i kraft den 1 januari 2015.

Kyrkorättsutskottet har ur kyrkorättslig synpunkt inget att erinra mot den föreslagna ändringen.

Uppsala den 24 september 2014

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Anders Roos, ordförande

Joakim Lindström, sekreterare

Beslutande: Anders Roos, ordförande, Jerry Adbo, Maria Lagerman, Sten-Arne Burman, Christina Andersson, Björn Andersson, Berit Bornecrantz Dias, Gunvor Torstensson, Boel Johansson, Sven Esplund, Suzanne Fredborg, Gunilla Blom, Conny Tyrberg, Peder Fohlin och Margareta Karlsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Jenny Thor, Sebastian Clausson, Agnetha Eriksson, Manilla Bergström, Sofia Särdaqvist, Hans Weichbrodt, Claes-Johan Bonde, Sven Ingvar Holmgren, Christina Blomqvist, Georg Lagerberg, Ingrid Smittsarve, Ann-Christine From Utterstedt, Mikael Eskilandersson, Birgitta Sedin och Bengt-Gunnar Carlsson.

Biskop Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkorättsutskottets yttrande 2014:4y

Tyska Christinae församling

Till Organisationsutskottet

Kyrkorättsutskottets yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2014:3, avsnitt sex.

I skrivelsen föreslås att det i kyrkoordningen införs en bestämmelse som ger kyrkostyrelsen möjlighet att utfärda sådana särskilda bestämmelser som, mot bakgrund av de särskilda förutsättningar som gäller för Tyska Christinae församling, kan komma att krävas om stiftsstyrelsen i Göteborgs stift beslutar att församlingen ska ingå i ett pastorat. I skrivelsen föreslås att bestämmelsen ska införas i en ny paragraf i kyrkoordningen, 35 kap. 11 §. Bestämmelsen föreslås träda i kraft den 1 januari 2015.

Kyrkorättsutskottet noterar att den föreslagna delegationsbestämmelsen visserligen är ovanlig på så sätt att den uttryckligen berör en särskild enhet. Samtidigt konstaterar utskottet att det i 2 kap. 10 §, andra stycket i kyrkoordningen, finns en liknande delegationsbestämmelse där kyrkostyrelsen ges möjlighet att utforma närmare bestämmelser avseende "Samfälligheten Gotlands kyrkor".

Kyrkorättsutskottet har ur kyrkorättslig synpunkt inget att erinra mot förslaget.

Uppsala den 24 september 2014

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Anders Roos, ordförande

Joakim Lindström, sekreterare

Beslutande: Anders Roos, ordförande, Jerry Adbo, Maria Lagerman, Sten-Arne Burman, Christina Andersson, Björn Andersson, Berit Bornecrantz Dias, Gunvor Torstensson, Boel Johansson, Sven Esplund, Suzanne Fredborg, Gunilla Blom, Conny Tyrberg, Peder Fohlin och Margareta Karlsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Jenny Thor, Sebastian Clausson, Agnetha Eriksson, Manilla Bergström, Sofia Särdaqvist, Hans Weichbrodt, Claes-Johan Bonde, Sven Ingvar Holmgren, Christina Blomqvist, Georg Lagerberg, Ingrid Smittsarve, Ann-Christine From Utterstedt, Mikael Eskilandersson, Birgitta Sedin och Bengt-Gunnar Carlsson.

Biskop Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Organisationsutskottets betänkande 2014:2

Verksamhetsberättelse 2013 för Svenska kyrkans valprovsningsnämnd

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas verksamhetsberättelse år 2013 för Svenska kyrkans valprovsningsnämnd. Utskottet föreslår att kyrkomötet beslutar att lägga verksamhetsberättelse år 2013 för Svenska kyrkans valprovsningsnämnd till handlingarna.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att lägga verksamhetsberättelse år 2013 för Svenska kyrkans valprovsningsnämnd till handlingarna.

Bakgrund

Valprovsningsnämnden ska självständigt fullgöra de uppgifter som anges i 10 kap. 9 § i kyrkoordningen. Den självständiga ställning som uttrycks i 10 kap. 9 § andra stycket innebär att kyrkomötet och andra riksskyrkliga organ inte får lägga sig i hur de enskilda ärendena ska hanteras i Valprovsningsnämnden. Det finns inte heller utrymme för någon annan generell reglering av Valprovsningsnämndens verksamhet än den som finns i kyrkoordningen. Någon granskning av hur Valprovsningsnämnden fullgjort sitt uppdrag är inte avsedd att ske från kyrkomötets sida.

I 4 kap. 7 § andra stycket i kyrkomötets arbetsordning anges att Organisationsutskottet bereder till kyrkomötet överlämnad verksamhetsberättelse för Svenska kyrkans valprovsningsnämnd.

Under år 2013 har Valprovsningsnämnden sammanträtt tre gånger.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att lägga verksamhetsberättelse år 2013 för Svenska kyrkans valprovsningsnämnd till handlingarna.

Avsikten med verksamhetsberättelsen är inte att det ska ske någon prövning av Valprovsningsnämndens verksamhet. Kyrkomötet har inte heller att ta ställning till om nämndens sätt att sköta sitt uppdrag ska godkännas eller inte. Därmed har inte heller utskottet att göra någon värdering i fråga om hur verksamheten bedrivs. Utskottet har inte heller i övrigt funnit skäl att ta upp någon särskild fråga utifrån verksamhetsberättelsen. Kyrkomötet föreslås lägga verksamhetsberättelsen till handlingarna.

Uppsala den 24 september 2014

På Organisationsutskottets vägnar

Torgny Larsson, ordförande

Maria Adeteg, sekreterare

Beslutande: Torgny Larsson, ordförande, Louise Callenberg, Claes Block, Aina Andersson, Anton Härder, Per Lindberg, Gustaf Bengtsson, Maj-Lis Aasa, Olle Reichenberg, Johnny Lilja, Tomas Jansson, Birgit Kullingsjö, Bella Aune, Irene Oskarsson och Bo Hanson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Cecilia Clausen, Roberth Krantz, Britt Sandström, Irma Carlsson, Sven Gunnar Persson, Stefan Aro, Britt Kilsäter, Märta Stierna, Michael Kauppi, Karin Forsell, Elsa Christersson och Linda Danung.

Biskop Sven-Bernhard Fast har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Organisationsutskottets betänkande 2014:3

Kulturen som grundläggande uppgift

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:14 om kulturen som grundläggande uppgift. Utskottet ansluter sig till vad Läronämnden anför i sitt yttrande över motionen, nämligen bl.a. att kultur får betraktas som ett ”stöd för och en konsekvens av” församlingens grundläggande uppgift och bör därför inte ses som en separat del av denna. Utskottet föreslår att motionen avslås i sin helhet, dels mot bakgrund av vad Läronämnden anför i sitt yttrande, dels mot bakgrund av kyrkostyrelsens pågående utredning kring en ändamålsenlig redovisningsmodell och kyrkomötets beslut förra året om att inte ge kyrkostyrelsen specifika instruktioner om redovisningsmodellens innehåll.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:14 punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:14 punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2014:14 av Marja Sandin-Wester m.fl., Kulturen som grundläggande uppgift

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma med förslag till ändring i kyrkoordningen som innebär att kultur läggs till som en del av församlingens grundläggande uppgift.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta med kulturen som en självständig del i den verksamhetsindelning som finns med i redovisningsmodellen för församlingar och pastorat.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2014:4 i Ln 2014:5y, *bilaga 1*.

Bakgrund

Den grundläggande uppgiften

Av 2 kap. 1 § i kyrkoordningen framgår det att församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Av inledningstexten till kyrkoordningens andra avdelning ”Församlingarna”, framgår det att syftet är att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen

gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas. Allt annat som församlingen utför är stöd för och en konsekvens av denna grundläggande uppgift. Den grundläggande uppgiften i bestämmelsen är skriven i singularis för att tydliggöra att det handlar om *en* uppgift som i sig består av fyra delar. I det utredningsarbete som ledde fram till kyrkoordningens tillkomst anförde den teologiska expertgruppen att det vare sig praktiskt eller teoretiskt går att dra några skarpa gränser mellan uppgifterna, utan att det är fråga om olika överlappande aspekter på kyrkans liv och uppdrag. (SOU 1997:41 Rättslig reglering, s. 182)

Formuleringen om församlingens grundläggande uppgift i kyrkoordningen utformades i samband med kyrkoordningens tillkomst. Centralstyrelsen kunde i sina skäl till den föreslagna formuleringen konstatera att man valt en ordagrant likalydande formulering som i den nyligen beslutade lagen om Svenska kyrkan (SFS 1998:1591). Under utarbetandet av kyrkoordningen ansåg flera remissinstanser att flera begrepp som t.ex. bönen, den sakramentala gemenskapen och själavården borde lyftas fram i beskrivningen av församlingens uppgifter. Gällande frågan om en eventuell utvidgning av begreppet gjorde Centralstyrelsen följande överväganden. (CsSkr 1999:3 Kyrkoordning för Svenska kyrkan, s. 2–69f)

Även om det skulle kunna hävdas att kyrkoordningen inte nödvändigtvis behöver följa lagens beskrivning – lagen har ju trots allt karaktären av en ramlagstiftning medan kyrkoordningen kan göras mer konkret utifrån ett inomkyrkligt perspektiv – finns det goda skäl att försöka begränsa reglerna till det som är just grundläggande och som särskiljer församlingen från övriga nivåer i Svenska kyrkan. Ett sådant skäl är att det knappast *går* att göra en uppräkningslista av alla församlingens angelägenheter som kan göra anspråk på att vara fullständig och heltäckande. Ett annat är att dessa mer preciserade angelägenheter kan behöva beskrivas på olika sätt allt eftersom samhället och Svenska kyrkans arbetsformer utvecklas, medan de grundläggande uppgifterna får förutsättas vara mer beständiga över tiden. Beskrivningen av församlingens grundläggande uppgifter skall alltså ses som en sammanfattning av det som en församling skall ägna sig åt. Inom dessa beteckningar ryms självfallet också ”själavård” i en mer allmän mening. Vi anser därför inte att det finns skäl att frångå utredningsförslaget i dessa delar.

I lagen om Svenska kyrkan återfinns definitionen av församlingens grundläggande uppgift i 4 § andra stycket och den lyder ”Församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission”. Församlingens uppgifter har alltsedan 1862 års kommunalförfattningar angivits i lagstiftningen. Den främsta anledningen till detta har varit att särskilja församlingarnas, d.v.s. de kyrkliga kommunernas, kompetensområde från de borgerliga kommunernas, eftersom båda haft rätt att utdebitera medel för sina angelägenheter. I 11 kap. 4 § i kyrkolagen (1992:300) fanns en uppräkningslista av församlingsangelägenheter, där punkten 1 angav ”främjande av kyrkans gudstjänstliv och undervisning samt diakoni och evangelisation”. Uppräkningen gudstjänstliv och undervisning samt diakoni och evangelisation var hämtad från den tidigare gällande Församlingslagen (1988:180). Vid församlingslagens tillkomst konstaterades att den föreslagna uppräkningslistan skilde sig från då gällande lagen (1982:1052) om församlingar och kyrkliga samfälligheters (LFKS) formulering ”främjande av gudstjänstliv och kyrklig förkunnelse i övrigt samt kristen verksamhet bland barn och ungdom, äldre, sjuka och andra”, men innebar inte någon förändring i sak. (prop. 1987/88:31 s. 247)

Under kyrkomötet 2005 behandlades tre motioner rörande församlingens grundläggande uppgift i Organisationsutskottets betänkande *Församlingens grundläggande uppgift* (O 2005:4). Två av motionerna rörde reflektioner kring begreppet mission i kyrkoordningens bestämmelse om församlingens grundläggande uppgift och den tredje avsåg en språklig justering i samma bestämmelse.

I ett yttrande över motionerna konstaterade Läronämnden att samtidigt som gudstjänst, undervisning, diakoni och mission uttrycker fyra dimensioner av samma uppdrag, att räcka evangeliets gåva, kan det finnas goda skäl att reflektera vidare kring begreppens innebörd (Ln 2005:8y). Ekumenikutskottet kunde i sitt yttrande sammanfattningsvis konstatera att det tar tid att bearbeta begreppen som finns i kyrkoordningen och att församlingarna behöver arbetsro i formandet av församlingsinstruktionerna, men menade samtidigt att en fortsatt bearbetning av kyrkoordningens beskrivning av församlingens grundläggande uppgift är mycket angelägen (Eu 2005:1y).

Organisationsutskottet angav i sitt betänkande att det kan finnas goda skäl att reflektera vidare kring begreppen gudstjänst, undervisning, diakoni och mission. Utskottet ansåg emellertid att starka skäl talar för att kyrkoordningens regel om församlingens grundläggande uppgift bör vara identisk med det uttryckssätt som finns i lagen om Svenska kyrkan. Utskottet konstaterade att en naturlig följd av en språklig justering i regeln om den grundläggande uppgiften skulle vara att i en framställan till regeringen föreslå riksdagen motsvarande justering i lagen om Svenska kyrkan. Detta ansåg utskottet inte vara motiverat.

2013 behandlade kyrkomötet fyra motioner enligt vilka det föreslogs att det i kyrkoordningen skulle införas en förklaring av kyrkans grundläggande uppgift. Förslagen innebar att varje aspekt av den grundläggande uppgiften; gudstjänst, undervisning, diakoni och mission skulle tillföras en förklaring. Organisationsutskottet betraktade motionernas förslag som förslag till inledningstexter. Organisationsutskottet föreslog i sitt betänkande *Församlingens grundläggande uppgift* (O 2013:3) att motionerna skulle avslås. Som motiv till sitt förslag angav utskottet bl.a. att kyrkoordningens reglering om den grundläggande uppgiften medvetet är utformad för att ge tolkningsutrymme för lokal och regional tillämpning och att motionernas detaljerade beskrivning av de olika aspekterna på den grundläggande uppgiften riskerar att omöjliggöra mångfalden av lokala gestaltningar och står därför i strid med regleringens syfte och funktion.

Verksamhetsindelningen i redovisningen

Nuvarande modell för verksamhetsredovisning är antagen av Svenska kyrkans redovisningskommitté (KRED) och gäller från 2011. Från och med 2014 är det obligatoriskt att rapportera in Ekonomisk redogörelse enligt denna modell för internredovisning. För en utförlig bakgrundsbeskrivning av verksamhetsindelningen inom Svenska kyrkan hänvisas till Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande *Verksamhetsindelningen i redovisningen*, EE 2013:2.

Kyrkomötet behandlade 2013 två motioner med förslag rörande redovisningens verksamhetsindelning. I motion 2013:52 föreslogs att kyrkomötet skulle besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta en redovisningsmodell för församlingar och pastorat som överensstämmer med Svenska kyrkans förståelse av den grundläggande uppgiften och i motion 2013:13 föreslogs att kyrkomötet skulle besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att arbeta in ett kulturuppdrag, för kulturen med självständigt

budgetområde, i samband med den stora budgetregleringen till stift och församlingar, som trädde i kraft 2014.

Ekonomi- och egendomsutskottet föreslog i sitt betänkande *Verksamhetsindelningen i redovisningen*, EE 2013:2, att kyrkomötet skulle avslå båda motionerna, men föreslog samtidigt att kyrkomötet med anledning av motion 2013:52 skulle uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta en ändamålsenlig redovisningsmodell för församlingar och pastorat. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag. I sin redogörelse för behandlingen av ärenden från kyrkomötet anger kyrkostyrelsen i sin årsredovisningsskrivelse, KsSkr 2014:2, att arbetet med redovisningsmodellen beräknas pågå året ut. Vidare anges bl.a. följande.

Vad gäller arbetsformer är det viktigt att skapa förutsättningar för bred förankring, analys och reflektion varför kansliet planerar att arbeta i projektform. En styrgrupp har tillsatts med i huvudsak kompetens med kyrklig erfarenhet, både teologisk och ekonomisk. Likaså är en statistiskt utvalt referensgrupp framtagen och ska inbjudas att delta i det kommande arbetet.

Beträffande motion 2013:13 angav Ekonomi- och egendomsutskottet att man inte var villig att föreslå kyrkomötet att ge kyrkostyrelsen specifika instruktioner om redovisningsmodellens innehåll.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:14.

Utskottet ansluter sig till vad Läronämnden fört fram i sitt yttrande 2014:5y. Den grundläggande uppgiftens fyra dimensioner är inte en beskrivning av olika verksamhetsgrenar utan ett sammanfattande uttryck för kyrkans och församlingens uppgift i världen. Den kristna kyrkan lever alltid i en kultur. Kultur genomsyrar hela kyrkans liv och kyrkan bidrar själv till skapandet av olika kulturer och specifika kulturella uttryck. I detta avseende får kultur betraktas som ett ”stöd för och en konsekvens av” församlingens grundläggande uppgift och bör därför inte ses som en separat del av denna.

Mot bakgrund av dessa konstateranden anser utskottet att det inte är lämpligt att ge kyrkostyrelsen något sådant uppdrag som motionärerna efterfrågar i den första förslagspunkten, d.v.s. att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma med förslag till ändring i kyrkoordningen som innebär att kultur läggs till som en del av församlingens grundläggande uppgift. Gällande den andra förslagspunkten, om att uppdra till kyrkostyrelsen att ta med kulturen som en självständig del i den verksamhetsindelning som finns med i redovisningsmodellen för församlingar och pastorat, konstaterar utskottet att kyrkostyrelsen har ett pågående utredningsuppdrag om en ändamålsenlig redovisningsmodell. Vidare konstateras att kyrkomötet förra året beslutat om att inte ge kyrkostyrelsen specifika instruktioner om redovisningsmodellens innehåll. Utskottet anser därför inte heller att motionärernas förslag i punkten två bör tillmötesgå. Utskottet föreslår sammanfattningsvis att motionen avslås i sin helhet.

På Organisationsutskottets vägnar

Torgny Larsson, ordförande

Maria Adeteg, sekreterare

Beslutande: Torgny Larsson, ordförande, Louise Callenberg, Claes Block, Aina Andersson, Anton Härder, Per Lindberg, Gustaf Bengtsson, Maj-Lis Aasa, Olle Reichenberg, Kåge Johansson, Tomas Jansson, Birgit Kullingsjö, Bella Aune, Johnny Lilja och Bo Hanson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället:

Cecilia Clausen, Roberth Krantz, Britt Sandström, Irma Carlsson, Sven Gunnar Persson, Stefan Aro, Britt Kilsäter, Märta Stierna, Michael Kauppi, Karin Forsell, Elsa Christersson och Linda Danung.

Biskop Sven-Bernhard Fast har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2014:5y

Kulturen som grundläggande uppgift

Läronämndens yttrande över motion 2014:14

I kyrkoordningen fastslås att församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. ”Allt annat som församlingen utför är stöd för och en konsekvens av denna grundläggande uppgift” (kyrkoordningens inledningstext till andra avdelningen).

Den grundläggande uppgiftens fyra dimensioner är inte en beskrivning av olika verksamhetsgrenar utan ett sammanfattande uttryck för kyrkans och församlingens uppgift i världen. I ekumeniska sammanhang kan kyrkans uppgift uttryckas som gudstjänst, gemenskap, diakoni och vittnesbörd (leitourgia, koinonia, diakonia och martyria). Det finns stöd för sådana beskrivningar av kyrkans uppgift i Bibeln, exempelvis i Matteusevangeliet 28:18–20 och Apostlagärningarna 2:42.

Den kristna kyrkan lever alltid i en kultur. Kultur genomsyrar hela kyrkans liv och kyrkan bidrar själv till skapandet av olika kulturer och specifika kulturella uttryck. I detta avseende får kultur betraktas som ett ”stöd för och en konsekvens av” församlingens grundläggande uppgift och bör därför inte ses som en separat del av denna.

Uppsala den 27 augusti 2014

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Karin Sarja, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Hans-Erik Nordin, biskop Jan-Olof Johansson, biskop Johan Tyrberg, biskop Per Eckerdal, biskop Esbjörn Hagberg, biskop Tuulikki Koivunen Bylund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Göran Eidevall, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannessson och Jesper Svartvik.

Kyrkomötet Organisationsutskottets betänkande 2014:4

Valfrågor

Sammanfattning

I betänkandet behandlas tre motioner som på olika sätt berör frågor om val. Utskottet föreslår kyrkomötet att avslå samtliga motioner men föreslår, med anledning av en av motionerna, att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att se över regelverket kring brev-röstning med bud.

Till betänkandet finns två reservationer och två särskilda meningar.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:38.
2. Kyrkomötet beslutar att, med anledning av motion 2014:38, ge kyrkostyrelsen i uppdrag att se över regelverket kring brev-röstning med bud.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:39.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:104.

Motionernas förslag

Motion 2014:38 av Boel Johansson, Begränsning av möjligheten till brev-röstning med bud i kyrkoval

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att möjligheter att fungera som bud i kyrkoval begränsas.

Motion 2014:39 av Anders Brunnstedt m.fl., Utvärdering av valen till församlingsråd

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utvärdera såväl genomförande som resultat av val till församlingsråd ur ett samlat perspektiv för Svenska kyrkan.

Motion 2014:104 av Per Lindberg, Ändra formerna för kyrkoval

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda och återkomma med förslag på nödvändiga ändringar i kyrkoordningen, så att indirekt valsätt kan användas vid val till stiftsfullmäktige och kyrkomöte vid kyrkovalet 2017.

Bakgrund

Brevröstning med bud

Bestämmelserna om brevröstning genom bud återfinns i 38 kap. 55 och 56 §§ i kyrkoordningen.

I 55 § anges att en väljare som inte kan komma personligen till någon röstningslokal får lämna sin röst genom bud samt att budet ska ha fyllt 18 år.

Av 56 § framgår att samma ordning för iordningsställandet av brevrösten gäller för såväl brevröstning genom postbefordran som för brevröstning genom bud. Det innebär bland annat att den väljare som vill brevrösta ska för varje slag av val avge sin röst och själv lägga en valsedel i ett valkuvert. Väljaren ska därefter i närvaro av två vittnen lägga de valkuvert som gjorts i ordning i ett ytterkuvert för brevröst och klistra igen detta. Väljaren ska sedan på ytterkuvertet skriva under en försäkran att kuverten har gjorts i ordning på detta sätt. På ytterkuvertet ska också vittnena skriftligen intyga att väljaren skrivit under försäkran och att de inte känner till något som gör att innehållet i dennes försäkran inte är riktigt. Även för vittnena gäller enligt 57 § att de ska ha fyllt 18 år.

Vidare framgår av 56 § att budet ska lämna ytterkuvertet för brevröst i väljarens vallokal, på en expedition för förtidsröstning eller på ett särskilt röstmottagningsställe i den församling som väljaren tillhör eller inom det pastorat som församlingen ingår i. När brevrösten lämnas ska budet anteckna sitt namn, sitt personnummer och sin adress samt skriftligen intyga att väljaren skrivit under försäkran och att han eller hon inte känner till något som gör att innehållet i försäkran inte är riktigt.

Det finns inget hinder för en person att vara såväl vittne som bud. Vederbörande får då göra samma intygande vid två tillfällen.

Brevröstning genom bud kan pågå hela tiden som förhandsröstning i övrigt kan äga rum.

Bestämmelserna om brevröstning med bud infördes i kyrkoordningen den 1 januari 2004. I den skrivelse som låg till grund för kyrkomötets beslut om att införa bestämmelsen anförde kyrkostyrelsen att det vid utvärderingen av 2001 års val hade framförts att det, trots att brevröstning genom postbefordran fanns som en möjlighet, ändå fanns behov av brevröstning genom bud. Som ett viktigt skäl hade i utvärderingen angivits att sista dag för insändande av brevröst är tisdagen i veckan före valdagen och att den som efter denna tidpunkt blir förhindrad att infinna sig i en röstningslokal inte kunde rösta.

Kyrkostyrelsen ansåg att det faktum att väljare som under dagarna före valet blir förhindrade att ta sig till någon röstningslokal inte hade möjlighet att utnyttja sin rösträtt utgjorde goda skäl att föreslå en förändring i kyrkoordningen så att det blev möjligt att brevrösta genom bud (KsSkr 2003:7).

Reglerna för budröstning i de allmänna valen är betydligt mer restriktiva än de som gäller för kyrkovalen. Bland annat är det bara vissa i vallagen (SFS 2005:837) utpekade väljare som har möjlighet att rösta genom bud, däribland väljare som på grund av sjukdom, funktionshinder eller ålder inte själva kan ta sig till ett röstmottagningsställe, väljare som är intagna i häkte och väljare som är intagna i kriminalvårdsanstalt och av säkerhetsskäl inte kan rösta i samma röstningslokal som andra intagna på anstalten. Vidare kan endast vissa utpekade persongrupper agera som bud, däribland vissa av väljarens närmare släktingar, de som yrkesmässigt eller på liknande sätt ger väljaren vård eller som annars brukar hjälpa väljaren i personliga angelägenheter och de som särskilt har förordnats av kommunen att vara bud.

Församlingsråd infördes i kyrkoordningen genom de ändringar i strukturen på lokal nivå som föreslagits av Strukturutredningen i betänkandet *Närhet och samverkan* (SKU 2011:2). Bestämmelserna i kyrkoordningen trädde i kraft den 1 januari 2014. Församlingsråd valdes första gången efter 2013 års kyrkoval.

Det är pastoratets kyrkofullmäktige som väljer ledamöter och ersättare i församlingsrådet. Fullmäktige bestämmer också antalet ledamöter som dock ska vara minst fyra. Antalet ersättare ska vara minst hälften av antalet valda ledamöter. Kyrkoherden eller den han eller hon sätter i sitt ställe är självskriven ledamot.

Inför valet till församlingsrådet ska det nyvalda kyrkofullmäktige, för att säkerställa församlingens inflytande, genomföra ett församlingsmöte eller annat öppet nomineringsmöte med församlingens röstberättigade medlemmar (4 kap. 22–24 §§). Till församlingsmötet/det öppna nomineringsmötet ska församlingens röstberättigade medlemmar bjudas in för att nominera kandidater till församlingsrådet. Nomineringarna är inte bindande för kyrkofullmäktige men de förutsätts tillmätas stor betydelse när fullmäktige ska välja.

Den som tillhör någon av församlingarna i pastoratet är valbar till ett församlingsråd i pastoratet (33 kap. 4 §). Vad gäller valbarhet i övrigt gäller samma valbarhetskriterier som för andra förtroendevalda i Svenska kyrkan.

Kyrkofullmäktige ska besluta för vilken tid församlingsrådet ska väljas. Valet får inte avse längre tid än fyra år och det ska alltid ske nyval till församlingsrådet i samband med att en ny mandatperiod börjar för kyrkofullmäktige (4 kap. 25 §).

Kyrkofullmäktige ska bland de valda ledamöterna välja en ordförande och församlingsrådet en vice ordförande. Kyrkofullmäktige får uppdra åt församlingsrådet att välja även ordförande (4 kap. 26 §).

Direkta eller indirekta val

En av de mest omdiskuterade frågorna vid utarbetandet av kyrkoordningen gällde i vilken utsträckning olika beslutande organ skulle väljas genom direkta eller indirekta val. Denna fråga har även varit mycket omdebatterad alltsedan dess.

Kyrkostyrelsen beslutade 2003 om direktiv för en utredning om demokrati och delaktighet i Svenska kyrkan. Detta utredningsarbete resulterade bland annat i betänkandet *Välja med förtroende* (SKU 2006:2).

I betänkandet konstaterades (sid. 125) att man i argumentationen för och mot direkta och indirekta val kunde se två huvudlinjer. Den ena utgår, enligt utredningen, från att i en demokratiskt uppbyggd organisation bör de enskilda medlemmarna ha ett direkt inflytande över vilka personer som ges förtroendet att representera dem och fatta beslut. Detta är ett huvudargument för direkta val. Den andra argumentationslinjen utgår från vilka uppgifter, vilken ställning och inte minst vilka relationer de olika nivåerna har. Argumenten för indirekta val hämtas från den argumentationslinjen och kan sägas framhålla församlingen som en grund för övriga (organisatoriska) nivåer. De långvariga, återkommande och omfattande diskussionerna visade, enligt utredningen, att båda typerna av argument har skäl för sig.

Utredningen föreslog att valen till stiftsfullmäktige och kyrkomötet även fortsättningsvis skulle vara direkta.

När det gällde valen till stiftsfullmäktige ansåg utredningen att dessa skulle vara direkta för att markera stiftets karaktär och självständighet samt för att värna kyrkomedlemmarnas demokratiska inflytande.

Vad avsåg valet till kyrkomötet ansåg utredningen att det skulle vara direkt då man ansåg det angeläget att behålla de enskilda kyrkomedlemmarnas delaktighet och demokratiska inflytande på kyrkomötets sammansättning.

Kyrkostyrelsen valde att inte lägga fram någon skrivelse till kyrkomötet baserat på betänkandet *Välja med förtroende*. Till 2007 års kyrkomöte hade det kommit in en motion 2007:90 som i grunden byggde på förslag från utredningen. Dessa förslag innebar dock ingen ändring i frågan om direkta eller indirekta val till stiftsfullmäktige och kyrkomötet. Organisationsutskottet behandlade motionen i sitt betänkande O 2007:5 och den bifölls till stora delar.

I samma betänkande behandlade utskottet motion 2007:89 om indirekta val till kyrkomötet. Med hänvisning till den utredning med syfte att förenkla och förtydliga kyrkans struktur på lokal nivå som man samma år föreslagit kyrkomötet att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att tillsätta, föreslog utskottet att motionen skulle avslås. Kyrkomötet följde utskottets förslag.

Till kyrkomötet 2010 återkom genom en motion 2010:66 frågan om indirekta val till stiftsfullmäktige och kyrkomötet. Även denna gång föreslog Organisationsutskottet avslag på motionen med hänvisning till den då pågående Strukturutredningen. Kyrkomötet följde utskottets förslag.

Utskottets överväganden

Brevröstning med bud

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:38.
2. Kyrkomötet beslutar att, med anledning av motion 2014:38, ge kyrkostyrelsen i uppdrag att se över regelverket kring brevröstning med bud.

Jämfört med det regelverk som kringgärdar budröstning vid de allmänna valen är kyrkoordningens regelverk för brevröstning genom bud mycket generös. Det enda krav som ställs på den som ska agera bud är att vederbörande har fyllt 18 år och det ställs inga närmare krav på den som vill rösta genom bud än att han eller hon inte kan komma personligen till någon röstningslokal.

Mot bakgrund av den problematik som motionären beskriver kan det finnas anledning att se över kyrkoordningens regelverk i syfte att förhindra missbruk av möjligheten till budröstning.

Utskottet anser emellertid att en sådan översyn inte nödvändigtvis måste leda till att möjligheten att fungera som bud begränsas varför motionärens förslag inte kan bifallas. Med anledning av motionen föreslår utskottet i stället att kyrkostyrelsen ges i uppdrag att mera förutsättningslöst se över regelverket kring brevröstning med bud.

Val till församlingsråd

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:39.

Bestämmelserna om församlingsråd och val till dessa tillämpades första gången vid 2013 års kyrkoval. Enligt utskottets mening är därför frågan om utvärdering för tidigt väckt. Till detta kan anföras att tanken med reglerna kring val av församlingsråd är att de ska medge att nomineringsprocessen till stora delar utformas lokalt beroende på olika lokala förhållanden. Om en nationell utvärdering skulle genom-

föras riskerar detta, enligt utskottet, att, tvärt emot syftet med bestämmelserna, verka normerande för hur processerna utformas.

O 2014:4

Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att motionen avslås.

Direkta eller indirekta val

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:104.

Som framgår av bakgrundstexten har frågan om i vilken utsträckning olika beslutande organ ska väljas genom direkta eller indirekta val under lång tid varit mycket omdiskuterad i kyrkan. Enligt utskottets uppfattning finns det inte skäl att nu göra någon annan bedömning än den som gjordes av Demokratiutredningen i betänkandet *Välja med förtroende*. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

Uppsala den 26 september 2014

På Organisationsutskottets vägnar

Torgny Larsson, ordförande

Fredrik Nilsson Björner, sekreterare

Beslutande: Torgny Larsson, ordförande, Cecilia Clausen, Claes Block, Aina Andersson, Anton Härder, Per Lindberg, Gustaf Bengtsson, Maj-Lis Aasa, Olle Reichenberg, Kåge Johansson, Tomas Jansson, Birgit Kullingsjö, Bella Aune, Irene Oskarsson och Bo Hanson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Roberth Krantz, Britt Sandström, Irma Carlsson, Sven Gunnar Persson, Stefan Aro, Johnny Lilja, Britt Kilsäter, Märta Stierna, Michael Kauppi, Karin Forsell, Elsa Christersson och Linda Danung.

Biskop Sven-Bernhard Fast har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Avseende utskottets beslut i punkten 3 reserverar vi oss till förmån för följande yrkande:

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att göra en kartläggning av hur valen till församlingsråd genomförts.

Gustaf Bengtsson, Per Lindberg och Irene Oscarsson

Reservation 2

Jag reserverar mig till förmån för bifall till motion 2014:104.

Indirekta val till stiftsfullmäktige och kyrkomöte stämmer bättre med dessa organs kompetens och sätter församlingen som bas i valsystemet. Jag menar att detta är den långsiktigt hållbara modellen för inomkyrklig demokrati. Genom ett indirekt valssystem kommer banden mellan kyrkans nivåer att stärkas de risker och problem som de direkta valen medför kan undvikas.

Per Lindberg

O 2014:4

Särskild mening 1

Jag delar den uppfattning som kommer till uttryck i reservation 1.

Sven Gunnar Persson

Särskild mening 2

Vi delar den uppfattning som kommer till uttryck i motion 2014:104.

Sven Gunnar Persson och Stefan Aro

Kyrkomötet Organisationsutskottets betänkande 2014:5

Kyrkvärdar

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:54 i vilken det föreslås att kravet på att minst två av kyrkvärdarna alltid ska vara ledamöter eller ersättare i församlingens kyrkoråd eller församlingsråd ska ersättas med ett krav på minst en kyrkvärd. Utskottet föreslår att motionen ska avslås mot bakgrund av att förslaget i motionen inte gynnar ett stärkande av gudstjänstlivet i mindre församlingar. Utskottet menar att gudstjänstlivet i mindre församlingar är av central betydelse för sådana församlingars bevarande och återskapande.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:54.

Motionens förslag

Motion 2014:54 av Tomas Jansson m.fl., Kyrkvärdar

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen (SvKB 1999:1) att 4 kap. 19 § andra stycket ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap. Kyrkoråd och församling

Kyrkvärdar

19 § Församlingens kyrkoråd eller, om församlingen ingår i ett pastorat, församlingsrådet väljer för mandatperioden kyrkvärdar. Till kyrkvärd får den väljas som

1. tillhör Svenska kyrkan,
2. är döpt, och
3. har fyllt 16 år.

Minst två av kyrkvärdarna ska alltid vara ledamöter eller ersättare i församlingens kyrkoråd eller i församlingsrådet. Ingen får vara kyrkvärd i mer än en församling samtidigt. (SvKB 2012:14)

Minst *en* av kyrkvärdarna ska alltid vara *ledamot* eller ersättare i församlingens kyrkoråd eller i församlingsrådet. Ingen får vara kyrkvärd i mer än en församling samtidigt.

Yttrande från andra utskott

Kyrkorättsutskottet har yttrat sig över motionen i Kr 2014:6y, *bilaga 1*.

Bakgrund

Ordningen att kyrkorådet väljer kyrkvårdar infördes 1918. Till att börja med skulle kyrkvårdar väljas bland kyrkorådets ledamöter, men successivt har det skett en vidgning av kretsen valbara till uppdraget som kyrkvärd, se vidare betänkandet Kyrkvärd och förtroendevald, TU 2009:4, som även ger en utförlig beskrivning av kyrkvärdsuppdragets historia.

Enligt 1992 års kyrkolag räckte det med att *en* av kyrkvårdarna utsågs bland ledamöterna och ersättarna i kyrkorådet (17 kap. 26 §). Det nuvarande kravet på att *två* av kyrkvårdarna ska utses bland ledamöter och ersättare i kyrkorådet tillkom i samband med kyrkoordningens tillkomst. Som motiv för den nya ordningen angav Svenska kyrkans centralstyrelse att det var viktigt med ett personsamband genom kyrkvårdarna, mellan kyrkorådet som församlingens styrelse och den gudstjänstfirande församlingen. Centralstyrelsen ansåg att detta samband skulle bli tydligare med den föreslagna ändringen. (CsSkr 1999:3 del 2 s. 2-96).

När Andra kyrkolagsutskottets behandlade Centralstyrelsens skrivelse behandlades även en motion i vilken det föreslogs att minst *en* av kyrkvårdarna skulle utses bland ledamöterna och ersättarna i rådet. Utskottet föreslog att motionen skulle avslås. Som skäl för sitt förslag hänvisade utskottet till vad Centralstyrelsen anförde, samtidigt som utskottet pekade på möjligheten att utse gudstjänstvärdar, ett uppdrag som inte är reglerat i kyrkoordningen. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag. Även vid kyrkomötet år 2000 avslogs en motion i vilken det önskades en återgång till den ordning som gällt enligt kyrkolagen, d.v.s. att minst en av kyrkvårdarna ska utses ur kyrkorådskretsen. Som skäl för avslag angav utskottet följande.

Utskottet delar den uppfattning Kyrkostyrelsen redovisat i sina motiv för den nu gällande ordningen. Personsambandet är viktigt. Det måste finnas en stark koppling mellan kyrkorådet som församlingens styrelse och den gudstjänstfirande församlingen. Av detta skäl avstyrker utskottet bifall till motionen. (O 2000:5)

I samband med införandet av den nya strukturen på lokal nivå inom Svenska kyrkan, som trädde i kraft den 1 januari 2014, ändrades lydelsen i nu aktuell bestämmelse i kyrkoordningen, på så vis att församlingsrådet lades till som beslutande organ utöver kyrkorådet. I kommentaren till bestämmelsen angav kyrkostyrelsen att samma krav på samband mellan vilka som är kyrkvårdar och vilka som utgör församlingens styrelse bör finnas kvar. (KsSkr 2012:5)

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:54.
--

Utskottet konstaterar inledningsvis att ett centralt argument hos motionärerna, för sin motion, är att bevarandet eller återskapandet av små församlingar ska underlättas. Detta kan enligt motionärerna ske genom undanröjandet av vad som i kyrkoordningen upplevs utgöra en grund för rekryteringsproblem till församlingars styrelse i form av kyrkoråd eller församlingsråd. Enligt utskottets mening är dock

den centrala frågan för en församlings existens huruvida det finns en gudstjänstfirande församling eller inte. Ett svar på frågan om hur mindre församlingar kan bevaras eller återskapas blir därför att det handlar om att hitta former för att stärka gudstjänstlivet. Utskottet menar att en viktig stärkande faktor är det personsamband som finns mellan å ena sidan kyrkvårdar, som medgestaltare av gudstjänsten och å andra sidan företrädare för församlingens styrelse, vilka har att besluta om gudstjänstrelaterade frågor. Utskottet är inte villigt att försvaga personsambandet på det sätt motionärerna föreslår. Härtill ska läggas att det med kravet på minst två kyrkvårdar i kyrkorådet eller församlingsrådet är möjligt att undvika en situation där den eventuellt ende kyrkvärden i församlingens styrelse per automatik skulle behöva utses till inventarieansvarig enligt bestämmelsen i 40 kap. 2 § fjärde stycket i kyrkoordningen.

Utskottet anser sammanfattningsvis, mot bakgrund av ovan anförda argument, att motionen bör avslås.

Uppsala den 25 september 2014

På Organisationsutskottets vägnar

Torgny Larsson, ordförande

Maria Adeteg, sekreterare

Beslutande: Torgny Larsson, ordförande, Louise Callenberg, Claes Block, Aina Andersson, Anton Härder, Per Lindberg, Gustaf Bengtsson, Maj-Lis Aasa, Olle Reichenberg, Kåge Johansson, Tomas Jansson, Birgit Kullingsjö, Bella Aune, Johnny Lilja och Bo Hanson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Cecilia Clausen, Roberth Krantz, Britt Sandström, Irma Carlsson, Sven Gunnar Persson, Stefan Aro, Britt Kilsäter, Märta Stierna, Michael Kauppi, Karin Forsell, Elsa Christersson och Linda Danung.

Biskop Sven-Bernhard Fast har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkorättsutskottets yttrande 2014:6y

Kyrkvärdar

Till Organisationsutskottet

Kyrkorättsutskottets yttrande över motion 2014:54.

I motionen föreslås att det i 4 kap. 19 § i kyrkoordningen görs ändringar så att det är tillräckligt med att minst en av kyrkvärdarna ska vara ledamöter eller ersättare i församlingens kyrkoråd eller i församlingsrådet.

Kyrkorättsutskottet konstaterar att den föreslagna ändringen medför en minskning av minimiantalet kyrkvärdar som måste utses i en församling, även om antalet i övrigt är oreglerat. Det kan framstå som kyrkorättsligt tveksamt att i kyrkoordningen ha bestämmelser som talar om kyrkvärdar när minimikravet i praktiken endast är en kyrkvärd (se t.ex. 4 kap. 19 § första stycket i kyrkoordningen, inledningstexten till 17 kap.). Det kan därför ifrågasättas om inte en mer lämplig ordning vore att det av bestämmelsen framgår att det kan avse kyrkvärd eller kyrkvärdar. Av samma skäl kan ifrågasättas om inte 4 kap. 19 § andra stycket uttryckligen borde anpassas till, eller kompletteras med, bestämmelser som omhändertar situationen att endast en kyrkvärd utses.

Kyrkorättsutskottet konstaterar dock att den föreslagna ordningen och lydelsen i princip motsvarar den ordning som gällde enligt 1992 års kyrkolag (1992:300), där antalet kyrkvärdar i sig var oreglerat och där kravet var att en av kyrkvärdarna behövde sitta i kyrkorådet. Trots detta talades i kyrkolagen om "kyrkvärdar" (jfr 17 kap. 26 § kyrkolagen). Det får därför anses kyrkorättsligt godtagbart att även i kyrkoordningen tala om "kyrkvärdar", även om möjlighet finns att endast välja en kyrkvärd.

Den föreslagna ändringen medför enligt Kyrkorättsutskottets mening, oaktat vad som anförts ovan, behov av följdändringar i 40 kap. 2 § fjärde stycket i kyrkoordningen. Bestämmelsen bör anpassas efter möjligheten att endast en kyrkvärd finns, som kan vara inventarieansvarig.

Kyrkorättsutskottet konstaterar även att förslaget till kyrkoordningsändring saknar datum för ikraftträdande.

Utöver vad som anförts ovan har Kyrkorättsutskottet ur kyrkorättslig synpunkt inget att erinra mot de föreslagna ändringarna.

Uppsala den 24 september 2014

O 2014:5
Bilaga 1

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Anders Roos, ordförande

Migelle Wikström, sekreterare

Beslutande: Anders Roos, ordförande, Jerry Adbo, Maria Lagerman, Sten-Arne Burman, Christina Andersson, Björn Andersson, Berit Bornecrantz Dias, Gunvor Torstensson, Boel Johansson, Sven Esplund, Suzanne Fredborg, Gunilla Blom, Conny Tyrberg, Peder Fohlin och Margareta Karlsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Jenny Thor, Sebastian Clausson, Agnetha Eriksson, Manilla Bergström, Sofia Särdaqvist, Hans Weichbrodt, Claes-Johan Bonde, Sven Ingvar Holmgren, Christina Blomqvist, Georg Lagerberg, Ingrid Smittsarve, Ann-Christine From Utterstedt, Mikael Eskilandersson, Birgitta Sedin och Bengt-Gunnar Carlsson.

Biskop Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Organisationsutskottets betänkande 2014:6

Antalet ledamöter i kyrkomötet

Sammanfattning

I motion 2014:26 föreslås att kyrkomötet ger kyrkostyrelsen i uppdrag att låta utreda och lämna förslag till ändring i kyrkoordningen avseende ett minskat antal ledamöter i kyrkomötet.

Utskottet anför att vikten av representativitet väger tyngre än de skäl som kan tala för ett minskat antal ledamöter och föreslår därför att motionen avslås.

Till betänkandet finns en reservation och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:26.

Motionens förslag

Motion 2014:26 av Mats Hagelin och Margareta Nisser-Larsson, Översyn av antalet ledamöter i kyrkomötet

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att låta utreda och lämna förslag till ändring i kyrkoordningen avseende ett minskat antal ledamöter i kyrkomötet.

Bakgrund

Kyrkomötet består av 251 ledamöter varav 249 väljs i direkta val av kyrkans röstberättigade medlemmar och två väljs av utlandsförsamlingarna.

I utredningsarbetet inför kyrkoordningens tillkomst föreslogs att antalet ledamöter i kyrkomötet oförändrat skulle vara 251 (SKU 1998:1). Under remissförfarandet anförde en del remissinstanser som sin mening att antalet ledamöter i kyrkomötet borde minskas. Svenska kyrkans centralstyrelse gick på remissinstansernas linje och föreslog i kyrkoordningsskrivelsen (CsSkr 1999:3) en minskning av antalet ledamöter till 201.

När frågan kom till kyrkomötet anförde Andra kyrkolagsutskottet i sitt betänkande över Centralstyrelsens förslag (2KL 1999:1) att en minskning till 201 ledamöter skulle reducera kyrkomötets representativitet. Utskottet befarade att reduktionen främst skulle drabba glesbygden och olika fromhetsriktningar. De små nomineringsgrupperna skulle enligt utskottet också få svårare att hävda sig. Andra kyrkolagsutskottet föreslog därför att antalet ledamöter fortsatt skulle vara 251. Kyrkomötet beslöt i enlighet med utskottets förslag.

Även vid kyrkomötena 2001 och 2002 avslogs motioner som rörde en minskning av antalet ledamöter i kyrkomötet.

2008 prövade Utredningen om demokrati och delaktighet i Svenska kyrkan om det borde göras någon förändring av antalet ledamöter i kyrkomötet. I betänkandet *Styra och leda – Samverkan och ansvarsfördelning i Svenska kyrkan* (SKU 2008:1) anförde man att det sedan kyrkoordningen beslutades inte hade tillkommit något nytt som gav anledning till en omprövning av de ställningstaganden som då hade gjorts. Utredningen menade att förlusten i representativitet var större än de vinster som kunde göras genom att minska antalet ledamöter. Kyrkostyrelsen anförde i sin skrivelse till 2009 års kyrkomöte (KsSkr 2009:5) att man delade utredningens bedömning och föreslog därför ingen ändring av antalet ledamöter. Kyrkomötet beslöt i enlighet med kyrkostyrelsens förslag.

Till kyrkomötet 2013 hade Organisationsutskottet att ta ställning till *dels* en motion (2013:69) i vilken föreslogs att antalet ledamöter skulle minskas till 201 och *dels* en motion (2013:53) som föreslog att kyrkomötet skulle uppdra till kyrkostyrelsen att kartlägga konsekvenserna av en minskning av antalet kyrkomötesledamöter till 201. Organisationsutskottet hänvisade i sitt betänkande O 2013:11 till 2009 års kyrkomötesbeslut och menade att det inte fanns skäl att åter lägga tid och resurser på en sådan kartläggning som efterfrågades i motion 2013:53. Enligt utskottets mening ägde vidare de överväganden som gjordes 2009 alltså giltighet varför man föreslog kyrkomötet att avslå bägge motionerna. Kyrkomötet följde utskottets förslag.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:26.

Utskottet konstaterar att antalet ledamöter i kyrkomötet kan sägas utgöra en avvägning mellan å ena sidan intresset av att skapa effektiva arbetsformer och hålla nere kostnaderna och, å den andra sidan, intresset av att åstadkomma en ändamålsenlig representativitet. Enligt utskottets mening är det centralt för kyrkomötet att kunna representera såväl hela landet som olika fromhetsriktningar och de som är engagerade i församlingar av olika karaktär. Hänsynen till kostnader och effektiva arbetsformer kan, enligt utskottet, inte tillåtas inskränka representativiteten. Med anledning av detta, och då de överväganden som gjordes i betänkandet *Styra och leda – Samverkan och ansvarsfördelning i Svenska kyrkan* även i övrigt alltså äger giltighet, föreslår utskottet avslag på motionen.

Uppsala den 24 september 2014

På Organisationsutskottets vägnar

Torgny Larsson, ordförande

Fredrik Nilsson Björner, sekreterare

Beslutande: Torgny Larsson, ordförande, Louise Callenberg, Claes Block, Aina Andersson, Anton Härder, Per Lindberg, Gustaf Bengtsson, Maj-Lis Aasa, Olle Reichenberg, Kåge Johansson, Tomas Jansson, Birgit Kullingsjö, Bella Aune, Irene Oskarsson och Bo Hanson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Cecilia Clausen, Roberth Krantz, Irma Carlsson, Sven Gunnar Persson, Stefan Aro, Johnny Lilja, Britt Kilsäter, Märta Stierna, Michael Kauppi, Karin Forsell, Elsa Christersson och Linda Danung.

Biskop Sven-Bernhard Fast har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

O 2014:6

Vi reserverar oss till förmån för bifall till motionen.

*Olle Reichenberg, Kåge Johansson, Per Lindberg, Gustaf Bengtsson
och Maj-Lis Aasa*

Särskild mening

Vi delar den uppfattning som kommer till uttryck i motionen.

Sven Gunnar Persson, Irma Carlsson

Kyrkomötet Organisationsutskottets betänkande 2014:7

Kyrkans roll i den sociala ekonomin

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas två motioner rörande kyrkans roll i den sociala ekonomin. Motionen 2014:18 handlar om socialt företagande och motionärerna föreslår att kyrkostyrelsen ska tillsätta en utredning om hur Svenska kyrkan ska hantera frågor kring socialt företagande. Utskottet anser att motionen bör avslås med hänvisning till de redan pågående processerna kring välfärdsfrågor.

I motion 2014:98 föreslås att kyrkostyrelsen ges i uppdrag att producera en manual för att på kristen grund starta, driva och utveckla verksamheter inom vård, skola och omsorg. Motionären föreslår vidare att kyrkostyrelsen ska återkomma till kyrkomötet med ett förslag senast 2018 och att kyrkostyrelsen, när utredningen är genomförd och manualen är utformad, regelbundet ska anordna kurser för dem som vill starta eller driver samhällsnyttig verksamhet. Utskottet anser dels mot bakgrund av att material redan finns utgivet, dels mot bakgrund av pågående processer, att motionen bör avslås i sin helhet.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:18.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:98 punkt 1.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:98 punkt 2.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:98 punkt 3.

Motionernas förslag

Motion 2014:18 av Birgitta Söderfeldt m.fl., Socialt företagande

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning om hur Svenska kyrkan ska hantera frågor kring socialt företagande. Utredningen ska ta fram riktlinjer om hur anknytningen till församling eller stift ska ske samt tydliggöra etiska och sociala krav på socialt företagande med anknytning till Svenska kyrkan.

Motion 2014:98 av Fredrik Sidenvall, Utvecklingsstöd till kristna institutioner

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att producera manual för att på kristen grund starta, driva och utveckla verksamheter inom vård, skola och omsorg.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med ett förslag senast 2018.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att, när utredningen är genomförd och manualen är utformad, inom ramen för rikskyrkans verksamhet

Bakgrund

Socialt företagande

Socialt företagande kan, på ett enkelt sätt, beskrivas som företagande med samhälls-
liga syften, som är fristående från den offentliga sektorn och som återinvesterar sina
vinster. En särskild typ av sociala företag är de så kallade arbetsintegrerande sociala
företagen, d.v.s. sociala företag vars huvudsyfte är att skapa arbete. Tillväxtverket
har tillsammans med företrädare för företagen, rådgivare och andra myndigheter
tagit fram följande kriterier som definierar ett arbetsintegrerande socialt företag:

Arbetsintegrerande sociala företag är företag som driver näringsverk-
samhet (producerar och säljer varor och/eller tjänster):

- med övergripande ändamål att integrera människor som har stora
svårigheter att få och/eller behålla ett arbete, i arbetsliv och samhälle
- som skapar delaktighet för medarbetarna genom ägande, avtal eller
på annat väl dokumenterat sätt
- som i huvudsak återinvesterar sina vinster i den egna eller liknade
verksamheter
- som är organisatoriskt fristående från offentlig verksamhet

Näringsverksamhet i kyrkoordningen och informationsmaterial från kyrkostyrelsen

Till kyrkomötet 2010 föreslog kyrkostyrelsen i skrivelsen *Arbetsformer i förändring*
(KsSkr 2010:7) att det skulle införas ett nytt femte stycke i 2 kap. 1 § i kyrkoordningen
med innebörden att församlingen får bedriva näringsverksamhet om denna verk-
samhet har en naturlig anknytning till församlingens grundläggande uppgift.

Kyrkomötet beslutade enligt förslaget men sköt fram ikraftträdandet till den
1 januari 2012. På förslag från Organisationsutskottet gav kyrkomötet kyrkostyrel-
sen i uppdrag att ytterligare utreda de juridiska konsekvenserna för såväl försam-
lingar som stift av att församlingar bedriver näringsverksamhet, liksom att ta fram
ett material med råd till församlingarna om bedrivande av näringsverksamhet samt
ge stöd till stiftet i deras tillsynsuppdrag rörande näringsverksamhet som bedrivs av
församling; se betänkandet *Arbetsformer i förändring* (O 2010:1). Slutligen gavs
kyrkostyrelsen också i uppdrag att ytterligare utreda kyrkoherdens roll i framtida
kyrkliga bolag.

I december 2011 beslutade kyrkostyrelsen om *Råd vid bedrivande av närings-
verksamhet i församling*. I råden anges inledningsvis några grundläggande förutsätt-
ningar för all slags näringsverksamhet, t.ex. vad som avses med "naturlig anknyt-
ning" och därefter särskilda råd avseende näringsverksamhet som bedrivs i bolags-
form. Kyrkostyrelsens slutsats är att aktiebolag i allmänhet är att föredra framför
andra associationsformer om man kommer fram till att en verksamhet inte bör
bedrivas inom församlingens ordinarie struktur. I råden framhålls också att inom all
verksamhet som bedrivs inom Svenska kyrkan ska kyrkans grundläggande
värderingar beaktas. Hit hör människovärdesprincipen och förvaltarskapstanken.

Kyrkostyrelsen beslutade samtidigt om *Råd till församlingar vid bolagsbildning*.
Råden klargör förutsättningarna för kyrklig bolagsverksamhet och kan utgöra ett
stöd för församlingar som överväger att bedriva viss verksamhet i bolagsform.

Råden behandlar kyrkoherdens roll i framtida kyrkliga bolag och hur kyrkoherdens uppgift att ha ett helhetsansvar för församlingens verksamhet ska utövas beträffande verksamhet i bolaget. Även de av kyrkostyrelsen fastställda riktlinjerna för användandet av Svenska kyrkans varumärke behandlas i råden. Dessutom förs ett resonemang kring stiftens tillsyn över verksamhet som församlingarna bedriver i bolagsform.

Kyrkostyrelsen gjorde herefter en fördjupad analys av frågan om behovet av kyrkoordningsreglering av bolagsverksamhet. Mot bakgrund av en genomförd rättsutredning kunde kyrkostyrelsen konstatera att eventuella bestämmelser i kyrkoordningen inte skulle tillföra något ytterligare innehållsligt i förhållande till de råd om bolagsstyrning som styrelsen redan hade utarbetat. (Dnr Ks 2012:78, Ks prot. 2012:2)

Med anledning av motion 2011:28 beslutade kyrkomötet 2011 att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att förutsättningslöst belysa de frågeställningar, samt vid behov föreslå ändringar i kyrkoordningen, som kan uppstå när församlingsverksamhet i Svenska kyrkans namn bedrivs av föreningar, stiftelser eller i andra associationsformer. Efter genomförd utredning kunde kyrkostyrelsen konstatera att sådan församlingsverksamhet som inte är näringsverksamhet ska bedrivas av församlingen i egen regi. Kyrkostyrelsens tidigare ställningstagande om bolagsform som det mest lämpliga alternativet för församlingar vid bedrivande av näringsverksamhet, hade inte förändrats. Kyrkostyrelsen ansåg inte att utredningen föranledde några behov av ändringar i kyrkoordningen. (KsSkr 2013:2 bilaga 2)

Utredning om en utförarorganisation

Mot bakgrund av ett förslag i betänkandet *Arbetsformer i förändring* (SKU 2009:3) beslutade kyrkostyrelsen under våren 2011 om direktiv till en utredning som skulle låta utreda alternativ för en kyrklig organisationsstruktur för företrädesvis tyngre välfärdsrelaterade uppgifter. (Ks 2010/717) Enligt direktiven skulle utredaren undersöka behovet och pröva lämpligheten av att skapa en utförarorganisation och utreda hur den i så fall ska vara organiserad och fungera. I utredningens uppdrag låg att klargöra vilka verksamheter som skulle kunna vara aktuella. Sommaren 2013 överlämnade den s.k. välfärdsutredningen sitt betänkande *Att färdas väl – hur Svenska kyrkan kan navigera i välfärden* (SKU 2013:3) till kyrkostyrelsen. Kyrkostyrelsen ansåg emellertid inte att utredningen uppfyllt det uppdrag som givits i direktivet och konstaterade att utredningen inte var aktuell för något remissförfarande. I resultatrapporten för 2013 anger kyrkostyrelsen att den fortsätter beredningen av frågan. (KsSkr 2014:2 s. 21, Ks prot. 2013:6)

Initiativ för att utveckla social ekonomi inom Svenska kyrkan

Arbete under benämningen social ekonomi, kyrkans sociala roll i samhället eller liknande bedrivs i flertalet stift. Som ett exempel kan särskilt nämnas projektet ”Aktör för välfärd” som är ett kompetensutvecklingsprojekt som drivs av Västerås stift under 2012-2014 med stöd av Europeiska socialfonden. Projektet vänder sig till församlingarna med ett erbjudande om fortbildning och kompetensutveckling i social ekonomi för anställda. I Kyrkolivsutskottets betänkande *Social ekonomi*, Kl 2012:7, ges flera andra exempel på arbete inom social ekonomi inom stiftet.

Svenska kyrkans roll som aktör i välfärden har bearbetats under flera år och på olika sätt. Som exempel kan nämnas att kyrkomötet 2007 gav kyrkostyrelsen i uppdrag att påbörja processen för en långsiktig inomkyrklig diskussion och reflektion om kyrkans socialpolitiska roll och ansvar i samhället; se betänkandet *Kyrkans socialpolitik i en ny tid* (Kl 2007:2). Av Kyrkolivsutskottets betänkande

Kyrkans sociala roll, (Kl 2013:1) framgår bl.a. att resurspersoner och verktyg erbjuds genom kyrkokansliet och Sensus studieförbund, för de reflektionsprocesser om kyrkans socialpolitiska roll som genomförs i stiftet. Det framgår också att boken *Nya möjligheter – Svenska kyrkans sociala roll i 2000-talets Sverige* och uppföljningsmaterialet *Svenska kyrkans sociala roll i samhället, erfarenheter från några stift och församlingar* tagits fram.

Kyrkostyrelsen antog våren 2013 en plattform om *Svenska kyrkans roll och uppgift i den svenska välfärden*. Syftet med plattformen är att beskriva motiv och principer vägledande för Svenska kyrkan på nationell nivå, men den uppges även kunna fungera inspirerande för församlingar och stift. Plattformen förhåller sig till tre möjliga roller för Svenska kyrkan idag; Svenska kyrkan som röstbärare och påverkansaktör, Svenska kyrkan som samverkanspart och Svenska kyrkan som utförare av välfärdstjänster.

Av kyrkostyrelsens skrivelse *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2015–2017*, KsSkr 2014:1, s. 11 och 19, framgår det att ett intensifierat arbete kommer att genomföras inom området diakonal utveckling, där välfärdsfrågorna ingår. Arbetet ska ske i nära dialog och samverkan med stiftet. Syftet är att vidareutveckla former för stöd i det diakonala arbetet samt erbjuda mötesplatser för erfarenhetsutbyte och kompetensutveckling. Kyrkostyrelsen kommer att arbeta fram en plan för det fortsatta arbetet med välfärdsfrågorna under 2014. Planen kommer att rymma en dialog- och samrådsprocess med stiftet samt strukturerat erfarenhetsutbyte och kunskapsspridning. Ett nationellt projekt kommer att genomföras under perioden i samarbete med Arbetsförmedlingen centralt, i syfte att inspirera och stärka församlingarnas kompetens ytterligare inom området.

Kyrkomötets senaste behandling av frågor om social ekonomi

Kyrkomötet 2012 behandlade motion 2012:54 om social ekonomi. I motionen föreslogs att kyrkomötet skulle ge kyrkostyrelsen i uppdrag att utreda dels hur utbildningar inom Svenska kyrkan kan utformas för att stödja verksamheter inom den sociala ekonomin, dels hur man kan utveckla ekonomiska strategier för verksamheter inom den sociala ekonomin.

Med tanke på den då pågående utredningen om en utförarorganisation, det material som kyrkostyrelsen hade tagit fram och andra pågående aktiviteter ansåg Kyrkolivsutskottet att det inte behövdes ges ytterligare uppdrag till kyrkostyrelsen kring social ekonomi. (Kl 2012:7) I enlighet med utskottets förslag avslog kyrkomötet motionen.

Även under 2013 års kyrkomöte behandlades frågor om kyrkans sociala roll. I likhet med Kyrkolivsutskottets förslag (Kl 2013:1) avslog kyrkomötet två motioner som handlade dels en nationell handlingsplan för kyrkans sociala roll, dels aktiviteter för fattigdomsbekämpning. Som grund för avslagen hänvisades bl.a. till att den av kyrkostyrelsen nyligen antagna plattformen för Svenska kyrkans roll och uppgift i den Svenska välfärden anger motiv, principer och värden som utgör en grund för kyrkans sociala roll.

Socialt företagande

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:18.

Utskottet konstaterar att Svenska kyrkans roll som aktör i välfärden har bearbetats under flera år och på olika sätt, samt att en intensifiering av arbetet nu skett. Utskottet noterar att kyrkostyrelsen kommer att utarbeta en plan för det fortsatta arbetet med välfärdsfrågorna under innevarande år och att denna plan kommer att rymma en dialog- och samrådsprocess med stiftens samt strukturerat erfarenhet-sutbyte och kunskapsspridning. Ett nationellt projekt kommer att genomföras under perioden i samarbete med Arbetsförmedlingen centralt, i syfte att inspirera och stärka församlingarnas kompetens ytterligare inom området. Härtill noterar utskottet att kyrkostyrelsen fortsatt bereder frågan om en utförarorganisation. Utskottet menar att detta är angelägna processer eftersom det, trots de kunskapsinsatser som gjorts, på sina håll finns behov av ytterligare vägledning. Utskottet ser med intresse fram emot en redovisning av hur de pågående processerna utvecklas. Utskottet kan konstatera att mycket kunskap om hur agerande som aktör inom välfärden kan ske finns på flera håll utanför kyrkan och att det framstår som klokt att inhämta sådan kunskap genom t.ex. samverkansarbete, konsulter etc. under ett upplärningsskede.

Mot bakgrund av de ovan nämnda pågående processerna kring välfärdsfrågor anser utskottet inte att kyrkostyrelsen bör ges i uppdrag att tillsätta en utredning likt den motionären efterfrågar. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

Utvecklingsstöd till kristna institutioner

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:98.

Som anförs i betänkandets bakgrundstext har kyrkostyrelsen under 2011 tagit fram material med råd till församlingar vid bedrivande av näringsverksamhet liksom råd till församlingar vid bolagsbildning. Kyrkostyrelsen har även tagit fram annat relevant material och det pågår fortsatta processer rörande välfärdsfrågor.

Utskottet kan också konstatera att råd och stöd i dessa frågor går att finna på stiftsnivå. Med tanke på vad som anges om stiftsmedverkan i den plan för det fortsatta arbetet med välfärdsfrågorna som kyrkostyrelsen har under utarbetande, menar utskottet att stiftens förmåga till råd och stöd i dessa frågor även kan förväntas öka. Utskottet menar att det är viktigt att följa upp utfallet av de pågående processerna så att det kan säkerställas att de på ett ändamålsenligt sätt tillgodoser föreliggande behov av råd och stöd. Utskottet ser därför fram emot en kommande redovisning av hur processerna utvecklas.

Utskottet anser sammanfattningsvis, dels mot bakgrund av att material redan finns utgivet, dels mot bakgrund av pågående processer, att kyrkostyrelsen inte bör ges något sådant uppdrag som motionären efterfrågar i punkten 1. Motionen bör därför avslås i sin helhet.

Uppsala den 26 september 2014

På Organisationsutskottets vägnar

Torgny Larsson, ordförande

Maria Adeteg, sekreterare

Beslutande: Torgny Larsson, ordförande, Cecilia Clausen, Claes Block, Aina Andersson, Anton Härder, Per Lindberg, Gustaf Bengtsson, Maj-Lis Aasa, Olle Reichenberg, Kåge Johansson, Tomas Jansson, Birgit Kullingsjö, Bella Aune, Irene Oskarsson och Bo Hanson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Roberth Krantz, Britt Sandström, Irma Carlsson, Sven Gunnar Persson, Stefan Aro, Johnny Lilja, Britt Kilsäter, Märta Stierna, Michael Kauppi, Karin Forsell, Elsa Christersson och Linda Danung.

Biskop Sven-Bernhard Fast har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Organisationsutskottets betänkande 2014:8

Klockringning

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas två motioner rörande klockringning. Motionärerna önskar dels att kyrkostyrelsen ska ges i uppdrag att ta fram riktlinjer för ringning i kyrkklockor vid andra tillfällen än i samband med gudstjänst, dels att kyrkostyrelsen ska ges i uppdrag att utarbeta bestämmelser om användning av kyrkklockor. Utskottet konstaterar att beslut om formerna för användning av kyrkklockor fattas lokalt och att det därför inte är lämpligt att utfärda vare sig bestämmelser eller riktlinjer på nationell nivå. Utskottet konstaterar dock att ett visst behov av vägledning i frågan uppkommit och menar därför att det är glädjande att biskoparna tagit ställning i frågan och i flera fall givit rekommendationer.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:17.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:88.

Motionernas förslag

Motion 2014:17 av Karl-Gunnar Svensson, Ringning i kyrkklockor

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram riktlinjer för ringning i kyrkklockor vid andra tillfällen än i samband med gudstjänst.

Motion 2014:88 av Axel W Karlsson, Reglera klockringningar för att förebygga missbruk

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta bestämmelser om användning av kyrkklockor.

Bakgrund

Om ringning i kyrkklockor

Klockringning har förekommit inom den kristna kyrkan sedan tidig medeltid, men klockringningsseden har sannolikt ännu äldre rötter. När och hur det rings runt om i landets kyrkor varierar med hänsyn till lokala ringningsseder som ofta är mycket gamla. På exempelvis Väske församlings hemsida kan man läsa om hur varje kyrka har sin egen ringningssed. (www.svenskakyrkan.se/vaskindeforsamling)

Det finns ingen allmän reglering, vare sig i kyrkoordning eller i övrigt, som anger när eller hur kyrkklockor ska ringa. Som framgått ovan vilar klockringningen i mångt och mycket på gamla lokala traditioner. I kyrkoordningens kapitel 24 om

begravning anges att själaringning får ske när någon som tillhörde Svenska kyrkan har avlidit. I förslaget till ny kyrkohandbok (SKU 2012:2) anges dock att högmässa och mässa/gudstjänst inleds med klockringning, dock inte som ett obligatoriskt moment. I nu gällande kyrkohandbok berörs klockringning endast i samband med meddelande av dödsfall.

Kyrkklockors ringande har vid ett flertal tillfällen varit föremål för rättslig prövning utifrån bestämmelser om acceptabla ljudnivåer, se bl.a. Miljööverdomstolens dom från 2002 rörande Halmstads Kyrkliga Samfällighet (MÖD 2002:3).

Beslutsbefogenhet

I januari 2007 meddelade Överklagandenämnden beslut i ett ärende som handlade om huruvida en kyrkoherdes beslut om klockringning inneburit ett befogenhetsöverskridande (ÖN 2007/03). Överklagandenämnden konstaterade i sitt beslut att klockringning som sker i direkt anslutning till huvudgudstjänsten ligger inom kyrkoherdens kompetensområde att fatta beslut om. Detta med hänvisning till bestämmelsen i 17 kap. 8 § i kyrkoordningen; ”Kyrkoherden beslutar efter samråd med församlingens kyrkoråd, präster och kyrkomusiker om huvudgudstjänstens uppbyggnad och utformning”. Enligt Överklagandenämndens mening kunde beslutet som kyrkoherden fattat tolkas som att det innefattade ett förbud mot klockringningar som inte sker i direkt anslutning till huvudgudstjänsten. Överklagandenämnden menade att sådana klockringningar inte kan anses ha ett sådant omedelbart samband med huvudgudstjänsten att de kan anses vara en del därav. Mot den bakgrund ansåg Överklagandenämnden att det inte ingick i kyrkoherdens befogenheter att fatta beslut om sådana klockringningar, utan att dessa ska bestämmas av kyrkorådet inom ramen för det i 2 kap. 5 § i kyrkoordningen angivna kompetensområdet.

Sedan Överklagandenämnden prövade frågan har bestämmelserna om ansvarsfördelningen mellan kyrkorådet och kyrkoherden ändrats. I syfte att skapa en tydligare ansvarsfördelning inom ramen för det gemensamma uppdraget att ansvara för församlingens grundläggande uppgift, beslutade kyrkomötet 2010 att utsträcka kyrkoherdens ledningsansvar till att omfatta *all* verksamhet i församlingen; se 2 kap. 9 §. (*Styra och leda – samverkan och ansvarsfördelning i Svenska kyrkan* [SKU 2008:1] och KsSkr 2009:5)

Ur Biskopsmötets protokoll

Biskopsmötet diskuterade, vid sitt sammanträde i slutet av augusti, frågan om klockringning utifrån den debatt som varit under den gångna sommaren. Av protokollet framgår att ärkebiskop Antje Jackelén offentligt kommenterat företeelsen och konstaterat att biskoparna kan utfärda rekommendationer inom sina respektive stift, men att beslut tas lokalt. Ärkebiskopen har vidare anförts att klockringning i första hand bör användas för att inbjuda till gudstjänst och menat att vi ringer i ett positivt syfte, inte i ett negativt. Hon har samtidigt betonat att det är viktigt att manifestera alla människors lika värde, att alla är skapade till Guds avbild, och att försvara människovärdet.

Biskoparna var överens om att det är viktigt att inspirera till ständigt nya sätt att manifestera människovärdet, och samtidigt att påpeka att varje gudstjänst är en manifestation av människovärdet.

Två biskopar har gett ut rekommendationer till församlingarna i respektive stift. (protokoll 5/2014, § 78)

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:17 och motion 2014:88.

Utskottet konstaterar att beslut om klockringning fattas på lokal nivå. Formerna för klockringning varierar över landet till följd av, i många fall mycket gamla, lokala sedvänjor. Utskottet menar att detta är något positivt som är värt att värna om. Samtidigt kan utskottet konstatera att frågor om behov av riktlinjer och bestämmelser har väckts mot bakgrund av de ringningar i kyrkklockor som skett den senaste tiden. När det gäller det önskemål som förs fram i motion 2014:88 om att kyrkostyrelsen ska utarbeta bestämmelser om användning av kyrkklockor, har utskottet tolkat motionären som att det är bestämmelser i kyrkoordningen som efterfrågas. Mot bakgrund av att beslut om formerna för klockringning är en lokal angelägenhet menar utskottet att det inte är lämpligt att en sådan reglering införs i kyrkoordningen. Om kyrkoordningen skulle omfatta sådana bestämmelser om verksamheten på lokal nivå som här är i fråga, skulle kyrkoordningen riskera att utvecklas till ett mycket omfattande och svårhanterligt regelverk. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

Ovan förda resonemang gör sig även gällande beträffande önskemålet i motion 2014:17, om att kyrkostyrelsen ska ta fram riktlinjer för ringning i kyrkklockor vid andra tillfällen än i samband med gudstjänst. Det är därför inte heller lämpligt att kyrkostyrelsen ges ett uppdrag om att ta fram riktlinjer. Riktlinjer har rättligt sätt en oklar status och bör enligt utskottet användas restriktivt. Som tidigare framhållits bedömer utskottet emellertid att ett visst behov av vägledning i frågan föreligger. Det är därför med glädje som utskottet kan konstatera att kyrkans biskopar tagit ställning i frågan och i flera fall kommit med rekommendationer.

Utskottet menar mot bakgrund av det ovan anförda att även motion 2014:17 bör avslås.

Uppsala den 25 september 2014

På Organisationsutskottets vägnar

Torgny Larsson, ordförande

Maria Adeteg, sekreterare

Beslutande: Torgny Larsson, ordförande, Louise Callenberg, Claes Block, Aina Andersson, Anton Härder, Per Lindberg, Gustaf Bengtsson, Maj-Lis Aasa, Olle Reichenberg, Kåge Johansson, Tomas Jansson, Birgit Kullingsjö, Bella Aune, Johnny Lilja och Bo Hanson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Cecilia Clausen, Roberth Krantz, Britt Sandström, Irma Carlsson, Sven Gunnar Persson, Stefan Aro, Britt Kilsäter, Märta Stierna, Michael Kauppi, Karin Forsell, Elsa Christersson och Linda Danung.

Biskop Sven-Bernhard Fast har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Organisationsutskottets betänkande 2014:9

Valfri församling

Sammanfattning

Detta betänkande behandlar en motion i vilken det föreslås att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att utreda hur man kan skapa ökade möjligheter för kyrkotillhöriga att kunna välja att tillhöra en annan församling eller ett annat pastorat än den församling eller det pastorat som de är bosatta inom. Utskottet menar att de argument som tidigare förts fram som skäl för avslag på motioner i denna fråga alltså gör sig gällande. Det handlar inte minst om Svenska kyrkans identitet som öppen folkkyrka med rikstäckande verksamhet. Utskottet föreslår att motionen avslås.

Till betänkandet finns en reservation, ett särskilt yttrande och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:106.

Motionens förslag

Motion 2014:106 av Anna Ekström m.fl., Gör det möjligt att välja församlings-tillhörighet

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur man kan skapa ökade möjligheter för kyrkotillhöriga att kunna välja att tillhöra en annan församling eller ett annat pastorat än den församling eller det pastorat som de är bosatta inom.

Bakgrund

Församlingstillhörighet m.m.

I 4 § första stycket i lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan finns bestämmelser om församlingens organisatoriska uppbyggnad. Församlingen är enligt första stycket lokal enhet inom Svenska kyrkan och omfattar de personer som tillhör Svenska kyrkan och är bosatta inom församlingens område. Av tredje stycket samma paragraf framgår att det också kan finnas icke-territoriella församlingar.

Att församlingen omfattar de personer som tillhör Svenska kyrkan och är bosatta inom församlingens område innebär att den så kallade territorialprincipen tillämpas. Begreppet bosatt är enligt förarbetena något vidare än begreppet folkbokförd och den närmare innebörden bör regleras inomkyrkligt (prop. 1997/98:116 s. 51).

Den som tillhör Svenska kyrkan ska enligt 35 kap. 1 § i kyrkoordningen tillhöra den församling där han eller hon är folkbokförd utom i vissa fall då man har rätt att tillhöra en icke-territoriell församling.

Den som är folkbokförd i en församling som ingår i ett pastorat kan, enligt 33 kap. 4 § första stycket andra punkten i kyrkoordningen, väljas till förtroende-

uppdrag även i annan församling inom pastoratet, förutsatt att vissa andra kriterier enligt bestämmelsen är uppfyllda.

Av 2 § i lagen om Svenska kyrkan framgår att Svenska kyrkan ska bedriva en rikstäckande verksamhet.

Frågans tidigare behandling

Frågan om en fri eller friare församlingstillhörighet har behandlats av kyrkomötet vid ett flertal tillfällen. Redan 2001 beslutade kyrkomötet att kyrkostyrelsen skulle tillsätta en utredning med uppgift att förutsättningslöst analysera och klargöra problemen och redovisa konsekvenserna av ett system med friare församlingstillhörighet. Uppdraget resulterade i utredningsbetänkandet *Rörlig församlingstillhörighet* (SKU 2004:1). I denna utredning resonerades kring ett antal möjliga modeller, från en fullständigt fri till en friare församlingstillhörighet. Det konstaterades att vissa av modellerna med säkerhet inte är förenliga med lagen om Svenska kyrkan och att de i vissa andra fall kunde bedömas som mer eller mindre svår-förenliga med lagens bestämmelser. För en utförlig beskrivning av frågans tidigare behandling i övrigt fram till 2009 hänvisas till Organisationsutskottets betänkande *Församlingstillhörighet* (O 2009:3).

Vid behandlingen av frågor om församlingstillhörighet 2009 yttrade sig Läronämnden och upprepade vad man tidigare uttalat vid ett flertal tillfällen om territorialprincipen, nämligen att den är en grundläggande del av vår kyrkas tradition och självförståelse. Samtidigt menade Läronämnden att vad som konstituerar den territoriella anknytningen kan variera och att samhällsutvecklingen kan framtvinga en omprövning eller komplettering av tidigare synsätt och regelverk. (Ln 2009:8y)

Även under 2010 och 2011 års kyrkomöten behandlades frågor om friare församlingstillhörighet. Motionerna avslogs, i huvudsak med hänvisning till att frågan låg inom ramen för vad den så kallade strukturutredningen hade att behandla. Organisationsutskottet uttalade också att det är viktigt att kyrkan står fast vid den uppgörelse som träffades med staten vid relationsförändringen kyrka/stat och att bestämmelserna i lagen om Svenska kyrkan var en del av denna uppgörelse. (O 2011:8)

I strukturutredningens betänkande *Närhet och samverkan* (SKU 2011:2) konstaterades att frågan om att kunna ha uppdrag som förtroendevald i en annan församling än den i vilken man är bosatt, är en av de centrala frågorna i diskussionerna gällande friare församlingstillhörighet. Denna uppfattning underströks av Organisationsutskottet under kyrkomötet 2011, då utskottet i sitt betänkande *Friare församlingstillhörighet* (O 2011:8) uttalade följande gällande strukturutredningens förslag om utökad valbarhet:

Enligt utskottets uppfattning innebär utredningens förslag att många av de problem som förknippats med den nuvarande ordningen kommer att få sin lösning.

Strukturutredningen framhöll också att det inte finns några restriktioner mot att fira gudstjänst och vara engagerad i församlingsverksamhet i vilken församling som helst. Vidare anfördes att utredningen inte såg några skäl till att ta initiativ till ändringar i lagen om Svenska kyrkan.

Även vid 2013 års kyrkomöte väcktes frågan om friare församlingstillhörighet, genom motion 2013:41. Motionärerna önskade att kyrkomötet skulle uppdra åt kyrkostyrelsen att utfärda tilläggsdirektiv till den så kallade utjämningsutredningen att inom utredningens ram också undersöka möjligheterna till en friare församlingstillhörighet. Kyrkomötet avslog motionen. I betänkandet *Valfri församling* (O 2013:10),

som föregick kyrkomötets beslut, konstaterade organisationsutskottet återigen att det är viktigt att Svenska kyrkan står fast vid den uppgörelse som träffats med staten vid relationsförändringen mellan Svenska kyrkan och staten. Utskottet menade att inget nytt hade framkommit som skulle motivera ett annat ställningstagande och påpekade också att en uppluckring av den nu gällande territorialprincipen skulle riskera att försämra möjligheterna för Svenska kyrkan att bedriva en rikstäckande verksamhet.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:106.

Utskottet konstaterar inledningsvis att frågan om en fri eller friare församlingstillhörighet har varit en återkommande fråga i kyrkomötet.

Utskottet menar att de argument som tidigare förts fram som skäl för avslag på motioner i denna fråga alltjämt gör sig gällande. Det handlar inte minst om Svenska kyrkans identitet som öppen folkkyrka med rikstäckande verksamhet. Denna identitetsbild, som fastslagits i lagen om Svenska kyrkan, var en del av uppgörelsen med staten vid relationsförändringen och något som utskottet fortsatt vill slå vakt om. Enligt utskottets mening skulle ett tillmötesgående av motionärernas önskemål innebära att steg tas i en riktning mot en uppluckring av territorialprincipen och därmed en försämring av förutsättningarna för bedrivandet av en rikstäckande verksamhet.

Med en valfrihet kring församlingstillhörighet ser utskottet också en risk i att en konkurrenssituation uppstår bland församlingar, något som inte är önskvärt eller i överensstämmelse med kyrkans identitet. Utskottet är även av uppfattningen att frågan om församlingstillhörigheten är av mindre betydelse för många av kyrkans medlemmar. För dessa är medlemskap i Svenska kyrkan som trossamfund viktigt, inte själva församlingstillhörigheten. En valfrihet i frågan om församlingstillhörighet skulle riskera att bli förvirrande för dessa medlemmar.

Mot bakgrund av de argument som lyfts fram ovan anser utskottet att motionen bör avslås.

Uppsala den 25 september 2014

På Organisationsutskottets vägnar

Torgny Larsson, ordförande

Maria Adeteg, sekreterare

Beslutande: Torgny Larsson, ordförande, Louise Callenberg, Claes Block, Aina Andersson, Anton Härder, Per Lindberg, Gustaf Bengtsson, Maj-Lis Aasa, Olle Reichenberg, Kåge Johansson, Tomas Jansson, Birgit Kullingsjö, Bella Aune, Johnny Lilja och Bo Hanson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Cecilia Clausen, Roberth Krantz, Britt Sandström, Irma Carlsson, Sven Gunnar Persson, Stefan Aro, Britt Kilsäter, Märta Stierna, Michael Kauppi, Karin Forsell, Elsa Christersson och Linda Danung.

Biskop Sven-Bernhard Fast har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Svenska kyrkan befinner sig i snabb medlemsminskning. Har vi råd att i detta läge inte ens titta på frågan om medlemskapets villkor? Motion 2014:106 föreslår att detta utreds. Vi föreslår därför kyrkomötet besluta att bifalla denna.

Tomas Jansson, Olle Reichenberg, Kåge Johansson och Johnny Lilja

Särskilt yttrande

Vi anser att territorialprincipen ska ligga till grund för församlingstillhörigheten. Att en enskild helt fritt skulle kunna välja församlingstillhörighet anser vi oförenligt med den principen och därmed främmande för Svenska kyrkan. Det finns dock skäl för att församlingstillhörigheten inte med automatik ska följa folkbokföringen, eftersom det kan finnas andra starka anknytningar.

Vi vill se en utredning om friare församlingstillhörighet för att möjliggöra för en enskild att vara kvar som medlem i en församling där man har sin kyrkliga hemvist och där man kan fortsätta vara delaktig. Situationer när detta kan vara aktuellt är när äldre flyttar till serviceboende, när yngre flyttar tillfälligt i samband med studier eller att man helt enkelt flyttar inom en större stad.

Per Lindberg och Gustaf Bengtsson

Särskild mening

Med anledning av Organisationsutskottets betänkande 2014:9 beträffande motion 2014:106 om möjlighet att välja församling. Jag har respekt för utskottets förslag om avslag på motion 2014:106 eftersom frågan om fri församlingstillhörighet är omfattande. Den rymmer många bottenar och olika hänsyn som bör beaktas och det är inte sagt att en fri församlingstillhörighet skulle vara det optimala för trosamfundet Svenska kyrkan. Däremot finner jag ingen anledning att inte bejaka motionen utan ser gärna att möjligheten till fri församlingstillhörighet utreds, eftersom det kommer att aktualiseras i framtiden.

Stefan Aro

Kyrkomötet Organisationsutskottets betänkande 2014:10

Kretsloppstankepris

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:32 om inrättande av ett kretsloppstankepris som ska utdelas till församling eller församlingsanställd som tagit goda initiativ för att förverkliga kretsloppstanken. Utskottet delar motionärens uppfattning att miljöfrågan är en av vår tids och vårt samhälles viktiga framtidsfrågor och menar att motionen väcker viktiga frågor om hur miljöarbete i församlingar och stift kan stödjas och uppmuntras. Utskottet menar dock att inrättande av ett pris, likt det motionären föreslår, inte är rätt väg att gå i ett sådant arbete, varför utskottet föreslår att motionen avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:32.

Motionens förslag

Motion 2014:32 av Lars-Ivar Ericson, Kretsloppstankepris

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inrätta och utforma kriterier för ett kretsloppstankepris som ska utdelas till församling eller församlingsanställd som tagit goda initiativ för att förverkliga kretsloppstanken.

Bakgrund

År 2008 behandlade kyrkomötet motion 2008:23 om inrättande av ett Svenska kyrkans miljöpris. I kyrkolivsutskottets betänkande *Inrätta ett Svenska kyrkans miljöpris*, Kl 2008:4, konstaterade utskottet att ett miljöpris mycket väl kan inspirera, bidra till och påskynda ytterligare insatser för en hållbar utveckling. Utskottet menade dock att en utredning var nödvändig, dels för att avgöra om ett miljöpris skulle inrättas, dels för att bedöma hur ett Svenska kyrkans miljöpris skulle kunna utformas. Utskottet betonade att om ett Svenska kyrkans miljöpris inrättas, är det viktigt att det sätts in i ett strukturerat miljö- och klimatarbete i syfte att göra kopplingen till hur det ska bidra till en hållbar utveckling tydligare. I betänkandet finns exempel på svenska miljöpriser redovisade, liksom Uppsala stifts miljöpris och vissa andra priser inom Svenska kyrkan. I likhet med utskottets förslag avslag kyrkomötet motionen, men uppdrog istället åt kyrkostyrelsen att utreda frågan om att inrätta ett Svenska kyrkans miljöpris, KmSkr 2008:26.

Under året som följde genomförde kyrkostyrelsen en utredning, *Svenska kyrkans miljöpris*, Ks 2008/860. Utredningen redovisade följande kriterier som förutsättningar för att inrätta ett pris.

- ◆ Prissumman bör vara av betydande storlek för att priset ska få den uppmärksamhet som eftersträvas och bör ligga i ett spann mellan 100 000 kronor och en miljon kronor.
- ◆ Svenska kyrkan på nationell nivå bör ha arbetat fram och formulerat en tydlig position i frågor som rör miljö och hållbar utveckling. Svenska kyrkans syn på miljö och uthållig livsstil och dess arbete med dessa frågor bör vara tydligt kommunicerade till kyrkotillhöriga och till allmänheten.
- ◆ Prisjuryn bör vara sammansatt av personer med bred kompetens inom såväl miljö- och hållbarhetsfrågor som teologi och ekumenik. Viss extern expertis bedöms nödvändig.
- ◆ Förhållandena kring prisutdelningen bör vara ”spektakulära”.

Utredningens slutsats var att kriterierna för att inrätta ett pris vid denna tidpunkt inte kunde anses uppfyllda. Som tyngst vägande skäl utpekades de ekonomiska och att Svenska kyrkan först måste komma längre i det egna miljöarbetet. I december 2009 beslutade kyrkostyrelsen att ”i nuläget inte instifta ett Svenska kyrkans miljöpris”. (Ks prot. nr 2009:7)

År 2012 avslog kyrkomötet motion 2012:3, i vilken det föreslogs att kyrkostyrelsen skulle återkomma till nästa kyrkomöte med premisser för att utdela stipendier till förtjänta personer som gjort värdefulla insatser inom naturvårds-, miljövårds-, och kulturvårdsområdena. I Kyrkolivsutskottets betänkande *Inrättande av stipendier och utbildning i miljökunskap*, Kl 2012:2, som föregick kyrkomötets beslut, hänvisar utskottet till kyrkostyrelsens beslut från december 2009 (Ks prot. 2009:7) och konstaterar att kyrkostyrelsen nyligen, efter noga övervägande, beslutat att inte inrätta något miljöpris i Svenska kyrkan.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:32.
--

Utskottet delar motionärens uppfattning om att miljöfrågan är en av vår tids och vårt samhälles viktiga framtidsfrågor. I likhet med motionären vill utskottet framhålla att jorden och jordelivet är heligt och att det är kyrkans uppgift att på bästa sätt vårda och värna skapelsen. Utskottet anser att motionen väcker viktiga frågor om hur miljöarbete i församlingar och stift kan stödjas och uppmuntras. Utskottet är dock tveksamt till om ett inrättande av ett nationellt pris är rätt väg att gå för att stödja och föra miljöarbetet framåt. Enligt utskottets mening bör premierande av lokala insatser snarare ske på stiftsnivå.

Av de skäl som redovisats ovan föreslår utskottet avslag på motionen.

På Organisationsutskottets vägnar

Torgny Larsson, ordförande

Maria Adeteg, sekreterare

Beslutande: Torgny Larsson, ordförande, Louise Callenberg, Claes Block, Aina Andersson, Anton Härder, Per Lindberg, Gustaf Bengtsson, Maj-Lis Aasa, Olle Reichenberg, Kåge Johansson, Tomas Jansson, Birgit Kullingsjö, Bella Aune, Irene Oskarsson och Bo Hanson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Cecilia Clausen, Roberth Krantz, Irma Carlsson, Sven Gunnar Persson, Stefan Aro, Johnny Lilja, Britt Kilsäter, Märta Stierna, Michael Kauppi, Karin Forsell, Elsa Christersson och Linda Danung.

Biskop Sven-Bernhard Fast har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Organisationsutskottets betänkande 2014:11

Avveckla ägandet i Fairtrade

Sammanfattning

I motion 2014:58 föreslås kyrkomötet besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att dels analysera effekterna av sitt ägande i Fairtrade och dels överväga ett avslut av ägandet. Utskottet anför att utvecklingen idag innebär att alltfler organisationer utvecklat ett arbetssätt som innebär att man stödjer behövande i att själva ta sig ur fattigdom. Enligt utskottets mening ligger kyrkans engagemang i Fairtrade, som arbetar på detta sätt, i linje med detta synsätt.

Utskottet framhåller också att kyrkan på sina håll är djupt engagerad för Fairtrade. Fairtrade upplevs av många, inte minst inom kyrkan, göra ett gott arbete i världen och även om det kan finnas kritik mot vissa enskildheter i Fairtrades modell kan detta, enligt utskottet, inte utgöra skäl att kritisera Fairtrade som organisation.

Mot denna bakgrund föreslår utskottet kyrkomötet att avslå motionen.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:58, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:58, punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2014:58 av Margareta Larsson, Avveckla ägandet i Fairtrade

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att analysera effekterna av sitt ägande i Fairtrade.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att överväga ett avslut i ägandet av Fairtrade.

Bakgrund

Kort om Fairtrade

Fairtrade i Sverige består av två organisationer, dels ett företag och dels en ideell förening.

Företaget Fairtrade AB, som ansvarar för märkning av produkter, ägs av Svenska kyrkan och Landsorganisationen (LO) med 50 procent vardera. Verksamheten finansieras till största delen av licensintäkter från de företag som säljer Fairtrade-märkta produkter. En del av intäkterna förs vidare till den internationella organisationen Fairtrade Labelling Organization (FLO) för att finansiera dess verksamhet med att samordna kriterier och utföra kontroller.

Föreningen för Fairtrade Sverige, som arbetar med information och opinionsbildning har närmare 50 medlemsorganisationer, däribland kyrkor, fackföreningar, studieförbund, organisationer för bistånd och utveckling, ungdomsorganisationer och konsumentföreningar. Föreningen för Rättvisemärkt bildades 1996 och året efter kom den första certifierade produkten ut på marknaden. 2004 gick dåvarande Rättvisemärkt i Sverige över till det internationella märket, Fairtrade.

Det gemensamma uppdraget för företaget och föreningen består enligt föreningens hemsida i att öka utbudet av och efterfrågan på Fairtrade-märkta produkter, genom att:

- licensiera Fairtrade-märket till företag vars produkter är certifierade i enlighet med internationella Fairtrade-kriterier och skapa ett mervärde för dessa företag.
- påverka detaljhandeln, återförsäljare och grossister att produktutveckla, utöka och marknadsföra sitt sortiment av Fairtrade-märkta produkter.
- bilda opinion och sprida information med syfte att öka konsumentens kännedom och kunskap om Fairtrade.

Svenska kyrkans engagemang i Fairtrade

Svenska kyrkan förvärvade 2003 sina aktier i Fairtrade AB för 1 krona. Enligt Årsredovisning 2013 för Svenska kyrkans nationella nivå, not 22, framgår att bolaget hade en omsättning på ca 17,5 miljoner kronor och att resultatet efter finansnetto var ca 3,4 miljoner kronor.

Svenska kyrkans engagemang i Fairtrade är dock mer omfattande än innehavet i bolaget, bland annat är kyrkan engagerad i det av Sveriges Kristna Råd ledda initiativet Kyrka för Fairtrade. Kyrka för Fairtrade är en diplomering för församlingar som engagerar sig för rättvis handel och etisk konsumtion.

Tidigare har kyrkostyrelsen, tillsammans med Luleå, Härnösands och Växjö stift, tagit fram en verktygslåda för Rättvisemärkt/Fairtrade. Verktygslådan rymmer fakta, tips och idéer, och där finns också en teologisk motivering till varför Svenska kyrkan arbetar för Rättvisemärkts/Fairtrades idé.

Under avsnittet Stöd till stift och församlingar, Hållbarhet, i sin skrivelse *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2015–2017* konstaterar kyrkostyrelsen att Svenska kyrkan genom Fairtrade AB påverkar detaljhandeln, återförsäljare och grossister att produktutveckla sitt sortiment (KsSkr 2014:1, sid. 18).

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:58.

Utskottet vill inledningsvis framhålla att kyrkans engagemang i Fairtrade ska ses som ett sätt bland andra att visa engagemang för fattiga och utsatta människor.

Utskottet kan konstatera att utvecklingen idag innebär att alltför många organisationer, däribland Svenska kyrkan i sitt internationella arbete, i allt högre grad övergår till att stödja behovet i att själva ta sig ur fattigdom. I detta ligger att biståndsorganisationer samspelar med olika samhällsaktörer, såsom t.ex. varuproducenter. Grundtanken är att de som lever i fattigdom själva aktivt ska kunna ta sig ur fattigdomen och bidra till den utveckling de vill se i sina liv och sina samhällen. Att arbeta på

detta sätt anses allmänt vara en effektiv metod för fattigdomsbekämpning. Enligt utskottets mening ligger kyrkans engagemang i Fairtrade, som samspelar med producenter av framförallt jordbruksprodukter, i linje med detta synsätt.

Utskottet vill också framhålla att kyrkan på sina håll är djupt engagerad för Fairtrade. Fairtrade upplevs av många, inte minst inom kyrkan, göra ett gott arbete i världen och även om det kan finnas kritik mot vissa enskildheter i Fairtrades modell kan detta, enligt utskottet, inte utgöra skäl att kritisera modellen som sådan eller Fairtrade som organisation.

Mot bakgrund av ovanstående anser utskottet att det inte finns skäl att uppdra till kyrkostyrelsen att överväga ett avslut av kyrkans ägande i Fairtrade AB eller att på ett särskilt sätt analysera effekterna av ägandet. Motionen bör därför avslås.

Uppsala den 25 september 2014

På Organisationsutskottets vägnar

Torgny Larsson, ordförande

Fredrik Nilsson Björner, sekreterare

Beslutande: Torgny Larsson, ordförande, Louise Callenberg, Claes Block, Aina Andersson, Anton Härder, Per Lindberg, Gustaf Bengtsson, Maj-Lis Aasa, Olle Reichenberg, Kåge Johansson, Tomas Jansson, Birgit Kullingsjö, Bella Aune, Johnny Lilja och Bo Hanson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Cecilia Clausen, Roberth Krantz, Britt Sandström, Irma Carlsson, Sven Gunnar Persson, Stefan Aro, Britt Kilsäter, Märta Stierna, Michael Kauppi, Karin Forsell, Elsa Christersson och Linda Danung.

Biskop Sven-Bernhard Fast har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

Utskottets betänkande ger oss fakta kring Fairtrades verksamhet och kyrkans roll i bolaget. Däremot ges ingen information kring effekterna därav och en analys saknas.

Michael Kauppi och Karin Forsell

Kyrkomötet Organisationsutskottets betänkande 2014:12

Generationsspridning i beslutsfattande organ

Sammanfattning

I motion 2014:95 föreslås kyrkomötet besluta att anta Kyrkornas världsråds och Lutherska världsförbundets princip kring generationsspridning i beslutande organ samt att principen implementeras i kommande val och sammansättningar till beslutande organ och råd från och med att beslutet träder i kraft. Vidare föreslås i motionen att kyrkostyrelsen ska ges i uppdrag att uppmuntra stift och församlingar att anta samma principer i sammansättningen till sina respektive beslutande organ och råd. Utskottet föreslår avslag på motionen men föreslår med anledning av motionens första punkt att kyrkomötet ska anta en motsvarande målsättning som Kyrkornas världsråd och Lutherska världsförbundet angående ungas deltagande i olika organ.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:95, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:95, punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:95, punkt 3.
4. Kyrkomötet beslutar, med anledning av motion 2014:95, punkt 1, att anta en motsvarande målsättning som Kyrkornas världsråd och Lutherska världsförbundet angående ungas deltagande i olika organ. Målet är därmed att minst 20 procent av de som utses till kyrkostyrelsen och organ som utses av kyrkostyrelsen ska vara under 30 år.

Motionens förslag

Motion 2014:95 av Eva-Maria Munck m.fl., Större generationsspridning i beslutande organ

1. Kyrkomötet beslutar att anta Kyrkornas världsråds och Lutherska världsförbundets principer kring generationsspridning i beslutande organ och råd som utses av kyrkomötet och kyrkostyrelsen, vilka innebär att 20 procent av ledamöter i beslutande organ ska vara under 30 år.
2. Kyrkomötet beslutar att principen implementeras i kommande val och sammansättningar till beslutande organ och råd från och med att beslutet träder i kraft.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdraga till kyrkostyrelsen att uppmuntra stift och församlingar att anta samma principer i sammansättningen till sina respektive beslutande organ och råd.

Bakgrund

Frågan om ungas demokratiska inflytande i Svenska kyrkan på nationell nivå

Kyrkomötet beslöt 2008 att, med anledning av en motion i vilken hade föreslagits att riktlinjer för ett De ungas kyrkomöte skulle utarbetas och framläggas för kyrkomötet (Mot 2008:87), uppdra till kyrkostyrelsen att föreslå former för ungas delaktighet på den nationella nivån i Svenska kyrkan (se Kr 2008:6). Alltsedan dess har kyrkostyrelsen arbetat med det ovan beskrivna uppdraget. Bland annat har styrelsen, i samverkan med Svenska Kyrkans Unga, låtit ta fram en rapport om ungas ökade delaktighet på nationell nivå. Med anledning av rapporten vände sig styrelsen till kyrkomötets presidium som hade en diskussion med gruppledarna kring nomineringsgruppernas möjligheter att värva yngre ledamöter. Vidare tillfrågade kyrkostyrelsen 2011 Svenska Kyrkans Unga om att, tillsammans med kyrkostyrelsen, utveckla former för ett De ungas kyrkomöte, vilket bland annat resulterat i att Svenska Kyrkans Unga sedan ett par år tillbaka presenterar sin respons på inkomna motioner till ledamöterna i kyrkomötet. Av kyrkostyrelsens redogörelse för uppdragets behandling i bilaga 1 till *Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2013* (KsSkr 2014:2) framgår att arbetet har fortsatt även under 2013 och att olika tänkbara förslag därvid har diskuterats. De formella förutsättningarna för de former som utarbetats behöver emellertid, enligt kyrkostyrelsen, undersökas ytterligare. Under tiden utvecklas det kontinuerliga arbete som sker inom Svenska Kyrkans Unga inför kyrkomötet varje år. Vidare framgår av redogörelsen att kyrkostyrelsens arbete med uppdraget inte är slutfört.

Till kyrkomötet 2011 förelåg en motion i vilken kyrkomötet föreslogs besluta om ändringar i kyrkoordningen så att ledamöterna i Svenska Kyrkans Ungas förbundsstyrelse får delta i kyrkomötets överläggningar och framställa förslag samt genom motioner väcka ärenden i kyrkomötet. Organisationsutskottet anförde i sitt betänkande (O 2011:13) att även om Svenska Kyrkans Unga fick sägas ha en särställning som kyrkans barn- och ungdomsorganisation fanns det fler grupper, såväl barn- och ungdomsorganisationer som andra, som skulle kunna göra anspråk på att få delta i kyrkomötets arbete, något som utskottet ansåg talade mot att bifalla motionen.

Utskottet menade också att förslaget inte var godtagbart på demokratiska grunder då det medförde att en person skulle kunna sitta i kyrkomötet både som vald ledamot och som deltagande representant för Svenska Kyrkans Unga. Vidare hänvisade utskottet till kyrkostyrelsens uppdrag att öka ungas delaktighet som beskrivits ovan och det arbete som kyrkostyrelsen bedriver i anledning av uppdraget. Enligt utskottets uppfattning borde inte denna process föregripas. Utskottet föreslog därför avslag på motionen. Kyrkomötet följde utskottets förslag.

Under kyrkomötets första år, under innevarande mandatperiod (2014) är 13 ordinarie ledamöter (drygt fem procent) 30 år eller yngre (födda 1984 eller senare).

Kyrkoordningens bestämmelser om val

De olika nivåernas högsta beslutande organ (kyrkomötet, stiftsfullmäktige och kyrkofullmäktige) väljs genom direkta val. Samtliga kyrkotillhöriga som har fyllt 16 år har rösträtt i de kyrkliga valen som sker vart fjärde år. Bestämmelser om de direkta valen finns i kyrkoordningens kapitel 38. Av dessa bestämmelser framgår, lite förenklat, bland annat att mandaterna ska fördelas proportionellt mellan nomineringsgrupperna på grundval av valresultatet och att för varje mandat som en nomineringsgrupp har fått ska det utses en ledamot på grundval av ordningen mellan kandidaterna.

Indirekta val sker till bland annat kyrkostyrelsen, stiftsstyrelse och kyrkoråd. Kyrkoordningens bestämmelser om indirekta val återfinns i dess kapitel 39. Av dessa framgår bland annat att för indirekta val gäller de allmänna bestämmelserna om beslutsfattande enligt kyrkoordningen, vilket innebär att utgången normalt bestäms genom relativ majoritet. Under vissa förutsättningar kan dock, vid val som görs av beslutande och verkställande organ, proportionellt valsätt tillämpas.

Ungas deltagande i Lutherska världsförbundet

Lutherska världsförbundets generalförsamling fattade redan 1984 i Budapest beslut om en "youth quota" som innebär att organisationen ska sträva efter att minst 20 procent av delegaterna i organisationens beslutsfattande organ ska vara under 30 år. Vid den senaste generalförsamlingen i Stuttgart 2010 hade generalförsamlingen nästan nått detta mål då 19 procent av delegaterna var under 30 år.

Av Lutherska världsförbundets strategidokument 2012–2017 framgår att ett av organisationens prioriterade mål under perioden är att unga ska ha en plats och en röst i alla aspekter av kyrkan, inklusive beslutsfattande och ledarskap.¹

Delegaterna i Lutherska världsförbundets generalförsamling väljs inte i demokratiska val utan utses av medlemskyrkorna. Ledamöterna i andra beslutsfattande organ inom Lutherska världsförbundet väljs indirekt inom organisationen.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:95.
2. Kyrkomötet beslutar, med anledning av motion 2014:95, punkt 1, att anta en motsvarande målsättning som Kyrkornas världsråd och Lutherska världsförbundet angående ungas deltagande i olika organ. Målet är därmed att minst 20 procent av de som utses till kyrkostyrelsen och organ som utses av kyrkostyrelsen ska vara under 30 år.

Utskottet vill inledningsvis framhålla att den fråga som motionen väcker, om hur kyrkan ska kunna få fler yngre ledamöter i beslutande organ, är en mycket angelägen fråga för Svenska kyrkan på alla nivåer. Det är av stor betydelse för kyrkan att de förtroendevalda även i åldershänseende är representativa och att även ungas kompetens och erfarenheter tas till vara vid beslutsfattande.

Utskottet anser emellertid att motionens förslag i punkt 1 inte bör bifallas, dels eftersom det enligt utskottets uppfattning inte är lämpligt att direkt anta andra organisationers principer som sina egna och dels eftersom formuleringen innebär en otydlighet i fråga om vilka organ som är tänkta att omfattas av Kyrkornas världsråds och Lutherska världsförbundets principer. Det kan enligt utskottets mening t.ex. inte komma ifråga att tillämpa en sådan princip på de s.k. specialnämnderna, Överklagandenämnden, Valprövningsnämnden och Ansvarsnämnden för vilkas ledamöter kyrkoordningen uppställer särskilda kvalifikationskrav.

Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att motion 2014:95, punkt 1 avslås men föreslår samtidigt att kyrkomötet, med anledning av motion 2014:95, punkt 1, beslutar att anta en motsvarande målsättning som Kyrkornas världsråd och

¹ "Young people have a place and a voice in all aspects of church and communion life, including decision making and leadership." (LWF Strategy 2012–2017. The LWF Communion – with passion for the church and for the world, sid. 22)

Lutherska världsförbundet angående ungas deltagande i olika organ. Denna målsättning ska vara att minst 20 procent av de som utses till kyrkostyrelsen och organ som utses av kyrkostyrelsen ska vara under 30 år.

Utskottet förutsätter att kyrkostyrelsen regelbundet följer upp hur väl målsättningen uppnås och återskärnar denna uppföljning till kyrkomötet.

Då utskottet föreslår att motionens första punkt avslås förelås också avslag på den andra punkten som får sägas utgöra en form av ikraftträdandebeslut relaterat till första punkten. Enligt utskottets mening får det anses givet att den målsättning som utskottet nu föreslår kyrkomötet att anta gäller direkt utan att detta särskilt behöver beslutas.

När det gäller motionens tredje punkt anser utskottet, som framgått ovan, att frågan om ungas deltagande i beslutsfattande organ är angelägen också på lokal och stiftsnivå. Dock anser utskottet det inte vara en sak för kyrkostyrelsen att uppmuntra stift och församlingar att anta målsättningar. Motionen ska i denna del därför avslås.

Uppsala den 26 september 2014

På Organisationsutskottets vägnar

Torgny Larsson, ordförande

Fredrik Nilsson Björner, sekreterare

Beslutande: Torgny Larsson, ordförande, Cecilia Clausen, Claes Block, Aina Andersson, Anton Härder, Per Lindberg, Gustaf Bengtsson, Maj-Lis Aasa, Olle Reichenberg, Kåge Johansson, Tomas Jansson, Birgit Kullingsjö, Bella Aune, Irene Oskarsson och Bo Hanson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Roberth Krantz, Britt Sandström, Irma Carlsson, Sven Gunnar Persson, Stefan Aro, Johnny Lilja, Britt Kilsäter, Märta Stierna, Michael Kauppi, Karin Forsell, Elsa Christersson och Linda Danung.

Biskop Sven-Bernhard Fast har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Organisationsutskottets betänkande 2014:13

Församlingsbegreppet

Sammanfattning

I motion 2014:43 föreslås att kyrkostyrelsen ska ges i uppdrag att som en följd av organisationsförändringen på nytt reflektera över begreppet församling. Enligt utskottets mening innebär motionens förslag i praktiken att kyrkostyrelsen skulle tvingas utvärdera de strukturreformer som trädde i kraft vid årsskiftet, något som utskottet inte kan ställa sig bakom. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:43.

Motionens förslag

Motion 2014:43 av Berth Löndahl och Leif Nordlander, Församlingsbegreppet

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att som en följd av organisationsförändringen på nytt reflektera över begreppet församling.

Bakgrund

Församlingsbegreppets ursprung

Församling är en översättning av det grekiska *ekklēsia* (ἐκκλησία) som i sig inrymmer en dubbel mening. *Ekklēsia* betyder såväl kyrkan i vidare mening som den lokala kristna gemenskapen.

När kristendomen etablerades i Sverige kom den lokala organisationen att bestå av territoriellt bestämda socknar, bildade kring ett antal gårdar som kunde ge nog med tionde för att underhålla kyrka och präst. Socknen hade sitt ursprung som gemenskap men denna primärt kollektiva innebörd övergick successivt till att bli en beteckning på ett geografiskt område. Socknen var i första hand en kyrklig gemenskap relaterad till sockenkyrkan, prästen och biskopen men hade även vissa funktioner i profana sammanhang. Även om en utgångspunkt var att det skulle vara en präst per kyrka och socken så blev detta inte en ordning som alltid kunde behållas. Det bildades prästgäll där en präst hade ansvaret för flera socknar och deras sockenbor.

Församlingsbegreppet kom i bruk med reformationen. Församling användes i översättningen av Nya testamentet 1526. Som kyrkorättsligt begrepp etablerades det i kyrkoordningen 1571 där det användes parallellt med begreppet kyrksocken. Med begreppet församling tydliggjordes kyrkan som en gemenskap av troende.

Modern innebörd av begreppet

I diskussionsbetänkandet från 1982 års kyrkokommitté, *Församlingen i framtiden* (SOU 1983:55) diskuterades församlingsbegreppet. Kommittén anförde att begreppet församling är ett ord med flera betydelser. Man lyfte fram tre av dessa; det renodlat teologiska, det territoriella och det sociologiska.

Som renodlat teologiskt begrepp handlade det, enligt kommittén, om delaktighet i Kristus och en gemenskap i tron på Kristus. I ett arbete med församlingsstrukturen i landet var det, enligt kommittén, dock knappast i denna renodlat teologiska form begreppet användes. Då var det i stället två andra församlingsbegrepp som ofta stod mot varandra: det territoriella och det sociologiska.

Det territoriella församlingsbegreppet som anknyter till Svenska kyrkans territoriella församlingsstruktur och att Sverige geografiskt är indelat i församlingar var, enligt kommitténs mening, det som var lättast att definiera och därtill det som de flesta omedelbart förknippade med ordet församling. Varje svensk medborgare och var och en som bor i Sverige bor också i en församling.

Det sociologiska begreppet församling tog sin utgångspunkt i människor. Församlingen utgörs i denna mening av en grupp människor som kommer samman till någonting gemensamt, gudstjänst eller annan församlingsverksamhet. Församling är då dessa människor, som har det gemensamt att de brukar komma samman, även då de är utspridda var för sig i hemmet eller i samhället i övrigt.

Kommittén menade dock att vare sig det territoriella eller det sociologiska församlingsbegreppet var isolerade från ett teologiskt församlingsbegrepp då bägge kunde tolkas teologiskt så att de gav uttryck åt teologiska tankar och blev bärare av ett teologiskt innehåll.

Kommittén konstaterade sammanfattningsvis att olika tolkningar av församlingsbegreppet inte var exklusiva i förhållande till varandra. Sålunda, menade man, erkände t.ex. företrädare för det territoriella församlingsbegreppet behovet av att gemenskapsgrupper bildas inom den territoriella församlingen och på samma sätt fanns företrädare för ett gemenskapsorienterat församlingsbegrepp som i den territoriella strukturen såg en kritisk fråga om öppenhet och tillgänglighet. Man konstaterade att de flesta i praktiken levde med dubbla församlingsbegrepp.

Både den territoriella och den sociologiska innebörden av församlingsbegreppet kommer till uttryck i kyrkoordningen. I inledningstexten till andra avdelningen sägs följande.

Svenska kyrkan har en rikstäckande indelning i territoriella församlingar som pastorala områden. Församlingen är samtidigt en gemenskap av de människor som tillhör Svenska kyrkan och är bosatta inom församlingens område.

Strukturutredningen

Strukturutredningen anförde i sitt betänkande *Närhet och samverkan* (SKU 2011:2) att det fanns ett uppenbart behov av en kyrklig struktur som ger förutsättningar för människor att få och behålla en relation till en församling som präglas av delaktighet och tillhörighet. Utredningen redovisade att det av de remissvar som inkommit på diskussionsmaterialet *Strukturer för framtidens församling* tydligt kunde urskiljas önskemål om fungerande lokala gemenskaper. Man anförde att det behövdes en organisation som främjar lokalt engagemang och lokalt inflytande vilket talade för relativt små enheter som är lätt överblickbara och ger förutsättningar för personliga relationer. Mot detta fick, enligt utredningen, ställas de krav som finns på långsiktig

ekonomisk bärkraft och god kompetensförsörjning även på områden som inte hör till den grundläggande uppgiften, vilket talade för relativt stora enheter. För att tillgodose behovet av såväl en nära gemenskap som en rationell resursanvändning med god administrativ kompetens menade utredningen att det i de flesta fall behövde finnas två lokala nivåer, församlingar och pastorat.

I samband med strukturförändringarna ändrades kyrkoordningen också vad gäller omfattningen av gudstjänstlivet såtillvida att det endast är i församlingar som inte ingår i pastorat samt i pastorat som det ska firas en huvudgudstjänst varje söndag och kyrklig helgdag (17 kap. 3 §, första stycket i kyrkoordningen). Detta gällde tidigare, som huvudregel, för alla församlingar. För ett pastorat ska domkapitlet i församlingsinstruktionen besluta vad som ska gälla beträffande huvudgudstjänster i församlingarna (17 kap. 3 §, andra stycket i kyrkoordningen).

Vid kyrkomötets behandling av denna fråga anförde Läronämnden i sitt yttrande (Ln 2012:2y) över kyrkostyrelsens skrivelse om strukturförändringar att församlingarna, enligt Läronämndens mening, också i den nya strukturen var subjekt för gudstjänstlivet eftersom de tillsammans tar ansvar för gudstjänstlivet, oavsett om de firar gudstjänst var för sig eller gemensamt i ett pastorat.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:43.

Enligt utskottets mening innebär motionens förslag i praktiken att kyrkostyrelsen skulle bli tvingad att utvärdera de strukturreformer som trädde i kraft vid årsskiftet. Mot bakgrund av att reformerna varit i kraft mindre än ett år är det enligt utskottet för tidigt att utvärdera dem.

När en utvärdering av strukturreformerna kan bli aktuell bör den, enligt utskottets mening, inte ske enbart med församlingsbegrepp som utgångspunkt. Som framgår av bakgrundsbeskrivningen inrymmer begreppet församling såväl kyrkan i vidare mening som den lokala kristna gemenskapen. Det faktum att kyrkan genom historien haft olika administrativa modeller förändrar inte detta. Svenska kyrkan har inte heller förändrats till sin natur av strukturreformerna.

Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att motionen ska avslås.

Uppsala den 25 september 2014

På Organisationsutskottets vägnar

Torgny Larsson, ordförande

Fredrik Nilsson Björner, sekreterare

Beslutande: Torgny Larsson, ordförande, Louise Callenberg, Claes Block, Aina Andersson, Anton Härder, Per Lindberg, Gustaf Bengtsson, Maj-Lis Aasa, Olle Reichenberg, Kåge Johansson, Tomas Jansson, Birgit Kullingsjö, Bella Aune, Johnny Lilja och Bo Hanson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Cecilia Clausen, Roberth Krantz, Britt Sandström, Irma Carlsson, Sven Gunnar Persson, Stefan Aro, Britt Kilsäter, Märta Stierna, Michael Kauppi, Karin Forsell, Elsa Christersson och Linda Danung.

Biskop Sven-Bernhard Fast har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Organisationsutskottets betänkande 2014:14

Stiftelsekyrkor

Sammanfattning

I motion 2014:63 föreslås kyrkostyrelsen få i uppdrag att utreda möjligheten att på olika sätt stärka stiftelsekyrkornas ställning vid organisationsförändringar och använda stiftelsekyrkan som uppmuntrande exempel på ansvarstagande och frivilligbaserat engagemang lokalt i församlingen. Utskottet konstaterar att det finns en mängd olika stiftelser, med någon grad av knytning till Svenska kyrkan, vilka inbördes ser väldigt olika ut och att stiftelserna per definition regleras i allmän lag och inte går att ha direkt inflytande över. Mot bakgrund härav föreslår utskottet avslag på motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:63.

Motionens förslag

Motion 2014:63 av Stefan Aro, Stiftelsekyrkorna i Svenska kyrkan

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheten att på olika sätt stärka stiftelsekyrkornas ställning vid organisationsförändringar och använda stiftelsekyrkan som uppmuntrande exempel på ansvarstagande och frivilligbaserat engagemang lokalt i församlingen.

Bakgrund

Det finns i det kyrkobyggnadsregister som förs av kyrkostyrelsen 24 kyrkor som ägs och förvaltas av stiftelser. Denna siffra är dock osäker då den helt bygger på egenrapportering av församlingarna. Man får anta en viss underrapportering i detta avseende eftersom kyrkorna inte ägs av församlingarna själva.

Bland de stiftelseägda kyrkorna finns kyrkor med nära band till den lokala församlingen. Det kan t.ex. vara fråga om att kyrkoherden i den lokala församlingen/pastoratet enligt stiftelsens stadgar är ordförande i stiftelsens styrelse eller att stiftelsen erhåller bidrag till drift och underhåll från församlingen/pastoratet.

Att det är fråga om stiftelser innebär att det grundläggande regelverket för verksamheten finns i stiftelselagen (1994:1220) och i stiftelseurkunden. I stiftelselagen finns bland annat bestämmelser om förvaltningen, ändring av stiftelseförordnandet, Länsstyrelsens tillsyn samt likvidation och upplösning.

Stiftelsekyrkor regleras inte alls i kyrkoordningen. Det finns inte heller några nationella riktlinjer för hur stiftelsekyrkor ska hanteras vid t.ex. en indelningsändring.

Enligt 4 kap. 16 § kulturmiljölagen (1988:950) har Svenska kyrkan rätt till viss ersättning av staten för kulturhistoriskt motiverade kostnader i samband med vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena, s.k. kyrkoantikvarisk ersättning (KAE). Stiftelsekyrkorna är dock inte berättigade till KAE eftersom de juridiskt inte tillhör någon av Svenska kyrkans organisatoriska delar (församlingar, kyrkliga samfundigheter och stift) och därför inte definieras som kyrkobyggnad enligt 4 kap. 2 § kulturmiljölagen. Om en stiftelsekyrka förvaltas av t.ex. en församling genom ett förvaltningsavtal mellan församlingen och stiftelsen kan församlingen dock, enligt den praxis som utbildats, erhålla kyrkoantikvarisk ersättning för åtgärder på kyrkan.

Stiftelsekyrkor ingår inte i den generella kostnadsutjämningen mellan församlingarna eftersom kyrkan måste ägas av församlingen för att kunna ingå i kostnadsutjämningen. Däremot har stiftelsen möjlighet att fritt fördela stiftsbidraget (i vilket kyrkobyggnadsbidrag ingår) mellan församlingarna. Principerna för stiftens fördelning i detta avseende torde variera.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:63.

Utskottet konstaterar inledningsvis att det finns många olika typer av stiftelsekyrkor, varav kanske en del inte ens är stiftelser i juridisk mening, och det kan inte förutsättas att alla dessa önskar omfattas av en reglering i kyrkoordningen.

I en stiftelses natur ligger att syftet med verksamheten bestäms i stiftelseförordnandet vilket innebär att organ i Svenska kyrkan inte kan ha något direkt inflytande över en stiftelses syfte och verksamhet. Vidare står, som framgår av bakgrundsbeskrivningen, stiftelser under länsstyrelsernas tillsyn. Detta innebär att det inte är möjligt för kyrkan att i sitt interna regelverk knyta stiftelserna som sådana till domkapitlets och biskopens tillsyn utan att riskera att inkräkta på länsstyrelsernas ansvarsområde. Däremot omfattas naturligtvis de ämbetsbärare som på olika sätt är aktiva i stiftelsekyrkor av tillsynen.

Av ovan anförda skäl finner utskottet att det inte är lämpligt att i det kyrkliga regelverket reglera stiftelsekyrkorna och ser inte heller i övrigt skäl att ge kyrkostyrelsen det uppdrag som motionären föreslår. Motionen bör därför avslås.

Uppsala den 25 september 2014

På Organisationsutskottets vägnar

Torgny Larsson, ordförande

Fredrik Nilsson Björner, sekreterare

Beslutande: Torgny Larsson, ordförande, Louise Callenberg, Claes Block, Aina Andersson, Anton Härder, Per Lindberg, Gustaf Bengtsson, Maj-Lis Aasa, Olle Reichenberg, Kåge Johansson, Tomas Jansson, Birgit Kullingsjö, Bella Aune, Johnny Lilja och Bo Hanson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Cecilia Clausen, Roberth Krantz, Britt Sandström, Irma Carlsson, Sven Gunnar Persson, Stefan Aro, Britt Kilsäter, Märta Stierna, Michael Kauppi, Karin Forsell, Elsa Christersson och Linda Danung.

Biskop Sven-Bernhard Fast har deltagit i utskottets överläggningar.

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkanden
TU 2014:1–13

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkanden

- TU 2014:1 Församlingsutveckling och missionsstrategi
- TU 2014:2 Diakonens vigningslöften och antal diakoner i pastorat
- TU 2014:3 Byte av uppdrag inom vigningstjänsten
- TU 2014:4 Lönepolicy för Svenska kyrkan
- TU 2014:5 Möjlighet att nå nya svenska medborgare
- TU 2014:6 Säkerhet vid datalagring
- TU 2014:7 Svenska kyrkans kristna identitet
- TU 2014:8 Vuxenkatekes
- TU 2014:9 Bekännelseskriterier
- TU 2014:10 En kyrka utan tillgång till barnpornografi
- TU 2014:11 Ta fram en mångfaldsplan
- TU 2014:12 Verksamhetsberättelse år 2013 för Svenska kyrkans överklagandenämnd
- TU 2014:13 Verksamhetsberättelse år 2013 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar

Kyrkomötet Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2014:1

Församlingsutveckling och missionsstrategi

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas fyra motioner, 2014:2, 2014:25, 2014:47 och 2014:103, med förslag om att kyrkomötet ska ge uppdrag till kyrkostyrelsen att vidta olika åtgärder avseende församlingsutveckling och mission. Utskottet pekar på satsningen *Dela tro – dela liv*. Eftersom detta arbete pågår bör inte nya uppdrag ges till kyrkostyrelsen på sådana områden som ligger inom ramen för eller har en nära koppling till detta. Utskottet lyfter också fram det lokala ansvaret och inte minst det arbete som behöver ske när församlingsinstruktioner tas fram i samverkan mellan församlingar, pastorat och stift. Utskottet föreslår att kyrkomötet beslutar att avslå alla fyra motionerna.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:2.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:25.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:47.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:103.

Motionernas förslag

Motion 2014:2 av Lars-Ivar Ericson, Församlingsutveckling i folkkyrkan

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att påbörja projektet församlingsutveckling i folkkyrkan.

Motion 2014:25 av Dan Sarkar och Berth Löndahl, Öppna för "Fresh Expressions"

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en rapport som uppmuntrar till nya uttryck för att vara kyrka.

Motion 2014:47 av Berth Löndahl m.fl., Information och evangelisation

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utforma en missionsstrategi för Svenska kyrkan.

Motion 2014:103 av Inga Alm, Församlingsutveckling – ej avveckling

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att initiera ett arbete som stimulerar till församlingsutveckling – ej avveckling – för en levande rikstäckande

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2014:47 i Ln 2014:8y, *bilaga 1*.

Bakgrund

Församlingens grundläggande uppgift och därmed i viss mening hela kyrkans uppdrag är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. I inledningen till andra avdelningen i kyrkoordningen anges vad som är syftet med den grundläggande uppgiften, nämligen ”att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas.” Mission är en del av den grundläggande uppgiften och arbetet med den grundläggande uppgiften kan benämnas församlingsutveckling och församlingsbygge.

Församlingsinstruktion och församlingsutveckling

Kopplat till de strukturförändringar som trädde i kraft den 1 januari 2014 pågår runt om i församlingar, pastorat och stift arbete med församlingsinstruktioner. Så gott som alla stift har utarbetat nya eller förnyade vägledningar för det lokala arbetet med församlingsinstruktioner. En genomgång av stiftens vägledningar som gjorts på kyrkokansliet har lett fram till bl.a. följande sammanfattande reflektioner som pekar på arbetet med församlingsinstruktionerna som ett instrument för församlingsutveckling.

Läsning av stiftens vägledningar ger vid handen att församlingarnas arbete med att skriva församlingsinstruktioner liksom församlingsinstruktionen i sig i allt högre grad ses som användbara processer och utgångspunkt för en fortlöpande dialog mellan stift och församling/pastorat både ur ett främjande – och ett tillsynsperspektiv. Församlingsinstruktionen blir utgångspunkten för ett kontinuerligt pastoralt utvecklingsarbete i mötet mellan stift och församling/pastorat, som förväntas pågå även mellan tidpunkterna för revision. - - - Stiftens vägledningar söker i än högre grad än tidigare uppmuntra pastorat och församlingar till övergripande teologisk reflektion vad gäller församlingens identitet och uppdrag, kopplat till den grundläggande uppgiften.

Dela tro – dela liv

I årsredovisningen för 2013 redovisar kyrkostyrelsen att den av styrelsen beslutade satsningen på kyrkans undervisning och mission för alla åldrar, *Dela tro – dela liv*, under 2013 har befunnit sig i en introduktions- och förberedelsefas. Det framgår vidare av redovisningen att internationella ekumeniska kontakter ingår i arbetet och att det sker i samverkan med stiftet. ”Den nationella nivån insats blir att samordna processen genom att tillhandahålla resurser och mötesplatser samt bidra med omvärldsanalys, forskning och kommunikation.” (KsSkr 2014:2, bilaga 1) Satsningen *Dela tro – dela liv* avser att omfatta hela Svenska kyrkan och pågå till 2018. När

- ♦ att det i Svenska kyrkans församlingar kontinuerligt erbjuds arenor för undervisning och lärande där människor i alla åldrar får utveckla sin förmåga att samtala om, och leva i tro.
- ♦ att Svenska kyrkans församlingar har medarbetare (anställda och ideella) med kompetens att erbjuda sådan undervisning i stimulerande lärandemiljöer.
- ♦ att Svenska kyrkans förtroendevalda får möjlighet att stärkas i sin kallelse och sändning som bärare av tro.

Tidigare kyrkomöten

I Kyrkolivsutskottets betänkande 2010:11 *Mission och evangelisering* behandlades två motioner om mission och evangelisation. I sitt av kyrkomötet godtagna betänkande menade utskottet att en mycket stor del av arbetet i Svenska kyrkan redan handlar om mission, då det ingår som en del i församlingens grundläggande uppgift. Utskottet lyfte fram att uppgiften ska beskrivas i varje församlingsinstruktion och att stiftens i det sammanhanget har såväl främjande- som tillsynsansvaret. Utskottet ansåg att modeller och metoder för att nå människor hela tiden utvecklas i olika församlingar och sammanhang utifrån en vilja att vara en kyrka där mission ingår som en naturlig del. Utskottet menade att det inte fanns skäl för kyrkomötet att ge några nya uppdrag till kyrkostyrelsen på det sätt som hade föreslagits i motionerna.

I Kyrkolivsutskottets betänkande 2012:10 *Mission i Sverige* behandlades dels en motion med förslag om att kyrkostyrelsen skulle inrätta ett råd för mission i Sverige och uppdra åt en av biskoparna att särskilt arbeta med frågor om mission i Sverige, dels en motion med förslag att mission i Sverige skulle bli ett ämne i de kyrkliga utbildningarna och att kyrkomötet till biskoparna skulle framföra önskemål om ett biskopsbrev om mission i Sverige. I sina överväganden pekade Kyrkolivsutskottet på det som nu är satsningen *Dela tro – dela liv*. Utskottet bejakade behovet av en kontinuerlig reflektion för att öka förståelsen av mission och om hur mission kan utövas och utvecklas. Ett eventuellt biskopsbrev om mission såg utskottet som värdefullt. Eftersom kyrkans utbildningar ska ge blivande medarbetare en grund för att arbeta med församlingens grundläggande uppgift ska samtliga medarbetare utbildas för att kunna utöva mission lokalt. Utskottet menade att den gemensamma satsningen *Dela tro – dela liv* kommer att bidra till att mission lyfts fram i Svenska kyrkan och att motionärernas önskan därmed är tillgodosedd. I enlighet med utskottets förslag avslogs de båda motionerna.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motionerna 2014:2, 25, 47 och 103.

Med olika utgångspunkter och upplägg föreslås i de fyra motioner som behandlas i detta betänkande att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att vidta åtgärder för församlingsbygge, församlingsutveckling och för att nå ut till människor med kyrkans centrala budskap. Det som utskottet på detta sätt ser som motionernas grundläggande intentioner finns naturligtvis goda skäl att bejaka. Utskottet ställer sig mer skeptiskt till att det är bästa vägen framåt att nu ge ytterligare uppdrag till kyrkostyrelsen. Som redovisas i bakgrundsteckningen pågår den långsiktiga satsningen *Dela tro – dela liv*. Det är ett arbete där kyrkostyrelsen har ett grundläggande ansvar

och som drivs i nära samverkan med stiftet. Utskottet menar att det pågående arbetet behöver ges möjlighet att utvecklas och vinna genomslag och att det därför är fel att nu ge kyrkostyrelsen nya uppgifter av åtminstone delvis motsvarande slag. Detta ser utskottet som ett grundläggande skäl för att föreslå att motionerna 2014:2, 25, 47 och 103 bör avslås.

Det pågår nu arbete med församlingsinstruktioner runt om i församlingar och pastorat. Från och med den 1 januari i år anges i kyrkoordningen att det ska ske en prövning minst vart fjärde år av församlingsinstruktionen. Avsikten är att skapa förutsättningar för att församlingsinstruktionen verkligen blir ett levande dokument av betydelse för hur församlingarna fullgör sin grundläggande uppgift. En uppgift som inkluderar ett uttalat missionsperspektiv och som allt församlingsbygge och all församlingsutveckling måste ha som syfte att främja. Arbetet med församlingsinstruktionen, vilket som Läronämnden noterar, sker i samspel mellan stiftet och stiftets församlingar och pastorat ser utskottet som ett sammanhang där frågor som aktualiseras i motionerna behöver finnas med. Församlingsutveckling, som står i fokus i motionerna 2014:2 och 2014:103, måste ha en lokal förankring. Den omvärldsanalys som är en nödvändig förutsättning för en relevant församlingsinstruktion är också en förutsättning för arbetet med församlingsutveckling.

I motion 2014:103 finns som bakgrund till det direkta förslaget ett ifrågasättande av de omfattande lokala strukturförändringarna. I strukturskrivelsen till 2012 års kyrkomöte konstaterade kyrkostyrelsen att den enklaste organisationen på lokal nivå skulle man få om det bara fanns församlingar med egen ekonomisk förvaltning.

Det finns dock en risk att den förväntade befolkningsutvecklingen med minskande befolkning på landsbygden i så fall kommer att leda till att allt fler mindre församlingar försvinner genom sammanläggningar. Om närheten går förlorad riskerar det lokala engagemanget att försvagas och de lokala gemenskaperna att försvinna. En sådan utveckling är enligt styrelsens mening inte önskvärd. Följaktligen behövs det även andra möjligheter än självständiga församlingar på den lokala nivån. (KsSkr 2012:5)

Ett syfte med de förändringar som trädde i kraft den 1 januari 2014 var alltså att kunna behålla mindre församlingar, inte minst på landsbygden. Flera förändringar bör ses i samma perspektiv. Tidigare var det inte möjligt för församlingarna i en samfällighet att via samfälligheten samverka om sådant arbete som avser församlingens grundläggande uppgift. Genom de nya pastoraten kan man samverka om t.ex. konfirmandarbetet när det finns så få ungdomar i församlingen att det blir svårt att bedriva ett bra konfirmandarbete. Genom att samverka och inte behöva göra allt själv kan man ändå finnas kvar. Den närmare ansvarsfördelningen mellan församling och pastorat regleras inte i kyrkoordningen utan genom församlingsinstruktionen. Församlingsråden ska ha ett medinflytande när den för församlingarna i ett pastorat gemensamma församlingsinstruktionen tas fram. Besluten om hur ett pastorat ska vara indelat i församlingar har flyttats från stiftsstyrelsen till pastoratets kyrkofullmäktige. Det finns ökade möjligheter att fatta lokala beslut om indelning och samverkan. Mycket är nytt men det finns utrymme för ett fortsatt och ökat lokalt engagemang. Eftersom det ser så olika ut runt om i Svenska kyrkan menar utskottet att det är lokalt och i samverkan med stiftet som man måste finna formerna för församlingsutveckling. Något särskilt uppdrag till kyrkostyrelsen ser inte utskottet att det finns behov av.

I sitt yttrande över motion 2014:47 lyfter Läronämnden fram som grunden för den missionsstrategi som ska förverkligas i varje församling ”att människor ska

komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas". Vad detta innebär i en enskild församling hör till det som behöver finnas med i församlingsinstruktionens pastorala program för den grundläggande uppgiften.

När utskottet för sin del avvisar förslagen i motionerna om nya uppdrag till kyrkostyrelsen innebär det inte att utskottet också avvisar allt som sägs i motionerna om behov av utvecklingsarbete på flera områden. Det är naturligtvis avsikten att det pågående projektet *Dela tro – dela liv* ska ge inspiration till sådant arbete i stift, pastorat och församlingar. Det innebär inte att detta är det enda som behöver ske. Det behövs impulser från många håll både genom att man inom Svenska kyrkan delar med sig av sina erfarenheter och genom att man tar lärdom av vad som sker i andra kyrkor. I motion 2014:25 pekas på att det i ett par stift pågår arbete med inspiration från det som kallas "Fresh Expressions". Har detta bärkraft kan det förutsättas att det också blir av betydelse för andra delar av kyrkan än där startpunkten finns.

Uppsala den 25 september 2014

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Gunnar Edqvist, sekreterare

Beslutande: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Inger Wahlman, Roine Olsson, Anna Forssell, Emma Svensson, Emilia Lindstrand, Hans-Olof Andrén, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Sven Kerst, Anna Ekström, Anna-Lena Carlsson, Lisbeth Göranson, Anders Novak och Hanna Unger.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Johanna Andersson, Kent Karlsson, Bertil Murray, Ingrid Borgström, Kerstin Rossipal, Ann-Christin Alexius, Helena Elmqvist, Helena Björkman och Claes Björndahl.

Biskop Eva Brunne har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2014:8y

Missionsstrategi för Svenska kyrkan

Läronämndens yttrande över motion 2014:47

Kyrkan är redskap för Guds sändning som tar sig uttryck i församlingens uppdrag att fira gudstjänst, bedriva undervisning, utöva diakoni och mission. Syftet är att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas. Detta är grunden för den missionsstrategi som ska förverkligas i varje församling och som tydliggörs i församlingsinstruktionen. Den utarbetas i samspel mellan stiftet och de lokala pastorala områdena.

Uppsala den 26 augusti 2014

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Karin Sarja, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Hans-Erik Nordin, biskop Thomas Söderberg, biskop Jan-Olof Johansson, biskop Johan Tyrberg, biskop Per Eckerdal, biskop Esbjörn Hagberg, biskop Tuulikki Koivunen Bylund, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, Göran Eidevall, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannessson och Jesper Svartvik.

Kyrkomötet Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2014:2

Diakonens vigningslöften och antal diakoner i pastorat

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas två motioner som rör frågor om löfena vid diakonvigning, motionerna 2014:10 och 2014:37 punkt 1. I båda fallen föreslås att det ska göras en översyn dessa löften. Utskottet menar, i linje med vad Läronämnden framför i sitt yttrande, att vigningsordningarna för de tre uppdragen i kyrkans vigningstjänst måste behandlas i ett sammanhang och föreslår därför att kyrkomötet avslår de båda motionerna. I andra punkten i motion 2014:37 föreslås att antalet diakoner i ett pastorat ska fastställas av stiftsstyrelsen. Med hänvisning till att det bör vara en fråga för lokal bedömning vilka befattningar som ska inrättas och till att dialogen kring församlingsinstruktionen kan vara ett tillfälle för stiftet att ta upp frågan om anställande av diakoner föreslår utskottet även avslag på motion 2014:37 punkt 2.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:10.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:37, punkt 1.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:37, punkt 2.

Motionernas förslag

Motion 2014:10 av Anders Nihlgård, Diakonens vigningslöften

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma med förslag till ändring i kyrkohandboken, i enlighet med motionens förslag, när det gäller orden som diakonen säger ”ja” till vid sin vigning.

Motion 2014:37 av Irene Oskarsson, Vigningslöftet och antalet diakoner i pastorat

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att genomföra en översyn av vigningslöfena i enlighet med vad som anförs i motionen.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma med förslag till en reglering i kyrkoordningen som innebär att antalet diakoner i ett pastorat ska fastställas av stiftsstyrelsen.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motionerna 2014:10 och 2014:37 i Ln 2014:2y, bilaga 1.

Bakgrund

Löften vid diakonvigning

Den översyn av kyrkohandboken som pågår för närvarande och förväntas leda till en skrivelse från kyrkostyrelsen till 2016 års kyrkomöte omfattar det reguljära gudstjänstlivet i församlingen inklusive de kyrkliga handlingar som primärt hör hemma i den lokala församlingen. Det är fråga om första delen av kyrkohandboken. I kyrkohandbokens andra del finns bl.a. ordningar för vigning till uppdragen i kyrkans vigningstjänst. Det har i regel vid handboksrevisioner av det slag som nu är aktuellt gjorts en översyn av kyrkohandboken i dess helhet. Det finns inga beslut om den saken men det synes rimligt att frågan kommer att aktualiseras.

De löftesfrågor som finns i vigningsordningarna för uppdragen som biskop, diakon och präst är i stor utsträckning likalydande. Det gäller särskilt för uppdragen som diakon och präst. Det som i första hand ger det specifika för vart och ett av uppdragen är den första löftesfrågan. Där ställs frågan om man vill åta sig uppdraget att vara biskop respektive präst eller diakon. Den frågan föregås av inledningsord som delvis är gemensamma för de tre uppdragen men som i stor utsträckning skiljer sig åt och anger de särskilda förpliktelserna för vart och ett av uppdragen. Det som sägs särskilt om uppdraget som diakon är följande.

En diakon skall
 uppsöka, hjälpa och stödja dem som är i kroppslig och själslig nöd,
 ge kristen fostran och undervisning i tron,
 i församling och samhälle vara ett barmhärtighetens tecken
 och i allt tjäna Kristus i sin nästa.
 En diakon skall leva som Kristi tjänare
 och hjälpa människor att gestalta Guds kärlek.
 Diakonen skall försvara människors rätt,
 stå på de förtrycktas sida
 och uppmuntra och frigöra Guds folk till det som är gott
 så att Guds kärlek blir synlig i världen.

Befattningar i församlingar och pastorat

I 34 kap. 1 § i kyrkoordningen regleras befattningarna för en församling. Enligt bestämmelsen ska det för varje församling finnas anställd

- ◆ en kyrkoherde,
- ◆ minst det antal övriga präster (komministrar) som stiftsstyrelsen bestämmer,
- ◆ minst en kyrkomusiker som ska vara organist eller kantor,
- ◆ det antal diakoner och den personal i övrigt som behövs för verksamheten.

Av 34 kap. 2 § första stycket framgår att församlingar som ingår i ett pastorat har gemensam kyrkoherde och annan personal.

När kyrkoordningen utarbetades diskuterades frågor om reglering av den lokala tjänsteorganisationen. I betänkandet *Personal, tillsyn och överklagande* (Svenska kyrkans utredningar 1998:6) konstaterades att det givetvis ingår i domkapitlets tillsyn över församlingen att bevaka att inte diakonin – som ett för hela kyrkan och för den enskilda församlingen oumbärligt uttryck för kyrkans grundläggande identitet och för sambandet mellan ord och handling – sätts på undantag. Utredningen anförde vidare att den däremot inte funnit skäl att lägga på stiftsstyrelsen att besluta om den diakonala verksamhetens minimidimensionering i en församling på det sätt som föreslogs att prästorganisationen skulle regleras. Centralstyrelsen konstaterade i

kyrkoordningsskrivelsen till 1999 års kyrkomöte att bestämmelserna om andra befattningar för församlingar än som präster och kyrkomusiker inte innebar någon egentlig förändring i förhållande till vad som tidigare gällt. Styrelsen var inte beredd att lägga fram några förslag som skulle minska det lokala självbestämmandet.

Frågan om reglering av diakontjänster har varit föremål för kyrkomötets behandling vid ett flertal tillfällen (se bl.a. betänkandena TU 2007:5 *Diakoner i församling*, TU 2008:10 *Stärk diakonernas ställning i församlingarna* och TU 2011:10 *Diakonernas ställning och uppgifter*). Motioner om obligatoriska diakontjänster har tidigare avslagits av kyrkomötet med hänvisning till att församlingarna själva måste få avgöra hur den diakonala verksamheten ska bedrivas.

Senast var frågan om reglering av antalet befattningar som diakon uppe vid föregående års kyrkomöte där frågan behandlades i Tillsyns- och uppdragsutskottet betänkande TU 2013:11 *Antal diakoner i pastoraten*. Utskottet föreslog avslag på en motion där det föreslogs att kyrkomötet skulle uppdra till kyrkostyrelsen att föreslå en ändring i kyrkoordningen som skulle innebära att varje pastorat ska ha minst en diakon anställd. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag. I sina motiv för avslag på motionen anslöt sig utskottet till vad Läronämnden framhöll i yttrandet Ln 2013:12y

I varje församling behövs en ständigt pågående reflektion samt ett långsiktigt arbete med frågan hur den diakonala uppgiften skall fullgöras. Detta är inte enbart en fråga om antalet tjänster utan handlar även om ett vidgat gemensamt ansvarstagande.

Utskottet förutsatte att pastoraten anställer diakoner i den utsträckning som behövs och som de har möjlighet till. Vidare lyfte utskottet fram stiftens möjlighet och ansvar att vid framtagandet av församlingsinstruktioner bevaka frågan om hur församlingens grundläggande uppgift fullgörs och där utövandet av diakonin ingår.

Utskottets överväganden

Diakonens vigningslöften

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motionerna 2014:10 och 2014:37, punkt 1.

I betänkandets bakgrundsteckning konstateras att de löften som ges vid vinningen till de tre uppdragen inom kyrkans vinningstjänst i stor utsträckning är desamma för alla tre uppdragen. Läronämnden framhåller i sitt yttrande att en eventuell översyn av kyrkohandbokens vigningsordningar behöver omfatta vinningarna till samtliga tre uppdrag. Utskottet menar att förslagen i motion 2014:10 och i motion 2014:37 första punkten går i en annan riktning eftersom de förslagen bara avser löfterna i ordningen för diakonvigning. Det finns sådant i alla tre vigningsordningarna och i de löften som där ges som är specifikt för ett visst uppdrag. Det går dock inte att bryta ut detta och göra en särskild översyn av bara den delen av vigningslöfterna i ordningen för diakonvigningen. Vigningslöfterna för vart och ett av de tre uppdragen är en helhet som måste ses över i ett sammanhang.

Den vidare frågan om en översyn av kyrkohandbokens del II där bl.a. vigningsordningarna ingår tas upp i motion 2014:79, vilken bereds av Gudstjänstutskottet. Det blir alltså möjligt för årets kyrkomöte att fatta ett beslut om den saken. Det är självfallet att en översyn av kyrkohandbokens del II kommer att innefatta frågor om hur vigningslöfterna ska vara utformade.

Mot bakgrund av det som här har anförts ställer sig utskottet avvisande till de båda motionsförslagen om att ge ett uppdrag till kyrkostyrelsen om en separat behandling av diakonens vigningslöften. Utskottet föreslår därmed att kyrkomötet ska avslå motionerna 2014:10 och 2014:37 första punkten.

Antal diakoner i församlingar och pastorat

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:37, punkt 2.

Det framgår av bakgrundsteckningen att förslag om reglering av antal diakoner anställda på lokal nivå har diskuterats vid ett flertal kyrkomöten – senast förra året. Att samma förslag återkommer pekar på ett engagemang för diakoni och för att det ska finnas diakoner i församlingar och pastorat. Återkomsten av i princip samma förslag i lite olika varianter visar också att kyrkomötet inte funnit skäl att gå de återkommande motionerna till mötes.

Vid överläggningarna i Tillsyns- och uppdragsutskottet har konstaterats att det i regel inte råder någon tvekan om att man vill kunna ha diakoner i arbetslagen i församlingarna och pastoraten. Diakonin, som också bärs upp av många frivilligas engagemang, är en nödvändig del av församlingens grundläggande uppgift. Bedömning av vilka befattningar som ska finnas inrättade i församlingar och pastorat menar utskottet ska ligga på lokal nivå. Det finns visserligen en reglering av antalet präst-tjänster men det hör samman med att det finns uppgifter som är givna till den som har uppdraget som präst och som är nödvändiga för församlingen. Utan gudstjänst och gudstjänstgemenskap finns ingen församling och därför är prästen nödvändig för församlingen. Utan diakoni lever ingen församling men det finns inte samma direkta koppling mellan diakonins nödvändighet och en anställd diakon som mellan gudstjänst och präst. Det är inte minst en sviktande ekonomi som i mindre församlingar och pastorat kan omöjliggöra inrättande av befattningar som diakon. Enligt utskottets mening kan det inte vara rimligt att man, vilket skulle kunna vara en yttersta åtgärd, måste göra en indelningsändring för att möjliggöra inrättande av en befattning som diakon. Med anknytning till det som Läronämnden framför menar utskottet att det är i det lokala sammanhanget som man måste pröva hur man ska ta sitt diakonala ansvar. I detta ansvar ligger också att bedöma om det finns möjlighet att anställa en diakon eller ej. Den bedömningen menar utskottet ska ligga kvar lokalt och inte flyttas till stiftet. Det hindrar inte att frågan kan aktualiseras från stiftets sida t.ex. i den dialog som finns kring församlingsinstruktionen. I det sammahanget kan det finnas anledning att ta upp olika frågor om hur församlingens grundläggande uppgift ska utföras och därmed bl.a. om behovet av en diakon, eller kanske flera, för att fullgöra det diakonala uppdraget.

Uppsala den 24 september 2014

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Gunnar Edqvist, sekreterare

Beslutande: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Inger Wahlman, Roine Olsson, Anna Forssell, Emma Svensson, Emilia Lindstrand, Hans-Olof Andrén, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Sven Kerst, Anna Ekström, Sten Elmberg, Lisbeth Göranson, Anders Novak och Hanna Unger.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Johanna Andersson, Kent Karlsson, Bertil Murray, Ingrid Borgström, Kerstin Rossipal, Anna-Lena Carlsson, Ann-Christin Alexius, Helena Elmqvist, Helena Björkman och Claes Björndahl.

Biskop Eva Brunne har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2014:2y

Vigningsordningarna och diakonernas löften

Läronämndens yttrande över motionerna 2014:10, 2014:37, 2014:79

Den svenska kyrkohandboken uttrycker Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. *Den svenska kyrkohandboken* del II innehåller bland annat vigningsordningarna till biskop, präst och diakon. Vigningstjänsten i Svenska kyrkan är en med tre likvärdiga uppdrag. Om Svenska kyrkan gör en översyn av vigningsordningarna behöver denna omfatta vigningarna till samtliga tre uppdrag.

När det gäller motion 2014:37 om reglering i kyrkoordningen av antalet diakoner i ett pastorat hänvisar Läronämnden till sitt yttrande Ln 2007:2y:

I varje församling behövs en ständigt pågående reflektion samt ett långsiktigt arbete med frågan hur den diakonala uppgiften skall fullgöras. Detta är inte enbart en fråga om antalet tjänster utan handlar även om ett vidgat gemensamt ansvarstagande.

Uppsala den 27 augusti 2014

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Karin Sarja, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Hans-Erik Nordin, biskop Jan-Olof Johansson, biskop Johan Tyrberg, biskop Per Eckerdal, biskop Esbjörn Hagberg, biskop Tuulikki Koivunen Bylund, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Göran Eidevall, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannesson och Jesper Svartvik.

Kyrkomötet Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2014:3

Byte av uppdrag inom vigningstjänsten

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2014:15 med förslag att kyrkomötet beslutar om att anta motionärens förslag till ändringar i form av tillägg till bestämmelserna i 31 kap. 1 § och 32 kap. 1 § i kyrkoordningen. I likhet med Kyrkorättsutskottet, som yttrat sig i ärendet, finner utskottet att de föreslagna kyrkoordningsändringarna inte kan anses vara tillräckligt beredda, för att kunna införas i kyrkoordningen. Utskottet föreslår därför att motionen ska avslås. I likhet med motionären finner dock utskottet att det finns oklarheter kring vad som gäller när en person är behörig att utöva både uppdraget som präst och uppdraget som diakon. Utskottet föreslår därför att kyrkostyrelsen får i uppdrag att utreda vad som bör gälla när en person är behörig att utöva både uppdraget som präst och uppdraget som diakon.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:15.
2. Kyrkomötet beslutar, med anledning av motion 2014:15, att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda vad som bör gälla när en person är behörig att utöva både uppdraget som präst och uppdraget som diakon.

Motionens förslag

Motion 2014:15 av Ragnar Persenius, Byte av uppdrag inom vigningstjänsten

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen (SvKB 1999:1) att 31 kap. 1 § och 32 kap. 1 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

31 kap. Uppdraget som präst

Behörighet att utöva uppdraget som präst

- 1 § Behörig att utöva uppdraget som präst är den som har vigts till präst i Svenska kyrkans ordning eller som har förklarats behörig av ett domkapitel.

För den som är behörig att utöva både uppdraget som präst och uppdraget som diakon ska behörigheten som präst vara vilande när han eller hon är anställd som diakon.

Den som har en vilande behörighet får inte utöva uppdraget som

präst. Bestämmelserna om tystnadsplikt för präst gäller inte när behörigheten är vilande.

Den som har en vilande behörighet kan trots detta förklaras behörig att anställas på en befattning som präst.

32 kap. Uppdraget som diakon

Behörighet att utöva uppdraget som diakon

1 § Behörig att utöva uppdraget som diakon är den som har vigts till diakon i Svenska kyrkans ordning eller som har förklarats behörig av ett domkapitel.

För den som är behörig att utöva både uppdraget som diakon och uppdraget som präst ska behörigheten som diakon vara vilande när han eller hon är anställd som präst.

Den som har en vilande behörighet får inte utöva uppdraget som diakon. Bestämmelserna om tystnadsplikt för diakon gäller inte när behörigheten är vilande.

Den som har en vilande behörighet kan trots detta förklaras behörig att anställas på en befattning som diakon.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2015.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motionen i Ln 2014:6y, *bilaga 1*.

Yttrande från Kyrkorättsutskottet

Kyrkorättsutskottet har yttrat sig över motionen i Kr 2014:5y, *bilaga 2*.

Bakgrund

Kyrkans vinningstjänst m.m.

Av *Den svenska kyrkohandboken del II*, fastställd av kyrkomötet 1987, framgår bl.a. följande vad gäller vinning till särskild tjänst i Svenska kyrkan:

Kyrkans vinningshandlingar är ett uttryck för att Kristus genom Anden inom Guds folk för evangeliets skull kallar människor till livslång tjänst. Denna kallelse bekräftas genom kyrkans vinning.

Vinningarna till biskop, präst och diakon är likvärdiga uttryck för evangeliets fullhet och för kyrkans uppdrag utifrån detta evangelium, som skall gestaltas i såväl ord som handling.

I inledningstexten till sjunde avdelningen i kyrkoordningen poängteras att kyrkans kallelse och vigning av särskilda personer till livslång tjänst syftar till församlingens andliga uppbyggelse och ska rusta församlingen för dess uppdrag i världen. Vidare att präster och diakoner fullgör sina uppdrag i trohet mot avgivna vigningslöften och att de i detta hänseende är underställda biskopen och domkapitlet.

Närmare kyrkorättslig reglering av de tre uppdragen inom kyrkans vigningstjänst finns i 30-32 kap. i kyrkoordningen. Här återfinns bl.a. övergripande bestämmelser om antagning, vigning, behörighet och tillsyn. Det var först genom 1999 års kyrkomötes kyrkoordningsbeslut, som diakonatet fick egen kyrkorättslig reglering.

Biskopens, prästens och diakonens respektive uppdrag inom Kyrkans vigningstjänst m.m. har beskrivits utförligt i bl.a. biskopsbrev *Biskop, präst och diakon i Svenska kyrkan – Ett biskopsbrev om kyrkans ämbete* (1990) samt *Kallad till diakon och präst i Svenska kyrkan* (2014).

Skillnader mellan vigningsuppdragen präst och diakon

En övergripande skillnad mellan uppdraget som präst och det som diakon är att det finns vissa uppgifter som är givna särskilt till präster, men inga konkreta uppgifter som är specifikt förbehållna diakoner. Detta förhållande gäller t.ex. beträffande vissa ledningsfunktioner (typiskt sett knutna till kyrkoherderollen) och uppgifter avseende gudstjänstlivet (sakramentsförvaltningen m.m.). Svenska kyrkan ansöker enbart om s.k. vigselrätt hos Kammarkollegiet för den som är behörig att utöva uppdraget som präst; lagen (1993:305) om rätt att förrätta vigsel inom trossamfund lämnar det annars öppet även för ”annan befattningshavare inom trossamfundet” att vara vigselförrättare. Vidare är tystnadsplikten olika för de båda uppdragen.

Prästers tystnadsplikt brukar betecknas som *absolut* och gäller i fråga om uppgifter som har framkommit under bikt och enskild själavård. Att prästs tystnadsplikt är absolut innebär bl.a. att konfidenten inte kan lösa prästen från tystnadsplikten. Enligt 36 kap. 5 § i rättegångsbalken (RB) gäller dessutom att en präst inte får höras som vittne om något som han eller hon har fått reda på under bikt eller enskild själavård.

Den särskilda tystnadsplikten för diakoner tillkom med kyrkoordningen. Genom ändringar beslutade av 2011 års kyrkomöte gäller diakoners tystnadsplikt numera för uppgifter som har framkommit vid enskild själavård. Diakoners tystnadsplikt är inte absolut, utan de uppgifter som en diakon fått reda på under enskild själavård får under vissa förutsättningar lämnas ut. Så är fallet om konfidenten medger att uppgifter kan lämnas ut, om diakonen har ålagts att uttala sig under ed i rättegång (diakonen omfattas inte av vittnesförbudet i 36 kap. 5 § i RB) samt om diakonen fått kännedom om att barn far illa och anmälningsskyldighet föreligger enligt lag eller kyrkoordning, se 32 kap. 9 § i kyrkoordningen.

Frågan om prästers och diakoners tystnadsplikt har sedan kyrkoordningens tillkomst behandlats ingående i bl.a. biskopsbrevet *Tystnadsplikt och sekretess i Svenska kyrkans arbete* (2004), utredningen *Ett skyddat rum – tystnadsplikt i Svenska kyrkan* (SKU 2010:3) samt i samband med 2011 års kyrkomötes behandling av kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2011:7. Det kan noteras att i inget av fallen ovan har berörts frågan om vilka konsekvenser det får för tillämpning av bestämmelserna om tystnadsplikt, att en person är behörig att utöva både uppdraget som präst och diakon.

Rättegångsbalkens vittnesförbud

Som angetts ovan stadgas ett särskilt vittnesförbud för präster i 36 kap. 5 § i RB. Förbudet gäller ordagrant ”den som är präst inom ett trossamfund eller den som i ett sådant samfund har motsvarande ställning”. Med präst eller person med motsvarande ställning avses, enligt förarbetena till bestämmelsen, bara ”den som har erforderlig utbildning samt kompetens för sin syssla och som utövar denna syssla som sitt egentliga kall” (prop. 1998/99:38 sid. 246). Det finns ingen praxis om hur bestämmelsen ska tillämpas på den som är behörig att utöva både uppdraget som präst och uppdraget som diakon. Tillämpningsproblem kan uppstå om en präst, tillika diakon inom Svenska kyrkan, åberopas men vägrar att vittna med hänvisning till prästens absoluta tystnadsplikt. Skulle det i ett sådant fall kunna konstateras att han eller hon fått kännedom om de för vittnesmålet centrala uppgifterna i samband med en anställning som diakon, skulle domstolen kunna tänkas ifrågasätta om prästen/diakonen vid tidpunkten verkligen utövat sysslan som präst som sitt egentliga kall. Följden kunde bli att berörd präst/diakon befanns skyldig att vittna.

Behörighet till mer än ett uppdrag

Som redogörs för i motionen uppmärksammas frågan om ”byte av uppdrag inom vigningstjänsten” i biskopsbrevet *Kallad till diakon och präst i Svenska kyrkan* (2014). Att det i och för sig är möjligt att viga till mer än ett uppdrag har uppmärksamats även i tidigare sammanhang.

I kyrkoordningsskrivelsen (CsSkr 1999:3, sid. 2-212 och 2-213) anfördes bl.a. att ”när frågan om en eventuell obehörighetsförklaring prövas avser den alltid att utöva kyrkans vigningstjänst, inte enbart ett uppdrag inom vigningstjänsten. Detta medför att den som är behörig att utöva mer än ett uppdrag, vilket alltid gäller en biskop, inte kan skiljas från behörigheten eller förklaras obehörig att utöva endast ett av dessa uppdrag”; vidare att ”det är därför viktigt att klarlägga vilka löften den som prövas har avlagt vid sin vigning eller eventuellt sina vigningar”. Uppgiften att handlägga och avgöra s.k. obehörighetsärenden och i samband med detta klarlägga vilka löften som avlagts (och eventuellt övertratts), har alltsedan kyrkoordningens tillkomst åvilat domkapitel och Svenska kyrkans överklagandenämnd (avseende präster och diakoner) samt Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar (avseende biskopar).

Vid kyrkomötet 2005 behandlades motionen *Diakon – präst - biskop* (2005:55). Motionären föreslog att kyrkostyrelsen bl.a. skulle ges i uppdrag att beakta vad som är lämpligt förfarande när en person som redan har ett uppdrag inom vigningstjänsten ges ett annat uppdrag. Läronämnden konstaterade i yttrande (Ln 2005:5y) följande:

Svenska kyrkan har *en* vigning med samma grundläggande innehåll till de tre uppdragen som biskop, präst och diakon. Vigningen innebär att den som vigs får kyrkans kallelse att gå in i livslång tjänst med förpliktelse till Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära.

Samtidigt sker vigningen till ett särskilt ansvar eller uppdrag som biskop, präst eller diakon. Dessa uppdrag har olika karaktär.

När en präst blir vald till biskop sker biskopsvigning, och när en diakon övergår till att vara präst sker en prästvigning, eftersom uppdragets innehåll förändras. Detsamma bör gälla om en biskop eller präst övergår till diakontjänst. Vid en övergång till ett nytt uppdrag inom

kyrkans vigningstjänst kvarstår möjligheten att på kallelse fullgöra uppdrag utifrån den tidigare vigningen.

TU 2014:3

Upphör däremot rätten att utöva ett uppdrag inom vigningstjänsten (genom beslut i domkapitel) gäller detta hela vigningstjänsten.

I betänkande TU 2005:5 föreslog Tillsyns- och uppdragsutskottet att kyrkomötet skulle avslå motionen. Detta mot bakgrund av innehållet i Läronämndens yttrande. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Behörighet till mer än ett uppdrag i praktiken

Stiftsdiakoner i samtliga tretton stift har ombetts att lämna besked om hur många personer i respektive stift, som (genom kompletterande vigning) erhållit behörighet att utöva både uppdraget som präst och uppdraget som diakon sedan kyrkoordningens tillkomst. Besked har lämnats från åtta stift, varav hälften angett att man känner till två fall inom sitt stift och andra hälften att man känner till ett fall inom sitt stift. Samtliga redovisade fall har rört diakoner som (även) vigts till präster.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:15.
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2014:15 uppdra till kyrkostyrelsen att utreda vad som bör gälla när en person är behörig att utöva både uppdraget som präst och uppdraget som diakon.

Utskottet konstaterar att Kyrkorättsutskottet avstyrker att förslagen i motion 2014:15 införs i kyrkoordningen, i vart fall i avvaktan på en mer omfattande beredning. Kyrkorättsutskottet framhåller i sitt yttrande att de i motionen föreslagna ändringarna inte tidigare har varit föremål för utredning, remissbehandling eller annan liknande granskning. Kyrkorättsutskottet finner det därmed svårt att fullt ut överblicka och bedöma förslagens kyrkorättsliga konsekvenser. På anförda skäl anser Kyrkorättsutskottet att de föreslagna ändringarna inte kan anses vara så beredda, som deras beskaffenhet kräver.

Utskottet instämmer huvudsakligen i Kyrkorättsutskottets ovan redovisade bedömning och föreslår därför att kyrkomötet avslår motion 2014:15. Utskottet delar samtidigt motionärens uppfattning om att det kan uppstå oklarheter av olika slag för och omkring den som är behörig att utöva både uppdraget som präst och uppdraget som diakon, t.ex. beträffande övergångar mellan uppdragen och dess konsekvenser på tystnadspliktens område. Enligt utskottet finns även skäl till en fördjupad teologisk reflektion avseende synen på det livslånga vigningsuppdraget. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att kyrkostyrelsen med anledning av motionen ges i uppdrag att utreda vad som bör gälla när en person är behörig att utöva både uppdraget som präst och uppdraget som diakon.

Uppsala den 25 september 2014

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Anders Eriksson, sekreterare

Beslutande: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Inger Wahlman, Roine Olsson, Anna Forssell, Lars Risberg, Emilia Lindstrand, Hans-Olof Andréén, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Sven Kerst, Anna Ekström, Anna-Lena Carlsson, Lisbeth Göranson, Anders Novak och Hanna Unger.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Margareta Carlenius, Emma Svensson, Johanna Andersson, Kent Karlsson, Bertil Murray, Ingrid Borgström, Kerstin Rossipal, Ann-Christin Alexius, Helena Elmqvist, Helena Björkman och Claes Björndahl.

Biskop Eva Brunne har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2014:6y

Byte av uppdrag inom vigningstjänsten

Läronämndens yttrande över motion 2014:15

I enlighet med *Den svenska kyrkohandboken* del II, konstaterar Läronämnden följande: ”Vigningarna till biskop, präst och diakon är likvärdiga uttryck för evangeliets fullhet och för kyrkans uppdrag utifrån detta evangelium, som skall gestaltas i såväl ord som handling.”

Läronämnden har i Ln 2005:5y konstaterat att när en person med ett uppdrag i vigningstjänsten vigs till ett annat uppdrag kvarstår möjligheten att på kallelse fullgöra uppdrag utifrån den tidigare vigningen.

Vigningstjänsten är till för församlingens skull varför det är viktigt att klarhet råder om vilket uppdrag en person står i. Detta är också väsentligt för domkapitlets och biskopens tillsyn. Man kan därför inte samtidigt utöva flera vigningsuppdrag. Om en person har övergått från diakonens till prästens uppdrag eller från prästens uppdrag till diakonens innebär förslaget om vilande behörighet ett tydliggörande av hur kallelsen till ett tidigare uppdrag kan ske.

Läronämnden konstaterar att behörigheten till vigningsuppdrag i Svenska kyrkan inte är knuten till anställning. I vår kyrkas ordning är denna behörighet avhängig beslut av biskop och domkapitel. Då avgivande av vigningslöften ligger till grund för biskopens och domkapitlets tillsyn bör löftena bekräftas vid återgång till ett tidigare vigningsuppdrag.

Uppsala den 27 augusti 2014

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Karin Sarja, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Hans-Erik Nordin, biskop Jan-Olof Johansson, biskop Johan Tyrberg, biskop Per Eckerdal, biskop Esbjörn Hagberg, biskop Tuulikki Koivunen Bylund, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Göran Eidevall, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannessson och Jesper Svartvik.

Kyrkomötet Kyrkorättsutskottets yttrande 2014:5y

Byte av uppdrag inom vigningstjänsten

Till Tillsyns- och uppdragsutskottet

Kyrkorättsutskottets yttrande över motion 2014:15.

I motionen föreslås att det i kyrkoordningen ska införas tillägg till 31 kap. 1 § respektive 32 kap. 1 § gällande vilande behörighet i vissa fall för de personer som är behöriga att utöva både uppdraget som präst och uppdraget som diakon.

Vid 2013 års kyrkomöte uttalade Kyrkorättsutskottet ett par principiella kyrkorättsliga utgångspunkter gällande kravet på beredning av frågor som kan medföra förändringar av i kyrkoordningen. Kyrkorättsutskottet anförde bl.a. följande.

En utgångspunkt för Kyrkorättsutskottets bedömningar är att en ändring i kyrkoordningen ska vara så beredd som dess beskaffenhet kräver. En annan är att en ändring ska ha möjlighet att stå sig över tid för att ge en kontinuitet i regelverket.” (se Kr 2013:6y; O 2013:7 bil. 1)

Kyrkorättsutskottet konstaterar att de i motionen föreslagna ändringarna inte tidigare har varit föremål för utredning, remissbehandling eller annan liknande granskning. Det är därför svårt att, med det underlag som finns i motionen, fullt ut överblicka och bedöma förslagets kyrkorättsliga konsekvenser. Mot bakgrund av vad som nu anförts finner Kyrkorättsutskottet att de föreslagna ändringarna inte kan anses vara så beredda som deras beskaffenhet kräver.

Utan att en mer omfattande beredning görs, avstyrker Kyrkorättsutskottet att förslagen i motion 2014:15 införs i kyrkoordningen.

Uppsala den 24 september 2014

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Anders Roos, ordförande

Anna Sundelius, sekreterare

Beslutande: Anders Roos, ordförande, Jerry Adbo, Maria Lagerman, Sten-Arne Burman, Christina Andersson, Björn Andersson, Berit Bornecrantz Dias, Gunvor Torstensson, Boel Johansson, Sven Esplund, Suzanne Fredborg, Gunilla Blom, Conny Tyrberg, Peder Fohlin och Margareta Karlsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Jenny Thor, Sebastian Clausson, Agnetha Eriksson, Manilla Bergström, Sofia Särduquist, Hans Weichbrodt, Claes-Johan Bonde, Sven Ingvar Holmgren, Christina Blomqvist, Georg Lagerberg, Ingrid Smittsarve, Ann-Christine From Utterstedt, Mikael Eskilander, Birgitta Sedin och Bengt-Gunnar Carlsson.

Biskop Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2014:4

Lönepolicy för Svenska kyrkan

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2014:44 med förslag att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att forma en lönepolicy för Svenska kyrkans anställda. Utskottet konstaterar att det finns en väl etablerad ordning för hur lönesättning av anställda inom Svenska kyrkan går till, varvid de kyrkliga arbetsmarknadsparterna sätter ramar genom överenskomna kollektivavtal. Givet förekomsten av angivna ordning skulle den av motionärerna föreslagna lönepolicyn närmast få karaktären av en opinionsyttring. Utskottet föreslår bl.a. mot denna bakgrund att motionen ska avslås. I likhet med motionärerna och Läronämnden, som yttrat sig i ärendet, anser utskottet ändå att det finns behov av en fördjupad reflektion kring lönebildningen inom Svenska kyrkan. Det är därför utskottets förhoppning att samtal rörande lönebildning ska komma till stånd mellan kyrkostyrelsen och Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:44.
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2014:44 ge kyrkostyrelsen tillkänna vad utskottet anfört om samtal rörande lönebildning mellan kyrkostyrelsen och Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation.

Motionens förslag

Motion 2014:44 av Berth Löndahl och Bertil Murray, Lönepolicy för Svenska kyrkan

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att forma en lönepolicy för Svenska kyrkans anställda.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2014:44 i Ln 2014:7y, *bilaga 1*.

Bakgrund

Församlingar, pastorat och stift är var för sig självständiga rättssubjekt inom rättssubjektet Svenska kyrkan. Av kyrkoordningen framgår att församlingar som inte ingår i pastorat, pastorat samt stift bl.a. har till uppgift att anställa och avlöna personal. Inom Svenska kyrkan fanns det i november 2013 (enligt Verksamhets-

berättelse och årsredovisning 2013 för Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation) 21 638 anställda fördelade på 778 olika kyrkliga arbetsgivare.

Kyrkoordningen innehåller inte några bestämmelser om lönesättning för Svenska kyrkans anställda. Lönesättning av anställda är istället en kollektivavtalsfråga där arbetsgivarna har att följa de kollektivavtal som de kyrkliga arbetsmarknadsparterna har slutit. Av 34 kap. 6 § i kyrkoordningen följer att när en församling, ett pastorat eller ett stift är arbetsgivare ska Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation företräda arbetsgivaren när det gäller att ingå eller säga upp kollektivavtal. Lönefrågor regleras för närvarande i Kyrkans löneavtal 13, som ingåtts för avtalsperioden 2013-04-01 t.o.m. 2016-03-31. I § 1 i löneavtalet slås det fast vissa grundläggande principer för lönesättning, bl.a. följande.

Lönebildning och lönesättning ska bidra till att arbetsgivaren når målen för verksamheten. Lönen ska stimulera till förbättringar av verksamhetens effektivitet, produktivitet och kvalitet.

(...)

Kyrkans löneavtal utgår från en lönesättning som är individuell och differentierad. Syftet är att skapa en process där lönesättning sker utifrån kända kriterier. Lönesättning får inte vara godtycklig.

Chefer är arbetsgivarens företrädare och har ett stort ansvar för att uppsatta mål nås och uppföljning av resultat sker. Det är särskilt viktigt att lönen för chefer på alla nivåer tydligt avspeglar hur satta mål uppfylls och de resultat som vederbörande uppnår.

(...)

Det är nödvändigt att arbetsgivaren har en lönepolitik och lokalt vidareutvecklar de lönesättningskriterier som ska gälla för arbetsplatsen. Lönekriterierna ska tillsammans med verksamhetsmålen diskuteras och vara väl förankrade i organisationen och bland medarbetarna.

Kyrkomötet har sedan kyrkoordningens tillkomst behandlat flera motioner, som helt eller delvis tagit sikte på löneförhållandena inom Svenska kyrkan. Motionerna har beretts av Tillsyns- och uppdragsutskottet (TU 2010:4, TU 2006:3, TU 2003:3 och TU 2002:1) och de har avslagits med motiveringen att det inte är en fråga för kyrkomötet att ta ställning till lönerna för olika yrkesgrupper inom Svenska kyrkan, utan att detta är en fråga för arbetsmarknadens parter.

Redan tidigare behandlades en motion inom samma ämnesområde. Med bifall till motionen *Om kyrkans lönefilosofi* (OMot 1996:533) gav ombudsmötet 1996 i uppdrag åt Styrelsen för Svenska kyrkans stiftelse för rikskyrklig verksamhet (SFRV), att klargöra vilka tankemönster och principer som bör gälla vid lönesättning i kyrkan, se även Organisationsutskottets betänkande 1996:507. När styrelsen återskötterade sitt uppdrag till ombudsmötet 1997 (StSkr 1997:502) anförde den bland annat följande:

Styrelsen har för sin del konstaterat att den inte har några möjligheter att ange lönepolitiska principer för andra än personal anställd i SFRV. I överläggningar med Svenska kyrkans församlings- och pastoratsförbund har vidare konstaterats att det inte är möjligt för kyrkan att ha en lönepolicy som gör att kyrkan blir ett reservat i förhållande till arbetsmarknaden i övrigt. Kyrkan behöver lönemässigt ligga i paritet med vad som gäller i övrigt, utan att vara löneledande.

Då Läronämnden pekat på att frågor om kyrkans organisation, struktur och lönesättning bör avvägas även i teologiskt och etiskt

hänseende, eftersom dessa frågor också har läromässiga implikationer, har styrelsen även överlämnat ombudsmötets skrivelse till utredningsarbetet om Svenska kyrkans framtida organisation.

TU 2014:4

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:44.
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2014:44 ge kyrkostyrelsen tillkänna vad utskottet anfört om samtal rörande lönebildning mellan kyrkostyrelsen och Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation.

Utskottet konstaterar att det finns en fastställd ordning för hur lönesättning av anställda inom Svenska kyrkan ska gå till och som i förlängningen givetvis påverkar löneutvecklingen för desamma. I bakgrundsbeskrivningen ovan har redogjorts för det ansvar på området som, genom tidigare kyrkomötesbeslut, lämnats åt de kyrkliga arbetsmarknadsparterna att hantera. Svenska kyrkans arbetsgivarorganisations uppgift att företräda kyrkliga arbetsgivare när det gäller att ingå eller säga upp kollektivavtal, som följer av 34 kap. 6 § i kyrkoordningen, har framhållits.

Mellan arbetsmarknadens parter har ingåtts *Kyrkans löneavtal 13*, som bl.a. innehåller vissa grundläggande principer för lönesättning. Genom löneavtalet förutsätts vidare att den enskilda kyrkliga arbetsgivaren vidtar en rad åtgärder inom ramen för den lokala lönebildningsprocessen. Arbetsgivaren ska bl.a. kartlägga och analysera rådande löneläge på arbetsplatsen och sedan upprätta en handlingsplan med koppling till den egna lönepolitiken.

Utskottet ser inte att det finns någon anledning att ändra rådande ordning för lönesättning inom Svenska kyrkan och någon sådan förändring har inte heller föreslagits i motionen.

Utskottet är inte obekant med den debatt som under det gångna året förekommit i bl.a. Kyrkans tidning avseende lönenivåerna inom Svenska kyrkan och som det hänvisas till i motionen. Löneutvecklingen för präster och framförallt då kyrkoherdar sedan kyrka–statreformen, har sedan tidigare uppmärksamats även i annan press. Utskottet har i sammanhanget förståelse för motiven till motionärernas förslag och har även noterat att Läronämnden i sitt yttrande över motionen framhållit ”att Svenska kyrkan bör ha en genomtänkt hållning i fråga om löneutveckling” och att en lönepolicy för Svenska kyrkan ”behöver ta hänsyn både till samhällets generella utveckling och till kyrkans profetiska uppdrag som har att särskilt hävda rättvisa och solidaritet”.

Motionärerna betonar vikten av en framtida återhållsamhet i löneutvecklingen inom Svenska kyrkan och poängterar särskilt faran med växande löneskillnader inom densamma. Motionen tar inte enbart sikte på lönenivåerna för präster, utan på löneutvecklingen för anställda inom Svenska kyrkan generellt. Utskottet kan i sammanhanget konstatera att det finns såväl strukturella som geografiskt betingade orsaker till att t.ex. löneskillnader uppstår, som inte är helt enkla att motverka. Andra orsaker till löneskillnader, t.ex. kön, borde enligt utskottet vara enklare att påverka, men förekommer likväl. Uttalandet av Styrelsen för Svenska kyrkans stiftelse för rikskyrklig verksamhet från 1997 om att ”det inte är möjligt för kyrkan att ha en lönepolicy som gör att kyrkan blir ett reservat i förhållande till arbetsmarknaden i övrigt” har enligt utskottet fog för sig även 2014.

Det kan slutligen ifrågasättas vilket genomslag en på nationell nivå antagen lönepolicy skulle få i praktiken, givet den ordning vi har för lönebildning inom Svenska kyrkan. Enligt utskottet framstår det som skäligen osäkert om en sådan policy skulle vinna gehör hos samtliga arbetsmarknadsparter, som finns representerade på kyrkans område. Det framtagna dokumentet skulle i så fall närmast få karaktären av en opinionsyttring i sammanhanget.

Utskottet anser att det i och för sig finns behov av en fördjupad reflektion kring lönebildningen inom Svenska kyrkan, men finner mot bakgrund av vad som anförts ovan ändå att motion 2014:44 ska avslås. Utskottet vill i sammanhanget dock uttrycka en förhoppning om att det kan initieras samtal mellan kyrkostyrelsen och Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation rörande lönebildning.

Uppsala den 26 september 2014

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Anders Eriksson, sekreterare

Beslutande: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Inger Wahlman, Roine Olsson, Anna Forssell, Lars Risberg, Emilia Lindstrand, Hans-Olof Andrén, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Sven Kerst, Ingrid Borgström, Sten Elmberg, Lisbeth Göranson, Anders Novak och Hanna Unger.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Margareta Carlenius, Emma Svensson, Johanna Andersson, Kent Karlsson, Bertil Murray, Helena Nordvall, Kerstin Rossipal, Anna-Lena Carlsson, Ann-Christin Alexius, Helena Elmqvist, Helena Björkman och Claes Björndahl.

Biskop Eva Brunne har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2014:7y

Lönepolicy för Svenska kyrkan

Läronämndens yttrande över motion 2014:44

Läronämnden har tidigare yttrat sig över Svenska kyrkans lönefilosofi i Ln 1996:507. I sitt yttrande framhöll Läronämnden att frågor om organisation, struktur och lönesättning kan ha läromässiga implikationer.

Läronämnden vill med anledning av motion 2014:44 framhålla att Svenska kyrkan bör ha en genomtänkt hållning i fråga om löneutveckling. En lönepolicy för Svenska kyrkan behöver ta hänsyn både till samhällets generella utveckling och till kyrkans profetiska uppdrag som har att särskilt hävda rättvisa och solidaritet.

Uppsala den 27 augusti 2014

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Cristina Grenholm, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Hans-Erik Nordin, biskop Jan-Olof Johansson, biskop Johan Tyrberg, biskop Per Eckerdal, biskop Esbjörn Hagberg, biskop Tuulikki Koivunen Bylund, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Göran Eidevall, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannesson och Jesper Svartvik.

Kyrkomötet Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2014:5

Möjlighet att nå nya svenska medborgare

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:56 med förslag att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att genom överläggningar med Skatteverket möjliggöra för församlingar att ha tillgång till förteckning över de nya inflyttade medborgarna inom respektive församling (med reservation för dem som har skyddad identitet).

Syftet med förslaget är att hjälpa församlingar och pastorat att nå människor som anlänt till Sverige från andra länder och inbjuda dem till församlingssamfund. Utskottet delar motionärens uppfattning om att detta är något eftersträvanvärt. Utskottet ser dock en hel del svårigheter med förslaget, inte minst vad gäller den till synes nödvändiga hanteringen av personuppgifter avseende icke-kyrkotillhöriga. Utskottet föreslår därför att motionen ska avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:56.

Motionens förslag

Motion 2014:56 av Sten Elmberg, Möjlighet att nå nya svenska medborgare

Kyrkomötet beslutar att uppdraga till kyrkostyrelsen att genom överläggningar med Skatteverket möjliggöra för församlingar att ha tillgång till förteckning över de nya inflyttade medborgarna inom respektive församling (med reservation för dem som har skyddad identitet).

Bakgrund

Av bestämmelsen i 2 kap. 1 § andra stycket i kyrkoordningen framgår att församlingens ansvar för den kyrkliga verksamheten ska omfatta alla dem som vistas i församlingen, tillfälligt eller under längre tid. Bestämmelsen innebär bl.a. att församlingen i sitt arbete, inte minst på det diakonala området, ska rikta sig även till icke-kyrkotillhöriga personer.

Folkbokföringen är den grundläggande registreringen av befolkningen i Sverige. I folkbokföringen registreras uppgifter om identitet, bosättning och familjeförhållanden. Alla myndigheter i samhället har rätt att, mot avgift, erhålla uppgifter från folkbokföringen genom det s.k. Navet (Skatteverkets system för distribution av folkbokföringsuppgifter till samhället). Även Svenska kyrkan har, enligt 16 § i förordning (2001:589) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet, direktåtkomst till vissa av uppgifterna i folkbokföringen, via Navet.

Navet erbjuder ett antal olika tjänster, varvid Svenska kyrkan i nuläget abonnerar på två; *Ändringsavisering* och *Web Services*. Utifrån de uppgifter Svenska kyrkan på detta vis inhämtar från Navet uppdateras t.ex. löpande kyrkobokföringssystemet och kyrksam. Behandlade uppgifter avser kyrkotillhöriga och vissa anhöriga till kyrkotillhöriga. I Navet finns även en tjänst benämnd *Urval*, som ger möjlighet att erhålla uppgifter om personer som motsvarar vissa angivna sökbegrepp. Tjänsterna i Navet är förenade med avgifter/kostnader. Uppgifterna från Navet lämnas vidare i form av kodade datafiler, varvid åligger beställaren själv att ta fram program eller system för nödvändig vidarebehandling av uppgifterna.

I motionen föreslås att församlingar och pastorat ska beredas möjlighet att få tillgång till förteckning över nya inflyttade medborgare inom respektive förvaltningsområde. Motionären tar särskilt sikte på nya medborgare, som flyttat till Sverige från andra nationer.

Rent tekniskt ska det vara möjligt att, via Navet, få tillgång till folkbokföringsuppgifter avseende personer som flyttat till Sverige från ett annat land och som har eller har haft annat medborgarskap än svenskt. Hanteringen av sådana uppgifter kommer i sådant fall att utgöra behandling av personuppgifter, varvid personuppgiftslagen (1998:204), PUL, blir tillämplig.

Syftet med PUL är att skydda människor mot att deras personliga integritet kränks genom behandling av personuppgifter. I de allmänna villkoren för Navet anges att mottagande myndighet (i detta fall alltså Svenska kyrkan) garanterar att erhållna uppgifter inte behandlas i strid med PUL.

Datainspektionen är tillsynsmyndighet enligt PUL. Datainspektionen uttalade sig i beslut 2014-01-23 (diariennr 1842-2013) om Svenska kyrkans (genom kyrkostyrelsen) behandling av personuppgifter avseende barn som inte tillhör Svenska kyrkan, men som har en eller två vårdnadshavare som tillhör kyrkan. Datainspektionen ansåg att Svenska kyrkan i vissa avseenden behandlade barnens personuppgifter i marknadsföringssyfte. Datainspektionen fann vid en samlad bedömning att Svenska kyrkans behandling (i sak registrering) av berörda personuppgifter fick anses tillåten med stöd av en intresseavvägning. I beslutet omnämndes särskilt att barnen ifråga har en viss anknytning till kyrkan via sina vårdnadshavare. Datainspektionen fann dock att Svenska kyrkan bevarade de aktuella personuppgifterna under längre tid än vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålen med behandlingen (marknadsföringssyfte). Svenska kyrkans behandling av personuppgifterna befanns därmed stå i strid med 9 § (i) i PUL.

Tillämpningen av PUL är inte juridiskt okomplicerad och det är svårt att på förhand uttala sig om hur datainspektionen skulle bedöma saken om Svenska kyrkan, i bedömt marknadsföringssyfte, behandlade personuppgifter avseende icke-kyrkotillhöriga personer som flyttat till Sverige från ett annat land.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:56.

Utskottet delar motionärens uppfattning om att Svenska kyrkan bör sträva efter att försöka nå människor som anlant till Sverige från andra länder och inbjuda dem till församlingssamfund. Att utöva mission ingår som en del i församlingens grundläggande uppgift enligt 2 kap. 1 § i kyrkoordningen och kan ske såväl inom som utom landet Sveriges gränser.

Utskottet ser dock betydande svårigheter med förslaget. Rent allmänt kan ifrågasättas om det är lämpligt att kyrkomötet indirekt pekar ut en viss grupp (förmodat) icke-kyrkotillhöriga såsom särskilt eftersträvansvärda för församlingar och pastorat att komma i kontakt med. Att löpande inhämta och hantera personuppgifter från Skatteverket medför kostnader. Såvida hanteringen av sådana personuppgifter överhuvudtaget kan anses vara tillåten enligt PUL, kringgärdas den av särskilda restriktioner och skulle sannolikt bli administrativt tungrodd.

Användning av uppgifterna i en eventuell förteckning skulle under alla omständigheter behöva ske med stor varsamhet. Detta bl.a. sedan det finns skäl att förmoda att många människor som anländer till Sverige från t.ex. krigshärjade länder, kan ha dåliga erfarenheter av statliga registreringsåtgärder och av ingrepp hänförliga till den personliga integriteten. Flertalet potentiella mottagare av de missionsinsatser, som förslaget delvis syftar till, torde vidare vara anhängare av andra trossamfund än Svenska kyrkan; marknadsföringsliknande kampanjer riktade mot sådana personer riskerar att inverka menligt på såväl ekumeniska kontakter som religionsdialog.

Med hänvisning till ovanstående anser utskottet att motionen ska avslås. Syftet med motionen är behjärtansvärt, men får söka uppnås på annat vis. Utskottet är övertygat om att det finns många goda exempel i församlingar och pastorat på hur detta kan gå till.

Uppsala den 26 september 2014

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Anders Eriksson, sekreterare

Beslutande: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Inger Wahlman, Roine Olsson, Anna Forssell, Lars Risberg, Emilia Lindstrand, Hans-Olof Andrén, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Sven Kerst, Ingrid Borgström, Sten Elmberg, Lisbeth Göranson, Anders Novak och Hanna Unger.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Margareta Carlenius, Emma Svensson, Kent Karlsson, Bertil Murray, Helena Nordvall, Kerstin Rossipal, Anna-Lena Carlsson, Ann-Christin Alexius, Helena Elmqvist, Helena Björkman och Claes Björndahl.

Biskop Eva Brunne har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2014:6

Säkerhet vid datalagring

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2014:64 med förslag att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att se över vilken säkerhet som finns för digitalt lagrade uppgifter inom alla nivåer hos Svenska kyrkan och hur uppgifterna kan skyddas.

Utskottet finner att det sannolikt alltid kommer att finnas behov av löpande översyn och utvecklingsarbete vad gäller utformningen av Svenska kyrkans gemensamma datasystem och hanteringen av desamma. Utskottet finner dock att de system som i nuläget finns framtagna får bedömas ha ett adekvat skydd och att de även hanteras på ett i huvudsak korrekt sätt. Kyrkostyrelsen har redan ett i kyrkoordningen givet övergripande ansvar för de gemensamma datasystemen. Beträffande hanteringen av systemen följer av stiftens numera förtydligade tillsynsuppdrag, att stiftens har att ge råd, stöd och hjälp även i förvaltningsfrågor. Motionen ska mot bakgrund av ovanstående avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:64.

Motionens förslag

Motion 2014:64 av Margareta Andersson, Säkerhet vid datalagring

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över vilken säkerhet som finns för digitalt lagrade uppgifter inom alla nivåer hos Svenska kyrkan och hur uppgifterna kan skyddas.

Bakgrund

Av 10 kap. 3 § sjunde punkten i kyrkoordningen följer att kyrkostyrelsen ska ha hand om övergripande frågor när det gäller Svenska kyrkans gemensamma datasystem. Med gemensamma datasystem avses sådana system som är nödvändiga för verksamheten i kyrkans församlingar, pastorat, stift samt på nationell nivå. Det handlar inte minst om system avsedda att hantera register av olika slag och för olika ändamål. Som exempel kan nämnas kyrkobokföringssystemet (Kbok), kollekt- och betalsystemet (KOB), statistikdatabasen, det i april 2014 färdigställda administrativa systemet Kyrksam (som bl.a. ersatt organisationsregistret och verksamhetsregistret i Kbok) samt valsystemet.

Närmare bestämmelser om kyrkobokföring och andra register finns i 56 kap. i kyrkoordningen. Kapitlet innehåller bestämmelser av ramkaraktär med ett bemyndigande för kyrkostyrelsen att utfärda de kompletterande bestämmelser som kan

behövas. Genom beslut vid 2005 år kyrkomöte har kyrkostyrelsen även getts behörighet att bestämma om användningen av Svenska kyrkans gemensamma datasystem. Som exempel på vad som skulle kunna regleras i närmare bestämmelser nämns i förarbetena (se främst kyrkostyrelsens skrivelse 2005:11 och organisationsutskottets betänkande 2005:3) e-postpolicy, vilka gemensamma program som får användas, vilken utrustning som krävs samt informationspolicy, ordning för rapportering av fel som upptäcks, lämpliga rutiner för att externa leverantörer ska kunna ges tillgång till systemen etc. Därmed är det tänkt att såväl en större säkerhet som förbättrad kvalitet ska kunna uppnås.

När det gäller uppgifter som bör skyddas finns en inomkyrklig sekretessreglering i bl.a. 54 kap. 9 § i kyrkoordningen. Utöver bestämmelserna i kyrkoordningen är vidare personuppgiftslagen (1998:204) i stor utsträckning tillämplig på de register som räknas upp i 56 kap. i kyrkoordningen, då med datainspektionen som tillsynsmyndighet.

Svenska kyrkans gemensamma datasystem utformas enligt kyrkokansliet med ambitionen att det ska vara enkelt att följa gällande regelverk kring bl.a. hantering av personuppgifter och svårt att göra fel; medvetandet om IT-säkerhetsfrågor är stort och datasystemen ska i sin tekniska utformning möta adekvata och högt ställda säkerhetskrav.

Svenska kyrkans gemensamma datasystem är tillgängliga för kyrkans anställda via det s.k. Kyrknätet, som är Svenska kyrkans interna IT-nätverk. Kyrknätet är ett skyddat nätverk, utrustat med ett antal säkerhetslösningar som bl.a. stoppar obehörig datatrafik att ta sig in på nätverket.

Det inomkyrkliga s.k. behörighetssystemet är avsett att ge ytterligare skydd åt den information som finns registrerad i de gemensamma datasystemen. Särskilt utsedda behörighetsadministratörer i församlingar, pastorat och stift delar ut behörighet och varje användare får en egen inloggning. Det finns olika behörighetsnivåer avsedda att motsvara respektive användares arbetsuppgifter.

Beträffande kyrkobokföringssystemet, som är ett av de största personregistren i Sverige, har kyrkostyrelsen infört krav på särskild certifiering för användare av systemet. Certifieringen gäller för behörigheten "Handläggare K-bok". Kyrkostyrelsen har även utfärdat närmare bestämmelser om just kyrkobokföring i Svenska kyrkan, se SvKB 2009:9. Något motsvarande krav på certifiering finns inte beträffande övriga system, men på nationell nivå tas löpande fram utbildningsmaterial av olika slag. Nationell nivå utbildar även utbildare på stiftsnivå samt publicerar löpande information om hjälpmedel, utbildningstillfällen m.m. på Svenska kyrkans interna hemsida.

Svenska kyrkan är en stor organisation och det har uppmärksammats fall där det inom enskilda enheter förekommit brister i hanteringen av t.ex. behörigheter till, men även användningen av de olika systemen. Av 57 kap. 1 § i kyrkoordningen framgår att stiftet ska ha tillsyn över verksamheten i stiftets församlingar och pastorat. I tillsynen ingår numera uttryckligen även råd, stöd och hjälp i förvaltningsfrågor. Tillsyn över kyrkobokföring och även den faktiska användningen av gemensamma datasystem torde tveklöst rymmas inom denna stiftets tillsyn. Hur tillsynen konkret ska ske är något som varje stift självt får avgöra. En vanlig ordning är att det i stiftet finns s.k. kyrkobokföringssakkunniga som ansvarar för tillsynen på området, men även erbjuder utbildningsinsatser. I kyrkostyrelsens bestämmelser om kyrkobokföring (SvKB 2009:9) erinras särskilt om stiftets tillsyn enligt 57 kap. 1 § i kyrkoordningen.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:64.

Utskottet delar motionärens uppfattning om att det är av stor betydelse att Svenska kyrkans gemensamma datasystem utformas så att de uppfyller högt ställda säkerhetskrav samt att användarna av systemen handhar uppgifterna i desamma på ett korrekt sätt. Av innehållet i motionen framgår dock inte om motionären anser att det finns reella missförhållanden på området, som motiverar det föreslagna uppdraget åt kyrkostyrelsen.

I bakgrundstexten ovan har översiktligt redogjorts för befintliga regler och riktlinjer avseende såväl utformning som hantering av Svenska kyrkans gemensamma datasystem. Det kommer enligt utskottet alltid att finnas behov av löpande översyn och utvecklingsarbete på området, varvid kyrkostyrelsen redan har ett i kyrkoordningen givet övergripande ansvar. Utskottet är samtidigt av den uppfattningen att de i nuläget framtagna systemen har ett adekvat skydd och även hanteras på ett i huvudsak korrekt sätt.

I en organisation av Svenska kyrkans storlek kommer det sannolikt alltid att på sina håll förekomma brister i hanteringen av de gemensamma systemen; typiskt sett hänförliga till den mänskliga faktorn. Utskottet vill i sammanhanget framhålla betydelsen av stiftens numera förtydligade tillsynsuppdrag, vari även ingår att ge råd, stöd och hjälp i förvaltningsfrågor. Utskottet anser därvid att det saknas anledning att ge kyrkostyrelsen ett slags kompletterande tillsynsuppdrag, som i mångt och mycket skulle löpa parallellt med stiftens. Mot ovanstående bakgrund anser utskottet att motionen ska avslås.

Uppsala den 26 september 2014

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Anders Eriksson, sekreterare

Beslutande: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Inger Wahlman, Roine Olsson, Anna Forssell, Lars Risberg, Emilia Lindstrand, Hans-Olof Andréén, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Sven Kerst, Ingrid Borgström, Sten Elmberg, Lisbeth Göranson, Anders Novak och Hanna Unger.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Margareta Carlenius, Emma Svensson, Kent Karlsson, Bertil Murray, Helena Nordvall, Kerstin Rossipal, Anna-Lena Carlsson, Ann-Christin Alexius, Helena Elmqvist, Helena Björkman och Claes Björndahl.

Biskop Eva Brunne har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2014:7

Svenska kyrkans kristna identitet

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:68 i vilken föreslås att kyrkostyrelsen ska få flera uppdrag som syftar till att värna Svenska kyrkans kristna identitet. Utskottet delar inte motionärernas utgångspunkt att det råder oklarheter om Svenska kyrkans kristna identitet. Utskottet redovisar att det finns bestämmelser om tillsyn i frågor om Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Utskottet vill inte ge kyrkostyrelsen någon ny roll i det sammanhanget och föreslår att kyrkomötet ska avslå motionen.

Till betänkandet finns två särskilda meningar.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:68, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:68, punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:68, punkt 3.

Motionens förslag

Motion 2014:68 av Julia Kronlid och Aron Emilsson, Svenska kyrkans kristna identitet

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att arbeta för att Svenska kyrkan återtar en tydlig kristen identitet.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att noggrannare följa upp att Svenska kyrkans företrädare respekterar kyrkoordningen och den kristna läran.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att Svenska kyrkan tydligare fokuserar på och prioriterar de fyra grundstenarna Gudstjänst, Undervisning, Mission och Diakoni.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2014:68 i Ln 2014:9y, *bilaga 1*.

Bakgrund

Det framgår redan av 1 § i lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan att Svenska kyrkan ska vara ett evangelisk-lutherskt trossamfund. Närmare bestämmelser om vad detta innebär beslutar kyrkomötet. De grundläggande bestämmelserna om Svenska kyrkans identitet som ett trossamfund med evangelisk-luthersk bekännelse finns i kyrkoordningens första kapitel om Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Där sägs

inledningsvis att denna tro, bekännelse och lära gestaltas i gudstjänst och liv. Därefter anges, i en ordning som visar de olika dokumentens ställning, de dokument som är grundläggande för Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära.

Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära gestaltas i gudstjänsten. Därför fastställer kyrkomötet gudstjänstböcker som ska uttrycka tron, bekännelsen och läran och som ger ramar för att i församlingens gudstjänstliv gestalta kyrkans identitet.

I inledningstexten till kyrkoordningens första kapitel sägs att ”den grundläggande tro, bekännelse och lära som Svenska kyrkan står för ska komma till uttryck i allt vad kyrkan gör och säger. Kyrkan förutsätter att de som företräder kyrkan delar kristen tro och kristet liv.” I frågan om vem som företräder Svenska kyrkan framhöll Andra kyrkolagsutskottet i sitt betänkande om kyrkoordningen vid 1999 års kyrkomöte att ”var och en som tillhör Svenska kyrkan har en kallelse att innehållsligt sett företräda sin kyrka. På ett sätt företräds trossamfundet Svenska kyrkan primärt av församlingen som är kyrkan på sin ort. Motsvarande gäller för varje organisatorisk del av Svenska kyrkan.” (2KL 1999:1 s. 112) Om denna förväntan förverkligas är en fråga som prövas på olika sätt. Ett grundläggande ansvar har lagts på biskoparna som har fått uppdraget och förpliktelsen att ha tillsyn över stiftet och församlingarna. I den tillsynen ligger ett ”ansvar för att Guds ord blir rent och klart förkunnat, sakramenten rätt förvaltas och barmhärtigheten utövad efter Guds vilja”. (Ur inledningsorden i ordningen för biskopsvigning.)

I kyrkoordningsskrivelsen till 1999 års kyrkomöte framhöll Centralstyrelsen att ”när det sägs att kyrkan ”förutsätter att de som företräder kyrkan delar kristen tro och kristet liv” är det inte fråga om en bestämmelse som kan hävdas gentemot t.ex. varje anställd eller en förtroendevald. Skall det ställas direkta krav av detta slag måste det göras genom en särskild bestämmelse i regelverket. Finns inte en särskild bestämmelse kan inte en prövning ske på denna punkt.” (CsSkr 1999:3 s.2–33)

Särskilda bestämmelser finns avseende biskopar, präster och diakoner. De är genom sina vigningslöften förpliktade till kyrkans tro och ordning på ett sådant sätt att ett personligt ansvar kan utkrävas. Motsvarande bestämmelser finns inte för andra som företräder kyrkan. I enlighet med Svenska kyrkans episkopala struktur är det domkapitlet med biskopen som ordförande som har ansvaret för tillsynen av präster och diakoner. Ett domkapitels beslut kan efter överklagande prövas av Svenska kyrkans överklagandenämnd. Tillsynen avseende biskopar sker dels kollektivt, dels och ytterst av Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar. Kyrkostyrelsen har enligt gällande bestämmelser inga uppgifter av tillsynskaraktär.

Den episkopala strukturen är också av betydelse för tillsynen över församlingens grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. I kyrkoordningens 57 kap. om tillsyn finns bestämmelser om församlingsinstruktionen. Den ska innehålla ett pastoralt program för församlingens grundläggande uppgift och utarbetas lokalt i samverkan med domkapitlet. Efter beslut av kyrkofullmäktige och kyrkoherde utfärdas församlingsinstruktionen av domkapitlet och är därefter bindande för församlingar och pastorat. En avsikt med denna ordning är att domkapitlet ska ha tillsyn över att församlingen fullgör sin grundläggande uppgift.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:68.
--

I första att-satsen i motion 2014:68 talas om att arbeta för att Svenska kyrkan återtar en tydlig kristen identitet. Motionens utgångspunkt blir därmed att det råder oklarheter om Svenska kyrkans kristna identitet. Utskottet delar inte det synsättet. Det innebär inte att utskottet bortser från att det finns personer som uppfattar de förändringar som sker i såväl kyrka som samhälle som främmande och inte heller från att kyrkan ibland har brustit i sin förmåga att kommunicera bakgrunden till och avsikten med många förändringar. Man kan sakna invanda formuleringar och se varje uppbrott som ett övergivande av det givna budskapet. Utskottet vill i detta sammanhang lyfta fram det som Läronämnden säger. "Identiteten värnas genom att kyrkans förkunnelse med Kristus i centrum, i ord och handling bevarar traditionen genom att aktualisera, tolka och tillämpa den i varje ny tid." Förnyelse och förändring syftar inte till att överge och svika det centrala i den kristna tron utan till att tolka och göra budskapet tillgängligt för vår tids människor. När samhället förändras och kyrkan har att leva och verka i helt nya sammanhang finns behov av nytänkande och anpassning till en ny verklighet. Det ska inte vara fråga om en ryggradslös anpasslighet. Nya kunskaper och förändrade livsmönster påverkar och har alltid påverkat kyrkans liv och tolkningen av kristen tro.

Bilden av Svenska kyrkan präglas i vår tid med nödvändighet av det som väcker massmedial uppmärksamhet. Det spektakulära och konfliktfyllda lyfts fram medan det reguljära saknar nyhetsvärde. Det som präglar den vanliga församlingens arbete har därför svårare att tränga igenom. Det gäller sådant som t.ex. gudstjänsterna på söndagarna och under veckan eller möten med många människor i de livsavgörande skeden där de kyrkliga handlingarna har sin plats. Kyrkans liv levs främst i församlingarna där den grundläggande uppgiften tar sig uttryck i olika former av verksamhet. Arbetet med den grundläggande uppgiften blir också med rätta det som tar störst utrymme i kyrkans samlade verksamhet även om detta inte speglas i den massmediala bilden av kyrkan.

Det händer naturligtvis att sådant som sker i Svenska kyrkans namn eller av dem som har ett särskilt uppdrag att företräda kyrkan inte står i överensstämmelse med Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Därför finns också, som noteras i bakgrundsteckningen, ett system för tillsyn. Detta är närmare reglerat i kyrkoordningen. Lokalt har kyrkoherden tillsyn över all verksamhet utifrån Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Tillsyn över församlingslivet och därmed över att församlingen fullgör sin grundläggande uppgift hör till stiftets grundläggande uppgift. När det gäller frågor relaterade till Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära är det biskop och domkapitel som har ansvaret för att utöva stiftets tillsyn. På nationell nivå finns Anvarsnämnden för biskopar och Överklagandenämnden. Kyrkostyrelsen har inte getts någon särskild tillsynsuppgift. Utskottet menar att detta inte heller bör bli fallet och avvisar därmed det som tas upp i motionens andra att-sats om ett uppdrag till kyrkostyrelsen att noggrannare följa upp att Svenska kyrkans företrädare respekterar kyrkoordningen och den kristna läran.

Mot bakgrund av det som utskottet här anfört föreslår utskottet att kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:68.

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Anna Ekström, ordförande

Gunnar Edqvist, sekreterare

Beslutande: Anna Ekström, ordförande, Britas Lennart Eriksson, Inger Wahlman, Roine Olsson, Anna Forssell, Emma Svensson, Emilia Lindstrand, Hans-Olof Andrén, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Sven Kerst, Anna-Lena Carlsson, Lisbeth Göranson, Anders Novak och Hanna Unger.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Johanna Andersson, Kent Karlsson, Bertil Murray, Ingrid Borgström, Kerstin Rossipal, Ann-Christin Alexius, Helena Elmqvist, Helena Björkman och Claes Björndahl.

Biskop Eva Brunne har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening 1

Vi menar att utskottet i betänkandet inte visar tillräcklig ödmjukhet inför de frågor om kyrkans identitet som kommit till uttryck i såväl motioner som i den identitetsdebatt som pågått inom Svenska kyrkan under flera år. Utskottet förlägger istället problemen i huvudsak utanför kyrkan när man i betänkandet skriver att ”att det finns personer som uppfattar de förändringar som sker i såväl kyrka som samhälle som främmande”. Utskottet kunde gjort åtminstone en kort reflektion kring om det också verkligen förekommit förändringar som är problematiska ur ett identitetsperspektiv. Vidare trivialiseras kritiska personer på följande sätt i betänkandet: ”Man kan sakna invanda formuleringar och se varje uppbrott som ett övergivande av det givna budskapet.”

Istället för att avvisa kritiken som subjektivt upplevd förändringsrädsla och saknad efter ”invanda formuleringar” menar vi att den bör föranleda både självkritik och reflektion kring Svenska kyrkans förmåga att kommunicera sin tro och sin identitet.

Utskottet bortser också från att en del direkt problematiska handlingar har bidragit till en berättigad osäkerhet kring identiteten. Dit hör Sofia församlings anställning av en imam 2011, vilket skapade en rad frågor kring var gränsen går för kyrkans uppdrag och identitet.

Av betänkandet kan man också bibringas uppfattningen att det till stora delar är media som bär skuld till att det uppstått debatt om kyrkans identitet. Media skriver bara om det spektakulära och konfliktfyllda, inte om vardagsarbetet, menar utskottet. Åter igen förläggs ansvar för den uppkomna kritiken till aktörer utanför Svenska kyrkan och kyrkans ansvar förminskas.

Även om vi delar uppfattningen att motionen bör avslås menar vi att Svenska kyrkan ska ta dessa frågor på större allvar och tydligt, självkritiskt och med respekt för alla människors värde uppmuntra till en fördjupad reflektion kring identitet. Att som utskottet beskriva enskilda kritiska personer och massmedias kyrkorapportering som det egentliga problemet menar vi är olyckligt, varför vi antecknar särskild mening trots att vi instämmer med utskottets förslag till kyrkomötesbeslut.

Johanna Andersson och Bertil Murray

Särskild mening 2

TU 2014:7

Uskottet lyfter fram att budskapet i kyrkan ska tolkas och göras tillgänglig för vår tids människor samt att kyrkan behöver anpassas till en ny verklighet.

Jag anser att detta lämnar utrymme för allt för stor otrygghet i vad kyrkans identitet är och jag menar att kyrkan snarare behöver vara fast och trygg punkt i en föränderlig värld med det kristna evangeliet i centrum. Jag avser därför stödja motion 2014:68.

Helena Elmqvist

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2014:9y

Svenska kyrkans kristna identitet

Läronämndens yttrande över motion 2014:68

Svenska kyrkan är en del av Kristi världsvida kyrka. Svenska kyrkan bärs av och bär vidare den apostoliska tron. Detta kommer till uttryck i kyrkoordningens inledning:

Svenska kyrkan är ett trossamfund som leder sin historia tillbaka till de äldsta kristna församlingarna och deras bekännelse till Kristus. Svenska kyrkans trosarv är den apostoliska tron. (...) Kontinuiteten tillbaka framgår av att den evangelisk-lutherska bekännelsen är grundad i Guds Ord samt innehåller de ekumeniska trosbekännelserna från fornkyrkan och den augsburgska bekännelsen som skrevs inom den odelade väst-kyrkans ram.

Identiteten värnas genom att kyrkans förkunnelse med Kristus i centrum, i ord och handling bevarar traditionen genom att aktualisera, tolka och tillämpa den i varje ny tid. Det finns ett nödvändigt samband mellan tradition och förnyelse. Att detta samband vidmakthålls värnas av kyrkan som gemenskap.

Kyrkan är, som det anges i den augsburgska bekännelsen (VII), den gemenskap i vilken evangelium rent förkunnas och sakramenten rätt förvaltas. Detta innebär att vi, på dopets grund, har ett gemensamt ansvar att stå fasta i Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Vigningstjänsten och kyrkans tillsynsfunktioner har ett särskilt ansvar.

Uppsala den 27 augusti 2014

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Cristina Grenholm, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Hans-Erik Nordin, biskop Jan-Olof Johansson, biskop Johan Tyrberg, biskop Per Eckerdal, biskop Esbjörn Hagberg, biskop Tuulikki Koivunen Bylund, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Göran Eidevall, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannesson och Jesper Svartvik.

Kyrkomötet Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2014:8

Vuxenkatekes

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:87 med förslaget att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att utarbeta en vuxenkatekes. Utskottet menar i likhet med motionären att det skett en försvagning av kunskapen om kristen tro och kristet liv. Utskottet biträder dock inte förslaget att ge i uppdrag till kyrkostyrelsen att utarbeta en vuxenkatekes. I vuxenundervisningens tjänst behöver olika slags böcker och även andra medier tas i bruk. Utskottet föreslår att kyrkomötet avslår motion 2014:87.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:87.

Motionens förslag

Motion 2014:87 av Axel W Karlsson, Skapa en svensk vuxenkatekes

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att skapa en svensk vuxenkatekes.

Bakgrund

Under åren 1983–1993 pågick det som kallades Svenska kyrkans bekännelsearbete. I det arbetet utgavs en stor mängd böcker om Svenska kyrkans evangelisk-lutherska identitet och om en tolkning av kristen tro i vår tid. Hur arbetet skulle bedrivas och vad slutresultatet skulle kunna bli diskuterades under bekännelsearbetets gång. I det sammanhanget pekades på de vuxenkatekeser som hade tagits fram inom de evangeliska kyrkorna i dåvarande Västtyskland och i Holland utifrån ett arbete delvis svarande mot Svenska kyrkans bekännelsearbete. I Särskilda beredningsutskottets betänkande 1987:5 angående en motion om bekännelsekommittén menade utskottet att en motsvarighet till de båda nämnda vuxenkatekeserna skulle bli ett värdefullt resultat av bekännelsekommitténs arbete. Utskottet ville dock inte binda upp det fortsatta arbetet till en viss form av slutlig redovisning. När Centralstyrelsen, på grundval av det beslut som fattades av 1987 års kyrkomöte, ledde in bekännelsearbetet i en ny fas talades också om en katekes. ”Det är naturligt att resultatet av det pågående arbetet med identitetsfrågorna och trostolkningen resulterar i en katekes för Svenska kyrkan som då [1993] presenteras.”

Det skriftliga slutresultatet av bekännelsearbetet blev dels *Lilla boken om kristen tro*, dels *Befrielsen – stora boken om kristen tro*. Den först nämnda var en till omfånget relativt liten skrift som kom ut i en stor mängd lokala editioner och stiftseditioner. *Befrielsen* karaktäriserades i Centralstyrelsens skrivelse 1993:4 som

en samtalsbok. Något arbete av motsvarande slag som bedrevs inom ramen för Svenska kyrkans bekännelsearbete har inte gjorts därefter.

Under senare år har kyrkomötet vid flera tillfällen behandlat motioner som med lite olika utgångspunkter har tagit upp frågor om vuxnas väg till kristen tro och om behov av att öka kunskapen om kristen tro. I betänkandet KI 2007:4 gällde frågan ett välkomstmateriel för dem som döps som vuxna och/eller inträder i Svenska kyrkan vid vuxen ålder. I det betänkandet pekade utskottet som ett användbart material på en bok från 2006 med ursprung i Göteborgs stift *Steg på vägen – en katekes för vår tid*. Om den boken sägs följande i betänkandet:

Den kristna tron förklaras på ett lättfattligt språk och kopplas ihop med vardagslivet. Boken väver ihop bibelordet, det kristna livet och trons grunder och ger god hjälp att förstå gudstjänsten och levandegöra densamma.

Genom att bifalla betänkandet KI 2009:7 *Kristen tro i en ny situation* gav kyrkomötet kyrkostyrelsen i uppdrag att planera och genomföra en satsning kring vuxnas väg till tro. Året därpå behandlades betänkandet KI 2010:10 *Öka kunskapen om kristen tro*. Kyrkomötet beslutade i enlighet med förslaget i det betänkandet att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda formerna för en satsning på kunskapsförmedling av kristen tro och då i första hand innebörden av varför vi firar jul och påsk i vårt land. Det var alltså ett mer specificerat uppdrag. Tillsammans med andra beslut som gällde undervisning för barn beslutade kyrkostyrelsen i juni 2012 om en gemensam satsning på undervisning och mission för alla åldrar. Satsningen, som går under benämningen Dela tro – dela liv, innebär att man ska initiera en gemensam process för kyrkans alla nivåer med fokus på församlingarnas arbete, stiftens främjande och den nationella nivåns stödjande uppgift. En redovisning av det påbörjade arbetet finns som bilaga till kyrkostyrelsens årsredovisning för 2013, KsSkr 2014:2.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:87.

Utskottet har ingen annan bedömning än motionären i frågan om att det har skett en försvagning av kunskapen om kristen tro och kristet liv. När det gäller hur den situationen ska hanteras är utskottet dock inte övertygat om att den lösning som motionären föreslår är den som ska väljas.

Som framgår av bakgrundsteckningen så fanns i ett skede av det mycket omfattande bekännelsearbetet 1983–1993 tanken att det skulle utarbetas en vuxenkatekes motsvarande den tyska evangeliska vuxenkatekesen. Detta kom dock inte till stånd.

En fråga av betydelse när man ska pröva förslaget om en vuxenkatekes är om det finns en rimligt enhetlig målgrupp. Motionären lyfter fram några användningsområden och därmed också några målgrupper, t.ex. konfirmand- och vuxenundervisning. Redan dessa båda exempel pekar enligt utskottets mening på svårigheterna med en vuxenkatekes. Kyrkans vuxenundervisning måste bedrivas bland personer med tämligen olika vana att arbeta med texter av det slag som behöver finnas i en vuxenkatekes vilken också, enligt motionen, ska kunna ha karaktär av handbok och referensverk. Tar man den tyska vuxenkatekesen som modell ser man att det skulle kunna bli fråga om ett mycket omfattande arbete. Den senaste upplagan av den tyska vuxenkatekesen är på 1 020 sidor. Naturligtvis skulle en svensk motsvarighet inte behöva vara lika omfattande men det krävs ändå en betydande arbetsinsats. Till detta kan komma svårigheter att komma överens i innehållsliga frågor. Vid en jämförelse

mellan Tyskland och Sverige finns anledning att notera att det är fråga om språkområden av mycket olika storlek. Detta ger olika förutsättningar för ett bokprojekt av det slag som vuxenkatekesen i Tyskland utgör. Sammantaget har utskottet funnit att övervägande skäl talar för att motionen inte ska bifallas.

Det finns behov av böcker, men även andra medier, som i vår tid framställer den kristna tron för vuxna personer. Det är inte alls på det viset att material av detta slag helt saknas. I bakgrundsteckningen pekas på ett arbete som har gjorts i Göteborgs stift. Såväl inom den kyrkliga organisationen på olika nivåer som genom enskilda och förlag produceras det bl.a. böcker som åtminstone sammantaget kan svara mot det redovisade behovet. Under utskottets överläggningar har noterats att det skulle vara värdefullt med en inventering av befintligt material. Detta kan behövas både som stöd för dem som arbetar med kyrkans vuxenundervisning och för att se om det finns luckor som behöver fyllas.

Ordet katekes ger för de allra flesta säkert associationer till Luthers lilla katekes, oavsett om man är närmare bekant med dess innehåll eller ej. Under utskottets överläggning har lyfts fram den nyöversättning av Luthers lilla katekes som kom 2011 och som finns tillgänglig som pdf-fil via internet:

(www.svenskakyrkan.se/default.aspx?di=811916). Det är inte bara en nyöversättning av katekesen utan där finns också en inledning, kommentarer och samtalsfrågor. Utskottet menar att denna folkbok, särskilt när den kommit i den nämnda nyöversättningen, fortfarande är en i många sammanhang användbar skrift.

Om tre år, alltså år 2017, firas reformationsjubileum. Det pågår planering från nationell nivå i samverkan med stiftet i frågan om hur reformationsjubileet ska firas. Avsikten är mer att kunna nå ut på ett brett plan med frågor om kristen tro i vår tid än att bara uppmärksamma en historisk händelse. Det kan också finnas anledning att peka på att projektet *Dela tro – Dela liv*, som utskottet tar upp i sitt betänkande TU 2014:1, har undervisning och lärande i alla åldrar som ett av sina främsta syften.

Under utskottets överläggningar har konstaterats att det ibland kan finnas en övertro på vad som kan åstadkommas med en eller flera böcker. Andra medier spelar allt större roll. De vidare frågorna om vad som är av betydelse för en fungerande vuxenundervisning går dock långt utöver det som ska och är möjligt att behandla i detta sammanhang. Utskottet vill här bara göra markeringen att det säkert är annat än brist på böcker som medfört sviktande kunskap om kristen tro och kristet liv i det svenska samhället.

Uppsala den 25 september 2014

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Anna Ekström, ordförande

Gunnar Edqvist, sekreterare

Beslutande: Anna Ekström, ordförande, Britas Lennart Eriksson, Inger Wahlman, Roine Olsson, Anna Forssell, Emma Svensson, Emilia Lindstrand, Hans-Olof Andrén, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Sven Kerst, Anna-Lena Carlsson, Lisbeth Göranson, Anders Novak och Hanna Unger.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Johanna Andersson, Kent Karlsson, Bertil Murray, Ingrid Borgström, Kerstin Rossipal, Ann-Christin Alexius, Helena Elmqvist, Helena Björkman och Claes Björndahl.

Biskop Eva Brunne har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2014:9

Bekännelseskriter

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas två motioner om tillägg till kyrkans bekännelseskriter. I det ena fallet, motion 2014:89, är det fråga om ett uppdrag till kyrkostyrelsen att formulera ett tillägg om "det hebreiska folket i Guds planer". I motion 2014:90 föreslås att kyrkomötet ska "uppta Barmenförklaringen (1934) bland de av Svenska kyrkan erkända bekännelseskriterna". Utskottet ser inga skäl för ändringar i kyrkoordningens bestämmelser om Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära och föreslår att båda motionerna ska avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:89.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:90.

Motionernas förslag

Motion 2014:89 av Axel W Karlsson, Tillägg till bekännelsen om det hebreiska folket i Guds planer

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att formulera ett tillägg till kyrkans bekännelse som klargör det hebreiska folkets ställning inför Gud och i Hans framtidsplaner enligt Bibeln. Innan tillägget slutgiltigt beslutas bör Svenska kyrkan i dialog konsultera ekumeniska organ som Borgågemenskapen, Lutherska världsförbundet, Kyrkornas världsråd samt den Romersk-katolska kyrkan.

Motion 2014:90 av Axel W Karlsson, Uppta Barmenförklaringen bland Svenska kyrkans bekännelseskriter

Kyrkomötet beslutar att uppta Barmenförklaringen (1934) bland de av Svenska kyrkan erkända bekännelseskriterna.

Yttranden från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2014:89 i Ln 2014:10y, *bilaga 1*, och över motion 2014:90 i Ln 2014:11y, *bilaga 2*.

Bakgrund

Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära

I 1 kap. 1 § i kyrkoordningen anges de grundläggande dokumenten för Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Dokumenten är uppräknade i en tydlig rangordning. Tron, bekännelsen och läran är *grundad* i Guds heliga ord, såsom det är givet i de bibliska skrifterna. I de tre ekumeniska trosbekännelserna och den augsburgska bekännelsen av år 1530 är tron, bekännelsen och läran *sammanfattad*. Tron, bekännelsen och läran är *bejakad* i Uppsala mötes beslut år 1593 och *förklarad och kommenterad* i Konkordieboken samt i andra av Svenska kyrkan antagna dokument. Konkordieboken är en samling av dokument från reformationstiden. Det mest välkända av dessa är Luthers lilla katekes.

Bestämmelserna i kyrkoordning motsvarar helt 1992 års kyrkomötes beslut om Svenska kyrkans grundläggande dokument avseende tro, bekännelse och lära. De befinner sig också i en påtaglig kontinuitet med den bestämning av Svenska kyrkans lärogrund som fanns i 1686 års kyrkolag. I det utskottsbetänkande som låg till grund för 1992 års kyrkomötes beslut angavs att bestämmelserna om Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära, som då hade formen av en kyrklig kungörelse, kan sägas ha tre funktioner (2 KL 1992:1, sid. 4).

Först och främst utgör den en identitetsbestämning för Svenska kyrkan som ett evangelisk-lutherskt trossamfund. Jfr. 2 kap. 1 § kyrkolagen (1992:300). Kungörelsen är dessutom en programförklaring för Svenska kyrkan. Slutligen anger kungörelsen den rättsliga grunden för att avgöra om en präst eller biskop i lärohänseende brutit mot avgivna vagningslöften.

På ett par punkter finns skillnader mellan lärobestämningens utformning i 1686 års kyrkolag och de bestämmelser som nu återfinns i kyrkoordningen. Inledningen, där det sägs att Svenska kyrkans tro, bekännelse, och lära gestaltas i gudstjänst och liv, har inte någon direkt tidigare motsvarighet. Det har inte heller avslutningen där det sägs att Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära är förklarad och kommenterad i andra av Svenska kyrkan bejakade dokument. Andra kyrkolagsutskottet underströk att avsikten med det sistnämnda var dels att markera att det finns andra dokument som har teologisk betydelse än de som har angetts tidigare i bestämmelsen, dels att markera att bekännelsen pågår kontinuerligt. Utskottet framhöll att det skulle vara fråga om dokument av betydelse för teologiska överväganden och kyrkolivet inom Svenska kyrkan. Utskottet ville inte använda begreppet ”antagna” dokument, som Centralstyrelsen hade föreslagit, utan ”bejakade”. Antagen ”leder tanken till en formell beslutsprocess av något slag. Det är emellertid inte detta som åsyftas här. Egentligen handlar det om en mottagningsprocess.” (2 KL 1992:1, sid. 6)

När kyrkoordningen beslutades framhöll såväl Centralstyrelsen i kyrkoordnings-skrivelsen till 1999 års kyrkomöte som Andra kyrkolagsutskottet i betänkandet över skrivelsen att bestämmelserna om Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära inte borde ändras i samband med förändringen av kyrka-statrelationerna. Motivet för detta var att man inte skulle kunna få uppfattningen att de ändrade kyrka-statrelationerna skulle förändra Svenska kyrkans identitet som trossamfund med en evangelisk-luthersk bekännelse.

Det finns särskilda bestämmelser i 11 kap. i kyrkoordningen om vad som gäller vid beredning av kyrkomötets beslut och bestämmer om att en särskild beslutordning kan tillämpas vid eventuell oenighet mellan kyrkomötets majoritet och Läro-nämnden. Här till finns i 59 kap. 11 § bestämmelser om samråd inför beslut i teologiska och ekumeniska frågor av större vikt. Där sägs att inför sådana beslut ”ska kyrkostyrelsen samråda med andra kyrkor inom Lutherska världsförbundet och med de kyrkor med vilka en särskild överenskommelse har ingåtts om ekumenisk samverkan”.

Guds vägar

Dokumentet *Guds Vägar – judendom och kristendom* antogs av 2001 års kyrkomöte som grund för Svenska kyrkans fortsatta reflektion och samtal med företrädare för judisk tro och bekännelse. Dokumentet har som en bakgrund 1993 års ombudsmötes beslut att uppdra åt Svenska kyrkans för rikskyrklig verksamhet styrelse (med samma ledamöter som dåvarande Svenska kyrkans centralstyrelse) att finna former för Svenska kyrkans avståndstagande från antisemitism, bland annat i kyrkans undervisning och genom ekumeniska insatser. Dokumentet utarbetades av den av Biskopsmötet och Centralstyrelsen gemensamt tillsatta Svenska kyrkans teologiska kommitté. Innan 2001 års kyrkomöte fattade sitt beslut hade en tidigare version av dokumentet behandlats av 1998 års kyrkomöte och det hade genomförts en remissbehandling av Teologiska kommitténs förslag.

I sitt betänkande Eu 2001:1 *Guds vägar - judendom och kristendom* framförde Ekumenikutskottet bl.a. följande om dokumentets innehåll och karaktär.

Dokumentet är begränsat i omfång och syfte och fokuserar främst vissa delar i kristna teologiska tankemönster som spelat en destruktiv roll i förhållande till det judiska folket och företrädare för den judiska tron. Dokumentet är också avsett att vara ett led i en nödvändig försoningsprocess med bakgrunden att ”Större delen av Europas judar förintades i den världsdel där den kristna kyrkan utövat inflytande från mäktiga positioner” (Guds vägar sid. 8). I dokumentet understrykes att det ligger utanför dokumentets uppgift att på något sätt bedöma den politiska sionismen eller den nutida staten Israel.

Barmenförklaringen eller Barmendeklarationen

Genom beslut av 2003 års kyrkomöte godkändes ett avtal mellan Svenska kyrkan och Evangelische Kirche in Deutschland (EKD). I kyrkostyrelsens skrivelse 2003:9 *Avtal mellan Svenska kyrkan och Evangelische Kirche in Deutschland (EKD)*. Skrivelsens andra kapitel utgjordes av en översikt av relationen mellan Svenska kyrkan och de tyska kyrkorna i ett historiskt perspektiv. I ett avsnitt om mellankrigstiden sattes Barmendeklarationen (die Barmer Theologische Erklärung) in i sitt historiska sammanhang.

Tyskland genomsyrades av en nationalistisk väckelse i början av mellankrigstiden vilken drog med sig många kristna och kyrkoledare. Kyrkan förblev inte kyrka utan fascinerades av ett allmänt program som skulle förbättra Tyskland. De kristna som hundraprocentigt instämde i Hitlers program kallades Deutsche Christen och de höll också massmöten. De ville göra kristendomen till en arisk religion och utmönstrade

Gamla Testamentet, stödande sig på skapelseteologi. De som tänkte diametralt motsatt i dessa frågor bildade Bekännelsekyrkan, Bekennende Kirche. Dess främste teolog var professor Karl Barth, upphovsman till Barmendeklarationen, vilken var Bekännelsekyrkans grund. Denna deklaration från 31 maj 1934 är sannolikt 1900-talets viktigaste teologiska dokument i Tyskland. Den börjar med Jesus-ordet ”Jag är vägen sanningen och livet”. Den förklarar att Jesu ord är det enda vi har att lyssna till, lita på och lyda. Det är en falsk lära, om kyrkan också måste ta hänsyn till andra begivenheter och makter, gestalter och sanningar i sin förkunnelse. Efter kriget skulle de protestantiska kyrkorna uppta Barmendeklarationen i sina kyrkoordningar.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motionerna 2014:89 och 2014:90.

Som utskottet förstår de båda motionerna 2014:89 och 90 är avsikten att kyrkomötet ska besluta om ändringar i bestämmelserna i 1 kap. 1 § i kyrkoordningen om Svenska kyrkans tro bekännelse och lära.

Motionen 2014:89 avser ett uppdrag till kyrkostyrelsen att formulera något som ”klargör det hebreiska folkets ställning inför Gud och i Hans framtids planering enligt Bibeln”, vilket i någon form skulle kunna utgöra ett tillägg till kyrkans bekännelse. Hur detta närmare skulle göras står inte alls klart. Utskottet delar inte motionärens mening om att det bör utarbetas en text som skulle bli ett tillägg till de bekännelsedokument av olika dignitet som finns i kyrkoordningens första kapitel. Läronämnden lyfter i sitt yttrande fram det som står i 1 kap. 1 § i kyrkoordningen om av Svenska kyrkan bejakade dokument. Det är fråga om sådana dokument som förklarar och kommenterar Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Det finns ingen angiven beslutsordning för ett bejakande av vissa dokument. Det är mer ett konstaterande av att det de facto finns dokument av detta slag. För de konkreta frågor som tas upp i motion 2014:89 pekar Läronämnden i yttrandet Ln 2014:10y på det av 2001 års kyrkomöte antagna dokumentet *Guds Vägar – judendom och kristendom*. Utskottet menar att detta dokument kanske redan har eller kan få karaktären av ett av Svenska kyrkan bejakat dokument. Utskottet ser inget behov att härutöver formulera ett tillägg till ”kyrkans bekännelse”.

Barmenförklaringen är tillkommen i en specifik historisk situation. Även om dess innehåll har en mer generell räckvidd menar utskottet att det saknas skäl för att nu göra Barmenförklaringen till en del av Svenska kyrkans bekännelseskriterier och ta in den t.ex. bland de dokument som förklarar och kommenterar Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. I sitt relativt utförliga yttrande Ln 2014:11y har Läronämnden framhållit att teologiska insikter som är väl värda att minnas när kyrkan tar ställning i samhällsfrågor uttrycks i Barmenförklaringen. Detta leder inte till slutsatsen att den ska infogas bland de dokument som finns i 1 kap. i kyrkoordningen. Svenska kyrkan har all anledning att ta tillvara och lära sig av andra kyrkors erfarenheter. Detta kan ske utan att det sker en ändring av bestämmelserna om Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära.

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Anna Ekström, ordförande

Gunnar Edqvist, sekreterare

Beslutande: Anna Ekström, ordförande, Britas Lennart Eriksson, Inger Wahlman, Roine Olsson, Anna Forssell, Emma Svensson, Emilia Lindstrand, Hans-Olof Andréén, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Sven Kerst, Anna-Lena Carlsson, Lisbeth Göranson, Anders Novak och Hanna Unger.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Johanna Andersson, Kent Karlsson, Bertil Murray, Ingrid Borgström, Helena Nordvall, Kerstin Rossipal, Ann-Christin Alexius, Helena Elmqvist, Helena Björkman och Claes Björndahl.

Biskop Eva Brunne har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2014:10y

Tillägg till bekännelsen

Läronämndens yttrande över motion 2014:89

I enlighet med 1 kap. 1 § i kyrkoordningen bejakar kyrkomötet kontinuerligt bekännelsedokument av olika dignitet, men först efter en receptionsprocess i vår egen kyrkas liv och efter en fördjupad teologisk analys.

Den hebreiska bibelns texter förenar det judiska folket och kyrkan. Detta ger oss anledning att ständigt reflektera över den ömsesidiga relationen. Så sker exempelvis i det av kyrkomötet antagna samtalsdokumentet *Guds vägar*.

Uppsala den 27 augusti 2014

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Christopher Meakin, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Hans-Erik Nordin, biskop Jan-Olof Johansson, biskop Johan Tyrberg, biskop Per Eckerdal, biskop Esbjörn Hagberg, biskop Tuulikki Koivunen Bylund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Göran Eidevall, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannesson och Jesper Svartvik.

**Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2014:11y**

**Uppta Barmenförklaringen bland Svenska kyrkans
bekännelseskrifter**

Läronämndens yttrande över motion 2014:90

Barmenförklaringen tillkom i en i högsta grad polariserad politisk och teologisk kontext. Den skrevs år 1934 i ett läge när den totalitära staten försökte ta makten över kyrkans inre angelägenheter och för kyrkans tro, bekännelse och lära främmande element fördes in i kyrkans förkunnelse och undervisning. När den national-socialistiska ideologin växte fram i samhället saknade kyrkan kraft att bjuda ett samlat motstånd. De tyska kyrkornas möte i Barmen skedde för att värna kyrkans tro och frihet samt dess profetiska funktion i samhället. För de tyska lutherska kyrkornas del fanns det särskilda problemet att de hade åtskilt inte bara kyrkans och statens ansvarsområden utan även kyrka och samhälle.

I Barmenförklaringen uttrycks teologiska insikter som är väl värda att minnas när kyrkan tar ställning i samhällsfrågor. Exempelvis framhålls att kristen tro berör hela livet och därmed alla livsområden. Vidare betonas att det finns politiska ideologier som är oförenliga med kristen tro. Mot den bakgrunden understryks att kyrkans trohet mot sin bekännelse kan kräva att kyrkans företrädare yttrar sig med kraft i livsavgörande frågor.

Läronämnden finner att Barmenförklaringen i de avseenden som anförts ovan inte strider mot Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Kyrkomötet har tidigare bejakat dokument, men först efter en receptionsprocess i vår egen kyrkas liv samt en fördjupad teologisk analys. Så har inte skett i detta fall.

Läronämnden vill avslutningsvis hänvisa till sitt yttrande Ln 2010:8y om förhållandet mellan kyrka och politik. Där sägs bland annat:

Svenska kyrkan har i sitt uppdrag ansvar för samhällsfrågor. Kyrkans tro, bekännelse och lära får alltid politiska konsekvenser, vilket dock aldrig bör innebära att kyrkan förskriver sig till ett politiskt parti.

Uppsala den 27 augusti 2014

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Cristina Grenholm, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Hans-Erik Nordin, biskop Jan-Olof Johansson, biskop Johan Tyrberg, biskop Per Eckerdal, biskop Esbjörn Hagberg, biskop Tuulikki Koivunen Bylund, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Göran Eidevall, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannesson och Jesper Svartvik.

Kyrkomötet Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2014:10

En kyrka utan tillgång till barnpornografi

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2014:100 med förslag att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att uppmana samtliga delar av Svenska kyrkans organisation att installera en mjukvara som säkerställer att det inte går att titta på, ladda ner eller distribuera barnpornografi via Svenska kyrkans datorer eller nätverk. Enligt utskottet kan förslaget uppfattas innebära att stift, församlingar och pastorat självständigt ska upphandla tekniska lösningar avsedda att förhindra innehav och spridning av barnpornografi på enskilda arbetsplatsers nätverk och datorer. Utskottet menar att detta vore en mindre lämplig lösning och föreslår därför att motionen ska avslås. Utskottet föreslår ändå, med anledning av motionen, att kyrkostyrelsen ges i uppdrag att gå vidare med frågan om hur innehav och spridning av barnpornografiskt material kan förhindras på kyrkliga arbetsplatsers nätverk och datorer.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:100.
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2014:100 ge kyrkostyrelsen i uppdrag att pröva om ytterligare åtgärder kan vidtas för att stoppa innehav och spridning av barnpornografiskt material på kyrkliga arbetsplatsers nätverk och datorer i enlighet med vad utskottet har anfört.

Motionens förslag

Motion 2014:100 av Louise Callenberg, En kyrka utan tillgång till barnpornografi

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att uppmana samtliga delar av Svenska kyrkans organisation att installera en mjukvara som säkerställer att det inte går att titta på, ladda ner eller distribuera barnpornografi via Svenska kyrkans datorer eller nätverk.

Bakgrund

Om barnpornografibrott är stadgat i 16 kap. 10 a § i brottsbalken (BrB). Straff är stadgat för den som sprider, förvärvar, bjuder ut, främjar handel med eller *innehavar* barn i pornografisk bild. Kriminalisering avseende innehav av barnpornografiskt material infördes i svensk lagstiftning 1999. Svenska kyrkan hade då sedan lång tid varit starkt engagerad i kampen för en sådan kriminalisering, se bl.a. genomgång i Församlingsutskottets betänkande 1997:504. Innehav föreligger inte då en bild syns på en dataskärm, men om skildringen sparats på datorns hårddisk eller annan lagringsenhet uppkommer innehav av bilden.

Underlåtenhet att anmäla eller avslöja barnpornografibrott är inte straffbelagt i svensk rätt. Att känna till att någon annan har begått ett barnpornografibrott medför alltså inte någon skyldighet att avslöja eller anmäla brottet till polismyndighet. Det kan dock tänkas finnas situationer där ett alltför lamt ingripande mot en arbetstagare, som upptäcks med att ha barnpornografi sparad i hårddisken i sin dator, skulle kunna rendera i ett medverkanansvar enligt bestämmelsen i 23 kap. 4 § i BrB. Det kan vidare tänkas att en arbetsgivare som, efter upptäckt, hjälper arbetstagaren att förstöra bilderna i kombination med att man underlåter att göra en polisanmälan, riskerar att ådra sig ansvar för skyddande av brottsling enligt bestämmelsen i 17 kap. 11 § i BrB.

Församlingar, pastorat och stift är var för sig självständiga rättssubjekt inom Svenska kyrkan. Inom Svenska kyrkan fanns det i november 2013 (enligt Verksamhetsberättelse och årsredovisning 2013 för Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation) 21 638 anställda fördelade på 778 olika kyrkliga arbetsgivare. Majoriteten anställda inom Svenska kyrkan torde numera ha tillgång till en dator i tjänsten.

Det s.k. Kyrknätet, som är Svenska kyrkans interna IT-nätverk, ger möjlighet för församlingar och andra enheter i Svenska kyrkan att kommunicera med varandra och med internet. All datatrafik mot internet styrs i Kyrknätet via en brandvägg, som tillhandahålls av konsultföretag på området. Denna gemensamma port mot internet är utrustad med flera filter avsedda att skydda de anslutna datorerna. I Kyrknätet finns bl.a. installerat ett särskilt webbfilter, som skärper blockeringen av domäner (sajter) med barnpornografiskt material. Genom detta filter stoppas på förhand kända webbadresser till sajter med tvivelaktigt material. Underlaget för vilka adresser som blockeras uppdateras löpande genom en slags prenumeration. Om en användare, ansluten till Kyrknätet, försöker nå en listad domän/webbadress får han eller hon ett meddelande om att sidan är blockerad. Alla datorer som ansluts till Kyrknätet ska ha ett virusskydd som förhindrar spridning av virus i Kyrknätet. Dessa antivirusprogram kompletterar skyddet ovan och förhindrar att Svenska kyrkans datorer används av utomstående för illegal aktivitet.

Det bör poängteras att flera församlingar och pastorat inte har sin tillgång till internet via Kyrknätet, utan istället har slutit egna avtal med internetleverantörer på marknaden. Det finns alltså ett förhållandevis stort antal anställda inom Svenska kyrkan, som i sin datoranvändning inte har tillgång till det ovan beskrivna skyddet mot barnpornografi, kopplat till Kyrknätet. Den alltmer utbredda användningen av internet via s.k. smarta telefoner och läsplattor sker i normalfallet inte heller den genom Kyrknätet. Kyrkostyrelsen saknar av förklarliga skäl möjlighet att påverka dessa användares skydd mot och för den delen tillgång till barnpornografiskt material.

Utöver de tekniska lösningar som i nuläget finns installerade i Kyrknätet finns givetvis även andra lösningar på marknaden, avsedda att stoppa spridningen av barnpornografiskt material på nätverk, arbetsplatser och datorer. Bland annat finns sedan ett antal år tillbaka skydd baserat på en teknologi som blockerar bilder och filmer genom att identifiera och blockera själva innehållet (till skillnad från Kyrknätets nuvarande webbfilter/brandvägg, som blockerar listade webbadresser). I den tekniska processen bakom sådant skydd produceras löpande digitala fingeravtryck för olagliga bilder och filmer (klassificeringen av vad som är olagligt sker i samarbete med polismyndigheter). Bedömt olagligt material kan sedan identifieras och blockeras oavsett källa, t.ex. hårddiskar, USB-stickor, e-post samt från internet.

Den typ av programvara, som redogjorts för ovan, utgör alltså för närvarande inte en del av Svenska kyrkans gemensamma IT-infrastruktur. Den nödvändiga programvaran har i vart fall tidigare förutsatt att installation sker på varje enskild dator. Detta har inte bedömts vara möjligt givet Svenska kyrkans organisation med

självständiga rättssubjekt på lokal och regional nivå och där den nationella nivån inte rår över den fysiska utrustningen hos andra enheter. Enligt uppgift kan programvaran numera dock installeras även på andra sätt, t.ex. i ett nätverks brandvägg.

TU 2014:10

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:100.
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2014:100 ge kyrkostyrelsen i uppdrag att pröva om ytterligare åtgärder kan vidtas för att stoppa innehav och spridning av barnpornografiskt material på kyrkliga arbetsplatsers nätverk och datorer.

Utskottet delar motionärens uppfattning om att Svenska kyrkan bör vinnlägga sig om att ha ett så väl utvecklat skydd mot innehav och spridning av barnpornografiskt material på kyrkliga arbetsplatsers nätverk och datorer, som tekniken tillåter. Utskottet önskar i sammanhanget – parentetiskt – framhålla vikten av att Svenska kyrkan även på andra sätt bedriver ett aktivt arbete syftande till att motverka förekomsten av sexuella övergrepp mot barn. Såvida det inte redan förekommer samarbete med ideella organisationer som t.ex. Ecpat på området, anser utskottet att sådant samarbete vore något eftersträfvansvärt.

Förslaget i motionen, som det nu är formulerat, *kan* enligt utskottet uppfattas innebära att Svenska kyrkans samtliga organisatoriska enheter självständigt ska upphandla tekniska lösningar avsedda att förhindra barnpornografibrott på den enskilda arbetsplatsens nätverk och datorer. I vart fall om enheterna har som ambition att följa den uppmaning, som kyrkostyrelsen föreslår avge, kan det bli konsekvensen. Detta vore enligt utskottet en mindre lämplig lösning.

Utskottet anser att upphandling av den här typen av förhållandevis komplexa och sannolikt kostsamma tekniska lösningar med fördel hanteras av kyrkostyrelsen. Inom ramen för en sådan upphandlingsprocess får förutsättas att kyrkostyrelsen noga utvärderar såväl pris som kompatibilitet med befintliga gemensamma datasystem m.m. Andra enheter inom Svenska kyrkan kan sedan beredas åtkomst till de tekniska lösningarna genom ramavtal. Sådan åtkomst får i så fall bygga på frivilliga åtaganden hos övriga enheter. Kyrkostyrelsen kan, givet Svenska kyrkans organisatoriska uppbyggnad, enbart rekommendera att upphandlade lösningar används av andra självständiga rättssubjekt, i vart fall i den mån de kräver fysisk installation av mjukvara på enskilda datorer.

Av de skäl som anförts ovan föreslår utskottet att motionen avslås men vill med anledning av densamma att kyrkostyrelsen ges i uppdrag att pröva om ytterligare åtgärder kan vidtas för att stoppa innehav och spridning av barnpornografiskt material på kyrkliga arbetsplatsers nätverk och datorer. Därvid bör kyrkostyrelsen utreda om det finns tekniska lösningar som kan förbättra det befintliga skyddet på området och om så visar sig vara fallet, vidta åtgärder som möjliggör för Svenska kyrkans organisatoriska enheter att använda sig av sådana tekniska lösningar.

Uppsala den 26 september 2014

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Anders Eriksson, sekreterare

Beslutande: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Inger Wahlman, Roine Olsson, Anna Forssell, Lars Risberg, Emilia Lindstrand, Hans-Olof Andréén, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Sven Kerst, Ingrid Borgström, Sten Elmberg, Lisbeth Göranson, Anders Novak och Hanna Unger.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Margareta Carlenius, Emma Svensson, Johanna Andersson, Kent Karlsson, Bertil Murray, Helena Nordvall, Kerstin Rossipal, Anna-Lena Carlsson, Ann-Christin Alexius, Helena Elmqvist, Helena Björkman och Claes Björndahl.

Biskop Eva Brunne har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2014:11

Ta fram en mångfaldsplan

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2014:107 med förslag att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att ta fram en mångfaldsplan för Svenska kyrkans nationella arbete. Utskottet anser att ett eventuellt framtagande av en sådan mångfaldsplan riskerar att bli problematiskt eftersom den föreslås täcka samtliga diskrimineringsgrunder enligt diskrimineringslagen. Utskottet är vidare av den uppfattningen att initiativ till att ta fram en plan för lika rättigheter och möjligheter för kyrkokansliet i Uppsala, bör komma från kyrkostyrelsen och inte från kyrkomötet. Utskottet föreslår därför att motionen ska avslås. Utskottet vill med anledning av motionen ge kyrkostyrelsen tillkänna vad utskottet har anfört i sitt betänkande.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:107.
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2014:107 ge kyrkostyrelsen tillkänna vad utskottet har anfört avseende *dels* initiativ till framtagande av en plan för lika rättigheter och möjligheter för kyrkokansliet i Uppsala, *dels* vikten av att diskrimineringslagens minimikrav uppfylls.

Motionens förslag

Motion 2014:107 av Anna Ekström m.fl., Ta fram en mångfaldsplan

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en mångfaldsplan för Svenska kyrkans nationella arbete.

Bakgrund

Diskrimineringslag m.m.

I den aktuella motionen hänvisas bl.a. till gällande diskrimineringslag (2008:567). Den numera sammanhållna diskrimineringslagen innehåller sju diskrimineringsgrunder, nämligen kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning och ålder. Lagen har till ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett de nämnda diskrimineringsgrunderna.

Diskrimineringslagens tredje kapitel rör aktiva åtgärder i bl.a. arbetslivet. Här stadgas bl.a. att arbetsgivare med 25 anställda eller fler vart tredje år *ska* upprätta en skriftlig plan för sitt jämställdhetsarbete (s.k. jämställdhetsplan). Genom personalpolitiskt kollektivavtal (PU-avtalet) följer att enheter inom Svenska kyrkan ska ta

fram en jämställdhetsplan redan när en arbetsgivare har minst nio anställda. Beträffande Svenska kyrkans nationella nivå finns i nuläget en antagen *Jämställdhetsplan för Kyrkokansliet i Uppsala 2009/2010*. Planen omfattar fem områden; arbetsförhållanden, föräldraskap, trakasserier, rekrytering och lön.

Kravet enligt diskrimineringslagen avser en skriftlig plan för arbetet med diskrimineringsgrunden kön. Något motsvarande lagkrav på skriftlig plan finns inte beträffande övriga diskrimineringsgrunder. Diskrimineringsombudsmannen (DO), som har tillsyn över diskrimineringslagen, rekommenderar dock att arbetsgivare upprättar en skriftlig plan som täcker även andra diskrimineringsgrunder än kön. I informationsmaterial från DO (tillgängligt på www.do.se) benämns sådan mera heltäckande plan "plan för lika rättigheter och möjligheter". Begreppet "mångfaldsplan" är inte rättsligt reglerat i diskrimineringslagen. Det finns exempel på arbetsgivare inom Svenska kyrkan som följer DO:s rekommendation att samla allt främjandearbete i en gemensam plan. Ett exempel är Stockholms stift som har en *Policy och handlingsplan för mångfald och jämställdhet* för stiftsorganisationen.

Beträffande diskrimineringsgrunden religion eller annan trosuppfattning är bestämmelsen i 34 kap. 7 § i kyrkoordningen om krav på kyrkotillhörighet för anställning i Svenska kyrkan att se som undantag från diskrimineringslagens reglering. Redan i samband med kyrkoordningens tillkomst ifrågasattes den aktuella kyrkoordningsbestämmelsen av dåvarande Ombudsmannen mot etnisk diskriminering. I slutet av 2002 slöts en överenskommelse mellan ombudsmannen, Svenska kyrkan genom kyrkostyrelsen och Svenska kyrkans församlingsförbund (numera Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation) avseende bl.a. informationsinsatser om kyrkoordningens bestämmelser i relation till lagstiftningen mot diskriminering i arbetslivet. Som ett resultat av detta utarbetades bl.a. foldern *Anställning och krav på medlemskap i Svenska kyrkan* utgiven av Församlingsförbundet.

Förtroendemannaorganisationen inom Svenska kyrkan berörs inte av diskrimineringslagen.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Frågor om diskriminering har behandlats vid flera tidigare tillfällen i kyrkomötet, se bl.a. Kyrkolivsutskottets betänkanden 2013:9 *HBT-certifikat*, 2007:16 *Åtgärder mot åldersdiskriminering i kyrka och samhälle*, Kyrkorättsutskottets betänkande 2004:6 *Tillämpningen av religionsfrihetslagstiftning m.m.* och Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2001:5 *Inrättande av tjänst som kyrkoombudsman*. Tidigare förslag har dock inte varit inriktade på att kyrkostyrelsen ska vidta aktiva åtgärder specifikt på den nationella nivån.

Vid kyrkomötet 2013 behandlades motion 2013:80 *Utöka jämställdhetsskrivelsen till en mångfaldsskrivelse*. Motionen rörde den särskilda jämställdhetsskrivelse, som enligt beslut fattat av 1995 års ombudsmöte ska redovisas av det verkställande organet på nationell nivå (numera kyrkostyrelsen) för kyrkomötet en gång varje mandatperiod. Motionärerna föreslog att jämställdhetsskrivelsen fortsättningsvis skulle ersättas av en mångfaldsskrivelse. Kyrkolivsutskottet föreslog i sitt betänkande att motionen skulle avslås. Utskottet fann motionen intressant och tankeväckande, men poängterade samtidigt vikten av att den nationella nivån fortsatte sitt pågående samarbete med Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation kring arbetsmiljö- och diskrimineringsfrågor (att det finns ett mångårigt sådant samarbete omnämns bl.a. i 2012 års jämställdhetsskrivelse). Detta bl.a. mot bakgrund av att Svenska kyrkan fortfarande ansågs ha en låg andel anställda med annan bakgrund än svensk. Kyrkomötet följde utskottets förslag och avslag motionen.

Sedan relationsändringen från staten har kyrkostyrelsen redovisat jämställdhets-skrivelser för kyrkomötet åren 2000, 2004, 2008 och 2012. Skrivelserna har bl.a. innehållit uppgifter om könsfördelningen bland förtroendevalda och anställda samt uppgifter om anställdas lönenivåer. Sedan år 2004 har skrivelserna även innehållit en redovisning av genomsnittsåldern för kvinnor och män som är förtroendevalda på nationell nivå. Redovisningen i skrivelserna har i hög grad byggts på statistiska uppgifter.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:107.
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2014:107 ge kyrkostyrelsen tillkänna vad utskottet har anfört avseende *dels* initiativ till framtagande av en plan för lika rättigheter och möjligheter på kyrkokansliet i Uppsala, *dels* vikten av att diskrimineringslagens minimikrav uppfylls.

I den aktuella motionen föreslås att det ska upprättas en mångfaldsplan för Svenska kyrkans nationella nivå, dvs. för kyrkokansliet i Uppsala. Av motiveringen till förslaget framgår att motionärerna anser att planen ifråga ska redovisa kyrkokansliets arbete för att motverka diskriminering utifrån gällande diskrimineringslags samtliga diskrimineringsgrunder. Det kan i det sammanhanget noteras att diskrimineringslagen enbart ställer krav på upprättande av en jämställdhetsplan, dvs. en plan med inriktning på den enskilda diskrimineringsgrunden kön.

Utskottet konstaterar att kyrkokansliet i Uppsala inte verkar ha upprättat någon (ny) jämställdhetsplan inom den tidsram som anges i 3 kap. 13 § diskrimineringslagen. Utskottet finner detta minst sagt anmärkningsvärt, förutsätter att arbete pågår för att detta krav enligt diskrimineringslagen omgående ska bli uppfyllt och att liknande situation inte uppkommer på nytt i framtiden.

Vad åter beträffar motionen, framgår det inte om motionärerna tänker sig att upprättandet av mångfaldsplanen ska föregås av någon kartläggning och analys av nuläget på arbetsplatsen. Utskottet anser dock att genomförande av sådant kartlägningsarbete närmast utgör en självklarhet i detta sammanhang och förutsätter därmed att så avsetts ske.

De Ungas Kyrkomöte har lämnat motionssvar till motion 2014:107 och bl.a. anfört att det finns en viss otydlighet kopplad till begreppet ”mångfaldsplan”. Utskottet har i och för sig uppfattat det som klart att motionärerna därmed avser en skriftlig plan för arbete med att främja lika rättigheter och möjligheter på en arbetsplats och som täcker flera diskrimineringsgrunder än enbart den som hänförs till kön. Ett sätt att undvika otydlighet i sammanhanget, kan dock vara att använda sig av just begreppet ”plan för lika rättigheter och möjligheter”, som är det som används av DO för att beteckna en sådan mera heltäckande plan.

Utskottet ställer sig positivt till intentionerna bakom motionärernas förslag. Att kyrkliga arbetsgivare planerar och vidtar aktiva åtgärder för lika rättigheter och möjligheter i arbetslivet bör vara en självklarhet. Om Svenska kyrkans nationella nivå genomför åtgärder, som ligger i framkant på området, kan detta utgöra en viktig inspirationskälla för arbetet på övriga nivåer inom kyrkan.

Oaktat ovanstående ser utskottet en del svårigheter med motionärernas förslag. En grundläggande svårighet rör själva omfånget av den föreslagna mångfaldsplanen. Erfarenheter från liknande arbete bland utskottets ledamöter, ger vid handen att det –

inte minst av integritetsskäl – är problematiskt att såväl kartlägga som planera aktiva åtgärder beträffande diskrimineringsgrunderna *könsöverskridande identitet eller uttryck* respektive *sexuell läggning*. Utskottet har i sammanhanget noterat att angivna diskrimineringsgrunder inte ingår i den handledning för arbete med plan för lika rättigheter och möjligheter, som tagits fram av DO. Det kan vidare ifrågasättas vilken förankring en plan av föreslaget innehåll skulle få på arbetsplatsen kyrkokansliet i Uppsala om det bestäms av kyrkomötet att en sådan plan ska upprättas. Utskottet är av den uppfattningen att en plan som tas fram på eget initiativ, dvs. på beslut av kyrkostyrelsen och efter samråd med fackliga representanter, har avsevärt större möjligheter att bli ett s.k. levande dokument och kan vara till inspiration för andra kyrkliga enheter. Det är utskottets förhoppning att kyrkostyrelsen allvarligt överväger att initiera ett sådant arbete.

Utskottet föreslår med hänvisning till ovanstående att motionen avslås. Utskottet vill med anledning av motionen dock ge kyrkostyrelsen tillkänna vad utskottet har anfört avseende *dels* initiativ till framtagande av en plan för lika rättigheter och möjligheter för kyrkokansliet i Uppsala, *dels* vikten av att diskrimineringslagens minimikrav uppfylls.

Uppsala den 26 september 2014

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Anders Eriksson, sekreterare

Beslutande: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Inger Wahlman, Roine Olsson, Anna Forssell, Lars Risberg, Emilia Lindstrand, Hans-Olof Andrén, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Sven Kerst, Ingrid Borgström, Sten Elmberg, Lisbeth Göranson, Anders Novak och Hanna Unger.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Margareta Carlenius, Emma Svensson, Johanna Andersson, Kent Karlsson, Bertil Murray, Helena Nordvall, Kerstin Rossipal, Anna-Lena Carlsson, Ann-Christin Alexius, Helena Elmqvist, Helena Björkman och Claes Björndahl.

Biskop Eva Brunne har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2014:12

Verksamhetsberättelse år 2013 för Svenska kyrkans överklagandenämnd

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas Överklagandenämndens verksamhetsberättelse för år 2013. Utskottet föreslår att kyrkomötet ska lägga verksamhetsberättelsen till handlingarna.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att lägga Svenska kyrkans överklagandenämnds verksamhetsberättelse för år 2013 till handlingarna.

Verksamhetsberättelsen

Svenska kyrkans överklagandenämnd har den 9 juni 2014 beslutat om verksamhetsberättelse för år 2013. Överklagandenämnden har överlämnat verksamhetsberättelsen till kyrkomötet.

Bakgrund

I 4 kap. 8 § i kyrkomötets arbetsordning anges att Tillsyns- och uppdragsutskottet bereder bl.a. till kyrkomötet överlämnad verksamhetsberättelse från Svenska kyrkans överklagandenämnd. Det finns ingen bestämmelse om att Överklagandenämnden ska avge en verksamhetsberättelse. Överklagandenämnden har dock gjort detta alltsedan sin tillkomst och även beträffande verksamheten år 2013. Syftet med bestämmelsen i arbetsordningen är att det ska finnas en ordning för att ta emot och behandla verksamhetsberättelsen om en sådan överlämnas till kyrkomötet.

Överklagandenämnden ska självständigt fullgöra den uppgift som anges i 10 kap. 10 § i kyrkoordningen, nämligen att ytterst överpröva beslut inom Svenska kyrkan. När kyrkoordningen tillkom framhölls att Överklagandenämndens självständiga ställning innebär att kyrkomötet och andra rikskyrkliga organ inte får lägga sig i hur de enskilda ärendena ska hanteras i nämnden. Det finns inte heller utrymme för någon annan generell reglering av nämndens verksamhet än den som finns i kyrkoordningen (CsSkr 1999:3 sid. 2–378). Någon granskning av hur Överklagandenämnden fullgjort sitt uppdrag är inte avsedd att ske från kyrkomötets sida.

I verksamhetsberättelsen för år 2013 redovisar Överklagandenämnden sina uppgifter, sin sammansättning och när sammanträden har hållits. Nämnden anger att dess verksamhet liksom tidigare varit inriktad utifrån ett mål som kan preciseras till att ärenden ska avgöras på ett rättssäkert och effektivt sätt och effektmålet att medianåldern för ärenden som avgörs genom nämndbeslut inte bör överstiga tre

månader. Överklagandenämnden anser att nämnda mål väsentligen har uppfyllts under år 2013.

Vidare redovisas i verksamhetsberättelsen antalet inkomna ärenden åren 2010–2013 och varifrån de kommit. För samma tidsperiod redovisar Överklagandenämnden antalet avgjorda ärenden efter ärendetyp och för 2013 i vilken utsträckning utgången i besluten innefattat att det hos nämnden klandrade beslutet undanröjts, upphävts eller helt eller delvis ändrats eller att det beslutats att ärendet ska prövas på nytt. Beslut av dessa slag fattades beträffande åtta ärenden år 2013 vilket var en ökning från sju ärenden 2012.

Antalet ärenden som underställdes Överklagandenämndens prövning under år 2013 har ökat något i förhållande till föregående år, från 47 till 52. Nämnden förväntar sig inte någon större förändring av antalet ärenden under år 2014 jämfört med år 2013.

Överklagandenämnden anger vidare att den utifrån sitt perspektiv för närvarande inte ser behov av ändringar i kyrkoordningen.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att lägga Svenska kyrkans överklagandenämnds verksamhetsberättelse för år 2013 till handlingarna.

Avsikten med behandlingen av Överklagandenämndens verksamhetsberättelse är inte att det ska ske någon prövning av verksamheten. Kyrkomötet har inte att ta ställning till om nämndens sätt att sköta sitt uppdrag ska godkännas eller inte. Därmed har inte heller utskottet att göra någon värdering, vare sig positiv eller negativ, i fråga om hur verksamheten bedrivits. Utskottet har inte heller i övrigt funnit skäl att ta upp någon särskild fråga utifrån Överklagandenämndens verksamhetsberättelse för år 2013.

Uppsala den 24 september 2014

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Gunnar Edqvist, sekreterare

Beslutande: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Inger Wahlman, Roine Olsson, Anna Forssell, Emma Svensson, Emilia Lindstrand, Hans-Olof Andrén, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Sven Kerst, Anna Ekström, Sten Elmberg, Lisbeth Göranson, Anders Novak och Hanna Unger.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Johanna Andersson, Kent Karlsson, Bertil Murray, Ingrid Borgström, Kerstin Rossipal, Anna-Lena Carlsson, Ann-Christin Alexius, Helena Elmqvist, Helena Björkman och Claes Björndahl.

Biskop Eva Brunne har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2014:13

Verksamhetsberättelse år 2013 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas verksamhetsberättelsen för år 2013 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar. Utskottet föreslår att kyrkomötet ska lägga verksamhetsberättelsen till handlingarna.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att lägga verksamhetsberättelsen för år 2013 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar till handlingarna.

Verksamhetsberättelsen

Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar har den 20 maj 2014 beslutat om verksamhetsberättelse för år 2013. Ansvarsnämnden har överlämnat verksamhetsberättelsen till kyrkomötet.

Bakgrund

Av 4 kap. 8 § i kyrkomötets arbetsordning följer att Tillsyns- och uppdragsutskottet bl.a. ska bereda till kyrkomötet överlämnad verksamhetsberättelse från Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar. Det finns ingen bestämmelse om att Ansvarsnämnden ska avge en verksamhetsberättelse. Syftet med bestämmelsen i arbetsordningen är att det ska finnas en ordning för att ta emot och behandla verksamhetsberättelsen om en sådan överlämnas till kyrkomötet.

Ansvarsnämnden för biskopar ska självständigt fullgöra den uppgift som anges i 10 kap. 8 § kyrkoordningen, nämligen att pröva frågor om biskopars behörighet att utöva kyrkans vigningstjänst. Härtill ska nämnden enligt bestämmelserna i 8 kap. 8 § i kyrkoordningen pröva behörigheten att biskopvigas hos dem som erhåller röster i nomineringsval. När kyrkoordningen tillkom framhölls att Ansvarsnämndens självständiga ställning innebär att kyrkomötet och andra rikskyrkliga organ inte får lägga sig i hur de enskilda ärendena ska hanteras i nämnden. Det finns inte heller utrymme för någon annan generell reglering av nämndens verksamhet än den som finns i kyrkoordningen (CsSkr 1999:3 sid. 2–378). Någon granskning av hur Ansvarsnämnden fullgjort sitt uppdrag är inte avsedd att ske från kyrkomötets sida.

I verksamhetsberättelsen för år 2013 redovisas Ansvarsnämndens sammansättning, sammanträden och arbete. Under året inkom åtta ärenden, som samtliga avgjordes av nämnden. Fem av de under året inkomna ärendena avsåg anmälningar

mot biskopar. Ett ärende avsåg behörighetsprövning inför biskopsval. Två ärenden var av administrativ karaktär.

Ansvarsnämnden anger att den utifrån sitt perspektiv för närvarande inte ser behov av ändringar i kyrkoordningen.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att lägga verksamhetsberättelsen för år 2013 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar till handlingarna.

Avsikten med behandlingen av verksamhetsberättelsen är inte att det ska ske någon prövning av Ansvarsnämndens verksamhet. Kyrkomötet har inte heller att ta ställning till om nämndens sätt att sköta sitt uppdrag ska godkännas eller inte. Därmed har utskottet inte heller att göra någon värdering, vare sig positiv eller negativ, i fråga om hur verksamheten har bedrivits.

Utskottet finner inga skäl att ta upp någon fråga utifrån Ansvarsnämndens verksamhetsberättelse för år 2013.

Uppsala den 25 september 2014

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Anders Eriksson, sekreterare

Beslutande: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Inger Wahlman, Roine Olsson, Anna Forssell, Lars Risberg, Emilia Lindstrand, Hans-Olof Andrén, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Sven Kerst, Anna Ekström, Anna-Lena Carlsson, Lisbeth Göranson, Anders Novak och Hanna Unger.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Margareta Carlenius, Emma Svensson, Johanna Andersson, Kent Karlsson, Bertil Murray, Ingrid Borgström, Kerstin Rossipal, Ann-Christin Alexius, Helena Elmqvist, Helena Björkman och Claes Björndahl.

Biskop Eva Brunne har deltagit i utskottets överläggningar.

Ekonomi- och egendomsutskottets
betänkanden
EE 2014:1–11

Ekonomi- och egendomsutskottets betänkanden

EE 2014:1	Miljöfrågor i förvaltningen av prästlönetillgångarna
EE 2014:2	Fördelning av vinsten från prästlönetillgångarna
EE 2014:3	Tillgänglighet i kyrkor och andra lokaler
EE 2014:4	Ekoteologisk professur
EE 2014:5	Kontakthantering
EE 2014:6	Central upphandling av miljöcertifierad el
EE 2014:7	Inför ett golv för kyrkoavgiften
EE 2014:8	Avgifter i barn- och ungdomsverksamheten
EE 2014:9	Svenska kyrkans miljöansvar
EE 2014:10	Kyrkoantikvarisk ersättning
EE 2014:11	Nå ut med evangeliet

Kyrkomötet Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2014:1

Miljöfrågor i förvaltningen av prästlönetillgångarna

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas tre motioner som rör miljöhänsyn i samband med förvaltningen av prästlönetillgångarna.

Motion 2014:7 föreslår att kyrkostyrelsen får i uppdrag att komma med förslag till kyrkomötet om sådan ändring i kyrkoordningen att det blir möjligt för stiftens att inleda ett arbete för att ställa om till ekologiskt och kretsloppsanpassat jordbruk. Utskottet delar motionärens uppfattning att det är viktigt att stiftens har strategier för användning av jordbruksmarken med ekologisk inriktning. Mot bakgrund av att kyrkostyrelsen, inom ramen för sitt tillsynsuppdrag, tillsammans med stiftens redan arbetar med frågan om ekologiskt jordbruk anser utskottet att motion 2014:7 bör avslås.

I motionerna 2014:12 och 2014:82 föreslås bl.a. att kyrkostyrelsen ska återkomma med förslag på ändring i kyrkoordningen med inriktning mot ökad hållbarhet i prästlönetillgångarnas förvaltning. Därutöver föreslås att kyrkostyrelsen får i uppdrag att ta ett samlat grepp i frågan om biologisk mångfald och hållbarhet i förvaltningen av tillgångarna. Utskottet menar att det arbete som kyrkostyrelsen redan bedriver inom området tillsammans med stiftens leder till slutsatsen att någon särskild reglering i kyrkoordningen eller särskilt uppdrag till kyrkostyrelsen inte behövs. Motionerna 2014:12 och 2014:82 bör därför avslås i denna del.

Motion 2014:12 föreslår vidare att kyrkostyrelsen får i uppdrag att verka för att 20 procent av Svenska kyrkans skogar avsätts för fri utveckling så att en ekologiskt hållbar utveckling kan uppnås i Svenska kyrkans skogar. Utskottet noterar att kyrkostyrelsen via sitt tillsynsuppdrag uppmärksammat att stiftens besitter en hög kompetens inom detta område som också tillämpas i förvaltningen av skogsfastigheterna. Mot denna bakgrund förordar utskottet avslag på motion 2014:12 även i denna del.

Motion 2014:82 föreslår slutligen att kyrkostyrelsen får i uppdrag att, i samråd med berörda myndigheter, ta fram centrala strategier för att hindra skador och förstörelse av kulturarv i samband med förvaltningen av prästlönetillgångarna och Svenska kyrkans skog och jord. Utskottet menar att detta förutsätter att den pågående processen om äganderätten till prästlönetillgångarna först måste få sin lösning. Utskottet föreslår därför avslag på motion 2014:82 även i denna del.

Till betänkandet finns två reservationer och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:7.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:12 punkt 1.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:12 punkt 2.

4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:12 punkt 3.
5. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:82 punkt 1.
6. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:82 punkt 2.
7. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:82 punkt 3.

Motionernas förslag

Motion 2014:7 av Elsa Christersson och Carl-Henrik Henriz, Omställning till ekologiskt och kretsloppsanpassat jordbruk

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att komma med förslag till kyrkomötet om sådan ändring i kyrkoordningen att det blir möjligt för stiftens att inleda ett arbete för att ställa om till ekologiskt och kretsloppsanpassat jordbruk.

Motion 2014:12 av Terence Hongslo m.fl., Från teori till handling som förvaltare av skog och mark

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma med förslag till ändring av kyrkoordningens formulering om prästlönetillgångar 46 kap. 3 § till att lyda: Prästlönetillgångarna ska förvaltas på ett ekologiskt, etiskt och hållbart sätt så att prästlönetillgångarnas biologiska mångfald bevaras och den ekonomiska avkastningen även finns för kommande generationer.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att 20 procent av Svenska kyrkans skogar avsätts för fri utveckling så att en ekologiskt hållbar utveckling kan uppnås i Svenska kyrkans skogar.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att upprätta en plan för kontinuerlig fortbildning för personal på alla nivåer som arbetar med skogs-, jord- och markfrågor gällande en långsiktigt hållbar utveckling med bevarande av biologisk mångfald.

Motion 2014:82 av Aron Emilsson, Natur- och kulturvård i Svenska kyrkans skogs- och markinnehav

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur Svenska kyrkan centralt kan ta ett samlat grepp för att säkra biologisk mångfald och hållbara skogs- och jordbruksmetoder i förvaltningen av prästlönetillgångarna och kyrkans skog och mark.
2. Kyrkomötet beslutar uppdra till kyrkostyrelsen att i dialog med stiftens utreda om avkastningskrav i förvaltningen av prästlönetillgångarna och kyrkans skog kan tillåtas minska något till förmån för långsiktigt kontinuitetsskogsbruk och reservatsbildningar.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i samråd med berörda myndigheter ta fram centrala strategier för att hindra skador och förstörelse av kulturarv i samband med förvaltningen av prästlönetillgångarna och Svenska kyrkans skog och jord.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2014:7 och 2014:12 i Ln 2014:12y, *bilaga 1*.

Lagstiftning om prästlönetillgångar

Prästlönetillgångar är självägande, stiftelseliknande tillgångar som består av skog, jord och fonder. Av lagen (1998:1592) om införande av lagen om Svenska kyrkan (1998:1591) framgår att prästlönetillgångar (prästlönefastigheter och prästlönefonder) utgör särskilda rättssubjekt som ska förvaltas som självständiga förmögenheter. Tillgångarna har medeltida ursprung, från början med syfte att avlöna prästen i församlingen. Enligt lag om Svenska kyrkan (1998:1591) har tillgångarna som syfte att bidra till de ekonomiska förutsättningarna för Svenska kyrkans förkunnelse. Härvid får endast avkastningen användas till detta ändamål. I samma lagrum anges även att tillgångarna ska förvaltas av Svenska kyrkan.

Bestämmelser i kyrkoordningen om förvaltning, tillsyn och samråd

Kyrkomötet har genom 46 kap. 2 § i kyrkoordningen gett stiftens i uppdrag att förvalta prästlönetillgångarna. Varje stift upprättar en egen årsredovisning avseende förvaltningen.

Enligt 46 kap. 3 § i kyrkoordningen ska prästlönetillgångarna förvaltas så effektivt som möjligt och på ett sådant sätt att de ger bästa möjliga uthålliga totalavkastning. Tillgångarna ska också förvaltas på ett etiskt försvarbart sätt i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar. Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om förvaltningen. Vidare ska enligt 46 kap. 8 § naturens och kulturmiljövårdens intressen beaktas i skälighetsomfattning vid förvaltningen av tillgångarna.

Kyrkostyrelsen har från och med 2010 enligt 46 kap. 5a § i kyrkoordningen tillsyn över stiftens förvaltning av prästlönetillgångar. I tillsynen ingår råd, stöd och hjälp i frågor som rör förvaltningen. Ett stift är enligt 5b § skyldigt att på begäran av kyrkostyrelsen tillhandahålla handlingar och annat material som rör förvaltningen, samt att ge kyrkostyrelsen de upplysningar som behövs för tillsynen. Om allvarliga brister i ett stifts förvaltning av prästlönetillgångar uppmärksammas, ska kyrkostyrelsen enligt 5c § avlämna skrivelse till kyrkomötet med förslag på åtgärder som föranleds av stiftets agerande.

Kyrkostyrelsen ska enligt 46 kap. 5d § i kyrkoordningen minst en gång varje år kalla till överläggningar med företrädare för stiftens för samråd om förvaltningen av prästlönetillgångar.

Prästlönetillgångar -värden och fördelning

Merparten av skogs- och jordbruksmark som Svenska kyrkan förvaltar utgör prästlönefastigheter. Svenska kyrkan är genom prästlönetillgångarna en av Sveriges största förvaltare av jordbruksmark och den femte största skogsförvaltaren. Tabellen nedan visar hur prästlönefastigheterna fördelar sig mellan jord, skog och övriga fastigheter, både arealmässigt och värdemässigt.

Ekologiskt jordbruk*Några fakta om prästlönetillgångar vid utgången av år 2013**Tusentals hektar*

Areal produktiv skogsmark	399	(396)
Areal skogsimpediment	65	(67)
Areal jordbruksmark	50	(47)
Areal övrigt	<u>21</u>	<u>(23)</u>
Totalt	535	(533)

Miljarder kronor

Marknadsvärde skogsfastigheter	23,3	(23,3)
Marknadsvärde jordbruksfastigheter	7,1	(7,0)
Marknadsvärde prästlönefonder	<u>2,7</u>	<u>(2,5)</u>
Summa	33,1	(32,8)

Antal prästlönefastigheter **2 773 (2 641)**

Utöver ovanstående tillkommer värden avseende vindkraftsverksamhet och annat som inte ingår i någon av förvaltningsgrenarna skog, jord eller fond.

Som framgår ovan uppgår värdet på prästlönetillgångarnas jordbruksmark till cirka sju miljarder kronor (31 december 2013). Storleken på markinnehavet för jordbruksändamål varierar stort mellan stiften.

Ekologiskt jordbruk innebär bl.a. att jordbruksprodukterna framställs utan hjälp av konstgödsel och kemiska bekämpningsmedel. Tabellen nedan ger en samlad bild av jordbruksarealerna bland stiften och statusen på stiftens arbete med ekologiskt jordbruk per utgången av 2013.

Stift	Jordbruksmark (hektar)	Ekologiskt jordbruk
Göteborg	2 192	Stiftet brukar ingen mark utan all mark är utarrenderad. Vi har ingen samlad bild.
Härnösand	734	Arrendet är uppsagt av arrendatorn.
Karlstad	397	Arrendejordbruken har under en längre tid minskat, idag återstår endast ett vilket brukas extensivt av ett dödsbo. Därför ingen prioritering att utveckla den verksamheten.
Linköping	6 500	
Luleå	219	
Lund	12 350	Ett fåtal arrendatorer bedriver ekologiskt jordbruk.
Skara	9 730	Nej
Stockholm	773	Ett av fem gårdsarrenden bedriver ekologisk mjölk- och köttproduktion.
Strängnäs	2 877	Inte aktuellt.
Uppsala	5 300	Ett 10-tal ekologiska jordbruk.
Visby	1 770	
Västerås	357	
Växjö	5 490	Ett gårdsarrende med KRAV-godkänd mjölkproduktion samt flertalet sidoarrenden som bedrivs ekologiskt (8% till 10% av åkermarken odlas enligt KRAV eller EU-ekologiskt). Växjö stift har stor andel naturliga betesmarker som aldrig gödslas med handelsgödsel eller sprutas.
Summa	48 689	

Det är som framgår ovan värt att notera, att stiftet inte brukar jorden själva utan arrenderar som regel ut marken till enskilda jordbrukare.

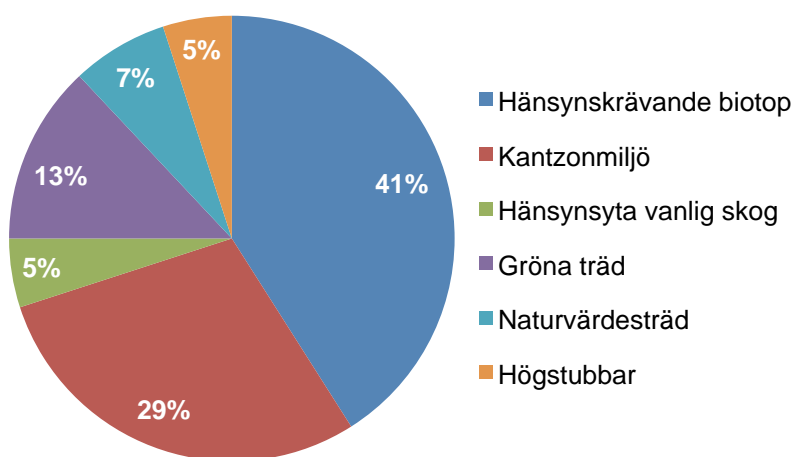
Den 17 oktober 2013 genomförde kyrkostyrelsen det årliga samrådet om förvaltningen av prästlönetillgångar med företrädare från stiftet. När det gäller ekologisk produktion redovisade Frans Johnson från Hushållningssällskapet att knappt tio procent av den svenska odlingsarealen idag är KRAV-märkt. Den ekologiska produktionen får miljöstöd, som till hälften är finansierat av staten och till hälften finansierat av EU. Det redovisades även att det idag produceras för lite ekologiska spannmålsprodukter, kött, frukt, grönsaker och bär. Däremot överskrider idag produktionen av ekologisk mjölk efterfrågan.

Hållbart skogsbruk

Svenska kyrkans skogscertifiering är en förening som bl.a. upprätthåller miljöcertifiering vid förvaltning av prästlönetillgångarna genom skogscertifieringssystemen FSC och PEFC. Tolv av stiftet (Göteborg undantaget) är medlemmar i föreningen och styrelsen består av förvaltningschefer bland prästlönetillgångar i respektive stift. Under 2013 genomförde föreningen egen miljörevision i skogarna i Härnösands, Visby och Linköpings stift. Utöver detta genomfördes extern revision (med representanter från FSC och PEFC) i Luleå, Västerås och Linköpings stift samt i själva föreningen. Resultatet från dessa revisioner var i huvudsak att skogsfastig-

heterna är välskötta, men att vissa administrativa rutiner behöver förbättras. Svenska kyrkans certifieringsförening använder sig av inventeringsmodellen KUSK (Kvalitetsuppföljning i slutavverkning i Svenska kyrkans skogar) i samband med uppföljning av miljöhänsyn vid skogsavverkning. Under 2013 inventerades 34 avverkningsområden (trakter) motsvarande en areal om 369 hektar skogsmark. Prioriterade miljömål i detta avseende omfattar bl.a. hantering av hänsynskrävande biotoper och körskador. 2013 års inventering enligt KUSK resulterade i bedömningen att dessa miljömål uppnåtts. Diagrammet nedan visar hur sparad naturvårdsvolym, uttryckt i kubikmeter, fördelar sig mellan olika naturvårdsintressen enligt den senaste KUSK-inventeringen.

Fördelning av sparad naturvårdsvolym

Källa: Svenska kyrkans certifieringsförening

Under 2013 har Svenska kyrkans certifieringsförening genomfört 108 utbildningsdagar i KUSK för Svenska kyrkans skogspersonal i Lunds, Karlstads, Linköpings och Västerås stift. Mer information om förvaltningen av skogsfastigheterna finns på webbplatsen Svenska kyrkans skogar, <http://www.svenskakyrkan.se/stiftensskogar>.

Vid sidan av den produktiva skogsmarken bland prästlönetillgångarna förekommer även en del reservat. Ett *naturreservat* är mark avsatt av staten (Naturvårdsverket och länsstyrelser) till naturvårdsändamål, där markägaren vanligen får ekonomisk ersättning för detta. Finansieringen av naturreservaten varierar från fall till fall. Ibland får stiftet marknadsmässig ersättning, ibland står stiftet kvar som ägare med begränsad markanvändning eller får en lägre ersättning. Ett *kyrkoreservat* är mark som kyrkan frivilligt avsatt till naturvårdsändamål. Tabellen nedan redovisar omfattningen och förekomsten av reservat bland prästlönetillgångarna i respektive stift, satt i relation till den totala produktiva skogsareal som förvaltas.

Stift	Förvaltat produktiv skogsareal hektar	Varav naturreservat hektar	Varav kyrkoreservat hektar	Reservat areal %	Antal naturreservat	Antal kyrkoreservat
Göteborg	25 050	Uppg. saknas	96		8	4
Härnösand	69 782	162	944	1,6	1	6
Karlstad	43 469	720	78	1,8	4	6
Linköping	28 784	1000	200	4,2	3	5
Luleå	39 481	130	136	0,7	2	5
Lund	9 219	58	38	1,0	4	4
Skara	25 308	1 438	174	6,3	18	24
Stockholm	3 050	86	46	4,3	2	4
Strängnäs	13 899	123	63	1,3	5	6
Uppsala	41 770	159	291	1,1	16	12
Visby	7 610	80	355	5,7	5	19
Västerås	44 030	255	213	1,1	11	17
Växjö	47 999	877	141	2,1	15	7
Summa 2013	399 451	5 088	2 775	2,1	94	119
<i>Summa 2012</i>	<i>396 036</i>	<i>4 909</i>	<i>2 183</i>	<i>1,9</i>	<i>94</i>	<i>115</i>

Den totala redovisade arealen reservat har ökat jämfört med 2012 vad gäller kyrkoreservat. Det är framför allt prästlönetillgångar i Härnösands stift som utökat avsättningarna till kyrkoreservat med närmare 600 hektar under 2013.

Prästlönetillgångarna gör också andra *frivilliga avsättningar* för naturvårdsändamål, som jämfört med reservaten oftast rör sig om lite mindre områden. Dessa avsättningar motsvarar närmare nio procent av den produktiva skogsmarken. Golvet för dessa avsättningar är enligt FSC och PEFC fem procent, men eftersom prästlönetillgångarna inte avverkar skog med hög biologisk mångfald har tillgångarna en större areal skyddad.

I tidigare nämnda samråd om förvaltningen av prästlönetillgångar, som kyrkostyrelsen i oktober 2013 genomförde tillsammans med företrädare från stiftet, behandlades även miljöfrågor i samband med skogsbruk. Dagen innehöll information om projektet Dialog om miljöhänsyn, som i oktober 2013 var i slutfasen. Projektet var en förlängning av regeringens uppdrag till Skogsstyrelsen att ta fram en kunskapsplattform för hållbart skogsbruk. Samrådsdagen inkluderade även redovisning av Miljömålsberedningens arbete. Beredningen ska lämna förslag till regeringen om hur Sveriges miljö kvalitetsmål och generationsmål ska kunna uppnås. Då lämnades även en redogörelse för beredningens strategi för en långsiktig hållbar markanvändning. Ett delbetänkande överlämnades till regeringen i juni 2013, med fokus på skydd och skötsel av landområden och ökad miljöhänsyn i skogen.

Behandling i tidigare kyrkomöten

Vid 2012 års kyrkomöte behandlades motion 2012:9. Motionären föreslog att kyrkomötet skulle besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att 20 procent av Svenska kyrkans skogar avsätts för fri utveckling så att ekologisk hållbar utveckling kan uppnås i Svenska kyrkans skogar. Vidare att upprätta en plan för bevarandet av den biologiska mångfalden i Svenska kyrkans skog och mark och en plan för kontinuerlig fortbildning för personal på alla nivåer som arbetar med skog-, jord- och markfrågor gällande långsiktigt hållbar utveckling.

Ekonomi- och egendomsutskottet behandlade motionen i betänkande EE 2012:4. Utskottet förordade avslag på motionen med följande motivering:

Utskottet har stor tilltro till den kompetens som finns inom stiftet i detta avseende och förordar därför att frågor om avsättning av mark till olika ändamål även fortsättningsvis ska hanteras av respektive stift... Mot bakgrund av att det redan idag bedrivs ett omfattande arbete inom de områden som motionären belyser, samt att utskottet anser att frågan om markavsättning ska hanteras av stiftet, föreslår utskottet avslag på motionen.

Detta blev även kyrkomötets beslut.

Vid 2013 års kyrkomöte behandlades motion 2013:32. Motionären föreslog i motionens punkt 1 att kyrkomötet skulle besluta uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att Svenska kyrkan skapar några skogsreservat, där olika svenska skogstyper kan räddas. Vidare behandlades motion 2013:78. I den motionen föreslog motionären att kyrkomötet skulle besluta uppdra till kyrkostyrelsen att stödja stiftet i deras förvaltning av skapelsen på ett hållbart och resursbevarande sätt genom att öka kunskapen om ekologiskt jordbruk, genom ökad kursverksamhet.

Ekonomi- och egendomsutskottet behandlade motionerna i betänkande EE 2013:4. Utskottet förordade avslag på motion 2013:32 med hänvisning till kyrkomötets behandling av motion 2012:9 från föregående år. Utskottet förordade även avslag på motion 2013:78 med följande motivering:

Stiftet arrenderar regelmässigt ut jordbruksmarken. Arrendeavtalen gäller i normalfallet under ett stort antal år. Genom att marken brukas av en arrendator är stiftets möjlighet att påverka inriktningen på arrendatorns verksamhet mycket begränsade ... Utskottet noterar även att ett av deluppdragen inom ramen för den statliga Miljömålsberedningen är att besvara frågan hur en hållbar användning av jordbruksmark kan åstadkommas. Denna frågeställning är central för varje jordbruksförvaltare. Utskottet förutsätter att såväl stiftet som kyrkostyrelsen bevakar Miljömålsberedningens arbete och slutsatser. Kyrkostyrelsen har enligt kyrkoordningen i uppgift att stödja stiftet i frågor som rör förvaltningen av prästlönetillgångarna. Mot bakgrund av att kyrkostyrelsen redan uppmärksammat frågan om ekologiskt jordbruk anser utskottet att motionen (2013:78) bör avslås.

Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Utskottets överväganden

Motion 2014:7

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:7.

Många stift förvaltar betydande arealer av jordbruksmark inom ramen för prästlönetillgångarna. Frågan om användningen av jordbruksmarken ur ett ekologiskt perspektiv är en viktig förvaltarfråga för stiftet och en fråga som utskottet erfar att stiftet tar på stort allvar. Stiftet arrenderar regelmässigt ut jordbruksmark och arrendeavtalen löper i normalfallet under en längre tid. Genom att marken brukas av en arrendator är stiftets möjlighet att påverka inriktningen på arrendatorns verksamhet mycket begränsade. En förändrad inriktning av markanvändningen kan därför i normalfallet ske först vid byte av arrendator. Frågan om ekologiskt jordbruk är även sammankopplad med den specifika fastighetens förutsättningar. Även ekonomiska aspekter kan vara avgörande vid valet av inriktning. Utskottet delar

motionärens uppfattning att det är viktigt att stiften har strategier för användning av jordbruksmarken med ekologisk inriktning. Att frågan lyftes under år 2013 av kyrkostyrelsen i samband med det årliga samrådet med stiften om förvaltningen av prästlönetillgångarna, där kunskapsfördjupning inom området genomfördes, välkomnas av utskottet.

Kyrkostyrelsen har enligt kyrkoordningen till uppgift att stödja stiften i frågor som rör förvaltningen av prästlönetillgångarna. Mot bakgrund av att kyrkostyrelsen tillsammans med stiften redan arbetar med frågan om ekologiskt jordbruk anser utskottet att motionen bör avslås.

Motionerna 2014:12 och 2014:82

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar avslå motion 2014:12 och motion 2014:82.

Utskottet delar motionärernas uppfattning om vikten av att prästlönetillgångarnas biologiska mångfald bevaras. Utskottet kan konstatera att kyrkostyrelsen genom sitt tillsynsuppdrag årligen följer upp statusen på stiftens arbete med hållbart skogsbruk. Här kan bland annat noteras att *Svenska kyrkans skogscertifiering* är en nybildad förening bland stiften som bl.a. upprätthåller miljöcertifiering vid förvaltning av prästlönetillgångarna genom skogscertifieringssystemen FSC och PEFC. Vidare erfar utskottet att 2013 års samråd om förvaltningen av prästlönetillgångarna innehöll kunskapsfördjupning inom området hållbart skogsbruk. Utskottet menar att det arbete som kyrkostyrelsen redan bedriver inom området tillsammans med stiften leder till slutsatsen att någon särskild reglering i kyrkoordningen eller särskilt uppdrag till kyrkostyrelsen inte behövs. Utskottet föreslår därför att motion 2014:12 punkterna 1 och 3 samt motion 2014:82 punkterna 1 och 2 avslås.

När det gäller den specifika frågan om avsättning av skog för ”fri utveckling” kan utskottet, i likhet med föregående års kyrkomöte, konstatera att det idag finns sådana avsättningsmål inom ramen för prästlönetillgångarnas miljöcertifiering. Dessa avsättningar motsvarar närmare nio procent av den produktiva skogsmarken. Golvet för dessa avsättningar är enligt FSC och PEFC fem procent, men eftersom prästlönetillgångarna inte avverkar skog med hög biologisk mångfald har dessa tillgångar en större areal skyddad. Utskottet har stor tilltro till den kompetens som stiftens besitter i detta avseende och som kyrkostyrelsen via sitt tillsynsuppdrag också har uppmärksammat. Utskottet ser därför inget behov av att ändra det förhållandet att frågor om avsättning av mark till olika ändamål hanteras av respektive stift. Utskottet föreslår mot denna bakgrund att motion 2014:12 punkt 2 avslås.

Utskottet delar uppfattningen att Svenska kyrkan i sin roll som förvaltare av skapelsen och bärare av kulturarvet ska vara ett föredöme även när det gäller hänsynen till fornlämningar och kulturarv i skogen. Utskottet konstaterar att Svenska kyrkan för närvarande inte äger prästlönetillgångarna men erfar att en statlig utredning i äganderättsfrågan inom kort väntas starta. Utskottet menar att framtagande av centrala strategier i samråd med myndigheter avseende kulturvård inom ramen för prästlönetillgångarna förutsätter att äganderättsfrågan fått sin lösning. Utskottet förordar därför att motion 2014:82 punkt 3 avslås.

Uppsala den 25 september 2014

På Ekonomi- och egendomsutskottets vägnar

Jan G Nilsson, ordförande

Jan Östlund, sekreterare

Beslutande: Jan G Nilsson, ordförande, Tommy Eriksson, Mats Ludvigsson, Gun Eriksson, Linn Berglin, Birgitta Söderfeldt, Peter Bernövall, Ragnhild Bertius, Anders Brunnstedt, Samuel Lilja, Peter Nordgren, Carina Håkansson, Magnus Ek, Rutger Gram och Heléne Lundström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Magnus Nilsson, Marie Johansson, Titti Ådén, Leif Grip, Linda Isberg, John-Erik Stureson, Kerstin Andersson-Carlsson, Åke Löfstrand, Margareta Andersson, Jan-Åke Isaksson, Dan Kareliusson och Carl-Henrik Henriz.

Biskop Hans-Erik Nordin har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Vi hade föreslagit att kyrkomötet uppdrar till kyrkostyrelsen att komma med förslag till kyrkomötet om sådan ändring i kyrkoordningen att det blir möjligt för stiftens att inleda ett arbete för att ställa om till ekologiskt och kretsloppsanpassat jordbruk.

Jag reserverar mig till förmån för bifall till motion 2014:7.

Heléne Lundström

Reservation 2

Som Sveriges största förvaltare av jordbruksmark och femte största skogsförvaltare är det viktigt att föregå med gott exempel. Så som Läronämndens yttrande uttrycker från skapelseberättelsen så är det människans ansvar att förvalta skapelsen. Svenska kyrkan har ett ekologiskt ansvar i miljö- och klimatfrågor. För att fullt ut ta det ansvaret behöver kyrkoordningen ändras, en plan för kontinuerlig fortbildning av berörd personal på alla nivåer upprättas. Att ha ett mätbart mål är nödvändigt att sträva mot.

Jag reserverar mig till förmån för bifall till motion 2014:12.

Heléne Lundström

Särskild mening

Då motion 2014:82 avslogs anser jag att den har ett innehåll som är av en sådan betydelse att denna måste bifallas.

Jan-Åke Isaksson

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2014:12y

Ekologiskt ansvar, miljö- och klimatfrågor

Läronämndens yttrande över motionerna 2014:7, 2014:12 och 2014:60

I inledningen till kyrkoordningens andra avdelning om församlingarna anges syftet med församlingens grundläggande uppgift: "... att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas."

Enligt skapelseberättelserna i Första Moseboken har människan ansvar att förvalta skapelsen. Jesus ger en vision av Guds rike som befriar och uppfordrar oss att dela evangelium och bygga en värld där Guds vilja sker.

Läronämnden menar att ett sådant förslag till ändring i kyrkoordningen som framförs i motionen 2014:12 står i överensstämmelse med Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära.

Uppsala den 27 augusti 2014

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Cristina Grenholm, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Hans-Erik Nordin, biskop Jan-Olof Johansson, biskop Johan Tyrberg, biskop Per Eckerdal, biskop Esbjörn Hagberg, biskop Tuulikki Koivunen Bylund, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Göran Eidevall, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannesson och Jesper Svartvik.

Kyrkomötet Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2014:2

Fördelning av vinsten från prästlönетillgångarna

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas två motioner som rör fördelning av vinsten från prästlönетillgångarna.

Motion 2014:8 föreslår att kyrkostyrelsen får i uppdrag att återkomma med förslag om ändring i kyrkoordningen att det blir möjligt för stiftens församlingar att fördela denna vinst mellan församlingarna på ett rättvisare sätt. Utskottet konstaterar att församlingarnas andelar i avkastningen från prästlönетillgångarna är lagskyddade, Svenska kyrkan kan därmed inte själv besluta om ändringar i dessa andelstal. Utskottet förordar därför avslag på motion 2014:8.

Motion 2014:33 föreslår att kyrkostyrelsen får i uppdrag att se över regelverket för utjämningssystemet för att optimera avkastningen från prästlönетillgångarna. Utskottet erfar att en översyn av utjämningssystemet som kyrkostyrelsen initierat för närvarande pågår. Denna översyn inkluderar den del av systemet som berör prästlönетillgångarna. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att motion 2014:33 avslås.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:8.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:33.

Motionernas förslag

Motion 2014:8 av Elsa Christersson och Carl-Henrik Henriz, Rättvisare fördelning av vinsten från prästlönетillgångarna

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att komma med förslag till kyrkomötet om sådan ändring i kyrkoordningen att det blir möjligt för stiftens församlingar att fördela vinsten från prästlönетillgångarna mellan församlingarna på ett mera rättvist sätt.

Motion 2014:33 av Mats Nilsson, Avkastningen på prästlönетillgångarna

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över regelverket för utjämningssystemet för att optimera avkastningen från prästlönетillgångarna.

Bakgrund

Bestämmelser i lagstiftningen och kyrkoordningen om andel i avkastningen från prästlönetillgångarna

Enligt lagen (1998:1952) om införande av lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan 10 § andra stycket har en församling eller samfällighet, som den 31 december 1999 enligt 41 kap. 11 och 28 §§ i kyrkolagen hade rätt till andel i avkastningen av prästlönetillgångarna, fortfarande samma rätt om inte annat anges i tredje stycket. Därvid ska fortfarande gälla att högst hälften av avkastningen får användas till andra kyrkliga ändamål. Enligt paragrafens tredje stycke krävs tillstånd av Kammarkollegiet för att göra ändringar i fråga om rätten till andel i avkastningen av prästlönetillgångarna. Därvid ska tillämpas de grunder för ändring som anges i 1 § i permutationslagen (1972:205) samt 3 och 4 §§ i samma lag.

Av 46 kap. 2 § andra stycket i kyrkoordningen framgår vidare, att församlingarna har andelar i avkastningen från prästlönetillgångarna efter hur stor del av tillgångarna som kommer från respektive församling.

Bestämmelser i kyrkoordningen om ekonomisk utjämning för stiftet

Enligt 44 kap. 16 § i kyrkoordningen kan stiftet få medel för sin verksamhet, *stiftsbidrag*.

Enligt 44 kap. 4 § i kyrkoordningen uttas årligen en särskild utjämningsavgift. Avgiften är femtio procent av den nettovinst som uppkommer under räkenskapsåret på förvaltningen av prästlönetillgångarna. Nettovinsten på förvaltningen av prästlönefastigheterna utgörs av vad som återstår av vinsten från den samlade förvaltningen av denna egendom efter det att stiftet har avsatt de medel som behövs för förvaltningen av egendomen. Nettovinsten av prästlönefondens förvaltning utgörs av avkastningen under räkenskapsåret, minskad med ett belopp som har avsatts för att säkra fondkapitalet mot inflationen. Samtidigt som vinstmedel av förvaltningen betalas ut till församlingarna får stiftet tillgodogöra sig särskild utjämningsavgift med högst samma belopp. Om avgiften överstiger stiftets bruttobidrag inom ramen för det nationella utjämningssystemet, ska prästlönetillgångarna betala in den överskjutande delen av avgiften till den nationella nivån.

Den sista meningen om betalning av överskjutande särskild utjämningsavgift i bestämmelsen ovan är ny och trädde i kraft den 1 januari 2013. Ett enligt Ekonomi- och egendomsutskott i 2012 års kyrkomöte anförde följande vid sin behandling av kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2012:3, kapitel 5 Särskild utjämningsavgift. Utskottet delar kyrkostyrelsens uppfattning att det inte är rimligt att betydande belopp ska tillfalla ett eller flera stift enbart på grund av en bestämmelse, som i efterhand har visat sig vara felaktigt utformad. Utskottet syftade då på den utväxling av stiftsbidrag och särskild utjämningsavgift som genomfördes per den 1 januari 2005 genom ändring av nämnda bestämmelse i kyrkoordningen om särskild utjämningsavgift. Före 2005 betalade prästlönetillgångarna in hela den särskilda utjämningsavgiften från förvaltningen av prästlönetillgångarna till den nationella nivån. Det utredningsarbete som ledde till att stiftet enligt kyrkoordningen istället skulle få tillgodogöra sig särskild utjämningsavgift, förutsåg inte att särskild utjämningsavgift för vissa stift under vissa år kunde överstiga det stiftsbidrag brutto som stiftet får av den nationella nivån. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

I december 2012 fastställde kyrkostyrelsen *Direktiv till utredningen om Svenska kyrkans fastigheter och utjämningsystem*. Utredningen ska lägga fram sina förslag till kyrkostyrelsen senast den 15 april 2015. Enligt direktiven vad gäller utjämnings-systemet ska utredningen bland annat utvärdera systemets måluppfyllelse och utformning och föreslå förändringar av utjämnningen i Svenska kyrkan. I utredningen inkluderas inkomst- och kostnadsutjämnning, stiftsbidrag och särskild utjämningsavgift, men inte den allmänna utjämningsavgiften.

Utskottets överväganden

Motion 2014:8

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:8.

Utskottet konstaterar att den utdelning från prästlönetillgångarna som stiften varje år gör till församlingar och pastorat beräknas efter lagskyddade andelstal som respektive församling har. Dessa andelstal kan endast ändras av Kammarkollegiet efter särskild prövning. Svenska kyrkan äger därmed inte själv frågan hur de vinst-medel som delas ut från prästlönetillgångarna ska fördelas mellan församlingarna.

Utskottet föreslår mot denna bakgrund att motionen avslås.

Motion 2014:33

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:33.

Utskottet erfar att kyrkostyrelsen tillsatt en utredning som för närvarande gör en översyn av Svenska kyrkans utjämningsystem och som ska lämna sina förslag till kyrkostyrelsen i april 2015. I den utredningen inkluderas den särskilda utjämningsavgiften, som utgör den del av utdelningen från prästlönetillgångarna som tillfaller utjämningsystemet. Det skulle mot den bakgrunden vara olämpligt att i nuläget ge kyrkostyrelsen ett utredningsuppdrag som rör utjämningsystemet.

Utskottet föreslås därför att motionen avslås.

Uppsala den 25 september 2014

På Ekonomi- och egendomsutskottets vägnar

Jan G Nilsson, ordförande

Jan Östlund, sekreterare

Beslutande: Jan G Nilsson, ordförande, Tommy Eriksson, Mats Ludvigsson, Gun Eriksson, Linn Berglin, Birgitta Söderfeldt, Peter Bernövall, Ragnhild Bertius, Anders Brunnstedt, Samuel Lilja, Peter Nordgren, Carina Håkansson, Magnus Ek, Rutger Gram och Heléne Lundström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Magnus Nilsson, Marie Johansson, Titti Ådén, Leif Grip, Linda Isberg, John-Erik Stureson, Kerstin Andersson-Carlsson, Åke Löfstrand, Margareta Andersson, Jan-Åke Isaksson, Dan Kareliusson, Carl-Henrik Henriz och Marie-Helena Fjällås.

Biskop Hans-Erik Nordin har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Vi föreslog att Svenska kyrkans prästlönetillgångar genom en ändring i kyrkoordningen förändras så att andelarna till församlingarna blir mer rättvist fördelade än för närvarande, där fördelningen ytterst sett går tillbaka på donationer under 1300-talet.

Jag reserverar mig till förmån för bifall till motion 2014:8.

Heléne Lundström

Kyrkomötet Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2014:3

Tillgänglighet i kyrkor och andra lokaler

Sammanfattning

I betänkandet behandlas två motioner kring tillgänglighetsfrågor i kyrkor och andra lokaler.

I motion 2014:13 föreslås kyrkomötet besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att rekommendera församlingarna att personal och förtroendevalda ska undvika användande av parfym vid förrättningar och möten samt att rengöringsprodukter ersätts med parfymfria alternativ. Utskottet konstaterar att dessa frågor ska hanteras lokalt inom ramen för gällande lagstiftning kring systematiskt arbetsmiljöarbete. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

I motion 2014:19 föreslås att kyrkomötet beslutar uttala sig för att olika typer av assistanshundar med förare ska var välkomna i Svenska kyrkans lokaler. Utskottet anser att denna fråga ligger inom ramen för det lokala ansvaret för tillgänglighetsfrågor och därmed ska hanteras lokalt. Utskottet föreslår därmed att motionen avslås.

Till betänkandet finns två reservationer.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:13 punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:13 punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:13 punkt 3.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:19.

Motionernas förslag

Motion 2014:13 av Terence Hongslo m.fl., Ökad tillgänglighet för allergiker i kyrkans lokaler

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att på lämpligt sätt rekommendera att kyrkans personal undviker att använda parfym vid kyrkliga förrättningar.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdrag till kyrkostyrelsen att på lämpligt sätt rekommendera att de förtroendevalda undviker att använda parfym vid möten för förtroendevalda.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att på lämpligt sätt rekommendera församlingar och andra lokalansvariga att ersätta alla tvålar, tvättmedel och olika rengöringsmedel med motsvarande parfymfria produkter.

Motion 2014:19 av Brigitta Söderfeldt m.fl., Tillgänglighet i Svenska kyrkans kyrkor och andra lokaler för hundar för funktionshindrade

Kyrkomötet beslutar att uttala sig för att ledarhund, assistanshund, servicehund eller signalhund är välkomna med sin förare i Svenska kyrkans kyrkobyggnader och andra lokaler.

Bakgrund**Lagstiftning kring arbetsmiljö- och tillgänglighetsfrågor**

Enligt arbetsmiljölagen (1977:1160) åligger det en arbetsgivare att vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga att arbetstagaren utsätts för ohälsa eller olycksfall. Vidare har arbetsgivaren skyldighet att systematiskt planera, leda och kontrollera verksamheten samt att anpassa arbetsförhållanden till människors olika förutsättningar.

I diskrimineringslagen (2008:567) finns skydd mot diskriminering på grund av funktionshinder.

Kyrkomötets tidigare ställningstaganden

Kyrkomötet behandlade senast år 2004 ett flertal motioner som berörde tillgänglighet, dock med huvudsakligt fokus på funktionshinder kring hörsel och syn, såsom motion 2005:25 *Handlingsplan för handikappfrågor*, motion 2004:26 *Riktlinjer för hörselfrågor* samt motion 2004:57 *Situationen för blinda och synskadade inom Svenska kyrkan*.

Kyrkolivsutskottet föreslog i sitt betänkande Kl 2004:5 avslag på samtliga motioner men hänvisade i betänkandet bland annat till den av riksdagen fastställda Nationell handlingsplan för handikappolitiken 2000. Utskottet påtalade särskilt att handlingsplanen gäller för alla delar av samhället, även kyrkor och församlingar. År 2008 uppdaterades den nationella handlingsplanen för handikappfrågor av riksdagen och nuvarande plan avser perioden 2008–2016.

Utskottet hänvisade även till plan- och bygglagen (2010:900) som innehåller allmänna bestämmelser om byggande och som 2010 fick ett tillägg om eliminering av enkla hinder för tillgänglighet till offentliga lokaler. Lagen gäller alla lokaler där allmänheten har tillträde, såsom kyrkor och församlingshem, och vid ny-, om- eller tillbyggnad.

I samband med 2006 års kyrkomöte ställdes en fråga i kyrkomötet, 2006:2, *Kan kyrkostyrelsen stödja församlingarnas arbete för ökad tillgänglighet?* Frågan för- anleddes delvis av en allergirelaterad händelse under pågående kyrkomöte. Kyrkostyrelsen angav i sitt svar att "... alla delar av kyrkan har ett ansvar för att göra kyrkan och dess verksamhet tillgänglig för alla utifrån den enskildes förutsättningar". Vidare angavs att arbetet från nationell nivå fokuserar på tillgänglighet via webben, via utlandsförsamlingarna samt genom exempelvis samverkan kring telefoni.

Ökad tillgänglighet för allergiker i kyrkans lokaler

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar avslå motion 2014:13.

Utskottet konstaterar att det åligger den enskilde arbetsgivaren att arbeta förebyggande med det systematiska arbetsmiljöarbetet och att allergier torde vara en av de aspekter som där bör belysas. Den lokala lösningen kan därefter infogas i församlingens eller pastoratets policydokument och kommuniceras internt.

Med anledning av ovanstående föreslår utskottet att motionen avslås.

Tillgänglighet i Svenska kyrkans kyrkor och andra lokaler för hundar för funktionshindrade

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar avslå motion 2014:19.

Utskottet menar att ett generellt uttalande till förmån för en specifik grupp av funktionshinder kan komma att tolkas som att vissa funktionshinder har företräde framför andra. Det är därför utskottets mening att denna fråga bör hanteras lokalt utifrån aktuella förutsättningar och gällande diskriminerings- och tillgänglighetslagstiftning. Det lokala förhållningssättet kan därefter infogas i församlingens eller pastoratets policydokument.

Utskottet konstaterar också att i de fall nationell nivå fastställer rekommendationer eller policydokument är dessa endast giltiga för den nationella nivåns verksamhet och inte bindande för övriga delar av trossamfundet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår utskottet att motionen avslås.

Uppsala den 25 september 2014

På Ekonomi- och egendomsutskottets vägnar

Jan G Nilsson, ordförande

Liselotte Ågren, sekreterare

Beslutande: Jan G Nilsson, ordförande, Tommy Eriksson, Mats Ludvigsson, Gun Eriksson, Linn Berglin, Birgitta Söderfeldt, Peter Bernövall, Ragnhild Bertius, Anders Brunnstedt, Samuel Lilja, Peter Nordgren, Carina Håkansson, Magnus Ek, Rutger Gram och Heléne Lundström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Magnus Nilsson, Marie Johansson, Titti Ådén, Leif Grip, Linda Isberg, John-Erik Sturesson, Kerstin Andersson-Carlsson Åke Löfstrand, Margareta Andersson, Jan-Åke Isaksson, Dan Kareliusson, Carl-Henrik Henriz och Marie-Helena Fjällås.

Biskop Hans-Erik Nordin har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Jag reserverar mig mot beslutsförslaget att avslå Motion 2014:13 av Terence Honglo m.fl., Ökad tillgänglighet för allergiker i kyrkans lokaler.

Kyrkostyrelsen angav i sitt svar 2006 att "alla delar av kyrkan har ett ansvar för att göra kyrkan och dess verksamhet tillgänglig utifrån den enskildes förutsättningar". Arbetet på nationell nivå fokuserar enligt kyrkostyrelsens svar 2006 "på tillgänglighet via webben, via utlandsförsamlingarna samt genom exempelvis samverkan kring telefoni".

Motionens intention är att öka tillgängligheten för allergiker när det gäller att kunna delta i t.ex. kyrkliga förrättningar och att kunna ställa upp som förtroendevald. Det är inte möjligt att delta i t.ex. gudstjänster, begravningar eller förtroendevaldas möten via webben eller telefon. Kyrkomötet bör därför uppdra till kyrkostyrelsen att gå vidare och fokusera på hur alla oavsett funktionshinder ska kunna vistas i kyrkans lokaler och delta i kyrkans verksamhet och demokratiska organ. Att utfärda en rekommendation om att undvika parfym och övergå till användning av oparfymerade produkter i kyrkans lokaler är en enkel och kostnadsneutral åtgärd. Svenska kyrkan bör vara en föregångare när det gäller arbetet för ökad tillgänglighet.

Med anledning av ovanstående reserverar jag mig till förmån för bifall för motion 2014:13.

Heléne Lundström

Reservation 2

Jag reserverar mig till förmån för bifall för motion 2014:19.

Birgitta Söderfeldt

Kyrkomötet Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2014:4

Ekoteologisk professur

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:16 som föreslår att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att möjliggöra införandet av en professur i ekoteologi vid något av universiteten i vårt land. Utskottet konstaterar att det är universiteten och högskolorna som självständigt inrättar och finansierar professurer. I dagsläget finns det inte någon professur i ekoteologi vid något lärosäte. Om kyrkostyrelsen ska möjliggöra införandet av en professur i ekoteologi krävs det att styrelsen donerar pengar till något universitet som är berett att inrätta en sådan professur. Donationen måste vara så stor att dess avkastning långsiktigt kan bekosta alla kostnader för professuren. Då intresset för hållbarhetsfrågor är stort både inomkyrkligt och i samhället menar utskottet att efterfrågan på kurser i ekoteologi kan komma att öka, vilket på sikt kan leda till en uppbyggnad av ekoteologi som ett eget ämne och att en professur inrättas. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att motionen ska avslås.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:16.

Motionens förslag

Motion 2014:16 av Ylva Wahlström m.fl., Ekoteologisk professur

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att möjliggöra införandet av en ny professur i ekoteologi vid något av universiteten i vårt land.

Bakgrund

Inrättande av professurer sker av universitetens och högskolornas styrelser och oftast mot bakgrund av en lång diskussion inom fakulteten där det har framkommit att ämnesområdet för professuren är angeläget och att det finns finansiering för en sådan professur.

Därutöver kan förekomma så kallade donationsprofessurer, där en extern donator tillskjuter medel för avlöning av en professor som anställs vid universitetet. Professuren tillsätts enligt universitets regelverk och donator har inte något inflytande över tillsättningsförfarandet. För att inrätta en donationsprofessur krävs att donatorn till universitetet överlämnar en penningssumma av sådan omfattning att avkastningen långsiktigt täcker professurens årliga kostnader.

Enligt uppgift kostar en professur för närvarande cirka 1,3 miljoner kronor per år, vilket avser lön, lönebikostnader och overheadkostnader. Därtill kommer profes-

sorns verksamhetskostnader. Den senast tillkomna donationsprofessuren vid Uppsala universitet är Hans Rausing-professuren i vetenskapshistoria, som bekostas genom avkastningen från en år 2002 gjord donation om 30 miljoner kronor. Vid Uppsala universitet finns sedan länge donationsprofessuren Gustaf Leanders professur i missionsvetenskap.

Om det finns en kompetent person inom en organisation utanför universiteten, som skulle tillföra vetenskaplig kompetens samt bidra till förstärkning av forskarmiljön och fakultetens verksamhet kan denne under en begränsad tid förordnas som så kallad adjungerad professor vid en fakultet. Det är fakulteten som tar initiativet till ett sådant förordnande. Alla kostnader bestrids av den organisation där personen har sin ordinarie anställning. Från Svenska kyrkan finns för närvarande en sådan professorsadjungering i etik, särskilt mänskliga rättigheter, vid Uppsala universitet.

Ämnet ekoteologi får uppfattas som en av flera specialinriktningar inom de akademiska disciplinerna systematisk teologi och etik och ligger nära det som vid fakulteterna kallas miljöetik. Någon professur i ekoteologi finns inte vid något svenskt lärosäte. Däremot har såväl kurser kunnat erbjudas som forskning bedrivits inom ramen för existerande ämnesområden. Kurser i ämnet ges i den utsträckning som det finns tillräckligt antal studenter som efterfrågar sådana kurser.

Vid 2012 års kyrkomöte behandlades en motion där motionären föreslog att kyrkostyrelsen skulle ta initiativ till att bl.a. modern ekoteologi införs i såväl grundutbildningen som i den senare pastorala och teologiska fördjupningen för blivande präster, pedagoger och diakoner. I betänkande K1 2012:2 föreslog Kyrkolivsutskottet avslag på motionen och framhöll bl.a. att de konkreta kursplanerna för Svenska kyrkans utbildningar fastställs lokalt av varje utbildningsanordnare. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:16.

När universitet och högskolor inrättar professurer sker det oftast mot bakgrund av långa diskussioner inom fakulteterna, där diskussionerna utmynnar i att ämnesområdet för professuren är angeläget och att fakulteten långsiktigt kan finansiera en sådan professur. Om inte något universitet eller någon högskola gör en sådan prioritering och inrättar en ekoteologisk professur kan en utomstående donera medel till något lärosäte, som är berett att inrätta professuren. Om kyrkostyrelsen ska möjliggöra införandet av en professur i ekoteologi krävs att styrelsen donerar en så stor summa pengar att avkastningen av donationen långsiktigt täcker årslönen för professorn och alla övriga verksamhetskostnader kopplade till professuren.

Biskopsbrevet om klimatet har rönt stor uppmärksamhet och intresset för hållbarhetsfrågor är stort både inomkyrkligt och i övriga samhället. Utskottet menar att detta kan medföra att efterfrågan på kurser i ekoteologi kommer att öka, vilket på sikt kan leda till att det sker en uppbyggnad av ekoteologi som ett eget ämne inom universiteten och att en professur inrättas.

Mot denna bakgrund föreslår utskottet att motionen ska avslås.

På Ekonomi- och egendomsutskottets vägnar

Jan G Nilsson, ordförande

Lena Källgren Rommel, sekreterare

Beslutande: Jan G Nilsson, ordförande, Tommy Eriksson, Mats Ludvigsson, Gun Eriksson, Linn Berglin, Birgitta Söderfeldt, Peter Bernövall, Ragnhild Bertius, Anders Brunnstedt, Samuel Lilja, Peter Nordgren, Carina Håkansson, Magnus Ek, Rutger Gram och Heléne Lundström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Magnus Nilsson, Marie Johansson, Titti Ådén, Leif Grip, Linda Isberg, John-Erik Sturesson, Kerstin Andersson-Carlsson, Åke Löfstrand, Margareta Andersson, Jan-Åke Isaksson, Dan Kareliusson, Carl-Henrik Henriz och Marie-Helena Fjällås.

Biskop Hans-Erik Nordin har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Klimatet och miljöproblemen blir alltmer överskuggande för mänskligheten, för skapelsen i sin helhet och för jordens överlevnad. Koldioxid- och metanutsläppen gör att jordens medeltemperatur stiger alltmer med följd att översvämningar, torka, häftiga oväder ökar, att livsbetingelserna för både djur och natur försämras och ibland katastrofer inträffar.

Därför har Miljöpartister i Svenska kyrkan lagt motionen om en ekoteologisk professur. Intentionen var att få stöd av utskottet för att motionen skulle behandlas positivt av kyrkomötet och kyrkostyrelsen. Inte för att genast inrätta en sådan här professur eftersom det är en lång väg med frågan om finansiering m.m.

Vi tror att behovet är stort eftersom miljö- och klimatfrågorna kommer mer och mer på den kyrkliga agendan. Då måste vi också ha ett gediget teologiskt underlag, som en sådan här professur kan ge. Så är det t.ex. fortfarande mycket ovanligt med förkunnelse om sådana här frågor, fastän kyrkoårets texter ofta inbjuder till det. En teologisk, etisk grund, en skapelseteologi är ju också grunden till kyrkans och församlingarnas praktiska åtgärder i miljöfrågor.

Jag reserverar mig till förmån för bifall till motionen.

Heléne Lundström

Kyrkomötet Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2014:5

Kontanthantering

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2014:42 som föreslår att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att utreda Svenska kyrkans framtida kontanthantering mot bakgrund av samhällets förändring från kontant- till kortsamhälle. Utskottet konstaterar att ett uppdrag avseende ärendet pågår och att motionen därmed bör avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:42.

Motionens förslag

Motion 2014:42 av Berth Löndahl, Kontanthantering

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda den framtida kontanthantering i Svenska kyrkan.

Bakgrund

Frågan om kontanthantering inom Svenska kyrkan har tidigare delvis behandlats vid 2011 års kyrkomöte med anledning av motion 2011:43 *Framtida modell för kollektupptagning* samt vid 2013 års kyrkomöte vid behandling av motion 2013: 74 *Nya sätt att ge kollekt*. Båda dessa motioner hade kollektupptagningen som fokus. I motion 2011:43 föreslogs att kyrkomötet skulle besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda en framtida modell för kollektupptagning och i motion 2013:74 att kyrkomötet skulle besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheterna till alternativa sätt att ta upp kollekten i gudstjänsten. Båda motionerna berörde även övrig kontanthantering inom Svenska kyrkan och lyfte fram den utveckling som skett i samhället i övrigt kring svårigheter med och kostnader kring hantering av kontanter.

Ekonomi- och egendomsutskottet hänvisade i sitt betänkande EE 2011:6 till den nationella nivåns löpande bevakning kring utvecklingen för att säkerställa moderna och flexibla lösningar för givande i olika former samt till arbetet med den nya kyrkohandboken avseende kollektupptagning:

Kontanthantering i samhället minskar över tid. Utskottet delar motionärens uppfattning att framväxten av nya betalningsformer ställer nya krav på Svenska kyrkan. Kollekten är en viktig del av gudstjänsten och även en viktig intäktskälla för Svenska kyrkan i allmänhet och för kyrkans närstående organisationer i synnerhet.

Rent administrativt är kontanthantering förenad med kostnader och andra svårigheter. Utskottet kan konstatera att kollekt- och betalsystemet (KOB) har bidragit till att minska kollektadministrationen. Trots detta är dock hanteringen fortsatt kostsam. Ett tydligt tecken på att det finns en kyrklig beredskap för att möta nya betalningsformer är den möjlighet som nu finns att lämna gåvor via SMS.

För att ”framtidssäkra” kollekterna, och därmed möjliggöra kollekt i annan form än kontanter, är det enligt utskottet viktigt att frågan beaktas inom ramen för arbetet med kyrkohandboken.

Mot bakgrund av att det pågick arbete i den riktning som motionären önskade, föreslog utskottet att motionen skulle avslås vilket även blev kyrkomötets beslut.

Vid behandling av motion 2013:74 hänvisade Gudstjänstutskottet i sitt betänkande G 2013:3 till ovanstående skrivning. Ekonomi- och egendomsutskottet föreslår i sitt yttrande 2013:2y med anledning av motionen att den ska bifallas och konstaterar att Handbokskommittén inte behandlat frågan i sitt förslag till ny handbok. Gudstjänstutskottet föreslog med anledning motionen att kyrkomötet skulle ge kyrkostyrelsen i uppdrag att ta fram och erbjuda församlingarna kostnadseffektiva system för kollekthantering, innefattande fler sätt att ge kollekt än genom kontanter. Kyrkomötet följde utskottets förslag.

Kyrkostyrelsen skriver när den återrapporterar uppdraget i sin skrivelse KsSkr 2014:2 *Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2013*, Bilaga 2 följande:

Även om uppdraget främst avser kollekthantering ser vi också andra områden, inom främst församlingsarbetet, där det torde vara intressant att finna och erbjuda effektiva alternativ till kontanthantering. Kollekten innehar dock en särställning, bland annat genom den tradition och teologiska innebörd som den också ger uttryck för, varvid det är angeläget att även inhämta synpunkter utöver de strikt kostnadseffektiva och administrativa aspekterna.

För närvarande pågår en kartläggning över aktörer och produkter som kan vara av intresse för det fortsatta arbetet. Samtidigt kan noteras, bland annat från annonser i Kyrkans Tidning, att vissa initiativ inom detta område redan tagits inom Svenska kyrkans organisation. Att sprida goda exempel är angeläget men lösningarna måste prövas utifrån såväl kostnadsmässiga, tekniska och säkerhetsmässiga aspekter som symboliska.

Ambitionen är att senast i november 2014 presentera ett ställningstagande avseende eventuell upphandling samt förslag till hur fortsatt arbete med uppdraget ska bedrivas.

Enligt uppgift pågår detta arbete enligt plan men troligtvis kommer ovanstående ställningstagande, med hänvisning till att uppdraget utvidgats, ta något längre tid att ta fram. Upphandling av olika tjänster sker efterhand som olika modeller prövas och utvärderas.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:42.

Utskottet konstaterar att kyrkostyrelsens pågående projekt om kontanthantering verkar i motionen anda. Det har även utvidgats till att omfatta andra delar av kontanthanteringen utöver det som är kopplat till kollekthantering, såsom exempelvis insamlingsverksamhet och serveringsintäkter.

Inom projektet kartläggs, prövas, utvärderas och upphandlas olika alternativ till kontanthantering. Information om alternativa lösningar kommer löpande att publiceras på intranätet och de upphandlade tjänsterna kommer att erbjudas församlingar och pastorat.

Med anledning av ovanstående föreslår utskottet att motionen avslås.

Uppsala den 25 september 2014

På Ekonomi- och egendomsutskottets vägnar

Jan G Nilsson, ordförande

Liselotte Ågren, sekreterare

Beslutande: Jan G Nilsson, ordförande, Tommy Eriksson, Mats Ludvigsson, Gun Eriksson, Linn Berglin, Birgitta Söderfeldt, Peter Bernövall, Ragnhild Bertius, Anders Brunnstedt, Samuel Lilja, Peter Nordgren, Carina Håkansson, Magnus Ek, Rutger Gram och Heléne Lundström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Magnus Nilsson, Marie Johansson, Titti Ådén, Leif Grip, Linda Isberg, John-Erik Stureson, Kerstin Andersson-Carlsson Åke Löfstrand, Margareta Andersson, Jan-Åke Isaksson, Dan Kareliusson, Carl-Henrik Henriz och Marie-Helena Fjällås.

Biskop Hans-Erik Nordin har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2014:6

Central upphandling av miljöcertifierad el

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:45 som föreslår att kyrkostyrelsen ska undersöka möjligheten av ett centralt avtal för upphandling av miljöcertifierad el från vatten- och/eller vindkraft. Utskottet konstaterar att det finns ett centralt ramavtal med ett elbolag som producerar miljöcertifierad el och att det finns liknade ramavtal i flera stift. Dessa avtal har församlingar och pastorat möjlighet att avropa. Utskottet föreslår därför att motionen ska avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:45.

Motionens förslag

Motion 2014:45 av Berth Löndahl och Leif Nordlander, Central upphandling av miljöcertifierad el

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka möjligheten av ett centralt avtal för upphandling av miljöcertifierad el från vatten- och/eller vindkraft.

Bakgrund

Trossamfundet Svenska kyrkan har under innevarande år ingått avtal med Upplands Energi AB om att köpa miljömärkt el. Avtalet är ett ramavtal till vilket församlingar, pastorat, stift samt de av Svenska kyrkan förvaltade prästlönetillgångarna och deras arrendatorer kan ansluta sig. För närvarande har förutom Trossamfundet Svenska kyrkan, Uppsala stift, ett antal församlingar och pastorat i Uppsala stift samt några enstaka församlingar och pastorat i andra stift avropat avtalet.

Enligt 46 kap. 5 a § i kyrkoordningen har kyrkostyrelsen tillsyn över stiftens förvaltning av prästlönetillgångarna. Med anledning av detta sammanställer kyrkokansliet årligen en rapport över stiftens förvaltning. I dessa rapporter har det framkommit att flertalet stift är i sina förvaltningar inriktade på att etablera sig inom vindkraftproduktionen, där den vanligaste formen är utarrendering av mark för uppförande av vindkraftverk. I exempelvis Göteborgs stift invigdes i fjol två vindkraftverk. Det ena ägs av prästlönetillgångarna och det andra av Stiftsvinden 1, Göteborg ekonomisk förening. Vid invigningen ingick 17 församlingar och pastorat som delägare i föreningen.

Kyrkvinden ekonomisk förening är en kooperativ ekonomisk förening som har till ändamål att främja sina medlemmars intressen genom att förmedla och i egen regi eller genom samarbetspartner producera miljövänlig elkraft, främst med

vindkraftverk. Av årsredovisningen för räkenskapsåret 2013 framgår att föreningen under år 2013 hade 87 medlemmar och av dessa var 58 stycken församlingar, samfälligheter och stift. Övriga medlemmar var förtroendevalda och anställda i Svenska kyrkan.

Vid 2011 års kyrkomöte behandlade Ekonomi- och egendomsutskottet i betänkandet EE 2011:5 en motion i samma ämne. Utskottet föreslog avslag på motionen med följande motivering:

Motionärens tanke är tilltalande men utskottet ställer sig tveksamt till om ett centralt avtal med en elleverantör skulle vara det optimala för Svenska kyrkan. Utskottet upplever inte heller att det finns någon större efterfrågan på en sådan central lösning. I några stift har församlingar och samfälligheter redan möjlighet att ansluta sig till ramavtal som stiftet tecknat med elbolag som producerar miljöcertifierad el.

Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:45.

Utskottet noterar att det finns ett centralt ramavtal om miljömärkt el, som alla församlingar, pastorat och stift kan ansluta sig till. Som utskottet har erfarit finns det även liknande ramavtal i flera stift som församlingar och pastorat kan avropa. Dessutom är flera stift på olika sätt engagerade i produktionen av miljövänlig el, exempelvis genom att etablera sig inom vindkraftproduktion.

Mot denna bakgrund föreslår utskottet att motionen ska avslås.

Uppsala den 25 september 2014

På Ekonomi- och egendomsutskottets vägnar

Jan G Nilsson, ordförande

Lena Källgren Rommel, sekreterare

Beslutande: Jan G Nilsson, ordförande, Tommy Eriksson, Mats Ludvigsson, Gun Eriksson, Linn Berglin, Birgitta Söderfeldt, Peter Bernövall, Ragnhild Bertius, Anders Brunnstedt, Samuel Lilja, Peter Nordgren, Carina Håkansson, Magnus Ek, Rutger Gram och Heléne Lundström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Magnus Nilsson, Marie Johansson, Titti Ådén, Leif Grip, Linda Isberg, John-Erik Sturesson, Kerstin Andersson-Carlsson, Åke Löfstrand, Margareta Andersson, Jan-Åke Isaksson, Dan Kareliusson, Carl-Henrik Henriz och Marie-Helena Fjällås.

Biskop Hans-Erik Nordin har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2014:7

Inför ett golv för kyrkoavgiften

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:49, där kyrkostyrelsen föreslås få i uppdrag att utreda möjligheterna att införa ett golv för kyrkoavgiften.

Utskottet noterar att nuvarande lagstiftning om kyrkoavgift påbjuder att den som tillhör Svenska kyrkan ska betala kyrkoavgift och att denna avgift ska beräknas som en procentsats på medlemmens kommunalt beskattningsbara inkomst. Svenska kyrkan äger därmed inte själv frågan om att göra undantag från uppbördsreglerna kring kyrkoavgiften, som exempelvis ett införande av ett golv för avgiften skulle innebära. Utskottet menar därför att motionärens förslag ska avslås.

Utskottet vill samtidigt understryka vikten av frågan som väcks i motionen om hur Svenska kyrkan kan värna och hjälpa de svagaste i samhället. I fall liknande det som tas upp i motionen sker det sannolikt bäst genom lokala initiativ inom pastoraten.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå 2014:49.

Motionens förslag

Motion 2014:49 av Hanna Unger, Inför ett golv för kyrkoavgiften

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheterna att införa ett golv för kyrkoavgiften.

Bakgrund

De grundläggande bestämmelserna om kyrkoavgiften finns i 7–8 §§ i lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan där det framgår att den som tillhör Svenska kyrkan ska betala kyrkoavgift och vem som beslutar om avgiften. Lagen (1998:1593) om trossamfund 16 § innehåller bestämmelser om den statliga uppbördshjälpen. I lagen (1999:291) om avgift till registrerat trossamfund 4 § framgår att kyrkoavgiften beräknas på medlemmarnas kommunalt beskattningsbara inkomster. 42 kap. 1–5 §§ i kyrkoordningen innehåller regler om kyrkoavgiften.

Kyrkomötets behandling av frågan om tak och golv 2002–2005

Kyrkoavgiften har behandlats vid flertalet kyrkomöten efter kyrkoordningens tillkomst. Frågan om befrielse från kyrkoavgift för dem som har de lägsta inkomsterna, vilket den aktuella motionen handlar om, togs upp i en motion år 2002. Kyrkomötet

gav då kyrkostyrelsen i uppdrag att göra en utredning om olika frågor angående kyrkoavgiften.

Vid 2004 års kyrkomöte behandlades flera motioner som handlade om kyrkoavgiften. I en av dessa motioner 2004:7 föreslogs att en högsta kyrkoavgift skulle införas. Läronämnden sade i sitt yttrande över motionen att det var ”teologiskt viktigt att aktualisera de ekonomiskt sämst ställdas villkor för erläggande av kyrkoavgift”. Ekonomi- och egendomsutskottet föreslog i sitt betänkande EE 2004:1 att kyrkomötet skulle avslå motionen men man efterlyste en samlad bedömning av alla utredningar som berörde kyrkoavgiftsfrågan. Kyrkomötet följde utskottets förslag.

Vid 2005 års kyrkomöte behandlades motion 2005:11 om de ekonomiskt sämst ställdas möjlighet att kvarstå som medlemmar i Svenska kyrkan. Kyrkomötet avtog motionen med hänvisning till den utredning som kyrkostyrelsen hade initierat.

Kyrkostyrelsens behandling av utredningsuppdraget från 2002

Rapporten Tak och golv för kyrkoavgiften

Kyrkostyrelsen fick vid sitt sammanträde i oktober 2004 en presentation av rapporten *Tak och golv för kyrkoavgiften – kartläggning av uppbördstekniska förutsättningar m.m.* Styrelsen beslutade med anledning av rapporten att arbetet inledningsvis skulle inriktas på frågan om återbetalning av kyrkoavgiften – detta uppdrag hade beslutats av 2003 års kyrkomöte – och att ärendet om införande av tak och/eller golv skulle återkomma till styrelsen. Detta skedde i april 2005 då en promemoria i frågan presenterades. Redovisningen tog främst sikte på frågan om golv, dvs. en lägsta nivå för kyrkoavgiften. Promemorian hade sin utgångspunkt i rapporten från 2004. Två vägar som vardera rymde flera alternativ presenterades:

- Alternativ A. Man bestämmer en lägsta nivå på beskattningsunderlaget. Det innebär att bara de som tjänar mer än en viss inkomst behöver betala kyrkoavgift, till exempel 40 000 kronor per år.
- Alternativ B. Man bestämmer att kyrkoavgift bara tas ut om den uppgår till ett visst belopp, till exempel 400 kronor. Man sätter alltså en lägsta nivå på själva avgiften.

Eftersom kyrkoavgiftssatsen varierar mellan församlingarna leder dessa alternativ till olika resultat. Vid alternativ A skulle den lägsta debiterade kyrkoavgiften hamna på olika nivåer beroende på var man bor. Vid alternativ B skulle den lägsta inkomsten för dem som betalar kyrkoavgift hamna på olika nivåer. Promemorian redovisade för- och nackdelar med vardera alternativet. Det påpekades att införandet (av åtminstone tak för avgiften) skulle förutsätta en översyn av utjämnings-systemet. Dessutom noterades att införande av golv skulle medföra att avgiftsunderlaget för vissa sociala förmåner skulle öka och avgiften därmed höjas. Vidare innehöll promemorian en översikt av fortsatta åtgärder. Styrelsen uppdrog åt kyrkokansliet att göra en fortsatt analys av såväl ekonomiska som övriga konsekvenser av införandet av tak och golv.

Fortsatt analys

Den omfattande analysen redovisades till kyrkostyrelsens arbetsutskott i november 2006. Det konstaterades åter att införandet av en lägsta nivå på kyrkoavgiften skulle kräva, förutom val mellan de ovan redovisade alternativen A och B, lag- och kyrkoordningsändringar, en översyn av utjämningsystemet samt en hel del datatekniskt arbete för Svenska kyrkan och för Skatteverket. Dessutom skulle ett införande innebära kostnader, framför allt initialt, samt minskade kyrkoavgiftsintäkter.

I analysen redovisades också komplikationer och problem som skulle uppstå, bland annat följande vad gäller en lägsta nivå för kyrkoavgiften:

- En persons ekonomiska förutsättningar att kunna betala kyrkoavgift står inte nödvändigtvis i direkt relation till hennes beskattningsbara inkomst.
- Införandet av jobbskatteavdraget har komplicerat situationen. Pensionerna beskattas hårdare än inkomst från arbete, sommararbetande ungdomar betalar kyrkoavgift men ingen skatt.
- Vissa samhälleliga stöd beräknas utifrån inkomsten efter att kyrkoavgift dragits av. Stödet minskar om befrielse från kyrkoavgift införs.
- Gränsvärdena skulle urholkas genom penningvärdeförsämringen vilket skulle göra det nödvändigt att återkommande justera dessa värden.
- Det kan även komma önskemål från andra grupper med svag betalningsförmåga som önskar befrielse från kyrkoavgift.
- Det skulle bli svårt att ta bort begränsningen när den väl införts.

Arbetsutskottet uppdrog åt kyrkokansliet att klarlägga möjligheten till dispens från kyrkoavgiften.

Dispens från kyrkoavgift

Vid kyrkostyrelsens sammanträde i december 2006 presenterades en promemoria om dispens från kyrkoavgift. Dispensmöjligheter som finns inom Katolska kyrkan i Sverige och i Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland presenterades.

I Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland har kyrkorådet möjlighet att helt undanta vissa personer från avgiftsbetalning. Den finska modellen är individuell, den förutsätter att personen ansöker om befrielse efter att skatten har beräknats. Individuell ansökan skulle i Sverige innebära att skatten skulle beräknas och debiteras och eventuellt återbetalas av församlingen. Detta system skulle inte ge någon generell befrielse från kyrkoavgift så som det var tänkt.

Katolska kyrkan i Sverige rapporterar inte till Skatteverket de medlemmar som enligt ett internt beslut ska vara befriade från kyrkoavgift. Svenska kyrkan däremot kan inte undanta någon från själva avgiftsskyldigheten. Det är teoretiskt möjligt att besluta om 0 procent i avgiftssats. Detta skulle kräva ett lokalt ansökningsförfarande, ändringar i kyrkoordningen och tekniska lösningar centralt.

Kyrkostyrelsen förde en längre diskussion och konstaterade att ”frågan om kyrkoavgiften är en strategisk fråga som bör ses i ett större perspektiv som rör kyrkans framtid och strukturfrågorna”. Styrelsen beslutade uppdra åt arbetsutskottet att utifrån det föreliggande materialet bereda frågan vidare ur ett utvidgat perspektiv, och till kyrkokansliet att mot bakgrund av den nya konstruktionen med jobbavdrag undersöka möjligheten att befria sommararbetande ungdomar från kyrkoavgift.

Sommararbetande ungdomars kyrkoavgift

Frågan om sommararbetande ungdomars kyrkoavgift behandlades av kyrkostyrelsen i februari 2007. En promemoria i frågan presenterades. Det efterfrågade undantaget kunde enligt den framtagna analysen nås antingen genom att ett golv för kyrkoavgiften vid en årsinkomst om 31 000 kronor införs eller genom att medlemmar under en viss ålder undantas. Det första alternativet skulle kräva lagändring och ta tid att genomföra. Då skulle man också riskera att politiska beslut skulle kunna ändra situationen under tiden. Det andra alternativet skulle gå att genomföra snabbare. Båda hade den nackdelen att de inte skulle ha den avsedda träffsäkerheten. Kyrkostyrelsen beslutade att inte förespråka införande av någon golvregel när det gäller

kyrkoavgiften, och att i arbetet med kyrkans finansiering fortsatt bevaka frågan om golv och tak för kyrkoavgiften.

Kyrkomötets behandling av frågan om tak och golv 2008–2011

2008 års kyrkomöte behandlade motion 2008:50 om möjlighet till befrielse från kyrkoavgift. I motionen föreslogs att kyrkostyrelsen efter utredning skulle återkomma till kyrkomötet med förslag på ändring av uppbördsrutinerna så att medlemmar med de lägsta inkomsterna kunde befrias från kyrkoavgiften. Med hänvisning till det faktum att kyrkostyrelsen har utrett frågan avslag kyrkomötet motionen i enlighet med förslaget i Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2008:7.

2010 års kyrkomöte behandlade motion 2010:41 om hur Svenska kyrkans verksamhet ska finansieras. I motionen föreslogs att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att snarast tillsätta en utredning med uppdrag att behandla frågor om kyrkans framtida finansiering, bland dem kyrkoavgiftsfrågor och frågor om utjämningsystem. Utskottet konstaterade att det finns mycket samlad kunskap i de utredningar som sedan tidigare gjorts i frågan om högsta lägsta gräns för betalning av kyrkoavgift och såg för närvarande inte något behov av ytterligare utredningar rörande kyrkoavgiften. Utskottet anslöt sig till motionärernas bedömning att utjämningsystemet behöver ses över men menade att det ska ske efter att den då pågående strukturutredningens resultat har blivit kända. Kyrkomötet avslag motionen i enlighet med förslaget i Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2010:6.

2011 års kyrkomöte behandlade motion 2011:13 om förändrad församlings- och stiftsavgift. I motionen föreslogs att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att tillsätta en utredning om förändrad församlings- och stiftsavgift för att möta medlemsutvecklingen. Utskottet menade att kyrkans organisation måste tas i beaktande i ett sådant sammanhang och hade bland annat noterat att den dåvarande strukturutredningen hade lagt ett förslag som innebar att förvaltningen av alla kyrkobyggnader skulle överföras från församling till stift. Rollfördelningen mellan församlingar och stift måste således klarläggas för att en sådan utredning som motionärerna efterfrågade skulle bli meningsfull. Kyrkomötet avslag motionen i enlighet med förslaget i Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2011:3.

Utredning om Svenska kyrkans fastigheter och utjämningsystem

I december 2012 fastställde kyrkostyrelsen direktiv till den nu pågående utredningen om Svenska kyrkans fastigheter och utjämningsystem. Med avseende på utjämningsystemet ska utredningen bland annat utvärdera systemets måluppfyllelse och utformning och föreslå förändringar av utjämnningen i Svenska kyrkan. I utredningen inkluderas inkomst- och kostnadsutjämning, stiftsbidrag och särskild utjämningsavgift, men inte den allmänna utjämningsavgiften. Med avseende på Svenska kyrkans fastigheter ska utredningen bland annat utvärdera och eventuellt föreslå alternativa former för ansvarsfördelning med avseende på förvaltning och finansiering av kyrkobyggnader och andra fastigheter (dock inte prästlönetillgångar).

Utredningen ska lägga fram sina förslag till kyrkostyrelsen senast den 15 april 2015.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:49.

Utskottet noterar att den i bakgrundstexten nämnda lagstiftningen om kyrkoavgift påbjuder att den som tillhör Svenska kyrkan ska betala kyrkoavgift och att denna avgift ska, utifrån Skatteverkets regler, beräknas som en procentsats på medlemmens kommunalt beskattningsbara inkomst. Svenska kyrkan äger därmed inte uteslutande själv frågan om att göra undantag från uppbördsreglerna kring kyrkoavgiften, som exempelvis ett införande av ett golv för avgiften skulle innebära.

Utskottet vill dock understryka vikten av frågan som väcks i motionen om hur Svenska kyrkan kan värna och hjälpa de ekonomiskt svagaste i samhället. I fall liknande det som tas upp i motionen sker det sannolikt bäst genom lokala initiativ inom pastoraten. Exempel på ett sådant initiativ är att ekonomiska problem hos en enskild medlem under ett visst år, kan föranleda pastoratet att besluta om återbetalning av kyrkoavgiften till medlemmen för det året.

Motionären skriver i motionen att personer som har svårt att klara sin försörjning och sökt försörjningsstöd, blivit uppmanade av socialtjänsten att gå ur Svenska kyrkan för att därigenom förbättra sin ekonomi. I den mån sådana situationer förekommer, anser utskottet det i så fall vara ett felaktigt handlande från myndigheternas sida mot bakgrund av den lagstiftning om religionsfrihet som finns i Sverige. Detta utgör dock i sig inte ett skäl att införa ett golv för kyrkoavgiften utan får angripas på annat sätt, t. ex. genom kontakter med berörda myndigheter.

Utskottet föreslår mot ovan beskrivna bakgrund att motionärens förslag ska avslås.

Uppsala den 25 september 2014

På Ekonomi- och egendomsutskottets vägnar

Jan G Nilsson, ordförande

Jan Östlund, sekreterare

Beslutande: Jan G Nilsson, ordförande, Tommy Eriksson, Mats Ludvigsson, Gun Eriksson, Linn Berglin, Birgitta Söderfeldt, Peter Bernövall, Ragnhild Bertius, Anders Brunnstedt, Samuel Lilja, Peter Nordgren, Carina Håkansson, Magnus Ek, Rutger Gram och Heléne Lundström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Magnus Nilsson, Marie Johansson, Titti Ådén, Leif Grip, Linda Isberg, John-Erik Stureson, Kerstin Andersson-Carlsson, Åke Löfstrand, Margareta Andersson, Jan-Åke Isaksson, Dan Kareliusson och Carl-Henrik Henriz.

Biskop Hans-Erik Nordin har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2014:8

Avgifter i barn- och ungdomsverksamheten

Sammanfattning

Betänkandet behandlar motion 2014:51 som föreslår att kyrkostyrelsen ska verka för att inga avgifter tas ut för barn- och ungdomsverksamhet inom Svenska kyrkan. Utskottet konstaterar att motionens intention, att verka för barns och ungas bästa, ligger väl i linje med Svenska kyrkans förhållningssätt. Utskottet ställer sig därför till stora delar bakom motionens intentioner men föreslår att motionen avslås mot bakgrund av att avgiftsfinansiering i viss verksamhet kan vara nödvändig och att förslaget kan få stora konsekvenserna för enskilda församlingar och pastorat.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:51.

Motionens förslag

Motion 2014:51 av Maria Johansson-Berg, Avgifter i barn- och ungdomsverksamheten

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att inga avgifter för barn- och ungdomsverksamhet som bedrivs i Svenska kyrkans namn tas ut.

Bakgrund

De grundläggande bestämmelserna kring ansvaret för församlingarnas grundläggande uppgift framgår av 2 kap. 1 § i kyrkoordningen. Församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission.

Av 3 kap. 2 § p.2 framgår att kyrkofullmäktige bland annat ansvarar för mål och riktlinjer för verksamheten. Kyrkofullmäktiges ansvar för fastställande av avgifter inom verksamheten, såsom gravskötselavgifter, deltagar- och entréavgifter, avgifter i samband med uthyrning av lokaler etc., framgår av p.3 i samma paragraf som behandlar budget, kyrkoavgift och andra viktiga ekonomiska frågor. Kyrkoordningens 22 kap. innehåller regler kring konfirmation och i 42 kap. 7–7a §§ redogörs för avgifter i samband med konfirmation.

I församlingsinstruktionens pastorala program för undervisning torde även mål och riktlinjer för församlingens konfirmandverksamhet beröras.

Därutöver har kyrkostyrelsen 2007-10-24 fastställt *Riktlinjer för Svenska kyrkans konfirmandarbete* där följande framgår:

- ◆ Konfirmandarbetet ska pågå under minst 6 månader för att konfirmanden ska ha möjlighet att delta i församlingens gudstjänster under en längre tid.

- ◆ Konfirmandarbetet ska omfatta minst 60 timmar á 60 minuter. Varje samling bör omfatta minst 120 minuter och innehålla en andakt. Gudstjänstdeltagandet inräknas inte i detta timtal.
- ◆ Med tanke på de extra dimensioner som lägervistelse tillför konfirmandtiden ska varje konfirmand få tillfälle till minst 4 lägerdygn.

Frågan om ersättning för konfirmandverksamheten belystes grundligt av 2005 års kyrkomöte med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2005:11. Utskottet behandlade frågan och anförde i sitt betänkande EE 2005:2 bland annat följande:

Enligt kyrkoordningen (42 kap. 7 §) får ingen avgift tas ut för konfirmation i den egna församlingen. Det är endast beträffande konfirmandens egen församling som kyrkoordningen uttryckligen stadgar att någon avgift inte får tas ut. I praktiken torde detta innebära att församlingen alltid måste ordna konfirmation i någon form som inte medför några kostnader för konfirmanden. Det betyder att ingen avgift får tas ut för det som obligatoriskt skall ingå i konfirmationen. En församling kan även ordna konfirmation i en form som går ”utöver” vad som är obligatoriskt, t.ex. som i huvudsak sker i lägerform. I det fallet torde det tas ut avgift för de mer omfattande kostnader för kost och logi som då uppkommer.

Svenska Kyrkans Unga anger bland annat följande i sitt remissvar till motion 2014:51:

Motiveringen i motionen hänvisar endast till konfirmationsundervisning, medan att-satsen syftar på all barn- och ungdomsverksamhet. Att få all barn- och ungdomsverksamhet helt kostnadsfri kan vara problematiskt, men vi är positiva till initiativet.

Enligt senast tillgänglig statistik, *Ekonomisk redogörelse 2013*, uppges att församlingarnas verksamhet finansieras med deltagaravgifter till ett belopp av drygt 73 miljoner kronor, vilket motsvarar knappt 5 procent av övriga verksamhetsintäkter och 0,4 procent av totala intäkter. Detta omfattar dock all verksamhet, inte endast barn- och ungdomsverksamheten. Intäkterna i konfirmandverksamheten motsvarar ca 10 procent av kostnaderna. Intäkterna avser inte endast deltagaravgifter utan även clearingintäkter, kollekter till egen verksamhet, stiftsbidrag till konfirmandarbete etc.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:51.

Utskottet konstaterar att motionens intention, att verka för barns och ungas bästa, ligger väl i linje med Svenska kyrkans förhållningssätt. Genom kostnadsfri barn- och ungdomsverksamhet torde barn och ungdomar i högre grad kunna delta i verksamheten utifrån eget intresse och engagemang och inte begränsas av familjens ekonomiska situation. Motionären lyfter särskilt fram konfirmandverksamheten som exempel på segregering av verksamhet, som på sikt späder på en vikande konfirmandfrekvens.

Utskottet menar att motionens intention är både lovvärd och eftersträfvärd, men är inte möjlig att genomföra utifrån församlingarnas olika förutsättningar. För viss ungdomsverksamhet, såsom Taizé-resor, torde det i de flesta fall varken vara möjligt eller rimligt att inte ha en delfinansiering genom avgifter. I andra fall, till

exempel i barn- och ungdomsverksamhet där även icke-medlemmars barn deltar eller där verksamheten är inriktad mot diakonala familjeinsatser, kan det däremot anses självklart att inga avgifter ska tas ut. Verksamheten måste därför belysas från fall till fall och ett generellt förhållningssätt kan därmed i nuläget inte anses lämpligt.

På många håll finns möjlighet att genom diakonala insatser, donationsfonder och liknande, lämna bidrag till deltagande i församlingens verksamhet.

Utskottet vill i övrigt framhålla att man på många håll arbetar aktivt med att utveckla konfirmandundervisningen och når goda resultat med ökat konfirmanddeltagande utan att i övrigt förändra kostnadsbilden för den enskildes deltagande i verksamheten.

Mot bakgrund av ovanstående resonemang föreslår utskottet avslag på motionen.

Uppsala den 25 september 2014

På Ekonomi- och egendomsutskottets vägnar

Jan G Nilsson, ordförande

Liselotte Ågren, sekreterare

Beslutande: Jan G Nilsson, ordförande, Tommy Eriksson, Mats Ludvigsson, Gun Eriksson, Linn Berglin, Birgitta Söderfeldt, Peter Bernövall, Ragnhild Bertius, Anders Brunnstedt, Samuel Lilja, Peter Nordgren, Carina Håkansson, Magnus Ek, Rutger Gram och Heléne Lundström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Magnus Nilsson, Marie Johansson, Titti Ådén, Leif Grip, Linda Isberg, John-Erik Stureson, Kerstin Andersson-Carlsson, Åke Löfstrand, Margareta Andersson, Jan-Åke Isaksson, Dan Kareliusson, Carl-Henrik Henriz och Marie-Helena Fjällås.

Biskop Hans-Erik Nordin har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2014:9

Svenska kyrkans miljöansvar

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:52, som föreslår att kyrkostyrelsen får i uppdrag att uppmana församlingar, stift och beslut på den nationella nivån att följa upp biskopsbrevet om klimatet i praktisk handling.

Eftersom klimatomställningen är en central samhällsfråga med teologisk och etisk bäring ser utskottet mycket positivt på detta initiativ från biskoparnas sida. Mot bakgrund av att biskopsbrev intar en särställning med egen bärkraft inom Svenska kyrkan förutsätter utskottet att alla organisatoriska delar inom Svenska kyrkan tar till sig även här aktuella biskopsbrev och dess uppmaningar till handling i den dagliga verksamheten.

Utskottet föreslår mot denna bakgrund att motionen avslås.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:52.

Motionens förslag

Motion 2014:52 av Ulla Rickardsson, Svenska kyrkans miljöansvar

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att uppmana församlingar, pastorat, stift och beslut på nationella nivån att följa upp biskopsbrevet om klimatet i praktiskt handlande.

Bakgrund

Ett biskopsbrev om klimatet

I maj 2014 lanserades *Ett biskopsbrev om klimatet*. I brevet uppmanar Svenska kyrkans biskopar alla delar av samhället att bidra till en skyndsam klimatomställning.

Svenska kyrkans församlingar, stift och nationella nivå får följande uppmaningar i biskopsbrevet:

- ♦ Vi lever av Guds nåd och försoning är möjlig. Låt församlingens gudstjänst, bön, samtal och sång vara klara uttryck för det hopp som ger kraft och engagemang för hela skapelsens framtid.
- ♦ Studera särskilt de bibeltexter som handlar om vår plats och vårt ansvar i skapelsen, om rättvisa och rättfärdighet. Uppmuntra varandra till att lära er mer om klimatkrisen och om hur den världsvida kyrkan söker möta den.

- ♦ Genomför gemensamma aktiviteter till stöd och inspiration för människor som vill arbeta för en hållbar och rättvis livsstil.
- ♦ Använd de redskap som finns för att stödja församlingars klimat- och miljöarbete, exempelvis möjligheten till Miljödiplomering.
- ♦ Sätt ambitiösa mål för energibesparingar i Svenska kyrkans byggnader och för användning av förnybar energi.
- ♦ Låt förvaltningen av kyrkans ekonomiska tillgångar – aktier, skog och mark – synliggöra hur en teologiskt reflekterad syn på skapelsen bidrar till att minska klimatpåverkan och påskyndar klimatomställningen

Tidigare behandling av klimat- och miljöfrågor i kyrkomötet

Ett stort antal motioner som berör klimat och miljö har behandlats i tidigare kyrkomöten, bland annat de som redovisas i det följande.

I motion 2008:81 föreslog motionären att kyrkomötet skulle besluta att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att finna former för att främja solenergi i kyrkobyggnader och möjliggöra solceller på kyrktak. Motionen behandlades av Ekonomi- och egendomsutskottet i betänkande EE 2012:2. Utskottet föreslog, med följande motivering, att motionen skulle bifallas:

Utskottet finner det angeläget att Svenska kyrkan fortsätter att agera konsekvent och kraftfullt för att miljöanpassad teknik ska kunna användas i större utsträckning som energikälla också på byggnader som omfattas av antikvariska restriktioner. I detta avseende är det naturligt att särskilt uppmärksamma solenergin. Med dess höga miljövärde är den en stor tillgång för församlingar som för sina kyrkobyggnader söker framtidsinriktade lösningar för sitt energibehov ... Utskottet understryker slutligen betydelsen av att Kyrkomötet uttalar sig i denna fråga så att det klart framgår att den har förankring i Svenska kyrkan på högsta nivå.

Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

I motion 2009:3 föreslog motionären att kyrkomötet skulle besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att uppmana stiftens att övergå till kontinuitetsskogsbruk och att kyrkostyrelsen skulle anslå medel för utbildning i kontinuitetsskogsbruk och trädmarkering. Motionen behandlades av Ekonomi- och egendomsutskottet EE 2009:2. Utskottet föreslog med följande motivering att motionen skulle avslås:

Utskottet har stor respekt för den skogs kompetens som finns hos stiftens. Det vore enligt utskottet olämpligt att kyrkomötet fastställer detaljerade riktlinjer för hur skogsbruk ska bedrivas. De lokala förutsättningarna måste beaktas och även det faktum att forskningen från tid till annan kan förändra synen på vad som är rationellt skogsbruk.

Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

I motion 2010:23 föreslog motionären att kyrkomötet skulle besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda och anpassa mötestiderna så att resor med flyg kan undvikas av klimatskäl. Motionen behandlades av Kyrkolivsutskottet KI 2010:18, som förordade med följande motivering att motionen skulle avslås:

Med anledning av att det redan finns en resepolicy där klimatbelastningen har vägts in och ett projekt pågår på kyrkokansliet för att bland

annat beakta tänkbara åtgärder för att minska den nationella nivåns klimatbelastning ytterligare, föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motionen.

Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

I motion 2011:30 föreslog motionären att kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att till en nationell idébank samla de idéer och erfarenheter av energi- och miljöförbättrande åtgärder för Svenska kyrkans kyrkobyggnader och andra fastigheter som finns i stift, pastorat och församlingar samt i föreningar med anknytning till Svenska kyrkan. Motionen behandlades av Ekonomi- och egendomsutskottet EE 2011:5. Utskottet föreslog med följande motivering att motionen skulle avslås:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är angeläget att idéer och erfarenheter av energi- och miljöförbättrande åtgärder för Svenska kyrkans kyrkobyggnader och andra fastigheter tas tillvara. Utskottet konstaterar att mycket redan gjorts och ytterligare är på gång inom detta område. Inte minst stiftet spelar en central roll i detta arbete. De har genom olika typer av projekt byggt upp en värdefull kompetens och erfarenheter som man kan dela med sig av ... Utskottet anser att det pågående arbetet i olika nätverk är väl så bra som en idébank för att uppnå det som motionären efterfrågar.

Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

I samma betänkande EE 2011:5 behandlade Ekonomi- och egendomsutskottet motion 2011:31. I den föreslog motionären att kyrkomötet skulle besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att i motionens anda verka för att Svenska kyrkan i möjligaste mån har en gemensam syn på vilka energislag som är etiskt försvarbara. Vidare att kyrkomötet skulle uppdra till kyrkostyrelsen att utreda frågan om lokalisering av stora vindkraftverk på kyrkans mark och vilka regler som ska krävas utifrån etiska utgångspunkter.

Ekonomi- och egendomsutskottet föreslog med följande motivering att motionen skulle avslås:

I boken *Handbok i hållbar energianvändning för kyrkan*, som kyrkostyrelsen varit med om att ta fram, ligger fokus mycket konkret på hur Svenska kyrkan på alla nivåer kan och bör ta sitt ansvar för att hejda den globala uppvärmningen. I boken finns både teologiska reflektioner och strategier samt förslag på hur det rent konkret går till att effektivisera energianvändningen. Handboken anser utskottet ger tillräcklig vägledning för egendomsförvaltningen när stift, samfälligheter och församlingar ska ta ställning till vilka energislag som är etiskt försvarbara ... När det är aktuellt för Svenska kyrkan att direkt eller indirekt delta i vindkraftsprojekt förutsätter utskottet att det bl.a. tas hänsyn till kulturlandskap och kulturbyggnader och att man för en dialog med berörda intressenter. För detta krävs en lokal kännedom. Därför är det olämpligt med en central lösning på vilka regler som ska gälla.

Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar avslå motion 2014:52.

Som framgår i bakgrundstexten uppmannas i biskopsbrevet församlingar, pastorat, stift och den nationella nivån att på olika sätt bidra till en skyndsam klimatomställning. Eftersom klimatomställningen är en central samhällsfråga med teologisk och etisk bäring ser utskottet mycket positivt på detta initiativ från biskoparnas sida. Utskottet konstaterar att biskopsbrev har en särställning med egen bärkraft inom Svenska kyrkan. Utskottet förutsätter att alla organisatoriska delar inom Svenska kyrkan också tar till sig här aktuella biskopsbrev och dess uppmaningar till handling i den dagliga verksamheten.

Utskottet föreslår mot denna bakgrund att motionen avslås.

Uppsala den 25 september 2014

På Ekonomi- och egendomsutskottets vägnar

Jan G Nilsson, ordförande

Jan Östlund, sekreterare

Beslutande: Jan G Nilsson, ordförande, Tommy Eriksson, Mats Ludvigsson, Gun Eriksson, Linn Berglin, Birgitta Söderfeldt, Peter Bernövall, Ragnhild Bertius, Anders Brunnstedt, Samuel Lilja, Peter Nordgren, Carina Håkansson, Magnus Ek, Rutger Gram och Heléne Lundström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Magnus Nilsson, Marie Johansson, Titti Ådén, Leif Grip, Linda Isberg, John-Erik Stureson, Kerstin Andersson-Carlsson, Åke Löfstrand, Margareta Andersson, Jan-Åke Isaksson, Dan Kareliusson och Carl-Henrik Henriz.

Biskop Hans-Erik Nordin har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Intentionerna i motionen handlar om Svenska kyrkans ansvar att minska klimatpåverkan och påskynda klimatomställningen i praktiskt handlande. En önskan om att kyrkomötet ska uppdra till kyrkostyrelsen att uppmanna församlingar, pastorat, stift och beslut på nationell nivå att börja med klimatomställningen i praktiskt handlande. Tyvärr nämns biskopsbrevet i motionens att-sats vilket gör att utskottet fokuserar på hur man ska förhålla sig till detta faktum att biskopsbrevet nämns. Detta medför ett avslagsyrkande som enligt mig inte baseras på sakfrågan.

Jag reserverar mig till förmån för bifall till motion 2014:52.

Heléne Lundström

Kyrkomötet Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2014:10

Kyrkoantikvarisk ersättning

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas två motioner som rör den kyrkoantikvariska ersättningen. Motion 2014:73 föreslår att kyrkostyrelsen ska verka för en höjning av den kyrkoantikvariska ersättningen för att göra kyrkorna tillgängliga för funktionsnedsatta. Utskottet menar att kyrkostyrelsen inte kan verka för en höjning av ersättningsnivån för arbeten som avser just tillgänglighet, då det inte är åtgärden som sådan utan de kulturhistoriska merkostnaderna som är avgörande för nivån. Samtidigt konstaterar utskottet att stiftens kan lämna kyrkobyggnadsbidrag till att handikappanpassa kyrkobyggnader. Utskottet föreslår därför att motionen ska avslås.

Motion 2014:86 föreslår att kyrkostyrelsen till 2015 års kyrkomöte ska redovisa strategier för hantering av kyrkoantikvarisk ersättning till övertaliga kyrkor. Utskottet föreslår att motionen ska avslås eftersom frågan om övertalighet behandlas inom den pågående utredningen om svenska kyrkans fastighetshantering och utjämnings-system samt då det pågår ett arbete inom kyrkokansliet med att ta fram en handledning för översyn av användningen och beståndet av kyrkobyggnader.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:73.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:86.

Motionernas förslag

Motion 2014:73 av Peder Fohlin, Kyrkoantikvarisk ersättning för att öka tillgängligheten

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för en höjning av den kyrkoantikvariska ersättningen för att göra våra kyrkor tillgängliga för funktionsnedsatta.

Motion 2014:86 av Gunvor Torstensson och Per Lindberg, Kyrkoantikvarisk ersättning till övertaliga kyrkor

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att till nästa kyrkomöte 2015 redovisa strategier för hantering av kyrkoantikvarisk ersättning till övertaliga kyrkor.

Bakgrund

Den kyrkoantikvariska ersättningen är statens kompensation för det ansvar Svenska kyrkan tar för de kyrkliga kulturminnena genom bestämmelserna i kulturmiljölagen (1988:950). Rätten till ersättning regleras i 4 kap. 16 § i kulturmiljölagen där det framgår att Svenska kyrkan har rätt till viss ersättning av staten för kulturhistoriskt motiverade kostnader i samband med vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena.

Detaljerade villkor för fördelning och användning av den kyrkoantikvariska ersättningen utarbetas av Svenska kyrkan i samråd med myndigheter inom kulturmiljöområdet. Kyrkostyrelsen fastställer villkoren. Enligt gällande villkor, antagna av kyrkostyrelsen 2012-09-24 och reviderade 2013-03-05, och den handbok som åtföljer villkoren är målet att ersättningen ska användas så att förvaltningen sker långsiktigt hållbart med största möjliga nytta för de kulturvärden det kyrkliga kulturarvet omfattar.

Tilldelningen av ersättning är avhängig de merkostnader som uppkommer på grund av de kulturhistoriska hänsyn som måste tas i enlighet med kulturmiljölagens bestämmelser. Hänsyn får dock inte tas till församlingens ekonomi eller verksamhet. Nivån på ersättningen beror på åtgärdens art, vilket regleras i villkoren, handboken och i de bedömningskriterier som kyrkokansliet delgett stiftet.

Tillgänglighet för funktionsnedsatta

Av punkten 8 i villkoren framgår att kyrkoantikvarisk ersättning beviljas för kulturhistoriskt motiverade kostnader i samband med arbete för ökad tillgänglighet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Enligt villkoren avses med sådana kostnader vanligen särskilda materialval och särskild utformning som motiveras av kulturhistoriska hänsyn. Av handboken som åtföljer villkoren framgår mer specifikt att ersättningen kan ges till kostnader som uppstår som en följd av de villkor som länsstyrelsen anger i sitt tillståndsbeslut. Av de rekommendationer för ersättningsnivåer som kyrkokansliet har utformat framgår att ersättning kan utgå till kulturhistoriskt motiverade kostnader för så kallade anpassade lösningar för tillgängliggörande av det kyrkliga kulturarvet. Kostnader förknippade med bestämmelserna i Plan- och bygglagen om enkelt avhjälpta hinder är normalt inte berättigade till ersättning. Det är inte åtgärden i sig att öka tillgängligheten som beviljas kyrkoantikvarisk ersättning, utan de merkostnader som uppstår på grund av kulturmiljölagens krav på kulturhistoriska hänsyn.

Den normala ersättningsnivån som rekommenderas för fysiska åtgärder eller ”anpassade lösningar” är 33 procent av kostnaderna, men beroende på åtgärdens art varierar ersättningen mellan 10 och 50 procent av totalkostnaden.

För åtgärder på kyrkor kan församlingarna och pastoraten förutom kyrkoantikvarisk ersättning även erhålla s.k. kyrkobyggnadsbidrag från stiftet.

Övertaliga kyrkor

Punkten 5 i villkoren behandlar ersättning av driftskostnader, där det framgår att ersättning kan ges till objekt utan användning i församlingens ordinarie verksamhet. Av handboken framgår att detta ”avser drift av objekt helt utan inomkyrklig användning som endast bevaras av kulturhistoriska skäl och där kostnaderna är en följd av länsstyrelsernas tillsynsarbete. Det kan exempelvis röra sig om byggnader som tagits ur bruk och där rivning inte är ett realistiskt alternativ med hänsyn till miljöns

kulturhistoriska värden. Svenska kyrkan har i överenskommelsen med staten åtagit sig att tillgängligheten för de kyrkliga kulturminnena inte ska minska vilket innebär att även ett bevarande av enbart kulturhistoriska skäl är ett kyrkligt ansvar”.

Enligt nuvarande regelverk kan alltså ersättning utgå även för driftskostnader till övertaliga kyrkor. För kyrkor som är i bruk ersätts däremot inte driftskostnader. Anledningen till att kyrkor, som inte används i den kyrkliga verksamheten, kan erhålla kyrkoantikvarisk ersättning för driftskostnader är att ersättningen ska gå till bevarandet av kulturvärdena och att det endast är kulturhistoriska hänsyn enligt kulturmiljölagen som motiverar ett bevarande av dessa kyrkor.

Kyrkokansliet har uppmärksammat församlingarnas och pastoratens ökande behov av att se över användningen och beståndet av kyrkobyggnader. Till hjälp för värderings- och prioriteringsarbetet utarbetar kyrkokansliet en *Handledning för identifiering och förvaltning av kyrkliga kulturvärden*. Denna utprovas nu i flera stift i samband med att det görs en översyn av användningen och antalet kyrkor i vissa enheter. Handledningen beräknas vara färdigställd och till allmän spridning i början av år 2015.

Det kan också noteras att övertaliga kyrkor även berörs av den pågående *utredningen om Svenska kyrkans fastighetshantering och utjämnningssystem*. Utredningen ska vara klar i april månad 2015.

Utskottets överväganden

Motion 2014:73

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:73.

Av villkoren för fördelning och användning av den kyrkoantikvariska ersättningen framgår att ersättning beviljas för kulturhistoriskt motiverade merkostnader i samband med arbete för ökad tillgänglighet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Enligt villkoren avses med kulturhistoriskt motiverade merkostnader vanligen kostnader för särskilda materialval eller särskild utformning som motiveras av kulturhistoriska hänsyn och som kommer till uttryck i länsstyrelsernas tillståndsbeslut. Det är inte åtgärden i sig att öka tillgängligheten som beviljas kyrkoantikvarisk ersättning, utan de merkostnader som uppstår på grund av kulturmiljölagens krav på kulturhistoriska hänsyn. Ersättningsnivåerna varierar och är beroende av hur stora kulturhistoriska merkostnader som uppstår i samband med en åtgärd. Utskottet anser att kyrkostyrelsen inte kan påverka ersättningsnivåerna för arbeten som avser just tillgänglighet, då det inte är åtgärden som sådan utan storleken på de kulturhistoriska merkostnaderna som är avgörande för ersättningsnivån.

Utskottet vill i sammanhanget påminna om att stiftet har kyrkobyggnadsbidrag att fördela bland församlingar och pastorat till arbeten på kyrkobyggnader. Som utskottet har erfarit har vissa stift beviljat kyrkobyggnadsbidrag och därmed möjliggjort särskilda satsningar för att handikappanpassa kyrkolokaler.

Mot bakgrund av vad som ovan sagts föreslår utskottet att motionen ska avslås.

Motion 2014:86

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:86.

Utskottet har erfarit att det pågår ett arbete inom kyrkokansliet med att utarbeta en handledning som ska vara till hjälp när församlingar och pastorat ser över användningen och beståndet av kyrkobyggnader. Vidare behandlar den pågående utredningen

om Svenska kyrkans fastighetshantering och utjämnningssystem det framtida ansvaret för vård och underhåll av kyrkobyggnaderna och hur detta ansvar lämpligen bör fördelas mellan stift och församlingar. I denna utredning ingår även frågan om kyrkor som är övertaliga och som inte används i församlingarnas verksamhet. Utredningen ska vara klar i april månad 2015.

Då frågan med övertaliga kyrkor behandlas inom den pågående utredningen och då det pågår ett arbete inom kyrkokansliet som berör dessa frågor föreslår utskottet att motionen ska avslås.

Uppsala den 25 september 2014

På Ekonomi- och egendomsutskottets vägnar

Jan G Nilsson, ordförande

Lena Källgren Rommel, sekreterare

Beslutande: Jan G Nilsson, ordförande, Tommy Eriksson, Mats Ludvigsson, Gun Eriksson, Linn Berglin, Birgitta Söderfeldt, Peter Bernövall, Ragnhild Bertius, Anders Brunnstedt, Samuel Lilja, Peter Nordgren, Carina Håkansson, Magnus Ek, Rutger Gram och Heléne Lundström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Magnus Nilsson, Marie Johansson, Titti Ådén, Leif Grip, Linda Isberg, John-Erik Stureson, Kerstin Andersson-Carlsson, Åke Löfstrand, Jan-Åke Isaksson, Dan Kareliusson och Carl-Henrik Henriz.

Biskop Hans-Erik Nordin har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2014:11

Nå ut med evangeliet

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:76 som föreslår att kyrkostyrelsen ska utarbeta riktlinjer för hur högtalare utanför kyrkor kan användas för att sprida evangeliet. Utskottet menar att det är den enskilda församlingen som har att ta ställning till om gudstjänster ska sändas via högtalare utanför kyrkorna och att det inte går att upprätta generella riktlinjer som skulle kunna tillämpas på alla kyrkor och i alla församlingar. Motionen ska därför avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:76.

Motionens förslag

Motion 2014:76 av Bertil Olsson, Nå ut med evangeliet

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta riktlinjer för hur högtalare utanför kyrkor kan användas för att sprida evangeliet.

Bakgrund

Enligt 2 kap. 1 § i kyrkoordningen är församlingens grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Om församlingarna ska sända sina gudstjänster via högtalare utanför kyrkorna, och om kyrkostyrelsen ska utarbeta riktlinjer för användningen av sådana högtalare, krävs förutom teologiska och pastorala överväganden att hänsyn tas till de lagar och förordningar som reglerar kyrkobyggnader samt musik och andra ljud på offentliga platser.

Enligt 4 kap. 3 § i kulturmiljölagen (1988:950) får inte kyrkobyggnader som är uppförda och kyrktomter som har tillkommit före utgången av år 1939 på något väsentligt sätt ändras utan tillstånd av länsstyrelsen. För de 2 950 kyrkor som omfattas av lagens tillståndsplikt måste ansökan om tillstånd begäras hos länsstyrelsen för bl.a. ingrepp eller ändringar i kyrkobyggnadernas exteriör. Även uppförande eller ändring av byggnader eller fasta anordningar på kyrktomter kräver tillstånd av länsstyrelsen.

Högtalaranordningar på eller bredvid kyrkobyggnader berörs inte bara av reglerna i kulturmiljölagen. Även i miljöbalken och i plan- och bygglagen (2010:900) samt i de allmänna råd om höga ljudnivåer som Socialstyrelsen har gett ut finns bestämmelser som reglerar exteriöra högtalaranordningar. Vidare har miljönämnderna beslutat om lokala anvisningar för musikljud utomhus. Tillstånd till musik utomhus provas av polismyndigheten.

På kyrkogårdarna ska enligt begravningslagen (1990:1144) även särskilda gravplatser tillhandahållas för dem som inte tillhör något kristet trossamfund. Vidare framgår av lagen att en begravningsplats ska hållas i ordnat och värdigt skick och den helgd som tillkommer de dödas vilorum ska alltid helgas.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:76.

Med hänsyn till kulturmiljölagens skyddsregler för de kyrkliga kulturminnena och till olika lokala anvisningar för musik och andra ljud utomhus är utskottet av den uppfattningen att det inte går att utfärda generella riktlinjer som skulle kunna tillämpas på alla kyrkobyggnader och inom alla församlingar. Utskottet ifrågasätter även lämpligheten i att via högtalare sända gudstjänster, då många kyrkor ligger på eller i anslutning till kyrkogårdarna där det även finns gravplatser för dem som inte tillhör något eller andra trossamfund. Samtidigt gör utskottet den reflektionen att tystnaden och friden på våra kyrkogårdar är något som vi bör värna. Om gudstjänstfirandet i de enskilda församlingarna ska ske genom att gudstjänsterna även sänds via högtalare som finns uppmonterade på eller vid kyrkobyggnaden bör därför avgöras av den enskilda församlingen.

Utskottet anser mot denna bakgrund att motionen ska avslås.

Uppsala den 25 september 2014

På Ekonomi- och egendomsutskottets vägnar

Jan G Nilsson, ordförande

Lena Källgren Rommel, sekreterare

Beslutande: Jan G Nilsson, ordförande, Tommy Eriksson, Mats Ludvigsson, Gun Eriksson, Linn Berglin, Birgitta Söderfeldt, Peter Bernövall, Ragnhild Bertius, Anders Brunnstedt, Samuel Lilja, Peter Nordgren, Carina Håkansson, Magnus Ek, Rutger Gram och Heléne Lundström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Magnus Nilsson, Marie Johansson, Titti Ådén, Leif Grip, Linda Isberg, John-Erik Stureson, Kerstin Andersson-Carlsson, Åke Löfstrand, Margareta Andersson, Jan-Åke Isaksson, Dan Kareliusson, Carl-Henrik Henriz och Marie-Helena Fjällås.

Biskop Hans-Erik Nordin har deltagit i utskottets överläggningar.

Ekumenikutskottets betänkanden
Eu 2014:1–9

Ekumenikutskottets betänkanden

- Eu 2014:1 Ekumeniska frågor
- Eu 2014:2 Om *Guds vägar* och Kairosdokumentet
- Eu 2014:3 Behandling av konvertiter
- Eu 2014:4 Om restriktiv hållning gentemot islam
- Eu 2014:5 Religionsdialog
- Eu 2014:6 Internationellt församlingsutbyte
- Eu 2014:7 Kristna i Mellanöstern
- Eu 2014:8 Israel/Palestinakonflikten och andra internationella konflikter
- Eu 2014:9 Ett fredsupprop

Kyrkomötet Ekumenikutskottets betänkande 2014:1

Ekumeniska frågor

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:3 om mottagande av nattvarden vid Romersk-katolska kyrkans nattvardsgudstjänster och motion 2014:23 om samtal med Romersk-katolska kyrkan inför reformationsjubileet. I motionerna föreslås att en ekumenisk dialog mellan Stockholms katolska stift och Svenska kyrkan ska upprättas samt att ett mål för denna dialog ska vara en överenskommelse om gemensamt nattvardsfirande. Utskottet konstaterar att frågan om gemensamt nattvardsfirande behandlas i den internationella dialogen och att det redan pågår en dialog mellan Stockholms katolska stift och Svenska kyrkan. Utskottet föreslår därför att motionerna avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:3.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:23.

Motionernas förslag

Motion 2014:3 av Karl-Gunnar Svensson, Mottagande av nattvarden vid Katolska kyrkans nattvardsgudstjänster

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta initiativ till samtal med Stockholms katolska stift i avsikt att få till stånd en överenskommelse om möjligheten för döpta medlemmar i Svenska kyrkan att ta emot nattvarden vid katolska mässor i Sverige.

Motion 2014:23 av Dan Sarkar, Samtal med romersk-katolska kyrkan inför reformationsjubileet

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inleda ekumeniska samtal med romersk-katolska kyrkan.

Bakgrund

Ekumeniska officiella dialoger mellan kyrkofamiljer och kyrkor förs kontinuerligt på både internationell, regional och lokal nivå. När dialogen sker internationellt sker den (i relation till Svenska kyrkan) mellan Vatikanen och Lutherska världsförbundet (LVF), när den sker nationellt sker den mellan Stockholms katolska stift (Romersk-katolska kyrkan i Sverige) och Svenska kyrkan, nationell nivå. Svenska kyrkans nationella nivå har sedan många år pågående nationella dialoger med Stockholms

katolska stift. Den senaste dialoggrundan avslutades 2009 med rapporten *Justification in the life of the Church*. <http://www.svenskakyrkan.se/kyrkaochsamhalle/publikationer>. Inför reformationsjubiléet 2017 planeras en ny dialoggrunda med start 2015. Arbetsnamn på denna dialog är *Förnyelse*. Dialogens projektbeskrivning kommer att presenteras för kyrkornas olika styrorgan för beslut under hösten 2014. Dialogen kommer att utgå från de slutsatser och rekommendationer som presenteras i den internationella dialograpporten mellan Vatikanen och Lutherska världsförbundet, *From Conflict to Communion*, 2013.

Den internationella dialogen mellan Vatikanen och Lutherska världsförbundet har pågått kontinuerligt sedan 1965. Den aktuella dialogperioden inleddes under 2014 vilken kommer att fokusera på dopet:

<http://www.lutheranworld.org/content/resource-communicue-trilateral-dialogue-commission-baptism-strasbourg-26-31-january-2014>. Vatikanen och LVF samarbetar vidare kring framtagandet av en gemensam gudstjänstliturgi som ska kunna användas lokalt under reformationsjubiléet.

Svenska kyrkan har ett s.k. öppet nattvardsbord, dvs. att alla döpta är välkomna, oavsett kristen konfessionstillhörighet. Romersk-katolska kyrkan har en annan nattvardssyn. Förenklat skulle det kunna uttryckas; där Svenska kyrkan ser att dopet är grunden för ett gemensamt nattvardsfirande ser Romersk-katolska kyrkan ett gemensamt nattvardsfirande som målet för enheten, vilken förutsätter kyrkogemenskap, med påven som kyrkans överhuvud. För en djupgående teologisk reflektion över synen på och villkoren för ett gemensamt nattvardsfirande mellan Romersk-katolska kyrkan och de lutherska kyrkorna, hänvisas till den senaste regionala dialograpporten, nämnd ovan: *Justification in the life of the Church* (s 86ff). En dialog om ett eventuellt framtida gemensamt nattvardsfirande mellan romerska katoliker och lutheraner förutsätter – utifrån våra olika kyrkosyner - teologiska samtal på internationell nivå, i detta fall mellan Vatikanen och LVF. Stockholms katolska stift har inget mandat att utforma lokala överenskommelser för Romersk-katolska kyrkan.

Inom den internationella dialogen diskuteras för närvarande frågan; vilken typ av enhet uppstår från en gemensam förståelse av dopet? En stor del av diskussionerna hittills har handlat om hur en gemensam syn på dopet påverkar synen på nattvardsgemenskapen. Dialogkommissionen är mycket medveten om de pastorala behov som finns i relation till den eukaristiska gemenskapen. För LVF är ett gemensamt nattvardsbord ett av de centrala målen för det ekumeniska dialogarbetet. Speciellt när man närmar sig reformationsjubiléet 2017 blir denna diskussion med Romersk-katolska kyrkan av särskild betydelse. Svenska kyrkans nationella nivå bevakar kontinuerligt den internationella dialogen och dess rapporter.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motionerna 2014:3 och 2014:23.

Svenska kyrkans har ett s.k. öppet nattvardsbord dit alla döpta är välkomna, oavsett konfessionell tillhörighet. Den Romersk-katolska kyrkans nattvardssyn är en annan än Svenska kyrkans och en fråga för Romersk-katolska kyrkan. Den lutherska kyrkofamiljen finns i kontinuerlig dialog med Romersk-katolska kyrkan kring eukaristin/nattvarden och andra teologiska frågor där det finns olika syn. Utskottet anser att det vore kontraproduktivt för de ekumeniska relationerna nationellt och

internationellt att approacha Stockholms katolska stift på det sätt som föreslås i motion 2014:3.

Eu 2014:1

Utskottet konstaterar att motionens intention och förslag till beslut i motion 2014:23 är uppfyllt i och med det dialogarbete mellan Svenska kyrkan och Stockholms katolska stift som pågår kontinuerligt. Utskottet understryker vikten av att Svenska kyrkan på nationell nivå stärker och utökar arbetet inför reformationsjubiléet 2017 samt säkerställer att detta arbete blir ekumeniskt förankrat. Kyrkostyrelsen bör även verka för att planeringen av reformationsjubiléet 2017 – av historiska skäl – förankras i det svenska samhället i stort.

Utifrån ovan förda resonemang föreslår utskottet att båda motionerna avslås.

Uppsala den 25 september 2014

På Ekumenikutskottets vägnar

Daniel Tisell, ordförande

Kristin Molander, sekreterare

Beslutande: Daniel Tisell, ordförande, Lina Larhult, Karin Norlander, Agneta Brendt, Lars Stjernkvist, Lars G Linder, Anki Erdmann, Eva-Maria Munck, Anette Nordgren, Fredrik Sidenvall, Jan Olov Sundström, Madelaine Erlandsson, Magnus Hedin, Inga Alm och Lena Klevenås.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Jesper Eneroth, Göran Karlsson, Olle Carlsson, Katarina Wedin, Elisabet Stålbom, Dan Sarkar, Lars-Ivar Ericson, Julia Kronlid, Margit Borgström, Agneta Granström och Anders Nihlgård.

Biskoparna Ragnar Persenius och Tuulikki Koivunen Bylund har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Ekumenikutskottets betänkande 2014:2

Om *Guds vägar* och Kairosdokumentet

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2014:5 om det av kyrkomötet antagna dokumentet *Guds vägar*, motion 2014:36 om behovet av revision av dokumentet *Guds vägar* samt motion 2014:80 om teologisk otydlighet i relation till s.k. ersättningsteologi. I motionerna föreslås att *Guds vägar* ska aktualiseras och studeras i Svenska kyrkan, att behovet av revision av *Guds vägar* utreds samt att frågan om det finns teologiska motsättningar mellan av kyrkomötet antagna dokument, policyer och andra rekommenderade skrifter belyses. Motion 2014:80 föreslår att Svenska kyrkan tar avstånd från delar av *Kairos Palestina*-dokumentet samt omarbetar dess presentationstext och samtalshandledning. Utskottet finner att en förnyad receptionsprocess av *Guds vägar* är motiverad. Däremot menar utskottet att det inte är kyrkomötets uppdrag att fastställa kurslitteratur för Svenska kyrkans utbildningsinstitut, samt att en översyn av evangelieboken utifrån endast ersättningsteologiska perspektiv inte är möjlig. Utskottet menar vidare att Svenska kyrkan antar en mängd dokument vid specifika tillfällen och förordar kompletterande texter snarare än revisioner av redan antagna dokument. Ekumenikutskottet har förtroende för att kyrkostyrelsen har kännedom om och tar hänsyn till de olika grundläggande- och policydokument som Svenska kyrkan antagit. Utskottet hänvisar till Läronämndens yttrande om vikten av att behandla dokumentet *Guds vägar* och *Kairos Palestina*-dokumentet olika på grund av dess olika status. Utskottet bifaller förslaget om att kyrkostyrelsen bör uppmana stiftet till ”implementering” – reception – av *Guds vägar* och yrkar avslag på resterande förslag.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2014:5 punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:5 punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:5 punkt 3.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:36 punkt 1.
5. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:36 punkt 2.
6. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:80 punkt 1.
7. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:80 punkt 2.

Motionernas förslag

Motion 2014:5 av Åke Bonnier, Vart tog *Guds vägar* vägen?

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att uppmuntra alla stift att implementera dokumentet *Guds vägar* så att det blir känt och diskuterat.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ge Svenska kyrkans utbildningsinstitut och dess bägge utbildningsplatser i Uppsala respektive Lund i uppdrag att tydligare implementera dokumentet *Guds vägar* så att alla präst-kandidater är väl förtrogna med såväl dess innehåll som dess hermeneutiska och homiletiska implikationer.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ge en sakkunnig i uppdrag att granska Evangeliebokens textsammansättning utifrån ett *Guds vägar*-perspektiv för att se om predikotexterna kombinerar Gamla och Nya testamentet på ett sätt som kontrasterar de båda testamentena och/eller reflekterar ett ersättningsteologiskt tänkande.

Motion 2014:36 av Anders Roos m.fl., Politik och religion i Mellanöstern

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över det av kyrkomötet antagna dokumentet *Guds vägar* samt att om behov finns återföra dokumentet till kyrkomötet 2015 för förnyat beslut.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att belysa om det finns teologiska skiljaktigheter och motsättningar mellan av kyrkomötet antagna dokument och andra rekommenderade skrifter och beslutade policyer beträffande situationen i Mellanöstern. Resultatet av detta arbete redovisas till kyrkomötet 2015.

Motion 2014:80 av Johanna Andersson, Teologisk otydlighet om ersättningsteologi

1. Kyrkomötet beslutar att uttala sitt avståndstagande från de delar i *Kairos-dokumentet* som står i teologisk konflikt med dokumentet *Guds vägar*.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att omarbete såväl presentationstext som samtalshandledning till *Kairos Palestina-dokumentet* så att Svenska kyrkans avståndstagande från den ersättningsteologi som kommer till uttryck i dokumentet blir tydligt, samt att tillse att dokumentet *Guds vägar* läggs till både som referens och i litteraturförteckningen i samtalshandledningen till *Kairos Palestina-dokumentet*.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2014:5 i Ln 2014:3y, *bilaga 1*, och motionerna 2014:36 och 2014:80 i Ln 2014:14y, *bilaga 2*.

Bakgrund

Guds vägar: Judendom och kristendom. Ett inomkyrkligt samtalsdokument

Guds vägar är ett inomkyrkligt samtalsdokument som stöd för Svenska kyrkans fortsatta reflektion och samtal med företrädare för judisk tro och bekännelse. *Guds vägar* är bl.a. ett resultat av det arbete som bedrevs genom Svenska teologiska institutet i Jerusalem. Dokumentet fördömer antisemitism och bejakar judendomen och det judiska folket som ett levande Gudsfolk. Dokumentet översattes till engelska

några år efter det antagits av kyrkomötet (*The Ways of God*, se Svensk Teologisk Kvartalskrift, nr 3/2003).

Eu 2014:2

Guds vägar är främst ett teologiskt dokument. Dokumentets text är återhållsam i relation till den stora internationella diskussion som finns kring antisemitism, ersättningsteologi och judisk-kristna relationer. Dokumentet behandlar inte den moderna staten Israel, eller den israelisk-palestinska konflikten.

Kyrkomötet antog år 2001 *Guds vägar: Judendom och kristendom* efter remissrunda i Svenska kyrkan. Dokumentet hör till kategorin av kyrkomötet bejakade dokument enligt kyrkoordningens portalparagraf (1 kap. 1 §) och utarbetades av Svenska kyrkans teologiska kommitté på uppdrag av Biskopsmötet och dåvarande Centralstyrelsen.

Svenska kyrkan och studieförbundet Sensus publicerade 2003 en studiehandledning kring dokumentet. Sensus erbjöd även församlingar stöd med att arrangera studiecirkel i frågan. *Guds vägar* finns idag med som kurslitteratur på Svenska kyrkans utbildningsinstituts utbildningar. *Guds vägar* används även inom Svenska Teologiska Institutets i Jerusalem verksamhet.

Kairosdokumentet

Dokumentet *Kairos Palestine, A Moment of Truth*, tillkom inom ramen för Kyrkornas världsråds Palestine Israel Ecumenical Forum (PIEF) och finns publicerat på <http://www.kairospalestine.ps/>. Kyrkornas världsråd uppmanade medlemskyrkorna att svara på dokumentet. Svenska kyrkan lät översätta *Kairos Palestina*-dokumentet från arabiska till svenska och dåvarande nämnden för internationell mission och diakoni svarade på uppdrag av dåvarande ärkebiskop Anders Wejryd. Det översatta dokumentet och nämndens svar från 2012 är publicerade på Svenska kyrkans hemsida, *Kairos Palestina Ett sanningens ögonblick*: <http://www.svenskakyrkan.se/default.aspx?id=643686>. Där finns även samtalshandledningen publicerad.

Kairosdokumentet var föremål för behandling av 2012 års kyrkomöte. De i motion 2012:49 *Det palestinska kairosdokumentet* föreslagna besluten behandlades i ekumenikuskottets betänkande Eu 2012:2. Motionärerna föreslog att kyrkomötet skulle framföra önskemål till biskopsmötet om att det skulle svara på *Kairos Palestina*-dokumentet. Vidare att kyrkomötet skulle ges möjlighet att bearbeta *Kairos Palestina*-dokumentet i seminarie- och föredragsform under kyrkomötets första session 2014 eller när presidiet fann lämpligt. Det föreslogs även att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att sända *Kairos Palestina*-dokumentet och nämndens svar till kyrkomötets ledamöter. Kyrkomötet biföll motionärernas förslag att dokumentet och nämndens svar skulle skickas till kyrkomötets ledamöter men avslog övriga förslag i motionen. *Kairos Palestina*-dokumentet har aldrig formellt antagits eller förekommit som handling i kyrkomötet.

Begreppet "ersättningsteologi"

I dokumentet *Guds vägar* finns följande resonemang kring begreppet "ersättningsteologi":

Den kristna synen på judendomen och det judiska folket har inom kyrkan ofta utformats som en "ersättningsteologi"; dvs. tanken att kyrkan, det nya Israel, det nya förbundet, har ersatt det judiska folket, det gamla förbundet. En rad bibelställen har genom tiderna anförts till stöd för en sådan teologisk tolkning. En konsekvens av ersättningsteo-

login har ofta blivit föreställningen att judendomen alltifrån kyrkans tillblivelse skulle grunda sig på ett upphävt kontrakt och således efter Jesu framträdande vara en teologisk anakronism.

Tankegången finns fortfarande i många kyrkotraditioner. Den leder inte nödvändigtvis till antisemitiska förhållningssätt men har de facto ändå bidragit till en nedvärdering av judendomen och öppnat vägen för antijudiska rörelser under flera historiska epoker. Judarna är enligt detta synsätt ett folk, som till sin egen olycka "tagit fel". Den kristna kyrkans del i skulden för judeförföljelserna kan i icke ringa mån återföras på enkla men mycket utbredda former av ersättningsteologi.

Tron på det nya förbundet och dess löften inbegriper inte slutsatsen att Gud upphävt förbundet med det judiska folket. Vi grundar denna ståndpunkt på följande sätt att förstå Bibeln: Gud är i hela Bibeln den Gud som sluter förbund. Begreppet förbund är närmast uttryck för en väsensegenskap hos Gud – Abrahams, Isaks och Jakobs Gud. Guds vilja till gemenskap och förening kommer till uttryck redan i Noaförbundet, i vilket hela människosläktet och allt skapat inneslutes och välsignas. I Abrahamsförbundet välsignas Abraham och det folk, som utgår från honom. I Sinaiförbundet knyts Israels folk samman med Gud "till evig tid". Jesus Kristus instiftar ett förbund som uttryckligen öppnar sig för alla folk och stammar.

Det är principiellt knappast möjligt att ställa dessa förbund mot varandra eller förklara ett av dem upphävt vid en viss tidpunkt i historien. Ju mer vi ser förbunden som manifestationer av Guds väsen och vilja, desto svårare blir det att ogiltigförklara ett historiskt uttryck för hans gemenskapsvilja till förmån för ett annat. Det skulle innebära en logisk förmätenhet – ett slags mästrande av Gud utifrån människans begränsade perspektiv. Ersättningsteologins slutsatser är inte självklara utifrån de nytestamentliga vittnesbörden, om dessa betraktas som en helhet. I den för synen på kyrka och frälsning centrala text som möter i Rom. 11 betraktas de hednakristna under bilden av "vildoliven" som ympas in i "den ädla oliven". De båda förbunden skulle med denna metafor djupast sett vara en organisk enhet. Denna grundsyn upphäver emellertid inte spänningarna mellan den judiska och den kristna traditionen.

Svenska kyrkans evangeliebok genomgick en större revidering under slutet av 1990-talet. Frågan om "ersättningsteologi" finns inte explicit nämnd som en parameter i dokumentationen om principer för urval av texter.

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2014:5, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:5, punkt 2 och 3.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:36.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:80.

Dokumentet *Guds vägar*

Utskottet välkomnar det faktum att dokumentet *Guds vägar* i och med motion 2014:5 lyfts upp och aktualiseras på nytt. Utskottet instämmer i motionens grundhållning att *Guds vägar* är ett viktigt och betydelsefullt dokument som är värt spridning och reception inom Svenska kyrkan. Därför anser utskottet – i enlighet med motionens förslag – att kyrkostyrelsen ska uppmuntra stiftens till receptionsprocesser av *Guds vägar* och tillstyrker därför att motion 2014:5, punkt 1 bifalls. Utskottet menar att det inte är kyrkomötets uppdrag att ge direktiv till utbildningsinstitutet vad gäller kurslitteratur och undervisning, varför man föreslår avslag på motion 2014:5 punkt 2.

Motionens förslag om att granska evangeliebokens textsammansättning utifrån ett *Guds vägar*-perspektiv har diskuterats av utskottet. Utskottet konstaterar att Evangelieboken är förhållandevis ny. När en evangeliebok sammanställs görs en mängd val utifrån ett flertal olika parametrar och hänsynstaganden. Att revidera Evangelieboken löpande menar utskottet inte är möjligt. Utskottet anser även att en sådan granskning som föreslås i motionen inte bör göras av resursskäl. Det blir förkunnelsens uppgift att ta hänsyn till konsekvenserna av *Guds vägar*. Utskottet föreslår därför att motion 2014:5, punkt 3 avslås.

Guds vägar

Svenska kyrkan antar kontinuerligt olika texter vid olika tidpunkter. Dessa kan kompletteras men utskottet menar att man inte bör gå in och ändra i av kyrkan tidigare antagna dokument. Utskottet uttrycker förvissning om och förtroende för att kyrkostyrelsen har kunskap om av kyrkostyrelse och kyrkomöte antagna dokument och tar beslut i enlighet med dessa. Utskottet menar vidare att de i motionen benämnda ”andra rekommenderade skrifter” kan uttrycka andra åsikter än de som formuleras i av kyrkomötet antagna dokument, utan att detta för den skull behöver innebära något problem, varför utskottet yrkar avslag på motion 2014:36.

Kairos Palestina-dokumentets intentioner

Guds vägar är ett religionsteologiskt samtalsdokument, skrivet av teologer i Svenska kyrkan och antaget av kyrkomötet. *Kairos Palestina* är ett ekumeniskt teologiskt dokument, skrivet av palestinska kristna för dem som vill få större förståelse för deras utsatthet i den rådande politiska situationen. Dokumentet har mottagits av Svenska kyrkans kyrkomöte och rekommenderats för studium och handling i församlingarna. *Guds vägar* och *Kairos Palestina* tillhör således olika genrer, har olika ställning och bör inte ställas mot varandra. Även Ekumenikutskottet uppfattning att intentionen med *Kairos Palestina*-dokumentet är att väcka debatt, lyfta den svåra situationen för kristna i Palestina och initiera samtal i hela den världsvida kyrkan. I studievägledningen till *Kairos Palestina*-dokumentet hänvisas vid ett flertal tillfällen

till dokumentet *Guds vägar*. Dessutom finns kritiska förhållningssätt till *Kairos Palestina* – t.ex. från amerikanska rabbiner – representerade i studievägledningen.

Utskottet ställer sig frågande till förslagen i motion 2014:80 utifrån Läronämndens yttrande om vikten av att behandla dessa två dokument olika baserat på deras olika status. Utskottet menar därför att motionen bör avslås.

Uppsala den 26 september 2014

På Ekumenikutskottets vägnar

Daniel Tisell, ordförande

Kristin Molander, sekreterare

Beslutande: Daniel Tisell, ordförande, Lina Larhult, Karin Norlander, Agneta Brendt, Lars Stjernkvist, Lars G Linder, Anki Erdmann, Eva-Maria Munck, Olle Carlsson, Fredrik Sidenvall, Jan Olov Sundström, Elisabet Stålhjem, Magnus Hedin, Inga Alm och Lena Klevenås.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Jesper Eneroth, Göran Karlsson,, Katarina Wedin, Lars-Ivar Ericson, Julia Kronlid, Margit Borgström, Dan Sarkar, Agneta Granström och Anders Nihlgård.

Biskoparna Ragnar Persenius och Tuulikki Koivunen Bylund har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

Utskottet understryker att dokumentet *Guds vägar* och *Kairos Palestina-dokumentet* ska behandlas olika på grund av dess olika status. Jag vill instämma i detta men vill ytterligare understryka att jag anser att det är orimligt att *Kairos Palestina-dokumentet* har getts så stor uppmärksamhet i Svenska kyrkan och rekommenderats att ligga till grund för handling i församlingarna när syftet mer skulle vara att väcka diskussion.

Julia Kronlid

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2014:3y

Implementering av *Guds vägar*

Läronämndens yttrande över motionerna 2014:5 och 2014:102

I Läronämndens yttrande 2001:1y konstaterade nämnden att den inte hade något att erinra mot innehållet i *Guds vägar*.

Detta samtalsdokument behandlar frågeställningar som är centrala och ofrånkomliga för Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Läronämnden betonar vikten av att det som Svenska kyrkan i och med *Guds vägar* har åtagit sig kommer till uttryck i exempelvis *Den svenska evangeliebokens* textsammanställningar och *Den svenska kyrkohandboken*.

Uppsala den 27 augusti 2014

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Christopher Meakin, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Hans-Erik Nordin, biskop Jan-Olof Johansson, biskop Johan Tyrberg, biskop Per Eckerdal, biskop Esbjörn Hagberg, biskop Tuulikki Koivunen Bylund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Göran Eidevall, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannesson och Jesper Svartvik.

**Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2014:14y**

Guds vägar- och Kairos Palestina-dokumenten

Läronämndens yttrande över motionerna 2014:36 och 2014:80

När det gäller *Guds vägar* och *Kairos Palestina* understryker Läronämnden att det är viktigt att klargöra dokumentens olika karaktär.

Guds vägar är ett religionsteologiskt samtalsdokument, skrivet av teologer i Svenska kyrkan och antaget av kyrkomötet. Här anges: "I detta dokument, med dess teologiska kontext, gör vi ingen bedömning av den politiska sionismen eller den nutida staten Israel." I och med *Guds vägar*-dokumentet tar Svenska kyrkan avstånd från ersättningsteologi: "Guds förbund med det judiska folket äger fortsatt giltighet" samt "I vår kyrka vill vi arbeta för att få bort sådant som kan tolkas som anti-semitism eller förakt för det judiska folket och försvara dess rätt till sin historia, sin tro och sina seder."

Kairos Palestina är ett ekumeniskt teologiskt dokument, skrivet av palestinska kristna för dem som vill få större förståelse för deras utsatthet i den rådande politiska situationen. Dokumentet har mottagits av Svenska kyrkans kyrkomöte och rekommenderats för studium och handling i församlingarna.

Guds vägar och *Kairos Palestina* tillhör således olika genrer, har olika ställning och bör inte ställas mot varandra.

Uppsala den 27 augusti 2014

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Christopher Meakin, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Hans-Erik Nordin, biskop Jan-Olof Johansson, biskop Johan Tyrberg, biskop Per Eckerdal, biskop Esbjörn Hagberg, biskop Tuulikki Koivunen Bylund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Göran Eidevall, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannessson och Jesper Svartvik.

Kyrkomötet Ekumenikutskottets betänkande 2014:3

Behandling av konvertiter

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2014:6 som föreslår att kyrkostyrelsen ska ta initiativ till samtal mellan kyrkorna i Sverige och muslimska ledare om vad som bör gälla vid behandling av konvertiter. Utskottet konstaterar att det råder samsyn i denna fråga bland religiösa ledare i Sverige och föreslår avslag på motionen.

Till betänkandet finns ett särskilt yttrande.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:6.

Motionens förslag

Motion 2014:6 av Karl-Gunnar Svensson, Behandling av konvertiter

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i Sveriges Kristna Råd ta initiativ till samtal med ledande muslimska företrädare i landet för att få fram en ömsesidig överenskommelse om vad som bör gälla vid behandling av konvertiter.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2014:6 i Ln 2014:13y, *bilaga 1*.

Bakgrund

I Sverige, liksom i övriga Europa och världen, konverterar människor. Konversion sker dels mellan kristendomens olika trostraditioner och dels till och från kristendomen, dvs. intra- och interreligiösa konversioner. Motionären önskar att Sveriges Kristna Råd, SKR, ska ta ett initiativ till samtal mellan samfundsledare för en ”ömsesidig överenskommelse om vad som bör gälla vid behandling av konvertiter”.

Konversioner mellan kristna samfund och till kristendomen från andra religioner äger oftast rum i den lokala församlingen. I samband med konversion till Svenska kyrkan bedrivs alltid undervisning inför eventuellt dop i den lokala församlingen och här ligger även det pastoralansvaret för den nye medlemmen, som alltid blir medlem i en församling. På samma sätt sker i andra kristna samfund, den som konverterar till kristendomen eller från en annan kristen tradition – eller ingen alls – undervisas enligt samfundets regler och tas därefter upp i en församling, eventuellt genom dop.

Sveriges interreligiösa råd konstituerades i maj 2010. Rådet har sedan dess fungerat som ett nätverk där de olika trossamfundet försöker lära känna varandras traditioner men det har även gjort två gemensamma uttalanden i samband med World Interfaith Harmony Week, initierad av FN:s generalförsamling, som äger rum varje år första veckan i februari. Andra gången som veckan inträffade, år 2012, gjorde Sveriges interreligiösa råd följande uttalande angående religionsfrihet.

Religions- och övertygelsefrihet är inskriven i såväl FN:s deklaration om mänskliga rättigheterna, Europakonventionen som i svensk grundlag. Därmed garanteras varje människa rätten att både offentligt och privat utöva sin religion samt presentera sin tro och andliga övertygelse. Den ger även barn och föräldrar rätt till religiös fostran. Samtidigt garanterar religions- och övertygelsefrihet envars rätt till att inte tro eller utöva någon religion. Den ger även rätten att ansluta sig till eller lämna en religion. I ett demokratiskt samhälle har staten skyldighet att försvara denna rättighet. Det är också allas ansvar, oavsett tro eller övertygelse, att försvara den.

Uttalandet undertecknades av hela Sveriges interreligiösa råd som består av Sveriges Kristna Råds presidium, inklusive generalsekreteraren, av Judiska centralrådet, Sveriges muslimska råd, Islamiska shiasamfundet, sikhiska församlingen, hinduiska församlingen, Svenska bahá'í-samfundet och Svenska buddhistiska samarbetsrådet. Både SKR och Sveriges interreligiösa råd är därmed fullt införstådda med vad som försvaras i religionsfrihetens namn.

Det innebär även att de undertecknande, som representerar majoriteten troende i Sverige, respekterar religionsfriheten också när den kan innebära konversion. Det betyder samtidigt att SKR företrätt och uttalat det kristna ansvaret för konversion och för konvertiter i Sverige.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet avslår motionen.
--

När samhället rymmer en ny eller större mångfald uppstår ibland också spänningar mellan individer och grupper som hanteras på ett ansvarsfullt sätt med respekt för människovärdet och de mänskliga rättigheterna. Individer som tar beslutet att lämna ett sammanhang, såsom en tradition eller ett samfund, för att bekänna sig till något annat är ibland rädda för repressalier från dem som personen lämnar. Sådana repressalier är inte acceptabla och en viktig roll för ledare är att motverka tendenser till sådana repressalier inom sitt sammanhang. Det är glädjande att det i Sverige kunnat uppnås samsyn mellan ledare för olika religioner och samfund om att respektera varandra och också de generella regler som finns kring religionsfrihet.

Svenska kyrkan och kyrkans medlemmar kan bidra till ett samhälle där religionsfriheten respekteras genom att påminna om den respekt som finns och ska finnas för olika traditioner. Vi kan också uppmärksamma och visa uppskattning för de sammanhang där ömsesidig respekt råder och adressera situationer där respekten brister och friheten inskränks i samhället och också i Svenska kyrkan när det förekommer. Detta är ett uppdrag för alla nivåer av Svenska kyrkan och inte minst för församlingar och enskilda kristna i det personliga mötet med dem som i olika avseenden har rättigheter och skyldigheter kring utövandet av sin religion. Samma förväntan kan vi ha på dem som tillhör andra samfund och religioner.

Ekumenikutskottet finner dock att den typ av överenskommelse som motionären efterfrågar redan är ingången och därmed kan motionen avslås.

Eu 2014:3

Uppsala den 26 september 2014

På Ekumenikutskottets vägnar

Daniel Tisell, ordförande

David Axelson-Fisk, sekreterare

Beslutande: Daniel Tisell, ordförande, Lina Larhult, Karin Norlander, Agneta Brendt, Lars Stjernkvist, Lars G Linder, Anki Erdmann, Eva-Maria Munck, Anette Nordgren, Dan Sarkar, Jan Olov Sundström, Madelaine Erlandsson, Magnus Hedin, Inga Alm och Lena Klevenås.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Jesper Eneroth, Göran Karlsson, Olle Carlsson, Katarina Wedin, Elisabet Ståhlhem, Lars-Ivar Ericson, Julia Kronlid, Margit Borgström, Agneta Granström och Anders Nihlgård.

Biskoparna Ragnar Persenius och Tuulikki Koivunen Bylund har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskilt yttrande

Jag anser att kyrkomötet borde modernisera sitt språkbruk. Ett exempel på modernisering är användandet av ordet "hen" i stället för skrivningen "hon eller han" eller någon annan omskrivning. Jag anser därför att den andra meningen i utskottets överväganden borde lyda:

Individer som tar beslutet att lämna ett sammanhang, såsom en tradition eller ett samfund, för att bekänna sig till något annat är ibland rädda för repressalier från dem som **hen** lämnar.

Lena Klevenås

Kyrkomötet Läronämndens yttrande 2014:13y

Kristendomen och islam

Läronämndens yttrande över motionerna 2014:6 och 2014:96

Läronämnden har tidigare yttrat sig i frågor om relationen mellan kristendom och islam: Ln 1995:508, Ln 2003:12y, Ln 2005:14y och Ln 2006:9y.

Läronämnden har kontinuerligt betonat vikten av religionsmötesfrågor och religionsteologi. Islam framhålls särskilt därför att det är den näst största religionen i Sverige. I Ln 2005:14y står det:

Det är väsentligt att minnas att islam är en av de tre abrahamitiska religionerna, med vilken kristendomen har mycket gemensamt. (...) Det finns goda skäl att fortsätta och fördjupa samtal med företrädare för islam för att i en ömsesidigt kritisk och konstruktiv dialog öka kunskapen om och förståelsen för religiös och kulturell mångfald.

Läronämnden finner det angeläget att även ett diakonalt perspektiv finns med i religionsmötet.

Läronämnden vill framhålla det som står i inledningen till kyrkoordningens 14:e avdelning:

Utifrån kyrkans tro på Gud som skapande, upprättande och livgivande i hela världen, är den vidare ekumeniska kallelsen att verka för kyrkans enhet, mänsklighetens gemenskap och världens helande, samt att söka Guds tilltal i mötet med varje människa oavsett religiös tradition.

Uppsala den 27 augusti 2014

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Christopher Meakin, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Hans-Erik Nordin, biskop Jan-Olof Johansson, biskop Johan Tyrberg, biskop Per Eckerdal, biskop Esbjörn Hagberg, biskop Tuulikki Koivunen Bylund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Göran Eidevall, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannessson och Jesper Svartvik.

Kyrkomötet Ekumenikutskottets betänkande 2014:4

Om restriktiv hållning gentemot islam

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:96 om en restriktiv hållning mot islam. I motionen föreslås att Svenska kyrkan ska inta ett mer distanserat förhållningssätt till islam än vad motionären anser vara fallet. Utskottet menar att Svenska kyrkan under lång tid verkat för samtal och dialog, med alla av god vilja. Kyrkans uppgift är att vara inkluderande och öppen. Motionens förslag står inte i samklang med denna grundhållning varför Ekumenikutskottet föreslår att motionen ska avslås.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:96.

Motionens förslag

Motion 2014:96 av Dan Kareliusson, Restriktiv hållning gentemot islam

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att Svenska kyrkan intar en mer restriktiv hållning gentemot islam.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2014:96 i Ln 2014:13y, *bilaga 1*.

Bakgrund

Svenska kyrkans religionsdialog

Svenska kyrkan på nationell nivå har på olika sätt arbetat kring frågor om religionsdialog, både teoretiskt och praktiskt. Som exempel kan nämnas följande:

1996 påbörjades projektet *Kunskapsutveckling för Svenska kyrkans möte med muslimer* inom Svenska kyrkan. Projektet bedrevs av kyrkokansliet och resulterade i ett flertal publikationer, bland annat dokumenten *Muslimska grannar – Svenska kyrkan möter islam* år 1997 och *Muslimska högtider och fester* år 1999.

I tidskriften *Tro & Tanke* utgavs 1999 *Vad skall vi tro om de andra? Religions-teologi idag*. I tidskriften presenteras olika förhållningssätt med exempel från lutherska, ortodoxa, reformerta, katolska, liberalt teologiska och feministiska utformningar av religionsteologi. I *Tro & Tanke* utkom ytterligare ett nummer om religionsteologi, *Samtal om religionsteologi* (2001:3) där tio utgångspunkter redovisades för religionsteologisk reflektion och för pastoralt handlande.

Under 2007 publicerades dokumentet *Möten med islam* (andra reviderade upplagan 2011). Det arbetades fram på uppdrag av kyrkomötet som önskat en enkel och pedagogisk text som kunde användas i församlingarna. *Sann mot sig själv – öppen mot andra. Samtal om religionsteologi i Svenska kyrkan* är ett dokument från Svenska kyrkans teologiska kommitté 2011. Boken utgavs som ett stöd till de samtal som förs i församlingarna med människor av en annan tro. Till texten finns en studiehandledning. Biskopsbrevet 2012, *De kyrkliga handlingarna i en mångreligiös miljö*, erbjuder teologiskt stöd i församlingarnas arbete i den mångreligiösa miljö som särskilt församlingarna i storstadsområdena befinner sig i. Som största trossamfund i Sverige har Svenska kyrkan både ett särskilt ekumeniskt och inter-religiöst ansvar.

Sveriges interreligiösa råd

Sveriges interreligiösa råd konstituerades i maj 2010 med dåvarande ärkebiskop Anders Wejryd som en av initiativtagarna. Idag utgörs rådet av medlemmar från de fyra kyrkofamiljerna (lutherska, katolska, ortodoxa och frikyrkliga) genom presidiet i Sveriges Kristna Råd, de muslimska riktningarna sunni och shia, Judiska centralrådet och även Svenska bahá'í-samfundet, Svenska Buddhistiska samarbetsrådet, det Mandeiska sabiska samfundet, Hinduiska församlingen och Sikhiska församlingen.

Sveriges interreligiösa råd har en jämförelsevis bred anslutning av olika trossamfund, vilket uppfattas som en tillgång och en möjlighet av rådet.

Sveriges Kristna Råd

Sveriges Kristna Råd (SKR), där Svenska kyrkan är medlem, har under åren publicerat flera texter som behandlar interreligiösa frågor utifrån olika aspekter. År 2001 översattes och utgavs den av Konferensen för europeiska kyrkor (KEK) publicerade *Charta Oecumenica*. Texten behandlar bland annat det kristna uppdraget att vara i dialog med både judar och muslimer. Exempelvis formuleras att kristna alltid ska motarbeta alla former av anti-semitism och antijudaism i kyrka och samhälle, möta muslimer med respekt och samarbeta i gemensamma angelägenheter. Som medlem i KEK har texten betydelse för Svenska kyrkans interreligiösa arbete och förhållningssätt.

År 2006 publicerade SKR *Religionsmöte – Ekumeniska dokument*, där texterna hämtats från Kyrkornas världsråd, KEK och Borgågemenskapen. I mars 2007 kom dokumentet *Kan vi be tillsammans? – Ett ekumeniskt studiematerial om bön i mångkulturell kontext*. Dokumentet *Äktenskap där religioner möts* publicerades 2011 och är en första introduktion till präster och pastorer i Sveriges Kristna Råds medlemskyrkor när par av olika religion önskar rådgivande samtal. Boken behandlar främst pastorala frågor som t.ex. barnens religiösa tillhörighet i en familj där föräldrarna bekänner sig till två olika religioner. Sedan år 2013 har SKR formulerade rekommendationer i *Kristna i möte med människor av annan tro (2013)*, som ett viktigt komplement till *Tio tumregler för god ekumenik* från år 2005.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:96.

Ekumenikutskottets bestämda uppfattning är att man inte bör ställa religioner mot varandra. Utskottet vill understryka det Läronämnden skriver i sitt yttrande över motionen, att Svenska kyrkans förhållningssätt till andra religioner är möten, dialog och samtal. Utskottet avvisar bestämt den kollektivering och förenkling av islam som utskottet menar kommer till uttryck i motionen.

I dialoger är den kristna kyrkans uppgift att verka i positiv anda, inte i restriktiv, med evangeliet om Jesus Kristus i centrum – inbjudande snarare än avvisande, betonande det som förenar snarare än det som skiljer. Den som är trygg i den kristna tron kan vara öppen för religionsdialog, med människor av god vilja, och samarbeta i diakonala uppdrag, med den enskilda av Gud skapade människan i centrum.

Motionens förslag står inte i samklang med denna grundhållning varför utskottet föreslår att motionen ska avslås.

Uppsala den 26 september 2014

På Ekumenikutskottets vägnar

Daniel Tisell, ordförande

Kristin Molander, sekreterare

Beslutande: Daniel Tisell, ordförande, Lina Larhult, Karin Norlander, Agneta Brendt, Lars Stjernkvist, Lars G Linder, Anki Erdmann, Eva-Maria Munck, Anette Nordgren, Dan Sarkar, Jan Olov Sundström, Madelaine Erlandsson, Magnus Hedin, Inga Alm och Lena Klevenås.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Jesper Eneroth, Göran Karlsson, Olle Carlsson, Katarina Wedin, Elisabet Stålhjem, Lars-Ivar Ericson, Julia Kronlid, Margit Borgström, Agneta Granström och Anders Nihlgård.

Biskoparna Ragnar Persenius och Tuulikki Koivunen Bylund har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

Jag väljer att gå med på att motionen avslås med motiveringen att jag anser att motion 2014:68 som behandlas i Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2014:7 bättre speglar min nomineringsgrupps inställning i frågan om kristendom och islam i Svenska kyrkan. Kärnan i det jag vill framföra är att Svenska kyrkan ska vara tydlig i att stå upp för sin kristna identitet och predika evangelium, som är öppet för alla. Jag ser ett värde i dialog med andra religioner och respektfull relation med representanter från andra religioner. Jag menar dock att kyrkan i samband med dessa möten och i andra sammanhang inte ska ge avkall på sin egenart, det kristna budskapet och tron på Jesus Kristus som är särskiljande för den kristna tron. Gemensamma gudstjänster eller upplåtande av kyrkorummen till förkunnandet av andra religioner, är något annat än att föra dialog och är därför något jag inte kan ställa mig bakom.

Julia Kronlid

Kyrkomötet Läronämndens yttrande 2014:13y

Kristendomen och islam

Läronämndens yttrande över motionerna 2014:6 och 2014:96

Läronämnden har tidigare yttrat sig i frågor om relationen mellan kristendom och islam: Ln 1995:508, Ln 2003:12y, Ln 2005:14y och Ln 2006:9y.

Läronämnden har kontinuerligt betonat vikten av religionsmötesfrågor och religionsteologi. Islam framhålls särskilt därför att det är den näst största religionen i Sverige. I Ln 2005:14y står det:

Det är väsentligt att minnas att islam är en av de tre abrahamitiska religionerna, med vilken kristendomen har mycket gemensamt. (...) Det finns goda skäl att fortsätta och fördjupa samtal med företrädare för islam för att i en ömsesidigt kritisk och konstruktiv dialog öka kunskapen om och förståelsen för religiös och kulturell mångfald.

Läronämnden finner det angeläget att även ett diakonalt perspektiv finns med i religionsmötet.

Läronämnden vill framhålla det som står i inledningen till kyrkoordningens 14:e avdelning:

Utifrån kyrkans tro på Gud som skapande, upprättande och livgivande i hela världen, är den vidare ekumeniska kallelsen att verka för kyrkans enhet, mänsklighetens gemenskap och världens helande, samt att söka Guds tilltal i mötet med varje människa oavsett religiös tradition.

Uppsala den 27 augusti 2014

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Christopher Meakin, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Hans-Erik Nordin, biskop Jan-Olof Johansson, biskop Johan Tyrberg, biskop Per Eckerdal, biskop Esbjörn Hagberg, biskop Tuulikki Koivunen Bylund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Göran Eidevall, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannesson och Jesper Svartvik.

Kyrkomötet Ekumenikutskottets betänkande 2014:5

Religionsdialog

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:109 om behovet av lokala dialogcentra för interreligiös dialog. I motionen föreslås att kyrkostyrelsen ska utreda möjligheterna till samarbete mellan Svenska kyrkan och Nordiskt centrum för interreligiös dialog i syfte att skapa lokala interreligiösa dialogcentra. Utskottet finner att utredning av och arbete med lokal religionsdialog inte ska regleras av nationell nivå utan stift och församling bör ha frihet att anpassa verksamhet efter behov och kontext. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

Utskottet föreslår emellertid med anledning av motionen att kyrkomötet uppdrar åt kyrkostyrelsen att genomföra en kartläggning av det interreligiösa och interkulturella arbete där Svenska kyrkan redan finns med.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:109.
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2014:109 uppdra åt kyrkostyrelsen att genomföra en kartläggning av det interreligiösa och interkulturella sammanhang där Svenska kyrkan finns med.

Motionens förslag

Motion 2014:109 av Berit Bornecrantz Dias m.fl., Lokala dialogcentra

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda om ett samarbete med Nordiskt centrum för interreligiös dialog skulle kunna etableras i syfte att skapa lokala dialogcentra på orter med samfund från flera religioner.

Bakgrund

Stiftelsen *Nordiskt centrum för interreligiös dialog* bildades år 1993 och är partipolitiskt oberoende. Stiftelsens uttalade syfte är att skapa dialog mellan de abrahamitiska religionerna och visa att det finns mer som förenar än skiljer dessa trosriktningar åt samt att medverka till ett bättre och sundare samhällsklimat och fred i världen.

Svenska kyrkan finns representerad på olika nivåer i en mängd regionala interreligiösa råd. Som exempel kan nämnas det interreligiösa rådet i Göteborg, vilket bildades 2007. Efter en studieresa till St Philips Centre i Leicester, med bland annat Interreligiösa rådet, kommunala tjänstemän samt politiker i Göteborg stad uppstod ett engagemang som utmynnade i att Göteborgs kommunstyrelse i maj år 2011 beslutade tillskjuta medel med 1 miljon kronor per år i tre års tid med start från och

med den 1 januari 2012. Detta beslut ledde till att det interreligiösa centret kunde öppnas. Det interreligiösa rådet i Göteborg är centrets huvudman. Ett flertal kommuner i Sverige har tagit liknande initiativ till interreligiösa och interkulturella råd.

I Stockholms stift verkar sedan flera år tillbaka Centrum för religionsdialog, CRD, som har stiftets församlingar som främsta uppdragsgivare men bedriver även samarbete med Svenska kyrkans nationella nivå samt stift i Svenska kyrkan. CRD fungerar främst som en mötesplats för stiftens medarbetare. CRD arbetar även tillsammans med övriga nordiska lutherska folkkyrkor.

Nätverket *Framtiden bor hos oss* bildades år 2000. Nätverket består idag av 24 församlingar inom Svenska kyrkan som arbetar i en mångkulturell och mångreligiös miljö. Församlingar som förenas av det faktum att de finns och verkar i urbana mångreligiösa och mångkulturella stadsdelar i Stockholmsområdet, Göteborg, Malmö, Norrköping och Linköping, dvs. i fem olika stift: Stockholm, Göteborg, Lund, Linköping och Strängnäs.

I nätverket utbyter man erfarenheter, arrangerar konferenser och seminarier, genomför utbildningar och väcker opinion i utsatthetsfrågor utifrån en gemensam plattform. Nätverkets uppgift är att bevaka och driva opinionsbildning, ha en samordnande funktion, arrangera konferenser för både anställda och förtroendevalda samt reflektera över församlingarnas uppdrag.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:109.
2. Kyrkomötet beslutar med anledning av motion 2014:109 att uppdra åt kyrkostyrelsen att genomföra en kartläggning av de interreligiösa och interkulturella sammanhang där Svenska kyrkan finns med.

Lokal religionsdialog av betydande vikt

Utskottet ställer sig positiv till motionens grundhållning om vikten av religionsdialog på lokal och regional nivå. Redan idag finns interreligiösa och interkulturella råd och interreligiösa initiativ på en mängd platser i Sverige. Utskottet uttrycker viss tveksamhet till huruvida nationell nivå ska ansvara för och strukturera denna typ av uppdrag. Dialog tarvar relation och relation uppstår i konkreta möten, varför kompetens och engagemang för lokala dialoger främst står att finna i det lokala sammanhanget. Utskottet menar vidare att stiftens situationer vad gäller det interreligiösa arbetet ser väldigt olika ut. Därför bör inte arbetet med lokal religionsdialog utredas eller regleras av nationell nivå utan stift och församling bör ha frihet att anpassa verksamhet och samarbeten efter behov och kontext. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

Däremot ser utskottet ett behov av en kartläggning av de interreligiösa och interkulturella sammanhang där Svenska kyrkan redan nu är aktiv, i syfte att inspirera församlingar och stift. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att uppdra åt kyrkostyrelsen att genomföra en sådan kartläggning.

På Ekumenikutskottets vägnar

Daniel Tisell, ordförande

Kristin Molander, sekreterare

Beslutande: Daniel Tisell, ordförande, Lina Larhult, Karin Norlander, Agneta Brendt, Lars Stjernkvist, Lars G Linder, Anki Erdmann, Eva-Maria Munck, Anette Nordgren, Fredrik Sidenvall, Jan Olov Sundström, Madelaine Erlandsson, Magnus Hedin, Inga Alm och Lena Klevenås.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Jesper Eneroth, Göran Karlsson, Olle Carlsson, Katarina Wedin, Elisabet Stålhjem, Lars-Ivar Ericson, Julia Kronlid, Margit Borgström, Agneta Granström, Dan Sarkar och Anders Nihlgård.

Biskoparna Ragnar Persenius och Tuulikki Koivunen Bylund har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Ekumenikutskottets betänkande 2014:6

Internationellt församlingsutbyte

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2014:34 som föreslår att 1 miljon kronor per stift anslås för att bidra till internationellt församlingsutbyte. Ekumenikutskottet föreslår kyrkomötet att avslå motionen med hänvisning till de satsningar på att utveckla stödet för internationella vänrelationer som kyrkostyrelsen aviserat i sin skrivelse KsSkr 2014:1.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:34 punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:34 punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2014:34 av Mats Nilsson, Internationellt församlingsutbyte

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att avsätta 1 miljon kronor till varje stift för internationellt församlingsutbyte.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att fastställa kriterier för hur pengarna ska användas.

Bakgrund

Internationella utbyten och vänrelationer mellan församlingar har de senaste åren berörts av kyrkomötet framför allt i samband med behandlingen av den nationella nivåns verksamhet och ekonomi. I årets skrivelse anger kyrkostyrelsen att det kommer att vara en prioriterad uppgift att utveckla former för delande, rådgivning och samordning av de vänrelationer som i dag bärs av den nationella nivån, stiftet och församlingarna. Detta görs i samverkan med stiftet (KsSkr 2014:1, sid 17).

Vid kontakter med kyrkokansliet i Uppsala har det framkommit att församlingsutbyten ibland kan få stöd från stiftet om församlingarna ligger inom stift som i sin tur har vänstiftsrelationer. Det förekommer också att insatser inom ramen för utbyten görs som kompetensutvecklingsåtgärder för de anställda och då kan få viss extern finansiering. Det är ovanligt att det finns medel som möjliggör kompetensutvecklingsåtgärder av förtroendevalda på samma sätt.

Det har varit ovanligt med öronmärkt ekonomiskt stöd från kyrkostyrelsen eller kyrkomötet till verksamhet i församlingar. Församlingarnas och pastoratens rätt och möjlighet till självständiga budgetbeslut och det kyrkliga utjämningsystemet har varit de källor som funnits för att församlingarna ska kunna finansiera verksamheten.

Vid sidan av utjämnningssystemet har dock öronmärkt stöd till verksamhet i stift och församlingar periodvis getts inom ramen för det riktade församlingsbidraget. Detta bidrag har de senaste åren öronmärkts för åtgärder som leder till ökad samverkan mellan församlingar i syfte att uppnå bestående förändringar och verksamhetseffektivisering. Det finns också större satsningar som är gemensamma för alla nivåer i Svenska kyrkan. En sådan är den pågående satsningen *Dela tro – Dela liv*.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:34.

Ekumenikutskottet gläder sig åt en utveckling där fler församlingar engagerar sig i församlingsutbyten. Dessa utbyten möter också nya utmaningar bland annat eftersom ökade internationella kontakter mellan enskilda människor också skapar nya relationer mellan församlingar på ett sätt som inte alltid kan planeras och budgeteras med önskvärd framförhållning.

Men internationella utbyten är ett ansvar för varje församling att planera, prioritera och finansiera. Stiftet har goda möjligheter att på olika sätt främja denna verksamhet. Kyrkostyrelsen redovisar att arbetet med att stödja detta kommer att prioriteras under planeringsperioden i samverkan med stiftet och Ekumenikutskottet gör bedömningen att detta är en lämplig ordning och föreslår därför att motionen avslås i sin helhet.

Uppsala den 26 september 2014

På Ekumenikutskottets vägnar

Daniel Tisell, ordförande

David Axelson-Fisk, sekreterare

Beslutande: Daniel Tisell, ordförande, Lina Larhult, Karin Norlander, Agneta Brendt, Lars Stjernkvist, Lars G Linder, Anki Erdmann, Eva-Maria Munck, Anette Nordgren, Dan Sarkar, Jan Olov Sundström, Madelaine Erlandsson, Magnus Hedin, Inga Alm och Lena Klevenås.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Jesper Eneroth, Göran Karlsson, Olle Carlsson, Katarina Wedin, Elisabet Stålhjem, Lars-Ivar Ericson, Julia Kronlid, Margit Borgström, Agneta Granström och Anders Nihlgård.

Biskoparna Ragnar Persenius och Tuulikki Koivunen Bylund har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Ekumenikutskottets betänkande 2014:7

Kristna i Mellanöstern

Sammanfattning

I betänkandet behandlas tre motioner rörande situationen i Mellanöstern och då särskilt rörande de kristna i området, men också för kristna i andra delar av världen. Utskottet anser att situationen är mycket allvarlig och att kyrkostyrelsen bör ges i uppdrag att avsätta extra resurser för det arbete Svenska kyrkan stöder i Mellanöstern. Utskottet föreslår också att kyrkomötet gör ett uttalande om situationen i Mellanöstern för att väcka engagemang och stöd för de drabbade. Utskottet föreslår avslag på motionerna i övrigt.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:35 punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:35 punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:65 punkt 1.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:65 punkt 2.
5. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:65 punkt 3.
6. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:84 punkt 1.
7. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:84 punkt 2.
8. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2014:84 punkt 2 uppdra åt kyrkostyrelsen att på ett ansvarsfullt och substantiellt sätt öka omfattningen på stödet till arbetet för utsatta människor i Mellanöstern.
9. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:84 punkt 3.
10. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:84 punkt 4.
11. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2014:84 punkt 1 göra detta uttalande:

En humanitär katastrof utspelar sig i Mellanöstern. Miljoner människor befinner sig på flykt från inbördeskriget i Syrien och från den Islamiska statens (IS) brutala framfart i Irak och Syrien. Vi ser en skoningslös förföljelse av religiösa minoriteter och de urgamla kristna församlingarna i Irak står inför utplåning. Skolor, sjukhus och bostäder har blivit till ruiner på många håll. Våldet och förstörelsen har dramatiskt försämrat utsikterna för en varaktig fredlig utveckling i hela regionen.

Läget är så alarmerande att det krävs extraordinära insatser från FN och dess medlemsstater för att skydda människors liv, välbefinnande och religionsfrihet i Mellanöstern. De mänskliga fri- och rättigheter som världssamfundet har enats kring måste försvaras.

Denna katastrof leder också till att några av de drabbade kommer till Sverige. Som enskilda, som kyrka och som samhälle har vi ett uppdrag att efter bästa

förmåga välkomna dem som tvingats fly och att i förbön och omsorg ge dem hopp om att det är möjligt att åter leva tryggt och åtnjuta de mänskliga rättigheter var och en har.

Motionernas förslag

Motion 2014:35 av Anders Roos m.fl., Kristna i Mellanöstern

1. Kyrkomötet beslutar att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att omdisponera de medel som avsatts för bostadsbyggande på Olivberget i Jerusalem så att de istället kan vara till stöd för förföljda kristna i Mellanöstern.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att intensifiera arbetet till hjälp åt förföljda kristna i världen, främst i Mellanöstern.

Motion 2014:65 av Julia Kronlid och Aron Emilsson, Stöd till förföljda och utsatta kristna

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att arbeta för att Svenska kyrkan i sitt internationella arbete ska prioritera och intensifiera sina ansträngningar i syfte att stödja förföljda och utsatta kristna.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att Svenska kyrkan mer regelbundet ska ta med förföljda kristna i förbönen.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att på Svenska kyrkans hemsida utöka informationen om förföljda kristnas utsatta situation i världen, och ge förslag på förbönsämnen.

Motion 2014:84 av Jerker Schmidt m.fl., Ökat stöd till Mellanösterns kristna

1. Kyrkomötet beslutar att göra ett uttalande om situationen för Mellanösterns kristna samt uppmana till förbön i Svenska kyrkans församlingar.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i samarbete med andra kyrkor och organisationer intensifiera Svenska kyrkans humanitära arbete i Mellanöstern särskilt i Irak.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att intensifiera de ekumeniska kontakterna med Mellanösterns kristna, särskilt i Irak.
4. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att genomföra en utbildningsinsats i Svenska kyrkan om Mellanösterns kristna och deras situation och hur vi som kyrka kan bli bättre rustade att möta dem som flytt och som idag lever i Sverige.

Bakgrund

Svenska kyrkans arbete till stöd för förföljda kristna kommer i stor utsträckning till uttryck som en del av det arbete som utförs i globala, regionala och nationella ekumeniska organ och program. Svenska kyrkan stöder och deltar i sådan verksamhet i Mellanöstern, Afrika och Asien, detta i relation till globala organ. Arbetet inriktas både på att värna mänskliga rättigheter/rätten till religionsfrihet och på förtroendeskapande insatser för att främja goda relationer mellan kristna och muslimer. Något som många av kyrkans partner understryker som viktigt. Svenska kyrkan stödjer också humanitärt arbete för att underlätta situationen för flyktingar bland annat från Syrien och Irak, där de humanitära principerna gäller vilket innebär att religion, etnicitet, kön, politisk tillhörighet inte ska påverka utan enbart behov.

Det innebär att kristna flyktingar är en av flera utsatta minoritetsgrupper som får del av de humanitära insatserna. Genom forskning, nya samarbeten och ökade kontakter med partner i Mellanöstern stärks Svenska kyrkans förmåga att utveckla framgångsrika strategier för att fortsatt värna kristna minoriteters rättigheter. I kyrkostyrelsens skrivelse 2014:2 redovisas det arbete som bedrivs på området sedan tidigare och som ett resultat av 2013 års kyrkomöte uppdrag till kyrkostyrelsen att intensifiera det pågående arbetet för förföljda kristna.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Kyrkomötet behandlade situationen för de kristna i Mellanöstern varje år under föregående mandatperiod. Övervägandena finns i Ekumenikutsnittets betänkanden Eu 2010:1, Eu 2011:4, Eu 2012:3 och Eu 2013:1. De frågor som aktualiseras i detta betänkande berörs särskilt i betänkande Eu 2012:3 där utskottet bland annat understryker vikten av att frågor om förföljelse av kristna, av minoriteters situation samt frågor om religionsfrihet fortsätter att lyftas fram inom Svenska kyrkan samt att engagemang kring dessa frågor uppmuntras.

I förra årets betänkande säger utskottet bland annat:

Utskottet understryker att det engagemang som Svenska kyrkan visar och det arbete hon utför kan ökas men det bör främst ske i och genom de ekumeniska och interreligiösa organisationer som Svenska kyrkan är medlem av och aktiv i. Svenska kyrkan är en viktig del av det arbete som bedrivs exempelvis genom Kyrkornas världsråd och Sveriges Kristna Råd men även i Sveriges interreligiösa råd. (Eu 2013:1)

Situationen i Mellanöstern har under de senaste månaderna varit ämnet för ett flertal debattartiklar, manifestationer, förbönsgudstjänster och uttalanden av bland annat företrädare för Svenska kyrkan, SKR och Sveriges interreligiösa råd. ACT-appeller om stöd till arbete med flyktingar från Syrien och Irak har fått ekonomiskt bidrag av Svenska kyrkan uppgående till knappt 10 miljoner kronor. Det förekommer i dag flera uppmaningar till förbön för de drabbade i Mellanöstern på Svenska kyrkans hemsida. Det är förböner formulerade av medarbetare inom Svenska kyrkans internationella arbete på kyrkokansliet, av medarbetare i internationella nätverk som ACT (Action by Churches Together) och av medarbetare i andra delar av kyrkan. Böner för Mellanöstern är en särskild rubrik under Aktuellt på hemsidan för Svenska kyrkans internationella arbete. Även Sveriges Kristna Råd uppmanar till förbön för situationen i Mellanöstern på sin hemsida. Det finns inget formaliserat sätt för kyrkostyrelsen att besluta om förbönssämnerna och formuleringar av förböner i Svenska kyrkans gudstjänster.

Beslut rörande Housingprojektet

Kyrkomötet beslutade år 2007 att uppdra åt kyrkostyrelsen att skyndsamt slutföra beredningen av Svenska kyrkans deltagande i LVF:s (Lutherska Världsförbundets) Mount of Olives Housing Project och därefter besluta om former för ett substantiellt och ansvarsfullt engagemang från Svenska kyrkans sida. I underlaget för beslutet framkom att ett belopp om ca 30 miljoner kronor ansågs vara en rimlig nivå (Eu 2007:1). Kyrkostyrelsen informerade kyrkomötet i KsSkr 2008:3 att man beslutat bevilja ett anslag på 30 miljoner kronor för husbyggnadsprojektet. I kyrkostyrelsens protokoll från den 27–28 februari 2008 framgår att anslaget ska ges under förutsättning att det upprättats ett avtal mellan Svenska kyrkan och LVF om

detta stöd. Eftersom förutsättningar för att starta byggnadsprojektet ännu inte föreligger har något avtal inte kunnat upprättas och inga pengar heller utbetalats. Pengarna för detta anslag är inte disponerade som en skuld eller särskild fondering i kyrkostyrelsens ekonomiska redovisning utan kommer som besluten är fattade att uppkomma som en kostnad först när tilläggsavtalet med LVF kunnat tecknas. I budgeten för Svenska kyrkans nationella nivå är anslaget fördelat jämnt över planeringsperioden (10 mkr årligen). I dagsläget betraktar parterna (Svenska kyrkan och Lutherska världsförbundet) i praktiken kyrkostyrelsens beslut som en garanti för stöd till projektet när projektet startar.

Utskottets överväganden

Olivbergsprojektet – viktigt att stå fast vid löftet

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå förslaget i motion 2014:35, punkt 1, att omdisponera medlen för Olivbergsprojektet.

Svenska kyrkans utlovade stöd till byggande av bostäder på Oliverget är ett långsiktigt åtagande som kyrkan inte bör backa från så länge det finns en realistisk bedömning att projektet kommer att kunna genomföras. Att det kan erbjudas bostäder i detta område är också ett viktigt och hoppningivande stöd för den kristna minoriteten i Jerusalem och Palestina. Ekumenikutskottet anser att behovet av insatser i Mellanöstern är stort men vi anser inte att de olika behoven ska ställas mot varandra och föreslår därför avslag på motionen.

Anslå medel utöver föreslagen ram för arbetet i Mellanöstern

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motionerna 2014:35, punkt 2, 2014:65, punkt 1 och 2014:84, punkterna 2 och 3.
2. Kyrkomötet beslutar med anledning av motion 2014:84 punkt 2 att uppdra åt kyrkostyrelsen att på ett ansvarsfullt och substantiellt sätt öka omfattningen på arbetet till stöd för utsatta människor i Mellanöstern.

Situationen i Mellanöstern har länge varit präglad av våld på ett sätt som särskilt drabbat svaga grupper och minoritetsgrupper. På den sista tiden har situationen accelererat till ohygglig terror och exempellös mänsklig katastrof.

Ekumenikutskottet har tagit del av information om det arbete som görs av Svenska kyrkan och uppskattar de insatser som nu görs både inom ramen för samarbetet i bland annat KV, ACT, LVF och inom Svenska kyrkans egen internationella programverksamhet. Dessa insatser är långsiktiga och medför också i sig ökande ekumeniska kontakter med de kristna i området. På kort sikt måste arbetet inriktas på att lindra den akuta nöden för alla drabbade och under en lång tid kan man förutse att kyrkor och kristna i området behöver stöd i olika former för att bygga upp sina liv, sina församlingar och sina kyrkor igen när väl förutsättningarna för en uppbyggnad eller återuppbyggnad finns.

Uppdraget att intensifiera arbetet för kristna i Mellanöstern har getts kyrkostyrelsen tidigare och i år återredovisar kyrkostyrelsen det omfattande arbete som görs för att lindra situationen för utsatta kristna och bygga förtroende mellan grupper i Mellanöstern och i andra delar av världen. Det är oklart vilken effekt det skulle ha att ge kyrkostyrelsen samma uppdrag igen. Ekumenikutskottet menar dock att situationen i Mellanöstern nu blivit så allvarlig att det är nödvändigt att vidta extra-

ordinära åtgärder. I dagens situation menar utskottet att den ekonomiskt starka Svenska kyrkan måste anslå substantiella ekonomiska medel, utöver vad som redan samlas in genom gåvor eller finansieras genom bidrag från statliga och internationella organ, för att bidra till verkningsfulla åtgärder såväl kortsiktigt som långsiktigt. Sådana medel måste skjutas till med hänsyn till vad det finns kapacitet och möjlighet att använda i området i varje given tidpunkt. Detta anser utskottet ska ges som ett uttalat uppdrag för kyrkostyrelsen som kommer att rådgöra med internationella rådet kring storlek på stödet och när stödet blir som mest verksamt.

Kyrkostyrelsen kommer i kommande redovisning till kyrkomötet kunna redovisa hur detta genomförts.

Vi föreslår ingen nationell utbildningsinsats

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:84, punkt 4, om särskild utbildningsinsats.

Situationen i Mellanöstern är nu så allvarlig och omskriven att den måste anses vara väl känd av de flesta. Detta innebär förstås inte att man därmed också känner till särskilt mycket om de kristna som drabbas och som i viss utsträckning också kommer till Sverige. Utskottet förutsätter att innehållet i det pågående projektet *Dela tro – dela liv* på sina håll kommer att påverkas av denna utveckling. Ekumenikutskottet menar att en fortsatt hög aktivitet från Svenska kyrkans nationella nivå när det gäller att tillgängliggöra information och informera om pågående insatser i regionen och i Sverige bidrar till att förståelsen och insikten ökar. Det bidrar också till att nya relationer skapas och fördjupas också här i Sverige mellan människor från olika kyrkor och traditioner och utskottet har förhoppningen att många av kyrkans medlemmar kommer att välkomna dem som på grund av situationen i Mellanöstern kommit till Sverige och också i förbön och omsorg visa delaktighet med dem som bor i Sverige och har drabbade släktingar och vänner i området.

Ekumenikutskottet ser dock inte tillräckligt starka skäl för att utöver detta föreslå en särskild nationell utbildningsinsats.

Inget uppdrag om förbönsämnen eller information men förslag till ett uttalande

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motionerna 2014:65, punkt 2 och 3, och 2014:84, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2014:84, punkt 1, göra ett uttalande om situationen i Mellanöstern.

Ekumenikutskottet konstaterar att det regelbundet föreslås förböner för situationen i Mellanöstern och för de drabbade där både på Svenska kyrkans hemsida och på Sveriges Kristna Råds hemsida. I stiftet förekommer säkerligen också uppmaningar till förböner regelbundet. Den del av informationen på Svenska kyrkans hemsida som handlar om situationen i Mellanöstern förnyas och fylls på kontinuerligt.

Ekumenikutskottet förutsätter att detta kommer att fortgå så länge situationen i området är så allvarlig som den är.

Det faktum att det regelbundet efterfrågas mer aktivitet från Svenska kyrkans sida pekar dock på att det arbete som görs inte är känt och att de som vill engagera sig har svårt att hitta vägar att stödja kyrkans arbete. Ekumenikutskottet menar att ett uttalande från kyrkomötet till stöd för de drabbade i och från Mellanöstern kan bidra

till att frågan uppmärksammas och till att engagemanget för de drabbade ökar. Ekumenikutskottet föreslår därför att kyrkomötet gör ett sådant uttalande.

Uppsala den 26 september 2014

På Ekumenikutskottets vägnar

Daniel Tisell, ordförande

David Axelson-Fisk, sekreterare

Beslutande: Daniel Tisell, ordförande, Lina Larhult, Karin Norlander, Agneta Brendt, Lars Stjernkvist, Lars G Linder, Anki Erdmann, Eva-Maria Munck, Anette Nordgren, Dan Sarkar, Jan Olov Sundström, Madelaine Erlandsson, Magnus Hedin, Inga Alm och Lena Klevenås.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Jesper Eneroth, Göran Karlsson, Olle Carlsson, Katarina Wedin, Elisabet Stålhjem, Lars-Ivar Ericson, Julia Kronlid, Margit Borgström, Agneta Granström och Anders Nihlgård.

Biskoparna Ragnar Persenius och Tuulikki Koivunen Bylund har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

Jag stödjer utskottets förslag till beslut i punkt åtta samt att utskottet vill att kyrkomötet gör ett uttalande om situationen i Mellanöstern, som delvis tillmötesgår vår önskan i yrkande ett i motion 2014:65. Jag anser dock att vår motion om utsatta kristna berör situationen i ett bredare geografiskt och mer långsiktigt perspektiv än det som framkommer i detta förslag. Jag vill därför ändå uttrycka att jag avser att stödja motion 2014:65.

Julia Kronlid

Kyrkomötet Ekumenikutskottets betänkande 2014:8

Israel/Palestinakonflikten och andra internationella konflikter

Sammanfattning

I betänkandet behandlas två motioner, 2014:59 som föreslår ett följeslagarprogram i Israel och 2014:69 som efterlyser en revision av kyrkostyrelsens politiska ställningstaganden i internationella frågor. Utskottet anser att ett följeslagarprogram inte bör startas på initiativ av kyrkomötet och att den politik som förs på ett lämpligt sätt bygger på principer om icke-våld och internationell rätt och föreslår därför avslag på båda motionerna.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:59 punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:59 punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:69 punkt 1.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:69 punkt 2.

Motionernas förslag

Motion 2014:59 av Margareta Larsson, Följeslagarprogram för västra Israel

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en genomförandeplan för ett följeslagarprogram för västra Israel.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka möjligheten till delfinansiering av FN eller EU utifrån motionens intentioner.

Motion 2014:69 av Julia Kronlid och Aron Emilsson, Svenska kyrkans roll i internationella konflikter och Mellanösternkonflikten

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utforma en politik som i internationella konflikter står för fred och försoning och så långt det är möjligt förhåller sig neutral i konflikter.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utforma en politik som i Mellanösternkonflikten förhåller sig mer neutral och inte så tydligt tar parti för den ena parten.

Bakgrund

Det följeslagarprogram som motionären i motion 2014:59 hänvisar till är ett internationellt program som drivs av Kyrkornas världsråd under namnet Ecumenical Accompaniment Program in Palestine and Israel (EAPPI). Programmet har drivits sedan 2002 och beskrivs som frukten av en ekumenisk delegation till området under 2001. Sveriges Kristna Råd (SKR) är den svenska medlemsorganisation som ansvarar för Sveriges engagemang i EAPPI. SKR rekryterar och sänder varje år nya följeslagare till programmet. Ekonomiskt stöder SKR programmet med sex miljoner kronor vilket huvudsakligen finansieras av Sida som ett stöd till humanitära insatser. Samtliga följeslagare i programmet placeras på orter i palestinskt område och i Jerusalem.

Enligt uppgift från Svenska kyrkans medarbetare i området är det stöd som ges till den civilbefolkning som drabbas av beskjutning från Gaza/Hamas ett ansvar för en civilförsvarsliknande organisation kallad Homefront och inte för den israeliska försvarsmakten (IDF).

Ofta har behovet av en så kallad position från Svenska kyrkan varit relaterad till att Svenska kyrkan och de nätverk kyrkan ingår i identifierat ett viktigt område för påverkansarbete, bedriver arbete i ett konfliktdrabbat område eller har samarbetspartner som verkar i ett sådant område.

På området fred och internationella konflikter har Nämnden för internationell mission och diakoni antagit följande positionspapper utöver Mellanösternkonflikten:

- ♦ Positionspapper om Svenska kyrkans förhållningssätt till klustervapen,
- ♦ Position för Svenska kyrkans internationella verksamhets arbete för att främja en långsiktigt hållbar fred i Colombia,
- ♦ Sammanställning av intagna positioner om att främja fred genom begränsad handel med krigsmateriel. (Sammanställd av kyrkostyrelsen)
- ♦ Position för hållbar fred i och mellan Sudan och Sydsudan,
- ♦ Position för hållbar och rättvis fred i Zimbabwe.

Den senaste position som slagits fast kring Mellanösternkonflikten är daterad den 22 november 2012. Den sammanfattas enligt följande:

Svenska kyrkans övergripande position:

Svenska kyrkans syn på konflikten mellan Israel och Palestina grundas i folkrätten – den internationella humanitära rätten, de universella mänskliga rättigheterna, sedvanerätt och relevanta internationella konventioner. Vi vill verka för en rättvis och hållbar fred framförhandlad av konfliktens parter inom detta folkrättsliga ramverk, vilken garanterar såväl israeler som palestinier ett liv inom säkra och erkända gränser och fria möjligheter att forma sin egen framtid.

Utifrån detta ser vi följande positioner:

- Svenska kyrkan stödjer en tvåstatslösning utifrån 1967 års gränser där israeler och palestinier lever sida vid sida inom säkra och erkända gränser och ett gemensamt och öppet Jerusalem i enlighet med tidigare FN-resolutioner.
- Endast på fredlig väg kan konflikten nå en hållbar lösning. Allt folkrättsvidrigt våld och övergrepp mot civila oavsett utövare måste upphöra och förövare måste lagföras.
- Palestiniernas rätt till självbestämmande måste erkännas och respekteras.

- Israel har både rätten och skyldigheten att skydda sin befolkning i enlighet med internationell rätt.
- Israels ockupation av det palestinska området är olaglig enligt internationell rätt och måste upphöra. Innan så har skett måste Israel fullfölja sina skyldigheter som ockupationsmakt i enlighet med fjärde Haagkonventionen och fjärde Genèvekonventionen.
- Israels bosättningar på palestinskt område inklusive Östra Jerusalem samt den så kallade muren (separationsbarriären) utgör brott mot den internationella rätten och måste därför avvecklas.
- Jerusalems status som en öppen stad, delad mellan två folk och tre religioner, och med fri tillgänglighet till de heliga platserna måste garanteras genom slutstatusförhandlingar i enlighet med internationell rätt.
- Försoning mellan rivaliserande palestinska grupper och territoriell enhet är förutsättningar för ett fritt, icke-diskriminerande och demokratiskt Palestina.
- Säkert och obehindrat humanitärt tillträde till nödlidande människor måste respekteras av alla involverade parter i enlighet med den internationella humanitära rätten.
- Ekonomiskt och politiskt stöd, såväl direkt som indirekt, till en fortsatt ockupationspolitik förhindrar fredsprocessen.
- Svenska kyrkan är emot en bojkott av Israel inom internationellt erkända gränser.

Utskottets överväganden

Inget följeslagarprogram på initiativ från kyrkomötet

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:59.

Det ekumeniska följeslagarprogrammet är ett resultat av att kyrkor i Palestina framfört en önskan till internationella ekumeniska fora att kristna i olika delar av världen på plats ska se och höra om situationen för de kristna i den delen av världen där Jesus Kristus levde och verkade. Genom att vara en internationell närvaro vill ekumeniska följeslagarprogrammet bidra till att dämpa våldet och främja respekten för folkrätten. Närvaron är ett uttryck för praktisk solidaritet med utsatta grupper – såväl palestinier som israeler.

Konflikten i Israel/Palestina kan inte lösas med våld. Den beskjutning som görs från Gaza mot civilbefolkningen i Israel är ett brott mot folkrätten och måste upphöra. Förslaget om ett följeslagarprogram i Israel har dock ingen förankring i något ekumeniskt organ och har inte framförts som ett önskemål eller förslag från någon lokal aktör. Ekumenikutskottet anser att kyrkomötet inte ensidigt bör ta ett initiativ till ett följeslagarprogram på så lösa grunder och föreslår därför att motionen ska avslås.

Politiken bygger på principer om icke-våld och internationell rätt

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:69.

Svenska kyrkan är inte en politisk organisation och ska undvika att ta ställning på ett sätt som gör att kyrkan uppfattas som en partipolitisk aktör. Samtidigt är det ibland nödvändigt att Svenska kyrkan uttalar en position även i frågor av politisk karaktär

för att vara trovärdig i sitt agerande och för att kyrkans medarbetare ska ha något att utgå från i sin dagliga verksamhet. Exempel på detta är de ställningstaganden som kyrkostyrelsen publicerar kring Mellanösternkonflikten och kring konflikterna i Colombia och Sudan/Sydsudan.

Det ligger i sakens natur att en beslutad position i någon utsträckning kommer att uppfattas både som ett ställningstagande för något och som ett ställningstagande mot något. Ekumenikutskottet gör bedömningen att de dokumenterade positioner som i dag finns rörande Svenska kyrkans syn på internationella konflikter bygger på strävan efter balans och betoning på fredliga lösningar med respekt för internationell rätt och mänskliga rättigheter. Den position som slagits fast rörande Mellanösternkonflikten betonar icke-våld och internationell rätt på ett tydligt sätt. Processen att ta fram positionen har varit omsorgsfull och bygger i stor utsträckning på ställningstaganden som också bekräftats genom kyrkomötets behandling av olika ärenden rörande konflikten.

Utskottet föreslår därför kyrkomötet att motionen ska avslås.

Uppsala den 26 september 2014

På Ekumenikutskottets vägnar

Daniel Tisell, ordförande

David Axelson-Fisk, sekreterare

Beslutande: Daniel Tisell, ordförande, Lina Larhult, Karin Norlander, Agneta Brendt, Lars Stjernkvist, Lars G Linder, Anki Erdmann, Eva-Maria Munck, Anette Nordgren, Dan Sarkar, Jan Olov Sundström, Madelaine Erlandsson, Magnus Hedin, Inga Alm och Lena Klevenås.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Jesper Eneroth, Göran Karlsson, Olle Carlsson, Katarina Wedin, Elisabet Ståhlhem, Lars-Ivar Ericson, Julia Kronlid, Margit Borgström, Agneta Granström och Anders Nihlgård.

Biskoparna Ragnar Persenius och Tuulikki Koivunen Bylund har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

Jag anser att utskottet inte fullt ut tillmötesgår önskemålen i motion 2014:59 samt motion 2014:69 och vill därför framföra att jag anser att utskottet borde ha tillstyrkt dessa motioner.

Julia Kronlid

Kyrkomötet Ekumenikutskottets betänkande 2014:9

Ett fredsupprop

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2014:77 om ett fredsupprop. I motionen föreslås att kyrkostyrelsen tillsammans med Sveriges Kristna Råd (SKR) ska initiera ett ”fredsupprop” och att – i enlighet med Kyrkornas världsråds (KV) uppmaning att *Reallocate national military budgets to humanitarian and developmental needs, conflict prevention and civilian peace-building initiatives amongst others* – uppmana Sveriges regering och riksdag att omfördela den militära budgeten till humanitära insatser och utvecklingsbehov, till konfliktförebyggande och civilt fredsbyggande arbete. Utskottet menar att Svenska kyrkan ska vara en profetisk röst för fred i samhället. Utskottet ställer sig därför bakom motionens förslag om ett fredsupprop, men föreslår att motion 2014:77 avslås. Med anledning av motion 2014:77 föreslår utskottet att kyrkomötet ger kyrkostyrelsen uppdraget att utreda på vilket sätt KV:s missionsuppdrag *A Pilgrimage of Justice and Peace* kan tolkas, kontextualiseras och konkretiseras samt hur detta kan leda fram till ett fredsupprop i Svenska kyrkan, under perioden fram till KV:s nästa generalförsamling 2021.

Till betänkandet finns en reservation och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:77.
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2014:77 uppdra åt kyrkostyrelsen att utreda på vilket sätt Kyrkornas världsråds missionsuppdrag *A Pilgrimage of Justice and Peace* kan tolkas, kontextualiseras och konkretiseras samt hur detta kan leda fram till ett fredsupprop i Svenska kyrkan, under perioden fram till KV:s nästa generalförsamling 2021.

Motionens förslag

Motion 2014:77 av Johan Åkesson, Ett fredsupprop

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att, tillsammans med Sveriges Kristna Råd, initiera ett ”fredsupprop”, ställt till Sveriges regering och riksdag, om att omfördela den militära budgeten till humanitära insatser och utvecklingsbehov, till konfliktförebyggande och civilt fredsbyggande arbete.

Bakgrund

Svenska kyrkans fredsarbete

Svenska kyrkan har genom den nationella nivåns internationella engagemang och påverkansarbete länge verkat för att fred- och säkerhetsfrågor ska uppgraderas samt varit konkret engagerad i ett flertal aktiviteter och projekt under de senaste åren. Ett konkret exempel är i Kyrkornas världsråds kampanj för ett globalt vapenhandelsavtal, Arms Trade Treaty. Genom en kombination av påverkansarbete i över 40 länder och genom aktivt deltagande i förhandlingarna i FN bidrog KV m.fl. till att – den 25 september 2014 – över 50 stater ratificerat avtalet vilket innebär att det kan träda ikraft den 25 december 2014.

För att uppmärksamma och stärka kyrkornas roll som en global kraft för fred och rättvisa inbjuder Svenska kyrkan, tillsammans med KV, SKR och Eumeniakyrkan, till en internationell fredskonsultation i Sigtuna den 1–5 december med ca 60 sakkunniga deltagare. Konsultationen är både ett sätt att uppmärksamma KV:s *A Pilgrimage of Justice and Peace* och att Sverige firar 200 år av fred inom landets gränser.

Svenska kyrkan har enskilt och tillsammans med CONCORD (CONCORD Sverige är en arena för över 50 civilsamhällesorganisationer vars uppdrag är att bedriva informations- och påverkansarbete om EU:s utvecklingssamarbete och utvecklingspolitik) överlagt med utrikesdepartementet om att fredliga samhällen måste vara en del av både den svenska biståndspolitik och det globala ramverket som nu förhandlas som en fortsättning av millenniemålen.

Svenska kyrkan har haft ett särskilt hearing-möte i april 2014 med den av riksdagen parlamentariskt tillsatta Krigsmaterielexportutredningskommittén (KEX) där Svenska kyrkan framfört synpunkter på hur svensk lagstiftning kring vapenexport kan skärpas.

Ärkebiskopen skrev i maj 2014 ett brev till utrikesminister Carl Bildt om en mer proaktiv svensk nedrustningspolitik rörande kärnvapen (inför Preparatory Committee for the 2015 Nuclear Non-Proliferation Treaty Review Conference in New York).

Ekumeniska arenor

Inom Sveriges kristna råd, tillsammans med Kristna fredsrörelsen, har Svenska kyrkan medverkat i projektet *Partnerskap för Fred 2014* där man förespråkar en tyngdpunktsförskjutning från militär krishantering till förebyggande av våld och väpnad konflikt och fredsbyggande med civila fredliga medel www.fredsagenda2014.se. Såsom varande medlem i Kyrkornas världsråd har Svenska kyrkan varit med och beslutat om inriktningen för KV:s ideologiska och praktiska verksamhet de kommande sju åren. Generalförsamlingen i Busan 2013 fastställde att KV:s missionsuppdrag för den kommande perioden skulle formuleras *A Pilgrimage of Justice and Peace*. Generalförsamlingen uppmanade medlemskyrkorna att verka för att detta missionsuppdrag tolkas, kontextualiseras och konkretiseras i varje kyrkofamilj och land.

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:77.
2. Kyrkomötet beslutar med anledning av motion 2014:77 att uppdra åt kyrkostyrelsen att utreda på vilket sätt KV:s missionsuppdrag *A Pilgrimage of Justice and Peace* kan tolkas, kontextualiseras och konkretiseras samt hur detta kan leda fram till ett fredsupprop i Svenska kyrkan, under perioden fram till KV:s nästa generalförsamling 2021.

Fred – en möjlighet

Ekumenikutskottet har samtalat kring huruvida fred är en realistisk möjlighet, om fred kan uppnås med militära medel, om rättvis fördelning av resurser som förutsättning för fred, om kyrkans roll i detta arbete mm. Utskottet har benämnt de svårigheter och den komplexitet frågan om fred och medlen för att nå den innefattar. Utskottet menar att Svenska kyrkan alltid behöver vara en profetisk röst i samhället som hävdar fred och fredliga lösningar så långt det är möjligt. Utskottet ställer sig positiv till tanken om ett fredsupprop. Ekumenikutskottet påpekar det faktum att motionens förslag är ett direkt citat från det slutdokument som antogs vid Kyrkornas världsråds generalförsamling i Busan 2013. I detta dokument uppmanas medlemskyrkorna att ta hänsyn till den ekumeniska rörelsens uttalande i den nationella kontexten. Ekumenikutskottet föreslår därför att motion 2014:77 visserligen avslås men att – med anledning av motion 2014:77 – kyrkomötet ska ge kyrkostyrelsen uppdraget att utreda på vilket sätt KV:s missionsuppdrag *A Pilgrimage of Justice and Peace* kan tolkas, kontextualiseras och konkretiseras samt hur detta kan leda fram till ett fredsupprop i Svenska kyrkan, under perioden fram till KV:s nästa generalförsamling 2021.

Uppsala den 26 september 2014

På Ekumenikutskottets vägnar

Daniel Tisell, ordförande

Kristin Molander, sekreterare

Beslutande: Daniel Tisell, ordförande, Lina Larhult, Karin Norlander, Agneta Brendt, Lars Stjernkvist, Lars G Linder, Anki Erdmann, Eva-Maria Munck, Anette Nordgren, Dan Sarkar, Jan Olov Sundström, Madelaine Erlandsson, Magnus Hedin, Inga Alm och Lena Klevenås.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Jesper Eneroth, Göran Karlsson, Olle Carlsson, Katarina Wedin, Elisabet Ståhlhem, Lars-Ivar Ericson, Julia Kronlid, Margit Borgström, Agneta Granström och Anders Nihlgård.

Biskoparna Ragnar Persenius och Tuulikki Koivunen Bylund har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag menar att motion 2014:77 borde bifallits. Om fred leder till fred, såsom KG Hammar skissat måste vi tro på att en värld utan krig inte bara är en utopi utan en realistisk förväntan.

Oron över att ett bifall till motionen skulle kunna tolkas som en total och omedelbar nedrustning i Sverige är helt obefogad.

Lena Klevenås

Särskild mening

Undertecknad ställer sig helt positiv till motion 2014:77.

Anders Nihlgård

Kyrkolivsutskottets betänkanden

K1 2014:1–20

Kyrkolivsutskottets betänkanden

- KI 2014:1 Stöd samernas rättigheter
- KI 2014:2 Att möta människor på kyrkogårdar
- KI 2014:3 Svenska kyrkan på nätet
- KI 2014:4 Sveriges Kristna Råds migrationsfolder
- KI 2014:5 Medieutredning
- KI 2014:6 Församlingarnas arbete med flyktingar och asylsökande
- KI 2014:7 Fattiga EU-migranter
- KI 2014:8 Socialt arbete
- KI 2014:9 Dödsskjutningar i utanförskapsområden
- KI 2014:10 Söderblomstipendium
- KI 2014:11 Sanning och sken
- KI 2014:12 Katastroffond
- KI 2014:13 Utökad satsning på Alpha-arbetet i Sverige
- KI 2014:14 Svenska kyrkans roll som traditionsbärare
- KI 2014:15 Behovet av förstärkt trosundervisning
- KI 2014:16 Svenska kyrkan och klimatfrågan
- KI 2014:17 Utökad familjerådgivning
- KI 2014:18 Nationellt hjälpcentrum för konvertiter
- KI 2014:19 Fördjupat samarbete mellan kyrka och idrott
- KI 2014:20 Översyn av utbildning inom själavård

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2014:1

Stöd samernas rättigheter

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:4 om samernas rättigheter. Utskottet anser att det med anledning av de insatser kyrkostyrelsen genomfört och planerar redan pågår ett arbete i den riktning motionären önskar varför utskottet föreslår kyrkomötet att avslå motionen.

Till betänkandet finns en reservation och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:4.

Motionens förslag

Motion 2014:4 av Johan Åkesson, Stöd samernas rättigheter

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att uppvakta regering och riksdag till stöd för en ratificering av FN-stadgan om urfolkens rättigheter.

Bakgrund

Samerna är ett urfolk i Sverige, Norge, Finland och på Kolahalvön i Ryssland. Sedan januari 2011 benämns samer som *ett urfolk* i Sveriges grundlag och inte bara som en nationell minoritet. Samerna har genom ett riksdagsbeslut formellt sett varit erkända som urfolk i Sverige sedan 1977.

Att vara ett urfolk har tyngre folkrättsliga implikationer än att vara en nationell minoritet. Samerna är tillsammans med judar, tornedalingar, sverigefinnar och romer en av Sveriges fem nationella minoriteter. I Sverige finns det sedan början av 2000-talet en minoritetspolitik och minoritetslagstiftning som rör dessa gruppers språkliga och kulturella rättigheter.

Landsbygdsdepartementet är det departement som ansvarar för sakområdet och *Sametinget* är den statliga myndighet som verkställer den svenska samepolitiken. Landsbygdsdepartementet hanterar även frågan om förvaltning av renskötsel på statlig mark och jakträttsfrågor. Andra frågor som rör det samiska samhället hanteras på andra departement. Samiska språkrättigheter hanteras t.ex. inom ramen för Sveriges minoritetspolitik på Arbetsmarknadsdepartementet och frågor som rör fördelning av anslag till samisk kultur och *Giron Sámi Theáter*, Samiska teatern, hanteras av Kulturdepartementet. Landsbygdsdepartementet har ett samordningsansvar för de samepolitiska frågorna.

ILO-konventionen nr 169

ILO, *International Labour Organisation* antog konventionen nr 169 om ursprungsfolk och stamfolk i självstyrande länder den 27 juni 1989 och den trädde i kraft den 5 september 1991. Principerna för FN:s övriga rättighetsdeklarationer ska även tillämpas på urfolk. Konventionen syftar till att motverka diskriminering av urfolk.

Samerna är Europas enda urfolk i konventionens mening. För Sveriges, Norges och Finlands del rör konventionen samerna, och för Danmarks inuiterna. En rad av FN:s medlemsstater har ratificerat konventionen; Argentina, Bolivia, Brasilien, Centralafrikanska republiken, Chile, Colombia, Costa Rica, Danmark, Dominikanska republiken, Ecuador, Fiji, Guatemala, Honduras, Mexico, Nepal. Nederländerna, Nicaragua, Norge, Paraguay, Peru, Spanien och Venezuela.

Norge och Danmark har ratificerat konventionen, men inte Finland, Sverige och Ryssland. Finlands regering har i regeringsprogrammet för 2011-2015 uttalat som målsättning att ratificera ILO-konventionen 169, men inte angett tidpunkt för detta.

Konventionen vill med text i 44 artiklar säkerställa urfolks rätt att själva välja i vilken grad de vill behålla sin kulturella och politiska identitet och beskydda urfolk mot icke frivillig assimilering. I likhet med FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna, Konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter och FN:s konvention om civila och politiska rättigheter syftar konvention 169 till att hindra diskriminering. Konventionen erkänner urfolks behov av att bevara och utveckla identitet, språk och religion.

Konventionen berör rätten till tvåspråkig utbildning, sedvanerätt, landrättigheter, egendomsrätt samt rätt att bli rådfrågade och att delta i beslutsprocesser. Rätten till land samt att urfolk blir rådfrågade från början i beslutsprocesser anses vara de två viktigaste punkterna för urfolk och det som är svårast för stater att gå till mötes. Konventionen anger en minimistandard för skyddet av urfolksrättigheter och slår bl.a. fast urfolks rätt till mark som de traditionellt bebor eller använder. Konventionen tydliggör även staternas ansvar för att identifiera dessa marker och en skyldighet för staterna att garantera ett effektivt skydd för urfolks rätt till marken. I konventionen finns också bestämmelser om att urfolk har rätt att delta i användningen, förvaltningen och bevarandet av naturtillgångar som hör till deras mark.

Artikel 14

Sverige har inte ratificerat konventionen p.g.a. formuleringen i artikel 14, som rör urfolks rätt till land och vatten:

De berörda folkens äganderätt och besittningsrätt till den mark som de traditionellt bebor ska erkännas. Därutöver ska åtgärder vidtas i lämpliga fall för att skydda de berörda folkens rätt att nyttja mark, som inte uteslutande bebos av dem, men till vilken de traditionellt haft tillträde för sin utkomst och traditionella verksamhet. Särskild uppmärksamhet ska fästas vid nomadfolkens och de kringflyttade jordbrukarnas situation i detta hänseende. Regeringarna ska vidta nödvändiga åtgärder för att identifiera den mark som de berörda folken traditionellt bebor och för att garantera effektivt skydd av deras äganderätt och besittningsrätt. Lämpliga förfaranden ska införas inom det nationella rättssystemet för att ta ställning till anspråk på mark från berörda folk.

Sverige deltog aktivt i utarbetandet av konventionen och föreslog i beredningen av texten att man skulle föra in begreppet *bruksrätt* istället för *äganderätt* och *besitt-*

ningsrätt, men det förslaget gick inte igenom. Man tyckte från svenskt håll att äganderätt gav en för stark rätt för urfolken till sina traditionella marker.

KI 2014:1

Utredningsarbete

Frågan om en svensk anslutning till ILO-konventionen nr. 169 har utretts vid ett flertal tillfällen. I betänkandet *Samerna – ett ursprungsfolk i Sverige*, SOU 1999:25, kom man fram till att Sverige borde ratificera konventionen, men att man först skulle lösa vissa gränsdragningsfrågor gällande vad som var privat mark och samebyars marker där renbetesrätt gäller.

En kommission arbetade under sju år för att klarlägga den yttre gränsen för renskötselområdet och kunde i utredningen *Samernas sedvanemarkar. Betänkande av Gränsdragningskommissionen för renskötselområdet*, SOU 2006:14, presentera gränsdragningar mellan vad som är privat mark och mark där renbetesrätt gäller. Vidare var uppdraget att klarlägga hur marken inom renskötselområdet ska indelas enligt artikel 14.

Nordiska rådet efterlyste 1995 en Nordisk samekonvention. Efter sex år tillsatte regeringarna i Norge, Sverige och Finland en expertkommitté för att ta fram en sådan, som skulle säkerställa det samiska folkets rätt att bestämma över sin ekonomiska, kulturella och sociala utveckling och för sina egna syften förfoga över sina naturillgångar. År 2005 var kommittén klar med ett förslag, godkänt av sametingen i varje land. 2011 inleddes förhandlingarna om detta förslag mellan de tre staternas olika förhandlingsdelegationer som består av respektive lands regering och sameting. Förhandlingarna ska vara slutförda år 2016.

Från samiskt håll i Sverige har frågan om Sveriges ratificering av ILO-konventionen nr. 169 blivit en fråga av stor betydelse i och med att den svenska minerallagen möjliggör att internationella gruvbolag kan exploatera samiska renskötselområden. Frågan om rätten till mark har under de senaste åren diskuterats i det offentliga rummet genom demonstrationer och uppmärksamhet i riksmidia. Ur ett samiskt perspektiv så är det här ännu en olöst fråga.

Svenska kyrkan och ILO-konventionen

Svenska kyrkans centralstyrelse lämnade ett remissvar på utredningen *Samerna – ett ursprungsfolk i Sverige. Frågan om Sveriges anslutning till ILO:s konvention nr 169*, SOU 1999:25. I detta yttrande anslöt man sig till regeringens förslag att inte ratificera ILO-konventionen, nr 169 utan vänta, för att man, liksom regeringen ville utreda äganderätten till markerna ytterligare. Man menade bl. a att:

Många av de rättigheter som konventionen tillförsäkrar samerna är tillgodosedda genom den lagstiftning som redan råder inom området. Den problematik som avser markrättigheter i konventionens olika bemärkelser är dock ännu ej tillräckligt utredd men måste klarläggas inför en ratificering av konventionen. En ytterligare utredning för att identifiera den mark till vilken samerna kan ha olika slag av rättigheter behöver göras innan slutlig ställning kan tas till vad en ratificering kommer att innebära för samerna respektive samhället i stort. Vi tillstyrker även förslaget att gränstvister rörande markrättigheter skall ses som så principiella frågor att kostnaderna härför bestrids allmänna medel.

Det dåvarande Samiska rådet i Svenska kyrkan var kritisk till centralstyrelsens yttrande och upplevde att Svenska kyrkan inte stödde samernas rättigheter.

Förenta Nationernas urfolksdeklaration

Förenta Nationernas generalförsamling antog i september 2007 en urfolksdeklaration. 143 medlemsstater röstade för en anslutning däribland Sverige. Fyra stater röstade emot, de var Nya Zeeland, Australien, USA och Kanada och 11 medlemsstater röstade blankt. Skillnaden mellan en deklaration och en konvention är att konventioner är juridiskt bindande för de stater som ansluter sig. En deklaration anger principer och en minimistandard som stater frivilligt kan följa. FN:s urfolksdeklaration handlar om rätt till hälsovård, utbildning, andlighet och rätten till traditionella marker.

Förenta Nationernas världskonferens för urfolk genomfördes för första gången den 22–23 september 2014. Deltagande var FN:s medlemsstater, däribland Sverige och urfolksrepresentanter från hela världen. Teman som diskuterades var land, territorier och naturresurser. Svenska kyrkan var representerad genom en delegat som är förtroendevald i Samiska rådet i Svenska kyrkan.

Internationell kritik från FN och Europarådet

Sverige har fått kritik vid ett flertal tillfällen i samband med internationell granskning av hur konventioner efterlevs, bl.a. för att inte ha ratificerat ILO-konvention nr 169 om urfolksrättigheter. Kritik framfördes sommaren 2010 i samband med granskningen av Sverige i FN:s råd för mänskliga rättigheter. Rådet lämnade också en rad rekommendationer rörande samer.

I januari 2011 redovisade FN:s specialrapportör för urfolkens mänskliga rättigheter och grundläggande friheter en rapport om samernas situation i de nordiska länderna. Rapporten antogs i september 2011 av FN:s råd för mänskliga rättigheter.

Europarådet har också kritiserat Sverige för att det alltså råder en rättsosäkerhet beträffande samernas markrättigheter och att detta påverkar samernas traditionella sysselsättningar och renskötseln. Detta har lett till rättstvister med betungande ekonomiska följder för vissa samebyar. Europarådets ministerkommitté har därför uppmanat den svenska regeringen att skyndsamt ta itu med den alltså föreliggande rättsosäkerheten kring markrättigheter i norra Sverige, på ett sätt som skyddar samers rättigheter. Detta samtidigt som det säkerställs att rättstvisterna inte hotar samebyars livskraft och deras renskötsel. Ministerkommittén menar också att regeringen bör överväga hur Sametingets roll bör utvecklas på andra områden.

FN:s rasdiskrimineringskommitté har i en rapport från augusti 2013 uttryckt oro för att Sverige ännu inte kommit framåt i arbetet med att ratificera ILO-konvention nr. 169 eller med en Nordisk samekonvention. På dessa punkter vill FN:s rasdiskrimineringskommitté se en skärpning från svenska staten. Kommittén uttrycker sin oro över att den svenska minerallagen tillåter stora industriprojekt och andra aktiviteter inom samiskt område, utan samernas fria och förhandsinformerade samtycke.

Likasa har Diskrimineringsombudsmannen (DO), i en debattartikel i DN, från september 2013 uppmanat svenska regeringen att ta initiativ till en urfolkspolitik som tar sin utgångspunkt i FN:s urfolksdeklaration och ILO:s konvention 169 om ursprungsfolk och stamfolk i självstyrande länder.

Under Kyrkornas världsråds generalförsamling i Busan, i Sydkorea 2013, uttalade den samlade generalförsamlingen sitt stöd för urfolken och uppmanade medlemskyrkorna att:

- respektera urfolkens andlighet och stödja deras strävan för självbestämmande i sina traditionella områden, runtom i världen
- reflektera över sin egen historia och försöka få en större förståelse för urfolkens svåra situation i olika sammanhang
- erbjuda stöd till urfolkens delegationer för att kunna delta i olika påverkansaktiviteter inom Förenta Nationerna
- stödja och stärka urfolkssamhällen som strävar mot att demontera förtryckande lagstiftning och politik som legitimerar ett fortsatt kolonialt nyttjande av deras marker;
- koordinera kommunikationsinsatserna mellan medlemskyrkorna inom Kyrkornas världsråd och ekumeniska aktörer som arbetar för urfolkens rättigheter.

Svenska kyrkans arbete med urfolksfrågor

Svenska kyrkans nationella nivå har under de senaste åren arbetat aktivt för att ge stöd för urfolksrättigheter, t.ex. genom rapporter till Europarådet där man pekar på vikten av att Sverige säkerställer samernas urfolksrättigheter. En rapport från 2012, *Våga vara minoritet*, har fokus på minoritets- och urfolksbarnens situation i Sverige. En annan rapport från i december 2013 handlar om samiska barns utbildningssituation *Marginalized and Ignored*.

Vidare har Svenska kyrkans nationella nivå, tillsammans med de nationella minoriteternas ungdomsförbund, däribland det samiska ungdomsförbundet *Sáminuorra*, skickat rapporten *Human Rights Challenges in Sweden 2014* till FN:s Råd för Mänskliga rättigheter i juni i år. I den rapporten pekar man på att Sverige inte lever upp till principerna i FN:s urfolksdeklaration och att den svenska regeringen har antagit en ny mineralstrategi under 2013 som aktivt syftar till att öka antalet etableringar av gruvor, särskilt i de samiska områdena.

Dåvarande ärkebiskop Anders Wejryd uttalade sitt stöd för urfolksrättigheter och efterfrågade ansvarstagande av regeringen i den här frågan under ett seminarium om nordisk samekonvention i konstitutionsutskottet 2011. Han har också i en debattartikel i Dagens Nyheter uppmanat beslutsfattare att ta större ansvar för urfolksrättigheter.

Den 14 juni 2012 beslutade kyrkostyrelsen om insatser för att främja och utveckla Svenska kyrkans flerspråkiga arbete. Inom ramen för denna prioritering ska en åtgärdsplan utarbetas som vidareutvecklar Svenska kyrkans förhållningssätt i förhållande till språkliga minoriteter, urfolk och personer med funktionsnedsättningar, i enlighet med Sveriges folkrättsliga åtaganden på området.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:4.

Utskottet delar motionärens intention att verka för samernas rättigheter och värna nationella minoriteter i Sverige. Det bör ske med samma engagemang som när vi verkar för folkgrupper i andra delar av världen. Samerna är genom riksdagsbeslut ett erkänt urfolk och benämns så i Sveriges grundlag, vilket ger tyngre folkrättsliga implikationer än för övriga nationella minoriteter.

Utskottet har tagit del av det utredningsarbete som pågår vad gäller svensk anslutning till ILO-konvention nr 169 och menar att det är en komplicerad fråga som beskrivs i bakgrundstexten ovan. Utskottet ser dock hoppfullt på samernas möjlighet att bevara och utveckla sin identitet, sina språk och traditioner. Likaså ser utskottet med tillförsikt på de förhandlingar som pågår mellan regering och sameting och att frågan om rätten till mark på sikt ska lösas.

Med anledning av de insatser kyrkostyrelsen genomfört och planerar fortsättningsvis gör utskottet bedömningen att det redan pågår ett arbete i den riktning motionären önskar. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

Uppsala den 25 september 2014

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Lars-Erik Edlund, Elisabeth Rydström, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Monica Lindell Rylén, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Jan Sahlin, Katarina Glas, Nasrin Sjögren, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Niklas Larsson, Runar Filper, Ylva Wahlström och Karin Janfalk.

Biskoparna Jan-Olof Johansson och Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag vill reservera mig mot utskottets beslut. Jag anser att kyrkomötet, med anledning av motionen, ska uppdra till kyrkostyrelsen att intensifiera uppvaktning av regering och riksdag för att ratificera ILO-konventionen 169.

Marja Sandin-Wester

Särskild mening

Det är viktigt att samernas rättigheter bejakas och att Svenska kyrkan uppvaktar regeringen så att ILO-konventionen kan bli verklighet för våra samer.

Ylva Wahlström

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2014:2

Att möta människor på kyrkogårdar

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:20 om att möta människor på kyrkogårdar. Utskottet menar att frågan om att utveckla möten på kyrkogården inte är okomplicerad men att intentionen i motionen bör kunna beaktas i en förstudie som nyss påbörjats på kyrkokansliet. Utskottet föreslår kyrkomötet att avslå motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:20, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:20, punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2014:20 av Elsa Christersson, Att möta människor på kyrkogårdarna

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta ett projekt för att värna om kyrkans möten med människor via våra kyrkogårdar.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att avsätta medel för en projektgrupp där det, förutom förtroendevalda och tjänstemän via kyrkokansliet, också bör ingå en landskapsarkitekt/ingenjör eller motsvarande, samt att avsätta medel för att ersätta försöksförsamlingar för det merarbete som projektet kan komma att innebära.

Bakgrund

I samband med relationsförändringen mellan Svenska kyrkan och staten den 1 januari 2000 beslutades att Svenska kyrkans församlingar och pastorat även fortsättningsvis på uppdrag av staten ska vara huvudmän för begravningsverksamheten. Undantagen från denna ordning finns i Stockholm och i Tranås där kommunerna är huvudmän. Det är huvudmannens skyldighet att anordna och hålla allmänna begravningsplatser för dem som är folkbokförda inom huvudmannens förvaltningsområde, oberoende av trostillhörighet.

I och med att Svenska kyrkan har ett samhällsuppdrag inbegriper detta att begravningsverksamheten ska utövas neutralt och kyrkogårdsarbetarna bör därför inom ramen för sitt uppdrag inte tala för ett trossamfund framför ett annat. För anställning av kyrkogårdspersonal kan inte heller krävas att den som anställs delar den kristna tron. Svenska kyrkan har ett uppdrag från staten och det måste skötas med den religionsfrihet som krävs för uppdraget.

Kyrkogårdsarbetet har två delar, begravningsverksamhet och församlingsverksamhet. I församlingsverksamheten ingår skötsel av gravplatser som församlingen

utför åt enskilda gravrättsinnehavare. Det är enbart som utförare av dessa uppdrag som kyrkogårdsarbetare agerar direkt för Svenska kyrkan på kyrkogården. Inget hindrar att kyrkogårdsarbetarna stärks i sin yrkesroll att föra svåra samtal med kyrkogårdsbesökare och fördjupa allmänt etiska frågor som rör begravning, kyrkogårdens arkitektur, dynamik och utveckling.

Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation erbjuder sina medlemmar, församlingar och pastorat utbildning, rådgivning och service inom begravningsverksamheten. Även frågor om kyrkogårdarnas kvalitetsutveckling och utformning samt frågor om etik och bemötande ingår i ansvaret och detta ryms i de utbildningar som erbjuds kontinuerligt. Kyrkogårdspersonal är en av de målgrupper arbetsgivarorganisationens utbildningar riktar sig till. Även stiftet inbjuder vaktmästare och personal på kyrkogårdarna till fortbildning.

Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund, SKKF har ett stort kursutbud både vad gäller kyrkogårdsmiljö, kyrkogårdskultur och kurser för att möta sorg och sörjande. Dessa erbjudanden vänder sig till alla som arbetar inom begravningsverksamheten, såväl kyrkogårdspersonal, expeditiionspersonal såväl som ledare och förtroendevalda.

Det kyrkliga kulturarvet

Kyrkorna med deras föremål och innehållet i kyrkans traditioner bildar tillsammans med begravningsplatserna det kyrkliga kulturarvet. Begravningsplatserna är levande rum där viktiga händelser äger rum och minnen kan bli starka. Kyrkokansliet bjuder i samverkan med Skara och Lunds stift in till en konferens om pedagogiskt arbete i kyrkomiljön i november 2014. Konferensen, som ingår i ett projekt som kallas *Pedagogik i kyrkomiljöer*, vänder sig till medarbetare i Svenska kyrkan som på olika sätt arbetar med att möta människor i kyrkorum eller i andra kyrkliga miljöer. Det ska ges möjlighet till reflektion, erfarenhetsutbyte och fördjupning kring det som handlar om den pedagogiska dimensionen i mötet mellan människor och kyrkans rum. Syftet är att lyfta fram och tillgängliggöra kyrkomiljöer och kulturarv i församlingens verksamhet där begravningsplatserna är en väsentlig del, både pedagogiskt och diakonalt.

Beslut i kyrkomötet 2013

Med anledning av motion 2013:86, punkt 4 beslutade kyrkomötet förra året att uppdraga till kyrkostyrelsen att ta fram förutsättningar för en nationell kraftsamling kring frågor om begravning och mötet med människor i sorg med utgångspunkt i biskopsbrevet om begravning, en kraftsamling i likhet med det tidigare nationella programmet för barn och unga 0–18 år.

Detta arbete har nyligen påbörjats på kyrkokansliet genom att en förstudie pågår och en rapport från den beräknas vara klar under våren 2015. Förstudien kommer att bidra med underlag som ger förutsättningar att bedöma hur en kraftsamling bör utformas. Genom förstudien kommer även en samlad bild av de synpunkter som finns i stiftet inom området att bli tydliga.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkolivsutskottet föreslår kyrkomötet att avslå motion 2014:20, punkt 1 och 2.

Kyrkogårdar är en viktig plats för många människor. Miljön erbjuder utrymme för eftertanke och känslor. Det kan vara en plats för minnen, sorg och tröst.

Kyrkogårdarna i Svenska kyrkan är välskötta och grönskande. Församlingarna bär ansvaret att utforma och förvalta dessa och det görs ansträngningar för att utveckla miljön. Kyrkogårdsarbetarna är en omistlig resurs och för många människor utgör de den enda personliga kontakten med kyrkan. Den som krattar grusgången till en anhörigs grav kan vara en viktigare person för kyrkogårdsbesökaren än vad en präst eller diakon är. Kyrkogårdsarbetarna har inte bara en viktig funktion i mötet med människor i sorg utan även gentemot intresserade besökare som söker sig till kyrkliga miljöer av andra skäl.

Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund och Sensus studieförbund erbjuder kontinuerlig fortbildning för medarbetare i kyrkogårdsmiljöer.

Det finns svårigheter att förena den trosneutrala begravningsverksamheten med ambitionen att aktivt möta människor på kyrkogården och erbjuda Svenska kyrkans stöd för inre utveckling och samtal i den kristna tron. Det är inte heller självklart att människor önskar kontakt med andra människor vid besöket på kyrkogården. Att utveckla möten på kyrkogården i syfte att berätta om vad kyrkan erbjuder är därför inte en okomplicerad fråga anser utskottet.

Utskottets ledamöter är väl medvetna om de ekonomiska problem många församlingar har samt den ojämlikhet som råder mellan församlingar. Men eftersom kyrkostyrelsen redan har många åtaganden vill inte utskottet föreslå ytterligare stora satsningar utöver de som redan planerats. Dessutom tangerar förslaget i denna aktuella motion det uppdrag kyrkomötet gav kyrkostyrelsen förra året, som innebär att kyrkostyrelsen ska ta fram förutsättningar för en nationell kraftsamling om begravning och mötet med människor i sorg.

Motionären lyfter en angelägen fråga men med anledning av att resurserna är begränsade och att intentionen i motionen bör kunna beaktas i den förstudie som nyss påbörjats på kyrkokansliet föreslår utskottet kyrkomötet att avslå motionen.

Uppsala den 25 september 2014

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsén, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Marie Nielsén, ordförande, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Sofia Rosenquist, Niklas Grahm, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Lars-Erik Edlund, Elisabeth Rydström, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Jan Sahlin, Katarina Glas, Nasrin Sjögren, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Niklas Larsson, Margareta Larsson, Ylva Wahlström och Karin Janfalk.

Biskoparna Jan-Olof Johansson och Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2014:3

Svenska kyrkan på nätet

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:22, Barnportal på nätet och motion 2014:72, Webbsända gudstjänster. Utskottet är positivt till bägge motionerna och föreslår kyrkomötet att bifalla motion 2014:22 men att avslå 2014:72 med hänvisning till att arbete redan pågår. Utskottet vill dock med anledning av motion 2014:72 ge kyrkostyrelsen i uppdrag att intensifiera arbetet med att på ett samlat sätt tillgängliggöra webbsända gudstjänster.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2014:22.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:72, punkt 1.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:72, punkt 2.
4. Kyrkomötet beslutar med anledning av motion 2014:72 att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att intensifiera arbetet med att på ett samlat sätt tillgängliggöra webbsända gudstjänster.

Motionernas förslag

Motion 2014:22 av Anders Brunnstedt m.fl., Barnportal på nätet

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att skapa en barnportal för Svenska kyrkan på nätet.

Motion 2014:72 av Jerry Adbo, Webbsända gudstjänster

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka möjligheterna att webbsända gudstjänster.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att initiera webbsända gudstjänster.

Bakgrund

Under de 20 åren som internet funnits allmänt tillgängligt har en enorm utveckling skett såväl i teknik och tillgänglighet som användande. Idag har nästan 9 av 10 svenskar tillgång till internet enligt en undersökning från Stiftelsen för internetinfrastruktur. Drygt 6 av 10 har tillgång till internet via sin mobiltelefon. Det dagliga användandet ökar i alla åldersgrupper men mest i de yngsta åldrarna.

Under 1990-talet var det främst vuxna som hade tillgång till datorn på jobbet som var den största gruppen. Idag leds utvecklingen av de unga med mobiltelefon.

Framförallt barn i åldrarna 12–15 år. År 2010 var det endast några få procent av dem som dagligen använde sin smartmobil. Ett år senare är användningen 22 procent för att till 2012 öka till 62 procent för denna åldersgrupp.

År 2013 har 93 procent av dem en smartmobil och 78 procent använder den dagligen för att ansluta sig till internet. En ökning av daglig användning av internet i mobilen från tre till 78 procent från år 2011 till år 2013.

Även bland de yngre barnen ökar användandet. En undersökning från Statens medieråd konstaterar att en majoritet av Sveriges treåringar har använt internet och 87 procent av landets 6-åringar. Det dagliga användandet är dock lägre men ökande. Bland 2–4-åringar har det tredubblats från 3 procent till 9 procent mellan 2010–2013 och bland 5–8-åringar har det mer än fördubblats från 6 procent till 17 procent. Även i dessa åldersgrupper ökar användningen av internet via mobiltelefonen.

Även bland den äldre befolkningen ökar det dagliga användandet av internet. Från 37 procent 2009 till 52 procent 2013 i åldersgruppen 65 till 74 år. I åldersgruppen över 75 har den dagliga användningen ökat från 12 till 23 procent under samma tid.

Svenska kyrkan och internet

Svenska kyrkans webbplats *svenskakyrkan.se* har funnits sedan 1996 och gått från att vara en isolerad webbplats med den nationella nivåns angelägenheter till att bli en samlande ingång för hela Svenska kyrkan. Idag består webbplatsen av en mindre, men ändå omfattande, gemensam del som administreras av den nationella nivån. Den långt större delen av webbplatsen utgörs av alla de stift, samfälligheter och församlingar som anslutit sig. Idag är 683 enheter med i den gemensamma webbplatsen som utvecklas fortlöpande. *svenskakyrkan.se* hade under 2013 3 858 538 unika besökare. Under 2014 genomgår webbplatsen en större förändring i linje med den digitala strategin som antagits av kyrkostyrelsen, se nedan, i syfte att göra webbplatsen mer användarvänlig och funktionsinriktad.

Strategi för digital närvaro

I mars 2013 antog kyrkostyrelsen en strategi för digital kommunikation och närvaro. Strategin lyfter fram att Svenska kyrkans digitala kommunikation ska vara aktiv, transparent, lyhörd och se varje människa. Den fastslår även en vision om att Svenska kyrkan ska arbeta aktivt med att ta fram och använda verktyg för att vara kyrka även på digitala arenor.

Den digitala strategin betonar vikten av att vara kyrka på nätet och pekar på vikten av tillgänglighet.

Svenska kyrkan ska finnas där människor finns och vara tillgänglig de tider på dygnet då människor har behov av kyrkan. Personliga möten kan uppstå på många platser, exempelvis via sociala medier. Därför prioriteras kommunikation som möjliggör dialog och skapar engagemang. Svenska kyrkan har en hög ambition när det gäller tillgänglighet avseende till exempel: Språk, barn och unga, funktionsnedsättning, tid på dygnet och teknisk plattform.

I strategin finns även övergripande vägval för externwebb, internwebb och sociala medier och den uttrycker en målbild gällande ansvarfördelningen av digital kommunikation mellan kyrkans nivåer. Där församlingen föreslås ansvara för att finnas närvarande på nätet via webbplats, intranät och sociala medier. Bidra till helheten och delta i gemensamma satsningar via stift eller den nationella nivån.

Stiftet föreslås erbjuda församlingarna fortbildning, information och inspiration inom webb, intranät och sociala medier. Samordna och marknadsföra gemensamma satsningar inom webb, intranät och sociala medier. Bidra till helheten och delta i gemensamma satsningar från den nationella nivån.

Den nationella nivån föreslås ansvara för att utveckla gemensamma system och arbetssätt för webb, intranät och sociala medier. Utveckla system för insamling. Erbjuder omvärldsspaning, analys och erfarenhetsutbyte samt ha regelbunden dialog med stiftet.

0–18 år på nätet

Frågan om en barnportal/digitalt material för barn har diskuterats vid ett flertal tillfällen under de senaste åren, såväl på kyrkokansliet som runt om i landet. Inte minst under arbetet med projektet OMG, omg.svenskakyrkan.se, som är en sajt som riktar sig till ungdomar från 13 år och uppåt.

Målet med projektet är att skapa en ”fråga-svar-webb” med de frågor som kommer in till kyrkokansliet, ofta från skolungdomar. Frågor som idag besvaras via mejl. Tanken är att man nu istället ska kunna få del av andras frågor och funderingar, och samtidigt få svar på sina egna frågor.

Förhoppningsvis kan detta bli ett komplement till konfirmandundervisning och skolundervisning, samtidigt som det kan vara en plats där man kan få del av andras tankar och funderingar och få svar på sina egna frågor. Planen är att OMG ska lanseras under hösten 2014.

Under projektets gång har diskussioner förts kring att utöka konceptet med digitala bibelberättelser för barn och ungdomar och att skapa någon form av spel/digital miljö även för mindre barn. Inom ramen för Dela tro – dela liv har en ansökan inkommit från Västeråsstift om att få utveckla en portal på nätet för barn. Projektet har tilldelats medel för en förstudie som kommer ske under hösten 2014. Samtal förs även med Svenska Kyrkans Unga i Skara stift som visat intresse för digitalt material för barn.

Gudstjänster på webben

Nya tider skapar nya arenor för andlighet och tro. Alla har inte möjlighet att komma till kyrkan utan söker andra vägar för att ta del av kyrkans budskap. En möjlighet har länge varit de tv-sända gudstjänster och andra, andliga program som tillhandahållits, främst av Sveriges Television.

Sveriges Television sänder sedan 1955 gudstjänster inspelade från olika församlingar inom Svenska kyrkan och övriga trossamfund. Dessa produktioner av gudstjänster är anpassade för sändning. I genomsnitt når varje gudstjänst cirka 100 000 tittare. De sända gudstjänsterna finns även tillgängliga på svtplay efter sändning och finns kvar i minst 30 dagar. I dagsläget finns inga planer hos Sveriges television att förändra utbudet av gudstjänster.

Utbudet av andligt inriktade program har dock minskat under de senaste åren. Samtidigt har människors tv-vanor förändrats i takt med den allt större tillgången av utbud och kanaler för all sorts information och underhållning. Kraven på tillgänglighet och flexibilitet ökar. Man vill kunna välja när och var man konsumerar rörliga bilder. På samma gång har det blivit betydligt enklare och billigare för enskilda organisationer och personer att producera och sprida film och annan information. Med en vanlig smartmobil kan nästan vem som helst filma och internetpublicera en händelse inom loppet av några minuter. Enkelheten i tekniken skapar helt nya förut-

sättningar för Svenska kyrkan på alla nivåer att producera rörliga bilder och kostnaderna kan hållas på en rimlig nivå. På samma sätt ställs nya krav på Svenska kyrkans närvaro i digitala medier vad gäller format, plats och innehåll.

I enlighet med Kyrkolivsutskottets förslag i betänkandet KI 2008:15 *Nationell samordning av kommunikation* beslutade kyrkomötet (KmSkr 2008:25) att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att utreda hur Svenska kyrkan kan starta och sända regelbunden webb-tv, inte bara vad gäller gudstjänster. Året därefter förstärktes uppdraget genom kyrkomötets beslut (KmSkr 2009:15) om Svenska kyrkans närvaro på internet, där man uppdrog till kyrkostyrelsen att ta fram riktlinjer eller en policy för att utveckla, stimulera och öka Svenska kyrkans närvaro på nätet.

I syfte att utröna vilka möjligheter webbsänd television har både vad gäller utbud, avsändare och mottagare genomförde kyrkostyrelsen under perioden september 2011 till och med 15 april 2012 pilotprojektet Svenska kyrkan Play.

Ett antal utvärderingar har genomförts under och efter projektet och många samtal har förts om Svenska kyrkan som producent av digitala, rörliga bilder. Det entydiga svaret är att Svenska kyrkan bör arbeta med rörlig bild som en del av verksamheten och öka närvaron på internet. Webb-tv är ett sätt att synliggöra Svenska kyrkans identitet och verksamhet för den breda allmänheten genom rörlig bild. Ansvarfördelningen mellan de olika nivåerna bör följa den antagna kommunikationsstrategin. Kyrkokansliet erbjuder en teknisk plattform, ger stöd till stift och producerar övergripande material. Stift och församlingar producerar det de behöver.

Under pilotprojektets gång blev det uppenbart att det finns många juridiska aspekter att ta hänsyn till och som man behöver känna till. Ett underlag har tagits fram med hjälp av kyrkokansliets jurister, men för att underlätta för församlingar och andra intressenter bör en utbyggd lathund tas fram där bland annat följande regler och riktlinjer tas upp: Lagen om allmän kameraövervakning, Personuppgiftslagen, Kulturmiljölag och upphovsrättslagstiftning. Dessutom kan man behöva ta hänsyn till Bonusavtalet samt STIM vid filmning av psalmtexter, mer pastorala aspekter och allmänna goda råd för att värna den enskildes integritet.

Svenska kyrkan är inte det enda trossamfund som prövar att kommunicera med hjälp av rörliga bilder på internet. Den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland har en enhet för TV- och radioproduktion sedan många år tillbaka. Det finns även ett särskilt avtal mellan SVT:s motsvarighet YLE och kyrkan att producera alla gudstjänster på såväl finska som finlandssvenska i både TV och radio. Kyrkomötet i Finland har anslagit stora resurser för en satsning på nätet som kallas Andligt liv på webben. Utvecklingen i Finland går mot en mer integrerad verksamhet med nätnärvaro genom text, bild och rörlig bild.

I Aalborgs stift i Danmark satsar man på webb-tv. På deras hemsida kan man se mängder av filmer som på ett eller annat sätt handlar om kyrkan. En serie filmer om på högst två minuter vardera är porträtt av olika aktörer i kyrkan: körsångare, organist, hantverkare och så vidare. En annan serie har fått namnet Prästens verkstad. Där intervjuas varje vecka en präst om vad söndagens predikan ska handla om.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Under 2004 års kyrkomöte behandlade två motioner inom detta ämnesområde. I motion 2004:76 föreslår motionären att kyrkomötet ska ge kyrkostyrelsen i uppdrag att ta fram en projektplan och starta ett flerårigt projekt som kan samordna Svenska kyrkans närvaro på nätet. Kyrkomötet följde Kyrkolivsutskottets förslag (KI 2004:7) och beslutade att uppdraga åt kyrkostyrelsen att utvidga den utredning som pågick om ett eventuellt samarbete med LunarStorm till att även omfatta ett övervägande av hur

Svenska kyrkan ska vara representerad på nätet. I beslutet anges att detta arbete bör ske i kontakt med Svenska Kyrkans Unga. I den andra motionen 2004:77 föreslår motionären bland annat att Svenska kyrkan ska starta en egen radio- och TV-kanal. Kyrkolivsutskottet (KI 2004:7) ansåg att Svenska kyrkan skulle inrikta sig på bättre samverkan med befintliga medier samt pekade på de höga kostnaderna som en egen TV-kanal skulle innebära. Utskottet avslog motionen i sin helhet. Kyrkomötet följde utskottets förslag.

Vid 2006 års kyrkomöte behandlade Kyrkolivsutskottet i sitt betänkande KI 2006:8 motionerna 2006:43 *Fler TV-gudstjänster och kristna program i Sveriges Television* och 2006:44, *Fler gudstjänster och kristna program i Sveriges Radio*. Utskottet menade att det är angeläget för hela kristenheten att gudstjänster och kristna program sänds i både radio och tv. Därför föreslog utskottet att kyrkomötet skulle uppdraga åt kyrkostyrelsen att via Sveriges Kristna Råd åter aktualisera religionens roll och plats i public service. Vilket också blev kyrkomötets beslut.

Under kyrkomötet 2009 behandlades motionerna 2009:52 *Interaktiv mötesplats för Svenska kyrkan*, 2009:57 *Jourhavande präst på internet* 2009:78 *Utveckla och stimulera Svenska kyrkans närvaro på Internet* i Kyrkolivsutskottets betänkande KI 2009:2. I samtliga motioner betonas behovet av att öka Svenska kyrkans närvaro på internet, genom att projektera för en interaktiv mötesplats, genom att tillsätta en utredning om hur "Jourhavande nätpräst" kan utformas och genom att ta fram riktlinjer alternativt policy för att utveckla, stimulera och öka Svenska kyrkans närvaro online. Utskottet delade motionärernas uppfattning att Svenska kyrkans närvaro på internet behöver utvecklas och samordnas.

Kyrkomötet beslutade i enlighet med Kyrkolivsutskottets förslag att med anledning av motion 2009:52 ge kyrkostyrelsen i uppdrag att skyndsamt införa en öppen interaktiv mötesplats som Svenska kyrkan erbjuder och tar ansvar för.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2014:22.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:72, punkt 1.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:72, punkt 2.
4. Kyrkomötet beslutar med anledning av motion 2014:72 att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att intensifiera arbetet med att på ett samlat sätt tillgängliggöra webbsända gudstjänster.

Utskottet är positivt till motion 2014: 22, Barnportal på nätet. En barnportal på nätet kan vara ett bra sätt att tillgängliggöra evangeliet på nätet och kan vara ett bra redskap för församlingarna i deras barnverksamhet. Användandet av internet ökar bland de yngre åldrarna och barn som växer upp idag är *digitala infödingar* medan vuxna är *digitala invandrare*. Utskottet tror att en särskild barnportal skulle fylla en funktion i att visa upp den kristna tron med mer fokus på lärande genom upplevelser och intryck, snarare än ren information. Utskottet ser även flera möjligheter i att utveckla en sådan barnportal på nätet men påpekar i likhet med *De ungas Kyrkomöte* behovet av en djupare analys av målgruppen, då barn i olika åldrar har olika behov och förutsättningar. Utskottet konstaterar med glädje att en förstudie redan pågår kring en barnportal i samarbete mellan kyrkokansliet och Västerås stift och betonar vikten av att erfarenheter av detta arbete tas med i framtagandet av en barnportal. Mot denna bakgrund föreslår utskottet kyrkomötet att bifalla motionen.

Utskottet ställer sig även positiva till motion 2014: 72, Webbsända gudstjänster men anser att frågan redan är utredd sedan tidigare inom ramen för pilotprojektet med *Svenska kyrkan Play* som nämns tidigare. Enkelheten i tekniken skapar nya förutsättningar för Svenska kyrkan på alla nivåer att producera rörliga bilder där kostnader kan hållas på en rimlig nivå. Utskottet konstaterar även att det redan idag produceras och sänds gudstjänster via webben från flera församlingar i landet och utskottet bejakar den ansvarsfördelning som föreslås i pilotprojektet om att nationell nivå erbjuder en teknisk plattform, ger stöd till stift och producerar övergripande material. Nationell nivå har även en uppgift att på ett samlat sätt tillgängliggöra gudstjänster som stift och församlingar producerar. Mycket av arbetet med rörlig bild och stöd till stift och församlingar är redan igångsatt men utskottet vill påskynda detta och uppmanar kyrkostyrelsen att intensifiera arbetet med att tillgängliggöra webbsända gudstjänster.

Uppsala den 26 september 2014

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Mattias Nihlgård, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Niklas Grahm, Roland Johansson, Nasrin Sjögren, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Lars-Erik Edlund, Elisabeth Rydström, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Monica Lindell Rylén, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Jan Sahlin, Katarina Glas, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Niklas Larsson, Margareta Larsson, Ylva Wahlström och Karin Janfalk.

Biskoparna Jan-Olof Johansson och Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2014:4

Sveriges Kristna Råds migrationsfolder

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:57, Sveriges Kristna Råds migrationsfolder m.m. Utskottet föreslår att kyrkomötet avslår motionen då en liknande motion om den aktuella foldern behandlades under Kyrkomötet 2009 och utskottet delar den bedömning som då gjordes. Utskottet konstaterar även att foldern getts ut av Sveriges Kristna Råd och att Svenska kyrkan, tillsammans med den samlade kristenheten därmed står bakom tolkningen av aktuella bibelord men att det är Sveriges Kristna Råd som ansvarar för utgivningen av denna folder. Utskottet föreslår också att motionen avslås i den del som rör litteratur och publikationer som Svenska kyrkans nationella nivå producerar, då den teologiska kompetens som finns på den nationella nivån är tillräcklig.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:57, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:57, punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2014:57 av Margareta Larsson, Sveriges Kristna Råds migrationsfolder m.m.

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att föreslå ändringar i Sveriges Kristna Råds folder *Detta vill vi! Kyrkorna och migrationsfrågorna* i syfte att rätta till teologiska felaktigheter man använt som stöd för sin linje i invandringspolitiken.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ansvara för att litteratur som kyrkan ger ut använder sig av en seriös teologisk tolkning.

Bakgrund

Detta vill vi! Kyrkorna och migrationsfrågorna, antogs av Sveriges Kristna Råds (SKR) årsmöte och lanserades i september 2007. Skriften är ett sätt att arbeta vidare med migrationsfrågorna efter det uppmärksamade Påskuppropet 2005, som undertecknades av 150 000 personer och så småningom ledde fram till en uppgörelse i riksdagen som under våren 2006 gav många gömda flyktingar en ny möjlighet att söka asyl i Sverige.

Skriften har arbetats fram inom Arbetsgruppen för migration och integration, där Svenska kyrkan är representerad genom handläggare på både nationell och stiftsnivå.

Skriften är ett uttryck för att SKR vill fortsätta på ett kritiskt och konstruktivt sätt granska lagstiftning, politisk och juridisk praxis och myndigheternas arbete inom migrationspolitikens område. I häftet lyfter man fram grundläggande värderingar och etiska principer som är utgångspunkten för denna granskning. Vidare framhålls att dessa värderingar och principer grundas dels på vår kristna tro som i texten illustreras med olika bibelord, dels på det internationella samfundets arbete med mänskliga rättigheter som illustreras genom utdrag ur FN:s allmänna deklaration om de mänskliga rättigheterna samt relevanta konventioner om mänskliga rättigheter.

I häftet presenteras följande sex teser:

1. Alla människor är skapade till Guds avbild och har rätt till ett liv i värdighet
2. Grundläggande rättigheter måste gälla för alla människor
3. Barns situation och behov måste särskilt uppmärksammas
4. Familjer har rätt att leva tillsammans
5. Alla har ansvar för en god samhällsutveckling
6. Vårt mål är fred, rättvisa och ett hållbart samhälle – ”nya himlar och en ny jord där rättfärdighet bor” (2 Pet. 3:13)

Varje avsnitt inleds med ett eller två bibelord (sammanlagt tio stycken) och artiklar ur FN:s allmänna deklaration om de mänskliga rättigheterna eller olika konventioner. Därefter följer ett antal punkter under rubrikerna: Därför vill vi att, Därför vänder vi oss mot att samt Därför uppmanar vi varandra att. I sina bibelcitat följer man texten från NT81/Bibel 2000, som är den senaste officiella svenska bibelöversättningen. Citaten är korrekt återgivna enligt denna översättning.

Foldern *Detta vill vi!* används fortfarande och följdes upp 2013 med ett manifest *Vi tror på en gemensam framtid* som en fortsatt uppmaning till en humanare integrations- och migrationspolitik.

Svenska kyrkan står genom sitt medlemskap i SKR bakom dokumentet *Detta vill vi! Kyrkorna och migrationsfrågorna*, även om det är SKR som själva ansvarar för utgivningen. Inom kyrkokansliet finns en teologisk kompetens som resurs i framtagande av annan litteratur och publikationer som Svenska kyrkan på nationell nivå själv producerar.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Vid kyrkomötet 2009 behandlades en liknande motion 2009:65 om SKR:s migrationsfolder. Motionären föreslår att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att begära rättningar av teologiska felaktigheter i en broschyr om kyrkan och migrationsfrågorna. Motionen behandlades då av Ekumenikutskottet som i sitt betänkande Eu 2009:6 konstaterar att broschyrens innehåll ligger väl i linje med det kristna kärleksbudet. Utskottet skriver vidare att SKR:s broschyr stöder en god sak med ett urval av bibelord som i vissa fall används på ett relativt fritt sätt. Var och en av de sex teserna hade väl kunnat motiveras med ett citat av den gyllene regeln, som citeras under tes 5. Innehållet ligger sålunda helt i linje med det kristna kärleksbudet. I enlighet med utskottets förslag avslög kyrkomötet motionen.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:57.

Utskottet konstaterar att en liknande motion om Sveriges Kristna Råds migrationsfolder behandlades under kyrkomötet 2009.

Även om det kan vara problematiskt att använda enstaka bibelcitat för en vidare tolkning delar utskottet den bedömning som ekumenikutskottet tidigare gjort: att var och en av de teser som lyfts fram i den aktuella foldern kan motiveras med ett citat av den gyllene regeln, som citeras under tes 5. Innehållet ligger sålunda helt i linje med det kristna kärleksbudet.

Vidare konstaterar utskottet att foldern getts ut av Sveriges Kristna Råd och att Svenska kyrkan, tillsammans med den samlade kristenheten därmed står bakom tolkningen av aktuella bibelord men att det är Sveriges Kristna Råd som ansvarar för utgivningen av denna folder.

Vad gäller ansvar för utgivning av litteratur och publikationer som Svenska kyrkan på nationell nivå själv producerar anser utskottet att den teologiska kompetens som finns på nationell nivå är tillräcklig för att tillmötesgå motionärens önskan om en seriös teologisk tolkning. Något ytterligare uppdrag behöver därför inte ges.

Uppsala den 25 september 2014

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Mattias Nihlgård, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Lars-Erik Edlund, Elisabeth Rydström, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Jan Sahlin, Katarina Glas Nasrin Sjögren, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Niklas Larsson, Margareta Larsson, Ylva Wahlström och Karin Janfalk.

Biskoparna Jan-Olof Johansson och Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

Svenska kyrkan bör skyndsamt upphöra att vilseleda med bibeltexter i syfte att driva en politisk idé.

Margareta Larsson

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2014:5

Medieutredning

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:31 som gäller medieutredning för Svenska kyrkan. Utskottet anser att det med tanke på den snabba utvecklingen som sker inom medieområdet är det inte aktuellt med en ny medieutredning utan anser att detta är en del av den löpande verksamheten på nationell nivå. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motion 2014:31.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:31.

Motionens förslag

Motion 2014:31 av Dag Sandahl, Medieutredning

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en medieutredning.

Bakgrund

År 1997 fattade Centralstyrelsen och Biskopsmötet beslut om en mediestrategi för Svenska kyrkan på nationell nivå. Enligt strategins målsättning ska Svenska kyrkan använda sina egna medier och förhålla sig till andras medier (massmedierna) så att kyrkans mål och verksamhet blir väl kända. Som en följd av den beslutade strategin initierades Svenska kyrkans medieutredning 1998–2000 och den redovisade sitt arbete och sina förslag i betänkandet *Kommunicera mera – med flera!* (Svenska kyrkans utredningar 2000:7).

Utredningens uppdrag var omfattande. Den skulle omfatta Svenska kyrkans totala mediearbete, men enligt direktiven koncentrera sitt arbete på Svenska kyrkans eget mediearbete. Den hade i uppdrag att analysera och lägga fram förslag på följande områden:

- Hur Svenska kyrkan bäst kan utnyttja sina interna medier för kommunikationen med landets alla medlemmar och med särskilda målgrupper.
- Hur kommunikationen mellan Svenska kyrkans olika organ, förtroendevalda, anställda och andra aktiva kan främjas med hjälp av de medier som står till förfogande.
- Förutsättningar och roller för olika kyrkliga medier vilka Svenska kyrkan har ägarintressen i.
- Nya informationsteknikens betydelse för Svenska kyrkans information och kommunikation.
- Finna former för samverkan mellan stift och nationell nivå.

Utredningen ansåg att kyrkans kommunikation med medlemmarna och med samhället i stort i görligaste mån bör ske genom de allmänna medier som står till buds. Därför ansåg utredningen att deras viktigaste förslag var frågorna om hur Svenska kyrkans samverkan med de allmänna medierna kan förbättras samt hur kyrkans kommunikation med alla tillhöriga ska möjliggöras. De förslag som utredningen lade fram rörde enbart den nationella nivån och bedömdes vara sådana att de var genomförbara med hänsyn till den nationella nivåns resurser.

Medieutredningens betänkande var föremål för en remiss till bl.a. samtliga stiftsstyrelser innan kyrkostyrelsen fattade beslut. Remissutfallet visade att intresset för Svenska kyrkans kommunikation var stort hos remissinstanserna samt att man bejakade den av utredningen föreslagna vägen för kommunikation med medlemmarna och samhället. Kyrkostyrelsen behandlade utredningen i september 2001 och konstaterade då att remissutfallet inte medför några särskilda initiativ utan det fortsatta arbetet med de frågor som aktualiserats sker löpande inom ramen för den nationella nivåns mål och rambudget.

Fortsatt arbete med kommunikation

2004 tog kyrkostyrelsen beslut om en gemensam kommunikationsplattform för Svenska kyrkan. Där slås avsändarstruktur, kommunikationsvision och kärnvärden fast. 2011 antog kyrkostyrelsen *Kommunikationsstrategi med ansvarsfördelning för Svenska kyrkan*. I den finns ett antal kommunikationsstrategiska vägval där det framgår att webben är navet i kommunikationen som kan kompletteras av andra kanaler vid behov. Även mötet och sociala medier lyfts fram som en viktig del av kommunikationen:

Svenska kyrkan ska ha hög tillgänglighet och bemöta människor på ett sätt som gör att alla känner sig sedda, respekterade och upplever kyrkan som relevant och trovärdig. Svenska kyrkan använder ett personligt tilltal, ett begripligt och inkluderande språk.

Svenska kyrkan finns där människor finns. Svenska kyrkan inbjuder till samtal och tror på varje människas förmåga att reflektera teologiskt. Svenska kyrkan lyssnar och bidrar till att hjälpa människor bearbeta livsfrågor. Därför prioriteras kommunikation som möjliggör dialog och skapar engagemang. Församlingen är den viktigaste mötesplatsen, men personliga möten kan uppstå på många ställen, exempelvis via sociala medier.

Ansvarsfördelningen i kommunikationsstrategin utgår från kyrkoordningens skrivelser om de olika nivåernas uppdrag (Fjärde avdelningen: Den nationella nivån, Inledning).

Svenska kyrkan på nationell nivå tar ansvar för ... gemensam information ... Till uppgiften hör också att vara kyrkans röst utåt såväl i det svenska samhället som internationellt.

I mars 2013 antog kyrkostyrelsen en strategi för digital kommunikation och närvaro.

Strategin lyfter fram att Svenska kyrkans digitala kommunikation ska vara aktiv, transparent, lyhörd och se varje människa. Den fastslår även en vision om att Svenska kyrkan ska arbeta aktivt med att ta fram och använda verktyg för att vara kyrka även på digitala arenor.

Den digitala strategin betonar vikten av att vara kyrka på nätet och pekar på vikten av tillgänglighet. Svenska kyrkan ska finnas där människor finns och vara

tillgänglig de tider på dygnet då människor har behov av kyrkan. Personliga möten kan uppstå på många platser, exempelvis via sociala medier. Därför prioriteras kommunikation som möjliggör dialog och skapar engagemang. Svenska kyrkan har en hög ambition när det gäller tillgänglighet avseende till exempel: Språk, barn och unga, funktionsnedsättning, tid på dygnet och teknisk plattform.

Tidigare behandling

Vid 2001 års kyrkomöte förelåg en motion 2001:73 om Svenska kyrkans kommunikation. Motionären ansåg att Svenska kyrkans möjlighet att föra ut det kristna budskapet i media inte skulle bli tillräckligt om man följde medieutredningens förslag, att det framför allt skulle ske genom de redan existerande tv- och radiokanalerna. Motionären föreslog därför att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att ta fram underlag och förutsättningar för att starta en egen tv- och radiokanal samt ett eget produktionsbolag. Kyrkolivsutskottet skrev i sitt betänkande KI 2001:1 att de inte delade motionärens uppfattning utan var i likhet med de flesta av de inkomna remissvaren positiva till medieutredningens förslag. Dessutom ansåg utskottet att det inte fanns ekonomiska förutsättningar för Svenska kyrkan att starta och driva egen tv- och radiokanal och ett eget produktionsbolag. Utskottet föreslog därför kyrkomötet att motionen skulle avslås. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Vid 2004 års kyrkomöte förelåg åter en motion från samma motionär. Motionen 2004:77 innehöll bl.a. förslag om att kyrkomötet skulle ge kyrkostyrelsen i uppdrag att ta fram underlag på hur en egen tv- och radiokanal skulle kunna vara upplagd samt att målbeskrivningar skulle tas fram för dessa verksamheter. Kyrkolivsutskottet konstaterade i sitt betänkande KI 2004:7 att de inte ändrat sitt ställningstagande i denna fråga utan lyfte fram sitt ställningstagande i betänkande KI 2001:1. Utskottet fann därför inte någon anledning att bifalla motionen utan föreslog att den skulle avslås. Kyrkomötet beslöt i enlighet med utskottets förslag.

Vid 2006 års kyrkomöte behandlades motion 2006:8 i vilken det föreslogs att kyrkostyrelsen skulle låta analysera och utvärdera samt rapportera till kyrkomötet vilka åtgärder som genomförts på grundval av slutsatserna i Svenska kyrkans medieutredning 1998–2000 *Kommunicera mera – med flera* samt resultatet av dessa. Kyrkolivsutskottet konstaterar att redogörelsen i betänkandet tillgodoser det som motionären efterfrågar i sin motion och utskottet föreslog därför att motionen skulle avslås. Kyrkomötet följde utskottets förslag.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:31.

Motionären lyfter i motion 2014:31 behovet av en medieutredning med anledning av sjunkande upplagor för de kyrkliga tidskrifterna och krisen för papperstidningar generellt och frågar hur Svenska kyrkan möter det nya medielandskapet. Utskottet konstaterar att frågan om behovet av kyrkliga facktidsskrifter är intressant men är tveksamma till om det löses med en medieutredning. Utskottet håller med motionären om att medielandskapet är förändrat. Sedan Svenska kyrkans medieutredning 1998–2000 *Kommunicera mera – med flera* lades fram har en stor förändring och utveckling av medielandskapet skett. Inte minst vad gäller ökad digitalisering av medier. Från att den tryckta morgontidningen 1998 nådde 75 procent av befolkningen har andelen stadigt krympt. Nu når den lite drygt hälften av

befolkningen. Även om de som läser morgontidningen på nätet läggs till har den totala räckvidden av befolkningen minskat vilket även tyder på ändrade medievanor generellt.

Utskottet anser även att strategin för digital kommunikation och närvaro som kyrkostyrelsen antog i mars 2013 är ett sätt att möta det nya medielandskapet.

Utskottet anser att det med tanke på i vilken takt dessa förändringar sker är det inte aktuellt att tillsätta en ny medieutredning. Utskottet ser då hellre ett arbetssätt där kyrkostyrelsen kontinuerligt arbetar med att ta fram och förändra strategier gällande medlemskommunikation och kommunikation med allmänheten. Utskottet anser att kompetens och resurser för detta bör finnas på kyrkokansliet hos de strategier som finns på kommunikationsavdelningen. Med tanke på de strategier och resurser som redan finns föreslår utskottet kyrkomötet att avslå motion 2014:31.

Uppsala den 25 september 2014

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsén, ordförande

Mattias Nihlgård, sekreterare

Beslutande: Marie Nielsén, ordförande, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Sofia Rosenquist, Niklas Grahm, Roland Johansson, Berit Simonsson, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Gunilla Eldebro, Lars-Erik Edlund, Elisabeth Rydström, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Jan Sahlin, Katarina Glas, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Niklas Larsson, Margareta Larsson, Ylva Wahlström och Karin Janfalk.

Biskoparna Jan-Olof Johansson och Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2014:6

Församlingarnas arbete med flyktingar och asylsökande

Sammanfattning

Kyrkolivsutskottet behandlar i detta betänkande motion 2014:27 som föreslår att kyrkostyrelsen får i uppdrag att skyndsamt ordna former för ekonomiskt bistånd till församlingarnas arbete med flyktingar och asylsökande.

Utskottet konstaterar efter samtal med delar av kyrkostyrelsens presidium att detta område är prioriterat. Det framgick även att omprioriteringar i budgeten under verksamhetsperioden för att ge stöd till församlingarnas arbete med flyktingar och asylsökande är möjlig.

Utskottet föreslår därför att motion 2014:27 ska bifallas.

Till betänkandet finns en reservation och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2014:27.

Motionens förslag

Motion 2014: 27 av Dag Sandahl, Församlingarnas arbete med flyktingar och asylsökande

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att skyndsamt ordna former för ekonomiskt bistånd till församlingars arbete med flyktingar och asylsökande.

Yttrande från andra utskott

Budgetutskottet har yttrat sig över motion 2014:27 i B 2014:1y, *bilaga 1*.

Bakgrund

Antalet asylsökande till Sverige har totalt sett ökat kraftigt både 2012, 2013 och 2014 och närmar sig nivåerna som rådde under kriget i forna Jugoslavien. För 2014 är prognosen för antalet asylsökande till Sverige ca 80 000 personer. Den stora ökningen beror främst på inbördeskriget i Syrien. Många flyr även från Eritrea, Somalia, Irak och Afghanistan och andra länder med väpnade konflikter och förtryck av minoriteter och oppositionella. Under det första halvåret i år sökte närmare 32 000 personer asyl i Sverige, nästan 70 procent fler än under motsvarande period i fjol. Utvecklingen innebär att Migrationsverket nu höjer sin prognos från 57 000–70 000 till 75 000–89 000 asylsökande i år. Huvudscenariot är skattat till 80 000. En följd av utvecklingen är

att även antalet ensamkommande barn och ungdomar har ökat. Prognosen för den kategorin höjs därför från 4 400 till 6 500 för i år.

Under asyltiden bor de sökande antingen i eget boende till exempel hos släkt och vänner eller i anläggningsboende som Migrationsverket ordnar. De som väljer anläggningsboende blir allt fler och Migrationsverket söker med ljus och lykta efter lämpliga bostäder, med varierande resultat. Konsekvensen har blivit att fler asylsökande finns i glesbygdsområden och i förläggningssliknande boenden istället för i vanliga lägenheter. På många håll i glesbygden är Svenska kyrkan den enda organiserade aktören och den enda öppna mötesplatsen. I och med att Migrationsverket inte längre erbjuder någon organiserad sysselsättning eller svenskundervisning för asylsökande, sedan 2012, blir förväntningarna än större på Svenska kyrkans församlingar att ordna meningsfulla mötesplatser och även svenskundervisning. Det ekonomiska stödet till asylsökande är också lågt och har inte höjts på 20 år. Många församlingar vittnar om det svåra i att hela tiden välkomna nya människor som sedan kanske inte blir kvar varken i Sverige eller i bygden. Andra församlingar vittnar om stor glädje i att ha nya församlingsbor som inte sällan även är nya gudstjänstdeltagare.

Mötesplatser för asylsökande

Svenska kyrkan arbetar med flykting och asylfrågor på många olika sätt.

Migrationsverket har för närvarande förvar i Gävle, Märsta, Flen, Kålleröd och Åstorp. Vid samtliga förvar finns det präster, diakoner och/eller frivilliga från Svenska kyrkan som gör uppsökande verksamhet. Denna verksamhet möter olika behov; det kan handla om självvårdande samtal men också om att bevaka förvarstagarnas rättigheter.

I många församlingar drivs caféer eller andra mötesplatser för asylsökande och bofasta. Här följer några exempel: I Råneå församling har man varje torsdag sedan många år ett öppet café som engagerar hela församlingen. I Frövi församling driver man öppet hus för asylsökande och andra varje onsdag. I Hammarkullen finns den internationella träffpunkten café Marta i Svenska kyrkans regi. I Växjö finns flera olika mötesplatser i "Panncentralen" där Växjö Maria församling är engagerade. Jacobsgården i Stora Tuna församling i Borlänge är en annan mötesplats. Det finns otaliga fler exempel runt om i landet. Träffpunkterna fyller ofta ett stort behov av social gemenskap, språkträning och hjälp med att lösa vardagsproblem. Det handlar i många fall också om hjälp att förstå och påverka själva asylprocessen. Här finns också *Rådgivningsbyrån för flyktingar och asylsökande* som ett stöd.

Barn i väntan och Barn i start

Ett flertal församlingar i Svenska kyrkan arbetar med det pedagogiska programmet *Barn i Väntan* (BIV) och *Barn i Start* (BIS), en gruppverksamhet för barn och ungdomar som vill lära sig mer om sig själva, om asylprocessen och om hur det är att vara ny i Sverige. Fokus ligger på deltagarnas egna känslor och syftet är att stärka barnen oavsett vilket land de kommer att växa upp i. BIV vänder sig till barn och ungdomar i asylsökande familjer och BIS till barn och ungdomar som har fått uppehållstillstånd i Sverige. Verksamheten utvecklades i Malmö i samarbete mellan *Individuell Människohjälp* och Svenska kyrkan, men har nu spridits och finns på många håll i landet, Malmö, Lund, Göteborg, Småländska höglandet (Vrigstad), Linköping och Botkyrka.

Den nationella nivån samarbetar med andra kyrkor genom Sveriges kristna råd (SKR) och andra engagerade aktörer för att påverka asylpolitiken i Sverige i en mer rättsäker och human riktning. Det sker genom opinionsbildning, rapporter, regelbundna möten med Migrationsverket och politiska partier. I den nationella nivåns uppdrag ingår också att både stödja och vara ett språkrör för verksamheten ute i stift och församlingar. I dokumentet *Detta vill vi! Kyrkorna och migrationsfrågorna* (2007) ställer medlemskyrkorna i SKR krav på myndigheterna genom att granska lagstiftning, juridisk praxis och myndigheternas arbete inom migrationspolitikens område. Dokumentet lyfter de värderingar man har som utgångspunkt för sin granskning. Den första utgångspunkten är:

Alla människor är skapade till Guds avbild och har rätt till ett värdigt liv. Därför vill vi att människors rädsla och behov av skydd ska tas på större allvar vid asylansökan.

I uppföljningsrapporten *Skilda världar – kyrkornas verklighetsbeskrivning av det som brister i det svenska asylsystemet* (2009) pekar kyrkorna på brister i bemötandet av människor som flytt till Sverige, från krig, tortyr och förtryck. Rapporten bygger helt och hållet på exempel från kyrkornas och församlingarnas dagliga arbete.

Varje år inbjuder SKR medarbetare i sina medlemskyrkor och intresserade till *Ekumeniska nätverksdagar för flykting- och integrationsfrågor* för inspirera varandra, utbyta erfarenheter och bygga på sin kompetens.

Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar

Vid kyrkomötet 2012 behandlades motion *De gömda och glömda i Sverige* (2012:12). Motionären ville att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att stödja flykting- och asylgrupper i Sverige med ekonomiska bidrag. Motionen avslogs till förmån för Ekumenikutskommitténs förslag där kyrkostyrelsen fick i uppdrag att utreda och till 2013 års kyrkomöte komma med förslag på resursförstärkning till Svenska kyrkans arbete med flyktingar och asylsökande. (KmSks 2012:8). I kyrkostyrelsens årsredovisning 2013 (KsSkr 2013:2) rapporterade kyrkostyrelsen att den vill stödja ett samordnat arbete i dessa frågor och gör det genom sitt engagemang i *Rådgivningsbyrån för asyl- och flyktingfrågor*.

Svenska kyrkan stödjer och bidrar till utveckling av *Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar* tillsammans med Sveriges Frikyrkosamråd, Caritas, Rädda barnen och Amnesty. Byrån med verksamhet sedan 1991 erbjuder kostnadsfri juridisk rådgivning i frågor som handlar om asyl, familjeåterförening, svenskt medborgarskap och allt övrigt som rör den svenska utlänningslagstiftningen, asylprocessen, internationella konventioner och andra länders asyllagstiftning. Rådgivningsbyrån bistår också med information om förhållanden i enskilda länder som har betydelse för bedömning av asyl- och andra former av uppehållstillstånd. Byrån arrangerar och deltar också i kurser, föreläsningar och seminarier om till exempel asyllagstiftning, familjeåterförening, internationella konventioner och mänskliga rättigheter. Därutöver är byrån aktiv och bevakar flyktingdebatten för att skapa opinion för en rättssäker asylprocess.

Den nationella nivån stödjer byrån med en årlig rikskollekt och ett årligt budgetanslag. Det årliga budgetanslaget ökar under den kommande verksamhetsperioden från 400 000 till 1 400 000 kronor och möjliggör finansiering av nyrekryterad personal. Byrån stärker sin personal, till den alltmer omfattande verksamheten, med

en jurist utöver de fyra som redan nu är anställda. Dessutom stärks kompetensen i personalfrågor, fundraising och utvecklingsstrategier genom en ny chefstjänst. Svenska kyrkans diakoner är den grupp som oftast kontaktar byrån för samtal och rådgivning. Flera stift har nyligen slutit avtal med byrån för att säkra den regionala tillgången till juridisk rådgivning.

Riktat bidrag från nationell nivå

Riktat församlingsbidrag från nationell nivå för att stödja specifika åtgärder på lokal nivå har funnits ett antal år. Kyrkomötet har till exempel tidigare beslutat om riktat församlingsbidrag på totalt 400 miljoner kronor (för vardera år 2011, 2012, 2013 och 2014). Bidragen kan rekvireras upp till två år efter aktuellt år vilket innebär att 2014 års bidrag kan rekvireras till utgången av 2016.

Bidragen för år 2011, 2012 och 2013 får användas till åtgärder som leder till ökad samverkan mellan församlingar i syfte att uppnå bestående förändringar och verksamhetseffektivisering.

2013 föreslog kyrkostyrelsen ett riktat församlingsbidrag på 100 miljoner kronor också för 2014 men menade att bidraget enbart skulle få användas till den grundläggande uppgiften med särskilt fokus på barn och unga. Budgetutskottet delade uppfattningen om vikten av att ge barn och unga större plats och inflytande i kyrkan och såg positivt på att kyrkostyrelsen lyfte det starka diakonala behov som är kopplat just till barn och unga. Utskottet var dock tydligt med att det ville undvika att snäva in det riktade församlingsbidraget till ett enda ändamål. De konstaterade också att det var möjligt att använda det befintliga bidraget för åtgärder som är direkt kopplade till församlingens grundläggande uppgift med fokus på barn och unga. Det hela resulterade i att kyrkomötet beslutade om ett riktat församlingsbidrag på 100 miljoner kronor för 2014 men med ett förtydligande av ändamålsbeskrivningen.

Bidraget för 2014 ska som tidigare användas till åtgärder som leder till ökad samverkan mellan församlingar i syfte att uppnå bestående förändringar, men med tillägget att barn och ungas behov särskilt bör beaktas.

Av de totalt 300 miljoner kronor som avsatts för riktat församlingsbidrag till och med år 2013 har vid utgången av år 2013 cirka 100 miljoner kronor ännu inte fördelats på projekt (se bilaga 3 till KsSkr 2014:2).

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2014: 27.

Kyrkolivsutskottet har under sina överläggningar fått information om att Migrationsverket önskar inleda samtal om samarbete med Svenska kyrkan på den nationella nivån med anledning av det ökade antalet asylsökande och deras behov av bland annat bostäder. Samtal kommer att ske inom kort då kyrkostyrelsen har för avsikt att bygga en plattform tillsammans med Migrationsverket. Detta ger förutsättningar för ett kommande arbete som ska vara väl förankrat i Svenska kyrkan på alla nivåer.

Utskottet är positivt till en långsiktig lösning av frågan samtidigt som man delar motionärens syn att församlingarna har ett akut behov av ekonomiskt bistånd till en alltmer svällande församlingsverksamhet. Församlingarna har ansvar för de som vistas där och hur verksamheten utformas lokalt men resurser saknas och kreativa metoder behövs för att bistå dem.

Utskottet har samtalat om i vilken mån det är möjligt att använda Riktat församlingsbidrag för att bistå församlingarna. Genom Budgetutskottets yttrande har det kommit fram att det inte är förenligt med den ändamålsbeskrivning som gäller för det riktade församlingsbidraget 2014 som kyrkomötet beslutade om förra året.

Utskottet konstaterar efter samtal med delar av kyrkostyrelsens presidium att detta område är prioriterat. Det framgick även att omprioriteringar i budgeten under verksamhetsperioden för att ge stöd till församlingarnas arbete med flyktingar och asylsökande är möjlig.

Utskottet föreslår därför att motion 2014:27 ska bifallas.

Uppsala den 26 september 2014

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsén, ordförande

Eva Lindström, sekreterare

Beslutande: Marie Nielsén, ordförande, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Sofia Rosenquist, Niklas Grahm, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Lars-Erik Edlund, Elisabeth Rydström, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Monica Lindell Rylén, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Jan Sahlin, Katarina Glas, Nasrin Sjögren, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Niklas Larsson, Ylva Wahlström och Karin Janfalk.

Biskoparna Jan-Olof Johansson och Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Vi reserverar oss mot Kyrkolivsutskottets beslut att bifalla motion 2014: 27.

Vi reserverar föreslår avslag på motion 2014: 27.

Kyrkostyrelsen har gett kyrkokansliet i uppdrag att kontakta Migrationsverket i syfte att ordna en plattform för ett samlat flyktingarbete för Svenska kyrkan i Sverige.

Anna-Karin Westerlund och Gunilla Eldebro

Särskild mening

Jag anser att kyrkostyrelsen har gett kyrkokansliet i uppdrag att kontakta Migrationsverket i syfte att ordna en plattform för ett samlat flyktingarbete för Svenska kyrkan i Sverige.

Elisabeth Sandberg Kullenberg

Kyrkomötet Budgetutskottets yttrande 2014:1y

Församlingarnas arbete med flyktingar och asylsökande

Till Kyrkolivsutskottet

Budgetutskottets yttrande över motion 2014:27.

Utskottet har granskat motionen mot bakgrund av dess påverkan på verksamhetens inriktning för den nationella nivån.

Budgetutskottets uppfattning är att förslaget ligger inom ramen för den nationella nivåns verksamhetsinriktning. Stöd till församlingar i form av ekonomiskt bistånd har genom åren lämnats i olika former både för generella och specifika ändamål.

Budgetutskottets bedömning är att ändamålet inte är förenligt med den ändamålsbeskrivning som gäller för det riktade församlingsbidrag 2014 som kyrkomötet förra året beslutade om.

Uppsala den 25 september 2014

På Budgetutskottets vägnar

Bertil Olsson, ordförande

Niclas Renck, sekreterare

Beslutande: Bertil Olsson, ordförande, Iréne Pierazzi, Solveig Hallin, Peter Egardt, Leif Nilsson, Helena Näslund, Marie Wojidkow, Bertil Persson, Lars T Gåreberg, Leif Nordlander, Christer Björk, Bengt Kjellgren, Carl-Eric Gabrielsson, Gerd Gullberg Johnson och Jenny Nilsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Monica Lago, Roger Sjöberg, Birger Wernersson, Christina Meltin Westerlund, Anita Engström, Marie Rydén Davoust, Mikael Grenstedt, Ann-Britt Åsebol, Mats Nilsson, David Lång, Roger Hedlund, Helén Lindbäck, Terence Hongslo och Hildegard Jarskog.

Biskop Martin Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2014:7

Fattiga EU-migranter

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:62 som gäller policy för att bemöta fattiga EU-migranter. I motionen föreslås att kyrkomötet ger kyrkostyrelsen i uppdrag att utarbeta en policy för bemötande av fattiga EU-migranter. Utskottet menar att med det arbete som redan pågår och de insatser som kommer att genomföras att det inte under verksamhetsperioden finns något behov av en särskild policy för bemötande av EU-migranter och föreslår därför att motionen avslås.

Till betänkandet finns en reservation och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:62.

Motionens förslag

Motion 2014:62 av Lena Klevenås m.fl., Fattiga EU-migranter

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta en policy för bemötande av fattiga EU-migranter.

Bakgrund

I motion 2014:62 *Fattiga EU-migranter* aktualiseras fattiga EU-migranter som kommer till Sverige och den situation de lever i. Motionärerna lyfter särskilt fram romernas situation.

Cirka 10–12 miljoner av Europas medborgare är romer och utgör den största minoriteten. En stor andel romer drabbas av fördomar, intolerans, diskriminering och social exkludering i det vardagliga livet. Majoriteten lever i fattigdom, många i slumliknande läger under hot om vräkning. Flertalet vuxna romer är arbetslösa och många barn slutar skolan i förtid på grund av mobbing. Romerna är utsatta i hela Europa men situationen på Balkan har varit svår i efterdyningarna av kriget. Många romer har flytt bland annat till Sverige och fortfarande kommer personer främst från Kosovo och Serbien till Sverige för att söka asyl.

Regeringens strategi för romsk inkludering

Regeringen har tagit beslut om en strategi för romsk inkludering som ska pågå under 2012–2032. Målet är att den rom som fyller 20 år 2032 ska ha likvärdiga möjligheter i livet som alla andra. Målgruppen för inkluderingen är framför allt de romer som

befinner sig i ett socialt och ekonomiskt utanförskap och är utsatta för diskriminering. Kvinnor och barn är särskilt prioriterade.

Strategin utgår från de mänskliga rättigheterna med särskild betoning på principen om icke-diskriminering. Det innebär att romer liksom alla andra har rätt att komma i åtnjutande av mänskliga rättigheter såsom rätten till utbildning och arbete. Strategin omfattar sex samhällsområden: utbildning, arbete, bostad, hälsa, social omsorg och trygghet, kultur och språk och civilsamhällets organisering.

Tidigare kyrkomöten och diakonalt arbete bland romer

Vid ett flertal tillfällen har kyrkomötet samtalat och gjort överväganden om Svenska kyrkans arbete med romer.

I Kyrkolivsutskottets betänkande *Romerna och Svenska kyrkan* (KI 2007:3) redovisas den nationella nivåns arbete när det gäller romer fram till 2007. Nämnas kan det arbete som ledde fram till gudstjänsten med romerna vid Svenska kyrkans riksmöte 2000. Från 2005 finns också en uppföljningsrapport som redovisar församlingars arbete med romer. Rapporten föreslog arbete inom tre områden: kompetensutveckling, arbete mot diskriminering av romer och gudstjänst på romani chib. Utskottet avslag dock motionen med motiveringen att ett mångsidigt arbete redan pågick i Svenska kyrkan.

Vid kyrkomötet 2010 gjordes ett uttalande med anledning av romernas situation, där står bland annat:

Vi i Sverige och Svenska kyrkan har ett ansvar att långsiktigt, strategiskt och resultatnriktat arbeta för att romerna i vårt land skall få sina rättigheter tillgodosedda. Vi har också att verka för att romernas situation i Europa grundligt analyseras och åtgärder vidtas inom EU för att säkra och utveckla medlemsstaternas ansvar för sina romska medborgare.

Oavsett romers trostillhörighet har Svenska kyrkan på alla nivåer ett ansvar för att medverka till att romers människovärde upprätthålls och att deras rättigheter tillgodoses. Svenska kyrkans församlingar uppmanas att stärka sitt engagemang och att vidareutveckla romers deltagande i gudstjänster och församlingsliv.

Kyrkolivsutskottet fick under 2012 ytterligare tillfälle att yttra sig i betänkandet *Romerna en del av Sverige och Svenska kyrkan* (2012:12) om Svenska kyrkans arbete med romer. Även om utskottet delar motionärens beskrivning av romernas situation avslås motionen med en liknande motivering som 2007. Utskottet menar att kyrkostyrelsen har påbörjat en satsning där inkludering av romer särskilt fokuseras.

Svenska kyrkan har uppmärksammat den bristande asylprövning som romer ofta får i Sverige. Dåvarande ärkebiskop Anders Wejryd framförde kritik i en debattartikel i Dagens Nyheter 2010 och även i ett seminarium under *Almedalsveckan* 2012 tillsammans med bland annat *Amnesty* och *Röda korset*. Frågan om romernas situation och vad som är tillräckliga asylskäl diskuterades också på ekumeniska nätverksdagar för flykting- och integrationsfrågor under våren 2014.

Stadsmissioner och vissa församlingar arbetar med att stödja EU-migranter och därmed också tiggande rumänska romer och ibland sker insatserna i ekumenisk samverkan. Kyrkokansliet får också förfrågningar från församlingar när det gäller insatser rörande tiggande romer. De som ställer frågor saknar många gånger förhållningssätt och strategier för insatser gentemot fattiga EU-migranter och har bristfällig kunskap om erfarenheter från andra församlingar.

I samband med Världens fest i Karlstad 2014 gavs tillfälle för erfarenhetsutbyte då *Bysmisjonen i Oslo* och *Stadsmissionen i Göteborg* delade med sig av sina lärdomar av sina respektive arbeten med romer som tigger.

Åtgärder för att främja arbetet med den nationella minoriteten romer och resande

Svenska kyrkan har också rannsakat sig själv när det gäller hur man behandlat romer och resande i historisk tid. Forskningsrapporten *Svenska kyrkans förhållande till romer och resande ca 1900–1950* (2013) är ett bidrag till regeringens arbete med vitboken *Den mörka och okända historien – Vitbok om övergrepp och kränkningar av romer under 1900-talet* (2014). Forskningsrapporten visar att Svenska kyrkan bidragit till att exkludera romer och resande i samhället.

Under 2013 kartlade den nationella nivån, i rapporten *Inkludering och försoning*, behoven av åtgärder för att öka inkluderingen av romer och resande i Svenska kyrkan. Kartläggningen visar att tidigare försoningsarbeten inte resulterat i tillräckliga insatser på lokal nivå för att romerna ska känna sig välkomna i Svenska kyrkan. Ska arbetet med romer utvecklas och en ökad inkludering bli möjlig behöver Svenska kyrkans personal få mer stöd.

Med anledning av rapportens resultat har kyrkostyrelsen beslutat att insatser behöver göras inom följande områden:

- Skapa fungerande dialog med romer
- Systematiskt utvecklingsarbete (med en plan för hur inkludering av romer och resande ska bli bättre och satsningar för ökad kunskap och medvetenhet inom Svenska kyrkan)
- Översättning av gudstjänstmaterial till romani chib
- Påverkansarbete och samverkan med andra aktörer

Arbetet med att genomföra kyrkostyrelsens beslut påbörjades under hösten 2013 genom ett möte med företrädare från romer, resande, Svenska kyrkan och andra trossamfund. Under våren 2014 utökades också personalresurserna på kyrkokansliet med en handläggare med inriktning mot romer och resande.

Europeiskt ekumeniskt arbete

Lutherska Världsförbundets europasektion och Ekumeniska kommissionen för migranter i Europa (CCME) arrangerade i november 2013 en konferens om romsk migration och medborgarskap. Där kyrkorna uppmanas att arbeta tillsammans med romer, stödja och stärka romer, sprida kunskap om romsk kultur och aktivt motarbeta antiziganism.

Svenska kyrkans internationella arbete och den norska systerorganisation *Kyrkans Nödhelp* samverkar för att förbättra livssituationen för romer i Rumänien.

Det sker genom stöd till det arbete som Franciskanerorden driver med ett socialt center i byn Roman i regionen Moldova. Arbetet sker på både kort och lång sikt och de flesta som får stöd genom det sociala centret är romer. I arbetet med centret ingår bland annat, förskola, skola, viss hälsovård, ett mål mat om dagen till eleverna, kurser i sömnad för att fler ska få arbete, kurser i trädgårdsarbete, förhandlingar med myndigheter om bättre platser att bo för de tvångsförflyttade.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:62.

Kyrkolivsutskottet känner igen den beskrivning som motionären gör av en situation där antalet tiggare på våra gator ökar. Många av de fattiga EU-migranter som motionären beskriver är romer men det finns också andra grupper som lever i utsatthet.

I Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrka 2015–2017 lyfts migrations-, flykting- och integrationsfrågor fram som centrala områden i en strävan efter ett hållbart samhälle och stiftet får kontinuerligt stöd till kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte på dessa områden. Utskottet konstaterar också att under verksamhetsperioden kommer arbetet med inkludering av resande och romer förstärkas genom ett projekt som pågår fram till sommaren 2016.

Utskottet menar att med det arbete som redan pågår och de insatser som kommer att genomföras under verksamhetsperioden inte finns något behov av en särskild policy för bemötande av EU-migranter och föreslår därför att motionen avslås.

Uppsala den 25 september 2014

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsén, ordförande

Eva Lindström, sekreterare

Beslutande: Marie Nielsén, ordförande Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Sara Waldenfors, Sofia Rosenquist, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Lars-Erik Edlund, Elisabeth Rydström, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Monica Lindell Rylén, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Jan Sahlin, Katarina Glas, Nasrin Sjögren, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Niklas Larsson, Runar Filper, Ylva Wahlström och Karin Janfalk.

Biskoparna Jan-Olof Johansson och Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Tiggare på våra gator är en ny företeelse och det är svårt för många att veta hur man skall förhålla sig. Kyrkokansliet får många förfrågningar från församlingar när det gäller insatser rörande dessa tiggare. De som ställer frågor saknar förhållningssätt och strategier för insatser gentemot fattiga EU-migranter och har bristfälliga kunskaper om erfarenheter från andra församlingar. Därför behöver Svenska kyrkan formulera en policy för hur vi ska bemöta fattiga EU-migranter.

De insatser som görs för att inkludera romer som är svenska medborgare i det svenska samhället liksom arbete som för asylsökande är förstås lovvärda men inte relevanta för behandlingen av denna motion. Fattiga EU-migranter är varken svenska eller asylsökande och ofta inte ens romer. Vad vi säkert vet är att de är EU-medborgare.

Därför reserverar jag mig mot beslutet och yrkar bifall på motion 2014:62.

Marja Sandin-Wester

Särskild mening

KI 2014:7

Våra fattiga EU-migranter är värda att behandlas med stor värdighet. Kyrkans nationella nivå som arbetar med dessa frågor bör utveckla en policy för gott bemötande ute i våra stift och församlingar.

Ylva Wahlström

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2014:8

Socialt arbete

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motionerna 2014:71 *Utökat socialt arbete*, 2014:67 *Insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck* och 2014:61 *Personligt stöd*.

Kyrkolivsutskottet föreslår att alla tre punkter i motion 2014:71 avslås med hänvisning till att det är församlingarna som ansvarar för den sociala verksamheten på lokal nivå och att den alltid måste anpassas till de rådande förhållandena och utmaningarna. Vidare pågår också arbete med att stärka de diakonala frågorna på den nationella nivån när det gäller bland annat *Jourhavande präst*.

Kyrkolivsutskottet föreslår att motion 2014:67 avslås med hänvisning till alla de insatser som görs inom området och det stöd som redan finns att få.

Kyrkolivsutskottet föreslår att motion 2014:61 avslås med anledning av att Ersättningsnämndens verksamhet kommer att upphöra.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:71, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:71, punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:71, punkt 3.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:67, punkt 1.
5. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:67, punkt 2.
6. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:61.

Motionernas förslag

Motion 2014:71 av Julia Kronlid och Aron Emilsson, Utökat socialt arbete

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för utökat socialt arbete i Svenska kyrkan
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att ensamma, socialt isolerade äldre, brottsoffer och unga som lider av psykisk ohälsa bör få en mer framskjuten plats än idag i kyrkans sociala arbete.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för utökat utbud av samtalsjour till unga som lider av psykisk ohälsa.

Motion 2014:67 av Julia Kronlid, Insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för utökad information och utbildning om hedersrelaterat våld och förtryck för dem som möter utsatta människor inom Svenska kyrkan.

2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för utökad möjlighet till samtalsjour och stöd på olika sätt för dem som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck.

Motion 2014:61 av Margareta Larsson, Personligt stöd

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram ett program för att kunna erbjuda sökanden vid Ersättningsnämnden personligt stöd.

Bakgrund

Svenska kyrkans sociala roll

Kyrkostyrelsen har efter samråd med stiftens styrelser fastställt fyra områden för den nationella nivån som särskilt ska prioriteras under den kommande verksamhetsperioden 2015–2017: omvärldsanalys och forskning, administrativa stödfunktioner, stöd till församlingens grundläggande uppgift och kommunikation. Under verksamhetsperioden kommer ett intensifierat och fördjupat arbete pågå inom området diakonal utveckling särskilt inom områdena: välfärdsfrågor, flykting-, migrations- och arbetslöshetsfrågor.

Svenska kyrkan på den nationella nivån har under senare år bearbetat frågor om Svenska kyrkans roll och uppgift i den svenska välfärden. Det har bland annat skett genom projekt- och processarbete, utredningar och framtagande av råd till församlingar omkring bolagsbildning och näringsverksamhet. 2013 beslutade kyrkostyrelsen att anta *Svenska kyrkans roll och uppgift i den svenska välfärden – en plattform*. Den senaste utredningen *Att färdas väl – hur Svenska kyrkan kan navigera i välfärden* (SKU 2013:3) behandlades av kyrkostyrelsen november 2013. Arbetet kommer att gå vidare genom att en plan för det fortsatta arbetet med välfärdsfrågorna tas fram. Den tidigare antagna plattformen kommer att vara vägledande för hur Svenska kyrkans nationella nivå ska förhålla sig i frågor och konkreta sammanhang till denna välfärd. Plattformen anger motiv, principer och värden och förhåller sig till tre roller – som röstbärare och påverkansaktör, som samverkanspart samt som utförare av välfärdstjänster.

Flykting-, migrations- och integrationsfrågorna stärks genom ökat stöd till *Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar*.

Planering pågår för ett nationellt projekt i samarbete med Arbetsförmedlingen under 2015–2017 med syfte att öka Svenska kyrkans stöd till människor i arbetslöshet.

Därtill breddas och fördjupas arbetet med själavården där *Jourhavande präst*, kommer att kunna nås via telefon, chatt och digitalt brev.

Förändringar i församlingarnas sociala arbete

Svenska kyrkans församlingar finns idag på nya arenor och den diakonala verksamheten hittar nya former. Det ställer nya krav i fråga om analys, kompetens och kvalitet. Som stöd vid planeringen av församlingens diakonala arbete som leder till lokala diakonipastorater med handlingsplaner har ett *webbverktyg* utvecklats.

Till viss del organiseras diakonal verksamhet på ett nytt sätt och bedrivs mer systematiskt. Exempel på det är samtalsmottagningar, diakonicentraler, familjecentraler, stadsmissioner, verksamheter inom ramen för arbetsmarknads- och etableringspolitiska program samt hanteringen av ekonomiskt bistånd. Flera av verksamheterna bedrivs i samverkan med andra samhällsaktörer eller mellan försam-

lingar/pastorat. Man kan också notera att församlingarna etablerar nya verksamheter som bedrivs på arenor utanför församlingshemmen, t.ex. köpcentra, vårdcentral, hemsjukvård, förutom de redan etablerade samverkansformerna med företag, polis, försvaret, flygplats, räddningstjänst, sjukhusvård, kriminalvård, skola.

I forskningsrapporten *Församlingsdiakoni i förändring?* (2010) studeras det sociala arbete som sker genom diakonerna i församlingarna. Rapporten bygger på svar från 553 församlingsdiakoner och beskriver att diakonerna arbetar mer med äldre och utsatta än med barn och unga. 31 procent av diakonerna uppger att de prioriterar besök vid äldreboendet med samtal, andakter och sångstunder där. Andra prioriterade områden är caféverksamhet som kan handla om allt från kulturcafé till café för psykiskt sköra. Verksamhet bland socialt utsatta barn och unga samt flyktigarbete tillhör också de arbetsuppgifter som idag förekommer i församlingarnas sociala arbete.

Barn och unga i utsatta situationer har på olika sätt uppmärksammats på senare tid i Svenska kyrkan. Några exempel är projektet *Svenska kyrkans suicidpreventionsprojekt i Norra Värmland* som genomförts med kyrkostyrelsens riktade utvecklingsstöd (KRUS). Projektet har syftat till att minska antalet fullbordade självmord och självmordsförsök, främst bland unga människor inom Fryksdals och Älvdals kontrakt.

Vid ärkebiskopens möte *Barn och unga – ärkebiskopens möte 2012* stod barns rättigheter och livsmod i centrum. Seminarieprogrammet innehöll samtal om kultur, skola, identitet, flyktingskap, hälsa utifrån ett barn- och ungdomsperspektiv.

I målen för *Programmet Barn och unga 0–18 år i Svenska kyrkan* stod att barn och unga ska uppleva livsglädje och hopp och få stärkt förmåga att möta livets utmaningar. Kyrkans uppdrag att nå alla innefattar också socialt utsatta barn och barn som far illa men många barn står idag helt utanför kyrkans verksamheter.

För att öka kunskapen om placerade barn och deras situation togs rapporten *Barn i samhällsvård och Svenska kyrkan* (2012) fram. Rapporten redovisar hur många barn som finns i samhällsvården och beskriver Svenska kyrkans uppdrag i relation till dessa barn. Med anledning av rapporten bjöd Svenska Kyrkans Unga, Strängnäs stift och den nationella nivån tillsammans in stiftsmedarbetare till en konferens. Målsättningen med konferensen var att öka kunskapen om placerade barn och deras situation och samtala om hur dessa barn och ungdomar kan bli delaktiga i kyrkans verksamhet.

Under 2013–2016 kommer ett delprojekt genomföras, inom *Projekt 13+*. Delprojektet ska med målgruppen ungdomar i utsatta situationer i åldern 13–18 år, kartlägga Svenska kyrkans mötesplatser för dialog och själavård och utveckla verktyg för att förstå dessa ungdomar. Delprojektet ska också tillsammans med stiftet utarbeta en plan för kompetensutveckling på detta område.

Våld i nära relationer

Utgångspunkt för arbetet med våld i nära relationer för såväl staten som Svenska kyrkan är *Kvinnokonventionen* fastställd av FN 1979. Konventionen föreskriver att alla människor är födda fria och lika och inskränkning på grund av kön som syftar till att begränsa kvinnors mänskliga rättigheter är diskriminerande. Likaså slår konventionen fast att kvinnor och män ska ha lika rätt att ingå äktenskap av fri vilja.

Regeringen antog 2007 en handlingsplan mot våld i nära relationer, *Handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer* (Skr.2007/08:39). Handlingsplanen omfattar en rad insatsområden som bland annat syftar till ökade kunskaper och ökad samverkan.

Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) vid Uppsala universitetet fick regeringens uppdrag att höja kunskapen om mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer. NCK bedriver forskning nära knuten till klinisk verksamhet på Akademiska sjukhuset i syfte att förbättra stödet till utsatta kvinnor och utveckla nya vårdmetoder. NCK driver också en nationell stödtelefon *Kvinnofridslinjen* som är bemannad med sjuksköterskor och socionomer. Under 2012 utsåg regeringen också en samordnare för att effektivisera och samordna berörda myndigheter, kommuner, landsting och organisationer som arbetar mot våld i nära relationer.

Svenska kyrkans arbete mot våld i nära relationer utgår förutom från *Kvinnokonventionen* också från den jämställdhetsskrivelse som kyrkomötet fastställt *Jämställdheten i Svenska kyrkan*. (Ks SkS 2012:4). I detta arbete har dokumentet *Kyrkornas NEJ till våld mot kvinnor* (2002) tagits fram som ett bidrag till förståelsen av våld mot kvinnor i dagens värld. Dokumentet har formats tillsammans med andra lutherska kyrkor världen över och beskriver våldets mekanismer på följande sätt:

Varje könsbaserad våldshandling som resulterar i eller med sannolikhet resulterar i fysisk, sexuell eller psykologisk skada eller lidande. I begreppet inkluderas också hot om sådana våldshandlingar samt tvång eller godtyckligt frihetsberövande. Begreppet innefattar såväl det offentliga som det privata livet. (s.8)

Att bemöta våld och sexuella övergrepp mot kvinnor handlar om kunskap men också förmåga att bryta tystnaden i frågor som rör makt, sexualitet, skuld, skam, utsatthet och förtryck. Dokumentet pekar på möjliga vägar ut ur misshandel och förtryck. *Kyrkornas NEJ* har spridits till alla diakoner, präster och de studerande vid de kyrkliga utbildningarna.

Inom det internationella arbetet är genusrättvisa och jämställdhet ett av de policyområden Svenska kyrkan fokuserar på med utgångspunkt från den strategiska plan som trädde i kraft 2014. Inom policyområdet är arbetet mot könsrelaterat våld en av två huvudfrågor.

Svenska kyrkan har också inbjudit ungdomsledare, konfirmandledare, pedagoger, präster och diakoner till temadagar om *Liv och Lust*. Organisationen *Electra* deltog med föreläsning och samtal om kultur som norm. *Electra* är en organisation som arbetar med råd, stöd attitydpåverkan och utbildning för att motverka hedersrelaterat förtryck och våld.

Jourverksamhet och Jourhavande präst

I dagsläget finns cirka 180 kvinno- och tjejjourer som drivs av ideella krafter och ger stöd åt och skyddar utsatta kvinnor. De två förbunden *Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige* (Roks) och *Sveriges kvinnojourers riksförbund* (SKR) arbetar också med opinionsbildning genom att förmedla den verklighet de enskilda jourerna möter i Sverige.

Barnens rätt i samhället, (BRIS) har en omfattande jourverksamhet för barn och unga. Det finns möjlighet att ringa, chatta eller mejla till BRIS och under januari-maj 2013 hörde över 10 000 barn av sig. Barnen som kontaktar BRIS får samtala med en kurator och det vanligaste är att samtalen handlar om psykisk ohälsa.

Jourhavande präst är en rikstäckande verksamhet, kopplad till 112, som genomförs i samverkan mellan stift och den nationella nivån.

Antalet samtal till Jourhavande präst har ständigt ökat och 2013 besvarades 70 000 samtal. De flesta samtalen handlade om psykisk ohälsa: oro, ångest, stress

och relationer. 6 procent av samtalen handlade om suicid och akut kris. Bara några få procent av samtalen kom från människor under 20 år. Få unga människor hittar till tjänsten och det kan bero på att man saknar kunskap om att tjänsten finns, inte vet vad *Jourhavande präst* innebär eller att unga människor mer kommunicerar över nätet än via telefon. 2012–2013 genomförde Svenska kyrkan en förstudie om självvård på nätet. Förstudiens slutsats är att självvård förlagd till internet är mer relevant för ungdomar. Från och med den 1 september 2014 finns Jourhavande präst på tre kanaler – telefon, chatt och digitalt brev. Chatten kommer att vara öppen måndag t.o.m. torsdag kl. 20–24. Tidpunkten är anpassad till unga människors nätvanor. Tjänsten digitalt brev ska vara tillgänglig dygnet runt och den som skriver ska få svar inom 24 timmar. Målgruppen för självvårdstjänst på nätet är inte bara unga människor, utan också människor som av olika anledningar hellre kommunicerar via nätet än via telefon, kanske på grund av socialt funktionshinder. Döva som idag bara kan nå jourhavande präst via tolk skulle genom en nättjänst ha direkt tillgång till prästen.

Jourprästerna deltar i årlig kompetensutveckling där mötet med människor som lider av psykisk ohälsa ständigt finns på schemat. Fortbildningen nästa år kommer att inriktas på hedersrelaterat våld och förmågan att kunna identifiera hedersrelaterat våld. Med anledning av att *Jourhavande präst* breddas med fler funktioner har också samordningsresurserna på den nationella nivån utökats från en handläggare på 100 procent till ytterligare en tjänst omfattande 50 procent.

Kyrkomötet har tidigare behandlat frågan om självvård på nätet genom motionen *Jourhavande präst på Internet* (2009:57). Motionen avslogs med hänvisning till den då pågående utredningen om tystnadsplikten, *Ett skyddat rum* (SKU 2010:3). Utredningen slog fast att självvårdskommunikation via internet är möjlig. De tekniska förutsättningarna för internetkommunikation innebär att full sekretess inte kan garanteras. Detta gäller all internet kommunikation. Den som söker självvård via Internet måste därför få information om detta. Själasörjarens tystnadsplikt gäller fullt ut.

Svenska kyrkan erbjuder finskspråkig självvård via telefon, *Palveleva puhelin*. Den finska telefonjouren är en rikstäckande verksamhet som startade 1989 och är bemannad av ideella jourmedarbetare. Verksamheten bygger på anonymitet från bägge håll och samtalen sker under tystnadsplikt. Samtliga medarbetare har fått grundutbildning i samtalshjälp och får kontinuerlig handledning och fortbildning.

Svenska kyrkan ansvarar också för *Det samiska krisnätverket* där det finns möjlighet för människor med samiskt ursprung att få prata på sitt eget modersmål med någon som har kunskap om den samiska kulturen. De som svarar i jouren är alla samer och de flesta är samisktalande.

Ersättningsnämnden

I motionen *Personligt stöd* (2014: 61) vill motionären att Svenska kyrkan tar fram ett program för att kunna erbjuda sökanden vid Ersättningsnämnden personligt stöd.

Ersättningsnämnden är en statlig myndighet som tillkom 1 januari 2013 och som prövar rätten till ersättning för den som var barn och omhändertogs i samhällsvård mellan 1920 och 1980 och då utsattes för allvarliga övergrepp eller försummelser.

Den som ansökt om ersättning får själv berätta för Ersättningsnämnden vad man blivit utsatt för och därefter sker en muntlig förhandling med nämnden då ersättningsnivå fastställs. I samband med den muntliga förhandlingen kan också vittnen komma att höras. Ersättningsnämndens förhandlingar sker i Stockholm men kan om det är lämpligt ske via telefon- eller videokonferens. Det innebär för många precis som motionären skriver att ”nu reser många sökande långväga med en orolig knut i

magen innan de anländer till Ersättningsnämnden”. Ansökningsförfarandet och mötet med Ersättningsnämnden innebär att den sökande ska berätta om svåra barndomsminnen och känslor förknippade med dem. Minnesbilder väcks till liv som det kan finnas behov av att prata om med en anhörig, vän eller någon annan man har förtroende för. Ibland kan det även finnas anledning att använda sig av en professionell kontakt. Ersättningsnämnden har ett samarbete med S:t Lukas där varje sökande har rätt till åtta samtal med en terapeut.

Ansökan om ersättning hos Ersättningsnämnden kan göras till och med 31 december 2014. Men även under 2015 kan den som redan ansökt om ersättning komplettera och lämna in handlingar i sitt ärende. Från och med 1 januari 2015 går det inte längre att ansöka om ersättning.

Utskottets överväganden

Utökat socialt arbete

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:71, punkt 1, 2 och 3.

Kyrkolivsutskottet konstaterar att det i församlingarnas grundläggande uppgift ingår att ta ansvar för de diakonala frågorna på lokal nivå. Församlingarnas arbete som bedriv inom detta område är mycket omfattande och redovisas i reciten.

Under den kommande verksamhetsperioden 2015–2017 kommer arbetet med de diakonala frågorna att intensifieras och fördjupas på den nationella nivån. Ett av de områden som kommer att förstärkas är *Jourhavande präst*. Tjänsten kommer att byggas ut vilket innebär att det kommer att finnas möjlighet till samtal med präst via tre olika kanaler: telefon, chatt och digitalt brev. Förändringen och utökningen av tjänsten genomförs och kommer att vara mer anpassad till unga människors sätt att kommunicera som i allt högre grad sker via internet. I *Jourhavande präst* finns och kommer att finnas kompetens att möta människor som lider av psykisk ohälsa.

Kyrkolivsutskottet föreslår att motionens alla tre punkter avslås med hänvisning till att det är församlingarna som ansvarar för den sociala verksamheten på lokal nivå och att den måste anpassas till de rådande förhållandena och utmaningarna. Vidare pågår också arbete med att stärka de diakonala frågorna på den nationella nivån när det gäller bland annat *Jourhavande präst*.

Insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:67 punkt 1 och 2.

Utskottet menar att frågorna om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld är viktiga och angelägna. Svenska kyrkan har tillsammans med andra lutherska kyrkor tagit fram dokumentet, *Kyrkornas NEJ till våld mot kvinnor*, som ett bidrag till förståelsen av såväl våld i nära relationer som hedersrelaterat våld. Dokumentet har bland annat använts som informations- och samtalsunderlag vid de kyrkliga utbildningarna.

Det är i församlingarna mötet sker med dem som blivit utsatta. De anställda behöver få ökad kunskap att både se och kunna vara ett stöd till dem som utsätts för våld. Biskoparna har till exempel möjlighet att ta initiativ till samtal om hur medarbetarna i församlingarna kan stöttas i frågan om hedersrelaterat våld och våld i nära relationer.

Arbetet med *Jourhavande präst* kommer att förstärkas som tidigare nämnts, dels med ökade möjligheter att kunna kommunicera både via telefon, chatt och digitalt

brev. De som tjänstgör i jourhavande präst har årlig kompetensutveckling och under 2015 kommer fortbildningen att inriktas på hedersrelaterat våld och förmågan att kunna identifiera hedersrelaterat våld.

KI 2014:8

Kyrkolivsutskottet föreslår att motion 2014:67 avslås med hänvisning till alla de insatser som görs inom området och det stöd som redan finns att få.

Personligt stöd

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:61.
--

Kyrkolivsutskottet ser att de personer som söker ersättning från Ersättningsnämnden är en utsatt grupp med behov av stöd. Dessa personer har som barn blivit utsatta för vanvård i samband med att de omhändertagits i samhällsvård. Utskottet menar att dessa personer är en viktig grupp att uppmärksamma i församlingens diakonala arbete.

Genom Ersättningsnämndens samarbete med S:t Lukas får de som önskar ett visst personligt stöd under ansökningsprocessen. Ersättningsnämndens verksamhet kommer dock att upphöra och efter 2014 saknas möjlighet att lämna in en ny ansökan om ersättning. Under 2015 finns det möjlighet att komplettera redan inskickad ansökan.

Med anledning av att Ersättningsnämndens verksamhet kommer att upphöra, föreslår utskottet att motionen avslås.

Uppsala den 26 september 2014

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsén, ordförande

Eva Lindström, sekreterare

Beslutande: Marie Nielsén, ordförande, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Sofia Rosenquist, Niklas Grahm, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Lars-Erik Edlund, Elisabeth Rydström, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Monica Lindell Rylén, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Jan Sahlin, Katarina Glas, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Niklas Larsson, Margareta Larsson, Ylva Wahlström och Karin Janfalk.

Biskoparna Jan-Olof Johansson och Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2014:9

Dödsskjutningar i utanförskapsområden

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:91 Dödsskjutningar i utanförskapsområden. Utskottet delar inte motionärens uppfattning på vilket sätt Svenska kyrkans församlingar skulle kunna bidra till att förbättra situationen på de platser där ökat bruk av vapen i flera fall lett till dödsskjutningar och föreslår att motionen avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:91.

Motionens förslag

Motion 20014: 91 av Axel W Karlsson, Dödsskjutningar i utanförskapsområden

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att besluta om extra åtgärder från Svenska kyrkans sida i syfte att förbättra situationen på platser i Sverige där okontrollerat bruk av illegala handeldvapen, inte sällan militära automatvapen, leder till allt fler dödsfall.

Bakgrund

På många nivåer i det svenska samhället finns det en god integration mellan människor med olika bakgrund och mångfalden blir på ett positivt sett mer och mer synlig i det offentliga rummet. Många invandrade är högutbildade eller satsar på högre utbildning. Tankesmedjan Fores uppger att 26,2 procent av alla läkare i Sverige är födda utomlands, liksom 24,5 procent av alla tandläkare varav nästan hälften är födda utanför Europa. Samtidigt finns det stora problem med etnisk diskriminering och många arenor, bostadsområden, skolor och arbetsplatser är segregerade. Många nyanlända invandrare hamnar i bostadsområden med höga ohälsotal, sociala problem och en miljö präglad av utanförskap. Brist på kontaktytor mellan människor med olika bakgrund riskerar att leda till ökad segregering, främlingsfientlighet, fördomar och konflikter mellan grupper.

Brottsförebyggande rådet

Brottsförebyggande rådet (Brå) är en myndighet som verkar för att brottsligheten minskar och tryggheten ökar i samhället, det sker bland annat genom att ta fram fakta och sprida kunskap om brottslighet och brottsförebyggande arbete.

Regeringen gav Brå i uppdrag 2012 att kartlägga brottsligheten i våra tre största städer. I Brå:s rapport *Brottslighet och trygghet i Malmö, Stockholm och Göteborg* (2012), kan man läsa att delar av den organiserade brottsligheten kan förklaras av

personers utanförskap men också påverkas av instabila och segregerade bostadsområden och diskriminering.

Nätverk och forskning

Arbete med att motverka utanförskap pågår i Svenska kyrkan på olika sätt.

När det gäller Göteborg har Länsstyrelsen i Västra Götaland en pågående dialog med den idéburna sektorn och den har uppmuntrat projekt i kommuner som handlat om samverkan mellan myndigheter och det civila samhällets aktörer. Svenska kyrkan i Göteborg deltog tillsammans med andra frivilligorganisationer under 2009–2012 i länsstyrelsens nätverk *Partnerskap för integrationsfrågor* och nätverket *Plattform Göteborg*.

Sedan hösten 2012 finns nätverket *Integrationsdialogen Göteborg* som består av olika aktörer med engagemang i integrations- och flyktingfrågor. I nätverket ingår Angereds-, Bergsjöns församlingar och Biskopsgårdens distrikt i Lundby församling. Nätverket initierades bland annat av Svenska kyrkan och syftar till att föreningar som arbetar för integration och bekämpar främlingsfientlighet och segregation, bättre ska kunna samverka med varandra och offentliga myndigheter. I dialogen finns ett 25-tal föreningar, enskilda intresserade medborgare samt offentliga myndigheter som stadsledningskontoret, integrationspolis och Migrationsverket. Dialogen träffas 3–4 gånger per termin.

Lunds stift har tagit initiativ till projektet *Social cohesion* som kommer studera integration och främlingsfientlighet och de utmaningar detta innebär för många europeiska storstäder. Utgångspunkten är att religiös mångfald är en tillgång, inte ett problem, och att trosgemenskaper har en offentlig, en personlig och en privat roll att fylla. *Social cohesion* vill bidra till ett samhälle där människor kan leva och utvecklas i frihet och trygghet, där hatbrotten minskar radikalt och kreativiteten blomstrar. Stiftet har också tagit initiativ till att bilda stiftelsen *Initiativ för social sammanhållning i Skåne*. Förutom Svenska kyrkan ingår en rad trossamfund, Sydsvenska Industri- och handelskammaren, Lunds universitet, Malmö högskola, Malmö stad och Region Skåne. Stiftelsen uppgift är att verka för en bättre social sammanhållning med större social och kulturell öppenhet i Malmö och Skåne. Detta ska ske genom att öka kunskapen om olika religioner och livsåskådningar samt att bidra till fördjupat samarbete mellan föreningar, organisationer, kommuner och myndigheter.

Nätverket *Framtiden bor hos oss* samlar 24 distrikt och församlingar i Svenska kyrkan med mångreligiösa och -kulturella stadsdelar. Församlingarna finns i Göteborg, Linköping, Malmö, Norrköping, Göteborg och Södertälje. I nätverket reflekterar församlingarna gemensamt om det som sker i de mångreligiösa och -kulturella områdena och vad som är kyrkans uppdrag där.

Inom ramen för Svenska kyrkans gemensamma strategi för kyrkans undervisning och mission, *Dela tro – dela liv* kommer ett forskningsprojekt sätta i gång under 2014 med utgångspunkt i *Framtiden bor hos oss*. Uppgiften handlar om teologisk forskning och reflektion kring identitetsskapande i ett sammanhang där Svenska kyrkan är i minoritet.

Församlingar

Många församlingar arbetar med integrationsfrämjande verksamheter på olika sätt. I Göteborg har Angered, Bergsjön och Lundby församlingar samverkat genom projektet *Ny i Sverige*. Projektet har bedrivit öppen verksamhet för nya svenskar,

erbjudit samhällsinformation, språkträning och inte minst skapat mötesplatser, öppna för alla oavsett bakgrund eller religion. En övergripande ambition i verksamheterna har varit att verka för ett samhälle där tro både ses som, och genererar, en positiv kraft till ökad social sammanhållning mellan människor. *Ny i Sverige* sammanfattar sin syn på kyrkans uppdrag med Tro, Hopp och Kärlek; TRO – att skapa rum och respekt för tro som en positiv kraft i människors liv och i samhället. HOPP – att bidra till att öka människors egenmakt. KÄRLEK – att visa på medmänsklighet och solidaritet som kraft i skapandet av identitet och gemenskap. I den ordinarie församlingsverksamheten med barn- och unga ingår även samtal om ansvar och trosidentitet som självklara delar. Barn och ungdomsverksamheten rymmer barn och ungdomar från andra trostraditioner och vill också bidra till en ökad sammanhållning i respektive stadsdel.

Lundby församling har infört en enkel markering mot våldet genom en tyst minut dagen efter att det har varit skottlossning. Syftet med den tysta minuten är att stanna upp och reflektera över det som skett, samlas till bön och eftertanke och att aldrig låta våldet bli en vana.

Under de våldsamma händelser som inträffat i Linköping och Norrköping har kyrkor hållits öppna för allmänheten för bön, samtal och ljusständning. Stora mängder människor, framförallt vänner och familj till de inblandade har kommit. De inblandade ungdomarna och deras familjer har ofta haft en koppling till församlingen, varit konfirmand eller deltagit i ungdomsarbetet. Biskop Martin Modéus säger till Östgöta Correspondenten i februari 2014:

Kyrkan är en av de värdebärande organisationerna i samhället och har därmed sin största roll i att aktivt medverka till att en god värdebas blir attraktiv och tillgänglig för de ungdomar som står och väljer väg i livet. Det främsta uttrycket för kyrkans ansvarstagande i detta är barn- och ungdomsarbetet och konfirmationstiden. Kyrkan har ju en enorm lokal närvaro i hela samhället och arbetar intensivt med värdefrågorna. Framför allt handlar detta om att hjälpa unga människor att se sitt värde, att vara trygga i sig själva och tro på framtiden. Allt detta är konsekvenser av den kristna tron och resurser i ett gott samhällsbygge.

Unga arga pojkar

Under Almedalsveckan 2010 inbjöd Svenska kyrkan representanter från regeringen, länspolisen, Fryshuset i Stockholm, Linné universitetet i Växjö och Linköpings kyrkliga samfällighet till panelsamtalet *Unga arga pojkar*. De inbjudna gästerna samtalade om förebyggande arbete som skulle kunna minska riskerna för att unga pojkar ska hamna i en kriminell livsstil och vad som behöver förändras för att pojkarna ska hitta en konstruktiv väg ut ur sin utsatta situation i samhället.

Utskottets överväganden

<p>Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:91.</p>

Utskottet delar inte motionärens uppfattning på vilket sätt Svenska kyrkans församlingar skulle kunna bidra till att förbättra situationen på de platser där ökat bruk av vapen i flera fall lett till dödsskjutningar.

Utskottet ser att de platser motionären beskriver präglas av stora problem med etnisk diskriminering och där många arenor, bostadsområden, skolor och arbetsplatser

är segregerade. Många nyanlända invandrare hamnar i bostadsområden med höga ohälsotal, sociala problem och en miljö präglad av utanförskap. Brist på kontaktytor mellan människor med olika bakgrund riskerar att leda till ökad segregering, främlingsfientlighet, fördomar och konflikter mellan grupper. Utskottet menar att dessa brister behöver mötas med arbete för integration och inkludering. Kyrkolivsutskottet föreslår att motionen avslås.

Uppsala den 25 september 2014

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsén, ordförande

Eva Lindström, sekreterare

Beslutande: Marie Nielsén, ordförande, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Sofia Rosenquist, Niklas Grahm, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Lars-Erik Edlund, Elisabeth Rydström, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Jan Sahlin, Katarina Glas, Nasrin Sjögren, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Niklas Larsson, Margareta Larsson, Ylva Wahlström och Karin Janfalk.

Biskoparna Jan-Olof Johansson och Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2014:10

Söderblomstipendium

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:28 om ett Söderblomstipendium. I och med att det redan finns ett stipendium i Nathan Söderbloms namn och det finns andra vägar för finansiering av studier och fortbildning för medarbetare i Svenska kyrkan föreslår utskottet avslag på motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Utskottet föreslår kyrkomötet att avslå motion 2014:28.

Motionens förslag

Motion 2014:28 av Dag Sandahl, Söderblomstipendium

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inrätta ett Söderblomstipendium.

Bakgrund

Lagen om studieledighet ger varje anställd rätt till tjänstledighet för att studera om man varit anställd hos arbetsgivaren i minst sex månader. Det finns flera exempel på arbetsgivare inom Svenska kyrkan som uppmuntrar till studier och på olika sätt bidrar till att göra det möjligt för anställda att hämta in ny kunskap. Villkoren mellan arbetsgivare och arbetstagare varierar dock.

Det senaste kollektivavtalet om lön och allmänna anställningsvillkor för anställda i Svenska kyrkan mellan Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation och fackföreningar, bland andra Kyrkans Akademikerförbund, Vision och Akademikerförbundet SSR, tecknades i maj 2013. I avtalet finns en bestämmelse, 26 §, *Ledighet för studier*, som handlar om när en anställd får ett stipendium eller av annan anledning är aktuell för studier. I bestämmelsen framgår att en arbetstagare av arbetsgivaren kan medges att få behålla lönen eller del därav vid ledighet för studier, men att arbetsgivaren får ange särskilda villkor för att arbetstagaren ska få och behålla den lön som beviljats för ledighet. Av motsvarande statliga kollektivavtal framgår det med tydlighet att om en viss utbildning är betydelsefull för arbetsgivarens verksamhet bör denne underlätta genomförandet av sådana studier. Stipendium innebär däremot inte en rätt till ledighet utan det är arbetsgivaren som avgör detta.

Under år 2014 har den övre åldersgränsen för rätt till studiemedel höjts från 54 till 56 år och det tilläggsån som finns tillgängligt för den som övergår till studier från att tidigare ha arbetat har fördubblats. Denna förändring har skett i syfte att öka möjligheterna till studier under hela arbetslivet. Antalet veckor som man kan ta

studielån minskar dock med åldern, medan bidragsdelen av studiemedlet inte begränsas på samma sätt av åldern.

Forskarstipendier

Nämnden för utbildning, forskning och kultur gav under flera år anslag för forskarutbildning vid universiteten. Nämnden beslutade att från och med den 1 juli 2013 upphöra med utdelning av doktorandanslag och i stället pröva visstids forskartjänster inom specifika, för kyrkan angelägna områden. De redan disputerade forskarna som nu anställts integreras och bidrar i den nationella nivåns stödjande verksamhet.

Det finns ett aktuellt projekt inom den nationella satsningen på undervisning och mission för alla åldrar, *Dela tro – dela liv*, som handlar om praxisnära forskning av betydelse för Svenska kyrkans undervisning och lärande. Projektet omfattar dels de forskare som innehar de nyss inrättade forskartjänsterna samt ytterligare några externa forskare. Som exempel studeras och intervjuas mellanstadiebarn som möter kyrkorummet via en nyintroducerad metod i Sverige som kallas kyrkopedagogik. En annan forskare undersöker hur Svenska kyrkan, kristen tro, den kristna traditionen och ett antal centrala teologiska frågor kommuniceras i konfirmand- och vuxengrupper i Svenska kyrkan.

Stockholms stift har i samarbete med det svenskspråkiga universitetet Åbo Akademi och teologiska högskolan i Stockholm skapat fem doktorandtjänster, där prästen ifråga arbetar halvtid i sin församling och forskar på halvtid. Stiftet betalar 35 procent av lönen och församlingen förväntas betala resterande 65 procent, trots att prästen enbart arbetar halvtid i församlingen. Projektet startade den 1 januari 2014 och ska pågå i fem år.

Nathan Söderbloms minnesfond

Stiftelsen Nathan Söderbloms minnesfond som funnits sedan 1930-talet, stödjer genom anslag och stipendier forskning och studier med relevans för den ekumeniska rörelsen, med betoning på fredsarbete. Huvudman för fonden är Sveriges kristna råd. Förvaltningsnämnden som styr fonden är ekumeniskt sammansatt med Svenska kyrkans ärkebiskop som ordförande.

Stipendierna som fonden delar ut är främst personliga och ansökningar välkomnas från medlemmar i alla svenska kyrkor och kristna samfund. Stipendierna kan sökas för att täcka kostnader för materialinsamling, studieresor, publiceringskostnader samt deltagande i internationella kurser, konferenser och seminarier. Ett särskilt ansvarsområde för fonden är att ge stipendier för *Graduate School of Ecumenical Studies* och andra kurser vid *Ecumenical Institute i Bossey*, i Schweiz som drivs av Kyrkornas Världsråd.

Det finns således redan ett stipendium i Nathan Söderbloms namn.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:28.
--

Utskottet vill framhålla Nathan Söderblom som en av de mest betydelsefulla svenskar som funnits i modern tid. Hans outtröttliga strävan efter att få olika kristna samfund att samtala och samarbeta med varandra i syfte att gynna fredsutveckling, gav honom också ett välförtjänt Nobels fredspris 1930. Därför förstår utskottet mycket väl motionärens förslag om ett stipendium i Söderbloms namn. Men eftersom det

redan finns en minnesfond i Söderbloms namn som delar ut stipendier, motiverar detta utskottet att föreslå avslag på motionen.

KI 2014:10

Utskottet hänvisar till andra vägar som finns till finansiering av studier och fortbildning för medarbetare i Svenska kyrkan, dessutom tillgängligt för fler än präster.

Uppsala den 25 september 2014

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Gunilla Eldebro, Lars-Erik Edlund, Elisabeth Rydström, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Jan Sahlin, Katarina Glas, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Niklas Larsson, Margareta Larsson, Ylva Wahlström och Karin Janfalk.

Biskoparna Jan-Olof Johansson och Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2014:11

Sanning och sken

Sammanfattning

Detta betänkande behandlar motion 2014:29, Sanning och sken som vill uppdra åt kyrkostyrelsen att undersöka hur Svenska kyrkans verksamhet i framtiden kan säkras mot PR-kupper som föröder kyrkans trovärdighet. Utskottet konstaterar att trovärdigheten är viktig för Svenska kyrkan och att kyrkan aldrig helt kan skydda sig från negativ publicitet eller utspel. Utskottet framhåller vikten av god beredskap och anser att Svenska kyrkan är tillräckligt rustad för att hantera denna typ av ärenden. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:29.

Motionens förslag

Motion 2014:29 av Dag Sandahl, Sanning och sken

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka hur Svenska kyrkans verksamhet i framtiden kan säkras mot PR-kupper som föröder kyrkans trovärdighet.

Bakgrund

PR är en förkortning av Public relations och kan översättas till omvärldsrelationer eller relationer till olika publiker. Det kan handla om hur en organisation relaterar till sina medlemmar, opinionsbildare, andra organisationer och beslutsfattare genom att se till att de har tillgång till den information som ger dem den bild av organisationen som organisationen önskar att just den publiken ska ha. Vill organisationen nå större publiker sker det oftast, utöver egna kanaler och köpta annonser, genom press- och mediarbete.

Ibland förenklas begreppet PR till att bara handla om publicitet men PR handlar lika mycket om relationer och kommunikation med de mindre publikerna som exempelvis lobbying.

Svenska kyrkan och PR

Svenska kyrkan kommunicerar med olika målgrupper i olika syften. Mycket sker via egna kanaler som hemsidor, tidningar och nyhetsbrev. Annat via köpta annonser i press och digitala kanaler samt via sociala medier och pressarbete.

Kyrkokansliet har även löpande kontakt med myndigheter och beslutsfattare i en rad olika frågor och genom remissvar, möten och uppvaktningar har Svenska kyrkan möjlighet att föra fram sin mening.

Kyrkokansliet har egen komptens inom de flesta discipliner inom kommunikation men samverkar ibland med externa aktörer vid behov. Till exempel har samarbete skett i samband med frågan kring kyrkoantikvarisk ersättning, hungerfrågan genom en Food Truck-turné och klimatfrågan i samband med Biskopsbrevet om klimat.

Svenska kyrkan och Westander

Svenska kyrkan har samarbetat med flera PR-byråer, däribland Westander för stöd i opinionsbildning i klimatfrågan. I januari 2013 genomfördes en gemensam workshop för att formulera en strategi och ta fram förslag på aktiviteter. Under våren 2014 då Svenska kyrkan genomförde en satsning inför valet, med dåvarande ärkebiskop Anders Wejryd som företrädare, kontaktades Westanders vid enstaka tillfällen för rådgivning. Till exempel genomförde Westander en målgruppsundersökning i februari 2014. I mars samma år bidrog de till att ta fram en verktygslåda för stift och församlingar om kommunikationsarbete kring klimat samt var bollplank för två debattartiklar i klimatfrågan som under våren 2014 publicerades i Göteborgsposten och Kyrkans tidning.

Priset Hetast i Almedalen

Sedan 2007 har Westanders utmärkelse *Hetast i Almedalen* delats ut av en jury med bred representation från olika samhällsaktörer från ideella organisationer, media och näringsliv. Syftet med priset är att inspirera fler att delta i samhällsdebatten. Tidigare vinnare har varit bland andra organisationer som Fairtrade (Rättvisemärkt), KRIS (Kriminellas revansch i samhället) och initiativ som #sittmeddawit som uppmärksammade situationen för den fängslade journalisten Dawit Isaak. I år valde juryn att ge utmärkelsen till Ärkebiskop Antje Jackelén med motiveringen:

Ärkebiskop Antje Jackelén står för allt det som Almedalsveckan är – öppenhet, tillgänglighet och personliga möten. I sociala och traditionella medier, liksom på gator och torg, står hon upp mot hat och intolerans. På kort tid har hon blivit en samlande och tydlig röst för alla människors lika värde. Svenska kyrkans klockringning satte tonen för en Almedalsvecka präglad av manifestationer för mångfald.

Juryn bestod av representanter från Ideell Arena, Westander, Dagens opinion, Yougov samt Hjärt-Lungfonden.

Utmärkelsen kan ses mot bakgrund av den diskussion som under senvåren fanns i traditionella- och sociala medier kring Svenska kyrkans ställningstagande för alla människors lika värde. Kyrkklockorna i Jönköping som varnade för främlingsfientlighet och nazism vid Svenskarnas Partis möte blev en symbol för kyrkans ställningstagande. Initiativet hyllades i sociala medier och i traditionell press och flera församlingar följde efter. Dagen innan Almedalsveckan skulle börja ringde Visby domkyrkas klockor samtidigt som Svenskarnas parti hade möte en bit därifrån. Även om en del av den efterföljande debatten kom att handla om det är rätt eller fel att använda kyrkklockorna på detta sätt så är man positiv till Svenska kyrkans tydliga ställningstagande i denna fråga.

Under sommaren uppstod en debatt, främst i bloggar och sociala medier kring Utmärkelsen *Hetast i Almedalen* där man menade att Westander hade gett ett pris till

en organisation som var deras kund och att Svenska kyrkan på detta sätt köpt sitt eget pris. Westander svarade att de inte hade några uppdrag för Svenska kyrkan i samband med Almedalsveckan och att det var en externt tillsatt jury som utsåg vinnaren till denna utmärkelse.

KI 2014:11

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet avslår motion 2014:29.
--

Motionären vill i motionen uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka hur Svenska kyrkans verksamhet i framtiden kan säkras mot PR-kupper som föröder kyrkans trovärdighet. Utskottet anser att frågan är komplex och med tanke på Svenska kyrkans organisation och nivåer är frågan om Svenska kyrkans trovärdighet en angelägenhet för alla nivåer inom kyrkan. I Svenska kyrkans kommunikationsstrategi som fastställdes av kyrkostyrelsen 2011 slås bland annat fast att Svenska kyrkan ska ha hög tillgänglighet och bemöta människor på ett sätt som gör att alla känner sig sedda, representerade och upplever kyrkan som relevant och trovärdig.

Svenska kyrkan kan aldrig helt skydda sig från negativ publicitet eller utspel som kan skada Svenska kyrkans trovärdighet. Några exempel från senare år är: Aftonbladets utträdesblanketter kring 1 november, företaget som betalade sig till förstaplatsen på Google med erbjudande om sina tjänster när man googlar på utträde ur Svenska kyrkan, personen som öppnade twitterkonto i ärkebiskopens namn, etc. Det finns ett behov av att så långt möjligt vara uppmärksam och ha en god beredskap.

Då Svenska kyrkan har ett väl utvecklat press- och kommunikationsarbete och ett nära samarbete mellan stiftet och den nationella nivån anser utskottet att Svenska kyrkan är tillräckligt rustad för att hantera denna typ av ärenden. Något ytterligare initiativ behövs inte. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

Uppsala den 26 september 2014

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsén, ordförande

Mattias Nihlgård, sekreterare

Beslutande: Marie Nielsén, ordförande, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Sofia Rosenquist, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Lars-Erik Edlund, Elisabeth Rydström, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Monica Lindell Rylén, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Jan Sahlin, Katarina Glas, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Niklas Larsson, Margareta Larsson, Ylva Wahlström och Karin Janfalk.

Biskoparna Jan-Olof Johansson och Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2014:12

Katastroffond

Sammanfattning

Detta betänkande behandlar motion 2014:41 om katastroffond. Utskottet anser att det i första hand är regering, myndigheter, landsting och kommuner som bär ansvar för krisberedskap, men att Svenska kyrkan liksom övriga delar av den civila sektorn kan bidra när en krissituation uppstår. Den nationella nivån erbjuder redan konsultativt stöd till församlingar och stift i samband med kriser lokalt. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:41.

Motionens förslag

Motion 2014:41 av Ylva Wahlström m.fl., Katastroffond

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillskapa en katastroffond.

Bakgrund

Samhällets krisberedskap handlar om att hela samhället ska kunna klara av såväl små som stora olyckor och kriser. Krisberedskapen syftar till att skydda människors liv och hälsa, samhällets funktionalitet och förmåga att upprätthålla grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga rättigheter.

Regeringens ansvar för krishantering gäller i första hand strategiska frågor, medan ansvaret för ledning och samordning av operativa åtgärder av nationell karaktär ligger på myndigheter. Kommuner och landsting är huvudaktörerna för samhällets krisberedskap. Sverige har sedan år 2009 en ny myndighet för samordnad krishantering, *Myndigheten för samhällskydd och beredskap*, MSB.

Med kris i detta avseende avses en händelse som drabbar många människor och stora delar av samhället och hotar grundläggande värden och funktioner. Det är ett oväntat tillstånd som inte kan hanteras med normala resurser och organisation, dock baseras den grundläggande strukturen för samhällets krisberedskap på principen att en kris så långt som det är möjligt ska hanteras utifrån ordinarie ansvarsförhållanden där den uppstått och inom ordinarie arbetsformer.

Ideella insatser

Det finns ofta behov av att samarbeta både inom den egna organisationen och med andra aktörer för att kunna hantera kriser. Likaså kan hjälp från ideella medarbetare i

en akut krissituation vara oumbärlig. Ideella krafter spelade t.ex. en ovärderlig roll i hjälparbetet under branden i Västmanland i augusti i år. Civilförsvarsförbundet bidrog med den så kallade frivilliga resursgruppen som organiserade föreningar och privatpersoner i flera kommuner som ville engagera sig. Frivilliga hjälpte både drabbade och räddningspersonal med viktiga förnödenheter såsom mat, dryck och utrustning.

POSOM är en ideell medlemsorganisation som i huvudsak arbetar med krishantering för organisationer och företag och har ett omfattande nätverk i Sverige. Insatspersonalen består av ett nätverk med vårdpersonal, präster, psykoterapeuter, psykologer och traumatologer. POSOM kan larmas via en bemannad larmcentral dygnet runt. Utöver insatsstyrkan finns lokala POSOM-grupper i ett stort antal av landets kommuner där medarbetare från Svenska kyrkans församlingar ofta ingår.

Svenska kyrkans krisorganisation på nationell nivå

Kyrkokansliet i Uppsala samordnar krishanteringsfrågor och samverkar med stiftens beredskapshandläggare. Krishanteringen utgår ifrån samma principer som används i övriga samhället, vilket innebär att en kris så långt det är möjligt, ska hanteras utifrån ordinarie ansvarsförhållanden där den uppstått och i ordinarie arbetsformer. Krisorganisationen bygger på att stiftet hjälps åt och samarbetar sinsemellan och att man samverkar med andra samfund, myndigheter och organisationer.

Svenska kyrkan ingår i en relativt nyetablerad samverkan mellan samhällets olika aktörer, i det så kallade nätverket *Sindra, Samverkan för drabbade och närstående vid kriser*, som ryms inom MSB. Krisstöd måste vara samlat, snabbt och stabilt, även under en lång tid och syftet med Sindra är att förbereda ett sådant stöd.

Vid krissituationer utomlands samarbetar Svenska kyrkans personal i utlandet med svenska myndigheter. Händelser som tsunamin i Sydostasien och terrorattacken i New York är exempel på detta. Då lämnade medarbetare i Svenska kyrkan sina ordinarie arbetsuppgifter och gav sig iväg dit hjälpbehov fanns, eller öppnade kyrkan mitt i natten för att finnas till hands för de som behövde stöd och hjälp. Precis så som församlingar i Sverige gör när något händer. Präster, diakoner och andra medarbetare omprioriterar för en tid sina arbetsuppgifter för att tillsammans med ideella krafter bidra till hjälp och omsorg.

Ett aktuellt område för alla krishanterare är att hantera mediestormar, både de som sker i traditionella medier och i de som sker i sociala medier. Både sådana som kommit till i samband med en redan befintlig olyckshändelse eller katastrof eller de större mediestormar som vuxit ur en mindre händelse och blivit en kris att hantera. Kyrkokansliet kan erbjuda handledning och konsultativt kommunikationsstöd till församlingar och stift vid händelser som mediekriser, likaså konsultativt stöd för beredskap och krishantering.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:41.

Det är i första hand regering, myndigheter, landsting och kommuner som bär ansvar för krisberedskap, vilket beskrivs i texten ovan. Svenska kyrkan liksom flera andra samfund, organisationer och nätverk kan dock spela en betydande roll när en krissituation uppstår eller ska bearbetas efteråt. Svenska kyrkan betraktas både vid små och stora olyckor och kriser som en ansvarstagade och kompetent aktör i detta sammanhang, inte minst i de lokala POSOM-grupperna.

Utskottet delar motionärens syn att det kan uppstå stora påfrestningar i församlingar och stift i en krissituation. Även mindre trafikolyckor kan exempelvis innebära stora omställningar för ett arbetslag i en mindre församling. I den typen av situationer säger erfarenheten att den civila sektorn och ideella krafter är outhärliga. I flera av de kriser och katastrofer som uppstått i Sverige eller utomlands har kyrkans medarbetare för en tid omprioriterat sina arbetsuppgifter för att tillsammans med andra människor av god vilja, bidra till hjälp och omsorg.

Den nationella nivån bidrar redan till stift och församlingar i krissituationer genom bland annat handledning, kommunikations- och mediestöd och konsultativt stöd för beredskap och krishantering. Utskottet föreslår därför att Kyrkomötet avslår motionen.

Uppsala den 25 september 2014

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Gunilla Eldebro, Lars-Erik Edlund, Elisabeth Rydström, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Jan Sahlin, Katarina Glas, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Niklas Larsson, Margareta Larsson, Ylva Wahlström och Karin Janfalk.

Biskoparna Jan-Olof Johansson och Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2014:13

Utökad satsning på Alpha-arbetet i Sverige

Sammanfattning

Kyrkolivsutskottet behandlar i detta betänkande motion 2014:74 om att anslå medel till Alpha-arbetet genom ett årligt bidrag till Alpha Sverige. Med anledning av att det på den nationella nivån redan pågår en särskild satsning på undervisning genom projektet *Dela tro – dela liv*, där satsning på olika pedagogiska modeller ingår, föreslår utskottet att motionen avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:74.

Motionens förslag

Motion 2014:74 av Peder Fohlin, Utökad satsning på Alpha-arbetet i Sverige

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att anslå medel till Alpha-arbetet genom ett årligt bidrag till Alpha Sverige.

Bakgrund

Det finns stora utmaningar för Svenska kyrkan att i vår tid erbjuda människor möjligheten till att lära känna kristen tro och livshållning och möjliggöra för enskilda att bidra till och att vara delaktiga i en levande kristen gemenskap. Kyrkostyrelsen har under ett antal år valt att stödja och stärka stift och församlingar i sitt undervisningsuppdrag. Programmet Barn och unga 0–18 år som pågick åren 2009–2012 och kulminerade med *Barn och unga – ärkebiskopens möte 2012* är ett exempel på det. Projektet hade som mål att stärka kyrkans förmåga att möta barn och unga, att bidra till att barn och unga upplever Svenska kyrkan som en plats där de både kan dela tro och livsfrågor på sina egna villkor och engagera sig utifrån sina förutsättningar. Under 2011 beslöt kyrkostyrelsen utöka sin satsning på undervisning genom projektet *Dela tro – dela liv*. Kyrkostyrelsen vill, genom en gemensam satsning på kyrkans undervisning och mission i alla åldrar, få till stånd ett konkret bidrag till stiftens främjande av församlingens uppgift att på ett nytt sätt kunna erbjuda undervisning i kristen tro för alla. Genom en gemensam satsning ökar förmågan att möta de behov som församlingar via stiftens har uttryckt av stöd, mötesplatser och kunskapsbaserad utveckling. Svenska kyrkan vill med satsningen ge människor i alla åldrar möjlighet att växa och utvecklas i sin förmåga att samtala om och leva i sin tro. Kyrkomötet har avsatt extra resurser för denna verksamhet fram till 2018.

Alpha och andra pedagogiska modeller

Alpha är en organisation som erbjuder kurser i kristen tro. Många församlingar inom Svenska kyrkan och andra samfund arrangerar årligen Alphakurser precis som motionären beskriver. *Alpha* är en undervisningsmetod som initierades på 1980 talet i England och är idag en världsvid rörelse spridd i 170 länder. I Sverige startades de första Alphakurserna i mitten av 1990-talet och idag har mer än 100 000 personer deltagit i dem.

Alpha är en av de pedagogiska modeller som används i församlingarna för att lära känna och dela kristen tro, andra som kan nämnas är *Katekumenatet – en vuxen väg till tro*, *Pilgrimsvandring*, *Frälsarkransen*, *Heliga danser* och *Bibliodrama*. Det är församlingarnas uppgift och ansvar att avgöra vilka modeller som används lokalt och hur undervisningsverksamheten utformas för dem som vistas där. Den nationella nivån har i sin verksamhet arbetat med pedagogiskt utvecklingsarbete på olika sätt bland annat i olika stiftsnätverk. Vid specifika insatser till exempel materialproduktion och kommunikationsinsatser kopplade till olika pedagogiska modeller har visst bidrag utgått från den nationella nivån. Däremot har det inte något kontinuerligt ekonomiskt stöd getts till särskilda pedagogiska modeller eller koncept.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:74.

Kyrkolivsutskottet konstaterar att det finns många olika vägar och pedagogiska modeller i församlingarnas arbete med trosundervisning. *Alpha* är en av de modeller som används i undervisningen för att ge grundläggande kunskap i kristen tro till vuxna i församlingen. Utskottet lyfter fram många positiva erfarenheter från deltagare i Alphakurser och flera vittnar om en meningsfull verksamhet som bidragit till att många människor beretts möjlighet att lära känna kristen tro och livshållning.

Utskottet ser med glädje på den utveckling av undervisningsverksamheten som sker lokalt på många håll. Det finns en rikedom i att olika modeller som kan komplettera varandra växer fram och utvecklas utifrån de lokala behov som finns.

Med anledning av att det på den nationella nivån redan pågår en särskild satsning på undervisning genom projektet *Dela tro – dela liv*, där satsning på olika pedagogiska modeller ingår, föreslår utskottet att motionen avslås.

Uppsala den 26 september 2014

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsén, ordförande

Eva Lindström, sekreterare

Beslutande: Marie Nielsén ordförande, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Sofia Rosenquist, Niklas Grahn, Roland Johansson, Nasrin Sjögren, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Lars-Erik Edlund, Elisabeth Rydström, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Monica Lindell Rylén, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Jan Sahlin, Katarina Glas, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Niklas Larsson, Margareta Larsson, Ylva Wahlström och Karin Janfalk.

KI 2014:13

Biskoparna Jan-Olof Johansson och Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2014:14

Svenska kyrkans roll som traditionsbärare

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:83 där det föreslås att en utredning ska tillsättas med uppgift att i samverkan med berörda aktörer på central och lokal nivå aktivt kan verka för att skolavslutningar bibehålls där det finns en tradition av detta. I motionen föreslås också att Svenska kyrkan på lokal nivå ska arbeta för att samverka och underlätta för föräldrarna skolavslutningar i kyrkan som ett komplement till de sekulära avslutningarna.

Utskottet menar att Svenska kyrkan inte äger frågan om skolavslutningar. Vidare att insatser redan är genomförda på den nationella nivån till stöd och inspiration för medarbetare i församlingarna och deras möten med människor i skolans miljö. Utskottet föreslår därför att motionen avslås i sin helhet.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:83, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:83, punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2014: 83 av Aron Emilsson, Svenska kyrkans roll som traditionsbärare

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur Svenska kyrkan i samverkan med berörda aktörer på central och lokal nivå aktivt kan verka för att kyrkliga skolavslutningar bibehålls där det finns en tradition av detta.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att Svenska kyrkan på lokal nivå arbetar för att samverka och underlätta för föräldrarna skolavslutningar i kyrkan som ett komplement till de sekulära avslutningarna.

Bakgrund

Den svenska skollagen från 2011 skiljer på begreppen undervisning och utbildning. Undervisning handlar om lärarledda aktiviteter i klassrummet, medan utbildning är ett vidare begrepp som även rymmer den övriga skolverksamheten till exempel skolavslutning.

I skolor med offentlig (kommunal) huvudman får ingen del, vare sig utbildning eller undervisning, ha konfessionella inslag. I fristående skolor ska undervisningen också vara ickekonfessionell medan utbildningen i övrigt får ha en konfessionell inriktning. Det är dock frivilligt för eleverna att delta i de konfessionella inslagen. Skolverket menar att skolan får besöka en kyrka, moské, synagoga eller någon annan religiös lokal om det sker inom ramen för religionsundervisningen. Religiösa

högtider ingår i grundskolans undervisning, liksom traditioner med koppling till kyrkoåret.

Skolavslutningar eller andra samlingar är ett ansvar för respektive rektor och ska utformas så att tonvikten ligger på traditioner, högtidlighet och den gemensamma samvaron. Bön, välsignelse eller trosbekännelse ska däremot inte förekomma. En viktig förutsättning är att samlingarna utformas så att alla elever kan delta.

Den gemensamma samvaron lyfts också fram i rapporten *Ett öppet rum för alla*. Svenska kyrkans redovisning till regeringen angående de kyrkoantikvariska frågorna inför kontrollstationen, där det kyrkliga kulturarvet beskrivs som ett rum öppet för alla. En delaktighet i kulturarvet som handlar om att alla som bor i Sverige har rätt till den historia som tidigare generationer har skapat. En rätt som också omfattar dem som nyligen anlänt. Kyrkan kännetecknas av att den är världsvid och universell något som ger särskilda förutsättningar för gemenskap och integration i Sverige.

I augusti 2014 meddelade regeringen att de har för avsikt att lägga förslag om tydliggörande av skollagen. Förslaget innebär att det blir tillåtet för skolorna att ha avslutningar i kyrkan och det blir till exempel tillåtet att sjunga psalmer. Eleverna får dock inte känna sig tvingade att delta aktivt i inslag med konfessionell prägel, de bör inte uppmanas att aktivt delta i bön och trosbekännelse och den typen av inslag bör inte förekomma. Vidare ska eleverna kunna avstå från att delta i hela den aktivitet där det konfessionella inslaget ingår. Förslaget väntas mynna ut i en proposition under hösten.

FN:s barnkonvention

Skollagen är inte det enda styrdokument som skolor och kyrkor har att ta hänsyn till. FN:s konvention om barnets rättigheter, antagen av FN 1989, slår fast att barnet har vissa obestridliga politiska, medborgerliga, sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter. Sverige var ett av de första länderna som ratificerade konventionen. Staten, men också samhället i sin helhet – skola, myndigheter, ideella organisationer – har ett ansvar för att barnets rättigheter tillgodoses och främjas. I artikel 14 fastslås att barnets rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet ska respekteras. I samma artikel kan man också läsa om respekt för ”vårdnadshavarens rättigheter och skyldigheter att på ett sätt som är förenligt med barnets fortlöpande utveckling ge barnet ledning då den utövar sin rätt”.

Sveriges Kristna Råd och material

Svenska kyrkans arbete med skolfrågor sker i ekumenisk anda genom Sveriges Kristna Råd (SKR) via programmet Kyrka – Skola. I ansvaret för kyrkornas gemensamma skolarbete ligger bland annat uppgiften att föra dialogen med Skolverket. SKR har också tagit fram ett grundutbildningsmaterial för skolkyrkoarbetet, *Den blomstertid nu kommer* (2007). Materialet vill inspirera kyrkornas medarbetare att möta människor i skolans miljö och ge redskap för reflektion och ekumeniska samtal om förhållningssätt i skolan. Under 2010 följdes studiematerialet upp av *Den blomstertid nu kommer ... fördjupande texter*, en antologi med texter som på olika sätt reflekterar över mötet kyrka – skola.

Till 2011 års kyrkomöte inkom en motion 2011:26 om skolavslutningar i kyrkan. Kyrkomötet biföll motionärens förslag och uppdrog till kyrkostyrelsen att komma med ett diskussionsunderlag eller likvärdigt material när det gäller skolavslutningar i kyrkan. Kyrkostyrelsens uppdrag resulterade i *Svenska kyrkan och skolavslutningar*

Många möten skola och kyrka

Idag finns omkring 3 500 kyrkor som ägs och förvaltas av Svenska kyrkan, ett kulturarv som tillhör alla. Förutom kyrkorna finns begravningsplatser och föremål som tillsammans med innehållet i verksamheten bildar det kyrkliga kulturarvet. Kyrkans rum är i allra högsta grad ett levande rum. Här firas regelbunden gudstjänst och här äger viktiga händelser i människors liv rum. Arkitektur och föremål rymmer kyrkans historia och utgör ett konkret sammanhang där berättelser tolkas, förstås och delas av vår tids människor. *Pedagogiskt arbete i kyrkorummet* (PIK) är ett utvecklingsarbete som syftar till att reflektera, dela erfarenheter och fördjupa sig i den pedagogiska dimensionen (med inriktning på metod) i mötet mellan människa och kyrkans rum.

Det finns många exempel på församlingar som inbjuder till program och samlingar som utgår från läroplanerna för förskola och skola. Ett exempel är Barn och unga – ärkebiskopens möte 2012 då skolklasser inbjöds till *Gläntan*, en installation i Uppsala domkyrka med syfte att lyfta fram kyrkorummet som en resurs för barnets andliga utveckling. Under en vecka tog församlingen emot 24 skolklasser. Ett annat exempel på mer kontinuerlig verksamhet är Domkyrkoförsamlingen i Lund som erbjuder pedagogiska program allt från *Kyrksafari* bland djur och jättar för förskolebarn till *Så byggdes katedralen* för gymnasieelever. En verksamhet som tusentals barn passerar.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:83.
--

Utskottet delar motionärernas syn att skolavslutningar i kyrkan är ett värdefullt möte mellan barn, unga, deras föräldrar, lärare och församling. För dessa möten behöver skola och församling finna bra samarbetsformer.

Den 1 juli 2011 trädde en ny skollag i kraft. Den tillåter inte några konfessionella inslag i den kommunala skolans undervisning och utbildning. Kyrkolivsutskottet vet dock att en revidering och ett förtydligande av skollagen från 2011 pågår.

Kyrkolivsutskottet konstaterar också att avslutningar eller andra samlingar som skolan har i första hand är ett ansvar som vilar på respektive rektor. Frågan om skolavslutningar har behandlats under tidigare kyrkomöten och material till stöd för personal i församlingarna och deras möte med skolan är framtaget.

Utskottet menar att Svenska kyrkan inte äger frågan om skolavslutningar samt att insatser redan är genomförda på den nationella nivån till stöd och inspiration för medarbetare i församlingarna och deras möten människor i skolans miljö. Utskottet föreslår därför att motionen avslås i sin helhet.

Uppsala den 26 september 2014

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsén, ordförande

Eva Lindström, sekreterare

Beslutande: Marie Nielsén, ordförande, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Sofia Rosenquist, Niklas Grahm, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Lars-Erik Edlund, Elisabeth Rydström, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Monica Lindell Rylén, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Jan Sahlin, Katarina Glas, Nasrin Sjögren, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Niklas Larsson, Margareta Larsson, Runar Filper, Ylva Wahlström och Karin Janfalk.

Biskoparna Jan-Olof Johansson och Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2014:15

Behovet av förstärkt trosundervisning

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:48 Behovet av förstärkt trosundervisning. I motionen föreslås att kyrkostyrelsen får i uppdrag att utreda hur kyrkan ska möta människor i olika åldrar så att de kan socialiseras in i och växa i sin kristna tro.

Utskottet anser att arbete redan pågår på den nationella nivån med att stödja stift och församlingar i deras arbete med trosundervisning och föreslår därför att motionen avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:48.

Motionens förslag

Motion 2014:48 av Helén Lindbäck, Behovet av förstärkt trosundervisning

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur kyrkan ska möta människor i olika åldrar så att de kan socialiseras in i och växa i sin kristna tro.

Bakgrund

Barn och unga 0–18 år

Den nationella nivåns stöd till stiftens främjande av församlingarnas uppgift att erbjuda undervisning i kristen tro för alla åldrar har intensifierats under senare år.

Under 2008 konstaterade kyrkostyrelsen att den nationella nivån särskilt bör stärka kyrkans förmåga att möta barn och unga. Programmet *Barn och unga 0–18 år* tillsattes med uppgift att bidra till att barn och unga upplever Svenska kyrkan som en plats där de kan dela tro och livsfrågor på sina egna villkor och engagera sig utifrån sina egna förutsättningar (Ks Skr 2008:1)

Programmet pågick 2009–2012 och det kulminerade i *Barn och unga – ärkebiskopens möte 2012*. Erfarenheter hämtades in under programmets gång från flera håll, bland annat från den Norska kyrkan och *Trosuppläringsprojektet* men också från den Finska kyrkan med anledning av att den på ett framgångsrikt sätt arbetat med barn och unga. Programmet som bedrevs i samverkan med stiftens samordnade också arbetet inom området barn och unga på samtliga avdelningar och sekretariat på kyrkokansliet. Samverkan med andra organisationer där barn står i fokus genomfördes och Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation och Svenska Kyrkans Unga fanns med som naturliga samarbetspartner. Programmet hade många uppdrag och en omfattande verksamhet som handlade om dop, konfirmation, samarbete kyrka – skola, kommunikation med unga och barnkonsekvensanalys.

Frågan om dopets ställning ventilerats med stiftens, en fråga som också beretts i anslutning till ny kyrkohandbok och i arbetet med att ta fram ett biskopsbrev om dopet, *Leva i dopet*. I samarbete med de kyrkliga grundutbildningarna genomförde programmet utbildningsdagar kring barn och unga där dopet var en viktig del. Utbildningsdagarna omfattade lärare vid samtliga utbildningar för tjänst i Svenska kyrkan. Genom ett samarbete med Lunds stift som utvecklat *Dopsajten* har också en webbportal om dopet byggts upp på Svenska kyrkans externa webbplats, www.svenskakyrkan.se/dop. Genom länkar till olika regionala och lokala initiativ har både information och kommunikation kring dopet gentemot olika målgrupper ökat. En särskild webbsida som riktar sig till barn och unga är också under uppbyggnad, *OMG – Oh, my God* på www.svenskakyrkan.se. I första steget handlar webbsidan om att erbjuda svar på frågor, inte minst frågor som aktualiseras i skolundervisningen.

Området barn och unga stärktes även genom en rad forskningsinsatser. Ett exempel är Sören Dalevis bok *Låt berättelsen leva!* som handlar om betydelsen av den bibliska berättelsen som en spegel för egna känslor och upplevelser och möjlighet till livstolkande språk. Ett annat exempel är undersökningen om *Svenska kyrkans öppna verksamhet för barn 0–3 år*, där omfattningen och innehåll i den öppna verksamheten beskrivs.

Kyrkostyrelsens riktade utvecklingsstöd (KRUS) gav också i anslutning till programmet möjlighet för församlingar att söka bidrag för att utveckla nya metoder och satsa på förändringsarbete inom barn och unga området. Under 2008 och 2009 fick 28 församlingar och samfälligheter del av det riktade utvecklingsstödet.

Dela tro – dela liv

Programmet barn och unga avslutades 2012 och samma år beslutade kyrkostyrelsen om en gemensam strategi för kyrkans undervisning och mission för alla åldrar, *Dela tro – dela liv*. Beslutet föregicks av samtal och dialog med stiftens företrädare som efterfrågade nationellt stöd när det gällde omvärldsanalys och forskning, administrativ samverkan, stöd kring den grundläggande uppgiften, kommunikation och tillhandahållande av gemensamma mötesplatser.

Syftet med satsningen är att stödja stiftens främjande av församlingarna i deras uppgift att med stöd av undervisning möjliggöra för människor i olika åldrar att ta emot evangelium. Satsningen har som vision att de människor som Svenska kyrkan möter och står i relation till ska ha en sådan förtrogenhet med kyrkans tro och tradition att de kan erfara, förstå och uttrycka evangeliet om Jesus Kristus. *Dela tro – dela liv* kommer att pågå under åren 2013–2018 och de ekonomiska ramarna för projektet omfattar 60 miljoner. En handläggare har rekryterats till kyrkokansliet och en processledare är utsedd. Vidare har projektet kartlagt stiftens stödjande arbete för församlingarnas uppdrag undervisning och mission samt diskuterat med stiftens satsningens möjligheter och incitament i stiftens vidare arbete med *Dela tro – dela liv*-satsningar.

Parallellt med satsningens övriga delar pågår på kyrkokansliet flera forskningsprojekt inom det religionsdidaktiska området. Ett projekt kommer att ta reda på hur andra kyrkor arbetar med sin undervisning. Det handlar om kyrkor som delar flera av vår kyrkas förutsättningar och verkar i samhällen där kunskapen om kristen tro minskar och som likt Svenska kyrkan står inför en framtid med minskade ekonomiska resurser. De kyrkor som kommer att ingå i projektet är Norsk Folkekirke, Evangelical Lutheran Church in America och Church of England. I ett annat projekt genomförs en undersökning av vilket lärande som sker i samband med kyrkopedagogiska visningar.

Ett tredje projekt ska efterforska vad som kommuniceras i konfirmand- och vuxen-grupper i Sverige. Projektet kommer att kunna bidra till en teologisk och didaktisk utveckling av dessa undervisningsformer.

Församlingar i nätverket *Framtiden bor hos oss* studeras i ett fjärde projekt. Nätverket består av 24 församlingar i mångreligiösa och mångkulturella stadsdelar i Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping och Linköping. En fråga som kommer att ställas är: hur delar man tro och liv i mångreligiösa och mångkulturella församlingar?

Hittills har beslut fattats om två inledande delsatsningar inom *Dela tro – dela liv*. Den ena är *Bibel.nu*, en bibelskola och bibelsamtalsledarutbildning för personer i åldrarna 18–25 år som erbjuds på Rättviks stiftsgård. Den andra är kursen *Tala tro*, en pilotsatsning för att stärka samtal och tro i några av Svenska kyrkans församlingar i Karlstad, Skara och Uppsala stift. Till kursen inbjuds föräldrar till barn i åldersgruppen 0–6 år.

Det finns möjlighet för stift och församlingar att söka bidrag till ytterligare delprojekt som uppfyller kriterier och målsättning för *Dela tro – dela liv*.

Tidigare motioner

Tidigare motioner har på olika sätt pekat på behovet av förstärkt trosundervisning: *Öka kunskapen om kristen tro* (2010:64), *Vuxnas väg till tro* (2009:62), *Fokus på dopet* (2009:80) och *Nyckeln till framtidsrummet* (2008:69). Kyrkolivsutskottet har vid sin behandling av motionerna betonat att Svenska kyrkan har ett viktigt arbete framöver med att öka kunskaperna i kristen tro och att särskilda satsningar behövs. Motionerna har också bidragit till att kyrkomötet uppdragit till kyrkostyrelsen att initiera ett arbete med en gemensam strategi för kyrkans undervisning och mission för alla åldrar. Kyrkostyrelsen driver detta arbete genom den beslutade satsningen *Dela tro – dela liv*.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:48.

Utskottet delar motionärens uppfattning att trosundervisning både är en utmaning och en viktig uppgift som Svenska kyrkan står i. Kyrkolivsutskottet konstaterar dock att det primära ansvaret för att bedriva undervisning och uppgiften att formulera långsiktiga mål för den ligger i församlingen.

Den nationella nivån bedriver tillsammans med stiftens ett kontinuerligt utvecklingsarbete när de gäller undervisningsfrågorna. Arbetet har bidragit till att den metodiska medvetenheten ökat. I framtiden finns det ytterligare behov av att fördjupa sig mer i de innehållsliga frågorna och bearbeta inte bara hur undervisning sker utan vad som ska ingå i undervisningen.

Utskottet menar också att flera satsningar i form av program och projekt på den nationella nivån under senare år syftat till att stödja stift och församlingar i sitt undervisningsuppdrag.

Mellan åren 2013 och 2018 intensifieras det stödjande arbetet på den nationella nivån genom projektet *Dela tro – dela liv* med syfte att de människor Svenska kyrkan möter ska ha en sådan förtrogenhet med kyrkans tro och tradition att de kan erfara förstå och uttrycka evangeliet om Jesus Kristus.

Med hänvisning till att arbete redan pågår på den nationella nivån med att stödja stift och församlingarna i deras arbete med trosundervisning föreslår därför Kyrkolivsutskottet att motion 2014:48 avslås.

Uppsala den 25 september 2014

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsén, ordförande

Eva Lindström, sekreterare

Beslutande: Marie Nielsén, ordförande, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Sofia Rosenquist, Niklas Grahm, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Lars-Erik Edlund, Elisabeth Rydström, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Monica Lindell Rylén, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Jan Sahlin, Katarina Glas, Nasrin Sjögren, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Niklas Larsson, Runar Filper, Ylva Wahlström och Karin Janfalk.

Biskoparna Jan-Olof Johansson och Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2014:16

Svenska kyrkan och klimatfrågan

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:60, Avveckla Svenska kyrkans opinionsbildning i klimatfrågan. Utskottet konstaterar i likhet med Läronämnden att arbetet med opinionsbildning i klimatfrågan är en följd av kyrkans uppdrag och föreslår kyrkomötet att avslå motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:60.

Motionens förslag

Motion 2014:60 av Margareta Larsson, Avveckla Svenska kyrkans opinionsbildning i klimatfrågan

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att avveckla Svenska kyrkans opinionsbildning i klimatfrågan.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2014:60 i Ln 2014:12y, *bilaga 1*.

Bakgrund

Klimatförändringar handlar om övergripande förändringar som drabbar hela jordens klimatsystem. Ett ändrat klimat får en mängd olika följder då hela ekologiska system förändras genom t.ex. torka och översvämningskatastrofer, svårigheter med livsmedelsförsörjning och sjukdomsspridning. Energiförbrukningen är starkt kopplad till klimatfrågan då en stor del av världens energi kommer från fossila bränslen som kol och olja. Den största delen av utsläppen av växthusgaser är relaterade till energianvändning och handlar således om uppvärmning av fastigheter, transporter och även om hur mat produceras. Kemikalieutsläpp, avsaknad av sopsortering samt övergödning påverkar miljön allvarligt, men detta har inte samma internationella övergripande systempåverkan som ett förändrat klimat.

Omställningen mot en hållbar utsläppsnivå av växthusgaser är en stor utmaning för det globala samfundet. Av de rapporter som FN:s klimatpanel (IPCC) presenterade under våren 2007 står det klart att utvecklingsländerna kommer att drabbas särskilt hårt av klimatförändringens effekter. Effekterna är svåra att förutse liksom

konsekvenserna i människors liv, men det är tydligt att klimatkonsekvenserna kan komma att hindra genomförandet av FN:s millenniemål.

Svenska kyrkans arbete i klimatfrågor

Svenska kyrkans ställningstaganden och arbete i frågan om klimatfrågan tar sitt avstamp i ett långvarigt engagemang kring miljö- och hållbarhetsfrågor såväl inom Sverige som inom den världsvida kyrkan. Sedan dryga 30 år har frågan om skapelsens integritet varit en av den internationella ekumeniska rörelsens mer angelägna frågor.

Svenska kyrkan vill i sitt arbete synliggöra och öppna upp för samtal om kopplingen mellan dessa stora globala överlevnadsfrågor och den enskilda människans viktiga vardagsliv och centrala existentiella funderingar om t.ex. mening, makt och vanmakt, hopp, misstro, livskvalitet, samhörighet, etc.

Klimatförändringarna berör inte bara nästa generation. Den berör oss som lever just nu, och vilka val vi gör idag har en avgörande inverkan på hur framtiden kommer att gestalta sig. Det finns många bilder av katastrofer som ibland blir skrämselscenarier och skapar mer av handlingsförlamning och skräck än inspiration till förändring.

Svenska kyrkans bidrag i klimatkussionen är att inte förneka situationens allvar och brådskan att agera. Samtidigt vill vi bidra med tankar om möjligheter till förändring, ett hopp om en bättre värld. Möjligheten till förändring är en grundtanke i kristen tro. Inför utmaningarna av ett förändrat klimat ställs våra grundläggande värderingar över vad ett gott liv är i fokus och Svenska kyrkans svar är att driva det samtalet i våra församlingar och i samhällsdiskussionen. Allt utifrån ett utgångsperspektiv som är baserat i hopp om en rättvisare värld och i omsorg om den mest utsatte.

Svenska kyrkans biskopar utvecklar dessa tankar 2014 på följande sätt i *Biskopsbrev om klimatet*:

Klimatutmaningen är existentiell och andlig, eftersom den berör människolivets grundbetingelser i djupaste bemärkelse: Vad är människans roll i skapelsen? Vilket ansvar har vi för dem långt borta? Vad gör vi med vår oro? Vad får vi hoppas på? Inte minst viktigt är barnperspektivet: håller vår generation på att vältra över kostnaderna för jordens framtid på våra barn och barnbarn?

Vi behöver ett hopp som frigör handlingskraft. Hoppet kan börja i lovsången över naturens skönhet och Skaparens kärlek. I Guds rike är allting gåva innan det blir uppgift. Människan är oupplösligen en del av skapelsens livsväv men har ändå ett unikt uppdrag. Vi lever i spänningen mellan litenhet och storhet, begränsning och gränslöshet, synd och upprättelse. Omvändelse är möjlig.

Tron frigör lusten till det goda. Den ger frimodighet att våga förändring även i osäkra situationer. Vägar framåt måste få innebära stora och små steg, liksom individuellt och gemensamt ansvar. Den klimatomställning som behövs kan innebära många positiva förändringar och ökad livskvalitet, och den måste bäras av ett tydligt rättviseperspektiv.

En viktig uppgift för Svenska kyrkan är att tydliggöra klimatförändringarnas konsekvenser för utsatta människor i fattiga länder, och på olika sätt – genom direkt dialog med beslutsfattare, folkbildning och annat opinionsarbete – verka för förändringar. Klimatfrågan handlar om vetenskap, teknik och politiskt ledarskap

men också om grundläggande värderingar. Svenska kyrkan vill bidra till att förbereda och motivera människor att agera för en hållbar utveckling och också som kyrka lyfta fram hoppet och möjligheten till en förändrad livsstil som leder till en rättvisare fördelning och en hållbarare värld.

Svenska kyrkan arbetar även tillsammans i Sveriges Kristna Råd (SKR) med klimat och hållbarhetsfrågor. Skriften *Vårda den skapelse Gud älskar* som utgavs 2013 är ett dokument där Sveriges kristenhet tillsammans understryker vikten av att arbeta för en hållbarare värld. Svenska kyrkan är en viktig del i SKR:s arbete och klimatfrågan har också stärkt det gemensamma ekumeniska arbetet.

Svenska kyrkan verkar även inom ramen för Kyrkornas Världsråd. Kyrkornas Världsråd har så kallad konsultativ status till FN och deltar som NGO-representant vid förhandlingar som sker inom ramen för klimatkonventionen. Svenska kyrkan har deltagit vid flera sådana tillfällen. Under de senaste fyra åren har Svenska kyrkan närvarat vid alla klimatkonventionens årliga COP möten samt vid flertalet av klimatkonventionens mellanmöten, vanligtvis i Bonn, men även vid Rio +20 2012 i Brasilien. Syftet har bland annat varit att påverka svenska och utländska politiker att träffa rättvisa, ambitiösa och bindande internationella klimatavtal och att påverka i-ländernas beslutsfattare att ge ett kraftigt stöd till utvecklingsländernas klimat-anpassning.

2008 antog kyrkostyrelsen även ett positionspapper i klimatfrågan. Positionspapperet lade grunden för Svenska kyrkans fortsatta påverkansarbete om utvecklingsaspekterna på klimatfrågan. Genom att mobilisera stöd för en kraftfull och solidarisk klimatpolitik på svensk såväl som internationell nivå vill Svenska kyrkan bidra genom att främja en djupgående förståelse för de utmaningar som klimatförändringarna ställer människor inför, stödja fattiga människor som drabbas av klimatförändringarna och stimulera människor till att förändra sin livsstil.

2009 samlade dåvarande ärkebiskop Anders Wejryd företrädare för olika tros-traditioner till ett klimاتمöte över religions- och nationsgränser för att underteckna ett gemensamt manifest. Syftet var att överlämna manifestet till den svenska regeringen så väl som till FN och även att bland annat påverka det klimatavtal som undertecknades vid FN:s möte i Köpenhamn 2009.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Miljöfrågorna har behandlats vid flera kyrkomöten. Under 2005 års kyrkomöte behandlades klimatfrågan som en del av energieffektivisering och konvertering till förnybara energikällor i lokaler i offentlig verksamhet (KI 2005:13). Året därpå beslutade 2006 års kyrkomöte i enlighet med Kyrkolivsutskottets förslag (KI 2006:4) att uppdraga till kyrkostyrelsen att utarbeta en handlingsplan för det fortsatta arbetet med miljöfrågorna i Svenska kyrkan.

Även 2007 års kyrkomöte behandlade frågor om klimat och energi. Kyrkolivsutskottet skriver i sitt betänkande KI 2007:5 att det ser fram emot resultatet av det arbete som initierades vid 2006 års kyrkomöte och uppdrar åt kyrkostyrelsen att påskynda arbetet och att även inkludera klimatfrågorna i det arbetet.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:60.

Motionären upplever att det skett en förskjutning av kyrkans missionsuppdrag i dess ursprungliga form till att missionera i miljö- och klimatfrågor och att vi ska vara försiktiga att använda Bibeln i politiska syften. Utskottet menar att klimatfrågan är en av vår tids största utmaningar och ett uppdrag för hela mänskligheten vilket innebär att det även är ett uppdrag för Svenska kyrkan. Att bruka och bevara skapelsen är en självklar del av kristet förvaltarens arbete. I detta innefattas arbetet med frågan om klimatförändringarna. Läronämnden har yttrat sig angående motionen och pekar på att enligt skapelseberättelserna i Första Moseboken har människan ansvar att förvalta skapelsen. Jesus ger en vision av Guds rike som befriar och uppfordrar oss att dela evangelium och bygga en värld där Guds vilja sker.

Utskottet pekar på Svenska kyrkans övergripande uppdrag: att vara ett redskap för Guds rike genom att i varje tid och kontext erbjuda människor evangelium om Jesus Kristus i ord och handling och kyrkoordningens ord: "... att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas." Utskottet menar att påverkansarbete kring klimatet innefattas i detta uppdrag och föreslår Kyrkomötet att avslå motion 2014:60.

Uppsala den 25 september 2014

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Mattias Nihlgård, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Lars-Erik Edlund, Elisabeth Rydström, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Jan Sahlin, Katarina Glas, Nasrin Sjögren, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Niklas Larsson, Margareta Larsson, Ylva Wahlström och Karin Janfalk.

Biskoparna Jan-Olof Johansson och Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2014:12y

Ekologiskt ansvar, miljö- och klimatfrågor

Läronämndens yttrande över motionerna 2014:7, 2014:12 och 2014:60

I inledningen till kyrkoordningens andra avdelning om församlingarna anges syftet med församlingens grundläggande uppgift: "... att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas."

Enligt skapelseberättelserna i Första Moseboken har människan ansvar att förvalta skapelsen. Jesus ger en vision av Guds rike som befriar och uppfordrar oss att dela evangelium och bygga en värld där Guds vilja sker.

Läronämnden menar att ett sådant förslag till ändring i kyrkoordningen som framförs i motionen 2014:12 står i överensstämmelse med Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära.

Uppsala den 27 augusti 2014

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Cristina Grenholm, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Hans-Erik Nordin, biskop Jan-Olof Johansson, biskop Johan Tyrberg, biskop Per Eckerdal, biskop Esbjörn Hagberg, biskop Tuulikki Koivunen Bylund, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Göran Eidevall, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannessson och Jesper Svartvik.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2014:17

Utökad familjerådgivning

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:66. Utskottet anser att kyrkostyrelsen redan verkar för att Svenska kyrkans familjerådgivning ska utvecklas. Det finns en handläggare med ansvar för samordning av kyrkans familjerådgivning och i uppdraget ingår bland annat att bistå församlingar vid nyetablering av mottagningar. Barn och unga erbjuds stöd inom ramen för verksamheten. Därför föreslår utskottet att motionen avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:66, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:66, punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2014:66 av Julia Kronlid, Utökad familjerådgivning

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att Svenska kyrkans verksamhet med familjerådgivning utökas med målsättningen att det ska finnas tillgängligt i alla kommuner i Sverige.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att Svenska kyrkan erbjuder stöd till barn som erfar sina föräldrars skilsmässa.

Bakgrund

Familjerådgivning är en uppgift i det kommunala uppdraget och ska erbjudas till den som behöver och önskar det. Det är en verksamhet som konkret består av samtal i syfte att bearbeta samlevnadskonflikter och svårigheter i nära relationer, i parrelationer, inom familjen eller i andra anhörigrelationer.

Svenska kyrkans familjerådgivning som funnits i 60 år är ett komplement i välfärdssamhällets folkhälsoarbete. Svenska kyrkans familjerådgivning är öppen för alla, oberoende av religiös eller etnisk tillhörighet och sexuell läggning. Med det professionella samtalet som instrument erbjuder familjerådgivare en trygg plats för eftertanke, reflektion, dialog och terapeutisk bearbetning under sträng tystnadsplikt och sekretess.

KYFA, Kyrkans familjerådgivares förening, är en intresse- och kamratförening som utfärdar auktorisation för kyrkans familjerådgivare. Därmed tillförsäkras den som söker stöd en kvalitativ familjerådgivning inom Svenska kyrkans ram.

Det finns olika skäl för att individer väljer kyrkans rådgivning. Det kan handla om förtroende för kyrkans verksamhet och att man upplever att kyrkans verksamhet

överensstämmer med den egna grundsynen och de egna värderingarna eller önskar stöd i de specifika livsfrågor som handlar om tro eller andra existentiella frågor. Det kan också handla om att man finns för nära den kommunala verksamheten i sin profession eller att kyrkans familjerådgivning är subventionerad till skillnad från privata aktörer.

Församlingarnas ansvar

Alla mottagningar inom Svenska kyrkan har sin förankring i den eller de församlingar som står bakom verksamheten. I dessa församlingar bestäms kostnaden för samtalen och omfattningen på verksamheten.

Av en skriftlig rapport från en utredning vid kyrkokansliet 2010 framgår det vilka behov som finns i verksamheten och vad som önskas från nationell nivå. De önskade insatser som framkom då har nu infogats i det prioriterade utvecklingsarbete som pågår på nationell nivå. Det handlar om gemensam samordning och information internt och externt, erfarenhetsutbyte bland verksamma familjerådgivare inom kyrkans familjerådgivning och för ansvariga i de församlingar som har mottagningar. Vidare om anordnande av fortbildning och befattningsutbildning som leder till auktorisation som kyrkans familjerådgivare, riktlinjer och kvalitets- och kompetensutveckling samt statistik och analys av verksamheten.

Det finns numera en handläggare på kyrkokansliet som har ett nationellt samordningsuppdrag för kyrkans familjerådgivning, som ett av sina uppdrag i tjänsten som handläggare för diakonalt utvecklingsarbete. I uppdraget ingår att verka för och bistå församlingar vid nyetableringar av mottagningar och vid rekrytering av personal.

Att ge stöd till verksamheten är ett specifikt uppdrag som kräver speciell kompetens inom området och det har inte bedömts som rimligt att varje stift ska upparbeta en funktion för detta, utan den nationella nivån bör ta ansvar för stödet.

Stöd till barn

De flesta par som kommer till samtal har ofta ett eller flera barn. Om rådgivningssamtalen bidrar till en försoning mellan två föräldrar som antingen väljer att leva vidare med varandra eller att separera, är detta till stöd för barnen. Föräldrar med mycket små barn, eller de som väntar barn får också förtur i den kö som finns till respektive mottagning.

Av den aktuella statistik som samlas in från de cirka 60 mottagningarna varje år framgår det att huvuddelen av de som söker hjälp och stöd är i åldrarna 30–50 år. En beräkning visar att cirka 3 500 barn får indirekt stöd varje år. Av statistiken framgår också att antalet barn i direkta samtal på mottagningen ökar. Från 2010 till 2012 har antalet personer i åldersgruppen upp till 20 år ökat från 60 till 76.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:66 punkt 1 och 2.

Utskottet anser liksom motionären att Svenska kyrkans familjerådgivning är ett värdefullt komplement till kommunal verksamhet. Det är viktigt att verksamheten samordnas och stöds via nationell nivå eftersom arbetet är så pass specifikt att varje stift inte kan rymma en stödfunktion av denna karaktär.

Det är församlingarna som ansvarar för familjerådgivningsbyråerna och den nationella nivån kan inte ålägga församlingarna att öppna mottagningar, utan enbart

inspirera till det. I vissa fall erbjuds rådgivningen i en ekumenisk kontext eller i samarbete med annan organisation som t.ex. Stadsmissionen eller Sankt Lukas. Det finns en handläggare på nationell nivå som bidrar till familjerådgivningens utveckling genom att erbjuda råd till de församlingar som vill etablera en familjerådgivningsbyrå, ge stöd vid rekrytering av auktoriserad personal, samt erbjuda fortbildning till de anställda familjerådgivarna.

Utskottet menar liksom motionären att det är viktigt att även barn får möjlighet till stöd inom familjerådgivningens ram, vilket också sker. Barn som lever i utsatta situationer eller av annan anledning behöver hjälp att bearbeta sina nära relationer måste kunna beredas stöd inom Svenska kyrkans familjerådgivning. Det kan handla om barn som lever i missbrukande familjer eller i familjer där våld förekommer, men också de barn och unga som är i behov av stöd när relationerna inom familjen är besvärliga, t.ex. när barn används som slagträ vid en skilsmässa. Utskottet vill i sammanhanget påpeka att föräldrarnas skilsmässa inte med automatik innebär att barnet är i behov av mera stöd från utomstående, utan behovet kan vara lika stort eller större i familjer där föräldrarna lever kvar i ett instabilt eller destruktivt äktenskap.

Utskottet anser att kyrkostyrelsen redan verkar för Svenska kyrkans familjerådgivnings utveckling och att barn erbjuds stöd inom ramen för verksamheten. Därför föreslår utskottet att motionen avslås.

Uppsala den 26 september 2014

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsén, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Marie Nielsén, ordförande, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Sofia Rosenquist, Niklas Grahns, Roland Johansson, Berit Simonsson, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Gunilla Eldebro, Lars-Erik Edlund, Elisabeth Rydström, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Monica Lindell Rylén, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Jan Sahlin, Katarina Glas, Nasrin Sjögren, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Niklas Larsson, Margareta Larsson, Ylva Wahlström och Karin Janfalk.

Biskoparna Jan-Olof Johansson och Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2014:18

Nationellt hjälpcentrum för konvertiter

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:70 där motionären vill att kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att upprätta ett nationellt hjälpcentrum för att hjälpa dem som konverterat från en religion till en annan och utsätts för förtryck och förföljelse.

Kyrkolivsutskottet föreslår att motionen avslås med hänvisning till att det pastorala ansvaret för de som konverterat ligger i församlingarna.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:70.

Motionens förslag

Motion 2014:70 av Julia Kronlid, Nationellt hjälpcentrum för konvertiter

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att upprätta ett nationellt hjälpcentrum för att hjälpa dem som konverterat från en religion till en annan och utsätts för förtryck och förföljelse.

Bakgrund

Religionsfrihet

FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna omfattar religions- och trosfrihet. Var och en har rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet. Denna rätt innefattar frihet att byta religion och trosuppfattning och att, ensam eller i gemenskap med andra, offentligen eller enskilt, utöva sin religion eller trosuppfattning genom undervisning, andaktsutövning, gudstjänst och religiösa sedvänjor. (Artikel 18). Sverige har ratificerat deklarationen vilket innebär att det är statens uppgift att skydda den enskilde medborgaren från förtryck och förföljelse av sin tro. Detta har Sveriges interreligiösa råd uppmärksammat i ett uttalande.

Sveriges interreligiösa råd bildades 2010 på initiativ av dåvarande ärkebiskop Anders Wejryd och består av kristna, muslimer, judar, buddhister, bahá'í, sikher samt hinduer. Rådet har till syfte att främja och skapa förutsättningar för interreligiöst samarbete i Sverige, lyfta fram religionens roll för att skapa fred och samförstånd i världen och utgöra en röst gentemot religionsfientlighet. I uttalandet skriver Sveriges interreligiösa råd:

Religions- och övertygelsefrihet är inskriven i såväl FN:s deklaration om mänskliga rättigheterna, Europakonventionen som i svensk grundlag.

Därmed garanteras varje människa rätten att både offentligt och privat utöva sin religion samt presentera sin tro och andliga övertygelse. Den ger även barn och föräldrar rätt till religiös fostran. Samtidigt garanterar religions- och övertygelsefrihet envars rätt till att inte tro eller utöva någon religion. Den ger även rätten att ansluta sig till eller lämna en religion. I ett demokratiskt samhälle har staten skyldighet att försvara denna rättighet. Det är också allas ansvar, oavsett tro eller övertygelse, att försvara den.

Församlingens ansvar

Konversioner mellan kristna samfund och till kristendomen från andra religioner äger oftast rum i den lokala församlingen. I samband med konversion till Svenska kyrkan bedrivs undervisning inför eventuellt dop alltid i den lokala församlingen där också ansvaret för den nya medlemmen ligger. Det sker på samma sätt i andra kristna samfund, den som konverterar till kristendomen eller från en annan kristen tradition – eller ingen alls – undervisas enligt samfundets regler och tas därefter upp i en församling, eventuellt genom dop. Många av Svenska kyrkans församlingar vittnar om en brist på dopundervisningsmaterial som vänder sig till människor med bakgrund i en annan kulturell och religiös kontext än den svenska.

Biskopsbrevet *De kyrkliga handlingarna i en mångreligiös kontext* (2012) är ett redskap i det pastorala arbetet i möten med människor från andra religiösa traditioner men också inför dop av konvertiter. I biskopsbrevet står det:

Att ta emot en ny medlem, som bär med sig erfarenheter av en annan religiös tradition, kan tillföra församlingen mycket. Ibland vill den som ska döpas i samband med konversion markera ett avståndstagande från sin tidigare trostradition. I sådana fall kan det vara viktigt att föra ett samtal med dopkandidaten om hon eller han i första hand går från något eller till något. Det bästa i en sådan situation är att hjälpa dopkandidaten att på något sätt försona sig med eventuella dåliga erfarenheter av den egna, tidigare trostraditionen.

Sveriges Kristna Råd

Svenska kyrkan är tillsammans med 24 andra kyrkor medlem i Sveriges Kristna Råd (SKR). I SKR:s regi möts kyrkorna för teologisk reflektion kring olika områden som kyrkosyn, mission, religionsteologi, spiritualitet, dop och gudstjänst. SKR skapar nätverk och mötesplatser och arbetar också med samhällskontakter. Under 2013 anordnade SKR tillsammans med Migrationsverket fem seminarier runt om i landet med temat tro och trovärdighet. Syftet med seminarierna var att höja kompetensen kring religion som asylskäl genom föreläsningar, fallstudier och gemensamma reflektioner. Migrationsverkets personal från asylprövnings- och förvaltningsprocessenheterna deltog tillsammans med representanter från SKR, Svenska kyrkan, Evangeliska frikyrkan, Equmeniakyrkan och Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar för gemensamma överläggningar. Deltagarna diskuterade de metoder och frågor som används idag vid bedömning av asylskäl för konvertiter och hur kompetensen att möta dessa frågor kan utvecklas framöver.

Stiftelsen Nordiskt centrum för interreligiös dialog (NCID) är en samverkan mellan företrädare från judendomen, kristendomen och islam. Syftet är att skapa dialog mellan de abrahamitiska religionerna och visa att det är långt mer som förenar än skiljer dem åt samt att bidra till sundare samhällsklimat och fred i världen. Stiftelsen arbetar främst med att arrangera panelsamtal.

Framtiden bor hos oss

Nätverket Framtiden bor hos oss bildades år 2000 och består idag av 24 församlingar inom Svenska kyrkan i urbana mångreligiösa och mångkulturella stadsdelar i Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping och Linköping. Inom nätverket utbyter man erfarenheter, arrangerar konferenser och seminarier, genomför utbildningar och väcker opinion i utsatthetsfrågor utifrån en gemensam plattform. Nätverkets uppgift är att bevaka frågorna och driva opinionsbildning, ha en samordnande funktion, ordna med konferenserna för både anställda och förtroendevalda och reflektera över församlingarnas uppdrag. Genom nätverket kan församlingarna utbyta tankar och erfarenheter i frågor som berör vad det innebär att vara kyrka i ett mångkulturellt och mångreligiöst sammanhang.

Nätverket har fått stöd från tre stift för att ta fram material om Svenska kyrkan och kristen tro på arabiska och farsi. Det materialet kommer inom kort finnas tillgängligt för alla församlingar.

Inom ramen för satsningen Dela tro – dela liv kommer ett forskningsprojekt studera och dra lärdomar av nätverket Framtiden bor hos oss och hur man delar tro och liv i mångreligiösa och mångkulturella församlingar.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:70.
--

Kyrkolivsutskottet menar precis som motionären att det är självklart och angeläget att de som konverterar till kristendom från andra religioner behöver garanteras stöd och rätt att utöva sin tro utan att utsättas för förtryck och förföljelse.

Idag finns de som konverterat spridda över hela landet och ett nationellt hjälpcentrum skulle därför inte kunna ge det stöd den enskilde konvertiten behöver.

Utskottet konstaterar också att konversion till Svenska kyrkan sker i den lokala församlingen där också det pastoral ansvaret ligger att erbjuda samtal, stöd, undervisning och dop. Till hjälp för att kunna ta detta ansvar finns, som framgått ovan, åtskilligt med rådgivande material.

Motionären efterlyser ett nationellt hjälpcentrum för att hjälpa dem som konverterat från en religion till en annan, vilket skulle kunna innebära konversion mellan andra religioner än kristendomen. Utskottet menar att Svenska kyrkan ansvar handlar om att i första hand stödja dem som konverterat till kristendomen.

Kyrkolivsutskottet föreslår att motionen avslås med hänvisning till att det pastorala ansvaret för dem som konverterat ligger i församlingarna.

Uppsala den 26 september 2014

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Eva Lindström, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Lars-Erik Edlund, Elisabeth Rydström, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Monica Lindell Rylén, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Jan Sahlin, Katarina Glas, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Niklas Larsson, Margareta Larsson, Ylva Wahlström och Karin Janfalk.

Biskoparna Jan-Olof Johansson och Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2014:19

Fördjupat samarbete mellan kyrka och idrott

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:78 om fördjupat samarbete mellan kyrka och idrott. Utskottets mening är att det stöd till idrottsrörelsen som redan utgår ifrån nationell nivå, främst riktat till samarbetet med Svenska fotbollförbundet, är tillräckligt i dagsläget. Av den anledningen föreslår utskottet att motionen ska avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:78.

Motionens förslag

Motion 2014:78 av Leif Nilsson m.fl., Fördjupat samarbete mellan kyrka och idrott

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inom ramen för arbetet med barn och unga 0–18 år utveckla samarbetet med idrottsrörelsen.

Bakgrund

Samarbeten mellan Svenska kyrkan och idrottsrörelsen har funnits under många år och det är ett gemensamt intresse för lokalsamhället att barn och unga får en trygg uppväxt utan droger, våld och utanförskap. Mycket av denna verksamhet bärs och drivs av entusiaster lokalt.

Barn och unga har ägnat sig åt idrottslika och fysiskt krävande aktiviteter spontant och på egen hand i alla tider, men det är först under de senaste decennierna som barn- och ungdomsidrotten har börjat organiseras i större omfattning i föreningar. Att föreningsliv har så stor plats i många barn och ungdomars liv är alltså ett ganska nytt fenomen. Nästan alla barn och ungdomar är numera med i en idrottsförening någon gång under sin uppväxttid.

Studieförbundet SISU idrottsutbildarna är idrottsrörelsens studieförbund. Det har tillsammans med Riksidrottsförbundet tagit fram ett studie- och samtalsmaterial som kan användas i idrottsföreningarna. Av detta material framgår en rad sidoeffekter bredvid att man kan bli duktigare i sin idrott. Det handlar om att lära sig ansvar, hänsyn, medbestämmande och etablering av värderingar och normer. I kraft av sin omfattning och popularitet är idrotten därför en viktig miljö för fostran.

Samarbetet Svenska fotbollförbundet

Svenska kyrkan har sedan 2007 ett samarbetsavtal med Svenska fotbollförbundet. Svenska kyrkan har genom detta ökat sin kontaktyta med barn, ungdomar och ledare i de lokala fotbollsföreningarna, som också är den lagidrott som samlar flest medlemmar. Avtalet har sett lite olika ut genom åren, men en viktig del har varit Svenska kyrkans möjlighet till medverkan i föreningarnas fotbollskolor, och att i dessa sprida information om Svenska kyrkans internationella arbete och prata med barn och unga om att vara ”schyssta medspelare” på och utanför plan. Enligt uppgift når församlingarna årligen 10 000 barn och ungdomar i samband med föreningarnas fotbollskolor. Det kan konkret handla om att församlingen erbjuder samarbetsövningar, ledarledda samtal eller kunskap om rättvisemärkta produkter. Det har också producerats rikligt med utbildnings- och informationsmaterial under de år samarbetet pågått.

Flera medarbetare från Svenska kyrkan har deltagit i *Fan Zone*, en mötesplats för publiken några timmar före avspark i större fotbollsmatcher. Under dessa möten har Svenska kyrkan tillsammans med andra bidragit till att skapa en familjär stämning runt arenan och haft möjlighet att presentera den internationella verksamheten och samla in pengar.

De senaste åren har det funnits skriftliga överenskommelser mellan de flesta stift och kyrkokansliet i syfte att utveckla församlingarnas lokala samverkan med fotbollsföreningarna. Det finns också en kontaktperson i de stift som skrivit avtal.

Idrottskonfirmation

Några stift och framför allt enskilda församlingar har under många år gjort ansträngningar att integrera idrottande ungdomar i konfirmandarbetet. Det har inneburit att tonåringen kunnat kombinera sitt fritidsintresse under konfirmationstiden och inte tvingats välja bort något. Det finns förutom lokala konfirmationssamarbeten med fotbolls- och hockeyföreningar även nationella läger i samarbete med idrottsförbund eller lokal arrangör som rekryterar konfirmander från hela landet. Exempel på sådana konfirmandläger är orienteringsläger i samarbete med Svenska Orienteringsförbundet, ridlägerkonfirmation på Flyinge kursgård, en av hästnäringens anläggningar, och seglarlägret på Bohus-Malmön, i Bohuslän. Samtliga sker i samarbete med en församling i Svenska kyrkan.

Svenska kyrkan i utlandet

Svenska kyrkan i utlandet har ett välutvecklat samarbete med Svenska Olympiska kommittén och Svenska Handikappidrottsförbundet.

Till OS och Paralympics i London 2012 gjorde Svenska kyrkan en stor satsning för att möta så många svenskar som möjligt. Svenska kyrkan har tidigare funnits på plats under de Olympiska spelen i Sydney 2000, Aten 2004 och Peking 2008. Det som präglade London 2012 var främst att man flyttade ut kyrkan på gatan, på pubar och andra mötesplatser via mobila team som rörde sig på stan. Man använde sig av sociala medier och annan kommunikation och under Paralympics hade en stor del av idrottstruppen sin upptakt på Sjömanskyrkan.

Arbetet i London, som skedde med ett diakonalt förhållningssätt, genomsyrades av budskapet *Tillsammans för en rättvisare värld*. Pengar som samlades in förmedlades till svältande i Sahel-området i Afrika, till Church Army som arbetar med kvinnor i utsatta situationer i London samt till Svenska församlingen i Londons diakonala arbete.

Ett nätverk skapades 2013 för de som deltagit som volontärer vid OS och Paralympics 2012, för att hålla fortsatt kontakt och planera inför kommande olympiska spel och Paralympics. Nätverket möttes första gången i september 2013.

Det finns också utvecklade koncept för närvaro och samarbete vad gäller t.ex. fotbolls EM.

Svenska Kyrkans Unga

Svenska Kyrkans Unga är positiva till motionens avsikt och har en förhoppning om att det goda samarbete som Svenska kyrkan har med Svenska fotbollförbundet i många delar av landet även ska appliceras på andra idrotter. Svenska Kyrkans Unga har på flera platser i landet ett fungerande arbete där kyrka och idrott hör ihop. De nämner i sitt uttalande från De Ungas Kyrkomöte *Kristen Idrottskontakt*, KRIK, som en av de organisationer där de har en etablerad samverkan i sin distriktsverksamhet. En av anledningarna till att Svenska Kyrkans Unga gärna ser ett fördjupat samarbete med idrottsrörelsen är att exempelvis träffar under konfirmationstiden ofta krockar med träningstider och liknande.

Svenska Kyrkans Unga påpekar dock att mycket av samarbetet i praktiken är beroende av viljan och drivkraften i den lokala församlingen.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:78.

Utskottet delar motionärens uppfattning om vikten av samarbete mellan kyrkan och idrottsrörelsen. Aktiviteter kolliderar ibland tidsmässigt, t.ex. i konfirmandarbetet vilket motiverar ett samarbete. Innehållsmässigt finns också många viktiga beröringspunkter vad gäller värdegrundsfrågor och därför är det önskvärt att samarbetet fortsätter och utvecklas.

Det är glädjande med de samarbeten som redan finns lokalt i församlingarna och utskottet värderar det kontinuerliga stöd som ges från stift och den nationella nivån högt, inte minst vad gäller samarbetet med Svenska fotbollförbundet som sedan flera år tillbaka är avtalsreglerat. Under utskottets överläggningar delades flera goda exempel av lokala samarbeten från de sammanhang och platser i landet som ledamöterna i utskottet har kännedom om.

Utskottet delar den uppfattning som Svenska Kyrkans Unga och *De Ungas Kyrkomöte* har gett uttryck för om att viljan och drivkraften lokalt är avgörande för hur samarbetet utvecklas. Utskottets mening är att det stöd till idrottsrörelsen som redan utgår ifrån nationell nivå, främst riktat till samarbetet med Svenska fotbollförbundet, är tillräckligt i dagsläget.

Uppsala den 26 september 2014

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsén, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Lars-Erik Edlund, Elisabeth Rydström, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Monica Lindell Rylén, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Jan Sahlin, Katarina Glas, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Niklas Larsson, Margareta Larsson, Ylva Wahlström och Karin Janfalk.

Biskoparna Jan-Olof Johansson och Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2014:20

Översyn av utbildning inom själavård

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:101 om översyn av utbildning inom själavård. Utskottet finner frågan om att se över dagens utbildning i själavård som angelägen för att kvalitetssäkra Svenska kyrkans själavård, både vad gäller grundutbildning och fortbildning. Av denna anledning föreslår utskottet kyrkomötet att bifalla motionen.

Till betänkandet finns en reservation och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2014:101.

Motionens förslag

Motion 2014:101 av Sofija Pedersen Videke, Översyn av utbildning inom själavård

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över dagens utbildning i själavård samt, om så behövs, komma med förslag till förbättringar.

Bakgrund

Själavård

Själavård är kyrkans omsorg om den enskildes andliga välbefinnande. Själavårdens djupaste och viktigaste uppgift är att skapa platser av hopp och tröst för människor så att vi orkar leva, bottna och när tiden till sist är inne, vågar dö.

Själavård kan komma till uttryck på många olika sätt. I aktuell själavård och i den litteratur som används vid utbildningsprogrammen till präst och diakon i Svenska kyrkan framgår det hur själavård handlar om förhållningssätt, attityder, människosyn och om hur vi bemöter varandra. I evangeliet möter vi bilden av själasörjaren som en medmänniska och medvandrare, inte som en upphöjd ledare.

En konsekvens av detta synsätt är att en av församlingens uppgifter är att skapa själavårdande miljöer där många krafter, även ideella tas tillvara. En kontextuell förståelse av själavård sätter in den i ett församlingssammanhang och den lever inte sitt eget liv lösgjort från församlingens liv. Idag talar man om själavårdande samtal och samtal med själavårdande effekter. Likaså själavårdande miljöer och miljöer med själavårdande effekter. Det kan finnas lekmän i församlingens verksamhet som har djup kompetens vad gäller själavårdande samtal, t.ex. personer med beteende-

vetenskaplig utbildning såsom socionomer, psykologer och terapeuter som genom sin kunskap också bidrar till den själavårdande miljön.

Vidare finns det avtalade själavårdssamtal som sker mellan präst och konfident i en särskild samtalsform och i ett bestämt rum under absolut tystnadsplikt och som under året även uppmärksammas och diskuterats i media. Likaså finns det specifika avtalade själavårdssamtal som sker mellan diakon och konfident, med en för diakonen särskilt reglerad tystnadsplikt, som erbjuds i en särskild samtalsform och i ett bestämt rum.

Rekrytering och utbildning för präster och diakoner

Det är biskoparna som antar präster och diakoner för tjänst i Svenska kyrkan. Stiften behörighetsprövar och bedömer personens lämplighet som präst eller diakon och det krävs ett antagningsbesked för att kunna påbörja utbildningen till präst eller diakon.

Efter den fackutbildning vid högskola eller universitet som ger behörighet, samt antagningsbesked från ett stift kan kandidaten påbörja den ettåriga pastoralteologiska utbildningen vid Svenska kyrkans utbildningsinstitut, en utbildning som delvis genomförs gemensamt under två terminer på heltid.

I det nya prästprogrammet vid Svenska kyrkans utbildningsinstitut som invigdes i september 2014 finns 84 undervisningstimmar i ämnet själavård och i det nya diakonprogrammet finns det 64 undervisningstimmar. Enligt uppgift motsvarar kursen i själavård den kurs i själavård som bedrevs av pastoralinstitutet och på diakonutbildningarna innan institutet etablerades.

Under prästprogrammets första termin introduceras begreppet själavård utifrån ett teologiskt, beteendevetenskapligt och historiskt perspektiv och fokuserar prästens kontext och yrkesidentitet. Undervisningen bedrivs i form av föreläsningar, gruppövningar, samtalsövningar och samtal i smågrupper. Efter avslutad kurs ska den studerande kunna leda och genomföra enskilda samtal och känna till dess ramar och inneha en färdighet i aktivt lyssnande. Under andra terminen ligger fokus på församlingssjälavård och samtal inför kyrkliga handlingar, såväl teoretiskt som praktiskt. Vidare bearbetas och fördjupas samtalet och mötet med sörjande termin två.

Diakonprogrammet följer i princip prästernas innehåll i introduktionen och även undervisningens upplägg men området avgränsas och fokuserar diakonens kontext och yrkesidentitet. I diakonprogrammet fokuseras livets sårbara skeden, psykisk ohälsa, åldrande och demens. Stor vikt läggs också på diakonens uppdrag i ett samhällsperspektiv.

Fortbildningar och S:t Lukas

Det är församlingens ansvar att sörja för medarbetarnas kontinuerliga fortbildning och för detta erbjuder stiftet och även andra aktörer kurstillfällen. Stiftet har ett uppdrag att erbjuda fortbildning i själavård, men omfattningen varierar och prioriteringarna ser olika ut i stiftet och även i församlingarna.

Det finns ett nationellt nätverk för stiftsmedarbetare, med främst stiftsadjunkter för själavård och personal i stiftens själavårdscentra. De träffas på eget initiativ i årliga överläggningar och fortbildningsdagar. I detta nätverk sker erfarenhetsutbyte, kollegiala samtal och kompetensutveckling. Nätverket har även tagit initiativ till studieresor och seminarier inom området. I oktober 2012 genomfördes t.ex. en studieresa till Taizé i Frankrike för att stärka den andliga fördjupningen.

Flera stift samverkar med S:t Lukas som regionalt fått ett stort ansvar för utbildning och fortbildning i själavård genom avtal med stiftet. S:t Lukas är en idéburen

organisation med professionella mottagningar för psykoterapi, handledning och utbildning över hela Sverige. S:t Lukas erbjuder genom ett stort utbud utbildning och vidareutbildning i själavård för anställda inom kyrka och samfund. De lämplighetsprövar och utbildar även handledare i en längre fortbildning som efter utbildning i sin tur kan handleda själavårdare.

S:t Lukas erbjuder också kurser för den som är ideell, volontär eller förtroendevald och som i sin vardag möter människor med behov av att samtala om livsfrågor.

Arbetshandledning

Svenska kyrkans medarbetare ställs inför uppgifter som handlar om nära samspel med människor, ofta i utsatta lägen. För att behålla ett professionellt förhållningssätt är det nödvändigt att återkommande reflektera över erfarenheter och reaktioner i själavården under kompetent ledning.

Samtliga stift erbjuder under varierande förutsättningar och med olika resurser sina medarbetare kontinuerlig arbetshandledning, antingen genom stiftens själavårdscentrum eller genom av stiftet eller församlingen särskilt anlitade handledare. Arbetshandledning säkrar kvaliteten i mötet med tredje person och ger bättre förutsättning att tillgodose andras behov. Arbetshandledning fyller såväl en personälvårdande som utvecklande funktion för själavårdaren och bidrar till både kompetensutveckling och stärkt yrkesidentitet. Arbetshandledning är också ett redskap för att upprätthålla balansen mellan distans och närhet till den egna själavårdande insatsen. Arbetshandledning kan ske både enskilt och i grupp.

Ny gemensam ekumenisk fortbildning

Den institutionssjälavård som äger rum inom kriminalvården, sjukvården, i arbetslivet och på universitet och högskolor sker ekumeniskt. Medarbetarna i denna verksamhet kommer från olika samfund och därför samordnar Sveriges kristna råd gemensamma överläggningar, erfarenhetsutbyte och fortbildning. Det finns även samlingar som riktar sig enbart till respektive samfunds egna medarbetare.

I november 2014 genomförs den första gemensamma utbildningen för medarbetare med tjänst inom institutionssjälavård. Syftet är att utveckla de praktiska och teologiska färdigheter som behövs för att arbeta på andra arenor som dessa institutioner är. Utbildningen omfattar sex kursdagar under en period av ett år med litteraturstudier och seminarier i grupp via nätet mellan kursdagarna.

Utbildning för jourhavande präst på nätet

Den 1 september 2014 utökades telefontjänsten *Jourhavande präst i Svenska kyrkan* genom att två nya funktioner öppnades. Det är numera möjligt att chatta och skriva digitala brev till *Jourhavande präst*. De två nya kanalerna som etablerats ska svara mot det växande antalet unga som mår psykiskt dåligt. Unga i åldern 16–25 år är en grupp som kommunicerar flitigt på nätet och är därför en primär målgrupp för dessa nya själavårdskanaler.

Stiften ansvarar för rekrytering av präster till *Jourhavande präst*. Det betyder att prästerna står under biskopens tillsyn även om de tjänstgör i den nationella verksamheten. Samtliga som går in i uppgiften som jourhavande präst får en introduktionsutbildning under en dag. De erbjuds också regelbunden handledning under arbetets gång och årligen en nationell samling av fortbildningskaraktär.

Alla jourpräster erbjuds återkommande en självårdsfortbildning som omfattar 7,5 högskolepoäng och som genomförs i samarbete med Ersta Sköndal högskola. För den som kvarstår i uppdraget erbjuds även en veckolång påfyllnadskurs. Senast den erbjöds var den förlagd till Sjelesorgs institutet på Modum Bad i Norge. Dessa utbildningsplatser bekostas av respektive stift.

De präster som ingår i den nyetablerade självården på nätet fick en fyradagars utbildning i nätsjälavård i maj 2014 som bekostades av den nationella nivån. Utbildningen innehöll moment för ökad kunskap i datateknik, sociala medier, samtalsmetodik och suicidfrågor. Kursen gav också insikter i hur det skrivna språket fungerar för den som är döv, då denna självård också möter behoven hos den människa som har en hörselnedsättning eller är döv.

Det finns en telefonsjälavårdstjänst på finska, som samordnas nationellt, där medarbetarna inte bara är präster. Medarbetarna får regelbunden fortbildning och handledning som samordnas nationellt. Likaså finns ett samiskt krisnätverk där alla som svarar i telefon är samer och de allra flesta är samisktalande. Det är främst ideella medarbetare som är engagerade i detta nätverk.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2014:101.

Utskottet delar motionärens undran över om präster genom sin grundutbildning får en tillräckligt stabil grund att stå på i uppgiften som självårdare. Det finns frågor i utskottet om präster i allmänhet deltar i den fortbildning som erbjuds och om de blir uppmuntrade att delta i dessa av sina arbetsgivare. Utskottet undrar också om det erbjuds fortbildning och vidareutbildning i den omfattning och med den kvalitet som krävs. I detta sammanhang vill utskottet även betona vikten av att undersöka förutsättningarna för ett större ansvar på nationell nivå för påbyggnadsutbildningar och kvalificerade fortbildningar i samråd med stiftet. Utskottet gav även uttryck för detta uppdrags vikt i sitt yttrande till budgetutskottet med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse 2014:1, Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2015–2017.

Utskottet konstaterar att motionären enbart fokuserar präster i sin motion och vill lyfta fram det faktum att även diakoner utövar självård. Dock bedömer utskottet att de flesta diakonkandidater numera har en gedigen beteendevetenskaplig grund att stå på i sin grundutbildning, till skillnad från prästerna som inte har beteendevetenskap som ett obligatoriskt ämne. I översynen utskottet vill att kyrkostyrelsen ska göra, är det önskvärt att utbildning för både präster och diakoner ryms.

Ledamöterna i utskottet är väl medvetna om att många kunskapsområden ska rymmas i den ettåriga yrkesutbildningen till präst och diakon och att det därmed krävs ständiga avvägningar gentemot andra angelägna ämnen. Men de antal timmar som blivande präster och diakoner får i ämnet självård i dag i sin yrkesutbildning anser utskottet som alltför magert.

Trots att Svenska kyrkan nyligen genomfört en utbildningsreform och Svenska kyrkans nya utbildningsinstitut alldeles nyss etablerats, vill utskottet att kyrkomötet ändå beslutar om att se över dagens utbildning och möjligheter till vidare fortbildning inom det specifika ämnet självård. En översyn tar nämligen tid att genomföra och innan den är presenterad och analyserad så att eventuella förbättringar av utbildningen kan utföras, har det gått några år. Därför vill utskottet att kyrkomötet beslutar om att ge detta uppdrag till kyrkostyrelsen nu.

Enligt Svenska kyrkans utbildningsinstitut gjordes ingen specifik översyn av ämnet själavård för präster inför bildandet av utbildningsinstitutet. Kursbeskrivning och kursmål stämmer i stort sett överens med hur det såg ut när undervisningen i själavård tidigare bedrevs av pastoralinstitutet.

Utskottet vill understryka behovet av utbildning i tystnadspliktens regelverk och inkludera detta i översynen.

Under överläggningarna i utskottet berättade biskoparna att biskopskollegiet planerar föra samtal med ledningen på Svenska kyrkans utbildningsinstitut vad gäller frågan om själavård. Detta välkomas av utskottet. Det utesluter inte att kyrkostyrelsen som ytterst ansvarig för Svenska kyrkans utbildningar ser över dagens utbildning i själavård, och om så behövs, lämnar förslag till förbättringar.

Utskottet anser att utbildningen inom själavård är en angelägen fråga och välkomnar motion 2014:101 och föreslår kyrkomötet att bifalla den.

Uppsala den 26 september 2014

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsén, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Marie Nielsén, ordförande, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Sofia Rosenquist, Niklas Grahm, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Lars-Erik Edlund, Elisabeth Rydström, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Monica Lindell Rylén, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Jan Sahlin, Katarina Glas, Elisabeth Sandberg Kullenberg Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Niklas Larsson, Margareta Larsson, Ylva Wahlström och Karin Janfalk.

Biskoparna Jan-Olof Johansson och Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Vi reserverar oss mot kyrkolivsutskottets beslut att bifalla motion 2014:101 och föreslår att kyrkomötet avslår motion 2014:101.

I motionen finns en otydlig att-sats om vad den egentligen avser. Då utbildningsinstitutet är helt nytt sedan september 2014 är det för tidigt att utvärdera detta. Biskoparna har redan tagit upp frågan om själavårdsutbildning med utbildningsinstitutet.

Anna-Karin Westerlund och Gunilla Eldebro

Särskild mening

Vi vill att kyrkomötet avslår motionen. Detta utifrån att det är förvirring om vad motionen avser och vad som anges i utskottets överväganden.

Ulla Littgren, Jerker Schmidt och Elisabeth Sandberg Kullenberg

Budgetutskottets betänkanden

B 2014:1–5

Budgetutskottets betänkanden

- B 2014:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2015–2017
- B 2014:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2013
- B 2014:3 Systematiskt kvalitetsarbete: internationell referensgrupp
- B 2014:4 Ekonomiskt stöd till arbetsmarknadsinsatser för ungdomar
- B 2014:5 Nationellt program för praktik för unga

Kyrkomötet Budgetutskottets betänkande 2014:1

Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2015–2017

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas skrivelsen KsSkr 2014:1 *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2015–2017*.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att fastställa inriktning för verksamheten på nationell nivå.
2. Kyrkomötet beslutar att fastställa kostnadsram för 2015 till 2 815 miljoner kronor.
3. Kyrkomötet beslutar att medge planeringsram för 2016 till 2 656 miljoner kronor.
4. Kyrkomötet beslutar att medge planeringsram för 2017 till 2 705 miljoner kronor.
5. Kyrkomötet beslutar att fastställa en ram på 67 miljoner kronor under åren 2015–2019 för kostnader för Svenska kyrkan i utlandets fastigheter och lokaler.
6. Kyrkomötet beslutar att fastställa en ram på 5 miljoner kronor under åren 2015–2019 för kostnader för Svenska teologiska institutets fastighet i Jerusalem.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2014:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2015–2017

1. Kyrkomötet beslutar att fastställa inriktning för verksamheten på nationell nivå.
2. Kyrkomötet beslutar att fastställa kostnadsram för 2015 till 2 815 miljoner kronor.
3. Kyrkomötet beslutar att medge planeringsram för 2016 till 2 656 miljoner kronor.
4. Kyrkomötet beslutar att medge planeringsram för 2017 till 2 705 miljoner kronor.
5. Kyrkomötet beslutar att fastställa en ram på 67 miljoner kronor under åren 2015–2019 för kostnader för Svenska kyrkan i utlandets fastigheter och lokaler.
6. Kyrkomötet beslutar att fastställa en ram på 5 miljoner kronor under åren 2015–2019 för kostnader för Svenska teologiska institutets fastighet i Jerusalem.

Yttrande från andra utskott

Kyrkolivsutskottet har yttrat sig över skrivelse KsSkr 2014:1 i K1 2014:1y, *bilaga 1*.
Ekumenikutskottet har yttrat sig över skrivelse KsSkr 2014:1 i Eu 2014:1y, *bilaga 2*.

Bakgrund

Bakgrund till skrivelsens förslag

Enligt kyrkoordningen 51 kap. 4–5 §§ ska den nationella nivån varje år upprätta en budget för nästa budgetår. Budgeten ska innehålla en plan för verksamheten och ekonomin under budgetåret, samt en plan för ekonomin under en period av tre år.

År 2010 beslutade kyrkomötet att det, utöver de ekonomiska ramarna för respektive år under perioden, ska finnas rullande femåriga kostnadsramar för finansiering av Svenska kyrkan i utlandets och Svenska teologiska institutets (STI) fastigheter och lokaler.

Kyrkomötet fastställde 2008 en målnivå för den nationella nivåns eget kapital och beslutade samtidigt att kyrkostyrelsen, om faktiskt utfall enligt årsbokslut överstiger 125 procent av den indexuppräknade målnivån, ska lämna förslag till kyrkomötet om hur överstigande kapital ska hanteras.

Mot bakgrund av ovanstående lämnar kyrkostyrelsen i skrivelsen förslag till inriktning för verksamheten, kostnadsram 2015, planeringsramar 2016 och 2017 samt kostnadsramar 2015–2019 för lokalförsörjning inom Svenska kyrkan i utlandet och STI i Jerusalem.

Skrivelsen inleds med en inledning och är därefter indelad i tre delar.

Uppdrag och utmaningar beskriver Svenska kyrkans och den nationella nivåns uppdrag och innehåller en sammanfattning av en analys av de yttre förutsättningarna för kyrkans uppdrag som återfinns i bilaga till skrivelsen samt en övergripande beskrivning av konsekvenser för och prioriteringar i kyrkostyrelsens verksamhetsplanering.

I *Verksamheten och dess inriktning* redovisas kyrkostyrelsens förslag till inriktning på verksamheten. I denna del redovisas också hur kostnads- och planeringsramar är planerade att fördelas på verksamhetsområden.

Ekonomi består av sammanfattningar och kommentarer kring ekonomin i sin helhet. I denna del redovisas kyrkostyrelsens förslag till kostnadsram 2015, planeringsramar 2016 och 2017 samt kostnadsramar 2015–2019 för lokalförsörjning. Här redovisas också en preliminär fördelning av återstående medel 2015–2018 för *Dela tro – dela liv*. Den gemensamma satsningen på kyrkans undervisning och mission för alla åldrar som kyrkomötet beslutade om 2012.

Kyrkostyrelsens *förslag till inriktning för verksamheten* utgår från och avser den nationella nivåns uppgifter enligt kyrkoordningen samt instruktioner för kyrkostyrelse och råd. Den samlade inriktningen på verksamheten är främst;

- ♦ att stärka genomslag i företräderskapet genom att utveckla ändamålsenlighet och effektivitet (*företräderskap*)
- ♦ att främja relationer med kyrkor som Svenska kyrkan har kyrkogemenskap med, eller särskild ekumenisk överenskommelse, för att konkret gestalta enhet och samverkan (*officiella relationer till andra kyrkor och samfund*)
- ♦ pastoral utveckling, hälsa, genusrättvisa och jämställdhet, hållbar försörjning samt fred och försoning (*internationell mission och diakoni*)
- ♦ att ge stöd inom områdena omvärldsanalys och forskning, administrativa stödfunktioner, församlingens grundläggande uppgift samt kommunikation (*stöd till stift och församlingar*)
- ♦ att stärka studenternas färdigheter och deras förmåga att analysera och reflektera över Svenska kyrkan samt bekräfta och fördjupa deras samhörighet med Svenska kyrkan (*de kyrkliga grundutbildningarna*)
- ♦ att genomföra forskning vars resultat kan utgöra underlag för Svenska kyrkans reflektion över sin identitet och sitt uppdrag samt reflektion över religionernas

roll i det mångkulturella samhället samt att tillgängliggöra forskningsresultaten (*forskning*)

- ♦ att stärka Svenska kyrkans röst i kulturdebatten och kulturens ställning inom Svenska kyrkan (*kultur*)
- ♦ att genomföra och följa upp diskussionerna med staten om villkor och nivåer på den kyrkoantikvariska ersättningen från 2015 i vilket det ingår att försöka skapa en förnyad syn på det kyrkliga kulturarbetet som levande och användbart och en samhällsresurs för social, kulturell och ekonomisk utveckling (*de kyrkliga kulturminnena*)
- ♦ att följa upp de förändringar som genomförts i verksamheten, höja kvaliteten i det diakonala arbetet, stärka insamlings- och kommunikationsarbetet, ge stöd i lokalförsörjningsfrågor och verka för utveckling av de lokaler som hyrs eller ägs av församlingarna samt teckna avtal med församlingar och verksamhetsplatser (*arbete bland svenskar i andra länder*)
- ♦ att utveckla färdiga kurspaket samt en samordnande funktion kring kursplanering och marknadsföring (*Svenska teologiska institutet i Jerusalem (STI)*)
- ♦ att ta till vara erfarenheterna från arbetet med 2013 års kyrkoval och förbereda valen 2017 (*de direkta valen*)
- ♦ att genomföra drift, förvaltning, utbildning, support och utveckling på ett ändamålsenligt, hållbart och kostnadseffektivt sätt (*Gemensamma datasystem*)
- ♦ att producera ändamålsenliga underlag för förankring, reflektion och beslut om förändringar i kyrkoordningen (*inomkyrklig normgivning*)
- ♦ att förvalta kapitalet effektivt, på ett etiskt försvarbart sätt, sprida risker och uppnå bästa möjliga uthålliga totalavkastning (*förvaltning av nationellt kapital*)
- ♦ att löpande utveckla ändamålsenlighet och effektivitet i den nationella nivåns verksamhets- och ekonomistyrning (*ledning och administration*).

År 2008 fastställde kyrkomötet en målnivå för den nationella nivåns eget kapital och beslutade samtidigt att kyrkostyrelsen, om faktiskt utfall enligt årsbokslut överstiger 125 procent av den indexuppräknade målnivån, ska lämna förslag till kyrkomötet om hur överstigande kapital ska hanteras.

Vid utgången av 2013 översteg eget kapital 125-procentsnivån med 664 miljoner kronor. Mot bakgrund av Svenska kyrkans utmaningar, vikande medlemsutveckling och ökade ekonomiska risker menar kyrkostyrelsen att en utredning av målkapitalets storlek bör göras. De avser att bereda frågan till 2015 års kyrkomöte och då bland annat belysa för vilka situationer som målkapitalet kan utgöra en buffert.

Utskottets överväganden

Verksamhetens inriktning

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att fastställa inriktning för verksamheten på nationell nivå.

Budgetutskottets förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag.

Utskottet har tidigare noterat kyrkostyrelsens ambition att utveckla den nationella nivåns verksamhets- och ekonomistyrning, inklusive beslutsunderlag till kyrkomötet. Utskottet har tidigare också konstaterat att det med åren blivit lättare att följa de ekonomiska resonemangen och att sambandet mellan verksamhet och ekonomi blivit tydligare. Utskottet ser fram mot att kyrkostyrelsen fortsätter utveckla strukturen för planerad verksamhet, dess inriktning och kostnader.

Ett område som utskottet gärna skulle se utvecklas i skrivelsen är att tydligare beskriva konsekvenserna av kyrkostyrelsens bedömningar och ställningstaganden.

Utskottet ser också behov av att kyrkostyrelsens arbete med riskanalys och dess konsekvenser än tydligare framkommer i skrivelsen. Utskottet noterar med tillfredsställelse att kyrkostyrelsen arbetar med omvärldsanalys, men önskar en tydligare koppling till vilka konsekvenser analysen resulterar i för verksamhetens inriktning. Som en del av omvärldsanalysen ser utskottet gärna resonemang kring alternativa finansieringssätt.

Utskottet har som en del av beredningen likt tidigare år haft överläggningar med kyrkostyrelsens arbetsutskott för att få särskilda frågor belysta. Dialogen med kyrkostyrelsens arbetsutskott ger förbättrad grund för utskottets bedömning av skrivelsen.

När det gäller de kyrkliga kulturminnena framgår det av skrivelsen att det finns tre prioriterade områden för utveckling under planeringsperioden vilket utskottet finner positivt. Det första området avser utveckling av kvalitet, effektivitet och analys. Det andra området är stärkt nationellt stöd och utvecklade redskap i förvaltningen av fastigheter och kulturarv. Det tredje området handlar om strategisk utveckling av det kyrkliga kulturarvet som resurs för samhälle och kyrka, med fokus på utvidgat bruk, kommunikation av kulturvärdena och ökad tillgänglighet till kyrkorna. Utskottet noterar också att den sedan tidigare ansamlade kyrkoantikvariska ersättningen som inte förbrukats planeras ha använts fullt ut vid utgången av 2015. Utskottet ser med tillförsikt fram emot en fortsatt hög förbrukningstakt av den kyrkoantikvariska ersättningen.

Utskottet noterar med glädje det omfattande intresse som visats den genomförda remissomgången av förslaget till en ny kyrkohandbok. Det är ett tydligt tecken på att kyrkohandboken betyder mycket för många. Kyrkomötet har fullt förtroende för att kyrkostyrelsen låter arbetet ta den tid som behövs för en god kyrkohandbok för Svenska kyrkan under en lång tid framöver.

Av Ekumenikutskottets yttrande framgår bland annat att externa jämförelser kan vara resurser även vid redovisning av planerad verksamhet för att fördjupa självförståelsen och utmana våra prioriteringar, vilket utskottet ställer sig positivt till.

Utskottet instämmer i Kyrkolivsutskottets yttrande där det framgår att det är prioriterat att undersöka behovet av att utveckla påbyggnadsutbildning och avancerad fortbildning i samråd med stiftet.

Förra året beslutade kyrkomötet att uppdra åt kyrkostyrelsen att fastställa en plan för införandet av gemensamma systemlösningar i Svenska kyrkan och redovisa den för kyrkomötet senast 2015. Utskottet ser med förväntan fram mot en plan som bland annat omfattar tidplan, kostnadskalkyler, riskanalyser, uppskattad besparingspotential och slutsatser kring hur den nationella nivån på bästa sätt ska bidra till omställningsarbetet i Svenska kyrkan.

Kostnadsram 2015

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att fastställa kostnadsram för 2015 till 2 815 miljoner kronor.

Budgetutskottets förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag.

Utskottet noterar att kyrkostyrelsens förslag till kostnadsram för 2015 är 14 miljoner kronor högre än den planeringsram för 2015 som kyrkomötet beslutade om 2013. I relation till den tidigare beslutade ramen planeras ökade kostnader för stöd till stift och församlingar, internationell mission och diakoni samt gemensamma datasystem samtidigt som det planeras för minskad förbrukning av kyrkoantikvarisk ersättning och lägre kostnader för ledning och administration. I utjämningsystemet

förväntas kostnaderna för det generella utjämningsbidraget öka vilket balanseras av att kostnaderna för stiftsbidrag förväntas bli lägre än tidigare beslutad ram.

B 2014:1

Planeringsram 2016

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att medge planeringsram för 2016 till 2 656 miljoner kronor.

Budgetutskottets förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag.

Utskottet noterar att kyrkostyrelsens förslag till planeringsram för 2016 är 28 miljoner kronor högre än den planeringsram för 2016 som kyrkomötet beslutade om 2013. Orsakerna till skillnaden är desamma som för 2015.

Planeringsram 2017

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att medge planeringsram för 2017 till 2 705 miljoner kronor.

Budgetutskottets förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag.

Utskottet noterar att kyrkostyrelsens förslag till planeringsram för 2017 är 49 miljoner kronor högre än förslaget till planeringsram 2016. En orsak till de ökade kostnaderna är att kostnader för de direkta valen bidrar till ökade kostnader då 2017 är valår. För övrigt är orsakerna till stor del desamma som för 2015.

Ram för fastighetskostnader för Svenska kyrkan i utlandet

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att fastställa en ram på 67 miljoner kronor under åren 2015–2019 för kostnader för Svenska kyrkan i utlandets fastigheter och lokaler.

Budgetutskottets förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag.

Utskottet noterar att kyrkostyrelsens förslag till kostnads- och planeringsram är 67 miljoner kronor för perioden 2015 till 2019. Det är 20 miljoner kronor lägre än den ram som kyrkomötet förra året beslutade för perioden 2014 till 2018.

Ram för fastighetskostnader STI

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att fastställa en ram på 5 miljoner kronor under åren 2015–2019 för kostnader för Svenska teologiska institutets fastighet i Jerusalem.

Budgetutskottets förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag.

Utskottet noterar att kyrkostyrelsens förslag till kostnads- och planeringsram är 5 miljoner kronor för perioden 2015 till 2019, vilket är oförändrat jämfört med den ram som kyrkomötet beslutade om förra året för perioden 2014 till 2018.

Uppsala den 26 september 2014

På Budgetutskottets vägnar

Bertil Olsson, ordförande

Malin Åkesson, sekreterare

Beslutande: Bertil Olsson, ordförande, Iréne Pierazzi, Solveig Hallin, Peter Egardt, Leif Nilsson, Monica Lago, Marie Wojdkow, Bertil Persson, Lars T Gåreberg, Leif Nordlander, Christer Björk, Bengt Kjellgren, Carl-Eric Gabrielsson, Gerd Gullberg Johnson och Jenny Nilsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Roger Sjöberg, Birger Wernersson, Christina Meltin Westerlund, Anita Engström, Marie Rydén Davoust, Mikael Grenstedt, Ann-Britt Åsebol, Mats Nilsson, Märta Stierna, David Lång, Roger Hedlund, Helén Lindbäck, Terence Hongslo och Hildegard Jarskog.

Biskop Martin Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets yttrande 2014:1y

Verksamhet och ekonomi för den nationella nivån åren 2015–2017

Till Budgetutskottet

Kyrkolivsutskottets yttrande över skrivelse 2014:1 Verksamhet och ekonomi för den nationella nivån åren 2015–2017.

Kyrkolivsutskottet anser att den verksamhetsprioritering som kyrkostyrelsen lyfter fram i sin skrivelse stämmer väl överens med de frågor utskottet önskar prioritera. Det är angeläget att i samverkan med stiftens ge fortsatt stöd till församlingens grundläggande uppgift och att det även fortsättningsvis ingår i den nationella nivåns prioriteringar.

Utskottet vill särskilt framhålla två verksamhetsområden, *Svenska kyrkan som lärande organisation* samt uppdraget att undersöka behovet av att utveckla påbyggnadsutbildning och avancerad fortbildning i samråd med stiftens.

Det är av största vikt att de större satsningar som kyrkomötet initierar, t.ex. *Dela tro – dela liv* och arbetet med kyrkohandboken följs upp av utvärderingar och reflektion. Utskottet vill betona att Svenska kyrkan måste bli en bättre lärande organisation, där man kontinuerligt drar nytta av tidigare erfarenheter och tar konsekvensen av de summeringar som görs och utvecklar sina arbetsätt utifrån det man kommit fram till. För detta utvecklingsarbete krävs ekonomiska medel avsatta i budget, vilket utskottet vill att kyrkostyrelsen beaktar under verksamhetsperioden och i framtida planering.

Utskottet anser att den nationella nivån genom sitt utbildningsinstitut på sikt skulle kunna ta ett större ansvar för påbyggnadsutbildningar och kvalificerade fortbildningar, i stället för att anlita andra aktörer som görs idag. Därför vill utskottet framhålla uppdraget att undersöka förutsättningarna för detta verksamhetsområde i samråd med stiftens.

Uppsala den 24 september 2014

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsén, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Marie Nielsén, ordförande, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Sofia Rosenquist, Niklas Grahm, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Lars-Erik Edlund, Elisabeth Rydström, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Monica Lindell Rylén, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Jan Sahlin, Nasrin Sjögren, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Niklas Larsson, Margareta Larsson, Runar Filper, Ylva Wahlström och Karin Janfalk.

Biskoparna Jan-Olof Johansson och Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Ekumenikutskottets yttrande 2014:1y

Årsredovisning samt Verksamhet och ekonomi

Till Budgetutskottet

Ekumenikutskottets yttrande över skrivelse 2014:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2015–2017 och 2014:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2013.

Ekumenikutskottet anser att skrivelserna på ett bra sätt redovisar genomförd och planerad verksamhet och utskottet har förtroende för den process som lett fram till kyrkostyrelsens redovisning och förslag i de båda skrivelserna. Utskottet har inte heller några invändningar mot de ärenden som kyrkostyrelsen återrappporterar och som grundar sig i beslut tagna av Ekumenikutskottet tidigare år.

Skrivelserna redovisar huvudsakligen aktiviteter och verksamhet och präglas förstås att detta. Vad vi åstadkommer säger inte allt om oss och Ekumenikutskottet tycker att det hade varit önskvärt att skrivelserna i större utsträckning i språk och tonalitet återspeglade också att Svenska kyrkan är en trosgemenskap och som sådan en del av den världsvida kyrkan med ett uppdrag att förkunna evangelium och med en övertygelse inte bara om gärningarnas betydelse utan också om nådens.

De bedömningar som görs av verksamheten är ju i stor utsträckning interna. Det skulle vara givande om redovisningen i någon utsträckning också kommenterades ur perspektiv som är någon annans än kyrkostyrelsens egna eller jämfördes med jämförbar verksamhet på annat håll. Även när det gäller redovisning av planerad verksamhet kan externa kommentarer och jämförelser kanske vara resurser för att fördjupa vår självförståelse och utmana våra prioriteringar.

Uppsala den 25 september 2014

På Ekumenikutskottets vägnar

Daniel Tisell, ordförande

David Axelson-Fisk, sekreterare

Beslutande: Daniel Tisell, ordförande, Lina Larhult, Mattias Kristenson, Agneta Brendt, Lars Stjernkvist, Lars G Linder, Anki Erdmann, Eva-Maria Munck, Anette Nordgren, Fredrik Sidenvall, Jan Olov Sundström, Madelaine Erlandsson, Magnus Hedin, Inga Alm och Lena Klevenås.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Karin Norlander, Jesper Eneroth, Göran Karlsson, Olle Carlsson, Katarina Wedin, Dan Sarkar, Elisabet Stålhjem, Lars-Ivar Ericson, Julia Kronlid, Margit Borgström, Agneta Granström och Anders Nihlgård.

Biskoparna Ragnar Persenius och Tuulikki Koivunen Bylund har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Budgetutskottets betänkande 2014:2

Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2013

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas kyrkostyrelsens skrivelse 2014:2 *Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2013*.

Kyrkostyrelsen föreslår att kyrkomötet fastställer årsredovisningen och koncernredovisningen. Revisorerna tillstyrker att kyrkomötet fastställer resultat- och balansräkningen och föreslår därtill att kyrkomötet beviljar kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Budgetutskottet föreslår att kyrkomötet fastställer årsredovisning, resultat- och balansräkning samt beviljar kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2013.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att fastställa årsredovisning samt resultat- och balansräkning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2013.
2. Kyrkomötet beslutar att bevilja kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2013.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2014:2 *Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2013*

Kyrkomötet beslutar att fastställa årsredovisning och koncernredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2013.

Yttrande från andra utskott

Budgetutskottet har erbjudit samtliga utskott att yttra sig över skrivelsen och förklarat sig särskilt intresserat av om respektive sakutskott har synpunkter på kyrkostyrelsens återkoppling gällande de tidigare kyrkomötesärenden som kyrkostyrelsen anser slutbehandlade och som härstammar från utskottet (bilaga 2 i skrivelsen).

Yttranden har inkommit från Organisationsutskottet (O 2014:1y, bilaga 1) och Ekumenikutskottet (E 2014:1y, bilaga 2).

Bakgrund

Kyrkostyrelsens skrivelse består av den tryckta *Årsredovisning 2013 Svenska kyrkans nationella nivå* med bilagorna 1. *Resultatrapport 2013*, bilaga 2. *Redogörelse för behandlingen av kyrkomötets ärenden* med underbilagorna 2A. *Rättsäkra direkta val till kyrkomötet för utlandssvenskar* och 2B. *Gränsdragningen mellan begravningsverksamhet och näringsverksamhet i samband med begravning*) och bilaga 3. *Övrig rapportering från kyrkostyrelsen*.

Årsredovisningen

I förvaltningsberättelsen lyfter kyrkostyrelsen fram exempel på genomförd verksamhet inom områdena omvärld och relationer, stöd till stift och församlingar samt normering, tillsyn och förvaltning. Av berättelsen framgår att samarbete med och stöd till stiftet är en prioriterad fråga för kyrkostyrelsen.

Årets ekonomiska resultat är +563 miljoner kronor, främst till följd av positivt resultat i kapitalförvaltningen. Det innebär att eget kapital vid utgången av 2013 har ökat till 5 932 miljoner kronor, vilket är 664 miljoner över den nivå som medför att kyrkostyrelsen ska lämna förslag till kyrkomötet om hur det överskjutande beloppet ska hanteras. Kyrkostyrelsens kommentar om hantering av det överskjutande beloppet lämnas i KsSkr 2014:1, *Verksamhet och ekonomi för den nationella nivån åren 2015–2017*.

I årsredovisningen finns också ett hållbarhetsbokslut, som beskriver hur den nationella nivån arbetar för att minimera den egna verksamhetens potentiellt negativa inverkan på en hållbar utveckling.

Bilagorna

I bilaga 1 redovisar kyrkostyrelsen ett urval av verksamhetens insatser och resultat i förhållande till den nationella nivåns uppgifter och den verksamhetsinriktning kyrkomötet beslutat om. Därtill redovisas finansiering och kostnader för 2013 i relation till utfall 2012 samt kostnadsram och detaljbudget 2013.

Den kostnadsram för 2013, som kyrkomötet 2012 beslutade om, var 2 812 miljoner kronor. Utfallet är knappt 150 miljoner (5 procent) lägre vilket främst beror på lägre förbrukning av kyrkoantikvarisk ersättning än budgeterat och lägre kostnader för stiftsbidrag, då kompensation för ökade skattekostnader avseende prästlönstillgångar inte utfallit i den omfattning som planerats.

Av bilaga 2 framgår att 16 skrivelser från tidigare kyrkomöten har slutbehandlats under året, medan 18 återstår. Kyrkostyrelsen redovisar i underbilagor särskilt två av uppdragen.

Bilaga 2A är en återkoppling utifrån uppdraget att så snart som möjligt återkomma med förslag om rättsäkra direkta val även till en utlandsvalkrets i kyrkomötet (Eu2011:1, KmSkr 2011:20).

Bilaga 2B är en återkoppling utifrån uppdraget att tydliggöra gränsdragningen mellan Svenska kyrkans huvudmannaskap för begravningsverksamheten och kyrklig näringsverksamhet i samband med begravning (O2013:5 och KmSkr 2013:14).

I bilaga 3 lämnas information om ärenden som inte är återrapportering av direkta uppdrag från kyrkomötet, utan ärenden som kyrkostyrelsen särskilt vill redovisa till kyrkomötet. De ärenden som redovisas är satsningen på undervisning och mission för alla åldrar (*Dela tro – dela liv*), prästlönstillgångar och riktat församlingsbidrag.

I revisionsberättelsen uttalar revisorerna att årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och att den ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Trossamfundet Svenska kyrkans finansiella ställning per den 31 december 2013 och av dess finansiella resultat för året enligt årsredovisningslagen, samt att förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Revisorerna tillstyrker att kyrkomötet fastställer resultat- och balansräkningen och beviljar kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Utskottets överväganden

Årsredovisningens innehåll

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att fastställa årsredovisning samt resultat- och balansräkning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2013.

Kyrkostyrelsen förordar för sin del kyrkomötet att fastställa årsredovisning och koncernredovisning. Utskottet har noterat att det enligt årsredovisningen (s. 13 i den tryckta versionen) framgår att det från och med 2013 inte upprättas någon koncernredovisning. Anledningen är den ringa omfattningen av verksamhet i den nationella nivåns dotterföretag och intresseföretag i relation till den totala verksamheten på nationell nivå. Utskottet föredrar att använda termerna resultat- och balansräkning, vilket överensstämmer med hur revisorerna uttrycker det.

Utskottet har inget att invända mot de redovisade skälen till att kostnaderna 2013 var lägre än den ram kyrkomötet 2012 beslutade om. Utskottet noterar att det bland annat beror på att förbrukningen av kyrkoantikvarisk ersättning varit lägre än budgeterat men kan samtidigt konstatera att förbrukningen ökat med nästan 20 procent jämfört med 2012, vilket är positivt.

Vad beträffar konsekvenserna av att det egna kapitalet vid årsskiftet är 664 miljoner kronor över den nivå som medför att kyrkostyrelsen ska lämna förslag om hur det överskjutande beloppet ska hanteras hänvisar utskottet till sitt betänkande B 2014:1.

Utskottet har tidigare år noterat den förbättring som skett av årsredovisningens resultatrapport (bilaga 1) och efterfrågat en fortsatt utveckling av rapporten. Utskottets uppfattning är att redovisningen av insatser och resultat ytterligare kan utvecklas genom att kyrkostyrelsen till exempel redovisar sin bedömning av hur väl genomförd verksamhet svarar mot den verksamhetsinriktning kyrkomötet beslutat om.

Utskottet noterar att medelantalet anställda ökat med över 10 procent sedan 2012. En sådan förändring kan vara motiverad men för att kunna göra en sådan bedömning krävs information om orsakerna till förändringen. Utskottet förväntar sig att kyrkostyrelsen utvecklar sin redovisning av orsakerna till större förändringar över tid gällande antalet anställda.

Utskottet har under ett antal år efterfrågat redovisning av kyrkostyrelsens arbete med att analysera och hantera risker i verksamheten. Exempel på risk kan vara en händelse eller ett förhållande som hotar en effektiv verksamhet och en god hushållning av personella och finansiella resurser. Utskottet ser fram mot en utvecklad redovisning om detta i kommande års resultatrapporter till kyrkomötet.

Utskottet noterar att kyrkostyrelsen har för avsikt att återkommande rapportera till kyrkomötet om hur satsningen på undervisning och mission för alla åldrar (*Dela tro – dela liv*), fortskrider. År 2019 ska en utvärdering av genomförande och måluppfyllelse redovisas. Utskottet ser fram mot att ta del av den löpande rapporteringen

fram till 2019 och förväntar sig att den på ett bättre sätt än årets redovisning (bilaga 3) omfattar såväl verksamhet som ekonomi.

Som en del av beredningen har utskottet likt tidigare år haft överläggningar med revisorerna och med kyrkostyrelsens arbetsutskott. Utskottet ser positivt på det arbete revisorerna har utfört och planerar att utföra. Dialogen med revisorerna har utvecklats genom åren och ger en bra grund för utskottets bedömning. Detsamma gäller överläggningarna med kyrkostyrelsens arbetsutskott.

Inget av de övriga utskotten har haft några invändningar mot kyrkostyrelsens återkoppling gällande slutbehandlade kyrkomötesärenden. Däremot reflekterar Organisationsutskottet kring hur kyrkostyrelsen hanterat och fortsatt avser hantera kyrkomötets uppdrag att ta fram förutsättningar för en nationell kraftsamling kring frågorna om begravning och mötet med människor i sorg. Organisationsutskottet framhåller betydelsen av kyrkostyrelsens arbete i frågan och vikten av att uppdraget prioriteras och handläggs skyndsamt.

Ekumenikutskottet anser att skrivelsen på ett bra sätt redovisar genomförd verksamhet och har förtroende för den process som lett fram till kyrkostyrelsens redovisning och förslag i skrivelsen.

Ansvarsfrihet

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bevilja kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2013.

Budgetutskottet ansluter sig till revisorernas förslag.

Uppsala den 26 september 2014

På Budgetutskottets vägnar

Bertil Olsson, ordförande

Niclas Renck, sekreterare

Beslutande: Bertil Olsson, ordförande, Iréne Pierazzi, Solveig Hallin, Peter Egardt, Leif Nilsson, Monica Lago, Marie Wojidkow, Marie Rydén Davoust, Lars T Gåreberg, Leif Nordlander, Christer Björk, Bengt Kjellgren, Carl-Eric Gabrielsson, Gerd Gullberg Johnson och Jenny Nilsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Roger Sjöberg, Birger Wernersson, Christina Meltin Westerlund, Anita Engström, Mikael Grenstedt, Ann-Britt Åsebol, Mats Nilsson, Märta Stierna, David Lång, Roger Hedlund, Helén Lindbäck, Terence Hongslo och Hildegard Jarskog.

Biskop Martin Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Organisationsutskottets yttrande 2014:1y

Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2013

Till Budgetutskottet

Organisationsutskottets yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2014:2, Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2013.

Kyrkostyrelsen beskriver i bilaga 2 till sin skrivelse hur man hanterat och fortsatt avser att hantera kyrkomötets uppdrag att ta fram förutsättningar för en nationell kraftsamling kring frågorna om begravning och mötet med människor i sorg. Man anför där bland annat att man diskuterat uppdraget med stiftskanslicheferna, att man planerar en förstudie som behandlar Svenska kyrkans roll och identifierar de viktigaste frågorna vad gäller mötet med människor i sorg och vid begravning samt att man avser undersöka förutsättningarna för en nationell kraftsamling.

I likhet med vad kyrkostyrelsen anför i skrivelsen Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2015–2017 (KsSkr 2014:1) kan utskottet konstatera att Svenska kyrkan för närvarande genomgår en rollförskjutning från att ha varit en självklar aktör och en del av majoritetssamhället till att bli en aktör bland många andra som erbjuder ceremonier vid högtider och i livets olika skeden. Detta gäller, enligt utskottets mening, inte minst i samband med begravning. Till detta kan läggas att förändringstakten är hög och även begravningssederna förändras i snabb takt. Utskottet vill mot bakgrund av detta framhålla betydelsen av kyrkostyrelsens arbete och vikten av att uppdraget prioriteras och handläggs skyndsamt.

Uppsala den 25 september 2014

På Organisationsutskottets vägnar

Torgny Larsson, ordförande

Fredrik Nilsson Björner, sekreterare

Beslutande: Torgny Larsson, ordförande, Louise Callenberg, Claes Block, Aina Andersson, Anton Härder, Per Lindberg, Gustaf Bengtsson, Maj-Lis Aasa, Olle Reichenberg, Kåge Johansson, Tomas Jansson, Birgit Kullingsjö, Bella Aune, Johnny Lilja och Bo Hanson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Cecilia Clausen, Roberth Krantz, Britt Sandström, Irma Carlsson, Sven Gunnar Persson, Stefan Aro, Britt Kilsäter, Märta Stierna, Michael Kauppi, Karin Forsell, Elsa Christersson och Linda Danung.

Biskop Sven-Bernhard Fast har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Ekumenikutskottets yttrande 2014:1y

Årsredovisning samt Verksamhet och ekonomi

Till Budgetutskottet

Ekumenikutskottets yttrande över skrivelse 2014:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2015–2017 och 2014:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2013.

Ekumenikutskottet anser att skrivelserna på ett bra sätt redovisar genomförd och planerad verksamhet och utskottet har förtroende för den process som lett fram till kyrkostyrelsens redovisning och förslag i de båda skrivelserna. Utskottet har inte heller några invändningar mot de ärenden som kyrkostyrelsen återrappporterar och som grundar sig i beslut tagna av Ekumenikutskottet tidigare år.

Skrivelserna redovisar huvudsakligen aktiviteter och verksamhet och präglas förstås att detta. Vad vi åstadkommer säger inte allt om oss och Ekumenikutskottet tycker att det hade varit önskvärt att skrivelserna i större utsträckning i språk och tonalitet återspeglade också att Svenska kyrkan är en trosgemenskap och som sådan en del av den världsvida kyrkan med ett uppdrag att förkunna evangelium och med en övertygelse inte bara om gärningarnas betydelse utan också om nådens.

De bedömningar som görs av verksamheten är ju i stor utsträckning interna. Det skulle vara givande om redovisningen i någon utsträckning också kommenterades ur perspektiv som är någon annans än kyrkostyrelsens egna eller jämfördes med jämförbar verksamhet på annat håll. Även när det gäller redovisning av planerad verksamhet kan externa kommentarer och jämförelser kanske vara resurser för att fördjupa vår självförståelse och utmana våra prioriteringar.

Uppsala den 25 september 2014

På Ekumenikutskottets vägnar

Daniel Tisell, ordförande

David Axelson-Fisk, sekreterare

Beslutande: Daniel Tisell, ordförande, Lina Larhult, Mattias Kristenson, Agneta Brendt, Lars Stjernkvist, Lars G Linder, Anki Erdmann, Eva-Maria Munck, Anette Nordgren, Fredrik Sidenvall, Jan Olov Sundström, Madelaine Erlandsson, Magnus Hedin, Inga Alm och Lena Klevenås.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Karin Norlander, Jesper Eneroth, Göran Karlsson, Olle Carlsson, Katarina Wedin, Dan Sarkar, Elisabet Stålhjem, Lars-Ivar Ericson, Julia Kronlid, Margit Borgström, Agneta Granström och Anders Nihlgård.

Biskoparna Ragnar Persenius och Tuulikki Koivunen Bylund har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Budgetutskottets betänkande 2014:3

Systematiskt kvalitetsarbete: internationell referensgrupp

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:99 *Systematiskt kvalitetsarbete: internationell referensgrupp*.

Mot bakgrund av de ständigt pågående ekumeniska dialogerna finner utskottet inga skäl till att en extern referensgrupp årligen ska granska hur Svenska kyrkans, tro, bekännelse och lära kommer till uttryck på nationell nivå. Utskottet föreslår att motionen avslås i sin helhet.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:99 punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:99 punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:99 punkt 3.

Motionens förslag

Motion 2014:99 av Fredrik Sidenvall och Leif Nordlander, Systematiskt kvalitetsarbete: internationell referensgrupp

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att för detta arbete sammankalla en internationell referensgrupp, huvudsakligen av lutherska kyrkoledare och teologer men också representanter för andra kristna kyrkor att allsidigt och kritisk granska det samlade intrycket av hur Svenska kyrkans, tro, bekännelse och lära kommit till uttryck på nationell nivå under ett verksamhetsår.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i sitt systematiska kvalitetsarbete för Svenska kyrkans nationella nivå årligen föra in underlag från den internationella referensgruppen.

Yttrande från andra utskott

Tillsyns- och uppdragsutskottet har yttrat sig över motionen i TU 2014:1y, *bilaga 1*.

Bakgrund

Motionens förslag är att kyrkostyrelsen ska utveckla sitt systematiska kvalitetsarbete genom att sammankalla och inrätta en internationell referensgrupp bestående av

lutherska kyrkoledare, teologer och representanter för andra kristna kyrkor. Den externa referensgruppen ska enligt förslaget allsidigt och kritiskt årligen granska hur Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära kommer till uttryck på nationell nivå under ett verksamhetsår. Underlaget från den internationella referensgruppen ska årligen föras in i den nationella nivåns systematiska kvalitetsarbete.

År 2005 behandlade kyrkomötet en motion, 2005:86 *Internationell kriskommission*, med liknande förslag. Då var förslaget att kalla samman Svenska kyrkans systerkyrkor i våra grannländer för att bilda en internationell kriskommission som skulle granska Svenska kyrkans lära som den kom till uttryck på nationell nivå. Förslaget innebar då också att kommissionen utifrån granskningen skulle bedöma i vilket förhållande Svenska kyrkans lära, som den kom till uttryck på nationell nivå, stod till den Heliga Skrift och till Svenska kyrkans bekännelseskriterier.

I Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande (TU 2005:9) över motionen hänvisades till inledningstexten i kyrkoordningens första avdelning där det går att läsa om Svenska kyrkan som evangelisk-lutherskt trossamfund. Mot denna bakgrund konstaterade utskottet att när Svenska kyrkan, liksom varje annan kyrka, fullgör uppdraget att i sin tid och på sin plats tolka och gestalta evangeliet sker detta inte isolerat från andra kyrkor.

Utskottet konstaterade att Svenska kyrkan ingår i förpliktande ekumeniska gemenskaper såsom Borgågemenskapen, Kyrkornas världsråd och Lutherska världsförbundet. Utskottet menade att på det sättet står Svenska kyrkan i dialog med många andra kyrkor och att det saknades anledning att därutöver göra en framställan till vissa av våra systerkyrkor av det slag som föreslogs i motionen.

Utskottet föreslog att motionen skulle avslås vilket kyrkomötet också gjorde med motiveringen att de inte såg något behov av att kalla och inrätta en internationell kriskommission för att granska hur Svenska kyrkans lära kommer till uttryck på nationell nivå.

Sedan ett par år finns bestämmelser i kyrkoordningen om samråd med andra kyrkor i vissa frågor. Inför beslut i teologiska och ekumeniska frågor av större vikt ska kyrkostyrelsen samråda med andra kyrkor inom Lutherska världsförbundet och med de kyrkor med vilka en särskild överenskommelse har ingåtts om ekumenisk samverkan (KO, kap 59, 11§).

Svenska kyrkan lever i kyrkogemenskap med övriga medlemskyrkor i Lutherska världsförbundet och med kyrkor med vilka den har ingått överenskommelser om särskild ekumenisk samverkan. För närvarande består den senare gruppen, utöver nämnda Borgågemenskapen, av Filippinska oberoende kyrkan. Dialogprocesser pågår som syftar till eventuella överenskommelser om kyrkogemenskap med Eumeniakyrkan, Episkopala kyrkan i Amerika och Gammalkatolska kyrkan av Utrechtunionen. I dessa sammanhang förs ingående teologiska diskussioner antingen om de inblandade kyrkornas självförståelse i stort eller specifika läropunkter, där det sker ett ömsesidigt studium av varandras ståndpunkter. Svenska kyrkan deltar i ekumeniska dialoger i flera multilaterala ekumeniska organisationer som Kyrkornas världsråd, Konferensen för europeiska kyrkor och Sveriges kristna råd, samt i bilaterala utbyten med t.ex. Romersk-katolska kyrkan eller Pingst fria församlingar i samverkan. Olika läropunkter bearbetas, antingen för att utreda historiska skiljaktigheter eller för att diskutera hur de kan formuleras under förändrade förutsättningar i vår samtid. I alla dessa sammanhang får Svenska kyrkan möjlighet att förklara sina egna teologiska ståndpunkter och att lära sig av andras förståelse av kristen tro, vilket påverkar det egna arbetet med att tolka och gestalta evangeliet.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:99.
--

Utskottet konstaterar att kyrkostyrelsen inför beslut i teologiska och ekumeniska frågor av större vikt ska samråda med andra kyrkor. Mot bakgrund av detta och de ständigt pågående ekumeniska dialogerna finner utskottet, likt Tillsyns- och uppdragsutskottet, inga skäl för att en extern referensgrupp årligen ska granska hur Svenska kyrkans, tro, bekännelse och lära kommer till uttryck på nationell nivå. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motion 2014:99 i sin helhet.

Uppsala den 25 september 2014

På Budgetutskottets vägnar

Bertil Olsson, ordförande

Niclas Renck, sekreterare

Beslutande: Bertil Olsson, ordförande, Iréne Pierazzi, Solveig Hallin, Peter Egardt, Leif Nilsson, Helena Näslund, Marie Wojdkow, Bertil Persson, Lars T Gåreberg, Leif Nordlander, Christer Björk, Bengt Kjellgren, Carl-Eric Gabrielsson, Gerd Gullberg Johnson och Jenny Nilsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Monica Lago, Roger Sjöberg, Birger Wernersson, Christina Meltin Westerlund, Anita Engström, Marie Rydén Davoust, Mikael Grenstedt, Mats Nilsson, David Lång, Roger Hedlund, Helén Lindbäck, Terence Hongslo och Hildegard Jarskog.

Biskop Martin Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig till förmån för motion 2014:99 att den antas av kyrkomötet.

Leif Nordlander

Kyrkomötet Tillsyns- och uppdragsutskottets yttrande 2014:1y

Systematiskt kvalitetsarbete: internationell referensgrupp

Till Budgetutskottet

Tillsyns- och uppdragsutskottets yttrande över motion 2014:99 Systematiskt kvalitetsarbete: internationell referensgrupp.

Vid 2005 års kyrkomöte behandlade Tillsyns- och uppdragsutskottet i sitt betänkande TU 2005:9 motionen 2005:86 Internationell kriskommission. Det finns påtagliga likheter mellan den motionen och årets motion 2014:99. I båda fallen föreslås att det ska ske en granskning av Svenska kyrkan ur ett läroperspektiv genom att personer tillkallas från andra, främst lutherska, kyrkor.

Närmast som en randanmärkning noterar Tillsyns- och uppdragsutskottet att frågor om systematiskt kvalitetsarbete inte entydigt hör hemma inom icke vinstdrivande verksamhet. Det bedrivs i stor utsträckning sådant arbete inom olika sektorer av näringslivet. Att tala om att kyrkan i Tyskland på 1930-talet hade tillägnat sig ett nytt "kvalitetskrav" när det förekom stöd för nazism och systematisk antisemitism är ett för Tillsyns- och uppdragsutskottet främmande sätt att använda begreppet kvalitet.

När Tillsyns- och uppdragsutskottet i ett betänkande som vann kyrkomötets bifall behandlade ett förslag likartat det i motion 2014:99 citerade utskottet det som sägs i inledningstexten till kyrkoordningens första avdelning om Svenska kyrkan som evangeliskt-lutherskt trossamfund.

Kyrkans lära formuleras genom den teologiska reflektionen över vad tron och bekännelsen innebär. Det är en uppgift för enskilda kristna och kyrkan att i varje tid på nytt leva sig in i trons djup och klargöra dess innebörd.

Härtill anförde utskottet bl.a. följande:

När Svenska kyrkan, liksom varje annan kyrka, fullgör uppdraget att i sin tid och på sin plats tolka och gestalta evangeliet sker detta inte isolerat från andra kyrkor. Svenska kyrkan ingår i förpliktande ekumeniska gemenskaper såsom Borgå-gemenskapen, Kyrkornas världsråd och Lutherska världsförbundet. På det sättet står Svenska kyrkan i dialog med många andra kyrkor. Utskottet menar att det saknas anledning att härutöver göra en framställan till vissa av våra systerkyrkor av det slag som föreslås i motion 2005:86. Motionen bör därför avslås.

Enligt Tillsyns- och uppdragsutskottets mening tillför inte det som tas upp i motion 2014:99 något nytt som ger anledning till en annan bedömning av årets motion än av den som avslogs 2005. Svenska kyrkan befinner sig och måste hela tiden befinna sig i dialog med andra kyrkor. En sådan dialog måste ge utrymme för ömsesidig uppmuntran och kritik. Vi behöver lära av varandra och även se att våra olika

förutsättningar kan leda till att vi inte alltid måste tolka allt i vår gemensamma tro på samma sätt.

B 2014:3
Bilaga 1

Det kan finnas anledning att peka på att det sedan ett par år finns bestämmelser i kyrkoordningen om samråd med andra kyrkor i vissa frågor. I kapitel 59 om Svenska kyrkans relationer till andra kyrkor och samfund står det i 11 § följande: ”Inför beslut i teologiska och ekumeniska frågor av större vikt ska kyrkostyrelsen samråda med andra kyrkor inom Lutherska världsförbundet och med de kyrkor med vilka en särskild överenskommelse har ingåtts om ekumenisk samverkan.” På detta sätt har det byggts in bestämmelser om en systematisk dialog i frågor av grundläggande betydelse. Tillsyns- och uppdragsutskottet finner inga skäl för att det härutöver ska göras en granskning av Svenska kyrkans verksamhet på nationell nivå av det slag som föreslås i motion 2014:99 och menar därför att motionen bör avslås.

Uppsala den 24 september 2014

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Gunnar Edqvist, sekreterare

Beslutande: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Inger Wahlman, Roine Olsson, Anna Forssell, Emma Svensson, Emilia Lindstrand, Hans-Olof Andrén, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Sven Kerst, Anna Ekström, Sten Elmberg, Lisbeth Göranson, Anders Novak och Hanna Unger.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Johanna Andersson, Kent Karlsson, Bertil Murray, Ingrid Borgström, Kerstin Rossipal, Anna-Lena Carlsson, Ann-Christin Alexius, Helena Elmqvist, Helena Björkman och Claes Björndahl.

Biskop Eva Brunne har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Budgetutskottets betänkande 2014:4

Ekonomiskt stöd till arbetsmarknadsinsatser för ungdomar

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas två motioner som rör ekonomiskt stöd till arbetsmarknadsinsatser för ungdomar.

I motion 2014:1 föreslås kyrkostyrelsen få i uppdrag att avsätta och fördela 200 miljoner kronor till stöd för de församlingar som åtar sig att ordna sommarjobb för arbetslösa ungdomar.

I motion 2014:21 föreslås kyrkostyrelsen avsätta 100 miljoner kronor av det nationella överskottet till att stimulera församlingar att skapa projektanställningar för unga människor.

Utskottet anser att frågan om ungdomars arbetslöshet och ungdomars möjligheter att komma in på arbetsmarknaden är en viktig fråga och delar intentionerna i motionerna. Utskottet menar dock att den nationella nivåns stöd bör inriktas på att förse stift och församlingar med väl anpassade modeller för hur arbetet med arbetslösa ungdomar lämpligast kan bedrivas lokalt utifrån de egna förutsättningarna. Utskottet föreslår därför avslag på motion 2014:1 och 2014:21.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:21.

Motionernas förslag

Motion 2014:1 av Lars-Ivar Ericson, Medel för att ge arbetstillfällen till ungdomar

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att avsätta 200 miljoner kronor till stöd för de församlingar som åtar sig att ordna sommarjobb för arbetslösa ungdomar och att uppdra åt kyrkostyrelsen att på lämpligt sätt fördela dessa medel.

Motion 2014:21 av Jerker Alsterlund, Underlätta för unga att komma in på arbetsmarknaden

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att avsätta 100 miljoner kronor av det nationella överskottet till att stimulera församlingar att skapa projektanställningar för unga människor.

Bakgrund

Tidigare behandling i kyrkomötet

Frågan om insatser mot arbetslöshet behandlades av 2005 års kyrkomöte. I motion 2005:25, *Diakonala insatser mot arbetslösheten*, var förslaget att uppdra åt kyrkostyrelsen att i samråd med Arbetsmarknadsverket, Försäkringskassan och Församlingsförbundet utforma en överenskommelse om samverkan i avsikt att underlätta rehabilitering av arbetslösa och långtidssjukskrivna genom möjligheter till arbets träning och praktikplatser inom kyrkan.

De nu föreliggande motionerna skiljer sig från 2005 års motion så till vida att i den tidigare motionen föreslogs att en överenskommelse skulle uppnås för en bestämd målgrupp och i nu föreliggande motioner föreslås det att *nationella medel* ska *anslås* till en bestämd målgrupp. I Kyrkolivsutskottets betänkande, KI 2005:9, föreslogs avslag på motionen. Utskottet ansåg att det fanns flera goda exempel på församlingars engagemang till stöd för arbetslösa och långtidssjukskrivna. Utskottet menade också att det redan fanns stora möjligheter för de församlingar som hade ett intresse av att göra en insats på området. Utskottet hänvisade till, det då verksamma, Svenska kyrkans arbetslivscentrum som hade till uppgift att utveckla samarbetet med arbetsmarknadens parter. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Nuläget i Svenska kyrkans församlingar

Svenska kyrkans församlingar har under många år tagit emot människor för arbets träning, rehabilitering, arbetspraktik, samhällstjänst eller sysselsättning. Det har varit en naturlig del av församlingens diakonala verksamhet och har ofta letts och bekostats med församlingens egna medel.

När det gäller arbetslöshetsfrågor har flera församlingar de senaste åren arbetat med metodutveckling av sitt arbete med människor som står långt från arbetsmarknaden, några av dem med stöd från Europeiska socialfonden (t.ex. Kirsebergs församling i Lunds stift som fått cirka 6 miljoner kronor, Katarina församling i Stockholms stift som fått cirka 10 miljoner kronor). Det kan sannolikt sägas att antalet församlingar som har verksamheter för människor i arbetslöshet ökar och att arbetssätten utvecklas.

De senaste åren har utvecklingen tagit ytterligare steg i möjligheten att driva eller stödja driften av arbetsintegrerande sociala företag. Några församlingar organiserar och samordnar idag sitt stöd till människor som befinner sig långt från arbetsmarknaden i ekonomiska eller ideella föreningar. Någon drivs självständigt av deltagarna i verksamheterna, andra av församlingarna själva.

Förändringar i statens arbetsmarknadsåtgärder 2006 samt etableringsreformen från 2010 har öppnat flera möjligheter till statligt finansierade uppdrag för församlingar som vill stödja arbetslösa att komma i arbete. Idag delfinansierar ett flertal av församlingarna dessa verksamheter med ersättningar från framförallt Arbetsförmedlingen, men också från Försäkringskassan, kommunerna, kriminalvården eller andra instanser.

Under hösten kommer kyrkokansliet att inventera församlingars stöd och verksamheter för människor i arbetslöshet – förekomst, innehåll, målgrupper och finansiering.

Av kyrkostyrelsens skrivelse *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2015–2017*, KsSkr 2014:1, framgår att det sedan länge finns flera etablerade lokala samarbeten mellan Arbetsförmedlingen och församlingar i syfte att stödja människor i arbetslöshet. Under perioden kommer ett nationellt projekt att genomföras i samarbete med Arbetsförmedlingen centralt. Syftet med projektet är att inspirera och stärka församlingarnas kompetens ytterligare inom området.

Riktat församlingsbidrag

Riktat församlingsbidrag från nationell nivå för att stödja specifika åtgärder på lokal nivå är inte någon ny idé. Kyrkomötet har till exempel tidigare beslutat om riktat församlingsbidrag på totalt 400 miljoner kronor (för vardera år 2011, 2012, 2013 och 2014). Bidragen kan rekvireras upp till två år efter aktuellt år vilket innebär att 2014 års bidrag kan rekvireras till utgången av 2016.

Bidragen för år 2011, 2012 och 2013 får *användas till åtgärder som leder till ökad samverkan mellan församlingar i syfte att uppnå bestående förändringar och verksamhetseffektivisering.*

2013 föreslog kyrkostyrelsen ett riktat församlingsbidrag på 100 miljoner kronor också för 2014 men menade att bidraget enbart skulle få användas till den grundläggande uppgiften med särskilt fokus på barn och unga. Budgetutskottet delade uppfattningen om vikten att ge barn och unga större plats och inflytande i kyrkan och såg positivt på att kyrkostyrelsen lyfte det starka diakonala behov som är kopplat just till barn och unga. Utskottet var dock tydligt med att de ville undvika att snäva in det riktade församlingsbidraget till ett enda ändamål. De konstaterade också att det var möjligt att använda det befintliga bidraget för åtgärder som är direkt kopplade till församlingens grundläggande uppgift med fokus på barn och unga. Det hela resulterade i att kyrkomötet beslutade om ett riktat församlingsbidrag på 100 miljoner kronor för 2014 men med ett förtydligande av ändamålsbeskrivningen.

Bidraget för 2014 ska som tidigare användas till *åtgärder som leder till ökad samverkan mellan församlingar i syfte att uppnå bestående förändringar*, men med tillägget, *varvid barn och ungas behov särskilt bör beaktas.*

Av de totalt 300 miljoner kronor som avsatts för riktat församlingsbidrag till och med år 2013 hade cirka 100 miljoner kronor av dem ännu inte fördelats på projekt vid utgången av år 2013 (se bilaga 3 till KsSkr 2014:2).

Synpunkter från De Ungas Kyrkomöte

Sedan flera år tillbaka arrangerar Svenska Kyrkans Unga De Ungas Kyrkomöte. Det är ett möte som gör det möjligt för barn och unga att berätta för kyrkomötet vad de tycker om några av de frågor som kyrkomötet ska behandla och fatta beslut om.

En av de motioner som De Ungas Kyrkomöte skrivit ett svar på till årets kyrkomöte är motion 2014:21, *Underlätta för unga att komma in på arbetsmarknaden*. De föreslår att kyrkomötet ska avslå motionen. De skriver i sitt motionssvar att de jobb som skapas i kyrkan behöver vara givande för individens utveckling likväl som något att skriva på ett CV. Det framgår också att de anser att det finns en risk i att ge så pass korta anställningar och ser hellre längre anställningar som är av en karaktär som också är till värde för församlingen. De Ungas Kyrkomöte hänvisar i sitt svar till motionen 2014:92, *Nationellt program för praktik för unga*, som de hellre skulle se förverkligad.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motionerna 2014:1 och 2014:21.

Utskottet anser att frågan om ungdomars arbetslöshet och ungdomars möjligheter att komma in på arbetsmarknaden är en viktig fråga och delar intentionerna i motionerna. Ungdomsarbetslösheten är ett växande problem som bland annat hotar välfärd och medför utanförskap. Utskottet konstaterar att det ofta är en naturlig del i församlingars diakonala verksamhet att ta emot människor som till exempel behöver sysselsättning. Många gånger finns det etablerade lokala samarbeten i olika former mellan Arbetsförmedlingen, kommunen och församlingen i syfte att stödja arbetslösa. Utskottet har noterat från kyrkostyrelsens skrivelse *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2015-2017*, KsSkr 2014:1, att det under perioden kommer att genomföras ett nationellt projekt i samarbete med Arbetsförmedlingen centralt. Syftet med projektet är att inspirera och stärka församlingarnas kompetens ytterligare för att stödja människor i arbetslöshet.

Utskottet anser att den nationella nivåns stöd inom detta område bör inriktas på att förse stift och församlingar med väl anpassade modeller för hur arbetet med arbetslösa ungdomar lämpligast kan bedrivas lokalt utifrån de egna förutsättningarna.

Utskottet har i sitt övervägande också tagit intryck av att De Ungas Kyrkomöte föreslår avslag på motion 2014:21, *Underlätta för unga att komma in på arbetsmarknaden*.

Mot bakgrund av detta föreslår utskottet att motionerna 2014:1 och 2014:21 ska avslås.

Uppsala den 26 september 2014

På Budgetutskottets vägnar

Bertil Olsson, ordförande

Malin Åkesson, sekreterare

Beslutande: Bertil Olsson, ordförande, Iréne Pierazzi, Solveig Hallin, Peter Egardt, Leif Nilsson, Monica Lago, Marie Wojdtkow, Bertil Persson, Lars T Gåreberg, Leif Nordlander, Christer Björk, Bengt Kjellgren, Carl-Eric Gabrielsson, Gerd Gullberg Johnson och Jenny Nilsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Roger Sjöberg, Birger Wernersson, Christina Meltin Westerlund, Anita Engström, Marie Rydén Davoust, Mikael Grenstedt, Ann-Britt Åsebol, Mats Nilsson, Märta Stierna, David Lång, Roger Hedlund, Helén Lindbäck, Terence Honglo och Hildegard Jarskog.

Biskop Martin Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

För att förstärka genomförandet av vad som anförts i utskottets övervägande föreslås att 100 miljoner kronor anslås från 2013 års överskott som riktat församlingsbidrag via stift.

Kyrkostyrelsen får utfärda regler för genomförandet.

Carl-Eric Gabrielsson och Gerd Gullberg Johnson

Kyrkomötet Budgetutskottets betänkande 2014:5

Nationellt program för praktik för unga

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:92. Motionärerna föreslår att kyrkomötet ska uppdra till kyrkostyrelsen att skapa förutsättningar för ungdomars fortsatta engagemang i församlingsarbetet genom ett nationellt program för ungdomspraktik.

Budgetutskottet ser den stora betydelsen av ett nationellt program för praktik för unga. Budgetutskottet konstaterar också att det föreligger ett utredningsbehov av hur förutsättningarna för hur ett sådant program på bästa sätt kan organiseras, genomföras och finansieras.

Budgetutskottet föreslår kyrkomötet dels att avslå motion 2014:92, dels att ge ett uppdrag till kyrkostyrelsen i enlighet med utskottets punkt 4 nedan.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:92 punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:92 punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:92 punkt 3.
4. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2014:92 ge kyrkostyrelsen i uppdrag att utreda förutsättningarna för hur ett nationellt program för praktik för unga på bästa sätt kan organiseras, genomföras och finansieras samt återkomma till kyrkomötet 2016 med resultatet av utredningen.

Motionens förslag

Motion 2014:92 av Marie Rydén Davoust m.fl., Nationellt program för praktik för unga

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att skapa förutsättningar för ungdomars fortsatta engagemang i församlingsarbetet genom ett nationellt program för ungdomspraktik.
2. Kyrkomötet beslutar att programmet samordnas nationellt och utvecklas tillsammans med stift, församlingar och utbildningsinstituten samt barn- och ungdomsorganisationer inom kyrkan.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdraget återrapporteras 2016.

Yttrande från andra utskott

Kyrkolivsutskottet har yttrat sig över motion 2014:92 i Kl 2014:2y, *bilaga 1*.

Bakgrund

Tidigare insatser

Sedan 1968 har det i varierande former funnits ett nationellt program som gett unga människor möjlighet att få göra praktik i en församling under ett år. Programmet har bedrivits av Svenska kyrkan och Svenska Kyrkans Unga. När programmet startade var namnet *Diakonala året* för att vid dess slut heta *Volontäråret*. Kyrkostyrelsen beslutade 2012 om att avsluta *Volontäråret* som nationellt program och att ett nytt nationellt pilotprojekt för unga medarbetare skulle startas.

Pilotprojektet som ersatte *Volontäråret* fick senare namnet *Puls – projektarbete av unga för lärande i Svenska kyrkan* och togs fram i samarbete mellan Svenska kyrkan och Svenska Kyrkans Unga. Utgångspunkten för *Puls* var att det behövdes nya arenor i Svenska kyrkan där unga människor kunde öva på och fördjupa medarbetarskap i Svenska kyrkan och därmed bidra till framtidens kyrka.

Målgruppen för projektet var unga vuxna som redan fanns i kyrkans sammanhang och på olika sätt redan var medarbetare i församlingens verksamhet. *Puls* skulle erbjuda unga vuxna församlingspraktik inom ramen för en tio månaders folkhögskoleutbildning som även skulle ha gett deltagarna möjlighet att ansöka om studiemedel. Utbildningens fokusområden var Svenska kyrkan som aktör i lokalsamhället, medarbetarskap, projektmetodik, idealitetsfrågor och den egna tron. Genom projektarbete skulle den studerande utveckla ett önskat verksamhetsområde i församlingen och det skulle ske i samverkan med andra samhällsaktörer.

Trots ett stort förberedelse- och förankringsarbete var det svårt att genomföra projektet. Projektet var tänkt att pågå till 2016 men avslutades 2014 eftersom endast två stift och fem församlingar tackat ja till att delta. Av projektets slutrapport *Får unga plats i Svenska kyrkan?* framgår bland annat att de stift och församlingar som valde att inte delta ansåg att det krävdes för stora insatser, såväl ekonomiskt som personalmässigt.

Pågående insatser

Sedan hösten 2013 pågår det treåriga projektet *Projekt 13+* på Svenska kyrkans nationella nivå. Uppgiften är att förstärka det kontinuerliga och långsiktiga utvecklingsarbetet som gäller mötet med konfirmanden men även tonåringen som väljer att inte konfirmeras. I uppdraget ingår att samordna och stödja stiftens i arbetet med konfirmandfrågor, utveckla metoder och arbetssätt samt fördjupa reflektionen kring kyrkans dialog och möte med tonåringen i allmänhet och ungdomar som väljer att inte konfirmeras i synnerhet.

Projekt 13+ vill stimulera till omvärldsanalys för att se vilka mötesplatser det finns där kyrka och unga kan mötas, samt lyfta frågan om kyrkan vågar ta de unga på allvar och ge dem förtroende att vara med och forma den kyrka som de själva skulle vilja engagera sig i eller finnas kvar som medlemmar i. En stor ungdomsrörelse idag inom Svenska kyrkan är de ledarutbildningar som sker både på församlings- och stiftsnivå. I dessa utbildningar ges unga en möjlighet att växa, lära och utvecklas.

Programmet *ungresurs.nu – Volontärår i Svenska kyrkan* är en utveckling av det tidigare *Volontäråret* och genomförs som en folkhögskolekurs i samverkan mellan Svenska Kyrkans Unga i Göteborgs och Lunds stift samt Helsingfors folkhögskola. Programmet erbjuds deltagare från hela landet och arbetsplatser/församlingar finns främst i Göteborgs stift. Till hösten 2014 är 19 volontärer antagna till programmet.

Av kyrkostyrelsens skrivelse *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2015–2017*, KsSkr 2014:1, framgår det att unga vuxna är en

grupp som ofta glöms bort och som ibland faller utanför de målgruppsanpassade verksamheter som finns inom Svenska kyrkan. Eftersom det finns kompetens, vilja till ideellt engagemang och en stor nyfikenhet inom denna grupp så avser kyrkostyrelsen att utveckla arbetssätt som synliggör och underlättar möjligheterna att följa unga medlemmar som byter bostadsort. Av skrivelsen framgår också att unga vuxna kan fångas upp på de större högskoleorterna i det arbete som bedrivs genom kyrkans högskolearbete, men att för den som inte är student kan en inbjudan eller ett välkomstbrev från en församling betyda mycket.

Genom de undersökningar som görs av kyrkokansliet har man kunnat identifiera att bland annat unga vuxna gärna engagerar sig i kyrkans verksamhet som ideella. De vill dock ha uppgifter som de upplever som är på riktigt och gärna inom kyrkans sociala arbete.

Synpunkter från De Ungas Kyrkomöte

Sedan flera år tillbaka arrangerar Svenska Kyrkans Unga De Ungas Kyrkomöte. Det är ett möte som gör det möjligt för barn och unga att berätta för kyrkomötet vad de tycker om några av de frågor som kyrkomötet ska behandla och fatta beslut om.

Av motionssvar från De Ungas Kyrkomöte framgår att de är positiva till den motion som behandlas i detta betänkande. De poängterar i sitt svar att det är viktigt för unga att få möjligheten att växa, utmanas och utvecklas i kyrkliga sammanhang. *Volontäråret* som tidigare fanns utgjorde en bra grund för detta och har, liksom *Ungresurs.nu* gör idag, satt spår hos många unga som tagit del av det konceptet. Det är därför viktigt att använda sig av alla lärdomar från *Volontäråret* och projektet *Puls*. Enligt De Ungas Kyrkomöte går det utifrån detta att hitta en bra ingång för unga att bli en del i församlingsarbetet. De menar också att det är viktigt att det som utformas blir en meriterande erfarenhet för fortsatt engagemang inom kyrkan.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:92.
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2014:92 ge kyrkostyrelsen i uppdrag att utreda förutsättningarna för hur ett nationellt program för praktik för unga på bästa sätt kan organiseras, genomföras och finansieras samt återkomma till kyrkomötet 2016 med resultatet av utredningen.

Utskottet delar motionärernas uppfattning om att ett nationellt program för praktik för unga skulle vara en viktig satsning för att skapa förutsättningar för unga vuxna att kunna se sitt engagemang i ett större sammanhang än den egna församlingen. Utskottet delar vidare uppfattningen att ett nationellt program för praktik för unga är viktigt för att ge församlingar och stift förutsättningar för att ta emot praktikanter från andra orter.

Utskottet har noterat att De Ungas Kyrkomöte är positiva till motionen och att de poängterar att det är viktigt för unga att få möjlighet att växa, utmanas och utvecklas i kyrkliga sammanhang. Utskottet fäster vikt vid att De Ungas Kyrkomöte anser att detta skulle vara ett bra sätt för att hitta en ingång för unga att bli en del i församlingsarbetet. Utskottet delar uppfattningen om att det också är viktigt att ta till vara på erfarenheter från *Volontäråret*, *Puls* och *Ungresurs.nu*.

Utskottet har även tagit del av yttrande som inkommit från Kyrkolivsutskottet där det framgår att de precis som Budgetutskottet ställer sig positiva till motionen i fråga.

Utskottet menar dock att det initialt bör genomföras en inventering av vilka liknande insatser som företas i församlingar i nuläget, analysera utfallet och utreda möjligheterna till hur ett nationellt program för praktik för unga som samordnas nationellt och utvecklas tillsammans med stift, församlingar och Svenska kyrkans utbildningsinstitut samt barn- och ungdomsorganisationer inom kyrkan skulle kunna se ut. Utskottet menar också att Svenska kyrkan i utlandet kan vara en del i detta arbete.

Mot bakgrund av det förarbete som behöver utföras föreslår utskottet att motion 2014:92 avslås.

Med anledning av motion 2014:92 föreslår utskottet att kyrkomötet ger ett uppdrag till kyrkostyrelsen att utreda förutsättningarna för hur ett nationellt program för praktik för unga på bästa sätt kan organiseras, genomföras och finansieras samt återkomma till kyrkomötet 2016 med resultatet av utredningen.

Uppsala den 26 september 2014

På Budgetutskottets vägnar

Bertil Olsson, ordförande

Malin Åkesson, sekreterare

Beslutande: Bertil Olsson, ordförande, Iréne Pierazzi, Solveig Hallin, Peter Egardt, Leif Nilsson, Monica Lago, Marie Wojdkow, Bertil Persson, Lars T Gåreberg, Leif Nordlander, Christer Björk, Bengt Kjellgren, Carl-Eric Gabrielsson, Gerd Gullberg Johnson och Jenny Nilsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Roger Sjöberg, Birger Wernersson, Christina Meltin Westerlund, Anita Engström, Marie Rydén Davoust, Mikael Grenstedt, Ann-Britt Åsebol, Mats Nilsson, Märta Stierna, David Lång, Roger Hedlund, Helén Lindbäck, Terence Hongslo och Hildegard Jarskog.

Biskop Martin Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Nationellt program för praktik för unga

Till Budgetutskottet

Kyrkolivsutskottets yttrande över motion 2014:92.

Utskottet vill lyfta fram det som sagts i De Ungas Kyrkomöte. De unga själva poängterar vikten av att få möjlighet att växa, utmanas och utvecklas i kyrkliga sammanhang. Att det finns meningsfulla uppgifter där den unges specifika kompetens tas tillvara. Utskottet konstaterar att de är en bortglömd resurs idag, vilket också uttrycks i Verksamhet och ekonomi för 2015–2017.

Utskottet anser att frågan om att skapa förutsättningar och möjligheter för unga människor att pröva medarbetarskap i Svenska kyrkan är en angelägen fråga. Ett program för unga vuxna där det ingår praktik vore därför meningsfullt, både för den som är ung och för Svenska kyrkan. Det är värdefullt med strukturerade nationella program där unga från olika kyrkliga traditioner och platser i Sverige får mötas inom ramen för en gemensam erfarenhet. Svenska Kyrkans Unga menar att det program som utformas måste betraktas som en meriterande erfarenhet för fortsatt engagemang och uppdrag inom kyrkan, kanske även rekryterande för antagning till kyrklig tjänst.

Det är viktigt att de erfarenheter som redan finns från t ex *Volontäråret*, *Ung Resurs*, *Ung i den världsvida kyrkan* samt *Puls*, Projektarbete av unga för lärande i Svenska kyrkan, tas tillvara när dessa förutsättningar skapas.

Utskottet vill ta tillfället i akt att betona skillnaden i de tre motioner om unga vuxna som Budgetutskottet hanterar i år. Motion 1 och 21 har en mer diakonal prägel där Svenska kyrkan uppmanas att skapa arbetstillfällen för unga människor som står utanför arbetsmarknaden, medan motion 92 främst framhåller unga människor som en resurs för Svenska kyrkan, där unga förutom den egna utvecklingen förväntas bidra till inspiration, lärande och förnyelse i den miljö dit de kommer. De Ungas Kyrkomöte vill hellre se ett nationellt program med praktik för unga förverkligat än det förslag som finns i t.ex. motion 21. Utskottet stödjer denna prioritering.

Då det är svårt för flera församlingar att avsätta medel för att ta emot en ung människa inom ramen för program som nämns ovan, bör budgetutskottet överväga möjligheten att avsätta medel ur det nationella överskottet. Detta så det blir möjligt för de församlingar som vill ta emot en ung människa, men inte har ekonomisk möjlighet, att göra det.

Utskottet förespråkar precis som Svenska Kyrkans Unga ett bifall till motion 92 i sin helhet.

Uppsala den 24 september 2014

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsén, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Marie Nielsén, ordförande, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Sofia Rosenquist, Niklas Grahm, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Lars-Erik Edlund, Elisabeth Rydström, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Monica Lindell Rylén, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Jan Sahlin, Nasrin Sjögren, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Niklas Larsson, Margareta Larsson, Runar Filper, Ylva Wahlström och Karin Janfalk.

Biskoparna Jan-Olof Johansson och Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkorättsutskottets betänkanden
Kr 2014:1–6

Kyrkorättsutskottets betänkanden

- Kr 2014:1 Arvodesorgan för den nationella nivån och övriga ändringar i kyrkoordningen m.m.
- Kr 2014:2 Rikstäckande verksamhet
- Kr 2014:3 Svenska kyrkans kulturarvsarbete
- Kr 2014:4 Klimatmål för den nationella nivån m.m.
- Kr 2014:5 Bekännelseskriterierna till kyrkomötets ledamöter
- Kr 2014:6 Angående lagen om Svenska kyrkan

Kyrkomötet Kyrkorättsutskottets betänkande 2014:1

Arvodesorgan för den nationella nivån och övriga ändringar i kyrkoordningen m.m.

Sammanfattning

I betänkandet behandlas kyrkostyrelsens skrivelse *Ändringar i kyrkoordningen m.m.*, KsSkr 2014:3, avsnitt fem, om tillsättande av ett arvodesorgan på Svenska kyrkans nationella nivå, avsnitt sju, om övriga ändringar och rättelser, samt motion 2014:50, om antalet ledamöter i Svenska kyrkans arvodesnämnd.

I avsnitt fem i kyrkostyrelsens skrivelse föreslås ett tillsättande av det arvodesorgan för Svenska kyrkans nationella nivå som 2012 års kyrkomöte beslutade om inrättandet av. I motion 2014:50 föreslås att antalet ledamöter i arvodesorganet ska uppgå till högst fem, varav en ordförande. Utskottets förslag skiljer sig delvis från kyrkostyrelsens. Utskottet menar att ett lämpligt namn för arvodesorganet är Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån. Vidare föreslår utskottet att motion 2014:50 ska avslås, men att ledamotsantalet i arvodesnämnden ska utökas jämfört med kyrkostyrelsens förslag och uppgå till ett fast, udda antal. Utskottet föreslår därför, med anledning av motionen, att antalet ledamöter i arvodesnämnden ska uppgå till fem, varav en ordförande.

I avsnitt sju i kyrkostyrelsens skrivelse föreslås en rad ändringar och rättelser i kyrkoordningen. Även här skiljer sig utskottets förslag något från kyrkostyrelsens.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Innehåll

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut.....	3
Skrivelsens förslag	3
Motionens förslag.....	3
Arvodesorgan på den nationella nivå.....	4
Gällande ordning	4
Exempel från andra verksamheter	4
Uppdraget	5
Skrivelsen	6
Motionen.....	7
Övriga ändringar och rättelser	7
Utskottets överväganden	10
Arvodesorgan för den nationella nivå.....	10
Övriga ändringar i kyrkoordningen	11
Särskild mening	12
Bilaga 1 Ändringar i kyrkoordningen.....	13
Bilaga 2 Ändring i kyrkoordningen	19
Bilaga 3 Ändringar i Arbetsordning för kyrkomötet	20
Bilaga 4 Ändringar i Ersättningsstadga.....	21
Bilaga 5 Instruktion för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivå	22

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kr 2014:1

1. Kyrkomötet beslutar att anta utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen (SvKB 1999:1) enligt bilaga 1.
2. Kyrkomötet beslutar att anta utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen (SvKB 1999:1) enligt bilaga 2.
3. Kyrkomötet beslutar att anta utskottets förslag till ändringar i Arbetsordning för kyrkomötet (SvKB 1999:3) enligt bilaga 3.
4. Kyrkomötet beslutar att anta utskottets förslag till ändringar i Ersättningsstadga (SvKB 2012:17) enligt bilaga 4.
5. Kyrkomötet beslutar att anta utskottets förslag till Instruktion för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån enligt bilaga 5.
6. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:50.
7. Kyrkomötet beslutar med anledning av motion 2014:50 att 2 § i instruktionen för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån ska ha lydelse enligt *bilaga 5*.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2014:3, Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt 5, Tillsättande av ett arvodesorgan på Svenska kyrkans nationella nivå

1. Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen (SvKB 1999:1) att det ska införas en ny paragraf, 10 kap. 11 §, av följande lydelse.
2. Kyrkomötet beslutar i fråga om Arbetsordning för kyrkomötet (SvKB 1999:3) att 4 kap. 13 § och 7 kap. 1 § ska ha följande lydelse.
3. Kyrkomötet beslutar i fråga om Ersättningsstadga (SvKB 2012:17) att 4–5 och 9 §§ ska ha följande lydelse.
4. Kyrkomötet beslutar att Instruktion för Svenska kyrkans arvodesnämnd ska ha följande lydelse.

Kyrkostyrelsens skrivelse 2014:3, Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt 7, Övriga ändringar och rättelser

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen (SvKB 1999:1)

dels att 24 kap. 7 § ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 24 kap. 7 § ska utgå, samt

dels att 7 kap. 4 §, 8 kap. 8 §, 17 kap. 2 §, 32 kap. 10 §, 33 kap. 4 och 9 §§, 38 kap. 75 och 82 §§, 40 kap. 2 §, 42 kap. 2 §, 48 kap. 2–4 §§ och 54 kap. 2 § ska ha följande lydelse.

Motionens förslag

Motion 2014:50 av Bertil Persson

Kyrkomötet beslutar att 2 § i instruktionen för Svenska kyrkans arvodesnämnd ska lyda: ”Arvodesnämnden ska bestå av en ordförande och högst fyra övriga ledamöter”.

Arvodesorgan på den nationella nivån

Gällande ordning

Arvoden för kyrkomötets ledamöter samt för de övriga förtroendevalda som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen regleras i en ersättningsstadga (Kyrkomötets beslut (2012:17) om Ersättningsstadga). Enligt stadgan kan arvode utgå som sammanträdesarvode och som ett fast årsarvode. Vidare regleras i stadgan ersättning för förlorad arbetsförtjänst, reseförmåner samt ersättning för barn tillsyn.

På den nationella nivån finns för närvarande tre nämnder som prövar frågor som rör Svenska kyrkan som helhet: Svenska kyrkans överklagandenämnd, Svenska kyrkans valprövningsnämnd och Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar (se 10 kap. 8–10 §§ samt 14–16 kap. i kyrkoordningen). Vidare finns Läronämnden, som ska yttra sig innan kyrkomötet beslutar i ärenden som gäller bl.a. grundläggande bestämmelser om Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära (se 11 kap. 16–17 §§).

Exempel från andra verksamheter

Trossamfund och ideella sammanslutningar

För Riksföreningen Pingst – fria församlingar i samverkan, är det Rådslaget som är det högsta beslutande organet. Rådslaget är ett årsmöte för föreningen dit församlingarna som ingår sänder ombud. Inga arvoden utgår till ombuden. Församlingarna betalar en rådslagsavgift för sitt ombuds deltagande i Rådslaget. Inte heller för styrelsen för Pingst utgår några arvoden.

För deltagare i Ekumeniakyrkans årliga kyrkokonferens utgår inte heller några arvoden, utan även här är det i stället fråga om en konferensavgift som betalas antingen av församlingen eller av ombuden själva. Det finns ett system för ett slags avgiftsutjämning, där de som anmäler sig till konferensen kan välja att betala lite extra som sedan kan fördelas till de ombud/församlingar som inte har råd med hela konferensavgiften. Inte heller för Ekumeniakyrkans kyrkostyrelse utgår några arvoden. Däremot har man nyligen beslutat om möjlighet för styrelsens ledamöter att få ersättning för förlorad arbetsinkomst, något som man inte tror kommer att utnyttjas i någon större utsträckning.

Det är Svenska Röda korsets riksstämma som, efter förslag från valberedningen, beslutar om arvoden för Svenska Röda korsets styrelseordförande. Till övriga styrelseledamöter och revisorer utgår ersättning för inkomstbortfall. Till riksstämmans ombud utgår inga arvoden. Viss reseersättning kan utgå för resor till och från riksstämman, men det betalas i så fall av den lokala kretsen.

Arvoden och ersättningar för förtroendevalda i Rädda Barnens styrelse fastslås av styrelsen själv. Till riksmötets ombud utgår inga arvoden, men däremot ersättning för resa, kost och logi under riksmötet.

Fackliga organisationer

Inom fackförbundet Vision finns det ingen enhetlighet rörande arvoden till förtroendevalda. Avdelningarna och klubbarna är egna juridiska personer som själva beslutar om ev. arvoden. Däremot har det beslutats om att rekommendationer om arvoden och ersättningar ska göras från centralt håll.

Landsorganisationen (LO) har ett uppdragsreglemente för traktamenten och måltidsavdrag gällande kongressens ombud. Vidare föreslår de kongressvalda revisorerna och LO:s ekonomichef (inalles fyra personer) kongressens övriga ersättningar, bl.a. ersättning för förlorad arbetsinkomst samt arvoden till kongressens presidium.

Sveriges universitetslärareförbund (SULF) har en arvodesnämnd som regleras i SULF:s stadgar. Nämnden består av tre personer, varav en ordförande. Nämndens ledamöter utses av förbundets kongress. Förbundsdirektören är nämndens sekreterare.

Kr 2014:1

Kommuner

På den kommunala sidan ser det olika ut från kommun till kommun. I de kommuner där man har valt att inrätta en arvodesnämnd för att bl.a. bereda arvodesfrågor verkar dessa vanligtvis bestå av tre ledamöter, varav en är ordförande. I vissa fall är ytterligare en av ledamöterna vice ordförande (se t.ex. reglementet för arvodesnämnden i Kungälv kommun).

Riksdagen

Till riksdagsledamöter och statsråd betalas arvoden ut månadsvis till ett belopp som fastställs av Riksdagens arvodesnämnd respektive Statsrådsarvodesnämnden. Till riksdagens ombudsmän och riksrevisorerna betalas lön ut månadsvis till ett belopp som bestäms av Nämnden för lön till riksdagens ombudsmän och riksrevisorerna. Dessa nämnder består av tre ledamöter, varav en ordförande. Nämndernas ledamöter utses av riksdagsstyrelsen (Riksdagens arvodesnämnd) samt av riksdagen (Statsrådsarvodesnämnden och Nämnden för lön till riksdagens ombudsmän och riksrevisorerna).

När Riksdagens arvodesnämnd tillkom uttalades bl.a. följande om nämndens ledamöter: "Det är uppenbart att uppdraget är grannliga och ställer stora krav på ledamöterna. Dessa måste därför ha stor integritet, betydande erfarenhet av samhällslivet och goda insikter i lönebildningen i Sverige." (se Konstitutionsutskottets betänkande *Statsrådets och ledamöternas arvoden* 1993/94:KU11, bilaga 2: PM från Riksdagens Förvaltningskontor den 17 november 1993).

Uppdraget

I Kyrkorättsutskottets betänkande *Modernisering av ersättningsstadgan* (Kr 2010:5) ansåg utskottet att kyrkomötets presidium borde överväga att inrätta ett särskilt organ för att besluta om ersättningar för förtroendevalda på Svenska kyrkans nationella nivå.

I presidiets skrivelse *Ny ersättningsstadga* (PSkr 2012:1) anförde kyrkomötets presidium bl.a. följande.

Det finns anledning att regelbundet se över samtliga arvoden. Kyrkomötets presidium anser att det bör göras av ett fristående organ och föreslår därför att kyrkomötet ska besluta att inrätta ett särskilt organ som inför varje mandatperiod ska se över arvoden.

I Kyrkorättsutskottets betänkande *Ny ersättningsstadga* (Kr 2012:1) anförde utskottet bl.a. följande.

Kyrkorättsutskottet påtalade under 2010 års kyrkomöte att det rått oklarhet om formerna för beslut om ersättningar. Utskottet ansåg därför att det bör övervägas om ett särskilt organ bör inrättas för uppgiften. Kyrkomötets presidium anser att det finns anledning att regelbundet se över samtliga arvoden och föreslår att kyrkomötet inrättar ett särskilt organ som inför varje mandatperiod ska se över arvoden. Kyrkorättsutskottet finner den föreslagna modellen lämplig. Det är en fördel att ha ett fristående organ som ansvarar för samtliga arvodesfrågor rörande de

uppdrag som regleras i ersättningsstadgan. Kyrkorättsutskottet tillstyrker förslaget.

Kyrkomötet beslutade i enlighet med presidiets förslag.

Skrivelsen

Om arvodesorganets uppgifter och uppbyggnad

I sin skrivelse *Ändringar i kyrkoordningen m.m.* (KsSkr 2014:3) menar kyrkostyrelsen att arvodesorganet bör ha att besluta om det belopp som sammanträdesarvudet ska uppgå till avseende förtroendevalda på den nationella nivån. Beloppet ska kunna vara olika för förtroendevalda i kyrkomötet jämfört med de organ som utses av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen.

Kyrkostyrelsen menar dock att arvodesorganet inte bör besluta om sammanträdesarvudet avseende de egna ledamöterna, de fasta årliga arvoden till vissa utpekade funktioner, ersättning för förlorad arbetsförtjänst, reseförmåner, samt ersättning för barntillsyn. Dessa bör även fortsättningsvis regleras i ersättningsstadgan.

Kyrkostyrelsen föreslår att arvodesorganets ledamöter bör utses av kyrkomötet, i likhet med vad som annars gäller för de tre nämnder på den nationella nivån som prövar frågor som rör Svenska kyrkan som helhet.¹ Ärendet bör lämpligen beredas av kyrkomötets valberedning, i likhet med övriga val som ska förrättas av kyrkomötet (se 11 kap. 11 § i kyrkoordningen).

Vidare föreslår kyrkostyrelsen att arvodesorganet ska bestå av en ordförande och två övriga ledamöter, i likhet med de tre nämnder för arvoden och löner som är myndigheter under riksdagen. Ledamöternas arvode bör beslutas av kyrkomötets presidium och inte av arvodesorganet självt. Ordförandens fasta årliga arvode bör regleras i ersättningsstadgan, i likhet med vad som gäller för de ovan nämnda nämnderna på den nationella nivån. Kyrkostyrelsen menar att en lämplig nivå för ordförandens fasta arvode är 12,5 procent av ett basbelopp. Detta är lägre än för ordförandena i de tre nämnder på den nationella nivån som nämns ovan, men kyrkostyrelsen menar att arvodesnämndens uppgift i och för sig är grannläga men mer begränsad än vad uppgifterna som ligger på de tre befintliga nämnderna är.

Arvodesorganets mandatperiod föreslås vara fyra år och överensstämma med de övriga nämndernas. Kyrkostyrelsen menar dock att det krävs en särreglering för organets första period, som föreslås sträcka sig fr.o.m. den 1 januari 2016 t.o.m. den 31 december 2017. På så vis kan arvodesorganet även denna första gång besluta om arvoden för det kommande kyrkomötets ledamöter och inte för det kyrkomöte som har utsett ledamöterna i fråga.

Närmare reglering av arvodesorganet

Vad gäller den närmare regleringen av arvodesorganet konstaterar kyrkostyrelsen att de tre nämnder som idag finns på den nationella nivån och som prövar frågor som rör Svenska kyrkan som helhet har var sitt kapitel i kyrkoordningen. Även om det vore det mest logiska att även det nya arvodesorganet regleras genom ett eget kapitel i kyrkoordningen menar kyrkostyrelsen att detta av praktiska skäl inte enkelt låter sig göras. Kyrkostyrelsen föreslår i stället en ordning med en portalparagraf gällande arvodesorganet i kyrkoordningen. Paragrafen föreslår kyrkostyrelsen ska läggas sist

¹ Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, Svenska kyrkans valprovsnämnd och Svenska kyrkans överklagandenämnd.

i 10 kap. i kyrkoordningen och i sin tur hänvisa till en instruktion med närmare regler om arvodesorganet.

Instruktionen bör enligt kyrkostyrelsen utfärdas i form av en Svenska kyrkans bestämmelser (SvKB) och innehålla motsvarande kyrkoordningsbestämmelser som finns för de tre nämnder på den nationella nivån som nämns ovan. Detta innebär bestämmelser avseende organets uppgift, sammansättning, hur val sker, vem som får fatta beslut, möjlighet till arbetsordning och överklagande av organets beslut.

Kyrkostyrelsen menar vidare att det behövs en reglering av vilket utskott i kyrkomötet som hanterar en ev. verksamhetsberättelse för organet. Det finns inga krav på att nämnderna på den nationella nivån avger sådana verksamhetsberättelser, men om de ändå väljer att göra detta, så bör det vara reglerat vilket utskott i kyrkomötet som hanterar vilken nämnds verksamhetsberättelse. Kyrkostyrelsen föreslår att Kyrkorättsutskottet hanterar organets verksamhetsberättelse, om organet väljer att avge en sådan. Detta föreslås framgå genom ett tillägg i kyrkomötets beslut (1999:3) om Arbetsordning för kyrkomötet.

Vidare föreslår kyrkostyrelsen ändringar i kyrkomötets beslut (2012:17) om Ersättningsstadga, så att det där framgår att ett arvodesorgan ska fastställa sammanträdesarvoden för kyrkomötet samt för alla övriga förtroendevalda som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen. Detta ska dock inte gälla arvodesorganets ledamöter, vars arvoden fastställs av kyrkomötets presidium. Vidare bör det fasta arvode som föreslås utgå till arvodesorganets ordförande framgå av Ersättningsstadgan.

Arvodesorganets namn

Kyrkostyrelsen föreslår att arvodesorganet ska få namnet Svenska kyrkans arvodesnämnd.

Motionen

I motion 2014:50 föreslås att kyrkomötet beslutar att 2 § i instruktionen för Svenska kyrkans arvodesnämnd ska lyda: "Arvodesnämnden ska bestå av en ordförande och högst fyra övriga ledamöter".

Motionären menar att kyrkostyrelsens förslag på tre ledamöter i arvodesnämnden skulle kunna leda till att exempelvis de tre största nomineringsgrupperna skulle kunna nominera ledamöter till arvodesnämnden medan övriga grupper skulle stå utanför. Motionären menar att nämnden ska bestå av en ordförande och högst fyra övriga ledamöter och att det sedan får ankomma på kyrkomötet att utifrån nomineringsgruppernas storlek besluta om de tre, fyra eller fem största nomineringsgrupperna ska vara representerade i nämnden.

Motionären efterlyser vidare en jämförelse med hur arvodena bestäms i exempelvis fackliga organisationer och ideella sammanslutningar.

Övriga ändringar och rättelser

Skrivelsen

Upphävande av 24 kap. 7 § i kyrkoordningen

Bestämmelsen i 24 kap. 7 § i kyrkoordningen klargör, genom en hänvisning till 42 kap. 9 § i kyrkoordningen, att även den som inte tillhörde Svenska kyrkan i vissa fall får begravas enligt Svenska kyrkans ordning. Hänvisningen till 42 kap. 9 § är emellertid felaktig till följd av att bestämmelsen i 42 kap. 9 § i kyrkoordningen fått en ändrad lydelse genom beslut av 2012 års kyrkomöte (KsSkr 2012:5). Innebörden

av 24 kap. 7 § framgår dock redan av 24 kap. 1 a § 2 st. Kyrkostyrelsen föreslår därför dels att 24 kap. 7 § upphävs, dels att rubriken närmast före 24 kap. 7 § utgår.

Ändringar i 7 kap. 4 §, 33 kap. 4 § samt 38 kap. 75 och 82 §§ i kyrkoordningen

Bestämmelsen i 38 kap. 16 a § i kyrkoordningen, enligt vilken stiftsfullmäktige hade möjlighet att besluta om inskränkt valbarhet vid val till stiftsfullmäktige, upphävdes genom kyrkomötets beslut 2013 (motion 2013:40, betänkande O 2013:4, SvKB 2013:6). Eftersom bestämmelsen upphört krävs följdändringar i de kyrkoordningsbestämmelser som hänvisar till bestämmelsen om inskränkt valbarhet vid stiftsfullmäktigeval, nämligen 7 kap. 4 §, 33 kap. 4 §, samt 38 kap. 75 och 82 §§ i kyrkoordningen. Kyrkostyrelsen föreslår att nämnda bestämmelser ändras på så sätt att hänvisningarna till 38 kap. 16 a § utgår.

Ändringar i 8 kap. 8 § i kyrkoordningen

Bestämmelsen i 8 kap. 8 § i kyrkoordningen handlar om den behörighetsprövning som Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar ska göra avseende de kandidater som erhållit röster i det nomineringsval som föregår ett biskopsval. Enligt bestämmelsens ordalydelse görs inget undantag för kandidater som redan är vigda till biskopar, vilket med en strikt tolkning av bestämmelsen innebär att en biskop som kandiderar i ett biskopsval, måste behörighetsprövas på nytt. Det är enligt kyrkostyrelsen inte en tillfredsställande ordning och kyrkostyrelsen föreslår därför att bestämmelsen förtydligas genom ett tillägg som klargör att den som redan är vigd till biskop inte ska behörighetsförklaras. I bestämmelsens andra stycke anges att röster i valet bara får avges på dem som Ansvarsnämnden förklarat behöriga att biskopsvigas. I likhet med den föreslagna ändringen av bestämmelsens första stycke, föreslår kyrkostyrelsen att andra stycket ändras på så sätt att röster får avges, inte bara på dem som Ansvarsnämnden förklarat behöriga att biskopsvigas, utan även på de kandidater som redan är vigda till biskopar.

Ändringar i 17 kap. 2 § i kyrkoordningen

Före den 1 januari 2014 fanns bestämmelser om vilka som får ta del av de kyrkliga handlingarna konfirmation, vigsel och begravning under avdelningen Ekonomi och egendom, i 42 kap. i kyrkoordningen. Kyrkomötet beslutade dock år 2012 att dessa bestämmelser skulle flyttas till kyrkoordningens gudstjänstavdelning (KsSkr 2012:5). Bestämmelserna kom således att föras in i respektive kapitel om konfirmation, vigsel och begravning. Hänvisningen till 42 kap. som finns i 17 kap. 2 § ändrades dock inte. Kyrkostyrelsen föreslår därför att hänvisningen till 42 kap. rättas till att istället avse 22–24 kap. i kyrkoordningen.

Ändringar i 32 kap. 10 § i kyrkoordningen

Bestämmelsen i 32 kap. 10 § i kyrkoordningen innefattar en rätt för diakoner att inom ramen för sin anställning, alltså på arbetstid, delta i vissa överläggningar och val. Motsvarande bestämmelse för präster finns i 31 kap. 10 § i kyrkoordningen. En skillnad bestämmelserna emellan är att rätten till deltagande för präster även omfattar val av biskop. Diakoner gavs rösträtt i biskopsval genom beslut av 2009 års kyrkomöte (SKU 2008:1, KsSkr 2009:5). Någon rätt till deltagande i biskopsvalen på arbetstid kom dock aldrig att införas i 32 kap. 10 § och därmed föreligger i dagsläget en skillnad mellan präster och diakoners rätt att delta i överläggningar och val på arbetstid. Denna skillnad är enligt kyrkostyrelsen inte ändamålsenlig och kyrkostyrelsen menar att det torde vara ett förbiseende. Med hänvisning till den

rösträtt som tillkommer diakoner vid biskopsval föreslår kyrkostyrelsen att bestämmelsen i 32 kap. 10 § ändras på så sätt att diakoners rätt till deltagande i överläggningar och val på arbetstid även omfattar val av biskop.

Ändringar i 33 kap. 9 § och 48 kap. 4 § i kyrkoordningen

Vid 2012 års kyrkomöte beslutades bl.a. att det inte ska finnas andra nämnder än valnämnder på lokal nivå. Valnämnd ska, enligt 38 kap. 3 § i kyrkoordningen, finnas i varje församling respektive pastorat (KsSkr 2012:5, SvKB 2012:14). Med anledning av den nya lokala strukturen beslutade kyrkomötet 2012 också om anpassningar i bestämmelsen om valbarhetshinder till följd av viss kyrklig anställning i 33 kap. 9 § i kyrkoordningen samt om anpassningar i bestämmelsen om valbarhetshinder för revisorer på lokal nivå i 48 kap. 4 § i kyrkoordningen. I samband med justering av bestämmelserna togs också valbarhetshinder för nämnder bort, d.v.s. även avseende valnämnd. Kyrkostyrelsen menar att det i förarbetena inte finns något som tyder på att det varit avsett. I specialkommentarerna anges att anpassningar och följdändringar gjorts i förhållande till förändringarna i den lokala strukturen (SKU 2011:2, KsSkr 2012:5, O 2012:2). Kyrkostyrelsen föreslår därför att bestämmelserna i 33 kap. 9 § respektive 48 kap. 4 § i kyrkoordningen ändras på så sätt att valbarhetshinder, liksom tidigare, även omfattar valnämnd i församling och pastorat.

Ändringar i 40 kap. 2 § i kyrkoordningen

Den 1 januari 2014 bytte lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. namn till Kulturmiljölag (1988:950) (SFS 2013:548). Som en följd av detta föreslår kyrkostyrelsen att bestämmelsen i 40 kap. 2 § i kyrkoordningen justeras.

Ändringar i 42 kap. 2 § i kyrkoordningen

I bestämmelsen i 42 kap. 2 § i kyrkoordningen, andra stycket, finns en hänvisning till lagen (1999:291) om avgift till registrerat trossamfund avseende sättet för beräkning av kyrkoavgiften. Idag hänvisas till 4 § i nämnd lag, vilket rätteligen ska vara 3 §. Kyrkostyrelsen föreslår att den felaktiga hänvisningen rättas.

Ändringar i 48 kap. 2 § i kyrkoordningen

Enligt revisionsbestämmelsen i 48 kap. 2 § i kyrkoordningen ska kyrkofullmäktige utse en auktoriserad revisor eller en godkänd revisor som har avlagt revisorsexamen. Genom en ändring i revisorslagen (2001:883), som trädde i kraft den 1 juni 2013, togs emellertid möjligheten att bli godkänd revisor med revisorsexamen bort (prop. 2012/13:61, SFS 2013:217). Med hänvisning till det anförda menar kyrkostyrelsen att 48 kap. 2 § i kyrkoordningen behöver anpassas till revisorslagens nya reglering och föreslår därför att bestämmelsen justeras på så sätt att benämningen ”godkänd revisor som har avlagt revisorsexamen” utgår.

Bestämmelsen i 48 kap. 2 § i kyrkoordningen fick sin nuvarande lydelse genom beslut i kyrkomötet 2011 och trädde i kraft den 1 januari 2013 (SvKB 2011:2). Enligt den bestämmelse som tidigare gällde, 48 kap. 1 § andra stycket, skulle kyrkofullmäktige utse minst tre revisorer och lika många ersättare. Begreppet ”minst” har alltså utgått i den nu gällande 48 kap. 2 §. Detta är något som väckt frågor vid tillämpningen av bestämmelsen eftersom det visat sig finnas behov av att kunna välja fler än två revisorer utöver den auktoriserade. Borttagandet av begreppet ”minst” har inte berörts i förarbetena och synes därför inte ha skett med avsikt (KsSkr 2011:6, EE 2011:1). Kyrkostyrelsen ser ingen anledning till att församlingar eller pastorat ska vara förhindrade att välja fler än två revisorer utöver den auktori-

serade revisorn. I syfte att undvika oklarheter i frågan föreslår kyrkostyrelsen att begreppet ”minst” åter förs in i bestämmelsen.

Kyrkostyrelsen har inte berört frågan eller föreslagit någon ändring i den för stiftsfullmäktige motsvarande bestämmelsen i 50 kap. 1 § i kyrkoordningen.

Ändringar i 48 kap. 3 § i kyrkoordningen

Kyrkostyrelsen har ovan föreslagit att bestämmelsen i 48 kap. 2 § i kyrkoordningen ändras genom att benämningen ”godkänd revisor som har avlagt revisorsexamen” utgår. Som en konsekvens av det och med samma motivering föreslår kyrkostyrelsen att även benämningen ”godkänd revisor” utgår ur bestämmelsen om valbarhet till uppdrag som revisor i en församling, 48 kap. 3 § i kyrkoordningen.

Ändringar i 54 kap. 2 § i kyrkoordningen

Nu gällande skollag (2010:800) trädde i kraft den 1 augusti 2010 och ersatte den tidigare gällande skollagen (1985:1100) (SFS 2010:801). Patientsäkerhetslagen (2010:659) trädde i kraft den 1 januari 2010 och ersatte den tidigare gällande lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område (SFS 2010:659). I 54 kap. 2 § i kyrkoordningen hänvisas fortfarande till de tidigare gällande, nu upphävda, lagarna. Eftersom det fortfarande är relevant att hänvisa till bestämmelser i de aktuella lagarna föreslår kyrkostyrelsen att nämnda paragraf justeras.

Övrigt

Det bör särskilt noteras att beslut om ändring av bestämmelser i 54 kap. i kyrkoordningen i enlighet med 11 kap. 19 § i kyrkoordningen kräver antingen att minst tre fjärdedelar av de röstande är ense om beslutet eller två likalydande beslut med enkel majoritet, där det andra beslutet ska fattas vid kyrkomötets andra sammanträde året efter att val till kyrkomötet har ägt rum.

Utskottets överväganden

Arvodesorgan för den nationella nivån

Utskottets förslag:

Kyrkomötet beslutar att bifalla utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen, Arbetsordning för kyrkomötet och Ersättningsstadga.

Kyrkomötet beslutar att bifalla utskottets förslag till Instruktion för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån.

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:50.

Kyrkomötet beslutar, med anledning av motion 2014:50, att Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån ska bestå av fem ledamöter, varav en ordförande.

Utskottet konstaterar att beslutet om att inrätta ett arvodesorgan för förtroendevalda på den nationella nivån fattades av 2012 års kyrkomöte och att det nu är frågan om ett tillsättande av ett sådant organ.

Utskottet finner att kyrkostyrelsens förslag gällande organets uppgifter och utformning i huvudsak är ändamålsenliga. Däremot finner utskottet att det av kyrkostyrelsen föreslagna namnet ”Svenska kyrkans arvodesnämnd” är något missvisande. Om man jämför med de övriga tre nämnder på den nationella nivån som benämns Svenska kyrkans nämnder, så är de alla sådana som prövar frågor som

rör Svenska kyrkan som helhet. Då det i detta fall inte är frågan om en nämnd som beslutar om arvoden för *hela* trossamfundet, utan enbart för förtroendevalda på Svenska kyrkans nationella nivå, så bör arvodesorganets namn i stället vara "Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån". De föreslagna bestämmelserna bör således justeras i enlighet med detta.

Vidare menar utskottet att motionären i motion 2014:50 uppmärksammar en viktig fråga avseende antalet ledamöter i den nya arvodesnämnden. Att öka antalet ledamöter från det av kyrkostyrelsen föreslagna tre, menar utskottet kan ge nämndens beslut ökad legitimitet. Däremot menar utskottet, till skillnad från motionären, att ett fast, udda antal ledamöter ska regleras i instruktionen. Om man, som motionären föreslår, gör antalet ledamöter i nämnden mer valfritt, finns risken att antalet ledamöter fastställs till ett jämnt antal. Ett problem med ett jämnt antal ledamöter är att det i vissa fall kan leda till att ett majoritetsbeslut inte kan fattas. Utskottet föreslår därför att antalet nämndledamöter ska fastställas i instruktionen till fem stycken, varav en är ordförande.

Övriga ändringar i kyrkoordningen

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen.

Det har kommit till Kyrkorättsutskottets kännedom att det sker en översyn av den kommunala revisionen samt att det har skett förändringar i FAR:s revisionsrekommendationer. Därför anser utskottet att den av kyrkostyrelsen föreslagna ändringen av 48 kap. 2 § andra stycket i kyrkoordningen bör anstå till dess en eventuell översyn av hela 48 kap. aktualiseras. I övrigt medför förslaget nödvändiga förtydliganden, rättelser och konsekvensändringar med anledning av tidigare fattade beslut och bör därför i dessa delar bifallas.

Det noteras dock särskilt att beslut om ändring av bestämmelser i 54 kap. i kyrkoordningen, i enlighet med 11 kap. 19 § i kyrkoordningen, kräver antingen att minst tre fjärdedelar av de röstande är ense om beslutet eller två likalydande beslut med enkel majoritet, där det andra beslutet ska fattas vid kyrkomötets andra sammanträde året efter att val till kyrkomötet har ägt rum.

Uppsala den 25 september 2014

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Anders Roos, ordförande

Anna Sundelius, sekreterare

Joakim Lindström, sekreterare

Beslutande: Anders Roos, ordförande, Jerry Adbo, Maria Lagerman, Sten-Arne Burman, Christina Andersson, Björn Andersson, Berit Bornecrantz Dias, Gunvor Torstensson, Boel Johansson, Sven Esplund, Suzanne Fredborg, Gunilla Blom, Conny Tyrberg, Peder Fohlin och Margareta Karlsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Jenny Thor, Sebastian Clausson, Agnetha Eriksson, Manilla Bergström, Sofia Särdaqvist, Hans Weichbrodt, Claes-Johan Bonde, Christina Blomqvist, Georg Lagerberg, Ingrid Smittsarve, Ann-Christine From Utterstedt, Mikael Eskilandersson, Birgitta Sedin och Bengt-Gunnar Carlsson.

Biskop Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

Det är sedan tidigare beslutat att ett särskilt utskott eller nämnd ska ta över frågan om arvoden till ledamöter i kyrkomötet. Detta framförallt eftersom ledamöterna ska slippa besluta om sina egna arvoden. Att den tidigare ordningen inte varit optimal är en uppfattning som Sverigedemokraterna delar. Den tidigare ordningen har, enligt mig, bland annat resulterat i orimligt höga arvoden och det är på tiden att något görs för att komma ner på mer rimliga nivåer. Jag ser därför positivt på att frågan flyttas från kyrkomötets ledamöter. Jag hade gärna sett att arvodet låsts mot någon form av indexhöjning, så att arvoden inte behöver bli en ständigt återkommande diskussion. Exakt hur detta ska gå till har jag inte något färdigt svar på men jag kan tänka mig flera olika modeller, som till exempel att arvodet motsvarar en genomsnittlig prästs dagslön eller att arvodet är satt i procent av basbeloppet. Jag är av uppfattningen att arvoden ska vara rimliga i förhållande till arbetsbördan och på en nivå som inte sticker i ögonen på en vanlig arbetare.

Det är också min uppfattning att den nya nämnden bör hantera alla arvoden och ersättningar, så som ersättning för barnomsorg och arvode för presidieuppdrag, då dessa bör vara i relation till ledamöternas ersättningar.

Mikael Eskilandersson

Bilaga 1

Ändringar i kyrkoordningen

Kr 2014:1
Bilaga 1

Härigenom föreslås i fråga om kyrkoordningen (SvKB 1999:1)

dels att 24 kap. 7 § ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 24 kap. 7 § ska utgå,

dels att 7 kap. 4 §, 8 kap. 8 §, 17 kap. 2 §, 32 kap. 10 §, 33 kap. 4 och 9 §§, 38 kap. 75 och 82 §§, 40 kap. 2 §, 42 kap. 2 §, 48 kap. 2–4 §§ och 54 kap. 2 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap. Stiftsfullmäktige, stiftsstyrelsen och nämnderna

Antalet ledamöter och ersättare

4 § Stiftsfullmäktige fastställer antalet ledamöter och ersättare i fullmäktige. Antalet ledamöter ska bestämmas till ett udda tal och till minst 41.

Antalet ersättare ska utgöra en viss andel, dock högst hälften, av det antal platser som varje nomineringsgrupp får i stiftsfullmäktige *eller i varje valkrets om stiftsfullmäktige enligt 38 kap. 16 a § har beslutat att valbarheten ska vara inskränkt till valkretsen*. Om det då uppkommer ett decimaltal, avrundas detta till närmast högre hela tal. Det ska alltid utses minst två ersättare från varje nomineringsgrupp som har något mandat.

Antalet ersättare ska utgöra en viss andel, dock högst hälften, av det antal platser som varje nomineringsgrupp får i stiftsfullmäktige. Om det då uppkommer ett decimaltal, avrundas detta till närmast högre hela tal. Det ska alltid utses minst två ersättare från varje nomineringsgrupp som har något mandat.

8 kap. Biskopen

8 § Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar ska utifrån bestämmelserna i 25 kap. 2 § första stycket pröva behörigheten att biskopsvigas hos dem som erhållit röster i nomineringsvalet. Prövningen ska omfatta de kandidater som erhållit fem procent eller mera av rösterna. Om möjligt ska dock minst fem kandidater bli behörigförklarade.

I valet får röster bara avges på dem som Ansvarsnämnden förklarat behöriga att biskopsvigas.

8 § Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar ska utifrån bestämmelserna i 25 kap. 2 § första stycket pröva behörigheten att biskopsvigas hos dem som erhållit röster i nomineringsvalet. Prövningen ska omfatta de kandidater som erhållit fem procent eller mera av rösterna *och som inte redan är vigda till biskop*. Om möjligt ska dock minst fem kandidater bli behörigförklarade.

I valet får röster bara avges på dem som Ansvarsnämnden förklarat behöriga att biskopsvigas, *eller på de kandidater som redan är vigda till biskopar*.

17 kap. Gudstjänstliv

Gudstjänstens öppenhet och tillgänglighet

2 § Svenska kyrkans gudstjänster är öppna för alla.

Den som tillhör Svenska kyrkan har rätt att i sin församling bli delaktig av de kyrkliga handlingarna dop, bikt, konfirmation, vigsel och begravning enligt vad som föreskrivs i denna kyrkoordning.

Bestämmelser om möjligheterna att i en annan församling bli delaktig av kyrkliga handlingar finns i 42 kap.

Bestämmelser om möjligheterna att i en annan församling bli delaktig av kyrkliga handlingar finns i 22–24 kap.

24 kap. Begravning

Begravningsgudstjänst för den som inte tillhörde Svenska kyrkan

7 § Att även den som inte tillhörde Svenska kyrkan i vissa fall får begravas enligt Svenska kyrkans ordning framgår av 42 kap. 9 §.

32 kap. Uppdraget som diakon

Rätt att delta i överläggningar, val m.m.

10 § Den som är anställd som diakon i Svenska kyrkan har rätt att inom ramen för sin anställning delta i överläggningar på kallelse av biskop eller kontraktsprost samt i val av ledamot i domkapitlet.

10 § Den som är anställd som diakon i Svenska kyrkan har rätt att inom ramen för sin anställning delta i överläggningar på kallelse av biskop eller kontraktsprost samt i val av biskop och av ledamot i domkapitlet.

33 kap. Kyrkans förtroendevalda

Valbarhet

4 § Valbar till uppdrag som förtroendevald i Svenska kyrkan är den som tillhör Svenska kyrkan, är döpt och fyller 18 år senast på dagen för valet. Härtill ska den som väljs vara folkbokförd i

1. församlingen, om det gäller val till en församling som inte ingår i ett pastorat,
2. en församling som ingår i pastoratet, om det gäller val till pastoratet eller till en församling i pastoratet, eller
3. en församling inom stiftet, om det gäller val till stiftet.

Den som tillhör en icke-territoriell församling är vid val till församling inte valbar till den församling där han eller hon är folkbokförd utan i stället till den icke-territoriella församlingen. Vid val till pastorat är hon eller han endast valbar till det pastorat där den icke-territoriella församlingen ingår.

Det finns ytterligare bestämmelser om *valbarhet vid val till stiftsfullmäktige i 38 kap. 16 a §*, direkta val till kyrkomötet i 38 kap. 19 a § och indirekta val till kyrkomötet i 39 kap. 20 §.

Om valbarhetshinder i vissa fall finns bestämmelser i 5–9 §§.

Det finns ytterligare bestämmelser om valbarhet vid direkta val till kyrkomötet i 38 kap. 19 a § och indirekta val till kyrkomötet i 39 kap. 20 §.

- 9 § Förutom det som anges i 5–8 §§ gäller följande valbarhetshinder för förtroendeuppdrag. Hindren gäller för alla kyrkligt anställda som har en tjänstgöringsgrad över 20 procent av heltid för sin befattning beräknat för en period på fem månader.
1. Den som är anställd av en församling är inte valbar till församlingens kyrkoråd.
 2. Den som är anställd av ett pastorat är inte valbar till pastoratets kyrkoråd. Han eller hon är inte heller valbar till församlingsrådet i en församling som ingår i pastoratet.
 3. Den som är anställd av ett stift är inte valbar till stiftsstyrelsen eller någon av stiftets nämnder.
 4. Den som är anställd på nationell nivå är inte valbar till kyrkostyrelsen eller någon nämnd på nationell nivå.

- 9 § Förutom det som anges i 5–8 §§ gäller följande valbarhetshinder för förtroendeuppdrag. Hindren gäller för alla kyrkligt anställda som har en tjänstgöringsgrad över 20 procent av heltid för sin befattning beräknat för en period på fem månader.
1. Den som är anställd av en församling är inte valbar till församlingens kyrkoråd *eller valnämnd*.
 2. Den som är anställd av ett pastorat är inte valbar till pastoratets kyrkoråd *eller valnämnd*. Han eller hon är inte heller valbar till församlingsrådet i en församling som ingår i pastoratet.
 3. Den som är anställd av ett stift är inte valbar till stiftsstyrelsen eller någon av stiftets nämnder.
 4. Den som är anställd på nationell nivå är inte valbar till kyrkostyrelsen eller någon nämnd på nationell nivå.

Bestämmelserna om valbarhetshinder för anställda ska på motsvarande sätt tillämpas för den som är uppdragstagare.

38 kap. Direkta val

- 75 § Om en nomineringsgrupp i någon valkrets har fått fler mandat än som motsvarar antalet kandidater för nomineringsgruppen på grupp- och kandidatförteckningen gäller följande.
1. Vid val till kyrkomötet ska det överskjutande mandatet vara obesatt.
 2. Vid val till stiftsfullmäktige ska det överskjutande mandatet med

- 75 § Om en nomineringsgrupp i någon valkrets har fått fler mandat än som motsvarar antalet kandidater för nomineringsgruppen på grupp- och kandidatförteckningen gäller följande.
1. Vid val till kyrkomötet ska det överskjutande mandatet vara obesatt.
 2. Vid val till stiftsfullmäktige ska det överskjutande mandatet med

tillämpning av 86 § flyttas till en annan valkrets. Kan mandatet inte tillsättas på detta sätt ska det vara obesatt under valperioden. *Om valbarheten är inskränkt till valkretsen ska dock det över-skjutande mandatet vara obesatt.*

tillämpning av 86 § flyttas till en annan valkrets. Kan mandatet inte tillsättas på detta sätt ska det vara obesatt under valperioden.

Hur ersättare inträder i tjänst i stiftsfullmäktige och kyrkomötet

82 § Ersättarna inträder till tjänstgöring vid förhinder för ledamot tillhörande samma nomineringsgrupp i valkretsen i den ordning de har utsetts enligt 79 §.

Om nomineringsgruppens samtliga ersättare i valkretsen i stiftsfullmäktige är förhindrade att inställa sig till tjänstgöring ska den ersättare inträda som har utsetts för nomineringsgruppen i någon annan valkrets, efter den grund som nyss har sagts. Därvid har den ersättare företräde som har utsetts i den valkrets där nomineringsgruppens röstetal är högst.

Bestämmelserna i andra stycket gäller inte om stiftsfullmäktige har beslutat om inskränkt valbarhet enligt 16 a §.

40 kap. Kyrkobyggnader

Vård av kyrkobyggnader och deras inventarier

2 § Kyrkobyggnader och deras inventarier ska underhållas så att de kan tjäna sitt ändamål. I *lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.* finns ytterligare bestämmelser om vården av kyrkobyggnader och inventarier.

Kyrkobyggnaderna ska hållas tillgängliga för allmänheten.

Kyrkoherden och en kyrkvård ansvarar för kyrkobyggnadernas inventarier i enlighet med bestämmelserna i *lagen om kulturminnen m.m.*

Kyrkvärden ska utses av kyrkorådet, om det är en församling som inte ingår i ett pastorat, eller av församlingsrådet. Han eller hon utses bland de kyrkvårdar som är ledamöter eller ersättare i kyrkorådet eller i församlingsrådet.

Kyrkoherden får utse någon annan präst som arbetar i församlingen att ansvara i stället för kyrkoherden.

2 § Kyrkobyggnader och deras inventarier ska underhållas så att de kan tjäna sitt ändamål. I *kulturmiljölagen (1988:950)* finns ytterligare bestämmelser om vården av kyrkobyggnader och inventarier.

Kyrkoherden och en kyrkvård ansvarar för kyrkobyggnadernas inventarier i enlighet med bestämmelserna i *kulturmiljölagen*.

42 kap. Kyrkoavgift och ersättning för kyrkliga handlingar

Kr 2014:1
Bilaga 1

Kyrkoavgift

2 § Av 7–8 §§ lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan framgår att den som tillhör Svenska kyrkan ska betala lokal och regional kyrkoavgift samt vem som ska besluta om kyrkoavgift.

Av 4 § lagen (1999:291) om avgift till registrerat trossamfund framgår att kyrkoavgiften ska beräknas på samma underlag som den kyrkotillhöriges kommunala inkomstskatt beräknas på.

Av 3 § lagen (1999:291) om avgift till registrerat trossamfund framgår att kyrkoavgiften ska beräknas på samma underlag som den kyrkotillhöriges kommunala inkomstskatt beräknas på.

48 kap. Revision och granskning av församlingar och pastorat

Val av revisorer

2 § Kyrkofullmäktige ska utse en auktoriserad revisor *eller en godkänd revisor som har avlagt revisorsexamen* för att granska verksamheten under en tidsperiod om längst fyra år. Till sådan revisor får även ett registrerat revisionsbolag utses.

Kyrkofullmäktige ska, utöver den revisor som ska utses enligt första stycket, välja ytterligare två revisorer. Valet ska förrättas av nyvalda kyrkofullmäktige det år ordinarie kyrkoval har ägt rum, för att granska verksamheten under de fyra följande åren.

Den revisor som utses enligt första stycket ska även utses till revisor för dotterföretag.

2 § Kyrkofullmäktige ska utse en auktoriserad revisor för att granska verksamheten under en tidsperiod om längst fyra år. Till sådan revisor får även ett registrerat revisionsbolag utses.

Valbarhet

3 § Valbar till uppdrag som revisor i en församling är den som tillhör Svenska kyrkan, är döpt och fyller 18 år senast vid valtillfället. Bestämmelsen gäller ej auktoriserad *eller godkänd* revisor.

3 § Valbar till uppdrag som revisor i en församling är den som tillhör Svenska kyrkan, är döpt och fyller 18 år senast vid valtillfället. Bestämmelsen gäller ej auktoriserad revisor.

Valbarhetshinder

4 § Valbar till uppdrag som revisor i en församling är inte den som
1. är ledamot eller ersättare i kyrkofullmäktige eller kyrkorådet i församlingen eller, om församlingen ingår i ett pastorat, i ett församlingsråd inom pastoratet,
2. är ledamot eller ersättare i

4 § Valbar till uppdrag som revisor i en församling är inte den som
1. är ledamot eller ersättare i kyrkofullmäktige, kyrkorådet eller *valnämnden* i församlingen eller, om församlingen ingår i ett pastorat, i ett församlingsråd inom pastoratet,

domkapitlet i det stift som församlingen ligger i,
3. är ledamot eller ersättare i Svenska kyrkans överklagandemänd.

2. är ledamot eller ersättare i domkapitlet i det stift som församlingen ligger i,
3. är ledamot eller ersättare i Svenska kyrkans överklagandemänd.

54 kap. Undantag från offentlighet för handlingar m.m.

Förbud mot att röja personliga och känsliga uppgifter

2 § I kyrkans församlingsvårdande verksamhet gäller förbud mot att röja uppgifter om en enskilds personliga förhållanden. Förbudet gäller om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att personen i fråga eller någon närstående lider men.

Av socialtjänstlagen (2001:453), skollagen (1985:1100) och lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område framgår att förbud mot att röja uppgifter också gäller i vissa verksamheter.

Av socialtjänstlagen (2001:453), skollagen (2010:800) och patient-säkerhetslagen (2010:659) framgår att förbud mot att röja uppgifter också gäller i vissa verksamheter.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2015.

Bilaga 2

Ändring i kyrkoordningen

Kr 2014:1
Bilaga 2

Härigenom föreslås i fråga om kyrkoordningen (SvKB 1999:1) att det ska införas en ny paragraf, 10 kap. 11 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 kap. Den nationella nivåns uppdrag

11 § Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån är ett särskilt organ för att fastställa sammanträdesarvoden för kyrkomötets ledamöter samt för de övriga förtroendevalda som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen.

Arvoden för arvodesnämndens ledamöter regleras i Ersättningsstadgan (SvKB 2012:17).

Arvodesnämnden ska självständigt fullgöra de uppgifter som anges i instruktionen för nämnden.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2015.

Bilaga 3

Ändringar i Arbetsordning för kyrkomötet

Härigenom föreslås i fråga om Arbetsordning för kyrkomötet (SvKB 1999:3) att 4 kap. 13 § och 7 kap. 1 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap. Ärendenas beredning

13 § Kyrkorättsutskottet bereder ärenden om lagen om Svenska kyrkan (1998:1591), lagstiftningsfrågor om Svenska kyrkan som registrerat trossamfund, begravningsverksamheten och den kulturhistoriskt värdefulla egendomen samt kyrkomötets arbetsordning och instruktionen för kyrkostyrelsen.

*Kyrkorättsutskottet bereder
också av Svenska kyrkans
arvodesnämnd för den nationella
nivån till kyrkomötet överlämnade
verksamhetsberättelser.*

Kyrkorättsutskottet ska yttra sig över förslag till ändringar i kyrkoordningen som finns i en skrivelse från kyrkostyrelsen eller i en motion. Det finns ytterligare bestämmelser om yttranden från kyrkorättsutskottet i 21 §.

För att yttra sig över förslag till ändringar i kyrkoordningen får kyrkorättsutskottet sammanträda innan årets första kyrkomötessammanträde har öppnats.

7 kap. Arvoden

1 § Ledamöter av kyrkomötet samt förtroendevalda som utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen har rätt till arvode och ersättning.

*Som framgår av 10 kap. 11 § i
kyrkoordningen (SvKB 1999:1)
ska Svenska kyrkans arvodes-
nämnd för den nationella nivån
fastställa sammanträdesarvoden
för kyrkomötets ledamöter samt
för de övriga förtroendevalda som
har utsetts av kyrkomötet eller
kyrkostyrelsen, dock inte för
arvodesnämndens ledamöter.*

Närmare bestämmelser om arvoden och ersättningar meddelas av kyrkomötet i särskilt beslut.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2015.

Bilaga 4

Ändringar i Ersättningsstadga

Kr 2014:1
Bilaga 4

Härigenom föreslås i fråga om Ersättningsstadga (SvKB 2012:17) att 4–5 och 9 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Sammanträdesarvoden

4 § *Sammanträdesarvodet till kyrkomötets ledamöter utgår med ett belopp som motsvarar 3 procent av ett basbelopp.*

4 § *Sammanträdesarvode till kyrkomötets ledamöter utgår med ett belopp som Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån fastställer.*

5 § *Sammanträdesarvodet till ledamöter i organ som är utsedda av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen utgår med ett belopp som motsvarar 2 procent av ett basbelopp.*

5 § *Sammanträdesarvode till ledamöter i organ som är utsedda av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen, förutom till arvodesnämndens ledamöter, utgår med ett belopp som Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån fastställer.*
Sammanträdesarvode till ledamöter i Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån utgår med ett belopp som kyrkomötets presidium fastställer.

Fasta arvoden

9 § Till ordföranden i Svenska kyrkans överklagandenämnd utgår ett fast årligt arvode motsvarande 125 procent av ett basbelopp och till dess vice ordförande ett fast årligt arvode motsvarande 25 procent av ett basbelopp.

Till ordföranden i Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar utgår ett fast årligt arvode motsvarande 25 procent av ett basbelopp.

Till ordföranden i Svenska kyrkans valprövningsnämnd utgår ett fast årligt arvode motsvarande 25 procent av ett basbelopp och till dess vice ordförande ett fast årligt arvode motsvarande 12,5 procent av ett basbelopp.

Till ordföranden i Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån utgår ett fast årligt arvode motsvarande 12,5 procent av ett basbelopp.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2015.

Bilaga 5

Instruktion för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån

Härigenom föreslås införandet av en ny instruktion, Instruktion för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån, av följande lydelse.

Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån

- 1 § Som framgår av 10 kap. 11 § i kyrkoordningen (SvKB 1999:1) ska Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån fastställa sammanträdesarvoden för kyrkomötets ledamöter samt för de övriga förtroendevalda som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen, dock inte för arvodesnämndens ledamöter.

Nämndens sammansättning

- 2 § Arvodesnämnden ska bestå av en ordförande och fyra övriga ledamöter.

Val till arvodesnämnden

- 3 § Ledamöterna väljs av kyrkomötet för fyra år, räknat från och med den 1 januari året efter valåret.
- Om en ledamot avgår under tjänstgöringstiden, ska ett fyllnadsval hållas för den tid som återstår.

Vem som får fatta beslut

- 4 § Arvodesnämnden är beslutsför när samtliga ledamöter är närvarande.
- I en arbetsordning får nämnden besluta om de närmare formerna för sitt arbete.

Överklagande

- 5 § Arvodesnämndens beslut får inte överklagas.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2015. När kyrkomötet första gången förrättar val till Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån ska valet avse tiden fr.o.m. den 1 januari 2016 t.o.m. den 31 december 2017.

Kyrkomötet Kyrkorättsutskottets betänkande 2014:2

Rikstäckande verksamhet

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2014:24 med förslag om att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram mätbara definitioner av begreppet ”rikstäckande verksamhet”. Kyrkorättsutskottet konstaterar att ett tydliggörande av innebörden av begreppet ”rikstäckande verksamhet” är en nödvändig del i den pågående utredningen om Svenska kyrkans fastighetshantering och utjämningsystem. Det är således inte angeläget att i dagsläget ålägga också kyrkostyrelsen att närmare definiera begreppet. Utskottet föreslår att motionen avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:24.

Motionens förslag

Motion 2014:24 av Dan Sarkar och Anders Roos, Definiera ”rikstäckande verksamhet”

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram mätbara definitioner av begreppet ”rikstäckande verksamhet”.

Bakgrund

I arbetet med relationsförändringen mellan stat och kyrka betonades det att rikstäckningen utgör en av de grundläggande egenskaper som formar Svenska kyrkans identitet. Regeringen framhöll i sin skrivelse till 1995 års kyrkomöte (RegSkr 1995:1) att utgångspunkten för reformen var att kyrkan skulle kvarstå som en öppen, demokratisk och rikstäckande folkkyrka. Andra kyrkolagsutskottet bekräftade i sitt betänkande, som antogs av kyrkomötet (2 KL 1995:1, kskr. 1995:15), att Svenska kyrkan delade denna uppfattning.

Lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan är alltså en del i den överenskommelse som träffades mellan staten och Svenska kyrkan i samband med relationsförändringen. Lagen innehåller sådant som är väsentligt för att beskriva Svenska kyrkans särskilda karaktär och är ett uttryck för Svenska kyrkans syn på sig själv.

Begreppen ”riksomfattande” och ”rikstäckande”

Kyrkolagen (1992:300) som gällde fram till år 2000 stadgade (2 kap. 2 §) att Svenska kyrkan genom sina församlingar upprätthåller en på demokratisk grund uppbyggd riksomfattande verksamhet. Bestämmelsen härstammade närmast från 1982 års lag

om Svenska kyrkan. Inte vid någon av dessa lagars stiftande angavs det närmare vad som avsågs med begreppet ”riksomfattande”. Förslaget att använda begreppet ”rikstäckande” istället för ”riksomfattande” lades fram av Kyrkoberedningen i betänkandet *Staten och trossamfunden* (SOU 1994:42). I beredningens förslag till den nu gällande lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan angavs om den ”rikstäckande verksamheten” detsamma som angavs om den ”riksomfattande verksamheten” i förarbetena till kyrkolagen (1992:300).

I regeringens proposition *Staten och trossamfunden – bestämmelser om Svenska kyrkan och andra trossamfund* (prop. 1997/98:116), som föregick bland annat den nu gällande lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan, framhöll regeringen som en förutsättning för att Svenska kyrkan skulle kunna anses vara densamma, efter den då förestående relationsändringen, var att kyrkan fortsatt skulle bedriva en ”rikstäckande verksamhet”. Regeringen konstaterade att hela landet är geografiskt indelat i församlingar, samt att grundtanken med församlingarna är att dessa i enlighet med folkkyrkoprincipen ska tillgodose att man ges tillgång till kyrkans tjänster var i landet man än bor.

Vad som menas med begreppet ”rikstäckande”, till exempel med avseende på antalet församlingar eller storleken på församlingarna eller i fråga om kyrktäthet, var enligt regeringens uppfattning inte möjligt att i detalj precisera. Dessutom, framhölls det, måste Svenska kyrkan ha möjlighet att anpassa sin verksamhet till förändringar i samhället. Regeringen framhöll sammanfattningsvis att principen om rikstäckning rent allmänt bör innebära att alla ska ha praktiska möjligheter att delta i den kyrkliga verksamheten. Regeringen noterade härvid att det torde krävas ett väl fungerande utjämningsystem för att hålla Svenska kyrkan rikstäckande.

Utjämningsystem

Innebörden av ”rikstäckande verksamhet” berörs också i regeringens proposition 1996/97:35 *Ett nytt system för ekonomisk utjämnning inom Svenska kyrkan* i vilken det, mot bakgrund av skillnaderna i församlingarnas storlek och demografiska struktur, konstateras att det råder mycket olika förutsättningar för att bedriva kyrklig verksamhet. Regeringen framhöll bland annat att det inte gick att ge något entydigt besked om vilken omfattning den kyrkliga verksamheten bör ha för att kravet på rikstäckning ska kunna anses vara uppfyllt men konstaterade att kravet på rikstäckning inte skulle vara uppfyllt om kyrkan till exempel lägger ned sin verksamhet inom en region och inte längre erbjuder invånarna de grundläggande kyrkliga tjänsterna. Samtidigt framhöll regeringen att det i likhet med vad som gäller för många samhällsfunktioner dock alltid kan diskuteras vilken nivå på verksamheten på en plats som är acceptabel och som inte får underskridas. Geografisk närhet, tillgänglighet och servicenivå får hela tiden vägas mot kostnader och disponibla medel. Det var enligt regeringens uppfattning inte lämpligt att i en lagstiftning om ekonomisk utjämnning i detalj styra hur Svenska kyrkan i praktiken ska utforma rikstäckningen. Lagen kunde däremot, menade man, ge en generell grundutjämnning och de redskap i övrigt som behövs för att åstadkomma ett önskvärt resultat. Det skulle sedan bli de tillämpande organens uppgift att ge begreppet rikstäckning en närmare innebörd.

Som begrepp förekommer ordet ”rikstäckande” i inledningstexten till andra avdelningen: *Församlingarna*:

Svenska kyrkan har en rikstäckande indelning i territoriella församlingar som pastorala områden. Församlingen är samtidigt en gemenskap av de människor som tillhör Svenska kyrkan och är bosatta inom församlingens område. Det finns även icke-territoriella församlingar. Flera församlingar kan samverka i ett pastorat.

Vidare i inledningstexten till elfte avdelningen: *Ekonomi och egendom*:

Svenska kyrkan har ett ärende till hela folket. Genom utjämningen av de ekonomiska förutsättningarna visar församlingarna en ömsesidig solidaritet. På så sätt blir det möjligt att uppehålla en rikstäckande verksamhet.

De grundläggande bestämmelser om kyrkliga handlingar och församlingars gudstjänster som finns i kyrkoordningen ger också vid handen att kyrkans verksamhet ska vara rikstäckande.

Tidigare behandling i kyrkomötet

I en motion (1997:60) vid 1997 års extra kyrkomöte riktades invändningar mot användningen av ordet ”rikstäckande” i 2 § i det då liggande förslaget till lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan. Motionären menade bland annat att ordet ”rikstäckande” associerar till ”*heltäckande* och dylikt”, vilket, enligt motionären, skulle kunna innebära en föreskrift om något som aldrig kan säkerställas genom lagbestämmelser. I stället föreslog motionären att ordet ”riksomfattande” skulle användas för att på ett adekvatare och klarare sätt ge uttryck åt Svenska kyrkans intentioner. Andra kyrkolagsutskottets (2 KL 1997:8) menade att begreppet ”rikstäckande” väl uttrycker vad som avses. Det framhölls vidare att begreppet ”rikstäckande” väl tydliggör att Svenska kyrkan har en territoriell församlingsstruktur med församlingar som täcker hela landet, härigenom ska evangeliet nå ut till alla människor och sakramenten delas. Motionen avslogs.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:24.
--

I motionen yrkas att kyrkostyrelsen uppdras att ta fram mätbara definitioner av begreppet ”rikstäckande verksamhet”.

Kyrkorättsutskottet noterar inledningsvis att det är svårt att i enlighet med motionens förslag specificera innebörden av begreppet ”rikstäckande”. Det finns många perspektiv på vad som kan avses med en rikstäckande verksamhet. Samtidigt vill utskottet framhålla att det finns värden i att närmare definiera begreppet.

Kyrkorättsutskottet konstaterar vidare att Svenska kyrkans verksamhet är rikstäckande på ett sådant sätt som begreppet definierats i förarbeten till lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan, det vill säga att hela landet är geografiskt indelat i församlingar. Utskottet vill också framhålla att grundtanken med församlingarna är att dessa i enlighet med folkkyrkoprincipen ska tillgodose att alla som bor eller vistas i församlingen ges tillgång till kyrkans tjänster och ges praktiska möjligheter att delta i den kyrkliga verksamheten. Att Svenska kyrkan är geografiskt riks-

täckande är sannolikt dessutom en norm som många människor känner till, även i de fall Svenska kyrkan inte bedriver omfattande verksamhet inom det specifika området.

Kyrkorättsutskottet vill inledningsvis understryka att samhället står under förändring. Bland annat torde den tydliga förskjutningen mot ett allt mer digitaliserat samhälle och den urbanisering som pågår, än mer försvåra en definition av begreppet. Ett rimligt scenario är att förutsättningarna att vara kyrka i olika delar av landet i framtiden kommer att variera i avsevärt högre grad än vad som är fallet idag.

Kyrkorättsutskottet konstaterar avslutningsvis att ett tydliggörande av innebörden av begreppet ”rikstäckande verksamhet” är en nödvändig del i den pågående utredningen om Svenska kyrkans fastighetshantering och utjämningsystem. Det är således inte angeläget att i dagsläget ålägga också kyrkostyrelsen att närmare definiera begreppet. Kyrkorättsutskottet föreslår därför att motionen avslås.

Uppsala den 25 september 2014

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Sven Esplund, ordförande

Joakim Lindström, sekreterare

Beslutande: Sven Esplund, ordförande, Jerry Adbo, Maria Lagerman, Sten-Arne Burman, Christina Andersson, Björn Andersson, Berit Bornecrantz Dias, Anders Roos, Gunvor Torstensson, Boel Johansson, Suzanne Fredborg, Gunilla Blom, Conny Tyrberg, Peder Fohlin och Margareta Karlsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Jenny Thor, Sebastian Clausson, Agnetha Eriksson, Manilla Bergström, Sofia Särduist, Hans Weichbrodt, Claes-Johan Bonde, Christina Blomqvist, Georg Lagerberg, Ingrid Smittsarve, Ann-Christine From Utterstedt, Mikael Eskilander, Birgitta Sedin och Bengt-Gunnar Carlsson.

Biskop Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkorättsutskottets betänkande 2014:3

Svenska kyrkans kulturarvsarbete

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:81 om Svenska kyrkans kulturarvsarbete. I motionen föreslås att kyrkostyrelsen får i uppdrag att utreda hur den nationella nivån kan förstärka och fördjupa arbetet med det kyrkliga kulturarvet. Vidare föreslås att kyrkostyrelsen får i uppdrag att undersöka förutsättningarna för att i samverkan med staten inrätta ett nationellt kyrkohistoriskt museum. Slutligen föreslås i motionen att kyrkostyrelsen får i uppdrag att lämna förslag på hur Svenska kyrkans centrala kulturarvsförvaltning kan förstärkas för att den nationella nivån bättre ska kunna samordna verksamhetsstöd för stift och församlingar i arbetet med kyrkliga inventarier och textilier.

Kyrkorättsutskottet konstaterar att Svenska kyrkan redan bedriver ett mycket omfattande kulturarvsarbete. Utskottet föreslår därför att motionen ska avslås.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:81 punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:81 punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:81 punkt 3.

Motionens förslag

Motion 2014:81 av Aron Emilsson, Svenska kyrkans kulturarvsarbete

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur den nationella nivån kan förstärka och fördjupa arbetet med det kyrkliga kulturarvet.
2. Kyrkomötet beslutar uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka förutsättningarna för att i samverkan med staten inrätta ett nationellt kyrkohistoriskt museum.
3. Kyrkomötet beslutar uppdra till kyrkostyrelsen att lämna förslag på hur Svenska kyrkans centrala kulturarvsförvaltning kan förstärkas för att den nationella nivån bättre ska kunna samordna verksamhetsstöd för stift och församlingar i arbetet med kyrkliga inventarier och textilier.

Bakgrund

I samband med relationsändringen mellan Svenska kyrkan och staten år 2000 beslöt riksdagen att för vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena ge Svenska kyrkan ersättning för de kyrkoantikvariska merkostnader som uppstår till följd av de skyddsbestämmelser som gäller för de kyrkliga kulturvärdena.

Det är kyrkostyrelsen som beslutar om fördelningen av den kyrkoantikvariska ersättningen och som redovisar användningen av densamma till regeringen. Fram till och med år 2014 uppgår den kyrkoantikvariska ersättningen till 460 miljoner kronor per år. I budgetpropositionen för år 2015 kommer regeringen att lämna förslag om den kyrkoantikvariska ersättningens nivå för kommande år.

Det pågående kulturarvsarbetet

Av den resultatrappport som utgör bilaga 1 i kyrkostyrelsens skrivelse *Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2013* (KsSkr 2014:2) framgår bl.a. att kyrkostyrelsen under hösten 2013 fastställde reviderade villkor för den kyrkoantikvariska ersättningen och ett nytt webbaserat redskap för inventarieförteckningar erbjöds församlingarna. Arbetet med att analysera hur kulturvärdena tydligare kan utgöra grund för förvaltningen har fortgått. Särskilda insatser har genomförts för att kommunicera betydelsen av att öka förbrukningen av den kyrkoantikvariska ersättningen, förbättra administration och uppföljning samt att hålla en god kvalitet i planering och genomförande av projekt. Kommunikationen om det kyrkliga kulturarvet har förstärkts under år 2013, bl.a. genom Svenska kyrkans hemsida, seminarier om det kyrkliga kulturarvet under Almedalsveckan och arbetet med kulturarvsboken *Tusen år till*.

I maj 2014 lämnades en rapport från Svenska kyrkan till regeringen: *Svenska kyrkans redovisning för år 2013 angående de kyrkliga kulturvärdena och användningen av den kyrkoantikvariska ersättningen*. Av rapporten framgår bl.a. att relationsändringen mellan Svenska kyrkan och staten medförde att kostnaderna för stiftet ökade på grund av handläggning av den kyrkoantikvariska ersättningen. Kyrkofondens styrelse kompenserade stiftet för detta och kompetens inom kulturarvsområdet började byggas upp för att sakkunnigt kunna bedöma vårdbehov, granska ansökningar och fördela den kyrkoantikvariska ersättningen. Enligt rapporten har i nuläget alla stift stiftsantikvarier. En övervägande del av stiftet har också byggnadsteknisk kompetens. För att kunna vara mer tillgängliga för församlingarna när det gäller förvaltningsfrågor finns dock behov av att öka denna kompetens. Att bredda sakkunskapen med konservatorskompetens är också önskvärt i flera stift. Handläggningen av kyrkoantikvarisk ersättning innebär att flera stift använder sig av ekonomer och annan administrativ personal i arbete kopplat till kulturarvet. Under år 2013 har den sammanlagda mängden årsarbetskrafter som berör kulturarvet på stiftet ökat med 21 procent. På grund av det ökade antalet ansökningar finns det stora behov i stiftet av att fler arbetar med handläggning av kyrkoantikvarisk ersättning. De antikvariska tjänsterna i stiftet blir allt mer egenfinansierade, men finansieras fortfarande till viss del med kyrkoantikvarisk ersättning. Målet, på sikt, är att samtliga tjänster inom Svenska kyrkan, som arbetar med det kyrkliga kulturarvet ska vara egenfinansierade.

Kompetens i kulturarvsfrågor är fortfarande en kritisk punkt hos de mindre församlingarna, menar man i rapporten. Förändringarna i församlingsstrukturer ökar möjligheterna för att samordna resurser och kompetens i större enheter för att förbättra förvaltningen av kulturarvet. Ett exempel på möjlighet till kompetensutveckling i de mindre församlingarna är den byggnadsvårdsutbildning för lokal kyrklig personal som finns tillgänglig.

I rapporten konstateras vidare att det på Svenska kyrkans nationella nivå har skett en betydande personalförstärkning för arbete med löpande översyn och kvalitetssäkring av handlägningsrutinerna i relation till stift och församlingar. Från år 2014 finansieras tjänsterna på den nationella nivån fullt ut av Svenska kyrkans egna

medel. Under 2013 stärktes bemanningen med en heltidstjänst inriktad på handläggning av den kyrkoantikvariska ersättningen. En utökning av bemanningen kommer att ske i samband med kyrkokansliets omorganisation till totalt sju tjänster år 2015. I denna omorganisation kommer även kulturarvsgruppens samarbete med övrig fastighetsförvaltning och IT att stärkas.

Utöver det som framgår av rapporten kan nämnas att den kulturarvsgrupp, som har funnits på den nationella nivån sedan år 2007 med en kulturarvssamordnare som verksamhetsansvarig, i maj 2014 ombildades till en formell enhet inom kyrkokansliet: Enheten för kulturarvstöd. Enheten ingår i Sektionen för fastigheter, kulturarv och service. Den nya kulturarvschef som har rekryterats, har långvarig erfarenhet av arbete på Riksantikvarieämbetet och är en av landets ledande experter på kyrkoantikvariska frågor. En viktig uppgift för den nya sektionen för fastigheter och kulturarv är att utveckla och samordna nationella IT-baserade förvaltningsverktyg som ska stödja och främja samtliga enheter, i församlingar, stift och pastorat, i deras arbete med förvaltningsplanering, vård- och underhåll av kyrkobyggnader, övriga byggnader, kyrkogårdar och kyrkliga föremål.

I regeringsskrivelsen *Den kyrkoantikvariska ersättningen* (RegSkr 2013/14:152), som överlämnades till riksdagen i mars 2014, gör regeringen bl.a. bedömningen att den kyrkoantikvariska ersättningen har fördelats i enlighet med de principer som slogs fast i samband med relationsändringen mellan staten och kyrkan. Vidare menar regeringen att utvecklingen när det gäller tillgänglighet till de kyrkliga kulturminnena uppfyller sammantaget de mål som sattes upp i överenskommelsen mellan Svenska kyrkan och staten. För att säkerställa en fortsatt god tillgänglighet menar regeringen dock att tendenser till minskning av tillgängligheten inom vissa områden bör mötas med insatser. Regeringen finner att kompetensen inom Svenska kyrkan i frågor som rör förvaltningen av de kyrkliga kulturminnena har utvecklats positivt. Det samrådsförfarande som etablerats mellan Svenska kyrkan och myndigheterna inom kulturmiljöområdet bör utvecklas vidare och i högre utsträckning bidra till att nationella, regionala och lokala perspektiv kan mötas och berika varandra. Slutligen gör regeringen bedömningen att staten även fortsättningsvis, tillsammans med Svenska kyrkan, bör ta ett ansvar för att det kyrkliga kulturarvet bevaras, används och utvecklas. Villkoren för den kyrkoantikvariska ersättningen bör, enligt regeringen, präglas av långsiktighet och förutsägbarhet. Inför nästa kontrollstation år 2019 menar regeringen att en fördjupad utvärdering bör göras av den kyrkoantikvariska ersättningens användning och effekter.

I kyrkostyrelsens skrivelse *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2015–2017* (KsSkr 2014:1) anför kyrkostyrelsen att det är angeläget att säkra Svenska kyrkans långsiktiga förmåga att förvalta det kyrkliga kulturarvet. För detta krävs hållbar finansiering och förvaltning. Under perioden 2015–2017 fortsätter satsningen på kulturarvspedagogik som syftar till att kommunicera kulturvärdena till allmänheten och skapa förutsättningar för ideellt arbete där kulturarvet ses som en resurs för både kyrka och samhälle. Kyrkostyrelsen anför vidare att arbetet i den nationella kommunikationen ska inriktas på ökat genomslag i synen på det kyrkliga kulturarvet som en värdefull samhällsresurs som tillhör alla.

Särskilt om utställningar och kyrkliga föremål

Det bör inledningsvis poängteras att det levande kyrkliga kulturarvet tillgängliggörs framförallt genom att det används i verksamheten. Vidare är de vård- och underhållsplaner som upprättas och de karaktäriseringsarbeten som publiceras en del av kunskapsförmedlingen om det kyrkliga kulturarvet.

Staten tar i samverkan med Svenska kyrkan ett mycket stort ansvar för det kyrkliga kulturarvet genom den kyrkoantikvariska ersättningen, som bland annat går till konservering, förvaring och visningar av kyrkliga föremål som textilier och andra kulturhistoriskt värdefulla inventarier. Utöver den kyrkoantikvariska ersättningen tar staten även ett betydande ansvar för de kyrkliga föremålen genom Statens historiska museum, som har en stor samling kyrkliga föremål, vilka vårdas och visas för allmänheten. En betydande uppbyggnad och spridning av kunskap omkring kulturhistoriskt värdefulla föremål utförs också av Riksantikvarieämbetet, som sedan 2010 har regeringens uppdrag att vara nationell samordnare för frågor om vård och konservering. I detta ingår bland annat området samlingsförvaltning, det vill säga allt arbete med att sköta om och vårda kulturhistoriska föremål samt att hantera den information som skapas kring dem.

Flera församlingar och pastorat, inte minst sådana där domkyrkor är belägna, har museer och utställningar där det kyrkliga kulturarvet lyfts fram. Ett exempel på detta är Uppsala domkyrkoförsamling, som tillsammans med Uppsala stift och den nationella nivån under flera år har satsat betydande resurser på planeringen av utställningen *Himlen är här* i Uppsala domkyrka, som pågår mellan 18 juni och 16 november 2014, en stor satsning för att visa och tillgängliggöra kyrkokonsten och kulturarvet i Uppsala stift för en bred allmänhet. Tanken är att utställningen och den pedagogik som utvecklats ska inspirera och vara till stöd och inspiration för övriga stift och enheter inom Svenska kyrkan att tillgängliggöra och uppmärksamma de kyrkliga kulturarven.

Slutligen driver Stockholms stift i samverkan med kyrkokansliet ett flerårigt projekt om ökad tillgänglighet och kunskapsuppbyggnad om det kyrkliga kulturarvet ("Tag plats, äga rum, nå fram. Pilotstudie"). I projektet, som delfinansieras med kyrkoantikvarisk ersättning, finns bland annat följande mål, där pilotstudien ska:

- Visa på möjligheter att via utställningar, digitala medier m.m. nå nya målgrupper och stimulera intresset för det kyrkliga kulturarvet.
- Metod för att tydliggöra arbetet med och resultatet av arbetet med det kyrkliga kulturarvet.
- Finna metoder och visa på effekterna av arbetet med det kyrkliga kulturarvet.
- Undersöka möjligheterna och behovet av ett Besökscentra/Visitors Center för att tillgängliggöra det kyrkliga kulturarvet i Stockholms stift.

I planeringen av nämnda besökscentra finns det anledning att diskutera om det på sikt skulle kunna utvecklas till ett nationellt centrum för det kyrkliga kulturarvet.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Kulturarvsfrågorna, inklusive frågor om den kyrkoantikvariska ersättningen, har vid ett flertal tillfällen behandlats av kyrkomötet. Bl.a. beslöt 2013 års kyrkomöte att bifalla en motion gällande Svenska kyrkans ansvar för kyrkomusiken som en del av det kyrkliga kulturarvet. Kyrkolivsutskottet anförde i sitt betänkande *Svenska kyrkans ansvar för kyrkomusiken som en del av det kyrkliga kulturarvet* (K1 2013:14) att Svenska kyrkan på den nationella nivån har ett stort ansvar för att stödja, samordna och utveckla kyrkans musik samt föra dialog med företrädare för myndigheter och kulturlivet kring kyrkomusikens roll i samhället. En motion om det klingande kulturarvet behandlades också av kyrkomötet år 2010 (se K1 2010:4).

Vidare kan nämnas 2012 års kyrkomötes behandling av en motion om en översyn av bestämmelserna om fördelning av den kyrkoantikvariska ersättningen, som avslogs med hänvisning till det omfattande arbete som redan pågick i den

riktning som motionären önskade (se EE 2012:3). Vid 2006 års kyrkomöte behandlades en motion som föreslog en utredning kring behovet av statligt stöd till det kyrkliga kulturarvet i framtiden. Kyrkomötet beslöt avslå motionen med hänvisning dels till den kunskap som finns dokumenterad om vårdbehov och kostnader för att vidmakthålla de kyrkliga kulturminnena, dels till pågående arbeten (Kr 2006:5).

Kr 2014:3

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:81.
--

Kyrkorättsutskottet vill poängtera vikten av ett levande kyrkligt kulturarv som är tillgängligt och används i den verksamhet som det är avsett för.

Utskottet konstaterar att Svenska kyrkan bedriver ett mycket omfattande kulturarvsarbete. En förstärkning av kompetensen inom kulturarvsområdet har skett och sker, såväl på den nationella nivån som på stiftsnivå, och ett erfarenhetsutbyte sker genom olika samrådsgrupper. Inom ramen för den s.k. utjämningsutredningen pågår också ett arbete rörande förvaltningen av våra kyrkobyggnader.

Mot bakgrund av det som har redovisats i bakgrundsteckningen och det som i övrigt har anförts om det omfattande kulturarvsarbete som pågår, anser Kyrkorättsutskottet att motion 2014:81 ska avslås.

Uppsala den 25 september 2014

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Anders Roos, ordförande

Anna Sundelius, sekreterare

Beslutande: Anders Roos, ordförande, Jerry Adbo, Maria Lagerman, Sten-Arne Burman, Christina Andersson, Björn Andersson, Berit Bornecrantz Dias, Gunvor Torstensson, Boel Johansson, Sven Esplund, Suzanne Fredborg, Gunilla Blom, Conny Tyrberg, Peder Fohlin och Margareta Karlsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Jenny Thor, Sebastian Clausson, Agnetha Eriksson, Manilla Bergström, Sofia Särduquist, Hans Weichbrodt, Claes-Johan Bonde, Christina Blomqvist, Georg Lagerberg, Ingrid Smittsarve, Ann-Christine From Utterstedt, Mikael Eskilandersson, Birgitta Sedin och Bengt-Gunnar Carlsson.

Biskop Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

Det är min mening att motion 2014:81 borde blivit genomförd och bifallen i sin helhet. Svaret från Kyrkorättsutskottet uppfattas som en självgod uppfattning om att Svenska kyrkan redan gör allt och inte behöver fokusera mer på kulturarvet. Jag anser att de åtgärder som föreslagits i motionen skulle kunna vara till fördel för att förstärka och fördjupa arbetet. Det finns inte heller någon motsättning mellan att ha en levande kyrka och att ha ett nationellt kyrkomuseum, utan snarare tvärtom.

Mikael Eskilandersson

Kyrkomötet Kyrkorättsutskottets betänkande 2014:4

Klimatmål för den nationella nivån m.m.

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:85 som innefattar frågor om elektroniska resehandlingar. Utskottet konstaterar att den hantering av resehandlingar som redan finns är tillfredsställande och föreslår att motionen avslås.

I betänkandet behandlas också motion 2014:94 om att uppdra till kyrkomötets presidium och till kyrkostyrelsen att utarbeta och implementera uppföljningsbara klimatmål. Utskottet föreslår att motion 2014:94 avslås, men föreslår med anledning av motionen att ett uppdrag ges till kyrkomötets presidium att utarbeta och implementera uppföljningsbara klimatmål för kyrkomötet i enlighet med vad utskottet anför i övervägandena.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:85, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:85, punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:94, punkt 1.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:94, punkt 2.
5. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2014:94, punkt 1, uppdra till kyrkomötets presidium att utarbeta och implementera uppföljningsbara klimatmål för kyrkomötet i enlighet med vad utskottet anför.

Motionernas förslag

Motion 2014:85 av Jerker Schmidt, m.fl., Elektroniska resehandlingar

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkomötets presidium att tillse att alla resehandlingar i samband med kyrkomötet skickas ut elektroniskt.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillse att samtliga resor som hanteras av kyrkokansliet administreras elektroniskt.

Motion 2014:94 av Eva-Maria Munck, m.fl., Klimatmål för kyrkomötet, kyrkostyrelsen samt organ och råd

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkomötets presidium att utarbeta och implementera uppföljningsbara klimatmål för kyrkomötet från år 2015 t.ex. genom att kyrkomötet blir miljöcertifierat enligt lämplig standard.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta och implementera uppföljningsbara klimatmål för kyrkostyrelsen samt de organ och råd som finns under kyrkostyrelsen från 2015.

Bakgrund

Kyrkomötets tidigare behandling

Frågan om att införa klimatmål för Svenska kyrkan, den nationella nivån inkluderad, har tidigare varit föremål för behandling i kyrkomötet.

En redogörelse för kyrkomötets behandling av miljöfrågorna före 2006 finns i Kyrkolivsutskottets betänkande K1 2006:4 *Miljöfrågorna i Svenska kyrkan*. Kyrkomötet 2006 gav kyrkostyrelsen i uppdrag att bl.a. utarbeta en handlingsplan för det fortsatta arbetet med miljöfrågorna i Svenska kyrkan (KmSkr 2006:20, K1 2006:4). 2007 år kyrkomöte uppmanade kyrkostyrelsen att påskynda arbetet med handlingsplanen samt föreslog att kyrkostyrelsen även skulle inkludera klimatfrågorna i det arbetet (K1 2007:5). Nu nämnda uppdrag återrapporterades till kyrkomötet som avslutat år 2008 (KsSkr 2008:3). Kyrkostyrelsen uppgav att kyrkokansliet inom ramen för det då redan pågående miljöarbetet fått i uppdrag att utarbeta en handlingsplan för Svenska kyrkans fortsatta miljöarbete. Avseende den nationella nivån angav kyrkostyrelsen att en konkret handlingsplan för verksamheten var under utarbetande. Handlingsplanen skulle omfatta fastigheter, varor och tjänster samt resor inom verksamheten för både kyrkokansliets personal, förtroendevalda och resurspersoner. Därutöver pågick ett arbete med att upprätta former för att kompensera för den nationella nivåns samlade klimatpåverkan.

Kyrkomötet 2008 gav kyrkostyrelsen i uppdrag att utreda om grönt bokslut var möjligt att införa i årsredovisningen för Svenska kyrkans nationella nivå samt utreda konsekvenserna av att införa klimatkompensation vid alla flygresor för den nationella nivåns räkning (B 2008:1). Uppdraget återrapporterades som slutbehandlat till kyrkomötet år 2009 (KsSkr 2009:2). Kyrkostyrelsen uppgav att ett flertal åtgärder vidtagits för att minska den nationella nivåns klimatbelastning, däribland fastställande av ett minskningsmål för utsläpp av koldioxid samt att styrelsen arbetade med en modell för klimatkompensation och grönt bokslut.

Kyrkostyrelsens klimatmål och arbete för minskad klimatpåverkan för den nationella nivån

Kyrkostyrelsen beslutade i december 2008 att Svenska kyrkan på nationell nivå ska minska verksamhetens klimatpåverkande utsläpp med i genomsnitt 5 procent per år under åren 2009–2011 och därefter formulera successiva minskningsmål för att klara en 40-procentig minskning till 2020. Arbetet bedrivs som en integrerad del av kyrkokansliets linjeorganisation (Ks 2008/412).

Den nationella nivån har från och med årsbokslutet 2010 infört, genomfört och årligen presenterat hållbarhetsredovisningar/hållbarhetsbokslut i enlighet med kyrkomötets uppdrag från 2008 om grönt bokslut. I hållbarhetsredovisningen redovisas hur den nationella nivån arbetar för att minimera den egna verksamhetens potentiellt negativa inverkan på en hållbar utveckling. Arbetet beskrivs i årsredovisningen enligt följande (se vidare *Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2013*, KsSkr 2014:2, särskilt tryck, s. 40–45):

Arbetet för en mer hållbar utveckling är centralt för Svenska kyrkans uppdrag och verksamhet. Det är kanske särskilt framträdande inom den internationella verksamheten, det sociala arbetet och kapitalförvaltningen. Svenska kyrkans hållbarhetsarbete vilar på två principer som är grundläggande för kristen tro och etik. Principerna uttrycker dels att alla människor är lika mycket värda och dels att människan som förvaltare av Guds gåvor har ett ansvar, både gentemot andra människor och

gentemot skapelsen i stort. Den egna verksamheten medverkar dock till bland annat utsläpp av växthusgaser. Eftersom Svenska kyrkan stödjer projekt i samhällen med utbredd fattigdom och svaga kontrollsystém, föreligger även risk för korruption och förskingring. Svenska kyrkan måste därför alltid agera proaktivt samt följa upp och syna den egna verksamhetens påverkan på miljö och människor. Som ett led i detta arbete upprättar den nationella nivån för fjärde året i följd en hållbarhetsredovisning enligt redovisningsramverk från Global Reporting Initiative. Redovisningen fokuserar på hur den nationella nivån arbetar för att minimera den egna verksamhetens potentiellt negativa inverkan på en hållbar utveckling.

Av årsredovisningen för 2013 (se hänvisning ovan) framgår även bl.a. följande. För den nationella nivån finns en upphandlingspolicy som innebär att den nationella nivån enbart ska upphandla och sluta avtal med företag som uppträder ansvarfullt mot miljön och en resepolicy, som omfattar alla resor den nationella nivån betalar, som syftar till att bidra till minskad klimatpåverkan. Sedan år 2011 klimatkompenserar den nationella nivån resor inom ramen för verktyget *Klimaträttvisa* (se årsredovisningen s. 42 eller www.svenskakyrkan.se/klimatrattvisa). Från och med år 2011 använder den nationella nivån även klimatkompenserat papper och åtgärder har vidtagits för att minska förbrukningen av papper, däribland förinställda standardinställningar för utskifter och ett särskilt utskriftssystem. Sedan år 2011 köper den nationella nivån också el som bär Naturskyddsföreningens märkning *Bra miljöval*. I slutet av år 2013 fattade vidare den nationella nivån beslut om att endast köpa in miljömärkta datorer. I hållbarhetsredovisningen (s. 45 i årsredovisningen) finns ett antal nyckeltal över den nationella nivåns klimatpåverkan som följs årligen. För en mer utförlig redogörelse av den nationella nivåns arbete med frågan om hållbarhet hänvisas till årsredovisningen samt kyrkostyrelsens skrivelse *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2015–2017*, KsSkr 2014:2, s. 9 f. och 18 f.

Kyrkokansliet har vidare lämnat bl.a. följande upplysningar. I syfte att minska antalet utskick använder kyrkostyrelsen, kyrkostyrelsens arbetsutskott och Rådet för Svenska kyrkan i utlandet också digitala utskick och samverkansrum för distribution av material. Kyrkokansliet använder B-post som standard för utgående post. B-post transporteras i första hand via järnväg. Kyrkokansliet arbetar vidare aktivt med återvinning av kontorsmaterial och ergonomiska produkter.

När det gäller utskick i samband med kyrkomötet sker dessa som huvudregel, till andra än ledamöter, digitalt. Kyrkomötets ledamöter har i början av innevarande mandatperiod givits möjlighet att välja mellan digitala utskick eller utskick per post. Av ledamöterna har drygt hälften begärt att få utskicken per post.

Särskilt angående resedokument

Vid beställning av resor som betalas av den nationella nivån gäller, som nämnts ovan, den av kyrkostyrelsen antagna *Resepolicy för Svenska kyrkan på nationell nivå*. Enligt resepolycyn ska all ekonomisk förvaltning i Svenska kyrkan ske i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar och i enlighet med en god ekonomisk hushållning. Vidare ska anskaffningsbehov tillgodoses på ett kvalitetsmässigt och kostnadseffektivt sätt samt med socialt, etiskt och miljömässigt ansvarstagande. När det gäller miljöhänsyn ska inriktningen vara att minska resursanvändningen och miljöbelastningen i verksamheten och vid val av färdstätt eftersträvas att minimera resornas miljöpåverkan.

Beställning av resor sker i enlighet med fastställda riktlinjer för resebokning via upprättade bokningskanaler, dvs. via upphandlad resebyrå eller upphandlat självbokningssystem. Inrikesresor och enkla flygresor utan byten bokas via självbokningssystem. Flygbiljetter skrivs inte ut och skickas per post, utan skickas via e-post till mottagaren direkt från upphandlad resebyrå. Vad gäller tågbiljetter skickas merparten av biljetterna digitalt, oftast till mottagarens mobiltelefon. År 2013 postades ca 400 tågbiljetter avseende kyrkomötet och ca 50 biljetter avseende den nationella nivån i övrigt. Från och med år 2014 skickas biljetter för kyrkomötet som huvudregel digitalt. Under år 2014 har hittills sammanlagt 20 tågbiljetter skrivits ut och postats för den nationella nivån. När en biljett inte skickas digitalt beror det på att mottagaren saknar möjlighet att ta emot elektroniska biljetter, t.ex. mobiltelefon eller att den tågstation där mottagaren ska stiga på sitt tåg saknar utskriftsautomat för biljetter.

Ett biskopsbrev om klimatet

I maj 2014 kom biskopsbrevet *Ett biskopsbrev om klimatet*. I biskopsbrevet (s. 89 f) riktar Svenska kyrkans biskopar, med anledning av vad biskoparna i övrigt framfört i biskopsbrevet, ett antal uppmaningar till Svenska kyrkans församlingar, stift och den nationella nivån. Biskoparna skriver följande.

Vi lever av Guds nåd och försoning är möjlig. Låt församlingens gudstjänst, bön, samtal och sång vara klara uttryck för det hopp som ger kraft och engagemang för hela skapelsens framtid.

Studera särskilt de bibeltexter som handlar om vår plats och vårt ansvar i skapelsen, om rättvisa och rättfärdighet. Uppmuntra varandra till att lära er mer om klimatkrisen och om hur den världsvida kyrkan söker möta den.

Genomför gemensamma aktiviteter till stöd och inspiration för människor som vill arbeta för en hållbar och rättvis livsstil.

Använd de redskap som finns för att stödja församlingars klimat- och miljöarbete, exempelvis möjligheten till Miljödiplomering.

Sätt ambitiösa mål för energibesparingar i Svenska kyrkans byggnader och för användning av förnybar energi.

Låt förvaltningen av kyrkans ekonomiska tillgångar – aktier, skog och mark – synliggöra hur en teologiskt reflekterad syn på skapelsen bidrar till att minska klimatpåverkan och påskyndar klimatomställningen.

Biskoparna riktar i biskopsbrevet även uppmaningar till alla människor i Sverige, till svenska beslutsfattare och myndigheter, till företag och organisationer, till alla medlemsstater i United Nations Framework Convention on Climate Change och andra relevanta internationella beslutsfattare och organisationer samt kyrkoledare i hela världen.

Elektroniska resehandlingar

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:85.

I motionen föreslås att kyrkomötets presidium ska ges i uppdrag att se till att alla resehandlingar i samband med kyrkomötet skickas ut elektroniskt och att samtliga resor som hanteras av kyrkokansliet administreras elektroniskt. Kyrkorättsutskottet har erfarit att resehandlingar i samband med kyrkomötet som huvudregel skickas elektroniskt, om inte särskilda skäl föranleder en annan hantering. Utskottet har också erfarit att de resor som hanteras av kyrkokansliet redan administreras elektroniskt. Sammantaget anser utskottet att den hantering av resehandlingar som beskrivits för utskottet är tillfredsställande. Utskottet föreslår därför att motionen ska avslås.

Klimatmål för den nationella nivån

Utskottets förslag:

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:94.

Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2014:94, punkt 1, att uppdraga till kyrkomötets presidium att utarbeta och implementera uppföljningsbara klimatmål för kyrkomötet i enlighet med vad utskottet anför.

Kyrkorättsutskottet konstaterar inledningsvis att klimatfrågan är angelägen för Svenska kyrkan. Utskottet konstaterar vidare att bl.a. kyrkostyrelsen arbetar aktivt med frågan och utskottet ser positivt på det arbete som bedrivs på den nationella nivån. Utskottet noterar också att kyrkostyrelsen har beslutat om ett långsiktigt klimatmål för den nationella nivån, där kyrkomötet ingår, och att kyrkostyrelsen årligen genomför en hållbarhetsredovisning.

Kyrkomötet, som Svenska kyrkans högsta beslutande organ, bör i aktuellt hänseende utgöra en förebild för Svenska kyrkans arbete med klimatfrågorna. Utskottet anser därför att kyrkomötet bör ta ytterligare steg i denna riktning. Det arbete som redan bedrivs på den nationella nivån bör således för kyrkomötets del särskilt konkretiseras och formaliseras genom att uppföljningsbara klimatmål för kyrkomötet utarbetas och implementeras. Det är dock inte möjligt att i beslutsförslaget, såsom föreslås i motionen, ange en exemplifiering av hur uppdraget skulle kunna fullgöras. Det bör istället vara en fråga för kyrkomötets presidium att ta ställning till. Ett exempel kan dock vara att kyrkomötet blir miljöcertifierat enligt en lämplig standard.

I motionen föreslås vidare att presidiet ska utarbeta och implementera uppföljningsbara klimatmål ”från år 2015”. Såsom uppdraget uttryckts i motionen, kan det medföra viss oklarhet om hur uppdraget ska tolkas. Utskottet vill därför istället anför följande. Som redan har anförts så anser utskottet att frågan är mycket angelägen. Utskottet förutsätter därför att kyrkomötets presidium senast under år 2015 påbörjar arbetet med att utarbeta uppföljningsbara klimatmål. Utskottet förutsätter vidare att de mål som utformats snarast möjligt implementeras.

Av de skäl som anförts ovan föreslår utskottet att punkten 1 i motionen avslås till förmån för det av utskottet, med anledning av motionen, föreslagna uppdraget.

När det gäller uppföljningsbara klimatmål för kyrkostyrelsen, samt de organ som finns under kyrkostyrelsen, konstaterar Kyrkorättsutskottet att kyrkostyrelsen har fastställt ett långsiktigt minskningsmål för den nationella nivåns klimatpåverkande

utsläpp. Vidare konstaterar Kyrkorättsutskottet att kyrkostyrelsen årligen i den hållbarhetsredovisning som återfinns i årsredovisningen redan presenterar uppföljningsbara nyckeltal för den nationella nivån. Utskottet menar att det, i nuläget, är en fråga för kyrkostyrelsen att bedöma om detta är tillräckligt. Utskottet föreslår därför att även punkten 2 i motionen avslås.

Uppsala den 25 september 2014

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Anders Roos, ordförande

Migelle Wikström, sekreterare

Beslutande: Anders Roos, ordförande, Jerry Adbo, Jenny Thor, Sten-Arne Burman, Christina Andersson, Björn Andersson, Berit Bornecrantz Dias, Gunvor Torstensson, Boel Johansson, Sven Esplund, Suzanne Fredborg, Gunilla Blom, Ingrid Smittsarve, Peder Fohlin och Margareta Karlsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sebastian Clausson, Agnetha Eriksson, Manilla Bergström, Sofia Särdaqvist, Hans Weichbrodt, Claes-Johan Bonde, Christina Blomqvist, Ann-Christine From Utterstedt, Mikael Eskilandersson, Birgitta Sedin och Bengt-Gunnar Carlsson.

Biskop Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

Jag reserverar mig mot Kyrkorättsutskottets avslag av motionerna 2014:85 och 2014:94 till förmån för motionärernas förslag.

Bengt-Gunnar Carlsson

Kyrkomötet Kyrkorättsutskottets betänkande 2014:5

Bekännelseskrifterna till kyrkomötets ledamöter

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:97 i vilken föreslås att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att i budgeten för 2015 avsätta ett utrymme på 100 000 kronor för att kunna inköpa Svenska kyrkans bekännelseskrifter till kyrkomötets ledamöter under den nya mandatperioden.

Mot bakgrund av att bekännelseskrifterna finns tillgängliga kostnadsfritt på internet finner utskottet att det inte kan anses prioriterat att avsätta medel för inköp av dem i bokform till kyrkomötesledamöterna. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

Till betänkandet finns en reservation och två särskilda meningar.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:97.

Motionens förslag

Motion 2014:97 av Fredrik Sidenvall, Bekännelseskrifterna till kyrkomötets ledamöter

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i budgeten för 2015 avsätta ett utrymme på 100 000 kronor för att kunna inköpa Svenska kyrkans bekännelseskrifter till kyrkomötets ledamöter under den nya mandatperioden.

Bakgrund

1 kap. 1 § i kyrkoordningen har rubriken ”Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära” och lyder

Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära,
som gestaltas i gudstjänst och liv,
är grundad i Guds heliga ord, såsom det är givet i Gamla och Nya testamentets profetiska och apostoliska skrifter,
är sammanfattad i den apostoliska, den nicenska och den athanasianska trosbekännelsen samt i den oförändrade augsburgska bekännelsen av år 1530,
är bejakad och erkänd i Uppsala mötes beslut år 1593,
är förklarad och kommenterad i Konkordieboken
samt i andra av Svenska kyrkan bejakade dokument.

1 kap. 1 § i kyrkoordningen överensstämmer helt med 1 § i den tidigare gällande kungörelsen (SKFS 1992:9) om Svenska kyrkans grundläggande dokument avseende tro, bekännelse och lära.

Den av Samfundet Pro Fide et Christianismo utgivna editionen av Svenska kyrkans bekännelseskrifter innehåller de tre huvudsymbola (de apostoliska, nicenska och athanasianska trosbekännelserna), Augsburgska bekännelsen och dess apologi, Schmalkaldiska artiklarna, ”Om påvens makt och överhöghet”, Luthers lilla och stora katekes, Konkordieformeln samt Uppsala mötes beslut. Det framhålls dock i förordet till nämnda utgåva att denna ”inte framlägges som ett från formellt juridisk synpunkt officiellt dokument”. Exempelvis finns den officiella versionen av Augsburgska bekännelsen i Confessio fidei av år 1593/94.

Det bör tilläggas att bekännelseskripterna finns tillgängliga på internet (se <http://www.logosmappen.net>). Det är kostnadsfritt att ta del av hemsidan ifråga.

Kyrkomötet har vid flera tillfällen behandlat motioner om att köpa in bekännelseskripterna till kyrkomötesledamöterna. Kyrkorättsutskottet har konstaterat att bl.a. bekännelseskripterna är av grundläggande betydelse för Svenska kyrkans identitet (se Kr 2010:4). Motionerna har dock avslagits och som skäl har angetts att den utbildning i såväl kyrkorättsliga som teologiska frågeställningar som är angelägen att ledamöterna får, lämpligen kan ske med hjälp av det ekonomiska stöd som ges till nomineringsgrupperna. Med dessa medel kan nomineringsgrupperna skaffa det material som behövs för att fullgöra uppdraget som kyrkomötesledamot (se Kyrkorättsutskottets betänkanden Kr 2005:4, 2009:6, 2010:4). I sitt betänkande Kr 2010:4 anförde Kyrkorättsutskottet vidare att ledamöterna har goda möjligheter att ta del av dokumenten då de finns på internet.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:97.

Kyrkorättsutskottet konstaterar inledningsvis att det finns en längtan efter och ett behov av fördjupning i luthersk teologi, inte minst med tanke på det reformationsjubileum som ska firas år 2017. En väg till sådan fördjupning är att ha tillgång till bekännelseskripterna. En annan möjlighet är att erbjuda seminarier eller liknande utbildningar om bekännelseskripterna och vår kyrkas tro, bekännelse och lära.

Utskottet finner att motionens intention är god, men mot bakgrund av att bekännelseskripterna finns tillgängliga kostnadsfritt på internet kan det enligt utskottets mening inte anses prioriterat att avsätta medel för inköp av dem i bokform till kyrkomötesledamöterna. Utskottet finner därför att motion 2014:97 ska avslås.

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Anders Roos, ordförande

Anna Sundelius, sekreterare

Beslutande: Anders Roos, ordförande, Jerry Adbo, Jenny Thor, Sten-Arne Burman, Christina Andersson, Björn Andersson, Berit Bornecrantz Dias, Gunvor Torstensson, Boel Johansson, Sven Esplund, Suzanne Fredborg, Gunilla Blom, Ingrid Smittsarve, Peder Fohlin och Margareta Karlsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sebastian Clausson, Agnetha Eriksson, Manilla Bergström, Sofia Särduquist, Hans Weichbrodt, Claes-Johan Bonde, Christina Blomqvist, Ann-Christine From Utterstedt, Mikael Eskilandersson, Birgitta Sedin och Bengt-Gunnar Carlsson.

Biskop Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Vi reserverar oss till förmån för bifall till motionen.

Gunvor Torstensson och Peder Fohlin

Särskild mening 1

Under utskottets diskussion framkom ett stort stöd för motionen. Man betonade under denna att motionen på ett värdefullt sätt kopplade samman fördjupning för kyrkomötets ledamöter i Svenska kyrkans bekännelse med tillgång till Svenska kyrkans bekännelseskrifter. Stödet bekräftades då man genomförde en preliminär omröstning som utföll 8–7 till bifall för motionen. På grundval av detta vill jag uttrycka mitt stöd till motionen.

Hans Weichbrodt

Särskild mening 2

Det finns många skrifter som av olika hänseende kan vara bra att äga eller att ha läst. Därför blir det svårt att dra en gräns för vilka skrifter som ska bekostas av Svenska kyrkan. Grundinställningen bör vara att varje ledamot själv läser och bekostar sina böcker. Jag instämmer därmed i att motionen ska avslås.

Mikael Eskilandersson

Kyrkomötet Kyrkorättsutskottets betänkande 2014:6

Angående lagen om Svenska kyrkan

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:108 som innefattar förslag att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att lagen om Svenska kyrkan avskaffas. Kyrkorättsutskottet anser att motiven till att ha kvar lagen om Svenska kyrkan som uttalats av kyrkomötet vid tidigare behandling av frågan fortfarande gäller. Utskottet föreslår att motionen avslås.

Till betänkandet finns ett särskilt yttrande och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:108.

Motionens förslag

Motion 2014:108 av Anna Ekström m.fl., Avskaffa lagen om Svenska kyrkan

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan ska avskaffas.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2014:108 i Ln 2014:15y, *bilaga 1*.

Bakgrund

Lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan trädde i kraft den 1 januari 2000. Förslag om en ramlagstiftning för Svenska kyrkans del framfördes först i den s.k. ERK-utredningens betänkande *Ekonomi och rätt i kyrkan* (SOU 1992:9). Den föreslagna modellen för reglering av förhållandet mellan staten och Svenska kyrkan vid en relationsförändring fördes, efter ett positivt remissutfall, vidare av Kyrkoberedningen i dess betänkande *Staten och trossamfunden* (SOU 1994:42).

I regeringens proposition *Ändrade relationer mellan staten och Svenska kyrkan* (prop. 1995/96:80), som ledde fram till riksdagens principbeslut om kyrka-stat-reformen, togs fasta på den modell för lagstiftning som tidigare presenterats. Som motiv för en särskild lag för Svenska kyrkan åberopades att staten skulle medverka till att Svenska kyrkans karaktär och identitet bevarades. Mot att införa en enda gemensam lag för alla trossamfund anfördes att Svenska kyrkan skulle få en alltför stor tonvikt med en sådan lag i beaktande av de frågor vilka krävde en reglering. När regeringen därefter lade fram propositionen *Staten och trossamfunden, bestämmelser*

om Svenska kyrkan och andra trossamfund (prop. 1997/98:116) med förslag till slutlig reglering av förhållandet mellan staten och Svenska kyrkan byggde det på en lag med bestämmelser gemensamma för alla trossamfund och en lag med särskild reglering av Svenska kyrkans förhållanden.

Regeringen konstaterade bl.a. följande. Det nuvarande förhållandet mellan Svenska kyrkan och staten är resultatet av en lång historisk utveckling där skilda principiella utgångspunkter spelat större eller mindre roll för skeendet. Den långa gemensamma historien motiverar att staten genom en särskild lag anger de ramar inom vilka Svenska kyrkan även i fortsättningen ska verka.

Regeringen konstaterade också att 1995 års principbeslut utgör en kompromiss mellan å ena sidan nödvändigheten att ta hänsyn till Svenska kyrkans särställning på grund av den långa historiska utvecklingen och den stora andelen tillhöriga samt å andra sidan önskemålet om att öka jämställdheten mellan trossamfunden.

Tidigare behandling av motioner i kyrkomötet

Kyrkomötet 2001 behandlade en motion med den huvudsakliga innebörden att lagen om Svenska kyrkan skulle upphävas (M 2001:30). Kyrkomötet avslag motionen på Kyrkorättsutskottets förslag (Kr 2001:1). Utskottet motiverade sitt förslag till avslag med att lagen om Svenska kyrkan skulle ses som en av flera delar i det reformpaket som den förändrade relationen mellan staten och Svenska kyrkan utgjorde och att det inte var möjligt att bryta ut delar ur detta utan att det kunde få återverkningar på andra delar.

Vid kyrkomötet 2009 behandlades en motion med förslag om att kyrkomötet skulle uppdra till kyrkostyrelsen att utreda konsekvenserna av ett avskaffande av lagen om Svenska kyrkan och att tillämpliga delar istället skulle överflyttas till lagen (1998:1593) om trossamfund och kyrkoordningen. Även denna motion avslags av kyrkomötet på Kyrkorättsutskottets förslag (M 2009:46, Kr 2009:5), med i huvudsak samma motivering som motionen från 2001. Kyrkorättsutskottet anförde vidare att då nuvarande reglering inte varit till förfång för kyrkans verksamhet ska kyrkan inte ta initiativ till någon förändring.

Kyrkomötet behandlade 2012 en motion om att ersätta lagen om Svenska kyrkan med ett "konkordat". Motionen avslags på förslag av Kyrkorättsutskottet med motiveringen att det inte hade inträffat något sedan år 2009 som medförde en förändrad inställning i frågan (M 2012:29, Kr 2012:2).

Den senaste behandlingen av frågan ägde rum vid kyrkomötet 2013 där det i en motion föreslogs att kyrkomötet skulle uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att lagen om Svenska kyrkan skulle upphöra och tillämpliga delar istället överflyttas till lagen om trossamfund och kyrkoordningen. Kyrkomötet avslag motionen på förslag av Kyrkorättsutskottet (M 2013:77, Kr 2013:7) med hänvisning till att de skäl som tidigare uttalats av kyrkomötet vid tidigare behandling av frågan fortfarande gäller.

Efter relationsändringen har även ett antal motioner väckts i Sveriges riksdag, med krav om att lagen om Svenska kyrkan ska avskaffas. Samtliga sådana motioner har avslagits av riksdagen på förslag av konstitutionsutskottet.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:108.

Lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan utgör en viktig del i den överenskommelse som träffades mellan Svenska kyrkan och staten inför de ändrade relationerna och innehåller sådant som är väsentligt, ur både kyrkans och statens synpunkt, för att beskriva Svenska kyrkans särskilda karaktär. I likhet med vad Kyrkorättsutskottet anfört vid kyrkomötets tidigare behandlingar av frågan år 2001, 2009, 2012 och 2013 menar utskottet att det är olämpligt att bryta ut och förändra en fundamental del i denna helhet som principöverenskommelsen utgör. Kyrkorättsutskottet anser att motiven till att ha kvar lagen om Svenska kyrkan som uttalats av kyrkomötet vid tidigare behandling av frågan fortfarande gäller. Motionen ska därför avslås.

Uppsala den 25 september 2014

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Anders Roos, ordförande

Migelle Wikström, sekreterare

Beslutande: Anders Roos, ordförande, Jerry Adbo, Maria Lagerman, Sten-Arne Burman, Christina Andersson, Björn Andersson, Berit Bornecrantz Dias, Gunvor Torstensson, Boel Johansson, Sven Esplund, Suzanne Fredborg, Gunilla Blom, Conny Tyrberg, Peder Fohlin och Margareta Karlsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Jenny Thor, Sebastian Clausson, Agnetha Eriksson, Manilla Bergström, Sofia Särduquist, Hans Weichbrodt, Claes-Johan Bonde, Christina Blomqvist, Georg Lagerberg, Ingrid Smittsarve, Ann-Christine From Utterstedt, Mikael Eskilandersson, Birgitta Sedin och Bengt-Gunnar Carlsson.

Biskop Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskilt yttrande

Vi instämmer i utskottets förslag om avslag på motion 2014:108 på grund av att frågan är av sådan dignitet att den kräver ytterligare beredning. En sådan översyn kan komma att beröra många områden vad gäller Svenska kyrkans relation till staten.

Däremot anser vi att Svenska kyrkan aktivt måste förbereda sig på en utveckling där dess offentlighetsliga ställning blir liknande den som gäller för andra registrerade trossamfund.

Under de år som gått sedan relationerna mellan Svenska kyrkan och staten förändrades har staten ensidigt fattat beslut som i ett längre perspektiv riskerar att göra lagen om Svenska kyrkan obsolet. Exempel på detta är frågorna kring folkbokföring, nationellt enhetlig begravningsavgift och rätten till tjänstledighet i samband med kyrkliga förtroendeuppdrag.

Vidare anser vi att Svenska kyrkan bör välkomna och eftersträva en utveckling där den utan inblandning från staten själv får definiera sig som kyrka och trossamfund. Svenska kyrkan måste få bestämma över sina egna inre angelägenheter och stå på egna ben.

Suzanne Fredborg, Sven Esplund och Anders Roos

Särskild mening

Vi instämmer i det särskilda yttrande som lämnats av Suzanne Fredborg, Sven Esplund och Anders Roos.

Georg Lagerberg, Claes-Johan Bonde, Sven Ingvar Holmgren, Christina Blomqvist och Hans Weichbrodt

Avskaffa lagen om Svenska kyrkan

Läronämndens yttrande över motion 2014:108

Läronämnden hänvisar till sitt yttrande Ln 2013:14y:

I överensstämmelse med yttrande Ln 2012:10y anför Läronämnden:
”Läronämnden menar att kyrkans relation till staten har läromässiga
implikationer. Denna relation kan rättsligt regleras på olika sätt.”

Uppsala den 26 augusti 2014

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Christopher Meakin, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Hans-Erik Nordin, biskop Thomas Söderberg, biskop Jan-Olof Johansson, biskop Johan Tyrberg, biskop Per Eckerdal, biskop Esbjörn Hagberg, biskop Tuulikki Koivunen Bylund, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, Göran Eidevall, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannesson och Jesper Svartvik.

Kyrkomötets skrivelser
KmSkr 2014:1–22

Kyrkomötets skrivelser

- KmSkr 2014:1 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2013
- KmSkr 2014:2 Nationellt program för praktik för unga
- KmSkr 2014:3 Om Guds vägar och Kairosdokumentet
- KmSkr 2014:4 Religionsdialog
- KmSkr 2014:5 Kristna i Mellanöstern
- KmSkr 2014:6 Ett fredsupprop
- KmSkr 2014:7 Byte av uppdrag inom vigningstjänsten
- KmSkr 2014:8 Lönepolicy för Svenska kyrkan
- KmSkr 2014:9 En kyrka utan tillgång till barnpornografi
- KmSkr 2014:10 Ta fram en mångfaldsplan
- KmSkr 2014:11 Verksamhetsberättelse år 2013 för Svenska kyrkans överklagandenämnd
- KmSkr 2014:12 Verksamhetsberättelse år 2013 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar
- KmSkr 2014:13 Ändringar i kyrkoordningen m.m.
- KmSkr 2014:14 Verksamhetsberättelse 2013 för Svenska kyrkans valprovsnämnd
- KmSkr 2014:15 Valfrågor
- KmSkr 2014:16 Generationsspridning i beslutsfattande organ
- KmSkr 2014:17 Svenska kyrkan på nätet
- KmSkr 2014:18 Församlingarnas arbete med flyktingar och asylsökande
- KmSkr 2014:19 Översyn av utbildning inom själavård
- KmSkr 2014:20 Kyrkohandbok för Svenska kyrkan
- KmSkr 2014:21 Arvodesorgan för den nationella nivån och övriga ändringar i kyrkoordningen
- KmSkr 2014:22 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2015–2017

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2014:1

**Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år
2013**

Till kyrkostyrelsen

Budgetutskottet 2014:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2013

Kyrkomötet har den 18 november 2014 i enlighet med Budgetutskottets förslag i betänkande B 2014:2 beslutat *dels* att fastställa årsredovisning samt resultat- och balansräkningen för Svenska kyrkans nationella nivå år 2013, *dels* att bevilja kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2013.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 18 november 2014

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2014:2

Nationellt program för praktik för unga

Till kyrkostyrelsen

Budgetutskottet 2014:5 Nationellt program för praktik för unga

Kyrkomötet har den 18 november 2014 i enlighet med Budgetskottets förslag i betänkande B 2014:5 beslutat att med anledning av motion 2014:92 av Marie Rydén Davoust m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att utreda förutsättningarna för hur ett nationellt program för praktik för unga på bästa sätt kan organiseras, genomföras och finansieras samt återkomma till kyrkomötet 2016 med resultatet av utredningen.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 18 november 2014

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2014:3

Om Guds vägar och Kairosdokumentet

Till kyrkostyrelsen

Ekumenikutskottet 2014:2 Om Guds vägar och Kairosdokumentet

Kyrkomötet har den 18 november 2014 i enlighet med Ekumenikutskottets förslag i betänkande Eu 2014:2 beslutat att bifalla motion 2014:5 punkt 1 av Åke Bonnier att uppdra till kyrkostyrelsen att uppmuntra alla stift att implementera dokumentet Guds vägar så att det blir känt och diskuterat.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 18 november 2014

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2014:4

Religionsdialog

Till kyrkostyrelsen

Ekumenikuskottet 2014:5 Religionsdialog

Kyrkomötet har den 18 november 2014 i enlighet med Ekumenikuskottets förslag i betänkande Eu 2014:5 beslutat att med anledning av motion 2014:109 av Berit Bornecrantz Dias m.fl. uppdra åt kyrkostyrelsen att genomföra en kartläggning av det interreligiösa och interkulturella sammanhang där Svenska kyrkan finns med.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 18 november 2014

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2014:5

Kristna i Mellanöstern

Till kyrkostyrelsen

Ekumenikutskottet 2014:7 Kristna i Mellanöstern

Kyrkomötet har den 18 november 2014 i enlighet med Ekumenikutskottets förslag i betänkande Eu 2014:7 beslutat att med anledning av motion 2014:84 punkt 2 av Jerker Schmidt m.fl. uppdra åt kyrkostyrelsen att på ett ansvarsfullt och substantiellt sätt öka omfattningen på stödet till arbetet för utsatta människor i Mellanöstern.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 18 november 2014

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2014:6

Ett fredsupprop

Till kyrkostyrelsen

Ekumenikuskottet 2014:9 Ett fredsupprop

Kyrkomötet har den 18 november 2014 i enlighet med Ekumenikuskottets förslag i betänkande Eu 2014:9 beslutat att med anledning av motion 2014:77 av Johan Åkesson uppdra åt kyrkostyrelsen att utreda på vilket sätt Kyrkornas världsråds missionsuppdrag *A Pilgrimage of Justice and Peace* kan tolkas, kontextualiseras och konkretiseras samt hur detta kan leda fram till ett fredsupprop i Svenska kyrkan, under perioden fram till KV:s nästa generalförsamling 2021.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 18 november 2014

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2014:7

Byte av uppdrag inom vigningstjänsten

Till kyrkostyrelsen

Tillsyns- och uppdragsutskottet 2014:3 Byte av uppdrag inom vigningstjänsten

Kyrkomötet har den 18 november 2014 i enlighet med Tillsyns- och uppdragsutskottets förslag i betänkande TU 2014:3 beslutat att med anledning av motion 2014:15 av Ragnar Persenius uppdra till kyrkostyrelsen att utreda vad som bör gälla när en person är behörig att utöva både uppdraget som präst och uppdraget som diakon.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 18 november 2014

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2014:8

Lönepolicy för Svenska kyrkan

Till kyrkostyrelsen

Tillsyns- och uppdragsutskottet 2014:4 Lönepolicy för Svenska kyrkan

Kyrkomötet har den 18 november 2014 i enlighet med Tillsyns- och uppdragsutskottets förslag i betänkande TU 2014:4 beslutat att med anledning av motion 2014:44 av Berth Löndahl och Bertil Murray ge kyrkostyrelsen tillkänna vad utskottet anfört om samtal rörande lönebildning mellan kyrkostyrelsen och Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 18 november 2014

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2014:9

En kyrka utan tillgång till barnpornografi

Till kyrkostyrelsen

Tillsyns- och uppdragsutskottet 2014:10 En kyrka utan tillgång till barnpornografi

Kyrkomötet har den 18 november 2014 i enlighet med Tillsyns- och uppdragsutskottets förslag i betänkande TU 2014:10 beslutat att med anledning av motion 2014:100 av Louise Callenberg ge kyrkostyrelsen i uppdrag att pröva om ytterligare åtgärder kan vidtas för att stoppa innehav och spridning av barnpornografiskt material på kyrkliga arbetsplatsers nätverk och datorer i enlighet med vad utskottet har anfört.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 18 november 2014

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2014:10

Ta fram en mångfaldsplan

Till kyrkostyrelsen

Tillsyns- och uppdragsutskottet 2014:11 Ta fram en mångfaldsplan

Kyrkomötet har den 18 november 2014 i enlighet med Tillsyns- och uppdragsutskottets förslag i betänkande TU 2014:11 beslutat att med anledning av motion 2014:107 av Anna Ekström m.fl. ge kyrkostyrelsen tillkänna vad utskottet har anført avseende dels initiativ till framtagande av en plan för lika rättigheter och möjligheter för kyrkokansliet i Uppsala, *dels* vikten av att diskrimineringslagens minimikrav uppfylls.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 18 november 2014

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2014:11

Verksamhetsberättelse år 2013 för Svenska kyrkans överklagandenämnd

Till kyrkostyrelsen

Tillsyns- och uppdragsutskottet 2014:12 Verksamhetsberättelse år 2013 för Svenska kyrkans överklagandenämnd

Kyrkomötet har den 18 november 2014 i enlighet med Tillsyns- och uppdragsutskottets förslag i betänkande TU 2014:12 beslutat att lägga Svenska kyrkans överklagandenämnds verksamhetsberättelse för år 2013 till handlingarna.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 18 november 2014

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2014:12

Verksamhetsberättelse år 2013 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar

Till kyrkostyrelsen

Tillsyns- och uppdragsutskottet 2014:13 Verksamhetsberättelse år 2013 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar

Kyrkomötet har den 18 november 2014 i enlighet med Tillsyns- och uppdragsutskottets förslag i betänkande TU 2014:13 beslutat att lägga verksamhetsberättelsen för år 2013 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar till handlingarna.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 18 november 2014

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2014:13

Ändringar i kyrkoordningen m.m.

Till kyrkostyrelsen

Organisationsutskottet 2014:1 Ändringar i kyrkoordningen m.m.

Kyrkomötet har den 18 november 2014 i enlighet med Organisationsutskottets förslag i betänkande O 2014:1 beslutat

angående Fastställande av Svenska kyrkans indelning punkt 1 att

dels ge kyrkostyrelsen i uppdrag att fastställa den församlingsindelning av Svenska kyrkan som ska gälla per den 1 januari 2016. Kyrkostyrelsen ska inför fastställandet göra den utredning som behövs och vid behov samråda med berörda stiftsstyrelser,

dels ge kyrkostyrelsen i uppdrag att besluta om sådana övergångsbestämmelser som kan komma att krävas med anledning av fastställandet, och

dels kyrkostyrelsens beslut om fastställande ska återskopas till kyrkomötet senast 2016.

angående Fastställande av Svenska kyrkans indelning punkt 2 att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen enligt bilaga 1.

angående Fördelning av uppgifter mellan ärkebiskopen och biskopen i Uppsala stift att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen enligt bilaga 2.

angående Fortsatt beredning av kontraktsfrågorna att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i övergångsbestämmelserna till Kyrkomötets beslut om ändringar i kyrkoordningen (SvKB 1999:1), SvKB 2012:14 enligt bilaga 3.

angående Tyska Christinae församling att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen enligt bilaga 4.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 18 november 2014

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2014:14

**Verksamhetsberättelse 2013 för Svenska kyrkans
valprovsningsnämnd**

Till kyrkostyrelsen

*Organisationsutskottet 2014:2 Verksamhetsberättelse 2013 för Svenska kyrkans
valprovsningsnämnd*

Kyrkomötet har den 18 november 2014 i enlighet med Organisationsutskottets förslag i betänkande O 2014:2 beslutat att lägga verksamhetsberättelsen år 2013 för Svenska kyrkans valprovsningsnämnd till handlingarna.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 18 november 2014

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2014:15

Valfrågor

Till kyrkostyrelsen

Organisationsutskottet 2014:4 Valfrågor

Kyrkomötet har den 18 november 2014 i enlighet med Organisationsutskottets förslag i betänkande O 2014:4 beslutat att med anledning av motion 2014:38 av Boel Johansson uppdra åt kyrkostyrelsen att se över regelverket kring brevröstning med bud.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 18 november 2014

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2014:16

Generationsspridning i beslutsfattande organ

Till kyrkostyrelsen

Organisationsutskottet 2014:12 Generationsspridning i beslutsfattande organ

Kyrkomötet har den 18 november 2014 i enlighet med Organisationsutskottets förslag i betänkande O 2014:12 beslutat att med anledning av motion 2014:95 punkt 1 av Eva-Maria Munck m.fl. anta en motsvarande målsättning som Kyrkornas världsråd och Lutherska världsförbundet angående ungas deltagande i olika organ. Målet är därmed att minst 20 procent av de som utses till kyrkostyrelsen och organ som utses av kyrkostyrelsen ska vara under 30 år.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 18 november 2014

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2014:17

Svenska kyrkan på nätet

Till kyrkostyrelsen

Kyrkolivsutskottet 2014:3 Svenska kyrkan på nätet

Kyrkomötet har den 19 november 2014 i enlighet med Kyrkolivsutskottets förslag i betänkande K1 2014:3 beslutat att *dels* bifalla motion 2014:22 av Anders Brunnstedt m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att skapa en barnportal för Svenska kyrkan på nätet, *dels* att med anledning av motion 2014:72 av Jerry Adbo uppdra åt kyrkostyrelsen att intensifiera arbetet med att på ett samlat sätt tillgängliggöra webbsända gudstjänster.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 19 november 2014

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2014:18

**Församlingarnas arbete med flyktingar och
asylsökande**

Till kyrkostyrelsen

Kyrkolivsutskottet 2014:6 Församlingarnas arbete med flyktingar och asylsökande

Kyrkomötet har den 19 november 2014 i enlighet med Kyrkolivsutskottets förslag i betänkande Kl 2014:6 beslutat att bifalla motion 2014:27 av Dag Sandahl att uppdra till kyrkostyrelsen att skyndsamt ordna former för ekonomiskt bistånd till församlingars arbete med flyktingar och asylsökande.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 19 november 2014

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2014:19

Översyn av utbildning inom själavård

Till kyrkostyrelsen

Kyrkolivsutskottet 2014:20 Översyn av utbildning inom själavård

Kyrkomötet har den 19 november 2014 i enlighet med Kyrkolivsutskottets förslag i betänkande K1 2014:20 beslutat att bifalla motion 2014:101 av Sofija Pedersen Videke att uppdra till kyrkostyrelsen att se över dagens utbildning i själavård samt, om så behövs, komma med förslag till förbättringar.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 19 november 2014

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2014:20

Kyrkohandbok för Svenska kyrkan

Till kyrkostyrelsen

Gudstjänstutskottet 2014:6 Kyrkohandbok för Svenska kyrkan

Kyrkomötet har den 19 november 2014 i enlighet med Gudstjänstutskottets förslag i betänkande G 2014:6 beslutat att bifalla motion 2014:79 av Hans-Olof Andrén att uppdra till kyrkostyrelsen att sedan en reviderad kyrkohandbok del I antagits av kyrkomötet återkomma med förslag till en reviderad kyrkohandbok del II (vignings- och mottagningshandlingar).

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 19 november 2014

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2014:21

**Arvodesorgan för den nationella nivån och övriga
ändringar i kyrkoordningen**

Till kyrkostyrelsen

*Kyrkorättsutskottet 2014:1 Arvodesorgan för den nationella nivån och övriga
ändringar i kyrkoordningen*

Kyrkomötet har den 19 november 2014 i enlighet med Kyrkorättsutskottets förslag i
betänkande Kr 2014:1 beslutat

att anta utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen (SvKB 1999:1) enligt
bilaga 1 och 2.

att anta utskottets förslag till ändringar i Arbetsordning för kyrkomötet (SvKB
1999:3) enligt bilaga 3.

att anta utskottets förslag till ändringar i Ersättningsstadga (SvKB 2012:17) enligt
bilaga 4.

att anta utskottets förslag till Instruktion för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den
nationella nivån enligt bilaga 5.

att med anledning av motion 2014:50 av Bertil Persson att 2 § i instruktionen för
Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån ska ha lydelse enligt
bilaga 5.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 19 november 2014

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2014:22

Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2015–2017

Till kyrkostyrelsen

Budgetutskottet 2014:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2015–2017

Kyrkomötet har den 19 november 2014 beslutat i enlighet med Budgetutskottets förslag i betänkande B 2014:1 punkterna 1–6.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 19 november 2014

Karin Perers

/Anders Lindberg

Personregister

Personregister över biskopar, ledamöter och tjänstgörande ersättare i kyrkomötet med uppdrag beslutade av kyrkomötet.

Personregistret som denna gång omfattar såväl 2014 års kyrkomöte som kyrkomötets valsammanträde 2013 innehåller följande uppgifter: Namn, födelseår, stift, nomineringsgrupp, stolsnummer, uppdrag, ledighet, ersättare samt inlämnade motioner.

Förkortningar:

Km	Kyrkomötet
G	Gudstjänstutskottet
O	Organisationsutskottet
TU	Tillsyns- och uppdragsutskottet
EE	Ekonomi- och egendomsutskottet
Eu	Ekumenikutskottet
Kl	Kyrkolivsutskottet
B	Budgetutskottet
Kr	Kyrkorättsutskottet
Ks	Kyrkostyrelsen
AN	Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar
VN	Svenska kyrkans valprovsnämnd
ÖN	Svenska kyrkans överklagandenämnd
S	Socialdemokraterna
POSK	Partipolitiskt obundna i Svenska kyrkan
BA	Borgerligt alternativ
C	Centerpartiet
SD	Sverigedemokraterna
KR	Kristdemokrater i Svenska kyrkan
FK	Frimodig kyrka
MPSK	Miljöpartister i Svenska kyrkan
ÖKA	Öppen kyrka – en kyrka för alla
FiSK	Fria liberaler i Svenska kyrkan
ViSK	Vänstern i Svenska kyrkan
KSV	Kyrklig samverkan i Visby stift

A

Aasa, Maj-Lis , 1963, Utlandsförsamlingarna, 250	O ledamot
Adbo, Jerry , 1978, Stockholms stift, S, 229 Motion: 72 (Webbsända gudstjänster)	Kr ledamot
Alexius, Ann-Christin , 1971, Härnösands stift, C, 181	TU/Eu ersättare
Alingsjö Bäck, Gun , 1946, Västerås stift, POSK, 69 Ersättare september och november 2014 för Mikael Mogren	G ersättare
Alm, Inga , 1952, Uppsala stift, C, 9 Motion: 103 (Församlingsutveckling – ej avveckling)	Eu ledamot
Alsterlund, Jerker , 1962, Västerås stift, C, 79 Motion: 21 (Underlätta för unga att komma in på arbetsmarknaden)	G ersättare

Personregister 2014	Andersson, Aina , 1941, Skara stift, S, 40	Valberedningen, O ledamot
	Andersson, Björn , 1961, Göteborgs stift, S, 157	Kr ledamot
	Andersson, Christina , 1959, Härnösands stift, S, 184	Kr ledamot
	Andersson, Jenny , 1977, Luleå stift, S, 199 Ledig september och november 2014, ersatt av Titti Ådén	EE ersättare
	Andersson, Johanna , 1962, Göteborgs stift, POSK, 161 Motion 80 (Teologisk otydlighet om ersättningsteologi)	TU ersättare
	Andersson, Margareta , 1948, Växjö stift, C, 87 Motion: 64 (Säkerhet vid datalagring)	Ks ersättare, Valberedningen, EE ersättare
	Andersson-Carlsson, Kerstin , 1940, Karlstads stift, BA, 176	EE ersättare
	André, Hans-Olof , 1947, Göteborgs stift, POSK Motion: 79 (Kyrkohandboken del II), 92 (Nationellt program för praktik för unga)	TU ledamot
	Aro, Stefan , 1975, Luleå stift, FK, 204 Motion: 63 (Stiftelsekyrkorna i Svenska kyrkan)	O ersättare
	Arvidsson, Torbjörn , 1950, Luleå stift, KR, 195	Kl ledamot
	Aune, Bella , 1971, Växjö stift, C, 91	O ledamot
	Axner, Marta , 1977, Uppsala stift, S, 1	Ks ledamot
	B	
	Backe, Kristina , 1944, Lunds stift, C, 114	G ledamot
	Bengtsson, Gunilla , 1944, Lunds stift, S, 129	G/Eu ersättare
	Bengtsson, Gustaf , 1981, Strängnäs stift, POSK, 63 Motion: 39 (Utvärdering av valen till församlingsråd)	O ledamot
	Berglin, Linn , 1974, Härnösands stift, S, 179	EE ledamot
	Bergström, Levi , 1947, Luleå stift, S, 190	Km 1 v ordf
	Bergström, Manilla , 1973, Göteborgs stift, POSK, 167	Kr ersättare
	Berntson, Cecilia , 1981, Göteborgs stift, S, 150 Ledig september och november 2014, ersatt av Anita Engström	B ersättare
	Bernövall, Peter , 1946, Västerås stift, POSK, 73 Ledig november 2014, ingen ersättare	EE ledamot, v ordf
	Bertius, Ragnhild , 1941, Linköpings stift, POSK, 25 Motion: 35 (Kristna i Mellanöstern), 36 (Politik och religion i Mellanöstern), 39 (Utvärdering av valen till församlingsråd)	EE ledamot
	Björk, Christer , 1946, Strängnäs stift, BA, 61	B ledamot, VN ersättare
	Björkman, Helena , 1965, Göteborgs stift, MPSK, 155 Motion: 14 (Kulturen som grundläggande uppgift)	TU ersättare

Björkman, Jan , 1964, Lunds stift, MPSK, 134 Ledig september och november 2014, ersatt av Carl-Henrik Henriz	EE ersättare	Personregister 2014
Björndahl, Claes , 1967, Skara stift, ÖKA, 44	TU ersättare	
Block, Claes , 1945, Lunds stift, S, 103	O ledamot	
Blom, Gunilla , 1962, Luleå stift, C, 201 Ledig november 2014, ersatt av Gunnel Lagerkvist	Kr ledamot	
Blomqvist, Christina , 1945, Linköpings stift, BA, 34	Kr ersättare	
Bonde, Claes-Johan , 1967, Stockholms stift, BA, 234	Kr ersättare	
Bonnier, Åke , 1957, biskop i Skara stift Motion: 5 (Vart tog Guds vägar vägen?)	Kr	
Borgström, Ingrid , 1939, Härnösands stift, BA, 187	TU ersättare, ÖN ersättare 2	
Borgström, Margit , 1948, Uppsala stift, KR, 17	Eu ersättare	
Bornecrantz Dias, Berit , 1957, Göteborgs stift, ViSK, 159 Ledig november 2014, ingen ersättare Motion: 18 (Socialt företagande), 19 (Tillgänglighet i Svenska kyrkans kyrkor och andra lokaler för hundar för funktionshindrade), 105 (Vidgning av begreppet kyrkomusik), 109 (Lokala dialogcentra)	Kr ledamot	
Boström, Arnold , 1946, Stockholms stift, SD, 220 Ersättare valsammanträdet 2013 för David Lång	Valberedningen	
Brendt, Agneta , 1946, Uppsala stift, S, 14	Valberedningen, Eu ledamot	
Brinck, Cecilia , 1962, Stockholms stift, BA, 214	Ks ledamot	
Brunne, Eva , 1954, biskop i Stockholms stift	TU	
Brunnstedt, Anders , 1955, Västerås stift, POSK, 78 Motion: 22 (Barnportal på nätet), 39 (Utvärdering av valen till församlingsråd), 92 (Nationellt program för praktik för unga)	EE ledamot	
Burell, Olle , 1975, Stockholms stift, S, 213	Ks ledamot	
Burman, Sten-Arne , 1945, Luleå stift, S, 193	Kr ledamot	
C		
Callenberg, Louise , 1978, Stockholms stift, S, 241 Motion: 100 (En kyrka utan tillgång till barnpornografi)	O ledamot	
Carlenius, Margareta , 1959, Linköpings stift, S, 31	Ks ersättare, TU ersättare	
Carlsson, Anna-Lena , 1959, Göteborgs stift, C, 163	TU ersättare	

Personregister 2014	Carlsson, Bengt-Gunnar , 1943, Stockholms stift, MPSK, 226 Ledig november 2014, ersatt av Lars Larsson Motion: 12 (Från teori till handling som förvaltare av skog och mark), 13 (Ökad tillgänglighet för allergiker i kyrkans lokaler), 14 (Kulturen som grundläggande uppgift), 62 (Fattiga EU-migranter)	Kr ersättare
	Carlsson, Irma , 1949, Linköpings stift, POSK, 32	O ersättare
	Carlsson, Olle , 1955, Stockholms stift, POSK, 212 Ledig november 2014, ingen ersättare	Eu ersättare
	Christersson, Elsa , 1938, Lunds stift, MPSK, 117 Motion: 7 (Omställning till ekologiskt och kretsloppsanpassat jordbruk), 8 (Rättvisare fördelning av vinsten från prästlöne-tillgångarna), 14 (Kulturen som grundläggande uppgift), 20 (Att möta människor på kyrkogårdarna)	O ersättare
	Clausen, Cecilia , 1983, Stockholms stift, S, 216 Ledig november 2014, ersatt av Linnea Jensdotter	O ersättare
	Clausson, Sebastian , 1982, Skara stift, S, 36	TU/Kr ersättare
D		
	Dalin, Stefan , 1968, Härnösands stift, S, 182 Ledig valsammanträdet 2013, september och november 2014, ersatt av Christina Meltin Westerlund	B ersättare
	Danestig, Britt-Marie , 1940, Stockholms stift, ViSK, 247 Ersättare valsammanträdet 2013 för Birgitta Söderfeldt	
	Danung, Linda , 1989, Uppsala stift, ÖKA, 13	O ersättare
E		
	Eckerdal, Per , 1951, biskop i Göteborgs stift	Ks ersättare för ärkebiskopen, G
	Edlund, Lars-Erik , 1953, Luleå stift, C, 194 Ledig november 2014, ersatt av Stig Eriksson	Kl ledamot
	Egardt, Peter , 1958, Västerås stift, S, 81 Ledig november 2014, ersatt av Jan Sahlin	B ledamot
	Ek, Magnus , 1994, Linköpings stift, C, 29	EE ledamot
	Ekström, Anna , 1982, Lunds stift, FiSK, 127 Motion: 22 (Barnportal på nätet), 53 (Handboksförslagets nattvardsböner), 54 (Kyrkvårdar), 84 (Ökat stöd till Mellan-österns kristna), 85 (Elektroniska resehandlingar), 106 (Gör det möjligt att välja församlingstillhörighet), 107 (Ta fram en mångfaldsplan), 108 (Avskaffa lagen om Svenska kyrkan)	TU ledamot, v ordf
	Eldebro, Gunilla , 1948, Stockholms stift, BA, 249	Kl ledamot

Elmberg, Sten , 1953, Strängnäs stift, C, 56 Motion: 55 (Veterangudstjänst och stöd till veteraner), 56 (Möjlighet att nå nya svenska medborgare)	TU ledamot	Personregister 2014
Elmqvist, Helena , 1966, Växjö stift, SD, 96	TU ersättare	
Emilsson, Aron , 1990, Göteborgs stift, SD, 160 Motion: 65 (Stöd för förföljda och utsatta kristna), 68 (Svenska kyrkans kristna identitet), 69 (Svenska kyrkans roll i internationella konflikter och Mellanösternkonflikten), 71 (Utökat socialt arbete), 81 (Svenska kyrkans kulturarvs- arbete), 82 (Natur- och kulturvård i Svenska kyrkans skogs- och markinnehav), 83 (Svenska kyrkans roll som traditionsbärare)	G ersättare	
Eneroth, Jesper , 1995, Växjö stift, S, 86	Eu ersättare	
Engström, Anita , 1943, Göteborgs stift, S, 150 Ersättare september och november 2014 för Cecilia Berntson	B ersättare	
Erdmann, Anki , 1960, Stockholms stift, ViSK, 217 Motion: 18 (Socialt företagande), 19 (Tillgänglighet i Svenska kyrkans kyrkor och andra lokaler för hundar för funktionshindrade), 94 (Klimatmål för kyrkomötet, kyrko- styrelsen samt organ och råd), 109 (Lokala dialogcentra)	Eu ledamot	
Erdtman, Catharina , 1968, Uppsala stift, S, 3 Ersättare valsammanträdet 2013 för Rolf Forslin		
Ericson, Lars-Ivar , 1948, Lunds stift, C, 107 Motion: 1 (Medel för att ge arbetstillfällen till ungdomar), 2 (Församlingsutveckling i folkkyrkan), 32 (Kretslopps- tankepris)	Ks ersättare, Eu ersättare	
Eriksson, Agnetha , 1958, Luleå stift, S, 196 Ledig november 2014, ersatt av Marie-Louise Marsjögård	Kr ersättare	
Eriksson, Britas Lennart , 1952, Västerås stift, S, 71	TU ledamot, ordf	
Eriksson, Gun , 1948, Uppsala stift, S, 6 Ledig valsammanträdet 2013, ersatt av Emma Svensson	EE ledamot	
Eriksson, Louise , 1989, Lunds stift, SD, 125 Ledig valsammanträdet 2013, ingen ersättare, september och november 2014, ersatt av Karin Forsell	O ersättare	
Eriksson, Stig , 1957, Luleå stift, C, 194 Ersättare november 2014 för Lars-Erik Edlund		
Eriksson, Tommy , 1953, Härnösands stift, S, 180 Motion: 78 (Fördjupat samarbete kyrka-idrott)	Ks ersättare, EE ledamot	
Erlandsson, Madelaine , 1947, Linköpings stift, BA, 26	Eu ledamot	
Eskilandersson, Mikael , 1977, Lunds stift, SD, 136	Kr ersättare	
Esplund, Sven , 1939, Stockholms stift, BA, 243	Kr ledamot, v ordf	
Etander Rimborg, Carina , 1964, Göteborgs stift, POSK, 145 Motion: 92 (Nationellt program för praktik för unga)	Km 2 v ordf	

F

Fast, Sven-Bernhard , 1951, biskop i Visby stift	O
Filper, Runar , 1964, Karlstads stift, SD, 178	Kl ersättare
Fjällås, Marie-Helena , 1985, Stockholms stift, ÖKA, 233 Ledig valsammanträdet 2013, ingen ersättare	EE ersättare
Fohlin, Peder , 1953, Visby stift, KSV, 208 Motion: 73 (Kyrkoantikvarisk ersättning för att öka tillgäng- ligheten), 74 (Utökad satsning på Alpha-arbetet i Sverige)	Kr ledamot
Forsell, Karin , 1948, Lunds stift, SD, 115 och 125 Ersättare valsammanträdet 2013 för Jan-Åke Isaksson, september och november 2014 för Louise Eriksson	O ersättare
Forslin, Rolf , 1948, Uppsala stift, S, 3 Ledig valsammanträdet 2013, ersatt av Catharina Erdtman, september och november 2014 ersatt av Emma Svensson	TU ledamot
Forssell, Anna , 1958, Stockholms stift, S, 248	TU ledamot
Fredborg, Suzanne , 1953, Stockholms stift, BA, 224	Kr ledamot
From Utterstedt, Ann-Christine , 1972, Västerås stift, SD, 80	Kr ersättare

G

Gabrielsson, Carl-Eric , 1941, Skara stift, C, 42	B ledamot
Glas, Katarina , 1963, Luleå stift, POSK, 197	Kl ersättare
Grahn, Niklas , 1969, Karlstads stift, POSK, 172	Kl ledamot
Gram, Rutger , 1949, Skara stift, KR, 50 Ersättare september 2014 för Helena Klahr Fast	EE ledamot
Granström, Agneta , 1955, Luleå stift, MPSK, 205 Ledig november 2014, ersatt av Anders Rålin	Eu ersättare
Grenstedt, Mikael , 1978, Västerås stift, FK, 82 Ledig september och november 2014, ersatt av Evelina Johansson	B ersättare
Grip, Leif , 1954, Härnösands stift, POSK, 185	EE ersättare
Grundberg, Stefan , 1980, Västerås stift, S, 76 Ledig september 2014, ersatt av Jan Sahlin, och november 2014, ersatt av Ulla Nordlien	Kl ersättare
Grunselius, Sonja , 1954, Skara stift, C, 38	G ledamot, v ordf
Gullberg Johnson, Gerd , 1944, Strängnäs stift, C, 64	B ledamot
Gårder, Nils , 1951, Lunds stift, POSK, 112	Ks ledamot
Gåreberg, Lars T , 1948, Göteborgs stift, POSK, 152	B ledamot
Göranson, Lisbeth , 1951, Lunds stift, C, 135 Ledig november 2014, ersatt av Robin Nord	TU ledamot, VN ersättare

H

Hagberg, Esbjörn , 1950, biskop i Karlstads stift Ledig valsammanträdet	G
Hagelin, Mats , 1960, Lunds stift, BA, 104 Motion: 26 (Översyn av antalet ledamöter i kyrkomötet)	Ks ledamot, 2 v ordf
Hallin, Solveig , 1961, Göteborgs stift, S, 162	B ledamot
Hallonstén, Erik W , 1985, Stockholms stift, S, 245	EE ersättare
Halvarsson, Birgitta , 1957, Karlstads stift, S, 168	Ks ledamot
Hanson, Bo , 1943, Göteborgs stift, ÖKA, 148	O ledamot
Hansson, Ronny , 1957, Lunds stift, S, 126	Kl ledamot
Hedin, Magnus , 1960, Växjö stift, FiSK, 102 Motion: 84 (Ökat stöd till Mellanösterns kristna), 106 (Gör det möjligt att välja församlingstillhörighet), 107 (Ta fram en mångfaldsplan)	Eu ledamot
Hedlund, Roger , 1979, Uppsala stift, SD, 8	B ersättare
Hedlundh, Emma , 1978, Uppsala stift, POSK, 2	TU ledamot
Henriz, Carl-Henrik , 1942, Lunds stift MPSK, 134 Ersättare september och november 2014 för Jan Björkman Motion: 7 (Omställning till ekologiskt och kretsloppsanpassat jordbruk), 8 (Rättvisare fördelning av vinsten från prästlöne- tillgångarna), 14 (Kulturen som grundläggande uppgift), 16 (Ekoteologisk professur)	EE ersättare
Holmgren, Sven Ingvar , 1945, Uppsala stift, BA, 12	Kr ersättare
Hongslo, Terence , 1949, Uppsala stift, MPSK, 11 Motion: 12 (Från teori till handling som förvaltare av skog och mark), 13 (Ökad tillgänglighet för allergiker i kyrkans lokaler), 14 (Kulturen som grundläggande uppgift), 62 (Fattiga EU- migranter)	B ersättare, VN ersättare
Håkansson, Carina , 1953, Karlstads stift, C, 175	EE ledamot
Härder, Anton , 1966, Växjö stift, S, 98	O ledamot
Höglund, Moni , 1960, Strängnäs stift, KR, 62	Eu ersättare

I

Inghammar, Bengt , 1940, Göteborgs stift, ÖKA, 144 Ledig november 2014, ingen ersättare	G ersättare
Isacsson, Ola , 1961, Växjö stift, POSK, 93 102 (Kyrkohandbokens relation till tidigare ekumeniska och läromässiga ställningstaganden)	G ledamot
Isaksson, Bo , 1942, Luleå stift, S, 203 Ledig valsammanträdet, ersatt av Karin Norlander, avsagt sig uppdraget som ledamot	

Personregister 2014	Isaksson, Jan-Åke , 1964, Lunds stift, SD, 115 Ledig valsammanträdet, ersatt av Karin Forsell	EE ersättare
	Isberg, Linda , 1977, Lunds stift, POSK, 106 Ledig valsammanträdet, ersatt av Helena Tengstrand Motion: 22 (Barnportal på nätet), 92 (Nationellt program för praktik för unga)	EE ersättare
J		
	Jackelén, Antje , 1955, ärkebiskop, Uppsala stift	Ks ordf
	Janfalk, Karin , 1956, Göteborgs stift, ÖKA, 158	Kl ersättare
	Jannerstig, Gunilla , 1947, Lunds stift, S, 119 Ersättare valsammanträdet för Johan Åkesson	
	Jansson, Tomas , 1956, Västerås stift, FiSK, 85 Motion: 53 (Handboksförslagets nattvardsböner), 54 (Kyrkvärdar), 84 (Ökat stöd till Mellanösterns kristna), 93 (Liturgiskt försöksmaterial utanför kyrkohandboken), 106 (Gör det möjligt att välja församlingstillhörighet), 107 (Ta fram en mångfaldsplan)	O ledamot
	Jarskog, Hildegard , 1947, Linköpings stift, MPSK, 35 Motion: 13 (Ökad tillgänglighet för allergiker i kyrkans lokaler), 41 (Katastroffond)	B ersättare
	Jensdotter, Linnea , 1986, Stockholms stift, S, 216 Ersättare november 2014 för Cecilia Clausen	
	Johansson, Boel , 1952, Uppsala stift, POSK, 15 Motion: 38 (Begränsning av möjligheten till brevröstning med bud i kyrkoval), 92 (Nationellt program för praktik för unga)	Kr ledamot
	Johansson, Evelina , 1984, Västerås stift, FK, 82 Ersättare september och november 2014 för Mikael Grenstedt	B ersättare
	Johansson, Jan-Olof , 1948, biskop i Växjö stift	Kl
	Johansson, Kåge , 1950, Göteborgs stift, BA, 153	O ledamot, VN ledamot
	Johansson, Marie , 1962, Växjö stift, S, 89	EE ersättare
	Johansson, Roland , 1939, Stockholms stift, POSK, 228	Kl ledamot
	Johansson, Torvald , 1955, Strängnäs stift, POSK, 53	G ledamot
	Johansson-Berg, Maria , 1964, Luleå stift, S, 191 Motion: 51 (Avgifter i barn- och ungdomsverksamhet)	G ledamot
	Johnsson, Lars , 1946, Strängnäs stift, S, 52	Ks ledamot
	Jonsson, Lars , 1956, Karlstads stift, S, 169 Ersättare november 2014 för Lars Risberg	
	Jönsson, Birger , 1952, Karlstads stift, S, 174 Ledig september 2014, ingen ersättare	G ersättare
	Jönsson, Lena , 1944, Lunds stift, BA, 118	G ersättare

K

Personregister
2014

Kareliusson, Dan , 1943, Stockholms stift, SD, 236 Motion: 96 (Restriktiv hållning gentemot islam)	Valberedningen, EE ersättare
Karlsson, Axel W , 1948, Göteborgs stift, utan grupp, 147 Under valsammanträdet 2013, SD Motion: 87 (Skapa en svensk vuxenkatekes), 88 (Reglera klockringningar för att förebygga missbruk), 89 (Tillägg till bekännelsen om det hebreiska folket i Guds planer), 90 (Upppta Barmenförklaringen bland Svenska kyrkans bekännelseskriterier), 91 (Dödsskjutningarna i utanförskapsområden)	
Karlsson, Göran , 1945, Göteborgs stift, S, 146	Ks ersättare, Eu ersättare
Karlsson, Kent , 1968, Lunds stift, POSK, 122 Ledig valsammanträdet 2013, ersatt av Joakim Persson	TU ersättare
Karlsson, Margareta , 1956, Strängnäs stift, ÖKA, 67 Ledig valsammanträdet, ingen ersättare	Valberedningen, Kr ledamot
Karlsson, Monica , 1947, Stockholms stift, KR, 239 Ledig september och november 2014, ersatt av Kerstin Rossipal	TU ersättare
Kauppi, Michael , 1973, Linköpings stift, SD, 33	O ersättare
Kerst, Sven , 1941, Strängnäs stift, BA, 55	Valberedningen, TU ledamot
Kilsäter, Britt , 1948, Lunds stift, BA, 130	O ersättare
Kjellgren, Bengt , 1969, Göteborgs stift, BA, 143	B ledamot
Klahr Fast, Helena , 1963, Skara stift, KR, 50 Ledig september 2014 ersatt av Rutger Gram och november 2014 ersatt av Jessica Rytter	EE ledamot
Klevenås, Lena , 1947, Skara stift, MPSK, 49 Motion: 12 (Från teori till handling som förvaltare av skog och mark), 13 (Ökad tillgänglighet för allergiker i kyrkans lokaler), 14 (Kulturen som grundläggande uppgift), 16 (Ekoteologisk professur), 62 (Fattiga EU-migranter)	Eu ledamot, v ordf
Koivunen Bylund, Tuulikki , 1947, biskop i Härnösands stift	Eu
Kragh, Sven-E , 1944, Karlstads stift, C, 170	Valberedningen (fram till kyrkomötet 2014), Ks ledamot
Krantz, Roberth , 1980, Uppsala stift, S, 16	O ersättare
Kristenson, Mattias , 1991, Uppsala stift, S, 10 Motion: 95 (Större generationsspridning i beslutande organ)	Eu ledamot

Personregister 2014	Kronlid, Julia , 1980, Strängnäs stift, SD, 60 Motion: 65 (Stöd för förföljda och utsatta kristna), 66 (Utökad familjerådgivning), 67 (Insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck), 68 (Svenska kyrkans kristna identitet), 69 (Svenska kyrkans roll i internationella konflikter och Mellanöstern-konflikten), 70 (Nationellt hjälpcentrum för konvertiter), 71 (Utökat socialt arbete)	Eu ersättare
	Kullingsjö, Birgit , 1949, Skara stift, C, 51	O ledamot, v ordf
L		
	Lagerberg, Georg , 1975, Stockholms stift, FiSK, 242 Motion: 84 (Ökat stöd till Mellanösterns kristna), 85 (Elektroniska resehandlingar), 106 (Gör det möjligt att välja församlingstillhörighet), 107 (Ta fram en mångfaldsplan), 108 (Avskaffa lagen om Svenska kyrkan)	Ks ersättare, Kr ersättare
	Lagerkvist, Gunnel , 1942, Luleå stift C, 201 Ersättare november 2014 för Gunilla Blom	
	Lagerman, Maria , 1955, Västerås stift, S, 77 Motion: 22 (Barnportal på nätet)	Kr ledamot
	Lago, Monica , 1946, Linköpings stift, S, 24 Ledig valsammanträdet 2013, ingen ersättare	B ersättare
	Larhult, Lina , 1977, Karlstads stift, S, 177	Eu ledamot
	Larson, Daniel , 1968, Stockholms stift, S, 221	Kl ledamot
	Larsson, Lars , 1950, Stockholms stift, MPSK, 226 Ersättare november 2014 för Bengt-Gunnar Carlsson	
	Larsson, Maddelen , 1980, Skara stift, SD, 48 Ledig september och november 2014, ingen ersättare	TU ersättare
	Larsson, Margareta , 1964, Lunds stift, SD, 108 Motion: 57 (Sveriges Kristna Råds migrationsfolder m.m.), 58 (Avveckla ägandet i Fairtrade), 59 (Följeslagarprogram för västra Israel), 60 (Avveckla Svenska kyrkans opinionsbildning i klimatfrågan), 61 (Personligt stöd)	Kl ersättare
	Larsson, Niklas , 1988, Lunds stift, C, 124	Kl ersättare
	Larsson, Torgny , 1938, Göteborgs stift, S, 137 Motion: 78 (Fördjupat samarbete kyrka-idrott)	O ledamot, ordf
	Lilja, Johnny , 1941, Växjö stift, BA, 100	O ersättare
	Lilja, Samuel , 1949, Lunds stift, BA, 123	EE ledamot
	Lindberg, Per , 1956, Skara stift, POSK, 37 Motion: 86 (Kyrkoantikvarisk ersättning till övertaliga kyrkor), 104 (Ändra formerna för kyrkoval)	Valberedningen, v ordf, O ledamot, VN ersättare

Lindbäck, Helén , 1951, Luleå stift, KR, 207 Motion: 48 (Behovet av en förstärkt trosundervisning och lärande i kristen tro)	B ersättare	Personregister 2014
Lindell Rylén, Monica , 1969, Strängnäs stift, S, 54	Kl ersättare	
Lindén, Birgitta , 1948, Växjö stift, S, 94	Kl ledamot	
Linder, Lars G , 1959, Strängnäs stift, S, 65	Eu ledamot	
Lindstrand, Emilia , 1982, Stockholms stift, ViSK, 231 Motion: 18 (Socialt företagande), 19 (Tillgänglighet i Svenska kyrkans kyrkor och andra lokaler för hundar för funktionshindrade)	TU ledamot	
Littgren, Ulla , 1943, Stockholms stift, FiSK, 223 Motion: 54 (Kyrkvårdar), 84 (Ökat stöd till Mellanösterns kristna), 85 (Elektroniska resehandlingar), 106 (Gör det möjligt att välja församlingstillhörighet), 107 (Ta fram en mångfaldsplan), 108 (Avskaffa lagen om Svenska kyrkan)	Kl ersättare	
Ludvigsson, Mats , 1946, Linköpings stift, S, 27	EE ledamot	
Lundblad Mårtensson, Anna , 1950, Linköpings stift, POSK, 22	Valberedningen, Ks ledamot	
Lundby-Wedin, Wanja , 1952, Stockholms stift, S, 210	Ks ledamot, 1 v ordf	
Lundström, Heléne , 1959, Strängnäs stift, MPSK, 66 Motion: 12 (Från teori till handling som förvaltare av skog och mark), 13 (Ökad tillgänglighet för allergiker i kyrkans lokaler), 40 (Fastan behöver vi ta fasta på), 41 (Katastrof-fond), 62 (Fattiga EU-migranter)	EE ledamot	
Lång, David , 1972, Stockholms stift, SD, 220 Ledig valsammanträdet 2013, ersatt av Arnold Boström	B ersättare	
Löfstrand, Åke , 1943, Uppsala stift, C, 4	EE ersättare	
Löndahl, Berth , 1950, Lunds stift, FK, 128 Motion: 25 (Öppna för "Fresh Expressions"), 35 (Kristna i Mellanöstern), 36 (Politik och religion i Mellanöstern), 42 (Kontanthantering), 43 (Församlingsbegreppet), 44 (Lönepolicy för Svenska kyrkan), 45 (Central upphandling av miljöcertifierad el), 46 (Vigselrätten och Svenska kyrkan), 47 (Information och evangelisation)	G ledamot	
M		
Marsjögård, Marie-Louise , 1952, Luleå stift, S, 196 Ersättare november 2014 för Agnetha Eriksson		
Meltin Westerlund, Christina , 1945, Härnösands stift, S, 182 Ersättare valsammanträdet 2013, september och november 2014 för Stefan Dalin	B ersättare	
Milltoft, Sven , 1965, Stockholms stift, BA, 218	G ledamot	

Personregister 2014	Modéus, Martin , 1962, biskop i Linköpings stift	B
	Mogren, Mikael , 1969, Västerås stift, POSK, 69 Ledig september och november 2014, ersatt av Gun Alingsjö Bäck Motion: 22 (Barnportal på nätet)	G ersättare
	Munck, Eva-Maria , 1984, Stockholms stift, POSK, 219 Motion: 92 (Nationellt program för praktik för unga), 94 (Klimatmål för kyrkomötet, kyrkostyrelsen samt organ och råd), 95 (Större generationsspridning i beslutande organ)	Eu ledamot
	Murray, Bertil , 1950, Uppsala stift, FK, 18 Motion: 35 (Kristna i Mellanöstern), 36 (Politik och religion i Mellanöstern), 44 (Lönepolicy för Svenska kyrkan), 47 (Information och evangelisation)	Valberedningen, TU ersättare
N		
	Nielsén, Marie , 1962, Lunds stift, S, 105	Kl ledamot, v ordf
	Nihlgård, Anders , 1944, Lunds stift, ÖKA, 116 Motion: 9 (Svenska kyrkans nattvardssyn), 10 (Diakonens vagningslöften), 11 (Odöptas tillträde till nattvardsbordet)	Eu ersättare
	Nilsson, Elise , 1989, Lunds stift, ÖKA, 132	G ersättare
	Nilsson, Jan G , 1940, Skara stift, BA, 39	EE ledamot, ordf
	Nilsson, Jenny , 1978, Göteborgs stift, ÖKA, 138 Motion: 92 (Nationellt program för praktik för unga)	B ledamot
	Nilsson, Leif , 1944, Härnösands stift, S, 186 Motion: 78 (Fördjupat samarbete kyrka-idrott)	Valberedningen, ordf, B ledamot
	Nilsson, Magnus , 1964, Göteborgs stift, S, 166	EE ersättare
	Nilsson, Mats , 1949, Växjö stift, C, 97 Motion: 33 (Avkastningen på prästlönetillgångarna), 34 (Internationellt församlingsutbyte)	O/B ersättare
	Nilsson, Niklas , 1985, Strängnäs stift, S, 57	G ersättare
	Nisser-Larsson, Margareta , 1954, Karlstads stift, BA, 171 Motion: 26 (Översyn av antalet ledamöter i kyrkomötet)	Ks ersättare, EE ersättare
	Nord, Robin , 1993, Lunds stift, C, 135 Ersättare november 2014 för Lisbeth Göranson	
	Nordgren, Anette , 1958, Utlandsförsamlingarna, 251	Eu ledamot
	Nordgren, Kenneth , 1966, Luleå stift, FiSK, 206 Motion: 53 (Handboksförslagets nattvardsböner), 84 (Ökat stöd till Mellanösterns kristna), 85 (Elektroniska resehandlingar), 93 (Liturgiskt försöksmaterial utanför kyrko-handboken), 106 (Gör det möjligt att välja församlingstillhörighet), 107 (Ta fram en mångfaldsplan)	G ledamot

Nordgren, Peter , 1949, Uppsala stift, FiSK, 19 Motion: 54 (Kyrkvårdar), 84 (Ökat stöd till Mellanösterns kristna), 85 (Elektroniska resehandlingar)	EE ledamot	Personregister 2014
Nordin, Hans-Erik , 1949, biskop i Strängnäs stift	EE	
Nordlander, Leif , 1953, Skara stift, FK, 46 Motion: 43 (Församlingsbegreppet), 45 (Central upphandling av miljöcertifierad el), 47 (Information och evangelisation), 99 (Systematiskt kvalitetsarbete: internationell referensgrupp)	B ledamot	
Nordlien, Ulla , 1945, Västerås stift, S, 68 och 76 Ersättare valsammanträdet 2013 för Britt Sandström, november 2014 för Stefan Grundberg		
Nordvall, Helena , 1950, Luleå stift, BA, 200	Ks ersättare, TU ersättare	
Norlander, Karin , 1943, Luleå stift, S, 203 Ersättare valsammanträdet 2013 för Bo Isaksson, ny ledamot kyrkomötet 2014	Eu ersättare	
Novak, Anders , 1945, Stockholms stift, KR, 222	TU ledamot	
Näslund, Helena , 1956, Uppsala stift, ViSK, 20 Motion 109 (Lokala dialogcentra)	B ledamot	
O		
Olsson, Bertil , 1950, Växjö stift, KR, 95 Motion: 75 (Gör dopet till en fest för familjen, släkten, vännerna och församlingen), 76 (Nå ut med evangeliet)	Valberedningen, B ledamot, ordf, VN ledamot	
Olsson, Roger , 1963, Skara stift, S, 43	G ersättare	
Olsson, Roine , 1959, Lunds stift, S, 133	Valberedningen, TU ledamot	
Oskarsson, Irene , 1965, Linköpings stift, KR, 30 Motion: 37 (Vigningslöftet och antalet diakoner i pastorat)	O ledamot	
P		
Paulsson, Kekke , 1981, Västerås stift, ViSK, 84 Motion: 18 (Socialt företagande), 19 (Tillgänglighet i Svenska kyrkans kyrkor och andra lokaler för hundar för funktionshindrade), 95 (Större generationsspridning i beslutande organ), 105 (Vidgning av begreppet kyrkomusik), 109 (Lokala dialogcentra)	Kl ledamot	
Pedersen Videke, Sofija , 1980, Lunds stift, S, 113 Motion: 22 (Barnportal på nätet), 101 (Översyn av utbildning inom själavård)	G ledamot, ordf	
Perers, Karin , 1955, Västerås stift, C, 74	Km ordf	
Persenius, Ragnar , 1952, biskop i Uppsala stift Motion: 15 (Byte av uppdrag inom vinningstjänsten)	Eu	

Personregister 2014	Persson, Bertil , 1940, Stockholms stift, POSK, 246 Motion: 35 (Kristna i Mellanöstern), 36 (Politik och religion i Mellanöstern), 50 (Svenska kyrkans arvodesnämnd)	B ledamot, VN ledamot
	Persson, Camilla , 1984, Lunds stift, S, 121	Kl ersättare
	Persson, Joakim , 1980, Lunds stift, POSK, 122 Ersättare valsammanträdet 2013 för Kent Karlsson	
	Persson, Sven Gunnar , 1955, Linköpings stift, POSK, 28	O ersättare
	Pierazzi, Irène , 1943, Stockholms stift, S, 232	B ledamot, v ordf
R		
	Ramnerö Ödestad, Katarina , 1955, Skara stift, BA, 45	G ledamot
	Reichenberg, Olle , 1970, Stockholms stift, BA, 211	O ledamot
	Rickardsson, Ulla , 1941, Göteborgs stift, C, 141 Motion: 52 (Svenska kyrkans miljöansvar)	KS ledamot
	Rickemark, Lissandra , 1979, Växjö stift, S, 101	Kl ersättare
	Risberg, Lars , 1948, Karlstads stift, S, 169 Ledig november 2014, ersatt av Lars Jonsson	TU ersättare
	Roos, Anders , 1947, Stockholms stift, POSK, 235 Motion: 24 (Definiera ”rikstäckande verksamhet”), 35 (Kristna i Mellanöstern), 36 (Politik och religion i Mellanöstern), 39 (Utvärdering av valen till församlingsråd), 92 (Nationellt program för praktik för unga), 102 (Kyrkohandbokens relation till tidigare ekumeniska och läromässiga ställningstaganden)	Kr ledamot, ordf
	Rosenquist, Mattias , 1967, Växjö stift, POSK, 99	TU ledamot
	Rosenquist, Sofia , 1976, Växjö stift, POSK, 88 Motion: 35 (Kristna i Mellanöstern), 36 (Politik och religion i Mellanöstern)	Kl ledamot, ordf
	Rossipal, Kerstin , 1941, Stockholms stift, KR, 239 Ersättare september och november 2014 för Monica Karlsson	TU ersättare
	Rydén Davoust, Marie , 1966, Strängnäs stift, POSK, 58 Motion: 35 (Kristna i Mellanöstern), 39 (Utvärdering av valen till församlingsråd), 92 (Nationellt program för praktik för unga)	B ersättare
	Rydström, Elisabeth , 1954, Stockholms stift, C, 227	Kl ledamot
	Rytter, Jessica , 1975, Skara stift, KR, 50 Ersättare november 2014 för Helena Klahr Fast	
	Rålin, Anders , 1951, Luleå stift, MPSK, 205 Ersättare november 2014 för Agneta Granström	

S

Personregister
2014

Sahlin, Jan , 1944, Västerås stift, S, 76 och 81 Ersättare september 2014 för Stefan Grundberg och november 2014 för Peter Egardt	Kl ersättare
Sandahl, Dag , 1948, Växjö stift, FK, 92 Motion: 27 (Församlingarnas arbete med flyktingar och asylsökande), 28 (Söderblomstipendium), 29 (Sanning och sken), 30 (De odöpta 18-åringarna), 31 (Medieutredning)	Ks ersättare, G ersättare
Sandberg Kullenberg, Elisabeth , 1952, Lunds stift, 110	Kl ersättare
Sandin-Wester, Marja , 1947, Stockholms stift, MPSK, 240 Motion: 12 (Från teori till handling som förvaltare av skog och mark), 13 (Ökad tillgänglighet för allergiker i kyrkans lokaler), 14 (Kulturen som grundläggande uppgift), 41 (Katastroffond), 62 (Fattiga EU-migranter)	Kl ledamot
Sandström, Britt , 1944, Västerås stift, S, 68 Ledig valsammanträdet 2013, ersatt av Ulla Nordlien	Ks ersättare, O ersättare
Sarkar, Dan , 1968, Lunds stift, FK, 111 Motion: 23 (Samtal med romersk-katolska kyrkan inför reformationssjubileet), 24 (Definiera "rikstäckande verksamhet"), 25 (Öppna för "Fresh Expressions")	Eu ersättare
Schmidt, Jerker , 1976, Göteborgs stift, FiSK, 156 Motion: 53 (Handboksförslagets nattvardsböner), 55 (Veterangudstjänst och stöd till veteraner), 84 (Ökat stöd till Mellanösterns kristna), 85 (Elektroniska resehandlingar), 106 (Gör det möjligt att välja församlingstillhörighet), 107 (Ta fram en mångfaldsplan)	Kl ersättare
Sedin, Birgitta , 1957, Härnösands stift, KR, 188	Kr ersättare
Segerstedt, Jan , 1946, Västerås stift, MPSK, 83 Motion: 12 (Från teori till handling som förvaltare av skog och mark), 13 (Ökad tillgänglighet för allergiker i kyrkans lokaler), 14 (Kulturen som grundläggande uppgift), 41 (Katastroffond)	G ledamot
Sidenvall, Fredrik , 1962, Göteborgs stift, FK, 165 Motion: 97 (Bekännelseskriterierna till kyrkomötets ledamöter), 98 (Utvecklingsstöd för kristna institutioner), 99 (Systematiskt kvalitetsarbete: internationell referensgrupp)	Eu ledamot
Simonsson, Berit , 1951, Göteborgs stift, FK, 142 Ledig november 2014, ingen ersättare	Kl ledamot
Sjöberg, Roger , 1972, Stockholms stift, S, 237	O/B ersättare
Sjögren, Nasrin , 1982, Stockholms stift, FK, 244	Kl ersättare
Sjöstrand, Erik , 1981, Uppsala stift, POSK, 7 Motion: 95 (Större generationsspridning i beslutande organ)	Ks ledamot
Smittsarve, Ingrid , 1946, Visby stift, C, 209	Kr ersättare
Stierna, Märta , 1968, Härnösands stift, C, 183	O/B ersättare

Stiglund, Hans , 1955, biskop i Luleå stift	TU
Stjernkvist, Lars , 1958, Linköpings stift, S, 21	Eu ledamot
Stråle Börjesson, Anna-Karin , 1962, Karlstads stift, S, 173	G ersättare
Sturesson, John-Erik , 1942, Härnösands stift, KR, 189	EE ersättare
Ståhlhem, Elisabet , 1947, Stockholms stift, BA, 238	Eu ersättare
Sundström, Jan Olov , 1945, Stockholms stift, BA, 230	Eu ledamot
Svensson, Alve , 1951, Lunds stift, KR, 120	G ledamot
Svensson, Emma , 1982, Uppsala stift, S, 6 och 3 Ersättare valsammanträdet 2013 för Gun Eriksson, september och november 2014 för Rolf Forslin	TU ersättare
Svensson, Karl-Gunnar , 1957, Göteborgs stift, KR, 154 Motion: 3 (Mottagande av nattvarden vid Katolska kyrkans nattvardsgudstjänster), 6 (Behandling av konvertiter), 17 (Ringning i kyrkklockor)	Ks ledamot
Särdquist, Sofia , 1969, Skara stift, POSK, 41	Ks ersättare, Kr ersättare
Söderberg, Thomas , 1948, biskop i Västerås stift	O
Söderfeldt, Birgitta , 1946, Stockholms stift, ViSK, 247 Ledig valsammanträdet 2013, ersatt av Britt-Marie Danestig Motion: 18 (Socialt företagande), 19 (Tillgänglighet i Svenska kyrkans kyrkor och andra lokaler för hundar för funktionshindrade), 105 (Vidgning av begreppet kyrkomusik)	EE ledamot
T	
Tegby, Lisa , 1949, Luleå stift, POSK, 192 Motion: 22 (Barnportal på nätet), 92 (Nationellt program för praktik för unga), 94 (Klimatmål för kyrkomötet, kyrkostyrel- sen samt organ och råd)	G ersättare
Tengstrand, Helena , 1947, Lunds stift, POSK, 106 Ersättare valsammanträdet 2013 för Linda Isberg	
Thor, Jenny , 1980, Strängnäs stift, S, 59	Kr ersättare
Tisell, Daniel , 1968, Göteborgs stift, C, 149	Eu ledamot, ordf
Torstensson, Gunvor , 1946, Skara stift, POSK, 47 Motion: 86 (Kyrkoantikvarisk ersättning till övertaliga kyrkor)	Kr ledamot
Tranströmer, Nanna , 1980, Stockholms stift, S, 225	Valberedningen, G ledamot
Tyrberg, Conny , 1951, Linköpings stift, C, 23	Valberedningen, Kr ledamot
Tyrberg, Johan , 1963, biskop i Lunds stift	Kl

U

Unger, Hanna, 1972, Göteborgs stift, ÖKA, 164
Motion: 49 (Inför ett golv för kyrkoavgiften) TU ledamot

V W

Wahlman, Inger, 1951, Västerås stift, S, 72 TU ledamot

Wahlström, Ylva, 1965, Stockholms stift, MPSK, 215
Motion: 16 (Ekoteologisk professur), 40 (Fastan behöver vi ta fasta på), 41 (Katastroffond), 62 (Fattiga EU-migranter), 94 (Klimatmål för kyrkomötet, kyrkostyrelsen samt organ och råd) Ks ersättare, Kl ersättare

Waldenfors, Sara, 1977, Göteborgs stift, S, 140 Kl ersättare

Waldenvik, Per-Arne, 1948, Växjö stift, BA, 90 G ersättare

Wedin, Katarina, 1955, Luleå stift, POSK, 202
Motion: 92 (Nationellt program för praktik för unga) Ks ersättare, Eu ersättare

Weichbrodt, Hans, 1968, Göteborgs stift, FK, 151 Kr ersättare

Wejryd, Anders, 1943, ärkebiskop emeritus, Uppsala stift

Wernersson, Birger, 1948, Lunds stift, S, 109 Ks ersättare, B ersättare

Westerlund, Anna-Karin, 1949, Uppsala stift, BA, 5 Kl ledamot

Wojdkow, Marie, 1958, Lunds stift, POSK, 131 B ledamot

Å

Ådén, Titti, 1959, Luleå stift, S, 199
Ersättare september och november 2014 för Jenny Andersson EE ersättare

Åkerlund, Anders, 1940, Västerås stift, C, 70 G ersättare

Åkesson, Johan, 1962, Lunds stift, S, 119
Ledig valsammanträdet, ersatt av Gunilla Jannerstig
Motion: 4 (Stöd samernas rättigheter), 77 (Ett fredsupprop) G ledamot

Åsebol, Ann-Britt, 1947, Västerås stift, BA, 75
Valberedningen, B ersättare

Åström, Lennart, 1953, Luleå stift, S, 198 G ledamot

Sakregister

Sakregister

Sakregister
2014

Förkortningar

KsSkr Kyrkostyrelsens skrivelse
till kyrkomötet

Ln Kyrkomötets läronämnd

G Gudstjänstutskottet

O Organisationsutskottet

TU Tillsyns- och uppdragsutskottet

EE Ekonomi- och egendomsutskottet

Eu Ekumenikutskottet

KI Kyrkolivsutskottet

B Budgetutskottet

Kr Kyrkorättsutskottet

M Motion till kyrkomötet

A- Ö	Sökord	Ärende KsSkr, M, Ln Numret anges	Betänkande Utskott och nummer anges	Kyrkomötet	
				Skr Numret anges	Prot. paragraf
A	Allergiker , se Tillgänglighet				
	Alpha-arbetet , utökad satsning, medel	M 74	KI 13		125, 170
	Ansvarsnämnd , Svenska kyrkans, verksamhetsberättelse		TU 13	12	54, 95
	Arbetsmarknads- insatser , ungdomar, ekonomiskt stöd, arbetstillfällen, projektanställningar	M 1, 21	B 4		30, 72
	Arvodesorgan , nationella nivån, se Kyrkoordningen				
B	Avgifter , barn- och ungdomsverksamhet	M 51	EE 8		143, 185
	Avtackning av biskopar				204
	Barn- och ungdoms- verksamhet , se Avgifter				
	Barnpornografi , förhindra innehav och spridning	M 100	TU 10	9	51, 92
	Barnportal , se Nätet				
	Bekännelseskrifter , Barmenförklaringen, tillägg	M 89, 90, Ln 10y, 11y	TU 9		50, 91
	Bekännelseskifterna , kyrkomötet	M 97	Kr 5		202, 211
	Brevröstning , med bud, kyrkoval, se Valfrågor				

A- Ö	Sökord	Ärende KsSkr, M, Ln Numret anges	Betänkande Utskott och nummer anges	Kyrkomötet	
				Skr Numret anges	Prot. paragraf
D	Byte av uppdrag , se Vigningstjänsten				
	Datalagring , säkerhet, skydd, gemensamma datasystem	M 64	TU 6		47, 88
	Diakoner , vignings- löften, översyn, antal i pastorat	M 10, 37, Ln 2y	TU 2		43, 84
	De odöpta 18-åringarna , se Odöpta 18-åringar				
	Dopet , en fest	M 75	G 8		154, 196
	Dödsskjutningar , utanförskapsområden	M 91	KI 9		121, 166
	E Ekoteologisk , professur	M 16	EE 4		139, 181
	Elektroniska rese- handlingar , se Klimatmål				
	Ekumeniska frågor , nattvard, Katolska kyrkan, inför reforma- tionsjubileet	M 3, 23	EU 1		32, 74
	Ersättningsteologi , se Guds vägar				
F	EU-migranter , fattiga, policy bemötande, uttalande	M 62	KI 7		119, 164, 206
	Evangeliet , nå ut, högtalare, riktlinjer	M 76	EE 11		146, 188
	Evangelisation , se Evangeliet				
	Evangelisation , se Församlingsutveckling och mission				
	Fairtrade , avveckla ägande	M 58	O 11		65, 106
	Familjerådgivning , utökad, tillgänglig	M 66	KI 17		129, 174
	Fastan , ta fasta på	M 40	G 4		150, 192
	Fattiga EU-migranter , se EU-migranter				

A- Ö	Sökord	Ärende KsSkr, M, Ln Numret anges	Betänkande Utskott och nummer anges	Kyrkomötet	
				Skr Numret anges	Prot. paragraf
G	Fest , se Dopet				
	Flyktingar och asyl-sökande , ekonomiskt bistånd, församlingarnas arbete	M 27	Kl 6	18	118, 163
	Fredsupprop , Kyrkornas världsråd, missionsuppdrag	M 77	Eu 9	6	41, 82
	Fresh Expressions , se Församlingsutveckling och mission				
	Funktionshindrade , se Tillgänglighet				
	Fördelning arbets-uppgifter , ärkebiskopen och biskopen i Uppsala stift, se Kyrkoordningen				
	Församlingens grund-läggande uppgift , se Kultur				
	Församlingsbegreppet , efter organisations-förändringen	M 43	O 13		67, 108
	Församlingstillhörighet , se Valfri församling				
	Församlingsutbyte , internationellt	M 34	Eu 6		38, 79
	Församlingsutveckling och mission , missions-strategi, församlings-instruktion, information, evangelisation, Fresh Expressions	M 2, 25, 47, 103, Ln 8y	TU 1		42, 83
	Gemensamma system , se Datalagring				
	Generationsspridning , beslutsfattande organ	M 95	O 12	16	66, 107
	Guds vägar , Kairos-dokumentet, politik och religion, Mellanöstern, ersättningsteologi	M 5, 36, 80, Ln 3y, 14y	Eu 2	3	33, 75

A- Ö	Sökord	Ärende KsSkr, M, Ln Numret anges	Betänkande Utskott och nummer anges	Kyrkomötet	
				Skr Numret anges	Prot. paragraf
H	Hedersrelaterat våld och förtryck , se Socialt arbete				
I	Information , se Församlingsutveckling och mission				
	Islam , restriktiv hållning	M 96, Ln 13y	Eu 4		35, 77
	Israel/Palestina-konflikten , politik, internationella konflikter, följeslagarprogram	M 59, 69	Eu 8		40, 81
K	Kairosdokumentet , se Guds vägar				
	Katastroffond , tillskapa, krissituationer	M 41	Kl 12		124, 169
	Katolska kyrkan , se Ekumeniska frågor				
	Klimatet , se Miljöansvar				
	Klimatfrågan , avveckla opinionsbildning	M 60, Ln 12y	Kl 16		128, 173
	Klimatmål , nationella nivå, kyrkomötet, elektroniska resehandlingar	M 85, 94	Kr 4		201, 210
	Klockringning , riktlinjer	M 17, 88	O 8		62, 103
	Kontanthantering , i Svenska kyrkan	M 42	EE 5		140, 182
	Kontraktsfrågorna , se Kyrkoordningen				
	Konvertiter , behandling, överenskommelse	M 6, Ln 13y	Eu 3		34, 76
	Konvertiter , nationellt hjälpcentrum	M 70	Kl 18		130, 175
	Kretsloppstankepris	M 32	O 10		64, 105
	Kristna identitet , Svenska kyrkans	M 68, Ln 9y	TU 7		48, 89
	Kristna , se Mellanöstern				

A- Ö	Sökord	Ärende KsSkr, M, Ln Numret anges	Betänkande Utskott och nummer anges	Kyrkomötet	
				Skr Numret anges	Prot. paragraf
	Kultur , grundläggande uppgift	M 14, Ln 5y	O 3		57, 98
	Kulturstipendier , utdelning				135
	Kyrka och idrott , samarbete	M 78	Kl 19		131, 176
	Kulturarvsarbete , Svenska kyrkan, kyrko-historiskt museum, inventarier, textilier	M 81	Kr 3		200, 209
	Kvalitetsarbete , se Systematiskt kvalitetsarbete				
	Kyrkans roll , se Social ekonomi				
	Kyrkoantikvarisk ersättning , tillgänglighet, övertaliga kyrkor	M 73, 86	EE 10		145, 187
	Kyrkoavgiften , golv, införa, lagstiftning	M 49	EE 7		142, 184
	Kyrkogårdar , möta människor, projekt	M 20	Kl 2		114, 159
	Kyrkohandbok	M 53, 79, 93, 102, Ln 2y, 3y	G 6	20	152, 194
	Kyrkomusik , vidgning av begreppet	M 105	G 9		155, 197
	Kyrkomötet:				
	- anmälan och bordläggning av inkomna ärenden och utskottens betänkanden				15, 20, 25
	- anmälan av inkallade ersättare				7, 24
	- anmälan av ny ledamot				6
	- antalet ledamöter	M 26	O 6		60, 101
	- biskoparnas närvaro i utskotten				12
	- fastställande av debattregler				21, 136
	- fyllnadsval och val till Läronämnden				110, 112

A- Ö	Sökord	Ärende KsSkr, M, Ln Numret anges	Betänkande Utskott och nummer anges	Kyrkomötet	
				Skr Numret anges	Prot. paragraf
	<ul style="list-style-type: none"> - fyllnadsval av revisor - fyllnadsval till valberedningen - fyllnadsval till Överklagandenämnden - hänvisning av ärenden till utskotten - inkallade ersättares placering i utskotten - ordning för inkallande av ersättare i utskotten - regler för debatt vid procedurfrågor - val av protokolljusterare - val av utskott 				19 14, 18 111 16 13 11 8 9 10
	Kyrkoordningen , ändringar, indelning, fördelning av arbetsuppgifter till ärkebiskopen, kontraktsfrågor, Tyska Christinae, Arvodesorgan, Svenska kyrkans arvodesnämnd	KsSkr3, M 50, Ln 4y	O 1, Kr 1	13, 21	55, 96, 198, 207
	Kyrkornas världsråd , se Fredsupprop				
	Kyrkvårdar , minst en i kyrkoråd, församlingsråd	M 54	O 5		59, 100
L	Lagen om Svenska kyrkan , avskaffa	M 108, Ln 15y	Kr 6		203, 212
	Lönepolicy , Svenska kyrkans anställda	M 44, Ln 7	TU 4	8	45, 86
M	Medieutredning , nytt medielandskap	M 31	Kl 5		117, 162
	Mellanöstern , se Guds vägar				
	Mellanöstern , se Israel/Palestinakonflikten				

A- Ö	Sökord	Ärende KsSkr, M, Ln Numret anges	Betänkande Utskott och nummer anges	Kyrkomötet	
				Skr Numret anges	Prot. paragraf
N	Mellanöstern , kristna, stöd till förföljda kristna, uttalande	M 35, 65, 84	Eu 7	5	39, 80
	Migrationsfolder , Sveriges kristna råd, teologisk tolkning	M 57	Kl 4		116, 161
	Miljöansvar , Svenska kyrkan, biskopsbrev klimatet	M 52	EE 9		144, 186
	Miljöfrågor , se Prästlönetillgångar				
	Miljöcertifierad el , central upphandling, vattenkraft, vindkraft	M 45	EE 6		141, 183
	Missionsstrategi , se Församlingsutveckling och mission				
	Mångfaldsplan , kyrkokansliet, diskrimineringslagen, lika rättigheter, möjligheter	M 107	TU 11	10	52, 93
	Nationellt hjälpcentrum , se Konvertiter				
	Nationellt program , se Praktik för unga				
	Nattvard , se Ekumeniska frågor				
	Nattvardsbordet , se Odöptas tillträde till nattvardsbordet				
	Nattvardssyn , Svenska kyrkans	M 9	G 1		147, 189
	Nya svenskar , möjlighet nå, förteckning	M 56	TU 5		46, 87
O	Nätet , Svenska kyrkan, kyrknät, barnportal, webbsända gudstjänster	M 22, 72	Kl 3	17	115, 160
	Odöptas tillträde till nattvardsbordet	M 11	G 2		148, 190
	Odöpta 18-åringar	M 30	G 3		149, 191

A- Ö	Sökord	Ärende KsSkr, M, Ln Numret anges	Betänkande Utskott och nummer anges	Kyrkomötet	
				Skr Numret anges	Prot. paragraf
P	Opinionsbildning , se Klimatfrågan				
	Pastoral inbjudan till dop , se Odöpta 18-åringar				
	Personligt stöd , se Socialt arbete				
	Politik och religion , se Guds vägar				
	PR-kupper , se Sanning och sken				
	Praktik för unga , nationellt stöd	M 92	B 5	2	31, 73
	Professur , se Ekoteologisk				
R	Prästlönetillgångar , miljöfrågor, förvaltning, ekologiskt, kretslopps- anpassat, natur- och kulturvård	M 7, 12, 82, Ln 12y	EE 1		133, 178
	Prästlönetillgångar , rättvis fördelning, vinst, avkastning, utjämnings- systemet	M 8, 33	EE 2		137, 179
	Ratificering , se Samerna				
	Reformationsjubileet , se Ekumeniska frågor				
	Religionsdialog , kart- läggning, interreligiös dialog	M 109	Eu 5	4	37, 78
	Rikstäckande verk- samhet , definiera	M 24	Kr 2		199, 208
	Rättvisemärkt , se Fairtrade				
S	Samerna , stöd, rättig- heter, ratificering	M 4	Kl 1		113, 158
	Sanning och sken , PR-kupper	M 29	Kl 11		123, 168
	Själavård , utbildning, översyn	M 101	Kl 20	19	132, 177

A- Ö	Sökord	Ärende KsSkr, M, Ln Numret anges	Betänkande Utskott och nummer anges	Kyrkomötet	
				Skr Numret anges	Prot. paragraf
T	Social ekonomi, kyrkans roll	M 18, 98	O 7		61, 102
	Socialt arbete, utöka hedersrelaterat våld, personligt stöd	M 61, 67, 71	Kl 8		120, 165
	Stiftelsekyrkor, ansvarstagande, frivilligt engagemang	M 63	O 14		68, 109
	Stöd till veteraner, se Veterangudstjänst				
	Svenska kyrkans arvodesnämnd, se Kyrkoordningen				
	Svenska fotboll- förbundet, se Kyrka och idrott				
	Svenska kyrkans indelning, se Kyrkoordningen				
	Svenska kyrkans roll, se traditionsbärare				
	Sveriges kristna råd, se Migrationsfolder				
	Systematiskt kvalitets- arbete, internationell referensgrupp, ekume- niska dialoger	M 99	B 3		29, 71
	Söderblomstipendium, inrätta	M 28	Kl 10		122, 167
	Tillgänglighet, kyrkor, lokaler, allergiker, funktionshindrade, arbetsmiljöarbete	M 13, 19	EE 3		138, 180
	Tillgänglighet, se Kyrkoantikvarisk ersättning				
	Traditionsbärare, Svenska kyrkans roll	M 83	Kl 14		126, 171
	Trosundervisning, förstärkt	M 48	Kl 15		127, 172

A- Ö	Sökord	Ärende KsSkr, M, Ln Numret anges	Betänkande Utskott och nummer anges	Kyrkomötet	
				Skr Numret anges	Prot. paragraf
U	Tyska Christinae församling , se Kyrkoordningen				
	Upphandling , se Miljöcertifierad el				
V	Utbildning , se Själavård				
	Utvärdering , val församlingsråd, se Valfrågor				
	Valfri församling , välja församlingstillhörighet	M 106	O 9		63, 104
	Valfrågor , brevröst- ning, utvärdering församlingsråd, formerna kyrkoval	M 38, 39, 104	O 4	15	58, 99
	Valprövningsnämnd , Svenska kyrkans, verksamhetsberättelse		O 2	14	56, 97
	Vanor kring fastan , se Fastan				
	Verksamhet och ekonomi , för den natio- nella nivån 2015–2017, finansiering fastigheter Svenska kyrkan i utlandet, finansiering fastigheter Svenska teologiska institutet	KsSkr 1	B 1	22	27, 213
	Veterangudstjänst	M 55	G 7		153, 195
	Vidgning , se Kyrkomusik				
	Vigselrätten	M 46, Ln 1y	G 5		151, 193
	Vigningslöften , se Diakoner				
	Vinst , se Prästlönetillgångar				
	Vigningstjänsten , byte av uppdrag, två uppdrag	M 15, Ln 6y	TU 3	7	44, 85
	Vuxenkatekes	M 87	TU 8		49, 90

A- Ö	Sökord	Ärende KsSkr, M, Ln Numret anges	Betänkande Utskott och nummer anges	Kyrkomötet	
				Skr Numret anges	Prot. paragraf
W	Webbsända guds- tjänster , se Nätet				
Å	Årsredovisning , Svenska kyrkans natio- nella nivå 2014, koncernredovisning, resultat- och balansräk- ning 2013, ansvarsfrihet, redogörelse för behand- ling av kyrkomötets ärenden, rättssäkra val utlandssvenskar, gräns- dragning begravnings- verksamhet och närings- verksamhet, Dela tro- dela liv, prästlönetill- gång, riktat församlings- bidrag	KsSkr 2	B 2	1	28, 70
Ä	Ändra former , kyrkoval, se Valfrågor Ändringar i Arbets- ordning för kyrko- mötet , se Arbetsordning för kyrkomötet Ändringar i kyrko- ordningen , se Kyrkoordningen				
Ö	Överklagandenämnd , Svenska kyrkans, verksamhetsberättelse Övertaliga kyrkor , se Kyrkoantikvarisk ersättning		TU 12	11	53, 94

